

14

A minatűr arckép a fejedelmet 1707-es képmásával megegyező típusú páncélban és hermelines palástban mutatja. Kompozíciós rendszere is ugyanaz, mint az 1707-es portréé, csak vele tükörképes. A fej itt is a kép előterébe mozduló páncélos váll felé fordul, amelyet ezúttal sem fed, csupán hátulról kísér a palást, színes hátteret adva a páncél sötét kontúrjának, míg az ellenkező oldalon a hermelin lefelé futó vékony csíkja jelzi, hogy Rákóczi a palástot a másik képhez hasonlóan, de a miniatűrön már nem ábrázolt mentekötővel, lent középen rögzítve viseli. A festésmód is inkább az 1707-es arcképpel hasonlítható össze, mint Mányoki korábbi miniatűrjével. A szem- és orrkörnyéket itt is a tőle ismert körbefutó rajzos ecsetjárással festette, az árnyékokat és az enyhén sárgásrózsaszín arc plasztikáját a homlokon a kék, a haj mentén pedig a barna tónusaival segítette. Szinte kézjegyszerű gonddal időzött a páncél bordáinál, valamint változatos színű és intenzitású reflexfényeinél, és apró fényekkel mozgatta meg a páncél nyakát és elejét díszítő fodrokat is. A bordák és a kivert díauftauchte, entging der Aufmerksamkeit nicht nur der Mányoki-Forscher, sondern auch derjenigen, die sich mit der Rákóczi-Ikonographie beschäftigen.

Die Miniatur stellt den Fürsten in Harnisch und Hermelinmantel dar, die denen des Bildnisses aus 1707 entsprechen. Auch die Komposition ist dieselbe, wie auf dem Porträt aus 1707, der Unterschied besteht allein in der Spiegelstellung. Auch hier dreht sich der Kopf nach der sich zum Vordergrund des Bildes hin bewegenden geharnischten Schulter, die vom Mantel auch diesmal nicht bedeckt, sondern bloß umrahmt wird und somit für die schwarzen Konturen der Rüstung als farbiger Hintergund dient, während auf der anderen Seite der abwärts laufende schmale Streifen des Hermelins andeutet, daß Rákóczi den Mantel, ähnlich wie auf dem anderen Bild, mit einer Kette, die allerdings auf der Bildnisminiatur nicht mehr abgebildet ist, unten in der Mitte befestigt trägt. Auch die Malweise erinnert eher an das Bildnis aus 1707 als an die früheren Miniaturen Mányokis. Die Augen- und Nasen-

né tulajdonából); *Lázár* B.: Mányoki-tanulmányok. Magyar Művészet 1926. 93.; *Lázár*, 1933: 71. LXVIII/a. (A kép mindenütt ismeretlen női arcképként szerepel.)

14.

MÁNYOKI ÁDÁM (?)
(Szokolya, 1673—Drezda, 1757)
II. Rákóczi Ferenc miniatűr arcképe
1707—1709

Olaj, rézlemez, 10,5×7,7 cm
Szombathely, Smidt Múzeum
Leltári szám: SI 71.1200.

Mányoki II. Rákóczi Ferenc udvari festőjeként feltehetően több arcképet készített a fejedelemről, mint ahányról ma tudomásunk van. 1707-ben fejedelmi rangjának megfelelő portrét festett róla, páncélban és hermelines palástban örökítve meg, 1712-ben, már danckai emigrációja idején pedig magánemberként, magyar nemesi öltözetben ábrázolta. Szinte bizonyos, hogy ugyancsak Mányoki festménye vagy rajza szolgált előképül ahhoz a mezzotintóhoz is, amelyen hadvezéri tartásban és kellékekkel, páncélban és hadvezéri bottal látható.[1] S feltehetően akkor is Mányoki készített arcképvázlatot a fejedelemről, amikor titkárának, Beniczky Gáspárnak naplóbejegyzése szerint 1708. május 15-én „magánossan való írásaiban is eő Felsége foglalatoskodván, magát egy derék képíróval lerajzoltatta . . ." Minthogy Beniczky naplórészlete a fejedelem lerajzolásáról szól, nem hozható összefüggésbe az itt bemutatott miniatűr arcképpel sem, amelyet eddig ismeretlen művész alkotásaként tartottak számon, s amelyet ezúttal kísérlünk meg Mányoki művei közé sorolni. A festő már Magyarországra jövetele előtt is készített miniatűrt, tehát már korábban is művelte ezt a bensőséges, rajzi biztonságot és gondosságot igénylő, s ezért festői alkatához igen illő műfajt.[2] Rákóczi miniatűr portréja, amelynek idáig egyetlen említése az az árverési katalógustétel, ahol először felbukkant, nemcsak a Mányoki-kutatók, de a Rákóczi-ikonográfiával foglalkozók figyelmét is elkerülte.

grund, genauso wie auf den Porträts des Fürstenpaares von Richter.

Anmerkungen:

1. *Lázár*, 1933 13—15. *Kampis* A.: II. Rákóczi Ferenc arcképeiről. [Über die Bildnisse von Franz II. Rákóczi]. In: Rákóczi Emlékkönyv halálának kétszázéves fordulójára. Hrsg. *Lukinich* I. [Rákóczi-Gedenkbuch zu seinem zweihundersten Todestag] Budapest 1935 Bd. II. 82
2. *Lázár*, 1933. 71. Tafel LXVIII/a
3. MTKCs Inv. Nr. 47 Richter malte die Fürstin 1704. (Repr. bei *Rózsa*, Gy. A Történelmi Képcsarnok legszebb festményei. [Die schönsten Gemälde der Historischen Bildergalerie] Budapest, 1977 Abb. 12)
4. MTKCs Inv. Nr. 65.8. Öl auf Leinwald, 77,5×55 cm. Einst im Besitz Béla Radvánszkys in Radvány, später Besitztum des Ministerrates. (Vgl. Mányoki-Emlékkiállítás, Szépművészeti Múzeum. [Mányoki-Gedenkausstellung. Museum der Bildenden Künste] Budapest 1957. Ausstellungskatalog von *Gerevich* I. Nr. 9).

Literatur:

Ernst Muzeum Aukciók XVII. 1921, Auktionskatalog, Nr. 332. Tafel X.; Magyar Remekművek. Az Ernst Múzeum kiállításai XLVII [Ungarische Meisterwerke. Ausstellungen des Ernst-Museums XLVII]. 1921, Nr. 3 (Aus dem Besitz von Frau Dr. Gy. Miklós); *Lázár* B. Mányoki-tanulmányok. [Mányoki-Studien]. In: Magyar Művészet 1926. 93.; *Lázár*, 1933: 71. Tafel LXVIII/a. (Überall figuriert das Bild als Bildnis einer unbekannten Dame.)

14.

ÁDÁM MÁNYOKI (?)
(Szokolya 1673—Dresden 1757)
Bildnisminiatur des Fürsten Franz II. Rákóczi
1707—1709

Öl, Kupferplatte, 10,5×7,7 cm
Szombathely, Smidt-Museum
Inv. Nr.: SI 71.1200.

Als Hofmaler hat Mányoki Fürst Franz II. Rákóczi wahrscheinlich mehrmals porträtiert, wobei uns nicht alle Fürstenbildnisse bekannt sind. 1707 malte er Rákóczi als Fürsten, in Harnisch und Hermelinmantel, 1712 während Rákóczis Emigration in Dancka als Privatmenschen, in der Tracht eines ungarischen Adeligen. Es ist fast als sicher anzunehmen, daß ein Gemälde oder eine Zeichung Mányokis als Vorlage jenes Mezzotintos diente, auf dem der Fürst in der Haltung eines Heerführers, in Harnisch und mit Feldherrenstab zu sehen ist.[1] Vermutlich war es ebenfalls Mányoki, der eine Porträtskizze des Fürsten entwarf, als Rákóczi laut Aufzeichnung seines Sekräters Kaspar Beniczky am 15. Mai 1708 „sich einsam beim Schreiben seiner Werke von einem wackeren Maler zeichnen ließ . . ." Da aber Beniczky von einer Zeichnung spricht, kann das Werk unmöglich mit der hier ausgestellten Bildnisminiatur identisch sein, die bisher für das Werk eines unbekannten Künstlers gehalten wurde und die wir jetzt versuchen, in das Œuvre Mányokis einzureihen. Der Künstler malte bereits vor seiner Ungarnreise Miniaturen, beschäftigte sich also schon früher mit dieser Gattung, die eine zarte, zeichnerische Sicherheit und Sorgfalt verlangt und daher seinem künstlerischen Naturell so gut paßte.[2] Diese Bildnisminiatur von Rákóczi, die bisher ein einziges Mal erwähnt wurde, und zwar im Katalog jener Versteigerung, bei der sie erstmals

18.

JOHANN GOTTFRIED AUERBACH
(Mühlhausen, 1697—Bécs, 1743)
Önarckép pipával
1720 körül

Olaj, vászon 62×46,5 cm
Magántulajdonban
Új vászonra húzva

Auerbach korai éveiről és művészi neveltetéséről egyaránt kevés az adat.[1] Pályájának kezdetéről életrajzírója, Füssli tájékoztatása alapján csak annyi tudható, hogy 1716-ban telepedett le Bécsben. Előzőleg minden bizonnyal Berlinben dolgozott, ugyanis az ott élő filozófust és természettudóst, Leibnitzet egy róla készült metszet szignatúrája szerint „ad vivum", azaz élet után ábrázolta.[2] A kezdeti berlini időszakot különben korai műveinek festésmódja is megerősíti. Közéjük tartozik az itt bemutatott önarckép is, amely csak előző kiállítása alkalmával kapott helyet életművében.[3] Korábban Antoine Pesne, berlini udvari festő műveivel való rokonsága miatt feltételesen Pesne művének tartották. Az újabb meghatározás Auerbach egy későbbi önarcképe alapján történt, amelyen munka közben, festőállvány előtt ábrázolta magát.[4] Most bemutatott képmásán tartása, pipát tartó kézmozdulata és hanyag külseje köznapian természetes, mondhatni kiszámítottan az. Portréja mind a motívumokban, mind az életképszerű közvetlenségben holland példákat követ. Így a meleg színezésű, mintás, rojtos szőnyeg is, amelyet a festő, hatásos ötlettel, a mellén átvetve „visel", inkább a holland csendéletek, életképek világában otthonos. A motívum közvetlen eredetét a kép egészénél némiképp lendületesebb, szálkásabb festésmódja árulja el: hasonlóan festett szőnyeget találunk Auerbach bécsi kortársának, a művészetében francia és flamand eredetű Jakob van Schuppennek lanton játszó nőt ábrázoló zsánerképén is.[5] A reprezentatív arcképfestésben járatosabb Schuppen, aki a francia udvari portréstílus hivatalos és polgárosodott változatát egyidejűleg honosította meg Bécsben, később is erős hatással volt Auerbachra, aki 1735-től udvari, 1741-től pedig kamarai festőként elsősorban reprezentatív feladatokat látott el.

A kép valószínűleg Laktanz Firmian gróf egykori önarcképgyűjteményébe tartozott, amely a gróf leopoldskroni kastélyában állott és a 19. század elején szétszóródott. A sorozat néhány darabját a közel azonos képméretek és a galéria egykori jegyzéke alapján újabban Garas Klára azonosította.[6] A jegyzék szerint a gyűjteménynek egy Auerbach-önarcképe is volt. Minthogy az itt bemutatott kép méretei szinte megegyeznek a már azonosított portrék adataival, aligha tévedünk, ha a pipás önarcképben a leopoldskroni festőképmás-gyűjtemény további darabját látjuk.

Jegyzetek:

1. Bő, adatokkal dokumentált életrajzot közöl: *Baum*, 1980: 44.
2. Mezzotinto, szignálva: J. G. Auerbach del. ad viv. 1714. — J. E. Haid sc. man. noire 1781. *Singer*, 52520. szám.
3. L. az irodalomban idézett katalógust.
4. *Biermann*, G.: Deutsches Barock und Rokoko I. Jahrhundert-Ausstellung Deutscher Kunst. 1650—1800. Darmstadt, 1914. 230. 364. kép.
5. Eger, Dobó István Múzeum. Leltári szám: 55.156.

18.

JOHANN GOTTFRIED AUERBACH
(Mühlhausen 1697—Wien 1743)
Selbstbildnis mit Pfeife
Um 1720

Öl auf Leinwand, 62×46,5 cm
Privatbesitz
Auf neuer Leinwand aufgezogen

Zu den Jugendjahren und dem künstlerischen Werdegang Auerbachs gibt es wenig Angaben[1], über Anfänge wissen wir nur aufgrund der Mitteilungen von Füssli, daß er sich 1716 in Wien niederließ. Zuvor wird er höchstwahrscheinlich in Berlin gearbeitet haben, da er den in Berlin lebenden Leibniz nach der Signatur eines ihn darstellenden Stiches „ad vivum", d. h. nach dem Leben porträtierte.[2] Für die Theorie, wonach seine künstlerische Karriere in Berlin ihren Anfang genommen habe, liefert auch die Malweise seiner Frühwerke einen Beleg. Zu diesen gehört auch das hier ausgestellte Selbstbildnis, das erst seit seiner neulichen Ausstellung zum Œuvre des Künstlers gezählt wird.[3] In früheren Zeiten hielt man es — wegen der Verwandtschaft mit den Werken des Berliner Hofmalers Antoine Pesne, allerdings mit Vorbehalt — für ein Werk von Pesne. Daß es jetzt dennoch Auerbach zugesprochen wird, geschieht unter Zuhilfenahme eines späteren Selbstbildnisses, das den Maler während der Arbeit, vor der Staffelei darstellt.[4] Auf unserem Bild vermitteln seine Körperhaltung, die Gebärde der Hand, mit der er seine Pfeife hält, sowie sein lässiges Äußeres den Eindruck einer ungezwungenen, vielleicht auch beabsichtigten, natürlichen Haltung. Das Porträt folgt sowohl in den Motiven als auch in der Unmittelbarkeit der Genremalerei holländischen Vorbildern. So auch der in warmen Farben gehaltene Teppich mit Fransen, der den Maler über die Brust geworfen, „kleidet": Eine bereits an sich geistreiche Idee. Nun war dieser Teppich ein oft verwendetes Requisit holländischer Stilleben und Genrebilder. Auf den unmittelbaren Ursprung dieses Motivs weist seine schwungvolle, die Details betonende Malweise hin, die auf den übrigen Teilen des Bildes nicht so sinnfällig ist. Einen ähnlich gemalten Teppich sehen wir auch auf dem Genrebild des Jakob van Schuppen, eines Wiener Zeitgenossen von Auerbach, dessen Kunst französischen und flämischen Ursprungs war. Dieses Bild stellt eine auf der Laute spielende Frau dar.[5] Schuppen, der in der repräsentativen Porträtmalerei mehr bewandert war und in Wien die offizielle wie die sozusagen bürgerliche Variante des am französischen Hof kultuvierten Porträtstils gleichzeitig einführte, übte auch später einen starken Einfluß auf Auerbach aus, der von 1735 an zunächst im Dienste des Hofes, von 1741 an dann in dem der Kammer vor allem repräsentative Aufträge erfüllte.

Das Bild gehörte wahrscheinlich zur einstigen Porträtsammlung des Grafen Firmian Laktanz, diese Sammlung befand sich im gräflichen Schloß zu Leopoldskron und zerstreute sich dann Anfang des 19. Jahrhunderts. Einige Arbeiten wurden nach den annähernd gleichen Formaten sowie dem einstigen Verzeichnis der Galerie neulich von Klára Garas identifiziert.[6] Aus dem Verzeichnis erhellt, daß die Sammlung auch ein Auerbach-Selbstbildnis be-

6. *Garas* K.: Christian Seybold és a festőképmás a 18. századi Ausztriában. A Szépművészeti Múzeum Közleményei 56–57. 1981. 266–267.

Irodalom:

Válogatás magyar magángyűjteményekből. Magyar Nemzeti Galéria. 1981. Kiállításkatalógus 122. tétel.

saß. Da aber die Masse des hier ausgestellten Gemäldes mit den Angaben der bereits identifizierten Porträts fast gänzlich übereinstimmt, irren wir uns wohl kaum, wenn wir das Selbstbildnis mit Pfeife als ein weiteres Stück der Malerbildnissammlung auf Schloß Leopoldskron ansprechen.

Anmerkungen:

1. Eine ausführliche Biographie mit zahlreichen Daten findet man bei *Baum*, 1980, 44
2. Mezzotinto, mit Signatur: J. G. Auerbach del. ad viv. 1714. – J. E. Haid sc. man. noire 1781. *Singer*, Nr. 52520
3. Siehe den Katalog weiter unten, unter *Literatur*.
4. *Biermann*, G.: Deutsches Barock und Rokoko I. Jahrhundert-Ausstellung Deutscher Kunst, 1650–1800. Darmstadt, 1914. 230. Abb. 364
5. Eger, István-Dobó-Museum. Inv. Nr.:55.156.
6. *Garas* K.: Christian Seybold und das Malerbildnis in Österreich im 18. Jahrhundert. Bulletin 56–57. (1981) 113–137

Literatur:

Válogatás magyar magángyűjteményekből [Eine Auswahl aus ungarischem Privatbesitz]. Ungarische Nationalgalerie, Budapest 1981. Ausstellungskatalog, Kat. Nr. 122

19. IV. színes tábla

MÁNYOKI ÁDÁM (?)
(Szokolya, 1673–Drezda, 1757)
Gustav Adolph Gotter báró
1731–1732

Olaj, vászon, 69×56 cm
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári szám: 85.1.M.
Egykor Gustav Hoschek prágai gyűjteményében, majd elárverezve 1909-ben Bécsben Piskónál.
A vásznon hátul gyűjteményi pecsét.
Restaurálva, új vászonra húzva (Szentkirályi Miklós, 1988)

A festmény ismeretlen férfiarcképként került a gyűjteménybe, Garas Klárának azzal a megállapításával kísérve, hogy szerzőségét illetően sem a korábbi Kupezky attribúció, sem pedig a képnek a pozsonyi városi gyűjteménybeli változatával kapcsolatban felmerült Mányoki meghatározás nem megnyugtató.[1] A mesterkérdésben támpontot nyújt azonban, hogy a kép Gustav Adolph Gottert (1692–1762), a porosz udvar miniszterét és diplomatáját ábrázolja. Gottert élete során többször megfestették, maga Mányoki egy más alkalommal is. E másik képen prémmel szegett bársonyköntösben – egy 18. századi leltár szerint lengyel öltözékben –, mellén otthoniasan szétnyíló inggel, vadászkutyája társaságában.[2] Gotter, „a szerencse és a hölgyek kegyeltje" (Berckenhagen) eredeti egyéniség volt. Polgári családból emelkedett ki, és jogászi végzettséggel állt diplomáciai szolgálatba. 1730-ban, mint polgári születésű, elsőként kapott Fekete Sas rendet, minthogy csak 1724-ben nyerte el a bárói s 1740-ben a grófi rangot. Műgyűjtő volt és zeneértő, 1743-tól a berlini opera intendánsa.[3] Igazi életművész, aki arcképein szívesen lépett ki társadalmi szerepéből. Több festményen ábrázolták Nimródként, más képein a szász-gothai udvarban alapított világi rend, a „Vidám remeték" zarándoköltözeté-

19. Farbtafel IV

ÁDÁM MÁNYOKI (?)
(Szokolya 1673–Dresden 1757)
Freiherr Gustav Adolph Gotter
1731–1732

Öl auf Leinwand, 69×56 cm
Ungarische Nationalgalerie
Inv. Nr.: 85.1. M.
Einst in der Prager Sammlung Gustav Hoscheks, anschließend versteigert bei Pisko 1909 in Wien.
Auf der Rückseite der Leinwand Sammlungssiegel
Auf neuer Leinwand aufgezogen, restauriert von Miklós Szentkirályi 1988

Das Gemälde kam als unbekanntes Männerporträt in die Sammlung, mit der Behauptung von Klára Garas, daß weder die frühere Kupezky-Attribution, noch die Einreihung des Werkes in das Œuvre von Mányoki – aufgrund einer Variante des Bildes in der städtischen Sammlung von Preßburg – eine wohlfundierte Entscheidung der Meisterfrage ermöglichen.[1] Einen Anhaltspunkt bietet jedoch die Tatsache, daß das Bild Gustav Adolph Gotter (1692–1762), den Minister und Diplomaten des preußischen Hofes darstellt. Gotter wurde in seinem Leben mehrmals porträtiert, darunter ein anderes Mal auch von Mányoki selbst. Auf diesem anderen Bild sehen wir ihn in einem pelzverbrämten Samtgewand – laut einem Inventar aus dem 18. Jahrhundert in polnischer Kleidung –, mit offenem Hemd, in der Gesellschaft seines Jagdhundes.[2] Gotter, dieser „Günstling des Glücks und der Damen" (Berckenhagen), war ein richtiges Original. Er entstammte einer bürgerlichen Familie, studierte Jura und trat dann in den diplomatischen Dienst. Der Geburt nach Bürger erhielt er 1730 als erster den Orden Schwarzer Adler, denn er wurde erst 1724 in den Freiherren- und 1740 Grafenstand erhoben. Er war Kunstsammler und Liebhaber der Musik, von 1743 sogar Intendant der Berliner

18

ben, egy zsánerelevenségű portréján pedig bacchusi tartásban, fesztelen vidámsággal, borospohárral a kezében mulat.[4] A Nemzeti Galéria festményén keleti hadvezérként jelenik meg, páncélban, vörös bársonypalástban, fején ékszerekkel díszített turbánnal. Öltözékének egzotikus jellege karakteresebbé teszi kövérkés arcát, de ugyanakkor hangsúlyozza is közismert epikureus egyéniségét. Mindazonáltal kosztümös ábrázolásainak többségéhez képest itt egyfajta tartózkodás és méltóság fedezhető fel megjelenésében, ami szinte hitelesíti előkelő keleti viseletét. Mind a jelmez megválasztása, mind a kép festői megformálása a német földön kedvelt historizáló zsánerportréknak megfelelően a rembrandti örökség jegyében történt. E műfaj 18. századi művelői motívumokká, elsősorban jelmezzé és színpadias külsőséggé egyszerűsítették képeiken Rembrandt biblikus világát.

Noha nem ismerünk Mányoki életművében olyan képet, amelyik ilyen közvetlenül kapcsolódnék a 18. századi Rembrandt-követők historizáló ízléséhez, Gotter báró turbános képmását mégis feltételesen az ő művének tartjuk. Ugyanaz a technikai felkészültség, a mesterségnek ugyanazok a jellegzetes megoldásai figyelhetők meg ezen a képen is, mint legjobb hiteles alkotásain. Így az arc gonddal kidolgozott plasztikája és a míves anyagfestés mellett ott van a Mányokira gyakran jellemző bizonytalankodás az alakformálásban, ami Gotter képmásán a mellrész kidolgozásának esetlenségeiben nyilvánult meg. Az arcot modelláló fényárnyék, az érzékeny szín- és formai átmenetek, valamint a szinte rajzi igényességű arcfestés Mányoki 1710-es évekbeli, legérettebb műveihez hasonló (pl. II. Rákóczi Ferenc, Budapest, Magyar Nemzeti Galéria; Dönhoff grófnő, Varsó, Nemzeti Múzeum). Az arcformálás emellett sokban rokon Gotter braunschweigi portréjával, amellyel közel egy időben készülhetett az itt bemutatott arckép. Valószínűleg Berlinben, ahová 1731 júniusában érkezett vissza Mányoki hétévi magyarországi tartózkodásából. A turbános képmás feltehetően 1732-ig elkészült, ekkor ugyanis Gottert a diplomáciai szolgálat Bécsbe rendelte. S hogy a képet akkor magával vitte, arra abból következtethetünk, hogy a portrénak az egykori Magyarország területén két másolata is fennmaradt. Egy pasztellkópia a bécsi udvar vonzáskörébe tartozó Pálffy-gyűjteményben — ez ma már csak adatból ismert —, s egy másik, csupán színében módosított 18. századi variáció, amelyet ma a pozsonyi városi múzeum őriz.[5] A kép eszerint már a 18. században Bécsben lehetett, feltehetően Gotter báró tulajdonában. Gotter bécsi gyűjteménye pedig nem sokkal később, még a negyvenes években szétszóródott, illetve különböző német gyűjteményekbe olvadt.[6]

Jegyzetek:

1. *Garas* K. recenziója. A. *Petrová—Pleskotová*: Maliarstvo 18. storočia na Slovensku című könyvéről. MÉ 1984/3. 181, 182.
2. Herzogliches Museum Braunschweig, olaj, vászon, 94×75 cm
3. L.: E. *Berckenhagen—P. du Colombier—*M. *Kühn—*G. *Poensgen*: Antoine Pesne. Berlin, 1958. 139.; Antoine Pesne (1683—1757). Potsdam, Sanssouci, 1983. Kiállításkatalógus, Bearb. v. G. *Bartoschek* 61. kat.szám.
4. Nimródként: Johann Kupezky (Schloß Molsdorf), David Matthieu (Schloß Bückeburg, Murnau, magántulajdon), Anna Rosina de Gasc-Lisiewska (1945 előtt Potsdam); zarándoköltözékben: Antoine Pesne (Potsdam, Sanssouci), David Matthieu (Berlin, Schloß Charlottenburg); borospohárral: Anna Dorothea Therbusch-Lisiewska (Heidelberg, magántulajdon) Vö.: 3. jegyzetben idézett monográfia, 90, 139.; Antoine Pesne. Kiállításkatalógus, 1983. 92. kat.szám.
5. Galéria mesta Bratislavy. Leltári szám: A—1993. L.: A. *Petrová—Pleskotová*, 1983: 24. XLVII. tábla

Oper.[3] Ein wirklicher Lebemann, der auf seinen Porträts gern aus dem ihm eigentümlich gesellschaftlichen Milieu herausgetreten war. Auf mehreren Gemälden wurde er als Nimrod, auf anderen Bildern in Pilgergewand des am Hof von Sachsen-Gotha gegründeten weltlichen Ordens der Heiteren Einsiedler, auf einem genremäßig lebhaften Porträt als Bacchus, fröhlich, mit einem Weinglas in der Hand beim Zechen dargestellt.[4] Das Gemälde der Budapester Nationalgalerie zeigt ihn als orientalischen Heerführer, in Harnisch, mit einem roten Samtmantel angetan, auf dem Kopf trägt er einen mit Schmuckstücken verzierten Turban. Das Exotische seines Gewandes verleiht zwar seinen wohlgenährten Gesichtszügen etwas Charakteristisches, stellt aber zugleich die Persönlichkeit dieses wohlbekannten Epikureers besser heraus. Im Vergleich zu den meisten anderen Bildnissen, auf denen er kostümiert dargestellt wurde, sieht man hier eine Art Zurückhaltung und Würde, die der morgenländischen Tracht sozusagen Glaubhaftigkeit verleihen. Sowohl die Wahl der Tracht, als auch die malerische Konzeption des Bildes folgten den in den deutschen Fürstentümern beliebten historisierenden Genreporträts gemäß dem Vorbild der Rembrandtschen Tradition. Die biblische Welt Rembrandts erscheint jedoch auf den Bildern dieser Gattung im Jahrhundert gepflogen haben, vor allem zu Motiven und meist zu theatralischen Außerlichkeiten vereinfacht.

Obgleich wir im Œuvre von Mányoki kein Bild kennen, das einen derart unmittelbaren Anschluß an den historisierenden Geschmack der Rembrandt-Nachfolger des 18. Jahrhunderts bildete, halten wir das Turban-Bildnis des Freiherrn Gotter dennoch für sein Werk, allerdings mit Vorbehalt. Auch hier begegnen wir demselben technischen Können, denselben charakteristischen Merkmalen seiner Porträtmalerei wie auf seinen besten authentischen Werken. Neben der sorgfältigen Bearbeitung der Plastizität des Gesichts und der getreuen Wiedergabe des Stofflichen entdecken wir auch hier die dem Maler oft eigentümliche Unsicherheit der Gestaltung der Figur, die auf diesem Bild in der Unzulänglichkeit der Brustpartie Gotters zum Ausdruck kommt. Der das Gesicht modellierende Helldunkel-Effekt, die sensiblen Übergänge im Bereich der Farben und der Formgebung, sowie die Gesichtsmalerei, die bereits mit einem zeichnerischen Anspruch ausgeführt ist, erinnern an seine reifen Werke aus den Jahren nach 1710 (vgl.: Franz II. Rákóczi, Budapest, Ungarische Nationalgalerie; Gräfin Dönhoff, Warschau, Nationalgalerie). Außerdem weist die Gestaltung des Gesichts eine starke Verwandtschaft mit Gotters Bildnis in Braunschweig auf; beide Werke werden wohl fast gleichzeitig entstanden sein. Ihr Entstehungsort dürfte Berlin gewesen sein, wo Mányoki nach einem siebenjährigen Aufenthalt in Ungarn im Juni 1731 angekommen war. Das hier ausgestellte Bildnis muß allerdings 1732 bereits fertig gewesen sein, zumal Gotter in diesem Jahr seinen diplomatischen Dienst in Wien antreten mußte. Und daß er dieses Bild mitgenommen haben wird, läßt sich dadurch untermauern, daß wir vom Bild im damaligen Ungarn gleich zwei Kopien besitzen. Eine Pastellkopie in der Pálffy-Sammlung, die vorwiegend Wien-orientiert war — das Bild ist nicht mehr vorhanden, für seine Existenz gibt es nur mehr schriftliche Belege —, ferner ein anderes Werk, eine Variante aus dem 18. Jahrhundert, mit etwas modifizierten Farben, die zur Zeit im Städtischen Museum zu Preßburg aufbewahrt wird.[5]

6. *Garas* K.: Kupezky-tanulmányok. Ismeretlen arcképek Kupezky bécsi korszakából. A Szépművészeti Múzeum Közleményei 50. 1978. 185.; *Thöne*, M.: Deutsche Barock-Gemälde aus Schloß Ludwigsburg. Münchener Jahrbuch der Bildenden Künste. 1934. XLIII.

Irodalom:

Galerie Gustav Ritter Hoschek von Mühlheim in Prag. Beschreibendes Verzeichnis . . . von Dr. W. *Martin*. Prag, 1907. 71. kat.szám, kép: 71. (Kupezkyként); elárverezve. Wien, Pisko 1909. márc. 21—23. 31. kat.szám (Kupezkyként); *Šafařík*. 1928: 127. 314. kat.szám (Kupezkyként); *Garas* K.: A. *Petrová-Pleskotová*: Maliarstvo 18. storočia na Slovensku. MÉ 1984/3. 182.

Hieraus folgt, daß das Bild im 18. Jahrhundert bereits in Wien sein mußte, vermutlich im Besitz des Freiherrn Gotter. Die Wiener Sammlung des Freiherrn wurde etwas später, in den vierziger Jahren aufgelöst, bzw. sie kam in verschiedene deutsche Sammlungen.[6]

Anmerkungen:

1. *Garas* K. A. *Petrová—Pleskotová*: Maliarstvo 18. storočia na Slovensku. Rezension. MÉ XXXIII. (1984) 181—182.
2. Herzogliches Museum Braunschweig. Öl auf Leinwand 94×75 cm
3. Siehe: E. *Berckenhagen*,—P. *du Colombier*,—M. *Kühn*, G. *Poensgen*: Antoine Pesne. Berlin 1958. 139.; Antoine Pesne (1683—1757). Potsdam, Sanssouci, 1983. Ausstellungskatalog. Bearb. v. G. *Bartoschek*. Kat. Nr. 61
4. Als Nimrod: Johann Kupezky (Schloß Molsdorf), David Matthieu (Schloß Bückeburg, Murnau, Privatbesitz), Anna Rosina de Gasc-Lisiewska (vor 1945 Potsdam); in Pilgergewand: Antoine Pesne (Potsdam, Sanssouci), David Matthieu (Berlin, Schloß Charlottenburg); mit Weinglas: Anna Dorothea Therbusch-Lisiewska (Heidelberg, Privatbesitz), vgl. Monographie unter Anmerkung Nr. 3; 90. 139.; Antoine Pesne. Ausstellungskatalog, 1983, Kat. Nr. 92
5. Galeria mesta Bratislavy, Inv. Nr. A—1993. A. *Petrová—Pleskotová*, 1983. 24 Tafel XLVII
6. *Garas*, K. Kupezky-Studien. Unbekannte Bildnisse aus Kupezkys Wiener Periode. Bulletin. 50 (1978) 96 *Thöne*, M.: Deutsche Barock-Gemälde aus Schloß Ludwigsburg. Münchener Jahrbuch der Bildenden Künste. 1934. XLIII.

Literatur:

Galerie Gustav Ritter Hoschek von Mühlheim in Prag. Beschreibendes Verzeichnis . . . von Dr. W. *Martin*. Prag, 1907. Kat. Nr. 71 Abb. 71 (als Kupezky); versteigert in Wien, bei Pisko am 21.—23. März 1909. Kat. Nr. 31 (als Kupezky); *Šafařík* 1928. 127 Kat. Nr. 314. (als Kupezky); *Garas*, K.: A. *Petrová-Pleskotová*: Maliarstvo 18. storočia na Slovensku. Rezension. MÉ XXXIII. (1984) 182

20.

LUDWIG VAN ROY
(Bécs, 1708 körül—Bécs, 1762)[1]
Báró Meskó Jakab képmása (?)
1740

Olaj, vászon, 96,5×81,5 cm
Jelezve (az asztal peremén): „Louis van Roy f. 1740"
Sopron, Zichy—Meskó-palota
Restaurálva, új vászonra húzva (Zsolnay Krisztina, 1988)

20.

LUDWIG VAN ROY
(Wien um 1708—Wien 1762)[1]
Baron Jakob Meskó (?)
1740

Öl auf Leinwand, 96,5×81,5 cm
Signiert (an der Kante des Tisches): Louis van Roy f. 1740
Sopron, Palais Zichy-Meskó
Auf neuer Leinwand aufgezogen, restauriert von Krisztina Zsolnay 1988

21.

LUDWIG VAN ROY
(Bécs, 1708 körül — Bécs, 1762)
Báró Meskó Jakab feleségének képmása (?)
1740

Olaj, vászon, 96,5×81,5 cm
Jelezve (az asztal peremén): „Louis van Roy f. 1740"
Sopron, Zichy—Meskó-palota
Restaurálva, új vászonra húzva (Zsámboki Orsolya, 1988)

21.

LUDWIG VAN ROY
(Wien um 1708—Wien 1762)
Die Gattin des Barons Jakob Meskó (?)
1740

Öl auf Leinwand, 96,5×81,5 cm
Signiert (an der Kante des Tisches): Louis van Roy f. 1740
Sopron, Palais Zichy-Meskó
Auf neuer Leinwand aufgezogen, restauriert von Orsolya Zsámboki, 1988

Régi m. aláírás.
Tata, 1987

Mányoki Ádám

20

13

ájában is szerepelt mint ismeretlen főúri hölgyet ábrázoló késői mű.[2] A büszke tartású asszonyban azonban David Richter néhány évvel korábbi hiteles portréja alapján Rákóczinét ismerhetjük fel.[3] Bár Mányoki a svéd festővel ellentétben éles kontúrok nélkül dolgozott, s az arcot lágyabban modellálta, képeik az arcforma s a főbb vonások szempontjából eredménnyel vethetők össze. Mányoki portréján Rákócziné huszonnyolc éves, s fiatalabbnak tűnik, épp a két festő eltérő technikája következtében, mint Richter három évvel korábbi arcképén. Az idáig bizonytalan feltevés, hogy Mányoki a fejedelemasszony képével jött haza, azaz Rákócziné saját portréjával ajánlotta volna az általa választott festőt férjének, ezzel a képpel látszik igazoltnak. Ugyanis nem készülhetett máskor és másutt, mint 1707-ben Berlinben. Rákócziné és Mányoki többé nem találkoztak. Így e képmással Rákócziné hiteles ábrázolásokban szerény ikonográfiája és Mányoki csekély hazai vonatkozású oeuvre-je egyaránt gazdagodott, s a biztosan datálható portré segítségével árnyaltabbá válhat tudásunk festészetének korai periódusáról. Mányoki harmincnégy éves volt, amikor Rákóczi udvarába jött. Az ekkor már gyakorlott, biztos rutinnal dolgozó festő szemléletéről korai művei némi kisszerű alaposságot árulnak el, amit viszont megbízható ízlésű, szabatos arcképfestésben sikerült kamatoztatnia. Mintha nem bízna a tónusok plasztikitást keltő erejében, gondos ecsetrajzzal építi a formákat, alakítja az arc minden részletét. Festésmódjának grafikus igényessége már ekkor azonos gyökerű a holland „finomfestéssel", bár az ecsetnyomokat eltüntető s a végső tónushatás érdekében lazúrokkal dolgozó felületalakítás — e festésmód tulajdonképpeni lényege és jellemzője — majd csak hollandiai útja során, 1709—10-ben épül be festészetébe.

Rákócziné ruhája aranymustrás narancsszínű brokát, vállát hermelinbéléses vörös palást öleli át.

A kép Rákóczi 1707 őszén festett mellképének párdarabja, amelyet Mányoki valószínűleg szolgálatba lépése után nem sokkal festett a fejedelemről.[4] Arra, hogy a két kép összetartozik, a beállítás szimmetriája és tükörmegoldása figyelmeztet. Mindkét képen azonos a majdnem derékig futó képkivágat, megegyező a képtér elosztása, illetve a képfelület és az alakok viszonya is. Fejük megegyező szögben fordul enyhén egymás felé, testük azonos mértékben kissé az ellenkező irányban mozdul el. A hermelines palást a szélső vállakat fedi. Rákócziné arcképén az olajzöld háttér némileg sötétebb, mint férje képmásán, minden bizonnyal Rákóczi hajszíne világosabb hátteret igényelt, ugyanúgy, mint a fejedelmi pár Richtertől való képeinél.

Jegyzetek:

1. *Lázár*, 1933: 13—15.; *Kampis* A.: II. Rákóczi Ferenc arcképeiről. In: Rákóczi Emlékkönyv halálának kétszázéves fordulójára. Szerk. *Lukinich* I. Budapest, 1935. II. 82.
2. *Lázár*, 1933: 71. LXVIII/a tábla.
3. Richter festménye Rákóczinéről 1704-ben készült. MTKCs leltári szám: 47. (Repr.: *Rózsa Gy.*: A Történelmi Képcsarnok legszebb festményei. Budapest, 1977. 12. kép.)
4. MTKCs leltári szám: 65.8. Olaj, vászon, 77,5×55 cm. Egykor Radványban Radvánszky Béla tulajdonában, később a Minisztertanács tulajdonában. (Vö.: Mányoki Ádám Emlékkiállítás. Szépművészeti Múzeum, 1957. A katalógust írta *Gerevich Lászlóné* 9. szám.)

Irodalom:

Az Ernst Múzeum Aukciói XVII. 1921. 332. tétel, X. tábla; Magyar remekművek. Az Ernst Múzeum kiállításai XLVII. 1921. 3. szám (Dr. Miklós Gyulá-

geeignet sei, die Stellung anzutreten, für die er von der Fürstin bestimmt war.

Das hier ausgestellte Porträt figurierte bereits in der Mányoki-Monographie von Lázár als Spätwerk, das eine unbekannte Dame des Hochadels darstellt.[2] In der in stolzer Körperhaltung stehenden Frau erkennen wir aber aufgrund des einige Jahre zuvor entstandenen authentischen Porträts von David Richter die Fürstin Rákóczi.[3] Obgleich Mányoki im Gegensatz zum schwedischen Maler ohne scharfe Konturen arbeitete und das Gesicht auch weicher modellierte, lassen sich ihre Bilder hinsichtlich der Gesichtsform und der Hauptmerkmale gut miteinander vergleichen. Auf dem Porträt von Mányoki ist die Fürstin achtundzwanzig Jahre alt, scheint aber jünger zu sein — vor allem infolge der unterschiedlichen Technik der beiden Maler — als auf dem drei Jahre früher entstandenen Bildnis von Richter. Jene Annahme, daß Mányoki mit dem Porträt der Fürstin nach Ungarn gekommen wäre, d. h. daß die Fürstin mit ihrem eigenen Porträt den von ihr ausgewählten Maler ihrem Gatten empfohlen hätte, scheint mit diesem Bild ihre Bestätigung gefunden zu haben. Das Bild konnte nämlich einzig und allein 1707 in Berlin gemalt werden. Die Fürstin und Mányoki trafen sich nämlich kein anderes Mal. Somit trägt dieses Bildnis ein Beweisstück zu der an authentischen Darstellungen armen Ikonographie der Fürstin bei und ergänzt auch das zu Ungarn in spärlicher Beziehung stehende Œuvre Mányokis, außerdem gibt dieses mit Sicherheit datierbare Porträt auch Auskünfte über die Frühzeit des Meisters. Mányoki war vierunddreißig Jahre alt, als er an den Hof Rákóczis kam. Die frühen Werke des bereits geübten und mit einer sicheren Routine arbeitenden Meisters zeigen eine etwas kleinliche Pedanterie, die ihm aber bei seiner verläßlichen und einwandfreien Porträtmalerei zugute kam. Als hielte er nicht zu viel von der modellierenden Kraft der Abtönungen, baute er seine Formen mit sorgfältiger Pinselzeichnung auf und formte jedwedes Detail des Gesichts. Der graphische Anspruch seiner Malweise hat bereits um diese Zeit eine gemeinsame Wurzel mit der holländischen Feinmalerei, obgleich die Flächenbearbeitung mittels Lasuren zwecks einer definitiven Wirkung der Abtönungen bei Verschwindenlassen der Pinselspuren — das ist das Wesen und das eigentliche Hauptmerkmal dieser Malweise — erst während seiner Reise in den Niederlanden, in den Jahren 1709/10 zum wesentlichen Bestandteil seiner Malerei werden sollte.

Über dem Gewand aus orangefarbenem Brokat mit Goldmustern trägt die Fürstin um die Schultern einen roten Mantel mit Hermelinfutter.

Das Bild ist das Seitenstück des im Herbst 1707 gemalten Brustbildes von Rákóczi, das Mányoki wahrscheinlich bald nach seinem Dienstantritt vom Fürsten malte.[4] Auf die Zusammengehörigkeit der beiden Bilder weist die Symmetrie und die Spiegellösung der Einstellung hin. Auf beiden Bildern begegnen wir einem fast bis zu den Hüften reichenden Bildausschnitt, sehen wir die gleiche Bildraumverteilung bzw. das gleiche Verhältnis zwischen Bildfläche und Figur. Die Köpfe sind im gleichen Winkel gegeneinander gedreht, der Körper bewegt sich in geringem Maß der entgegengesetzten Richtung zu. Der Hermelinmantel bedeckt die äußeren Schultern. Auf dem Bildnis der Fürstin ist der olivgrüne Hintergrund etwas dunkler als auf dem Bildnis ihres Gatten, wahrscheinlich verlangte die Haarfarbe des Fürsten einen helleren Hinter-

1021

EXHIBITION IN BUDA CASTLE

HUNGARIAN MASTERPIECES

Mányoki

An exhibition of "Hungarian Masterpieces," in a suite of rebuilt rooms in Budapest's historic Buda Castle, is the latest artistic attraction in the Hungarian capital city. The works on show represent Hungarian arts in the recent ten centuries of Hungarian history. The choice has been made with felicity: the works of art on show exude historic importance, and the representative works of succeeding ages mingle in rare harmony.

The "Main Altar," carved by the Master of Jánosrát in 1476, oozes grandeur. It stands in the middle of the first room. Artistic work of the Hungarian Middle Ages are seen in this room, and along the adjoining corridors. The dry and profound tones of the painted panels, their characteristically simplified style of presentation, reflect a finished and direct art which is comparable to the best contemporary work in Western countries, Czechoslovakia and Poland. Outstanding works are the "Madonna of Slatvin" (1530), slim in her red-gold dress; the statue of "St. Dorothy of Barka," (1420); panels by Master "PN," (around 1450), with slim dark figures, and with highly dramatic presentation of the theme in the "Altar-piece of Berzenke." Finally "Meeting of Maria and Elizabeth," by the world-famous "Master MS," (1506), shows a highly refined and mature coloris which can be considered to introduce the world of colours in Hungarian painting in succeeding periods including the modern age.

These shades and hues—ranging from bitter-blue and dull red to a kind of silver-and-ivory white—show up throughout the following periods, right up to the 19th century. When we reach, starting from Master MS, the Renaissance and Baroque ages, practically without a noticeable transition, we find the same coloris even if on a stronger note. To this series of works belong "Epitaph of Tárkányi Istvánné Kun Anna", from an unknown master of the 17th century; the "Self-Portrait" of Mányoki the painter (1673-1757), his famous portrait of "Prince Ferenc Rákóczi II", his portraits of "Mister and Mistress Podmaniczky", glowing in deep brown and old gold colours; flower-pieces by Jakab Bogdány (1660-1724), with yellow-and-red striped "parrot" tulips; the large-size painting of "Miklós Zrínyi", from an unknown painter, showing the poet-and-warlord in a vermilion-coloured dolman; a portrait of "Countess Esterházy" with cold silver tones.

Unsurpassed harmony

Classicist and Biedermeyer works of art harmonize in rare felicity with the creations of earlier ages. These include the noble-profiled marble portraits of "Ferencz Kazinczy", the poet (1828), and "Rozália Schodel" (1838), by István Ferenczy (1792-1856).

The gold- and silversmiths' art of the earlier periods are represented by relief-ornamented gold and silver cups, chalices, and bowls, by Kramer, Schluessmilch, Hann, Werner, Pip, and other masters of the 17th and 18th centuries. Inlaid dowry chest, "Haban" faience ware, yellow-green-red coloured parchment book-bindings from Debrecen, folk art carvings (like "The Baptism of Christ" from Járómindszent) complete the material, exhibited here.

The prestigious historical painting school of the 19th century, with its highly romantic and passionate presentation of subject matter, almost overpowers the viewer. Most effective is the large-size composition "Dobozi" (1868) by Viktor Madarász (1830—1917), with its heightened drama and striking colours. The small-size sketch "Dancing Girl" (1875) by Bertalan Székely (1835—1910) reminds the viewer of some excellent French painters' art, like the red of Delacroix and the yellows of highly matured colourists.

The exhibition in Buda Castle leads the discerning viewer to the modern period through the works of the classical figures of 19th-century Hungarian painting: Markó, Barabás, Brocky, Munkácsy, Paál, Mészöly, Lotz, and others. The modern period is presented to the public in the Ernst Museum.

— bozóky —

"Portrait of Prince Ferenc Rákóczi II" by Mányoki

DRAWING: BOZÓKY

PHOTOS: MTI — BENKŐ

"St. Anna" altar from Kisszeben

LY NE

Neueste Nachrichten

DAILY NEWS-NEUSTE NACHRICHTEN
Budapest
1988 SEP 19
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

2.5 million on strike in Italy

in danger

trike epidemic hit Italy touts involving 2.5 million e country in the past ten

an give support to the anc in the unofficial market etween bankers.

A seven-day walkout by 2,000 train crewmen which aralyzed national rail traf- c seemed near an end late day as strike committees oted acceptance of a man- gement package to reor- anize working hours. Traf- c was expected to resume omorrow on the appeal of nion leaders.

Paris suburban transport orkers closed down six of the ty's 14 subway lines and re- uced traffic on the nine others. nly 52 of the company's 330 ains were in service. This and sporadic stoppages n bus lines contributed to a onster traffic tie-up in the cap- al. Bad-humored pedestrians, eprived of normal transporta- on, jammed the sidewalkes. ome tried to hitch-hike. Frus- ated motorists, imprisoned in e jam, blew their horns in gry frustation.

PHOTO MTI — PALFAI

SWEDISH PRESIDENT OF INTERNATIONAL PENTATHLON Federation Sven Thofelt seen arriving in Budapest's Ferihegy Airport.

Three days before World Pentathlon Championships

Budapest, Sept. 18 (DN) — Mr. Sven Thofelt, the Swedish President of the International Pentathlon Federation, arrived in Budapest on Thursday to attend the World Pentathlon Championship, opening here next Sunday. He will also be in the chair at the congress of the International Pentathlon Federation held on Friday.

With reference to the fact that his son, Björn Thofelt, won the World Champion's title in Budapest in 1954, the President said: "I believe that a Swede will win again." Björn Thofelt is now out of sports because of a road accident in which he had suffered serious injury. He has recovered his health since.

The President said: "I have come to Budapest with great pleasure. I love your beautiful capital. I have been here many times before. In 1929, I took part in an international fencing competition. I was a frequent visitor in the 1930's.

"I am sure will shall see contests here which will be perfectly organized, as always in Hungary. As regards Hungarian pentathlon contestants, they have been in the top field for some 18 years now, and in recent years they have simply reaped world championship honours.

"As regards the congress of the International Pentathlon Federation, there is nothing much to discuss. In this sport, the essential problems occur, and are discussed at congresses, in the Olympic years. This time the question of South Africa's participation is to be discussed, and I am sure we shall tackle this problem."

Nixon addresses General Assembly

United Nations, Sept. 18 (AP/Reuter) — President Nixon, naking his first appearance before a global forum today, iscussed three major world problems, the war in Vietnam, he Arab-Israeli conflict and the international armed control.

In an address for the UN eneral Assembly and for ve television-radio broad- asts, Nixon proposed an in- ernational agreement to mit arms shipments to the iddle East if that was the nly way to keep the two ides from each others' hroats.

Springing no surprises in is first speech to the world

In his 3,500 words speech the Chief Executor cited five areas of concern on which he said all nations ougth to be able to agree:

"Securing the safety of international air travel, encouraging of voluntary service, fostering economic development and population control, protecting our threatened environment, ex-

Mányoki

Emlétve

Budavár fölfedezése Élet és Irodalom
Bp. 1970. jul. 18.

Mányoki Ádám

„II. Rákoczi Ferenc" portréját mutatták be a budai Várpalotában rendezett kiállitáson.

-bozóky-: Hungarian masterpiece. Daily News, Budapest, 1969. szept. 19

21

Mónyoki Ádám

„Esterházy Pál" portréja, és „Egy lengyel férfi" arcképe látható a debreceni Déri Múzeumban.

-bozóky- Die Gemäldegalerie im Déri

Múzeum Debrecen, Neueste Nachrichten, 1969. jún. 27 6l.

Mányoki Ádám

„Önarchépé"-t mutatták be a budai Várpalotában rendezett riállitáson.

-bozóky-: Hungarian masterpiece

Daily News, Budapest, 1969 szept 19.

2 l.

Mányoki Ádám

II. Rákóczi Ferenc udvari festője; műrei szerepelnek Dessau, Drezda, Pillnitz, Moritzburgban, továbbá Lengyelországban, Gdansk, Varsóban.

Genthon I.: Monumenti Artistici Ungheresi All'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz. 17 l.

Mányoki Ádám (1673-1757)

„Porträt ein polnisches Mannes" c.

Zépe (eml.) a Déri Museumbanban

– bozóky –: Die Gemäldegalerie

im Déri Museum Debrecen

Daily News 1969 VII. 27

Mányoki Ádám

II. Rákóczi Ferenc arcképe (emb.)

szerepel a „Magyar remekművek"
c. táblaton a Budavári Palotában

Kovásznai Viktória: Évszázadok kincsei

Textilélet 1969 XI. 14

Mányoki Ádám

Szerepel a „Remekművek" c.
Tárlatban a Várban

Ferenc Szamosi: Von der Romantik
bis zum Naturalismus

Budapester Rundschau 1969 X. 31

Mányoki Ádám

Önarckép c. képe (emb.) szerepel

a „Magyar művészet remekei" c.

Háslaton a Vásrolotában

A képzőművészeti szorat magazinja

TU 1969 IX. 6

Mányoki Ádám
festő

Rákóczi portréja szuggesztív
erőval hat.

M.A.: Hangvesseny. ..
Műrészet, 1970. április - 39 kep

Mányoki Ádám

festő

M.D.Ú

1712-ben Gdanskba vendette Rákóczi Mányoki Ádámot, aki itt hiszitette el a fejedelem második portréjat.

Galavics Géza Mányoki Ádám, II Rákóczi Ferenc Lincsnet 1969 szept. 42 egy

M.D.K.

Manyoki Ádám
festő

1711-ben készült lapja után 1739 ben
készítettek Rákóczi közvenmikódésével
Historie des Revolutions de Hongrie
címhipet.

Galavics Géza, Manyoki Ádám, II Rákóczi Ferenc
Művészet 1969 szept. 42 lap

Mányoki Ádám

festő

M.D.K.

1710 végén Mányoki újra Berlinben van. 1711-ben elkészíti Rákóczi archipének vérmetszetét.

Galavics Géza, Mányoki Ádám: II Rákóczi Ferenc

Műveszet 1964 nept 42 lap

Mányoki Ádám
festő

M.D.K.

1709 szeptember 1-en Rákóczi egyik diplomatájának tanácsságában elindult Berlinen keresztül Hollandiába, ahol a portréfestészet új irányat tanulmányozta.

Galaria Géza Mányoki Ádám: II Rákóczi Ferenc
Műveszet 1969 szept 42 kap

M.D.Y.

Mányoki Ádám

festő

Mányoki két évig tartozkodott
Rákóczi fejedelem udvarában.
Ebből az időből csak 1 kép ma-
radt fenn a fejedelemről ké-
szült portré 1708-ból.

Galavics Géza, Mányoki Ádám: II Rákóczi Ferenc
kimeszet 1968 szept. 42 kap

M.D.K.

Mányoki Ádám
festő

1707 szeptemberében elrendette,
hogy Mányoki Ádám tanulja
meg a vermetszes technikáját.

Galavics Géza, Mányoki Ádám II Rákóczi Ferenc
Művészet 1969 szept. 42 kap

MDK

Mányoki Ádám festő

Kiállítják Rákóczi-portréját.

-: Remekművek a Budavári Palotában 7

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 12.

Mányoki Ádám
festő

II. Rákóczi Ferenc - portréjáról
Nagy István készített másolatot,
melyet a pikszeredai törvényszék
vásárolt meg.

Hans Loew: Nagy István festészetének kezdetei.
Korunk, Kolozsvár 1958 XVII. 230.

Stokely Bertalan

Mányoki Ádám

festő

MDK.

Azok közé a magyar származású
művészek közé tartozik, akik a
17. századi magyar élet elől fiata-
lon külföldre kerültek tanulni.

Galavics Géza: Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc ...

Művészet, 1969. szeptember - 42 kap

M.A.

Mányoki Ádám
festő

Rákóczi fejedelem homonnai
udvarába érkezett Berlinből, 1707
augusztusában. Ez időben ning
a fejedelem szolgálatában állt.

Galavics ~~Ferenc~~ Géza, Mányoki Ádám: II Rákóczi Ferenc
Műrészi 1969 szeptember 42 lap

M.D.Y.

Mányoki Ádám

festő

Gyermekkorában Észak-Németországba
került Mányoki Ádám a berlini
udvar hőrnyezetéből már érett művész-
ként tért vissza Magyarországra

Galavics géza, Mányoki Ádám, II Rákóczi Ferenc ...
kiviszel 1969 szeptember 42 kap

Mányoki Ádám
festő

Rákóczi postréjában a művész
és a rendelő belebőzéset látjuk.
A művész a postré befejezése után
a varsói és drezdai királyi ud-
varokba ment.

Galaria Gera, Mányoki Ádám, II Rákóczi terem
Művészet 1969 nept 42 kap

Munkácsi Ádám
festő

MDA

II. Rákóczi Ferenc, 1708 k. } repró
II. Rákóczi Ferenc 1712

Galavics Géza: Munkácsi Ádám II. Rákóczi Ferenc ...
Művészet 1969. szeptember – 42 kép.

Mányoki Ádám
festő

M.D.K

II. Rákóczi Ferencről készített
alkotása történelmi mű al-
kotás.

Galavics Géza: Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc..
Művészet, 1969. September - 42 lap

Mányoki Ádám
(1673-1754) festőművész

1981. augusztus 19. Petőfi 8,33 F.Gyné.

Naplóban

- Hajlamosak vagyunk szidni a külföldi vendéglátót, de nézzünk csak körül a saját portánkon is. Tegnap telefonált egy hallgatónk, elmondta, hogy a Gellérthegyen laknak és látja, hogy 10 percenként érkeznek a külföldi turistákat szállító autóbuszok. Ő szégyelli magát, hogy akkora a szemét a Citadella környékén, nincs elég hulladékgyűjtő és főleg sehol sincs nyilvános WC. Aki idegenforgalmat akar csinálni annak erre is gondolni kell, nem azért mondom, de például a prágai turistatérképeken mindenütt jól láthatóan feltüntették és állszemérem nélkül az idegenforgalmi látnivalók közelében található nyilvános illemhelyet is. És maradjunk még az idegenforgalomnál. Vagy másfél éve láttam egy külföldi lapban egy légitársaság hirdetését Charter járataira a különböző fővárosok múzeumainak látnivalóival csábitotta az utasokat. Prágát például a finánc Russo egyik és mivel megkerestem rájöttem egyetlen képe képviselte, és Budapestet Mányoki Ádám Rákóczi portréja, Tisztelet a nagy fejedelemnek és udvari festőjének, de hát ugye a mi Szépművészeti Múzeumunkban talán még sem ez a legértékesebb festmény, ezért ment el riporterünk a Városligetbe, hogy a Szépművészeti Múzeum kapujában megkérdezze a külföldi turistáktól, milyen benyomásokat szereztek.

- Önök már bizonyára sok országban jártak, tapasztalataik szerint milyenek a múzeumok, az Önök számára érdekesek?

- Először arról szeretnék beszélni, hogy éppen tegnap voltunk a Várban, ahol megnéztük a impresszionisták című kiállitást, ami nagyon tetszett, igazán nagy hatással voltak ránk ezek a képek, amelyek ugy látjuk a színvilágokban különböznek a francia impresszionistáktól. Valahogy a magyar impresszionisták színei sötétebbek, míg a franciák vidámabbak, világosabbak.

- Hallottak már valamit korábban ezekről a festőktől?

- Nem egyáltalán nem csak az utikönyvben olvastunk róluk, de igazán nagyon tetszenek és nagyon szépen vannak kiállitva itt.

- Mi a véleményük elegendő ez a tájékoztatás a magyar múzeumokról?

- Én ugy gondolom, hogy nagyon kivánatos lenne, ha az irányitótáblák a müzeumban mindenütt valami nyugati nyelven is jelezni, hogy mi hol van és miesoda. Ugyanis mi, akik Angliából, Svájcból, Franciaországból jövünk az égvilágon semmit sem értünk meg a magyar feliratokból hiszen a magyar nyelv semmilyen rokonságban nincs a nyugat-európai nyelvekkel és ha esetleg németül, angolul, franciául lenne, egy mindenki tud néhány szót és el tudna igazodni. Itt van például az egyéb feliratok mint a kijárat, bejárat stb. ezeket mind fel kellene tüntetni idegen nyelven is és ez igen nagy segitség lenne nekünk.

- Mi a foglalkozásuk, melyik országból érkeztek?

- Svájcból, én háztartásbeli vagyok a férjem tanár.

- Tetszenek Önnek a magyar müzeumok?

-Jártunk Londonban, Leningrádban, Moszkvában, Milánóban, Firenzében, de ugy látom, hogy a magyar müzeumok kiállitásai igen látványosak. A maguk kategóriájában tényleg nagyon jók.

- Nagyon jól szakosodtak a különböző korszakokra és országokra, például spanyolok, olaszok, németek, hollandok vannak és 5 Rembrand, de sajnos csak 2 Frans Haus képet láttunk, mert az egyik teremben be volt zárva, ugyc van még több is belőlük, sajnos nem adtak magyarázatot miért van bezárva.

- Eljönnek ujra Magyarországra?

- Hogyne természetesen, már voltunk itt egyszer 12 évvel ezelőtt és akkor rövid ideig voltunk csak, ugy hogy egy hétfői napon, amikor éppen a müzeumokat akartuk megnézni, de zárva voltak most legalább bepótoltuk és nagyon elégedettek vagyunk.

- Nem akarok ismételni, de az előbb elhangzottakból is kiderül idegenforgalmi propagandánknak, tájékoztatásainknak vannak még fehér foltjai.

MÁNYOKI Ádám

Hajdu-Bihari Napló

Az Arany Egyszarvú patika regénye

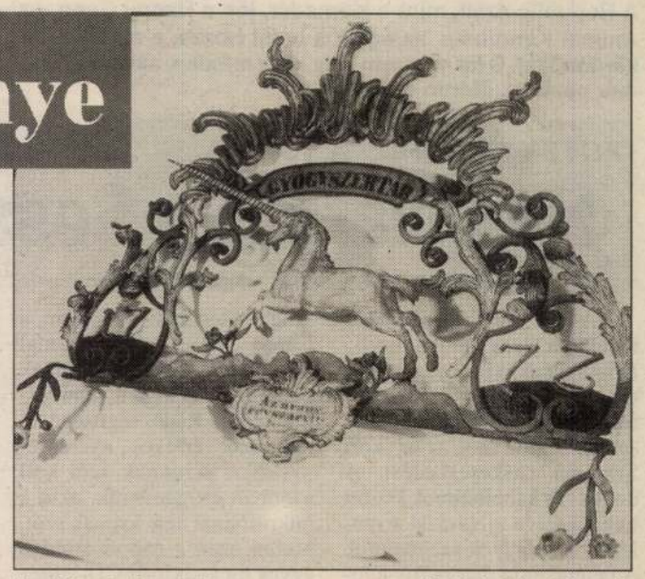

A patika cégére, 1772 Fotó: Lukács Tihamér

Jókai Mór Egetvívó asszonyszív című regénye a debreceni Baranyi Miklósról szól, aki Rákóczi táborából hazatérve házasságot köt a görög kalmár, Ungvári Anasztáz leányával, Katalinnal. Kettejük arcképét a Nempsovics János álnéven bujkáló Mányoki Ádám festi meg, aki Drezdából menekült, mert ott párbajban megölte a polgármester fiát. Egy Kazay nevű patikus adott neki menedéket, s bízta meg a gyógyszertár ajtajának megfestésével. Katalin arcmásának festése során hírbe hozták a festőt és az asszonyt. Katalin börtönbe kerül, s három hónap múlva megszüli ártatlansága bizonyítékát, Miklós fiát. A férj, a szabadságharc nagyváradi blokádjának élelmezési felügyelője azonban nem tudja megbocsátani a református város kegyetlenségét, katolikus hitre tér, elválik, újból nősül és a kis Miklóst nem hajlandó fiának elismerni. Az anya elkeseredett harcba kezd, ám csak húsz év múlva győz a döntő bizonyíték, a Mányoki-féle arcmás segítségével, mely egyértelműen utal az apa és a már húszéves Miklós hasonlóságára.

Jókai regénye a valóságon alapul. Az igazoló adatok egy részét az író közölte 1902-ben megjelent regényében. Baranyi Miklós 1788-ból származó adománylevele és a hatalmas peranyag tartalmazza a tényeket. Ez utóbbit a leszármazottaknál tanulmányozta Jókai, ma pedig a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban látható.

Idősebb Baranyi Miklós septemvir (1680–1756) és Ungvári Katalin (1684–1755) halála után, 1759-ben kezdődött a nagy per. Az ifjabb Baranyi Miklós nem törődött bele kisemmizésébe, és veje, Sinai Miklós professzor segítségével eljuttatta az ügyet a váradi káptalanhoz, Bihar vármegyéhez, Budára, Bécsbe, II. Józsefhez és a szentszékhez. Végül 1786-ban, nyolcvanéves korában nyert elégtételt mostohatestvérével, Baranyi Gábor alispánnal szemben.

Jókai egy vidéki kastélyban látta a két Mányoki-festményt, amelyek azóta eltűntek. Megmaradtak a Jókai által emlegetett patikadíszítő szekrényszárnyak, s ma a debreceni Déri Múzeumban láthatók. Jókai képzelete azonban összevont teret és időt. Ő valóban látta a festett részleteket a színház mellett, a Cegléd (ma Kossuth) utcán, de azokat nem Mányoki festette. Kazay és a festő nem is ismerhette egymást; a patikus majdnem két emberöltővel később élt, mint a regény hősei. Kazay Sámuel (1710–1797) felnőtt férfiként jött Debrecenbe, 1771-ben vette át a Városi Patikát, amely a Piac és Szent Anna utca sarkán épült 1753-ban (1976-ban bontották le). A híres könyv- és éremgyűjtő patikus ekkor nagy kölcsönt vett fel a református kollégiumtól, s fényesen berendezte üzletét. Elhívta Nagyszebenből Johann Weisst (1728–1774), s vele festette a szekrény- és ajtószárnyai egy részét. A festő elmondta Cherny János gyógyszerésznek, hogy a Baranyi család számára tisztította, restaurálta Mányoki festményét, s megdöbbenve ismerte fel Baranyi septemvir ifjúkori képében ifjabb Baranyi Miklóst. Ennek hatására a gyógyszerész 1772-ben eskü alatt vallott az ifjú Baranyi Miklós mellett. Johann Weiss halála után fia folytatta a munkát.

Galenos, XIX. sz.

Higieia, XIX. sz.

A XVIII. század végén az Arany Angyalnak elnevezett Piac utcai patika sorsa összefonódott az 1772-ben alapított Arany Egyszarvú gyógyszertár sorsával. Kazay eladósodott, könyv- és éremgyűjteményét a kollégium lefoglaltatta (a mai református kollégium nagykönyvtárának tekintélyes anyaga a Kazay-gyűjtemény). Ekkor érkezett a városba a tehetős Zeininger Antal Nagyváradról, s patikát nyitott a Cegléd utca 3.-ban. Kazaytól vásárolta meg a berendezést, amelyet megőrzött Kaffka József, majd Rotschnek Károly (valószínűleg az ő meghívására ment Jókai a színház melletti patikába), s utódai a Városi Múzeumnak adták át 1905-ben. A Déri Múzeumban rekonstruált patikabelső az Arany Angyal és az Arany Egyszarvú patika értékeit egyesíti. Kőfaragvány díszíti a szemöldökpárkányt, rajta az 1772-es évszám és a Z. A. monogram. Kovácsoltvas cégéren tűnik fel a névadó unikornis. Az érdekes bútorok, patikaedények, tégelyek, fiolák, természeti ritkaságok és könyvek között találjuk a festett részleteket, így a két, nem igazán patikába illő szekrényajtószárnyat. Az egyiken La Virilita, a másikon L'Adolescenza felirat, a férfikor, illetve az ifjúkor jelképeit ábrázolják, s feltehetően Olaszországból származnak. A két ajtódísz megrendelésre készült, ezt témája is jelzi. A kiszolgálórészt és a laboratóriumot volt hivatva elválasztani az a kettős, amelyen ülő Hygieia és Galenos látható. A nőalak fehér ruhában, vörös köpenyben ül, mögötte felhős egű táj, a férfialak lombikot, gyógynövényt és szöveges receptfüzetet tart. A másik, erősen kopott, többször átfestett ajtó az utcai bejáratnál állt. Az egyik szárnyán ugyancsak Hygieia áll kék ruhában, másikon Aszklépiosz kígyóval és a haláldémon szobrával. A két ajtó festése közül az előbbi Johann Weiss műve, s ugyancsak neki tulajdonítható a négy, 1772-ben ismert földrész megjelenítése. Egy szekrény két-két részre osztott mezőjében tűnik fel Európa és Amerika, Ázsia és Afrika. Kedves alakokkal és tárgyi, természeti részletekkel allegorizálja a világrészeket a festő. Európa asszonyságot például trónusra ülteti, fején korona, kezében jogar. Mögötte reneszánsz épületek, lábánál a tudomány és a művészet jelképei: földgömb, szobor, paletta, gitár, valamint gyümölcsök és fegyverek. Amerikát indián és vitorlás, Ázsiát sátor előtt ülő török, Afrikát pálmafa, sivatag és néger férfi jelképezi. A kisebb szekrényszárnyak belső részén a négy évszakot és a négy arisztotelészi elemet: a tüzet, a vizet, a levegőt és a földet párosította az ismeretlen festő.

Sz. Kürti Katalin

OLVASÓNAPLÓ

A Republic száll, mint a kismadár, jön a Happy Gang, az Animal Kannibals, az egyik a Lalát hozza, a másik a takarítónőket. S ha mégsem lesz kész minden, akkor rajtunk már csak St. Martin segíthet.

FOTEX RECORDS A TOP-ON

Hangvarázs a Sesztinában

Nyitás előtt

A Piac utca 23. szám alatt hetek óta lázas munka folyik. Kőművesek, villanyszerelők, takarítók, és még ki tudja, miféle csodabogarak egész hadserege szállta meg az egykori Sesztina vaskereskedést. A doboz- és kábelhalmok között bukdácsolva új varázslat születésének vagyok szemtanúja. A belépő előtt már nyílik a fotocellás ajtó, már most vészesen csipogni kezdene a Nyugat-Európa-szerte használt elektronikus biztonsági rendszer, ha valaki a zsebében szeretné kicsempészni kedvence lemezét, és a csupa szürke falakon sorra gyúlnak ki a neonfeliratok. Lassan helyükre kerülnek a polcok, helyet adva több tízezer CD-nek, kazettának és videofilmnek, a fejhallgatókon már a slágereket hallgatom. Még egy nap, és a kereskedés feléled Csipkerózsika-álmából. 1995. november 11-én déli 12 órakor megnyitja kapuit a Fotex Records hetedik üzlete, s épp Debrecenben.

– Már a nyitás napján számos érdekességgel várjuk a debrecenieket – meséli Palincsár Bea, a bolt nyitásának fő koordinátora. – A hangulatról sztárvendégeink: St. Martin, a Happy Gang és az Animal Kannibals gondoskodnak majd. Játékos kedvű vendégeink a Cívis Rádió segítségével juthatnak értékes nyereményekhez. Azoknak sem kell azonban csüggedniük, akik a mikrofonnál nem kapnak szót, hiszen ezen a napon minden egyes megvásárolt CD-lemez mellé kazettát adunk ajándékba, amelyet például a Beatles, a Rolling Stones, a Pink Floyd, a Bee Gees, az Omega, a Fonográf és az LGT albumaiból választhatnak ki vendégeink. A választék bőséges: 150 név szerepel az ajándéklistán.

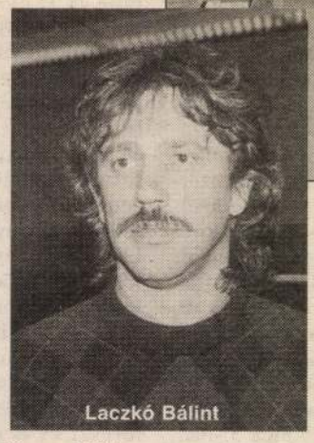
Laczkó Bálint

– *Mekkora kínálatból böngészhetnek a vásárlók?*

– 280 négyzetméternyi eladótérben közel 30 ezer különféle CD és kazetta várja a felfedezőket. Mivel ennyi áru között igazán nem könnyű eligazodni, ezért az egyes műfajok külön-külön polcon kapnak helyet, alfabetikus sorrendben. Nemcsak vásárolni lehet majd az üzletben, de 22 fejhallgató segítségével alaposan tanulmányozhatóak is a kiválasztott albumok. A bejárat melletti „Top 10 " részlegben az aktuális újdonságokkal ismerkedhet meg a közönség, míg a polcok mellett az adott műfaj egy-egy jeles képviselője hallgatható naponta reggel 10-től este 9 óráig.

– *A zeneszerető közönség a rádióban is gyakran találkozhat a Fotex Records nevével...*

– Ez év június közepén indítottuk útjára slágerlistánkat a boltjainkban. Az abszolút siker, immáron hat hete – s úgy tűnik, megingathatatlanul – a Republic.

– *Miért éppen Debrecenben nyílik a következő üzlet?*

– A főváros mellett igyekeztünk azokban a vidéki nagyvárosokban megjelenni, ahol pezsgő kulturális élet zajlik, ahol a közönség fogékony a zenei újdonságokra. A debreceni egyetemek, fő- és középiskolák diáksága minden bizonnyal örömmel veszi majd, hogy ezentúl nem kell jegyet váltania Miskolcig vagy Szegedig, ha szeretné felfrissíteni zenei ismereteit. Debrecenben is szeretnénk a könnyű- és komolyzenei élet középpontjává válni. Ezért nemcsak a megnyitó napján, hanem a későbbiekben is ven-

KRITIKA

Tátrai Band: A Hold szerelme

Mit lehet írni egy olyan csapatról, mint a Tátrai Band – akik mindig a legmagasabb színvonalon muzsikálnak, mert másképp nem megy nekik –, talán csak annyit, így, nemes egyszerűséggel, hogy megjelent új korongjuk, „A Hold szerelme". Ajánlom a vájt fülűeknek, és persze mindazoknak, akik szeretnek elgondolkozni egészen emberi dolgokról. Az album egyik gyöngyszeme, amelyből kétrészes videoklip is készült, a „Fekete madár" című nóta, hisz valljuk be őszintén – legalább csak némán, önmagunknak –, hogy mindannyiunknak megvan a saját fekete madara, kinek a szerelemben, kinek a művészetben, kinek hivatásában, de természetesen nem szeretnénk egy-egy dalt kiemelni az albumról, hiszen az új anyag mindegyike igazi gyöngyszem.

A sors furcsa iróniája, hogy a Tátrai Bandből úgy lett sztár, hogy – félretéve a külsőségeket – csak a zenével foglalkoztak, és egyik pillanatról a másikra mind a szakma, mind a közönség észrevette, hogy a Tátrai Band több, mint csupán egy zenekar a sok közül.

A Tátrai Band november 14-én kedden este hét órától az Aranybika Szálloda Bartók-termében ad hangversenyt.

Chaos a Narancsban

MDK

Mányoki Ádám

II. Rákóczi Ferenc arcképe

Louise de Carignan képmása

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 100.l.

MDK

Mányoki Ádám

II. Rákóczi Ferenc arcképe

Louise de Carignan képmása

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest rész-
letes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp.
1926. 100.1.

M.D.K.

Mányoki Ádám /Szokolya/

II. Rákóczi Ferenc portréjának repr.-ját bemutatja a lap A Mücsarnok Felvidéki kiállitásáról. A müvész neve mellett szülőhelyét tüntette fel a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1938. nov. 12. XXVIII. évf. /46/ 47. sz. 11. lap

Mányoki Ádám, festőművész (1673-1757)

Salló István fafaragó történelmi tablót készített, – történelmi figurákkal, a XVII. sz. végét és a XVIII. sz. elejét akarja láttatni. A féldombormüvet az egyik csornai általános iskolában helyezték el, II. Rákóczi Ferencről készült portréval együtt. – Salló István megfaragta II. Rákóczi Ferenc portréját is (repr.) Kiindulópontként a jól ismert Mányoki Ádám festményt használt, de átlényegítette a maga elképzelése szerint. (említve).

Vaderna József: Történelmi tabló – fából kifaragva.

Dolgozók Lapja, 1982. nov. 27.

Mányoki Ádám, festő

L: Kelemen Kristóf

Sz. N. K: Meghívó kiállításra

6.

Esztergom, Bp. 1981 nov. 24

Mányoki Ádám, festőművész /1673–1757/

Az adásban Rapcsányi László vendége Viski János festőművész. Szokolya, ahol a mester született, nevezetes hely, született itt másik híres festő is valamikor: Mányoki Ádám, aki a papnak volt a fia

Régen találkoztunk.

1984. IV. 19. Kossuth 12.45 /L.F./.

Mányoki Ádám, festőművész

26 VASÁRNAP

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Mányoki Ádám
Vezeti: D. Buzási Enikő művészettörténész

Magyar Nemzeti Galéria, 1981. júl.-aug.

Mányoki Ádám festő-
művész (1673-1757).

Székely András: A művészet
története Magyarországon.

Új Tükör, 1984. júl.
24-25. old.

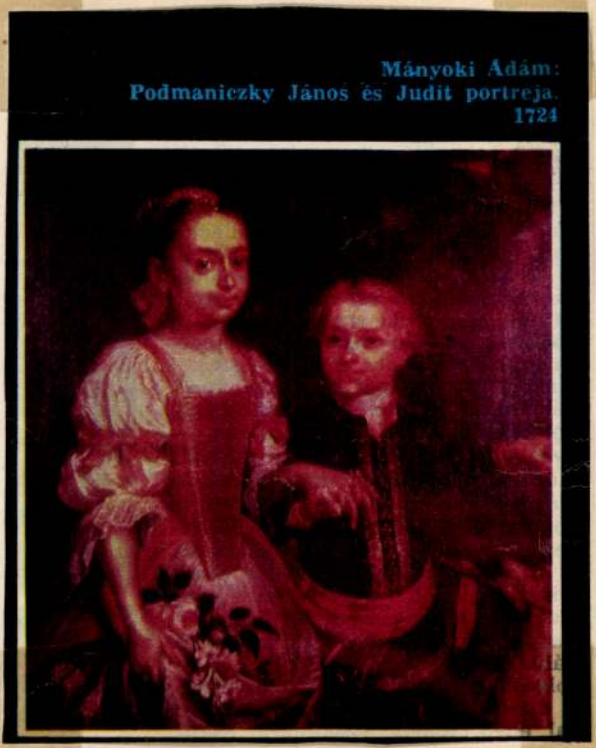

Mányoki Ádám:
Podmaniczky János és Judit portreja.
1724

Mányoki Ádám, festőművész

20
vasárnap

9.30
TIT, Tárlatvezetés
Mányoki Ádám festészete
Vezető: Buzási Enikő

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. november.

Mányoki Ádám

„A magyar katona a szabadságért" c. képzőművészeti kiállításon „II. Rákóczi Ferenc" c. festménye szerepelt. (emlitve.)

Kis Ujság, Budapest, 1957. Okt. 2.

MAGYAR NEMZET 1951 AUG. 1

Ujabb képsorozatokat

bocsát ki a Művészeti Alkotások Vállalat

A Művészeti Alkotások Vállalat újabb képsorozatokat: levelezőlapokat és gyüjteményeket bocsát a dolgozók rendelkezésére. Népköztársaságunk Alkotmányának legfontosabb fejezeteit 12 darabból álló színes levelezőlap-sorozat képei illusztrálják, amelyek Alkotmányunk ünnepe alkalmából jelennek meg.

Ennek a sorozatnak a megjelenése után, régi mesterek és mai művészek képeit adja közre a Vállalat, mappa formájában. Ezek a képek a magyar történelem nevezetes eseményeit örökítik meg. Az albumban 24 egyszínű, mélynyomásos képet találunk, amelyeknek eredetijét olyan kiváló művészek festették, mint Mányoki Ádám, Kovács Mihály, Lotz Károly, Madarász Viktor, Wagner Sándor, Munkácsy Mihály, a ma élő festők közül Ék Sándor és Pór Bertalan Kossuth- és Munkácsy-díjas művészek.

Az ősz folyamán készülnek el az Októberi Forradalom eseményeit megörökítő, valamint a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás és a «Magyar katona a szabadságért» című kiállítások legszebb képeit bemutató albumok. Mai magyar karikatúraművészek legjobb alkotásait is külön album formájában adja ki a vállalat.

Mányoki Ádám.

az Egyesült Államokban egyre erőteljesebb és széles-

Mányoki Ádám

A Galéria Mecénásai

Magyar Nemzet
1986. 1. 14

Mányoki Ádám

FARKAS Zoltán: Mányoki Ádám. = Napkelet, V. 1925 490-491.

[Mányoki Ádám II. Rákóczi Ferencet ábrázoló képének Taschenburg-ból történt karatérése alkalmából]

MÁNYOKI Ádám festő

1865

15. jan. 17. Mányoki „Madonnája". — 96.

M. Ét. 1991. 1/2.

Mányoki Ádám MDK

Hegedülő ifju

Werhern György Vilmos gr. arcképe

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusa

Magyaki Áldás.

„A magyar katona a szabadságért" c. képzőművészeti kiállításon elkötelezettségével szerepelt.

Világosság, 1957. Okt. 6.

Mányoki Ádám.

„A magyar katona a szabadságért"
c. kiállításon e tárgyköri munkája
szerepelt.

Szabad Szó, 1951. Okt. 4.

MÁNYOKI ÁDÁM LEVELEIBŐL

Mányoki Ádámnak néhány levelét szándékozom közölni, melyek a gyömrői Teleky-család kolozsvári levelestárából kerültek az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltárába.

E levelek Mányoki életének második feléből valók, abból az időből, midőn Drezdában — mint egyik levelében írja — a „Felséges Lengyel Király és Saxoniai Elector Augustus eő Felsége Udvari Képírója" volt. Ez időben ismerkedhetett meg Teleky Ádám gróffal, a későbbi híres generálissal és vele barátságot is kötött. Legalább erre következtethetünk azon néhány levélből, mely a köztük folytatott levelezésből fönnmaradt, vagy legalább eddig előkerült. Maga Teleky Ádám még ifjú volt abban az időben, ki nemcsak kedvtöltésből járta a külföldet, hanem azért is, hogy fényes pályát keressen magának. Merész és vállalkozó volt, aki azonban később, a császári hadseregben, bár magasra emelkedett, igazi poziciót nem tudott kiküzdeni magának. Mária Terézia fényes udvara elpuhította, elhízott annyira, hogy kövérsége miatt kvietálnia kellett. Életét maga megírta egy hosszú verses életrajzban, mely szintén ott rejtőzik még a múzeum levéltárában.

Sajnos, e levelek magának a művésznek életéről való tudásunkat nem sokkal gyarapítják. Annyit kétségtelenné tesznek, hogy többször megfordult itthon. Ilyenkor Tóthfalut kereste föl, ahol öccse, Sámuel, református pap volt. Ehhez húzódtak szülei is, kikről maga a művész is kegyeletesen gondoskodott. Megtudjuk azt is, hogy szándéka volt itthon letelepedni, mikor udvari állását elvesztette. Haza is jött, de nem azért, hogy örökségét fölvegye, hanem egy régi adóssága behajtása végett, mint alább rámutatok. Jó szívéről nemcsak az a szivesség tanuskodik, mellyel Teleky Ádám ügyes-bajos dolgaiban eljárt, hanem még inkább az, amit e levelekből tudunk meg, mint segített kuruc Vay Ádámon.

Ismeretes, hogy Mányokit II. Rákóczi Ferenc pártfogása juttatta be udvari festőnek. Mikor a fejedelem és társai bujdosásnak indulnak, éppen akkor jutott a művész nyugalmas és vagyont, kitüntetést hozó állásához. A bujdosók pedig napról-napra jobban érezték az élet terheit, mivel itthon jószágaikat elszedték, készpénzük pedig, azután meg lassanlassan drágaságaik is egyre fogytak. Bizony sokukra, kik itthon óriási birtokok urai voltak, ránehezedett a szegénység. Vay Ádám is ide jutott. Dancigban „in exilio" rászakadt a szükség. Ez állapotában fordult Mányokihoz. Szánakozásra méltó állapotján annyira megindult a művész szive, hogy 1713 július 1-én 200 aranyat adott neki kölcsön, jóllehet már akkor jól tudta, hogy a fiskustól minden jószága elfoglaltatott, következésképpen onnan

Művészet 1908.

TANULMÁNY
NAGY VILMOS RAJZA

kevés reménységet várhatott. És ő még ugyanazon évben újból adott 10 aranyat kölcsön az ifjú Vay Ádámnak is.

Vay Ádám azután Rodostóba került a fejedelemmel s ha nem feledkezett is meg adósságáról, bizony a legjobb akarattal sem tudta visszafizetni még egyszeresen sem, nemhogy duplán, amint egykor igérte. Maga Mányoki sem igen törődött a dologgal. Mikor azonban kiesett a lengyel király kegyelméből és hazajött, hogy itthon állandóan megtelepedjen, elérkezettnek látta az időt, hogy valamiképpen pénzéhez jusson.

Erre jó alkalmul kínálkozott az, hogy a Vay-család tagjai összegyülekeztek osztályt tenni (1731). Sietett tehát Mányoki egy hosszú, de érdekes levélben hozzájuk fordulni. E lépésre bizonyára Teleky Ádám bíztatta, ki atyja nevében is, a magáéban pártfogását ajánlotta. Annál inkább tehette ezt, mert édesanyja Vay Kata volt, Vay Ádám leánya.

Hanem hiába volt a művész minden igyekezete. Maga nem is várta meg idehaza az osztályt, hanem öccsét bízta meg az üggyel s nem lehetetlen, hogy ennek javára le is mondott. Öccse azután arra is raszánta magát, hogy a szentendreszigeti Tótfaluból elmenjen az erdélyi Lónára és személyesen sürgesse az ügy elintézését. De így se sokra ment, mert Busárdiné asszonyom, meg Kemény Simonné asszonyom — mindkettő Vay-leány — semmit sem akart tudni kielégítéséről. „Lássák ugyan eő Ngok — fakad ki keserűségében Mányoki Sámuel Tótfaluról 1732 okt. 27-én Teleky Ádámhoz írt levelében — ha ugyan azzal meggazdagodnak-e? Noha ez úgy esnék, mintha mostan segittenék nyomorúságban lévő édes Attyokat." Nem is igen terheli már Teleky Ádámot követelésével, hanem inkább arra kéri, hogy azt a két jó paripát, melyet bátyjának igért, küldje el neki. Annál is inkább, mert lónai útjában egyik lova megsántult, a másik pedig úgy kifáradott, hogy vontatót kellett fogadnia.

Mányoki Ádám Telekyvel általában franciául levelezett; de egy nyugtatványon kívül van több magyar levele is. Hosszas, csaknem állandó külföldi tartózkodása alatt nem felejtett tehát el magyarul s ez mindenesetre nem kis érdeme.

Leveleit időrendben közlöm az eredeti helyesírása szerint, csak az interpunktáláson javítottam:

1.

(Teleky Ádám grófot értesíti, hogy szerencsésen megérkezett Tótfalura; igéri, hogy meglátogatja Pesten, hogy fiuk számára arcképüket lefesse.)

Monseigneur.

Votre obligente et Gracieuse lettre que j'ay eu l'honneur de recevoir après mon arrivé d'une certaine voyage que j'ai étoit obligé de le faire pour quelque tems, m'avoit empechér d'avoir l'honneur de m'acquiter plus promptement des mes devoirs, pour vous en donner de nouvelles de part et d'autres, et a meme tems du voyage de Dresde jusqu'icy, que j'ay fait dans 10 jours des tems, Dieu mercie assé heureusement. De mes autres affaires je ne vous saurois en donner des Certaines, puis quil y faut encor du tems. Monseigneur Le Comte Mons. Votre Pére, et Madame Votre mere ne sont pas encore arrive, comme on le dit, d'ailleurs j'espere gvils seront a Peste comme je les ay margvér dans la Lettre de Mons. le Comte de Joseph. Et s'yl plait au Seigneur, j'yrai du main matin, et d'abord gvand je arriverez, je ne mangverér pas d'aller voir s'yl seront, pour les assurer de mes tres humble respect, et de les Supplier de votre part, pour leurs portraits, pour vous en faire cette plaisir et d'avoir l'honneur de vous obliger par la. Afin gve je me puisse flater d'etre un de vos Sinciere et fidele serviteurs. Mon Pere et ma mere, mon Frere et tout la familie vous sont infiniment obligée avec moy, de Votre Gratieuse Souvenir. Ils vous assuroient toutes leurs tres humblé Respet, vous souhaittent toutes Sorte de felicité, celon Votre Rang et Gvalité, au reste jay l'honneur d'etre avec bien du Respet.

Monseigneur

Votre tres humble et tres obeisant Serviteur
Á.de Manyoki m. p.

Thotfalu le 12. 7bris 1724.

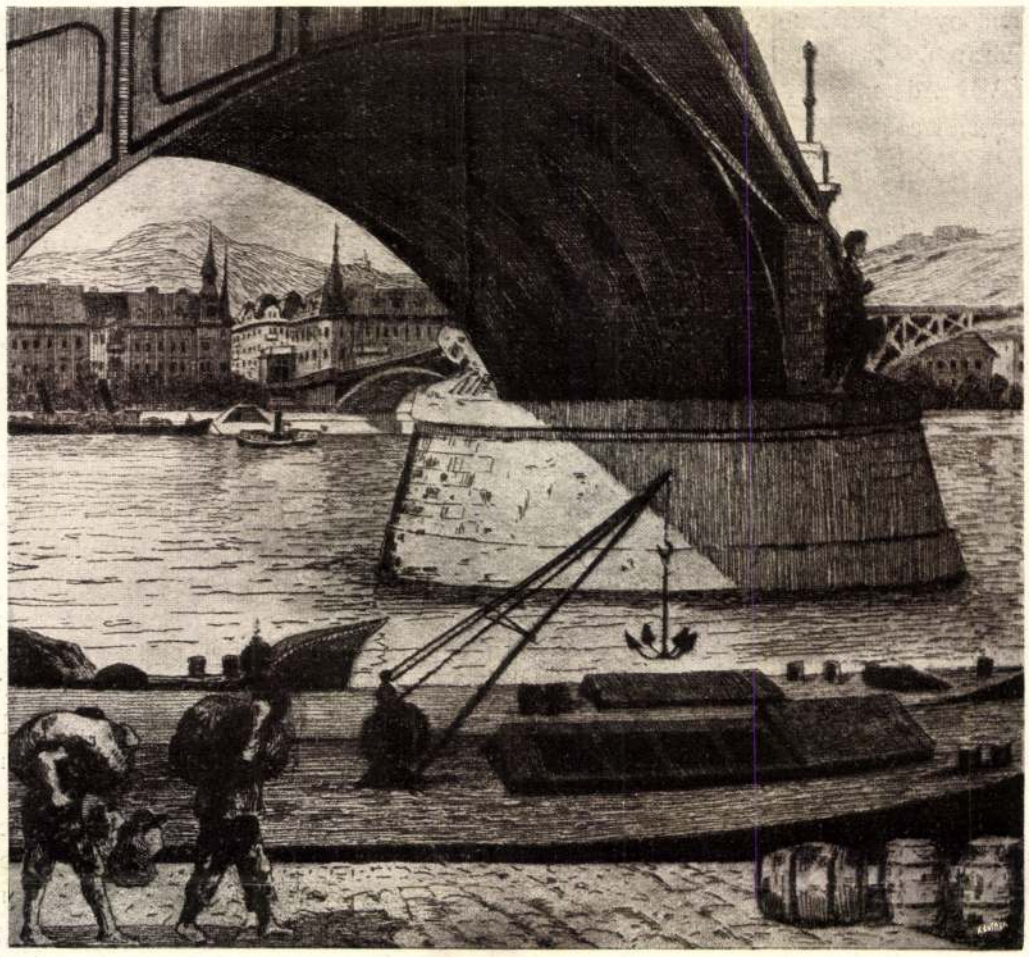

A MARGITHÍDNÁL
CONRÁD GYULA RÉZKARCA
A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATÁN MEGVETTE
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

HAJÓGYÁRBAN
CONRÁD GYULA RÉZKARCA
A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATÁN MEGVETTE
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Kívül:

A Monsieur
Monsieur Adam, Comte
Teleki ets. tres humblement
à Dresde.

A boríték visszáján:

1724. Die 25 7bris vettem Dresdae.

Külön lapon: Le Porteur de celle ci, est Mons. Michel Sallai, Etudien, et Theologien Reformé, je l'honneur de vous la recommender Comme un Confraire de la Religion, vous auréz la bonté d'avoir quelque peu de Soin pour lui. Vous obligerer cellui qui est jusqu au Tombeau.

Mons: votre tres obeisant
Serviteur
Á.de Manyoki m. p.

2.

(Teleky Ádám megkérte az éppen Bécsben tartózkodó Mányokit, hogy Dommanger Miklós drezdai kereskedőnél lévő adósságát fizesse meg abból a pénzből, melyet öccse vitt magával, aki Bausner mentorságával külföldre ment utazni. Ez ügyre vonatkozik a 3. sz. alatt közölt elismervény és a 4. számú levél is, melyet valószínűen — mivel címzése hiányzik — Teleky Pál grófhoz, Ádám apjához irt a művész).

Monsieur

J'espere que vous aurez reçu la lettre que j'ai eue l'honneur de vous ecriere; a cette heure j'ai celui de vous faire tenir la lettre, que Mr. Dommenger m'a envoyé pour vous et de vous reiterer la tres perfette estime gve je Conserve toujours pour vous: Je ne chouse pas Monsieur, gve Mons. Dommanger ne vous mande la fin tragigve de l'affaire gv'il y a en entre Mnsge le Comte de Vizthum et St. Giles, gvi a la fin a eté terminé par la mort du premier, ce gui m'a beaucoup touché, car cétoit un galanthomme, personne n'y perdra plus gve le Roy, car il l'aimait beaucoup: l'on ne parle gve des Alliances gvi de concluent de part et d'autre, c'est a gvi me fait croire, que nous aurons toujours la Paix, et J'ai l'honneur d'etre avec bien du Respet.

Monsieur

Votre tres humble et tres
obeisant serviteur
Á.de Manyoki m. p.

Vienne a 24ième Avril 1726.

Kívül: A Monsieur
Monsieur Adam, Comte
Teleki, Gentil'Homme de la Chambre
de Sa Majesté le Roy de Pologne et
Elect. de Saxes etc etc.

3.

Én Mányoki Ádám Felséges Lengyel Király és Saxoniai Elector Augustus eő Felsége Udvari Kép Írója recognoscalom praesentibus his omnibus, id est cum suo Interesse computatis, a melly négyszáz és hat kurta Tallerokkal volt adós Méltóságos Gróf Széki Teleki Adám Urfi Dresdai becsületes Kereskedő ember Dommanger Miklós Uramnak eő Klme azon summa pénzt nékem assignálván ide penes ejusdem assignationem a fellyebb megnevezett Grófi Urfi édes Attya Ura Mlgos Gróf Széki Teleki Pál Uramtul itt in toto et plenaire levaltam, és azon becsületes Kereskedő ember assignatiúját pro futura cautela keziben is adtam; mint hogy pediglen a Gróf Teleki Ádám Uram eő Mga contractussa még nálla vagyon azon becsületes Kereskedő embernél Dommanger Miklós Uramnál, tartozom sub nobili parola azon obligatoriat vagy Mgos Gróf Teleki Pál Uramnak, vagy édes fia Mgos Gróf Teleki Ádám Urfinak eő Ngoknak kezekhez szolgáltatnom, mellynek nagyobb bizonyságára adom ezen szokott pecsétemmel és kezem irásával meg erősitett levelemet futuro pro testimonio. Datum Viennae 28. Maii 1726.

(A pecsét hiányzik. Ez is, meg a törlések is azt mutatják, hogy csak az eredeti kópiája. Olyan szépen és gondosan sincs irva, mint levelei.)

4.

Méltóságos Groff Úr!

Ajánlom Ngodnak mint nekem Kglmes nagy jó Uramnak alázatos szolgálatomat.

Alázatosan követem Ngságodat, hogy kötelességem szerint a Méltóságos Úrnak ide való érkezésemet mind addig meg nem jelentettem, melynek az oka a Distractiok, s ide s

tova való sok járásom. Reménlem azonban Ngsod szerencséssen az Méltóságos Uri Familiájához oda érkezhetett, mellyet én a jó Istentül tiszta szívembül kívánom, hogy a Méltóságos Ur jó Egészségben találhassa, az utánnis tarcsa Ngodat azon kívánt friss jó Egességben egész Méltóságos Uri Familiájával. Ujságom most egyéb nincsen, hanem az, hogy a Lengyel Királynak Fölséges Uramnak Moritz nevű Fia, egy Königsmarck nevű Groffnétul való, a Curlandiai Herczegnét vette el, és így Curlandiai Herczeggé lett. Mely Herczegné a Moska Czárnak közel való Attyafia és a Mecklenbourgomi Herczegnének az Huga. Ebben a dologban a Czárné és a lengyel Augustás Király munkálkodtanak, mely dolog ellen a Lengyelek a jövő Dietán nagyon fognak szollani, de elég az, hogy a Czárné s a Lengyel Király a Moritz fiának pártyát fogják.

Az Hannoveromi Herczeg, a ki régenten Bécsben lakik, az Angliai Királynak az Eöcse, ez napokban hirtelen meghólt, hihető, minden jószága a Jesuitákra fog maradni, mert az eő Gyontató papja Jesuita volt, s mindeniben totum fac volt, ez fogja mindenét kezéhez venni. Erdél Országban Ngodhoz való menetelemről még semmit nem írhatok, hanem Somogyivár (így!) Uramot várom Dresdaról, ha eő Kgle el érkezik, akkor válik meg, mire resolválhatom magamat. Az Obligatoriat avagy Vechselt meg küldötte Dommanger Uram, de mivel hogy Bausner uramnál lévő Joseph Grof Úrfi eő Nga pénze eő Kglménél vagyon, és Eő Ngától ordere vagyon, hogy ezt a pénzt addig ki ne adgya kezébül, míg azon Obligatoriat kezéhez eő Kglmének Bausner Uramnak nem adgyák, mivel pedig Dommanger Uram azt meg nem írta, menyit adott az Urfi eő Ngságának számára, tehát így nem tudom, mennyit fizetett és menyit kel Bausner Urtól eő Kglmétül fel venni. Ez iránt penig elvárom minden órán Dommanger Uram levelét. Azután az Obligatoriat Bausner Uramnak küldöm, Bausner Uram osztán el fogja Erdély Országban a Méltóságos Urnak küldeni.

Ezzel ajánlom a Méltóságos Urat az Istennek jobb keze alá egész Méltóságos Uri familiájával eggyüt, magamat penig a Méltóságos Ur Gratiájában, és maradok minden Respestussal

Méltóságos Gróf Úr!

Mint nekem Kglmes Nagy jó Uramnak
Jenae die 19. August. alázatos és sincerus
1726. igaz szolgája
Mányoki Ádám m. p.

5.

(Teleky Ádámnak ugyanazon híreket írja meg, mint az előbbi levélben, de a hannoverai herceg halálát bővebben.)

Monsieur,

C'auroit etc de mon devoir de vous avoir repondu plutos Sur l'honneur de vos gracieuse Letre, mais les Disctraction, et les voyages par ci par la que j'avais m'ons empechér d'executer plutos en vous donnent des nouvelles de mon heureuse arrivé i'ci en Hongrie: ce pour gvoi je vous supplie d'excuser ma silance, vous prient tres humblement de me Continuer toujour de vos bonnes Graces comme au par avant, je tacheroit de le meriter.

Le Nouvelles gve j'ay apresent sont, que le Comte Moritz, est fait Dux de Courlande et gv'il epouse la veufe Duchesse de Courlande, Princesse de Moscovie, et Soeur de la Duchesse de Mecklenbourg, Voila un grand bonheur pour un Bâtard, il est bien Vrai, que cela s'est fait a l'inscu des Polonois, gvi en parleront asse hautement a la future Diéte, mais il suffit gve la Souveraine de Moscovie et le Roy de Pologne, sont Pour lui. Le Prince de Hanover le frere du Roy D'Auguste terre est mort à Vienne subitiment et cela par l'imprudance du Medicin, car ayant pris au soir de la Ciocolata, et s'etant depuis mis au lit, il lui prit un petit vomissement, sur cela il fit venir le Medicin, gvi lui dit gve c'etoit bon, et quil aideroit la Nature, en lui fuisant donner de la Medicine pour vomir, et comne il y avoit mis un trop grand gvantité de la racine de Hipecacauna, cela la force tant, gve le filet, gvi est rependu sur le Coeur lui Sortit gva si pur la bouche, et le fit mourir. Personne n'en a plus de joye gve le larron de Wolff, son Pere confesseur, Jesuit, et fidele serviteur du Diable, car il aura en partage, et son argenterie, et les Tapeceries, et un Jardin qu'il a acheté depuis peu, aura la Mandit race et engeance

KECSKÉK
BÜTTNER HELÉN TANULMÁNYA

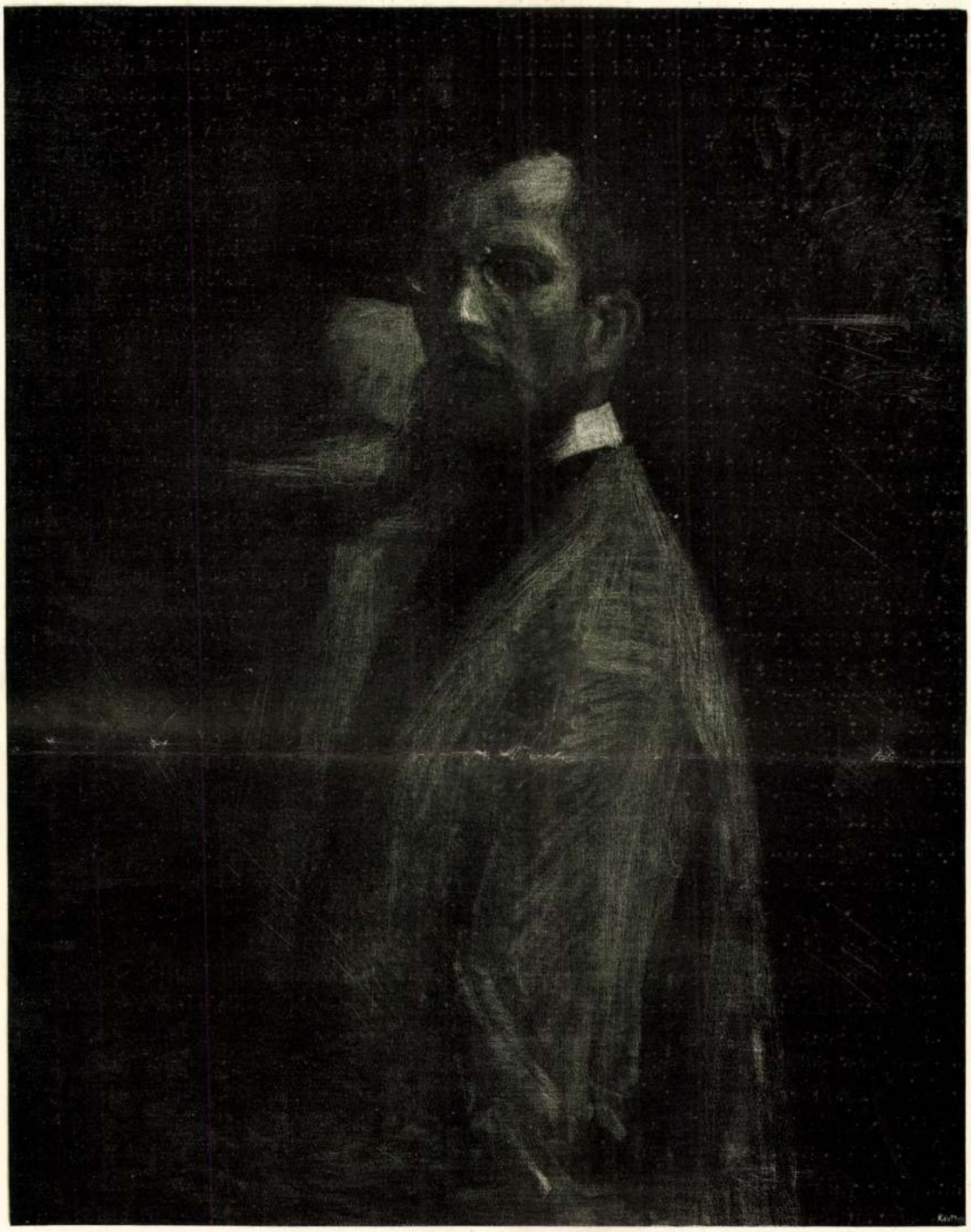

GÖRÖNCSÉR-GUNDEL JÁNOS
ÖNARCKÉPE

de l'enfere, je veux dire la confraternité des Jesuites Voila Mons: ce gve jay l'honneur a vous dire a present. Au rest j'ay l'honneur d'etre avec bien de l'attachement et du Respect.

Monsieur

Votre tres humble et
tres obeisant Serviteur
et fidel Ami
Á.de Mányoki m. p.

P. S. Je vous suplice de presenter a Madame la Comtesse Mad. votre chere Mere mes tres humble Respect et a Mess. le Docteur et Mons: Gyulai mes tres hubl. Compter. Compte rendu?)

A borítékon:

A Monsieur
Monsieur Ádám Comte de St.
Empire Teleki, Gentille Homme de
la Chambre de Sa Majesté de Roy de
Pologne, et Elect. de Saxe ets. ets.
a Lone.

6.

(A Vay Ádámnak adott kölcsön ügyében az osztályra összegyűlt Vay-család tagjaihoz).

Méltóságos és Tekintetes Uraknak és Aszszonyoknak, ajánlom Ngtoknak Kgmeteknek alázatos szolgálatomat.

Már egynehány esztendeje el mult, miúlta csak arrúl gondolkozom, hogy minemű módot találhassak, hogy az én noha már régen, de mind azonáltal igaz Praetensiomat a Méltóságos Uraknak és Aszszonyoknak eleibe alázatossan adnám és repraesentálnám, de mind eddig is nem találtam ollyan alkalmatosságot, mint a melly mostan elő adandó lészen, a holott csak nem az egész Méltóságos Uri Familia bizonyos helyen maguk közt celebrálandó ujjab osztály iránt fog cencurálni. Kire való nézve a Méltóságos és Tekintetes Urakat és Aszszonyokat legelsőben is alázatosan kérem, méltóztassék azon Irgalmasságot Consideralni, mellyel én az Istenben boldogult M. Vay Urhoz és annak T. Uri familiához (így!) voltam, midőn idegen országban az az Danczkán in Exilio nagy szükségben lévén, Fogarassy István Uram által tudtomra adván és eő Kglme által igen kéretvén, hogy a M: Urnak szánakozásra méltó állapottyát meg tekintvén Assistentiával lennék akkori nagy szükségében. Mellyen is szívem annyira megindult, hogy anno 1713 prima July Intertentiójára küldöttem kétszáz aranyat, mi iránt mind ez mai napig semmi egyéb consolatiora (így!) nincsen és nem is volt, hanem csak az, hogy a M: Ur és a M: Aszszony maguk saját keze írása alatt való Originalis Obligatoriojokat mind eddig minden haszon nélkül kezemnél tartom és ezen kívül egy mást, a melly Tiz species Aranyrúl vagyon a Ttes Ifju Vay Ádám Úr subscriptiója alatt de dato 6. bris 1713. — Mind ezekrül mind az akkoron jelen lévő M: Aszszony, mind a T: két Urfiakkal együtt bizonságot tehetnek. — És jól lehet akkor már jól tudtam, hogy a Fiscustul minden Joszága elfoglaltatott és következetes képpen nékem onnan kevés reménséget lehetett várnom, mind azonáltal én a M: Urnak nagy Tekintetű Uri familiájára és Maradékira tekintettem, a honnan nem csak annak refusióját, hanem még azon föllyül való kegyes jó Akarattyokat minden bizonynyal reménlettem, sőt most annyival inkább reménlem, hogy a M: Urral közölt Irgalmasságot egyszer refurdálni fogják.

Mert úgy is az háladatosság a Jó cselekedetek között legjeleseb és főb virtus, melyrül és maga eő szent Fölsége illyetén igéretet tett, ha valaki az eő Felebaráttyával irgalmasságot cselekszik, tehát az is hasonló irgalmassággal jutalmaztatik meg. Mind ezeket considerálván nem hiszem, hogy (midőn egy alkalmatossággal a M: Urat Danczkán udvarolnám), most is azon szókat, mellyeket akkor mondott könyvező szemmel, valaki a maradéki közül a nélkül hallgathatná, ugy mint: Ugy tartom a Kegyelmed hozzám mutatott speciális affectióját, mint ha az Isten immediate az Égből egy Angyal által küldötte vólna. A mellett penig az ot lévő Uri familiát a kinlévőkkel eggyüt az Istenre kénszerítvén arra kérte, hogy ha Istennek titkos Decretuma szerint néki Magyar Országba viszsza menni nem engedné, minden tehetségükkel azon lennének, hogy engemet minden fogyatkozás nélkül cum gratiarum actione illendő képpen contentálnának, melly iránt is ez Originalis Obligatoriának Ngtoknak megküldött

párjábul bőveben lehet az M: Urnak szívbéli rendelését ki tanúlni.

Tudom is, hiszem is, hogy ha az Ur Isten a M: Urat ide Magyar Országba behozta volna, már régen, ha magának fogyatkozást cselekedet volna is, duplán refundálta vólna: ha penig az én szánakozó szívem a Jó Urnak nagy szükségén akkor meg nem eset vólna, hanem az helyet azon pénzt a Bankóban (igy!) tettem vólna interesre, vallyon mitt nem kerestem vólna eddig véle. E helybül considerálhatni minemű nagy károm következett énnekem az én másokon való könyörületességem miat, kivált mostan, midőn magamnak is nagy szükségem érkezet az ide s tova való járásom miat, anyira, hogy a mostani intentiom, ugy mint az itt való le telepedésnek szándéka a miat igen nagyon akadályoztatott. Es noha énnekem akkori időben bizonos dologra nézve magamnak is azon pénzre szükségem volt vólna, de még is a magam állapottyát nem anyira consideraltam, noha szegén legény vóltam, még is a jó Urral kivántam jót cselekedni. Én kivülöttem bizonyára igen kevés, vagy talán senki sem találkozott vólna, kivált az akkori időben, a kinek a szive rajta meg eset vólna, ha még sokkal nagyobb szükségben találtatot vólna is, nem hiszem, hogy valaki legkissebb assistentiáját mutatta vólna hozzája, kihez képest minden kétség nélkül sokkal keserveseb állapottya lett vólna. Ara nézve alázatossan kérem Ngtokat, Kglmeteket, méltóztassanak ez mostani alkalmatossággal egyenlő akaratal oly kegyes Dispositiót tenni, hogy az én Istentül való jó indulatomnak jutalmát keserüség és továb való várakozás nélkül Ngtoktul Kgtektül örömel el vehessem és jó kedvel contentálhassam gondolván mint ha magának az Istenben boldogult Urnak mutatthatnák ezen jó Affectiojokat. Es mint hogy Ngtok Kgltek úgy is felessen és sokan vadnak, anyival inkább csak kevés esik egy egy személyre, úgy hogy meg sem érzik az illyen kevés bagatellat kifizetni, ennékem penig igen nagy consolatiomra lenne. Ha penig Ngtok sajnálná a pénzbéli fizetést, anyi érő Jószágocskával is contentus lészek, csak egyszer contentáltatthatnám akar egy, akar más módon. — Hogy ha penig már Ngtok Kgltek hozzám való speciális Gratiájokat akar pénzbéli akar Jószágbéli contentiv által méltóztatnék mutatni, melly ha úgy történne, az Uraknak azon kegyelmességét holtig meg köszönni és szolgálni el nem mulasztanám. Hogy ha magam itt nem vólnék, ne terheltessék Ngtok, Kglmetek Testvér Eöcsem, Mányoki Sámuel Thótfalusi Praedicator Uramnak kezéhez szolgáltatni. Reménlem és minden bizonyal, hogy a Méltóságos is Tekintetes Urak és Aszszonyok ezen mostani alázatos instantiamat olly Kegyes szemmel fogják tekinteni, hogy ez mostani alkalmatossággal üres kézzel el nem bocsátanak. — Melly specialis Gratiajokat Ngtoknak Kglteknek az én csekély tehetségem szerint mindenben szolgálni igyekezem maradván minden Respectussal

Méltóságos és Tekintetes Uraknak és
Asszonyoknak, Ngtoknak Kglmeteknek
Thotfalu die 2 May alázatos szolgája
1731. Mányoki Ádám m. p.

7.

(Teleky Ádámnak tanácsot ad, miként írja meg kérvényét a lengyel Királyhoz és kéri pártfogását az ő kölcsöne kiegyenlítése ügyében.)

Méltóságos Groff Ur!

Nékem Nagy Jó Uramnak Nagyságodnak ajánlom alázatos Szolgálatomat.

Die 31 Marty Ajnáczkőben datált Nagyságod levelét cum inclusis vettem illendő respectussal itt Lipsiában die 15. Apr: melyre is Nagyságodnak válaszúl csak ezt írhatom, hogy a Fölséges Király Varsoban vagyon, és onnét Octobernek előtte nem várják, kire való nézve Nagyságod dolgait mind addig is lehetettlen folytattni. Azonban penig, hogy Nagyságod levelét vagy Instantiáját a F. Király maga olvassa, szükséges hogy Francia nyelven, igen röviden csak kevés szóval légyen, mellyet én magam experialtam, más külömben csak fére teszi az Instantiákat. Azon kivül azt is Javallanám, hogy Nagyságod ne Solicitálná egyszersmind a Discretiót és az interpositiot, mert az én csekély értelmem szerint ha mind a kettőt egyszersmind solicitálljuk, nem vélném hogy valamitt obteneálnánk, azért először

FALUCSKA
OLGYAI VIKTOR LINOLEUM-METSZETE

ARCKÉP
LÁSZLÓ FÜLÖP ELEK FESTMÉNYE
A VELENCEI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS
ARANYÉRMÉNEK NYERTESE

tsak egyet, a mellyik a leg szükségesseb lészen. A több Méltoságos Uraknak is hasonló képpen franciául iratni etc.

NB. Most jut eszemben, hogy valamely jó akaro Barátom, egy Schwainberg nevű Báró, a kit régen esmerek, és ha még ott van, most is a Bécsi Hóstattban lakik, az az in der Leopoldstadt, a hidon által menvén, jobb kéz felé a Duna mellett az Aranyos Nyeregben, az az in Dem güldenen Sattel ha meg ott van (mert másként a F: Lengyel Király a maga szolgálattyaban vette, és csak Dolgainak rendeleseért ment Bécsben) méltóztassék Nagyságod nevemmel köszönteni, es ezen inclusat* eő Nagyságának adni, mellyet Nagyságodra nézve irtam, kérvén eő Nagyságát hogy azon Franczia Instantiat Nagyságod számára ne terheltettnék meg irni, mely iránt is ezen accludált levelben arra kértem etc. De ha szintén azon memorialis el készűl s a Postán el küldettetik is, es annak resolitóját valaki nem solicitallya, bizony semmi effectusa nem leszen. Más részről penig ha Nagyságod magát nem resolvállya mind addig Bécsben mulatni, míg a F. Király vissza jön, és csak az után lehet Nagyságod dolgat argealni. Én penig mindenkor kész vagyok tiszta szivel Nagyságod dolgában magamat applikalnom. De illyen formán látom Nagyságod Dolganak kivánt effectusat igen messze lenni, melyrül is Méltoztassék Nagyságod a maga szándékát aperialni. Az Eöcsém által soliciált dolgomat penig Nagyságod Specialis Gratiajaban recommendalom, alazatossan kérem Nagyságodat Méltóztassék Nagyságod a több Méltoságos Uri Atyafiakat ugy disponalni, hogy az én (az Istenben boldogult Urhoz és Méltóságos Uri familiájához) igaz szinceritassal mutatott jó akaratomnak refusioját már végre egyszer tapasztalhatnám és igy Nagyságod Kegyelmes speciális Gratiáját örömmel megköszönhessem. Igazán megvallom Nagyságod előtt, hogy a sok föl- s alávaló járást es szüntelen való fáradozást már annyira meg úntam hogy most egyebet nem ohajtok, hanem csak hogy ha Istennek teczenék egyszer ollyan csendes maradandó helyt rendelni, a hol a kevés életemnek hátra maradott részét Isten Dicsősségére, Nemzetemnek s jó akaróimnak szolgálattyára eltöltenem, ugy vélem, akkor ujjúlnék meg. Ezzel magamat Nagyságod Gratiájában recommendálván maradok minden Respectussal

Méltóságos Gróf Úr!

Nagyságod

Leiptzig die 19. April alázatos szolgája

1732. Mányoki Ádám m. p.

A boritékon: A Monsieur

Monsieur Le Comte Adam Teleki

Gentilhomme de la Chambre de Sa Majesté Le Roy pologne (így!) et Electeur de Saxes etc. etc. etc. à Vienne.

8.

(Schwanberg bárót kéri, legyen segitségére Teleky Ádámnak a lengyel királyhoz beadandó kérvénye megfogalmazásában.)

Monsieur, trés cher et honoré Ami.

J'espere que vous Serez heureusement arrivé à Vienne, dont je vous felicite, et je vous souhait un heureuse retour pour Dresde.

Mon Cher si en cas vous trouverais encore à Vienne, j'ay un Grand Priere à vous faire touchant d'un de mes Amis, Sçavoir le Mons. Le Comte de Teleki gvi vous pouver avoir vue a Vienne chez moi. C'est Luy gvi m'a envoyer un Regvet latin bien long et ennuyent pour le Roy, cela comme vous sçaver ne pas pour le Roy, J'ay luy ay Conseilles de vous trouver, et de vous prier avec moi instaminent d'avoir la bonté de vous donner la paine de dresser une Memoire Françoise pour le ditt Mons. Le Comte. Mon Cher vous m'obligerez par la infiniment, et je tacherai de vous servir avec un attachement imagenable et j'ay l'honneur d'estre inviolablement jusqu'au Tombeau.

Monsieur et tres cher et honoré Ami

votre tres humble

et tres obeisant serviteur

de Mányoky sk.

Leiptzig en 19me d'Avril 1732.

Kivül: Monsieur

Monsieur le Baron de Schwanberg etc.

In der Leopold Statt unter der

Donau im güldenen Sattel à Vienne.

DR. KISS ERNŐ

* A következő levél.

MÁNYOKY-TANULMÁNYOK

MÁSODIK KÖZLEMÉNY

Tíz esztendőt töltött Mányoky Erős Ágost szolgálatában (1713—1723) s ez idő alatt nemcsak Németországban, de Lengyelországban is huzamosabb ideig tartózkodott. Nagyon természetes, hogy a szorgalmas művésznek sok műve lappang lengyel földön, csak Stanislas Ágost lengyel király műkincseiről szóló jegyzékben, mely 1793-ban készült, tizenkét műve van fölemlítve. Az e jegyzékben felsorolt képek közül többet nyári lengyelországi tanulmányutam alatt sikerült megtalálnom. Így mindenekelőtt Szembek kancellár arcképét (a Magyar Művészet, II. 99. lapján közölt jegyzékben 40. sz.), Madame Rybinska sz. Lubomirska hercegnő arcképét (u. o. 41. sz.), Madame Cosel és Madame Orzelska arcképeit (u. o. 42. és 43. sz.), Königsmark Aurora grófnő arcképét (u. o. 44. sz.), Dönhoff grófné szül. Bielinski grófnő arcképét (u. o. 57. sz.), Lubomirska szül. Lubomirska grófnő arcképét, Rybinski Jakab cholmi vajda arcképét, Flemming gróf arcképét, Madame Montmorency arcképét, Sieniawski Ádám arcképét, melyek jelenleg Varsóban a Lazienki-kastélyban vannak. De igen sok képének nyoma veszett. A lengyel királyság megdőlte után az oroszok elhurcolták a műtárgyakat s a lengyel mult emlékeit tőlük telhetően elpusztították. Mi maradt meg ezekből, most fog kiderülni, mert a rigai békeszerződés szerint a lengyelek visszakapják királyaik műkincseit. A tárgyalások most folynak.

Ez időben Mányoky már segédekkel dolgozott s főleg a királyarcképeket többször másoltatta. A Potocki gróf tulajdonában, jelenleg Kozeszowiceben levő II. Ágost királyt ábrázoló festmény ilyen egykorú kopia. (Magyar Művészet I. J. 39. sz.) Hasonlókép a lembergi múzeumban levő királyarckép. (U. o. 38. sz.)

A krakói Czapski-múzeum Mányoky-festménye német főurat ábrázol. Már világos tónusban, ami azt bizonyítja, hogy 1715 után, Silvestre hatása alatt, festette, de még igen gondos rajz és gyöngéd festés jellemzi, a francia kolléga felületes dekorativitása nem ejtette meg. Jóval korábbi alkotása lesz azonban a varsói múzeum remeke, mely talán Mányoky legjobb műve, kétségtelenül mindeddig egyedül áll oeuvre-jében, festői előadás, sőt emberjellemzés tekintetében egyaránt.

Egy magyar mágnás arcképe, mondja a varsói múzeumi katalógus, amely szerint a kép a Rudkovszki-családtól került a múzeum tulajdonába. A prémes kabátos, ősz bajszú, kopaszodó öreg úr, kék szemével, nyakában nagy arany lánccal, fülében gyöngyfülbevalóval, a formák széles felfogásával, az anyagéreztetés markáns voltával, a fény- és árnyékjáték erőteljes kezelésével a hollandi iskolának befolyását érezteti. Tudjuk, hogy Mányoky többször járt Hollandiában, mielőtt Rákóczihoz került és az alatt is, hogy e fejedelem szolgálatában állott. Ez a holland hatás tehát érthető lenne s régebbi műveiben is megnyilatkozott. (Magyar Művészet II. 295.) De mivel a kép nincs szignálva s az ábrázolt személyét nem lehet meghatározni s mikor 1867-ben a kép a múzeum tulajdonába került, Pietro Dankerts neve alatt katalogizálták, meg kell még vizsgálnunk alaposabban a kérdést. Ez a Peter Danckerts de Rij (1605—1661) Amsterdamban született s IV. László lengyel király udvari festője lett. Szüleinek arcképei a brüsszeli múzeumban vannak (1634) s egy vadász arcképe az amsterdami múzeumban (1635-ből). Azonkívül sok lengyel király és főúr arcképét is festette, melyek metszetekben is megmaradtak. Foglalkozott építéssel is s a wilnai dom egyik kápolnáját nemcsak építette, de festette is. A varsói múzeum 1913 óta képünk szerzőségét megtagadta tőle s valóban, úgy a brüsszeli, mint az amsterdami képek alapján, teljes joggal. Úgy az amsterdami, mint a brüsszeli képeken Danckerts nem az a széles formafelfogású, pasztozus festő, mint a varsói múzeum

Magyar Művészet
1926.

mestere. Az amsterdami vadász képen a szövetkezelés szinte porcellános, a brüsszeli férfi és női arckép fehér gallérjának kezelése is részletesebb, mint a mi képünk gallérja. Annyi bizonyos, hogy a varsói múzeum festménye kiváló alkotás s mindjárt fölveti azt a kérdést, miért nem maradt meg szerzője a művészi formalátás ez irányában, mi késztette stílusváltozásra, — a szász udvar franciás ízlése talán? Nem lehetetlen, mert még Szembek kancellár arcképén az emberábrázolás és formafelfogás, sőt még Bielinski gróf arcképén is a széles formalátás jeleit látjuk, ami lengyelországi tartózkodása alatt — főleg 1715 után, mikor Silvestre-rel kellett versenyre kelnie — mindjobban dekoratív irányban alakult át.

Ez a művészi vetélkedés, mely Silvestre győzelmével végződött, igen elkedvetlenítette és 1725-ban szabadságra megy, haza, Magyarországba.

Magyarországi utazását akkép okolja meg III. Ágost királyhoz 1735. június 18-án intézett folyamodványában:[1] hogy őseitől örökölt, de egy fatalitás által elvesztett nagy birtokait (considerable Güther) visszaszerezni igyekezett, ami sokkal több idejét vette el, mint amennyi szabadságot kapott. E folyamodványában elmondja, hogy folyamodott ő szabadsága meghosszabbításáért a kellő időben, a Bécsben székelő szász követ, Lautensack útján, de választ nem kapott. Szerencsétlenségére a követ halála után tudta csak meg, hogy folyamodványait annak iratai között felbontatlanul találták, aminek következménye volt, hogy fizetését 1726-ban megvonták s ő otthon rekedt. Magyarországi útjáról egy előbbi, 1734. augusztus 4-én kelt folyamodványában pedig ezt olvassuk: „Nem volt ennek rám nézve más eredménye, mint hogy sok időt, nagy költséget és fáradságot hiába való módon elpazaroltam, mely idő alatt nem mulasztottam el felséged atyjánál szabadságom meghosszabbítását kérelmezni, de minden írásom a néhai cabinetminister, Lautensack írásai közt fölbontatlanul megtaláltattak, melynek eredménye az lett, hogy nem jelentkezőnek vétettem és fizetésem folyósítását végül beszüntették. Három évvel ezelőtt (tehát 1731-ben) Magyarországból, hol dokumentumaim elégése folytán igazamhoz nem juthattam, újra ideérkeztem, hogy felségedet megkérjem, fogadjon újra kegyébe, ...más gloire-ra nem is számítva, mint hogy felséged tetszését megnyerjem."

Hét esztendőt (1724—1731-ig) töltött tehát Mányoky most harmadízben hazájában, de hogy ez idő alatt mely *considerable Güther* visszakövetelését szorgalmazta, nem tudjuk. Ennek a kikutatása későbbi feladat. Mindössze egy 200 arany összegű követeléséről tudunk. 1713. július 1-én ugyanis Danzigban Vay Ádám generálisnak, ki ekkor nagy szükségben volt, mert magyarországi birtokait a fiscus, mint rebellisét, lefoglalta, 200 aranyat adott kölcsön s még ugyanazon évben újból adott 10 aranyat az ifjú Vay Ádámnak. Vay Ádám aztán Rodostóba került a fejedelemmel s nem tudta visszafizetni Mányokynak a 200 aranyat, nemhogy a dupláját, mint ahogy megígérte. Mikor aztán Mányoky hazakerült, azon volt, hogy pénzéhez jusson. Mindezt azokból a levelekből tudjuk meg, melyeket dr. Kiss Ernő talált a gyömrői Teleki-család levéltárában,[1] melyeket most az Erdélyi Nemzeti Múzeum levéltára őriz. E levelek elsejében értesíti Teleki Ádám grófot (1724. 7bris 12.), hogy tíznapi utazás után Drezdából Tahitótfalura érkezett s meg fogja a gróf szüleit látogatni Pesten, hogy számára arcképüket megfesse.

Mányoky tehát öccsénél Tahitótfalun telepedett le. Sokat megfordult Pest megyében is a földbirtokoscsaládoknál. A Rádayés Podmaniczky-családoknál máig maradtak fenn művei. Közben volt Bécsben is, mert 1726. ápr. 24-ről Bécsből keltezett francianyelvű levele maradt, Teleki Ádámhoz intézve, ki ekkor a szász király kamarása volt, továbbá egy ugyanazon év május 28-ról, szintén Bécsből kelt magyar levele, Teleki Ádám adósságának rendezése tárgyában.[2] Bécsi utazásának okait egyelőre nem ösmerjük, valószínűleg a szász királyhoz írt folyamodványában említett pereskedésével volt az kapcsolatban. Tudjuk, saját vallomása szerint, hogy pereskedései sikerre nem vezettek, hogy a Vay-családtól sem tudta megkapni a 200 aranyát, 1731. május 2-án még Tótfaluról kelt levelében arra kéri

[1] Loc. 379. Div. Verz. fol. 66—67. Drezdai levéltárban.

[1] Művészet, VII. 255 l.

[2] U. o. 262 l.

MÁNYOKY ÁDÁM: ISMERETLEN FÉRFI KÉPMÁSA
Nemzeti Múzeum. Varsó

Magyar Művészet
1926,

szobrocskája van közeli rokonságban a mi gráciánkkal. Balkezének gesztusa is hasonló a baloldali grácia kézmozdulatához. Ugyanez a fontoskodó kéztartás látható Kernnek a londoni Victoria- and Albert-Museumban lévő Diana-szobrocskáján is.

Keletkezését illetőleg a *Három grácia*-t Kern korábbi művei közé kell sorolni. Lehetséges, hogy a csoport közvetlenül olaszországi tanulmányútja után készült. Midőn ugyanis a nürnbergi két Városházkapu monumentális szobrászi díszeinek faragását Jamnitzer rajzai alapján reábízzák, Kernnek be kell bizonyítania, hogy nagy feladatokban is megállja a helyét.[1] Mesterünk szóval már 1617-ben neves kisplasztikus hírében áll. A *Három grácia*-ban, mint említettük, még nyoma sincs Rubens befolyásának, viszont a nürnbergi kapufigurákat kivéve egyetlenegy művében sem nyilatkozik oly élénken az itáliai benyomások hatása. E mellett a manierista szellem is a legkellemesebb módon szólal meg Kern e művében. A *Három grácia*-t oly mester faragta, aki bizonyára ismerte Dürernek az emberi test arányairól kifejtett tanait, azonban sem az olasz renaissance művészet eltérő szelleme, sem az elmélet nem befolyásolta közvetlenül Kern vésőjét. Mennyivel harmonikusabb a kompozíciója és részletei mennyivel nemesebbek a *Három grácia*-nak, mint például a berlini Kaiser Friedrich-Museum elefántcsontból való Ádám és Éva csoportjának. Legfőljebb az arcoknak kissé köznapi szenvtelenségét lehet kifogásolni. De ez a témával függ össze. Viszont — mint láttuk — Kern itt is elevenebb lelkiséget akart hangsúlyozni a két grácia párbeszédével. Olyan szerencsés időben keletkezett a mi csoportunk, midőn a mester emlékezetében élénken élő olaszországi impressziók a naturalista törekvéseket még kellően temperálták. Válósággal ízléstelen karrikaturája ennek a hamburgi iparművészeti múzeumban lévő, hasonló tárgyú dombormű, melyet Kern solnhofeni kőből faragott.[1] A délnémet renaissance gyönyörű kicsengése a *Három grácia*, Dürer művészetének eleven folytatása. Ennél jelentékenyebb alkotását eddig nem ismerjük. Kernnek ez a műve okolja meg csak igazán Sandrartnak[2] és Doppelmayrnak mesterünkről szóló elismerő szavait. A szoborcsoport állapota is igen jó. Gyönyörűen illesztette egymáshoz mesterünk a természetszerűleg több darabból készült alkotás részeit. Csak a középső grácia jobb karjába kellett kisebb darabokat betoldania. Viszont repedések, csomók nem zavarják a kissé megsötétedett, szinte bronzszerű formák érvényesülését. Egyedül a két szélső grácia egymást fogó kezei sérültek meg. Itt az egyik kéztőből és az ujjakból hiányzik egy kis darab.

Örömmel jegyezhetjük meg, hogy a német késő renaissance szobrászatnak ez a nevezetes emléke vétel útján nemrégen a Szépművészeti Múzeumba került.

[1] *Gradmann*: Op. cit. 120. o.

[1] *Max Sauerlandt*: Op. cit. 54. o.

[2] *Gradmann*: Op. cit. 154—155. o.

YBL ERVIN

MÁNYOKY ÁDÁM: PODMANICZKY JÁNOSNÉ, OSZTROLUCZKY JULIA
Br. Podmaniczky Gézáné úrnő tulajdona. Kiskartal

MÁNYOKY ÁDÁM: RÁDAY PÁLNÉ
Iklód

az osztályra egybegyült Vay-családot,[1] hogy most, mikor neki is „nagy szüksége érkezett az ide s tova való járása miatt" annyira, hogy emiatt nem is telepedhet le végleg hazájában, legyenek igazságosak vele és jótettét hálálják meg. „Én kívülem bizonyára igen kevés vagy talán senki sem találkozott volna, kivált az akkori időben, akinek a szíve rajt (t. i. Vay Ádámon) megesett volna" s mivel sokan vannak és egyre-egyre kevés teher jut, meg sem érzik „ezen kevés bagatella" kifizetését. Úgy látszik, már akkor foglalkozott a Drezdába való visszatérés gondolatával, mert azt írja, hogy ha a kifizetés idején már nem lenne Magyarországon, fizessenek öccse Sámuel, tótfalusi prédikátor kezéhez. Mányoky nem várta be a határozatot, hanem öccsére bízta az ügy elintézését, nem lehetetlen, hogy ennek javára le is mondott. Öccse aztán Erdélybe is elutazott, hogy személyesen sürgesse az ügy elintézését, de nem jutott célhoz, mert Busárdiné és Keményné asszonyok — mindkettő Vay-lány — semmit sem akartak tudni kielégítéséről. „Lássák ugyan Ő Ngok, — fakadt ki Mányoky Sámuel Tótfaluról 1732. okt. 27-én Teleki Ádámhoz írt levelében, akinek pedig az édesanyja szintén Vay-lány volt — ha ugyan azzal meggazdagodnak-e? Noha ez úgy esnék, mint ha mostan segítenék nyomorúságban lévő édes atyjukat." De mindez falra hányt borsó maradt, sem Ádám, sem az öccse soha pénzükhöz nem juthattak. Épúgy volt azzal az összeggel is, melyet Mányoky a drezdai udvartól elmaradt járandóságai fejében várt s amely összeg évek során 4000 forintra szaporodott. Úgy látszik ezt is öccsére hagyta, akinél hét esztendeig éldegélt, aki 1734-ben végrendeletet csinált azon clenodiumokról és hagyatékokról, melyeket bátyja elutazása előtt neki adott.[2] Itt van szó a 4000 forintról, melyet ha a szász királytól megkap, abból Szabó István egy rend ruhát csináltasson magának. Ha pedig a Vay Ádám 200 és 10 aranyához is hozzájut, abból Lajos sógor tíz aranyat magához vehet, a többi osztozkodásra kerül stb. Azonban — tudjuk — sem az egyik, sem a másikhoz nem jutott sem ő, sem öccse, maga Mányoky Ádám visszautazott külsőországba és 1732. április 19-én már Lipcséből keltezett levelét találjuk, melyben Teleki Ádámnak tanácsot ad, hogy miként írja meg kérvényét a szász és lengyel királyhoz, ki ekkor Varsóban volt, „és onnét octobernek előtte nem várják". E levélben még bízik abban, hogy öccse hozzájut a Vay-követeléshez. „Igazán megvallom nagyságod előtt, hogy a sok föl és alá való járást és szüntelen való fáradozást már annyira meguntam, hogy most egyebet nem óhajtok, hanem csak hogy ha Istennek teczenék egyszer olyan csendes maradandó helyet rendelni, a hol a kevés életemnek hátra maradott részét Isten dicsőségére, nemzetemnek és jóakaróimnak szolgálatjára eltölteném, úgy vélem, akkor újulnék meg." [1]

Mányoky tótfalusi tartózkodásáról érdekes leírás maradt fenn abban a tanuvallomásban, mely 1772-ben Debrecenben folyt le Baranyai Miklós arcképe körül való pereskedésben[2] s amely peranyagot Jókai is felhasznált egyik regényében. Ez a Baranyai Miklós 1726-ban septemvir lett és állásánál fogva gyakran kellett a fővárosban tartózkodnia. Mányoky tehát ezidőben, 1726—1731. közt, festhette. A perben Varjas János debreceni tanár nyilatkozik, hogy 1740-ben többször megfordult Tótfalun, ahol Mányoky nővére házában látott Mányoky-képeket, nevezetesen egy „Mária Magdolná"-t, melyért a szomszéd bogdányiak aranyakat akartak adni, de Mányoky nővére semmi pénzért sem vált meg bátyja képétől. Az említett Baranyai-arcképen kívül állítólag megfestette Mányoky a septemvir nejének arcképét is,[3] de a képek holléte ma ismeretlen.

Ugyancsak magyarországi tartózkodása alatt készülhetett az az öreg embert ábrázoló tanulmánya, melyet az Ernst-Múzeum (1913) XIII. kiállításán mutattunk be (jelenleg a debreceni *Déri*-Múzeumban), melynek hátlapján Darvas Ferenc 1805. május 18-án kelt levele megerősíti azt a

[1] U. o. 263. l.

[2] Művészet, X. 27. l. Az eredeti az Ernst-Múzeumban. Facsimilében közölve Malonyai: Magyar képírás úttörői, 17. l.

[1] Művészet, VII. 263. l.

[2] Széll Farkas szíves közlése.

[3] De ez nem lehet a septemvir első neje, Ungvári Katalin arcképe, akit már 1707-ben eltaszított magától, hanem második neje, Sándor Zsuzsánnáé, aki csak 1733-ban halt meg, akit tehát Mányoky ösmerhetett és le is festhetett. (Széll Farkas adatai.)

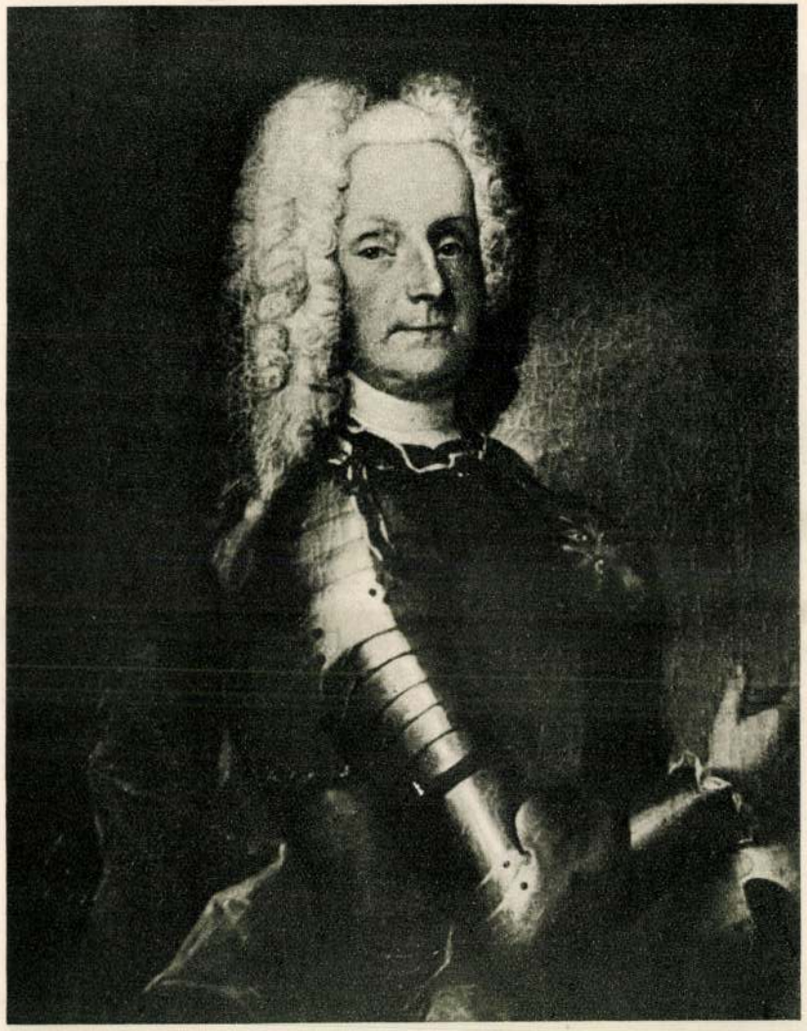

MÁNYOKY ÁDÁM: SAPIEHA HERCEG. 1734
Gróf Czernin gyüjtemény. Bécs

MÁNYOKY ÁDÁM: GRÓF FLEMMING ARCKÉPE
Lazienki palota. Varsó

MÁNYOKY ÁDÁM: ORZELSKA GRÓFNŐ ARCKÉPE
Lazienki palota. Varsó

MÁNYOKY ÁDÁM: MADAME MONTMORENCY
Lazienki palota. Varsó

MÁNYOKY ÁDÁM: LUBOMIRSKA GRÓFNŐ
Lazienki palota. Varsó

MÁNYOKY ÁDÁM: DÖNHOFF-BIELINSKA (KÉSŐBB LUBOMIRSKA) GRÓFNŐ
Lazienki palota. Varsó

MÁNYOKY ÁDÁM: ISMERETLEN FÉRFI ARCKÉPE
Krakói Czapski Múzeum

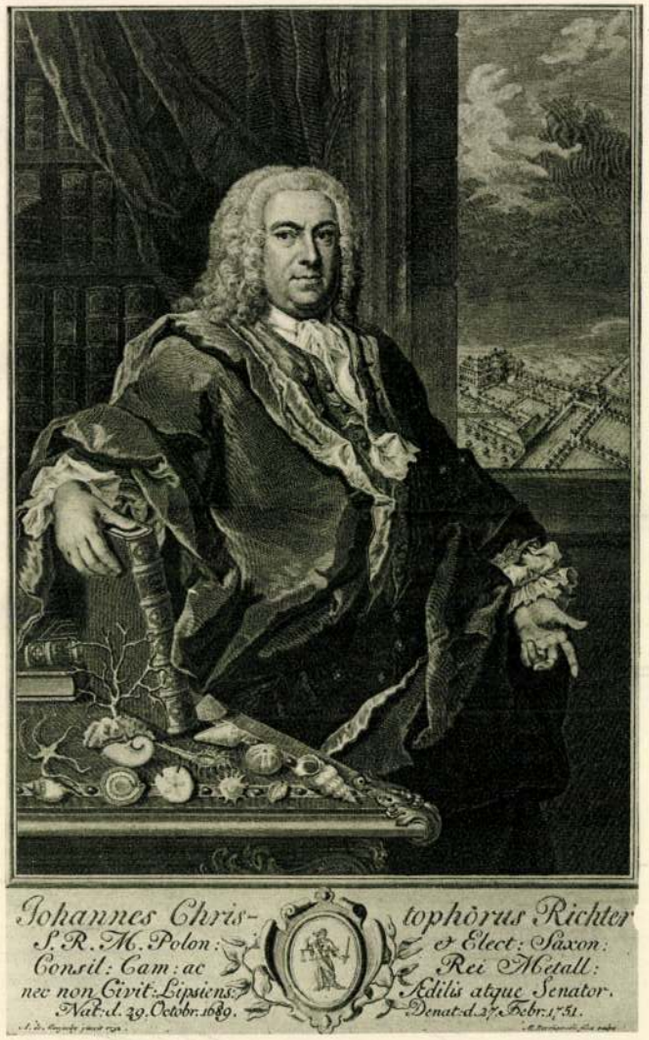

MÁNYOKY ÁDÁM: RICHTER JÁNOS KRISTÓF
Az ifj. Bernigeroth rézmetszete

hagyományt, hogy a képet Mányoky festette.[1]

Ellenben nem Mányoky festménye Harrucker Ferenc báróné szül. nemes Dirling Antónia arcképe (1717—1790.),[2] mert hiszen e festményt, mely 35—40 éves nőt ábrázol, Mányoky csak Drezdában 80 éves kora körül festhette volna, de ezidétt, mint látni fogjuk, egészen más volt a stílusa.

Gróf Ráday Gedeon (Iklód, Aszód mellett) tulajdonában van három festmény: gróf Ráday Pál (1677—1733.) arcképe, felesége szül. Kajali Klára († 1741.) és lánya, gróf Teleki Lászlóné szül. Ráday Eszter arcképe. Mint tudjuk, Mányoky igen jó viszonyban volt a Teleki-családdal, egyik levelében említi, hogy fiúk számára meg fogja festeni az öreg Teleki-házaspárt (Művészet. VII.), Rádayt pedig Rákóczi udvarából ösmerte, de e képek máig lappanganak. A három festmény[3] közül az őszbecsavarodó hajú férfit díszmagyarban ábrázolja, Rákóczi egykori belső titkára, a Manifestum szerzője, ezidétt már megtört ember, nyugtalan tekintettel, komoran néz maga elé, — egy igen mozgalmas élet van mögötte.

Szinte kiolvassuk belőle, hogy nagy árat kellett neki adnia akkor, mikor, hogy hazajöhessen, elárulta a fejedelmet. (Századok. 1926. 3. sz.) Baljában levelet tart, melynek borítékján a címzés Mányokynak szól, — ami jó barátságukat jelzi és egyúttal a kép szignálása is[4] A felső bal sarokban az ábrázolt neve *Ráday Pál I. szül. 1677. † 1741.* — későbbi felírás. A festés meglepően élettelen, a test lapos, a színek üvegesek, a másik két Rádaykép azonban sokkal erőteljesebb. A nőt magyar viseletben ábrázolja. Az arc mintázása gyöngéden puha, míg a lánya, Eszter arcképét, mely tájképi háttérbe van beállítva és magyarruhás fiatal leányt ábrázol, — kezében, kissé mereven, legyezőt tartva, a lokális színek kissé tónustalan egybekapcsolása jellemzi. Ha összehasonlítjuk az Andrássy Géza gróf tulajdonában levő (lengyel) női arcképpel, melynek gyönyörű karnációja és lágy, puha modellirozása a fényárnyhatásoknak hollandi mestereken épült, kiváló éreztetése s amely bizonyára az itthon készült festményeket jóval megelőzte, csodálkozva látjuk az elsiadás erőtlenségét, a beállítás merevségét. Pedig a felfogás közös, Rádaynét is környezetbe állítja. Baloldalt lilakékes takaróval leborított asztalon imakönyv és azon legyező van, lánya fölemelt balkezében pirosszalagú legyezőt tart, míg mögötte tájképi háttért festett. De a csendéletrészleteket kevésbbé olvasztotta bele a tónusegységbe, mint korábbi műveiben, — itt keményebb lett a festése, merevebbek alakjai, — legalább is a Ráday-képeken.

Eszterházy János grófnál (Nyitraujlak) van egy festmény, mely Jeszenák Pált ábrázolja, melynek hátlapján ez a felirat olvasható: „Illustris ac generosus Dominus Paolus Jeszenak Regni Hungariae Palatini Universum Bonorum Praefectus et Plenipotentiarius, nec nonquae Maiestatis Sacratissimae Juditi Dom. Fiscalis. Aetatis suae 42. Pictus per A. de Manyoky, Suae Maiestatis Sacr. Regis Poloniae simulque Electoris Saxoniae Aulae Pictorem primarium et ordinarium. Posonii 1730." (A képet még nem ösmerem. Mycielski gróf [Krakó] szíves közlése.)

Podmaniczky Géza bárónénál Kiskartalon két Podmaniczky-kép van. A férfi, János báró, erőteljes megjelenésű, díszmagyarba öltözött, jobbját övén nyugtatja, baljában felszakított levelet tart, melyen e szavak: *Cito, cito* olvashatók. Színhatása a tónusba olvad, a kezelés lágy, omló, a fényárnyban lappangó reflexek gyönyörű kolorista hatásokat adnak, amint például az öv vörös színe ott rezeg a kéz hússzínén, vagy a kardmarkolat aranya végigfut a szék támláján.

Felesége, sz. Osztroluczky Júlia, nemes arcú, délceg termetű nő, mélyen kivágott magyar ruhában, jobbjában legyezőt tart, derekán sárga és vörös szalagon zsebóra függ, aranylappal, fekete tokban. A testszín finom átmenetekben, lágy ecsetkezeléssel, puhán van festve, meleg tónusban, melyet a sötét háttér kiemel.

Tulajdonomban van egy vázlatosan festett tanulmányfej,[1] a hasonlóság után ítélve valamelyik Podmaniczky arcképe ez is,

[1] Ernst-Múzeum kiállításai XIII. 12. l. 12. szám.

[2] Kiállítva mint Mányoky festménye a darmstadti kiállításon 1914-ben, 374. sz. a. Nyári Sándor dr. által. Károlyi Mihály gr. tulajdonából.

[3] Kiállítva az Ernst-Múzeumban 1913. XIII. kiállítás 14., 15. és 19. sz. a.

[4] A felirat ez: A Monsieur, Monsieur Adam Mányoky etc. Drezda Pr. Vie(nne), é. n.

[1] A kép azelőtt dr. Pasteiner Gyuláé volt.

prémes vörös mentében, hosszú, hátrafésült fekete hajú, kerek arcú, kis bajuszú, jóságos tekintetű javakorbeli férfi, — a fej plasztikai ereje erős, a karnáció sárgásvörös, az ecsetkezelés biztos kézre vall. Mányoky művészete ekkor, 1730 táján, tehát mikor már benn volt az ötvenes években, még nem hanyatlott, csak a körülmények kedvezőtlensége hatott lelkére annyira, hogy magyarországi működésének eredményei igen különböző értékűek. Hogy magyarországi tartózkodása alatt az előkelő társaság vezető embereit nagyobb számban festhette, mindenesetre nagyobb számban, mint amennyinek létezéséről eddig tudunk, arról többrendbeli emlékeink vannak. Ösmerünk ugyanis egy festményt fotografiában, Nyári Sándor hagyatékából, mely Ráday Pálhoz igen hasonló főnemest, talán egy másik Rádayt, prémes mentében, díszmagyarban, állva ábrázol, balját kardján tartja (ez a kéz igen el van rajzolva), jobbjában egy levél, melyen latin felirat áll: *Semper sapientia*... (a többi olvashatatlan). Tulajdonosa ösmeretlen. Azonkívül Naláczy Pál „Külső országbéli Tudósítások" című művében (Bécs) drezdai tartózkodásáról emlékezik meg, igen, de ekkor már Mányoky régóta meghalhatott s noha barátai dícsérték, halála körülményeiről máris megfeledkeztek (hiszen Naláczyt ciceronéja, Ehrler von Max kamarás is úgy informálja, hogy Mányoky Varsóban halt meg a közkórházban és barátai látták el étellel-itallal, halála után pedig szép temetéssel, ami tévedés, mert Mányoky — látni fogjuk — Drezdában halt meg, általános tisztelet között). Naláczy azonban említést tesz arról, hogy tudomása szerint Szikszói Antal nográdmegyei főadminisztrátornak arcképét Mányoky festette s így nem lehetetlen, hogy Mányoky hatesztendős utolsó magyarországi tartózkodása idejéből még néhány műve felszínre fog kerülni. Annyi bizonyos, hogy Mányoky nem volt megelégedve az otthoni eredménnyel és 1731. végén visszament Szászországba. Először Lipcsében találjuk, honnét már említett levelét írja Teleki Ádámhoz, melyben „csendes maradandó helyről" ábrándozik, hol végleg megtelepedhetne.

Egyelőre erről szó sem lehet. Udvari festői állásától megfosztva érkezik Lipcsébe, ahol munka után kell látnia. Ez időben Lipcsében készített művei közül csak Bernigeroth metszetében ösmerjük Richter János Kristóf szász kir. tanácsos s lipcsei szenátor arcképét. A képen könyvtára előtt áll, az asztalra támasztott könyvvel kezében, az asztalon korál- és csigagyüjtemény. A parókás, komoly tekintetű férfi nemes tartása monumentális megjelenésű. A festmény 1732-ben készültnek van jelezve. A metszet Richter halála évét (1751.) is közli, tehát ezután készült. Mányokyt művészete delelőjén képviseli. Ugyancsak Bernigeroth metszetéből ösmerjük Trier Károly Frigyes udvari tanácsos arcképét († 1763), hasonlókép 1732-ben festve, a metszet 1763-ban készült. Falra akasztott, drapériával díszített, aranyrámás kép keretében látjuk az idősebb úr mellképét, allonge-parokában, fehér nyakkendővel, bársonykabátban, jóságos tekintettel szemében. Ugyanezen korból való lehet Theodor Oertel arcképe, melyet szintén csak Bernigeroth metszetéből ismerünk. Hatásos, nagyszerű drapériarendszerbe fölépített arckép, melynek kezei kitünően vannak megrajzolva. Az eredeti képen az anyagéreztetés mesteri lehet. Oertelné arcképe († 1731.) hasonlókép Bernigeroth metszetében ösmeretes. A kép kompozíciója emlékeztet Richter János Kristófera, az ablakon át kilátás nyílik egy dombos tájra, háttérben kastéllyal, az éltesebb úrnő nagyszerű, barokkos redőzetbe omló bársonyruhában ül az ablak előtt. Bernigeroth metszetében bírjuk Richter Johanna Magdaléna szül. Welsch arcképét († 1726.), akit Mányoky festett, rokon kompozíció, az idősebb úrnő könyvekkel megrakott asztal előtt, ablak mellett ül, melyen át dombos vidékre nyílik kilátás. Ez utóbbi két festmény lehet, hogy még Mányoky magyarországi útja előtt készült, hiszen mindkét hölgy Mányoky visszatértekor már halott volt. Hasonlókép csak metszetből ösmerjük Mányokynak Dinglinger ötvöst — öreg korában — ábrázoló arcképét. Bodenehr metszette in memoria sempiterna, tehát Dinglingernek 1731-ben történt halála után, míg C. A. Wortmann metszette 1727-ben Dinglingerné szül. Bütermann Mária Zsuzsannát, Dinglinger ötödik feleségét, aki 1726. dec. 10-én halt meg harmincéves korában, özvegynek hagyva tizenegy gye-

rekkel az öreg ötvösmestert (kinek öt feleségétől huszonhárom gyereke született).[1] A Dinglingerné arcképéről készült metszet Mányoky távollétében készült s biztos, hogy ez a képe még magyarországi útja előttről való. Hasonlókép Dinglinger arcképe is, melyet Bodenehr metszete örökített meg. A másik Dinglinger-képpel összevetve, melyet a Zwingerből ösmerünk, Mányoky itt sokkal keményebb rajzú, a fej kicsinyes megmintázásával törődik, a festői felfogás lágyságának hiánya azonban kétségkívül a rézmetsző rovására irandó. Újabban a poseni múzeumba került Mányoky egy Dinglinger arcképe, mely erős fényárnyhatásával a művész egyik kiváló alkotása.

Bernigeroth metszetéből ösmerjük Mányokynak Horn Gáspár Henrik jogtudós (1657—1718.) arcképét. Hatalmas, függönnyel félig eltakart könyvtára előtt áll az allonge-parókás nemes úr (címere is oda van festve a bal sarokban), balját könyvön, jobbját az asztalon nyugtatja, egész megjelenésében nyugalom és biztonság. Nővére, Conradi Anna Erzsébet (1662—1738.) arcképe, mely Zucchi metszetében maradt ránk, — úgy látszik, ezt már 1732 után festette — új stílusát mutatja. Drapériákkal körülvett ovális rámából, melynek alján férje és a maga összekombinált címere, néz felénk a mélyen dekolletált hatalmas termetű nő, az arc rajzos részletezése itt is a rézmetsző rovására irandó. Lám, mennyire festői Mányokynak ezidőben (1732) készült festménye, a berlini híres építésznek, Knobelsdorff György Vencellnek, berlini magántulajdonban levő arcképe. A kis parókás, lágyan modellírozott finom fej csupa élet és elevenség. A hússzín gyöngéd átmeneteiben az árnyékolás hangsúlyai adják a formákat.

Bernigeroth metszetében ismerjük továbbá Richter Tamás Benedek (1687—1728.) és Richter Tamás (1652—1719.) arcképeit, Richter János Kristóf idősebb testvéreit, akiket Mányoky még magyarországi útja előtt festhetett, ha a metszetek később készültek is. Ugyancsak ekkor készült a hasonlókép Bernigeroth metszetéből ismert Trier Rachel arcképe, a fentebb említett Trier Károly Frigyes neje, mind lipcsei előkelőségek, kik Mányoky művészetét elismeréssel fogadták.

[1] Sponsel: J. M. Dinglinger. Drezda 1905. 63. l.

A lipcsei egyetemi könyvtárban van az 1736-ban festett Rechenberg Károly Ottó jogtudós (1689—1751.) arcképe, a könyvtár sok egykorú tudós professzor képe között Mányoky arcképe könnyedségével, anyagfestésének igazságával és főleg az emberiesen egyszerű lélekábrázolásával magasan kiemelkedik.

Ugyancsak pusztán metszetekből ismerjük Boerner Krisztián Frigyes, a teológia doktora, egyetemi tanár (metszette Rosbach) és Accorombonus József Raimond apostoli protonotarius (metszette Zucchi) arcképeit, melyek stílusuk után ítélve ebbe az időbe eshetnek. Hasonlókép a budapesti magángyüjteményben levő női arckép, melynek hátán szignatúra is van, már ezt az utolsó feltűnően dekoratív korszakot vezeti be, az anyagkezelésben főleg, míg az arc jellegzetes vonásai és a kéz egyéni voltának éreztetése nincs minden intimitás híján.

Egy 1785-iki amsterdami aukció-katalógus három művét említi: egy önarcképét, parókában, vállra vetett szürke drapériában, gazdagon hímzett mellényben, nyitott és dekolletált ingben, bal kezével mellét érintve; egy fiatal gavallér arcképe, szintén parókában, aranyszegélyű bársonyruhában s egy fülére húzott vörös bársony hálósapkás, himlőhelyes férfi arcképét. A gyüjtő nevét a katalógus nem említi, de a képeket módfelett dícséri, annak ellenére a képek csak mérsékelt árakon keltek el, az első kettő 7 holland forinton (megvette egy Motte nevű úr), a harmadik 2 frt 10 garason kelt el (megvette egy Martens nevű úr).[1] Mind a három kép méretei *sur le pied de Saxe* vannak megadva, ami szászországi származásra vall.

Végül megemlítjük az 1734. évben festett Sapieha gróf arcképét (jelenleg a bécsi gróf Czernin-gyüjteményben), mely Mányokyt művészete teljében képviseli. A páncélos, allonge-parókás férfi, finom metszésű orrával, megkapó tekintetével az intim lelki élet éreztetésének kiváló példája.

Mányoky azonban Lipcsében sem volt sorsával megelégedve; a biztos fizetés, a nyugodt elhelyezkedés vágya élt benne. Közben (1733-ban) Erős Ágost elhalt és fia III. Ágost jut a trónra, akihez — mint régi jóakarójához, hiszen már trónörökös

[1] Térey Gábor cikke a Kunstchronik-ban 1914, 44. sz.

korában festette! — már a következő esztendőben folyamodik régi állásáért. 1735-ben folyamodását megismétli, miközben mai siralmas állapotjára rámutat, „minthogy most, valamint az egész éven át semmi dolgom sem akadt s hitelezőim szüntelenül zaklattak". Az 1734-ben kelt folyamodványára nov. 2-án az a határozat, hogy meg kell vizsgálni, mi igaz állításaiból és hogy miért vesztette el penzióját?[1] De a vizsgálat nem lehetett rá nézve kedvező, mert még 1735. augusztus 2-án is az a határozat, hogy „soll sich gedulden". Végre hosszas várakozás után 1738-ban újra kinevezik udvari festővé.[2]

Ekkor már 64 éves, de rendkívül szívós egészségű, telve munkakedvvel, művészetének teljes birtokában, mint azt az ez időben festett művei igazolják. Ekkor végleg Drezdába telepedik.

Ez időből (1724–1737) ösmerjük tehát a következő műveit:

70. Baranyai Miklós arcképe. Debrecenben volt 1772-ig. Jelenleg?
71. Baranyainé Sándor Zsuzsánna arcképe. Ugyanott. Jelenleg?
72. Öreg ember. Debrecen. Déri-Múzeum.
73. Gróf Ráday Pál arcképe. Gróf Ráday Gedeon (Iklód, Aszód mellett) tulajdona.
74. Gróf Rádayné szül. Kajali Klára († 1741.). Ugyanott.
75. Gróf Teleki Lászlóné szül. Ráday Eszter. Ugyanott.
76. Báró Podmaniczky János. Br. Podmaniczky Gézáné (Kiskartal), tulajdona.
77. Báró Podmaniczkyné szül. Osztroluczky Júlia. Ugyanott.
78. Báró Podmaniczky arcképvázlata. Dr. Lázár Béla tulajdona. Budapest.
79. Gróf Ráday (?). Fotografia. Nyári Sándor dr. hagyatékából. Jelenleg?
80. Szikszói Antal nógrádmegyei főadminisztrátor arcképe. (Említve Naláczy Pál: Külső országbéli Tudósítások. Bécs. É. n.)
81. Jeszenák Pál arcképe. Pozsony. 1750. Gróf Eszterházy János (Nyitra-Ujlak) tulajdona.
82. Richter I. Kristóf lipcsei szenátor arcképe. Metszette Bernigeroth. 1732. Jelenleg?
83. Trier Károly Frigyes udv. tanácsos. 1732. Metszette Bernigeroth. 1763. Jelenleg?
84. Theodor Oertel. Metszette Bernigeroth. Jelenleg?
85. Oertelné arcképe. Metszette Bernigeroth. Jelenleg?
86. Richter Joh. Magdaléna arcképe. Metszette Bernigeroth. Jelenleg?
87. Dinglinger János Menyhért, ötvösmester öreg korában. Metszette Bodenehr. Jelenleg?
88. Dinglingerné szül. Bütermann Mária Zsuzsánna. Metszette C. A. Wortmann. Jelenleg?
89. Conradi Anna Erzsébet szül. Horn (1662–1738.). Metszette Zucchi. Jelenleg?
90. Dinglinger ötvös arcképe, prémes sapkában. A poseni múzeum tulajdona.
91. Richter Tamás Benedek (1687–1728.). Metszette Bernigeroth. Jelenleg?
92. Trierné szül. Winckler Ráchel arcképe. 1732. Metszette Bernigeroth. 1747. Jelenleg?
93. Rechenberg Károly Ottó jogtudós, egyet. tanár (1689–1751.) arcképe. 1732. Lipcse. Egyetemi Könyvtár.
94. Boerner Krisztián Frigyes egyet. tanár arcképe. Metszette Rosbach. Jelenleg?
95. Accorombonus József Raimond apost. protonot. Metszette Zucchi. Jelenleg?
96. Ismeretlen női arckép. Szignálva: Mányoky. Budapest. Biehn János úr tulajdona.
97. Sapieha gróf. Lengyelország palatinusa. 1734. Czernin gróf tulajdona. Bécs.
98. Mária Magdolna. (Említve Varjas János debreceni 1772. évi tanuvallomásában.) Jelenleg?
99. Ismeretlen női arckép. Nyári Sándor dr. hagyatékából. Fotográfia. Jelenleg?
100. Önarcképe, parókában.
101. Egy fiatal nemes arcképe.
102. Hálósapkás férfi arcképe. (E három kép előfordult egy 1785. aukción, Amsterdam. 147, 237, 238. sz. a.) Jelenleg?
103. Frigyes Keresztély szász herceg, mint trónörökös. Metszette Zucchi. (Nagler XXII. p. 347. No. 5. Magaz. f. sächs. Gesch. IV. 737.) Kép és metszet jelenleg?
104. Ezüstlaszruhás férfiarckép. (1816. lipcsei aukció, Hattesmann kamarai titkár hagyatékából. 52. sz.) Jelenleg?
105. Egy nemes úr arcképe, kék selyem kabátban. (D'Alpens márki hagyat. aukciója 1914 ápr. 14. az osztrák Kunstvereinben. Bécs. 48. sz.) Jelenleg?
106. Leitger Herman hamburgi tanácsos arcképe. (Schrader-aukció Lipcsében. 1856. dec. 46. sz.) Jelenleg?
107. Lubomirska szül. Lubomirska hercegnő. Varsó. Lazienki-palota. 73. sz.
108. Rybinski Jakab, cholmi vajda. Varsó. Lazienki-palota. 106. sz.
109. Flemming gróf. Lazienki-palota. 113. sz.
110. Madame Montmorency. Lazienki-palota. 114. sz.
111. Sieniawski Ádám hetman. Lazienki-palota. 111. sz.
112. Ismeretlen főúr arcképe. Varsó. Múzeum.
113. Ismeretlen főúr arcképe. Krakó. Czapski-múzeum.
114. Női arckép. 1735. Metszet. Ki? Megvolt a Borkowski-rézkarcgyüjteményben. Szignálva: Marycki név alatt. (Rassawiecki, Slownik rytownikow polskich. 189. l.)

[1] Drezdai levéltár loc. 379. Div. Verz. fol. 62–63.
[2] Füssli, III. 766. l.

Második drezdai letelepüléséig (1738) íme Mányoky eddig ösmert műveinek jegyzéke. Ezek az esztendők művészünk leghányatottabb évei voltak s alkotó ereje ezt megsínylette. Művészete tehát igen egyenetlen, a lelki elmélyedés szép példái mellett sok a lapos, felületes alkotás is. Már nem is ifjú ember. A sors csapásait nem viseli el játszi ruganyossággal. A keze a lelki izgalmakat, melyeken keresztülment és amelyeket felségfolyamodványaiban is panaszol, visszatükrözi. Csak III. Ágost udvarában nyugszik meg, a mi művészete — ha ideigóráig tartó — újabb föllendülését is eredményezi.

Dr. LÁZÁR BÉLA

Mányoki emléke, Viski öröksége Szokolyán

A börzsönyi medencék egyik legrégebbi, Árpád-kori települése Szokolya, amelynek nevezetességei között előkelő helyet foglal el a falu feletti dombon emelkedő református templom és a mellette lévő, középkori eredetű parókia. Ez utóbbi arról híres, hogy itt született 1673-ban egyik legjelentősebb portréfestőnk, Mányoki Ádám. A község másik híres szülötte Viski János, aki elsősorban állatfestőként vált ismertté.

A faluban kis múzeum őrzi Mányoki Ádám emlékét és Viski János hagyatékát. Az emlékszobában, ha eredeti Mányoki-képeket nem is talál a látogató, láthatja a református lelkipásztor fiaként született, Európát bejárt, Rákóczi fejedelem udvari festőjeként és diplomatájaként ismert Mányoki Ádám életének dokumentumait. Az emlékszoba másik falát a Szokolyáról induló és Brazíliától Párizsig nagy karriert befutott festő, Viski János képei díszítik. Itt látható az 1891-ben született és 1987-ben elhunyt festő három önarcképe, megcsodálhatók állatképei, főleg lovakat ábrázoló művei. Viski már az első világháború előtt kiállított a Műcsarnokban, majd egy évtizeden keresztül Dél-Amerikában élt és dolgozott. Ott is állatfestőként tartották számon – bizonyság erre a Terelés a pampán című képe –, és amikor a Magyar Nemzeti Bank felkérte az ötvenpengős bankjegy díszítésére, akkor is állatokat választott témájául. A tárlóban is látható bankjegyre a Hortobágyi terelés című képe került. Festett történelmi témákat is, mint az 1938-ban készült Koppány leverése, vagy a három évvel későbbi műve, a Rákóczi búcsúja. A Várakozó kocsi című alkotását a Magyar Nemzeti Galéria őrzi, de valószínűleg a faluban élő rokonoknál is fellelhető egy-két Viski-kép.

A szokolyai Mányoki–Viski-emlékszoba a Fő utca 56. szám alatt található, és hétfőtől csütörtökig 8–16 óra között, pénteken pedig 8–12-ig tart nyitva.

B. J. G.

Terelés a pampán HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

PROGRAMAJÁNLÓ

Szentendrén, a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban vasárnap szüreti mulatság lesz. A múzeum Kisalföld tájegységében szőlőpréselés lesz az 1699-ből származó hatalmas bálványos présen, és a friss mustból minden látogató kóstolót is kap. Közben kézműves mesterek mutatják be a szürethez elengedhetetlen tárgyak készítését, mint a demizsonfonás vagy a hordókészítés. Délelőtt a Vagantes Trió vidám bordalokat ad elő A bor dicsérete címmel, délután a jászberényi Barkóca Együttes táncműsora látható, amit táncház követ. A gyermekek kereplők készítése mellett szőlőcsőszjátékokat tanulhatnak egész nap, miközben megkóstolhatják a kemencében frissen kisült pogácsát és mézeskalácsot.

Kismaroson a hét végén tartják a Marus-napokat. Szombaton a helyi művészek kiállításának megnyitója után szüreti lovas felvonulás lesz, közben a menet három helyszínén néptáncbemutatót is láthatnak az érdeklődők. Délben az óvoda udvarán szőlőpréselés lesz, majd a mindenki megkóstolhatja a friss mustot, a helyszínen pedig gulyást vagy lángost fogyaszthat hozzá. Este Sváb bál zárja a napot. A vasárnap a Dunabogdányi Fúvószenekar térzenéjével kezdődik, ezt követi a gyermekeknek szóló Oroszlánkaland című műsor, késő délután pedig a helyi gyermekkórus hangversenye.

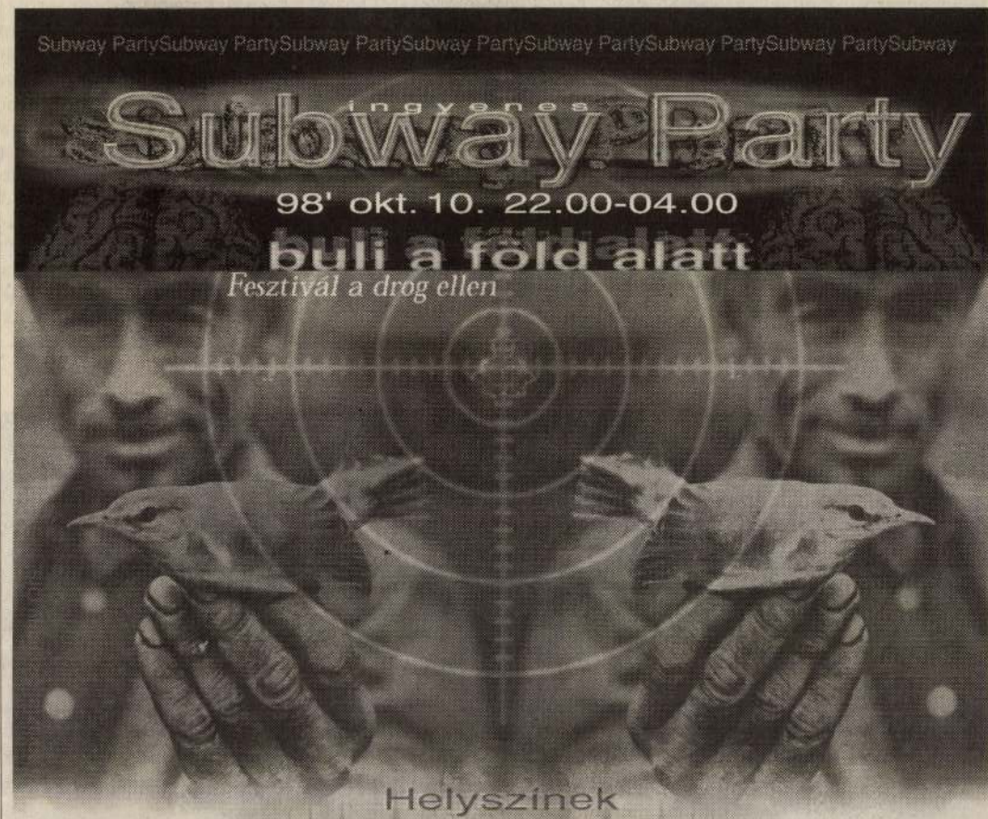

az úgynevezett „Szőlőfosztóról", Schwab Wilhelm pesti szerszámkészítő találmányáról, mellyel a szőlőfürtök könnyen leszedhetők. Sokoldalú feltaláló volt Schwab Vilmos, a zongora tökéletesítésével is foglalkozott, az újságok írtak „új nemű fortepianójáról".

A találmány fontosságát jelzi, hogy még évtizedek múltán is hosszan foglalkozik vele Kunics Mihály a Felső-Magyarországi Minervában ilyen cím alatt: Észre-Vételek, azon Elválasztó-műszerről, mellyet Schwáb Vilmos úr Pesten 1817-ben a' szüreteléshez feltalált.

A budai szüretek nem olyan vidámak, mint az ország más tájain – állapította

folyt a szőlőhegyekről, inától beloie boldog, boldogtalan. Túltermelésről és kereskedelmi válságról is szól a krónika. Ennek egyik gyöngyszeme egy 1831-es újságközlemény, mely új egyesület megalakulásáról ad hírt: „A vízivás Budapesten olly rendkívül terjed, hogy borkereskedésünket napról napra nagyobbuló mértékben fenyegeti. Némellyek tehát részvények útján alakítandó borfogyasztó egyesületet terveznek, mellynek célja: lehetőségig nagy mennyiségű magyar borokat összevásárolni, és rendes gyűlésekben meginni. Olly részvényesek, kik bort nem isznak, de a hazai bortermesztők szomorú állapotán segíteni

szellő nyájas harmóniáit«."

Zoltán József A barokk Pest-Buda című könyvében idézi a Hazai Tudósítások 1807-es évfolyamából: „Még a múlt héten nagyobb részént végbe ment a Pesti és Budai szüret. Mellyet a bornak jóságához és bőségéhez képest sok Szőllős Gazdák nagy vigassággal végeztek. Tudniillik tiszta fejérbe öltöznek a szedő leányzók, és pántlikákkal, virágokkal ékeskedve muzsika és kurjongatások közt járják végig a Várost. A Puttonyosok ketten, vagy négyen viszik a Szedő Koszorút (Leser Krantz), melly szőllő fürtökből, téli zöldből és virágokból szokott köttetni. Ezen do-

A filoxéra után

Schams Ferenc, a nagy borász 1822-ben kedvtelve írta le a vidám szüreti mulatságok hangulatát, mikor „polgár és családja otthagyja városi lakját, ki-ki a szüretre megy gyalog vagy kocsin... Mindenfelé hangzik a zene, az ének, a fütyölés és ujjongás. A legszebb ötletek, mellyek nagyvárosi szép-elmének válnának becsületére, a legleleményebb kópéságok, mellyekre előfizetni lehetne merülnek föl köztük a munka közepette..."

A szabadságharc után csendesebben zajlottak a szüretek, nem mindig a gazda

Híresek voltak az óbudai mulatságok, nevezetesek a szerviták Orbán-hegyi szüretei, a sváb-hegyi Léderer-telepen tréfás kedvű urak cilinderben taposták a mustot. De a szüreti bálokat már inkább divatos vendéglőkben tartották, mintsem a szőlőkben. Híres mulatságok estek meg a Váci utcai Hét Választó Fejedelemhez címzett fogadóban, ahol szüreti ételeket szolgáltak fel ilyen alkalmakkor, máskor a Városligetben. A filoxéra pusztítása után inkább már csak kültelki kocsmák ablakába tették ki a Must feliratú táblákat, melyek a szüreti ünnepeket jelezték.

Erki Edit

TERÍTÉKEN

Határtalan Magyarország

Ha elindulnak a Király utcán, és a török büfénél befordulnak a Csengery utcába, majd továbbsétálnak, és elhagyják a görög vendéglőt, akkor fél perc múlva elérik a spanyol éttermet. Ilyen egyszerű az egész. Egy kikötő nélküli, zárt és homogén város nagy vágyakkal. Az igyekvő, nemzetközi Budapest. Legyen egy kis mediterrán kigombolkozás, ázsiai vadság mutatóban, spanyol temperamentum szívfájdítónak. Száradó kutyaszar, széttört tekintetű alkoholisták a Csengery utcában, odabent pedig lobogó spanyol virtus, szerelem, sűrű borok, fűszeres ételek. Akkor most hol jár, aki a La Tasca vendéglőbe beteszi a lábát? A megoldás kézenfekvő: ott, ahol Spanyolország és a Csengery utca találkozik. Így üljenek be a La Tascába – és nem éri önöket csalódás. Egyenek és fantáziáljanak. Ha úgy érzik, hogy valami hiányzik, hunyják le a szemüket, koncentráljanak erősen, és az eredmény nem marad el. Jobban ízlik majd az étel, ha dolgoztatják a fantáziájukat. A La Tascában sokszor kell lehunyni a szemünket. Például rögtön az elején, a gazpachónál. Ha hozzáképzeljük a fűszereket, máris jobb lesz a túlságosan egyszerű, natúr paradicsomszószra sikeredett leves, ahogy a spanyol lencseleves is kellemesebb lesz, ha gondolatban kivonjuk belőle a sót. Nyissuk ki viszont a szemünket, ha jön a pincér. Két okból van szükség erre: egyrészt, hogy jól lássuk, ki ez a kifogástalan modorú, kedves, talán túlságosan formális fiatalember, másrészt pedig azért, hogy jó eredménnyel végrehajthassuk ellenhadműveleteinket. Pincérünk ugyanis valami különös kényszernek engedelmeskedve folyton elvinne asztalunkról mindent: félig kiivott poharat, befejezetlen salátát, szalvétát, evőeszközt. Ha résen vagyunk, akkor az utolsó falatig ehetjük a kitűnő töltött, rántott kagylót és a fanyar, ínycsiklandozó articsókasalátát. A tonhalkrémmel töltött, ízetlen tésztát átengedhetjük gyors kezű pincérünk mániájának, hadd vigye, nem kár érte.

> *Az igyekvő, nemzetközi Budapest. Legyen egy kis mediterrán kigombolkozás, ázsiai vadság mutatóban, spanyol temperamentum szívfájdítónak.*

Evés közben sangriát iszunk, hogy serkentsük képzelőerőnket. Erre szükségünk is van, mert hiába készül a Paelle Valenciana nagy odafigyeléssel, hiába tálalják gusztusosan, az összetevők azért mégis jobban emlékeztetnek egy nagyáruház mélyhűtő pultjának egzotikus kínálatára, mint valódi, friss tengeri ételre. Persze nincs azért kit hibáztatni, hacsak nem sanyarú történelmünket. Eszünk még kissé érdektelen, de jóízű paradicsomos borjút sevillai módra és közepes desszerteket: speciális ízű sült tejet és bizarr birsalmasajt-fetasajt-marinált paprikakombinációt.

Ez lenne a spanyol konyha? A Csengery utcából nézve ez.

Konyha: képzeletgyakorlatok
Kiszolgálás: reflexgyakorlatok
a Wittman fiúk

MÁNYOKI László épitész M.D.K.

KÖZTI

Bp. Benczur u. Pedagógus Vendégotthon / repr./

xKertterxvezőxxNémeth
Belsőépitész: Németh István
Kerttervező: Kiss E. Gusztáv
Kerámia : Janáky Viktor
Épitésvezető: Bolváry Ferenc

Magyar Epitőművészet 1962/2. 17-19.l.

A lengyel miniszterelnök tiszteletére lengyel kiállitást rendez a Szépművészeti Muzeum

Gömbös Gyula miniszterelnök kezdeményezésére *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg a *Szépművészeti Múzeum* a lengyel miniszterelnöknek és kíséretének budapesti tartózkodása alkalmából *egy lengyel kiállítás keretében kiállítja a birtokában lévő festményeket, rajzokat és metszeteket.*

Ez az anyag *két csoportra* oszlik. Az egyik csoport magában foglalja a főképpen *művészi vonatkozású darabokat,* festményeket, rajzokat, a másik csoportba pedig *a történelmi személyekről és eseményekről szóló ábrázolások* tartoznak.

A művészeti csoport legrégibb és legérdekesebb két darabja a XV. századból való és legrégibb lengyel vonatkozású emlékeink közé tartozik. Ezek egyike az a Sárosmegyéből származó szép kis függőkép, melyet egy 1470 körül működő lengyel vagy magyar festő festett. A második egy jó állapotban lévő, művészi értékű XV. századvégi *kis szárnyasoltár,* mely *Lipótszentmáriáról* származik és amely egy, Lengyelországban működő magyar festő műve. A régi lengyel festőktől csak kevés művet őriz a múzeum; ezek közül említésreméltó *Lubienetzky* Bogdannak Péter Schenk arcképét ábrázoló műve. A XVIII. és XIX. század fordulóján *Plonski* Michalnak egy szépia- és egy tussrajza jutott a múzeumba. Mindkettő a lengyel népéletből vett eleven felfogású jelenetet ábrázol. A XIX. századbeli lengyel festők közül felemlítjük *Matejko* Jannak, a történeti festészet nagymesterének egyik legkiválóbb művét, a *Várnai csatát,* valamint egy elsőrangú ceruzarajzát, a Radziwill Borbála halála című festményéhez készült vázlatot. *Grottger* Arturnak, a másik kiváló festőnek egyik legkiemelkedőbb műve, *az 1861—63-as lengyel felkelés* eseményeit feldolgozó, *Polonia* című, kilenc darabból álló krétarajzsorozata a *Pálffy-gyüjteményből* került a múzeum birtokába. *Grottgernek* kisebbjelentőségü, de közvetlen frisseségü alkotása, a művész bécsi barátait, a magyar származású *Bachrich* hegedűművészt és a megmagyarosodott *Dunkl* zongoraművészt ábrázoló vizfestménye egészíti ki a művészeti csoport anyagát.

A művészeti csoportból a történelmi csoportba vezet át *Mányoki* Ádámnak pártfogóját és foglalkoztatóját, *III. Agost* lengyel királyt és szász választófejedelmet megörökítő tipikus barokk fejedelmi arcképe, valamint ugyancsak *Mányoki* Ádámnak *Swihowska bárónőről* festett portréja.

A történeti sorrendben haladva, legelőször *Hedvig* királynénak, *Nagy* Lajos leányának multszázadi acélmetszetü arcképét említjük meg, majd *Báthory* István lengyel király és erdélyi fejedelem valószínüleg hiteles, egykorú, karakterisztikus, olajfestésü kis mellképét. *Sobieski* János két egykorú, rézmetszetü arcképéhez legnagyobb haditettének, Bécs 1683-as felszabadításának ábrázolásai járulnak: *Altmonte* tussrajza és egy egykorú rézmetszet. Egy ismeretlen XIX. századbeli festőnek *Koszciusko* Tádéról, az 1792/94-es szabadságharc hőséről festett lovasképe a *múzeum új szerzeménye. Chopinről,* a legnagyobb lengyel zeneművészről egy egykorú, bájos vizfestmény, *Servaczynski* hegedűművészről pedig egy *magyar könyomat* van birtokában. Az 1830/31-es lengyel fölkelés vezéregyéniségeinek: *Chlopiczkinek, Skryzneckinek* és *Osztrovszkinak* magyar és német metszők és litografusok által készitett arcképei tanuskodnak a szabadságharc iránt európaszerte megnyilvánuló együttérzésről. A magyar szabadságharc nagy lengyel hősének, *Bem* tábornoknak vonásait *Plencz* örökitette meg.

Ezekhez kapcsolódik *Dembinszky* színes, könyomatú arcképe és *Kollárz* Ferencnek honvédtábor közepén lengyel legionistát ábrázoló, ugyancsak színes könyomata.

Példátlan kortestrükk a szigetvári kerületben

Festetich Domonkos gróf győzelme biztos

SZIGETVAR, ápr. 18.

(A Budapesti Hirlap tudósítójának telefonjelentése.) A szigetvári választást megelőző két úgynevezett csöndes napot az ellenzéki demagógia olyan példátlan *kortestrükkel* zavarta meg, amely a legnagyobb felháborodást váltotta ki nemcsupán politikai körökben, hanem a választópolgárság köreiben is. Szombaton délután, tehát közvetlenül a vasárnapi választást megelőző órákban, külön kiadásban jelent meg a *Délvidék* című ujság és ennek a különkiadásnak első oldalán hatalmas címbetük hirdetik, hogy *„Nagy belpolitikai változások előtt állunk, Gömbös Gyula miniszterelnök távozik."*

A hazug és tendenciózus cikk azzal kezdődik, hogy *„Budapestről jelenti tudósitónk."* A címtől és az első mondattól kezdve végig hazug hiradás szerint *Gömbös* Gyula miniszterelnök még a folyó évi költségvetés letárgyalása előtt távozik állásából. A *Délvidék* különkiadásának tendenciózus riportja ezután megokolja Gömbös Gyula távozását, mégpedig *azokkal az átlátszó és demagóg érvekkel, amelyekkel Eckhardt Tibor becsmérli állandóan a kormányzat működését.*

Mondani sem kell talán, hogy a valótlan kombinációkat tartalmazó és kortesfogásból szélnek röpített hiradás *már hozza is az új kormánylistát, amelyben természetesen szerepel az egész heterogén ellenzék: Eckhardt Tibor, Bethlen István, Rassay Károly, Ernszt Sándor, stb.*

Jellemző a cikkre és az egész ellenzéki mentalitásra, hogy ebbe az ostobán megkomponált áltudósitásba *belevettek egy Eckhardt-nyilatkozatot is, amely persze meglepetés nélkül természetesnek veszi a Gömbös-kormány bukását.*

Az *apokrif* és nyilván kortéziát szolgáló cikk *kinos feltünést keltett* a szigetvári kerületben és mert nyilvánvaló volt, már az első pillanatban, hogy *hazugságról, politikai bajkeverésről és szemenszedett kortestrükkről van szó, a főszolgabiró elkoboztatta a Délvidék különkiadásának példányait,* egyben pedig intézkedés történt arra nézve, hogy a *Délvidék* vasárnap reggel megjelenő számában kiadják a *rektifikációt, amely kategórikusan megcáfolja a koholmányt.*

Ez a nagyágyúnak szánt durva hamisítás pontosan az ellenkező célt érte el, mint amit kitalálói annak szántak. A választópolgárságnak abban a részében is, amely esetleg az ellenzéki jelöltre szavazott volna, *megcsömörödve a demagógiának ilyen brutálisan nivótlan eszközeitől, máris az a vélemény alakult ki, hogy az ilyen politikai mentalitás nem alkalmas arra, hogy választók tömegét képviselje az országgyülés szine előtt.* Ez természetesen csak annyit jelent, hogy a NEP hivatalos jelöltjének, *Festetich* Domonkos grófnak győzelme *még imponálóbb lesz, mint ahogy az az előjelekből eddig is várható volt.*

Ivókurában
naponta ¼ pohár
Hunyadi János
gyógykeserüviz
szabályozza a gyomor- és bélműködést, a vérkeringést, elősegíti az epekiválasztást, rendben tartja a szervezetet, jó közérzetet teremt.
Kérdezze orvosát!

Hamis hiradás a berlini magyar idegenforgalmi iroda vezetéséről

A délutáni csáklyásközlöny, amely állandóan *Deák* Ferenc nevére hivatkozik, tudósításaiban, információiban és kommentárjaiban egyáltalában nem ragaszkodik Deák Ferenc szelleméhez, aminthogy nem mulik el hét, sőt gyakran nap, hogy rá ne sütnők a légből kapott tendenciózus koholmány bélyegét.

Szombat délután megjelent számában megint *valótlan pikantériával* kedveskedik olvasóközönségének az óliberális bulvárlap. Azt irja, hogy a Nemzeti Egység Pártjának egyik titkárját, *Zech Alfonz bárót nevezték ki a berlini magyar idegenforgalmi iroda vezetőjének.* A rosszhiszemü megokolás szerint ez azért történt volna, mert Zech Alfonz báró pozíciója megrendült a pártban, ahová már hónapok óta nem jár be, kitették őt a pártból, de hogy rekompenzálják, ezt a fontos pozíciót bízták rá, ami szakkörökben kínos feltünést keltett.

Mielőtt közölnénk a valóságot, leszögezzük, hogy ezekből az állításokból *egyetlen szó nem igaz.* Először is *nem Zech Alfonz* báró, hanem *Zech Oszkár* bárót nevezték ki a berlini idegenforgalmi iroda vezetőjének, *azt a Zech Oszkár bárót, aki több mint másfél évtizede dolgozik a magyar idegenforgalom érdekében külföldön.* Eddigi működésének legfontosabb színtere *Anglia* volt, ahol munkásságával nagyban hozzájárult azokhoz a kiváló idegenforgalmi eredményekhez, amelyek angol-magyar viszonylatban közismertek. Ezenkívül azonban *kitünő németországi kapcsolatai is vannak,* ettől függetlenül egyike a legismertebb és legkitünőbb szakembereknek, úgy, hogy kinevezése *éppen szakkörökben váltotta ki a legnagyobb megelégedést.*

Ami pedig a cikknek azt a részét illeti, hogy Zech Alfonz báró pozíciója megrendült a Nemzeti Egység Pártjában, erre vonatkozóan a tényeknek megfelelően csak annyit állapítunk meg, hogy *Zech Alfonz báró ma is ugyanazt a hivatáskört tölti be a pártban, mint amit ezelőtt is betöltött.* Sem a pozíciója nem rendült meg, sem pedig nem merült fel bármiféle kifogás is működése ellen, amely változatlanul ugyanaz az éjjelt nappallá tevő hatalmas munka, amely általában jellemzi a Nemzeti Egység Pártjának valamennyii munkatársát.

Végül, de nem utolsó sorban, megdől a cikk címének a nagy hangú állítása is, amely szerint *nagy jövedelmü állásba neveztek ki egy NEP titkárt.* Le kell szögeznünk ugyanis, hogy *a berlini idegenforgalmi iroda vezetésével megbizott Zech Oszkár báró, nemcsak hogy nem alkalmazottja a NEP-nek, de annak soha sem is volt tagja.*

Winchkler István kereskedelmi miniszter lelkes fogadtatása Milánóban

MILANÓ, ápr. 18.

Winchkler István kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter péntek délután a milánói nemzetközi vásár megtekintésére *Milánóba* érkezett. Szombaton délelőtt a miniszter családjával együtt *Páviába* rándult, ahol a *certosai* kolostort tekintette meg. Délben a milánói podeszta fényes fogadást rendezett a városháza termeiben, ahol *Laino* polgármester meleg szavakkal üdvözölte Milánó nevében a minisztert. Az ünnepélyes fogadtatáson megjelentek Milánó polgári és katonai előkelőségei, a helyi fasció vezetői, valamint *Ábele* Egon báró milánói magyar főkonzul, *Balassa* György, a Külkereskedelmi Hivatal római kiküldöttségének vezetője és számosan a milánói magyarok közül. Amikor *Winchkler* István miniszter a városházát elhagyta, az utcán egybegyűlt tömeg lelkes ünneplésben részesítette. Amerre a miniszter gépkocsija elhaladt, ez az ünneplés mindenütt megismétlődött.

Délután három órakor a miniszter kíséretével együtt meglátogatta a mintavásárt, amelynek főbejáratánál *Puricelli* szenátor a vásár tisztikarával és az olasz gyáriparosok milánói szövetsége fogadta. *Winchkler* miniszter legelőször a vásár magyar hivatalos kiállítását tekintette meg, ahol a magyar kiállítást rendező Külkereskedelmi Hivatal részéről *Radnóthy* István főelőadó és *Kovács* Gyula fogadták és vezették végig. A miniszter a legnagyobb érdeklődéssel és tetszéssel szemlélte a díszes pavillont, s a kiállított ipari és mezőgazdasági cikkek jelentőségét maga magyarázta kíséretének. A kereskedelmi minisztert és kíséretének tagjait a kiállítás vezetősége tokajival kínálta meg. A miniszter távozásakor a legnagyobb megelégedését fejezte ki a kiállítás sikeres megrendezéséért *Radnóthynak* és *Kovácsnak,* valamint a kiállítás tervezőjének, *Szabó* Ödön iparművésznek. Ezután a miniszter a mezőgazdasági gépgyárak csoportjában kiállító magyar vállalatok kiállítását, majd az *Iparművészeti Társulat* pavillonját tekintette meg, ahol *Deák* István társulati titkár fogadta.

Képviselői beszámoló

Vitéz *Hadnagy* Domokos ny. tábornok, a lovasberényi választókerület képviselője, látogatást tett *Seregélyes* községben, ahol a községházán ünnepélyesen fogadták. A népszerű országgyűlési képviselőt *Bartha* Lajos nagybérlő, választókerületi elnök, *Erczbrucker* József birtokos, községi elnök és *Füssy* József községi főjegyzővel az élén az előljáróság üdvözölte.

A NEP nagy győzelme Szekszárdon

SZEKSZARD, ápr. 18.

(A Budapesti Hirlap tudósítójának telefonjelentése.) Ma tartották *Szekszárd* megyei városban a *titkos választást a megüresedett 15 városi képviselőtestületi tag és 5 póttag megválasztására.* A *Dulin* Jenő dr. országgyülési képviselő vezetése alatt álló szekszárdi kisgazdapárt már *egy év óta szakadatlanul készült erre a választásra és a legkülönbözőbb eszközök felhasználásával igyekezett pártjának a többsége érdekében hiveket toborozni.* Ennek az agitációs munkának a dacára is *csúfos vereséget szenvedett Dulin Jenő dr. pártja a titkos szavazáson,* amelyen a választási névjegyzékben szereplő *4044* szavazó közül *3474 járult az urnákhoz.* Szekszárd város józan közönsége ennek a titkos választási eljárásnak a során amelyen *nem kellett félnie a máskor megnyilatkozó ellenzéki terrortól és befolyásolástól,* bizonyságot tett önrendelkezésre képes politikai érettségéről, nem ült föl a demagóg jelszavaknak, hanem *megválasztotta a Nemzeti Egység Pártjának tizenkét tagját rendes képviselőtestületi tagnak és 4 tagját póttagnak.* Ugyanakkor az ellenzék részéről a képviselőtestületbe csupán *3 rendes és 1 póttag* került be.

Lengyel-magyar barátság

Irta: Marjan Zyndram Koscialkowski

lengyel miniszterelnök

Valahányszor a lengyel-magyar barátságról beszélek, felmentve érzem magam az alól a kötelesség alól, hogy e barátság ismérveit pontosan körülhatároljam.

Hiszen a két ország között kialakult légkör tartóssága, természetessége és tiszta nyiltsága éppen eléggé igazolja, hogy milyen mély és sokoldalú az a viszony, mely Lengyelország és a Magyar Királyság között fennáll.

Hiba volna azt állítani, hogy ezt az állapotot politika-taktikai érdekek fejlesztették ki, vagy az események véletlen találkozása idézte elő.

Ellentmond ennek mindkét nemzet jelleme, de ellentmond az a szerep is, melyet a történelem folyamán betöltöttek.

Az a minden kétséget kizáró világosság, mely a két nemzetet a nagy kérdések felállítása terén jellemzi, szerezte vissza annakidején a magyar nemzet önállóságát s később, 1918-ban ez rajzolta vissza Európa térképébe a független Lengyelország határait.

Bátran összehasonlíthatjuk a két eseményt. Noha idejük nem esik össze, tüneteik csaknem azonosak s kútfejük *a két nemzet ősi lovagi lelkülete, melyet történelmi diadalok dicsfénye aranyoz be.*

Az Árpádok és Piastok, az Anjouk és Jagellók korában, valamint a későbbi századok során ápolt baráti viszonyt mindenkor a kölcsönös elismerés, segélykészség és megbecsülés jellemezte.

Hányszor éreztük a hűséges barátság tanujeleit a függetlenségünkért vívott utóbbi harcainkban is, mikor Pilsudski állhatatos, erős karja által vezérelve gyakran egyenesen ellenséges, de általában gyanakvó bizalmatlansággal telített légkör vett bennünket körül.

Éppen ezért, helyzetünk megszilárdulása után — anélkül, hogy a kölcsönös érdekeket kalkulálgatnunk kellett volna — azonnal megkezdhettük a *rendszeres együttműködést,* mely a két nemzet barátságának változatlan fenntartását célozza.

A lengyel-magyar barátság kimélyítését az utolsó években még jobban elősegítette *a két társadalom kölcsönös megértése.*

A két állam kormányainak képviselői által aláírt okmányok újabb kifejezői az *ősi barátság* megpecsételésének és az együttműködés kimélyítésének.

Az ifjú nemzedék megtalálván ebben a könyvben hajdani történelmünk képét és a mostani viszonyok alakulását, vigyék be a nemzetközi életbe a jövőben is az állandó kultúra és az évszázados békés együttműködés légkörében felépített tisztes elvek elemeit.

*

1933 novemberében Grodnóban, Báthory István király születésének 400-ik fordulója alkalmából ünnepélyt rendeztek, melyet a köztársaság elnöke, *Ignacy Moscicki* is megtisztelt jelenlétével. A grodnói *Báthory István-téren* a köztársasági elnök, a katonaság és a nagyszámú közönség jelenlétében beszédet mondott *Marjan Zyndram Koscialkowski,* az akkori bialystoki vajda, aki jelenleg a Lengyel Köztársaság miniszterelnöke.

Koscialkowski vajda többek között ezeket mondta: *„Báthory István,* az osztrákok és törökök által elnyomott haza szülötte, ki már zsenge gyermekségében a szabadságért és a magyar földek egyesítéséért vívott harcokban edződött, akinek leghőbb vágya hazája hatalmának és saját hírének növelése volt, hitt Lengyelország és Magyarország sorsának közösségében és bátran, határozottan, minden akadályt legázolva elfogadta a neki felajánlott koronát. Lengyelország részére nyilván az volt megírva a sors könyvében, hogy ismét élénk fénnyel villanjon fel a többi nemzetek között. Nagy ember foglalta el a lengyel trónt, aki mintha csak azért született volna, hogy nagy vezér, hatalmas uralkodó váljék belőle. Jellemvonása a nagy éberség és óvatosság, melyet azonban egyszersmind a tettek merészsége, a rettenthetetlen személyes bátorság, acélszilárdságú akaraterő és kitartás kísért. Igazságos, őszinte és jószívű, de minden pillanatban kérlelhetetlen, szigorú bíróvá tudott változni... Hű fia maradt magyar hazájának, de utolsó lehelletéig őre a becsületnek, harcosa Lengyelhon nagyságának és hatalmának, mintha nem is idegen fejedelem, hanem utolsó csepp véréig a nagy Jagellók ivadéka lett volna...,"

*

Ezek a meleghangú, lelkes szavak is bizonyítják, hogy *Koscialkowski* miniszterelnök a két nemzet közös történelmének mélységeiből merített következtetéseivel már vajdasága idején is tanuságot tett arról, hogy menyire átérzi és átérti a magyar—lengyel kapcsolatok történelmi tényeken és érzelmi momentumokon alapuló fontosságát és horderejét.

A NYÁRI DIVAT URALKODÓ
KÜLFÖLDI ÉS HAZAI MOSÓKELME-UJDONSÁGAI
RAKTÁRRA ÉRKEZTEK!
SZINPOMPÁS DIVATSELYMEINK
FFLTŰNÉST KELTENEK!
TAVASZI ÉS NYÁRI NŐISZÖVET különlegességeinket
VERSENYEN FELÜLI OLCSÓ ÁRAKON ÁRUSITJUK
LÁSZLÓ ÉS FEKETE
IV., PETŐFI SANDOR-UTCA 14—16

A lengyel-magyar barátság

Irta: vitéz jákfai Gömbös Gyula

m. kir. miniszterelnök

Az Árpádok korától kezdve mindmáig a legnagyobb testvéri szeretetben és barátságban élt együtt a lengyel és a magyar. A két testvérnemzet sorsa sok tekintetben nagyon hasonló egymáshoz. Vitéz, erkölcsös, művelt nép mindkettő, beékelve idegen fajok közé, melyek minden évszázadban romlásukra törtek. A lengyel mezőkön és a Kárpátok által koszorúzott Dunamedencében forgandó szerencsével, de mindenkor heroikus módon állottunk meg a zajgó népözönben. Trónviszályok, benső meghasonlás gyengítették erőnket. Idegen támadások és elnyomások rettenetes áldozatokat követeltek mint a lengyelektől, mint a magyaroktól. Míg a boldog Nyugat békésen fejlődött, mi folyton vérzettünk és nemcsak önmagunkért, hanem Európáért.

Karddal szerzett honunkat a kereszt szellemével tartottuk meg ezer év óta. A keresztény hit ereje adott mindkét népnek erkölcsi erőt és kitartó türelmet a legnagyobb csapások elviselésére is. Nemzeti erényeink és hibáink sok tekintetben hasonlók. Szabadságszerető, nyugati műveltségű fajok vagyunk Európa és Ázsia érintkezési határain, kultúraterjesztők alacsonyabbrendű és elmaradottabb fajok számára. Istentől vezetni és uralkodni teremtett államszervező népek vagyunk. A lengyelek és a magyarok nélkül nem lett volna kultúrélet azon a földrészen, amelyet olyan bőven öntöztünk verejtékünkkel. A sors sok viszontagsága közepette őrlődtünk, de megőriztük nemzeti egyéniségünket és sajátosságainkat az emberiség számára. A keresztény gondolat államépítő erejével Magyarország és Lengyelország is kimondhatatlan szolgálatokat tett az emberiségnek. Kultúrközvetítők, erkölcsnemesítők és a népszabadság bajnokai voltunk a legviharosabb történelmi korszakokban és a konszolidáció, a szolciális haladás, a társadalmi rend, a nemzetközi béke és művelődés önzetlen, áldozatkész katonái vagyunk most is.

Kegyetlen volt hozzánk a sors igen sokszor a századok folyamán. Mikor már úgy látszott, hogy a történelem kerekei alá kerülünk, — akkor sem vesztettük el lelkünk egyensúlyát, életakarásunkat és a boldogabb jövőbe vetett hitünket. Alig hozott még nemzet olyan áldozatokat hazájáért és fennmaradásáért, mint a lengyel és a magyar. Históriai hivatottságát azzal bizonyította be a századok során, mint a lengyel és a magyar nép, hogy minden *nemzeti katasztrófa után újból felemelkedett.* Köszönhették ezt elsősorban a bennünk rejlő óriási regeneráló erőnek és annak, hogy a lengyel és a magyar néplélek sohasem alacsonyodott le, hanem mindenkor a *legnemesebb idealizmussal* volt telített. *Velünk született hűségünkkel védtünk minden talpalatnyi földet és szellemileg sohasem engedtük magunkat kivetkőztetni nemzeti jellegünkből.*

Ha olyan mostoha nem lett volna hozzánk a sors és közös ellenségeink olyan sokan nem lettek volna, akkor ez a két állam egész más világot teremthetett volna azon a területen, amelyen olyan sokszor folyt apáink vére. De még a legtragikusabb helyzetekben is dicsőségesen megtartottuk nemzetközi poziciónkat. Sem a zsarnokság börtönei és hóhérai, sem a barbár tömegek ránkzúduló irtózatos hullámai nem tudták megsemmisíteni Magyarországot és Lengyelországot. *Változó országhatárok között, de változatlan vitézséggel igyekszünk szabad népek maradni és a népek családjában hasznosítani véres és verejtékes munkánkat az emberiség javára.*

Ha bármelyikünket a balszerencse üldözte, egész lelkünkkel a megtámadott mellé állottunk. Szomszédi jóviszonyunkat sohasem zavarta meg álnokság és ellenségeskedés. A legnehezebb viszonyok között is eszményi magaslatról néztük szomszédunk mártír sorsát. Szószólói, védői és támogatói voltunk egymásnak a világ erkölcsi törvényszéke előtt. Szabadsághőseink, mint a dicső fejedelem, Rákóczi Ferenc, menedéket találtak Lengyelhonban. A moszkovita zsarnokság által hazájukból elűzött lengyel szabadsághősök a magyar kúriákban találtak otthont. Lengyelország igazságtalan felosztása és elnyomása sok tekintetben hasonlít Magyarország mai állapotához. A magyar államférfiak és *a magyar társadalom soha meg nem szünt követelni a lengyel állam függetlenségének és nagyságának helyreállítását* és ha volt nép a világon, amely igaz szívvel örült, mikor Nagy-Lengyelország újra feltámadt, úgy az bizonyára a magyar volt. Költészetünk, irodalmunk, parlamenti naplóink tanuskodnak arról, hogy a magyarság milyen hű erkölcsi szekundánsa volt az eltiport lengyelnek, még akkor is, mikor saját függetlensége és nemzeti léte sem volt biztosítva. Mikor a bolsevizmus gőzhengere fenyegette Warszawát, a földretiport, elvérzett és gúzsbakötött magyar nemzet volt az, amely égett a vágytól, hogy segítségére siessen a testvérnemzetnek élet-halálküzdelmében. Nem a magyaron múlott, hogy nem tudtunk nagyobb erőt és segítséget nyujtani akkor, mikor valóban Európa sorsa forgott kockán.

A lengyel légiók, nők és diákok, megakadályozták, hogy a *világforradalom* betörjön Közép-Európába és ezzel olyan nagy szolgálatot tettek a Nyugatnak, mint mikor Bécsnél megállították a török veszedelmet.

Abban a nagyon összekuszált nemzetközi bonyodalomban, amelyben most vergődnek a kultúrnépek, a dicsőséges és lovagias lengyel nemzetre tekint megint mindenki. A lengyel állam vezetői nem rideg kalmárszellemek és nem vak önzéssel tekintik a világhelyzetet, hanem nagy eszmék és örök igazságok szemüvegén át. Ezért esik olyan nagy súllyal a história mérlegébe a lengyel politika mindenkori állásfoglalása. Minden háborús pszichózistól minden bosszúvágytól és ideges félelemtől mentes nyugodt, bölcs és erős elhatározással áll Lengyelország a nyugtalan Európában és igyekszik megmenteni, ami még megmenthető.

Mi magyarok bizakodva tekintettünk mindig a lovagias lengyel nemzet epochális vezérére, *Pilsudski marsallra,* aki megtestesítője volt népe minden erényének és bölcs vezetője fajának. A lengyel újjászületés örvendetes ténye minket magyarokat is azzal a reménységgel biztat: *Nincs még veszve Magyarország!* A lengyel államférfiak és a lengyel társadalom heroikus példája a lengyelhez hasonló kitartásra és erőfeszítésre biztatja az egész magyarságot.

Ez a hatalmas és szép kötet, amily korszakalkotó jelentőségűnek tekinthető *a lengyel-magyar kultúrkapcsolatok* terén, igen alkalmas eszköznek látszik arra, hogy kölcsönösen még jobban megismerjük és megszeressük egymást. Egy új és hatalmas Lengyelország és egy most szerencsétlen Magyarország képe alakul ki előttünk ezeken a hasábokon. Megelevenedik a mult és kibontakozik előttünk a szebb jövő. Minden betű és kép a kölcsönös tisztelet, a megbecsülés és a barátság szolgálatában áll. Nagy eredményt várok attól, ha kultúregyesületek, társadalmi szervezetek, publicisták, népszónokok, iskolák és szószékek a lengyel és a magyar közvélemény közkincsévé teszik ennek a hézagpótló műnek gondolatait és célkitűzéseit.

A magyar nemzet hivatott vezetőinek és az egész társadalomnak eltökélt szándéka, hogy féltékenyen ápolja a *lengyel-magyar barátság* nékünk olyan értékes erkölcsi kapcsolatát és igyekezni fogunk az érzelmi közösségen túl utakat, módokat és megoldásokat találni az ősi történelmi kapcsolatokat megerősíteni, a kultúrösszeköttetéseket intenzívebbé tenni és gazdasági téren is közelebb jutni egymáshoz. Nemcsak a mi két országunknak, de Európának is csak hasznára válik bizonyosan a lengyel és magyar nemzet tradicionális barátsága.

(Gömbös Gyula és Koscialkowski fenti cikkét Huszár Károly „Magyarország és Lengyelország" című művéből idézzük.)

füstszűrő! EZÜST színű doboz! SENATOR CELOFILTER

Elnök a közgyűlés nevében tudomásul veszi a választás eredményét azzal, hogy az egyhangú jelölés folytán a közgyűlés

Wälder Gyula műegy. ny. r. tanárt elnökké,

Balsay Aladár bányaügyi főtanácsost pedig alelnökké választotta. Felkéri Rékay Rrigyes, Lux Ernő és Majorossy Gyula tagtársakat, hogy az újonnan megválasztott elnököt és alelnököt küldöttségileg meghívják.

Elnök ezután üdvözölte a megválasztott új elnököt és alelnököt és az elnöki széket átadta.

Wälder Gyula újonnan megválasztott elnök elfoglalja az elnöki széket, megtartja beszédét.

Az elnök beszéde után *Balsay Aladár* alelnök köszönte meg az egylet bizalmát.

Főtitkár jelenti, hogy a közgyűlésre indítvány nem érkezett.

Elnök köszöni a tagok megjelenését és az ülést bezárja.

Magyar Technikai Múzeum.

Rovatvezető: Dr. *Lósy-Schmidt Ede*, az Egylet technikatörténeti gyüjteménytárának őre.

A kerékpár feltalálásának kérdéséhez.

Őszinte nagyrabecsüléssel viseltetem a napisajtó szép és magasztos hivatásával szemben. Nagy tisztelettel és szeretettel nézem, élvezem és csodálom is egyúttal az a megállás nélkül folytatott hatalmas munkásságát, amelyet különösképpen a nemzetnevelés és a hírközvetítés terén napról-napra kifejt. Azt is állíthatom, hogy bizonyos esetekben a napilapok gazdag anyaga tudományos feldolgozásokhoz is elsőrangú forrásként használható fel. A napisajtó ugyanis éppen annál a nagy mozgékonyságánál és gyors hírközvetítésénél fogva van abban a helyzetben, hogy olyan perdöntő adatokat, fontos bizonyítékokat is szolgáltathat, aminőkre a szaksajtó, a tudományos szakirodalom figyelme nem terjed ki és olyan fontos körülményeket is feltár és lerögzít hasábjain, amelyek valamely felvetett kérdés későbbi tisztázásakor, események és tények elbírálásakor, döntő súllyal esnek a latba. Példaképpen említem fel, hogy az 50 év előtti magyar napisajtó közleményeinek figyelmenkívül hagyásával talán sohasem sikerült volna a szegedi közúti Tiszahíd szerzőségének kérdését oly nagy biztossággal eldöntenem és a félszázadon keresztül a köztudatba átment francia szerzőséggel (Eiffel) szemben a magyar szerzőséget (Feketeházy) bizonyítanom, mint ahogy azt a magyar napisajtó szakszerű és pontos közleményei, cikkei és híradásai kapcsán sikerült minden kétséget kizáró módon bebizonyítanom. És mivel számos más példával is igazolhatnám a napisajtó fontos szerepét tudományos jellegű kutatások megindításában, országos jelentőségű események rekonstrukciójában, stb. éppen azért fokozottan érzem annak a szükségét is, hogy cikkeinek a magyar kultúrértékekre vonatkozó megállapításai a valóságnak megfeleljenek. Ne forduljanak elő bennük még hazafias lelkesedésből sem könnyen odavetett, azonban nem bizonyítható, vagy még be nem bizonyított megállapítások. Ezt a követelményt különösen fontosnak tartom ma, amikor gyakran hallunk hazánk történelmével kapcsolatosan hamisításokról, elferdítésekről, magyar kultúrértékek kisajátításáról, eltulajdonításáról. Ne essünk tehát mi is abba a hibába, amit más nemzetek sajtójában méltán kárhoztatunk és jogosan kifogásolunk.

Az itt röviden érintettek késztetnek arra, hogy a Magyarságnak 1934 máj. 20-iki, pünkösdvasárnapi számának 32. oldalán megjelent kitünő riportjában foglaltakra néhány szóval reflektáljak. A marosvásárhelyi zenélőkútról szólott ez az érdekes cikk s ebben többek között arról is szó esett, hogy a biciklit egy székely gazdalegény találta fel Napoleon császár korában, abban az időben, amidőn a Nyugaton még ennek hírehamva sem volt. A fából kifaragott és összeállított bicikli azután 60 esztendő mulva jelent meg újból — írja a cikkíró — világrengető ujságként Erdélyben, az első velocipéd alakjában, mint nyugati találmány.

Azt hiszem, minden jó hazafi örül annak, ha magyar találmányokról, a magyar alkotó géniusz megnyilvánulásairól hall. Főként olyan találmányokról és felfedezésekről, amelyekkel a magyarságnak a többi kultúrnemzetekkel való egyenrangúságát ország-világ előtt bizonyíthatjuk. Magam is évtizedek óta kutatom a technika sokfelé ágazó területein a magyar eredetiséget s azt, hogy miben, mikor előztük meg a külföldet s mit adtunk az általános egyetemes európai művelődéshez technikai téren is.

A kerékpár feltalálását azonban a külföldi technikai történetírók és kutatók Drais Károly bárónak tulajdonítják. Állítólag ő állította össze és vette használatba az első pedálnélküli, kormányozható kerékpárt 1813-ban és az ő nevéről nevezték el a vasúti szolgálatban ma is használt négykerekű járműveket dresszinának. Dresszina néven említi meg néhai Szily Kálmán is egyik 1884-ben megjelent tanulmányában, valamint a marosvásárhelyi református kollégiumnak az 1886—87. iskolai évről szóló értesítője is azt a sajátságos szerkezetű járművet, melyet a kollégium nagyhírnevű, kiváló tanára, Bolyai Farkas talált fel és használt 1824 körül. Itt kell megjegyeznem azt is, hogy Drais bárónak a kerékpár szabadalmaztatása iránt benyujtott kérvényét 1813-ban visszautasították azzal az indokolással, hogy hasonló szerkezetű járműveket előtte már mások is szerkesztettek. És valóban, koraibb keletű törekvések is vannak, amelyek az állati erő nélkül mozgásba hozható járművek feltalálására vonatkoznak. A Pallas és a Révai Lexikonok is utalnak erre a körülményre. Idevágó cikkeik szerint a kerékpár eredete a XVII. századra nyulik vissza. És az utolsó évtizedek kutatásainak eredménye szerint már a XIII. század közepe tájától, Roger Bacotól kezdve foglalkoznak jeles elmék, köztük Leonardo da Vinci is, az emberi erővel mozgásba hozható járművek kérdésével, többek között a kerékpár megvalósításának a kérdésével is.

Ilyen körülmények között tehát a kerékpár magyar eredete korántsincs bizonyítva. És ma, amikor nekünk is állandóan történelmi valótlanságok ellen kell küzdeni, törekednünk kell arra, hogy hasonló hibákat ne kövessünk el és a tudományosan még fel nem dolgozott kérdésekben tárgyilagosak maradjunk.

Dr. Lósy-Schmidt Ede.

SZAKIRODALOM.

Könyvismertetések, bírálatok.

Rovatvezető: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

(Az ismertetésre szánt könyveket lehetőleg két példányban, úgyszintén az ismertető kéziratokat is szíveskedjenek a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Könyvtára, illetőleg a rovatvezető címére: Budapest, IV. ker., Reáltanoda-utca 13—15. szám. II. em. küldeni.)

Mányoki Ádám élete és művészete. Irta: *dr. Lázár Béla.* 4° 144 oldal, 150 kép. Budapest, 1933. Légrády Testvérek.

Festészet terén állandóan találkozunk idegenbe szakadt magyar tehetségekkel. A világhíresség sorát ajtósi Dürer Albert nyitja meg. Munkácsy Mihály folytatja és ezidőszerint László Fülöp zárja le.

A barokk kornak két neves magyar piktora volt: Kupeczky János és Mányoki Ádám. Mindkettő kimondottan arcképfestő. Az elsőhöz egész életében mostoha volt a sors. Mint világ vándora rótta az idegen országokat. A másik ellenben Istenek kegyeltje. Fejedelmek kedvelt udvari festője. Itthoni népszerűségét, sőt ezt a kimerítő életrajzot is, II. Rákóczi Ferencről készített, igen szimpatikus arcképének köszönheti, mert ezáltal került a közérdeklődés középpontjába.

Lázár Béla testes könyve Mányoki Ádám érdekes és változatos pályafutását tárgyalja két részben. Az első részben vázolja Mányoki életét, a kort, a fejedelmi udvarokat, ahol a művész dolgozott, lelkiismeretesen utánajárva minden fellelhető életrajzi adatnak. A második részben először általánosságban az arcképfestészet fejlődéséről, irányairól szól. Azután részletesen tárgyalja a barokk portréfestészetet és azok főképviselőit. Ez helyes, mert előny, ha az életrajz kapcsán megismerjük a kort is. A művész értékelésénél pedig elkerülhetetlenül szükséges a párhuzamba állítás. De ez csak halk, kísérő zene legyen, háttér, amely a megrajzolt képet kiegészíti, teljessé teszi. Lázár Béla azonban túllőtt a célon. Amire Mányoki művészetére sor kerül, az olvasó belefárad az elméletekbe. A sok kortárs és korrajz között teljesen elmosódik Mányoki alakja. Az idegen szakkifejezésekkel telített filozófiai rendszerek és művészeti elméletek útvesztőjében pedig elsikkad — a festő. Az arcképfestészetről szóló részek önálló tanulmányok, amelyek erősen túllépik a Mányoki művészetének megértéséhez és megismeréséhez szükséges keretet. Tudományos munkánál ez a többlet erény, de itten hiba.

A könyv kiállítása igen szép és Mányoki eddig ismert összes arcképeit hozza, igen jó reprodukciókban.

Magyar Vilmos.

Dr. *Frohner* József főtitkár javasolja, hogy a napirendre kitűzött választások *Rékai* Frigyes tagtárs elnöklete alatt három szavazatszedő albizottság közreműködésével ejtessenek meg. A 2—2 tagból álló albizottságok tagjaiul Bezuk János, Fodor Jenő, Halászy Jenő, Hoepfner Pál, Makai István, Brestyánszky Tibor, tartalékképpen pedig Hidasi Lajos, Paksi Gyula, Puskás Károly és Molnár József tagtársakat javasolja.

Elnök feltett kérdésére a közgyűlés a javasolt szavazatszedő bizottságot kiküldi. Elnök ezt megállapítja.

Dr. *Frohner* József főtitkár bejelenti, hogy — a közzétett meghívóval egybehangzóan — a közgyűlés 3 évi időtartamra, egyesületi elnököt, egy (vidéki) alelnököt, a választmányba 15 rendes és 10 pótló tagot, továbbá az Egyleti Tanácsba 1936. évben lejáró mandátummal egy tagot, 1940-ben lejáró mandátummal pedig négy tagot választ.

Minthogy az elnöki és az alelnöki tisztségekre egyhangú jelölés történt, azért a szavazást az alapszabályok 24. §. *h)* pontja értelmében mellőzni kell s így a szavazás csupán a választmányi és az Egyleti Tanács tagságokra terjed ki.

A jelölő értekezlet jelölése alapján, illetve az Egyleti Tanácstagokat kijelölő bizottság döntése szerint elkészített szavazólapok az előcsarnokban átvehetők és a leadott szavazatok közül alapszabályaink 24. §-a folytán csak azok érvényesek, melyek a szavazólapon feltüntetett jelöltekre, illetve azok valamelyikére, vagy egy részére esnek. Egy-egy szavazólapon összesen több, mint 25 választmányi és 5 egyleti tanácstag neve nem szerepelhet. Ellenkező esetben a szavazat érvénytelen.

Elnök felkéri a szavazatszedő bizottság elnökét, hogy a bizottság működését indítsa meg és ma este 8 órakor zárja le s ezzel a közgyűlést a folytatólagos közgyűlés kezdetéül megállapított időpontig, f. hó 14-én, d. u. 6 óráig felfüggeszti.

Második nap.

Elnök: Forster Gyula.

Elnök a folytatólagos közgyűlést megnyitja, üdvözli a megjelent tagokat és megtartja beszámolóját. (Beszédét l. a Közlöny 1934. évi — számában.)

Beszámolója után az elnök a tisztikarnak odaadó munkásságáért köszönetét fejezte ki.

Dr. *Frohner* József főtitkár előadja az 1933—34. évre vonatkozó tiszti jelentését, melyben az Egyletnek az elmult évi működéséről, szellemi életéről és a Közlönyről számol be.

Hozzászólásra senki nem jelentkezett.

A jelentést tudomásul vették.

Schulek János alelnök-igazgató bemutatja a zárószámadás és a könyvtárvizsgáló bizottság jelentését és kéri a felmentvény megadását. Egyben előterjeszti az 1934—35. évi költségelőirányzatot és annak elfogadását kéri.

A közgyűlés a zárószámadást és a könyvtárvizsgáló bizottság jelentését elfogadta és a felmentvényt megadta. Ugyancsak elfogadta az előirányzatot is.

Elnök kijelenti, hogy a közgyűlés feladata az 1934. évi zárószámadást felülvizsgáló bizottság kiküldése. Javasolja, hogy a bizottság tagjaiul: Bornemissza Géza, Mikuleczky István és Prokisch János tagtársak küldessenek ki.

Dr. Lósy-Schmidt Ede környvtáros előterjeszti a könyvtár fejlődéséről és forgalmáról szóló jelentését.

Tudomásul szolgált.

Főtitkár ismerteti a vonatkozó szabályzatok értelmében a közgyülésen nyilvánosságra kerülő egyleti pályázatok eredményeit, mely a következő:

Egyleti aranyérem.

Technikai műveknek egyleti aranyéremmel való kitüntetésére az év folyamán a Hollán-pályadíjakat odaítélő bizottság kísérte figyelemmel a megjelenő munkákat és a kiküldött szakbizottságnak végül is három művel kellett foglalkoznia éspedig:

1. Sigmond Elek dr. „Általános talajtan".

2. A földműv. min. kiadása „Újabb tanulmányok az öntözésről".

3. Kenessey Béla „Vízgazdálkodás a mezőgazdasági termelésben".

Mindezek alapján a bizottság jelentése a következő volt: Adassék ki a díj Sigmond Ede dr. „Általános talajtan" című nagy horderejű munkájának,

részesíttessék dícséretben mindkét vízépítési mű azzal, hogy ez a döntés a Földmívelésügyi Miniszter Úrnak előterjesztessék.

Hollán-pályadíjak:

A Hollán-pályadíjakat a vonatkozó szabályzat értelmében megosztva ítélte oda a bizottság és pedig az első díjat dr. Álgyai-Hubert Pálnak *„Több főtartós, két szélráccsal és keresztkötésekkel merevített szerkezetek vizsgálata"* című cikkéért, a második díjat dr. Frohner Józsefnek *„Nagyméretű villamos vezetékoszlopok alapozásáról, különös viszonyokra való tekintettel"* című cikkéért.

Kossuth közgazdasági pályadíj.

Ez a díj a bemutatott jegyzőkönyv szerint meddő.

Építészeti nagypályázat.

A bemutatott jegyzőkönyv szerint meddő.

Wellisch Alfréd-pályázat.

Bemutatja a bírálati jegyzőkönyvet, mely szerint az I. díj nyertese a *„Turán"* jeligéjű terv, szerzője Veszely Géza szig. ép., a II. díj nyertese: *„Élet"* jeligéjű terv, szerzője Strauber Jenő IV. é. ép. hallgató.

A dícséretet kapott *„Föld"* jeligéjű pályamunka jeligés levelének felbontását a bizottság javasolja, amennyiben a szerző ezt óhajtja.

Megjegyzi, hogy vágvecsei Wellisch Alfréd alapító tagunk szíves volt 100 P készpénzt rendelkezésre bocsátani.

Elnök a pályadíjak méltatása mellett az okleveleket a nyerteseknek kiadja.

A pályanyertesek közül Sigmond Elek és Dr. Frohner József mondottak köszönetet.

Főtitkár jelenti, hogy a f. évi Fábián-jutalmat a kir. József Műegyetem rektorának értesítése szerint Wolfschmidt Miklós okl. gm. műegy. kisegítő tanársegédnek ítélte oda.

Tudomásul szolgált.

Főtitkár bemutatja a jövő évre szóló pályázatok kiírását és kéri ezekhez a közgyülés hozzájárulását.

Kossuth közgazdasági pályázat: pályakérdés: Miként küszöbölhető ki hazai gázgyárainkból a külföldi szén.

Jelenti, hogy az Orsz. Magy. Bányászati és Kohászati Egyesület kezdeményezésére lehetőség van arra, hogy a bányászati és kohászati érdekeltségek támogatásával erre a pályatételre nagyobb összegre lehetne a díjat felemelni abban az esetben, ha a keresk. miniszter úr a maga részéről biztosítja a díj dotálását. Kérjük ennek tudomásulvételét azzal, hogy a vonatkozó lépéseket majd megtesszük.

Építészeti nagypályázat: Bemutatja a programmot, mely szerint tervezendő a mellékelt helyszínrajzon feltüntetett Hültl Hümér mérnök elgondolása szerint kiképzett légi kikötőhöz felvételi épület.

A programm részletesen kiterjeszkedik az üzemvezetés, az utasforgalom és a csomagellátás, a nézőközönség helyiségei, valamint a gazdasági és üzemi helyiségek részletes tervezési feltételeire.

Kéler Napoleon-pályázat: Pályakérdés: Annak feltételezésével, hogy a dunaparti villamos Eskü-tér és Ferenc József-tér közötti szakasza a mai Dunaparton le fog süllyesztetni a föld alá, megtervezendő a megadott helyszínrajz szerint a Vigadó-téren a földalatti villamosvonal és Dunaparti villamos átszálló állomásának belső kiképzése.

Elnök kimondja, hogy a szakosztályok útján kidolgozott programmnak elfogadása és a kiírás elrendelése a közgyülés feladata.

A közgyülés a pályázatok kihirdetését elrendelte.

Elnök felkéri a szavazatszedő bizottság elnökét, hogy a választások eredményét közölje.

Rékai Frigyes, a szavazatszedő bizottság elnöke jelenti, hogy az egyhangú jelölések következtében szavazás az elnöki és az alelnöki tisztségre nem történt, a megválasztott választmányi tagok a következők:

Rendes tagok: 1. *Forster Gyula* 130, 2. *dr. Kazinczy Gábor* 130, 3. *dr. Pattantyús Á. Géza* 128, 4. *Pethe Lajos* 127, 5. *Bornemisza Géza* 125, 6. *Antal Dezső* 124, 7. *Csilléry Dezső* 123, 8. *Koromzai Vilmos* 123, 9. *Makó Zoltán* 123, 10. *Jakabffy Zoltán* 121, 11. *Orbán Ferenc* 121, 12. *dr. Móry Béla* 120, 13. *Henrich Viktor* 118, 14. *id. Bánó László* 117, 15. *Borus Ferenc* 112 szavazattal.

Póttagok: 16. *Elischer Pál* 83, 17. *Barcsay János* 81, 18. *Szabó Lajos* 79, 19. *Gerlóczy Gedeon* 77, 20. *Hankiss Szilárd* 74, 21. *dr. Fényes Kornél* 72, 22. *Kun László* 71, 23. *Imreh Béla* 70, 24. *Mazalán Pál* 67, 25. *Pantó Dezső* 66 szavazattal.

A megválasztott Egyleti tanácstagok a következők:

1936-ig terjedő mandátummal: *Chatel Vilmos* 96 szavazattal.

1940-ig terjedő mandátummal: *Forster Gyula* 109, *Czakó Adolf* 103, *Orphanides János* 87, *Rohringer Sándor* 70 szavazattal.

A magyar nemzet szeretettel várja Koscialkowski lengyel miniszterelnököt

Kivételesen kedves és szívesen látott vendégek érkeznek vasárnap a magyar fővárosba: *Koscialkowski* lengyel miniszterelnök és kíséretében a lengyel közélet néhány vezető embere látogat el hozzánk, hogy magukkal hozzák a lengyel testvérnép üdvözletét, látogatásukkal újból dokumentálják a sok évszázados lengyel-magyar testvériséget. Budapest és az egész csonkaország népe már régen készülődik arra, hogy a szeretetnek, a ragaszkodásnak és a barátságnak impozáns megnyilvánulásával fogadja a lengyel vendégeket, mindjárt megérkezésük pillanatában éreztesse velük, hogy *valóban barátok, testvérek közé kerültek, hogy a mai magyar generáció töretlenül fenntartja és őrzi tovább a lengyel-magyar barátság évszázados, történelmi tradicióit.*

Marian Zyndram Koscialkowski, Lengyelország jelenlegi miniszterelnöke, egyike a lengyel közélet legmarkánsabb vezető egyéniségeinek, egyike azoknak, akik Pilsudski tábornagy oldalán a legtevékenyebben vettek részt Lengyelország feltámasztásában, az új Lengyelország megalapozásában. A magyar közvélemény még nem ismeri annyira, mint Lengyelország más, vezető embereit, *Moscicki* Ignácot, a lengyel köztársaság elnökét, a lengyel-magyar közös tradició egyik legelső letéteményesét, *Ridz-Smiglyt,* hadseregfelügyelőt, Pilsudski tábornagy egyik legkitűnőbb katonai segítőtársát vagy *Beck* József külügyminisztert, aki olyan hosszú idő óta vezeti a lengyel közügyeket és akinek oly jelentős, személyes része is van abban, hogy a lengyel-magyar barátság érzelmi alapján mindjobban kimélyültek a kulturális kapcsolatok és mind sűrűbbé vált a közvetlen érintkezés. Koscialkowski miniszterelnök ugyanazoknak a harcoknak részese és osztálytársa, amelyeket ők küzdöttek végig Pilsudski tábornagy vezetése alatt. Aránylag fiatalember a lengyel miniszterelnök, 44 esztendős, született a kovnói kerületben levő Ponedel nevű birtokán, tanulmányait Szentpétervárott folytatta és fejezte be. Már kora ifjúságában résztvett a Lengyelország függetlenségéért folyó mozgalmakban, 1911-ben egyik alapítója volt az „aktiv harc" egyesületének Szentpétervárott. A világháború alatt belépett a lengyel katonai szervezetbe, Jerzy Orwid név alatt mint a lengyel hadsereg egyik osztagának parancsnoka szerepelt, később pedig az egész szervezet parancsnoka lett. 1915-ben a wolhyniai fronton az egyik legionárius ezredet vezette, nem sokkal később Pilsudski Varsóba rendelte, ahol a lengyel szervezetek most már a németek ellen mozgósítottak. 1918 novemberének, Lengyelország számára sorsdöntő napjaiban, Koscialkowski azok között volt, akik a titkosan működő lengyel szervezetekből a lengyel hadsereget megalkották és a német csapatok lefegyverezését végrehajtották, megteremtve ezzel az új, független Lengyelországot.

1919 áprilisában Koscialkowski résztvett a vilnói hadjáratban, mint a főparancsnok főkarának osztagparancsnoka. Egy évvel később a Vilnó ellen indított bolseviki offenziva idején ő szervezte meg az ellenállást és egy rohamcsapatot vezetett, amely az ő nevét vette fel és viseli ma is. Később átvette a második vilnói hadjárat szervezését, mint az önkéntesek csoportjának vezetője, önkénteseinek élén különösen kitüntette magát a Grodnó melletti csatában. 1920 végén választotta meg képviselőjévé a vilnói kerület és azóta a lengyel politikai életnek egyik legbefolyásosabb vezető egyénisége. *Bartel* professzor, volt miniszterelnökkel, ő alapította meg a Club Prscy, a Munka klub szervezetét, a kormánnyal és Pilsudski tábornaggyal együtt működő, pártonkívüli blokkot. 1930-ban Bialystok vojvodájává nevezték ki, ebben az állásában 1934-ig nagyjelentőségű tevékenységet fejtett ki. 1934 március 1-én átvette a lengyel főváros, Varsó elnökének tisztjét és nyomban megkezdte a városi ügyek rendezésének hatalmas munkáját. Ugyanennek az évnek végén Pilsudski tábornagy egyenes kérésére belügyminiszterré nevezték ki, az ő működéséhez fűződik a lengyel kisebbségi politika irányváltozása. 1935-ben lett miniszterelnök, azóta folytatott munkájának vezető elvei: *az állami közigazgatás reformja és az egész ország kultúrájának minél gyorsabb tempóban való emelése.*

A lengyel kormányfő kíséretében érkezik *Raczynski* Roger, a földmívelésügyi és földreformügyi minisztérium államtitkára, *Kobylanski* Tádé, a külügyminisztérium keleti politikai osztályának főnöke, *Laczkovski* Bogdán miniszterelnökségi sajtófőnök és *Lubienski* Sándor, a külügyminisztérium jegyzőkönyvi osztályának helyettes vezetője is.

A lengyel vendégek fogadtatásában résztvesz az egész hivatalos Magyarország. A külügyminisztérium vezető tisztviselői elébük utaznak a határig, a pályaudvaron a kormány összes tagjai megjelennek, hogy a lengyel kormányelnököt és kísérőit köszöntsék. Ugyanekkor megmozdul a főváros népe is, hogy a hivatalos fogadtatáson túl éreztesse a vendégekkel az egész magyar nemzet osztatlan szeretetét és rokonszenvét. Hatalmas tömegek fognak felvonulni részben a pályaudvar előtt, részben pedig a Duna-palotánál, ahol a vendégek megszállnak. A szálloda előtt a királydíjas Acélhang dalárda köszönti majd a lengyel Himnusszal a vendégeket. A magyar élet minden tényezője igyekszik résztvenni a lengyel vendégek fogadásában, hogy legalább megközelítsék azt az impozáns fogadtatást, amelyben annak idején *Gömbös* Gyula miniszterelnököt és kísérőjét részesítették Varsóban és amelynek eredményeként jött létre a lengyel-magyar kultúrális megállapodás. A jelek szerint remélhető, hogy a budapesti látogatás csak ki fogja mélyíteni és még szorosabbra fűzi a Varsóban megteremtett kapcsolatokat.

Ezt a munkát most Budapesten tovább folytatják a két országot képviselő államférfiak. A varsói találkozás óta elmult idő alatt előkészítették a magyar-lengyel gazdasági egyezményt, amely most kerül aláírásra. Budapesten írják alá ezenkivül a magyar-lengyel konzuli egyezményt és a kölcsönös kiadatásra vonatkozó egyezményt is.

NIVEA-CREME ára: P —.30—2.— NIVEA-OLAJ ára: P —.90—3.50

Nagyszabásu lengyel művészeti és történelmi kiállitás a Szépművészeti Muzeumban

Gömbös Gyula miniszterelnök kezdeményezésére, *Hóman* Bálint kultuszminiszterrel egyetértőleg a Szépművészeti Múzeum a lengyel miniszterelnöknek és követének budapesti tartózkodása alkalmából *lengyel kiállítás* keretében kiállítja a birtokában levő festményeket, rajzokat és metszeteket. Az anyag két csoportra oszlik. Az egyik csoport magában foglalja a főképpen művészi vonatkozású darabokat, festményeket, rajzokat, a másik csoportba pedig a történelmi személyekről és eseményekről szóló ábrázolások tartoznak.

A művészeti csoport legrégibb és legérdekesebb két darabja a XV. századból való és *legrégibb* lengyel vonatkozású emlékeink közé tartozik. Ezek egyike az a Sáros megyéből származó szép, kis függőkép, amelyet egy 1470 körül működő lengyel vagy magyar festő festett. A második egy jó állapotban levő, kiváló művészi értékű, XV. századvégi kis szárnyasoltár, mely Liptószentmáriáról származik és amely egy Lengyelországban működő magyar festő műve. A régi lengyel festőktől csak kevés művet őriz a múzeum; ezek közül említésre méltó *Lubienetzky* Bogdannak egy műve. A XVIII. és XIX. század fordulóján működő *Plonski* Michalnak egy szépia- és egy tussrajza jutott a múzeumba. Mindkettő a lengyel népéletből vett jelenetet ábrázol. A XIX. századbeli lengyel festők közül felemlítik *Matejko* Jannak, a történeti festészet nagymesterének egyik legkiválóbb művét, a drámai szín- és vonalegyüttessel megkomponált *Várnai csatát,* valamint egy elsőrangú ceruzarajzát, a Radziwilll Borbála halála című festményéhez készült vázlatot. *Grottger* Arturnak, a másik kiváló festőnek egyik legkiemelkedőbb műve, az 1861—63-as lengyel felkelés eseményeit feldolgozó, *Polonia* című, kilenc darabból álló krétarajzsorozata a Pálffy-gyüjteményből került a múzeum birtokába. *Grottgernek* kisebb jelentőségű, de közvetlen frisseségű alkotása a művész bécsi barátait, a magyar származású *Bachrich* hegedűművészt és a megmagyarosított *Dunkl* zongoraművészt ábrázoló vízfestménye egészíti ki a művészeti csopont rendkivül nagyértékű és érdekes anyagát.

A művészeti csoportból a történelmi csoportba vezet át *Mányoki* Ádámnak pártfogóját és foglalkoztatóját, III. Ágost lengyel királyt és szász választófejedelmet megörökítő tipikus barokk fejedelmi arcképe, valamint ugyancsak *Mányoki* Ádámnak Swihowska bárónőről festett portréja.

A Gazeta Polska a lengyel-magyar barátságról

Varsó, április 18.

A *Gazeta Polska,* a lengyel kormány félhivatalos lapja, szombati számának vezércikkében foglalkozik a lengyel miniszterelnök budapesti látogatásával. A lap első oldalán közli a kormányzó és Gömbös Gyula miniszterelnök képét és többek között a következőket írja:

— Másfél évvel ezlőtt járt fővárosunkban Magyarország miniszterelnöke, akit a lengyel kormány és a lengyel nemzet nemcsak mint kiváló államférfit üdvözölt, hanem mint *olyan ország képviselőjét is, amelyhez századokon keresztül sokkal több fűzte politikai kapcsolatnál.* Majdnem ezer évvel ezelőtt alakult meg a lengyel állam és *majdnem ezer év óta áll fenn a két nemzet barátsága.* Ezer év kölcsönös megértéssel, jóakaratával és együttműködésével fűződtek szorosra a lengyel és magyar nép kapcsolatai, *a magyar-lengyel barátság tehát nem új dolog és nem formális értékű szólam.*

— Gömbös Gyula miniszterelnök varsói látogatása igazolta, hogy a két nemzet erre az évszázados kapcsolatra nem tekint úgy, mint a mult maradványára, hanem mint *életképes tényezőre.* Április 19-én indul Budapestre *Koscialkowski* Mariann miniszterelnök, hogy a magyar kormányfő látogatását viszonozza. A magyar fővárosban való tartózkodása újabb megnyilatkozása lesz a magyar és lengyel nemzet mind szorosabbra fűződő kötelékeinek.

— Abban a pillanatban, amikor Koscialkowski miniszterelnök a magyar fővárosba indul, kifejezést adunk annak a meggyőződésünknek, hogy *látogatása a két ország közötti kapcsolatok fejlődésének további lépését fogja jelenteni.* A világháború befejezése óta Magyarország és Lengyelország között írásba nem foglalt egyezmény áll fenn, amelynek azonban kötelező ereje van és *amelyet az életérdekek kölcsönös megbecsülése egyezményének lehetne nevezni.* A Duna-medence országai, amelyek közül Magyarország egyike a legfontosabbaknak, Lengyelország déli szomszédságát alkotják s Lengyelország mindig pozitív módon foglalt állást a dunavölgyi államok konszolidációja kérdésében. Az alapelv, amelyet Lengyelország nemrégiben Londonban olyan élénken hangoztatott: Semmit se határozzanak rólunk nélkülünk, de őróluk se határozzon senki megkérdezésük nélkül. Ez nemcsak a béke és biztonság megszervezésének terveire vonatkozik, hanem *a dunavölgyi államok szervezetének minket annyira érdeklő formájára is.*

Pusztító hóviharok tombolnak egész Németországban

Berlin, április 18.

A nyugatról jövő depresszió pénteken érte el Németországot s *a jeges orkán százkilométeres sebességgel száguldott végig az egész birodalmon.* Mindenütt téliesre fordult az idő, mindenünnen hóviharokat és fagypont alá szállt hőmérsékletet jelentenek. Pénteken délután a westfáliai és északnyugati tartományokban pusztított a hóvihar, szombaton hajnalra pedig már elérte a rajna-majnai háromszöget. A rettenetes erejű szél mindenütt nagy károkat okozott, a leesett hómennyiség olvadása pedig árvizet hoz. *A hesseni és rajnavidéki tartományokban százéves fákat csavart ki a vihar, a falvakban pedig egész utcasorokról letépte a háztetőt.*

A Taunus-hegységben fekvő falvakkal minden összeköttetés megszakadt, mert az utakat befújta a hó, a telefonvezetéket pedig elszaggatta a szélvihar. A westerwaldi hegyekben *másfélméter magas hó borít mindent,* a vonatok egymásután akadnak el. Kölnből érkező szerelvények többórás késéssel futottak be, a köln—berlini expressz pedig reggel még a westfáliai Hamm város pályaudvarán vesztegelt.

Freiburg, április 18.

Csütörtökön egy angol diákokból álló kirándulócsoport érkezett Freiburgba s ezek közül is öten estek áldozatául a Németországban dühöngő hóviharnak. A huszonöt angol diák pénteken reggel kirándulásra indult és Schauislandon át Todtnaubergbe akart gyalogolni egy tanító vezetésével. A vezető azonban kevésbé járt utat választott s minél feljebb jutottak a fiúk, annál sűrűbb lett a hegyen a köd. Közben *óriási vihar tört ki, amire egyáltalán nem voltak elkészülve a kirándulók s az ismeretlen vidéken végképp eltévedtek.* Egy famunkással találkoztak út közben s ettől kapták a felvilágosítást, hogy már nincsenek messze útjuk céljától.

Többször eltévesztették az útirányt s mire a hegygerincre értek, már teljesen besötétedett. A tanító egy csoportot előre küldött segítségért, s a fiúknak *rendkivül nagy erőfeszítések árán végre sikerült magukat észrevétetniök.* Hofsgrundból több lakos elindult a viharos éjszakában a diákok megmentésére, *de a mentőexpedició már későn érkezett.* A fiúk közül néhánynak nyakáig ért a hótömeg és nem volt erejük, hogy kiszabadítsák magukat. A szerencsétleneket bevitték a faluba és órákon át próbálkoztak életrekeltésükkel,

Huszár penge
Tökéletes és mégis nagyon olcsó
Huszár penge ..... 20 f
Kékhuszár ..... 24 f
Barnahuszár (hasítékos) 20 f
Vadásztölténygyár

Egymillió pengőt fordított mult évben a szegények segítésére a katolikus Karitász

Minden társadalmi reformgondolat, ha nem visszük bele a józan realitást, a legszebb teória is csak étheri magasságokban mozog s lent a földön marad minden változatlanul. Ilyen józan, reális, szociális reformgondolatok csengenek ki abból az ötvenoldalas füzetből, amelyet *Mihalovich* Zsigmond bevezető soraival a katolikus Karitász adott ki és amelyben 1935. évi munkájáról számol be. Ennek a füzetnek minden sorából kiérezni, hogy az élet adottságaiból, realitásaiból született. Az 1935. évi beszámolója — öt esztendő alatt ez már a negyedik — arról a csöndben, feltünés nélkül folyó munkáról ad hírt, amelyet az egyházközségek és egyesületek névtelen szociális apostolai fejtenek ki, hogy amig elérkezik az új szociális rend, legalább a kétségbeesés torz vonását töröljék le néhány ember fáradt arcáról.

Ennek a munkának az irányítói tisztában vannak azzal, hogy a Karitász nem végső megoldás és szükség van a társadalmi reforma, de, mint *Közi-Horváth* József mondja, *„nem elég egy új és jobb világot hirdetni, mert mit ér azzal a mai nyomorgó ember, ha addig elpusztul, míg az új világ megszületik."*

És hogy ez a munka milyen fontos, milyen hézagokat tölt be, elég néhány adatot idéznünk a füzet szürke, de sokatmondó számaiból. Budapesten 14.188 ember lakik pincében, ahová a nap éltető melege, a betegség csíráját megölő éltető nap sugara sohasem hatol be. Egy szobában tizedmagával, négyezer, tizenegyed- és tizenkettedmagával pedig 3875 ember lakik. Lehet-e csodálkoznunk ilyen viszonyok között, hogy Budapesten tavaly 36.531 új tüdőbeteget vettek gondozásba és ezek közül 28.000 a 9—18 évesek közül került a tüdőgondozóba. És ez a nyomor nem csökken.

Budapest katolikus közönségének legértékesebb része megértette az idők szavát, megérezte, hogy itt gyors cselekvő segélyre van szükség és ma már 712 áldozatos munkatársa van a budapesti Karitásznak. Néhány adat a budapesti Karitász munkájából igazolja, hogy ezeknek az áldozatos lelkeknek a tevékenysége, fáradságot nem kímélő munkája visszhangra talált széles rétegekben és állandóan, esztendőről-esztendőre több eredménnyel jár. 1935-ben nem kevesebb, mint 964.098 pengőt áldozott Budapest 600.000 katolikus hivője, a megszervezett katolikus tábor, Budapest nyomorának enyhítésére. 4336 családot és 2921 egyedül állót vettek gondozásba és 7752 családot és 3921 egyedül állót segítettek átmenetileg.

De a Karitász beszámoló adatai sok más érdekes körülményre is fényt vetnek. Ezeknek a szociális munkásaknak nem egyszer kell küzdeniök a közöny, a megnemértés és az önzés ellen is. *Ép azok, akiknek elsősorban kellene segíteniök, azok nagyon sokszor bezárkóznak azok elől is, akik vállalták a nyomorenyhítés misszióját.* Az egyik Karitász igazgatónak a levele, amelyet a beszámoló is közöl, sötét árnyékot vetnek erre a nemtörődömségre. „Ha megfigyeljük az egyes társadalmi osztályokat, — írja — nagyon szomorú ténynyel állunk szemben. *Igen sok esetben azoknak a lelke kerül a legmélyebb álomba és azok nem hallják meg a Karitász jajkiáltását, akiknek magas jövedelmük és vagyonuk miatt a legnehezebb lesz majd a számadás a kikerülhetetlen örök bíró előtt."* A statisztika, ami ezután következik, ezeknek a kemény szavaknak a szomorú igazságát alátámasztja. A Karitász a hivőktől esztendőről-esztendőre megajánlott adományt szed be. A megajánlók lakásviszonyok szerint így oszoltak meg: Egy szobakonyhás lakás bérlője volt 5173, kétszobás lakás bérlője volt 4320, nagyobb komfortos lakás bérlője pedig mindössze 3332 és villatulajdonos volt 728 megajánló.

De nemcsak azok részéről kell önzést tapasztalniok, akiknek segíteniök kellene, hanem azok között is, akik segélyért folyamodtak. Az elmult év folyamán a Karitásznak 2934 segélykérőt kell elutasítania, mert a vizsgálat megállapította, hogy az illetőknek vidéken ingatlanaik voltak, rendes havi jövedelmük volt, takarékbetéteik, stb. Ezért hirdeti a Karitász, hogy a szeretet gyakorlásánál is szervezettségre, rendszerre van szükség.

Ez a néhány adat is igazolja, hogy a budapesti Karitász vezetői megtalálják azt a módot, ahogyan a nyomorenyhítés kérdését meg lehet oldani és ebbe a munkába a hivők hatalmas rétegeit is be lehet kapcsolni. Ennek a szervezett munkának *az alapja az a mély lelkiség, amelyet a Karitász munkásai körében minden eszközzel igyekszik kifejteni.*

reggel könnyű lesz a teste, hogyha ARTIN-t vesz be este

Határszéli falu élete

Somoskőujfalu, magyar-cseh határ

Hajnalban a falu néha puskalövésekre riad fel, a dombokon kémet üldöznek a határőrök. Egyszer meg is találtak egy kémet a távoli pajtában, oda menekült be, halálos sebbel. Somoskőújfalu völgybe beszorítva fekszik, *Tánczos* Gábor tábornok verekedte vissza a csehektől, a tábornokot hálából díszpolgárrá választotta meg a község, most készült el erről a díszes diploma, amelyet küldöttség fog átadni neki. Palócok laknak itt, a cseh határt betolták a falu végén a házak közé. Ahol a magyar határon az utolsó őrház áll, a katonák naponta felseprik a falusi utcát, amelyen a gúnárok szabadon sétálnak át ide-oda a két ország közt, csak az emberek nem közlekedhetnek írás nélkül. Ha egy tyúk kikapar a magyar földből egy tavaszi pondrót és ugrik egyet vele, akkor már odaát a cseheknél eszi meg. Nekünk rettenetes elgondolni, hogy az utolsó ház kapuja még magyar, a kerítése cseh. Ők már fásultan intenek, a szótalan düh villan meg a szemükben. A csehek piros tetejű, emeletes és nagy kaszárnyát építettek a völgy szájába, olyan közel a faluhoz, hogy emeleti ablakából belátnak a magyar határőrség kaszárnyájába és látcsövön át megmondják, hogy a magyarok ma mit ettek ebédre. Kínosan ellenőriznek minden mozdulatot a faluban, minden hegytető az övék, páholyokból néznek be minden egyes udvarba, látják, hogy ki érkezik vonattal és ki utazik el. Ha akarják, hallják, hogy a pap mit prédikál a szószékről, a Karancs tetején a magyar kilátótól tíz lépésnyire cseh kilátót emeltek, a községháza tetejére annyi kézibombát hajítanak, amennyit akarnak, anélkül, hogy átlépnék a határt. Aki misére megy, egyenkint lefényképezhetik.

Azt is látják, hogy a somoskőujfalui temető partfala omlik lefelé, a sírok és kőkeresztek majdnem lecsúsznak az úttestre. A község itt, az ellenség torkában, egy kicsit elhagyta magát, a házakat húsvétra csak a kastély körül meszelték ki, mert ezekbe a házakba fizető vendégeket várnak. Nyomasztó érzés lehet örökké puskacsövek és láthatatlan gépfegyverek alatt sétálni, enni, inni és dolgozni. Földjük fele ide esik, fele odaát van. Ez a kétlakiság a hosszú évek alatt átalakította az embereket. Óvatosak, halkan beszélnek, nagyon vigyáznak a szóra, se pénzről, se politikáról nem nyilatkoznak. A vonat egy kanyarodással megy át a csehekhez, ez a kanyar felér egy más világ felbukkanásával. Sokan járnak át Losoncra, de ha lehet, nem személyesen intézik ott el a dolgukat, mert már többen gyanutlanul átmentek, szabályos írással és a losonci rendőrség börtönében találták magukat. Inkább megbízottat tartanak odaát. Akit csak el tudnak csípni a csehek, mindenkit megkörnyékeznek, hogy nem közvetítene-e nekik híreket. Mondja el: mi van ideát nálunk. A nekik kiszolgáltatott határmenti emberek kitartóan faggatják a barátkozó cseheket, hogy nem mondanák meg: mit súgjanak meg nekik? Azt, hogy ideát haragszanak reájuk, vagy hogy Salgótarjánban katonaság van? Ezt úgy is tudják. Meg hogy a faluban hány főből áll a katonaság, rendőrség és vámőrség? Ezt is tudják. Azt is sejthetik, hogy az orruk előtti iskola falán belül milyen három szóra tanítják a magyar gyerekeket. Mi mást tudhatnának a határmenti egyszerű emberek?...

Mindegy, a csehek minden legkisebb hírre is éhesek. Folyton destruálják a lakosságot. De még a cigányok se vállalkoznak semmire se. Furcsán bizalmatlanok a faluban az emberek. Nem lehet nem törődni az ellenséggel, aki a fejük fölött ül és belenéz a hálószobákba. Se rosszat, se jót nem mondanak sem ideát, sem odaát, mert attól tartanak, ha átmennek a földjükre szántani, a csehek lekapják őket. Szorongó érzéssel húzódnak vissza minden idegentől. Apa nem bízik a fiában, a fiú fél az apától. Furcsa nyugtalanság lepi meg az embert, mikor megy ki a határba s az úttest hal partján kövek kísérik, minden száz lépésnyire egy s ezek a kövek Magyarország határát jelzik. Az ember azt hinné, hogy távolságjelző kövek. Nem. Az árok partja már cseh terület. Egyetlen szuronyos, cseh katona fel tud tartóztatni ezen az úton egész falvakat. Odaáll az árok szélére, kinyujtja a szuronyát és Magyarországon megáll ott a forgalom.

A templomtól a határig, tehát a katonai sorompóig alig 500 lépés a távolság. Ezen az útvonalon hat korlátlan italmérésű kocsma van. Ennyi szeszre van itt szükség? Meg tudnak ezek a kocsmák élni ebben a megbénított faluban? Hogy lehet ez? Rögtön a templom alatt is van egy főkocsma.

A határsorompón túl, az úttesten ül a földön egy öreg cigányasszony. Lábait maga alá szedi.

— Nem hideg ennek a föld? — kérdik a katonától, aki az őrháznak támaszkodik.

— Megszokta már. Itt ül már évek óta és néz Magyarország felé. Télen arra a határkőre kuporodik fel. Nem szól soha semmit, a cseheknek hátat fordít és csak néz Magyarország felé. Sokan dobni szoktak neki egy kis aprópénzt.

A falusi utcán nem lehet végigmenni, vissza kell fordulni, mert az ember beleütközik a leeresztett rámpába. Ennél az akadálynál mindenki elcsendesedik, a zsebéhez kap és iratok után kutat. Még a falusi ebek is mások itt; egy sem eleven, egy se hangos, öt-hat hever az úton, lustán, lomhán, a szemük véraláfutásos.

Reggel kapával a vállukon asszonyok indultak a határba, hogy krumplit ültessenek. Egyik visszaszaladt a házba a fele útról.

Otthon felejtette a határátlépési igazolványát.

Papp Jenő

— **A has gyakori teltsége, a rekesz erősebb feltolódása, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbélhurut és sárgaság a természetes „Ferenc József"** keserűvíz használata által megszüntethetők és az agy, a szem, tüdő vagy szív felé irányuló vértódulások ellensúlyozhatók.

HUNYADI-TORNYOT A VÁRBA!

Nyilt levelezőlapon írják: Budavára felszabadításának jubileumára létesítendő Hunyadi János-harang, aminek gondolatát az Uj Magyarság vetette fel, nézetem szerint a Vár Iskola-téren levő csonkatoronyban volna elhelyezhető. A tornyot eredeti magasságában helyre kellene állítani s a térről a dombormű alatt új bejáratot töretni. A torony emeletein pedig múzeumot rendezzünk be azokból a szobrokból, amelyeket az utódállamok vandál módon elpusztítottak. A torony négy szintje erre elég volna, mert hiszen a nagyszalontai csonkatoronyban levő Arany János-múzeumnak sem volt nagyobb tere. Az esti harangszót azután a rádió mindennap közvetítse s naponta más-más európai nyelven ismertesse a harangszó jelentőségét. A Hunyadiakkal a torony annyiban is kapcsolatban áll, hogy ez Mátyás király egyetemének egyetlen megmaradt épületrésze. Nem haranglábra tehát a Hunyadi-haranggal, hanem a Hunyadi-toronyba!

Sz. K.

AZ „ÚJ MAGYARSÁG" A SAKKVILÁGBAN

A norvégek sakklapja, a *„Norsk Sjakkblad"* és a délamerikai *„Xadrez Brasiliezo"* legutóbbi száma szinte egyidőben érkezett szerkesztőségünkbe; a világ legészakibb és legdélibb sakklapja ismerteti olvasóival az *Uj Magyarság* ezévi nemzetközi sakkfeladványversenyét, amelyre máris beérkezett néhány híres külföldi „problemista" pályaműve, úgyhogy az *Uj Magyarság* sakkfeladványversenyének nagy nemzetközi sikere máris biztosítva van. De az is meglepően érdekes, hogy mindkét sakklap a magyar sakkfeladványszerzők műveinek egész sorát is közli és ismerteti: Budapest, Debrecen, Hatvan mellett Felsőgöd és Budafok is észrevételi magát ott lakó sakkozói révén a sakkvilággal, aminek jelentősége igen nagy, ha tekintetbe vesszük a sakknak az egész világon napjainkban megtett nagy térfoglalását.

JAVULT SIPŐCZ JENŐ FŐPOLGÁRMESTER ÁLLAPOTA

Kedves Nyiltlevelezőlap, ezúton vagyok bátor megírni, hogy Sipőcz Jenő dr. főpolgármester állapota erősen javult. Tekintettel arra, hogy küszöbön áll a szanálási törvény végrehajtásának időpontja, nagyon is nagy szükség van a főpolgármester aktiv részvételére. A főpolgármester erősen meghült, a hűlés megtámadta a gyomrát, úgy hogy betegágynak dőlt, erősen le is soványodott. Csanády Gusztáv dr. főjegyző naponta referált neki a fontosabb eseményekről. A főpolgármester állapota annyira javult, hogy hétfőn már minden valószínüség szerint megjelenik hivatalában.

A MABI ÉS A GYEREKEK

Nyilt levelezőlapon írják: A MABI székházában, nap mint nap, igen sok asszony jár, akik kényszerűségből, mert nem akarják felügyelet nélkül hagyni őket, magukkal hozzák kis gyermekeiket. A 3—6 év közötti csöppségek a hosszú várakozási idő alatt ott sürgölődnek a kezelésre váró betegek között. Ezer veszély leselkedik így rájuk, hogy felszednek valamilyen betegséget, de az annyira gondosan adminisztrált MABI épületében nincs olyan helyiség, ahol vigyáznának a kicsinyekre. Télre megfelelő helyiséget kellene berendezni nekik, nyáron pedig még egyszerűbb a megoldás: a kertben kellene elkeríteni egy részt játszótérnek, ahol gondozónők foglalkoznának velük. Tisztelettel: *K. E.*

A VATIKÁNVÁROSBA HAT VAGÓN ÉLELMISZERT SZÁLLÍTOTTUNK BUDAPESTRŐL

Kedves Uj Magyarság, érdekes adatokat tudok közölni abból a szállítási listából, amelyet most állított össze a községi élelmiszerüzem. Január óta a fővárosnak ez az üzeme a pápai háztartás és a Vatikánváros számára összesen 48.000 darab tojást, 16.000 kiló marhahúst, 6000 kiló borjúhúst, 5000 kiló sertéshúst, sonkát, szalonnát, 3000 kiló sertészsírt, 4200 kiló vajat, 1500 kiló cukrot és 2000 kiló baromfit, sajtot és egyéb élelmiszert szállított ki. A megtisztelő szállítást az üzem a római magyar vatikáni követség révén kapta meg s a magyar élelmiszer annyira ízlik a pápai udvarban, hogy valószínüleg rendszeresíteni fogják a Vatikánváros ellátását magyar élelmiszerekkel.

AMIKOR A HALOTTAT — KONZULTALJÁK

Kedves Uj Magyarság! Mulatságos eset történt meg a minap egyik kiváló belgyógyászunkkal. Dringend sürgönyt kapott, melyben 500 pengő honorárium ellenében konziliumra hívták K.-ba. A tanár úr egy-kettőre a pályaudvaron termett és négyórai utazás után K.-ba érkezett. Az állomáson egy hosszúszakállas, tincses, kaftános atyafi lépett elébe és szörnyülködve csapta össze tenyerét:

— Gatt, Herr Professzor!... Maga nem kapta meg a második sörgönyönket?...

— Miféle sürgönyt?

— A melben megsörgönyöztük, hogy a Silberer meghalt, ne tessen mán leotazni!?

A tanár úr bosszankodva vette tudomásul, hogy hiába tette meg a hosszú utat, az atyafi azonban a szállóban a következő ajánlattal lepte meg:

— Pardon! Herr Professzor! Miután mán leteccett hozzánk járodni, ógy gondoltam, hogy kára ne ledjen az ögyből, összegyöjtöttem üt nem oljan vogyonos beteget, tessen ezeket konzoltálni, megfizetik együtt az ütszáz pöngőt!...

Igy is történt. Az öt tincses atyafi már készenlétben állt a folyosón és a tanár úr sorra irogatta a recepteket és rakta zsebre az elveszettnek hitt százasokat.

A csattanója az esetnek az, hogy amikor dolgavégezetten az étkezőbe akart menni, a folyosó egyik sarkából hallja, amint a tinoses a következőket mondja az egyik konzultáltnak:

— Nu! Silberer! Hab'ach recht gehabt? Igy ósztad meg legolcsón a vizsgálatot!

És a halott Silberer megelégedett mosollyal lépett az utcára.

Mányoki Á

Mányoki: Rákóczi

MTÉ: Szécsy: Gyadányi 40 l. u.

Mr. Hopkins

Mányoki Ádám

— **A Szépművészeti Múzeum lengyel kiállítása.** *Gömbös* Gyula miniszterelnök kezdeményezésére, *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg, a *Szépművészeti Múzeum* a lengyel miniszterelnöknek és kíséretének budapesti tartózkodása alkalmából egy *lengyel kiállítás* keretében kiállítja a birtokában lévő festményeket, rajzokat és metszeteket. Ez az anyag két csoportra oszlik. Az egyik magában foglalja a művészi vonatkozású darabokat, festményeket, rajzokat, a másik csoportba pedig a történelmi személyekről és eseményekről szóló ábrázolások tartoznak. A művészeti csoport legrégibb és legérdekesebb két darabja a 15. századból való és legrégibb lengyel vonatkozású emlékeink közé tartozik. Ezek egyike az a Sáros vármegyéből származó szép kis függőkép, melyet egy 1470 körül működő lengyel vagy magyar festő festett. A második egy jó állapotban lévő, kiváló művészi értékű, 15. századvégi kis szárnyasoltár, mely Lipótszentmáriáról származik és amely egy Lengyelországban működött magyar festő műve. E műveszsnek egy művét őrzi a lembergi Ukrán Nemzeti Múzeum, hová az a Gorlice melletti Wolowce-ről került. A régi lengyel festőktől csak kevés művet őriz a múzeum. A művészeti csoportból a történelmi csoportba vezet át *Mányoki* Ádám *III. Agost* lengyel királyt és szász választófejedelmet megörökítő barokk arcképe, valamint ugyancsak Mányokinak *Swihowska bárónőről* festett portréja. A történeti rész legértékesebb darabja *Báthory* István lengyel király és erdélyi fejedelem valószínűleg hiteles, egykorú, karakterisztikus, olajfestésű kis mellképe. *Sobieski* János két egykorú rézmetszetű arcképéhez legnagyobb haditettének, Bécs 1683-as felszabadításának ábrázolásai járulnak: *Altmonte* monumentális hatású tussrajza és egy rézmetszet. Egy ismeretlen 19. századbeli festőnek *Koszciusko* Tádéról festett lovasképe a múzeum új szerzeménye. *Chopinről* egy bájos egykorú vízfestmény van a gyüjteményben. A magyar szabadságharc nagy lengyel hősének, *Bem* tábornoknak vonásait *Plencz* örökítette meg.

Pesti Napló 1936. ápr. 19.

935 OKT. 19 19.

62 40 MAGYARORSZÁG

Müemlekek Országos Bizottsága Tekintetes

Elnöksegének,

Budapest.

II állatkerti ut 1

Rákosi 10

Post Napló 1936 ápr. 19.

Új útra

Kedves anyám! Tudom, hogy levelemmel megszomorítalak, haragudni is fogsz rám. De most már nem bírom tovább. Én is ember vagyok. Már négy éve határozom el magam minden este, hogy majd reggel mindent elmondok. De most már nem halasztom.

Azt akarom tudtodra adni, hogy én már nem tanulok tovább. Én nem akarok az egyetemre járni. Inkább asztalos leszek.

Igen, anyám, asztalos vagy más. De a tanulás nem nekem való. Te is tudod, hogy nem lustaságból hagyom abba. Hiszen a tanárok már a reálban mind mondták, hogy én vagyok a legszorgalmasabb. Most is megkérdezheted, akár a lakótársamat, akár a háziasszonyt. Én egy órát sem mulasztottam, én folytonosan tanultam. A lakótársam, meg a többiek színházba is járnak, billiárdoznak, sőt, udvarolnak is. Fehér Lacinak szeretője is van. És ők mégis tudnak a félév végén kollokválni, nekem pedig sohasem jut eszembe az első szó. Szóról-szóra tudom mindig az egészet, csak az első szót felejtem mindig el. Otthon hiba nélkül levezetek minden képletet és a pódiumon nem tudom elkezdeni. És ilyenkor mindenki nevet, én pedig szégyenlem magam, pedig amikor a helyemre megyek, már eszembe jutott az egész.

Anyám, én mindig mondtam, hogy a számtan nagyon nehéz. De te azt mondtad, hogy ha a kis Goldmannak nem nehéz, nekem se legyen az. Goldmannak tényleg nem volt nehéz. Ő fejből megoldotta az egyenletrendszert, és már egynegyedkor beadta mind a három példát. Nekem meg nem jött ki sehogy se. Pedig épp úgy tudtam a szabályt, mint a kis Goldmann. Próbáltam én összehasonlítással, behelyettesítéssel, kiküszöböléssel . . . Az öklömmel vertem a fejem, és mégse jött ki semmi.

Sokszor elmondottam neked. De te jobban hallgattál Béla bácsira. Béla bácsi azt mondotta, hogy kevés a számtantanár, benne van az ujságokban is. Ezért kellene számtantanárnak lennem.

Nem leszek.

Már a negyedik elemiben, amikor a közönséges törteket tizedesekre kellett volna változtatnom, már akkor szerettem volna asztalosinas lenni. Be gyűlöltem a tizedes törteket! Milyen sok éjszakát raboltak el tőlem!

Amikor lefeküdtem, mindig az eszembe volt, hogy a nulla nem számít, ha pont után következik és mégis utána kell tenni mindig egy nullát. Folytonosan számokkal álmodtam. Csendesen jöttek be a szobába, de sokan jöttek. És nekem ki kellett mondani. Mi csak hat számjegyet tanultunk és mégis ki kellett mondani, mert ők mondták, nem baj, a nulla nem számít, vegyek le egy nullát. Kezdem beosztani őket, amire egyszerre beözönlött az ajtó nyílásán sok, nagyon sok nulla. Piros, kék, sárga, lila, mindenféle színü; kicsi, nagy, széles, keskeny. Körülveszik az egész ágyat, végig sorakoznak a könyvespolcon, az ablakpárkányon. Én tudom, hogy csak álom, de mégis ki kell mondanom . . . Egyes . . . tízes . . . százas . . . egyes ezres . . . tízezres . . . százas ezres . . . ezresezres . . . vagyis milliomos . . . Nem jó, újra kell kezdenem. De nem lehet, mert új nullák jöttek, és mind mozog, hullámzik, rendezkedik, nagyság szerint, színek szerint . . . Rólam pedig folyik a verejték, mert csak be akarom osztani, csak ki akarom mondani őket és nem tudom, pedig tudom, hogyan kellene . . .

Bizony, anyám. Akkor beteg is voltam. Ti nem tudtátok, hogy miért, én pedig szégyeltem elmondani.

Mert mindig azt mondtátok: Hát Goldmann?

Ha akkor asztalosnak adtok, ma ember vagyok.

Azonban te Béla bácsira hallgattál. És végig kínoztatok nyolc reálon keresztül. Elvettetek tőlem nyolc esztendőt.

Nyolc év alatt nem voltam húszszor sétálni és nem olvastam el húsz könyvet a tankönyveken kivül. Ha kiléptem a kapuajtón, rögtön utánam szóltál: Kálmán, mi van a holnapi példával? Természetesen rögtön visszafordultam, mert nem volt kész. Vagy ha készen is volt, akkor folyton azon járt az eszem, hogy vajjon jó-e? Nem fognak-e kinevetni reggel a fiúk? Én egész jól emlékszem, hogy te is sírtál, amikor láttad, hogy nem tudom megtanulni a komplex számokat. Akartál is segíteni, de te sem tudtad. Emlékezz csak vissza, mikor láttál engem utoljára nevetni? Én nem nevettem, én talán sohasem nevettem. Ti azt hittétek, hogy beteg, vérszegény vagyok. Az tesz olyan komolylyá. Pedig tudod anyám, nekem nem volt szabad nevetni. Mert ha nevetni akartam, rögtön elébem állott Pitagorász tétele, a logaritmus, a kotangens.

A többiek akkor is mulattak. Elmentek a majálisokra. Én még a Klári lakodalmán sem voltam, pedig Klári a testvérem. Én csak magoltam, tanultam.

Itt az egyetemen a többiek mind müveltek, csak én nem tudok semmit. De nem is csuda. Ha egy Vernét vagy Jókait hoztam a könyvtárból, azt mondtátok, hogy butaság, elvettétek tőlem, majd lesz rá időm elég. Itt van, most láthatjátok, hogy nem lett rá időm. A többiek beszélnek irodalomról, zenéről, bírálják, hogy melyik a jó szobor, melyik a rossz. Engem is kérdeznek, és én csak pirulok, mert hallgatnom kell.

Van itt egy Kádár nevü nagyon okos fiu. Olyan okos, hogy még azt is észreveszi, ha a nagyságos úr téved. Ő rögtön megért mindent, és e mellett müvelt is, mindent meg tud magyarázni. Nem úri fiu, de nagyon szelid és nagyon jószívü. Hallotta, hogy a folyosón milyen nehezen tanultam a természetes *e* levezetését. Odajött, elmagyarázta jól vagy háromszor, de én csak nem értettem meg.

Anyám, Kádár is mondja, hogy nem vagyok én tanárnak való. Ő nagyon szívesen segítene, de azt mondja, hogy úgy is hiábavaló. Kár az időért. Nem is kellett, hogy Kádár mondja, tudom én ezt kilenc év óta.

Tudd meg hát te is, kedves anyám, hogy asztalos leszek. Kérlek, egyezz bele, mert akármit irsz, én mégis asztalos leszek. Még ember lehet belőlem. Most nem vagyok semmi. Én nem engedem, hogy mindenki rajtam mulasson. Béla bácsinak pedig semmi köze hozzám. Igen, Kádár is azt mondja, hogy semmi köze hozzám. Azt mondja, hogy a bácsi felelősség nélkül rendelkezik velem. És nem fog kárpótolni az elveszett évekért. Ezért a kilenc évért sem adhat ő nekem semmit. Neked, anyám, nem teszek szemrehányást, de most már elég volt a kínlódásból. Asztalos leszek.

A könyveket ma délelőtt eladtam. A lakásból elsején költözöm ki. Fehéréknek ne szólj a Laci szeretőjéről. Meglátod, anyám, hogy nekem volt igazam. Klárit, a sógort és a kis Gyurit tisztelem. Szerető fiad Kálmán.

Antal Sándor

—«◇»—

Két műmelléklet. Mai számunkhoz két műmellékletet kapnak olvasóink. Az egyik Pataky László, népszerü festőművészünk képe után készült. A címe: Kuruc-világ. A másik Mányokynak Rákócziról festett egykoru arcképe után való. Azt hisszük, amikor mindenfelé a Rákóczi és a kuruc-kor emlékét idézik költők, szónokok, ifjusági ünnepélyek: mind a két melléklettel örömet szerzünk e lap olvasóinak.

—«◇»—

A SZERKESZTŐ ÜZENETE

L—y Ferike. Keserü és csípős kifakadásai a női irók ellen nem egészen igazságosak. Az Uj Idők női számát igenis tendenciával állitottuk össze, mert be akartuk mutatni a magyar női irók mai nívóját. Meggyőződésünk az, hogy ez a nívó igen becsületes és bemutatása már irodalmi szempontból is érdekes. Ha elfogulatlanul olvassa végig azt a bizonyos „női" számot, minden ellenszenve dacára is fog benne olyant találni, ami tetszeni fog. Próbálja meg.

Tulipán. 1. Névjegyet elfogadhat fiatalembertől, bár nem ismerjük ezen ajándék jelentőségét. 2. Leány jobban teszi, ha nem cigarettázik, de az sem halálos bün, ha megteszi. 3. „Ha fiatalember szerelmet vall", az ember azt válaszolja: „Beszéljen a szüleimmel." 4. Kisebb mulatságra elmehet. 5. Nincs benne semmi rossz, de a pletyka hamar kikezdi. 6. Szabad. 7. 14—15 éves korában bakfis, 17—18 éves korában nagy leány. 8. Hogy „egy fiatal leány hogyan nyeri meg egy fiatalember vonzalmát?" Legbiztosabban úgy, ha nem mutatja a maga hajlandóságát és nem csinál programot, hanem megvárja, amíg az illető úr beleszeret. 9. Erre nézve nem tudunk tanácsot adni.

Uj Idők 1906. XII. 49. sz.

H. L. *Idegen írók.* Köszönjük a fordítást és alkalomadtán hozni is fogjuk. Mindig örülünk, ha a modern külföldi szépirodalom egy-egy értékesebb darabját bemutathatjuk olvasóinknak.

2498. számu előfizető. A kérdés nem lehet vitás. Föltétlenül a ház leánya mutatja be barátnőjének a nála lévő vendéget, akár jegyese az illető, akár nem.

K. E. A kérdezett író Mozsár-utca 9. szám alatt lakik.

Kiváncsi. A fiatalember szülei teszik meg az első látogatást.

A jövő embere. Alapgondolata nem rossz, kidolgozása is ügyes, de az egész mégis annyira jelentéktelen, hogy közlésének nincsen értelme.

Szerelem és öngyilkosság. Van benne sok igaz és sok megszívlelendő. De terjedelme aránytalanul hosszu, megirásában minduntalan áttör a dilettantizmus és bizonyos naivitások is rontják a hatást. Éppen ezért nem közölhetjük.

Három levél. A közvetítő. Egyik sem való lapunkba.

G. P. *Gyász.* Szorgalom, jóakarat, érzés és őszinteség mutatkozik ugyan benne, de mindez nem tudja a hiányzó írói kvalitásokat pótolni. Unalmas óráit kellemesen eltöltheti az efajta munkával, de komoly ambiciók kielégítésére nem alkalmas.

P. L. *Éva.* A bárók ma már nem hajtják föl „utánozhatatlanul előkelő mozdulattal" az előttük álló poharat és nem kezdenek bele olyan elbeszélésekbe, amelyeket a francia irodalom selejtesebb termékeiből merítettek.

Abu—Zemányi. Gabányi Árpád „Kakasülőn" cimü monologja talán alkalmas lesz.

Tavasz. Hogy mit kell használnia a haj hullása ellen, az mindig a betegség okától függ. Így nagy általánosságban csak azt mondhatjuk, hogy az Egger-féle Petrol szépen beválik a hajhullás legtöbb fajtája ellen.

B. J.-né. Szerb dr. szívesen látja bármely hétköznapon 3 és 4 óra között lakásán (Szervita-tér 1.) és készségesen szolgál fölvilágositással a kérdéses ügyben. Itt, sajnos, nincs erre hely.

N. N. poste restante. Igenis, az ilyen szőrszálak gyökeresen kipusztithatók úgy, hogy többé ki nem nőnek. De erre csak egy mód van és ez a villamossággal való kiirtás. A procedura jóformán fájdalmatlan, egy ülésre azonban öt-hat szőrszálnál többet nem tanácsos eltávolitani, különben soká megmarad a nyoma.

P. E., *Szekszárd.* Grácban van tüzérség. 3. számu tüzérezred.

R. A. 1. Az a példány, amit kért, elfogyott. 2. A Szép Ilonka zenéje cimbalomátiratban még nem jelent meg. A Rab Mátyást pedig még, — amikor e sorokat irjuk, — elő sem adták. Tudtunkkal, 26-án lesz a premier. 3. Igyekezni fogunk minél gazdagabb számot adni: ez lesz a karácsonyi ajándék.

Nővérek. 1. A Zöld Sfinksz cimü tárcaciklust Gárdonyi Géza irta. 2. Sorsjegyük nem nyert. 3. Gyorsirást könyvből is tanulhat, de igy sokkal nehezebb. 4. Legalkalmasabb valami kézimunka-féle.

M. E. A két fölvételt, sajnálattal, nem használhatjuk.

G. E., *Kassa.* Revue d'Orient et de Hongrie. Szerkeszti Lavál A. Megjelenik hetenkint. Előfizetési ára egész évre 12 korona. Erre a cimre szíveskedjék az előfizetési dijat a budapesti főpostahivatalhoz küldeni.

Carmen. 1. A „Je sais tout" negyedévi előfizetési dija 6.30 korona, a L'Illustration-é 14.40 korona. Még három — önnek valószinüleg megfelelő — francia lapot jegyzünk ide, de ezeknél félév a legkisebb előfizetési terminus. Ezek: Lectures pour Tous. Előfizetési dija félévre 6 korona. Revue Hebdomadaire, 16.80 korona. Annales des politiques et literaires, 9.94 korona. 2. Sachs-Villette, Französ u. deutsches Woerterbuch, 2 kötet, egybekötve 18 korona. Thibaut, Dictionaire, 12 korona. 3. Loránd—Müller: Vorbiti romaneise, 2 korona 40 fillér. Borcianu: Woerterb. d. roman und deutschen Sprache, 2 kötet, 20 korona.

G. P. 1. A bizonyos összeggel tartozik. 2. Szíveskedjék 40 fillért bélyegekben beküldeni, s a kiadóhivatal bérmentve küldi az illető számot.

Pörös atyafiak. A mi véleményünk is az, hogy a kétezer korona tekintessék rendes tartozásnak, ne pedig külön a szőlőföld vételárának. Ha az adós megfizette, csatolják az örökség többi részéhez és a többivel egyetemben a négy törzs között egyenlő arányban osszák föl.

130. előfizető. A kérdezett cégnek üzleti helyisége Budapesten, VIII., a József-körut 39. számu házában van.

Liliom. 1. A polgári iskola negyedik osztályu bizonyitványát kívánják. 2. Egyenlőrangu. 3. Úgy az állami tisztviselők, mint a postamesterek is részesülnek fizetésfölemelésben.

F. V. *Az első költemény. Harangzúgás. Egy ablakról. Végrendelet.* Mindegyik mond valamit, mindegyikben van valami figyelemreméltó, ami irójának képességére vall; egészben véve azonban egyik sem olyan, hogy a közlésre különösebben igényt tarthatna.

Sz. Gy. *Bogár. Repülés. Szivek. Illuzió.* Jobb szeretnők, ha másfajta költeményeket kapnánk az ön tollából. Azokból a kedves, lirai hangu versekből kérünk inkább.

L. B. *Tévedt lelkek. Szamosmenti alkony. Szürkeség. Alkony. Kóbor madár.* Nagy érdeklődéssel olvassuk minden sorát. Abból a kolóból, ahonnan ezek a dalok fakadtak, értékes költemények forrhatnak ki idővel. Most, mintha még utánozgatna másokat s mintha egy kissé modorosságban szenvedne. Költői tehetsége, úgy hisszük, szigoru önfegyelmezés s az igaz útnak megtalálása után érvényesülni fog előbb-utóbb.

Magyar. A névmagyarositást kérő folyamodáshoz születési és illetőségi bizonyitványt kell mellékelni. A folyamodást a főváros tanácsához tessék intézni azzal a kéréssel, hogy terjeszsze pártolólag a belügyminiszter elé.

Nem közölhetők: Tenéked. Jolán. Adj egy csókot . . . Hogy kellene lerajzolni téged . . . Emlékszel-e? Margithoz. Rákóczi hazatérte. Október. Egyedül. Carmen. Mulandóság. Hozzád. A fehér szegfü. A „gyerök". Őszi hangok. Tavaszszal. Őszszel. Odavágy a lelkem . . . Vándorúton. A baracsi kertben. Alkonyatkor. Ne hidd . . . Csend. A csokonyai Kossuth-szobornál. Elszalasztott óra. A jövő nyár. Szemem kinyilt . . . Találkozás. Rákóczi álma.

Rákóczi arcképe. Most, hogy a hazatért Comes Rákóczi tiszteletére zúgnak a harangok, színes műlapot adott ki a Könyves Kálmán részvénytársaság, amely bizonyára hamar népszerü dísz lesz a magyar familiáris házakban, mivelhogy a nagy fejedelem arcképének hü reprodukciója. A kép eredetije — Mányoki festménye — a szász király birtokában van, s előbb az ő beleegyezését kérte a kiadótársaság, hogy erről a mütörténeti példányról fölvételt készithessen. Ez a reprodukció hisztorikuma, amely az eredetinek minden patináját visszatükrözi. Izléses keretben mindössze tizenkét koronába kerül, tehát könnyü móddal megszerezhető.

TARTALOM:

Szöveg: *Rákóczi jön.* Irta Herczeg Ferenc. — *Rákóczi.* Irta Endrődi Sándor. — *A bujdosók.* Irta Herczeg Ferenc. — *A bujdosó fejedelem.* Irta Sebők Zsigmond. — *Rákóczi vallomása.* Irta Telekes Béla. — *Nyári rege.* Irta Heltai Jenő. — *Őszszel.* Irta Szabó Endre. — *Idegen írók: Rust Roest: Szemben a halállal.* — *Rovataink:* Mindenféle. A szerkesztő üzenetei.

Képeink: A bujdosók. Mühlbeck Károly rajzai. (Hat kép.) — Rodostó. (Öt kép.) — Mulató kurucok. — Rákóczi várai. — II. Rákóczi György fejedelem. — Rákóczi. Mühlbeck Károly rajza. — Rákóczi konstantinápolyi sírja. — Rákóczi álruhában menekül Bécsujhelyből. — Kuruc ágyu. — Kuruc nóta. — Rákóczi temetése Kassán. (Három kép.) — Rákóczi bölcsője. — Budapesti egyetemi hallgatók gyalog mennek Kassára Rákóczi sírbatételére. — Fodor Oszkárné.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Andrássy-út 10. szám.

Kovács dr. kézpasztája három nap alatt minden kezet simára és fehérre varázsol. Ára 1 kor. 20 fillér. Kapható mindenütt vagy Gyár-utca 17.

Ha őszül a haja, használja a *„Stella"* vizet, amely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 korona, Zoltán Béla gyógyszertárában, Budapest, V., Szabadság-tér. (Sétatér-utca sarkán.)

A legújabb gyógyirány, amely a társadalom legjobb és legmüveltebb köreiben sikerei révén nagyban terjed: a vérgyógyitás (hemopátia), amely kizárólag a vér gyógyitásával gyógyitja a neuraszténiát és egyéb idegbajokat, továbbá asztmát, gyomor-, szív- és vesebajokat, köszvényt és görvélykórt és ezzel a kezelési móddal a jelenleg általában dívó kezeléssel szemben feltünően jobb eredményeket ért el. Erre a gyógymódra legkedvezőbb a tavaszi idő, mivel ekkor a rohamos fejlődés következtében a vér legkönyebben hozható rendes fejlődésbe. Mindazok, akik a fölsorolt bajok egyikében szenvednek, forduljanak — mielőtt valamely gyógyfürdőt fölkeresnének — ezen gyógymód megalapitója és egyedüli művelőjéhez: Kovács J. dr.-hoz, akinek e célra teljesen berendezett rendelő-intézete Budapesten, V., Váci-körút 18., I. emelet alatt van.

Gyorsirás, gépirás! *Keresk. gyorsiró- és gépiró-szakiskola,* Budán, Fő-u. 50. és Iskola-utca 27. (saját épületében). Összesen 25 korona tandijért (5 koronás részletekben). Magyar vagy német gyorsirás és gépirás teljes kiképzése. Ingyen tankönyvek, gyakorló-órák és állásközvetítés.

TANNINGENE

a legismertebb hajfestőszer, sötétszőke, barna és fekete . . . . 5.— kor.

Czerny-féle keleti **Rózsatej** (Orientalische Rosenmilch)

a legkedvelteb szépitőszer . . . 2.— kor.
Balsamin-szappan . . . . . —.60 kor.
Fritsch-féle napraforgó olajszappan 70 fillér, 1.— kor,

ANTON J. CZERNY
Wien, XVIII., Carl Ludwigstr. 6.
Raktár minden gyógytárban, drogeriában és illatszertárban. — Prospektus ingyen.
Budapesten **Török-féle gyógyszertárban, Király-utca 12.**

Különfélék.

AZ ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET JUBILEUMA. 1842—1912. Nagyarányú, fényes ünnepség keretében ülte meg az Országos Iparegyesület fönnállásának hetvenedik évfordulóját. Az egész magyar társadalom, de a velünk szorosabb gazdasági kapcsolatban levő külföld is lerótta az elismerés adóját amaz egyesület irányában, amely a magyar ipari közéletben mindenkor a legelső, a legjelentősebb szerepet vitte, amely élére állt minden, a magyar ipar boldogulását célzó mozgalomnak és céltudatos, előrelátó munkássággal, szívós kitartással igyekezett e mozgalmakat tető alá juttatni. Az Iparegyesület alapítása óta lefolyt hét decennium története egyúttal a magyar ipar története is. Mert nem került fölszínre olyan, az ipar területét érintő kérdés, amellyel az Iparegyesület behatóan ne foglalkozott és bölcs közremunkálásával azok megoldását elő ne segítette volna. De nemcsak a szorosan vett ipari élet terén volt és van vezető szerepe az Iparegyesületnek. Munkásságát belekapcsolta a magyar közgazdasági és társadalmi élet minden pontjába, amely az általa képviselt érdekekkel érintkezik. És itt találjuk meg a nyitját annak a rendkívüli népszerűségnek, amelynek az Iparegyesület országszerte örvend és amely a jubiláris ünnepségen olyan tüntető melegséggel nyilvánult meg.

Az iparművészet is sokat köszönhet az Országos Iparegyesületnek. Nagy része van az Iparművészeti Múzeum megteremtésében és az Iparművészeti Társulat törekvéseit is mindenkor szeretettel karolta föl és segítette célhoz.

Meleg rokonszenvvel köszöntjük az érdemes jubiláns egyesületet és jeles vezetőségét a nyolcadik évtized küszöbén. Azok a nemes és dicső hagyományok, amelyeknek szellemében működve, az Iparegyesület oly számos sikert jegyezhetett föl évkönyveibe, a jövőben is megmutatják a továbbhaladás legbiztosabb útját. Örölünk és büszkék leszünk rá, ha ezen az úton vele együtt haladhatunk és a magunk erejét is hozzáadhatjuk egy hatalmas magyar ipar fölépítéséhez.

A REKLÁM MŰVÉSZETE. Páris városa nemrég nyilvános pályadíjat tűzött ki a homlokzatok művészi kiképzésére s ezt most kiegészítette egy művészi boltcégekre hirdetett nyilvános pályázattal. Már 1902-ben igen szép sikerrel járt egy hasonló pályázat, amelyre sok oly terv érkezett be, amelyet előkelő festőművészek is büszkén vallhattak volna magukénak. Az új pályázattal is a művészet és az üzleti publicitás szorosabb kapcsolatát kívánják szolgálni. Ezzel a dekoratív művészet számára új tért lehet nyitni az utca külső képében. Általában a kultúrhistóriának is érdekes lapja az üzleti cégtáblák fejlődése és átalakulása. A régi cégtáblák és cégérek közül nem egy valóságos iparművészeti studium, elég ha p. o. Bern város régi cégjelvényeire utalunk, melyek még ma is a középkor és a reneszánsz művészete ódon patináját nyomják a város képére. Sőt utcáinak elnevezése is nagyobbrészt ilyen cégérekkel és cégtáblákkal áll összefüggésben, mint amilyen p. o. a régi Pesten a pléhkalap volt, melyről a Kalap-utca vette később nevét, vagy a Zerge, Fehér hajó, Fehér rózsa, Öt pacsirta, Zöldfa stb., melyek ugyanannyi utcának és térnek kölcsönözték később nevüket. Nagy kár, hogy a régi pesti cégtáblák és cégjelvények közül alig maradt fenn tudtunkkal, valamint az egykori gyógyszertárak szimbolikus „sild"-jei közül sem, melyekben pedig oly művészek is kipróbálták néha erejüket, mint Mányoki Ádám, akinek debreceni cégfestő működéséről okirati adatok maradtak fenn, melyeket Jókai is feldolgozott az „Egetvívó asszonyszív" című regényében. Régi városaink életében a cégérek sokkal nagyobb szerepet játszottak mint ma, élénk színeikkel derültté, mozgalmassá tették az utcát, habár messze kiugró terjedelmükkel nem egyszer akadályozták a közlekedést is, úgyhogy Párisban 1666-ban rendelet útján voltak kénytelenek határt szabni a bolttáblák terjeszkedésének s megállapítani maximális méreteiket öt méter magasságban, elrendelve egyúttal azok egyvonalba helyezését. Ez időben különben két módja volt a boltcégek elhelyezésének, t. i. vagy közvetlenül a falra erősítés útján, vagy pedig a költségesebb, de a reklám céljainak és a művészi fantázia változatosságának jobban megfelelő könyökszerűen kiugró konzolokra való függesztés által, mely három lábnyira rughatott ki. E kifüggesztési módot tette magáévá különösen a hat párisi iparcéh 1669-ben s az iparművészeti érzék nagy fejlettségére vallnak azok az utasítások, melyekben Páris város hatósága előírta a munkálatoknak miként való teljesítését, hogy azok a csín és ízlés szempontjainak is megfeleljenek. Csak a kelmefestők számára tettek kivételt a cégtáblák e nivellirozásánál, akiknek megengedték, hogy régi úzus szerint, mint ahogy Velencében ma is dívik, házuk ablakából kinyúló póznákra függeszthessék ki vásznaikat, kelméiket stb. Ezeknek azonban nem volt szabad, hogy az utca közepén végighúzódó csatornán túl nyúljanak, sem pedig, hogy a földszinéhez hat méternél közelebb essenek.

A francia cégfestés oly nevekkel is dicsekedhetik, mint Watteau, vagy Chardin, akik közül amaz, mint ismeretes Gersaint számára a Notre-Dame híd cégjelvényét, emez pedig egy chirurgus tábláját díszítette ecsetével; Holbeint követve ebben, aki szintén nem átalta egy iskola címerét vállalni el megfestésre. A XVII. századbeli francia cégtábla művészi jelentőségének egyik bizonyítékát tartotta fenn Molière is Caritides alakjában, aki a királyhoz Páris cégtáblai felügyelői és revizori állásának elnyeréséért folyamodott. Sok a régi párisi cégtáblák közül napjainkig is fennmaradt, vagy utca nevében nyert megörökítést, mint p. o. a halászó macska, halászó róka, a sárkány, fehér páva, egy kulcs, egy félhold, vagy a legendás hagyományokkal kapcsolatos „beszélő kút", „fejetlen asszony", mely egy Lustucru nevű kovács műhelyét jelezte, aki egy tréfás felirat szerint Madagaszkárból hozta magával annak titkát, hogy hogyan lehet olcsón és fájdalom nélkül makrancos asszonyfejeket újra kovácsolni és kalapálni. Tulajdonképp azonban az egész motívum csak változata egy Angliában is elterjedt régi

vendégfogadóirmának. Mindezekben az ábrázolatokban a művészi képzelet nem ismert korlátokat s szabadon csaponghatott, csak az egyes céheknek voltak megállapított és változhatlan jelvényei.

A mozgó cégtáblákat, melyek főleg viharban sokszor veszélyeztették az utcán járó-kelők biztonságát, Páris csak 1766-ban törölte el s azóta ismét a falba horgolt és kapcsolt címtáblák vették át a szerepet. De a városszépítői és iparművészeti szellem újraébredése megint a régi hagyományok felélesztése felé fordítja figyelmünket, amelyek az utcai élet furcsaságának és változatosságának csak előnyére váltak s tarka élénkséget adtak annak. A csibukozó, nagyhasú török, a fűszeres boltok exotikus tevéi és elefántjai, a medve, oroszlán és zsiráf mennyi kedves színt tudtak keverni gyermekéveink szemléletébe. Budapest üzleti életének ásító szürkeségét is érdemes volna enyhíteni némileg a régi boltcégek iparművészetének feltámasztásával s azért most, mikor Páris ez irányban az újabb fejlődés terére lép, nem tartottuk időszerűtlennek e néhány, futólagos vonással vázolni az ipari cégek kulturtörténeti és iparművészeti fontosságát, mint az üzleti reklám terén megnyilvánuló művészi momentumot.

A DEKORATÍV FALFESTÉS ÉS A KISPLASZTIKA feladatairól igen megszívlelendő dolgokat mond el Hermann Dernburg a „Berliner Tagblatt"-ban. Ha a mai dekoratív festészetet összehasonlítjuk, — úgymond — azzal, amit Pompejiben, Livia házában, Assisiban, a vatikán Borgia kamráiban, a mantuai menyegzői kamrában látunk, tisztába jöhetünk afelől, mit jelenthet a festészet az interiőr művészetre s mivé lettek az ily interiőrök a festészet által. Mert itt a falhatást emeli a képdísz s nem semmisíti meg, itt az interiőr oly összhatást eredményez, melyben minden rész az egésszel összhangzik. Amit ma dekorativnak nevezünk, az súlyos félreértése annak, amit azelőtt neveztek így. Ma a festő egyénisége, a tárgy felfogása és előadása, a természetes igazság, a rajz kvalitása, a hangulat minden, a tér semmi. Ma egy kép a falon naturalisztikus kitekintést enged a szabadba, holott a tér strukturája zártságot követel. Habár a tér határoltsága kényszeríti a nézőt, hogy a képet csekély távolságból szemlélje, mégis a régi mesterek kézművesi ügyességét és minuciózus kivitelét sokszor pótolja zseniáliskodás és felületes virtuozítás. Hiányzik a szeretet a kivitelben, az azelőtt oly magától értetődött szorgalom, mely a régi képekkel való érintkezéseknek oly tartós örömet biztosít, még ha nem is elsőrangú mesterművek. A régi képekkel együtt lehetett élni, az újaknál sokszor be kell érnünk az első megtekintés szenzációs hatásával, mely ritkán tartós, amint az már magában a szenzáció természetében rejlik. S ezt nevezik dekoratív festészetnek! Mily fogalomzavar.

Hányszor halljuk azonban az ellenvetést, hogy festőinknek hiányzik a tere a dekoratív kezelésre. Az építész szivesen adna rendelkezésükre tért, ha a festő tudná, hogy díszítse azt kielégítőleg. De a sikeres vagy sikertelen próbálkozás kockázatára a tér értéke igen drága. S többnyire az idő is hiányzik rá, még ha számolunk is azzal, hogy egy nem sikerült kísérletet meg kell semmisítenünk. Pedig a dekoratív festést csak a térben és falon lehet megtanulni. S erre festőink atelier-jei kitünő gyakorló felületeket kínálnak. Itt oly tér nyílik a dekoratív művészetre törekvőknek, melyet mindig újra fel lehet szántani. Annál is termékenyebb e studiumra, mert kedvezőtlen plein-air világítása mellett magában véve meddő s csak fokozott erőmegfeszítés mellett jár eredménnyel. Aki műtermét jól ki tudja festeni, képes egy normális világítású interiőrrel is megbirkózni.

S még egy dolgot nem szabad feledni. Jó faldekorációkat neves művészektől ma a magányos, ha csak kincsekkel nem rendelkezik, nem birna megfizetni. Azért ezek nem versenyezhetnek az interiőrök egyéb kiállításaival. A festők el vannak kényeztetve azoktól az áraktól, melyeket képeikért kapnak. Sok építész szívesen is fizetne magasabb árat, mint szövetekért és tapétákért, csak a különbségnek nem volna szabad oly horribilisnak lenni. A dekoratív festésnek meg kellene szünnie luxus-cikknek lennie, s ez nem is volna lehetetlen, ha festőink művészi pretenzióit némileg lefokoztatnának. Ma mindenki, aki festői foglalkozással jogot váltott magának arra, hogy művésznek nevezze magát, vétkezni vélne géniusza ellen, ha egyébre vállalkoznék, mint örökbecsű alkotásokra. Persze, hogy ily alkotásra igen efemernek tartja egy ház falát, mely természet szerint úgy épül, hogy előbb-utóbb leromboltassék. De talán lehetne itt is kompromisszumot találni a falba bebocsátott vászonnal. Csakhogy ne feledjük, hogy ily kompromisszumnál éppen a lényeg vész el s a cél elérése csak látszólagos. Ugyanis ennek hátterében az a gondolat lappang, hogy az illető tér számára alkotott mű más térbe jut, ahol annál kedvezőtlenebbül hat, minél jobban töltötte be előbb hivatását. A falfestést a falra kell festeni s ha a tér eltűnik, nincs több létjogosultsága.

Kedvezőbbek a viszonyok a plasztikánál, mert itt az interiőr és a szobrászat viszonyánál először is kikapcsolható a monumentális plasztika, mely a városépítés feladatai közé tartozik. Továbbá a plasztika itt feladatát megszakítatlan tradicióval teljesítette már századokon át több-kevesebb szerencsével. A szobrásznak tartósabb érintkezése folytán az építőművészettel, amelynél úgy az ornamentális, mint a figurális plasztika lényeges momentum, a szobrászművészt jellemző erős három-dimenzionális érzék miatt mindig akadtak szobrászok, kik a térművésszel meg voltak szokva dolgozni. Mindig akadtak olyanok, akik alá tudták rendelni magukat az architekturális vagy térgondolatnak. Igaz, hogy túlnyomó részük a maga művészi magaslatáról lenézte a dekoratív plasztikát, úgy, hogy a legutóbbi időkig csak a nem éppen legtehetségesebb művészek egy kisebbsége működött e téren, s ennek a körülménynek tulajdoníthatjuk modern városaink oly szomorú látványát. Csak a két Seidl működése Münchenben, a Mesael és Hoffmann-é Berlinben idézett elő e téren is változást. De még mindig sok itt a kívánni való az akadémiai oktatásban. Fiatal szobrászainkat ezeken még mindig csak az abszolut, nem pedig a dekoratív művészeti alkotásokra képezik ki. Mindig új aktokat és csoportozatokat, mindig új reliefeket látunk alkotni a kiállítások és múzeumok számára, melyeknek nincs piacuk s azért ritkán nőnek is túl a gipsz-mintán. Így lassankint egy állandó művészproletáriátusnak adunk életet. Segíteni ezen csak úgy lehetne, ha a művészi képzés az iparművészeti képzésen át venné útját. Művészileg képzett iparosokban

Mányoki Ádám

Radvány (Zólyom megye). Báró Radványi Antal kastélyában. Két XVII. századbeli, publikációkból már ismert, mennyezetes ágy, érdekes allegorikus bibliai festményekkel. II. Rákóczi Ferenc és két fiának arcképe, olajfestmények, állítólag Mányokytól.

Divald Kornél. Ismeretlen képek a XVII–XIX. századból. Művészet 1912. 239. l.

lomban az orgonakarzaton Szent Cecília és Dávid olajfestménye.

Szentmihály (Liptó megye). A róm. kath. plébánia-templom főoltárán szép rokokó stílű fakeretben Szent Mihályt ábrázoló XVIII. századbeli olajfestmény, jelzés nélkül.

Mányoki Ádám

írod

Gerevich Tibor – Genthon

István: A magyar

történelem képeskönyve.

Budapest. 1935. XXXV. l.

Mányoky Ádám

Rákóczi arcképe repr.

Gerevich Tibor – Genthon István: A magyar történelem képeskönyve. Budapest 1935. 163. l.

Kath. F. Sept.
Prot. F. Donát

Izr

HÉTFŐ

18

Kath. Simon pk. vt.
Prot. Konrád

Izr. S

KEDD

19

Kath. Konr hv.
Prot. Zsuzsanna

SZERDA

20

Kath. Aladár pk.
Prot. Álmos

CSÜTÖRT.

21

Kath. Eleonóra
Prot. Eleon.

PÉNTEK

22

Kath. Péter székf.
Prot. Gerzson

SZOMBAT

Mányoki Ádám

Irod

K. L. Mányoki Ádám. Művészet 1910

269. l.

TÁROGATÓN JÁTSZÓ FÉRFI KÉPE
KUPECZKY JÁNOS FESTMÉNYE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Művészet 1906.

KUPECZKY JÁNOS ÉS MÁNYOKY ÁDÁM A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN

A Rákóczi-kor festői közül ötnek a neve maradt fenn reánk. Mindszentyről azt jegyzi fel a történelem, hogy II. Rákóczi Ferenc udvarán túlnyomólag zászlófestéssel foglalkozott. Bogdán, ki csendéletet és madarakat festett, állítólag kivándorolt Angliába, hol az angol udvar szolgálatába szegődött. Mindszentyről egyebet nem tudunk, Bogdán is letünt, mert nevére és műveire Angliában nem akadtam. Mediczkynek is csak a neve maradt reánk.

A másik kettő: Kupeczky János és Mányoky Ádám a magyar festőművészetnek mai napig is büszkesége. Kupeczky a Rákóczi-kor művésze, habár sohasem volt a fejedelem udvarán, a fejedelmet sohasem látta. Mányoky ellenben II. Rákóczi Ferencnek udvari festője volt, addig a korig, amikor a fejedelem kénytelen volt külföldre menekülni. Mindkettő gazdag művészi tevékenységet fejtett ki, mindkettő korának keresett, megbecsült művésze volt, mindkettő művészi szolgálatát uralkodó fejedelmek vették igénybe. Kupeczky művei mai napig is láthatók Középeurópa majdnem minden képtárában, ahol féltékenyen őrzik képeit, ezek közül négy példány a Szépművészeti Múzeumban látható. Mányoky műveiből aránylag kevesebb festmény ismeretes ma, mivel tevékenységének tere leginkább a régi Lengyelország volt s festményeinek túlnyomó része a lengyel és orosz háborúkban vagy elpusztult, vagy pedig mai napig is ismeretlenül lógnak a lengyel és orosz kastélyokban. A Szépművészeti Múzeum gyűjteményében csak egy festménnyel van képviselve. Amit ezen művészünk művei közül a külföldön és itthon felfedezni tudtam, gazdag művészi tevékenységéhez képest aránylag kevés, — de mindenesetre teljes képét adja ezen érdekes ember művészi pályafutásának.

*

Amit Kupeczky János művészi pályafutásának első korszakából tudunk, azt a zürichi Füssli gyér feljegyzéséből ismerjük, ki a művésszel Rómában ismerkedett meg, a szegény fiatal embert anyagilag is támogatta s később barátja lett. Kupeczky János szülői, a vallási villongások idejében, 1666-ban a csehországi Jungbunzlauból menekültek s a pozsonymegyei Bazinban telepedtek le, hol az öreg Kupeczky polgárjogot szerzett s takácsmesterségét folytatta. Bazinban született 1667-ben művészünk, Kupeczky János, kit apja szintén takácsnak akart nevelni, aki azonban a művészet iránt érzett hajlandóságot s 15 éves korában, 1682-ben hazulról megszökött. Kóborlásai közben bevetődött a nyitramegyei Holics várába, melynek ura, Czobor gróf, rendkívüli műbarát hírében állott s akkoriban a luzerni

Klaus festőt foglalkoztatta kastélyában. A műbarát grófnak a fiatal legény megtetszett, magánál tartotta s mikor Klauss 1684-ben elhagyta a kastélyt s Bécsbe költözött, a gróf megbízásából és anyagi támogatása mellett magával vitte Bécsbe, hol a festészeti pályára készítette elő. Három évig tanult Klaus mesternél Bécsben s azután 1687-ben Olaszországba vándorolt. Olaszországból 22 évi tartózkodás után Liechtenstein Ádám herceg meghívására, végleges tartózkodásra Bécsbe utazott.

Erről a 22 évi olaszországi tartózkodásról alig tudunk eddig valamit. Erről is csak a zürichi Füssli közlését. Sovány jelentésében elmondja, hogy Kupeczky különösen Rómában tartózkodott sokat, ott különböző festők műtermében kapott alkalmazást, mindig a főnökei nagy megelégedésére; mert hisz ő olyan ügyes és gyorskezű művész volt, hogy naponta megfestett négy-öt fejet. Hát ez bármennyire is bizonyít Kupeczky manualis ügyessége mellett, a művészi működésére mégis szomorú világot vet. Aki naponta négy-öt fejet képes megfesteni, az nem lehet művész, mivel csak vásári munkát készít. S tényleg az egész impresszió nem is lehet ilyen körülmények között más, mint az, hogy Kupeczky János Rómában tucatfestő volt.

Csak két ténykörülmény engedi meg, hogy ebben a Kupeczkyre nézve semmiképp sem hízelgő feltevésben kételkedjünk. Az egyik az, hogy Kupeczkyt betegsége idején a német követség orvosa kezelte, kinek fizetni nem tudott, a honorárium helyett két képet adott neki. Ezek a képek olyan jók voltak, hogy az orvos a német követnek ajándékozta őket, aki szalonját díszítette velük . . . Ezek már mégsem lehettek tucatképek. — A másik körülmény az, hogy e képeket a német követ szalonjában meglátta Sobiesky Sándor herceg, a lengyel trónkövetelő, kinek a képek annyira megtetszettek, hogy Kupeczkyt magához hívatta s teljesen szolgálatába szegődtette, úgy, hogy ez idő alatt Kupeczky más ember számára nem is festhetett. A világlátott, művelt lengyel herceget sem köthette le egy kontár, tucatfestő alkotása. Ez a viszony a herceg és Kupeczky János között két évig tartott. Sobiesky Sándor herceg, atyja III. János halála után elesett a lengyel tróntól. Ennek visszaszerzését a pápa segítségétől várta, de minden reménye füstbe ment. Az életvidor fiatal herceg meghasonlott önmagával és a világgal, visszavonult a kolostorba s 1714-ben mint kapucinus-barát halt meg.

A lengyel királyok régi képtárában, különféle útazásain, de első sorban Rómában való tartózkodása idejében bőséges alkalma volt a hercegnek, hogy a művészet remekeit lássa, csudálja. Elképzelhetetlen tehát, hogy Kupeczky művészete iránt oly nagy szeretettel viseltessék, hogy honoráriumát — miként Füssli jelenti — mindenkor jóval felülfizette, ha Kupeczky már akkor nem lett volna kiforrott művészi egyéniség, kinek alkotásai az akkori Rómában jelentékenyek lehettek.

Mindez azonban puszta feltevés volt, minthogy Kupeczky olaszországi idejéből egyetlenegy kép sem volt ismeretes. Ennélfogva művészi pályafutását a művész második korszakától lehetett csak figyelemmel kisérni, azaz attól az időtől kezdve, amikor Liechtenstein Ádám herceg meghívására Velencéből Bécsbe költözött.

Ámde a múlt évtől kezdve ebben a tekintetben is némi változás állott be. Deutsch Antal budapesti közgazdasági író svájci utazása közben Luzernben egy Kupeczky-képet talált s azt megvásárolva, hazahozta Budapestre. A kép Kupeczky saját arcképét ábrázolja, abban a helyzetben, amint a festőállvány előtt ül s egy szentképet fest. A művészen lengyel nemzeti viselet van. A jó állapotban levő festmény élénk, tetszetős színeivel, kifejezett festői karakterével megelőzi a bécsi kort, tehát az olasz időbe esik. Ez az egyetlen eddig ismert Kupeczky-kép, mely az olasz korszakból való. Az a körülmény, hogy Kupeczky Jánost lengyel nemzeti viseletben ábrázolja a kép, közelfekvővé teszi a feltevést, hogy a művész e képet abban a két esztendős időben festette, amikor Sobiesky Sándor herceg szolgálatában állott, amikor alkalma is volt arra, hogy a festői szép lengyel viseletet arcképe festésénél felhasználja.

A Deutsch-féle Kupeczky-képpel a mester műveinek száma mindenesetre egy becses

FÉRFI KÉPE
KUPECZKY JÁNOS FESTMÉNYE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

művészeti és műtörténeti adattal szaporodott, ami a kép értékét rendkívül emeli. Nemcsak az arckép maga nagyon szép művészi alkotás, hanem az arckép mellett alárendelt szerepet játszó, az állványon munkában levő szentkép is rendkívül finom, művészi ihlettel készített festmény, mely minden önállósága mellett is határozottan mutatja a kissé édeses olasz befolyást.

Kupeczky Bécsben a Schröckenstein báró házában vett lakást a Lipótvárosban, a nagy Dunafürdőben s első festménye házigazdájának arcképe volt. Ezzel köszöntött be Bécsben s ez az első lépése kitünően sikerült. A technikai kézügyesség, a hamis klasszicizmus, az érzékiségre való törekvés a bécsi művészetben az olasz és francia felfogás alatt nagyon lábrakapott. Auerbach, Stampert, Fürstenberger, Orient, Ferg, Damm, Strudel, Grangos, Gran, Meytens művészete vezetett akkoriban Bécsben, de egy-kettő kivételével ezen művészek neve ma már feledésbe ment. Savoyai Jenő herceg példáját követve, a művészetek pártfogását magukra vállalták a Schwarzenberg, Liechtenstein, Trantsou, Althan és más főúri családok, de ezek figyelme is Kupeczky felé kezdett fordulni, mikor az édeskés, hazudozó művészi irány közepette egyszerre megjelent Kupeczky Schröckenstein-képe, mely maga volt a realizmus.

A limonádé-művészet berkeibe behatolt egy kis friss, egészséges szellő, a jövevényt észrevették, sőt midőn második festményét, Liechtenstein Ádám herceg arcképét is elkészítette, melyet kitartó szorgalommal, élethíven, pompás kolorittal és határozott jellemzéssel festett meg, a bécsi társaságokban csak Kupeczkyről és művészetéről volt a szó, a szalonokban az új emberről beszéltek, sőt az udvar figyelme is feléje irányult, amennyiben I. József császár Wilhelmina Amália császárné, az udvar többi tagjai s ezek után a társaság emberei mind Kupeczkynél rendelték meg arcképeiket.

A bécsi képtár remekei természetesen új szellemben és új irányban művelték Kupeczkyt, aki mindig tanult, de midőn később VI. Károly császár udvari festője lett, akkor már rabja lett Rembrandt irányának, kinek művészetét nagy ambicióval tanulmányozta. VI. Károly császár arcképe, mely a bécsi városházán van és legjobb saját arcképe a bécsi császári képtárban, már teljesen Rembrandt befolyása alatt készült s naturalista ereje mellett jótékony meleg ömlik végig a képen, melynek tónusai kiváló művészi tudásról tesznek tanuságot.

Ebből az időből való és ebben a technikában készült két festménye van a Szépművészeti Múzeumban, egy nyílt tekintetű, meleg tónusokban festett ülő férfi, továbbá egy még biztosabb kézzel, erőteljesebben festett, tárogatón játszó férfi, mely utóbbi még száz évvel ezelőtt a gróf Attems képtárban volt Grácban. Mindkét kép a Szépművészeti Múzeum újabb szerzeményei közé tartozik.

Mielőtt azonban Kupeczky teljesen beleélte volna magát Rembrandt művészetébe, csakhamar kivetkőzött az olasz irányból és legelőbb a német befolyásnak engedte át magát. Ez még I József idejében történt, amikor a császár megbízásából megfestette Braunschweig-Lüneburg Wilhelmina Erzsébet hercegnő arcképét, ki akkoriban Európa legszebb hercegasszonya s menyasszonya volt III. Károly

spanyol királynak, ki később mint VI. Károly került az osztrák trónra. A bécsi tudósítások erről a képről sok dicséretest mondanak, művészi szempontból Kupeczky legjobb, legszebb alkotásának nevezik.

Az udvar tagjai és mindenki, kik az akkori bécsi társasághoz tartoztak, mind Kupeczky által akarták arcképeiket megfestetni. Megrendelésekkel teljesen elhalmozták s ő vasszorgalommal fogott munkához. Mindent maga végzett, maga festett. Nem volt Bécsben tanítványa csak egy, Füssli barátjának a fia, kit hálából vett maga mellé. Bécsi munkáin mind ott van művészi kezének a nyoma.

Az 1716. évben újabb kitüntetés érte. Nagy Péter orosz cár Karlsbadba érkezett s miután alkalma volt a művész több képét látni, ezek annyira megtetszettek neki, hogy Kupeczkyt magához hívatta Karlsbadba. A művész az első hívásra nem ment el. A cár erőszakosságáról sokat hallott, ő maga pedig félénk természetű ember volt. Félénkségének volt is alapja, Bécsben még mindig üldözték a protestánsokat s ő mint a cseh fèlekezeti szekta tagja, félt a vallási üldözésektől, melyeknek az apja is áldozata lett. Sokszor kezdték Bécsben szorítani vallása miatt, de a császár mindig védelmébe vette a művészt, úgy, hogy bántódása nem lett soha.

A visszautasítás után Péter cár egyenesen VI. Károly császárhoz fordult intervencióért, ki Kupeczkyt kamarai festőjévé nevezte ki, így akarván a művész aggodalmait eloszlatni, hogy mint hivatalos embernek a cárnál bántódása nem lehet. A decretumban a császár hat havi szabadságot engedélyezett neki, melynek letelte után tartozik ismét Bécsbe visszatérni.

Karlsbadban a cár első sorban azon kívánságának adott kifejezést, hogy a művész készítse el arcképét. Kupeczky rögtön munkába fogott. Nagyon félénken közeledett az autokratához, kinek kérlelhetetlen szigoráról oly sokat hallott. Félénken felelt a cár kérdéseire, ki első sorban életkörülményeit tudakolta. Mikor megtudta szülőinek cseh származását s az egyik forrás szerint a művészszel cseh nyelven társaloghatott, szinte megszerette Kupeczky Jánost mint embert és művészt

SOBIESKY JÁNOS LENGYEL KIRÁLY KÉPE
KUPECZKY JÁNOS FESTMÉNYE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

egyaránt. Nagyon kegyesen bánt vele, kegyeivel és ajándékaival tüntette ki s a művész ellenszenve is csakhamar tiszteletté és becsüléssé változott át. A cár nagymennyiségű megrendeléseit azonban egyedül nem győzte, így meghívta magához Hoyer Dávid festőt Lipcséből, ki a ruha és a staffage festésénél segédkezett neki.

A cárnak Kupeczky által festett arcképei ma ismeretlenek. Nyilván ott vannak Oroszországban, valamelyik császári palotában, melyek azonban ma még épp oly hozzáférhetlenek — mint a török szultán kincsei. De az egyik arckép után Vogel egy metszetet készített, amely, amennyiben metszet után ítélni lehet, kiváló szépségű és nagy műbecscsel bíró festmény lehetett.

Midőn a cár részére készített munkáit befejezte, először is Lipcsébe utazott, hogy a cár megbízásából néhány kommissziót végezzen. De az akkor már nagy hírnévre szert tett művészt a lipcsei előkelőségek annyira elhalmozták megrendeléseikkel, hogy a tervezett időnél sokkal később tér vissza Bécsbe,

ahol 1716-ban, családi öröm is várt reá, amennyiben fia született. Ez volt talán az egyetlen verőfény családi életében. Mikor Olaszországból Bécsbe érkezett, akkor hallotta, hogy mesterének, Klaus festőnek árvája, Zsuzsánna, nagy nyomorban él. Hálából nőül vette mestere leányát, aki aztán a bécsi dán követség papjával, Schickeisen tiszteletes úrral csalta meg az urát.

Az 1720. év pünkösd ünnepén Kupeczky Bazinba ment, hogy ekkor már elhalt szülői sírját meglátogassa. Ezen alkalommal egy általa festett képet vitt magával, mely Krisztust ábrázolja a keresztfán és a lutheránus egyháznak ajándékozta. A gyönyörű képet szent János napján az oltár keretébe illesztették és nagy ünnepélyességek között felszentelték. A város büszke volt nemcsak nagy szülöttére, hanem művészi becsű ajándékára is, mely a mai napig is ott van a bazini templomban.

Kupeczky Bécsbe visszatérve tovább haladt művészi pályáján. Néha modoros volt, de modorosságára jellemző, hogy csak a kiváló és jellemzetes vonásokat domborítja ki, míg az alárendelt dolgokat elhanyagolja. Kitünően érti fejeiben, arcképeiben a természetes szépséget annyira fokozni, hogy szinte ideális képeknek látszanak; de ez a látszat csal, mert mi sem áll tőle távolabb, mint az idealizmus. De ezt a csodálatos hatást a jellemzetes vonások ügyes csoportosításával éri el. Csak a gyakorlott szem fogja ezeket a sajátosságokat észrevenni, melyek arcképei becsét emelik. Technikájában nem követte azokat a művészeket, kik az igazságot a legnagyobb részletességgel teszik szemlélhetővé s a legkisebb hajszálra is súlyt helyeznek.

És éppen ebben rejlik nagy hatásának a titka.

Még egy nagy megtiszteltetés érte a művészt Bécsben. Megfestette a császárné arcképét, ki többször ült neki.

A kitünően sikerült kép hatása alatt újból özönével jöttek a megrendelések. Althan gróf sokszor megfordult Kupeczky műtermében a császár és császárné megbízásából. Főrangú urak biztosították pártfogásukról, — mégis, Kupeczky pályafutása Bécsben véget ért. Kedves pályatársai, kik Kupeczky megjelenése előtt a bécsi világban előkelő szerepet játszottak, egyenként tüntek le a színtérről. Az új csillag elhomályosította őket, a császár, az udvar kegye és bizalma Kupeczky felé fordult. A többi festők már csak lézengtek; egyik a másik után tűnt le. Ezt meg kellett bosszúlni, a további süllyedést meg kellett akadályozni.

A félénk természetű emberrel, kit a császár vett pártfogásába, elhitették, hogy a császár tudtán kívül, titokban, éjnek idején le akarják tartóztatni és ártalmatlanná tenni, mivel vallása szálka a katholikus papság szemében. Ez utóbbi tényleg igaz is volt, — mert hisz Kupeczky tudomással bírt a Bécsben történt mindennapos protestánsüldöztetésről, melyeket a katholikus papság rendezett. Tudta, hogy reá is régen sor került volna, ha a császár nem védi. De titokban mi minden megtörténhetik s a császár sem segíthet akkor, ha az inquizíció valahová lecsukta és senki sem tudja hová?

Álmatlan éjszakákat töltött el. Állítólagos barátai pedig folyton intették s mivel félénkségét észrevették, szakadatlanul tüzelték. Visszaemlékezett régi barátjára, Blendinger György nürnbergi festőre, kivel még Olaszországban ismerkedett meg s aki folyton hívta a híres német városba. Írt neki, megkérdezte, jöhetne-e, szívesen látnák-e? Blandinger válasza kedvező volt. Tárt karokkal várják Nürnbergben, ahova nagy hírneve is eljutott s ahol számos megrendelés vár reá.

Először feleségét és kis fiát indította útnak. Azon ürügy alatt, hogy gyógykezelés miatt Karlsbadba kell utazniok, Nürnbergbe küldte őket. Mindez nagy titokban történt. S amikor övéit biztonságban tudta, bécsi művésztársai nagy örömére egyszer éjjel eltünt Bécsből. Igazi barátjaitól, pártfogóitól el sem búcsúzott, mert félt, hogy titka kipattan s állítólagos üldözői még idejekorán elfogják és ártalmatlanná teszik.

Gróf Losymthal Ádám Fülöp arcképe, mely a bécsi képzőművészeti akadémiában van s amely szintén Kupeczky egyik remeke, 1723-ban készült. Így van szignálva. Ezen a képen kívül még csak egyet ismerek Kupeczkytől, melyet szignált: saját arcképét a bécsi császári képtárban. Valószínűleg ez volt legutolsó bécsi

alkotása, mert röviddel azután Nürnbergbe szökött.

A szökés esztendeje nem volt megállapítható.

A nürnbergi korszak a művész életében a harmadik, már csak mintegy tizennégy évig tartott. De ez a korszak talán a legérdekesebb. Egy teljesen kiforrott egyéniséggel állunk szemben, ki nagyon jól ismeri a légkört, melyben mozognia kell s tudatában van annak, hogy új környezetében semmiféle üldöztetéstől sem kell félnie, ami megnyugtatólag hathatott zaklatott kedélyvilágára.

A német festészet sem volt abban az időben egységes nemzeti. A hollandi, francia és olasz befolyás itt is érvényesült s a városok közül Frankfurt, Drezda, Berlin, Hamburg, Lipcse és Nürnberg tüntek ki leginkább, hol a művészetet kultiválták, de az alkotó művészek nem voltak kiváló kaliberű emberek s így Kupeczky, kinek már akkor jó hírneve volt Németországban, csakhamar vezető szerephez jutott.

Kupeczky Nürnbergben nemcsak az arcképfestészettel foglalkozott. Történeti és egyházi képei, melyek azóta már eltüntek s csak a róluk készült metszetek után ismeretesek, nagy megbecsülésnek örvendettek. Kupeczky első sorban jó rajzoló volt, színeiben erős, meleg, néha kissé nehézkes, előadása szabad és széles. Történeti képeiben a reális iránynak hódolt. Élénk felfogású arcképei néha kissé keresettek. A berlini képtárban volt valaha egy portraitszerű szent Ferenc című képe, melyről Kugler nagy dicsérettel emlékezett meg, mely kép bár kissé rustikusan, de pompás színekkel volt festve.

Új székhelyén csakhamar megfesti a nürnbergi előkelőségek arcképeit s művészi hírneve mindinkább terjed. Hizelgő meghívásokat kap kívülről. A mainzi választófejedelem, a gótai herceg, az anspachi őrgróf, a würzburgi püspök az udvarukhoz hívták meg s amidőn az angol király Hannoverben tartózkodott, meghívta, hogy jöjjön Londonba, míg 1733-ban a dán királynétól kapott meghívót. S habár mindezek a meghívások a leghízelgőbb módon történtek, Kupeczky kénytelen volt őket visszautasítani, mivel hajlott kora és fájdalmas köszvénybántalma az utazásra képtelenné tették.

Ebből a nürnbergi korból származik a Szépművészeti Múzeumban az a másik ülő férfi, meglehetős hideg tónusokban festve, mely már a teljes német befolyást mutatja. Két előbbi alkotása mellett ez a kép némileg barátságtalan, felfogásában kissé merev. A férfifej, mely szintén múzeumunkban látható, ismét barna, meleg tónusban készült, de a kép meglehetősen pongyolán van festve. Ez már a dekadens korba esik, mikor a művészt a sok családi csapás (felesége hűtlenségéhez hozzájárult nagyreményű egyetlen fiának a halála), továbbá a köszvény, elvették munkakedvét. Fia szintén festőművésznek készült és az apja által készített gyönyörű arcképe Zichy Jenő gróf tulajdonában van Budapesten.

Az 1740. év megváltotta a művészt lelki és testi szenvedéseitől.

Műveit számtalan német metsző reprodukálta. Bernhard Vogel egy hat részből álló kötetben 73 művét adta ki. Ez a publikáció ma már nagy ritkaság, de egy példányban megvan a Szépműveszeti Múzeum gyűjteményében.

*

A másik magyar festő, ki hírnevet és dicsőséget szerzett a magyar művészetnek: Mányoky Ádám. A hontmegyei Szokolyán született 1673-ban. II. Rákóczi Ferencnek volt udvari festője, aki 1676-ban született. A művész tehát három évvel volt idősebb mint a fejedelem. Magyar nemes volt, mint a fejedelem. Nincs kizárva, hogy a két, körülbelül egy korban levő férfi között bizalmasabb viszony létezett, mint fejedelem és festője között szokott lenni. Erre enged legalább következtetni ama tény, hogy Rákóczi bizalmas diplomáciai misszióval küldte Mányokyt Hollandiába, melynek aktái a mai napig sincsenek feldolgozva. Rákóczi megbízásából megfordult Francia- és Németországban is. Sőt Berlinből menekülnie is kellett, mivel egy Clement nevű politikai kalandorral hozták kapcsolatba a nevét s ennek a Clementnek később egy kényes természetű bűnpöre is akadt Berlinben. Mányoky művészetének mai napig is van nyoma a porosz fővárosban. A Hohenzollern-múzeumban a Monbijou-terén mai napig is őrzik Knobldorff arcképét, ki Nagy Frigyes porosz királynak

volt udvari építésze s kinek tervei szerint építették fel a sanssouci-i kastélyt.

A Rákóczi-korból csak egy festmény maradt fenn napjainkig és ez II. Rákóczi Ferencnek reprodukciók utján is közismert arcképe, mely mint a szász király tulajdona, Drezdában van a Taschenburg kastélyban. László Fülöp erről másolatot készített a Magyar Történeti Képcsarnok részére. Ez a kép II. Rákóczi Ferencet férfi kora viruló teljében ábrázolja, mint tettakaró és tetterős férfit, kinek a bátorság, hősiesség a szemeiből sugárzik ki. Kitünő kép, melynek pompás színei mai napig megőrizték üdeségüket. A kép nemcsak férfias szép kép, de mint festmény is kiváló. Talán a legjobb és legszebb Mányoky-kép, mely eddig tőle ismeretes.

A Rákóczi-kort ezzel a képpel, ha a további kutatás nem járna eredménnyel, be lehetne fejezni. Pedig lehetetlen, hogy Rákóczi nejét, hesszeni Amáliát ne festette volna, vagy pedig a fejedelem generálisait, barátait, különösen pedig Bercsényi Miklós gróf nejét: Csáky Krisztina grófnőt, aki különben is nagyon szép asszony hirében állott. Nagyon valószínű, hogy ezeket a képeket mind elkészítette. De a háborúk idején s a később bekövetkezett emigráció alatt, ki tudja hova lettek? Ha el nem pusztultak, hanem csak úgy tüntek el, akkor talán még előkerülhetnek.

Van Magyarországon néhány előkelő család birtokában néhány arckép, melyek II. Rákóczi Ferencet ábrázolják gyermekkorában. Ezekhez a képekhez a fáma hozzáfűzte a Mányoky Ádám nevét. Természetesen így a történeti becshez hozzászegődik a művészi becs is. Bármint sajnálom azonban, ezt a téves feltevést le kell rombolnom, mert amikor Rákóczi gyermek volt, Mányoky is gyermek volt s így azokat a képeket nem festhette.

A krónikákban feljegyzik, hogy Mányoky Nicolas de Largilliérenél és A. Scheitznál tanult festeni. Lehet, hogy mikor a művész Rákóczi megbizásaiban Párisban járt, Largilliérenél tanult. A fejedelem szerette a francia szellemet s meglátszik az arcképén is a francia befolyás. De kétkedem azon, hogy Mányokynak Scheitz is mestere volt. Igaz ugyan, hogy később, a drezdai korban Mányoky is a német szellemnek, a német iránynak hódolt meg, de akkor ő már különb mester volt mint Scheitz és nem szorult reá.

Mikor a fejedelem külföldre költözött, Erős Ágost lengyel király és szász választófejedelemnek ajánlotta, ki őt 1000 tallér évi fizetéssel udvari festőjévé nevezte ki 1713-ban s Krakkóba rendelte. Erős Ágost roppant galáns ember volt s nagy tisztelője volt a szép nőknek. A két Lubomirska hercegnők egyike volt akkor Európa legszebb hölgye s a művésznek első sorban ennek az arcképét kellett Krakkóban megfesteni. A még mindig jó állapotban levő festmény Drezdában van s a király tulajdona. A szép hercegnő itt is a szépségével hat első sorban, az ő finom, szimpatikus vonásait a művész nagyon szépen domborította ki. Színei nem oly élénkek, mint a Rákóczi-képen, de életigazak és meggyőző erővel bírnak. A nőiesség bája megkapóan van itt megfestve.

Ebbe a korba esik Erős Ágost király életnagyságú képe, vértes ruhában, hosszú hermelines köpenyben, mely a Potocki-palotában van Krakkóban. A színek itt már sötétebbek, mintha a harcias királynak kissé zordabb keretet akart volna adni a művész. Drezdában, a király tulajdonában Erős Ágost idejéből van még egy sorozat kép, mely lengyel hölgyeket és urakat, néhány német hercegnőt és herceget ábrázol, melyeken a művész lassankint távolodik el attól a festészeti iránytól, mely a Rákóczi, Erős Ágost és a Lubomirska hercegnő képein érvényesül. Nem szellemeskedik, lassankint szakít a francia iránynyal és szép csendesen közeledik a német felfogáshoz, anélkül azonban, hogy egyéniségét feladná. Amig előbb a virágzó szépségű hölgyek haját és mellét virágcsokrokkal és virágkoszorúkkal díszítette, hogy annál illatosabbá tegye képe tárgyát, addig később e bájos dísztől megválik és adja képeit saját mivoltukban, minden külső ékesség nélkül. Az átmenet nem mindenütt kellemes s az ábrázolás kissé száraz.

Ez az eltérés nem annyira feltünő, ha férfiképről van szó. Rechberg jogtanár képe a lipcsei egyetem aulájában, egyike a legszebb alkotásának. Minden külső cicoma nélkül, teljesen realisztikus felfogásban van megfestve

CARIGNAN HERCEGNŐ ARCKÉPE
MÁNYOKY ÁDÁM FESTMÉNYE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

a híres jogtudós s Mányoky nagy művészi ereje itt is dominál, színei a régi frissek, üdék. Ilyen kitünő festmény Blendinger barátjának, a híres ötvösnek képe a drezdai Grünes Gewölbe-ben, mely naturalisztikus felfogásban ábrázolja az ötvöst, szélesen festve, teljesen keresetlenül ábrázolva állítja elénk pompás modelljét.

Erős Ágost halálával III. Ágost került a trónra, ki szintén szolgálatába fogadta Mányokyt. De a királyi kegy már nem tartott sokáig. Ő festtette még meg Carignan hercegnő képét, ki a király kegyeltje volt, de ez a kép már a dekadens korba esik s festése már teljesen a rokokó ízlés szerint készült. Az arckép a Szépművészeti Múzeum tulajdona, újabb szerzemény, de már nem reprezentálja Mányokyt, az erős, szimpatikus, érdekes művészt.

A korral művészi ereje is lehanyatlott, a király is fiatalabb művészi erők után nézett körül. Így esett ki a királyi kegyből. Teljesen elszegényedve hazajött Magyarországba, hogy itt az örökségét felvegye. Keserű családás érhette, mivel annyi pénze sem volt, hogy visszatudjon menni Drezdába. Itthon az arcképfestéshez fogott. Így készült el Podmaniczky János báró és neje Ostroluczky Julia képe, mindkettő Podmaniczky Géza báró tulajdonában Kiskartalon. Így a Rhédey-képek Aszódon. Valamennyi szép művészi alkotás, egy kiváló művészi erő utolsó felcsillanása.

Mikor kissé megszedte magát, visszatért második hazájába, Drezdába. Művészete ekkor már lehanyatlott, szerepköre nem akadt. Hiába fordult több ízben a királyhoz, az udvarnál az ő helyét fiatalabb erőkkel töltötték be, kik az új kor szellemében szolgálták a művészetet. Csendes visszavonultságban halt meg a szász fővárosban 1757-ben.

Egyik gyönyörű szép, rézlemezre készített miniatür-olajfestménye, Michael Berthold de Gileno arcképe, mely 1702-ben, tehát a Rákóczi-korban készült s amely kép mint miniatür eddig igazi unikum, Glück Frigyes tulajdonában van Budapesten.

DR. NYÁRI SÁNDOR

MADONNA
ANDREA PREVITALI FESTMÉNYE
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

ADATOK KUPECZKY JÁNOS ÉS MÁNYOKI ÁDÁM ÉLETÉHEZ

A XVII. és XVIII. század két legnagyobb magyar művészéről Kupeczky és Mányokiról óhajtok néhány szót szólani, hogy az általam ismertetendő néhány adattal életrajzaikat kiegészítsem.

Ezen újabb adatok azért érdekesek, mert éppen azon időszakból valók és azon korszakról szólanak, midőn a két művész működési helye bizonytalan volt a történetírók előtt. A Kupeczkyről szóló adatok azért érdekesek, mert még a névaláírásban is eltérések mutatkoznak és ez eddig az első ismert okmány, melyen sajátkezűleg írta alá a nevét. Ezenkívül megjegyzem még, hogy négy arcképét Németországban találtam, melyek érdekesen egészitik ki saját arcképeinek sorozatát.

Reánk nézve azonban különösen a Mányokiról szóló újabb adatok bírnak fontossággal, amelyeknek egyike megvilágítja a művésznek leszármazását is. Sikerült ugyanis családfáját megtalálnom ennek a minden ízében magyar művésznek és ez azért fontos, mert így meg van adva a lehetőség, hogy a rokoncsaládoknál sikerül majd Mányoki eddig ösmeretlen műveit is felfedezni, mert sajnos, eme kiváló művészünknek eddig csak igen kevés műve ösmeretes előttünk.

Megtaláltam azonkívül hagyatékának leltárát is, amely ugyan kevésbbé foglalkozik művészi dolgaival, de mint adat eléggé érdekes.

Kupeczky János Góthában 1725-ben

Kupeczky János 1667-ben született a pozsonymegyei Bazin nagyközségben. Tudjuk, hogy ifjúkori évei meglehetősen inségesek és viszontagságosak voltak, de ennek dacára mégis eljutott Rómába, ahol az antik mestereket másolgatta, ekkép képezvén ki magát. Elment Bolognába, Mantuába és sokat fordult meg Veneziában. Kupeczkyben hamar és sokan felismerték a kiváló művészt és sok előkelő nagyúri háznál lett volna alkalma tudását öregbíteni, de ő ennek dacára is otthagyta Olaszországot és legelőször Bécsben telepedett meg, hol a császár kegyét megnyervén, az uralkodó Kupeczkyt udvari festőjévé nevezte ki. A bennünket érdeklő időszak itten kezdődik, mert épp itt vetődik fel a kérdés, hogy mely időben hagyta el Kupeczky Bécset és hová ment legelőbb, hol folytatta, hol fejlesztette Bécs után művészetét?

Ez azon időszak, amely homályos Kupeczky életrajzában. Nyári[1] szerint 1726 körül hagyhatta el Bécset, de mivel azt is írja[2] róla,

[1] „Der Portraitmaler Johann Kupeczky sein Leben und seine Werke" című művében, 80. lap.

[2] Ugyanott 84. lap.

Cédulaira! Művészet 1911. évf.

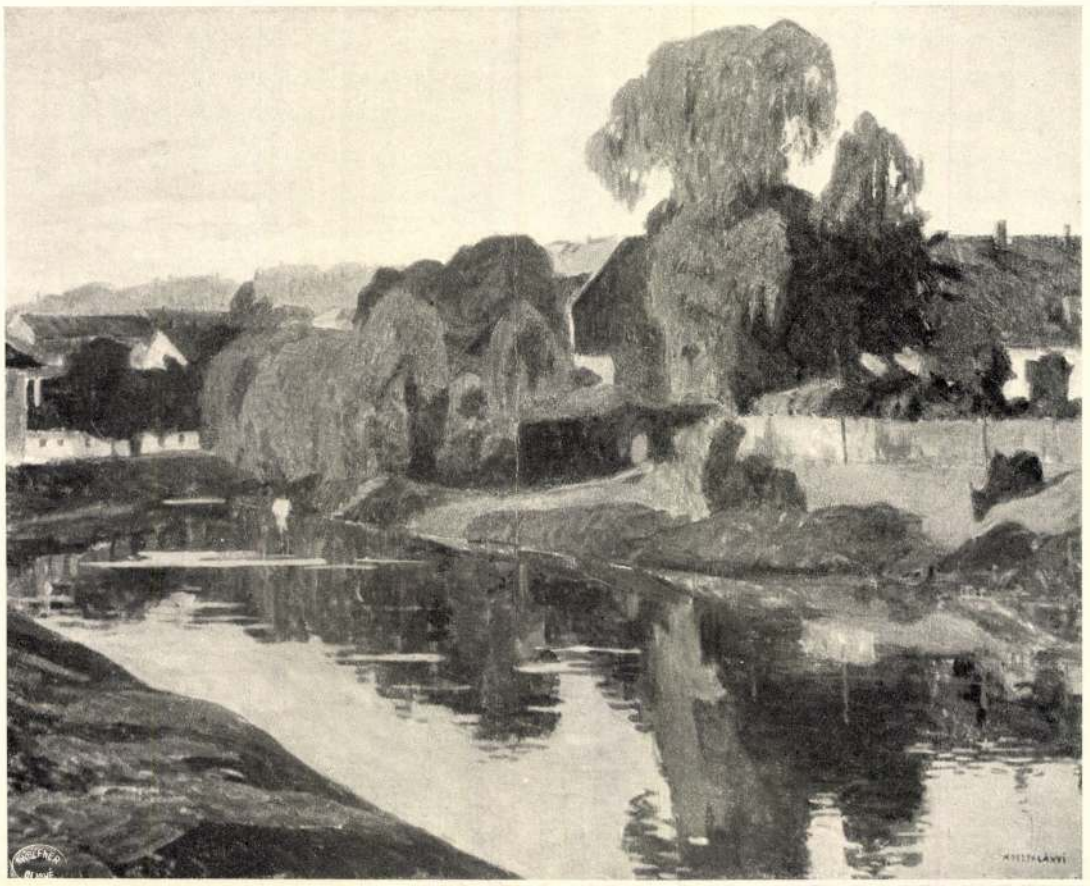

SZEPTEMBERI DÉLUTÁN
KOSZTOLÁNYI GYULA FESTMÉNYE
A RÁTH GYÖRGY-DÍJ NYERTESE

hogy Kupeczky hírneve Nürnbergből rövid időn belül a messze külföldet is bejárta és egyebek közt a góthai herceghez is kapott meghívást, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy Kupeczkynek már 1725 előtt kellett Nürnbergbe érkeznie, amit egyébként az alább közölt szerződés is igazol, melyet a góthai herceg megbízásából Gotter udvari tanácsossal kötött Kupeczky.

Ez a szerződés, mely gyűjteményemben van, magyarra fordítva a következő:

„Nagyhercegi legkegyelmesebb uraságí parancsra Gotter udvari tanácsos úr engem, alulirottat társammal együtt október 13-tól 18-ig és október 29-től december 19-ig bezárólag köteles házában két fiúval és ággyal úgyszintén világítással és tüzelővel, nem kevésbbé délben és este eleséggel kellőképen ellátni, mit is ezennel megerősítünk.

Gótha, 1725 december 19-én".

Ebből a szerződésből kétségtelenül igazolva látszik az a körülmény, hogy Kupeczky már 1725-ben tényleg Góthában volt egyik társával és két fiúval. Hogy pedig Góthában arcképeken kívül mást is festett, bizonyítást talál abban a tényben, hogy magával vitt nemcsak két fiút, hanem társát is.

A Preissler által készített metszeteken, melyek képei után készültek, a 38-as számún Fredericus Dux E Saxo-Gothae V. aláírás látható, de valószínű, hogy több nagyobbszabású megrendelése is lehetett, melyet azonban eddig nem fedeztek fel, mert életrajzíróinál erre vonatkozólag nem találtam semmi feljegyzést.

Összevetve mindezeket, megállapítottnak tekinthetjük, hogy Kupeczkynek Bécsből való távozása 1724 körül történhetett.

Mányoki Ádám családja és hagyatéka.

Mányoki Ádám 1673-ban született Szokolyán Sáros vármegyében. Életének történetéből annyit tudunk, hogy szülei, kik egyideig Komáromban tartózkodtak és rossz viszonyok között éltek, Ádám fiukat Dölfer német tábornokra bízták, ki örökbe fogadta és megígérte, hogy kitaníttatja őtet és magával is vitte Németországba. Legelőbb Scheitz András hannoveri festőtől tanult festeni, majd később Largillière Miklósnál folytatta tanulmányait Párisban, majd pedig Hollandiába vitte művészi becsvágya és ösztöne.

II. Rákóczi Ferenc udvarában sokáig tartózkodott, 1712-től kezdve pedig mint II. Ágoston lengyel király udvari festője élt Varsóban. Ezután III. Ágost szász király udvari festője lett s e díszes állásban érte őt el a halál Drezdában 1757 aug. 6-án.

Mányokival történetíróink keveset foglalkoztak. A legérdekesebbek a Tudományos Gyűjtemény 1828. évfolyamában megjelentek. Thaly Kálmán a Századok 1874-iki évfolyamában ír Mányokiról, míg Nyári Sándor a Vasárnapi Ujság 1889-iki és 1893-iki évfolyamaiban közöl róla eddig ismeretlen adatokat, melyek szerint Mányokit 1717-ben nevezte ki udvari festőjévé Ágost szász király, még pedig 1000 tallér fizetéssel.[1]

Ugyancsak Nyári említi, hogy Mányoki 1724-ben a drezdai udvartól szabadságot kért, hogy az apja utáni örökségből őt megillető részt Magyarországon felvehesse. Ez a dátum azonban nem lehet helyes, mert egy most megkerült Mányoki-féle testamentum igazolja és említi, hogy „ha Ádám nem jönne haza, ő lenne az örökös", tehát Mányoki azon időben még Drezdában tartózkodott, a vég-

[1] Szana Tamás említette nékem, hogy körülbelül húsz évvel ezelőtt egy pesti antiquariusnál látott egy kis könyvecskét, mely Mányoki életrajzát és műveinek jegyzékét tartalmazta, a könyv Hágában vagy Amsterdamban jelent meg, biztosan nem emlékezik reá már. Szanának ez a közlése helyes lehet, mert Mányoki, mint tudjuk, tényleg járt Hollandiában.

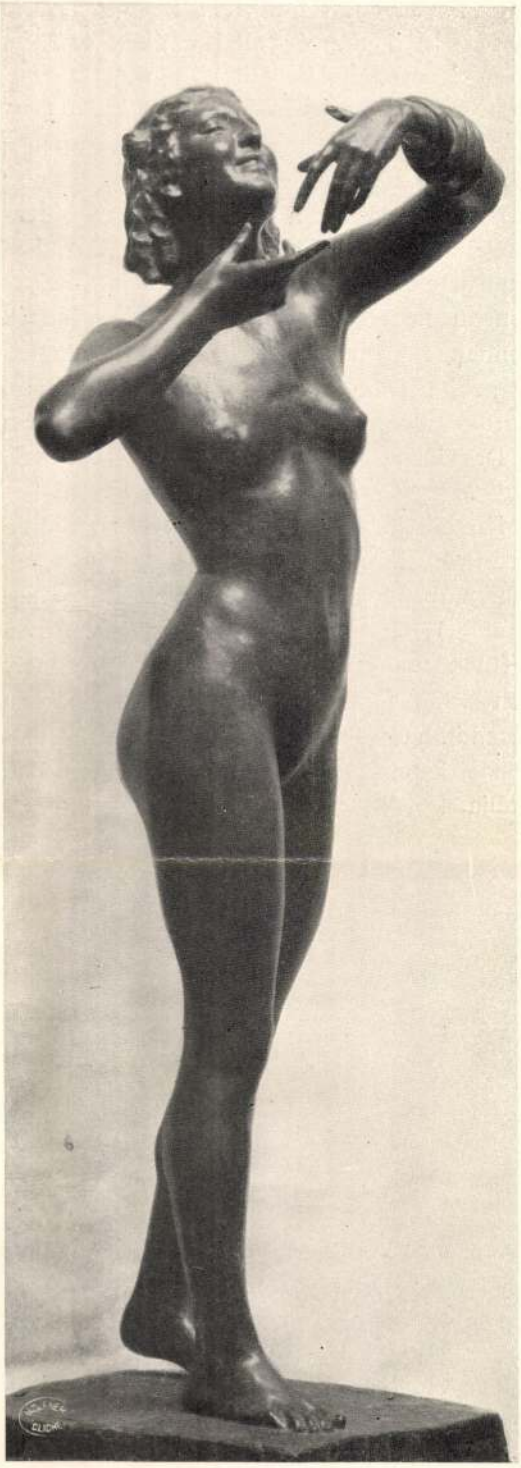

KÍGYÓBŰVÖLŐ
SZENTGYÖRGYI ISTVÁN MŰVE
A LIPÓTVÁROSI CASINO DÍJÁNAK NYERTESE

rendelet pedig 1734. évben készült. Ezért tehát a Nyári Sándor által említett 1724-es dátum lehet sajtóhiba, de semmiesetre sem helyes. Hogy szabadságért folyamodott: az valószínű, mert bátyja írhatott neki, hogy jöjjön haza rendezni a vagyoni ügyeket.

Mányoki azonban a kellő időre nem végezhette el ügyeinek rendezését és azért szabadságának meghosszabbításáért folyamodott, melyet azonban nem adtak meg neki. Úgy látszik azonban, hogy ezt a szabadságot is megadták neki később, még pedig kegyelem útján, mert — ugyancsak Nyári feljegyzései szerint — Drezdában megvannak a nyugták arról, hogy Mányoki a fizetését mégis felvette.

Mányokinak családfája Losoncon a Battik-család levéltárában van meg s ugyanezen archivumban van Mányoki hagyatéki leltára is, mely 1734 szept. 4-én Tótfalun lett kiállítva.

Különösen érdekes adat az a tétel, mely azon 4000 forintokról szól, melyet neki a szász királytól — kinek szolgálatában állott — kellene kapnia s mely összeget rokonainak testálja.

A Mányoki családjára vonatkozó hitelt érdemlő adatokat Márton József tahitótfalusi prédikátornak köszönhetjük, aki Kozma Istvánhoz Pestre levelet írt, amelyben kéri: tudná meg Mányokinak ott élő édes anyjától, hogy kik és melyek voltak nemzetségei? Ez alkalommal Márton József a levél mellé egy kérdőívet is tett, amelyben felteszi a család leszármazására vonatkozó kérdéseket és amelyekre, mint alább láthatjuk, a kérdezett részletesen meg is felelt, leírván az általa ismert vagy hallott adatokat.

Ebből tudjuk meg azt, hogy Mányoki atyját Jánosnak hívták és szokolai és perötsényi prédikátor volt, négy leánya és két fia volt, köztük: Ádám a festő és Sámuel a tótfalusi prédikátor.

Megtudjuk továbbá azt is, hogy kihez mentek nőül Mányoki nővérei. Ez az adat különösen és ismét azért fontos reánk nézve, mert valószínű, hogy ezen családok leszármazói birtokában lesznek egy, avagy más Mányoki-féle festménynek.

A Mányoki családjára vonatkozó adatok eddig ismeretlenek voltak s a Nagy Iványban is csak Ádámról meg Sámuelről, a két testvérről tétetik említés, de hogy ki volt atyjuk, vagy voltak-e nővéreik, erről eddig nem tudott még ez a legmegbízhatóbb forrás sem.

Ezen adatok után itt közlöm az említett okmányok tartalmát.

A Mányokiak családfája.

Feljegyzések a tasudi Battik-család levéltárából, Losonc.

Márton József tahi-tótfalusi prédikátor levele Kompa István jurátushoz, Pestre, 1796 (a borítékon Perceptae die 2. februarii 1796).

Kedves drága Úr! Érdemes és Atyafiságos levelét vévén még életben s utolsó öregségben lévő édes Anyám Aszszont magamhoz hivattam 's tudakoztam a Nemzettség felől, s a mit felelt egy papirosra feljegyzettem, mellyet is includálva el küldök. Ebből azt láthatom, hogy az Atyafiak, kik az Urat informálták, hibázhattak ebbe, hogy Kosdi Károly (?) édes Attyát Mányoki Sámuelnek mondották. Látni való, hogy Kosdi Ádám Hitvese (kitől maradt Klára) Mányoki leány volt, Mányoki Judit; de Mányoki Jánosnak leánya, ki egy érdemes tanult Praedicator volt nálam levő munkáiból is ki tettszik, de szegény ember volt, úgy hogy Mányoki Sámuel N. A. Uram innét táplálgatta Buzával.

Ezt is megjegyzem, hogy Mányoki Sámuel és Ádám, ki volt Pictor Dresdában az Electornál és meg holt circa 1757 k. a Burqus háború alatt, ezek impetrálták a Nemességet, melly Donatióval edjütt nálunk vagyon, de semmi haszna nintsen, mert magokat nem statuáltathatták a sok contradictorok miatt Fogacsba és Pöstyénben.

Látván azt is, hogy legtöbbet tenne az Úrnak a T. Kompa Mihály és Kosdi Ádám Attyainak Nemességek; de mivel nem tudom mi végre és mit keres az Úr, erről nem szükség írnom. Tartozunk egymást mint Atyafiak segíteni, én a miben tőlem lehet, mindenben kész vagyok szolgálni. Meg kell említenünk a Collateraliter descendens Atyafiságot, T. Mányoki János öv. Nagy Atyánkról valót. Ha még többet kíván tudakozni Anyám Asszontul a Pesti Piaczon árulnak minden héten a Tótfalusi kenyérsütők, lehet tőlük levelet küldeni.

Addig is, mig bővebb ismeretségéhez szerencsém lehetne, magamat Atyafiságos szereteteibe ajánlván, minden tisztelettel vagyok az Úrnak kész szivessen szolgája Marton József Tótf. praed.

Kivül: Perillustri ac Groso Domino Stephano Kompa, penes Spect. Dr. Josephum Jászai Jurato fratri mihi colendissimo Pestini. In Seminario Magno sub No. 22.

Márton József Kompa Istvánhoz.
(A levél melléklete.)

Az édes Anyám Asszonynak feleletei a fel tett kérdésekre.

1. Mányoki Sámuel Nagy Atyám Uramnak kik volt (sic!) a feleségei. Fel. Az Első volt Kis Komáromi Kata itt holt meg Tótfaluban. A második volt Bötkös Éva, ettől való az édes Anyám Asszony Mányoki Klára.

2. kérdés. Hát Mányoki Samuel A. Uramnak ki volt az Attya. Fel. Mányoki János, ki volt Szokolai, Perőtsenyi s Jenei Predikátor és Senior volt. Ennek voltak 4 leányai Judit, Erzsébet, Mária, Susa. Juditot elvette Kosdi Ádám Kis-tallói predikátor; Erzsébetet Lajos Janos, Szalok Szent Mártoni. Máriát Halász Halasra v. Vecsére. Innét tartottunk Atyafiságot T. Halász Jos. Urammal. Susát Szőnyi Lőrincz fóti mester.

3-dik kérdés. Kosdi Ádámnak kik voltak leányai.

F. Meghalván hirtelen Kosdi Ádám. Maradtak 3 leányai, úgymint:

1. Mária Váczi Istvánné Palotai prédikátorné, kit Mányoki Sámuel Nagy Atyám Uram mint Árvát elhozott és férjhez adott.

2. Klára, kit el vett akkori oskola Mester Kompa Mihály.

3. Éva, Mikolai Prédikátor fogta ezt fel, Férjhez adta egy T. Prédikátorhoz a Garam mellett, de a neve Anyám Asszonynak nem jut eszében.

Ez tartotta egy darab ideig Klárát és úgy adta férjhez Mint Mester T. Kompa Mihály Uramhoz.

Nb. Az is Esperes volt, a ki a két Árvát tartotta. Fiai nem maradtak.

Nb. Máriának, ki Kosdon is lakott, maradéki vagynak Dömsödön, Pándon, Kosdon, egy fia Dáton.

Családfa:

Joannes Mányoki szokolai, perőtsenyi s jenei prédikátor és senior

- Juditha cons. Ad. Kosdy
  - Evam Steph. Gál
    - Josephus
      - Josephus
      - Clara
    - Elisabeth
    - Zsuzsánna
  - Maria Steph. Váczy
  - Clára Mich. Kompa — habuit proles 9. uti in literis patet*)
- Elisabetha Jon. Lajos
- Susanna Szőnyiana
- Maria Halász
  - Péter ex Már(ia?) Szombathy
    - Mária
      - Péter
      - Zsigmond
- Ádám**)
- Samuel ex 1-ső neje Kis-Komáromi Kata, 2-ik neje Bötkös Éva
  - Mária Marton a 2-ik nőtől
    - Márton József (tótfalusi prédikátor a levél. írója)

Mányoki János maradéki Judith, Erzsébet, Ádám, Sámuel Sámuelnek Testamentuma Ádám Báttyának clenodiumjairól.

1. Két arany óra, egyik csengő és hét ezüst óra
2. Három arany gyűrű, egyik gyémántos
3. Két Huszas arany, egyik negyvenes Rákóczy Fer. képe rajta.
4. Ezüstös kávés findzsa, Negyven német forintos.
5. Az Aranyos erszénybe száz speciális arany körmöczi Item egy tizes arany, két aranyos koszperd.
6. Tudom az egyéb specialis jószágokrul Doctor Bartholomaei gondot visel és számot ad, mind Prédikátor úr is jól tudja.
7. Ha pedig a négyezer forintot a király megadja, abból csináltasson Szabó István

*) Az itt említett 9 gyermek a következő
Judit (1749)
Susanna M. László, 1752
Kata † 1754
Éva 1755, Em. Szesztyi
Kata † 1757.
Elisabeth 1759, Steph. Molnár
Anna 1761. †
Ferencz 1764.
István 1769.
István (Mihály (János

**) A Szilassy-családnál (Losoncon) is voltak tőle képek (Sz. Béla közlése, 1900. júl. 2-a.)
A Losoncon lévők 1849-ben megégtek.

PALÁGYI LAJOS ÍRÓ ARCKÉPE
VIDA ÁRPÁD FESTMÉNYE
AZ ESZTERHÁZY-DÍJ NYERTESE

magának egy öltözet ruhát, a többit hoza meg cselédimnek.

8. A melly Száz tallér Márjási úrnál van, azt is bizom Szabó István jó barátomra hogyha megveheti légyen abból is száz forint fáradságért, a többit cselédimnek hoza meg.
9. A melly kétszáz és tiz arany van Vajas Ádám Urnál Lajos sógor visellyen gondot arra, ha megveheti tiz aranyat végyen magához a többit hoza az én cselédeimnek, mivel nem aquisitum, hanem avisicum, az mennyen egy aránt oszt . . . . .
10. Pázmán Péternél van hatvan tallér, ez mennyen osztakozik. egyaránt.
11. Palástón van Szabó Istvánnál nyolczvankét német forint és ötven pénz, a kinek a paripát adtam minden szerszámostúl.
12. Az aranyos kést hagyom feleségének a csészével.
13. Bátyám úr Puska némű fegyverei, a kik vagynak, Casuga meg találna halni és meg nem találna jőni, pedig nem ossimationem adattassanak el, és azok ára is mint avisicum ugy osztassanak.
14. De ha Mányoki Ádám Bátyám úr haza érkezik és megjön örökös légyen az én jószágimban mint igaz testvér atyafi mely Testamentum tételemet irrevocabiliter hagytam és hagyom és átkozot légyen mind mennyen és a Földön, a ki ezt fel bontja.

Voltanak jelen ezen Testamentom tételnél illyen becsülletes Baratyuk, úgymint Bötkös István, Vén Csarablya István, Bajczi András, Visegrádi Szabó István és Hellység igazhitű Notáriussa Váczi János.

Tahi Tótfalu 1734 szeptember 4-én.

Ernszt Lajos

Mányoki Ádám

Irod (jun. 18
= Pesti Hírlap 1935.)
(A versaillesi mú-
zeumban elhelyez-
ték Rákóczi arc-
képét.)

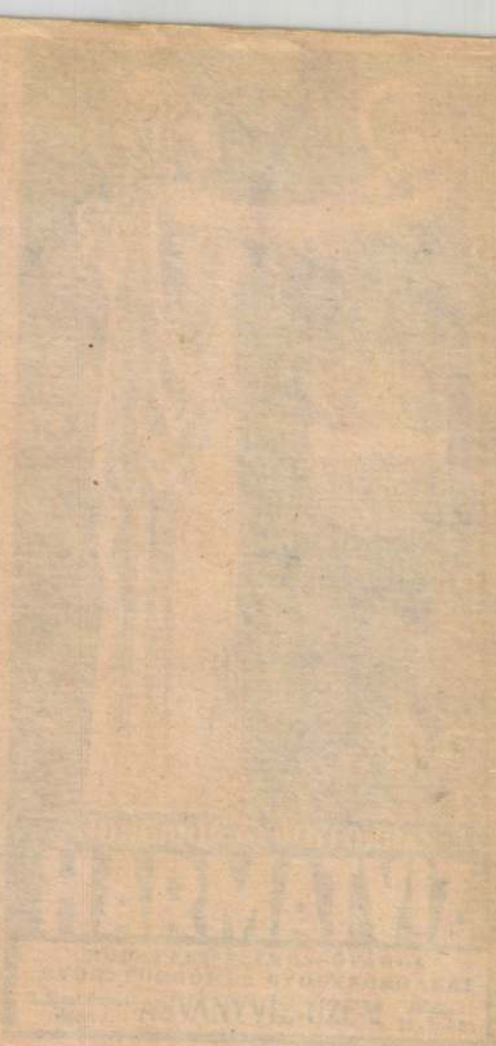
HERMANN

Mányoki Ádám

Mányoki Ádám újonnan fölfedezett képe. Irta dr. Nyári Sándor. Vasárnapi Ujság, jan. 24.

(Művészet 1909. 141. l.)

Dello Delli

Madonna a gyermek Jézussal: Kis

Egész alak, ül~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ jobbra

~~[illegible]~~

átöleli. A Madonna fejet palástja

rekán meg ~~[illegible]~~ körötte A gyerm

Szines terracotta, ma

~~Dello Delli~~ Ára 360

Ltha 1

104

45
8
360,00

92

Mányoki Ádám

rnd

Vayk: Régi magyar mecénások. Művészet 1902. 208, 209. l.

MÁNYOKI *Ádám*, festő, * Szokolya (Hont m.) 1673, † Drezda 1757 aug. 6. Atyja Szokolyán és Perőcsényben ref. pap volt. Andreas Scheitz hannoveri festőtől és utóbb Párizsban Largillièrenél tanult. 1712-ig mint II. Rákóczi Ferenc festője szerepel, aki diplomáciai megbízással Hollandiába küldte. Megfordult Francia- és Németországban is, hol lefestette Knobelsdorffnak, Nagy Frigyes e híres építészének arcképét (Hohenzollern-Mus.). Rákóczi-korabeli magyarországi működésének egyetlen ismert emléke II. Rákóczi Ferenc arcképe, amelyet a szász királyi udvartól Nemes Marcel 1925. szerzett meg s ajándékozott Szépm. Múzeumunknak. Rákóczi ajánlatára került Erős Ágost lengyel király és szász választófejedelemhez, aki 1000 tallér fizetéssel udvari festőnek nevezte ki. Még Krakóban festette le Lubomirska hercegnőt (Drezda) s Erős Ágostot (Krakó, Potocki-palota). A szász királyi udvar tulajdonában egész sorozat, többnyire lengyel főurakat ábrázoló képmása van. Lefestette Rechberg jogtanárt (Lipcse, Egyetem), Blendinger ötvöst (Drezda, Grünes Gewölbe). Erős Ágost [illegible] után III. Ágost foglalkoztatta.

Carignan hercegnő képmása Szépm. Múzeumunkban az ő számára készült. Sorsa azonban rosszra fordult. Hazajött Magyarországba, hol egyideig a Rhédeyek és Podmaniczkyak foglalkoztatták, számukra festett művei Kiskartal és Aszód kastélyaiban maradtak fenn. Ezek közül Podmaniczky János és Podmaniczkyné Osztrolucky Judita arcképeit (1728) 1928. kapta ajándékul a Szépm. Múzeum. Drezdába visszatérve, csöndes visszavonultságban töltötte el utolsó éveit. Miniatűröket is festett (Gileno képmása 1702-ből Szépm. Múzeumunkban). Több képmását rézmetszetben sokszorosították. — Irodalom: *Lázár* Béla, M. élete és művészete. Bpest. 1934.

E. G. II. 82 e

Római mécses V. 173

26. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, JULIUS 1.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A *«Világkrónika»*-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

KURUCZ VAY ÁDÁM.

A RÁKÓCZI szabadságharczának ez a kiváló alakja nehány esztendő híján kétszáz évig aludta álmait idegen föld porában, mig minden akadálya eloszlott annak, hogy porladó csontjait hazahozathassa a nemzet. Ma már hazai földben van pihenő helye, egykori ősi birtokán, a szabolcsmegyei Vaján, a ma is családja birtokában levő kastély közelében. A kormány *Vay Tihamér* és *Ádám* grófokat, a szabadsághős egyenes leszármazottját, *Vay Kázmért* és *Révész* Kálmán kassai ev. ref. lelkészt küldötte ki Danzigba, kik onnan Vay Ádám tetemeit hazaszállították s junius hó 20-án adták át azt a hazai földnek.

Vajai Vay Ádám, Vay Péter és csepei Zoltán Anna fia, ősrégi család ivadéka volt, melynek nevet adó főfészke a hajdan Szatmár, ma Szabolcs vármegyében fekvő Vaja kisközség. Családja nemességének eredete a régmult idők homályába vész; czímeres levelét és a pallos-jogát 1418-ban nyerte Zsigmond királytól. Vay Ádám 1656-ban született, legnagyobb valószinűség szerint a vajai ősi, akkor megerősített kastélyban, mivel atyja, ki 1650-ben Szabolcs vármegye alispánja volt, bizonynyal itt lakott. Atyja ifjabb éveit, mint I. Rákóczi György étekfogója és komornoka, az erdélyi fejedelmi udvarban töltötte, majd az 1647. évi országgyülés tagja s megyéje alispánja volt, előkelő, tehetős nemes ember. Ifjabb éveit Vay Ádám több dunántuli főur udvarában töltötte. Innen Fülekre kerül, mely ez időben, mint Pest-Pilis-Solt-, Heves-Külsőszolnok- és Nógrádvármegyék székhelye, nem különben, mint a bányavárosokat oltalmazó erősség is, a felvidék egyik legjelentősebb városa volt. Itt a vár hadi népe között talált helyet szolgáival, de csak rövid ideig, mert megismerkedvén iványi Fekete Lászlónak, a murányi regényben is szerepelt egykori fülekvári alkapitánynak szendrői Aszalay Erzsébettől született leányával, Fekete Erzsébettel, azt hamarosan — valószinüleg 1678-ban, — oltárhoz vezette. Fekete Erzsébet, mint atyja dús javainak egyetlen örököse, nagy vagyont hozott férjének; különféle nagyszámu arany s ezüst portékáin felül övé volt az ajnácskői vár s a hozzátartozó ura-

Állitólag Mányoki Ádámtól festett egykorú arczképek után.

VAY ÁDÁM.

VAY ÁDÁMNÉ BÁRÓ ZAY ANNA.

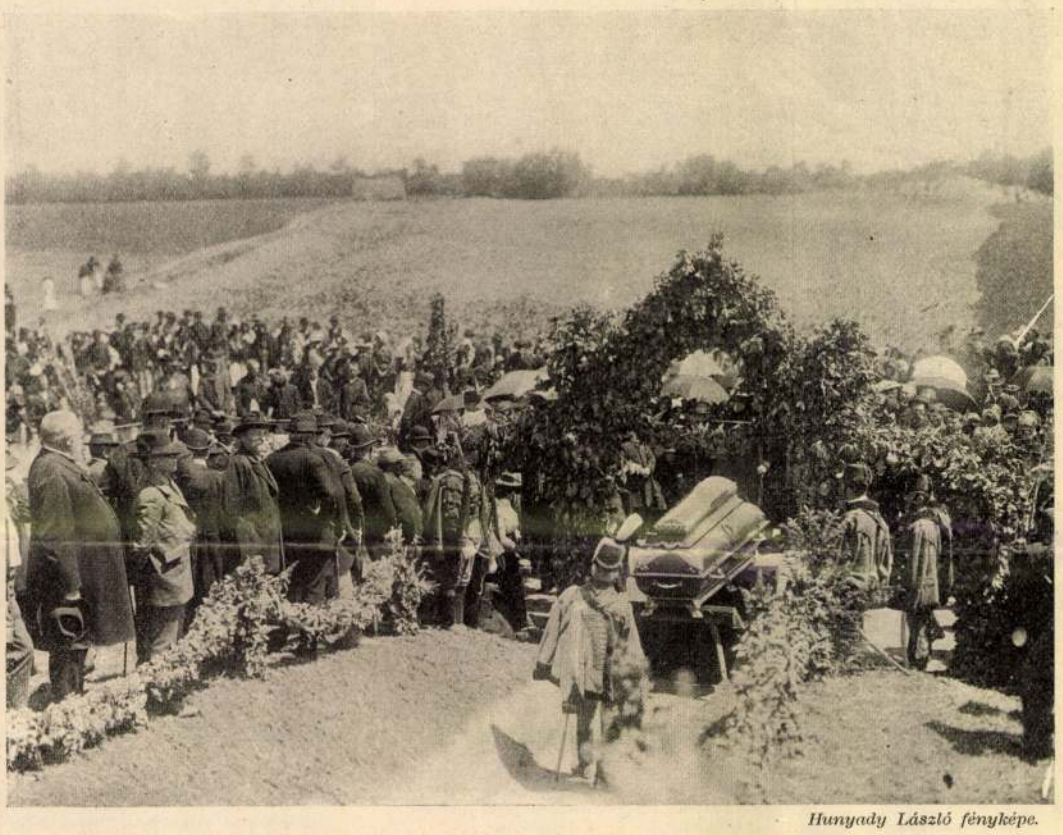

Hunyady László fényképe.

VAY ÁDÁM HAMVAINAK ELTEMETÉSE VAJÁN, AZ IDEIGLENES SÍRBA.

dalom fele, a hevesmegyei több faluból álló siroki jószág és Csány, a nógrádmegyei Rád és Bodony. E birtokokhoz hozzávéve saját szintén jelentékeny szabolcsmegyei javait, tokaji szőlleit, bátran állíthatjuk, hogy ezek kezelésével járó gondjai késztették Vay Ádámot a vitézi élet elhagyására. Jobbadán az ajnácskői várban tartotta lakását, mely akkoriban több bátorságot is nyujthatott, mint a vajai ősi kastély, a melyben évenkint csak egy-két hónapig tartózkodott ifju nejével. Házassága első idejére esik Thököly szabadságharcza, mely fordulatot jelent életében. Mint afféle új házas, eleinte nem csatlakozott e mozgalomhoz, mire Thököly 1679-ben elfogatta. Némely életrajzai szerint Thököly ekkor vasra verette és úgy kényszerítette, hogy pártjára álljon; valószinű azonban, hogy meggyőződése is a szabadságharczosok sorai közé vezette. Felesége 1000 aranyon kiváltotta fogságából s hogy kiváltása után követte az elégületlenek vezérét s hű is maradt hozzá mindvégig, ez arra vall, hogy meggyőződésével is a fölkelők pártján állott. Thököly 1684-ben a tatár khán seregei mellé osztotta be többed magával, mint komiszáriust, hogy e csapatok ellátásáról gondoskodjék, de még inkább, hogy az ország lakosait hatalmaskodásuktól megvédelmezze. Van is adat arra, hogy az ő közbenjárása számos keresztény lelket szabadított meg a tatárok rabságától s a tatár inváziő idején a szabolcsi rendek az ő vajai kastélyában hurzták meg magukat. 1686. tavaszán, mint csapat-parancsnok, az Ungvárt ostromló Schulz császári tábornok seregét nyugtalanította portyázásaival. A felkelés lezajlása után Bécsujhelyben fogságba került s jószágaira rátette kezét a fiskus, mely még a felesége ajnácskői javait is lefoglalta. Ezen uradalomnak azután hamar vevője akadt, a társbirtokos Vécsey Sándor személyében, a ki vérárultatás czimén a fiskustól megvásárolta. Mintegy másfél év mulva azonban Vay Ádám sok törődés, arany és ezüst portéka kiosztása árán visszaszerezte. 1687-ben már szabad volt, sőt megyéje az országgyűlésre követül is felküldötte. 1695-ben elvesztette hűséges élete társát, első feleségét, Fekete Erzsébetet, kinek halála után saját ügyes-bajos dolgai foglalták el; így 1699-ben a siroki jószágot ismét lefoglalta a kamarai prefektus. Ez időre esik második házassága, melyet az 1681-ben nádorságra is jelölve volt csömöri báró Zay András és báró Révay Krisztina leányával, Annával kötött.

1701-ben a felvidéki rendek közt kitört elégedetlenség őt is magával ragadta: az ez év farsangján Bercsényi ungvári várában Rákóczi érdekében tartott összejövetelekben több izben részt vett. Midőn Rákóczi e kisérletét Longueval elárulta s Rákóczi április 18-án nagysárosi várában elfogatott, csakhamar őt is elfogták báró Szirmay István itélőmesterrel, Vay Mihállyal és Lászlóval együtt. Mint foglyot erős fedezet alatt előbb Kassára, onnan Budára, majd Bécsújhelyre vitték és szabadságát — mint Rákóczi irja emlékirataiban, — csak igen súlyos feltételek alatt adták vissza. Midőn II. Rákóczi Ferencz hivei 1703-ban Vaján kitűzték a felkelés zászlaját, julius 19-én e kastélyban fogadta a fejedelmet Vay Ádám, s az elsők közé tartozott, kik szolgálatukat neki felajánlották. Nagy-Kálló megvétele után udvari marsallá neveztetett ki; ez időtől folyton a fejedelem környezetében élt és úgy magán-, mint országos ügyeiben bizalmasa volt. Beniczky Gáspár naplója igazolja, hogy Rákóczi jóformán minden dologban meghallgatta véleményét. Ő vezette a fejedelmi udvartartást, a gazdasági ügyekbe is volt beleszólása, a haditanácsban is részes volt; ő irta *Veracius Constancius, miles Hungarus* álnév alatt a császári udvar elleni vádoló és czáfoló iratot, őt küldte a fejedelem erdélyi tanácsosaihoz, hogy a lengyel korona ügyéről tárgyaljon velük, ő nyugtatta meg Ottlykkal együtt a gyöngyösi gyűlésen a vallásuk szabad gyakorlatát féltő protestáns rendeket. Szóval tehetségét minden téren felhasználta fejedelme. Hűséges ragaszkodása néha még a túlságba is csapott; Rákóczi maga panaszkodik emlékirataiban, hogy a nagyszombati csata előtt udvari kapitánya meggondolatlan buzgalomból, nehány udvarabeli nemest titkon megesketett, hogy a fejedelem személyére különösen vigyázzanak s az ellenséggel összecsapni ne engedjék. Ezek azután a fejedelmet a harczban nemcsak körülfogták, de még lova kantárát is megragadva, valósággal fogolylyá tették. Vay Ádám hűséges szolgálatai nem is maradtak jutalmazatlanul; 1703 október 7-ikén a jászkúnok kapitányává lett, majd fejedelmi belső tanácsos, a munkácsi vár és erősség kapitánya, a szécsényi országgyűlésen a szövetkezett rendek szenátora, 1707 május 1-én a mármarosi főispánság administrátora s nehány nap múlva, május 17-én békési főispán. A fejedelem neki adományozta 1707 május 15-én néhai gróf Apor István kolozsvári házát, a hozzá tartozó kertekkel s szántóföldekkel; augusztus 2-ikán pedig a Munkácson kelt adománylevél szerint, hűségeért és hű szolgálataiért, különösen Thököly Imre fejedelem alatt a haza szabadságáért vivott harczokban szerzett érdemeiért, valamint azért, mert az ausztriai ház zsarnoki uralma alatt a fejedelemmel együtt kegyetlen fogságot szenvedett, neki adta a fejedelem a salgói elpusztult várat s a hozzá tartozó kilencz faluból és két pusztából álló uradalmat. Egyébként is gondoskodott róla a fejedelem, ki midőn 1721-ben Lengyelországba indult, reá bizta, hogy a munkácsi vár parancsnokságát, melynek védelmére immár a végsőkig elszánta magát, báró Sennyeynek adta át. A fejedelem — a mint maga irja — nem akarta kitenni kedvelt hivét annak a veszélynek, hogy a németek kezére jusson. A szabadságharcz végnapjaiban Vay a béke érdekében fáradozott; az ő rábeszélésére lépett Károlyi Sándor 1711 januárhavában érintkezésbe Pálffyval, s e tárgyalás eredménye lett a Rákóczi és Pálffy közötti találkozás január 31-én a vajai kastélyban. Midőn Rákóczi február 21-én örökre elhagyta az országot, pár nap múlva Vay is elindult Munkács várából az önkéntes számkivetésbe, miután a szatmári béke előnyeit elfogadni nem akarta. Márczius elején találkozott hitvesével a lengyelországi Sztryj várában, május 19-én pedig Javorowban a fejedelemmel, kit franczia országi útjára már nem kisért el. A következő év julius 21-én érkezett meg felesége, gyermekei és cselédeivel együtt Danzigra, melyet állandó tartózkodási helyéül választott. Itt eleinte a franczia királytól Rákóczi hiveinek biztositott összegből évi 5000 livre kegydíjat húzott; de ez csakhamar eltöröltetvén, magával hozott drágaságaiból élt; utoljára még fegyvereiről is kénytelen volt az ezüstözést leszedegetni, hogy fentarthassa családját; ekként nemcsak afféle szóbeszéd 1714 deczember 19-ikén kelt végrendeletének az a kifejezése: «velem nyomorgó feleségem». Élete végéig nyakas kurucz maradt; Ádám fiának három évi könyörgésébe került, míg nagynehezen megengedte neki, hogy hazájába visszatérhessen; ő azonban továbbra is Danzigban maradt, a hol 1719 január 31-ikén, 63 éves korában befejezte sokat hányatott életét.

Vay Ádám hamvainak hazahozatalára a kormány négytagú bizottságot küldött Danzigba: *Vay* Tihamér és Ádám grófokat, *Vay* Kázmért és *Révész* Kálmán ref. lelkészt. A német hatóságok és a társadalom részéről a magyar urak nagyon szives fogadtatásban és előzékenységben részesültek; a hamvak ünnepélyes átvételén, melyen a magyar küldöttség díszmagyarban jelent meg, jelen voltak a hatóságok fejei, élükön *Jarotzki* tartományi elnökkel, a ki másnap nagy szeretetreméltósággal vendégéül is fogadta a magyar urakat a közeli Zoppot fürdőben, eljátszatta kedvükért a fürdői zenekarral a Rákóczi-indulót s néhány magyar dalt. Junius 18-ikán indult el a küldöttség a hamvakkal, melyeket 20-ikán helyeztek el Vaján, egyelőre ideiglenesen, míg a kormány által rendelt sírhely elkészül. *Mocsáry István.*

NYÁRI MEZŐBEN.

Fürdik a mező a nyári napsugárban,
Fürdik a lelkem a mező pompájában.
Tarka vadvirágok, sárguló kalászok
Sorfalai között álmadozva járok.
Tücsök czirpeléstől, pacsirta dalától
Cseng-bong a határ . . . a szivem rádobog . . .
És úgy érezem, hogy e ragyogó, zengő,
Ez eleven arany hullámokkal rengő
Rónaságba szinte beléolvadok.
Mintha e dus föld egy kis atomja volnék,
Zengő dalaiban mintha ott dalolnék.
Mintha lelkem volna ez a kitárt térség,
Virágival nyilnék, kalászival érnék.
Tikkasztó hevében mintha megtikkadnék,
Delelő napjában delelne napom.
. . . S a hogy im csend támad s kasza peng suhanva:
Mint az érett kalász, fejemet lehajtva
A balsejtelmű neszt némán hallgatom . . .

Lampérth Géza.

PÁSZTORREGE.

Hóválladra, szép fejedre,
Hulldogálnak, hullnak egyre,
Virágszirmok, mirtusok.
Egy tündérkert közepében
Ülsz itt vélem, feleségem . . .
Hallod, a szél mint susog?!

Régi rege . . . pásztormese . . .
Volt egy leány, s szerelmese
Ágról szakadt víg legény!
Sóvárogtak, epekedtek,
A míg végre egygyé lettek:
Két szegényből egy szegény!

Jóváhagyott városi szabályrendelet

A bérlők által fizetendő tisztogatási díj

Pécs, okt. 13. — A városi törvényhatósági bizottság ez évi márciusában tartott közgyülésen hozott szabályrendelete szerint a bérbeadó pöcegödörtisztitás cimén felmerülő kiadásaihoz a bérlők hozzájárulni tartoznak és pedig aszerint, hogy minőket használnak a lakásbér 10, 40, illetve 60 százalékában, az utcára nyiló üzlethelyiségek bérlői pedig ezen százalékos hozzájárulásnak felét tartoznak fizetni.

Ez a szabályrendelet azóta megjárta véleményezés végett a különféle hatóságokat, mig végre ma megérkezett a belügyminiszteri döntés, mely szerint a minisztérium hivatalosan kijelenti, hogy a szabályrendeletet jóváhagyja az esetre, ha abba felvétetik az a rendelkezés is, hogy a pöcegödörtisztitási költségek megtérítése fejében a bérlők által ekként fizetett összegek — ha tulajdonosoknak e cimeni tényleges kiadásait nem haladhatják meg. E rendelkezés felvétele ellen a háztulajdonosoknak ugyancsak nem lesz kifogásuk, mert a szabályrendelet alkotása óta többször emelkedett tisztogatási költségek sajnos, ma már a lakbérnek több mint 3-szorosát teszik ki és igy nemhogy a fizetett hozzájárulás meghaladná a tényleges kiadásokat, hanem azoknak csak csekély töredékét éri el.

A pótlást a legközelebbi városi közgyülés eszközölni fogja és ezzel a sok port felvert ügy talán végre lekerül a napirendről. Minthogy a miniszteri elvi kijelentés után nem fér kétség ahhoz, hogy a kivánt kiegészités után a szabályrendelet jóváhagyva lesz, ha már fizetni kell, saját érdekükben cselekszenek a bérlők, hogy már a novemberi bérnegyedkor megfizetik ezen költségeket a háztulajdonosoknak, nehogy később azokat esetleg még valorizáltan kelljen megfizetniök. Természetes, ott, hol ily költségek nem merülnek fel, — pedig Pécsett sok a feneketlen gödör, — a bérlőknek pöcegödörtisztitás cimén fizetniök sem kell.

Ez ügyben a pécsi háztulajdonosok folyó hó 16-án kedden d. u. 6 órakor a Pannónia sörözőhelyiségében értekezletet tartanak, melyen az uj házak épitkezéséhez igényelhető olcsó kamatozásu kölcsön ügye is ismertetésre kerül.

SALVE!

Mecsek tövén az őszi fuvalomban,
Testet öltött ma a gondolat!
Sorsunk sötétje uj sugárba lobban,
Mecsek tövén... az őszi fuvalomban
Turul madár szárnyat bontogat!

Turul madár, szegény Turul madár,
Feléd lehell a nagy magyar határ!
S egy nemzet szivén átrémeg a hang:
Feléd zokog a pozsonyi harang.

Turul madár... büszke Turul madár,
Nagy Lajos árnya tárt karokkal vár!

Akarat! Eszme! Uj magyar bölény.
Salve Néked a Mecsek tövén!
Élő Mementó! Égő gondolat!
Ébresszed fel a lélek-roncsokat!

Turul madár! Te szent Turul madár,
Az őt-torony a karjaiba zár!

Pécs, 1923. szeptember 14.

A pécsi M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem megnyitására irta *Uj. Biermann* Ferenc, orvostanhallgató.

Egy szomoru kép a mai életből

A megbüntetett háztulajdonos kesergő Närcz Jánosné levele a Dunántúlhoz

Pécs, okt. 13. — A Dunántúl szombati számának vezércikke rámutatott azokra a borzalmakra, amelyek a lakás ügyben a háztulajdonosokat és lakókat, nem egyszer ezeket egy személyben sujtják. Ennek a szomoru helyzetnek megvilágitását adja az alábbi levél is, amelyet a saját házába való engedély nélküli költözködés miatt 300.000 K-ra megbüntetett Närcz Jánosné irt a Dunántulhoz. Szól pedig ez a levél igy:

— Alulirott Närcz Jánosné azon kéréssel járulok a tek. Cimhez, miszerint a rajtam esett sérelmet kimagyarázni kegyeskedjék. Az Alsóbalokány-utca 49. számu ház azaz kunyhó az én tulajdonomat képezi és nem pedig férjem Närcz Jánosnak. Én 14 éves kisleány voltam mikor atyám elhalt és anyám 6 gyermekkel maradt hátra. Midőn anyám kereset nélkül maradt, én voltam a legidősebb és engem cselédnek adott, szóval 14 éves koromtól egész 31 éves koromig szolgáltam és ottan luporgattam össze 27 év alatt egy pár garast és megvásároltam az Alsóbalokány-utca 49. számu házat. Szóval nem a háboru alatt szereztem. Férjem beteges ember, nem tud engem eltartani, kénytelen voltam mint szakácsné a Hamerli vasgyárba elmenni, ahol férjem is kapus szolgálatot teljesitett, akkor lakásomat kiadtam butorozva és mi lent kaptunk a gyárban lakást. Közben jött a forradalom és jöttek a menekültek. Egy ilyen menekült vasutasnak adtam akkor ki a lakásomat azzal a kikötéssel, hogy ha nekem a gyárból mennem kell, akkor azt nekem visszaadják. 1921. évben a gyárban az igazgató ur felmondta állásunkat és azzal én haza mentem és értesitettem az ott lakó vasutast, hogy a lakásra nékem lesz szükségem. A bentlakó vasutas megigérte, hogy kimegy a lakásból csak jelentsem be az igényemet a saját lakásomra a lakáshivatalnál. 1921. évben kérvényeztem és a vasutas kapott is más lakást, de nékem nem adták meg az én lakásomat, hanem ujra beleraktak egy másik vasutast az én tudtom és beleegyezésem nélkül. Engem pedig a gyár kilakoltatott a Vitéz-utca 36. számu házba. Midőn ezt megtudtam felsirtam és ügyvédet vettem, aki azt a Lakásügyi kormánybiztos urnál megfelebbezte, onnan megjött a végzés, hogy az én lakásomba levő vasutasnak adjanak egy másik lakást. De sajnos a lakáshivatal nem adott annak a vasutasnak más lakást, hanem engem azzal biztatott, hogy egyelőre legyek türelemmel és nyugodjak bele, s ha a vasutasok épülete elkészül, azok lent kapnak lakást én meg haza mehetek.

— Ez meg is történt a vasutas kapott lent lakást én haza mentem, mert közben volt 4-szer tárgyalás az én lakásügyemben és mindig azt mondta a dr. Tessényi rkp. ur, hogy én egész biztosan haza mehetek egyrészt, mert a kormánybiztos urtól is meg van az engedély, másrészt meg hogy ő is azon van, hogy lakásomat nekem visszaadja. Hisz a leakásrendelet értelmében nekem van az elsőbbségem, de nem csak nékem, hanem még távoli rokonom is igényt tarthat a lakásra. Nem fosztottam meg senkit, hogy haza mentem az én szegényes otthonomba.

— Én ellenben nem lehetek lakó mikor van egy kis kunyhóm, ahol szegényesen meghuzhatom magam és napszámba járással kereshetem meg a magam, valamint férjem részére a mindennapi kenyeret. Mert az én férjem az egy 67 éves öreg ember, kit nekem kell eltartani és csak azért akarom és kell, hogy a sajátomban legyek.

— Miért pont engem akarnak sajátomtól megfosztani és aki becsületes munkásságommal keresem a kenyeremet, éjjel-nappal dolgoztam, most még ezt is el akarják venni. Ha nem maradhatok bent az én szegény hajlékomban, meg leszek fosztva mindentől, mert én nem kapok annyi lakbért, mint amennyit nekem kellett fizetnem és akkor még hol van az adó és stb. kiadás. De különben is tessék meggyőződni, hogy mennyire tönkre van téve az én szegény hajlékom. A padlóba szegek vannak bele verve, a pincében kövek vannak kiverve, a vizvezeték teljesen tönkre van téve, egyszóval elég károm van; ezt mig élek én nem tudom soha megcsinálttatni, mert én nem tudok annyit keresni, hogy megélhetésünk biztositva legyen és még renováltassak is, hisz ez nem mind még az ablakok is be vannak törve, hisz ma egy ablakba többe kerül, mint 20 év előtt az egész vityiló volt.

— Összetett kézzel kérem a tek. Szerkesztő Urat, ne tegye papirkosárba panaszomat, hanem hozza a nyilvánosságra, ha van kereszténység igazság e földön ugy az enyém való tény, melyről meggyőződhetik mindenki.

Ugyancsak ez ügyben *Szieberth* Nándor ügyvéd az alábbi nyilatkozatot küldötte be szerkesztőségünknek:

Egy hétig távol voltam, ma olvastam a csütörtöki számban megjelent azon közleményt, hogy 300.000 K-ra büntettek egy háztulajdonost, mert engedély nélkül költözött be saját házába. A közleményben nagy tévedés van, mert Närcz Jánosné a saját házában üresedésbe jött lakásra igényét f. é. junius hó 11-ik napján jelentette be a lakáshivatalba. A lakásügyi rendelet 8. §-ának utolsó bekezdése szóról-szóra igy szól: „A lakásigazolvány kiadása tárgyában a hivatalnak legkésőbb a bejelentéstől számitott 15 nap alatt kell határozni." A lakáshivatal pedig még szeptember 28-ik napján sem intézkedett, amiért is a tulajdonos teljes joggal ment a lakásba, mert a helyben lakásra jogosult lakásigazolvány nélkül is beköltözhetik. A beköltözés tényét pedig bejelentette. Ennek következtében a lakásigazolványt pótlólag ki kellett volna állitani és nem büntetni. *Szieberth* Nándor ügyvéd.

A pálinkafőzés

A pécsi szeszfőző szövetkezet a gazdákhoz

Pécs, okt. 13. — A Baranyai és Pécsi Gazdák Szeszfőző Szövetkezete folyó hó 9-én tartott ülésén elhatározta és ezuton is közli tagjaival, hogy a folyó termelési idényben saját számlájára elvileg pálinkafőzés céljaira nyersanyagot (törköly, gyümölcsefre, seprő, stb.) nem vásárol. Ezen elhatározásra a szövetkezet vezetőségét azon közismert körülmény birta, hogy a tüzelőanyag ára s egyéb üzemköltségek a várható eredménnyel szemben oly hátrányosan tolódtak el, hogy a mult évben csakis egy szerencsésen és a kellő időben végrehajtott művelet mentette meg a szövetkezetet a válságtól.

Az igazgatóság áltérezvén a szövetkezet tagjaival szemben fennálló erkölcsi kötelezettségét, a folyó termelési évben is lehetségessé akarja tenni azt, hogy törköly, seprő, stb. nyersanyagkészletüket kifőzhessék. De a hivatkozott nehézségekre való tekintettel ezt a jövőben csakis a bérfőzési rendszerrel képes megoldani.

A központi telepen (Pécsett) kisérletek történtek oly irányban, hogy a nyersanyag egyetlen lepárlási művelettel finomitott, jóminőségü pálinkává termeltessék ki. Ezen kisérletek fényesen beváltak s igy semmi akadálya sincs annak, hogy az eddigi fióktelepek, a szövetkezet vagyoni erejéhez mérten oly üstökkel szereltessenek fel, amelyekkel ezen egyszerüsitett — s nagy tüzelőanyag megtakaritással járó — lepárlási művelet eszközölhető.

Tagjai megnyugtatására tehát már most közhirré teszi az igazgatóság, hogy a sásdi és pécsváradi telepe egyelőre még a régi rendszerrel fogják üzemüket folytatni, mi a többieket fokozatosan fogja az ujrendszerü főző és finomitó készülékkel ellátni.

Ez természetesen még némi időt fog igénybe venni s emberi számitás szerint körülbelül november hó végéig fog tartani, még az összes restaurációs és átszervezési munkálatok befejezést nyernek. Addig is érdekükben áll a szövetkezeti tagoknak a törkölyt szabályszerüen légmentesen elvermelni (vagy hordóban tárolni). Minél egészségesebb és jobb anyagot vermelnek el, annál nagyobb lesz a hozam és előnyösebb a kitermelés. Vizezett törkölynek a kifőzése természetesen nem lesz oly előnyös, mint a vizezetlené, mert épp annyi tüzelőanyagot emészt fel 100 kg. vizezett törköly, mely esetleg csak 3 liter 50%-os pálinkát ad, mint 100 kg. vizezetlen törköly 6—7 liter 50%-os pálinkatartalommal.

A tervezett uj rendszer mellett a törkölytulajdonosnak kell a kifőzéshez szükséges faanyagot természetben szolgáltatni, s megfizetni a termelt pálinka után járó szeszfogyasztási adót s kincstári árrészesedést. (Jelenleg 30 fokos pálinkánál kb. 1200 K, 40 fokosnál 1600, 50 fokosnál 2000 korona literenkint.)

A szeszfőzde a maga részére csak a kész termelvény 20%-át tartja vissza mint főzési bért. A kifőzéssel járó egyéb költségeket is, mint például főzőmester, munkás, világitás stb. a szeszfőzde maga viseli. Megjegyeztetik, hogy ezen uj lepárlásnak az az előnye a szőlősgazdára nézve, hogy mindenki a saját törkölyének termelvényét kapja meg anélkül, hogy az más gazda termelvényével kicseréltessék.

A pécsi telepen eszközölt termelési kisérletek beigazolták, hogy az uj egyszerüsitett eljárással egészséges nyersanyagból készült finomitott pálinka minőség tekintetében nemcsak hogy nem marad mögötte a kétszer lepárolt (külön főzött s finomitott) pálinkának, hanem azzal szemben a versenyt minden tekintetben megállja, annál tisztább, zamatosabb izü.

Október második felében hetenkint 3 tőzsdenap lesz!

Budapest, okt. 13. — A tőzsdetanács ma délutáni ülésén ugy határozott, hogy heti 3 tőzsdenapot tart október második felében és pedig okt. 15-én hétfőn, 17-én szerdán, 19-én pénteken, 22-én hétfőn, 24-én szerdán 26-án pénteken és 29-én hétfőn. A fizetési napok okt. 18, 25 és 31.

HÁZÁT FÖLDJÉT KÖZVETITI SZŐLŐJÉT BÉRLETET a legbiztosabban DECLEVA IRODA Széchenyi-tér 8. Sipőcz patikával szemben. Tel. 1386 és 1392

INGYEN hirdetem eladó ingatlanát AMERIKÁBAN

JEGYZETEK

—

Olyan ünnepe van ma Pécs városának, amilyenben csaknem hatszáz év óta nem volt része. Ma nyilik ki az emberi tudás és műveltség bazilikájának kapuja, hogy bebocsátást nyerjenek, akik majdan a Haza és az emberiség javára dolgozni akarnak és akik kezükben a tudós tanárok mesterlevelével ugy fognak majd onnét kijönni, hogy bizvást vállalkozhatnak az ország sorsának és közügyeinek további intézésére. Amit elvett tőlünk sok-sok évvel ezelőtt a háboru: a dicső királyunk alapitotta Nagy Lajos tudományegyetemet, — azt visszakaptuk a nagy világháboru után: a magyarok védőangyaláról elnevezett Erzsébet-tudományegyetemet. Üdv az uj főiskolának, derék tanárainak, lelkünkből lelkedzett ifjuságának! Elismerés és hála mindazoknak, akik visszahozták! Adja a jóságos Isten, hogy többé se háboru, se más veszedelem tőlünk el ne ragadja. Adja, hogy most már véglegesen itt maradjon, amig magyar él a hazában, — időtlen időkig!

*

Ma gyul ki Pécsett hosszu századok után ujra az egyetemes tudásnak és világraszóló műveltségnek az a hatalmas fáklyája, amelynek ismeretterjesztő és nemesitő fénye ragyogó nappallá teszi a lelkek ködös éjszakáját, meleg nyárrá a szivek zord telét. Vajha vele egyidőben rendesen meggyujtanák megint azokat a szerény lámpácskákat is, amelyek arra vannak hivatva, hogy az utcák borzalmas éjjeli sötétségét eloszlassák.

*

Soha napján még nem történt rendkivül szokatlan volta ellenére éppen nem meglepő kitüntetés érte Lloyd George-ot. A siu-indiánok megválasztották tiszteletbeli indiánnak. Ez a nagy megtiszteltetés bizonyára méltó elismerése akar lenni annak a pulykaméregnek, amellyel annak idején a háboruba belebőszült és amelynek a során olyan kiválóan ügyes skalpozónak bizonyult. Erősen hiszem, hogy ennek az ujveretü kitüntetésnek, ha majd neszét veszik, legközelebb utánzói lesznek a középafrikai nyam-nyamok, vagy a szumatra-szigetbeli katakok és meg fogják választani Poincarét tiszteletbeli kannibálnak.

Tibullus.

Pécs egyetemének hallgatóihoz!

Ihletett arcon ünnep varázsa
Ti vagytok Hazánk ezer virága,
Véletek száll az Istenhez imánk:
Nagy Lajos multja virradjon miránk.
Decső eszmékért mindig ti égtek
Arany ifjuság, hozsanna néktek!

Déli végeknek őrszeme vagytok
Tudomány várán uj hangot adtok.
Virraszt szemetek lobbanó tüze:
Borul még egyre a magyar ügye
Csatázó hittel csak még Ti égtek
Arany ifjuság, hozsanna néktek!

Uj csillag dereng városunk falán
Egyetem ifjai Ti vagytok talán?
Virágot hintünk utatok elé
Fáradt szivtekint álmotok felé
Imázó ajkkal szebb jövőt kértek
Arany ifjuság, hozsanna néktek!

Timár Mária.

A tüzoltó intézmény válsága

A társadalom közönye miatt pusztulóban a pécsváradi önkéntes tüzoltóság

Pécs, okt. 13. — A mult napokban rámutattunk a pécsi tüzoltóság válságára. Most Pécsváradról kapunk hasonló panaszos sorokat, amelyeket alább adunk vissza.

Sok nemes törekvést, sok lelkes buzgalmat hiusit meg ma az a fásult közöny, amellyel a társadalom a közhasznu intézmények iránt viseltetik.

—Csodlákozva észleljük, hogy az áldzatok között olyan intézmények is vergődnek, amelyek a szükkeblü és szükmarku társadalomnak annyira féltett vagyona fölött vannak hivatva őrködni.

Pécsvárad községnek nemrégen még minta önkéntes tűzoltótestületét is ma már a közöny szuja őrli.

Egykor gyönyörü felszerelése már a pusztulás csiráit hordja magában, a szertár melletti egyéb célokra felhasznált helyiségét, amely ezelőtt a nélkülözhetetlen éjjeli őrszolgálatban és elméleti kutatásban volt otthona, minden kérés és panasz ellenére sem tudja visszakapni.

Pedig őrszolgálat és kellő kiképzés hijján a tüzoltóság nem felelhet meg hivatásának.

A testület kötelességtudó működésére igy bénitóan nehezedik az elhagyatottság érzete.

Együtt érezzük a csöndes pusztulás fölötti fájdalmat a testület lelkes parancsnokának, Nékám Aurél pécsváradi gyógyszerésznek a pécsi parancsnokhz intézett ajszavával.

Rostás Géza parancsnok — egyike a megértőknek — azóta már künn is járt Pécsváradon, hogy lelkesedést öntsön a testület tagjaiba és további kitartásra buzditsa annak agilis parancsnokát.

Magával vitte a Pécsett járt dr. Marinovich Imre h. államtitkárnak, az országos tüzoltó szövetség ügyvezető alelnökének a pécsváradi bajtársakhoz intézett meleghangu lelkesitő levelét is.

A társadalom közönyét azonban sem ez a buzditás, sem ez a lelkesités nem fogja megtörhetni.

Pedig a vörös kakas réme állandóan ólálkodik minden pécsváradi polgár portáján is.

Mi lesz a közöny eredménye, ha egyszer sisteregve üti fel a fejét és gyors megbizható segitség hijján nyaldosó lángjaival hamuvá pörköli azt a vagyont, amelynek önkéntes őrségét most annak másfelé céltalanul elszórt morzsáival sem támogatják.

Figyelmébe ajánljuk az erről komolyan való gondolkodást a pécsváradi polgároknak és az illetékes hatóságoknak.

Nékám Aurél parancsnoknak pedig vigaszul megüzenjük, hogy az áldozatkészség tekintetében Pécsett sem jobbak az állapotok.

Mindenesetre a tüzoltó intézmények lehetetlen és tarthatatlan állapotán mielőbb segiteni kell, ez egyaránt kötelessége a hatóságoknak és társadalomnak. A sajtóközlemények egy magukban nem elegendők, szükség van lelkes emberre aki kezébe veszi a tüzoltó intézmény fellenditését célzó akció vezetését.

Schick Jácint dr. 50 éves jubileuma

Az irgalmas rendház ünnepe

Pécs, okt. 13. — Istenes Szent János fiai ma bensőségesen meleg családi ünnepet ülnek. *Schick* Jakab Jácint dr., definitor, a pécsi rendház perjele ma ünnepli csendben szerzetesi életének 50 éves fordulóját. Ez alkalomra Pécsre érkeztek a rendcsalád képviseletében *Thuróczy* Kornél rendfőnök és *Mura* Fülöp perjel Budapestről és *Roncskevics* Anzelm perjel Nagyváradról. Ennek a jubiláris ünnepségnek nemcsak pro foro interno, hanem pro foro externo, a nagy nyilvánosság világánál és bevonásával impozáns módon kellene lefolynia. Méltó és igazságos volna! De a jubiláns közismert szerénysége eleve tiltakozott ellene. Ámde ez ünnep szorosan családias jellege ellenére is ugy érezzük, hogy az a ragaszkodás, tisztelet és közbecsülés amely őt körülveszi, az 50 éves áldozatos munka előtt ma mégis meg akarja hajtani az elismerés zászlaját.

A Gondviselés kegyelméből egy egész életre tekinthet immár vissza Schick Jácint dr. büszkeséggel, a szó legnemesebb értelmében. Mert egész életet élt; szép harmonikus, nemes életet és annak nagy feladatait megoldotta az áldozatos és tevékeny keresztény szeretet és irgalmasság testi cselekedeteinek gyakorlásában Istenes Szent János szent örökségét megbecsülve és az utódokra áthagyományozva. E szép és harmonikus élet ha külső zajos mozzanatokban nem volt is gazdag, de annál értékesebb és maradandóbb becsü. Alapos orvosi tudásával, lekötelező szivességével nyájas ember- és vendégszeretetével, fáradhatatlan munkásságával, lobogó magyar hazafias érzésével csak elismerést és közbecsülést szerzett magának, dicsőséget rendjének, de különösen a pécsi háznak.

Ex abundantia cordis őszinte lélekkel azt kivánjuk, hogy ez az erkölcsi sikerekben gazdag élet és ez a jóságtól sugárzó szív sokáig legyen még a mienk a Gondviselés kegyelméből és a hála és szeretet, mely mindnyájunk részéről feléje visszalobban, sok édes fényt és meleget árasszon reá életének esti árnyaiban. Ad multos annos!

A nyugdijas katonák optálása

Budapest, október 12. — *Felhivják az összes nyugállományu egyének közül azokat, akik az elszakitott területre voltak illetékesek és Magyarország javára optáltak, a magyar állampolgárságot megszerezték, de ezen körülményt a honvédelmi miniszterium IV. osztályánál eddig még nem jelentették be, legkésőbb november végéig a honvédelmi miniszterium IV. osztályánál* (Budapest, I., Váralja-utca 14. szám II. emelet) *közvetlenül jelentsék be és optáló, illetőleg az állampolgárság elismeréséről szóló bizonyitványokat mutassák be.*

Fél milliárdnál több a Döbrössy-hagyaték

Kaposvár az általános örökös - A Pécsi muzeum nagyértékü festményeket kapott

Pécs, okt. 13. — A napokban megkezdték az elhunyt *Döbrössy* Alajos praelatus kanonok terjedelmes végrendeletének végrehajtását. Mint ismeretes, az elhunyt életében tudatta Kaposvár város vezetőségével, hogy templomot kiván épittetni szülőföldjén, hogy az a második Kaposvári plébánia temploma legyen. A végrendeletből most kitünik, hogy az elhunyt praelatus kanonok fejedelmi módon gondoskodott arról, hogy ennek a templomnak a felállitása még a mai nehéz viszonyok között is biztositható legyen. Ez a szeretetteljes gondoskodás érthető is, mert a végrendelet szerint ugy az ő, mint édes apja *Döbrössy* Károly kaposvári gimnáziumi igazgató és édes anyja született *Horváth* Katalin holttestét ott fogják elhelyezni végső pihenőre.

Döbrössy Alajosnak dusan felszerelt házi kápolnája volt. A felszerelések között négy milliókat érő kehely — köztük egy tömör ezüst, dus aranyozással és a Döbrössy család cimerével, azonkivül teljes apáti felszerelése, egész sereg igen értékes miseruha van. Igen értékes kincse a házi kápolnának egy Mater Dolorozát ábrázoló festmény. Erre vonatkozólag az elhunyt azt mondja, hogy ez a világhires *Guido Réni* olasz festőművész munkája. A végrendelet szerint azt állapitotta meg a képről *Anree* Károly a pécsi székesegyház festője is. Ha tehát ezek a vélemények csakugyan megfelelnek a valóságnak, *ugy ez a festmény egymaga körülbelül 5—600 miliót ér.* Az örökhagyó kivánsága szerint a házi kápolnának ezt a sok millió értékü felszerelését a felépitendő kaposvári templom kapja.

A végrendelet szerint a templom céljaira jut az az összeg is amely összes ingóságainak az eladásából befolyik. Tekintettel arra, hogy *hét szoba gazdag berendezéséről van szó*, ez az összeg is igen sok millióra fog rugni. Nem feledkezett meg az örökhagyó a rokonairól sem, akiknek szintén tekintélyes összeget képviselő tárgyakat hagyott. Meleg szeretettel emlékezett meg az örökhagyó végrendeletében egykori neveltjéről Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspökről, akit arra kér, hogy aranyláncát és gyürüjét fogadja el emlékül.

Az örökösök között van a pécsi városi muzeum is. Az örökség sok értékes festmény fametszet, fénykép stb. Az olajfestmények közt van *Ebergényi* László marsall, a 9. honvédgyalogezred tulajdonosának és nejének Széchenyi grófnőnek arcképe. Ez a Széchenyi grófnő anyai ágon rokona volt az elhunyt praelátusnak. Az olajfestmények közt van *Ebergényi* Eszter született Viszay grófnőnek, *Ebergényi* Farkasnak, *Szily* János Szombathely első püspökének, Majláth Györgyné, született *Prandau* Stefániának, *Majláth* Károly erdélyi püspöknek, valamint az örökhagyónak arcképe.

A festmények között van egy Rákóczy kép. Ezt állitólag a kuruc idők hirneves festője, *Mányok* Ádám festette Rákóczyról. *Döbrössy* praelátus kanonok a végrendeletben megemliti, hogy ezt a képet évekkel ezelőtt a Történelmi Társulat is tanulmányozta és részt vett annak kiállitásán is, ahol valóságos szenzációt okozott. Szakértők, akik eddig látták, ugy nyilatkoztak, hogy a kép csak Mányokitól eredhet. Ha a vélemények nem csalnak, ugy *a pécsi városi muzeum eléggé fel nem becsülhető műkincshez jut.*

A végrendelet felsorolja azokat az adományokat és alapitványokat, amelyeket a meleg szivü főpap még életében tett. Ezeknek az összege is sok millió. A hagyatékban *két millió korona készpénzt* találtak ezt azonban részint temetésre részint más felmerült kiadásokra forditották.

A szerencsés örökös Kaposvár városa, mint értesülünk azzal is meg akarja örökiteni az elhunyt emlékét, hogy egy utcáját az ő nevéről nevezi el.

Hirek néhány sorban

A behozatali engedély alá tartozó postacsomagok gyors kezelése céljából az engedély megadására a kérvényeket soron kivül intézik el. — A kincstári váltójegyek ára bélyegtelenül 20 K. — **Párbajt vivtak** Vitéz Lázár Domokos ezredes Kelemen Béla dr. ny. miniszterrel, Madarász Ernő dr. Bettelheim Mórral. — **Vásárhelyen** Dani Béla éjjeli őr a vasuti raktár előtt ülve elaludt, egy motoros vonat mindkét lábát levágta, elvérzett. — **Ernszt bankár** passziváinak összege eddig 2 és fél milliárd. — **Az irógépet** most 50 éve találta fel Latham Stoles amerikai mechanikus, az eszme a magyar Kempelen Farkasé. — **Borvalutát** hoztak be Békésgyulán, ahol 10 hl. óborért adtak bérbe egy vendéglőt. — **Pöstyénfürdőt** a cseh állam akarja megvásároni. — **Szőllősi** Zsigmond iró megvette Budán a régi Goldberger könyvkereskedést, a melyet maga vezet tovább. — **A Ku-Klux-Klan** társaság székházát Newyorkban felrobbantották, senkisem sérült meg. — **Meghaltak** Dániel Lajos dr. kuriai biró Budapesten, Losonczy Álmos Hajdumegye ny. tiszti főorvosa. — **Szabadkán** felmentették a 16 hónapja fogházban lévő, merénylettel vádolt Balla Gézát. — **Berlinben** egy font zsir egy milliárd márka, egy font burgonya 35 millió márka. Az omnibusz egyszeri viteldija 20 millió márka. Münchenben egy pár cipő 17—20 milliárd. — **Aradon** letartóztatták Hiros Imre földbirtokost állitólagos államellenes kijelentésért. — **Bpesten** a a Gellért fürdőben morfiummal megmérgezte magát Kalocsai Margit szinésznő. Állapota nem veszélyes. — **A bécsi t**[illegible]dén ma javultak a nehéz magyar papirok. — **Időjóslás:** Eső várható, csekély zivatarral, egyelőre lényeges hőváltozás nélkül.

A német birodalmi gyülés megszavazta a felhatalmazási törvényt

Berlin, okt. 13 — A német birodalmi gyülésen ma 316 szóval 24 ellenében megszavazták a felhatalmazási törvényt. 7 képviselő nem vett részt a szavazásban.

OCULARIUM
szakintézet szemüvegek beszerzése
KEMENY BÉLÁNÁL
Pécs, Jókai-tér 6. és Bpest, IV. Kossuth Lajos-u. 15. sz.
melyek a pontos orvosi rendelésnek is megfelelők. 3183

TELEFON

Felrobbant a varsói citadella egy raktára

Varsó, okt. 13. — A Magyarország irja: Ma reggel néhány perccel 9 óra előtt iszonyu dördüléssel felrobbant a varsói citadella 8. számu raktára. A szerencsétlenség óriási arányu volt. A katonaságnak a magánosok lemérdek autót bocsátottak rendelkezésére, hogy a sebesülteket elszállithassák. A varsói kórházak zsufolásig telve vannak sebesültekkel. **Mintegy 2500 sebesültet vettek ápolás alá, akik között igen sok a sulyos sebesült.** Az áldozatok legnagyobb része munkás és munkásnő, mert a katonaság hadgyakorlaton volt. A detonáció ereje olyan hatalmas volt, hogy a messze környéken bezuzta a házak ablakait és mázsás köveket dobott át a Visztula tulsó partjára. Varsóban általános az a feltevés, hogy a kommunisták robbantották fel a citadellát. Hir szerint **Norvid Neugebauer tábornok** a 28-as dandár parancsnoka, aki a szerencsétlenség idején a citadellában tartózkodott, **életét vesztette.**

A Concordia malom égése

Budapest, okt. 13. — A kigyuladt Concordia gőzmalom eloltásán a tüzoltók reggel 7 óráig dolgoztak. A lisztkeverő épületben a tüz még mindig senyved. A tüzoltók és a rendőrség 8 óra után elvonult a szinhelyről. Most már csak az eltakaritási munkálatokat végzik. A hatalmas udvaron a lisztkeverő raktár pincéjéből kimentett zsákok vannak elhelyezve és pedig mintegy 30 ezer zsák. Körülbelül 130 ezer zsák a pincében a tüz martaléka lett. **A 6 emeletes épület most már csak vázából áll.** Az épületből a tüzben elpusztult gépek maradványrészeit most dobálják ki az udvarra. A malom vezérigazgatója szerint éjjel egy órakor gyuladt ki a lisztkeverő raktár épülete valószinüleg a raktárüzlet gépei közül valamelyiken a kerekek összekötő szija elszakadt és a vasalkatrészek közé került, ahol tüzet fogott és igy keltkezett szikra meggyuitotta a keverőben levő lisztet. Kijelentése szerint gyujtogatásról nem lehet szó. A tüzet eddigi megállapitások szerint üzemi baleset okozta. A kár több milliárdra rug.

Ha kellemesen akarja magát érezni, ugy ránduljon ki a
Donátusi vendéglőbe
Édes must, ó- és ujborok.

Házak és szőllők
a város minden részén nagy választékban eladók. Bővebbet
Bod Károly
ingatlanokat közveiitő iroda Jókay-tér 7. szám alatt.

— **A pécsi keresk. és iparkamara uj elnökei.** A pécsi kereskedelmi és iparkamara ma elnökválasztó közgyülést tartott. A kamarára a közel jövőben váró nagy feladatok szükségessé tették hogy az eddig egy vállra nehezedett munka megosztassék és a kamara ügyeit hosszu idők után ujra teljes elnökség vezesse. A gyengélkedő Forbát Arnold alelnök távollétében a közgyülés Baumann Emil kamarai tagot kérte fel a közgyülés vezetésére és a kamarai közös bizottság előzetesen megtartott előkészitő értekezletének javaslatára a közgyülés Forbát Arnold kamarai alelnököt, aki 16 éven át a leglelkiismeretesebb pontossággal, önzetlen kötelességtudással és odaadással vezette, különösen a legutóbbi igen nehéz körülmények és viszonyok között, teljesen egyedül a kamarai ügyeket, egyhangulag közfelkiáltással a kamara elnökévé, majd a kereskedő osztály ugyancsak egyhangulag, közfelkiáltással Hamerli József vaskereskedőt, az iparos osztály pedig szintén egyhangulag, közfelkiáltással Baumann Emil gyárigazgatót osztályelnökökké, illetve a kamara elnökeivé megválasztotta. Az elnökség megválasztásával kapcsolatban kiegészitette a közgyülés a közös bizottságot is, ennek tagjaivá Taizs József, Csukás Zoltán, Schwartz Káfoly, Benkő Mihály és Lukács Aladár kamarai tagokat megválasztván Günther Mihály dr. kamarai főtitkár szivélyes szavakkal üdvözölte a kamara megválasztott uj elnökségét és annak minél áldásosabb müködéséhez Isten áldását kérte, azzal a bejelentéssel, hogy a választás megtörténtéről nyomban jelentés fog tétetni az elnökség uj tagjainak megerősitése végett a kereskedelemügyi miniszternek. A közgyülés az uj elnökség szivélyes éltetésével befejeződött.

— **Jótékonyság.** Dudek István önkéntes tüzoltó a Dunántúl utján 2000 koronát adományozott az uj Flórián szoborra. Oppelt Julia 200 koronát adományozott a Dunántúl utján a pécsi hősök emlékoszlopára.

— **A felnőtt leányok kongregációja** holnap vasárnap délután 3 órakor ünnepélyes tagfelvételt és fogadalom megujitást tart a zárdatemplomban.

Magyarország legismertebb látszerésze
CHMURA
okl. látszerész.
Motorikus nagy üzeme PÉCSETT
Városház-épület.
Fiókintézet BUDAPEST, Ferenciek -tere.

— **Sipos István dr.-t a budapesti egyetem egyházjogi tanszékére hivták meg.** A budapesti Pázmány egyetem hittudományi kara a Hanuy Ferenc dr. kanonoki kinevezésével megüresedett egyházjogi tanszékre Sipos István dr. pécsi teológiai tanárt hivta meg, akinek munkái országos elismerést és hirnevet szereztek. Sipos dr. a meghivás elől szerényen kitér, miután nem hajlandó Pécs városát elhagyni. Érdekes, hogy Sipos dr. már másodizben háritja el magától az egyetemi katedrát. Mintegy 8 évvel ezelőtt a tudós pécsi tanárt a pozsonyi egyetemre hivták meg de akkor is a Pécshez való ragaszkodás indokával tért ki a kitüntető meghivás elől.

— **Baranyai Gazdák bankja alakul Pécsett.** Baranyai Gazdák Bankja r. t. név alatt uj bank van alakulóban Pécsett. Az alapitási tervezet szerint a 100 millió koronás alaptőke 10,000 korona névértékü részvényekből áll, amelyek f. hó 25-ig a Baranyai Kisgazdák Hitel és Gazdasági Szövetkezete Rákóczi-ut 18. számu helyiségében jegyezhetők. A névértéken felül, részvényenként az alapitási költség 3000 korona. A jegyzett részvények névértékének 50%-a és az alapitási költség a jegyzéssel egyidejüleg ugyanott lefizetendő, a másik 50%-ot pedig a megalakulás után az uj bank igazgatósága fogja behivni. Mint értesülünk már is tuljegyzés van igy valószinü, hogy az alaptőkét az alakuló közgyülés lényegesen magasabb összegben fogja megállapitani mint 100 millió, amely jog gyakorlásáról már az alapitási tervezetben gondoskodás történt. Az uj banknak már a helyisége is meg van, ugyanis a Kisgazdák szövetkezete mint egyik alapitó a Loránt palotában lévő uj helyiségének Irgalmas templom felőli részét engedi át e célra.

— **Anyakönyvi hirek.** Az anyakönyvi hivatalban a mai napon a következő haláleseteket jelentették be: Marton Antal rk. 6 hónapos, Tiringer Mátyás kereskedő rk. 56 éves, Papp József rk. 4 hónapos, Kanizsai Ernő rk. 18 éves csordás Misleny, Kovács Emilné sz. Dezső Mária rk. 24 éves Szabolcsbányatelep.

A hét folyamán házasságot kötöttek: Nonnenmacher József rövidáru kereskedősegéd sé Kristóf Máia, Kajdi Károly bádogosmester és Frits Anna, Mirki Imre a Magyar Távirati Iroda munkatársa és Szabó Terézia, Simon László fuvarvállalkozó és Péter Erzsébet, Németh Dezső Kálmán Aladár honvéd huszár főhadnagy és Geltch Ilona Friderika Angyalka, Bolgár Tivadar Alajos bankigazgató és Jilly Blanka, Balogh Ferenc vsuti pályafölvigyázó és Kis Hegedüs Katalin.

— **Cholnoky Jenő előadása november elején Pécsett.** A Szociális Missziószövetségnek sikerült Cholnoky Jenő egyetemi tanárt, a világhirü földrajztudóst, az illusztris előadót egy estére megnyerni, melyen a hirneves, világlátott utazó, szokott tanulságos és szellemes modorában a lehető legaktuálisabb témáról fog előadást tartani.

— **Sport és színház tőzsde.** A tőzsde a legérzékenyebb és legpontosabb értékmérője a közgazdasági életnek éppen ezért a mai nehéz körülmények között fokozottabb mértékben fordul feléje a figyelem. Ahogy a közgazdasági élet iránt fokozódott az érdeklődés ugy növekedett a kultura fejlődésével a sport és színház iránt is. A sport és színház eseményei éppen olyan tartozékai az életnek, mint a gazdasági kérdések. A sportnak és színháznak még nem alakult ki a hivatalos tőzsdéje, de annál nagyobb a magánforgalma. A közgazdaság, sport és színház iránt megnyilatkozó érdeklődést központositja most a Pécsi Tőzsde közgazdasági hetilap, amely legközelebbi számában már a közgazdasági események mellett, külön mellékletét adja a sport és színház eseményeinek is. A Pécsi Tőzsde színház mellékletét egy avatott tollu, vérbeli iró szerkeszti, aki müvészi szemmel figyel, lát és ir s aki az események mellett az intimitásokat is elhozza a szinház tájékáról. A sport mellékletnek egy kiváló izig-vérig sportférfiu a szerkesztője, akinek személyében a sportember összetalálkozik a jó ujságiróval. A Pécsi Tőzsde sportmellékletének Déry Gyula lesz a szerkesztője. Ezzel a névvel már elárultuk azt is, hogy a Pécsi Tőzsde sportmelléklete gazdag, változatos, szines és eleven lesz. A Pécsi Tőzsde a helyi sportlapot nélkülöző és a szinház iránt érdeklődő közönségnek mindent elmondó, eleven tőzsdét teremt. A Pécsi Tőzsde péntek délután fog megjelenni.

— **Himlő ellen ujraoltás az iskolákban.** Tolnai Vilmos dr. és Schwartz Vilmos dr. városi kerületi orvosok megkezdték az iskolákban a szokásos évi ujraoltásokat. Mindazon csecsemők, kik bármely okból tavasszal beoltva nem lettek, nevezett orvosok lakásán naponta d. u. 1—2-ig díjmentesen lesznek beoltva.

— **A nemzeti szabadtanitás pécsi egyesülete** f. hó 18-án, csütörtökön d. u. 5 órakor a Mária-utcai felső keresk. leányiskola 2. sz. tantermében igazgatósági ülését tartja, melyre a választmányi tagokat és minden érdeklődőt szivesen meghiv az elnökség.

— **A Szociális Misszió szövetség** f. hó 16-án kedden d. u. 5 órakor tartja rendes havi konferenciáját az Anna-utca 17. sz. a. helyiségében, melyre tekintettel az igen fontos tárgysorozatra kérik az összes tagok szives és pontos megjelenését s kérik ne feledkezzenek meg igéretükről, a fél kiló lisztről.

— **A pécsi fémipari szakiskola** igazgatósága közölte a kaposvári polgármesteri hivatallal, hogy a tél folyamán ipari szaktanfolyamokat kiván rendezni Kaposváron és erre a célra megfelelő helyiséget kér. Az erre vonatkozó tárgyalások a napokban megindulnak.

— **Névmagyarositás.** A belügyminiszter megengedte, hogy Adrigán Ilona pécsváradi születésü pécsi tanitónő családi nevét Andorra változtassa át.

— **Lópokrócok** minden minőségben a legjutányosabban kaphatók a Béka boltban.

— **A jogliceummal szemben** Király-utca 41. sz. a. levő Kertész Ferenc **kalapgyártó** üzemében nagy választék a legujabb kül- és belföldi gyártmányu uri és női kalapokban, ugyszintén angol sport sapkákban. Kalapátalakitások a legmodernebb bécsi és párisi modellekre vállaltatnak. Üzem Munkácsy M.-utca 27. Telefon 965.

— **Találtak a szigeti külvárosi** gyakorlótéren egy football pumpát. A tulajdonos átveheti a huszárszázad irodában.

— **Eljegyzés** Krausz Benő könyvkereskedő leányát Mariannát eljegyezte Rechnitcz Sándor papirkereskedő és nyomdatulajdonos Dombovárról. (Minden külön értesités helyett.)

Kalla Terike és Niedermann Géza jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **A vas és fémmunkások** szakcsoportja 20 éves fennállásának jubileuma a nőegyletben nov. 3-án lesz tánccal egybekötve.

— **A délvidéki egyetemi és főiskolai hallgatók** egyesülete f. hó 16-án, délután fél 6 órakor a belv. iskolában udvarlátást tart. A tagok pontosan jelenjenek meg.

— **A pécsi 19. honvéd bajtársi szövetség** elökészitő bizottságának elnöke felkéri a bizottság tagjait, hogy kedden október 16-án délután 6 órakor fontos megbeszélésre a budai külvárosi katolikus körben megjelenni sziveskedjenek.

— **Löbl-féle burgonya kapható** hétfőn egész nap a főpálya udvar raktár vágányán. Telefon 711.

— **Vattelin** fehér és fekete, valamint paplan és szabó vatták méltányos árért vásárolhatók a Béka boltban.

— **Az akadémiai urak kongregációja** okt. 15-én, hétfőn este 6 órakor tartja vitaestélyét: „A vallási közönyösség biologiája" cimen a belvárosi kat. kör szokott helyiségében. Utánna tanácsülés. A tagok föltétlen megjelenését kéri az elnökség.

— **Cipésztanfolyam.** A budapesti technológián cipészmesteri tanfolyamot kiváló sikerrel végzett Laukotka Vilmost a legrégibb iparos egyesületnek, a Katolikus Legényegyletnek már régebben sikerült megnyerni arra, hogy az idei őszi szezonban cipésztanfolyamot tartson az egylet helyiségében. *Tanitani fogja a budapesti technológián* elsajátott legmodernebb módszerrel mindazt amire a legkényesebb igények kielégitésére egy jó czipésznek és orthopedcipésznek szüksége van. Tandij nincs, csak a megjelölendő taneszközöket kell kinek-kinek beszereznie. Részt vehetnek a tanfolyamon a legényegyleti és ker. szoc. érdeklődők mellett azok is, akik jelenleg még egyik egyesületnek sem tagjai. Jelentkezni lehet a fenti mesternél (Szigeti-országut 44.) vagy a Kat. Legényegylet házfelügyelőjénél. (Megye-utca 20.) Kezdődik okt. 15-én.

— **Velour és double szövetek** a legkényesebb izlést kielégitő választékban kaphatók a Béka-boltban, ahol shifonokban és vászonokban a legjobban felszerelt raktár van.

— **Szerezzük be a Divat Otthonból a kabátokat.**

— **Lópokrócok** nagy mennyiségben olcsón kaphatók Hirsch és Pollák rőfös és divatáruházban.

—**Gyufaáremelkedés elleni védekezés:** vegyen öngyujtót és tárkövet Szalay Jakabnál, Király utca 34.

— **Férfi szövetek érkeztek a Divat Otthonba.**

— **Szőrme munkát** minden igénynek megfelelően legmodernebb fazonra készit Walcz Ferenc szücs. **Szörme festés és bőrkikészités 10 nap alatt készül.** Árpád utca 23. szám.

— **Női sport, bársony, düftin, cilinder kalapok olcsón kaphatók. Vasalások legszebben, legolcsóbban készülnek. Jókai-tér 7. sz. kalapterem.**

— **Csoda szép csikos és sima női szöveteket vegyünk a Divat Otthonban, mert olcsó és finom.**

— **Ingyen utazhat Budapestre,** annyit megtakarit, ha vászon-, szövet-, menyasszonyi kelengye és egyéb rőfösáru bevásárlásánál felkeresi Sarkadi Rudolf kézműáruházát (IV., Fővám-tér 3.). Felhivjuk egyébként olvasóink figyelmét a cég, mai számunkban megjelenő hirdetésére.

* **Egy bemutató** (Tökmag, csütörtökön C bérletben) és egy felujitás (Cigány, szerdán B bérletben) szerepel a szinház heti müsorán.

* **Vigjáték** (Tökmag), népszinmü (Cigány), operett (Cigánybáró) és dráma (Bánk bán és Ocskay brigadéros) tarkitják a heti müsort.

* **Az első ifjusági előadás** szombaton d. u. 3 órakor kerül szinre, mérsékelt helyárakkal. Az Ocskay brigadéros máris hiressé vált, tökéletes előadását fogja ez alkalommal végigélvezni az ifjuság. Jegyeket erre az előadásra — egyelőre iskolák szerint, csoportosan — az irodában lehet előjegyezni. Az igazgatóság terve szerint minden szombaton lesz egy-egy ilyen előadás, lehetőleg klaszszikus történelmi darabokból.

* **A legnagyobb sikerü darabokból** van összeállitva a Nemzeti Szinház jövő heti müsora. Hétfőn a Cigánybáró kerül szinre C bérletben, a felujitás pompás operai és operett-együttesével, kedden a Bánk bán tökéletes előadását ismétli meg a kitünő drámai személyzet. A bérletben szerdán Szigligeti Cigányának lesz a reprize, Árkossyval a cimszerepben. Csütörtökön Vaio Nicodemi bájos vigjátékát a Tökmagot mutatja be a szinház Molnár Arankával a cimszerepben. Partnere Küthy György lesz. A Renaissance szinház tavalyi legnagyobb sikerü kasszadarabját még kétszer (pénteken és szombaton is) kitüzte az igazgatóság, mig vasárnap d. u. ujra a Cigánybáró, estse pedig a Cigány van müsoron. Szombaton d. u. tartja meg a Nemzeti Szinház az idei első ifjusági előadását, mely alkalommal az Ocskay brigadéros kerül szinre mérsékelt helyárakkal.

* **A szinházról és annak tájékáról friss, érdekes hireket, intimitásokat, huncutságokat fog közölni a Pécsi Tőzsde hetilap szinházi melléklete. A Pécsi Tőzsde szinházi mellékletével bővitett száma péntek délután jelenik meg. A nélkül, hogy a kiváncsiságot fel akarnánk csigázni, elárulhatjuk, hogy ez a szinházi mellékket a szinházi életnek olyan tőzsdéje lesz, amely minden szinházi eseményre a szeizmográf érzékenységével és pontosságával reagál.**

SZINHÁZI HETI MÜSOR:

Vasárnap d. u.: **Szénásszony kocsisa.**
Vasárnap este: **Szigetvári vértanuk,** diszelőadás.
Hétfő: **Cigánybáró** (C bérlet.)
Kedd: **Bánk-bán** (A bérlet.)
Szerda: **Cigány** (B bérlet.)
Csütörtök: **Tökmag** (Bemutató.)
Péntek: **Tökmag.**
Szombat d. u.: **Ocskay brigadéros** ifjusági előadás.)
Szombat este: **Tökmag.**
Vasárnap d. u.: **Cigánybáró.**
Vasárnap este: **Cigány.**

TŐZSDE

Budapest, okt. 13. — Hivatalos clearing árfolyamok: Milano 890—945, lira 900—955, svéd korona 5090—5420. A többi változatlan.

Összefoglaló magánforgalom: Egész délelőtt folyamán üzlettelen volt, a spekuláció kényszereladásoktól való félelmében tartózkodott a vásárlástól. Üzletkötések alig jöttek létre. A Magyar Hitel gyenge irányzatának hatása alatt az egész arbitrage piac lanyhulni kezdett. Változatlanul jó volt a Mezőcukor, továbbá a Pesti Hazai. A kosztpénz prompt 2% volt kinálva, kasszanapra 4%. Magyar Hitel 700—710, O. Hitel 131—136, Angol-Magyar 116, Ker. bank 1225, Lloyd bank 36, Pesti Hazai 4200—4300, Földhitel 370, Salgó 585, Államvasut 400—410, Mefter 410, Rima ex jog 118, Fegyver 1550, Schlick 120, Láng 160, Ganz vill. 1700—1750, Kühne 72, Alt. szén 2700, Kohó 775, Georgia 1375, Mezőcukor 390, Stummer 1375, Izzó 510, Gummi 190, Hungária mütr. 210, Flóra 175, Első bp. gőz 215, Leszámitoló 100, Ofa 600, Viktória 21.

Scheid-cég jelentése: Egykoronás ezüst 2100, forint 5700, 5 koronás 10600, arany 10 koronás 62000, dukát arany 65000. A forgalom csekély, az irányzat lanyha.

Terménytőzsde: A mai terménytőzsdén buza 1000, rozs pedig 2000 koronával olcsóbbodott. Zab iránt jobb az érdeklődés. Hivatalos árfolyamok: 76 kg.-os buza 945—955, egyéb 940—950, 79 kg.-os tiszavidéki 960—970, egyéb 955—965, rozs 630—640, takarmányárpa 630—660, sörárpa 725—775, köles 775—780, zab 680—690, tengeri 680—700, repce 1600—1700, korpa 380—390.

Sestésjelentés: Szabadvásári maradvány 224, érkezett 80, eladva 55, fiatal könnyü 80—86, nehéz 88—92. Zártvásáron maradvány 1, érkezett 2, elkelt mind, árak mint fent.

Zürich, okt. 13. (Zárlat.) Páris 3385, London 2529, Newyork 557, Milanó 2540, Hollandia 219.25, Bécs 0.0078.75, Szófia 545, Prága 1665, Varsó 0.0006, *Budapest* 0.0307½ (nyitás 0.0307½), Bukarest 254, Belgrád 654.

1723. Mányoki Ádám.
Sz. Szokolyán 1673-ban † Dresdában 1757-ben.

L. de Carignan képe.

Mellig, kissé jobbra fordul, de szembe néz. Göndör haja szőke, egyes fürtjei vállaira omlanak, szemöldöke és pillái alig látszanak, szeme kék. Kivágott fehér selyem-ruhájának bélése zöld ingének fodra csipkéből való, elől és az uj hasitékánál a gombok ékkövesek, jobb vállára vetett palástja piros. Jelzése fölül balról három sorban: »Louise Madmoiselle de Carignan«.

Vászon, méretei 77.3: 59 cm.
Vétetett 1899: VIII. 1-jén Peter Schefflertől 380 frton (482/99).
Elszámoltatott 1899: XII. 31-én (673/99). Az elszámolást elfogadta 1900: IV. 26-án a 7101 szvsz. leirat (251/900).

904. V. 8.

Vét: P. Schefflertől

7101 – 900

Mányoki Ádám

Csere útján hazakerült Mányoky Ádám önarcképe.

Az Est. 1932 máj. 5.

U. 3161

A Művészeti Múzeumok Barátai Egyesülete szerezte meg a képet csere útján a Szépművészeti Múzeum részére.

DEPOSITED BY THE
UNIVERSITY OF
ILLINOIS

Mányoki Ádám

Dr Lázár Béla: Mányoki önarcképe hazakerült.
Pesti Hirlap 1932 máj. 5.

N. 3160.

A kép a schleissheimi képtárban volt látható, ahová a münchenni Pinakotékából került. A kép 1700–1702 között Hamburgban keszülhetett, amikor Gilenco Mihály Bertold arcképe (1702). A kékbársony barettes, nyitott ingu fiatal festő balyában palettáját, jobbjában festő botját tartja.

A kép csere utján jutott a képművészeti Múzeumba. A hontmegyei szokolyán, a paplakon, születése helyén emléktáblát „fogunk" felállítani a művész arcképével, mellet Kisfaludy Strobl Zs. mintáz.

Werthern gróf arcaképe (Mányoktól

Muz. és Kvt. Ér.
VII. 202.

Muz. és Kvt. Ert.

Mányoky Ádám, festő I. 215.

1907. XI. 30.

953/1907.

Veszprém (utiszámla.)

Mur.ésKvt.Ert.

Mányoky Ádám, festő I. 210

1904. I. 20.

Temesvári városi Itár (60/1904.)

Könyvtemle.

469. Mányoki Ádám után.

A mester sz. Szokolyán 1673-ban. † Dresdában 1757 augusztus 6-án.

Saját arczképe.

Derékig, kissé jobbrafordultan, de szembe nézve ábrázolja a művészt, a ki jobb kezében festőpálczát, baljában pedig palettát és hat ecsetet tart. Hosszú haja, szeme és szemöldöke barna, arcza és bajusza leberetvált. Kék kucsmájának bélése csíkos, ingének nyaka szétáll és ujjai felgyűrvék. Gomblyukába akasztott szalagja rózsaszínű. A háttér szürke.

Vászon, méretei 85·5 : 66 cm. — Lelt. sz. 469. — Megrendelés útján szereztetett 1893 február 3-án 314 K-án (131–892). — Kifizettetett 1893 november 25-én. — Elszámoltatott 1894 június 28-án. — Az elszámolást jóváhagyta az 1894 július 10-iki 3135 szvsz. határozat (121–894).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1894 : V. 183. *Mányoki Ádám után :* Saját arczképe. — 1907 : VI. 2. *Mányoki Ádám után :* Mányok Ádám festőművész.

Jegyzet. A schleissheimi képtárban lévő eredetiről másolta Landsinger Zsigmond.

Mányoky Ádám

Singer Künstler lex.

III. 99. l.

Gerevich Tibor nérrövidítéssel
megjelent czikkeit az I–III
kötetből pótolni.
a kötetek tárgymu-
tatóiból.

SPORT

KANADA
a jéghokki Eldorádója

A kanadai „Saskatoon Quakers" jéghokki-csapata európai turája során január 27-én és 28-án mérkőzik Budapesten. Kanada jéghokki-sportjának hatalmas méreteiről ad képet az alábbiakban Kovács Béla, a Canadian Pacific Railway Company budapesti igazgatója, a kanadai csapat budapesti útjának szervezője.

Nincs város, de még csak kis falu sem Kanadában, amelynek ne volna valamirevaló jéghokki-pályája, ahol a legkülönbözőbb csapatok bonyolítják le mérkőzéseiket az elemi iskolásoktól a szenior-sportolókig. Az amatőr-hokkiszövetség a csapatoknak hét korosztályát tartja hivatalosan nyilván. Quebec-tartományban például, amelynek lakossága Montreállal együtt alig haladja túl a kétmilliót, a mult évben 2960 volt a hivatalosan nyilvántartott hokkijátékosok száma. Még pedig 417 gyermek, 529 serdülő, 394 ifjúsági, 330 középfokú junior, 409 junior, 420 középfokú szenior és 136 szenior. A legnépesebb tartományban, Ontarióban a hivatalosan bejegyzett hokkijátékosok száma eléri a huszonkétezret. Ha pedig Kanadának mind a tizenegy tartományát számba vesszük, úgy a hokkijátékosoknak valósággal légióját kapjuk.

Saskatoon, amelynek csapatát látni fogjuk, mindössze 45.000 lakossal rendelkező város Saskatchewan tartomány közepén. Mint a tartomány székvárosának, van egyeteme, mezőgazdasági és erdészeti főiskolája, állami mintagazdasága, hat középiskolája, két kórháza, színháza, vámháza, hét bankja, hatvanhét ipari vállalata, tizenhét parkja, ötvenkét temploma stb. Saskatoon kicsiny, de rendkívül foraglmas város; naponta negyvenkét vonat indul és érkezik pályaudvarába.

*

Kanadában minden ötven-hatvanezer lakossággal rendelkező városnak van fedett sportcsarnoka. Ezek rendszerint magánvállalkozások, s mindegyiknek van saját professzionalista jéghokki-csapata. A csapat tagjai a város dédelgetett kedvencei, akiket egy-egy győztes mecs után értékes ajándékokkal lepnek meg a hódolók. Nem ritka eset, hogy valamelyik népszerű játékos drága autót kap ajándékba. A kanadai professzionalisták többnyire saját üzlettel rendelkező fiatalemberek. Az üzletet a sportolásból szerezték, de úgy osztják be a dolgukat, hogy üzleti elfoglaltságuk mellett jut idejük a rendkívül komoly, hosszadalmas tréningekre is. A súlyos feltételű tréningek az amatőröknél épp úgy, mint a professzionalistáknál meg is hozzák a kívánt eredményt. Rendkívüli fegyelmezettséget és katonás pontosságot követelnek a játékosoktól, akik a követelményeknek meg is felelnek, mert érdemes jó professzionalistának lenni. A kanadai profik mérkőzéseiket oly kegyetlen iramban játsszák, hogy a közönségnek a szava is elakad a gyorsaság láttára.

Az amatőr-mérkőzéseken meg-megjelennek a menedzserek, hogy tehetségek után kutassanak. Ilyenkor félistenként játszanak az amatőrök, hogy magukra tereljék a figyelmet. A dollár hatalma nagy és nincsen erő, amely meg tudná gátolni a kiszemelt amatőrt a megvásárlásáról szóló szerződés aláírásában. Az amatőr boldogan válik professzionalistává, néha nem is annyira a pénzért, mint a hírnévért és a dicsőségért. A kiváló hokkijátékosok nevét sűrűbben említik a lapok, mint a kormányférfiakét. Vezető csapatban egy-egy játékos átlagosan tíz-tizenkétezer dollárt keres szezónonként, és ez nem is sok, mert a haszon oroszlánrészét a menedzserek vágják zsebre.

Európában eddig még nem járt kanadai professzionalista csapat. A mindsűrűbben áthajózó amatőrcsapatok csak ízelítőt adnak az igazi kanadai hokkiból.

*

Kanada legnagyobb játékosa a még ma is élő *Lester Patrick* volt. Minden kanadai fenntartás nélkül elismeri, hogy Lesterhez hasonló fenomén még nem termett a földön. Amíg játszott, csodálatos győzelmeknek volt a megteremtője. Élete folyamata volt az ünneplésnek. Bálványként tisztelték és csodálták. Mindent elért, amit csak kívánt, mégis, amikor visszavonult, azt mondotta, ha előről kezdhetné, kriminalista ügyvéd, vagy sebészorvos lenne, csak nem hokkijátékos. Lester volt minden idők legnagyobb stratégája. Ésszel és analizálással játszotta meg mérkőzéseit. Lester mint 19 éves nyurga legényke tünt fel a jéghokkisportban. A nyugatkanadai Brandon helyi csapatába úgy jutott be, hogy az egyik védőjátékos megbetegedett. Már abban az időben is a hátvédpárnak kősziklaként kellett ellentállni az ellenfél támadásainak. A hátvéd sohasem futhatott el. Feladata csak az volt, hogy a korongot az ellenféltől elszedve, valamelyik jó helyzetben lévő csatártársának továbbítsa. Lester ezt a meggyökeresedett, szinte törvényszerű szabályt a brandoniak ámulatára egyszerűen sutba dobta azzal, hogy amikor az ellenfél lerohanását megállította, ő nyomban rohamra indult. A nézők hiába bömbölték, hogy álljon meg és jöjjön vissza, Lester süket maradt. És a következő pillanatban Lester ütőjéről az ellenfél kapujába repült a korong. És az ellenfél még magához sem tudott térni, Lester máris újra lerohant és beütötte a második gólt. Vitának többé nem is volt helye: Lester bizonyított és új szabályt teremtett, amely örökéletű marad.

Lester Patrick Brandonból Montrealba, majd Vancouverbe került, később visszatért Torontóba és az a csapat, amelyben játszott, biztos győztese volt a világbajnokságnak. Jelenleg a New York-isk menedzsere és csapata a tavalyi világbajnokságot is megnyerte.

*

Kanadában a leghíresebb hokkitrofea az Allan-Cup, amely egyben az amatőrbajnokságot is jelenti. Minden valamire való csapatnak leghőbb vágya, hogy az Allan-Cup-mérkőzések résztvevői sorába juthasson. Odáig azonban göröngyös az út. Sok nehéz mérkőzés, sok türelem, kitartás és lelkesedés szükséges, hogy mint tartományának legjobbja, a Kelet négy és a Nyugat hat, összesen tehát tíz csapat közé jutva, az Allan-Cupért, illetve a bajnokságért mérkőzhessék. A tavalyi döntő április 8-án és 10-én folyt le Vancouverben, Brit-Columbiában, a New-Brunswick-i „Moncton Hawks" és a „Saskatoon Quakers" között. A küzdelemből Moncton került ki győztesen, kis gólkülönbséggel. Ez az eredmény azonban feljogosítja a Saskatoon Quakers csapatát arra, hogy a jövő hónapban, mint a jéghokki-világbajnokság legjogosabb várományosa jelenjék meg Milánóban.

*

A „Saskatoon Quakers" első budapesti mérkőzését január 27-én, szombaton este 7 órakor, a másodikat január 28-án, vasárnap délben fél 1 órakor játssza. Mindkét mérkőzésen a Dewar-ral megerősített magyar válogatott csapat lesz az ellenfele.

A két mérkőzést a korcsolyacsarnok előtt hosszában elhelyezett tribünökkel amfiteatrálisan körülvett pályán bonyolítják le. Az ülőhelyeket a korcsolyacsarnok nagytermében és a pálya két hosszoldala közepén helyezik el, míg az állóhelyül szolgáló tribünöket a pálya két végén állítják fel. A mérkőzések napján a műjégpályát este hat órakor, illetően déli féltizenkét órakor bezárják, amikor is a műjégpályát mindenkinek el kell hagyni. Szombaton hat óra után, vasárnap déli féltizenkettő és délután két óra között tehát a korcsolyázás szünetel.

A BKE már megkezdte a jegyárusítást és az érdeklődők máris tömegesen jelentkeznek a korcsolyacsarnok irodájában. Különösen a fűtött helyek kelendőek, olv annyira, hogy hamarosan sor kerül a „Minden jegy elkelt" szövegű táblára.

Nádas szövetségi kapitány iránt bizalmatlanságot nyilvánitottak

Valahányszor a válogatott csapatot vereség éri, vagy a magyar labdarugósport tekintélyén más csorba esik, a professzionalistákat illetik vádakkal és teszik felelőssé a bajokért. Most is a frankfurti vereség ódiumát több oldalról a Professzionalista Labdarugó Alszövetségre igyekeztek hárítani. Ennek ellensúlyozására és a való helyzet megvilágítására rendkívüli tanácsülést hívott össze ma estére a PLASz és az ülésre meghítva *Usetty* Bélát, a MLSz elnökét és *Kenyeres* Árpád főtitkárt, valamint *Nádas* Ödön szövetségi kapitányt. Az ülésen a PLASz elnönksége és tanácsa teljes számban megjelent. Mintegy három és fél óra hosszat tartott, amíg a felszólalók sorra elmondották kifogásaikat, amelyek hűen tükrözték vissza mindazokat a helytelenségeket és visszásságokat, amelyek a magyar labdarugósportnak amugyis fogyóban lévő erejét még jobban sorvasztja. A *Mailinger* Béla elnöklésével lefolyó tanácsülésnek *Langfelder* Ferenc volt az első szónoka. Mindjárt elöljáróban kijelentette, hogy a PLASz tájékoztatni kívánja a nyilvánosságot a labdarugósportban ma uralkodó állapotokról és a nagy nyilvánosság előtt akarja kijelenteni, hogy a PLASz nem vállalja a felelősséget, nem is vállalhatja, mert a labdarugósport nemzetközi ügyeibe, a válogatott mérkőzések dolgaiba és a világbajnokság előkészítésébe nincsen beleszólása.

Langfelder rámutatott az utolsó időkben történt helytelen intézkedésekre, a szövetségi kapitány hibáira és a frankfurti mérkőzéssel kapcsolatos súlyos könnyelműségekre. Két határozati javaslatot terjesztett elő. Az egyik arról szól, hogy a *PLASz nem látja jó kezekben a világbajnokságra való előkészítést* és ezért elhárítja magáról a felelősséget. A második határozati javaslatban pedig azt kéri, mondja ki a tanács, hogy az MLSz gazdasági politikáját a mai gazdasági viszonyokkal nem tartja összeegyeztethetőnek. *Mailinger Béla teljes bizalmatlanságát hangoztatta Nádassal szemben.* Sem a válogatás módját, sem munkatársainak megválasztását nem helyesli. *Dinnyés* Lajos lehetetlennek tartja, hogy a PLASz, amely a válogatott játékosokat rendelkezésre bocsátja és amely tulajdonképpen fenntartója a futballsportnak, nem szólhat bele se a válogatásba, se a nemzetközi ügyek intézésébe. *Barna* Sándor és mások hozzászólása után *Usetty* Béla védelmébe vette *Nádast* és kijelentette, hogy a szövetségi kapitány díjazását helyesli, mert senkitől sem lehet anyagi áldozatot kívánni! Felszólalt *Nádas* Ödön is, de csak arra szorítkozott, hogy egyes nyilatkozatokat megcáfoljon, mint olyanokat, amelyeket meg sem tett. Kijelentette, hogy minden körülmények között ragaszkodik ahhoz az elvéhez, hogy játékosokat, akik bajnoki mérkőzéseiken százszázalékos teljesítményt nem nyujtanak, a válogatásnál mellőzi. *Mailinger* Béla határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben azt kéri, hogy *az MLSz állítson föl világbajnokságot előkészítő bizottságot* és a bizottságba a PLASz, súlyának megfelelően, a maga részéről tagokat delegálhasson. A *tanács a beterjesztett határozati javaslatokat egyhangúan elfogadta.* A szövetségi kapitányra vonatkozó javaslat egyben a PLASz bizalmatlanságát jelenti *Nádas* Ödön szövetségi kapitány működése iránt.

---

* **A Bocskay 7:0 arányban győzött Calaisban.** Szombaton Calaisban mérkőzött a Bocskay és 7:0 (4:0) arányban győzött. A gólok közül Kovács hármat, Eöri kettőt, Kiss Gábor és Markos egyet-egyet szerzett.

* **Mikángyi Ottó előadása az atlétika történetéről.** Mikángyi Ottó, a Testnevelési Főiskola tanára szombaton délután a Pedagógiai Társaság meghívására a Tudományos Akadémia kistermében előadást tartott „Az atlétika és szellemtörténet" címmel. Mikángyi Ottó előadásában ismertette a rómaiak, írek és germánok őskorának atlétikai megnyilvánulásait, majd a középkor után a magyar lovagkorról beszélt. Előadásának végén hangsúlyozta, hogy a testnevelés sportetikai tartalom és eszményi célok nélkül méltatlan a támogatásra. Az elismeréssel fogadott előadás után Kornis Gyula államtitkár, a Pedagógiai Társaság elnöke mondott köszönetet Mikángyi Ottónak a tartalmas és érdekes előadásért.

* **A boxoló-csapatbajnokság utolsóelőtti fordulóját vívják vasárnap.** Vasárnap délután 6 órakor a *B. Vasutas—Herminamezői AC*, este 8 órakor a *BTK—FTC* mérkőzése jut lebonyolításra a Beszkárt fűtött tornacsarnokában. A csapatbajnokságnak ez a két mérkőzés az utolsóelőtti fordulója. Elkeseredett küzdelem várható mind a négy csapat részéről.

* **Cserkész-síverseny a budai hegyekben.** A budai hegyekben február 4-én országos cserkész-síversenyt rendez a Magyar Cserkész-Szövetség. Miután az ország minden részéből sok nevezés szokott beérkezni, a vidéki cserkészselők részére külön vidéki vándordíjat is létesítettek.

* **A Honvédtiszti Vívó Klub kardcsapata Miskolcon.** A Miskolci Atlétikai Kör vívószakosztálya vasárnap vívóakadémiát rendez a népkerti tornacsarnokban. A vívóakadémia parádés száma a Honvédtiszti Vívó Klub ötös kardcsapatának (Timár, Borovszky, Idrányi, Hámory, Kőszeghy) mérkőzése a miskolciak vegyes csapatával, amelyben Simonyi százados, Leidl lovag fhdgy, Papváry hdgy, Csiszár Géza és Csiszár Lajos szerepel. A programmon még párbajtőr és tőrakadémia szerepel, a HTVK vívóinak a bemutatásában. Ezenkívül Ruszkay Jenő vezérezredes párbajtőr-mérkőzést vív Borovszky fhdgy.-gyal, Pladenszky Ferenc csendőrszázados pedig tőrasszót vív Timár fhdgy.-gyal. A HTVK csapatát vitéz Somogyi Endre alezredes vezeti.

Pezsgős

tengersós levendula tabletta, a Lavin révén 6 fillérért nagyszerűen ápolhatja arcát, testét. A Lavin tabletta mosdóvízbe, vagy fürdőbe dobva a nőknek nélkülözhetetlen. A Lavin 5 darabos tekercsben szaküzletekben kapható.

— (Meghülésnél), náthaláznál, mandolalobnál, torokgyulladásnál, valamint idegfájfájdalmaknál és szaggatásnál naponta fél pohár természetes „Ferenc József" keserűvíz rendes gyomor- és bélműködést biztosít. Egyetemi orvostanárok véleménye szerint a Ferenc József víz hatása gyors, kellemes és megbízható.

* **Frankfurt után Párizs?** A magyar válogatott csapat, miután jól kipihente Párizsban a frankfurti mérkőzés fáradalmait, vasárnap Budapest csapata néven Párizs csapatával játszik a francia közönség előtt. A mi sportközönségünk hamar békül, különösen, ha labdarúgókról, még hozzá válogatott játékosokról van szó. Igy tehát már-már fölengedett a keserűsége s talán meg is bocsátja a frankfurti vereséget a párizsi győzelemért. Csak győzelem legyen, ez a fontos, mert ez a tömeghangulat természetrajza. De ne adja az Isten, hogy Frankfurt után Párizs következzék. Hogy a német győzelmet francia győzelem kövesse, mert ebben az esetben még baj is lehetne a tömeghangulattal. Roppant veszedelmes és fölöttébb káros volna most, a tavaszi évad küszöbén. A könnyen megbocsátó közönség Párizst már nehezebben bocsátaná meg Frankfurtnál is. Pedig, ha úgy vesszük, a párizsi mérkőzés nem is túlságosan komoly eset. Inkább vegyes fölvágott, sem mint igazi magyar—francia erőpróba. Egyszerű mérkőzés, amelynek az a legfőbb értelme, hogy bizonyos mennyiségű francia frankot hoz a magyar futball konyhájára. Mert vegyük csak Párizs csapatát. Két magyar (Berkessy és Sas) és egy osztrák játékos (Hiden) is szerepel benne, sőt Budapest csapata sem hamisítatlan budapesti csapat, lévén egyik tagja debreceni — *Teleki* személyében. Mindazonáltal kívánatos, hogy Párizs magyar győzelmet lásson és a magyar közönség itthon vigasztalhassa magát, hogy még sem vagyunk annyira lecsúszva a futballban. A budapesti csapat összeállítását nem nehéz kitalálni, ha ugyan Fábián szövetségi kapitány ki nem eszel meglepetésül valami különlegességet. Nagy választék játékosokban szerencsére nincsen s ezért a csapat alkalmasint a következőkből fog megalakulni: Háda — Sternberg, Biró — Seres, Szücs, Szalay — Fenyvesi, Vincze vagy Polgár, Teleki, Toldi, P. Szabó. Párizs csapatának *Berkessy* és a kitünő osztrák kapus, *Hiden* a sztárja. *Sas*, az egykori ujpesti játékos a leggyorsabb csatára a francia fővárosnak. — A *Bocskay* és a *Kispest* a francia vidéken szerepel vasárnap.

* **Mecsek-bizottságot alakított a Sí-Szövetség a pécsi télisport föllendítésére.** A Magyar Sí-Szövetség céltudatosan dolgozik a vidék sísportjának megszervezésén és irányításán. A vidék sísportjának a szervezése síelésre alkalmas hegyvidékenként történik. A *„Mátra"* megszervezése után a *„Mecsek"*, illetően egyik legnagyobb sportvárosunk, *Pécs*, sí- és más télisportjának megszervezésére kerül a sor. A Szövetség *„Mecsek"-bizottságot* alakított és a bizottságban képviselve vannak az összes pécsi sportegyesületek. A Mecsek-bizottság elnöke *Kalanda* Lóránt műszaki főtanácsos, társelnöke *Schmidt* Lajos dr. városi tanácsnok, alelnökei vitéz *Rábay* Gyula városi erdőmester és *Hartos* Frigyes százados. A titkáron és a pénztároson kívül még kilenc tagja van a bizottságnak, továbbá hivatalból tagja a Sí-Szövetség főtitkára, valamint a vidéki-bizottság és a propaganda-bizottság elnöke.

* **A jégsport hírei.** Az FTC jéghokki-csapata tegnap *Klostersben* 5:1 (2:0, 0:0, 3:1) arányban legyőzte a H. C. *Klosters* csapatát. Vasárnap *Cortinában* mérkőzik az FTC. — A *BKE* vasárnap reggel 8 órakor házi gyorskorcsolyaversenyt rendez. — *Wintner, Hidvéghy* és *Kimmerling* vasárnap starthoz áll *Engelbergben* a nemzetközi korcsolyázóverseny 1500 és 5000 méteres futamában. — A *BKE* hokkicsapata Bukarestből hazajövet Kolozsváron kívül Csikszeredán is mérkőzik, amennyiben használható jégpálya áll rendelkezésre.

LÓVERSENY

)(**A vasárnapi ügetőverseny.** A januári miting hatodik napja kerül sorra vasárnap délután fél 3 órai kezdéssel, nyolc futamból álló programmal. Az időjárás kedvező, a nevezések népes mezőnyöket biztosítanak és ha még az események továbbra is megmaradnak a realitásnak a medrében, úgy a nap elsőrangú sikere kétségtelen. A *H. Leon-díj* a programm főszáma. A pályázók között papiron *Szerető* képviseli az első sánszot, feladata azonban mégsem lesz könnyű *Fregoli*-val, *Excellenz*-cel és *Hol vagy*-gyal, sőt még *Mephistó*-val szemben is. A régen látott *Bonny* egykori formájával mindent halomra dönthet. Jobban dotált futam még a *Szigetvári-díj* is, amelyben *Kacér, Gizella, Danka* és a megbízhatatlan *Éliás* juthat döntő szerephez. Amennyiben *Kassa* is itt indulna, éppen úgy első esély, mint a *Gjerdan-díjban*. Jelölésünk a következő:

I. Primás—Estike. II. Olivia—Sacy—Jeles O. S. III. Kassa—Torkos—Umberto. IV. Szerető—Fregoli—Hol vagy. V. Kassa—Kacér—Danka. VI. Guardian Todd—Vinkó—Revizionárius—Oszlány. VII. Mámor—Lord Favonian—Vág. VIII. Patricia—Torkos—Tallér.

Beszélgetés Lehár Ferenccel a Giuditta főpróbáján

BÉCS, jan. 19.

Hónapok óta nincs másról szó művészi körökben, mint a *Giudittáról*. A lapok hasábokat írnak róla és az első öt előadás nemcsak hogy elővételben, de sokszorosan túljegyezve várja publikumát.

Csütörtökön alkalmam volt *Lehár* Ferenccel telefonon beszélni az operai portásfülke vonalán, amely a *karmesteri pulthoz* vezet.

— Higyje el, nincs ember, aki ezt rajtam kívül kibirná. Éjjel-nappal próba, interjuk, lótás-futás, — közben ügyelni arra, hogy senki se sértődjék meg a főpróba- és premier-jegyek miatt. Valljuk be, ez túlsok munka. Néha az az érzésem, hogy a holnapi főpróbát már őrültként fogom dirigálni. Most nem is szeretnék nyilatkozni a műről, majd holnap, az első szünet után bővebben beszélgethetünk.

Féltizenegykor a nézőtér zsufolásig megtelik. Irók, színészek, ujságírók, muzsikusok és rendezők hada árasztja el a széksorokat. A rendezői asztalnál büszke mosollyal ül Hubert *Marischka*.

Rövid bevezető zene után szétnyilik a függöny és napsütötte olasz városka piacán sürögforog a vásári élet. *Bokor* Margit üde, édes hangja csendül fel. Temperamentuma és egyéni bája már az első percekben zugó tapsokat vált ki. Ő az előadás „üdvöskéje". Jarmila *Novotna*, aki Giuditta szerepét alakítja, ideális énekesnő. Tündöklő szépség, ragyogó színésznő és meleg, kulturált, hajlékony hang. Szerepe igen nehéz. Egy, a szerelmi láztól szinte holdkórossá vált asszonyt játszik, akit szenvedélye kénye-kedve szerint dobál az életen át, fel a legmagasabb polcáig a kurtizánságnak. Minden jelenése reveláció. Gesztusaiban a tizenöt év előtti Jeritzára emlékeztet. Méltó partnere *Tauber* Richárd, akiről sok újat nem lehet írni. Művészete talán leszürődöttebb, zártabb lett a *Mosoly országa* óta. Szerepe komor, a végén tragikus.

A zene helyenként Puccinit juttatja eszünkbe, különösen a hangulatfestésben. Habár a librettó és a rendezés erősen operettszerű, Lehár legújabb művében hűtlen lett a könnyű múzsához és komoly zenei utakon halad. Három nagy áriája van az operának, de azok motivumszerűen mindig visszatérnek a lényegileg hasonló jelenetekben. Délszaki forróság fűti át az egész partitúrát, Giuditta második felvonásvégi extatikus tánca és áriája igazi remekmű.

Lehár ragyogva fogad a szünetben:

— Ugy-e, ilyen előadás nincs több a világon? Mindent, mindent ezeknek a nagyszerű embereknek köszönhetek. *Egy hosszú élet álma teljesült be ma délelőtt. Első előadásom a bécsi operában.*

— Mester most már végleg átpártolt?

— *Nem, ó dehogy.* Terveim nincsenek. Jövőmet és alkotási irányomat az elkövetkező szövegkönyvek fogják meghatározni.

— Mikor lesz a *Giuditta* pesti előadása?

— Remélem, *február végén. Márkus* László főrendező itt ül a nézőtéren és a premierre várjuk *Radnai* Miklós igazgatót. Övelük beszéljük meg aztán a bemutató pontos napját. Már alig várom, hogy újra Pesten legyek, *szivem és barátaim erős szálakkal húznak haza.*

Tauber, aki mellettünk áll csillogó kapitányi egyenruhában, felfigyel a magyar szóra és mosolyogva jön oda:

— Nekem is olyan jó dolgom van, mint a mesternek, én is hamarosan meglátom megint azt a gyönyörű várost. Március 15-ikéig itt énekelik a *Giudittában*, de közben *egy nagy önálló koncertet adok Budapesten* és egy este az *Operában* fogok énekelni. Április másodikán indulok *Londonba* a Giudittával és remélem, hogy el fogom kísérni a világsiker útján.

Az idő halad, Lehár és Tauber sok meleg, igazán szívből jövő üdvözletet küldenek Pestre és megy a próba Lehár varázspálcája alatt tovább. Egészen három óráig, a legnagyobb siker jegyében!

J. S.

BÉCS, jan. 20.

Nagy színházi eseményszámba ment szombaton *Lehár* Ferenc *Giuditta* című operettjének nagysikerű bemutató-előadása a bécsi állami Operában. A darabot maga Lehár vezényelte. Az előadásnak *igen nagy sikere volt* s a közönség lelkesen ünnepelte az előadás kiváló művészszereplőit, köztük *Novotna* Jarmilat és *Tauber* Richárdot.

A színház fényes társadalmi összejövetel képét mutatta. A közönség soraiban sok külföldi zeneszerző és színigazgató is látható volt. Az előadásra már hetekkel ezelőtt elkeltek a jegyek. Az előadást a bécsi RAVAG is közvetítette.

---

* **(Alexandrovna Smirnova, a cár iballet egykori csillaga meghalt.)** Londonból táviratozzák: Buenos airesi jelentés szerint a volt orosz cári ballet egykori híres csillaga, Jelena Alexandrovna Smirnova operáció következtében meghalt. Smirnova a maga korának egyik legnagyobb táncosnője volt. Az oroszországi összeomlás után emigrált és az úgynevezett romantikus ballettel éveken át turnézott Európában. Végül is Délamerikába mnet, ahol a buenos airesi állami színházhoz szerződött le.

Comedian Harmonists

ma V. ½9. Két nap előtt Bécsben — úgy mint mindenhol — zsufolt terem elragadtatással tapsolt nekik. Jegyek vasárnap délelőtt is *Rózsavölgyinél.*

•

VI. Filharmóniai hangverseny

(28—29).

Dohnányi Ernő, Backhaus Vilmos

Beethoven VII., Brahms: Verseny, Kósa: Mese (szvit).

—

Heti hangverseny naptár

Vasárnap: Comedian Harmonists Vokálegyüttese, ½9. V.

Hétfő: Csiky Kamilla énekhangverseny, Devinszky Izabella orgonaművésznő közreműködésével, ½9. Z.

Kedd: Hanigun zsidó kórus, ½9. Z.

Szerda: Leier Mária ária- és dalestje, 8. Z.

Csütörtök: Budapesti hangversenyzenekar estje, vezényel Sámy Zoltán, közreműködik Leuer Hubert kamaraénekes és Elisabeth Fischer zongoraművésznő, 8. Z.

Péntek: Engel Iván zongoraestje, ½9. Z.

Vasárnap: Filharmóniai főpróba. Backhaus Vilmos zongoraművész közreműködésével, ¼12. Z. — Ligeti Dezső ária- és dalestje, Deák László zongoraművész közreműködésével, ½9. Z.

KÖNYVESHÁZ

—

Lázár Béla Mányoki-monografiája

XVIII. századi művészeink között kétségtelenül Mányoki Ádám a legismertebb egyéniség. A másik nagyhírű arcképfestőt, a huszita *Kupeczky* Jánost, aki csak véletlenül született Magyarország területén, a csehek elvitatták tőlünk, Mányoki Ádám, a szokolyai református prédikátor fia azonban megmaradt a miénknek. Az ő élete is nagyobbrészt messzi idegenben folyt le, tizenkét éves korában kikerült Németországba nevelő szüleihez, akik szerencsére nem gátolták meg, hogy festői pályára lépjen. Rákóczi Ferencné ajánlatára, aki Berlinben ismerkedett meg Mányoki képeivel, a fejedelem szolgálatába fogadta, de később, mikor II. Rákóczi Ferenc sorsa rosszabbra fordult, elváltak útjai. Többször megfestette a fejedelmet, a Szépművészeti Múzeumban lévő híres arcképét Danzigban készítette róla az 1710 körüli években. Később lengyel főurak veszik pártfogásukba és így kerül Varsóba Erős Ágost lengyel király, szász fejedelem udvarába. Varsóban és Drezdában telepszik le és itt festi a királyról, a lengyel és német főurakról, dámáikról, művésztársairól arcképeinek hosszú sorát. Egy ízben kegyvesztett lesz, ekkor hazatér Magyarországba, de nem tud megszokni az itteni szegényes viszonyok között. Újra visszatér Drezdába, megint udvari festő lesz, sőt 1735-ben megkapja a királyi kinevezést. Húsz év mulva itt éri utól a halál 84 éves korában az elaggott, elhagyatott öreget. Se családja, se vagyona nem maradt hátra, hagyatékát elárverezték, hogy fedezetet találjanak szerény adósságaira.

Lázár Béla rendkívüli szorgalommal kutatta föl a külföldi levéltárakban Mányoki életére vonatkozó adatokat. Az ő érdeme, hogy az arcképfestő élete folyása most már egészen világosan áll előttünk. Megcáfolja az eddigi kutatás fölületes eredményeit és biztos tényekkel pótolja ezeket. Egész sereg képről állapította meg hitelesen, hoyg Mányoki munkája. Könyvények ezt a részét a legnagyobb elismerés és dícséret illeti. Sajnos, nem mondhatjuk ezt Mányoki művészetének kritikai méltatásáról.

Mányoki nem volt bonyolult egyéniség, művészete korának stílusában, nagy kortársainak és elődjeinek eredményeiben gyökerezik, nem zseni, aki belső, rendkívüli adottságainál fogva alkotna meglepőt, megmarad az átlagos jó festők szabványos vágányán. Lázár ezt a francia hatás alatt kifejlődött stílust, mely azonban a német udvari arcképfestők színvonalán mozgott, annyira agyon komplikálja, hogy Mányoki világos festői egyénisége belevesz az elméletek egymást keresztező forgatagába. Nem vesszük rossz néven Lázártól, hogy könyvének hősét is az abstrakt és a konkrét képzeletű művészek elméletének világában elemzi, de azt a sok bölcselettörténeti ballasztot és zavaros részletkövetkeztetést, mellyel munkáját telehalmozta, feltétlenül el kellett volna hagynia. Ezzel nemcsak Mányoki egyéniségét terhelte meg túlontúl, hanem könyvének élvezhetőségét is nagyon megnehezítette. Végtére a művésztörténeti könyvek arravalók, hogy korszakokat, stílusokat, mestereket megértessenek, megvilágítsanak, hozzánk közelebb hozzanak, nem pedig, hogy az egyszerű tényeket érthetetlenné, bonyolulttá tegyék.

Kétségtelen, hogy ez is Lázárnak abból a tiszteletreméltó törekvéséből származik, hogy Mányokit minél érdekesebben, több színben állítsa elénk. Pedig a protestáns arcképfestőtől, akinek puritán szellemét egyébként Lázár is helyesen hangsúlyozza, távol állott a fölösleges problémakeresés, Mányoky megmaradt a barokk képmásfestés másoktól örökölt, nyugodt stílusánál.

Az arcképekbe is több lelkiséget, kifejezést magyaráz bele Lázár, mint azt Mányokinak alkotásaiból valóban kiolvashatnánk. A XVIII. században különösen a női portrék a dámák túlságos kendőzése miatt különben is nélkülözik az őszinteséget. Hogy is várhatnók ezt egy udvari festőtől, aki Erős Ágost hivatalos barátnőinek szépségét örökítette meg egymásután. Mányoki mégis Németországban a legkitűnőbb festők közé tartozott és büszkeség tölthet el bennünket, magyarokat, hogy ebben a században nekünk is volt reprezentatív festőnk, aki nem versenyezhet ugyan korának legnagyobbjaival, de aki mégis európai hírnévre vergődött. Sajnos, ezt csak úgy tehette, hogy idegenben működött, távol az akkoriban annyira szegény és elmaradt hazánktól.

A könyv megírására néhai Nemes Marcell tett alapítványt, melyet Klebelsberg Kunó gróf, akkori kultuszminiszter egészített ki. A megbízást a gyüjtemény-egyetem Lázár Bélának adta ki és ennek eredménye a gazdagon illusztrált kötet. A szép könyv a Légrády Testvérek nyomdai műintézetében készült.

YBL ERVIN

---

* **(Lacza István dr.: Lelkipásztor és politika)** általános egyházi és különleges magyar szempontból. A közelmultban lejátszódott mexikói, olasz, litván, spanyol, német konfliktusok, valamint az osztrák papságnak a politikai tevékenységből csak legújabban történt visszavonulása egyenesen az érdeklődés középpontjába állították a fenti kérdést. A szerző felveti azt a kérdést, hogy vajjon elvben s bizonyos konkrét viszonyoktól eltekintve eleve azt kell-e mondani, hogy a politikai szereplés a papi hivatással s különösképpen is a lelkipásztorkodó papság hivatásával összeegyezhetetlen s hogy a papi méltóság csorbulása és súlyos lelkipásztori érdekek sérelme nélkül nem vállalható? Feleletében kitér az egyházellenes és az egyházi körökben észlelhető törekvésekre. Foglalkozik a papság parlamenti és pártpolitikai tevékenységével, szembeszáll a végletekkel akár jó, akár rossz szándék diktálja is azokat és tárgyilagos mérséklettel keresi a középutat. A könyv a Kir. Magyar Egyetemi Nyomda nyomásában jelent meg. Bolti ára 1 pengő.

* **(Adlrich új regénye az Uj Időkben.** Három esztendeje mult annak, hogy az ... *És lámpást adott kezembe az Ur* című amerikai regény az *Uj Idők*-ben megjelent. Ez a regény, amely egy asszony életének csendes története és ezenkívül Amerika egy emberöltőjének története is, az Ujvilág irodalmának egyik legnépszerűbb könyve, Észak-Amerika államaiban kötelező iskolai olvasmány. Aldrich regénye hazánkban is egyike lett az utóbbi évek legnagyobb könyvsikereinek. Rég írtak ilyen őszinte és költői könyvet a mindennapi, asszonyi életről. Aldrich új regénye egy amerikai egyetemi város történetét mondja el és Amerika arcát fedi fel előttünk. A regényt, amelyet mai számában kezd közölni az *Uj Idők*, *Bokor* Malvin művészien fordította magyarra. A címe: *Ella kisasszony. Harsányi* Zsolt humoros elbeszélése, *Székely* Tibor mély írása, *Zsigray* Julianna páratlanul népszerű, derűs és költői regényének folytatása, *László* Endre érdekes elbeszélése, *Majthényi* György finom verse gazdagítják a szépirodalmi részt. *Fodor* Gyula magvas tanulmányban ismerteti a világhírű magyar zeneszerző Ábrahám Pál műveit. *Krónikás* ötletes Kis Tárcát írt. Időszerű közlemények, művészi képek, Mühlbeck Károly fejléceinek egész sora, a népszerű rovatok: A szerkesztő üzenetei, Kertészet, Szépségápolás, Gasztronomia, Gazdaság sem maradtak ki az *Uj Idők*-ből, amelynek kiadóhivatala, Budapest, VI., Andássy-út 16., bárkinek küld díjtalan mutatványszámot. Előfizetési ára negyedévre 6 pengő 40 fillér, egyes szám ára 50 fillér.

Ez igen!!!

Sok ezren álltak sorba

a hét folyamán áruházunk előtt. A vevő közönség példátlan érdeklődése igazolta cikkeink olcsóságát. A tolongásban

betörték ajtóinkat!

Kiszolgálás és áru ellátásban némi nehézségek léptek fel. Üzlethelyiségünk kicsinynek bizonyult.

Ezért bocsánatot kérünk.

Árcsoportjainkban mutatkozó hiányokat kevés kivétellel pótoltuk. A gyárak ontják az áru tömegeket, amelyeknek mindegyike

óriási szenzáció.

Kirakatainkban elhelyeztük uj slágereinket! Tekintsék meg őket. Tehát ismételjük:

Folytatjuk széria árusitásunkat.

Az elmult heti cikkeink nagyrészéből ujra beszerzett készleteink vannak. Itt hozunk néhányat slágereinkből:

Női félkötény lestőből ..... 50 fill.	Műselyem harisnya különböző szinekben kis hibával ..... 50 fill.	Férfi sapka minden számban.... 50 fill.
Fél gyapju női szövet v. pamut szövet .. 98 fill.	Sarmőz női nadrág hibátlan ..... 98 fill.	Lapsz leányka és játszóruhák különböző nagyságokban 98 fill.
Műselyem Crepe de Chine 90 cm széles minden szinben kis hib. 1.98	Férfi ing 1 galléral, divatos mintákban 1.98	Mosóbőr keztyü tölcséres..... ..... 1.98
Marocen v. Ribuidin legnehezebb minőség minden szinben „mű. .. 2.9[illegible]	Műselyem pongyolák, ruhák fél v. gyapju aljak dbla..... 2.98	Férfi és női pyjama flanellből 2.98

Cipőosztályon ujabb szenzációs cikkek szenzációs széria áron!
Mennyiségeknek korlátozási jogát fenntartjuk magunknak.

Tempo Áruház
VII., Rákóczi-ut 38

MÁNYOKY ÁDÁM ÖNARCKÉPE,
amelyet a Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete most szerzett meg csere útján a Szépművészeti Múzeum részére

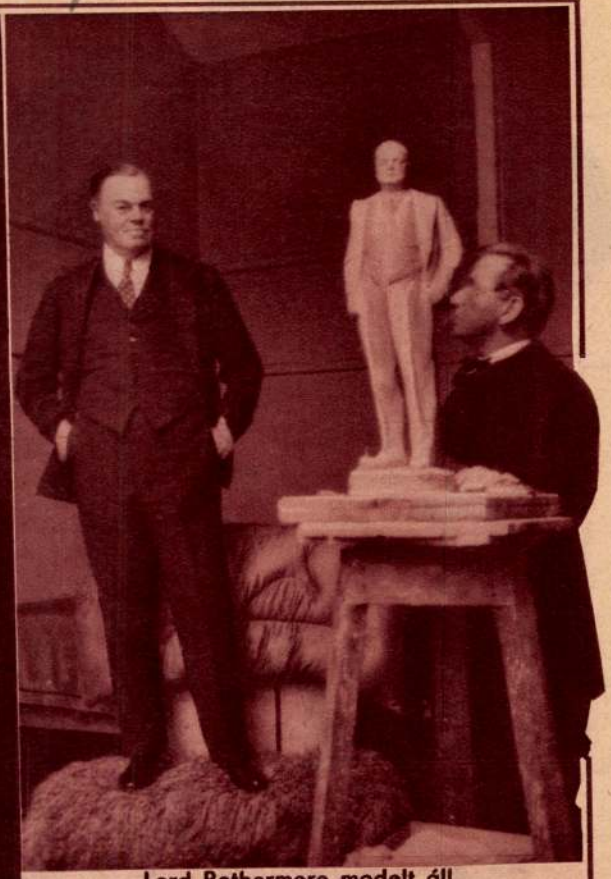

Lord Rothermere modelt áll készülő szobrához Kisfaludi Stróbl Zsigmond londoni műtermében

Óriási tömeg áll vasárnap éjszaka a párizsi Place de l'Opéra-n és várja a képviselőválasztások eredményét

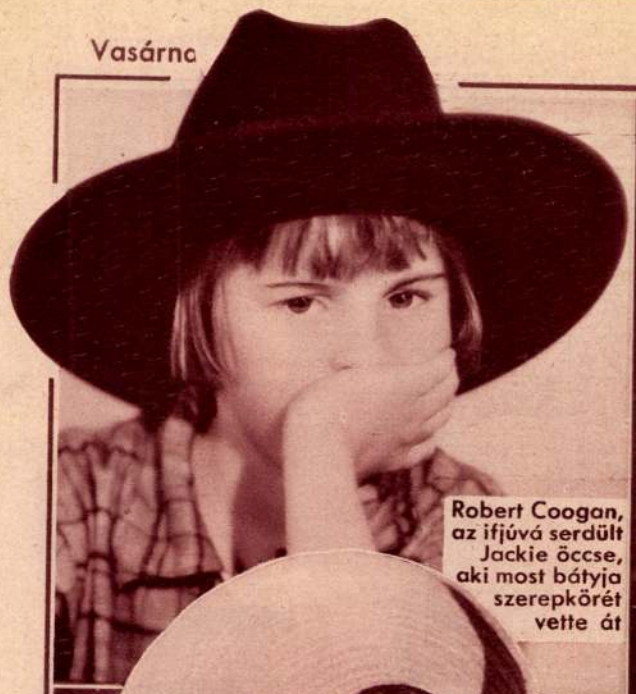

Robert Coogan, az ifjúvá serdült Jackie öccse, aki most bátyja szerepkörét vette át

Frances Dee

Marlene Dietrich kislányával

Adrienne Ames Miami strandján

Adrienne Ames

Mányoki Ádám

Lázár Béla dr. Mányoki Ádám emlékezete. Szokolyán, Mányoki Ádám halálának 175-ik évfordulója alkalmából születési helyén leleplezett emléktábla előtt tartott emlékbeszéd.

Képzőművészet

1932. 54. szám

1907.

Öltözete:

ú, de egyoldalú
ú abrázolva.
ult, de visszranéz. ~~Jullámos~~ Előre fésült hajá
ja rövid. Katonai egyenruhát ~~visel.~~
ıdőből, ~~a mely alól ingének gallér-~~
ából és vállravetett köpenyből. Fel-
etükkel

)4.

séssel, méretei 4.1:4.1 cm.-- Becs-
ıdéka 1907. április 30-án (787-907-138).

239

1693

74. Mányoki Adám(?)után
Sz. Szakolcsan 1673-ban. + Dresdában 1757 augusztus 6-án.

Benyovszky Móricz. Át. Képt. 87.

látható fordul, de szembe néz

Mellig, kissé jobbra ~~néz~~. Középütt elválasztott hosszú haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szeme és szemöldöke barna. Aranyzsinórzású dolmánya zöld, kabátja sötétbarna. Felirata fölül: »NOS PATRIAM FVGIMVS TV TITIRE LENTVS IN VMBRA«.

Vászon, méretei 59: 49 cm. — Át. Képt. 87. —
Benyovszky Péter ajándéka.
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
~~Át. Képt. 87.~~

568 (TK)

Kifüggesztésére vonatkozó adatoka
~~A Nemzeti Muzeumban.~~
A Tört. Képcsarnokban. 1884: IV. 73.

904: v. 3.

Át Képt 87

Benyovszky Péter ai.

Mányoki Ádám

Dr Lázár Béla: A teschenni hercegnő. Mányoki Ádám ismeretlen arcképe. Pesti Hirlap 1930 dec. 25. (A kép reprodukciójával -

U. 3084

Erős Ágost lengyel király Varsóban megbízta Mányokit, hogy fesse meg a kegyencnőit s Mányoki éveken át ott élt a varsói udvarban, ahol egymásután megfestette a király kedveseit. A varsói Lazienki-palota dísztermében vannak most ezek a festmények. Egy kiányzott közülök, Lubomirski hercegné ~~arcképe~~, a teschenni hercegnő arcképe; meg újabban egy szász kastélyban bukkant fel s a hercegnőt ölebével ábrázolja. A hercegnő fiát, a később Chevalier de Saxe néven szereplő herceget, aki utóbb tábornagyságig vitte, Mányoki szintén lefestette.

fordítás

30 Limai sz. Róza		Sándor pk. **Izraelita** Elul 8
Csütörtök 31 Rajmund hv.	**Augusztus**	**Protestáns** Erika **Görög** B.-A. övet. **Izraelita** Elul 9
Péntek 1 Egyed		**Protestáns** Egyed **Görög** Évkezdet **Izraelita** Elul 10
Szombat 2 István király	1933 **Szeptember** 30 nap	**Protestáns** Rebeka **Görög** Mamánt **Izraelita** Ki Theze

35-ik hét

Nap kelte 5 óra 11 pk. — Nyugta 18 óra 39 pk.

Mányoki Ádám

Rákóczi Ferenc feleségének arcképe, melyet a Kabinetiroda megvásárolt a Király palota számára.

Képes Pesti Hirlap

1931 január 30.

Képpel.

U. 3053.

Mányoki Ádám

Harsányi Zsolt: Rákóczinné Mányoky-portréja hazajött. Pesti Hírlap 1931. január 30.

U. 3054.

Elmondja, hogyan került a szász királyi képtárból a budai kir. palotába. A kép a szász képtárban „Dame mit Maske" (Hölgy álarccal) néven szerepelt. A kép Lázár Béla vesszt 1707. Berlinben készült, mikor Rákóczinné titkos megbízással a porosz udvarnál járt.

Vasárn. **20** Sz. István		Protestáns: Sz. István Görög: Sz. István Izraelita: Ab 28
Hétfő **21** Franciska	● Újhold 6 ó. 48 pk.	Protestáns: Samuel Görög: Tádé Izraelita: Ab 29
Kedd **22** Timót		Protestáns: Menyhért Görög: Zotik Izraelita: Ab 30
Szerda **23** Fülöp		Protestáns: Farkas Görög: Kallinik Izraelita: Elul 1
Csütört. **24** Bertalan		Protestáns: Bertalan Görög: Titusz Izraelita: Elul 2
Péntek **25** Lajos		Protestáns: Lajos Görög: Bertalan Izraelita: Elul 3
Szomb. **26** Zefirin	1933 **AUGUSZTUS** 31 nap	Protestáns: Izsó Görög: Natalia Izraelita: Elul 4

34-ik hét. Nap kelte 5 ó. 1 pk. — Nyugta 19 ó. 4 pk.

Mányoki Ádám

Dr Lázár Béla. Brühl gróf.
Borovicsény Aladár könyve.
Pesti Hirlap 1929. dec. 20.

Mányoki közveslenül azidőtt jött vissza Drezdába, mikor Brühl szerepher jutott, 1730 végén. Honszabb ideig Magyarországon tartózkodott Mányoki, hogy családi birtokait visszaszerezni próbálja, de ez nem sikerült, neki és újra Drezdába ment vissza. Brühl az új ~~kir~~ szász király III. Agost alatt minisztérrégens volt, s minden állami ügyben ő intézkedett. Neki köszönhette Mányoki, hogy III. Agost újra udvari festőnek nevezte ki s az 1741-ben kelt inventáriumban szerint a királyi szalád tulajdonaban

fordáts

Közel 100 festménye volt. Magát Brühlt és nejét is festette és e műveit sokszor másolta is a gróf számára. A grófné képét Borovicsény megtalálta, de a könyv címkéje, mely a grófot ábrázolja, hasonlókép Mányoki festménye. Pförtenben van, s a Brühl féle hitbizomány tulajdona. Mikor Mányoki nyugatomba vonult, s nyugdíját rendetlenül fizetté, Mányoki mindig Brühlhoz fordult, ami intézkedett, hogy az agg. mester jarandóságait ne tartsák vinta.

U. 3044

MŰELEKÉRTŐ ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
NYGYTEKINTETŰ ELNÖKSÉGÉNEK
BUDAPEST.
VI. Arena u. 41.

Mányoki Ádám

Dr Lázár Béla: Mányoki Ádám imádságos könyve. Pesti Hirlap. 1931 junius 4.

U. 3105.

Hagedorn francia nyelvű művészéletrajzai között még a művész életében jelent meg elsőnek M. életrajza. Eszerint M. Mányoki János szokolyai ref. pap fia volt. Mányokat öt. éves korában Komáromban Doelfer János Antal főauditor fogadta örökbe, s igy került M. Cellebe 1685-ben, s ott kezdett rajzolni. Pályája vándor évekkel kezdődött, majd mikor Berlinben Ráfordits

felesegével megismerkedett, annak
hivására a fejedelem szolgálatá-
ba lépett. A szatmári béke után
Rákóczihoz ~~hozza~~ utazott lengyel földre, de
a fejedelem nem sokra tarthatta
maga mellett, keserves volt az ő
sorsa is. Ajánlatára Erős Ágost
lengyel király vette magához. Utóbb
visszament Németországba, s végül
III. Ágost lengyel király udva-
rába került. Ekkor már megöre-
gedett, nyugalomba ment, de
nyugdíját nehezen fizették és igen
szükös viszonyok közt élt.
Nemrég felszínre került imád-
sagos könyve, melynek első lapjára
saját kezűleg beírta „Ex libris
A de Mányoky", az utolsó lapjá-
ra pedig egy németnyelvű zsol-
tárt írt. Az imakönyv Ács
Mihály Arany Láne-ának 1716-
iki lőcsei kiadása. Ekkor hozzá
van kötve a Zöngedező mennyei
Kar, mely lőcsén 1696-ban jelent
meg. Az imakönyv Ernst Lajos
gyűjteményében van.

Mányoky Ádám

Podmaniczky János arczkepe (1724.)

Podmaniczky Jánosné szül. Osztroluczky Judita arczkepe (1724.)

Mindkettő Bró Podmaniczky Géza tulajdonakepe volt kiállítva 1888-ban a bpesti gyermekmenhely javára a Mücsarnokban rendezett kiállitason.

Kiáll, tárlyzm.

Goljók agragból VI. 15.

Mányoki Ádám

Irod

Kat. Ung. 108. l.

Rafael TV. 39

Mányoki Ádám

festő

vőd

Krück II. 206. l.

Veronai városi múzeum III. 157, 158.

Mányoky

vrod

(r. c.) Mányoky Rákóczi-arckepe a képmű-vészeti Muzeumban.

Népszava 1925. apr. 23

Budapest, 1933. junius 15.

Mányoky Ádám

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 2-4, II. 60, 193, 228

1926. 41, 60, 91-101, 462-474

1927. 36-47, 663-4

1928. 67-68, 464

1930. 298, 561, 654

1931. 323, 380, 472

1929. 178, 235, 298, 355

1933. 318

Castiglione (kasztilyóne). *Baldassare* (1478—1529). Olasz író és diplomata. Guidobaldo di Montefeltro fényes urbinói udvarában alakult ki benne *Cortegiano* c. munkája, melyben a XVI. sz. udvari emberének típusát rajzolja.

Castis omnia casta (lat.), a tisztáknak minden tiszta.

Castor. Másodrendű csillag az Ikrek-csillagképben (α Geminorum). — 1. m. Dioskuroi.

Castrén *Sándor Mátyás* (1813—52). Világhírű finn nyelvtudós. Nagy jelentőségük van az egész finnugor és altaji nyelvekkel foglalkozó nyelvészeti, ethnológiai és történeti műveinek, főleg pedig gazdag szamojéd anyagának, amely a mai napig szinte egyetlen forrásunk.

Castro, 1. *Guillén de* (1569—1631). Spanyol drámaíró. Corneille világhírű *Cid*-je az ő *Las mocedades del Cid*-jének átdolgozása. — 2. *Ines* († 1355). I. Dom Pedro portugál király még trónörökös korában szerelmes lett első feleségének, Constanzának udvarhölgyébe, akit Const. halála (1345) után 1354-ben dispenzációval vett titkon feleségül. Pedro atyját meghatotta ugyan Ines szépsége és unokáinak látása, de a Castro-család hatalmára féltékeny urak Inest meggyilkolták. Pedro trónrajutva, a sírból kiemelt holttestét megkoronázva mutatta be hódolóinak.

csiketet, az azon is túl éjjelt anyagból készült bundát, amelyben a vadász a hideget tűrni tudja. A jó csiketet, az úgynevezett *kapnek* bundák alatt, a vadászok legkedvesebb téli ruhadarabja.

Carrara. Város Toszkanában, világhírű márványbányászattal. 53.000 l.

Carrara, *Francesco* (1805—1888). Olasz büntetőjogász, pisai egyet. tanár, képviselő, majd szenátor. Legnevezetesebb munkája Programma del corso di diritto criminale. Alaptanítása, hogy a büntett jogi tény s a büntetőjog célja a jogi védelem.

Carrel, *Alexis* (* 1873). Francia származású biológus, a newyorki Rockefeller-Intézet tanára. 1912-ben elnyerte az orvosi Nobel-díjat. Főképen a szövetek és szervek átplántálásának a terén végzett rendkívül fontos vizsgálatokat.

Carreño (enyó), 1. *Don Juan C. de Miranda* (1614—1685). Spanyol festő. Velazquez és Van Dyck hatása alatt arcképeket és vallásos tárgyú képeket festett. — 2. *Teréz* (1853—1917). Világhírű zongoraművésznő és zeneszerző. Vonósnégyest s virtuóz zongoradarabokat írt. Az *ő* szerzeménye a venezuelai himnusz is.

Carrière (ir. karjér), pálya; a versenylovak vágtája, száguldása.

Carrière (karjér), *Eugène* (1849—1906). Francia festő és litográfus. Tompaszürke v. barnaszínű képeivel az impresszionizmus ellenpólusa. Leghíresebb művei az Anyaság és a Család (Párizs).

Carrière (-riér), *Moritz* (1817—1895). Né-

Carus (M.
(Kr. u. 282

Caruso,
olasz tenor

Carvajal
V. Miklós
1456. év ele
és közremű
lem előkész

Casablanc
Francia-Ma

Casagran
rász, aki
bem Egerbe
rászi disz
Pesten is de

Casals, *P.*
donkamüvé
zervatórium
több művet

Casanova
Seingalt,
kalandor.
könyvtáros
den nagyob
őrséggel t
A legelőkel
Frigyes és
táik. Botrán
jai miatt az
hosszú élet

Mányoki Ádám

A művész önarcképe, olajfa
Azelőtt a schleissheimi kir
képtárban, jelenleg a Szép-
művészeti Múzeumban

Életrajz

Petrjszerz, 1931-34. 13. l.

Nádasdy Ferencz gr:

Mellig, kissé balta
Haja s lelógó bajusza rö
felsőjén a gombok nagyo
FRANCESCO NADASTI C
TERRA DI FOGARAZ, DE
SIMEG, E SALAD, SVPR
STATO DI S.M. CESª E
DELLA REAL CORTE
s a felső gobb sarkon: „31

Rézmetszet, méretet

9354
3447

Mányoky Ádám

Két arckepe van a tárlatban. Az egyik a felirat szerint Kajali Klárát Ráday Pál hitvesét ábrázolja 1741-ből, a másik pedig férjét.

Cs-r-i. A magyar nincpar és történeti kiállítás. Arch. Ert. 1876. X. 155. l.

701

Klein, Adam.

Alvó kutya: Legény. Rk.

K. 1.

96 x 128 mm.

Manyoki Adám

Vodalmához.

B.P. A Tudományos Gyűjtemény 1819 dik Esztendei II dik Kötetjéhez jaruló bővítés és fosztatás stb. Tud. Gyűjt. 1821. X. 68. l.

702 Klein, Adam.

Ülő kutya: Fripon.

Rk.

K. 1.

91 x 123 mm.

Mányoky Ádám

Cvod

Nyári Sándor dr. Mányoky Ádám nyomán fölfederett Egyé Vas Vigs 1909. 47

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Mangoby Adam

Laid

Vas Up 1905. 538

Mányoki Ádám

telje
eletrajza
Szarczkepiének
reproduktrojarab

Vas. Ujs 1893.
7. szám

Groff Gotter G. A.
arczkeper Mányoki
tól. Repr. Vas. Ujs
1893. 112 l.

Mańyoky Adám

Lásd

Trud-Spirit

1838. III. 36 l

Mányoky Ádám

v. d

Mihalik József. Egy elfeledett kép Muzeum és Könyvtári Értesítő 1907. 213–215 l. képpel.

II. Rakovi F. vegyes arcképe az eperjesi városi levéltárban. Mihalik Mányoky fiatal kori (22 éves) munkájának tartja.

Mátyásy Adám

IROD.

Nyári Sándor Dr.

Régi magyar minoritek.

Vas-Vp 1896. 131–133 l

Kejtkel

Mariyoki Ádám

Irod

Szend. 782-784 l.
Egyed.

Mennörésül.

Thaly Szaradik 1874. 512.

Nyár. Vas Ip. 1889. 41. sz.
1893. 14 sz. 1896. 9 sz.

Hadtört. Közl. 1895. 285 l.

Mányoky

érod

Thaly Kálmán. A régi magyar kimző művészetről. 1707 - 1708. Arch. Ert 1879. 348. l

Manyoky Adam

ind

Thalykálmán: Ötvös művészeti és skofium hímzési adatok 1709- és 1710-ből. Arch. Ért. 1878. 168. l.

Major Adam

Leid

Biermann

Deutsches Barock und

Rococo.

Leipzig 1914, 2.

Illustrationsthal

28
Exaudi

Hétfő
29
Pazzi Magdolna

Kedd
30
Szent Jobb

Szerda
31
Angela Mer.

Május

Protestáns naptár
Máj.-Jun.

V	28	Emil
H	29	Maxim
K	30	Nánd.
S	31	Petro.
C	1	Pamp.
P	2	Anna
S	3	Klotild

Uj-Görög n.
Máj.-Jun.

V	28	Eutik
H	29	Teod.
K	30	Izsák
S	31	Herma
C	1	Jusztin
P	2	Nicef.
S	3	Lucill.

Ó-Görög n.
Május

V	15	Pakóm
H	16	Teod.
K	17	Junia
S	18	Péter

Mányoki Ádám

U. 1440

Mainyoki

U. 990, 991

Mauyoky

N. 919

Mányoky Ádám

U. 949

III

Mányoky Ádám

U. 387

...tei 158·2 : 222 cm ...	4000	
...ere Fjord.		
...tei 117 : 169 cm	2000	
Összesen	7400	·

...mány három eredeti példányban
... a vallás és közoktatásügyi mi-
...; egy az Operaház igazgatósá-
... pedig az Orsz. Magy. Szépmüvé-
...ának adatik.
...r hó 22 napján.

Az Orsz. Magy. Szépmüvészeti
Múzeum részéről:

mint átadó.

Mainzky Ádám

wod

K. Öx 8.1.

Mányoki Ádám.

Szakolyán született 1673.
Párisban tanult, Rákóczy
szolgálatában állott. Szász udvari
képűrőlett, Drezdában telepedett
le. hol 1759 ben +.

Posteiner. Fil. l.

P

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mányoki Ádám

Lred

Schedel

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

. évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mányoki Ádám

lásd

Művészet

1908. ~~242~~ 254.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tan

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mányoki Ádám

Irod

Balogh János. Munkács vár
története. Munkács, 1890.
310. l.

Mányoki Ádám

(1673–1757) Szokolyára való. A festészetet Scheitz A-nál tanulta. Tartózkodott Párisban is, hol Largillière alatt tanulmányait folytatá. Antal Rákóczy kedvencze lőn, ki alkalmat nyújtott neki, hogy Hollandiába menjen. Végre Berlinbe, s innen Drezdába ment, hol 1716-tan udvari festőnek nevezték ki. Rövid idő múlva valami Clementis nevű állambűnössel való közlekedése miatt menekülnie kellett; de nehány év múlva ismét visszatért Drezdába, hol 84 éves korában meghalt. Egy más adat szerint Varsóban halt meg 64 éves korában. Melyik állítás igaz? Egy magyar életrajz tisztába hozhatná e kérdést.

Egyik ismertető jele, a mire már Nagler figyelmeztetett, az, hogy képeinek carnatiója a barack színébe játszik.

Prém József: Az arcképfestészet története. III. Képzőművészeti szemle, 1879. 119. l.

Mányoki Ádám

festő

Mányoki Ádám:

M. hirneves festőművén által 1741-ben festett, I. Janost (Podmaniczky ~~báró~~) és nejét Osztroluczky Judithot ábrázoló mesterművű arczkepek. 1)

Podmaniczky I. János † 1743-ben
Mányoki Ádám festvénje 1724-ben
Kőrölve 90 lapon.

Podmaniczky I János neje: Osztroluczky Judit.
Mányoki Ádám festménje 1724 ben
Kőrölve 91 lapon.

a képek Podmaniczky Lajos asszódi képtárában voltak, ki azt unokaöcsséneh, Friggesnek adta át. Jelenleg báró Podmaniczky Géza kis Kartali kastélyában vannak. 2)

1) Jeöldy Dobyantal: Podmaniczky család. II kiad. Bpest. 1901. 24. l.
2) u. o. 92 lap.

Mányoki Ádám

Rétesek.

1.) Ismeretlen Arcképe
vászon, 90 X 72 M. N. Muz. Cat. 479
Jelenleg a tört. Képcsarnokban.

2.) Ismeretlen arcképe, vászon,
88.5 X 72. u. ott.

3. Zichy Károly gróf arcképe vászon,
132 X 97. u. ott.

4. Benyovszky Moricz arcképe.
(E kép sedeti je ismeretlen hogy
vam. másolata v. utánzata
Benyovszky Péter ajándékából
a tört. Képcsarnokban látható.
Ez vászon, 59 X 49. M. N. Muz.
Cat. 484. emeitve).

Mauperti Adám

Sz. Szokolyán 1673. † Dresdában 1757 ben.

1. L. de Carignan képe. vászon, 77·3 × 59. Vétetett 1899-ben. Országos Képtár, Cat. 228. l. 1723. szám.

Manyoki Adám

Ivod

O Vár. 59.l

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Mańczyk Adam

wod

Dr. H-y. Kupeczky és
Mańczyk. Fov. Lapok
1876. 108 szám

Manyoki Ádám

Irod

Mr 491. l.

Rá vonatkozólag forrásul ideiri Máriki

Var. Ujs. 1889. 41. 1896. 9.
Pallas Lexikon. XII. 294. ✓
Társadalom, 1874. 99. 512-3. 1904. 647. ✓
Fővárosi Lapok, 1876. 108. ✓
L'Advocat-Universel. Biogr. Lex. V. 58. ✓
Trad. Gyűjt. 1828. IV. 36-38. ✓
Részl. Budapesti Napló 1906. 296 sz. ✓

Maciejski

wod

Dr. St. J. II. Rákóczi Ferenc arczkeje Maciejski-kitól. Vas. Ny 1903. 496 l. Eppel.

Okr. felh

Mariyoky Adam

vod csetl. lásd

Mariyoky Adam két
répe. Vas Ujs. 1889.
40–41 l. 2 Rejpel.

Mańyoki Ádám

Was nun seine Arbeiten betrifft, so bestehen dieselben zum grössten Theile aus Bildnissen, nach denen mehrere schöne Blätter von guten Meistern in Stiche erschienen sind. In der Gallerie des Königs Stanislaus August befanden sich von M. folgende Bildnisse: August III., ganze Figur in natürlicher Grösse, in vollem Staate mit blauem Sammtmantel, Kanzler Szembek, mit grosser Perücke, reichem Gewande, weissem Adler Orden und über sich den rothen Sammtmantel. Drei Bildnisse vornehmer Polen, aus den Tagen des Königs August II. — Bildniss einer Braut, Brustbild mit rother Draperie. — Kanzler Johann Friedrich Sapieha nach diesem Bilde hat Zuchi in Dresden sein Blatt gestochen. Andere Arbeiten dieses Künstlers sind nur nach den Stichen bekannt, die davon gemacht worden, so das Bildniss des Königs August II.,

Mauyski Adam 2.

gestochen von A. B. König in Berlin. — jenes „August III", gest von Zucchi in Dresden. — Des Goldschmieds J. M. Dinglinger" — gest von J. G. Bodenehr, — des „Malers J. Ch. Freund", gest von Zucchi; — des „Bürgermeisters C. F. Trier" gest von J. M. Bernigeroth. Mehrere seiner Bildnisse enthält die Dresdener Gallerie, unter anderen jenes des „Kronmarschalls und Wojewoden von Chelm Franz Biliński" Was nun den künstlerischen Gehalt seiner Werke betrifft, so fanden sie seiner Zeit vielen Beifall, vornehmlich ihrer klaren und dauerhaften Färbung wegen.

Trodalom.

Wurzbach Biogr. Lex. Wien. 1867.

XVI. K 404–405 l.

Manyśki Adam 3

Tud. Gnyt. 1828. 4 fuiet

Rastawiecki Edward: Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niéj przebywających. Warsz 1850. II k. 4. l.

Hormayr's: Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst Wien. XIX Jahrg. (1828) 406 l.

Nagler G. K. dr. Neues allgemeines Künstler Lexikon. München 1839. VIII k 284. l.

Müller-Klunzinger. Die Künstler aller Zeiten und Völker. Stuttgart 1860. III. k. 20. l

Heinecke. Nachrichten von Künstlern u. s. w. Leipzig 1768. I k. 64. l.

Magyaki Adám 4.

Füssli J. R. Allgemeines Künstler Lexicon. 1779. 394. l.

Nagy Iván. Magyarország családai czimerekkel és nemzedéki táblákkal. Pest. 1860. VII. K. 286 l.

Mainyoky Ádám

(1

Hogy Mainyokyt fertő vidura II Rákóczi Ferenc mely kenyelvszeiglen vonulása után is udvarainál tartotta és rendes díjazásban részesíté, ennek érdekes tanusságául, valamint Mainyoky rendes évdíjának megiségének hiteles adatául szolgál egy a vörösvári Rákóczi levéltárban a fejedelem 1711-ik évi udvari számadasai közt fön maradt eredeti költségjegyzék, Egy angáriára való fizetésnek lajstromacimű.

IX 00

Mainyoki Ádám udvari (2
Képírónak negyedéri fizetése bejegyezve:
„Mainyoky Ádám Képírónak fl. Rh. 225."
Az év fizetésehez 900 frt. Akkoriban jen sekintetes ösmeg, legalább ötszöros értéke a mainak.

Thaly Kálmán. Adalék Mainyoky Ádám hiteles magyar Képíró életehez. Századok. 1874. évf. 512–513. l.

Mányoki A

Karai festészet történetünk legkitűnőbb két műve itt a XVII XVIII. Házadi kitűnő arcképfestőnk Mányoki remekei: Ráday Pál-nak (1677 - 1733) és nejének Kajaly Kdár ának arcképe Gróf Ráday Gide tulajdona.

I. A. Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok 1876. 504. l

706 Klein Adam

~~Tiz jellemző fuvarszálltó kocsi. 3.~~) Osztrák kelkáposzta termelők (Oesterreichische Kohlbauern.

Rk.

K. 3.

151 X 203 mm.

Mainyoki Ádám

irod.

—

Thaly Kálmán. A harai képzőmű-
veszet. stb II. Rákoczy Ferenc ud-
varában s korában. Sört. Tár 1882.
cif. 755. l.

705 Klein Adam.

~~Tíz jellemző fuvarkocsi. 2.~~) Tót fuvarszállító kocsi. (Slawakisches Fuhrwerk.) Rk.

K. 3.

148 x 203 mm.

Mainyoki Ádám

Érod.

Thalykálmán. A harai képzőművészet stb II. Rákóczi Ferenc udvarában s korában.
Tört. Tár. 1883. 194. l.

704 Klein, Adam.

Cimlop.

~~io jellemzö~~ Tuvarkocsi (~~io characteristische Fuhrwerke~~.)

Rk.

K 3.

148 x 198 mm.

Mányoki -

Vay Ádámné mellképe.
Olajfestmény. Sig. nálva mincsen,
de minden bizonnyal ettől a mester-
től való. Kiadva a Var. Ujs. 1906.
évf. 26. sz. ban. Ez a másolat azon
ban olyrosz, hogy fogalmat sem
nyújt az eredeti mű szépségeiről.
Ugyanett jelent meg a kép párjának,
Vay Ádámi képének másolata is
ei az mondatik róla, hogy azt is M.
festette, holott a kép hátára rogasztott
egykorú felirás azt mondja, hogy Kin-
petzky festette. Lásd meg a Kas-
sai Rákóczi kiállítás katalogusát.
A két kép eredetije özv. Vay Kázmér-
né tulajdona Budapesten.

Láid Mányoky Ádám festő.

Ezra Lajos vizsgát

A magyar festészet történetéből

Reform. 1874.

jul. 22 és 23 sz.

Cleopatra.

447. Johann Rudolf Bys.

Mainzky Adam

Laid

z

Vas. Vys 1893. 226

l.

Nyári vikbét.

Mányoki Ádám

László

M. Rákóczi 129

magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Mányoky Ádám

laid

Vas. Új

1909. január 24-7.

..... *műhely.*

főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mányoki Ádám

U. 4272/148.

lásd ötvetlenül

Almárium, XIX. sz. VIII. 132.

Mányoky Ádám

1673-1757.

Önarcheje 1693-ból

Ernst Múzeum tulajd.

Az Ernst Múzeum Kiállitásai. XLVIII. XVII. Csoportkiáll.

Bpest, 1921.

Vécsey Aurél báró VIII. 135.

Mainzoky Ádám

Wód

Ernst Lajos és Lázár Béla:

Az Ernst-Múzeum kiállításai. XLVII. Magyar remekművek. I. sö sorozat. Bpest 1921.

Gilemo M. B. archepe 1702.
Glück Frigyes tulajd.
Archepi. dr. Miklós Gyulané
tulajd.

Vallás- és Közokt. minisztérium

VIII. 176.

Mangoli Adám
festő. XVII

Irod

Csanyi Károly. Magyar
művészet. Egitő Ipar
1901. 174. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191....é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt.

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

2

arisztokrácia szamos tagját fes-
tette - Erős Ágost utoda, III Ágost
szintén foglalkozlatta, közben ~~[illegible]~~ haza-
jött s a Rhédeyek és Podma-
niczkyak részére ~~[illegible]~~ festett arc-
képeket. Vinzatérve Drezdába
szerény körülvenyek között élte
le utolsó eveit. Kiválóbb
muvei: Knobelsdorff épitész
~~[illegible]~~ (Hohenzollern Museum),
Lubomirska hercegnő (Drezda),
Erős Ágost (Krakó, Potocki-pa-
lota), Rechberg jogtanár (Lip-
cse, Egyetem), Blendinger
ötvös (Drezda, Grünes Gewölbe)
Carignan hercegnő (Bpest Szépmű Muzeum)
arcképei.

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Napkelet
Lexikon

~~[illegible]~~

Fehér Ipoly dr. (nekr.) III. 237

Mányoky Ádám

Bületett Szokolán (Hont m.). 1673-ban. Ifju korában egy braunschweigi tábori hadbiró, Dael fer által külföldre vitetvén, Kunn tanult és 1703-ban már Berlinben dolgozott. Itt 1707-ben jött a Rákóczi fejedelem ismeretségébe, és ennek költségén tökéletesíte magát Hollandban. 1713-ban Varsóban August lengyel Király udvari festészévé lön, és az egész Király családot és több fejedelem archipét festé. Meghalt Drezdában 1757-ben. A nemzeti muzeum is bir tőle egy archipet, a Radvánszky Antal Radványban 3-at. II Rákóczi Ferencet és fiait.

1) Advocat – Mindszenty Biographiai Lexikon V. darab 58. l.

1) Tud. Gyűjt. 1828. IV. 36-38. l.

Nagy Iván. Magyarországi képzőmüvészek a legrégibb időktől 1850-ig. Századok. 1874. 99. l.

Mányoky Ádám

Életrajza:

Ligeti Antal: A Nemzeti Múzeum Képcsarnokának ismertető lajstroma. Buda. 1870. 36. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Mányoky Ádám

II Rákóczi Ferenc kedvelt udvari
képírója: rendes fizetést kapott, magas
mellett tartotta, diplomatiai küldeté-
sekre is felhasználta később. Rákóczy
egy mellképe (Mányoky pinxit, Ao 1705)
ma is teljes épségben látható b. Rad-
vánszky Antal radvanyi kastélyá-
ban. Fejedelmével Lengyelországba bu-
dosott 1711-ben. Rákóczi előbb Berlinbe, majd
Drezdába küldte ajánló levéllel. Egy került
a szász király udvárába.

Thalykálmán: Adalékok a hazai festé-
szet történetéhez Thökölyi és Rákóczi ko-
rában. Arch. Ert. 1876. X. Kötet { 71. l. és 72. l.

Manyoki Ádám

erőd

Petrovics Elek emlékkönyv., Bpest, 1934.

237. l.

T.7094.

sztek) egyike a vár udvarán összerdette ki, mire azok egymást és irata:

tie.

v. L. Mossbeck Neubau No. 128 in Wien.

n Bonaparte Kaiser der Franzosen .u. V. v.L. Mossbeck) arczképe

1.2 cm.

-901.
01-1.

Mayer Adam

Grod

Mts S. VK. 1898

504 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Mányoki Ádám

lásd

Perlajst 63 l.

..... *műhely.*

lyfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

_ évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Mainyoki Ádám

laid

Csanyi - A budapesti amateur gyűjtemények Bpest. 1907. 361. l

..... *műhely.*

yfőnökség!

v ..... hó ... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Mányoky Ádám. legkiválóbb arcképei közül négy

Lengyelországban maradt fenn. Ezek közül három, nevezetesen gróf Montmorencyné, Szembek kancellár és gróf Flaming miniszter arcképe a varsói Lazienki kastélyban, egy ismeretlen magyar főnvé pedig a varsói nemzeti muzeumban látható.

Lázár Béla Dr. Rákóczi fejtője. Pesti Hírlap. 1927 évi nagynaptára 148–153. l. négy képpel.

Teleki Sándor gróf II. 175.

Mangoki Ádám

l.

Művészeti lexikon

476 l.

Frakmári Vilmos III. 227, 229, 231

Mányoky Ádámot, mint udvari festőjét említi II. Rákóczi Ferencz fejdelem 1711 april 5én Brenner magyarai követéhez intézett levelében.

Thaly Kálmán. II. Rákóczi Ferenczle. véltára. Pest 1874. III. K. 615. l.

Mányoki Ádám

irod.

A képzőművészeti csoport képes tárgyrumtatója (1885.) Keleti Gusztáv.

Bevezetés. → 4. l.

703 Klein, Adam

Alvó kutya: Bello.

Rk.

K. 1.

89 x 144 mm

Mauzoy Adam

Wod

Fin 1169

Magoki Adam

wod

Vastys 1903. évi
karacsonyi melléklet,
28 l.

Zeppel

Manyoky Adám

Gyod

Mal. 13 – 17 l.

arcsképpel.

Mačyński Adam

tól Kéziat Ernst
Lajos gyiptbe –

Ernst

Maiuoli

ivod

Ivmei F. Arch. Sit 1892.
182.1.

Manjoki Adam

Grod

Dr. Prem Józef. Az

Arcz kapitol. Magyar

Szalon II K (1884-5) 525 l.

Mányoki

Rákóczy Ferencz. olaszt.

Ernst

Mainyoley Adam

Mf 201.l.

A szegedi m. kir. állami f

Érte

.....

.....

.....

.....tantárgyakbó

Magaviselete .....

Szeged, 191..... év .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi Im

Manijoki Adam

wód

PhZs 121 sz. kép és szöveg

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Mangoky Ádám

1673-1757

Irod

c

Om III 418 l - 421 l

(archippel)

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Mányoki Ádám

Művész 1902 208, 209
- 1906. 250, 255-258
- 1908. 71, 254-266
- 1909. 141.
- 1910. 269
- 1911. 23, 25-28
- 1912. 239
- 1914. 286

Magyar Művész
1925. 2-4, II. 60, 193, 228
1926. 41, 60, 91-101,
462-474
1927. 36-47, 663-4
1928. 67-68, 464

Mányoki Ádám

2 festmény a bpesti Gróf Zichy Jenő múzeumban –

Bp Zichy 22-23 l –

Mányoky Ádám

Z archeje a Debreceni

Děří Múzeumban.

Děří 204. l.

Székelyderzsi falkép mestere után

Saul megtérése 157 (983), 4180 (846).

Szent László 157 (983), 4178 (845).

Szent László küzdelme 157 (983), 4179 (845). —

Mányoki Adám

önarcképe

Tört. Képes

Mányoky Ádám

U. 4069

Szkoms-domb Honorison VI. 185

Manyoky Adám

U. 4104.

4103.

Zilahi ev. ref. főgimnázium

X. 174, 176

Manyoky Ádám.

Egyik vamak tőle
Pillitzben
Potsdamban
Schleisshemben
Drezdában
Bpest Zichy nuzen
Szépen Mivi.

Ft

Edény~~[illegible]~~ töredék, Kökori V. 178.

Mányoky Ádám

1673–1757.

Ifjukori

Önarcképe az Ernst

Muzeumban.

Tájkép folyóval

377 Roelandt Savery

TK. 74.

I
568

74. Mányoki Ádám (?) után.

Sz. Szakolczán 1673-ban. † Dresdában 1757. augusztus 6-án.

Benyovszky Móricz.

Mellig látható, kissé jobbra fordult, de szembe néz. Középütt elválasztott hosszú haja, bajusza és szakálla őszbevegyült, szeme és szemöldöke barna. Aranyzsinórzású dolmánya zöld, kabátja sötétbarna. Felirata fölül: »NOS PATRIAM FVGIMVS TV TITIRE LENTVS IN VMBRA«.

Vászon, méretei 59 : 49 cm. — Át. Képt. 87. — Benyovszky Péter ajándéka.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1884 : IV. 73.

A. 87.

Mányoki Ádám

festő.

huszárjai, chasseurjei *à la Hongroise* járnak s adjutánsai rubinpitykés magyar dolmányban verekesznek Európa csataterein...

Már most a Mátyás után fejlödö törökös magyar disz négyszáz év alatt csak a lényegében maradt egy, de a váltózó korokkal a szabás és pompa oly rátartó gyönyörü divattipusait teremtette meg, amelyeket mai diszmagyarunk szempontjából *bün volna összekeverni.* Csak nagyjában jelzem itt e tipusokat. Szép a II. Lajos korabeli *Thurzó*-szabás, impozáns a *Zrinyi*-forma (Thököli, Sebestyén, Balassa Bálint), méltóságos a *Bocskay, Bethlen* (Esterházy nádor), *Báthory*-viselet, érdekes a *Keményi, Apaffy*-pompa, mely a szultán fogadásánál kötelező disz lett az *összes* külföldi angol, német, francia stb. követek számára is. De tovább: gyönyörü a *Rákóczi*-kor kuruc-disze (Thököli, Károlyi, Bercsényi, Absolon), felséges a *Mária Terézia* alatti gárdista magyar rokokó, egyszerübb a *II. József*-szabás (Orczy Lőrinc) s a *II. Lipót*-féle magyar jakobinus viselet (Bacsányi). Ott van aztán a *Kisfaludy*-tipus, az *inszurrekciós* s utolsónak *a reformkor Széchenyi*-szabása vagy a pantallós *Kossuth*-forma... Ime csakugy találomra itt egy tucatnál is több tipus, de épp igy felsorolhatnék háromszor ennyit, ám elég, álljunk meg: az ésszerü és természetes eljárás ugy-e az lenne, hogy a diszmagyart rendelő e tipusok közül választana *egyet* s megjelennék stilusos Zrinyiben, Rákócziban, Bocskayban vagy inszurrekciósban, — e helyett mit látunk? *Tipusok helyett stilus és kornélküli afféle „általános" diszmagyart,* melyet a tisztelt szabó urak jó része ugy találomra habarit össze az összes tipusokból s tucatszám gyárt mennél rikitóbb (modern anilin!) operettszinekben! Hát ez szörnyüség, ez komédia, mely karikaturává torzitja szépséges magyar pompánkat! Ha már a t. rendelök szinvakok és nincs érzékük a dolog iránt, én a t. szabó urakat kérem meg: a magyarok Istenére szakitsanak már a pár évtizede keletkezett torz *általános* diszmagyar e nonsensével, mely olyan, mint a generalzaft a kocsmában... *Ragaszkodjanak szigoruan a korhoz kötött történeti tipusokhoz, mert csak igy marad szabad egyéni pompa a magyar disz, csak igy nem fajul formaruhává, liberiává!* Kérem öket, ne keverjék többet Zrinyit Mária Theréziával s ne üssék pofon az inszurrekciós dolmányt kuruc süveggel! A müvészi hazugság épp oly sulyos, mint a történelmi hazugság... Aztán még egyet: jól nézzék meg a rendelö t. kliens kiállását, — vékonypénzü, cingár legénynek nem való se nehéz Báthory, se marcona kuruc, az ilyen bujják negédes Mária Theréziába, Józsefbe, Lipótba, a testes jó vidéki magyarok viszont csak maradjanak mokány Zrinyiknek, Thökölieknek, nagybajuszos kemény Bocskayknak. Egyszerü az egész, csak kis érzék, tudás és szeretet kell hozzá, de ennyit megérdemel a mi dicsöséges magyar pompánk, melyet, mint szép nemzeti értékünket, csak igy menthetünk meg a karikatura s az operettizléstelenség szégyenitö veszedelmétöl.

Konferencián és temetőben.

Irta: Nagy Emil.

Nem is tudnám hirtelenében megmondani, hogy már hány ujságcikkben számoltam be a Lengyelországban átélt érdekes dolgokról s most egyszerre, mialatt ablakom alatt zúg a Keleti-tenger és járják a charlestont a párok a tengertől pár lépésnyire, a kaszinóhotel mozaikos terraszán, hirtelenében eszembe jut, hogy jóságos Isten, hiszen én még egy betűt se irtam magáról a nemzetközi jogi konferenciáról, pedig mintha mégis elsősorban *azért* mentünk volna Varsóba. Sulyosbitja a mulasztást, hogy én a magyar csoport ugynevezett *vezetője* voltam. De azért ne tessék megijedni, nem térek át jogi szakkérdésekre. Nem azért, mintha azt tartanám, hogy napilapban a nagyközönség számára nem lehet *jogi dolgokról* irni. Sőt ellenkezőleg, körülbelül három éven át irogattam tömérdek cikket, akkor frissiben észlelt *angol jogi dolgokról* s életem egyik büszkesége, hogy nagyon sok uri nő mondotta azt, hogy ha azelőtt jogi dolgokról irt cikket láttak az ujságban, el se olvasták, abban az előzetes elfogultságban leledzve, hogy azt ugyse értik meg. De ime, az én *jogi cikkeimet* megértették és megélvezték. Mert hát szerintem a régebbi idők egyik nagy tévedése volt az a szent meggyőződés, hogy komoly, tudós dolgokról csakis *ugy* szabad irni, hogy azt a nagyközönség ne értse meg s ha mégis megérti, akkor az már nem is tudomány. Ennek az irányzatnak nálunk atyamestere volt boldog emlékü Pulszky Ágoston, akinek sikerült ugy megirnia a Jogbölcseletét — három-négy oldalra szóló drótsövényszerü körmondatokban —, hogy teljességgel elérte azt a tudományos célt, hogy a könyvét nem értettük meg. Sokszor föltettem már magamban, hogy mai eszemmel egyszer előveszem azt a könyvet, mert dereng bennem valami utólagos homályos érzés, hogy az a könyv okos könyv, csak a megirási módja volt olyan, ami elzárta ama lehetőségnek az utját, hogy meg is lehessen érteni.

Az International Law Association varsói konferenciájára valóban olyan tárgyakat válogattak össze, amiket napilapban tulságosan nehéz lenne taglalni. Jogi tervezeteket szövegeztek ott a kiadatási jogról, a kartelek nemzetközi szabályozásáról, jogi területek összeütközéséről, megszállt területek jogviszonyairól, nemzetközi jogsegélyről és hasonló okos dolgokról, amiket a nagyközönség lelkéhez közelhozni olyan nehéz vállalkozás lenne, amibe még én se merek belefogni, pedig ezen a téren igazán merész ember vagyok. Nagyon szép viták hangzottak el, de egyelőre tökéletesen elméleti jelentőséggel. Hálátlan *uttörő* munka ma az ilyen nemzetközi munka, mert a háboru rettenetes tapasztalatai után a legtöbb ember elvesztette a hitét a nemzetközi *jogban*, amikor mindenfelé csak nemzetközi *jogtalanságot* látunk. Ámbar ez szakszerüen inkább a nemzetközi *közjogra* vonatkozik, mint a nemzetközi *magánjogra*, de ime mindjárt ez is egy olyan különböztetés, amit hosszasan meg kellene magyarázni, hogy a nagyközönség megértse. De a fáradság hálátlan volta semmit se kisebbiti a törekvés nemes, értékes voltát, mert mégis csak minden szükkeblüség, elfogultság, kapzsiság, elzárkózás és faji gyülölködés ellenére is évről-évre tágul és fejlődik a nemzetek s az egyes nemzetek polgárainak nemzetközi magánjogi érintkezési területe s igy az a feladat, aminek az irányában az *International Law Association* Varsóban immár 35-ik világkonferenciáját tartotta, nemes, nagy és szép, bármennyire mostoha is most az idő *ideális* nemzetközi eszmék tekintetében a háboru után való *brutális* jelenségek észlelete nyomán. De az emberi természet egyik belső sajátossága az, hogy mindig tud bizni egy szebb jövőben. Szépen mondja azt Schiller, hogy az embert egész életében mégis csak a *remény* tartja ébren, a szebb jövőbe vetett *remény* s amikor a fáradt vándor karja végre lehanyatlik és szeme becsukódik,

„*Noch am Grabe pflanzt er die Hoffnung auf.*"

Igy bizunk mi a nemzetek majdan valamikor megvalósuló testvéri megértésében is. *Nemzetközi magánjog, remény, halál* és *sirgödör, hogyan kerültetek Ti igy egymás mellé* máskor szivesen tréfálkozó lelkemben? Nem véletlenség ez, hanem az agy és sziv hullámverésének érthető összetalálkozása vezetett ide. Mert nemzetközi egyesületünket nagy csapás érte Varsóban. A főtitkár, a szövetség lelke, a nemzetközi jogtudományok fáradhatatlan apostola: *Hugh H. L. Bellot* meghalt Varsóban, a konferencia során. Napokon át dolgozott, szokott buzgóságával s még éjjel 11 óráig diktálta a megállapodások szövegét s másnap reggel ágyára borulva, holtan találták. Attól kezdve nem volt többet muzsika az estélyeken se, megszünt a tánc s természetesen a varsói vendéglátást egészen lezárni nem lehetett ugyan, de a hátralevő napok többet nem voltak olyanok, mint az előzőek, mert mindenkinek a lelkén ott ült a gyászos esemény bánatos visszfénye, a Mr. Bellot halála...

Én csak két év előtt ismertem meg őt Londonban, azelőtt még nem voltam a szövetség tagja.

Egy férfi, akit mindenki szeretett és mindenki becsült s hogy ellensége lett volna, az nem fér bele még a képzelet birodalmába se. Mélyenjáró tudós volt, kevés beszédü, de kedves humoru. Fő életeleme volt az International Law Association, ahol a nagy elnök: Lord Phillimorenak már 15 év óta volt belső munkatársa. Nagyon szerette a magyarokat, sokszor jártam nála a Templében, ahol dolgozószobájában, temérdek könyve között boldog volt s az ebédidő közeledtével csendes hangján, mosolygós szemével hivott meg, „will You lunc! with me Mr. Nagy?", ami az angol ügyvédi centrumokban, az Innekben, kitüntetés számba megy...

Örömmel jött Varsóba, de többet nem ment vissza az ő szeretett angol földére. Mi elszéledtünk, ő ott maradt az *Ewangelico-Reformowany Cmentarz* egyik kriptájában, a melynek a födelét eliziumi mezőképen boritotta be a sok nemzet jogászának virágos koszoruja, köztük a magyaroké.

A temetés valósággal Law Association-temetés volt, mert a szertartást Lord Phillimaga valószinüleg megtudni soha s hogy öszinte legyek, nem is érdekel. Nem érdekel, mert a lelkem elég, hogy itt ül, elég, hogy látom, hogy a lelkem felett már ott felhözik az a borongó érzés, amiről az imént szóltam. Még most bennem illatozik, de nemsokára el fog tünni s lelkemben üresség marad, olyan ür, amely belevész az elérhetetlenségbe. Abba az égbe, amelynek az egyik horizontján maga fölkelt, hogy a másikon leáldozzék. Ez az igazság, mert minden fiatalság és minden szépség egész világot támaszt fel a szivünkben, nem ugy mint magában, aki a mondottak után a legjobb esetben is csak annyit szeretne tudni, hogy ki vagyok.

— Ez lehet, de nehogy azt higyje, hogy a maguk álomlátása bennünket, nöket, sohasem ragad el.

— Nem, mert akkor meg tudnák siratni az örömeiket.

— Miért sirassuk meg elöre?

— Azért, hogy felemelkedjenek néha a földröl.

Ismét elhallgattak. A férfi érzi, hogy hebegett, s hogy nem tudott hangot adni annak a belsö meghatottságnak, amit a nő csodálatosan szelid szépsége elhintett a lelkében.

A másik szólal meg:

— Alkonyodik.

— Mindjárt este lesz.

— Azt hiszem, pontosak leszünk

— Hová megy?

— Körösre.

— Nagykörösre?

— Igen.

— Milyen véletlen.

— Hogyan?

— Én is oda utazom.

A leány nem tudta elrejteni kárörvendö mosolyát:

— Érdekes...

Amaz észreveszi:

— Azt akarja ugy-e mondani, hogy magának van igaza.

— Dehogy. Csak nevetem, hogy ime belepotyłyanunk rögtön — a valóságba. Azazhogy csak maga, én nem. Mindjárt vége az álomlátásnak.

— Vége. Ha kiszállunk, vége. De hiszen éppen azért volt szép. Ne felejtse el, hogy a vonat nélkülünk is továbbrobog az éjszakába.

— Csak addig vonat és addig éjszaka, ameddig mi benne ülünk.

— Ez igaz.

Megérzik, hogy nincs több mondanivalójuk. A férfit gyötri a hiusága, a nö pedig fél a leszállott este hangulatától. A férfi minden szavára emlékszik, elismétli öket magában, ugy érzi, mintha ringatnák.

— Mondjon még valamit.

— Minek? Fölösleges. Nekem elég, ha nézhetem magát.

— Komolyan mondom, nem zavar vele. De szeretném, ha folytatná.

— Beszéljünk valami másról. Ismerös Körösön?

— Ugy. Félig-meddig. Tizenöt éve, hogy elkerültem hazulról.

— Körülbelül ennyi idö óta nem láttam a várost én sem. A várost és első gyermekkori ideálomat.

— És most?

— Valami családi ügy miatt hivtak. De azt hiszem, ez csak ürügy. Azért csalnak le, hogy összehozzanak egy gyerekkori kis barátnömel. Előre sajnálom szegényt.

A vonat befut az állomásra és megáll. A férfi az ablakon át kiadja a leány csomagjait, azután maga is leszáll. Nem tud mit mondani:

— Tessék.

— Köszönöm.

A leány arca most már piros, de nem mozdul, megvárja, amig a vonat elindul s aztán halkan a vonat után:

— Nézze... Nézze, Béla... Mindjárt eltünik az éjszakában!

A férfi megdöbben, a lányra néz, megismeri és örömittasan felkiált:

— Bözsi!? Bözsi! Hát maga az?

— Én.

Az állomás lámpáit eloltogatják. Az égen felragyognak a csillagok.

more pap-fia: *The Honourable Rev. Rectory Stephen Phulimore* látta el. Ő se hitte, hogy nem dicsérni jött el Varsóba egyik jeles honfitársát, hanem temetni. Soha olyan megható dolgot nem láttam, mint amikor az érdemes férfiu koporsója felett egymással szemben álltak: atya és fiu s ahogy a fiu bánatos hangon mondta a zsoltárokat, a 83 éves atya felelgetett azokra szomoru hangon, mert azt igazán nem képzelte, amikor Bellot-val Doverben hajóra szállt, hogy a nála 17 évvel fiatalabb, meghitt főtitkárát hátrahagyja a lengyelek fővárosában, ahonnan felszálló lelkét nem abból a szemszögből fürkészi többé az örök Isten, hogy *nagy* volt-e mint *nemzetközi magánjogász*, hanem hogy *jó* volt-e mint *nemzetek közötti magánember?*

Elgondolkoztam a különböző emberi sorsokon. Egyik embert arra teremtette a végzet, hogy *elméleteknek* áldozzon s ugy legyen hasznos hazájára és az emberiségre. A másik ember meg irtózik mindentől, ami *elmélet* s lelke csak a *gyakorlati* cselekvés terén tud szántani. Igy kerültek egymás mellé lelkemben a lengyel temetőben az elmélet apostola: Mr. Bellot és a gyakorlat nagyja: Pilsudszky marsall. Az utóbbit az orosz elnyomás idején mint kalandort ismerték. Az orosz zsarnoksággal szemben elkövetett kalandjairól a nagyszerü történetek egész sorát hallottam. Mikor pedig ütött az alkalmas óra, megszervezte a lengyel légiót, azt a lengyel légiót, amelyik az összeomlás percében a dicsőség utjára vezette a lengyelt a *nemzeti katonai erő szervezettsége révén*, ugyanakkor, amikor nálunk Linder Béla hadügyminiszter ur *nem akart katonát látni* s eltűrtük, hogy 7 cseh elfoglalja az egész felvidéket.

Stephen Phillimore mondogatta a zsoltárokat s az én lelkem félig az *elmélet* és *gyakorlat* eszméi között járt. Mi okozta a mi bukásunkat? Egy pozitiv és egy negativ dolog! Egy kicsavart eszü radikalista, forradalmi *elmélet* léte s a nemzetét a döntő percben katonailag megszervezni tudó gyakorlati ember *nem léte*, egy magyar Pilsudszky hiánya! S megvan a kétféle eredmény: nagy Lengyelország és Csonkamagyarország; a történelem folyamán, hajdan dicső testvérek két hazája, egyik az örömé, másik a gyászé. *Becsületes elmélet* és *bátor cselekvés*, ezen a kettős eszmén nyugszik minden nagyság! *Hamis elmélet* és *cselekvési bátortalanság*, ez döntött téged sirba magyar és sirod felett sokáig kell még zengenünk az engesztelő zsolozsmákat, a mig majd egyszer ujra eljön a Feltámadás.

De a bátor *gyakorlat* emberének se szabad mellőznie a becsületes *elméletet*, mert ennek sokszor olyan a szerepe, mint a hadvezérnél a látcsőnek. Főleg a gyakorlat győzelmes emberének van arra a szüksége, hogy néha áldozzon a maradandó lehetőségek megállapitása magába szálló *elméletének* ...

Európa réme a keleti bolsevizmus, aminek a képe minden rémeknél rémesebb. Ez ellen a természetes páncél a lengyel és a magyar! A kettőt egymástól elválasztották rövidlátó nagyok. De nemcsak ezt tették. Olyan állapotokat teremtettek lengyel és német között, amely soha be nem gyógyuló sebektől véres. Négy nap óta tanulmányozom ezt a kérdést Danzig és vidékén s szörnyü viszonyokba láttam bele. Az a nagy német Erő egyszer majd feltámad, megrázza az öklét s számonkéri országa kettéhasitását s mindazt, ami vele Keleten történt, mert abba, ami történt, soha a német Eszme bele nem nyugszik. De megrázza öklét a nagy lengyel nemzet is s hogy ez az ököl minél erősebb legyen, arról már gondoskodik a hatalmasan fejlődő lengyel militarizmus! De mi lesz, ha ez a két ököl egyszer összeütközik s a danzigi öböl, amelynek a zugása ide hallik fel hozzám, egy nagy német-lengyel összecsapás tanuja lesz? Mit csinál akkor a bolsevizmus? Bármelyik mellé áll, sajátmagát illetőleg csak hasznot huzhat! Ez igy van s ha ez igy van, akkor *Lengyelország, ilyen német háttérrel, ami neki ma van, nem páncél a bolsevizmussal szemben* még akkor se, ha a csecsemőket is fegyverbe tudja állitani!

Mi következik mindebből? Az, hogy a lengyelnek és a németnek ki kell békülniök egy igazságos *Revizió* árán, abban a nemzetközi igazságtételi, tárgyilagos atmoszférában, amelynek *elméleti* apostola volt az az egyszerü angol férfiu, akinek a koporsója felett ezeket az *elméleti* gondolatokat elmélkedem. Német-lengyel-magyar szövetség a bolsevizmus ellen, természetesen kitágitott magyar határokkal s a ruthén földön át vivő lengyel-magyar érintkezési korridorral. Ez ma egy ostoba *elméletnek* látszik, amin a gyakorlati ember nagyot nevet, hisz ennek főleg a mai lengyel-német viszony kiáltva mond ellent! De becsületes elméletekből lesznek a jó gyakorlatok ...

Igy látja az itteni dolgokat eme sorok irója, aki ugyan most kénytelenségből csak *elméleti* tereken jár, mert a hazai hatalmi berendezkedés elzárja előle a cselekvés terét, de talán jön még olyan idő is, amikor ujra részt vehet a nemzeti *gyakorlati* cselekvés munkájában is.

*

De most már *bucsuzom* is a közönségtől az épen ma két hetes lengyel és danzigi lét után, ... viszontlátásra ... *Berlinből*, hová reggel utazom. De mielőtt lezárnám eme lengyel cikkeim sorát, az ország nevében is köszönetet mondok azoknak a kedves jogász bajtársaknak, akik értékes felszólalásaikkal használtak a nagy nemzetközi célnak, s őszinte elismerést szereztek a magyar névnek.

Ki kell emelnem Oppler Emilt, aki győzelemre segitette az általa képviselt értékes eszmét, Faluhelyi Ferenc pécsi professzort, a nemzetközi jog jeles művelőjét s a fiatal gárda két értékes tagját: Király Ferencet és a pécsi Kelemen Sándort, valamint Geöcze Bertalant is, akit azért hagytam utolsónak, hogy elmondhassam róla, hogy jelesen végezte a katonai *vezérkari* iskolát s azután lett jogász, hogy tehetségével nemsokára ebben a karban vezérkedjék. De köszönetet mondok a többieknek is, mert a magyar ügynek olyan ma a helyzete, hogy nemes, hazafias munkát végez mindenki, aki kiszállva a nemtörődömség kényelmes hazai karosszékéből, saját költségén külföldre megy, hogy hangadó elemekkel való érintkezések utján egy-egy kődarabot hozzon ahhoz az épülethez, amely a ma megalázott, de egyszer ujra a régi fényében megujuló Magyarország elismert nemzetközi *Igazságának* lesz a temploma.

Mányoky mestere.

A magyar művészet multjának sok ezer rejtélye között kimagasló helyet biztositott magának egy magyar művész, aki távol hazájától, német földön nevelődött, lengyel földön dolgozott, haza is jött több izben, de itthon ragadni nem tudott, hiszen a Rákóczi-felkelés utáni néma csönd idején kit érdekelt a művészet?

Mányoky Ádám művészetét magát ujabb rejtélyek környezik. Német földön fejlődik művészete, de nincsen benne semmi germán elem. Ő maga mesterének Largillierre-t mondotta, — Largillierre igy irta a nevét! — noha Mányoky sohasem látta mesterét, csak a műveit, melyek szeme elé kerültek. Hol? Egy vidéki kastélyban. Csakhogy ez a kastély tele volt kincsekkel; Salzdahlen közvetlen közelében volt Zell-nek, hol Mányoky nevelőapja, Doclfer auditorgenerális lakott, aki Komáromban szedte fel a magyar fiut és magához vette, tanittatta, sőt művésszé is kiképeztette. A salzdahleni kastély ura, — mint a kis német hercegek egyáltalán, — XIV. Lajos udvarának fényétől elkápráztatva, a francia művészet hódolója volt. Egész sor francia mestermüvet őrzött kastélyában, többek között nehány Largillierre-arcképet is, s mikor a fiatal festőnövendék bejutott a kastélyba, elkápráztatta őt is a francia mester szineinek tündérvilága.

Tőle tanulta meg szinben látni a világot. Bizonyára lemásolta és igy igyekezett festői eljárásának titkaiba hatolni. Mányoky első életirója, a mester elbeszélése alapján, a drezdai műtörténetiró, Christian Ludwig von Hagedorn (1712—1780). Largillierret jelöli meg Mányoky első ideáljának, akinek izlésében festette korai képeit.

De nemcsak korai képeit. Most van Párizsban egy nagyszabásu Largillierre-kiállitás, melyet Párizs városa rendezett a városi muzeumban, ahol közel négyszáz képét gyüjtötték egybe. A kiállitáson számos olyan kép van, a francia mester különböző idejéből, melyek mind Mányokyra való hatását igazolják. Hogy lehetséges ez?

Mányoky hagyatékának jegyzéke felvilágositással szolgál. Mányoky ugyanis nagy szenvedéllyel gyüjtötte a francia arcképfestők műveiről készült metszeteket és ez a gyüjteménye fel van sorolva a hagyatékáról szóló jegyzékben. E metszetek alapján állandó kontaktusban maradt a francia művészeti irányokkal. Az izlés változatait figyelemmel kisérhette. Ebben jelentékenyen eltért Kupeczkytől, akire a korabeli olasz és rembrandtutánzók hatottak inkább.

A párizsi Largillierre-kiállitás egy nagy koloristát mutat be. Largillierre, a kimondottan párizsi festő, fiatal korát Flandriában töltötte, Antwerpenben, ahol egy Rubens-utánzó, Goubaud tanitványa lett, onnét Londonba ment Peter Lely műhelyébe, ahol a Van Dick-hagyományokkal ismerkedett meg. Huszonhat éves korában jött Párizsba vissza, szülővárosába, teljesen németalföldi festői kulturával, ami az ott uralkodó olasz izléssel szöges ellentétet alkotott.

Párizsban ekkor — már az akadémikusok körében is — nagy harc folyt a raiz és szin hivei között. XIV. Lajos művésze, Le Brun, a versaillesi palota nagy dekoratora, a gobelingyár vezetője, a rajz hive és pápája volt. A király és klikkje hivévé szegődött. Ellenfele Mignard, aki Olaszországból jött haza, szakitott az olasz hagyományokkal és Rubenshez, a szin kultuszához csatlakozott, főleg arcképeiben, ugyhogy mikor a fiatal Largillierre Párizsba jött, a nagy intrikák kellős közepében találta magát.

Letelepedett a városháza környékén és mihamar keresett arcképfestő lett. Mint megalkuvó, mindenkihez szeretetreméltó, simulékony ember, hamar feltalálta magát a művészi harcok között, s elsőben is megfestette Le Brun arcképét, amivel bejutott az Akadémiába, ahol tanár lett, de megfestette Mignardot, sőt hires konkurrensével, Rignaud-val is megegyezett. Átengedte neki az udvari embereket, ő maga a gazdag polgárság köréből szedte megrendelőit. Azonkivül hivatalos megbizásokat is kapott. A városház urai, az esküdtszék tagjai nagy csoportképekben örökittették meg vele magukat. E képek legnagyobb részét a francia forradalom sanskülottjai összevagdalták. Csak töredékek maradtak ránk és nehány kompoziciójának vázlatai. Ezek most ott láthatók a Petit Palais kiállitásán. A holland csoportarcképekre emlékeztető e képek, Franz Hals kompozicióival bizonyos rokonságot tartanak. De a különbség azért nagy. Largillierre könnyedsége és felépitési módjának világossága és mozgalmassága előfutárai Watteau szinjátékainak.

Eközben nagy anyagi csapás éri. Szomszédja, Law bankár, rábeszéli nagy pénzügyi spekulációkban való részvételre, amibe belebukik. Ugy járt Rigaud is. Hatvannégy éves korában szinte koldusbotra jut. De szorgalmasan dolgozik és ujra felvergődik, ügyhogy mikor 1742-ben, 86 éves korában meghal, ujra nagy vagyon ura.

Ennyi idő alatt nem csoda, hogy műveinek száma szinte megszámlálhatatlan, hiszen mindenki, aki ez idő alatt számottevő egyéniség volt, Voltairetől kezdve kora hires művészei, szinésznői, a vezető politikusok, hivatalnokok, udvari emberek, mindmind modellt állottak neki, nem egyszer érdekes pózokban, mint Rigaud, kit Keresztelő Szent Jánosnak festett meg. Főleg gyermekarcképei hiresek, amikor az apróságokat Erosnak, Herkulesnek, Apollónak öltöztetve festette.

A kiállitáson nagy feltünést keltett egy szinésznő arcképe. Duclos kisasszonyé, akit Ariane szerepében festett. Duclos kisasszony hetvenéves koráig megőrizte frisseségét, s — imádóit. Egyáltalán szerette a mitologiai vonatkozásokat, szerette szerepbe állitani főleg női megrendelőit, ami bizonysága a női lélek mély ismerésének. A Van Dyck-pózokkal mihamar felhagyott, kereste az életigazságot, látunk női arcképeket, melyeken finom mosollyal ajka körül, kezében virágot tart az alak, máskor a mezőn áll és az épen szedett virágcsokrot tartja kezében.

Férfiarcképei tiszta karakterjellemzések. Mig kora női arcképeiért lelkesedett, ez a kiállitás férfiarcképeinek méltóságát, lélekbelátását revelálta. Mindent felülmul azonban a Louvre remeke: önarcképe családja, felesége és lánya társaságában. Ami szeretet és gyöngédség volt benne, mindent beletette szinébe, a husszin gyöngyházszerü vibrálásába, a felesége vörös szatinruhájának és lánya arannyal átszőtt szürke ruhájának gyöngéd tónusaiba. A kimondott szineket megtörve szerette. Ujra Watteau közeledését érezzük. Ha a háttér viharos felhőkkel teli, a szinek értékkülönbözeteit annál jobban analizálja. A vörös és kék uralkodó szinei. De szürke háttérekkel hogy tudja megtörni őket! A vörösben óriási skálája van, a szinösszeállitásban ragyogtatja képzeletét. A Louvre emlitett remekművében ő maga is, lánya is szürkében, de e két szürkében mennyi gazdag ellentét, átmenet, affinitás és kontraszt, — a meleg sötétszürkéket hidegárnyalatu fehérekkel hogy tudja változatossá tenni, — ha a ruhára ultramarin átvetőt fest, a ruha maga ragyogó krémessárga, de körülveszi őket cinóber, karmin, sárga, lila, fehér szinekkel és rikitó hatás helyett harmóniát teremt.

Tudja, hogy mit csinál. Tanitványa, Oudry, halála után előadást tartott tanitásáról. A valőrök, a reflexek és az atmoszféra hatásáról hallunk. Oudry elbeszéli, mennyire megfigyelte mestere, mint élnek a tárgyak a levegőben, en plen air, a különböző megvilágitásban. Az impresszionista művészet titkaihoz férkőzött közel a nagy szinlátó művész. Mányoki ihletője.

Dr. Lázár Béla.

Mainoky Ádám

MAGYAR MŰVESZET
1928. 67-68.

Dr Lázár Béla. Megjegyzések Mainoky Ádám leveléhez.

Mányoki Ádám

MAGYAR MŰVÉSZET
1925, 3. l.

Petrovics Elek: Mányoki Ádám Rákóczi-képjeiről.

Gradiska.

E lapon a Savus fluv jo
kivül SLANKAMEN, MORAVIG, IE
GVOZDANSKY, Neu NOVI, SLVIN, D
térrajzait nyerjük. Jelzése
Viennae.

Rm., mér. a vk. 11.6:

Mányoky Ádám

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. II. 60.

Pálzady: Mányoky Ádám életrajzára.

1983. Constantin Meunier.
Sz. Merbeck-lès-Bruxelle
Pudleur.

Mellig látható fém munkás,
tott fejjel, puha kalappal és kis
Arcza csupasz, kulcscsontja kilát
borodnak. Jelzése, a jobb vállon,

Bronz-szobor, mag. 48.3: cm.
Vétetett 1901: III. 27-én a
Elszámoltatott 1901: VII. 19
Az elszámolást elfogadta az

904: IV. 25.

Mányoky Ádám

vrd

Lázár Béla: Mányoky Ádám Rákóczi-képmása. Pesti Napló 1925. ápr. 4.

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokons
Budapest, IV. Bástya-utca

Igen tisztelt Szakosz

Kedves B

A Baross szövetség 197. sz. viselő
tályének emelése céljából a nemzetközi
biró s itt Budapesten (Gödöllön) augus
Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat
sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszon
miért is tagjaink szives áldozatkészségét ke

Tekintettel erre a nemes célra, a
gyen szives a mellékelt csekk-lap felhasz
tehetségének megfelelő kegyes adományát

Midőn még szives áldozatkészségé
Baross testvéri üdvözlettel hive:

Budapest, 1933. junius 15.

a

Mányoky Ádám

Erőd

Farkas Zoltán:

Mányoky Ádám

Naphelet

1925 máj.

cserkészünk sem szabad, hogy kimaradj

A mai nyomorúságos időkben

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltóság- Méltóságod- Nagyságod- tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne lapot, hanem azt az összeget, amelyet s támogatására, méltóztassék a mellékelt c

Szíves áldozatkészségét sok so

Budapest, 1933. június 15-én.

Mányoky Ádám

vod

Mányokys Rákóczi-Bildnis. Pester Lloyd (Morgenblatt) 1925 – ápr. 23.

cserkészünk sem szabad, hogy kimarad

A mai nyomorúságos időkber

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltósá Méltóságod- Nagyságod- tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne lapot, hanem azt az összeget, amelyet s támogatására, méltóztassék a mellékelt c

Szíves áldozatkészségét sok sc

Budapest, 1933, junius 15-én.

Mányoky Ádám

Graf

Das Rákóczi-Bildnis
Mányokys. Pester Lloyd
(Abendblatt) 1925
ajor. 21.

cserkészünk sem szabad, hogy kimarad

A mai nyomorúságos időkber

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltós Méltóságod- Nagyságod- tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne lapot, hanem azt az összeget, amelyet támogatására, méltóztassék a mellékelt

Szíves áldozatkészségét sok s

Budapest, 1933, junius 15-én.

Mányoky Ádám

Irod.

Lázár Béla dr

Mányoky Ádám
életéből. Ismeretlen
adatok és a mester
ismeretlen művei.

Pesti Hirlap

1925 ápr. 12

A 197. sz. BAROSS cserk

Budapest, IV., ker. Bástya-u

Csak egy pengővel járuljon cserkészünket elvihessük az

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Urunk!

Az 1933. év nagy erőpróbája l

A nemzetközi világtáborozás, kívüli követelményeket és feladatokat ál

A Baross Szövetség cserkész részüket. Egyfelől a felelősséget érezzük patok minden erejükkel részt vegyenek szeretnénk, ha az ilyen ifjusági világta részesülhetne minden cserkészünk.

Elvünk, — amelynek eddig a csületes munkája alapján mindig eleget

Mányoky Ádám

Erdő

Mányoky Ádám Lepé
a Képművészeti Múzeum-
ban. Nemzeti Upág

1925 ápr. 22

Baross testvéri üdvözletét küld[illegible]

Budapest, 1933. junius 15.

Mainyoky Ádám

Cod

V. E. Mainyoky Ádám-
nak II. Rákóczi Ferenc
képe. Budapesti Hirlap
1925 ápr. 22.

Budapest, 1933. junius 15.

Magyoky Ádám

Liget

Madocsányi György · Magyoky
Ádám Nemzeti Újság
1925 ápr. 21.

szerkesztő pixolitsége.

a 191. sz. Baross cserkészcsapat

Hazafias üdvözlettel:

...ok cserkészünnek alkalmat találja fogja kisérni.
...cserkészcsapatnak lelkes vezetőjét pozsgay József
...szívesen alkalmat a csapat szegény cserkészeinek
...mulatságokkal alkalmat az idei mellékelt cserkész-
...nap, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
...n az iskolaotthon nagy ifjúságának tá-
...mogatásához. Mindenkor

jön ebből a nagy munkából.

n ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.

ságod- hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
méltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
szívesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek
csekk-lap felhasználásával hozzánk juttatni.
ok cserkészfiunk áldó hálája fogja kisérni.

Hazafias üdvözlettel:

a 197. sz. Baross cserkész csapat

szervező bizottsága.

Mányoky Ádám

irod.

Z

Évkönyvei, Az Orsz.

Magy. Szépművészeti

Múzeum —. IV. k.

Bpest, 1927. 198-199. l.

(II. Rákóczi F. arch. repr.)

BUDAPEST

VILÁGOSSÁG RT.

Feladó:

Mányoky Ádám

MAGYAR MŰVÉSZET

1926, 91, 463

Dr Lázár Béla: Mányoky-tanulmányok, I–II.

LEVELEZŐLAP

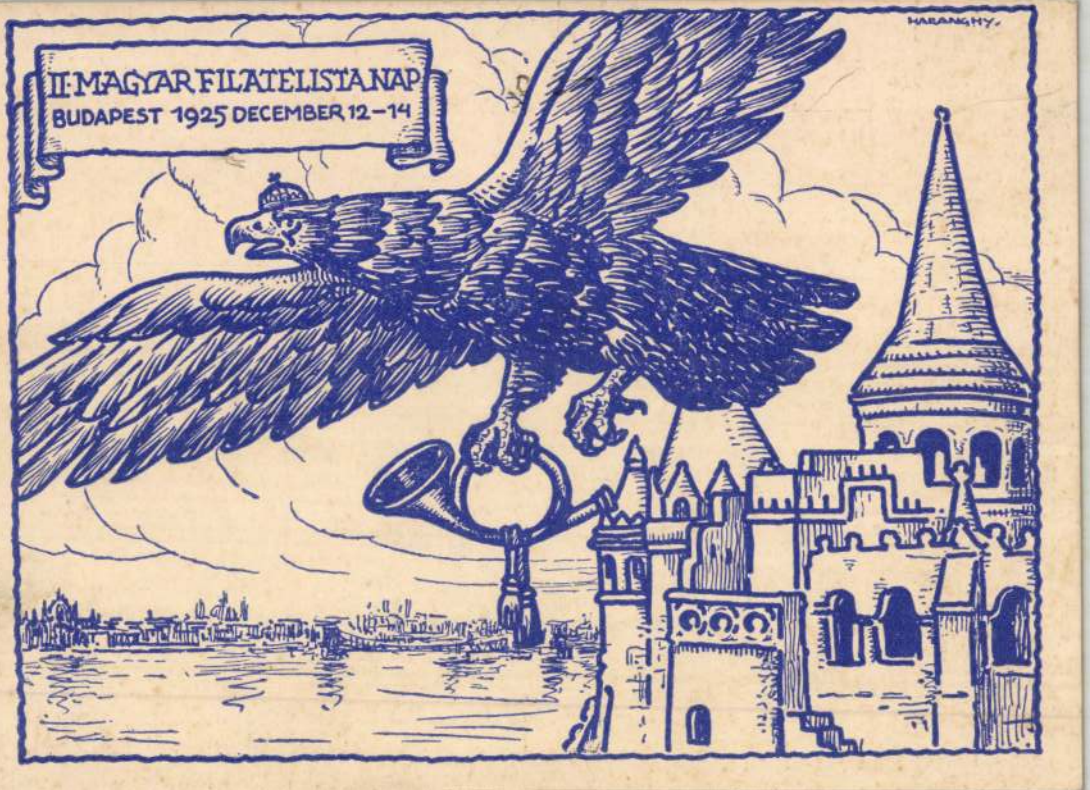
II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Mányoky Ádám

Swihowska báró archeje 1747. Müvészeti Muzeumok Barátainak Egyesülete vette meg 1929-ben a múzeumnak

Évkrejmmúz VI. k. 237. l.
247. l.

A bükkfa. 1 virágzó hajtás porzós és termő virágzatokkal; 2 porzós, 3 termő virág, 4 felpattant termés 2. bükkmakkal 5. magányos makk, 6 a makk keresztmetszete,

Márnyoky Ádám

báró Podmaniczky János és felesége szül. Osztrolucky Judit nak archépei a képmüvészeti Múzeumban. (A Eiskartali kastélyból.)

irod

Évkönyvei, Az Orsz. Magy. Képmüvészeti Múzeum —, V. k. Bpest 1929. 201. l. 205. l. (Képzkkel.)

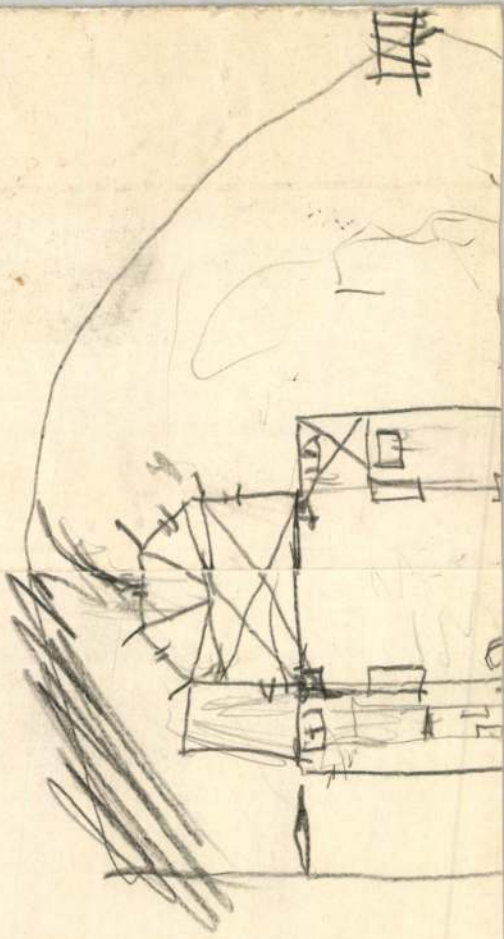

Körner Max

„Viktória kikötő"

Pm. Bp. 1932.

ebra fordult, talapzatra helyezett tojásdad
legoricus alakok vesznek körül keresztel, infu-
melynek kerétére rojtos függöny nehezedik és
á bajusza leberetvált. Gyűrűs jobb kezét
ékkövés kereszt nyúgszik, karinge csipkés. A
nás sas és pallium, előtte pedig bibornoki ka-
zt. A felső bal sarok a nap vugarai törnek
n hét sorban:

erendissimus.. Princeps ac Dominus Dominus
. LUDOVICUS
& Presbyter.. Cardinalis, è S. R. I. haereditarijs The
bus .:. de SINZENDORF,
Comitatûs.. ejusdem Supremus ac Perpetuus Comes
niensis et.. Salisburgiensis, Cathedralisque Olomu=
Canonicus,.. Abbas Pecsvaradiensis. etc. etc.

7304
nusi delin. Salisburg
sar Probst Sculps. Aug. Vindelic.

ei a vonalkeretnek 66 : 47·4 cm.

785.

4/98 — 205 - 98 — 19.

Mányoky Ádám

rod

Dr Lukinich Imre

Mányoky Ádám le-
vele II. Rákóczi Fe-
rencz-hez

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 663.

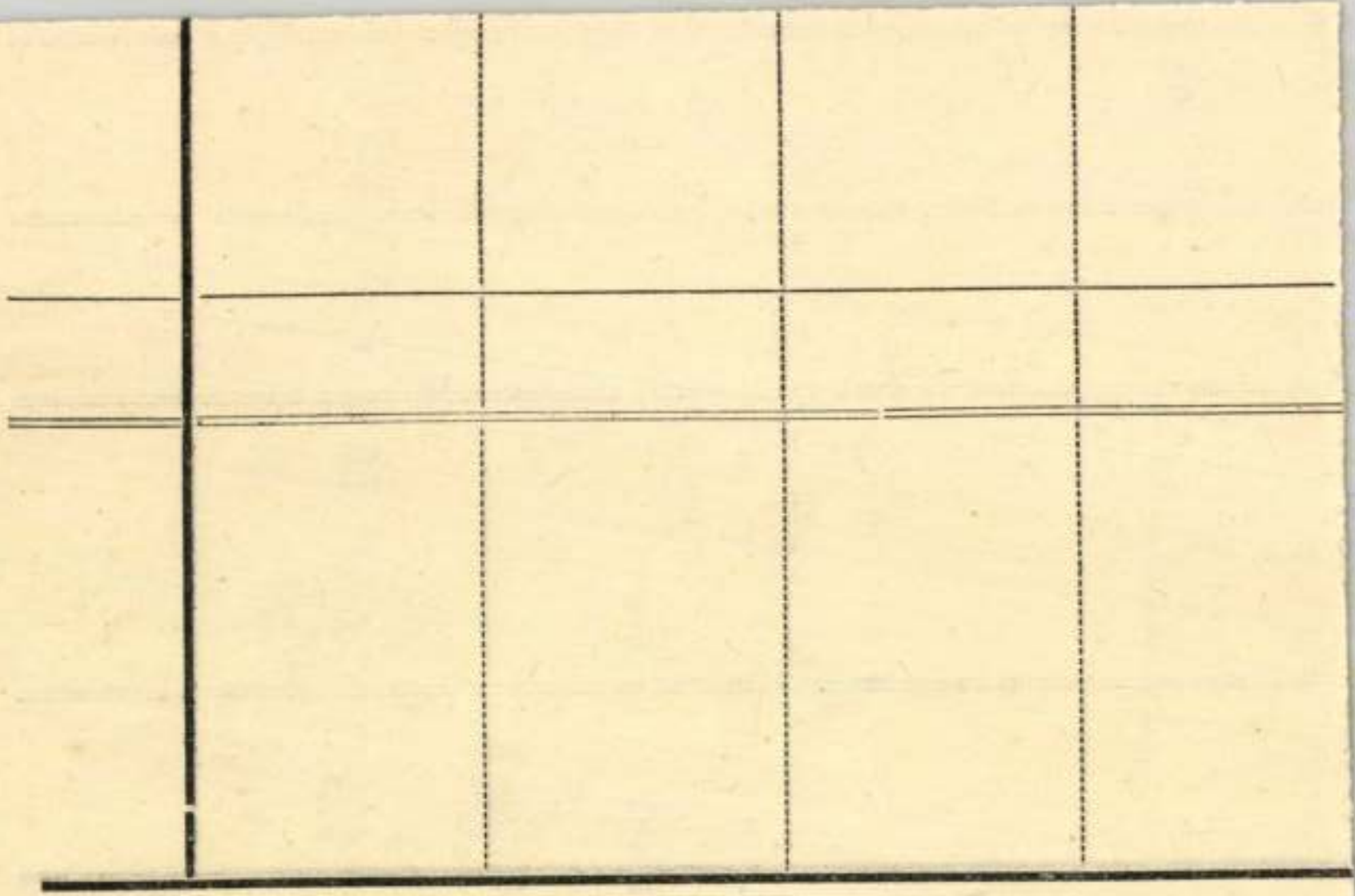

Phőbus könyvnyomda, Eőtvős-u. 31.

Mányoky Ádám

Lázár Béla dr.:

Mányoky-tanulmányok III.

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 37.

Mányoky Gyula

Halálozás.

Dr. mányoki *Mányoky* Gyula ügyvéd 78 éves korában elhúnyt és nagy részvét mellett temették el a rákoskeresztúri köztemetőben. Pályája delelőpontján Tapolcán ügyvédeskedett s lelkes mozgatója volt a vidék szellemi életének és igen élénk részt vett a 48-as függetlenségi párt harcaiban Kossuth Ferenc oldalán, kinek zászlóját ott diadalra segítette. A liberális eszmék híve volt s mint gyönki és makói ügyvéd is, nagy publicisztikai tevékenységet fejtett ki. Az elhúnytban dr. *Györki* Józsefné mányoki Mányoki Katinka és mányoki Mányoky Vilma székesfővárosi leánylíceumi tanárnő édesapjukat gyászolják.

Pesti Napló

1934. III. 4.

Mémoire Définitif

Définitif

Pour Temps

1914 - 18

Mányoki Ádám

Ernst Museum kiállítása 1913

cród

⇒ A Kéve Könyvt

1913. VI. k (Sz. J.: Régi és uj magyar művészek.)

Mányoki Ádám

lásd

Csányi Károly:
A budapesti amateur
gyűjtemények kiállí-
tásának lajstroma.
Bpest, 1907, 362 l.

Mányoki Ádám

Szana Szárév

37. l.

Mányoki Ádám

l. Forum

1934. 289. l.

BUDAPEST
42 III-8 11
62

Mányoki Ádám

vrőd

Szalatnai Rezső

Mányoki Ádám

ujváértékelése

Forum - 1934. 145. l.

Lázár Béla

Könyvének

ismertetése

balra fordult. Jobb kezében, melylyel az
eztyűt s baljában tollas kalapot tart.
előre fésülte, arcza és bajusza leberetvált. Nyak
tizenhárom rend- és érdemjelt visel. Kettős
a és hajtókája paszománt, derekát öv szo-
s köpenyéz bal vállára vetette Felirata

allerie Freiherr von Hammerstein"
ak másaul: „Hammerstein GdC."
LITH"
AUH"
igenthum v. A. Paterno's Wᵉ & Sohn in Wien"
ung ausschliessend vorbehalten".

az alak nagysága 29 cm.
Kaiser A.

8717 (chin. pap.)

107/95 Nº 112

Mányoki Ádám

legid. Podmaniczky János (+ 1743) állitólagos arcképe fentitől

Repr.

Magyarmuvelődtört

IV. 310, 643. l.

Podmaniczky János (Szül. 1718) (Szül. 1716) és testvére Judit (arcképe fentitől. 1728 körül (A. M. Tud. Akadémia gr. Vigyázó Muzeuma, Rákoskeresztur)

Repr.

u. o. 313, 643. l.

Mainyoky Ádám

Bielinsky gróf archépe
Repr

Péter magyarnuv V. 62. l.
Verecke

Mányoky Ádám

II. Rákóczi Ferenc
archépe.
Hines repr.

Magyarecke

I. 480. l.

CSANTAVÉR

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mányoki Ádám

Irod

Forum (magyar
rész) 1936. 16. l.
(Ismeretlen Má-
nyoki Ádám
festményt talál-
tak.)

Mányoki Ádám

irod

Lázár, Dr Béla:
Ádám Mányoki ein
ungarischer Maler
des XVIII. Jahrhun-
derts. Forum. 1934.
168, 169. l. képekkel.

Petőfi Sándor:

Mellig, kissé jobbra
Hartja. Haját jobb felől vál
Ingének ~~széles~~ (galléria lehajtó
négy felső gombja nyitva van
PETŐFI SÁ
s alól jobbra: „Freytag G. és

Könyomat, n

Lasza

Mányoky Ádám

ród

Petr-Ver

V. 199. l.

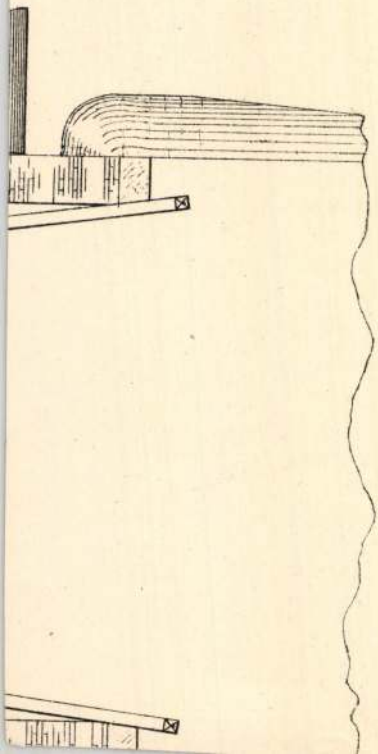

Mányoky Ádám

l.

Petrélet

205. l.

Wagtetén

38

Mányoki Ádám

vőd

Lykamüvtört. II.

221, 234. l.

523. l. keppel

Max Beckmann : *Il ponte.*

Mainyoki Ádám

ured

Pigrllüvel

522,
523.
525. l

MŰVÉSZEK SZABADSZERVEZETE EGYÜTTES RENDEZÉSÉBEN:

A ZENE NAGY ÉVSZÁZADAI

A sorozat célja, hogy a művelt nagyközönségnek kalauza legyen a régi és új zene világában, elvezesse a hallgatót az európai műveltség kezdetétől napjainkig, a primitív dallamformáktól a nagymesterek remekműveiig s a XX. század nagyvárosi zeneéletéig. »Művelődéstörténet a zene tükrében« — ez a sorozat előadóinak közös szempontja. Az előadások négy párhuzamos sorozat keretében felölelik a teljes zenetörténetet s bőséges illusztrációkkal, kitünő előadóművészek közreműködésével elevenítik meg a zene nagy stíluskorszakait a hallgatóság előtt.

Az előadások a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében minden hónap négy csütörtökén délután 5 órakor vannak; beosztásuk a következő:

I. sorozat. **A középkortól Bachig.** III. sorozat. **A romantikától napjainkig.**
II. sorozat. **Bachtól a romantikáig.** IV. sorozat. **Kelet, Nyugat, magyarság.**

December 6.

I. sorozat. 3. A reneszánsz egyházi zenéje.
Előadó: *Dr. BARTHA DÉNES.*

Manyoky Adam

ired

Petermagyrmió

Verecke V. k. 60, 61,
62. l. (Keppel).

Mańyski Adam

wód
z

Lehel Ferenc:

Magyar művészet a
török világ idejen
Bp. 1913

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mainyoki Ádám

cvád

Pulmagyarch

II. 271 l.

273. l.

Mainyoki Adam

Urod.

Michel 1001. l

Keppel

Korentsy Sándor, főtanító III. 54

Mányoki Ádám

erőd
2

Zoltkálvinův

15. l.

Zsigmond F.: Tóraí
és Debrecen. 1925.
2-5. l. 116-135. l.

? Debrecen (?)

Pálffy János hagyom.
Pozsony 103.

ráradból.

~~8-án. † 1684 április 18-án.~~

: 62

brázolva.

an,

~~kissé~~ kissé jobbra~~fordultan~~ halad va, de szem-
széles karimájú kalapot tart, balját pe-
a omló hosszú haja, szemöldöke és sze-
ete: széles gallér csipkeszegélylyel,
l, hasitott ujjú kabát, vállravetett kö-
ugyanilyen szinű harisnya és czipő. A
nyugvó pillér köti le figyelmünket.

-- Becsértéke 5000 K.
~~a 1907. november 14-én (1429-908).~~

rban 63 és annak kivonatában X:8.

104

ches Portrait in schwarzen Rahmen, ge-
860.-- 48 hoch 43 brt. (Schreibcabinet

pag 49

5.—

Mányoki Ádám

egy műve a keszegi
(Nográd vm) Huszár-
kastélyban

Bai Bpestbalp

90. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mányoki Ádám

II. Rákóczi Ferenc

Repr.

Jbl képröm

312. l.
319. l.

segrád

rjük Sürgönyválaszt kérünk

Gerevich

yes Endre utca lo

A magyar kultúra kistükre

Néhány nap választ már csak el az új tanévtől. Búcsúzóul a régitől, még csak

A CISZTERCITA REND PÉCSI NAGY LAJOS REALGIMNÁZIUMÁNAK

értesítőjéről számolunk be, amely *Kiss* Albin igazgató szerkesztésében jelent meg és programértekezésül „A baranyai flóraterület különlegességeiről" ad pompás értekezést *Horvát* Adolf tollából. Megemlékezik ennek a flóraterületnek úttörő botanikusairól, *Kitaibel* Pálról, *Nendtvich* Tamásról, *Sadler* Józsefről, *Majer* Móricról, *Janka* Viktorról, *Simonkai* Lajosról, majd képek és színes táblák kapcsán a magyar kikericsről, a magyar zergevirágról és még 12 helyi növény-nevezetességről. A pécsi cisztercita gimnáziumot ezidén 499 diák látogatta, érettségit tett 44.

*

VAJTHÓ LÁSZLÓ

főgimnáziumi tanár neve ma már irodalomtörténeti márka. Irígylésreméltóan eredeti ötlettel megszervezte a *Magyar Irodalmi Ritkaságok* sorozatát, azt a megbecsülhetetlen értékű könyvsorozatot, amelyet nem nyereszkedésre alakult kiadóvállalatok, hanem diákok lelkesedése indított meg és segített el immár 30. kötethez. Harminc kisebb, nagyobb kötetben a *budapesti* Berzsenyi Dániel reálgimnázium, a piarista gimnázium, a cisztercita gimnázium, az evangelikus leánykollégium, a *debreceni* református kollégium gimnáziuma, a *bajai* cisztercita gimnázium, a budapesti *Zrinyi* Miklós reálgimnázium, a *Széchényi* felsőkereskedelmi iskola, a *Mátyás király* reálgimnázium, a *kaposvári* egyesületi leánygimnázium és a városi fiú felső kereskedelmi iskola, a budapesti *Szt. László* reálgimnázium, a *Ráskai Lea* leányliceum diákjai tették közzé a magyar irodalom hozzáférhetetlen remekeit. *Bessenyei* György, *Péterfy* Jenő, *Károlyi* Gáspár, *Temesváry* Pelbárt, *Édes* Gergely, *Dugonics* András, *Kazinczy*, *Vedres* István, *Hajnal* Mátyás, *Bornemissza* Péter, *Riedl* Frigyes, *Berzsenyi* Dániel, *Barcsay* Ábrahám, *Madách* Imre, *Horvát* István hozzáférhetetlen írásait adták egymásután ki, ízléses köntösben, nagy irodalmi hiányokat pótolva.

A pompás kis sorozat 10-ik, 20-ik s most, 30-ik kötetének kiadására az Egyetemi Nyomda vállalkozott, mintegy hóna alá nyúlva a lelkes tanár és lelkes diákok nemes törekvésének. A most megjelent jubiláris kötetben

GREGUS ÁGOST

írói arcképeit találjuk összegyüjtve. *Császár* Elemér egyetemi tanár írt előszót a hézagpótló kötethez, amelyben megjelentek a nagy esztéta remekbe szabott portréi. *Bajza, Berzsenyi, Vörösmarty,* a két *Kisfaludy, Kölcsey, Kazinczy, Kármán, Báróczy, Csokonai, Garay, Kis* János, *Dayka, Vietkovics, Fáy* András, azután *Pázmány* Péter, *Szenci Molnár* Albert, *Anyos, Dugonics, Faludi, Katona* József, *Gvadányi, Baróti Szabó* Dávid, *Haller* János, *Mednyánszky* báró, *Barcsai, Orczy* Lőrinc báró, *Helmeczy* Mihály és *Vajda* Péter nemes, patinás alakjai elevenednek meg ezekben a klasszikus portrékban.

*

KELEMEN FERENC

makói tanár, Makó város levéltári anyagából érdekes adatokat gyüjtött össze, amelyek Makó városának és környékének történetére világosságot vetnek és ezeket az adatokat feldolgozva kis tanulmányok formájában *„A régi Makó cserepei"* címen könyvalakban kiadta. E tanulmányok a latinnyelv használatáról, a városi levéltár legrégibb darabjairól, helyi bíráskodásról, jogesetekről, a polgárlevélről, a makói szabó és szűrszabó céh szabadalom-leveléről, Makó első polgármesteréről, a szabadságharc makói hőséről, régi tűzvészekről, árvizekről. — érdekes adalékok a város történetéhez és elismerés illeti a szorgalmas kutatót, aki városának történetét ilyen színes, aprólékos, de a társadalmi életbe annál jobban bevilágító, elfeledett adatokkal gazdagítja.

*

ZUCKERMANN FERENC

a budapesti Kereskedelmi Akadémia orvosa hasznos tájékoztató füzetet írt arról, hogy hogyan éljen és tanuljon a serdülő ifjú? A gyakorlati tanácsok hosszú sorát (mosakodás, hajmosás, reggeli torna, lélekzés, gyümölcsevés, ivópohár használata az iskolában, stb., stb.) nyújtja szülőknek és gyermekeknek, akiknek ez a kis füzet jó szolgálatot tehet.

*

RÉVÉSZ IMRE

a debreceni Egyetem nagynevű tanára a Debrecen—Egervölgyi hitvallás és a Tridentinum címen a XVI. századi magyar egyháztörténetnek fontos kérdését tisztázza. Ez a legelső olyan hitvallási irata a magyarországi református (helvét) irányanak, amely a keresztény hit és élet valamennyi sarkalatos elvi kérdésére kiterjeszkedik s a szorosabb értelemben vett teológiai problémák mellett egész sereg más, az emberi élet és az akkori magyar élet teljéből merített kérdést is felölel. Előbb a debreceni hitvallás készült el, amely a Tiszántúl magyarságát már öt évvel a nagy 1567-i zsinat előtt a protestantizmus tanalapjára állította, aztán ezt az iratot az elnyomott egervölgyi reformátusok kölcsönkérték Debrecentől s önigazolásul — nyilván némi beledolgozással — a király elé terjesztették. A hitvallás, amely sűrűn hivatkozik különböző zsinatokra, Confessio Catholica, majd Confessio Ecclesiae Debreciensis címen jelent meg. Révész Imre jeles tanulmánya tisztázza a hitvallás keletkezésének történetét, ismerteti és jellemzi felfogását és a trienti zsinattal való laza kapcsolatát.

*

R. SZEBEN ANDRÁS

írja „Iskolastatisztika Erdélyből" című cikkében: Erdélyben az 1932/33. tanévben mindössze 23 felekezeti magyar óvoda működött 25 óvónővel és 1201 növendékkel. A 673 állami (román) óvodát ugyanekkor 42.488 gyemek látogatta, közülök a hivatalos román statisztika szerint 14.716 gyermek, azaz 34.6 százalék volt magyar nemzetiségű. E gyermekek számára egyetlen magyar nyelvű óvodát sem tart fönn a román állam. Az elemi iskolások közül több, mint ötven százalék kénytelen román iskolába járni, mert magyar iskola nincs, — még Csikban sem, ahol a tankötelesek 90.8 százaléka magyar. — R. Szeben András cikke rámutat arra a nagy veszedelemre, amely a román iskolapolitika miatt az erdélyi magyar jövőt fenyegeti.

*

OROSZLÁN ZOLTÁN

műtörténész, a Szépművészeti Múzeum őre a magyar művészettörténet egyik nagy alakjáról, II. Rákóczi Ferenc arcképének híres festőjéről, Mányoki Ádámról ír tanulmányt a Protestáns Szemle szeptemberi számába. Mányoki keveset dolgozott itthon, hazájától távol (Hamburg, Berlin, Drezda, Danzig, Hollandia) keresi kenyerét, fejedelmi udvarok számára dolgozik, de szerényen hal meg Drezdában (1757) s halála után ingóságait elárverezték, hogy adósságait ki tudják fizetni. Képein eleinte a németalföldi iskola, később a francias iskola hatása érezhető. *Oroszlán* Zoltán tanulmánya *Lázár* Béla dr.-nak, a jeles műtörténeti írónak Mányokiról írott s a mult évben megjelent kitűnő műve kapcsán jelent meg, amelynek kiválóságát, magas színvonalát *Oroszlán* Zoltán elismeri.

Bolyongás Sába királynő alagutjában

A halálraítéltek csökönyös reménykedésével, azoknak élniakarásával, akik tudják, hogy a végzet nyomon követi őket, járok-kelek magam is a Földön, egyik világrészből a másikba menekülvén. Ez az írás, melyet egy nagy és új utazás küszöbén Önök elé terjesztek, Hölgyeim és Uraim, — nem egyéb végrendeletnél. Szegény vagyok, senki emberfiára anyagi javakat nem hagyományozhatok. Végrendeletem egyetlen mondatból áll és így hangzik: *„Kerülld el Théba romjait s hagyd békén a Bab-el-Meluk Királysirját!"* Három esztendeje múlt, hogy egy háromezeréves halott kimondta fölöttem rettenetes ítéletét. Három éve nem találom helyemet az élők világában. A sötét fantóm egyformán s kitartóan követ. Ott settenkedett mögöttem, ha az Amazon őserdőiben, vagy a Szudán végtelen homokján, Grönland hómezőin vagy az ausztráliai szigetvilág apró édenkertjeiben jártam. Most megint menekülök. Hová? Ki elől? Miért? Ezt megmondani nem tudom. Lesznek, akik mosolyognak. Megint egy bolonddal több! *Tutank-Amon* fellelői sorba pusztultak. *Amenhotep* már ott, a sírban végzett azokkal, akik évezredes álmait megzavarták. Első Széti megtalálóinak még az írmagja is kiveszett.

A Szudánból érkeztünk egy arab vitorlással Luxorba, Dél-Egyiptom központjába. Érdekes folyam ez a Nilus. Eltekintve 6000 kilométeres, rendkívül hosszától, a Niluson való utazás már egymagában is kaland. A Viktoria-Nyanza tóból ered, ott *Kivira* a neve. Mruli-nál már kilométer széles és Fauveránál 12 egymásután következő zuhatagon, kataraktán préselődik át az alföldre. Aztán az Albert Nyanza tavon folyik át, majd kilép a Szudánba. Gamba-Sambeh környékén árterülete már száznégy kilométer széles. Itt egyesül a Seraf mellékfolyóival s innen már Bahr-el-Abiadnak hívják, ami annyit jelent, mint „tintából való folyó." Másik nagy ága, a Bahr-el-Azrak, Abesszíniából jön a Tana-tavon keresztül. A két ág egyesülve kiér a libiai homokra, itt felveszi még az Átbara folyamot, Assuan-nál újabb öt kataraktát alkot s ezentúl lassú folyásával elböcölléz végig Egyiptomon.

Luxor. Tele tüdőbeteg európaiakkal és állami engedélyes kutatókkal. Hatalmas, modern szállodák. Modern kórzók, pálmasétányok, világhírű zenekarok. Ki hinné, hogy mondén város alatt végtelen temető nyúlik el s lehet, hogy a jazz dörömbölése lehallik a sírkamrákba. Egykor Théba állt itt, de határai átnyúltak a Niluson és magukba foglalták a rejtélyes Bab-el-Meluk-ot is. A Bab-el-Meluk volt akkor Théba Getsemani kertje. Ide jártak mulatni és ide temetkeztek az egyiptomi nagyok. A régészek már összetúrták a hegyeket, feldúlták a csendes királysírokat és elvittek mindent, ami elmozdítható. *De senki sem nyúlt az úgynevezett Északi Asszaszit-hez,* ehhez a szűk, kopár völgyhöz, ahol soha senki nem talált semmit, de melyről tudták, hogy tele van titkos odukkal s békés halottakkal. Itt senki sem ásott, mert az Átok Völgyébe vagyonnal sem lehetett volna arab munkást becsalogatni.

A Bab-el-Meluk tehát jól megőrizte a titkait, amíg nem jöttünk mi, bolondok, ostobák, életúntak.

Mikor Mc Pool professzor vezetésével behatoltunk II. Ramses templomába s egy alagúton át, melynek létezéséről eddig legfeljebb régi papiruszok tudtak, — tovább meneteltünk a föld alatt, — már éreztem, hogy valamikor asszony járt itt. A tanár még Luxorban bebizonyította, hogy a régi fáraók egyikét-másikát szívesen látogatta Dél-Arábia világhírű asszonya: Sába. A minden törvényt hatálytalanító szerelem nevében szívesen keltek útra a Sábák. Cleopátrák, Szemirámuszok, s valószínű, hogy a szép Sába is ezeken a köveken bukdácsolt nagyhatalmú szerelmeséhez, melyeken most mi botorkáltunk egy a földbe, sziklákba sülyesztett torony felé.

Nincs helyem ahhoz, hogy reprodukáljam Mc. Pool magyarázatait, elég, ha megjegyzem belőle, hogy ez a remek, 3000 éves, vagy még idősebb alagút ma is teljesen ép és hogy a Sába-torony belseje most is magán viseli a mámoros napok emlékét, melyek régi szerelmek izzó, ma már meg sem értett szenvedélyességeiről beszélnek. Sába tornyából sötét folyosók nyílnak mindenfelé. De a tanár biztos léptekkel a legszűkebb lyukba mászott be. Ugyanaz a kemény bazalt, ami volt az előbbi alagútban. Tehát a folyosó folytatólagosan bevezet a Bab-el-Meluk átkos mélyébe.

— Uraim, — mondta Mc. Pool — eddig az Élet útján jártunk. Most a halál ösvényén lépdelünk. Nem tudom, hol a vége s a végén kit találunk, de a feljegyzések szerint ez az az út, melyet szépasszonyok könnye öntözött valaha, mikor urukat kísérték végső pihenésükre. Födetlen lábbal, levágott haját kezében tartva, talán éppen Sába menetelt e köveken a halottvivők után, ki nem fogyó könnyei árjával öntözve a bazaltot. Előre, uraim. Meg kell találnunk a fáraót.

Számításunk szerint egy kilométernyi utat tettünk meg az alagútban. Többször megkísértett a vágy, hogy visszafordulok, — óh, bár tettem volna — de most már a vadászvizsla odaadásával dolgoztam én is és mit sem törődtem a Bab-el-Meluk rossz hírével. Egyszerre elfogyott előlünk a folyosó. Világosszürke, tömör gránit-lap zárta el az utat. A márványsímára csiszolt lapon hieroglifek ragyogtak. Istenem. Háromezer esztendő lehel felénk ez érintetlen sötétségből. A tanár feltette pápaszemét, elővett egy könyvet s leolvasta a hieroglifeket. Jól láttam, hogy elsáppadt.

— Kötelességem közölni önökkel, — mondta — hogy ez a felirat rettentő átkot tartalmaz. Aki akar, még visszafordulhat. De én, ha magamra maradok is, *felnyitom a sírkamrát.* Le kell számolnom a Meluk rejtélyével.

— Mit mond a felirat? — kérdeztük.

— Óh, rettenetes. Megátkoz téged, ember, aki levegőt engedsz a Kamrába, megátkozza elődeidet és utódaidat, ezer halállal fenyeget, — magyarázta a professzor elképedve. — Érdekes, kétszer is említi a levegőt. Ennek értelme van.

— Nos, akkor nyissuk ki a gránit-ajtót, — hangzott az egyértelmű válasz. Nagy munka volt, de két óra mulva szisszenő zaj igazolta, hogy áttörtük a lapot. Odabenn úgylátszik, tényleg nem volt levegő. S meg mernék rá esküdi, hogy — mikor a zárólap végleg rombadőlt, s az akkumulátorok fénye a kamrában fekvő múmiára esett, — *a múmia alig észrevehetően megmozdult.* Áthatő, megmagyarázhatatlan illat csapott arcunkba, — *lehet, hogy ezzel mérgeztek meg,* — és évezredek szörnyű időmélységei fölött tétován álltunk, mikor a tanár nagyot kiáltva előrerohant, föl a magas katafalkon nyugvó barnásfehér göngyöleghez — — fölébe hajolt, homlokához csapott és — *lefordult a katafalkról.*

Mire segítséget hoztunk, Mc. Pool már régen halott volt.

Farkas István.

MÁNYOKI ÁDÁM
ÖNARCKÉP

Szépm. Múz -
Műcsarnok kiáll.
(1934.)

BENCZÚR GYULA

A MŰVÉSZ NŐVÉRÉNEK KÉPMÁSA

34. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, AUGUSZTUS 20.

Szerkesztőségi iroda: IV. Kaplony-utcza 9.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

SZENT ISTVÁN.

Negyvenöt évvel halála után szentjei közé iktatta az egyház; mint a magyar állam megalapitójának, a míg csak lesz magyar e földön, mindig kegyeletes tiszteletben marad emléke.

Kilenczszáznyolcz esztendővel ezelőtt, 997-ben, apja, a hibásan Gejzának olvasott Geisa, Geycha, vagyis az Árpád-kori palóczos nyelvben Gyejcsa, mai kiejtéssel Décse fejedelem után lépett a honalapító Árpád örökébe, melynek igazi hatalma csak Gyejcsával kezdődött, míg előbb Árpád fiai és unokái két más fejedelemmel, a gyulával és harkával osztották meg a magyarság fölötti vezérletet. Bármennyire összekeveredett is a hét törzs a keleteurópai és déloroszországi pusztaságon való költözködése és a mai hazában való elhelyezkedése alatt, egypár nemzedéknek kellett letűnnie, a míg elmosódtak a törzsi különállás hagyományai. Ebben az élő hagyományban gyökerezett a törzsek fejeinek, a konstantinápolyi udvar elnevezése szerint a vajdáknak hatalma. S a X. század közepe táján még nagyon élénk volt e hagyomány. Az egykorú németek egy-egy királynak tartották az augsburgi ütközet vezéreit, Lélt, Bulcsut és Surt, holott egyik sem volt Árpád-ivadék. A görög udvar, a mikor követséget küldött a magyarokhoz, «a turkok fejedelmeinek», nem pedig «Turkia fejedelmének» czímezte leveleit. Az Árpád utáni félszázad alatt csak a törzsek és nemzetségek fejeinek szövetsége pótolta a nemzeti egységet s ezek gyűlése, «a község» határozott minden olyan dologban, mely együttesen érdekelte a törzseket. Úgy látszik, az augsburgi vereség idézte elő a nemzet gondolkozásmódjában azt a fordulatot, mely az Árpád-ivadékok hatalmának erősbödésére vezetett. Mint 60—70 évvel előbb a bessenyők támadásaitól való félelem volt az indító oka, hogy az addig független törzsek szövetkeztek egymással s alkalom szerinti vezér helyett állandó vezért választottak a Megyer, vagyis Magyar törzs fejében, Árpádban és ivadékaiban: most a németeknek napról-napra fenyegetőbbé vált előnyomulása, s a félszázaddal előbb megsemmisült, de most újjáalakított keleti határgrófságban, a későbbi Ausztriában való gyors térfoglalása tette szükségessé a laza szövetségi szervezet helyett az egy fő alatti tömörülést. Nagyon elősegitette a fejlődés ezen folyamatát, hogy a törzsek fejei nem támaszkodhattak törzsük zárt tömegére; az egyes törzsek ugyanis össze-vissza voltak keveredve, nem egy helyen, hanem nemzetségek szerint szétszórva az ország különböző pontjain telepedtek meg.

Gyejcsa fölismerte a törzsi szervezet ezen halálos gyöngeségét s volt benne elég erő és kiméletlen akarat, hogy siettesse a végleges felbomlást. Ő már valódi fejedelem volt, nem pedig a törzsfők és a község végzéseinek a végrehajtója. Midőn körülbelől 25 éves uralkodás után meghalt, a magyarság köztudata teljesen elő volt készítve a nemzeti egységre; fiára Vajkra, vagy keresztnevén Istvánra már csak a végeken hosszan elnyúlva bár, de egyvégtében tanyázó és saját fejedelmeik, nyilván a harka és gyula alatt élő rokonfajta határőrségnek, az itt talált avarmaradványoknak s a kozároktól elszakadt és Árpádhoz csatlakozó kabaroknak vagy fekete ungroknak, közös elnevezés szerint székelyeknek a magyarsággal való szorosabb egyesítése maradt.

Gyorsan követte egymást a somogyi Koppány, a keleti végeken, talán Gyulafehérvár környékén székelő ifjabb Gyula, aztán a bessenyő Keán s a marosvidéki bolgár Ohtum vagy Ajton leveretése, úgy hogy a veszprémvölgyi apáczák görög nyelven kiállított alapító levelében már «Kralêsz paszêsz Ungriasz», az egész Magyarország királyának nevezhette magát István s trónralépte után negyvenegy év múlva olyan erős alapokra fektetett királyi széket hagyott utódaira, hogy a halála után nehány évre kitört fergeteg sem volt képes megrendíteni. Nem a királyságot semmisitette meg a nemzeti visszahatás, csak azt, a mi idegenszerű volt benne,

SZENT ISTVÁN KIRÁLY ARCZKÉPE, A KORONÁZÁSI PALÁSTON LEVŐ S GIZELLA KIRÁLYNÉ ÁLTAL HIMZETT EGYKORU KÉP UTÁN.

magyarrá tevén Szent István alkotását, a melyet az ő tudatos működése csak erősnek és kereszténynek akart. A faji ösztön életereje végezte be a nagytehetségű apa és lángeszű fia művét s pótolta azokat a hiányokat, melyeket magyar nemzeti szempontból nélkülözött az új királyság.

Mert egész elfogulatlanul vizsgálva Szent István életrajzát és jellemét, a hogy tetteiből magunk elé állíthatjuk, bajos volna ráfogni, hogy a kereszténységen és erős állami szervezeten kívül még arra is törekedett volna, hogy magyarrá tegye ezt az országot, melynek ő volt első királya.

Nincsenek adataink, melyekből megitélhetnők, mennyire haladt előre Gyejcsa korában a hét törzs vezérnemzetségeinek összeforradása a harczosok tömegével; azt azonban tudjuk, hogy még a X. század dereka táján sem feledte el a vezérlő néposztály a turkok nyelvét, kiktől eredetét vette. Konstantinus Porphyrogenitus görög császár, ki megőrizte számunkra ezt a fontos adatot, nem valami szabatosan fejezte ki magát, midőn erről szól; mi pedig, kik Árpádot és vezértársait nehezen tudjuk másnak képzelni, mint magyarnak, különböző erőltetett magyarázatokkal még zavarosabbá tettük Konstantinus értesítését s erőszakosan behunytuk a szemünket olyan jelenségek előtt, melyekből tárgyilagos itélettel csak arra a végkövetkeztetésre juthatunk, hogy a tulajdonképeni magyar elem fölött egy törökfajta vezérlő elem helyezkedett el, mely csak akkor hagyott fel a török nyelv használatával, midőn a mai hazában való letelepedés kiszakította a törökség környezetéből. A bizánczíak mint turkokat ismerték meg őseinket; Árpád és a többi vezér családja a kevés perzsán kívül török eredetű személyneveket (Álmus, Béla, Gyejcsa, Tas, Tarkacsu, Jutas stb.) s nem magyarokat használt; az oghuz-törökök és a magyarok legrégibb jelvénye, a turul azonos, valamint egyforma a nemzetségi szervezetnek hat nemből és 4—4, összesen 24 ágból álló beosztása; a történeti előzmények is olyanok, hogy megállapítható a török hegemónia eredete. A magyarság unugur vagy onogur néven az V. század közepe felé tünik fel a történelem szinterén, midőn az Alsó-Volgáig és Azovi tengerig nyomult előre. De már száz év mulva megalakult az altáji turkok nagy birodalma, mely Khina határától egész a Donig terjedt s mint az egykorú bizánczi forrásokból tudjuk, 580 felé az Alsó-Volga és Azovi tenger körül tanyázó onogurokat is meghódította. Ugyanaz történt ekkor a magyarokkal, mint hét századdal később a törökséggel, mely mongol vezérlet alá került s a mongolok egyik törzse, a «tatárok» neve alatt szerepel a történelemben. A bizánczíak is onogurok, unugurok helyett turkokról beszélnek ezentúl s a magyarság régi neve csak a szlávoknál marad fenn, a míg a IX—X. században a nyugati népeknél is ismeretes lesz. S a hogy eltörökösödött a volgai mongol-tatár vezéri nemzetségeknek már a harmadik-negyedik nemzedéke, úgy magyarosodtak el a X. század folyamán a magyar környezetben a Pannóniába vándorolt turkok is.

De ha megtörtént is a nyelvi beolvadás: alig hihető, hogy még azután is több nemzedéken át ne maradt volna fenn a köztudatban a különböző eredet emléke, úgy hogy Szent István korában még semmi esetre sem mosódhatott el. A magyar faji jellemvonásoknak az az ösztönszerű megnyilvánulása, melynek eszményét a középkor magyarja Szent Lászlóban találta fel, nem volt meg Szent Istvánban; ő még csak a «magyarok királya» volt, ellenben Szent László «magyar király.»

Különben teljes félreismerése volna a koroknak, ha a X—XI. század szülöttében olyan felfogást keresnénk a nemzetiségről, minőt a mai ember vall magáénak. A közös származásnak, közös szokásoknak, közös életsorsnak, a bajtársi viszonynak együttes érzelméből fakadt olyasmi, a mi bizonyos fokig megfelelt a mai értelemben vett nemzeti öntudatnak. Ámde afféle gondolat, hogy «nyelvében él a nemzet», ismeretlen volt Szent István korában.

Akár ő maga, akár, a mi valószinűbb, az ő nevében Szent Gellért irta a Szent Imréhez intézett atyai intelmeket, az ezen időbeli felfogásnak az a hires és sokszor idézett mondás felel meg: «Az egynyelvű ország gyönge és törékeny.»

Minden népnek megvan a maga nyelve; olaszoknak, meg a többi román népnek a latin, németeknek a német, tótoknak, cseheknek, morváknak, szlavonoknak, horvátoknak, bolgároknak a szláv, görögöknek a görög, magyaroknak a magyar. Ilyenforma gondolatmenet az, a mi rávezet a föntebbi kifejezés tulajdonképeni értelmére. Mert a szó, ha formája nem változik is, nem ugyanolyan jelentésű ma, mint a milyen volt tegnap. Szent István korában teljesen közönyös volt az, hogy egy nyelvű vagy több nyelvű legyen egy ország; a kérdést teljesen gyakorlati szempontból fogták fel s a latin nyelv használata megfelelt az azon időbeli egyházi, irodalmi és politikai élet követelményeinek. A tulajdonképeni kérdés az volt: egyféle vagy pedig többféle népből álló lakosság által lesz-e erősebb valamely ország?

Magyarország népessége a XI. század elején nem sokkal lehetett több félmilliónál. Európa akkori népessége mellett is nagyon csekély szám. A német császárnak legalább is nyolczszor annyi alattvalója volt; Itáliában, bár kisebb Magyarországnál, 14—15-szörte több ember lakott; a görög császárok pedig legkevesebb 30-szorta nagyobb nép fölött uralkodtak.

Igaz ugyan, hogy az a kevés magyar még nem olyan régen ellenállhatlanúl végig száguldozta egész Európát. De a honfoglalók ivadékaiból csak a harczoló vagy békés időkben pásztorkodó, vadászattal és halászattal foglalkozó nép telt ki s egy olyan vereség után, minő az augsburgi, a hol elveszett a fegyverfoghatók nagy része, a nemzet fenmaradása sem lehetett biztos. Voltak aztán a magyarságon kívül még szlávok, külföldről behurczolt rabszolgák, kik megmunkálták a földet s elvégezték a különböző szolgai teendőket. De egy keresztény és erős országnak, a milyenné Szent István akarta tenni Magyarországot, még másféle népelemekre is szüksége van, úgy mint papokra, városi polgárságra, kézművesekre, kereskedőkre, minők az olaszok, valamint a nyugati népek fegyverforgatásában és úri szokásaiban jártas lovagokra, minők a németek. Csak úgy lehet tehát nagy és erős országa a magyarok királyának, mely képes lesz magát a két hatalmas császárság, a görög és német közt fentartani, ha minél több olasz és német vendéget fogad be, kik nemcsak a nyugati népek fejlettebb életviszonyait honosítják meg nálunk, hanem a kereszténységnek is terjesztői és erős támaszai lesznek.

Egy a magyarság egész világát felforgató nagy átalakulásnak volt a korszaka Szent István uralkodási ideje, melynek ő volt a vezetője és irányítója, ha nem is a megindítója. Ez az átalakulás, melyre a helyzet utalta a magyarságot, nemcsak a lelkeket hozta forrongásba a kereszténység új eszményeivel, addig ismeretlen gondolatkörével, de a régi politikai és társadalmi szervezet felbontásával, valamint a félnomád életmódból egy fejlettebb gazdasági életre való átmenettel a létviszonyokat is oly annyira megváltoztatta, hogy csak egy ereje frisseségében levő, fiatal nép volt képes a tőle teljesen idegen elemek környezetében s azoktól át meg áthálózva egy új életnek a létföltételeit megteremteni.

Kilencz század történelme a bizonyság rá, hogy az, kinek lángesze fölismerte az új életrend megteremtésének szükségszerűségét, bölcsen járt el a nagy átalakulás vezetésében és irányításában. Új élet fakadt a régi romjaiból, mely több mint nyolcz századon át a Szent István által megvetett alapon nyugodott.

Ma ismét olyan válságos átalakulás közepette vagyunk, mint kilenczszáz évvel előbb. De van-e Szent Istvánunk? *ng.*

ÚJ SZÁNTÁS.

Ereszd mélyebbre a csoroszlyát,
Szívig hasítson le a földbe!
Érezze a fekete mélység,
Hogy bővebb termést vártunk tőle.

Tavaly a szomjazó homokból
Csak büszke délibáb virágzott,
Nagyálmodó nép, haj be megcsalt
Keleti lomha, gyáva álmod!

Szívig hasíts a földbe, szántó,
S nemesebb mag kell majd e földbe:
Verejték, kínos, elszánt véres, —
Úgy fakad majd termés belőle!

Érzem, vágyak tüzes magvától
Fogamzik már a föld alattunk
S meg-megreszket vajúdó lázban . . .
Hej, lesz majd, lesz majd mit aratnunk!

Hallom, álmok foszló ködén túl
Hív, új szántásra hív a század,
S ott túl egy roppant aratásra
Verik, fenik már a kaszákat!

Bodor Aladár.

KAGYLÓZÚGÁS.

Búgó keservvel egy csodás dallam
Áttör a kagyló durva falán.
Valaki irt a távol tenger mellől,
A tenger lelke sír benne talán?
Mintha egy vágynak volna visszhangja,
Mit a tenger zsong, messze amott,
Míg az alkony hűs szellője halkan
Illeti csókkal a szűzi habot . . .

Ó, igaz ez . . .? A tenger szerelme
Zsongana át e kagylófalon,
S elviszi vágyát, messze Adriára
A nap, a levegő, a fuvalom . . .?
Ó, ha való, belesúgom im én is,
Égő szerelmes üdvözletem,
Hadd hallja meg ott egy szőke leányka,
Hogy mennyire, mennyire szeretem!

Balla Ignácz.

MÁNYOKY ÁDÁM EGY EDDIG ISMERETLEN ARCZKÉPE.

II. Rákóczi Ferencz nagynevű udvari festőjének képei közül eddig aránylag kevés került biztos meghatározás alá. Abból az időből, midőn II. Rákóczi Ferencz szolgálatában állott, a nagy fejedelem arczképén kívül, mely a szász fejedelem tulajdonában van, egy sem ismeretes, bár lehetetlen, hogy a művész Rákóczi hires generálisainak, különösen pedig a szépséges *Csáky* Krisztina grófnénak, Bercsényi feleségének, arczképét el ne készítette volna. Ezek a képek azonban egyelőre ismeretlenek.

A hollandi és németországi misszió, melylyel a a művészt a fejedelem megbizta, sem lehetett pusztán politikai, — mert hisz Berlinben is van nyoma a Mányoky Ádám művészi munkásságának. Csak a későbbi időben, mikor Rákóczi emigrácziója után a művész Erős Ágost lengyel király és szász választó-

fejedelem szolgálatába lépett, látszik az intenzivebb művészi munkálkodás. Ebből a korból több képe maradt reánk, melyek részint Krakóban, nagyrészt azonban a szász kastélyokban láthatók.

Csakhogy az eddig ismert Mányoky-féle arczképek mind életnagyságú, túlnyomó részben mellképeket ábrázolnak, míg az a festmény, melyet ma mutatok be olvasóinknak, az első miniatür-kép, mely Mányoky művei után folytatott kutatásaim közben szemeim elé került. Hozzá teszem nagy örömmel, hogy ez a kép magyar kézben van.

A miniatur-kép rézlemezre készített olajfestés ovál alakban, melynek magassága 8.5, szélessége hét centiméter, s a kis méretek daczára elég szélesen van festve. A kép hátlapján a következő felirat olvasható:

MICHAEL BERTOLD DE
GILENO.
NATUS ANNO CHRISTI.
1615. AETATIS 87.
ADAMUS MÁNYOKI PINXIT
1702.

A kép tehát közvetlen II. Rákóczi Ferencz emigrácziója után készült, a mikor Mányoky Erős Ágost szolgálatába lépett, ki a művészt udvari festővé vált kinevezésekor Krakóba rendelte. A valószinűség tehát a mellett szól, hogy a kép Krakóban készült. Hogy azonban ez a Gileno ki volt, azt e sorok irásakor megállapítanom még nem sikerült, — de reménylem, hogy Mányokyról irandó monographiámban már bővebb felvilágosítást adhatok róla.

Nem lehetetlen, hogy Gileno Erős Ágost tudósainak egyike. A gyönyörűen kidolgozott, jellemzetes beszédes arcz, melyet az agg korral járó gyér hajzat vesz körül, szép megvilágításában, Mányoky Ádám legjobb festményei közül való. Az akkori divatnak megfelelően bő lilaszinű bársony kabátot visel, mely barna prémmel van szegélyezve, s a bársonyszövet kidolgozása ép oly művészi, mint maga az arczkép. A megfigyelő, kutató szemek, a magas homlok a szellemi munkásra utalnak. De a mi a festménynek legnagyobb előnye, az, hogy teljesen jó karban, ép állapotban maradt fenn napjainkig.

A festmény szerencsés birtokosa, *Glück* Frigyes úr a budapesti Pannonia-szálloda tulajdonosa, a ki egy külföldi aukczión fedezte fel, s szerencsés kézzel szerezte meg ezen épen reánk nézve nagy fontosságú, magyar értékű műkincset. Glück Frigyes úr tudvalevőleg amúgy is egy nagyon érdekes és értékes gyűjtemény tulajdonosa, ki finom ízléssel válogatja össze szép példányokat tartalmazó gyűjteményét. Ehhez az ujabb szerzeményhez őszinte szívvel gratulálok a szerencsés vevőnek.

Dr. Nyári Sándor.

Eredetije Glück Frigyes birtokában.

FÉRFI ARCZKÉP MÁNYOKY ÁDÁMTÓL.

A FUVAR.

Elbeszélés.

Irta **Zöldi Márton.**

A komoly családi jelenet minden szinpadiasság nélkül zajlott le Orosz Bálint és fia között. A keskeny sasorrú, apró, szürke szemű öreg úr dohányt szitált az ebédlőben, s fel sem tekintett előtte álló fiára, kinek orrczimpái reszkettek az izgalomtól. A öreg úr igyekezett s tudott is nyugodtan beszélni.

— Azt mondod, Elek, hogy én nem ösmerem Tabajnét. Tévedsz. Nagyon jól ösmerem. Mind a két urát ösmertem. Azt is, a ki meghalt, azt is, a kit katonaszabadítás miatt elitéltek. Ebbe a dologba az asszony is bele volt keverve. Nem a rágalom keverte bele. A Józsi bátyámtól, a kuriai birótól hallottam.

A fiatal ember egy lépést tett előre. Arcza lángolt a felindulástól.

— Nem hiszem, — kiáltotta, — akárki mondja is!

— Jól teszed, fiam, ne hidd. — Aztán félretolta a kis szitát, s merően rátekintett a fiára. Majd folytatta:

— Te nem hiszed, en meg tudom. Azt az asszonyt én menyemnek nem fogadom el.

— S én mégis feleségül veszem.

— Teheted. Nagykorú vagy. Nem foglak megátkozni, még kitagadni sem. Az nagyon ócska komédia. Semmit se teszek. Csak annyit, hogy meghagyom a cselédeknek, hogy azt az asszonyt ide be ne ereszszék. Ehez csak van jussom, ha semmi egyéb nem vagyok is, mint az apád.

— Ez az utolsó szava édes apámnak? — kérdezte a sovány, fekete szemű ifjú, kinek minden idege reszketni látszott.

— Az utolsó, — válaszolta az öreg, — aludni is megyek. Egyéb mondani valóm nem lenne, ha reggel beszélnénk is. Jójczakát!

— Jójczakát. Én még az éjjel elutazom.

— Isten hírével! Szervusz.

Orosz Bálint a dohányos szitával a kezében távozott. Elek egyedül maradt az ebédlőben. Keskeny ajka szinte eltorzult, a hogy daczosan összeszorította. Különös tekintetet vetett a távozó apja után. Ebben a tekintetben harag és félelem volt. Ayjától, attól a nyugodt, szükszavú, büszke embertől mindig félt. Irigyelte tőle azt a hideg erélyt, azt a világosan látó józanságot. Érezte, hogy ezek avatják az embert férfiuvá. Tudta, hogy a nyugalom a sikernek a feltétele. Kis és nagy dolgokban egyaránt. A fiatal Orosz most nagy dolog előtt állott. Feleségül akart venni egy híres szépséget, ki azonban nemcsak szépsége után lett híres. Már egy éve imádta az asszonyt. Végzetes gyávaságnak, férfiatlanságnak találta volna, ha azok miatt a hirek miatt meghátrál.

— Nem, azért sem!

A lábával nagyot toppantott. Aztán magára kapta prémmel bélelt téli kabátját, s kiment a tornáczra. Vagy tíz perczig hangzottak léptei a kőkoczkákon, a mint fel, s alá járt. Megnézte az óráját. Tíz óra mult öt perczczel. Kiszámította, hogy háromnegyed óra alatt gyalog is odaér a vasuti állomáshoz. Künn erősen havazott. Mindegy... Nem akart befogatni. Meg akarta mutatni, hogy benne is van erély. Nem szól senkinek, egyszerűen elmegy. Az ő helyében az a makacs öreg, az apja is úgy tenne. Felhajtotta a prémes gallért s kiment a pusztai kastély udvarából. Csillogó hómező terült el előtte. A rengeteg fehérség világított. Az utat jól ösmerte.

Mélyen elmerülve gondolataiba ment végig az országuthoz vezető fasor között. A távoli jegenyefák irányában haladt. Tudta, hogy arra rövidebb az út. Több mint egy negyed óráig ment, mikor a hózivatar hevesebb lett. Egy-egy rohama elől hátra kellett fordulnia, hogy a szemét megvédje.

Orosz Elek jegyző volt a törvényszéknél. Huszonöt éves. Az a nő, kit elvenni szándékozott, két évvel idősebb. Előkelő szőke szépség, lágy, szinte gyermekes mosolylyal finom metszésű ajkain. A tiszta, selymes arczon senki sem vette volna észre, hogy viharokat élt át, hogy kétszer lett özvegy, hogy nehány év előtt az ügyészség büntetendő cselekménynyel vádolta. Az öreg Orosz tudta, hogy a vádat bizonyítékok hiányában ejtette el a felső bíróság. Azt is tudta, hogy ilyen vádat ok nélkül nem emelnek. Ő maga is vizsgálóbiró volt fiatalabb éveiben.

A szél egyre szilajabban szórta a havat. A fiatal törvényszéki jegyző valami elégtétel-félét érzett abban a gondolatban, hogy ezen az éjszakán két makacs ellenféllel szállott szembe: az apjával s a hózivatarral.

Gondolatai is viharosan kergették egymást. Lázongott apja ellen, ki egy szavával boldoggá tehette volna. A boldogságban nem csak az apja áldására, hanem pénzére is szüksége lett volna. Erről, érezte, hogy le kell mondania. A közel jövő fejleményei kevés biztatást igértek. Vajjon egyáltalában hozzá megy-e az az aszszony, ha megtudja, hogy apjával, a dúsgazdag földbirtokossal meghasonlott? Ez a gondolat volt a legnyugtalanítóbb.

Nagy zavarodást érzett a fejében. Ha arról lett volna szó, hogy valami nagyért életét koczkáztassa, egy pillanatig se habozott volna. De itt nem regényes helyzetről, hanem háromnégyezer forint évi jövedelemről volt szó. Tán, tizenöt év is eltelik, míg annyira szert tesz. Várhat-e addig? A kietlen, fagyos fehérségben ez a gondolat összeszorította a szivét.

Fázni kezdett. Minden lépésnél bokán felül süppedt a hóba. Bánta, hogy nem húzott vadászczizmát. Apjának udvarán három-négy szán is állott, s ő mégis gyalog törtet előre. Olyan időben, mikor az erdei vad is biztos menedékben pihen... Lázadást érzett magában. Főleg apja ellen, ki oly szeretetlen ridegséggel húzódott vissza erkölcsi bástyái közé, s ki most kényelmesen nyújtózkodik lágy dunyha alatt. Bizonyosan jóizűen pipázik. Gyűlölettel tekintett vissza a kastély irányába. Gyűlölete minden egyes tárgyat átfogott. Még a pipát, a dohányt is, a mit épen akkor szitált az a kemény lelkű öreg ember... Mi köze annak az ő imádottjához? Még ha bűnös volna... De nem, nem az! Aljas ráfogás... Csak szerencsétlen volt, s a szerencsétlenség arra való, hogy eltiporják, meggázolják...

Ilyen gondolatokkal haladt előre. Fáradságot kezdett érezni. Önkénytelen mozdulattal az óráját nézte. Megijedt. Már másfél órája, hogy a kastély udvarából kilépett... Világos, hogy eltévedt... Egy kegyetlen gondolat czikázott át a fején... Mi lenne, ha elpusztulna ezen a fehér síkon? Felkaczagott. Haha! Az öreg bizonyára szép temetést rendezne neki. Ez az egész. Ezt megtenné. Ez nem kerül fáradságba, ez nem ütközik erkölcsi elvekbe. Összeszedte erejét, s haladt előre...

Jó negyedóra mulva egy hóval borított eleven sövény mögött kutyaugatást hallott. Fellélekzett. Átugrott a kerítésen, nem törődve a nagy tanyai komondor félelmesen csillogó fehér fogaival. Zörgetett a magánosan álló tanyai ház ablakán.

— Hé, van itthon valaki?

— Ki zörget? — hallatszott egy férfihang.

Megnevezte magát.

— Tüstént ajtót nyitunk, urfi!

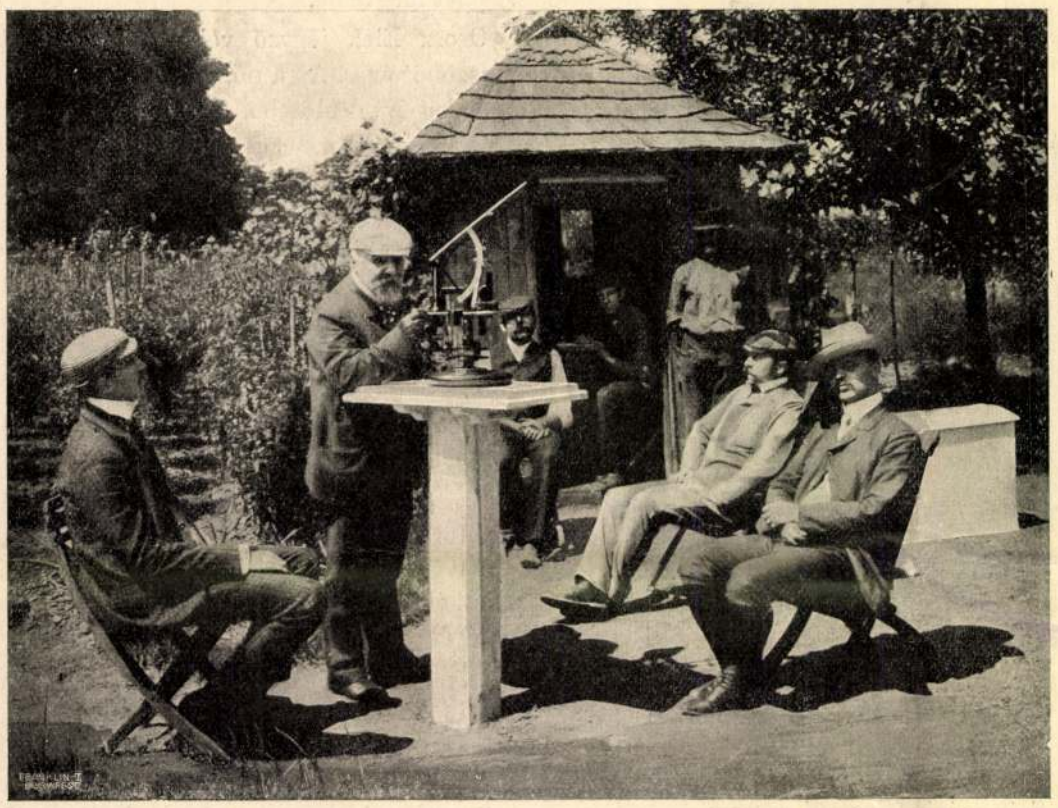

ELHELYEZKEDÉS HULLÓCSILLAG ÉSZLELÉSKOR.

A műszer mellett dr. Konkoly-Thege Miklós igazgató áll, tőle jobbra Massány Ernő, balra ifj. Konkoly-Thege Miklós és Büky Aurél asszisztensek ülnek.

— Egy félóra mulva itt a szán. Annyuk, add ide a bekecsemet meg a botomat.

Egy percz sem telt s az öreg tanyás már távozott is. Embere lett szavának. Félóra múlva jelentette, hogy itt a szán, csak bele kell ülni.

— Jó két ló van elé fogva, azon ne tessék búsúlni.

A szán gyorsan repült a fehér síkon, s egy kis negyedóra mulva megállt a vasuti állomás előtt.

Elek leugrott, s odaszólt a kocsisnak.

— Jöjjön csak be, öreg, a váróterembe, ott fizetem ki a fuvart.

A jól fűtött váróteremben kényelmesen kigombolkozott, lerázta a havat a ruhájáról, aztán kivett egy ötöst az erszényéből. Odaadta a kocsisnak.

— Fogja barátom, ez a magáé.

— Köszönöm, — hangzott a kurta válasz.

A hangra Elek zavartan kapta hátra a fejét... Apja állott előtte... az öreg Orosz Bálint.

— Édes apám? — kiáltotta csodálkozva.

Az öreg mosolyogva válaszolt:

— No, mit bámulsz? Jó fuvart igértek, hát befogtam. Nem restellek én semmit, csak a mi a tisztességbe vág.

AZ Ó-GYALLAI ÉSZLELÉSEK SZINHELYE.
A meteoroscop a pavillon tetején van felállítva.

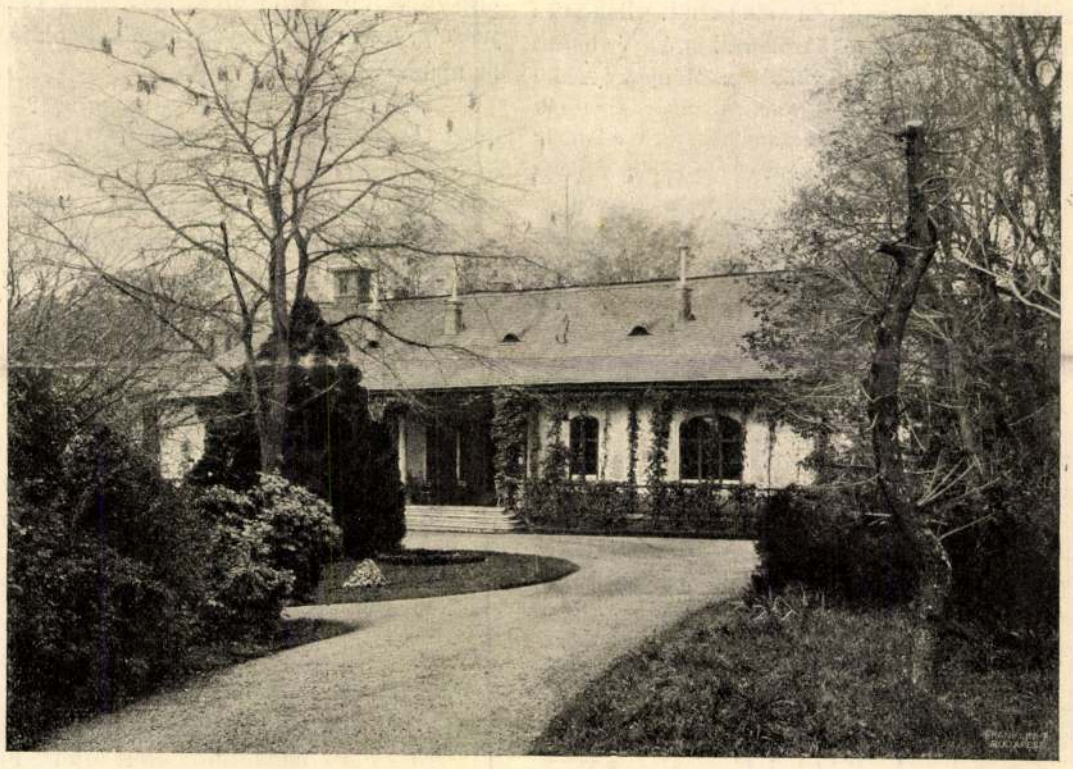

KONKOLY-THEGE MIKLÓS PUSZTA-NAGY-TAGYOSI HÁZA.

Mécses világ gyult ki a szobában, az ajtó megnyilt.

— Tessék beljebb kerülni.

Belépett. Arcza alig látszott a hótól.

— Ejnye, úrfi, hol jár ebben a zimankóban? — kérdezte az öreg tanyás.

— A vasuthoz igyekeztem.

— Gyalogszerrel?

Az öreg paraszt összenézett a feleségével, ki már előbb felugrott a nyoszolyáról. Gyanúsnak tetszett előttük, hogy ez a gazdag úrfi ilyen éjszakán egyedül sétál, mikor a kutyát is beeresztik a pitvarba, ha bekéredzkedik.

De a parasztember diplomata, ok nélkül nem hozakodik elő gyanujával. Leültették az előkelő vendéget a kemencze padkájára s egy pohár borral kinálták meg, mit az mohón ivott meg.

— Nem lehetne egy szánt keríteni? Jól megfizetném, — kérdezte Elek.

— Lehet. Hogyne lehetne? Még bundát is kap hozzá, — biztatta a tanyás.

— Nagyon megkérném.

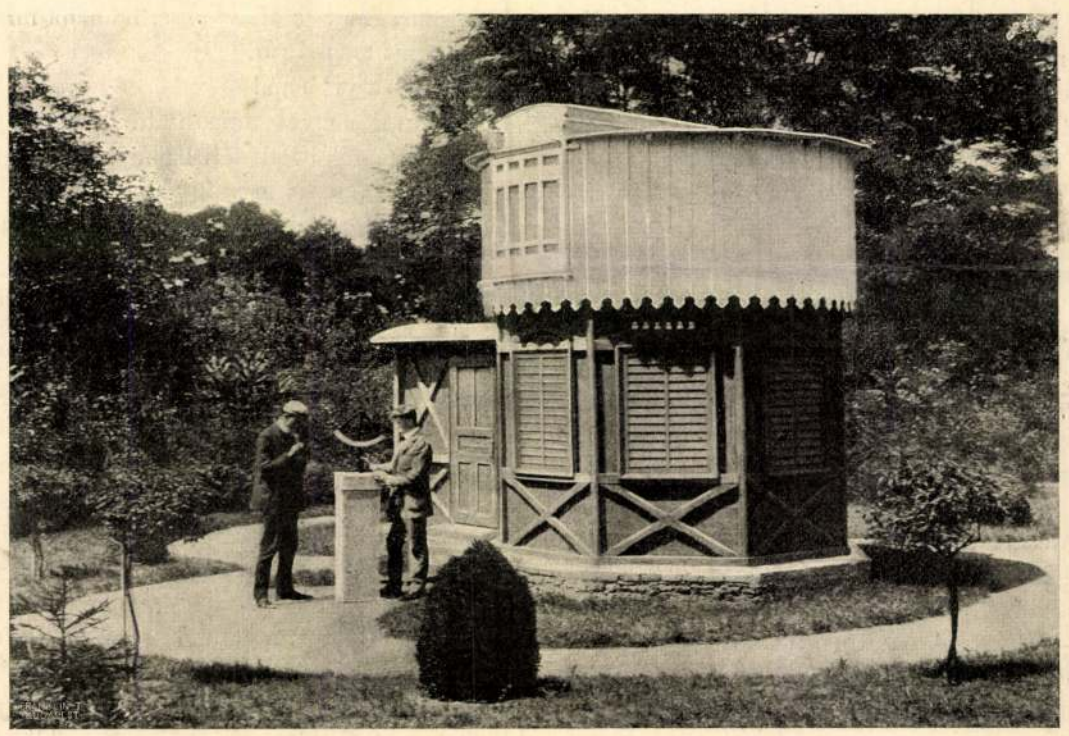

CSILLAGDA A NAGYTAGYOSI PARKBAN (Előtte épen időmeghatározást végeznek sextanssal.)

Mányoky Ádám

vród
z

Myskernő
69, 137. l.

Budapesti VI. ker. kir. járásbíróság.

Érk: 1906 JUL. 7

_____ péld. _____ felz. _____ mell.

Mańyski Adam

wód

Dwald 1927

136. l.

MAGYAR
KÖNYVBARÁTOK
KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST IV,
KOSSUTH LAJOS-U. 18
TELEFON: 186-281
Postatakarékpénztári
csekkszámla: 58.037

MK 16722

25594

Budapest, 194 2 VII. 9.

Méltóságos
Nagyságos

dr Lentosanyi Gyula

úrnak
úrnőnek

Gy

Nagybecsű rendelése alapján leszállítjuk az alant felsorolt könyveket, és azok pont/pengő *értékével b. számláját megterheltük.*

Drb	Cím	Pont-érték	P	fill.

Mányoki Ádám

Ráday Pál és feleségének arcképe a Ludányi kastélyban

Jenitől

Emlitve

Szinnyei XI. k

352. h.

Tekintetes kir.

Szentiváni Gyula

nem tévén, már igazolt ügyvéd pem által méltóztassék a kielégitési végrehajtást 1905 április 13-tól járó eddigi, 7 kor. 40 fill. jelenlegi és a delni, s annak ügyvédem p. ke leendő foganatositása iránt a budapest

Mányoki Ádám

1673 – 1757

vród

Hekler Ung

115. l.

116 l.

Dr. OKOLICSÁNYI ZOLTÁN
ügyvéd
BUDAPEST, IV., ZÖLDFA-UTCZA 3. SZ.

TELEFON 26—41.

Bpest 906 május 31.–

Vedves barátom!

F-hó 28.-án kelt soraidat véve értesítelek, hogy az igénypert daczára nem elfoglaltságommal majd ellátom.–

Hát kérlek szépen az első teendő az, hogy menj el kérlek az I–III ker. járásbírósághoz a „Sz" betűs jegyzői irodába és másold ki a foglalási jegyzőkönyvet és szindjárt ott hitelesíttesd.– 2 koronás

Mányoki Ádám

II. Rákóczi Ferenc
arcképe
repr.

Szilágyi: Magy. nemzet
tört. VII. 551. l.

Mányoki Ádám

röd

Lyka - Luther

II. 232 l.

828. Olasz

Másolat a XVI

Madonn

A Mária Cre
másolat
dul
jáń a gyer
nér. Fejőket d
láros alkotják
a f
sének alja pi
omjai kötik le
Keretén pedig az
váltakozik
stylizált levelek

Vászon
A Ne

— tartja, ki kezét

499

szükújjú magas ruhája aranybrokát és kereztekkel ékesített

protestáns tudósok, részint az olasz építészek és más művészek, s az élénk diplomáciai életben tevékenykedő, minden nemzetbeli követek révén. Alig volt ebben az időkörben oly mozgalmas udvar egy külföldi diplomata számára, mint a Nyugat és Kelet között biztosan álló, kis Erdély fejedelmi udvara. S a szellem történetírói számára sem kevésbbé érdekes ez a kis ország, ahol a kétségtelenül uralkodó magyar nép maga mellett ősi kiváltságaikkal engedte élni a székelyeket (ezek is magyarok, még pedig a javából, de valószínűleg már a honfoglalás előtt is itt voltak) s a szászokat, a »három nemzetet« alkotván velük ; s a tordai gyűlés, amely 1568-ban a művelt világon először hozott törvényt a vallásszabadság eléggé általános védelmére.

A szabadságharcok szoros láncban függnek össze egymással. Egyiknek sem lehetett — talán soha nem is volt — az a célja, hogy végkép szakítson az osztrák tartományokkal, hiszen ezekkel együtt kellett volna kiűzni a muzulmán megszállókat. Mindegyik bizonyos pontig sikerrel járt, mert mind a Bocskai István által a hajduk élén vezetett háborúk, mind Bethlen Gábor és I. Rákóczi György háborúi olyan békekötésekkel végződtek (Bécs, 1606, Nikolsburg, 1628, Linz, 1645), amelyek a vallásszabadság biztosítása mellett elismerték Magyarország jogait. Mindegyik szabadságharc mintegy a megelőzőktől vesz jogot a maga igazolására. Thököly Imre után mostoha fia, II. Rákóczi Ferenc fog fegyvert ; a kuruc-labanc harcok végén újra szabadságjogok elismerése következik — papiroson, mert az elnyomatást Bécs makacs korlátoltsággal újra meg újra megkísérli, így gyöngítvén a monarchiát és önmagát is.

Az eddigi küzdelmek sem voltak a szó szoros értelmében vett vallásháborúk. Minden magyar vezetőférfiú elismerte — nyiltan vagy önmagában —, hogy az ország vallási megoszlását nem lehet megszüntetni, de egyébként is a nemzet ügyeiben bármelyik protestáns szabadságharcos épúgy nem gondol a katolikusok megsemmisítésére, mint a buzgó katolikus, sőt tanult teológus, Rákóczi Ferenc a protestánsok hátraszorítására. Sőt az ő szabadságharcában, amely már a török kiűzése utáni időre, a XVII. és XVIII. század fordulójára esik, protestáns magyarok küzdenek a szűzmáriás lobogó alatt s először alkotnak egységes frontot a főurak és a bocskoros jobbágyok, a magyarok mellett a »gens fidelissima«, Rákóczi ruténjei és a Felvidék szlovákssága. Kiérzik

II. RÁKÓCZI FERENC

Mányoky Ádám (1673—1757) festménye után Folkema J. (1692—1767) rézmetszete

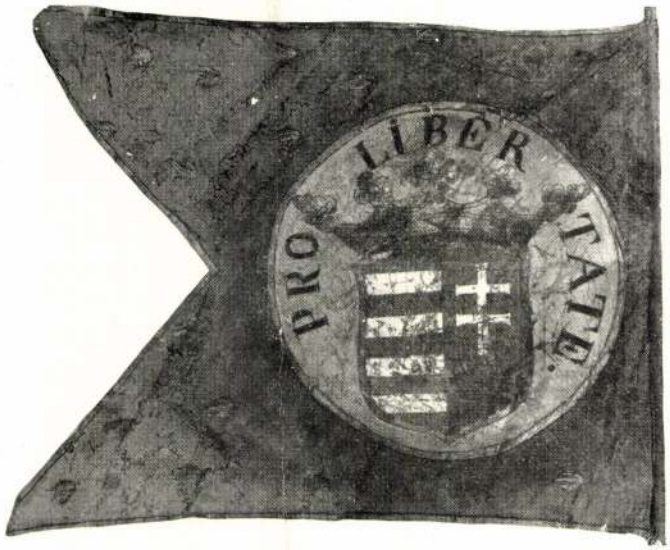

RÁKÓCZI ZÁSZLAJA

Hankiss Jo. l

Mányoki Ádám

l

Közlezskiatt

768. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Mányoki Ádám

wód

Dívald Magyarvenel.

214, 215, l.

keppel.

Mányoky Ádám

önarcheje, fehete kretárajz.

1693

Petr E. M. magyarművész arcképek

6. l. 8. l.)

Keppel

Mányoki Ádám

cred.
v

Germaginnvorstellung

448. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mányoki Ádám

Wód
z

Entz Géza. A magyar
műgyűjtés történe-
tének várlata 1850 ig
Bp. 1937. 38, 39 l.

Muzsaj (*Kis-*), ref.
Muzsaly (*Nagy-*), r
Nagy-Bereg, régi t
Nagy-Bégány, újító
Nagy-Lónya, ref t
Surány, ref. templo
Szent-Miklós, ref. t
Szernye, régi templ
Tisza-Szalka, temp
Tarpa, templom.
Vásáros-Namény,

Szálasi Ferenc Nemzetvezető táviratváltása külföldi államfőkkel

Szálasi Ferenc Nemzetvezető hivatalba lépése alkalmából táviratilag üdvözölte a szövetséges államférfiakat. Az üdvözlő táviratok és a válaszok a következőképpen hangzanak:

A Nemzetvezető távirata a Ducehoz

Duce!

Abból az alkalomból, hogy a Hungarista magyar állam ügyeinek vezetését átvettem, szívem egész melegével köszöntöm Nagyméltóságodat, a baráti olasz szociális köztársaság fejét, nemzetünknek hűséges barátját és támogatóját. Nem felejti el egy magyar sem, hogy Ön, Duce, volt az, aki a Trianonban megcsonkított Magyarország mellett elsőnek emelte fel szavát és azóta sem szünt meg soha a magyar ügynek hű és odaadó barátja lenni. Nem felejtjük el Önnek, hogy mint a fasizmus lánglelkű alapítója, elsőnek hirdette a fiatal és kisemmizett nemzetek jogát az életre és ezzel megindítója volt annak a világrendezésnek, amely a jelenlegi nagy küzdelem győzelmes befejezése után Nagynémetország, Itália és Japán vezetésével a világ javainak elosztását az igazság és élet jogán fogja az arra rátermett fiatal nemzetek között megejteni.

Meg vagyok győződve, hogy az a harc, amelyet ma ezért az új világért folytatunk, fegyvereink győzelme mellett meghozza a szocialista és nacionalista újjászületést nemzeteinknek és Európának. Ebben a küzdelemben Ön, Duce, tántoríthatatlan hűséggel fogja maga mellett találni a fasizmus ideával rokon hungarista mozgalmat és a magyar nemzetet.

Szálasi Ferenc

A Duce válasza

— Köszönetet óhajtok mondani Nagyméltóságodnak a magyar állam vezetésének átvételekor hozzám intézett szíves üdvözletéért. A köszönettel egyidejűleg szíveskedjék fogadni hatalmas feladata sikerére és országa jövőjére irányuló legmelegebb szerencsekívánataimat. Ezeket a szerencsekívánatokat a köztársasági Olaszország nevében is a régi, változatlan barátsággal juttattom kifejezésre az iránt a nemes magyar nemzet iránt, amely e súlyos pillanatban Nagyméltóságod mögé sorakozva, Németország és szövetségesei oldalán minden erejét latbaveti nemcsak nemzeti boldogulása, hanem Európa fenntartásáért és azért a békés és igazságos európai jövőért, amelyért a hungarista mozgalom, a nemzeti szocializmus és a fasizmus oly erőteljesen küzd.

Mussolini

A Nemzetvezető távirata a horvát állam Poglavnikjához

A magyar nemzeti szocialista hungarista mozgalom hatalomátvétele alkalmából szabadjon Nagyméltóságodat mélyen átérzett nagyrabecsülésemről biztosítanom. Különösen a jelenlegi Európa szabadságáért tomboló harc közepette legfelsőbb feladatomnak érzem, hogy Magyarországot a délkeleteurópai élettérben, ahol népeink elválaszthatatlan élet- és sorsközösségben élnek, új eszményekre, azonos alapokra újjáépítsem, hogy országainkat az új európai rendben, amely majd földrészünk összes népei számára igazságot és jólétet biztosít, a jobb jövő felé lehessen vezetni.

Szálasi Ferenc

Ante Pavelics válasza a Nemzetvezetőhöz

Megemlékező szavaiért, amelyeket Nagyméltóságod hozzám intézett, legőszintébb köszönetemet fejezem ki. Örömmel töltöl el, hogy a magyar nemzeti mozgalom Nagyméltóságod erőteljes vezetése alatt a nemes és bátor magyar nép vezérlését kezébe vette. A horvát nép régóta számos közös harc és vérontás folytán, amelyeket létéért és kultúrájáért vívott, valamint közös sikerekből kifolyólag szoros összeköttetésben él a magyar néppel. A jelenlegi időkben a történelem megismétlődik, amennyiben magyar és horvát katonák közösen harcolnak nagy szövetségesünk, a Nagynémet Birodalom oldalán. Ezek a közös erőfeszítések és áldozatok biztosan meghozzák a győzelmet, amely népeinknek és államainknak boldog jövőt biztosít. Kérem Nagyméltóságodat, fogadja saját, mint az egész horvát nép ígéretét arra nézve, hogy a közös harcban együttműködünk. Nagyrabecsülésem kifejezésével küldöm őszinte üdvözletemet.

Ante Pavelics

*

Báró *Kemény* Gábor m. kir. külügyminiszter hivatalbalépése, illetve külügyminiszterré történt kinevezése alkalmából táviratilag üdvözölte a szövetséges államok külügyminisztereit, illetve államfőit, így Benito Mussolinit, az olasz szociális köztársaság fejét, Shigemitsou japán külügyminisztert, dr. Mehmed Alajbegovic horvát külügyminisztert és dr. Tiso Istvánt, a szlovák köztársaság miniszterelnökét és külügyminiszterét, akik meleghangú választ intéztek a hungarista magyar állam külügyminiszteréhez.

A győzelem érdekében hitre, meggyőződésre és akaratra van szükség

— mondotta Vajna Gábor belügyminiszter Mohay Gyula főpolgármester beiktatásán

Kedden délben iktatták be a főpolgármesteri székbe *Mohay* Gyulát. Az ünnepélyes beiktatáson megjelent és nagy beszédet mondott *Vajna* Gábor belügyminiszter.

A Himnusz és a hungarista induló elhangzása után Dorogi *Farkas* Ákos polgármester üdvözölte a belügyminisztert és a megjelenteket, majd a következőket mondotta:

— Üdvözöljük az új főpolgármestert meleg szeretettel és bensőséges bizalommal, mert benne nemcsak a magyar nemzetiszocializmus régi harcosát, *a tántoríthatatlan elvhűség emberét ismertük meg, hanem a melegszívű barátot, a székesfőváros érdekeinek mindenkor készséges szószólóját,* aki szigorral és eréllyel, de amellett melegen érző emberi szívvel és igazságérzettel végzi munkáját a mai rendkívüli helyzetben.

Helytállásra, a végső győzelembe vetett hitre, kitartó elszántságra van ma elsősorban szükség.

Ezt nekünk az adja meg, ha azt látjuk, hogy kormányzatunk és annak fővárosi képviselője jár elől jó példával.

A belügyminiszter beszéde

A lelkes tapssal fogadott üdvözlőbeszéd után *Mohay* Gyula dr., az új főpolgármester letette a hivatali esküt, majd *Vajna* Gábor belügyminiszter emelkedett szólásra. Bevezetőben nagy figyelem között az eskü tényét és fogalmát fejtegette és kifejtette,

vannak emberek, akik minden belső lelki gátlás nélkül csak a saját egyéni, anyagias érdekeiket tartják szem előtt,

elmormolják ridegen, gondolkodás nélkül az eskü szavait és egyá talán nem jut eszükbe, hogy az eskü kötelez annak megtartására és mások által való megtartatására is.

A most Szálasi Ferencre letett eskü jogos, alkotmányos és szükséges volt,

mert mindazok, akik azelőtt Magyarország kormányzójára esküt ettek, esküjük alól feloldoztattak abban a pillanatban, amidőn az államfő a nemzet alkotmányára tett esküjét megszegve, az alkotmányos tényezők és így elsősorban a nemzet megkérdezése nélkül fegyverszüneti tárgyalásokat kezdett.

— Október 15-én délután — mondotta — Szálasi Ferenc nemzetvezető testvérem látva azt a tragédiát, amely nemzetünk számára a totális összeomlást és megsemmisülést jelentené, a hungarista mozgalom föld alatt megszervezett fegyveres alakulataival és a szövetséges német birodalom katonáival együtt

nemzetünk és fajtánk megmentése érdekében cselekedett.

Örök hála illeti őt és mindazokat, akik nemzetünk megmentésének áldozatos munkájában résztvettek, mert

ellenkező esetben számunkra a becstelen árulónak és a legyőzött ellenségnek sorsa járt volna.

Beszédének további folyamán a koreszmék háborújáról szólt a belügyminiszter, amely 1914 óta tart.

A demokrata-plutokrata-judaista önző világ az önzésnek és egyéni kapzsiságnak olyan határáig jutott el,

amely Európa népeit kizsákmányolva, a családi élet tisztaságát, erkölcseit felborítva, a dolgozók százmillióit végtelen nyomorúságba döntötte

Az első világháború utáni jajkiáltások nemcsak Európa többi országaiban, de nálunk is egyre hangosabbakká váltak. Az ÉME-mozgalom, a fajvédő mozgalom és hasonló társadalmi szervezkedések mind-mind ennek a sok panasznak megnyilvánulásai voltak.

A kapitalista világ itteni képviselői azonban mindent elkövettek elnyomásukra, vagy leszerelésükre.

Törekvésük azonban hasztalan volt, mert a mozgalmak erősebbek lettek nálunk éppúgy, mint Európa többi országaiban.

Egy fiatal vezérkari őrnagy...

A huszas évek végén egy fiatal vezérkari őrnagy: *Szálasi* Ferenc a békés revízió helyett egy memorandumban a fegyverkezést merte javasolni, mire az akkori miniszterelnöktől azt a választ kapta, hogy az őrnagy úr ne politizáljon, hanem inkább foglalkozzék hadműveleti feladatok megoldásával. Az őrnagy úr: Szálasi Ferenc otthagyta a hadműveleti feladatokat, mert

meglátta azt a célt, amelyre törekedni kell, hogy nemzetünk és fajtánk a boldogulás útjára léphessen.

Hozzá csatlakozott fanatikus híveivel, nem tért le az útról akkor sem, amikor ez az út a börtön, a fegyház, az internálótábor, vagy más üldöztetések rácsoskapui elé érkezett. Aki kételkedik ennek a mozgalomnak a becsületes törekvéseiben, az vessen egy pillantást a földbirtokmegoszlásra, emlékezzék vissza a kényszerű kivándorlásra, vegye tekintetbe:

hányszázezer magyar zseni maradt egyszerű libapásztorsorban a bérestanyák közelében csak azért, mert egy béresasszony ágyában született.

Vajjon mi várt volna nemzetünkre, hogyha ez így megy tovább?

Csak a magyar munka és verejték békéjét ismerjük

— Soha magyar kormány nagyobb felelősséggel és súlyosabb körülmények között kormányzást még át nem vett, mint *Szálasi* Ferenc és kormánya — mondotta ezután a belügyminiszter. — Huszonkét esztendeig békés revíziót hirdettek, majd

öt éven át egyebet sem hallottunk, mint azt, hogy ez a háború nem a mi háborúnk.

Az október 15-i árulás előtt már hosszú időn keresztül készültek nemzetünk és fajtánk elárulására magas állásokban lévő személyek. A mindenáron való békét akarták, mi pedig azt mondjuk, hogy inkább egy szálig elveszünk, de egy mindenáron való békébe bele nem mehetünk, mert ez nemzetünk sírbatételét jelentené.

Mi csak egyet ismerünk el: a Pax Hungaricát, amely meghozza a magyar munka és verejték békéjét.

A győzelem érdekében hitre, meggyőződésre és akaratra van szükség, vállalni kell az áldozatokat és végig kell harcolni e harcot szövetségeseinkkel. Emberek: én, te, vagy ő elpusztulhatunk, nyomorúságba, bajba juthatunk, de

a nemzetnek elpusztulnia nem lehet

és amikor a főpolgármester urat és a főváros lakosságát szeretettel köszöntöm, szeretném, ha szavaim eljutnának az utolsó kis kunyhóig éppúgy, mint a harcoló magyar katonáig, azt szeretném, hogy odaát, az ellenség vonalain túl

hallják meg az árulók és bitangok, hogy reájuk a Mindenható Isten igazságos ítélete: a becstelen ember fekete lelkiismerete és a cserbenhagyott nemzet megvetése és lenézése vár, de ugyanakkor hallják meg ottmaradt véreink is, hogy itt a Dunától és Tiszától nyugatra él a magyar nemzet

és jöjjön bármi, a magyar nemzet élni fog és bármeddig tartson a harc, őróluk, az életükről és az elvesztett szent magyar földről soha megfeledkezni nem fogunk. Ezért harcoltak Szálasi Ferenc és hungaristái, a sok-sok millió magyar és ezért fogunk harcolni utolsó lehelletünkig.

A főpolgármester beszéde

A belügyminiszter szavait hosszantartó lelkes taps és éljenzés követte, majd a jelenlevők helyükről felállva éltették a Nemzetvezetőt. Az ünneplés után Mohay Gyula főpolgármester szólalt fel. Beszédében rámutatott arra, hogy ezeréves történelmünkben nem volt példa arra, hogy egy önkormányzat vezetését valaki hasonló helyzetben vette volna át, mint ő.

— Szálasi Nemzetvezető testvér kitüntető parancsát, amellyel a székesfőváros főpolgármesteri székébe ültetett és nehéz feladatok elvégzésével bízott meg, feltétlenül végre fogom hajtani. Kötelességemnek tartom, hogy

a Nemzetvezető testvérnek ünnepélyes eskütételem alkalmából köszönetet mondjak a székesfőváros nevében azért, hogy Magyarország legválságosabb napján magához ragadta a nemzet vezetését és megakadályozta, hogy nemzeti becsületünkön jóvátehetetlen és lemoshatatlan folt essen.

Végtelen hálával gondolunk az őáltala éveken keresztül a nemzetért hozott áldozatokra és vele jóban-rosszban együtt volt munkatársaira, különösen azért is, mert nemzetünknek a feltámadás felé történt elindulása a ma oly drága magyar vér ontása nélkül történt meg.

Megköszönte a belügyminiszter szavait, amelyek rajta keresztül az egész székesfővárosi adminisztrációhoz is szóltak.

— Minden erőmmel és tehetségemmel — mondotta végül — a legbecsületesebben fogom szolgálni a székesfővárost.

Programom igen rövid: nem akarok sem új városházát építeni, még kevésbé akarom főpolgármesteri működésemet holmi maradandó emlékekkel megjelölni,

és csak egyet akarok és ez az egy mondat az egész programom: meg akarom menteni a magyar fővárost, a mi szép Budapestünket.

Mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy Magyarország és Budapest egy és elválaszthatatlan és ezért kell Budapestet utolsó csepp vérünkig is magyarnak és fővárosként megtartani.

Gáspár József

repülő zászlós, a MAC versenyzője és Magyarország volt magasugró bajnoka november 5-én hősi halált halt. Az elhúnyt kiváló versenyzőt kedden délután fél 4 órakor helyezték el klubtársainak és barátainak jelenlétében a Kerepesi temető halottasházából örök nyugalomra. A temetésen a szövetség képviseletében Tatár István ügyvezető meleg baráti szavakkal búcsúztatta a válogatott atlétát, magyar bajnokot.

Sacha Guitryt szabadonbocsátották

AMSZTERDAM, nov. 15. *(Német Távirati Iroda).*

Londonból jelentik, hogy Sacha Guitryt, az ismert írót és színészt, akit a németekkel való együttműködés vádja alapján tartóztattak le, — hétfőn szabadon bocsátották, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok nem voltak elegendőek a fogvatartáshoz. *(MTI)*

Szendrei Gyula 101. Fép szd. Komárom, keresi öccsét, Károlyt, aki Szolnokon volt utász szkv.

Zs. Tóth János A. 273. tábori postáról érdeklődik, ki tud Cibakházán maradt családjáról.

Ujvidékiek! Makóiak! Len István ujvidéki lakatos-mester keresi hozzátartozóit. Címe: Löew Gusztáv, kéményseprő-mester leveleivel, Len István Döbrököz, Tolna m.

Minden hadszíntéren vége felé jár az „átmeneti időszak" — a német védelem lényegesen megerősödik

Berlin, november 15.
(Német Távirati Iroda)

Dittmar altábornagy a helyzettel foglalkozó keddi rádióelőadásában szólt a mostani „átmeneti időszakról". Ez alatt az átmeneti időszak alatt az a most végéhez közeledő akció értendő, amelyben a Német Birodalom ellenségei még számbeli fölénnyel rendelkeznek, különösen a légi haderő tekintetében.

A Schelde torkolatvidékén vívott harc — mondotta Dittmar tábornok — meghozta gyümölcsét. Az ellenség a döntő órákban nem használhatta az ellátás szempontjából fontos antwerpeni kikötőt, amelynek, ha az ellenség rendelkezett volna vele, döntő befolyása lehetett volna. Amikor most a második német titkos fegyver, a V. 2. vette át a közben az ellenség kezére jutott Schelde-vidéki támaszpontok szerepét, *ez lényeges mozzanat, mert itt először látjuk egy újszerű fegyvernek a közvetlen hadműveleti hatás értelmében való felhasználását.*

A mostani körülmények között teljesen okszerűnek tűnik fel az északamerikaiak eljárása, amikor Metztől északra és északkeletre indított új nagytámadásukkal igyekeznek megzavarni német részen várható olyan fejleményeket, amelyeknek a legutóbbi idők tapasztalatai alapján aggodalommal néznek elébe. Mély hatású élmény volt a Stolbergért vívott harc, amely *a német ellenlökések ereje következtében a támadó északamerikaiak érzékeny vereségével végződött.* Ezek a harcok megmutatták, hogy ott, ahol a német határvidékért folyik a küzdelem, az ellenség anyagtömegével már most olyan mértékben állítanak szembe német erőket, amilyenre rövid néhány hét előtt még gondolni is elbizakodottság lett volna.

Mindenképpen valószínű, hogy ugyanilyen szempontoktól vezetve a szovjet hadvezetés is új, erőteljes támadásokat indít majd A Szovjet közben nyilván már tisztába jött azzal, hogy *nincs szó többé a régi sikerek kihasználásáról, hanem teljesen új hadműveleti célkitűzések kényszerűsége elé került.* Ilyen értelemben kell értékelni egyfelől azt az aránylagos nyugalmat, amely június vége óta elsőízben észlelhető újra a Beszkidek és a Rigai-öböl közötti egész arcvonalon, másfelől pedig a Szovjetnek azt a lázas igyekezetét, hogy terepet nyerjen ott, ahol a dolgok a fennálló körülmények között legmesszebb vannak a végső megszilárdulástól a magyar térségben.

Az ott keletkezett válságokat a németek már azért is komolyan veszik, mert *itt egyúttal a magyar fővárosról van szó, amely Németország számára is sokkal többet jelent egyszerű földrajzi fogalomnál.* De a megkezdett ellenrendszabályok elég erősnek bizonyulnak majd arra, hogy fokozatosan itt is végetvessenek az átmeneti szakasznak. Ehhez járul a délkeleti térségben egy új arcvonalnak pozitiv értékelendő kiépítése és az a tény, hogy a német szövetségesek bolsevizálásának fenyegető veszélye különösen a vitéz horvát népben, de a nemzeti érzelmű szerbek és szlovének körében is új, nagy elhárító erőket váltott ki.

A magas északon is emberi számítás szerint befejeződés előtt állónak kell tekinteni a már a mezőgazdasági és éghajlati előfeltételek erejénél fogva is veszélyes átmeneti időszakot. *(MTI)*

Fokozódó mértékben vetik harcba a német megtorló fegyvereket a Birodalom határainak védelmére

Berlin, november 15.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Hellmut Sündermann, a birodalmi kormány helyettes sajtófőnöke kedden a Berlinben működő külföldi ujságírók előtt kijelentette, hogy a V. 1. és V. 2. fontos szerepet játszik majd a német határok védelmében. Rámutatott arra, hogy a német megtorló fegyverek keletkezésüket annak köszönhetik, hogy német részről védekezni akartak a városaik ellen irányuló angol légiterror ellen, de ezek a fegyverek elsősorban kitűnő és nagy távolságra ható harci eszközök a német véderő kezében.

A sajtófőnökhelyettes hangoztatta, hogy a német tudományos kutatók csak azóta foglalkoztak a V-fegyverek problémájával, amióta a német városok elleni nagy terrortámadások megkezdődtek, amelyeket 1942 júniusában a Köln elleni angol légitámadás vezetett be. E tudományos kutatás első eredménye a V. 1. és V. 2. Harcbavetésüknek módját, mint Sündermann hangsúlyozta, maguk az angolok határozták meg a német polgári lakosság ellen irányuló terrortámadásaikkal. „Amig ezek a támadások meg nem szűnnek, az angolok nem nehezményezhetik, hogy Londont a V. 1. és V. 2. lövedékeivel lőjük" — jelentette ki Sündermann. — A továbbiakban hangsúlyozta, hogy a V. 1. és V. 2. fegyvert fokozódó mértékben vetik harcba a Birodalom határai ellen irányuló támadások leküzdésénél. A V. 2. harcbavetése miatt Londonban „a várakozásnak megfelelően" kitört felháborodást Sündermann „egyszerűen nevetségesnek" minősítette „a terrorrepülők szájából". Eden angol külügyminiszter, amidőn 1933 májusában a polgári lakosság bombázásának megtiltására irányuló német javaslatot Genfben visszautasította, nem gondolt a V-fegyverek eljövetelére, ugyanúgy nem vette számításba ezt a fejlődést, mint az angol kormány 1940-ben a Birodalom ellen irányuló légi offenziva megindításakor — mondotta a helyettes sajtófőnök. — Végül rámutatott arra, hogy a V-fegyverekkel összehasonlítva a bombavető repülőgép manapság már tökéletlen és elavult harcieszköz.

Amerikában egyre nagyobb a szénszükség

Genf, nov. 15.
(Német Távirati Iroda)

Az Egyesült Államokban fellépett szénhiány — mint a Time című amerikai folyóirat írja, — napról-napra nő. Ennek főoka a fogyasztás fokozódásában és a szénbányászatra alkalmas munkaerők hiányában rejlik. (MTI)

A sikerek sikere
Gazdátlan asszony
FORUM ◆ DEÁK ◆ CORVIN

Az árkormánybiztos szabályozta az albérleti lakások bérét

Az árkormánybiztos rendeletben intézkedett az albérleti lakások bérének megállapításáról.

Albérleti lakások fejében legfeljebb az ebben a rendeletben megállapított havi alapdíjnak és haszonösszegnek együttes összege követelhető és fogadható el.

A havi alapdíjat úgy kell kiszámítani, hogy

az albérlő és házanépe kizárólagos használatára rendelt helységek alapterületéhez hozzá kell adni a közös használatú mellékhelyiségek alapterületének a felét, az eredményt meg kell szorozni az albérletbe adó által fizetett brutto lakbérösszeg egy hónapra eső összegével, a szorzatot pedig el kell osztani az egész lakás alapterületével.

Az így kiszámított alapdíj az előszobából nyíló különbejáratú bútorozatlan, a főbérlő által takarított és egy személy részére albérletbe adott szoba havi alapdíja.

Lépcsőházból, vagy folyosóról nyíló szoba alapdíja 20 százalékkal magasabb, a nem különbejáratú szoba alapdíja 10 százalékkal alacsonyabb.

Ágybérlet esetében az alapdíjnak legfeljebb a felét szabad számítani.

Két személy részére történő albérletbe adás esetében legfeljebb 25 százalékkal, három személy részére legfeljebb 50 százalékkal magasabb alapdíj számítható, négy vagy több személy részére személyenként legfeljebb 20 százalékkal több. 12 éven aluli gyermek kettő számít egy személynek. Egy 12 éven aluli gyermek címén az alapdíjat felemelni nem lehet.

Az alapdíjhoz hozzászámítható haszonösszeg bútorozatlan szoba esetében legfeljebb 20 százaléka az alapdíjnak, ágyneműhasználat nélkül albérletbe adott bútorozatt szoba esetében legfeljebb 50 százalé-k, ágyneműhasználattal együtt legfeljebb 80 százalék, ágybérlet esetében pedig a havi alapdíj 40 százaléka.

Nyaraló- és üdülőhelyeken az idény alatt albérletbe adott lakószobák és ágyak bére az eddigiekben kiszámított összeget legfeljebb 50 százalékkal haladhatja meg.

Az albérlő az alapdíjon és haszonösszegen felül a gáz- és villanyszámla arányos részét is köteles megtéríteni.

A főbérlő az albérleti lakás bérét a rendelkezések szem előtt tartásával az albérlővel közösen a házfelügyelő közbejöttével köteles megállapítani s a házfelügyelő az albérleti viszony létrejöttét nyilvántartásba vezeti be 's ezt mind a főbérlővel, mind az albérlővel aláíratja. A rendelet november 15-én lép hatályba. — (MTI)

A szokolyai szegény lelkészlaktól *a drezdai királyi palotáig*

Hogyan lett a szokolyai református pap fiából a szász király udvari festője?

SZOKOLYA, november 15.
(Az Esti Ujság kiküldött munkatársának jelentése.)

A bűbájosan szép *Börzsöny*-hegység és a mélabús, színekben gazdag Cserhát határán, a két kedves magyar hegység találkozásánál, a *Nagy-Kőhegy* 376 méter magas hegytömbjének tövében fekszik egy kis erdővidéki falu: *Szokolya.*

A XVII. század vége felé a szokolyai református eklézsia talán még a mainál is szerényebb viszonyok között élt. Általában nehéz élet volt akkor a református lelkészek élete Magyarországon *és ez a nehéz sor jutott osztályrészül a szokolyai papnak,* nagytiszteletű Mányoki Sámuel uramnak is. A derék lelkipásztor olyan keserves viszonyok között élt, hogy egyházának mindennemű teendője mellett kénytelen volt a maga kezeivel megművelni azt a néhány holdnyi papi földet, amely javadalmazásához tartozott.

A derék papot az Isten *bőséges gyermekáldással* örvendeztette meg. Számos csemetéje közül a legtehetségesebb és legéletrevalóbb az Ádám gyerek volt. A fiú már egész kiskorában ügyesen rajzolgatott, amit atyja örömmel figyelt, mert szerette volna, ha a gyerek kifejlődik és nagy művésszé növi ki magát. Ezzel pedig elkerül a szűkös otthoni viszonyok és ugyancsak korlátozott lehetőségek közül.

Tizenkétéves volt a kis Ádám gyerek, amikor egy távoli rokon elkérte azzal, hogy örökbefogadja és felneveli. Apja nehéz szívvel vált meg legkedveltebb csemetéjétől, de kénytelen volt vele, mert Ádámnak csak így nyilott lehetőség arra, hogy képezhesse magát, művészetének ismereteit megtanulhassa és külföldi tanulmányutakra mehessen.

◆

Néhány év mulva már valóra is vált az öreg lelkész álma: Ádám külföldre került... Postakocsin utazott *Hamburgba,* ahol aztán jódarabig meg is ragadt. A fiatal magyar festőt elragadta a népes, forgalmas kikötő nyujtotta sok érdekes, színes látnivaló. Megcsodálta a sok-sok hajót, amely a világtáj minden irányába hordta érdekes rakományát és tarkabőrű embereit. A látottakat szorgalmasan rajzolgatta a kezeügyébe eső papírdarabokra. Napról-napra lázasan dolgozott a kikötőben a képek friss megörökítésén.

Egyszer megállt mögötte egy idősebb úr, aki mindinkább jobban elcsodálkozott, ahogy a fiú munkáját figyelte. *Scheitz* András volt, a festőcéh atyamestere. Nagy elégedettségében megszólította az árva magyar piktort, kikérdezte, majd elvezette magához és tanítványává fogadta. *Csalhatatlan ösztönnel felismerte benne az istenáldotta, igazi, nagy festőművészt.*

Mányoki Ádám hosszú évekig maradt Hamburgban. Tehetsége kibontakozott és egyik remekét a másik után alkotta. Hire, dicsősége állandóan növekedett. Megtudták ezt Magyarországon is, ahol a *Rákóczi*-szabadságharc küzdelmei dúltak éppen. *Rákóczi Mányokit hazahivta, felkínálta neki az udvari festői díszes állást. Mányoki* boldogan engedelmeskedett. Hazasietett és első munkája a nagyságos fejedelem világszerte ismert nagy arcképe volt, *amely mindmáig a legszebb és legkifejezőbb Rákóczi-arckép.*

◆

Sajnos, az itthoni dicsőséget hamar eltemette a forgandó hadiszerencse változása. *Majtény síkján „letörött a zászló" és a kuruc vezérekkel Mányoki Ádám is elbujdosott az országból.* Egy ideig a fejedelem udvarában tartózkodott, azután *Danzigba* került, majd összeismerkedett *a szász király udvari káplánjával,* aki felhívta ura figyelmét a magyar festőművészre. A király próbát festetett *Mányokival,* akinek nagy művészete annyira meglepte, hogy azon nyomban *udvari festőjévé nevezte ki fejedelmi fizetéssel.*

Mányoki Ádám most majd másfél évtizedig élt és dolgozott *Drezdában* és egyik nagy sikert a másikra halmozta. A király is nagyon megbecsülte a jeles magyar piktort és kitüntetésekkel örvendeztette meg.

◆

A dicsőség miatt azonban számos irígye támadt. Ezek ellenérzéssel látták az idegen művész emelkedését és sikereit. Össze is fogtak ellene és mindenféle becsületbe vágó hazugsággal vádolták meg a király előtt. *Mányoki a hitvány áskálódás miatt elkedvetlenedett és elhagyta a szász királyi udvart, hogy hazájába térjen vissza.* A király marasztalta ugyan, de Mányoki nem tudott maradni olyan helyen, ahol becsületébe gázoltak, inkább a csendes visszavonulást választotta. Békés természetű lévén, ösztönösen vágyakozott a csend, a nyugalom, a béke után, mert csak ilyen légkörben tudott dolgozni.

◆

Amikor Magyarországra visszatért, első útja a *Börzsöny* szelid hegyei közé, a *szokolyai* szülőházba vitte. A derék nagytiszteletű úr akkor már évek óta nem élt. Értékes lelkét csendesen visszaadta Teremtőjének.

Egy kicsit pihent még *Mányoki* Ádám a börzsönyi erdők szelid csendjében, azután elfogadta a *Rédey-*, majd a *Podmaniczky*-család szíves meghívását és udvari festőnek állott be hozzájuk. *Csodálatos erővel, fáradhatatlan munkabírással dolgozott ezután is, egészen haláláig, amely 1757-84 éves korában következett be, miután a II. Rákóczi Ferencről* készített művészi arcképpel kivívta helyét a magyar festőművészek elsőinek, az igazán halhatatlanok sorában.

Péchy-Horváth Rezső

MOST JELENT MEG!
Gyakorlati útmutató! Mindenkit érdekel!
Zsidók és nemzsidók
Jogállása és jogviszonyai.
Összeállították:
dr. Szabó Zoltán és dr. Zaboretzky Ervin
Szigorú tárgyilagossággal készült el ez a hézagpótló mű, amely kereszténynek és zsidónak egyaránt általános tájékoztatást nyujt az eddig megjelent 57 zsidórendeletre vonatkozólag.
Gyakorlati útmutatással szolgál a mindennapi életben mindazoknak, akik ily vonatkozású ügyeikben tanácstalanul állnak.
Tartalmazza a megfelelő jogorvoslatokat: s a könyv végén betűsoros mutató ad tájékoztatást, hogy valamely jogviszonyt mely jogszabály rendezi s a jogszabály hol található meg.
Ára 1.80 pengő.
Kapható és megrendelhető Stádium Könyvkiadó (Rózsa-utca 111. sz. Tel. 111—245), Stádium Könyvesbolt (József-körút 5.). Bélyegben is beküldhető, vagy utánvéttel.

Mányoky Ádám

l.

Kazinczy Cv

III. 98. l.

Mányoki Ádám

kiad

Balogh Mátyás arcképei

520. l.

tattak ki s az egri püspök érsekké lett. Az egri érsekség joghatósága alá kerültek a kassai, szathmári, rozsnyói és szepesi püspökségek. Az első egri érsek Fuchs Xav. Ferenc előbb nyitrai püspök lett (1804—1807).

Utódai az egri érseki széken napjainkig:

Fischer István	1807—1822.
Pyrker János	1827—1847.
Lonovits József	1848—1849.
Bartakovics Béla	1850—1873.
Samassa József	1873—1912.
Szmrecsányi Lajos	1912—

Kassa-egyházmegyének 1804-ben történt megalapitása óta kassai püspökök:

Szabó András	1804—1819.
Csech István	1821—1831.
Palugyai Imre	1831—1838.
Ocskay Antal	1838—1848.

Mányoki Ádám

l. ird okv

Kampis Rákóczi

82, 84, l. 86, l.
87. l. 88. l. 89 l.
90. l.

Zeitschrift für historische Waffenkunde

II. 160, 161,

Manyoky Ádám

vod

z

Biró Béla dr

Műalkotások

könyve I. k.

Bp. 1933. 26,

27. l

zoktatásügyi minisztertől.

Bizottságának,

Budapest,

VI. Állatkerti-ut 1.

Mányoky Adam

Wód

Gerevich L'arte

22. l

XXV. tábla

Fülöp Ede.

június 1-jén.

képe.

t, de szembe néz. Feje elől
és szeme barna, arcza és
ligulája csak részben lát-
vetett kettős aranylánczon
piros. Jelzése alól jobbra
F. E. 1899. Budapesten«
ét sorban: »*A Szépművé-*
«.

n. — Lelt. sz. 1890. — A
6-án (423–900). — Értéke

tok a Szépművészeti Múzeum-
III. 17.
0-iki felterjesztés (788–907)
sz. leirat alapján (948–907)
el.

III
219 (1890).
624 (28).

219

Mányki Ádám

Lvód

Kapossy János:

Magyar művészeti akadémia terve a XVIII. században.

Bp. 1941. 7. l.

Trefort Agost

Derékig látható és eg
és simára lefésült h
barna. Ruhája és pré
ra leereszve ~~xxxx~~ tart, fek
szitett magas ruhader
fel. ⊥ Tekése oldalt jo
884."

Vászon, méretei 7
Özv. gr. Batthyá
1900. VII. 2. — sz. N. 42

⊥ A nyakuál fonott (ezüm) ezüm szalaghoz
visel.

366/900.

Mányki Ádám

Rákóczi arcképe
repr

ivód
z

Rákóczi emlékönyv

I. k. Bp. é. n.
és II. k. Bp. é. n.

Zrinyi Péter gróf, horvát-országon-dalmát bán életr. II. 217, 218.

Mányoky Ádám

cvod

z

Lippich 1901

43. l.

Mányoki Ádám

vied

Lázár Művészet 1938

294. l.
képpel

2070-909-6

Asztalos-műhely.

119. Szerszámtartó.

zöld

1 darab szerszámtartó alól polczczal, fölül pedig üvegbetétes záros fiókkal és párkányzattal.

Méretei: 184 cm. magas, 23 cm. széles, 92 cm. hosszú.

Becsértéke.....20.00 K

Házilag készült.

Mányoki Ádám

Rákóczy Farchepe repr
rod

Haraszti, Émile =

Berlioz et la Marche Hongroise. 1846. Un Centenaire Romantique. 1946. Paris, Éditions de La Revue Musicale. 1946.

Mányoki Ádám

Podmaniczky János
és neje arczépi
1724-(1741?)
pentitél repr.

Jeöldy Doby Antal

Podmaniczky Csa-
lád. II. k. kiadás.
Bp. 1901 (90-92. l.
24. l.)

2./ Dr. Mészáros Gyula

3./ Dr. Szentiványi Gy

4./ Borbély József, sz

5./ Nagrand Mihály, mi

6./ Kautezky Larder De

7./ Dr. Nagy Zoltán, f

8./ Saláth Ferenc I. c

Fogadja Nagym

te nyilvánitását

Budapest, 193

Nagyméltóságu

H ó m a n B á l

vallás és közoktatásügyi m.

Mányoki Ádám

3 kép fentitöt

az ikladi gr Ráday

uvilakban

Bar Bpestbalp

102. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mányoki Ádám

Perállag III.

1491-ből.

Minő szépség, előkelőség, nemes fény és pompa képét nyújthatták ezek a függönyök, szőnyegek ott Konstantinusz bazilikájában! Ezek a fontos történeti jelentőséggel biró szövetek, drágakövektől ragyogó, tündöklő, szikrázó miseruhák,

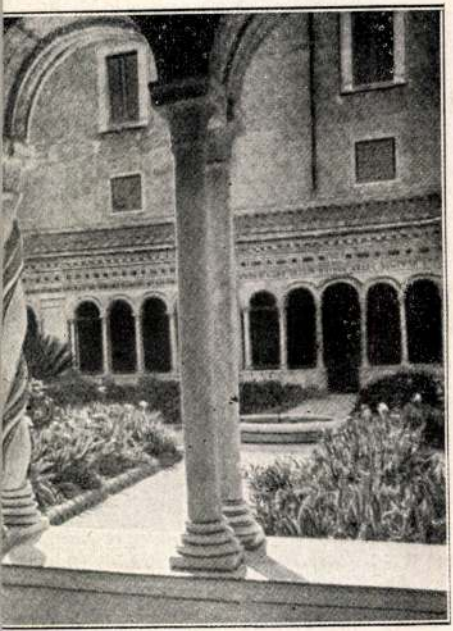

OSTORÁNAK UDVARA

Manyoki Adam

Irod

Müvészeti halon

(Kolozsvár) 1929.

IV. erf. 10 sz. 18.1

(Manyoki-kéjet vásárolták)

Ez idáig teljesen normális főre vall. Igy okoskodhattak azok a józan kivándorlók, akiknek Amerika nagyságát köszönhette. A kalmárt azonban tulharsogja a poéta:

„Ha megtetszik nékem Amerika, valami öt esztendeig ott maradok. Remélhetőleg megtetszik. Öt esztendő alatt alig tudom kimeriteni a természeti szépségek óriási tárházát. Amerika azért is kell nekem, hogy befejezzem a kiképeztetésemet. Fantáziámat csak ott küldhetem iskolába: az őserdőkbe és csak ott kinoztathatom keresztül-kasul szivemet, amelyet szét fog tépni a vágy szeretteim után. Életem legfőbb célja, hogy művészileg képezzem ki magamat; lelkem minden erete, kedélyvilágom jövője, mind csak eszköz e cél elérésére!"

Még a spiritista Kerner is megdöbbent Lenau tobzódó lelkesedésétől.

Ő, aki szellemekkel benépesitve látta a világot, ez alkalommal gunyosan jegyzi meg, hogy most már személyesen ismeri Lenau démonát: azt a körszakállas fickót, aki Lenaut a kivándorlásra csábitja. De a költő lelkesedése nem csökkent, csak az öt esztendei ott tartózkodást volt hajlandó mérsékelni. Amig azelőtt kivándorlónak érezte magát, most egyszerre luxus-turistát látott önmagában:

„Csodálatos hatása lesz ennek az utazásnak kedélyemre, — irja. — A gőzhajóutazás igen gyors és veszélytelen. Magá-

Manyoki Ádám

cvod

Biró József

Európa festészete.

Bp. é n. 85. l.

Pálffy János hagyom.
Bazin 43.

er 24-én. 1888-ban.

a hol az elfüggönyözött ajtóban többen jelennek meg.

az
eritővel letakart asztalnál, a me-
pohár, nyitott könyv, egy fejjel
én szögekkel átvert férfi szobra
a balradőlt és töprenkedő király,
a kinek jobbján
jobbranéz, és jobb kezével a draperiát
szoritott-balját a piros szék tám-
telepok élén lévő kör-
elten tartja. Öltözete a királynak,
a kinek bal lába alatt selyem párna
ujjakkal, bő nadrág, térden felül érő
kard. Elől jobbra tellurium és iratte-
kandalló, feszület és ez alatt keret-
Jelzése alól balra: »Ed. Hamman 1851«.

.-- Száma a Hörzoleltárban

K. Pag 681 120

cm breit, cm.
Öhlgemälde, 68.7 81.5 noch. Die
. v. Frankreich von Eduard Hamman

Belga

1.500

Manjoki Aden

Wod

Bain 164, 165 l

IRODALOM

Ld:
24e. 4

JEGYZET

Mányoki Ádám

Rádai Pál arcképe
fentiről.
Repr.
Márki Sándor dr.

II. Rákóczi Ferenc
I. k. 1676–1707.
Bp. 1907. 365. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mányoki Ádám

Lamberger, Ernst:

Die Bildnis-Miniatur in Deutschland von 1550 bis 1850.

München, 1909.

164, 166, 173, 197, 251

Mányoki Ádám

vőd
z

Wagdej

6, 198 l.

-Szalokon 1818 julius 18-án † Budapesten
1892 augusztus 3-án Gyürös

bbra fordul, áll. Fején, mely elől
haja és szem öldöke fekete; szeme
beretvált. Jobb kezét
zimü müvön nyugtatja, melyet az aszta-
eresztett baljában biretumát fogja.
ája látható, piros reverendája felett
e fölött pedig domesticat visel. A nya-
zt lóg. A könyv alatti okiraton ezt a
rzem magamat, hogy ez által is honfiui
Pest 1872. márczius 12. Ipolyi Arnold
i képgyüjteményét az Országos Képtárnak
éptár Ipolyi-terme számára jelen arczkép
kép háttere román-stilü templom falain
Kovács Mihály.

2 cm. (Ltsza 159.)

lyeztetett át.

I:465.

II. Rákóczi Ferenc arcképe Mányoky Ádámtól, a fejedelem udvari arcképfestőjétől, a Szépművészeti Múzeumban. Készült élet után Danzigban, 1712-ben.

Gerevich—Genthon
A magyar történelem
képeskönyve. Bp. 1935.

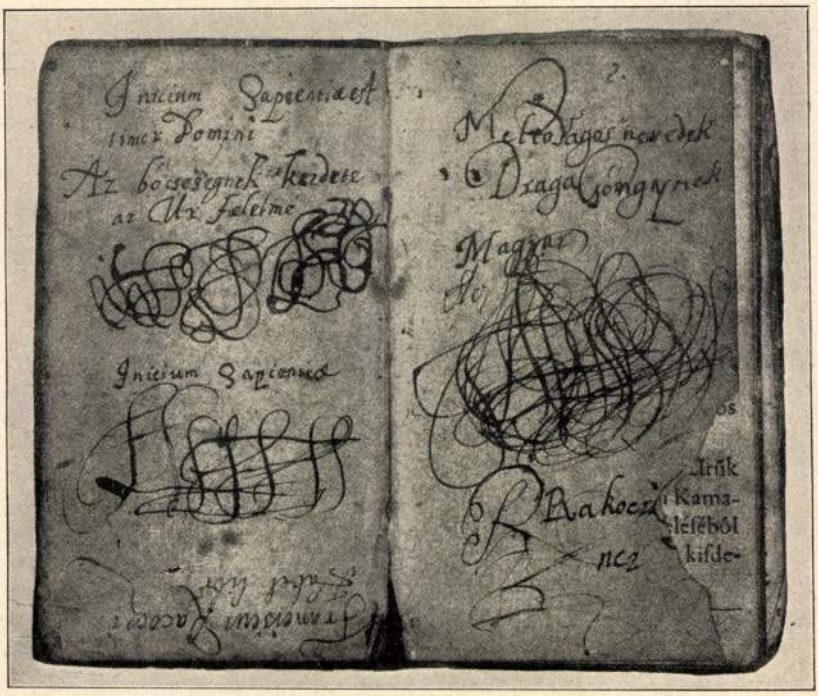

II. Rákóczi Ferenc ábécéskönyve, sajátkezű gyerekkori bejegyzéseivel, íráspróbáival. E kedves ereklye a kegyesrendiek budapesti rendházának tulajdona.

Mányoky Ádám

1673–1757

vrád

Bar Ébtak

286 l.

Nagyságos

Dr. Bisztray Gyula Ur
miniszteri titkár, a

A Magyar Szemle Társa
kérésed értelmében elolvastam
tészet története" c. kéziratos
Megállapitottam, hogy
oknyomozó magyar épitészettört
müvészettörténet szempontjából
tásait, azok keletkezési körülm
eredményeit. Stilusa vonzó, gö
ratot egyfolytában, komolyan e
Egyes részleteinél, a
nál, következtetései kissé sub
teknél elkerülhetetlen a tárgy
irásait a szerző talán tulérté
zásánál lehetne némi módositás
tárgyban eszmecserét magával a

Mányoky Ádám

l.

Péter II

28, 29. l.
kényel

Mányoki Ádám

vöd

Leffling

14, 15. l.

Keppel

16. 17. l.

Pusztaszentimrei vándorkot. VI. 225.

Mariyoki

l.

Gerő Mihályról

65, 69, 127, 198-l.

generale o particolare, del trattato di pace nei suoi confronti. Di più, essa non era mai stata informata in alcun modo sullo svolgimento dei lavori relativi all'elaborazione del trattato ; né ancora un mese dopo la sua firma le Potenze Alleate e Associate si erano curate di comunicarne il testo ufficiale sottoscritto dalle parti contraenti, tanto che il Governo ungherese era costretto a pregare la Missione Militare Interalleata di volergliene dare comunicazione. Giuridicamente, pertanto, il rifiuto dell'Ungheria a trarre le conseguenze dall'assegnazione dell'Ungheria Occidentale all'Austria, era fondato e corretto, dal momento che il trattato di Saint-Germain era, nei suoi confronti, *res inter alios acta*. Movendo da questo presupposto, almeno sino al giorno in cui dovesse contrarre un'obbligazione identica a quella contenuta nel trattato di Saint-Germain, verosimilmente nel trattato di pace che sarebbe chiamata, presto o tardi, a concludere, l'Ungheria da un punto di vista strettamente formale aveva diritto di rifiutare la cessione del territorio contestato. Essa continuò così a richiamarsi alla

* Vedi il Cap. I nel volume di maggio di *Corvina*.

Manyoky Ádám

vod
i

Birókeżik

24. 25. l.
259. l.

Demeter Lynda dr. vármegyei főjegyző

VI. 175.

Mányoki Ádám

Lvod

Lykaképrömtört

432. l

sorpénzek, gondoltam, ezt a nagy tömeg pénzt felszedem, hiszen mint jogász két hónapig gondtalanul megélek belőle Pesten. Anyám is helyeselte ezt az utitervet s igy 1902 junius 1-én reggel 9 órakor valóban megérkeztem Aradra. A lóvonattal bedöcögtem a városba, ahol azelőtt még sohasem voltam s leszálltam az első nagy kávéház, a Fehér Kereszt előtt. Itt megreggeliztem s izgatottan kérdeztem a főpincért, vajjon Benedek szerkesztő ur nem jár-e ide.

— Éppen az előbb ment el, a félkilences gyorssal felutazott Budapestre, a Vidéki Hirlapirók Országos Szövetségének gyülésére.

Az indulás tehát rossz, gondoltam és nagyon elszomorodtam. Miután annakidején Benedek szerkesztő ur angazsált makói és csanádmegyei tudósitónak az Arad és Vidékéhez, ugy éreztem, hogy legpraktikusabb, ha hozzá fordulok a hátralékos munkadijért. Igen ám, de ő elutazott, két nap mulva jön vissza, én pedig a délutáni gyorssal no és a pénzzel tovább akarok utazni Budapestre.

Miután tüzetesen elolvastam az összes reggeli lapokat, a

Mańyski Adam

cród

3

Lazármnijövöje

12. l. 13. l.

481/1944

A rendkivüli hely
ságának tisz

Mányoki Ádám

l

Lázárkisírások.

189 — 193. l.

(Jókai és Mányoki)

F I Z E T É S I J E G Y

945.M.E.sz.r.alapján az 1945.évi április

Műemlékek Országos Bizottsága

	állás	fizet. o.fok.	Szolgálati idő
István	előadó	VII.1.	-----
nyi Gyula	főtitkár	VI.2.	-----
Kálmán	műszaki főtanácsos	VI.2.	-----
i Dezső	I.o.műemléki segédőr	IX.3.	-------
Judit	műemléki gyakornok	főisk. gyak.	-------

Mányoky Ádám

Lőrd

Szabómagyfest

86 — 92. l.

2 képpel.

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog újévet kván

Kellemes karácsonyi ünnepeket és

Mányoky Ádám

Vód

v

Nyáry Pál báró

A lengyel festészet.

Bp. 1943. 11. l.

Mányoky Ádám

~~III~~

irod

Barát-Éber Takács:

A művészet története. II. k. Europa-művészete. Bp. 1934.

286. l

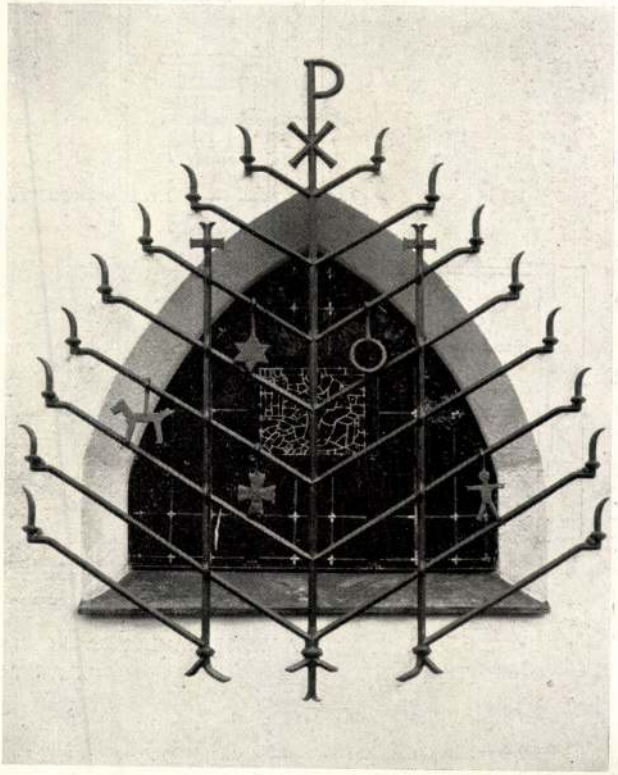

RÉSZLETEK

Mányoky Ádám

melyen át a társalgóteremből jutottak, hol Ehrwaldné nyugtalan szívvel várva-várta őket.

De a mily könnyen és simán folyt le a kérkérés, oly nyugtalan szívvel ment haza Waklau lakására, hol Kálmánnénak el kellett mondania a történteket.

Ösztönszerűleg érezte, hogy annak, ki mindig oly jó volt hozzá, nagy csalódást okoz, sajnálta őt megszomoritani, de oly boldog volt s annyira eltelve érezte szivét szerelemmel, hogy nem tudta volna egy nap, egy óráig sem elhallgatni, a mi történt s tudtára nem adni mátkaságát.

Az első, kivel otthon találkozott, Magda volt, ki az ő szobájában virágokat helyezett el csinos porczelántartóba s nevetve fordult hozzá, midőn belépni látta.

— Egy kis emlék régi otthonunkból — mondta a nyiló verbénák és georginákra mutatva. — A paplak ilyenekkel volt körülvéve, gondolsz még olykor reá?

— Hogyne? — viszonozta melegen Waklau, kezébe véve a leányka kezét. — Mindennap kaptam tőled egy szál verbénát. Magda, te mindig oly jó voltál irántam.

— Hisz testvérek voltunk s szerettük egymást.

— És szeretni fogjuk mindig, nemde?

— Ki változtathatná meg ezt az érzést.

— Részemről semmi s azért veled tudatom leg-

az oka, hogy nem tudsz megnyugodni szülőid történetén és átérzed azt a végletekbe önmagadra, merev szigorúsággal.

Nincs arra szükség, Henrik. Élvezd az életet és javaidat. Gazdag ember vagy s később még az én javaimat is öröklöd. Használd ifjúságodat, igyekezz boldog lenni. Hagyd a holtakat nyugodni, ne tünődj rajta, a min segiteni nem lehet. A munka szükséges, hasznos, de más is van még az életben, mi előidézi boldogságunkat. Ezt szerezd meg magadnak, de kerüld a dúló szenvedélyeket, a helytelent, mert a rossz irány megbünteti magát és te, ki kell mondanom, helytelen úton haladsz. Magyar embernek neveltelek, maradj az. Tekintsed anyád szülőföldjét hazádnak. Igyekezzél boldog lenni, gondolj megnyugvással, bocsánattal atyádra, szeretettel anyádra és reám, ki e sorok olvasásakor már nem élek, de lelkedre kötöm tanácsaimat és óva intelek, hogy ne fecséreld el éveidet képzelgésekkel, melyeket ha elvesztettél, vissza nem hozhatsz és végre tartsd meg emlékedben szerető bátyádat

Palásthy Imrét.

Perczek multak, mig Waldau nagy izgatottságából lecsendesült. Boldogitó megnyugvás vett rajta erőt. Anyja tiszta és ártatlan volt, atyja születésével öröklött hibában szenvedett és nem volt oly bűnös, mint ő hitte eddig, s ez jól esett szivének. Majdnem kéjes érzés vett rajta erőt és csak azt sajnálta, hogy nem adták át neki ezt a levelet már régen; mennyi gyötrelmes naptól, mennyi álmatlan éjszaká-

Manyoki Ádám

l.

Lázárkisvárosok

42 - 46 l.

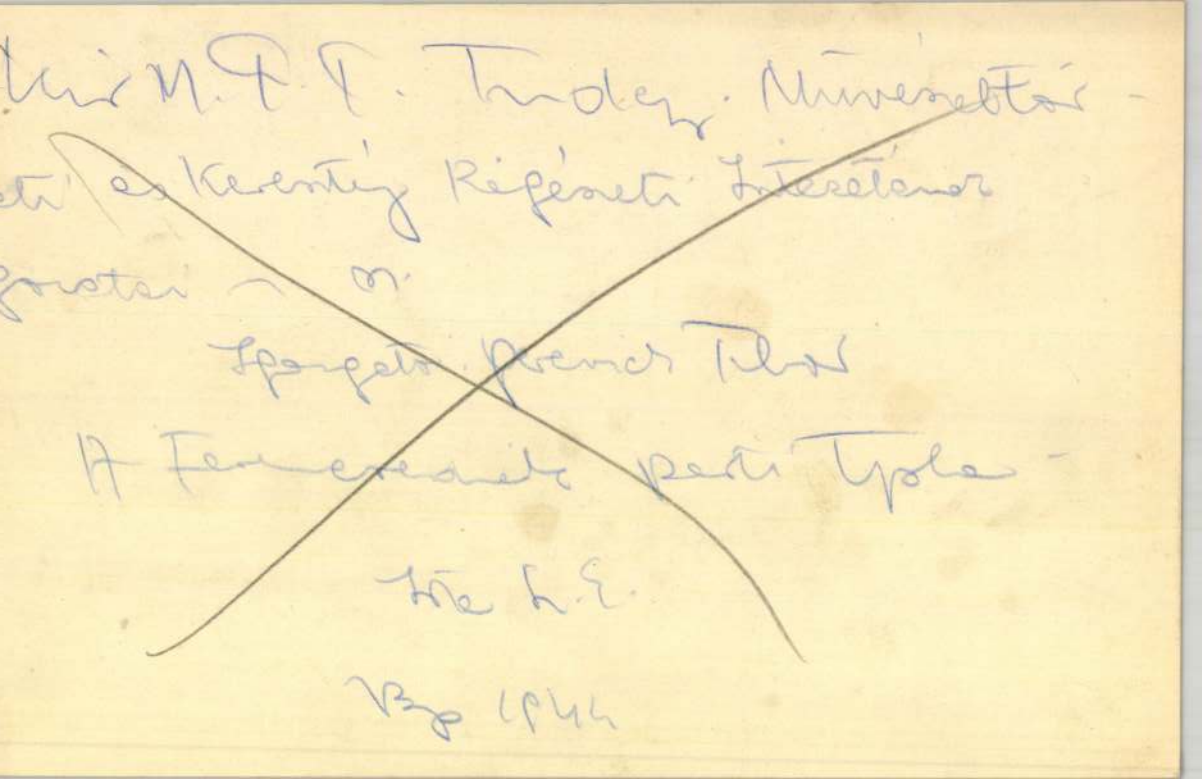

Mányoki Ádám

Thieme Becker

XXIV. 46.l.

(dyka)

A KABARÉ TÖRTÉNETE

Irta NAGY ENDRE

50.

K. grófnő budai palotájába kéretett és közölte, hogy a magyar arisztokrácia részt óhajt venni a főváros társadalmi életében és e célból egy nagy műkedvelő-előadást szeretne tartani, amelynek rendezését reám biznak. Ha a magam személye számára nem hajszoltam is az érvényesülésnek szélesebb külterjességét, a kabaré érdekében örömmel fogadtam ezt a megbizatást. A magyar arisztokrácia a Habsburgok fénykörének visszasugárzásában egyenrangu tagja volt a nagy nemzetközi arisztokrata-társadalomnak és e szerepében magasan tulemelkedett a kis Magyarország horizontján. Ha néha egyik-másik le is szállott hozzánk körülzárt magaslatából, ez csak egy kis vadászgatás, vagy pedig egy kis politikai uri dilettantizmus kedvéért történt. Fővárosi palotáik szigorubban megőrizték exterritoriális különállásukat, mint a külföldi követségek. Érdeklődéseiknek igazi gócpontjai a nemzetközi arisztokrácia találkozóhelyei voltak; Magyarországhoz csak roppant birtokaik füzték őket, amelyeknek hasznothajtó, gazdaságos kezelésétől finnyásan tartózkodtak. A magyar arisztokrata-birtokokon volt a legnemesebben kifejlesztett kutya-falka és a legsiralmasabban lezüllesztett marhaállomány. Angolul, franciául és főként németül az anyanyelv biztonságával beszéltek, de a magyar beszéd kemény ázsiai zengzete eltorzult az európai nyelvekre szokott ajkukon. Az angol, a francia, a német arisztokrata beszéde ép azáltal válik arisztokratikussá, hogy hazája nyelve a népies nyelvjárásoktól megkimélve klasszikus tisztaságában szólal meg benne; viszont a magyar arisztokrata beszédén megérződött, hogy az ő számára a magyar nyelv csak a kivételes helyi alkalmak egzotikus megnyilatkozási eszköze. Képtárlatainkon, színházainkban, könyvpiacainkon a magyar arisztokrácia époly idegen volt, mint országos vásáraink lacikonyháin. Az a kivételes néhány magyar festő — Benczúr, Pállik — nemzetközileg elfogadott timbre-jével jutott be termeibe. Színházi kulturánkból csak az opera és a ballet nemzetközi beszéde érdekelte, viszont a magyar irodalom legnagyobbjai ismeretlenebb egzótikumok voltak a számára, mint a külföldi irodalom legkétesebb ujdonsült beérkezettjei.

Ebben a szigoruan körülzárt világba bejutni a kabaré számára fölért a legünnepélyesebben kinyilatkoztatott udvarképességgel. Azt inditványoztam, hogy az előadást nevezzük el mágnás-revünek; ez a cim biztosan vonzani fogja a magyar közönséget. *„Óh szép Budapestem!“* cimmel irtam egy látványos revüt, amely persze tarkabarkaságaiban is óvatosan számolt a mükedvelés lehetőségeivel. A kéziratot a budai palota szalonjában plenáris gyülésen fölolvastam és a hallgatóság egyhangulag elfogadta azzal a megjegyzéssel, hogy a tömegnek egész biztosan tetszeni fog. Az előadást az „Uránia“ tudományos szinházba terveztük, abba elfért ötszáz ember, egy-egy belépőjegy árát átlagosan száz koronában állapitottuk meg; ötszáz ember, aki fejenként száz koronát fizet egy másfélórás mükedvelő-előadásért: ez volt az a tömeg, amelyről föntebb szó esett.

Még mielőt a próbák megindulhattak volna, naponta voltak tanácskozások a budai palotában és igy megismerkedhettem a magyar arisztokráciával, amelynek épugy megvoltak a maga gondosan elkülönitett rétegeződései, mint a mi polgári társadalmunknak. Az előadás szereplőit gondos, sokszor kinosan aggodalmas mérlegeléssel válogatták ki abból a rétegből, amelyet ők valószinüleg a legelőkelőbbnek tartottak. Ez a társaság a Károlyi, Széchényi, Andrássy és Batthyány családból és ezeknek melléktermékeiből alakult ki. Különösen meglepett egyrészt a pénztől majdnem egészen független, gondtalan gazdagságnak, másrészt a krajcáros takarékosságnak az a különös *„chaud-froid“*-ja, amely gazdasági életük egyensulyát olyan bizarr libegésben tartotta. Mikor a revü jelmezei szóba kerültek, azt ajánlottam, hogy dolgoztassanak a magán-szinházak varrónőivel, ők megszokták már, hogy olcsó anyaggal minél mutatósabb holmit készitsenek. De a grófnő kijelentette, hogy a szereplőket nem szabad költségekkel megterhelni, sokkal egyszerübb lesz, ha az Operaháztól kérjük kölcsön a jelmezeket. Beszéltem hát *Kéméndy* Jenővel, aki kereken tudtomra adta, hogy ez lehetetlenség. Az Operaház jelmezeit semmilyen alkalomra, senkinek se lehet kikölcsönözni, ezt törvényes rendelkezés tiltja meg. Amikor erről az utamról beszámoltam, a grófnő hirtelen földerülva kérdezte:

— Azt mondja, hogy törvény van róla?

— Igen. A törvény tiltja a jelmezek kikölcsönzését.

— De hisz akkor nagyon könnyen segithetünk rajta.

Ott mindjárt fölhivta telefonon az Operaház intendánsát és felém fordulva kedves egyszerüséggel mondta:

— Ő nekem cousin-germain-em. Ő majd elintézi.

El is intézte. Persze, ha nem lett volna törvény róla, ő se tudta volna megszegni.

Mindig gyönyörködve néztem az arisztokraták finom modorát, amelyet évszázados kulturával ezer árnyalatu, külön, önálló müvészetté fejlesztettek. Természetes, hogy modoruk simára csiszolt sikjaival mindig egymás felé voltak fordulva és azt az idegen elemet, aki illetéktelenül közéjük keveredett, közömbösen szétmorzsolták, mint a malomkövek a buzaszemet. Egy értekezleten ép gróf Batthyány Gyulával beszélgettem félrevonulva, amikor két ifju gróf hozzánk lépett, rólam tudomást se véve elkezdtek Batthyányval beszélgetni, mialatt én kinosan feszengve állottam egyik lábamról a másikra. Aztán a beszélgetés után Batthyányval egyenkint kezet fogtak és odébb álltak.

— Kik voltak ezek a fiatal urak? — kérdeztem.

— Hát nem ismeri őket? Pedig nekik is nagy szerepük van a revüben.

Sértődötten válaszoltam:

— Nekik? Az én revümben? Akkor hát én fogok visszavonulni. De semmi esetre se vagyok hajlandó együtt szerepelni olyan urakkal, akik fölöslegesnek tartják, hogy nekem bemutatkozzanak.

Másnap délután a két ifju gróf a lakásomon keresett föl. Fekete zsakettben voltak, csikos nadrággal, fehér mellénnyel, cilinderrel, — a legszigorubb vizit-jelmezben. Ünnepélyesen bocsánatot kértek tőlem és kijelentették, hogy eszükágában sem volt engem megsérteniök azzal, hogy nem mutatkoztak be és nem is sejtették, hogy én ezt rossznéven vettem. No igen. Nem sejthették, hogy egy magamfajta ember is igényt tarthat az ilyesmire.

Ugyanezt a finomra cizellárt modort használták bunkónak is, amellyel — kecsessége ellenére is — alaposan fejbe tudták kólintani az embert. Mint ahogy a régi müvészies gyógyszertári berendezésekben a mozsártörőnek is gyöngéd rokokó-idomai voltak.

Egy ebédután a szereplők *B—n* grófnő palotájában voltak hivatalosak feketére. A grófnőnek két leánya és veje is a szereplők között volt. Kávé után az egész társaság fölkerekedett, hogy átmegy gróf Széchenyi László Andrássy-uti palotájába, az ugynevezett Wanderbilt-palotába, ahol a próbákat szoktuk volt tartani. *B—n* grófnő összeszoritott szájjal, fanyalogva mondta:

— Nem értem, miért nem tartják nálam a próbákat; azt hiszem, itt is elég hely van. Nem látom be, miért volna előbbre való az a Wanderbilt Gladys az ő petroleumszagu millióival!

Nehányan suttogó hangon tárgyalni kezdtek vele és utána ő is derüs megnyugvással csatlakozott hozzánk.

Gróf Széchenyi László palotájának, amelyet a Wanderbilt-család amerikai épitésze tervezett, egész padlása végestvégig egyetlen simafalu, fényes parkettáju terem volt. A falak tövében garmadában állottak az olcsó porcellántányérok. A komornyik elmagyarázta, hogy a gróf, aki szenvedélyes amatörzsonglör volt, itt szokott naponta trénirozni. Volt nap, amikor ötszáz tányért is összetört müvészeti gyakorlataiban. Itt, e roppant méretü teremben szoktuk volt tartani délutánonkint a próbákat. E délután tudomásunkra adatott, hogy próba után Wanderbilt Gladys szivesen látja az egész társaságot egy csésze teára.

Próba után egyenkint lépdeltünk lefelé a fehér márványlépcsőkön. A hallban a lépcső márványkorlátjához támaszkodva ott állott a ház urnője, Wanderbilt Gladys. A párisi Worth-toilette pompásan tapadt fejedelmi karcsuságához. A férje kedvéért szorgalmasan tanult magyarul és kedvesen, idegenes kiejtéssel, de kifogástalan magyarsággal mondta:

— Legyen szerencsém egy csésze teára!

Most aztán müködésbe lépett az a finoman stilizált főuri bunkó. Amint egyenkint elhaladtak előtte, a hölgyek kurta fejbiccentéssel, az urak kalapjukat megemelve oda köszöntek egy „jónapot“-tal és megállás nélkül tovább mentek a kapu felé. Ugy kopogtak rajta ezek a könyörtelen „jónapot“-ok, mint a bibliai kövek. Lassankint ajkára fagyott a mosoly, az arca elsápadt és gyönyörü karcsuságában olyan dermedten állott ott, mintha egy láthatatlan kereszthez lett volna feszitve. Mögötte, a széttárt ajtószárnyak mögött üresen tátongtak a pompás termek csillogóan megteritett apró asztalkáikkal. És az asztalok között ezüst lánccal a nyakában, kifogástalan frakkjában, vörös arccal, öles termetével állott az amerikai maître d'hôtel.

Már valamennyien elvonultak, én maradtam legutoljára. Wanderbilt Gladys fojtott hangon odaszólt hozzám:

— Kérem, maradjon itt egy csésze teára!

Persze, hogy maradtam. Nekem igazán nem sok jogcimem volt, hogy ebben a tüntetésben részt vegyek. Leültünk az egyik asztalka mellé, a lakájok megtöltötték a teáscsészéket és ő könnyed, elfogulatlan hangon csevegett velem. A hatalmas Wanderbilt-család leánya, aki ötvenmillió dollár hozományt hozott magával, puritán hitves és családanya volt. Egyszerümodoru, jótékonylelkü és büszke tüntetéssel mindvégig magyarul beszélt velem. Elmondta, hogy a legzimankósabb téli napokban is gyerekeit kézen fogva, gyalog szokott végigsétálni a Stefánia-uton és ilyenkor mindig csak egyetlen nővel találkozott, aki szintén a két gyerekét sétáltatta ott. Ez föltünt neki, tudakozódott és igy tudta meg, hogy ez a nő a feleségem. Kért, hogy egyszer hozzam el, nagyon szeretne megismerkedni vele, aki ilyen jó anya tud lenni.

Azután, látszólag egészen gondtalan kedéllyel irodalomról, müvészetről kezdett beszélni és megállapithattam, hogy férje iránti szerelmében valóban őszinte érdeklődéssel iparkodott a magyar élethez alkalmazkodni. De egyszer csak hirtelen kipirosodott az arca, kigyulladt a szeme, fölugrott az asztal mellől és átmenet nélkül, szinte drámai szavaló hangon kiáltott föl:

— Kérem, az én őseim a Mayflower-hajón jöttek be Amerikába és már ezelőtt otthon is urak voltak! És ezek igy mernek bánni velem!

51.

Ha kerékbe törnének, akkor se tudnám most már elmondani, hogy mi volt annak a revümnek a meseváza. De ebből is csak azt láthatom, hogy hamisitatlanul laza revüanyagból készült — egynapi használatra. Annyira mindenesetre elég szivós volt, hogy elbirja a ráaggatott jeleneteket, amelyek — a szereplőkre való tekintettel — amugy se voltak tulságosan sulyosak.

A Commère egy fiatal, bájos és nagyon tehetséges comtesse volt. A szerep tetszett neki és az első próbán mingyárt látszott, hogy kitünően el is tudja játszani, de a második próbára lehangoltan jött el.

— Kérem, — mondta — a nagyanyámnak komoly aggályai vannak a szerepemet illetően és amig azokat nem sikerül eloszlatni, nem is engedi meg, hogy a további próbákon résztvegyek.

Elsiettem az öreg grófnőhöz. Fehérhajú, fekteruhás finom matróna volt. Vén karosszékében ülve, fogadott és kedvesen selypitő hangján adta elő panaszát:

— Átolvastam a szerepet, amit unokámnak, Hanna grófnőnek kellene eljátszania, mondhatom, általában nekem is tetszett, de van benne egy kifejezés, amely nem convenable és önnek is be kell látnia, hogy egy fiatal grófnő ezt nem veheti az ajkára.

Megdöbbenve kérdeztem:

— És melyik az az illetlen kifejezés?

A grófnő gyengéden elpirult, aztán egy kis tétovázás után szégyellősen susogta:

— Itt van... *„Ledér* angyalom“... Ledér!... Ilyen kifejezést az én unokám még sem ejthet ki... Remélem, ezt ön is belátja.

Ugy tettem, mintha nagyon elmerülnék a gondolataimba. Aztán a homlokomra ütöttem diadalmasan:

— Megvan! És ha azt irnám oda helyette, hogy: *„hütlen* angyalom“... az megfelelne?

A grófnő elragadtatva válaszolta:

— Kitünő!‘ Most már teljesen meg vagyok nyugodva!

Persze, az ilyen apró árnyalatokon megakadó aggályok egy kissé gobelinszinüre tompitották az előadás tónusát, de egyébként a szereplők — ezt őszintén mondhatom — nagyszerüen megállták a helyüket. Egy fiatal báró olyan előkelő bájjal énekelt és táncolt végig egy kuplét, hogy a legünnepeltebb operettbonvivánokkal is kiállotta volna a versenyt.

Egy délután a fiatal báró édesapja telefonált a lakásomra és megkérdezte tőlem, hogy hajlandó vagyok-e őt egy nagyon fontos ügyben fogadni. Természetesen hajlandó voltam. Nemsokára meg is jelent nálam — terebélyes szakállu, fejedelmi termetü arisztokrata — és mélyet lélegezve, zavart vonakodással megszólalt:

— A fiam az ön darabjában egy szerepet játszik és otthon azt mesélte nekem, hogy mindenkinek nagyon tetszik a játéka. Én, mint apa, most arra kérném önt, hogy beszéljen velem egész őszintén, egyáltalán ne kimélje atyai érzékenységemet és mondja meg nyiltan, hogy valóban olyan jól játszik-e a fiam?

Édes Istenem! Mindenféle lelkiismeretfurdalás nélkül elkezdtem áradozva dicsérni a fiát, hogy nincs az a tanult szinész, aki jobban adhatná a szerepét. Ez szemmel láthatóan jól esett neki, de még mindig gyanakodott egy kicsit.

— Szóval ön azt hiszi, hogy tényleg van a fiuban valami?

Azt az ajánlatot tettem neki, hogy másnap elhivjuk a próbára *Beöthy* Lászlót is. Ha nekem nem hisz, neki igazán hihet. Beöthy másnap el is jött, el volt ragadtatva és lelkesedésében kijelentette, hogy hajlandó a fiatal bárót még ebben a szezonban föllépteti a Király Szinház legközelebbi operettujdonságában. Az öreg báró ragyogó arccal hallgatta, de aztán megint gyanakodni kezdett és furfangosan megkérdezte:

— És... és az igazgató ur talán még fizetni is hajlandó volna a fiunak?

Beöthy habozás nélkül válaszolta:

— Ezennel kijelentem, hogy hajlandó vagyok a báró urnak esténkint száz koronát fizetni.

Az öreg báró megdöbbent.

— Száz koronát? Esténkint? Ez nagyon szép pénz!

— Állom a szavamat! Van nálam blanketta, ha parancsolja, mingyárt ki is állithatjuk a szerződést.

Az öreg báró a kezét nyujtotta és meghatottan rebegte:

— Nagyon... nagyon köszönöm... Igazán boldoggá tett!

És már menni is akart. Beöthy álmélkodva szólt utána:

— És a szerződés? Nem parancsolja a szerződést?

— Óh, dehogy, kérem... Nem arról van szó... tudniillik a fiam diplomatapályára megy és szerettem volna megtudni, hogy tényleg van-e tehetsége...

(Folytatom.)

MIT NÉZZÜNK MEG?

MAGYAR KINCSEK

Mányoki a Szépmüvészeti Muzeumban

A Szépművészeti Muzeum uj szerzeményeinek kiállitása legutóbb egy érdekes festménynyel gyarapodott. Férfi-arckép. Nagyurat ábrázol, a XVIII-ik század első harmadában divatos fejhez simuló fehér parókában. A nagyur, akit az arcképen látunk, uralkodó és hadvezér is. Hermelines szegélyü kék bársonypalástját fölhajtotta a festő és alatta acélvértezet csillog. Drágakövel kirakott érdemrendek pompáznak a kék palástón. S a bársonynak, , hermelinnek, a skofiumnak, a drágaköves érdemrendeknek és csatoknak, a fényes páncélnak mintegy a tetején, a zürzavaros pompából kiemelkedve, egy férfifej néz nyugodtan, önmagával elégedetten, hatalma és gazdagsága tudatában kissé gőgösen is a kései plebejusokra, akik a muzeumi teremben megállnak előtte. Hosszukás, husos arcába keményen rajzolódik bele az egyenes rajzu, keskeny orr és energikusan, széles ivben a sötét szemöldök.

A kép *III. Ágost* szász és lengyel király arcképe, a festője pedig magyar művész, *Mányoki* Ádám. Ezt a művészt itthon leginkább II. Rákóczi Ferencről festett arcképe után ismertük. Könyveink a magyar festőművészek egyik ősét tisztelték benne és *Kupeczky* Jánossal szokták együtt emlegetni. Kettejük közül Kupeczky volt a hiresebbik, Mányokiról kevesebb hirünk maradt. De Kupeczkyról ma már tudjuk, hogy, noha magyar földön született, a pozsonymegyei Bazinban, de csehek voltak a szülei s ő maga huszita hiten halt meg. Nem ugy Mányoki. Ő is gyermekkorában származott el Magyarországból és életének háromnegyed részét idegenben töltötte; ott is halt meg. De *hazájával soha meg nem szakadt az összeköttetése*, s bár idegen nyelveken is megtanult, nyelvében és érzésében végig magyarnak maradt. Egy jóval későbbi művésztársára emlékeztet ebben, a tizenkilencedik századi *Zichy Mihályra*. Ebben és egyebekben is. Mind a ketten külföldi uralkodók udvarában töltötték életüket. Udvari festők voltak. Zichy Mihály I. Miklós és II. Sándor cáré, Mányoki előbb II. Ágost királyé, azután annak fiáé, III. Ágosté.

Az udvari festő kenyere

Az udvari festő kenyere nem mindig lágy, nem is mindig jóizü kenyér. *Zichy* Mihály, aki érzése szerint igazi grandseigneur volt, sokszor keserünek érezte. Keserünek, mert tehetségéhez nem méltó munkákkal kellett megszolgálnia és mert minden udvar intrikák szövüműhelye, benne a művész sorsa sokszor megalázás. Mányoki nem volt annyira finnyás művész, mint Zichy. Más korban is élt, szerényebb közöll is nevelkedett. Az apja sokgyermekes szegény prédikátor volt, aki a háboru pusztitásai elől menekülni volt kénytelen és boldognak mondhatta magát, mikor tizenkét esztendős Ádám fiát örökbe fogadta egy német ur s otthon azután kitanittatta a képirás nemes művészetére. Már negyvennégy éves elmult, amire sikerült elérnie, hogy II. Ágost, a história Erős Ágostja, udvari festőjének nevezze ki. Azt a kenyeret, amely ezzel a cimmel és a belőle következő munkákért járt, ő sem érezhette magát jóizünek.

Az udvari festőnek a drezdai királyi udvarban az a feladat jutott, hogy rendre megörökitse a király kegyenceiről. A puritán érzésü Mányoki egész galleriáját volt kénytelen megfesteni II. Ágost kedvelt hölgyeinek. Hirhedt galléria: *Königsmarck* Auróra grófnő, *Lubomirska* hercegnő, *Cosel* grófnő, *Dömhoff* grófnő. A kor ragyogó szépségei, nem egyszer ritka szellemi képességü nők, de többnyire intrikusok és léhák, a szegénység, a nyomoruság szenvedései iránt érzékétlenek. Mindeniküt megkostolta a ragyogás és hatalom édessége után a lehanyatlás keserüségét. Mindeniküt volt fönn és lenn is, olyan lenn, ahonnan többé nincsen fölemelkedés. Erős Ágost hamar ráunt nőire és gyorsan tuladott rajtuk. Férjhez adta őket előkelő alattvalóihoz, ugyahogy gondoskodott jövőjükről. Arcképeiket az udvar szépeinek tógás galériájába.

Önérzetes és becsületes művésznek az ilyen légkörben élni nem lehetett valami nagy kielégülés. Mányoki panaszai — ha ugyan panaszkodott a sorsnak — nem maradtak ránk. Hogy nem jól érezte magát a drezdai udvarban, arra inkább csak következtetni lehet abból, hogy amint alkalom kinálkozik rá, visszakéredzkedett a hazájába. *Fiatal korában II. Rákóczi Ferencnek volt udvari* festője, s gazdáját Danzigig még önkéntes számkivetésébe is követte. Mikor 1720 táján megenyhült itthon a kurucok üldözése és Rákóczi elmenekült hivei haza szállingóztak, Mányoki Ádám is hazafelé vette utját. Itthon még élt az apja és szeretettel várták testvérei. Hét évet töltött itthon s közben hasztalanul igyekezett uj tulajdonosoktul visszaperelni családjának elkobzott birtokait. Néhány arcképmegrendelést kapott itthon, de sokkal kevesebbet, semhogy jövőjét biztositottnak láthatta volna. Magyarországon a művészetnek abban az időben még nem volt semmi becsülete sem.

Mig itthon a lábát megvetni igyekezett, Drezdában elvesztette az állását. S mikor hét sztendő multán csalódottan visszatért Németországba, mindent elülről kellett kezdenie. Az udvari festőségről sokáig szó sem lehetett. Helyét mások foglalták el. Közben meghalt II. Ágost és fia lépett a helyébe. III. Ágost sem vetette meg a női nemet, de kegyenceit, akikkel maga helyett két országának ügyeit intéztette, a férfiak neméből válogatta. Mányoki megtalálta a hozzájuk vivő utat. Megfestette egyiküknek, *Sulkowski* grófnak gyermekeit, s a grófné attól fogva meleg szószólója lett férjénél. Ugyanigy vette be a másik hatalmas kegyencet is, *Brühl* grófot. S igy történt, hogy 1737-ben végre ujra megkapta az udvari festői cimet és stallumot. Elég későn. Már hatvannégyéves volt. S első feladatul a király képemásának megfestése jutott neki.

A király arcképe

Ez a kép néz most reánk az uj szerzemények első terménk faláról. Nagy, merevképü férfiu. Akik életét megirták, puha embernek jellemzik III. Ágostot. Két országa, a kormányzás dolgai nem érdekelték. A nők is módjával, bár a „kegyencnők" képgyüjteményét ő is meggyarapitotta néhány arcképpel, szegény Mányoki Ádám munkáival. Annál lelkesebben érdeklődött az irodalom, a művészet és főként a zene dolgai iránt. Drezda későbbi nagyszerü zenei életének — a nagyhirü drezdai operának is — ő vetette meg az alapját. Ő is szeretett épittetni, mint az apja, de azonfelül nagy képgyüjtő is volt, korának egyik legnagyobb gyüjtője. Mindebből kevés fejeződik ki az arcképén. Mányoki az uralkodót és hadak urát, a fenséges és egyben félelmetes páncélos vitézt igyekezett rajta kidolgozni. Arcának kifejezésébe önmaga művészetében szokatlan erőt vitt bele, valami olyan határozottságot, amely hiányzik például Mányoki eddig főmüvének hitt alkotásából, II. Rákóczi Ferenc arcképéből. Hazakerült festményei között most már ezt, III. Ágost arcképét kell főmüvének tekintenünk. De persze nem ismerjük külföldön maradt munkáit, sem azokat, amelyeket *Lázár* Béla példás szorgalommal fölkutatott és közzétett Mányokiról irt gazdag anyagi monográfiájában, sem azokat, amelyek még ismeretlenül lappanganak. A fénykép után készült reprodukciók csak sejtetik egyik-másik arcképének nagy kvalitásait.

Az öreg müvész tragédiája

III. Ágost nem mutatott nagy hálát kitünő arcképéért. *A fejedelmi kegyből vajmi kevés csöppent Mányokinak.* Müvésztársai megbecsülték, de kenyér egyre kevesebb és egyre bizonytalanabbul jutott neki. Jószivü, könnyen hivő gyermeki lelke volt. A szatmári béke után, mikor Rákóczi hivei külföldre menekültek és Németországban nagy nyomoruságba kerültek, a fejedelem udvari piktora a maga keveséből szivesen segitett megszorult honfitársain. Mikor később maga is bajba jutott, s adósai ujra elhelyezkedtek otthonukban, hasztalan kérte vissza a kölcsönadott pénzt. Drezdában is sokan visszaéltek az öregedő művész hiszékenységével.

Szomoru lett az öregsége. Hetvenötéves korában (1748-ban) nyugdijazták. Havi 79 *tallért és 4 garast szabott ki* nyugdijául felséges gazdája. De ezt a csekély pénzt nem kapta meg pontosan és gyakran nyolc-kilenc havi nyugbérével volt hátralékban a kincstár. Azokból a kicsiny összegekből tengette életét, melyeket barátai előlegeztek a nyugdij követelésére. Mikor nyolcvannégyéves korában meghalt, hagyatékában egy fillérnyi készpénzt sem találtak. Temetése költségére az ügyvédje előlegezett husz tallért. Ugy számitotta, hogy a hagyaték értékesitésekor visszakapja. De kiderült, hogy az adósságok és terhek összege nagyobb volt a hagyaték értékénél.

Elek Artur.

Gritti Lajos csodálatos élete és szomoru pusztulása

1526 augusztus 29-ike mint vérfolt pirosodik Magyarország történetében. A mohácsi virágos mezőn elhullott a fiatal király, vele a nemesség szine-java. A halott király özvegye Buda felé futott. Király nélkül maradt az ország s az özvegynek természetesen első dolga volt, hogy bátyját, Ferdinánd császárt elismerje a fej nélkül maradt ország királyának. Ugyanabban az időben összegyültek Székesfehérváron a Szapolyaiak hivei és egyhangu lelkesedéssel Szapolyai Jánost, Erdély vajdáját királynak választották.

Akkoriban Magyarország sorsa a török szultán kezében nyugodott. Nem hiába járt a közmondás: — tegye a szultán királynak a bicskei vargát, király marad. Szent István koronáját, ha csak jelképesen is, a szultán őrizte. Nem csodálatos tehát, hogy a főurak nagy része mindkét király oldalán fontosnak tartotta a törökkel való barátságot. A két király között megkezdődött a küzdelem: melyik nyeri el a nagyhatalmu ur szövetségét és jóakaratát? Ebből a küzdelemből Szapolyai János vajda került ki győztesen.

Szerencséjét Szapolyai János egy nagytehetségü kalandornak köszönhette, aki hirtelen emelkedő pályafutásával, tragikus sorsával néhány esztendőre beirta nevét történelmünkbe. Néhány esztendőn át kezében volt Magyarország és ez évben lesz négyszáz esztendeje, hogy ez a hatalmas ur hóhérpallos alatt fejezte be életét Medgyesen.

A velencei doge törvénytelen fia

A Gratti-család nm tartozott a Szent Márk köztársaság ősrégi familiái közé. Nagyatyja a csöndes kis Sorióból került a fényes Velencébe. Kereskedéssel foglalkozott s a kereskedés igen jól jövedelmezhetett, mert nemsokára a Canal Granden pompázó palotát épitett s fiát, Andrást, politikai pályára tanittatta.

Ez az András már fiatalon Franciaországba került, mint a köztársaság követe, közben megnősült: Luca Bernadettát vette feleségül. Az ifju követ hivatali megbizásból gyakran ellátogatott Konstantinápolyba s itt viszonyt szőtt egy szegény görög növel. Ennek az asszonynak Gritti Andrástól négy gyermeke született, egyike éppen Lajos. A kis Lajost atyja — kit közben Velence dogénak választott — Páduába küldi, hol elvégzi az egyetemet. Iskolái végeztével Lajos szülővárosába, Konstantinápolyba kerül, hol mint ügyvéd szerez magának tekintélyt. Egyuttal üzletet nyit: ékszereket árul, ami abban az időben a legjövedelmezőbb foglalkozás.

Törökországban soha nem volt nehéz hatalmas pártfogókra szert tenni annak, akinek pincéiben jó borok álltak. Gritti Lajos pedig tudvalevőleg a legfinomabb muskotályborokat tartotta egész Konstantinápolyban. Jó borra szivesen és gyakran fogadott vendégeket ,igy került házához *Ibrahim* pasa, a szultán legfőbb tanácsadója. Jóbarátságba kerülhettek, mert Ibrahim Grittit csakhamar a szultánnak is bemutatja. A szultán szivesen fogadja a dusgazdag, hizelkedéshez nagyszerüen értő embert, rövidesen vissza is adja a látogatást. Ekkor már Gritti Lajos Velence titkos ügynöke és — ami még fontosabb — a szultán barátja. Suttogva beszélték Konstantinápolyban, hogy a „fejedelemfi" a szultánnal a saját kertjében karonfogva sétált.

Gritti nagyon okos ember volt, tudta, hogy a nagyurakat mivel kell lekenyerezni. Ibrahimnak, aki nagyon szeretett költekezni, kölcsönöket ajánlott fel. Igy lett Ibrahim pasa a raffinált velenceinek mintegy ötvenezer forinttal adósa. Ibrahim fizetni nem tudott, talán nem is akart, igyekezett hát Grittinek mindenben segitségére lenni. Igy lett Gritti a török sereg főélelmezője. Hogy pedig a pasa a hatalomra vágyó embernek még jobban kedvére járjon, felajánlja neki a magyar királyságot. Ez természetesen merész ajánlatnak látszik, de aki Gritti képességeit a csalafintaság terén ismeri, nem tartja különösnek, hogy egy kis szerencsével ez a vakmerő kalandor egykor az Árpádok ősi trónján üljön. Az ajánlat annyira komoly volt, hogy a velencei, Ibrahimnak nyolcvanezer forint évi adót igér mint Magyarország jövendő ura. Ki tudja, ha Gritti nem kerül bele Medgyesen a végzetes kelepcébe, nm történik-e ez meg?

Gritti pazar élete Konstantinápolyban

Gritti a török fővárosban fényüző életet élt, mint kevesen. Hatalma szinte naponta emelkedett. A titkos velencei ügynök már a görög városok adószedője, a szultán kölcsönzője. Egyszóval Törökország bankárja. Az udvarban mondják: Gritti egyszerre ur és kalmár, Csakugyan, miközben mindenféle üzlettel foglalkozik, a legelőkelőbb szerepet tölti be. Fényüzése egyedülálló Konstantinápolyban. Galatában olasz modorban épitett ragyogó palotája van. Bár jó katolikus: egyetlen misét nem mulaszt el, szerályt tart, hol szépséges hurik lesik parancsát és kegyét. Olasz módra viselkedik, de öltözete török.

Hunyadi János örökében

Közben atyjának, mint egy keresztény állam urának, nem tetszett, hogy fia pogány államban politikai szerepet visz, Gritti mindjobban halad előre megkezdett utján. Hiába ajánl fel a doge hatalmas évdijat, ő már várja az alkalmat, hogy Magyarország politikai életébe befusson. Erre csakhamar kedvező alkalom igérkezik.

1527-ben megjelent Konstantinápolyban a német császártól szorongatott Szapolyai János követe, Laszki Jeromos és Ferdinand ellenében II. Szolimán segitségét kéri. A lengyel nemes Ibrahim tanácsára Grittit kéri fel közvetitőnek. A kérést siker is koronázza s még a következő évben megkötteteti a szerződés Ferdinánd ellen.

A török hadsereg megindult Bécs ellen s a hadban Gritti is ott van. János király fogadja Lippán a szultánt, onnan indulnak a német kézben lévő Buda, majd Visegrád, Esztergom elfoglalására. Bécs alul a bekösönő zord ősz visszatérésre kényszeriti a szultánt s utjában Jánost beiktatja az Árpádok fejedelmi trónjára. Hazaindul és itt hagyja Grittit, mint a király tanácsosát.

János szivesen fogadja a velencei doge törvénytelen fiát, hiszen neki köszönhette koronáját, főkincstárnoknak nevezi ki. Egyuttal neki adományoz a zenggi és clissai varakat.

Közben Ferdinánd értesült, hogy a török kivonult hazánkból, utánanyomult s visszafoglalta az elvesztett városokat. Gritti Budán védelmezi az ostromló sereggel szemben a várost. Bár éhinség üt ki a városban, olyan sikeresen küzd, sokszor a saját élete kockáztatásával, hogy a német csapatok elvonulni kényszerülnek.

Buda megmentése Grittinek köszönhető s János hálája jeléül az országos kormányzósággal tünteti ki. Hunyadi János tisztsége igy került az olasz kalandor kezébe. Természetesen a király más anyagiakról is gondoskodik. Grittit máramarosi főispánnak nevezi ki, evvel együtt jár a vármegye sójövedelme, mintegy hetvenezer tallér. Kezébe adja Erdély minden pénzét s Czibak, a budai prépost és számos főur ellenkezésével szemben az olasz alig tizenhatéves fiát, Antalt, az egri püspöki székbe emeli.

A medgyesi tragédia

Alig multak el Gritti körül az ünnepségek, hire jött, hogy Ferdinánd követei a szultánhoz érkeztek. A terv az volt, hogy a német békét köt a törökkel, igy a pártfogó nélkül maradt Szapolyaival nem lesz nagy dolog elbánni.

A követek igyekeztek megnyerni a gyorsan Konstantinápolyba sietö Grittit. Ez a különös ember akkor igéretet is tett a követeknek a béke megszerzése érdekében. E tettével Szapolyai ellen cselekedett, talán azért, hogy mindkét királyt ámitva, ő szerezze meg a trónt. Gritti kétszinüsége hamarosan köztudomásu lett itthon s ő, hogy magát igazolja, itt termett. Átjött az erdélyi havasokon s Brassóban megáll, hogy a császár pártján lévő szászokat megnyerje. Mennyi szinlelés! Innen Nagyszebenen, Kolozsváron át Váradra érkezik, majd Debrecent érintve Buda felé halad. Itt jut Gritti dicsősége tetőpontjára. János király elébe jön, ágyudörgés és harangzugás között fogadja. Tehat sikerült magát a király előtt igazolnia!

A dicsőséges budai fogadtatás után ismét Konstantinápolyba megy, ott éri a hir, hogy Erdélyben fölkelés van. 1534 januarjaban visszaérkezik s Czibak Imrét, legelkeseredettebb ellenségét Felméren meggyilkoltatja.

Ezután rohamosan pereg az idő a tragédia felé. A gyilkosságon felháborodott Erdély minden rendü és rangu népének izzó haragja között Medgyesre menekül. Alig érkezik meg, a falak alatt megjelenik Majláth István és Péter vajda. Gritti helyzete reménytelen: maga a város népe is ellene van s ő is beteg. Lázasan kel fel, hogy magát az utolsó csepp vérig védje. De a város lakosai 1534 szeptember 29-re virradó éjszaka megnyitják a kapukat. A nagybeteg Grittit elfogják s minden itélkezés nélkül lefejezik. Holttestét a város Szent-Ferenc-rendi kolostoraban helyezik nyugalomra.

Igy pusztult el nyomorultul a velencei doge törvénytelen fia, ki országunk legnagyobb méltóságait érte el s közel állott, hogy az Árpádok ékes koronáját fején hordozza...

Holló Ernő

Mányoki Ádám

írod

Elek Artur:

Az Ernst-múzeum

kiállítása.

Az Ujság

1913. nov. 29.

képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 769. l. — Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 210. szám. — Esztergom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich: PA, 248. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l.

Hintázó olasz társaság Albanoban

Vászon, olaj, 70×85 cm.
Jelezve balra Carl v. Blaas 1878.
Maszlaghy II., 454. szám.

BRAND, CHRISTIAN HILFGOTT (német festő, 1695—1756)

Tájkép

Vászon, olaj, 48×65 cm.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 773. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l.

Tájkép

Vászon, olaj, 48×65 cm.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 773. l. — Maszlaghy II., 273. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l.

Tájkép

Bádog, olaj, 11·5×15 cm.

Mainyoki Ádám

II. Rákóczi T-
archipe
Repr.

Kiss Szikl Kath Magy
220. l.

BUDAPEST
42 VI 4-7
T8

Manyoki Adam

irod

Pasteiner

A univerzitet tört

711. l.

Nemzedék hetilapnak indult meg, s első számait ott nyomták a Gorove-utcában a Palatinus-házban, a Hunnia nyomdában, amelynek Jellinek Marcell volt a vezérigazgatója, Lindh Marcella férje. Jellinek Marcell öccse volt Jellinek Henriknek, aki akkor vált meg a Közuti vezérigazgatói állásából, ebből a hatalmi pozicióból. Jellinek harcot hirdetett akkor Lánczy Leó ellen, Censor névvel egymásután irt publicisztikai és közgazdasági tanulmányokat és mert szelleme ekkor már erősen harcias volt és nagyon is élt a politika és a közgazdasági kritika fegyvereivel, ez teremtette meg a közös szempontokat Milotay Istvánnal. Ám az Uj Nemzedék sok tekintetben friss, uj és bátor hangot is jelentett a magyar publicisztikában, mert Milotay, noha ekkor még Rákosi tanitványának látszott, a harmincmillió magyar ábrándszerü elgondolásával szemben a reális nemzeti politikának utjait kivánta megjelölni, de nemcsak zárt politikai területen, hanem társadalomban, gazdasági életben, irodalomban és szociális felfogásban is.

A függetlenség árnyékában: ez a cime Milotay legujabb pub-

Mányoki Ádám

emlértáblájának

leleplezése szokolyai

szülőházán

1932. okt. 18.

ületei foglaljak el, melyek közül jobbrá
tornyos kórház válik ki. A ~~épületeken~~ harakon
i finövelde köti le figyelmünket, a
ndékek gyakorlatokat végeznek. A növelde
a város felé, s az elősérben, jobbrá a há-
ipával siájában. A háttért a környék-
bolt felhős.

ncretei a_2 ~~[illegible]~~ alányomásnak 26.3 : 43.2 c/m.

14 (szines)

57/94 № 55.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Mányoki Ádám

8 képe

l.

Inul.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Mányoky Ádám

györi polgár,

nemesember

1703-ban emeletes há-

za volt a györi Szent

Miksa-utcában és egy

sarokhára a györi

Szent Mátyás-utcában

és egy emeletes sarokhára a Szent Márton-utcában

Vill Györ

186, 187. l. 202. l.

Aronos a festővel 22.

az évszám olvasható.

Vászon, méretei 55 : 76·5 cm. — Mündler: XIV. 19.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: VII. 17. *Maldura:* Ansicht des Colosseums zu Rom. — 1844: VIII. 20. *Maldura:* Ansicht des Colosseums zu Rom. — 1865, 1866, 1867, 1869: XIV. 19. *Maldura:* A római colosseum.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIV. 19. *Maldura:* A római colosseum. — 1873: XIV. 35. *Maldura:* Ansicht des Colosseums zu Rom. — 1876, 1878, 1879: XVI. 682. *Maldura:* A római colosseum. — 1881: 603. *C. Maldura:* Colosseum.

Mányoki Ádám

Szód
2

Prónay Dertő br.: Em-
lékeim. 56 l.

Vargha Zoltán dr.:
Báró Podmaniczky
János (1786–1883)
életrajza. Bp. 1933. 10. l.

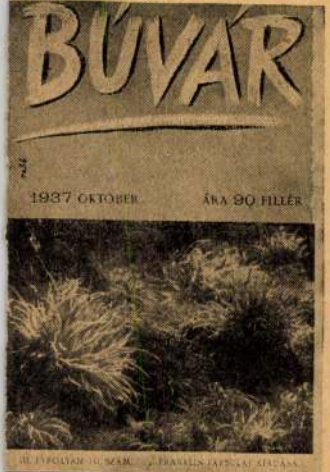

Tizenötödikén

jelenik meg a

BÚVÁR

új száma

Szerkeszti Dr. CAVALLIER JÓZSEF

Szerda

2

Gyertyasz.

Csütörtök

3

Balázs pk.

Péntek

4

K. András

Szombat

5

Ágota sz. vt.

Mánoki Ádám

Rákóczi F. arcképe

repr.

Crobor - Szalay

II. k. 48. tábla

Mányoki Ádám

rod
3

Az Ujság. 1925.
szept. 22.

(e. a.: Mányoki Rákóczi-arckepe a Szépmüvészeti Muzeumban.)

Nemes Marcell
ajándéka

135. **Rákóczi Ferencz Lipót arczképe,** rézmetszet.

Kiállitja: *Adorján Lőrincz.*

136. **Ereklyetartó kép,** a koldusnak alamizsnát nyujtó magyarországi Szt. Erzsébet ezüstből vert domborművü képével. Apácza munka, a 18. századból.

Kiállitja: *A nyitrai kegyesrendiek tár sháza.*

137. **Az 1706-iki fegyverszünet** alatt együtt mulató kuruczok és labanczok. Olajfestmény.

Kiállitja: *Dr. Thaly Kálmán.*

138. **Balassa Zsuzsanna** a kassai konviktus alapitójának arczképe. Olajfestmény. 1647-ből.

Kiállitja: *A kassai kir. konviktus.*

139. **Zászló,** aranyos lángnyelvekkel diszitett kék selyem, lapján a Megváltó mellképe és Nógrád-vármegye czimere festve. 1663-ból.

Kiállitja: *Nógrádvármegye közönsége.*

140. **I. Lipót** német császár és magyar király (1658—1705.) arczképe. Rézmetszet, vakaró modorban.

Kiállitja: *A Történeti Képcsarnok.*

141. **II. Rákóczi Ferencz arczképe.** Festette Mányoki Ádám 1705 ben.

Kiállitja: *Báró Radvánszky Antal.*

142. **Eleonora Magdalene Therezia,** Pfalzneuburgi herczegnő, I. Lipót császár és király nejének (1655—1720) arczképe. Rézmetszet, vakaró modorban.

Kiállitja: *A Történeti Képcsarnok.*

143. **I. Lipót kegyelem levele** a bujdosók számára. Laxenburg, 1671. június 6. Egykorú nyomtatvány.

Kiállitja: *Az Országos Levéltár.*

144. **II. Rákóczi Ferencz edictuma.** Érsekujvár, 1706. július 30. Nyomtatvány eredeti aláirással és pecséttel.

Kiállitja: *Az Országos Levéltár.*

145. **A Rákócziak sárosi grófságáról szóló diploma.** Könyvalakban. Bécs, 1666. július 30. Lipót király és Szelepcsényi György esztergomi érsek sajátkezű aláirásával, részben aranyozot ezüst tokba zárt függő pecséttel.

Kiállitja: *Gróf Erdődy Gyula.*

146. **II. Rákóczi Ferencz** fejedelem diplomája Vay Ádám részére. Szerencs, 1708. május 15.

Kiállitja: *Gróf Vay Tihamér.*

147. **II. Rákóczi Ferencz diplomája** Vay Ádám részére. Munkács, 1707. aug. 2.

Kiállitja: *Gróf Vay Tihamér.*

6-IK SZÁMU TEREM. 31—39.

31. **Thurzó György** nádor arczképe, olajfestmény.

32. **Dombormű,** galvanoplasztikai másolat, a szent családot keresztelő szt. Jánossal ábrázolja.

33. **Puska**, előrecsapó kettős kovás-szerkezettel, egymás fölött fekvő dupla c-övel. Vincenzo Riva bresciai fegyverkovács munkája. A 18. század végéről.

34., 35. **Szarvasagancs,** fából plasztikusan faragott szarvasfőre alkalmazva. A II. Rákóczi Ferencz által a tapolcsányi erdőkben elejtett szarvas agancsa.

Kiállitja: *József-Ágost főherczeg ő csász. és kir. Fensége.*

36. **Gróf Werthern György Vilmos** arczképe, Mányokitól, 1719-ből.

37. **Ereklyetartó**, ébenfa és csont, közepén Mária menybemenetelének jelenete dombormű-ben, alul a Patrona Hungariae.

38. **Lószerszám**, fekete bőrből, ezüst boglárokkal és gömbfejü pitykékkel diszitve. A 18. századból, kurucz lovas-vitézé volt.

21. **Lovassági zászló,** vörös selyemből, Sárosvármegye czimerével és hadi trófeákon álló Victóriával, 1706-ból.

Kiállitja: *Sárosvármegye közönsége.*

22. **XI. Incze pápa arczképe,** egykoru olajfestmény. *Sasso Ferrato* műve.

23. **Coelesztin pápa** domborművű mellképe, fából és csontból faragva.

24. **Gróf Zichy Péter** arczképe, olajfestmény.

25. **XI. Incze pápa** domborművű mellképe, csontból és fából faragott.

26. **Thurzó György nádor és Bethlen Gábor erdélyi fejedelem** arczképe, olajfestmény.

27. **Párnacziha,** rózsaszinű selyem, zöld selyemszállal és aranyfonállal himzett magyar stilű virágokkal, a 17. század modorában.

28. **Fiókos szekrény,** mahagónifából, domborművű bronzveretekkel és márványlappal. XV. Lajos korából.

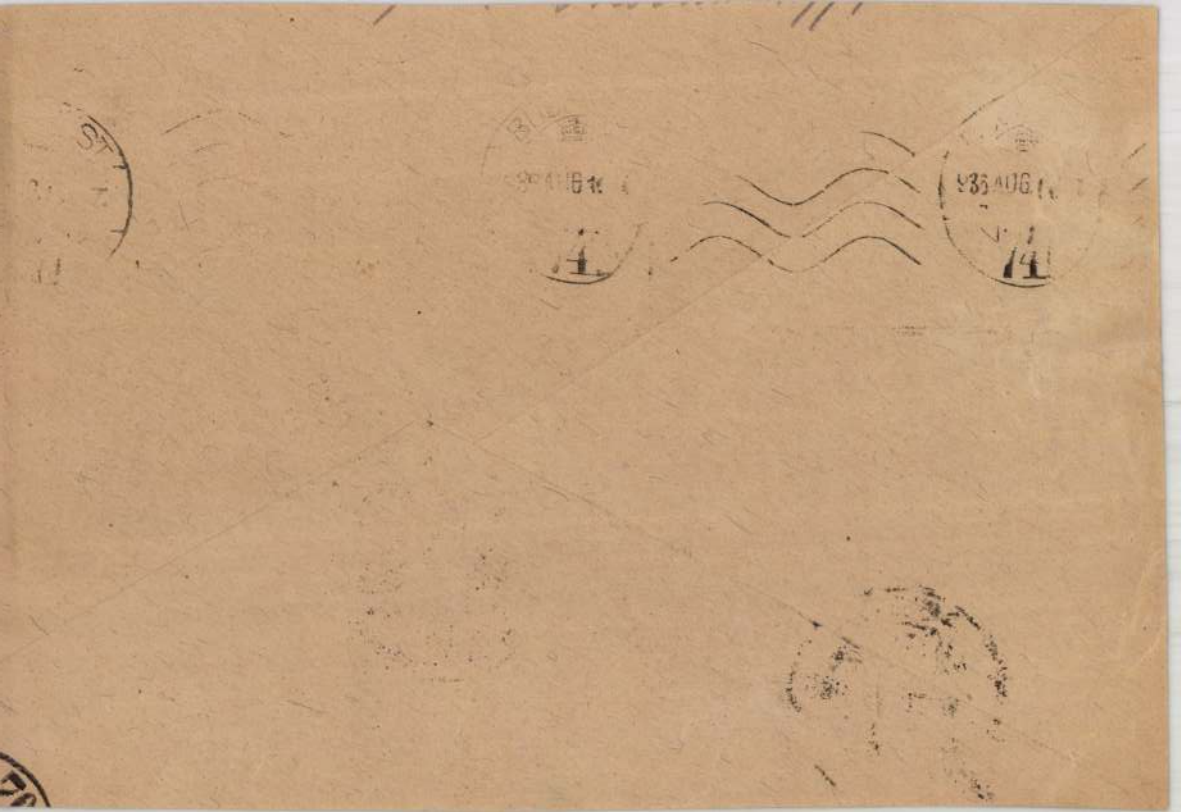

Mányoki Ádám

Ernst Museum Kiáll. 48. sz

1921. sept.

Önarcképe 1693-ból

A museum ujább szerzeménye

Mányoky Ádám

Női archép, repr

Ernst Múz. kiáll. 47. n

Magyar remek művek

1921. máj

Női archép. Dr Miklós

Gyulánc tulajd.

Gileno M. B. archépe

1702. Glück Frigyes

tulajd.

már teljesen barokk szellemű épü-
szeti műve. Az elcsarnok híres lépcső-
jét a mester rajzai alapján 1558-ban
Vasari valósította meg. A nagy
könyvtárterem díszítő formái viszont
renaissance mérsékletet árulnak el. A
Medici-kápolna szobraival egyidőben
faragja M. a firenzei Museo Nacional-
léban levő második, félig kész Dávid-
ját, melynél a mozdulat bonyolultsága
elnyomja a téma kifejezését. Talán
ugyanekkor jön létre a szentpétervári
Ermitage gyönyörűen komponált,
guggoló fiúszobra. 1529-ben a ferrarai
herceg számára temperával Lédát
festi meg, mely azonban elkallódott.
1534-ben M. végleg Rómába költözik.
III. Pál pápa rendelésére 1541-ig a
Sixtus-kápolna nagy oltárfalát egé-
szen betöltő, hatalmas Utolsó ítéletet
festi meg. Ebből a művéből szinte tel-
jesen hiányzik a keresztény érzés, de
a levegőben rajzó vagy felhőkön álló,
a mozgás nagyszerű lehetőségeit ki-
élő alakjaival, akik közül néhányan
lelki élményüket is megrázó nagy-
szerűséggel fejezik ki, továbbá az ir-
galmat nem ismerő, hatalmas gesz-
tusú, pogány Krisztusával ez a fest-
mény M. zsenijének mindörökké
egyik tökéletes nyilvánulása. Később
IV. Pál pápa kívánságára a meztelen
alakok egy részére Daniele da Vol-
terra ruhát festett. A freskó befeje-
zése után, 1542-től kb. 1550-ig M. a Va-
tikán Pál-kápolnájának két drámai
mozgalmasságú, de megrongálódott és
némileg erőszakoltan modoros freskó-
ját — Pál apostol megtérését és Szt.
Péter keresztrefeszítését — festette.
Ekkor jött létre a két Pietà-csoport,
az egyik a római Pal. Rondaniniben,
a másik a firenzei székesegyház ku-
polája alatt, melyek — az érzés tra-
gikus mélysége és az egyes részletek
mesteri volta dacára is — már erőszá-
kos önkényt árulnak el. Mindkettő be-
fejezetlen maradt. Egyik legkésőbbi

Mányoki Ádám

Nemzeti Szalon 1936. jún.

Június hetek

Mányoki Ádám

1673 – 1757.
Női arczép;

Kiállítva:

Nemes Marcell.
kéjgyűjt. a Szépm.
Múzeumban!

1909. febr.

A GRAFIKAI OSZTÁLY

LI. KIÁLLÍTÁSA

XVII. század
)llandi grafikája

925 MÁJUS HAVÁBAN

Mányoki Ádám

irodalmához

Bort Kéterer

212. l.

Repr.

II. Rákóczi-Szent 408. n

ILLUSZTRÁCIÓK

Mainyoki Ádám

Ernst Muz. 138/a. kiáll. Eal.
1933. febr.

Sobiecki herceguś
1713.

VÉSZI.
TELEF.
108-08.

K. U. T. csoportkiállitása

1934. április hó 14-től április hó 29-ig.

Bélyeggyüjtők nemzeti kiállitása

Előkészületben egy

Spanyol representativ kiállitás

Mányoki Ádám

1673 – 1757

287. Louise de
Carignan képmása

Repr.

Ernst Muzeum aukcioi
53. 7.

ISCHE

C H A U

TER

ER BAUKUNST

Mányoki Ádám

606, Önarckép idős korában.

Mauyoki Ádám

l -

Szépmüvèszet

1943. 192 l -

kètszer is,

kèppel -

az olasz művészetben mindig indokolt területi elhatárolás-hoz. A XVIII. századi nápolyi, római, emiliai, lombard és velencei iskolák egymástól eltérő művészi sajátságait az egységes korkép keretében jellemzi. Részletesen emlékezik meg az irányító jelentőségű, általános művészetfejlődési szempontból is döntő hatású velencei settecentóról és festői, levegős, ragyogó színes mestereiről, Tiepolóról, Ricciről, Piazz ttáról. Műveiken új festői látás nyilatkozik meg: a fény a fényben. Merész távlatokba vivő, ragyogó fényben úszó, festett mennyezetek világával, finom pasztell arcképekkel ismerkedünk meg, s friss, színes veduták Velence tereinek tarka pompáját elevenítik fel. A remek mélynyomású fényképmásolatok szerencsésen éreztetik a settecento festészet művészi értékeit és sajátságait; kiemelik a hangulatos fény-árnyékkezelést, puha tónusokat, lágy formaadást. A XVIII. század művészete, mint az Lorenzetti könyvéből is kitűnik, elsősorban festői korszak, a modern, XIX. századi festészetnek kiindulási pontja. E korszak megismerését és tanulmányozását ezek a szempontok csak még érdekesebbé teszik.

ANTONIO MUÑOZ: Velazquez. Leipzig, 1941. 4°. XXX.l., 128 tábla.

A lipcsei Goldmann kiadásában legutóbbi időben nagyalakos művészéletrajzok jelennek meg gazdag képanyaggal. E népszerű kiadványnak szánt kötetek közül a Velazquezről szóló műnek szövegrésze (továbbá a Murillo, Rembrandt, Van Dyck köteteké) Antonio Muñoztól, a kiváló olasz műtörténésztől származik. A két ívre terjedő életrajzi ismertetés nem tart igényt tudományos teljességre, inkább csak összefoglalóan és kivonatosan közli a nagy spanyol mester életére és munkásságára vonatkozó kutatások eredményeit. Röviden vázolja a spanyol festészet kezdetét, jellemzi a kor spanyol kultúrtörekvéseit, majd végigvezet Velazquez fényes pályafutásán és méltatja kiemelkedő alkotásait, az egyetemes európai festőművészet fejlődéstörténetének mérföldköveit. Munoz szövege felidézi az etikettben fuldokló XVII. századi spanyol udvart, merev abroncsszoknyákat viselő hercegkisasszonyait, mulattató emberroncsokká torzult udvari bolondjait. Egy kényszerűségből szűk határok közt mozgó, béklyókba kötött művész munkás-

Mainzki Ádám

l.

Karinthy Ferenc levelezése

XI. k 47. 1.

Mányoky Ádám (1673—1757).

361. BR. PODMANICZKY ÁDÁM ARCKÉPE. Lásd: Dr. Lázár Béla életrajzában illusztrálva.
Vászon. 49×38 cm. 1500.—

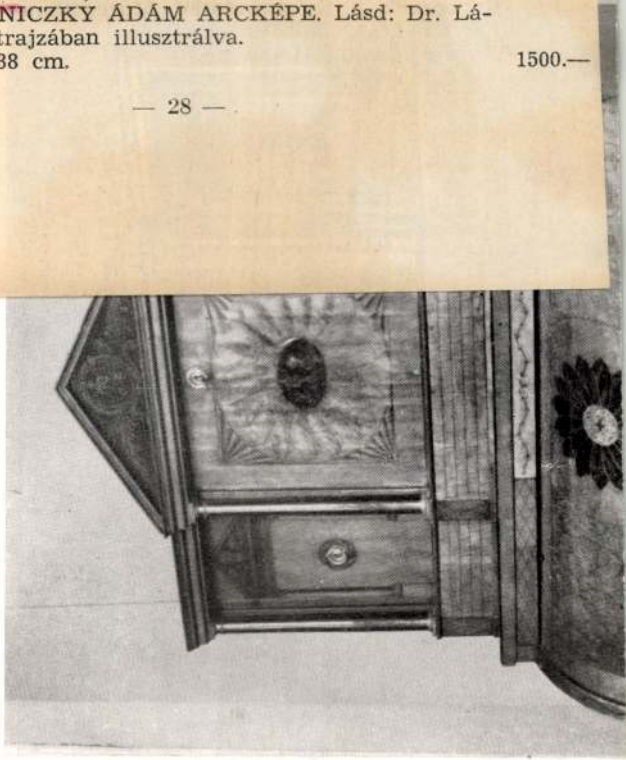

Almásy Teleki II. 1939

1498. *1499.* *1500.*
1545. *1502.*
1541. *1542.*

M á n y o k y Á d á m

festő

Lázár Béla: M. Á. müvészete.
Világ. 1925. ápr. 9.

Mányoki Ádám

Swihowska bárónő
olajf.
III. Ágost lengyel király
kiállítva

Szépmův. Muzeum
Lengyel kiállítás
Bp. 1936.

1942–43

Mányoki Ádám

Magy. Tört. M. Rákóczi-kiáll.

250. **BERLIN**, 1711 júl. 18. Mányoki Ádám levele II. Rákóczi Ferenchez, készülő olaszországi útjáról.

Országos Levéltár. Rákóczi—Aspremont levéltár.

34

842. TÁNYÉR, keménycserép, közepén s
Teller, Steingut, im Mittel Landscha

843. DISZEDÉNY, szines keménycserép,
gefäss, farbiges Steingut auf Bronzefi

843a. SAROK FALIKONZOL, fehér faján
Fayence mit Puttofigur. Italienisch,

844. KÉT NAGY DISZTÁL, keménycseré
— Zwei Prunkschüsseln, Steingut, in

845. KÉT PATIKAEDÉNY, fajánsz, orsós
— Zwei Apothekergefässe, Fayence, sp
XVII. Jh.

846. KÉT PATIKA-EDÉNY, fajánsz, stiliz
gefässe, Fayence, mit stilisiertem Dek

847. KÉT PATIKAEDÉNY, fajánsz,. hasc
ähnlich zu Nr. 845.

848. KÉT PATIKAEDÉNY, fajánsz, stilizá
gefässe, Fayence, mit stilisiertem Dek

849. KÉT PATIKAEDÉNY, fajánsz, hason
ähnlich zu Nr. 845.

FELSŐMAGYARORSZÁGI FESTŐ
A XV. SZ. ELSŐ FELÉBŐL

JÉZUS SZÜLETÉSE

MÁNYOKI ÁDÁM
NŐI ARCKÉP

Szépm. Múz.
Múzeumbarátok kiáll.
(1934.)

8. **II. RÁKÓCZI FERENC** (1676—1735) fejedelem arcképe XVIII. sz. elejéről. A kép sarkában utólagos jelzés : Mányoky pinxit Ao. 1705. Királyi Várkapitányság.

9. **II. RÁKÓCZI FERENC FEJEDELEM NEJE, HESSEN RHEINFELSI SAROLTA AMÁLIA ARCKÉPE** jelmezben, álarccal kezében. XVIII. sz. eleje. Királyi Várkapitányság.

10. **RÁKÓCZI GYÖRGY, II. RÁKÓCZI FERENC IFJABBIK FIÁNAK ARCKÉPE**, olajfestmény. Királyi Várkapitányság

9

Magy Tört M Rákóczi-kiáll

11. **RÁKÓCZI JÓZSEF, II. RÁKÓCZI FERENC IDŐSEBBIK FIÁNAK ARCKÉPE**, olajfestmény. Királyi Várkapitányság.

Mányoky Ádám

erten Rosetten und Vögeln. XIX. Jh.

irágokkal. Tata, XIX. sz. — Tiefe Schüssel, Steingut, mit

virágokkal. Tata, XIX. sz. — Tiefe Schüssel, Steingut,

diszü peremmel és szines virágkosárral. Tata, XIX. sz. —
.or, mit farbigem Blumenkorb. Tata, XIX. Jh.

boru diszü peremmel és szines virágkosárral. Tata, XIX. sz.
in Gelb und farbigem Blumendekor. Tata, XIX. Jh.

rágkosárral és koszoruval. Tata, XIX. sz. — Teller, Stein-
Kranz. Tata, XIX. Jh.

:rép, domboru rozettás diszü, gyürüs testtel. Tata, XIX. sz.
er Ton, die Leibung mit Reliefrosetten. Tata, XIX. Jh.

:ás disszel, testén elől kerékgyártó céhjelvénnyel. Habán,
nit blauem Palmettendekor, auf der Stirnseite Radmacher-

ezve: Kuny in Ofen. Buda, XIX. sz. e. — Zwei Schüsseln,
in Ofen. Buda, A. XIX. Jh.

Mángoki Ádám

irod Markó Árpád:
Z Revue des Études
Hongroises. Paris
~~Had~~ 1935.
Hadtort. Közl.
1936. 165. l.

II. RÁKÓCZI FERENC ARCKÉPE.
Festette: Mányoki Ádám. (L. 38. sz.)

Magy. Tort. M. Rákóczi-Kiáll

II.

A 38. sz.-alatt a Szépm. Museum képe.
8. sz. alatt a Várkapitányság Mányoki (?) képe volt kiáll-

Mányoki Ádám

Mányoki Ádám

vad

Henszlmann Imre dr.,
Bubics Zsigmond és Szalay

Imre [illegible]: A magyarországi
árvizkárosultak javára
Budapesten (rendezett mű-
ipari és történelmi emlék-
kiállítás tárgyainak
lajstroma. Bp. 1876.
18. l.

M á n y o k y Á d á m
festő

Fővárosi Lapok.1869.nov.25. /Miért nem virágzott föl nálunk a képző-művészet?/

Mányoki [Ádám]
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 16., 12. old.
(Művészet. Az országos képtár rendezése)

Kalmár

M á n y o k i Á d á m
festő

Fővárosi Lapok.1867.febr.7. /Fővárosi hirek./ ~~A képzőművészeti...~~

M á n y o k i Á d á m

festő

Keleti Gusztáv: A régiségtárlat.
Fővárosi Lapok.1867.máj.14.

Mányoki Ádám

l.

Szépművészet

1940. 69. l.

Mányoki László építész (KÖZTI)

A balatonfüredi Marina kálót terverte /szepkök/

Jánossy György: Hotel Marina, Balatonfüred

Magyar Építőművészet 1970/3 Bold.

Mányoki László építész (KÖZTI)

Résztvett az alábbi pályázaton
(rajz, rajzó)

Dr. Gyöngyösy István: Nemzetközi
szervezetek - UNIDO - IAEA - központja
Bécs, tervpályázat, 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 8 old.

Mányoki László építész

A Körtinél delgozik

Ybl díjat kapott

N. N: Állami és Kossuth díjasok

Pest megyei Hírlap 1976 IV. 2

Mányoki László

M/ányoki/ L/ászló/: Hotel Marina, Balatonfüred. /Mányoki László épitész, Bédécs Sándor belsőépitész./ - - Magyar Epitőművészet, 1967. 16.évf. 5.sz. 9-11. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

74. l.

Manyoki László
építész

1970. ben Ybl díjat nyert.

— Az 1970 évi Ybl díjas építőművészek
Művészet, 1970. junius – 17 lap

Mányoki László és Bedács Sándor
építész belsőépítész

tervezték a balatonfüredi
Marina szállót.

Magyar Nemzet 1969 július 6.
3. old.

MDK

Mányoki László

a KOZTI mérnöke

terve szerint 1956-ban kezdték építeni az újjászülető Mohács faluközpontját. Az építkezés a hároméves terv végére elkészül. (repr.)

Tokár Péter: D tizalom terve.

Érdekes Ujság, Bp. 1958. június 28. 3. l.

le. D. L.

MÁNYOKY László építész

Ózd városközpont rendezése - pá-
lyázat (Tervezett II. díj)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. K.

MÁNYOKI László építész

Résztvesz a Veszprém városközpont – ja kiírt tervpályázatán
rendezésére

Társtervező: Ancsin M., Petényi J.

~~Mányoki~~ Najna J. Városzy P.

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

M. D. V.

MÁNYOKI László építész

Résztvesz a Székesfehérvár Dózsa György tér és környéke rendezésére kiírt tervpályázaton

Társtervező: Ancsin M. és Nárossy P.

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l

K. D. K

HÁNYOKY László építész

lépcsőházas, nevelői lakások (lesz.)

Hányoky László: Terved és valóság lépcsőházaink
Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 6. sz.
178. l

M. D. K

MÁNYOKY László épitész

Újmokács, művelődési otthon és 4 tantermes iskola Repr.

Mányoky László: Tervek és valóság Újmokácson

Magyar Építőművészet 1958 (VII.) 6. sz.

176-177. l.

178., 179.

M. D. K.

MÁNYOKY László építész

Gyöngyös vasutállomás és környéke pályázat (I. megvétel)

Társtervező: Városi Péter

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. 77-80. o.

M. D. K.

MÁNYOKI László építész

A vásparolai téri plato beépítési tanulmány terve

A M.É.Sz. Mesteriskolája II. ciklusa tanulmány terveiből

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 8. sz.

249. l.

M. D. K.

MÁNYOKI L. építész

~~Lása~~: Bérces J. – Kékesi L. és Mányoki új-Mohács. Helyszíni tervezés és kivitelezés irányítása

Farkas Tibor – Polonyi Károly: Beszámoló a délmagyarországi árvizsujtotta területek újjáépítéséről Magyar Építőművészet 1956. (V.) 272. l.

M. D. K.

MÁNYOKI L. építész

~~Lásd~~: Hofer M. – Mányoki L.: Új mohács rendezési terv, helyszíni előkiszítés munkatársai

Farkas Tibor – Polonyi Károly: Beszámoló a délmagyarországi árvízsujtotta területek újjáépítéséről
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 272. l.

Mányoki László, épülő MTk.

A Benczur utcai ötemeletes pedagógus-
szálló terveit készítette.

Repr.

—: Pedagógus vendéglőtthon épül

Népszabadság, bp. 1959. júl. 22. 2. l.

M. D. K.

MÁNYOKI László mérnök

Szíria, Rakka város, Kórház Terve

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 106. sz. 5. e.

G. J.: Magyar kórház és szanatórium épül Szíriában

Mányoki Lánló, építén MDK

Vácpalota öreg, műemlékké nyilvánított Kéttantermes iskolájának tizenkéttantermes iskolává való bővítési, /lhújítási stb terveit kénítette el.

Repr.

-: Tizenkéttantermes iskola Vácpalotán

11.l.

Népszabadság.Bp. 1960. júl. 15. [Violéki]

MDK

Mányoki

Nagy J. cikke. Magy. Iparművészet 1910. 9.sz.

293 l.

M.D.K.

Mányoki György, asztalos m.

Veszprém mester. Adat róla: 1854-ből.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok. 252.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém. 1963

Mányoki János

M.D.K.

Pályaterve díjazva /25ooo Ft /

Társtervező: Rosta János, Lőrincz József, Solt Herbert, Grábics Henrik, Fekete László

Magyar Építőművészet 1964/4 2-9-1.

Szabó Árpád: A Magyar Tudomány... nak tervpályázata

Mányoki János épitész M.D.K.

/ Győri Tervező iroda/

Részt vett a pályáz ton

25 000 forinttal dijazva

Társtervező: Rosta Sándor-Lőrincz József, Volt Herber

Grábics Henrik-Fekete László

Gárdonyi Ilenő: Az Akadémia uj könyvtárpalotája terv-

pályázatának eredménye

Magyar Nemzet 1963. decmber 22. 5.1.

MÁNYOKI JÁNOS

ÉPÍTÉSZ. ALKOTÓKÖZÖSSÉGBEN TERVEZTE
A PÁPAI SPORTCSARNOKOT.

(MODELLFOTÓ)

KISALFÖLD, 1970. OKT. 27.

Mányoki László

/A KÖZTI munkatársa/
Az Ybl-dij második fokozatával tüntették ki a balatonfüredi Marina Szálló tervezéséért, melyet Bédécs Sándor munkatársával együtt készitett.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 11.
XIV. évf. 15. sz. 7. lap

Mányoki László

cikke: Gondolatok a negedi Olajközpont tervpályázata után. - Magyar Építőművészet, 1967. 16. évf. 5.n. 4-7. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l.

76. l.

Mányoki Ádám

Kopp magyar 150 éve

MÁNYOKI ÁDÁM / 1673 - 1757 / : Önarckép. - Bisztercsetelléssel. - P. 218. 34.5x45 cm. Jelz./?/ l.j.: Mányoky 1613.

41. Pilismaróti részlet. - Olajf.,fa,méret 18.7 x 19.4 cm.Jelz.l.j."Gerhardt Alajos".

GIRSIK JÓZSEF / 1804 - 1857 / :

42. Nemes férfi arcképe. - Olajf.,v.méret 62 x 76 cm. Jelz.l.j."Pinx.Jos.Girsik 1832".

GUNDELFINGER GYULA / 1833 - 1894 / :

43. Füzérvára. - Olajf., v. méret 60 x 39.5 cm. Jelz.nélk.

GYÁRFÁS JENÖ / 1857 - 1925 / :

Magyar Múzeum

b. Kazinczy Ferenc levelezése.

VIII. k. 581, 662. l.

Geruch zwar abgehen, die aber durch Zartheit anziehen. Für geübte Leser geben wir einen Wink, dass die Uebersetzungen aus dem Horaz, — besonders das Olim truncus eram und das Ibam forte via sacra sie zum lauten Lachen und zur Bewunderung des Meisters bringen werden.

Zum Schluss ein Paar Worte an den achtungswürdigen Künstler *Falka*, mit dessen *Klein-Cicero*-Schriften das Werk gedruckt ist. Die Schönheit dieser Schrift fesselt das Auge des Lesers, und Ungarn kann auf ihn eben so stolz seyn, als Frankreich auf seinen Didot und Deutschland auf Prillwitz es ist. Aber sein *b* ist so bäuchig und sein *M* so ausgehungert, dass sie uns an die magern und fetten Kühe erinnern, welche der König in Egypten im Traume sah. Auch geht der obere Ast in dem *K* nicht so weit heraus, als er gehen sollte. Diese drey Buchstaben verdienen wohl, dass sie Hr. Falka neu schneide, um die Schrift durchaus schön zu machen.»

Virág Benedek *Poémák* című költeményeit a Hazai és Külföldi Tudósítások 1811. évf. 15-ik (febr. 20-iki) számában szintén ismerteti, valamint a Kazinczynak Cserey Farkashoz írt epistoláját is megemlíti s tizenhét sor mutatványt közöl belőle, a mely sorok Mária Teréziáról szólnak. A Virág művéről szóló rövid ismertetés itt következik:

«Ezen Poemák kiadatásokkal a' mi Magyar Horátiusunk főképen arra látszik czélozni, hogy a' Rómainak magyaros öltözetbe illettetett Darabjait valamelly véletlen veszedelemtől megmenttse.» S felszámlálván röviden a tartalmat, így folytatja a tudósítás: «Ezen jeles Poétánktól Horátiusnak több munkáit már gyönyörködve olvasta a' Haza. Ezeket is kellemesen fogja olvasni, annál is inkább, minthogy ezek *tanquam a Domini funere rapta sui* csak azon szerentsés történet által maradtak meg a' Budai tűznek lángjától, melly ezen hazafi Irónknak

«Sylvester» című költeménynek hét utolsó sorára; l. a 272—273. lapokon közölve.

U. o. utolsó előtti 4. sor: «Küldöm ajándékban *Szászi* frantzia Grammaticáját.» V. ö. a *III. k.* 680. számú levelével s ennek jegyzetével.

2017. 573. lap fölül 10. sor: «Johannes von Müller's letztes Werk sah ich bey ihm (t. i. Péchy).» Czélzás Müller Jánosnak arra a művére, a mely a szerző halála után jelent meg: «Vier und zwanzig Bücher Allgemeiner Geschichten, besonders der europäischen Menschheit», Tübingen, 1810. E mű megjelenését hirdeti a Hazai és Külf. Tudósítások 1811. évf. 38-ik (máj. 11-ki) száma.

2018. 577. lap, kikezdés 2. sor: «Itt némelly Vármegyék Instructióbais tették volt a' Követeknek a' Theatrumra [!] való gondoskodást.» Cserey Miklós valószinűleg Kolozsmegye követeit, Székely Mihályt és Rettegi Mihályt érti, legalább ezek hozták szóba először a kolozsvári színház ügyét az országgyűlésen 1811. febr. 18-kán; erre aztán, mint Cserey M. is írja, egy bizottságot alakítottak, a mely május 26-kán adta be jelentését az országgyűlésnek. E jelentés értelmében még mintegy 90 ezer frtra volt szükség a teljes befejezéshez s a fedél felrakásához. E czélra felszólítják a pártoló tehetősb hazafiakat önkéntes adakozásra s az így begyűlt összeget a belső berendezésre fordítják. Az építés költségeinek fedezésére azt javasolja a bizottság, hogy «mivel az 1809. évi insurrectionalis költségekre újabb adót kell kivetni; ha ez az adó ötszázezer frt lesz, minden frtra vessen ki még 12 krt, ha kevesebb lesz, megfelelő arányban többet; azt szedesse föl s azzal együtt s az így begyűlt összegből fölépülhet a színház.» L. Ferenczi Z. id. m. 173. 174. l. V. ö. a 2032. számú levél végével.

2019. 580. lap fölül 6. sor: «A' ma érkezett csomóban vettem *Erichson*nak Griechischer Blumenkrantzát. Úgy emlékezem, hogy ezt is unbedingt magasztalta (t. i. Glatz).» Kazinczy az Annalen der Lit. u. Kunst in dem Oester. Kaiserthume című folyóirat 1810. évf. okt. füzetének 42—69 lapjain közlött bírálatra czéloz, a hol Glatz számos mutatványt közöl s arra a következményre jut, hogy Erichson fényesen bebizonyította e munkával költői hivatottságát.

2020. 581. lap fölül 9. sor: «Ismét *Melancholia*, az *Erdő* jött.» Amaz tudvalevőleg Berzsenyi, emez Kazinczy költeménye.

U. o. a kikezdés végén: «Prof. *Ahlwardt* nevét még nem ismertem.» *Ahlwardt Keresztély Vilmos* (1760—1830) a régi irodalomnak előbb az oldenburgi gymnasiumban, később a rostocki egyetemen tanára és számos folyóiratnak (Rostocker Monatschrift, Deutscher Merkur, Jen. allg. Literaturzeitung, stb.) dolgozótársa, a ki lefordította Kallimachos hymnusait (1794) és Ossiant eredetiből (1811. és később újra 1839), kiadta Pindarost (1820); e fordításai és kiadásai irodalomtört. szempontból becsesek.

U. o. 2. kikezdés: «Kupeczky életét egy Német kidolgozás után Magyarúl feltettem.» Meg is jelent az Erd. Múzeum VIII. füzetében. Mányokyról azonban nincs hasonló életrajz, a melynek írására Kazinczyt kérte Döbrentei.

2024. A levélhez csatolt három bírálat közül a Horvát István és Virág Benedek művéről szólók jelentek meg az «Annalen der Lit. u. Kunst in dem

Most egy festő Versezethez kezdettem. Man soll die leblosen Dinge nicht mahlen. Még is örömmel olvassa minden, még a' Cultivált is, ha csak a' mi kapritzirozva nincs, Gessner, Kleiszt, Popè festéseit. Im szaggatott Darabok belőle, mellyek sétálásaim, olvasásim közbe ugrottak pugyillarisba.

Mint leng egy játszi szél hársbalzsammal felém,
Tavaszi újulást lehell szárnya belém.
Mint visz, a' honnan jő a' falu határa
A' lelki örömnek legtitkosb polczára,
Ott, a' csendes kunyhók pompátlan körében
Foly az arany búzák habja már széltében.

Ti, kik utáljátok a' város vétkeit,
Unva tekintitek czifrázott szenyjeit:
Nézzetek az édest mosolygó mezőre,
Jertek ama híves fákkal nőtt tetőre,
Örvendjen szívetek a' szűz természetnek,
Melly örök bájt ajánl a' tiszta életnek.
Úszszon ott a' hiú mérges pompájában,
Játszék az Ostobák nyűg társaságában:
Mi, éljünk szabadon a' falu kecsével,
Mulassuk magunk a' vidék szépségével.

Csókolom a' tiszteletre igen méltó Grófné kezét. Boldog, igen boldog napokat a' Széphalmiaknak.

Lajostól csók, a' Grófné 's leányától, a' szép szívűtől, tisztelet. Szeretném, ha Lotti is kapna egy dedicatziót.

[Eredetije a m. tud. Akadémia könyvtárában: M. Irod. Lev. 4r. 53. sz. I. köt.]

ezer köszönetet érette, jólelkű és szivű Kazinczym. Elfog az égni, némely paginákat kivévén, mellyeket kijobbítani, más végre fordítani fogok. Az említett Munkák után nem akarok compilálni, 's ha csak Lajossal valaha mind azon szép tárgyakat önnszemeimmel nem láthatom, akkor rólok fundamentomosan nem olvashatok, soha nem irok ollyasok, noha előttem kedvesek felől. Alig tartóztathatám magamat a' kaczagástól, mikor tegnap G. Bethlen Ádámné nagy örömmel azt kérdé, hogy új pakétot kapék — azt gondolván ő, hogy ismét Melancholia, az Erdő jött, mellyek neki nagyon tetszettek.

Ollyan gondatlansággal, restséggel irtam én eddig. Sokszor neki hevültem a' társaság közt, ebédnél, 's ha leülhettem, vagy nem tudtam már semmit is, vagy restelkedve ment a' dolog. Még egy munkám sem ment-el csak barátim kezeibe is jól kicsinosítva, 's még is minden féltés nélkül volt bolondságom nekik általaladni. Szemere — a' halgatással kinzó — már egyszer ezért megpirongata, 's a' Tek. Urnak, 's neki fogadom, hogy ezután másképpen akarok tenni. Prof. Ahlwardt nevét még nem ismertem. Annyira elfoga engemet a' róla való gondoskodás, hogy a' múlt éjtszaka álmomban, mind a' Profesz-szort, mind fordítását láttam.

Kupeczky életét egy Német kidolgozás után, Magyarúl feltettem, 's adtam is hozzá. Nagyon szeretném, ha a' Tekintetes Úr Mányokiéból valamit küldhetne.

Az Idyllistákról kezdék valamit, 's a' Magyarokról — is. Zrinyi idejéhez képest érdemes, csak ollyan Holpricht ne volna, Faludi Kanász, Szabónak lett volna ahhoz lelke, de a' ludaskása, a' sok igen köz kifejezés elcsúfítja, Csokonai gugás halálon síránkozó vén Pásztor Asszony. Illyes formák gömbölyögnek-ki ítéletemből. Hubai csupa követője Gesznernek. Sajnálom, hogy velek nem várt, mig Originál Wendungot nem adott volna darabjainak. Perecsényit az Istenért el nem kell hagyni. Ő Juhász bundában pipál.*

A' Simontornyi *édest* nem hagyom-el. A' nekem kedvesen jő. —

Némellyek Hamletet, mások Macbethet csudálják. Wilhelm Meistert — ezt a' felséges, ezt a' Nagy Románt — éppen most olvasom. Én nem tudom, ha Shakespeare nem Macbethbe nagyobb é? Igaz hogy sok elvágni való volna benne, de Macbeth, 's Ladyje Karaktere, az egész elrendelés, minden, óh! rettenetes nagyon szép az!

* Igy változának ítéleteim. Hasztalan, minden Irónak bakokat kell lőni. De jaj, ha mindég csak azt lő. — Döbrentei G. jegyzete a lap szélén.

nevekre megkeresztelt. Képzelheted örömömet hogy végre végre nem csak leányok' atyja, hanem fiúé is vagyok. Háromszor nem szomorkodtam, hogy leányom leve; tudják a' kik látták, hogy nyugodalmam, mellyet mutattam, nem vala tettetett csend. De ha most negyedikszer is leányom lett volna, gyenge voltam volna, rajta megütődni. Fogadd jóvoltodba a' kis Emilt, édes barátom, 's add reá baráti áldásodat. A' gyermek ép és elég nagy, elég erős gyermek. Nekem nem csak ép, hanem igen szép képü gyermekek is jutnak. Eugeniem felől azt tartja a' vidék, hogy messze földön nem találni hozzá hasonlíthatót. Thalie húsosabb, 's hasonlóúl igen szép arczú gyermek. Nem tudnék semmit másképen óhajtani, mint van, azon kivül, hogy Thalienak a' fülei, minthogy az ótvar miatt a' főhöz szorítani nem lehetett, eggy kevéssé elállanak a' koponyától, 's félek hogy azt oda szoktatni késő lesz. A' szabadon lobogó haj a' hézagot el fogja tölteni.

Épen most érkezik (Jún. 20d) eggy vendégem, 's eggynéhány csomó könyvet ád nekem által, mellyeket Pestről hoza. Ezeknek eggyikében a' Horátz Episzt. két exemplárja vagyon. A' többiben a' Szent-Györgyi Sallustját lelem, 's holmit egyebet. Irni fogok Glatznak, hogy

a' Horátz Epistolájit,
Szentgyörgyi Sallustját,
Virág Poemájit,
Horváth Pestjét,
Nagy Bionját és Moschusát

engedje általam recenseáltatni, 's melléje vetém a' kérésnek, hogy ezen öt munka felől egészen másféle itéletet fogok hozni, mint a' Szabó Dávid Aeneise felől hozni kéntelenítettem. Ezt azért, mivel látom Rumihoz írt levelének némelly soraiból, hogy ő vagy fél másokat megbántani, vagy *csak kedvezve* akar ítélni a' megjelent munkákról. Nékem úgy tetszik, hogy az illyen *Félő* jól tenné, ha Recensiók' Redactorává nem lenne; mert a' Recensiók' irásában kettős a' czél: 1) hogy a' Publicum' ítéletét intézzük 's a' könyvvevőknek arról, a' mit a' könyvben találni b i z o n y o s a n fognak, hírt adjunk; 2) hogy az Irókat a' gondatlan dolgozástól elrettentsük. A' ki csak oda mereszti szemeit, hogy a' keresztyén felebaráti szeretet türedel-

met parancsol még a' bénák 's még a' részegségekben orra-bukottak eránt is, vagy, hogy magunknak itéleteink' kimondásai által ellenségeket csinálni annyi, mint a' darázsokat fészkekben bolygatni: az — legalább Recensensnek nincs meghíva. Én megvallom, jobban szerettem Sártorit Redactornak mint Glatzot. A' ma érkezett csomóban vettem Erichsonnak Griechischer Blumenkrantzát. Úgy emlékezem (Biharban hagyám Annálisaim füzetjeiket), hogy ezt is unbedingt magasztalta. Mit mondasz reá, édes barátom, ha elpanaszlom, hogy némelly Epigrammát németül nem értettem, 's kéntelen valék a' görög textusba, (melly ide nyomtattatott) belé tekinteni, 's görögül megértettem. Pedig azon hiúságtól, hogy magamat nagy görögnek akarjam tartattatni, távol vagyok.

Derék fiúk az az én Pesti Triászom, az a' kis Szemere pedig képzelhetetlenül szorgalmas és nagy munkagyőző. Hát szép lelke! Szeretem mindenikét, és a' nélkül, hogy eggyike miatt a' másika eránt igazságtalan legyek. Szemerét ízlésének hasonlósága miatt is talán leginkább. De ismét Horvátnak láng-lelke' 's nagy tudománya jut eszembe, akkor Horváté a' koszorú. Vitkovics közttök legkevesebbet tud, mert a' kettő bizony sokat tud. De Vitkovics viszont olly könnyü, olly víg, olly tiszta és jó lélekkel bír, hogy a' miatt minden érdem nélkül is szerethetném; pedig ő benne érdem is van.

Élj szerencsésen, igen kedves barátom! a' Tiéiddel együtt, kiket szívesen tisztelek, csókolok. — Irtam, hogy a' mi kedves Szent Györgyink meg nem égett? — Ajánlom magamat becses barátságodba.

[Eredetije Kis Gyula birtokában.]

2020.

Döbrentei Gábor — Kazinczynak.

Bonyhán, Junius 19dikén 1811.

Tegnap vevém a' Fattyu *Raphaelt* G. Gyulayné által, ki Andrásfalváról ismét ide jött. Megpirúlva gondolám-el már sokszor, nem sokára hogy Pestről megérkeztem, mint mertem egy olly Irást által nézetni. Három hét alatt készült az, Moldova szélén, Gyergyó Székben a' Borviz mellett, a' hol magamat úntam. Azonban jó vala mégis az általnézetés, 's ha magamtól sem adtam volna bár így ki

568. *Pittoni, Giovanni Battista:* Dávid bevonulása Jeruzsálembe.

1215. *Mányoki Ádám:* Sóbjeski Constantine hercegnő képmása.

Árverési Körlövy
1931. okt. 3. tk. 7.

Mányoki Ádám

1216. *Mányoki Ádám stílusában:*
Trautmansdorf grófné képmása.

Árverési Közlöny
1931. 3. rk. 7.

854. *Gaupmann:* Férfi képmás.

MÁNYOKY László épitész

SÁRVÁRI Márta: Mányoky László épitész a Vár eredeti szépségének helyreállitásáról. = Magyar Nemzet, LOV.évf. 138,sz. 1991. junius 14. 6.p.

Bp., Vár

Ney Klára reagált ld

M. Nemzet 1991. július 9. 10 p.

Mányoky László építész

Döntés után: a kormányzat ujra a Várba készül. MÁNYOKY László: Itt valaki nagyon rosszul számol. + MATYUC Péter: Ez tizéves program - mondja Gyurkó János környezetvédelmi miniszter. = Népszabadság, 1993. julius 6. III. ill. II-III.

da Ernő- vagy a számos *Deli B. Rózsi*-munka. Szerencsére ezek nem kerültek kiállításra.

Végezetül szólnunk kell a gyűjteményben található magyar származású külföldi művészek — *Victor Vasarely, Pierre Székely, Etienne Hajdu* — grafikáiról és az olyan világnagyságok, mint *Picasso, Braque, Rouault* sokszorosított műveiről, melyek a modern magyar anyagot európai művészeti közegbe emelik.

A műgyűjtemények között a Patkó-kollekció helyét keresve elmondhatjuk, nagy erénye, hogy az 1945 utáni magyar művészetről jó keresztmetszetet nyújt, és Patkó nyitottságát dicséri, hogy gyűjtői érdeklődése mindig kiterjedt a kortárs képzőművészetre, így megtalálható az anyagban a kortárs magyar művészet szinte minden meghatározó irányzata egészen az 1980-as évek elejéig, az újfestészet megjelenéséig.

Mányoky László epitei

Mányoky László: A panel nem lepra.
= Népszabadság, 1993. dec. 22. 12.

Roz. Bowendég Béla Architektúra-hola jövő? c
cikkéhez

szet diszkrét bája

os Gézával • P. Szabó Ernő

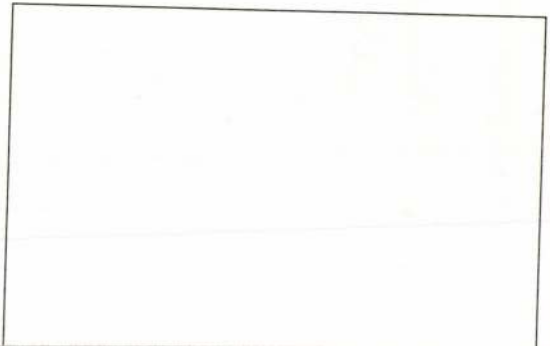

llítás-
mzet-
d Pa-
ndez
mző,
Mú-
Me-
Mú-

MÁNYOKI LÁSZLÓ

1997 NOV. 26

A társulat szép színházat akar!

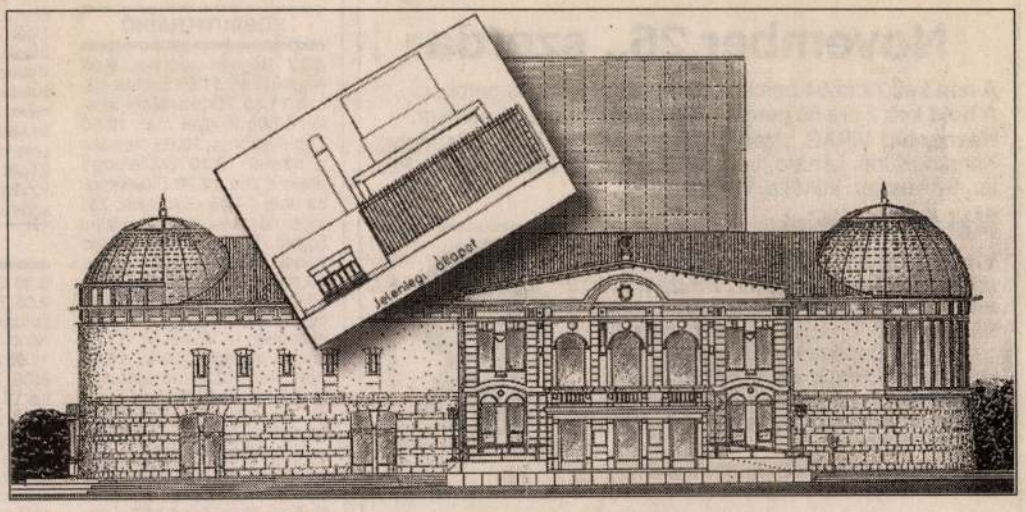

A leendő új színház terve és a jelenlegi állapotot ábrázoló sematikus rajz

Mint ebben az ügyben a legilletékesebbek, az egri Gárdonyi Géza Színház társulata ezúton válaszol *Mányoky László* kétszeres Ybl-díjas tervező úr levelére.

Tegyünk egy sétát a színházunk háza táján: kívül és belül! Európai turisták az épületet egyszerűen „krematóriumnak" titulálták a hátul éktelenkedő óriási kémény láttán. A tervező úr szavai szerint az 1960-ban tervezett épület „a Bauhaus funkcionalista romantika stílusában született, és belesimult az akkori időszak nemzetközi építészetének vonulatába". Sokkal többet érne számunkra, ha a színház Egerbe, a barokk város arculatába illeszkedne bele. Az előcsarnok – lamellák ide vagy oda – nemcsak hogy állandó kiállítások rendezésére alkalmatlan, de ami számunkra a legfontosabb, a nézőközönségünket sem tudjuk illő körülmények között fogadni. Illúzióromboló, világíthatatlan, egy ravatalozóra hasonlít. Kicsi és kényelmetlen a nézőtéri büfénk. Csak állóhelyet biztosít! A nézőtér és a kiszolgálóhelyiségek: tárak, öltözők, irodák stb. között a férfi WC-n át egy „föld alatti bunkeralagút" vezet. Ami, ugye ma már megengedhetetlen. (37 éven át is az volt!) Az épület alapvető színházi igényeket nem képes kiszolgálni, mivel ha többszereplős darabot tűzünk műsorra, irodákba kényszerülünk, nem emberléptékű öltözőink lévén. Egyazon irodát használunk öltözőnek, hangképző és tánckorrepetáló helyiségnek, dramaturgiának, próbateremnek és rendezői szobának. Egerben igény van zenés darabok bemutatására. A zenekari árokban egy kamarazenekar is légszomjat kap tíz perc játék után. A színházépületben nincsenek belső raktárhelyiségek. Konténerekben, az utcán tárolunk díszletet és jelmezt, így gyakran penészes csizmákban lépünk fel.

Nem merültek-e fel etikai kétségek Mányoky úrban, amikor a régi szép épülethez nyúlt? Vajon akkor ki konzultált a színház (azóta is sírjában forgó) tervezőjével, vagy a jogutódokkal?

Lehet vitatkozni arról, hogy mi a szép és mi a ronda. Az Ön épületét az utóbbinak tartjuk! Mi tudjuk megítélni ezt, akik itt dolgozunk, egész életünket töltjük benne. Talán megérti.

Mi szép színházat akarunk!

Tisztelettel:

az egri Gárdonyi Géza Színház társulata

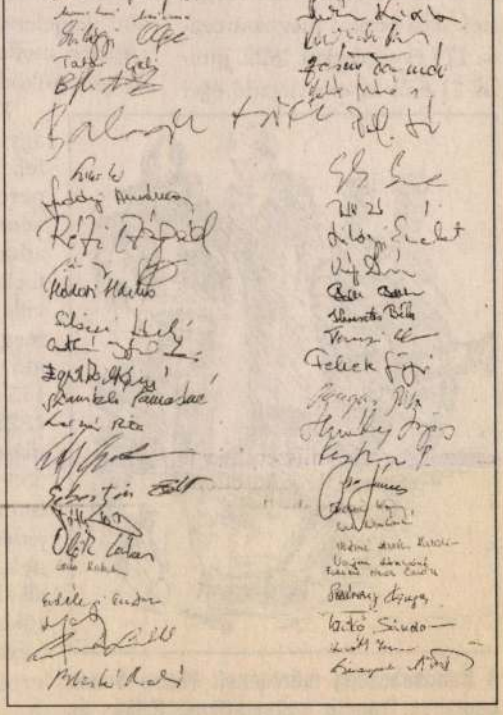

Ötvenhat aláírás

November 26., szerda

A nap kel: 7 óra 04 perckor, **nyugszik:** 15 óra 58 perckor.
A hold kel: 2 óra 55 perckor, **nyugszik:** 14 óra 26 perckor.
Névnapok: VIRÁG. Atanáz, Berengár, Ciklámen, Csongor, Konrád, Kúnó, Lénárd, Leonárd, Leonarda, Miklós, Milán, Péter, Szilveszter, Viktória, Viktorina.

Mai évfordulóink:

115 évvel ezelőtt, 1882. november 26-án született Mezőnyárádon Szederkényi Anna írónő. Előbb tanítónő volt, majd Kaposvárott újságírói pályát kezdett, 1926-tól Budapesten a Kis Ujság főszerkesztője lett. Regényei, novellái a középosztály igényeit elégítik ki (Sorsok, ha találkoznak, Amíg egy asszony eljut odáig, Egy darab kenyér).

*

130 éve, 1867-ben született Gyergyóbékáson Kahana Mózes József Attila-díjas költő, író (Hat nap és a hetedik – 1940, Nyugtalan esztendő – 1977).

*

135 éve, 1862-ben Pesten született Sir Aurel Stein angol Ázsia-kutató. Expedíciói során Kasmirt, Turkesztánt, a Takla-Maklán-sivatagot, a Kuen Lün-hegységet utazta be. Könyveit angolul írta, de azok magyarul is megjelentek (Ősi ösvényeken Ázsiában, Romvárosok Ázsia szívében).

KÉPES TECHNIKATÖRTÉNET

A hangsebesség

A hang terjedési sebességének első pontos meghatározása 175 évvel ezelőtt 1822. június 21-éről 22-ére virradó éjjel Párizs mellett történt. Ennél a kor legjelentősebb tudósai, Laplace mellett Gay Lussac, Arago, működtek közre.

A hangsebesség mérésének Pierre Simon Laplance francia matematikus, fizikus és csillagász által szervezett, korabeli ábrázolása

Két dombon ágyúkat állítottak fel, és azokból 10 perces időközönként 12-12 lövést adtak le. Az ágyúk torkolattüzének felvillanása és a hang meghallása közti idő lemérésével a 175 évvel ezelőtti 1822. évi kísérlet másodpercenként 333 métert állapított meg a hang terjedési sebességének, ami az akkori alkalmazott eszközöket figyelembe véve, igen pontos eredményt jelent. A hangsebesség mai megállapítása 332 m/sec

RÁDI

KOSSUTH RÁDIÓ

4.30 Reggeli krónika **9.05** Napközben **11.05** Lemez-játszó **11.35** Törökországi levelek **12.04** Ki nyer ma? **12.50** Törvénykönyv **13.05** Vendég a háznál **13.20** Gyülekezeti énekek tára **13.30** Dicsérjétek az urat! **14.05** Goldmark: Téli rege. Részletek **14.35** Irodalmi figyelő **14.55** Bárdos László versei **15.06** Beszéljük meg! **15.55** 97 Magyarország **16.10** Mindennapi gazdaság **16.20** Hasznos tudnivalók **16.25** Harmóniában a Matávval **17.05** Magyarországról jövök... **19.06** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.40** Mamsel Európa. Jósika Miklós levelei – 1863 **20.05** Népdalkörök és citerazenekarok **20.30** Határok nélkül **21.05** Presser Gábor szerzeményeiből **21.25** Kossuth-klub **22.30** Mérleg **23.05** Nagy mesterek – világhírű előadóművészek

PETŐFI RÁDIÓ

4.30 Hírek, időjárás **4.33** Hajnali dallamok **5.55** Állomáskereső **6.03** Reggeli Csúcs **7.38** Sportreggel **8.00** Petőfi-délelőtt **12.00** Jó ebédhez szól a nóta **13.15** Zöldjelzés **13.45** Korkérdés **14.00** Nosztalgiadélután Kb. **16.40** Korhatár nélkül **17.04** Petőfi-délután **17.25** Citrom rovat **18.01** Zenezóna **18.30** Kerengő **19.03** Zenezóna **19.30** Kölyökrádió **20.00** Rádiószínház. A piros vadász. Horgas Béla hangjátéka **20.48** Zene **21.03** Zenezóna **22.00** És azóta... **23.15** Ennyi...

BARTÓK RÁDIÓ

6.00 Hírek, időjárás **6.03** Muzsikáló reggel **8.00** és minden páros órakor: Hírek, időjárás **8.10** Pódium **9.46** Monteverdi operáiból **10.05** Rádiószínház. Kopányi György: Lekésett szüret **10.45** A századforduló kamarazenéjéből **11.40** Országok, tájak zenéje **12.05** Hangverseny délidőben **13.16** Gerardo Ribeiro, Paulo Gaio Lima és Pedro Burmester hangversenye **14.05** Dosztojevszkij: A Karamazov testvérek **15.05**

Nemzet
Hitélet é
zsikáló
marazer
Kamara
reken 2
felvétele
Londont
21.20 V
időjárás
szólók 2

5.30 Gaz
9.05 Bo
sorozat
Anno... A
11.05 Az
(ism.) **12.**
tás **13.00**
ki utrinki.
zetiségi m
nostru. Ro
ségi mag
krónika. H
ségi maga
tok **15.35**
lán soroza
keknek 1
gán. Braz
szolgálat
körzeti stú
Körzeti hír
18.25 Gy
pampák k
19.30 Híra
Roki. Emlé
Pálra **20.4**
ravaló en
22.15 KEN
lágkép **22.**
szakája. V
Tatjana! Fi
és a zene.
tumfilm **0.4**

5.30 Gazd
14.35 Sz
(ism.) **15.2**
Híradó **16.**
Televízió.
film (ism.)
ma **18.00**
Magyaros
kézilabda
zés. Közv
19.30 Az
filmsoroza
Interopere
az 1991-
Nekem n
22.00 A

IDŐJÁRÁS

Az ország nagy részén folytatódik a többnyire erősen felhős, párás, helyenként tartósan ködös idő, csak néhol szakadozhat fel átmenetileg a felhőzet. Továbbra is számítani lehet ködszitálásra. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 0, +5, a legmagasabb nappali hőmérséklet 4–9 fok között várható.

MDK

Mányoki Lánló, építén

A Balatonfüreden épülő

Hotel Marina egyik tervezője.

(Makett.)

—: 1967-ben épül

3

ESTI HIRLAP, bp. 1967. jan. 3.

M.D.K.

Mányoki László
épitész

Az egri Gárdonyi Géza szinhaz
tervezési munkáit látta el.

Molnár László: Az egri Gárdonyi Géza szinhaz.
Művészet, 1965. julius - 22 kap.

M.D.K.

Mányoki László épitész
KÖZTI

Magyar Autoklub székháza, Bp. repr

Tervezés: 1962
Épités: 1963-64.
Társtervező: Jakab Zoltán

Épitésvezető: Somogyi Sándor
Diszitő-szobrászat: Kiss Kovács Gyula

Magyar Épitőművészet 1966/5. 27-31.l.

M.-D.K.

MÁNYOKI László építész

a KÖZTI főmérnöke

Ybl-díj II. fok.

Kiosztották az Ybl-díjakat

Magyar Nemzet 1961. ápr. 2. 4. l.

Mátyoki László, építész

MDh

Az Ybl M.-díj II. fokozatát és 5000 forintot kapott.

-: Kiosztották az Ybl-díjakat

11. l

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1961. ápr. 2.

MDK

Mányoky László építész

sz.m: 5 emeletes munkásszállót...terveznek a KÖZTI ...mérnökei. Népszava, 1959, jul.25. 12.1.

Mányoki László, építész

MDK

A budapesti Stadthalle, városi csarnok egyik terveszője.

Békés Attila: Tervezte: a KÖZTI

3

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. nov. 24.

Mányoki László épitész M.É.K.

/KÖZTI/

Gárdonyi Géza Szinház, Eger ujjáépitése

Társtervezö: Szutor János

Belsö épitész: Mózer Pál

repr.

Magyar Épitömüvészet 1965/2. 14-21. l.

Mányoky László

cikke: Szállodaépítésünk másfél évtizede.
Magyar Építőművészet, 1968. 4. sz. 9-13. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

153.l.

Mányoki László

Hotel "Marina", Balatonfüred. /Mányoki László építész, Bedács Sándor belsőépitész, Kiss E. Gusztáv kertterv./ - Magyar Epitőipar, 1968.3.sz.165-167. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.
153. l.

Mónyoky László

tervezte a Cp-i Benczúr utcai pedagogus vendégotthonát. 1961. 489. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1907. Budapest 1970.

1441

Mainyori László
épitém

Méltatás

Szemes: A táltos tündérlánya.
Nők Lapja, 1969. aug - 33 szám

Mányoki László

és Jakab Zoltán tervezték a bp-i Rómer Flóris utcai „A Magyar Automobil Klub" székházát. 1964. 421. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest 1970.

1381

Mányoki László építész

Budapesten az Olimpia Szállodát Farkasdy Zoltán építésszel együtt — Balatonfüreden a Hotel Marinát Mányoki László építésszel együtt csinált Bedéd Sándor belsőépítész, iparművész.

Kitüntetettek társaságában hettőtől hatig.

1975. IV. 16. 14.00 Petőfi (11) - Kné -

Mányoky László

Vezér Csaba: ABC áruház, Pécs-Kertváros.
/rövid életrajz + ismertetés képekkel. Vezető építész:
Mányoky László és Tillai Ernő/

Magy. Ép. műv., 1972. 4.sz. 53.l.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Mányoky László

Horváth Lajos: Hatlakásos társasház.
/Rövid életrajz + tervismertetés. Vezető építész:
Mányoky László/

Magy.Ép.Mkv. 1972.4.sz. 31.1.
Fiatal Építészek Köre-szám/

Mányoky László

ismeteti a keszthelyi Helikon-szállót.

Magy.Ép.Ip.1972.1.sz. 12-16.1.

Mándoky László

Felszólalásának rövid ismertetése a MÉSZ 1972.nov.1-i vezetőségi ülésén.

Magy.Ép.műv. 1972.6.sz. 58-59.l.

Mányoky László

a balatonfüredi Hotel Marina
építészetét emlétve

Magyar építészet 1945-70
128. old.

Mányoky László

az egri kórház építészeként

neve említve

Megyei építészet 1945-70

105. old.

Mányoky László

A Balatonfüredi Marina-szálló tervezéséért Bedécs Sándorral az Ybl-díj II. fokozatát kapta.

Magyar Hírlap, 1970. 12. 2. 6. l.

Maop P. rézmetsző

és társa Greuter Mathieu 1608-ban kés-
szült metszeten ábrázolták a kolozsvári
Neri Emanuel jezsuita szerzetest.

Velics László: Vázlatok a magyar jezsui-
ták multjából, I–III kötet, Budapest, 1912
I. kötet

13 l.

Mányoky László építész

(KÖZTI)

az Ybl díj II. fokozatát kapta

Pestmegyei Hírlap 1970 április 2

4. old.

Mányoki László
építész

Eger, Gárdonyi Szinház

1960.

Repr.

Raabs. Magyar építészettört. 385.
Műszaki K. 1971.

Mányoky Vilma

Mányoky Vilma mányoki, szőv.
leánygimn. tanár, II. Mecset-u. 8.
154-234

Bptávb 1940 szept.

Az árban fejedelem (képekkel)..... [illegible]
Vargha Gyula (arczképpel és képekkel)..... 185
Bolgár Ferdinánd 188
Szigligeti Ede ünnepe (arczképpel és képekkel) 210
Caillaux (arczképpel) 228
Frédéric Mistral (arczképpel és képekkel)..... 265
(képekkel). *Gyöngyösy* László..... 511
Még egynehány régi malom (képekkel). *Dr. Lambrecht* Kálmán..... 512
Jeleseink exhumálása a kerepesi temetőben. *Markó* Miklós..... 517
A Bánk-Bán száz éves..... 556
Történelmi egyházi ruhák (képekkel). *Lorenz* Antal 572

Mányoki László

1930-ban született. Építész. Ibl díjas. Az Állami Középépületek Tervező Irodájának főmérnöke. New Delhi-ben középületeket tervezett, valamint 1961-ben Budapesten a Tanárok Otthon ának tervrajzát készítette el.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334l 194l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Antall József: Egységes külképviseletet

Omlásveszély Keletről

„Minden olyan találgatás, amely a külgazdasági tárcát megszüntetendőnek, beolvasztandónak vagy értelmetlennek minősíti légbőlkapott elképzelés, rosszindulatú utópia" – jelentette ki Antall József miniszterelnök tegnap Budapesten, a kereskedelmi tanácsosok kétnapos értekezletének megnyitóján. A minisztériumok kialakult rendje, illetve a kereskedelmi képviseletek jelenlegi hálózata tehát marad, helyzetük stabil, ám a követelmények is nagyok velük szemben. A legfontosabb mozzanat az egység: a külügyi szolgálatoknak, függetlenül attól, hogy mely tárca alá tartoznak, egységesen, a nagykövet irányítása alatt kell működniük. Szakmai kérdésekben persze lehet vitatkozni, ellenvéleményt képviselni, ám be kell látni – szögezte le a miniszterelnök –, hogy a politikai felelősség a kormányt terheli. Amikor egy kérdésben a döntés már megszületett, ahhoz a külszolgálatban is mindenkinek igazodnia kell.

Az ország nincs olyan helyzetben, hogy hibázni lehetne: ez a nagy és erős államok sajátja. Mindazonáltal *Antall* József szerint a külpolitika eddig sikeresen tette a dolgát, s olyan széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszert alakított ki, amire eddig nem volt példa.

Cél a Közös Piac

Ami a szomszédos országokat illeti – hasonló, a Közös Piac felé közeledő stratégiájuk miatt – különös figyelmet szentel a kormány Lengyelországnak és a Cseh és Szlovák Köztársaságnak, ám kiemelten fontosnak tartja a Szovjetunióval való rendezett viszonyt is. Utóbbi ország velünk szemben kialakult mintegy *másfél milliárd dolláros passzívuma nem politikai gyökerű, egyszerűen a gazdaság összeomlása miatt nem tudnak fizetni a magyar árukért.* A kivonulással kapcsolatos elszámolásoknál a kormány korrekt mérleget kíván vonni.

A jugoszláviai helyzettel kapcsolatban Antall József üdvözölte *a háromhónapos moratóriumot*, s hangsúlyozta, hogy a magyar kormány az első perctől fogva *a szuverén köztársaságok konföderációját* tartotta a legjobb megoldásnak.

A külgazdasági orientációról szólva az *Európai Közösséget* nevezte meg elsőszámú és alapvető stratégiai területként, de fontosnak minősítette az Egyesült Államokkal és Japánnal kiépítendő kapcsolatokat is. Ugyanakkor Magyarországnak alkalmassá kell válnia arra, hogy nagy nyugati cégek itt építsék ki azokat az állásaikat, amelyekből nem csak ezt a tízmilliós piacot, hanem az egész térséget be lehet venni.

A miniszterelnök ismét fontosnak [illegible] hangsúlyozni, hogy Ma[illegible] kapcsolatok minisztere lépett a mikrofonhoz. Az elmúlt időszakról szólva történelmileg előzmény nélkül való folyamatnak minősítette a gazdaság átalakulását, amelynek eredményeképpen Magyarország ma szerinte már *nyolcvan százalékban piacgazdaságnak tekinthető, s a hiányzó húsz százalék kiépítése is végbemehet a következő egy-két évben.* A korábbi eltorzult gazdasági rendszer új pályára állítása ezzel együtt rendkívül komplex feladat, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a GDP idén várhatóan újabb 6-8 százalékkal esik majd vissza. Egyes szakágazatoknál ez a csökkenés elérheti a 40 százalékot is.

A gazdaságnak egyszerre kell megküzdenie *kínálati és keresleti sokkal.* Utóbbi a *keleti kereskedelem összeomlásából*, illetve a hazai kereslet visszaeséséből, előbbi a külföldi konkurencia erőteljes megjelenéséből és versenyéből következik. Erre a kettős kihívásra nincs használható recept, kreatív saját megoldásokra van tehát szükség.

Az idei év első öt hónapjában ráadásul *nem folytatódott* az a kedvező trend, amely tavaly jellemezte a külkereskedelmet. *A kivitel 11 százalékkal, a behozatal 7 százalékkal marad el 1990. első öt hónapjához képest.* A konvertibilis külkereskedelemben kivitelünk 30 százalékkal nőtt a tavalyihoz képest, behozatalunk azonban 90 százalékkal, aminek következtében 750 millió dolláros deficitet könyvelhettünk el. Rubelviszonylatban 40 millió rubeles passzívum alakult ki. A tárca – hangsúlyozta a miniszter – már régóta hangoztatja, hogy *az omlásveszély Keletről jön.* Tavaly, az első öt hónapban itt még 1,8 milliárd transzferábilis rubelnyi exportot, s 750 milliónyi dollárkivitképes tömegeit. A kormányzatnak segítenie kell a piacváltást. Ugyanakkor a cégeknek is be kell látniuk, hogy a szovjet fizetőképesség drasztikus javulásával rövid távon nem lehet számolni, muszály tehát igazodni a nyugati követelményekhez.

A mostani kedvezőtlen helyzet jelentős részben átmeneti külső tényezők következménye. Bizonnyal állítható, hogy a külső feltételek jövőre javulni fognak, s 1992. végén, 1993. elején elindulhat egy megélénkülés, ami fellendülésbe csaphat át – fejezte be előadását Kádár Béla.

Túltermelési válság

A mezőgazdaság problémáit ecsetelve Gergátz Elemér földművelésügyi miniszter nem vélekedett ilyen optimistán a helyzetről, s már-már kétségbeesetten kérte a kereskedelmi tanácsosok gyülekezetét, *segítsenek* eladni a felhalmozódott magyar feleslegeket. A keleti kereskedelem beszűkülése a tárcát igazán *súlyosan érintette, relatív túltermelési válság alakult ki.* Rengeteg a tej, a disznóhús, a marhahús, a gabona, a gyümölcs, a bor. S mindez nem azért van – magyarázta a tárca vezetője –, mert a magyar mezőgazdaság túl nagy költségekkel termel. E tekintetben a nyugati országokhoz képest átlagosan 55-60 százalékos komparatív előnyünknek kellene lennie. Dehát a szubvenciók versenyében rendre *alul maradunk.* Ezek leépítése lassan Nyugaton is megindul, így várhatóan itt is kedvezőbbre fordul majd a helyzet, ám a több millió liter tejet, a három millió tonna búzát, s a tengernyi bort még az idén kellene eladni.

A miniszter *cáfolta* azt az elterjedt nézetet, hogy a földművelésügyi tárca szét akarná szabdalni a mezőgazdaságot *nadrágszíjparcellákra.* Szó sincs erről, ők tulajdonrendezést, s optimális birtoknagyságot, s valódi, magántulajdonon alapuló szövetkezeteket akarnak. Az új jelszó pedig most már világos: nem sokat kell termelni, hanem annyit és olyan minőségben, amit a világpiac igényel – zárta gondolatmenetét Gergátz Elemér a kereskedelmi tanácsosok értekezletén.

(zsubori)

Új vezet[illegible]ása Ózdon

MAJNYOKI László épület

A Vár eredeti szépsége

Mányoky László építész mondta június 14-i számuk Pest-Buda rovatában: „ ...nagy a változás a vári közéletben. Korábban *Vár-barátok* voltak, most meg *Vár-védők*. Akkor a várbeli veteránok perlekedtek valamiért, most inkább valami ellen heveskednek az emberek." A tisztelt olvasóra bízom ezen általánosítás értékelését. Annyit azonban szeretnék megjegyezni, hogy a Vári Lakossági Körök keretében működő *Vár-barátok Köre éppen huszonöt éve áll fenn* (régebben a Hazafias Népfront égisze alatt) *és működik ma is*. Kulturális feladatai mellett mindig is foglalkozott a Vár aktuális problémáival, így *Sedlmayr* Jánosné Ybl-díjas építész már két évvel ezelőtt ismertette körünkben a Várral kapcsolatos elképzeléseket, hasonlóképpen *Őry* Sándor a Halászbástya rekonstrukcióját. Az évek folyamán előadást tartott többek közt *Dragonits* Tamás, *Horler* Miklós, *Kriszt* György, *Borsos* Béla, *Ráday* Mihály. A „veteránok" tehát mindig mint szakértők szólaltak meg a Vár-barátok Körében. Meghallgatásukat Mányoky Lászlóval együtt én is elengedhetetlennek tartom, viszont ugyanennyire fontosak a laikus lakosság észrevételei is. Vonatkozik mindez a Vár-barátokkal párhuzamosan működő Budai Vár-védők Egyesületére is, akik lakossági gyűlést hívtak össze májusban, hogy a mindnyájunk által kifogásolt stílszerűtlen üzletnyitások ellen tiltakozzanak.

A budai Vár történelmi múltú lakónegyed. Természetesen ezen a királyi palotától északra fekvő úgynevezett polgárvárost értjük. Ennek a városrésznek a Mátyás-templomot, Halászbástyát és néhány szép palotát kivéve alig vannak kiemelkedő műemléki épületei. Műemlék, méghozzá páratlan szépségű műemlék az egész városka szeszélyesen kanyargó utcáival, hangulatos udvaraival, bensőséges kisvárosi atmoszférájával és csodálatos fekvésével. Ezt ma bizony sokszor elfedi a nyüzsgő városkép. Nem világos előttem, hogyan akarja Mányoky László ebből kihámozni a „Vár eredeti szépségét" olyaténképpen, hogy ezt a kavalkádot még fokozza. A turistákkal kedvesen, udvariasan kell bánni – ez természetes, de az igényesebbek nem azért jönnek ide,hogy vásári tömegárut szerezzenek be.

Nem tudom, miért baj az, ha a régi házak lakásaiban biedermeier bútorok vannak? Nem hiszem, hogy a turisták ízléstelen butikárut keresnének a „világörökségnek" minősített Várban és nem tartom hasznosnak, hogy kedvükért a budai Várat vendéglőkkel és kocsmákkal tömjük meg. Világéletemben itt laktam, ebben az öreg vári házban, de nem emlékszem, hogy „még a harmincas években is, több mint hatvan kocsma, étterem működött volna itt." Már akkor is túl sok volt, ami volt, ma is túl sok, – pláne diszkóval tetézve. A Vár szépségének helyreállításához inkább kevesebb kocsmát, italboltot kell kívánnunk. Ez találkozik a közbiztonság problémájával is.

Egyetértek Mányoky Lászlóval abban, hogy a Vár biztonságát csak állandó éjjel-nappali rendőri jelenléttel lehet megoldani. Ez vonatkozik a közlekedésre is. El sem tudom képzelni, hogyan zajlana a Vár közlekedése a Vár tengelyét képező Tárnok utca kikapcsolása révén. A Vár lakónegyed, amelynek normális ellátásához közlekedésre, szállításokra van szükség. Nem tudom, hol kívánnák például biztosítani a Vár-busz közlekedését? A szűk, kanyargós és a pincék statikai állapota miatt egyáltalán nem biztonságos Úri utca nem alkalmas erre. Nem is beszélve arról, hogy a gyalogosutcának kikiáltandó „vásárló"-utcában is minden lenne, csak az nem, amire a vári lakosságnak szüksége van. Ellenkezőleg, jól bevált eddigi üzleteinket: fodrászat, Fortuna utcai közért stb. egymás után adják el.

A Mányoky László által proponált vári „dirigens" kérdése nem tudom, megoldható-e és abban sem vagyok biztos, hogy szükséges-e. *Kard* Aladár, a Vár képviselője mind ez ideig igazán lelkiismeretesen képviselte a Vár ügyeit.

Utolsónak hagytam a beépítések kérdését. Ez természetesen elsősorban a szakemberek problémája, biztosra veszem, hogy idővel jól meg is fogják oldani. Idővel, hiszen ez mind rengeteg pénz. Magam részéről őszintén sajnálnám a gyönyörű fáival, bokraival, virágaival díszelgő kis parkot a Tárnok utca és Szentháromság tér sarkán. Kis darab természet, amiből a városokban már alig van valami. Persze lehetne még szépíteni, alakítani és főleg karban tartani, ami ráférne a Bástyasétányra, a vári lépcsőkre és hegyoldalakra is.

Szeressük, gondozzuk és tartsuk meg a Várat szépnek, vonzónak az idegen számára, de elsősorban magunknak, magyaroknak.

Dr. Ney Klára
a Várbarátok Körének vezetője

Mintha elvágták volna!

Sok múlik azon, hogy embertársaink miként tolerálják a mi rossz szokásainkat – mondotta egyszer volt főnököm.

Mindez most, a horkolással kapcsolatban jutott az eszembe. Állíthatom, hogy sok viszontagságon mentem át miatta már a katonaságnál is. Különszoba ugyanis nem volt biztosítva. Jellemző, hogy évtizedekkel később egyik csapattársammal találkozva az első kérdése ez volt: horkolsz még? Ezért vált el tőlem első feleségem; nem bírta szegény a sok altatót. Mostani, második feleségemet is zavarja, jóllehet kétszobás lakásunk másik szobájába, a gyerek mellé költözött.

Ilyen előzmények után bukkantam véletlenül a Magyar Nemzet alábbi, szokatlan hirdetésére (június 6): „Mintha elvágták volna! Éjszakai fogcsikorgatás, horkolás. Telefonszám". Ennyi.

A hirdetés nyomán egy fogorvosi rendelőben kötöttem ki. A részletek helyett a lényeg: itt egy, a horkolást megakadályozó nyelvsapkát kaptam. Mi tagadás, kezdetben nem nagy bizodalmam volt iránta. Azt sem tudtam, hogy ilyesmi létezik. Használatát is rossz lelkiállapotban kezdtem el, hiszen már annyi kudarc ért.

A nyelvsapka, mindezzel nem törődve, tette, ami a feladata volt; a maga egyszerű módján, a legcsekélyebb kellemetlenséget sem okozva, egyik napról a másikra megszüntette nálam a horkolást!

Minden megváltozott körülöttem.

Ezért úgy érzem, köszönettel tartozom a feltalálónak, és a Magyar Nemzetnek is, hogy segítettek rajtam. A segítő szándék vezet engemet is, amikor közreadom tapasztalataimat: szerintem ezzel a módszerrel kitűnő eredményt lehet elérni, különösen hasznos kis lakásokban, ahol a horkolás elől nincs hová menekülni.

G. I.
Budap

Mányoky László

M/ányoky/ L/ászló/: Hotel "Marina", Balatonfüred. /Mányoky László, Erjeska István é pitész, Czoczek László belsőépitész, Kiss E. Gusztáv kerttervező/ = Miszaki Tervezés, 1966. 5.sz. 26-27. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 249. l.

Mányoki László, építén MDh

A Balaton füredén épülő 11 emeletes Hotel Mariát tervezte.

Makett: Repr.

— : Marina, Annabella 3

ESTI HIRLAP Bp. 1966. okt. 10.

Mányoki László épitész M.D.K.

KÖZTI

Balatonfüred, Hotel Marina, /modellfotó/
Belsőépitész: Bedécs Sándor,
Kerttervező: Kiss E. Gusztáv
Társtervező: Brjeska István

Magyar Építőművészet 1967/5. 9.1.

MDK

Mányoky László építész

felszabadult Bp. müvészete. N.Szal. 1960.

M.D.K.

Mányoki László épitész

A Benczur utcai pedagógus vendégotthon ötemeletes épületének tervezője.Rajz a Népszavaban.

Cikk: Épül a budapesti pedagógus vendégotthon.

Népszava,1959.jul.15.

Mányoki László, építész M Dk

A XVII. ker.-i Dózsa György Művelődési Ház tervezője.

— : Új művelődési otthon a XVII. kerületben 2. l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. nov. 11.

M.D.K.

Mányoki László épitész

1961 .évi Ybl-dij II. fokzat

az egri iskola terveiért és a középülettervezés terén kifejtett müködéséért

Magyar Epitőmüvészet 1961 4.sz. 61.l.

Mányoki László

Pedagogus Vendég otthon, Gorkij fasor, 1959-60, tervé

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960.
141.

M.D.K.

Mányoky László épitész

Balatonfüred, Marina-szálló, 1966, repr.

Magyar Épitőművészet 1968/4, 11-12.l.

Mányoky László épitész M.D.K.

Pedagógus szálló, 1960.

Magyar Épitőművészet 1968/4, 9-10 l.

M.Df

Mányoki László
építesz

A Marina szálloda terverője

Mányai Lóránd: Hotel Marina
Vendéglátás, 1969. szept.

Mányoki László, építész
a MÉSZ Mesteriskola előadásai.

I. ciklus 1970–72.

Mányoky László: Tervező vállalataink
belső problémái.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2 szám, 3–old.

MDK

Mányoki László, építész

II. f.-t kapott.

–: Átadták az idei Ybl-díjakat 8.

Népszabadság, B.i. 1970. ápr. 2.

Mányoki László építész

A Körti tervezője.
A balaton füredi Marina Kálló
tervezéséért Ybl díjat kapott
(II. fok)

N.N.: Átadták az idei Ybl-
díjakat

Nagyvaradság 1970 IV. 2

Mányoky László

M/ányoky/ L/ászló/: Magyar Autóklub székháza, Budapest. /Mányoky László, Jakab Zoltán építész/. Magyar Építőművészet, 1966, 15. évf. 5.sz. 27-31. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 249.l.

Mányoki László [építész?] MDH

A Középülettervező Vállalat Jöméruöke.
Ő készítette 1959-ben a művelődési
ház tervét.
Most: nyilatkozik.

d.k.: Ki felelős a Dózsa Művelődési
Ház hibáiért... 6

EST/ HIRLAP. Bu. 1963. nesh. 17.

Mányoki László M.D.K.

Résztvett a pályázaton

15 e00 forintos III. dij

Tervezők:Mányoki László,Mózer Pál, Orosz István,
Mostbacher Ödön, és Vörös György

Negyvenhét pályamü érkeztt az uj keszthelyi szálló
tervpályázatára

Magyar Nemzet 1963. december 10. 3.l.

Mányoki László: építész

Az adásban a Vár megyed egész rekonstrukciós folyamata a téma. – Mányoki László, a Középület Tervező Váll. igazgatója elmondta, hogy a volt Honvédelmi Minisztérium helyére egy nagy koncert-termet terveznek. Ez a vágy, ez az elképzelés.

Urokáink is látni fogják.

1980. II. 26. TV. 22.10 /7/.

1021

Mányoki László épület

1977. XII. 22. 18.30 Kossuth
Esti Magazin

Arató Erzsébet felvételével folytatjuk az Esti Magazint. Nivó-dijat kapott ma négy, különlegesen jól sikerült létesitmény tervező és épitő gárdája. Dr. Ábrahám Kálmán miniszter a Hylton Szálló, a dunaujvárosi fedett uszoda, az Athenaeum Nyomda és a miskolci gyermekkórház alkotóit tüntette ki. Az Esti Magazin mikrofonjánál elsőként a Hylton tervezőinek képviselője.

- Az iménti pillanat egyike azoknak a pillanatoknak, amikor a tervező,az alkotó úgy érzi, hogy érdemes volt vivódnia, kinlódnia. A társadalom is elismerte, hogy maradandót, művészit alkottak. Gratulálunk Mányoki Lászlónak a Középülettervező Vállalat igazgatójának, és kollektivájának. Az ön nevükhöz füződik a Hylton Szálló épitése.

- Igen. Ha valamiért érdemes épitésznek lenni, akkor ezek a pillanatok azok. Valamennyiünk nevében én is boldog lehetek, boldog is vagyok, hogy azon munka, amely hosszú éveken át annyi vitát, ellenérzést váltott ki, végeredményben mégis sikeres volt. És ha egyszerüen szeretném kifejezni magam - és úgy szeretném - akkor azt mondom, hogy az épület beállt a többi budapesti épület közé, mintha odaszületett volna, és ez számunkra a legnagyobb boldogság.

- Átadjuk a szót, dr. Ballai Györgynek, a Középület Épitő Vállalat igazgatójának. Milyen is volt az összhang?

- Nagyon kitünő. Itt negyven vállalat dolgozott közvetlenül a helyszinen, és összesen mintegy 100 vállalat dolgozott annak érdekében, hogy ezt a házat hát ilyen nivón épithessük meg. Nagyon jó kapcsolat volt a ház berendezése előtt a képzőmüvészekkel is, hiszen a világitó testek, a belső dekoráció mintegy 40-45 iparmüvész és képzőmüvész is dolgozott.

- Az épitőmüvészet mennyiben rokon a többi müvészettel?

- Nagyon érdekes, összetett müvészet az épitészet. Mert az nemcsak valamilyen müvészi alkotást hoz létre, hanem ugyanakkor használati értéket is. Ennyiben bonyolultabb cselekvés és soha sem egy ember alkotása, hanem mindig egy kollektiváé.

- De azért valahol van egy vezérfonál, azért kell valahol egy tervezőnek lenni, aki az adott feladatok ismeretében is a fantáziáját hozzátesszi. A lényeget, a vázát megalkotja.

- Ez valóban igy van. A zenekar, ha egy jó zenei produkciót

ad, akkor ebben kell lenni egy zeneszerzőnek, aki egy jó partiturát ir, és kell lennibenne egy karmesternek, aki azt eljátsza. Azon kivül sok száó hangszeresnek és minél nagyobb a zenekar, annál több ilyen ezetőm az egész kollektiváb el re lenditőx embernek. Hát taán kicsit ilyen az épitészet is

- Akkor a zeneszerző a terveő?

- Igen. És a karmester pedig a kivitelező.

- Ön melyik vállalattól vanitt?

- Gyár- és Gépszerelő Vállalat vezérigazgatója vagyok. Pósa György. Értesitett az EVM bennünket, hogy a dunaujvárosi fedett uszoda szerelési munkáiért a vállalat Nivó-dijat fog kapni. Meglepetésszámban meő kitüntetést számit számunkra. Az ott dolgozó termelő kollektivák nagyon lelkiismeretes, becsületes munkát végzett, mikor ezen munkákat elvégezte.

- Hogyhogy kapták ezt a megizatást?

- Valószinü, hogy a Dunai Vasmüben lévő részlegünk, ako hosszú-hosszú idő óta dolgook már, több mint tizenöt éve, ez kivivta azt az elismerés és az t a bizalmat is a Dunai Vasmü részéről, hogy ezt a unkát is meg tudja valósitani ami ott ránk várt...

- Akkor valamit a munkáról!

- Olyan munkát kellett elvégezni, mint a viztisztitó berendezés szerelése, vegyszeradgoló szerelése, az emelhető fenék és fal hidraulikájának szerelése, és a kompresszorok szerelése. Nem volt egyszeri. De megvalósitottuk sikerrel.

MDK

Mapheus de Veza, épitész
Bécs,1555,feb.23,VI.3.

Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 5o. 1.

Mapsitz Antal, áoslegény

Sopronban 1812.máj.15.én villámcsapás érte gr.Széchenyi Feremc téglavetőjét. 8 személy volt abban a szobába Köztük Mapsitz Antal is. Kezükön v.lábukon sérültek meg meg, elkábúlva a földre estek. 277.old

Réthly Antal: Villámcsapás 1812.május 15-én Sopronban 276.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968. Sopron

Napsitz

Már Ferenc

egyi ácsmester

1845–1846

l.

Faragó Bálint: A

mezőtúri ref. egyház

története 1530–1917 ig

Mezőtúr é n. 94. l.

M E G H

az Istitutó di Ştudi Romani M

Országos Bizoţtsága / IX.Hőgyes Endre

f.év junius 26.napján d.u.

a l a k u l ó k ö

Tárgysorozat:

1, Az előkészitő bizotts

2, A tisztikar és a vála

3. Esetleges inditványo

Miár Mátyás
egri ácsm 1830
Vaka József, könnves
haller 1830
bontottak le a regi egri
nekeseghazat
Joo János rajztanto
Steimmelvöger Mihály
egri könnves-paller
Frömberg Károly Friggyes
rapolo

Leskó József. Az egri
nekeseghaz. Egri Egy-
házmegyei Közlöny
1915 164 l

~~Czibakháza VIII. 71.~~

Már Lajos

nagykereki fafaragó mester

Bárc, András: Népi díszítőművészet Hajdú-Bihar megyében, Debrecen, 1955.
45.o.

Már Menyhért

Magister Architectus
ex Austria
1768 jun. 20. vétetett fel az egri polgárok közé.

Breznay Imre: Eger a XVIII. században I. k.
Eger 1933. 66. l.

M.D.K.

Már Mátyás, egri ács mester

A Pyrker féle egri fürdő bővitésnél dolgozott 1829-30-ban. 173.o.

Sugár István: Az egri melegvizü fürdők története. II.rész.1791-1965. 165.o.

Az Egri Múz.Evkönyve.IV.Eger.1966

Mar M./Moris/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalosle-gények jegyzéke származási hely szerint:"Baden,Svájc: Mar.M." 121. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 1 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Evkönyve

Moris Mar,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,October 1692 Jahr utan:"Anno 1693 Datum den 7 Juni habe ich Moris Mar von bade In Zweiser landt Ein diseier gesel". 108.old

Batári Ferenc: Asztalosiegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Antus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Mar, Moris, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Mar, Moris, Baden, Svájc, 1693. VI. 7." 118. old. 13. jegyz

Batári Ferne: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

Ifj. Mara Lőrinc, építész

Tart László: Így épült az Országház.

A gótikus stílusnak sok ellenfele volt, inkább szerették volna, ha az Országház reneszánsz stílusban épül. Ifj. Mara Lőrinc építész még brosuraszerű könyvecskét is írt a gótikus stílus ellen „Az állandó országház terve ártatlan" cím alatt.

Budapest folyóirat, 1988, 8., 24 old,

Mara Lörnier, fel. ő szállaspataki

itj. műépítész Munkája

Az állandó országhaz terve

Bpest 1884.

Szinyei. VIII. 528. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Maráczy Ferenc
KISALFÖLD
1907 JUL 2

1021

Maráczy Ferenc: Tűzfal

rtján

ágig ömlött a me-

az ágyúk elhallgat-
ekig tartó csendből
ondolatok új kor-
takozását jelezték.
ó és kézzelfogható
tagú földosztó bi-
egalakulása volt,
családnak 378 hold
tott Eszterházy hit-
ból.
etett" — szokták
környéken arra,
ázi *„állampolgár"*
n ritka, szerencsés
lkozása az iparnak
daságnak ez a tele-
r lakosú faluban
llandó munkással
cukorgyár, s gyár-
en még újabb 500
e van szükség.

A jövőre kilencven esztendős, mégis

agy család

család" — így tart-
n az üzem dolgo-
ó ez, hiszen gya-
ves jubileumi juta-
a 25. munkás évét
ról gyakran halla-
gyerek csak tegnap
a gyárba megy,
hazamegy, hiszen
al, testvér a test-
kozik ott.
dek alatt kialakult
a létszám stabili-
illére az üzemi
Mert sajátos mun-
gyári: aki a kar-
latt lakatos, he-
éppen asztalos,

vagonokat, hanem — a gépkezelőt kivéve — emberi kéz segítsége nélkül a répát a vagonból a három emelet magasságú répamérleghez és vágógépekhez továbbítsák.

És a tsz család

„Szegény ember kevéssel beéri, vágyait ha kevesebbre méri" — írta Arany János a XIX. század kiutat nem találó szegényemberéről. Azt a kiutat hosszú vajudás után 1959-ben találta meg a Petőháza földművelő lakossága.

hogy több munkás, m
könyvelő — aki a szo
dos községben lakik —
jön a munkahelyére, a
gyárba.

De nemcsak a ma m
képnek számító kerék
rázs, hanem a házak is
nek bizonyultak. 1945-
községben 50 házhelye
tottak ki: 37 a gyári m
soké, 17 a gazdálkodók
A meglévő négy utca
egyszerre 3 új épült. E
volt elég, ezért 1964-ben
jelentkező kapott házh
Ha ehhez hozzászámítju

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1021
1975 I. P. 7 5
ŻYCIE WARSZAWY
Miklós Marabas

KULTURA • SZTUKA

BUDAPESZT W SZTUCE

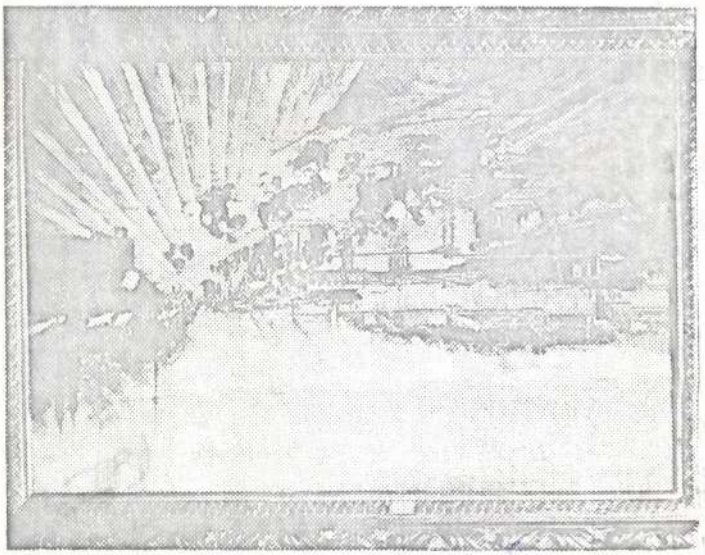

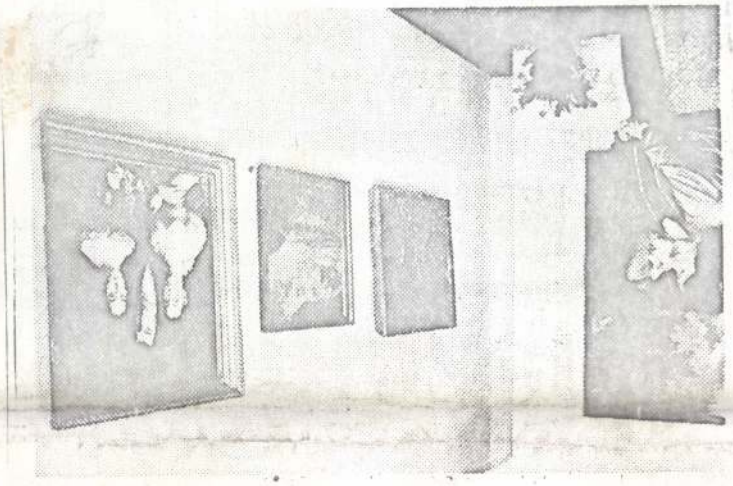

W dniu 30 rocznicy wyzwolenia Budapesztu, otwarta została w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy wystawa pn: „Okolice, ulice i mieszkańcy Budapesztu, 1700—1975". Pokaz przygotowany przez Muzeum Historyczne w Budapeszcie obejmuje wybór malarstwa, grafiki i rzeźby ze zbiorów tej placówki (łącznie 90 prac).

Zamiarem węgierskich organizatorów było zaznajomienie polskiej publiczności z przeobrażeniami, jakim ulegał Budapeszt na przestrzeni minionych dwu stuleci, jak z małego, XVIII-wiecznego miasteczka przekształcił się w centrum przemysłowe, handlowe, komunikacyjne i kulturalne kraju. Układ ekspozycji skomponowany został w chronologicznym ciągu historycznych i współczesnych migawek ukazujących zmieniające się oblicze miasta oraz przypominających jego dawnych i obecnych mieszkańców.

Najstarsze eksponaty malarskie na tej wystawie przedstawiają krajobrazy z okolic miasta w czasach, gdy składały się na nie dwa oddzielne organizmy miejskie, Peszt i Buda. (Antal Ligeti, obraz pn. „Panorama Budapesztu"). Peszt ulokował się na lewym płaskim brzegu Dunaju, Buda zaś na wzgórzach prawego brzegu rzeki. Oba miasta zespolił na stałe most łańcuchowy (Miklos Marabas, akwarela pn. „Uroczyste położenie kamienia węgielnego pod most łańcuchowy"), pierwszy z ośmiu mostów, które obecnie spinają brzegi Dunaju w Budapeszcie. Zanim to jednak nastąpiło, ludność obu grodów przeprawiała się na drugi brzeg po moście pontonowym, co dokumentują panoramiczne obrazy i grafiki ówczesnych artystów C. F. Wicksteeda, „Ferenca Jaschke i Androsa Petricha". Szereg płócien ukazuje dynamiczny rozwój urbanizacji miasta w drugiej połowie XIX wieku.

W roku 1873 połączenie obu miast uzyskało ramy prawne. Charakterystyczna sylwetka miasta ukształtowała się na przełomie ubiegłego stulecia, kiedy to elementy architektury barokowej i klasycystycznej uzupełnione zostały gęstą zabudową eklektyczną. Monumentalność architektury Budapesztu, jego mosty i regularna siatka ulic oraz obraz rozległych, malowniczych przedmieść były inspiracją wielu kompozycji olejnych i akwareli przedstawionych na obecnej wystawie.

Pewnym wzbogaceniem ekspozycji, a zarazem poszerzeniem obranego tematu, jest fragment wystawy ukazujący wybrane dzieła węgierskich malarzy reprezentujących nowatorskie tendencje w sztuce na początku XX wieku. Spotykamy więc na wystawie przykłady węgierskiej percepcji postimpresjonizmu, ekspresjonizmu, przede wszystkim zaś kubizmu: dzieła J. Rippl-Ronaia, K. Ferenczy'ego i L. Mednyanszky'ego. Zainteresowanie życiem proletariatu w latach międzywojennych przejawiał w swym malarstwie Gyula Derkovits. Życie Budapesztu w latach powojennych obrazują malarze na przykładzie migawek z odbudowy miasta i jego mostów, na przykładzie pracy i wypoczynku jego mieszkańców.

Ekspozycję zamyka niewielki dział rzeźby. Poza statuetkami z brązu m. in. T. Vilta i J. Somogyi uwagę zwraca kompozycja Imre Vargi pn. „Partyzant". Rzeźby tego autora są dobrze znane bywalcom warszawskich galerii, bowiem nie tak dawno odbyła się w „Zachęcie" obszerna, indywidualna wystawa jego prac, dzięki której dał się poznać jako rzeźbiarz o rozległych zainteresowaniach tematycznych operujący oryginalną formą i śmiały realizator kompozycji wielkoformatowych i pomników.

Wystawa obrazująca przeszłość i teraźniejszość jednego z najpiękniejszych miast europejskich czynna będzie w Muzeum Historycznym do 2 marca br. (wk)

Fot. Zbigniew Furman

25 km kolejny

MARÁCZI GYULA, kefekötő

A Vas-megyei Levéltárban az iparhatóság iparlajstromában szereplő szombathelyi kefekötőmesterek adatai:
Maraczi Gyula, kezdet 1901. Megszűnés 1931. 109.old

DOMONKOS JÁNOS: Kefekötőmesterség Szombathelyen
108.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD
1969 MÁR 16

Maráczy Sándor

1021

Kisalföld

Megyei pedagógusok képzőművészeti kiállítása

Egy hete nyílt, s még egy hétig lesz nyitva a győri műcsarnokban a megye pedagógus képzőművészeinek tárlata. Jó és szükséges is alkalmat teremteni időnként rajztanárainknak, hogy munkáikat szélesebb közönségnek is bemutathassák, s egymás törekvéseit, eredményeit kölcsönösen megismerhessék. Talán csak az időpont most nem a legalkalmasabb, hisz a rendszeresen kiállító alkotók új műveiket a felszabadulási pályázatra küldték, illetve a tavaszi tárlatra „tartogatják". De célját így is eléri a tarlat, hiszen a résztvevők legtöbbje ritkán, vagy most először állít ki. Az ő tevékenységüket tükrözi a hetven kép nagyobb hányada s a plakettek, érmek fele része is.

Gazdag témavilág fogadja a látogatót, a művekről a tájak szépsége, az évszakok hangulata, a dolgozó ember s a keze nyomán alakuló környezet, a színek és vonalak harmóniája, játékossága szól — meglátójuk és megörökítőjük egyénisége szerint. Vallanak a képek· mit látnak szépnek és jellegzetesnek pedagógus képzőművészeink mindennapi élményeikből, életük eseményeiből, a futó pillanatok emlékéből.

De hadd adjak hangot hiányérzetemnek is: tulajdonképpen nem érzékeltem a tárlaton azt, hogy pedagógusok munkáit nézem. Ez részben pozitívum is — mert az ellenkező túlzást is kifogásolnám —, de legalább annyira furcsa is.

Egyetlen gyermek-ihlette kompozíció vagy portré vagy zsánerkép sincs a képek között. Az iskola, az ifjúsági mozgalom, a tanulóifjúság mint téma teljesen kint rekedt a tárlatról. (Nem tudom, hogy a zsüri „jóvoltából", vagy nem is volt ilyen az érkezett anyag között.) Nem feledkeztem el a Gyermekbál címűről — de e képen sem látható egyetlen gyerek sem, tehát nem cáfolja észrevételemet.

Nehéz, de érdekes mondhatnám ösztönző feladat egy gyermekarc megörökítése akár ceruzával, akár mintázófával vagy ecsettel —, de ki ismerné jobban egy-egy karakterisztikus fiú- vagy kislányarc rejtélyeit, ha nem a művészszemmel megáldott rajztanár, aki lelkét, jellemét, egyéniségét „hivatalból" is ismeri növendékének? Vagy lehetséges, hogy szándékosan nem küldtek be gyermeket ábrázoló műveket, elkerülendő a „mesterségük címere" sablon jelzőt? Kár. De ez nem von le a kiállított művek értékéből, amelyeken sok-sok finomság, szeretet és elmélyültség érzik.

M. I.

Maráczy Sándor: Márciusi napsütés

NB I-es mérkőzések

KEMÉNY KÜZDELEM A HUNGÁRIA ÚTON

A hazaiak kezdték a játékot, de a széllel hátban levő Egyetértés vezette az első támadásokat. Sárközi a 20. percben kapura húzott, a 16-oson belül Galambos és Józsa együttesen felvágta. A megítélt 11-est Dunai félmagasan a bal sarokba vágta (1:0). A 30. percben Török felvágta az előretörő Harangit. Karrába ezúttal a balösszekötő helyéről, 20 méterről lőtt szabadrúgást. Jól eltalált lövését Hajdu kiejtette és a jókor érkező Gór a bal sarokba továbbította a labdát (1:1).

Csaknem állandóan a vendégek térfelén folyt a játék, változatlan hevességgel. Eseményszámba ment, ha az Egyetértés a félpálya közeléig is eljutott. A 70. percben az MTK-ban Takács jött be Török helyére, az Egyetértésben pedig Mohácsik helyett Varga Gy. játszott. A hatalmas fölényben levő MTK gólja a 76. percben született meg. Takács beadását Szuromi 8 méterről zavartalanul fejelhette, a bal sarok felé tartó labdába Varga csak belelendítani tudott (2:1). A 88. percben Harangi és Takács összeakaszkodott, a játékvezető mindkettőjüket kiállította.

Végeredmény: MTK—Egyetértés 2:1 (1:1).

NAGY HARC ÚJPESTEN

Az első tíz percben a vendégek támadtak többet. A 9. percben vezetéshez is jutott a Dunaújváros. Veszélytelennek látszó támadás nyomán Nagy a jobbösszekötő helyéről 18 m-es lőtávolságra szánta el magát, s a labda Szentmihályi öklével a jobb kapufára, s onnan a hálóba pergett (1:0). A 22. percben Solymosi 28 m-es bomba szabadrúgását másodszorra védte Aczél. Egyre inkább a Dózsa vette át a játék irányítását, de a Dunaújvárosi Kohász védelme jól zárt. A 44. percben nagy kavarodás támadt Aczél kapuja előtt, a kapus kétszer is bravúrral tisztázott, s aztán megszólalt a játékvezető sípja, 11-est ítélt a vendégek ellen. A büntetőt a jobbra mozduló Aczél mellett Solymosi nagy erővel félmagasan bombázta a bal sarokba (1:1).

A Dózsa két cserét hajtott végre, Dunai II. és Nagy L. lement. Juhász lett a jobbszélső, Fazekas a balösszekötő és Tóth A. a balszélső. Élénkebbek lettek a lilafehérek támadásai, a 49. percben mégis a Kohász szerezhetett volna vezetést, Csörgőt az 5-ös bal oldali sarkánál buktatta Zámbó. A 11-est Csörgő nagy erővel, félmagasan a bal kapufára lőtte, Aczél megsérült, de 1 perces ápolás után tovább játszott. Hatalmas nyomás nehezedett a dunaújvárosiak kapujára. A 70. percben Dunai III-at buktatták a 16-oson, Solymosi bomba-szabadrúgását Aczél kiütötte. A 75. percben egy gyors támadás végén Görőcs közelről, 4 m-ről lőtt a hálóba (2:1). A 89. percben baloldali szögletrúgás után Fazekas magasan felugorva, lefejelte a labdát Görőcs elé, Görőcs kapásból fél méter magasságban a jobb sarokba bombázott (3:1). Az utolsó percben egy megítélt szabadrúgás után Oláh mérgesen elrúgta a labdát, a játékvezető kiállította a dunaújvárosi középhátvédet. Az [illegible]

Rimszkij-Korszakov

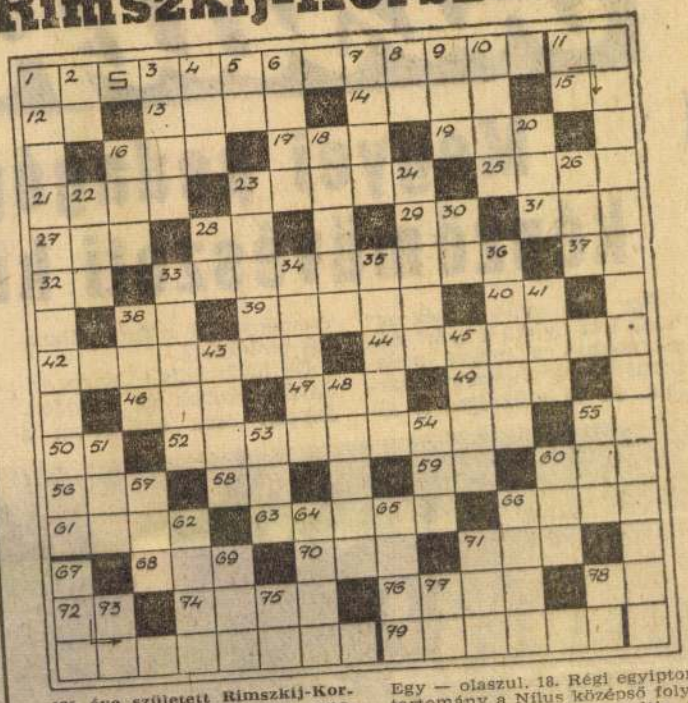

125 éve született Rimszkij-Korszakov, a világhírű orosz zeneszerző. Ebből az alkalomból rólla, illetve műveiről emlékezünk rejtvényünk vízszintes 1., 11., 79., valamint függőleges 1., 67. számú soraiban.

VÍZSZINTES: 1. Rimszkij-Korszakov első operája. 11. A zeneszerző egyik dala. 12. Kettőzve: cukorka. 13. Érzékeli. 14. Burgonyafajta. 15. Rangjelző. 16. Útra való. 17. Spanyolul szent. 19. A máj választja ki. 21. Síkság. 23. Járom — névelővel. 25. Való. 27. Jugoszláv község a Tisza partján. 28. Személyes névmás. 29. Római 501. 31. Fizikai mértékegysége a din (ék, hiba). 32. A nátrium vegyjele. 33. Régi görög materialista filozófus. 37. Az argon vegyjele. 38. Régi hosszmérték. 39. Massenet-opera (ford.). 40. Tagadás. 42. Sivatagi utasesoport. 44. Szerzetesek. 46. Férfinév. 47. Indítéka. 49. Finn város (más néven Turku). 50. Kérdő névmás. 52. Közbe-körbe jár. 55. Ürmérték rév. 56. Tromf. 58. Strázsa. 59. Kicsinyítőképző. 60. Utca — franciául. 61. Nyári rövid nadrág. 63. Balatoni üdülőhely. 66. Nem kielégítő a működése. 68. Sebhely. 70. Az Újpesti Dózsa elődje. 71. Somogy megyei község. 72. És — latinul. 74. Öltöget. 76. Termelési ág. 78. Tág. 79. **Rimszkij-Korszakov átírt műve (1890—92).**

FÜGGŐLEGES: 1. Operaházunk műsorán is szerepelt operája. 2. Ludolf-féle szám. 3. Görög betű, latinosan írva. 4. Krimi kezdete! 5. Mesefilm. 6. Cipel. 7. Tengelyen jógva ide-oda mozog. 8. Igekötő. 9. Angol sör (+'). 10. 24 óra. 11. Igen — oroszul. 18. Egy — olaszul. 18. Régi egyiptomi tartomány a Nílus középső folyásánál (ford.). 20. Meányboltja. 22. Költemény. 23. Romániai helység (+'). 24. Élc. 26. Menyasszony. 28. Sértetlen. 30. Kötőszó. 33. Megvásárolható. 34. Borsodi község (ford.). 35. Marokkó fővárosa. 36. Csipkés fodordísz a nyakkivágásban (+'). 38. Svéd váltópénz. 41. Győri sportegyesület. 43. Ütő. 45. Szovjet vadászgéptípus volt. 48. Keresgél. 51. Mesterséges nemzetközi nyelv. 53. Mint a függőleges 26. számú. 54. Vonatkozó névmás. 55. Attila népe. 57. Ultrarövid hullám röv. 60. Fogoly. 62. A sivatag hajója. 64. Tolna megyei község. 65. Enyv — németül. 66. Török váltópénz. 67. **Rimszkij-Korszakov híres zenekari szvitje.** 69. Gyom. 71. Ex sakk-világbajnok. 73. Személyes névmás. 75. Tetejére. 77. Mint a függőleges 2. számú. 78. Határjog.

E. B.

Beküldendő: A vízszintes 1., 11., 79., valamint a függőleges 1., 67. számú sorok megfejtése a szerkesztőség címére március 21-ig. A helyes megfejtést küldők között könyvjutalmat sorsolunk ki.

A MÁRCIUS 9-i számunkban megjelent rejtvény helyes megfejtése: (Vízszintes 1.): Faust elkárhozása; (függőleges 13.): Sardanapol utolsó éjszakája; (függőleges 20.): Rákóczi-induló.

Könyvet nyertek: Herceg Ferenc, Győrszemere, vasútállomás; **Huszty Mária**, Győr, Bartók Béla u. 1.; **Kiss Károlyné**, Sopron, Táncsics Mihály u. 3.; **Kovács Kornélia**, Lébény, Felszabadulás út 78.; **Rausz Anna Éva**, Csorna, Bartók Béla u. 57.

A könyveket postára adtuk.

LAKÁSÁT OTTHONOSSÁ VARÁZSOLJA,
HA BÚTORAIT
a GYŐRI ASZTALOS KTSZ-NÉL KÉSZITTETI
[illegible]k,
[illegible]ák
HATÁRIDŐRE vállaljuk.

Maráczi Sándor
festő

M.D.K.

Részlet a tárlatról.

Hamar Anna: Művészeti élet Győr-Sopron megyében
Művészet, 1968. június - 46 kép.

Maráczy Sándor

A győri Őszi tárlat 1971 kiállításon műnei szerepeltek:

„Folyótorkolat" (említve.)

Rácz K.: Őszi tárlat 1971.

Kisalföld, Győr, 1971. dec. 5.

MARACSEK KÁROLY, fazekasinas

Elszerződött Szigetvárra Lovrencsics Ferenc fazekashoz. 1896.febr.18-tól 1899.ápr.4-ig.-A szerződésben:"A gazda ad lakást,élelmezést,két pár cipőt és egy párcsizma fejlést,az összes költségeket a szülők viselik,kárpótlás 20 forint." 259.old. 7.jegyz

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf
1969.-1970. Pécs, 1974

MDK

Marácsik Benedek - B.Barnabás Imre

kiáll. a Kovács Szalonban.

8 Órai Ujs. 1931, III.24. 4 o.

Kovácsics Gabriella festő

Részt vett a Fiatal Művészek Studiojának
74. évi tárlatán az Ernst Muzeumban.

Dévényi Iván ismertetése.

Vigilia 74/12 854. o.

Maiacki Gabriella,

A Szegedi Nyári Tárlat ez évben ünnepli 20 éves fennállását. A jubileumi tárlaton szerepelnek a művész művei.

Halász Miklós: Szegedi Nyári Tárlat.
Pesti Műsor, 1979. aug. 1.

Maraiskó Gabriella, grafikusművész

Az idén huszadszor nyílt meg a Szegedi Nyári Tárlat, melyen a művész művei, tusrajzai szerepelnek, melyeken szinte vibrál a levegő.

Tandi Lajos: Jegyzetek két tárlatokról.
Tiszatáj, Szeged, 1979. 10. 90. old.

Maracskó Gabriella

Müve szerepel a Magyar Grafika 1978.

c.kiállitáson

Magyar Nemzeti Galéria,1979.február

- katalógus a könyvtárban -

Maracskó Gabriella, grafikusművész

A Képcsarnok raktárában 240 grafikája van bent a művésznek, négyszázezer forint értékben. Bálványos Hubá, a grafikai szakosztály vezetője – mondja az adásban, – Maracsko tehetséges rajzoló, eredetiek, egyéniek a munkái.

Ami a számok mögött van.

Csendélet raktáron.

1980. VI. 12. Kossuth 21.30 (Nyné).

Maracskó Gabriella, [grafikus]

□ MARACSKÓ GABRIELLA kiállítása nyílt meg a Csók István Galéria grafikai termében. Megnyitotta Supka Magdolna művészettörténész.

– □ Maracskó Gabriella

Esti Hírlap, Bp. 1980. szept. 22.

2.

MARACSKÓ GABRIELLA

Maracskó Gabriella öt művel szerepelt
a Milanoban rendezett magyar kiállitáson.

Katalogus:
Arte ungherese contemporanea,
Milano, Palazzo Reale,
Dicembre 1979 - gennaio 1980.
Grafika 24-28.sz. 1 kép.
Firenze é.n. sztl.old. képekkel.

Maracskó Gabriella grafikus

„Tutaj" fa, 45 x 48,5 cm

szerepelt a Studió 1978-as kiállításán
-katalógus a könyvtárban-

Maraczki Gabriella

Az I. Nemzetközi Ifjúsági Rajz-
triennálén szereplő magyar kiál-
lító művészek között szerepel a
művész is.

Haulisch Lenke: I. Nemzetközi Ifjúsági Rajztriennálé
Művészet, 1979. szeptember – 47. kép.

Maracskó Gabriella grafikus

Husz Mária: Derkovits ösztöndíjasok beszámoló kiállítása

Művészet, 1983. július

Maraskó Gabriella, festő

L: Gál Tamás

Vadas József: Tél nélkül 12:

Élet és Irodalom Bp. 1984. márc. 2. XXVIII/9

Maraesko Gabriella

Valachi Anna: Képzőművészeti találat
az irodalmi múzeumban

Magyar Hírlap, 1985. VI. 12

Maracsó Gabriella

a II. Országos Rajzbiennálén.
(Salgótarján)

Dél-Magyarország
1984 nov. 2

MARACSKO Gabriella

Kortárs 1987.12.

Borús napokon azon tűnődöm, miként lehetséges, hogy a művészpályák iránti vonzalom nem vész ki sorra, hogy újra meg újra születnek műalkotások ebben az atombombától, sugárvésztől, aidstől sarokba szorított, kerge világban. Kánikulában viszont az jut eszébe másoknak, hogy „irodalomnak, művészeteknek nem muszáj lenni!" – ahogyan ezt az egyik „Alkotóház" kerítése mentén hallottam, egy kiskerti termését szuszogva cipelő testes pártól.

Supka Magdolna

„Lábujjhegyen éltünk..."

Maracskó Gabriella rajzairól

Úgy látszik, amíg az ihlet, e kóbor kutya, gazdájára talál minden művészetek költőiben, addig lesznek képek, szobrok, versek, novellák, meg operák is, ami mással nem magyarázható, mint a múzsáknak – az emberétől eltérő – immunrendszerével. Hiszen ha efféle védettségük nem működne, akkor már negyedszázada észlelnünk kellene a képzőművészeti fantázia lassú sorvadását – legalábbis egy európai hírű és hitelű francia író és esztéta budapesti előadásának jóslata szerint. Mi tagadás, nékünk, hazai viszonylatban, valószínűtlennek látszott az elsivárulás veszélye, hiszen telve voltunk a szocreál tévutak nyomán felgyülemlett tartalom- és formaújítás igényével, buzgalmával.

Hanem ha valami mégiscsak kimaradt képzőművészetünk repertoárjából, az az elmúlt négy évtized képes krónikája, egy velejéig izgalmas kor tükörképe. Igaz, a műfaj, amely ezt élményszerűen szolgálhatná – az életkép –, zsánerré laposodott, és avíttá vált. De ugyan hányféle műformát láttunk már halódni, majd újra fellendülni a divat szárnyain. Nyilván szükség volt rájuk.

Hát akkor hogy ne lett volna szükség krónikásra, a jelenségek éber figyelőjeként, történelmi eszmélkedésünk idején! De hát tapasztalnunk kellett, mint vásott el az alkotói kedv, mint fulladt bele az elképesztő művészietlenség s az unalom posványába a képírói lelemény, mintha csupa muszáj-életforma szürke zubbonyát viselték volna a megörökítendő ólmos mindennapok.

A kedélytelen szigor e dermesztő korszakában Krúdy könyvei vesztegzár alatt voltak, és Szabó Vladimír, mint romantikus képi meseszövő, a valós történelem megkerülésében találtatott vétkesnek. Gondoljuk meg, hogy az írói és festői elbeszélés e két géniusza nélkül mily fakó s lelkefosztott képet alkothatnánk az élet valódi és lehetséges színeiről. Manapság azonban, örvendetes módon, irodalomban-művészetben újra előbukkannak közelebbi múltunk sorra éledező, színesedő emlékképei is.

A mélyreható, életeleven művészi jelenlétnek egyik legérdekesebb műfaji és stiláris megnyilvánulását most a rajzművészetünk ifjabb nemzedékéhez tartozó Maracskó Gabriella műveivel szeretnők példázni. Eddigi munkásságának mintegy tíz évnyi visszatekintéséből kiderül, hogy ez a művész önkéntelenül is történelemben érez és gondolkodik, amidőn a köznapi jelenségeket naplószerűen követi, megőrizve a spontán feljegyzések fontolatlan őszinteségét. Figuráit például nem csoportosítja a társadalmi rétegződés normái szerint, hanem

elissza a pénzt. Melissa. Ady. Vérbaj. Rák. Onánia. Csíp az ollójával. Tán ollót vigyek utánad? Persze könnyű volt nekem, – azt tettem, amit akartam, a mamát be lehetett csapni. Hülye, marha lettem volna. Most megvetnek érte. Kezdjék a gyilkos urak. Kezdje Gyömrői. Kívánságra ugyse hal meg. Nem adok semmit és nem kell semmi. Elég vagyok magamnak, örömnek is bajnak is. Fölakasztom magamat. Hazamegyek. Éhes vagyok. Kész. B. m. az I. a K. Uristen a cefet világot!

JEGYZETEK

[1] Fodor Márk József Attila földrajztanára volt 1918-ban az Üllői úti polgári iskolában. (Vö. Szabolcsi Miklós: *Fiatal életek indulója*. Bp., 1963.)

[2] Szántó Judit (1903–1963) József Attila élettársa volt 1930–1936 között. Végleges szakításuk körülbelül a szöveg keletkezésének idejére tehető. (Vö. Szántó Judit: *Napló és visszaemlékezés*. Sajtó alá rendezte és a jegyzeteket készítette Murányi Gábor. Bp., 1986.)

[3] Gyömrői Edit (1896–1987) József Attila pszichoanalitikusa volt ebben az időben. Az analitikus kezelés során létrejött indulatáttétel hozza felszínre József Attilának anyja iránti ambivalens érzelmeit. (Vö. Szőke György. Magyar Pszichológiai Szemle, 1983. 6.)

[4] Rubin László (1888–1942) író, József Attila közeli ismerőse. Nevét említi József Attila a *Szabad ötletek*ben is. (Vö. Szabolcsi Miklós: *Érik a fény*. Bp., 1977., ill. M. Pásztor József. Tiszatáj, 1966. 4.)

[5] Gáspár Endre (1897–1955) író, műfordító, József Attila közeli ismerőse. (Vö. Szabolcsi Miklós, id. m.)

[6] Gáspár Antal (1889–1959) grafikus, karikaturista.

[7] Ángyika: nagybátyja, Pőcze Imre felesége (Vö. József Jolán: *József Attila élete*. Bp., 1940., továbbá József Attila *Emlék* c. verse.)

[8] Makai Ödön dr. (1889–1937) ügyvéd, József Attila sógora, ill. gyámja. Az első világháború éveiben került kapcsolatba a József családdal. (Vö. Szabolcsi Miklós, id. m., továbbá Gyertyán Ervin: *„Tisztán meglátni csúcsainkat"*, Bp. 1985. és József Jolán, id. m. Makai értékelése, szerepe József Attila életében még további tisztázásra szorul.)

[9] Rapaport Samu dr. (1888–1970) elmegyógyász, a költő első analitikusa. *Ideges gyomor- és bélbajok keletkezése és gyógyítása* c. könyvét József Attila rendezte sajtó alá. (Vö. Németh Andor: *A szélén behajtva*. Bp., 1973. ill. Szőke György id. cikke.)

[10] József Jolán (1899–1950) a költő idősebb nővére. Lala és Lucie néven is felbukkan a szövegben. (Vö. idézett könyvével. Szerepéről József Attila életében igen sokan írtak; a teljesség igényével történő feltárás, ill. értékelés még várat magára.)

[11] Babesné – Victor Babeş román tudós magyar felesége, Torma Jozefa (Torma régészprofesszor leánya), lelkes irodalompártoló Kolozsvárt (Balogh Egdár adata, ill. Ilia Mihály szíves baráti közlése.).

[12] Bláthy Ottó Titusz (1860–1939) elektrotechnikus tudós.

[13] Boknicsek néni – József Attila anyjának varrónő-vállalkozó ismerőse. A szövegben található mozzanatról részletesen ld. József Jolán, id. mű.

[14] Pászty: Pászti Elemér (1889–1965), József Jolán első férje. Az első világháború éveiben igen jó viszonyban volt a gyermek József Attilával. (vö. Szabolcsi Miklós, id. mű.)

[15] Gáspár néni: Gáspár Jánosné, a József-család szállásadója 1910 körül. A családdal a továbbiakban is kapcsolatban állt. (vö. József Jolán, id. mű.)

[16] Werner Gyula (1862–1926) politikus, író. Több romantikus történelmi regénye jelent meg.

[17] Tittel Margit: a József-család albérlője. Ő ismertette meg a gyermek József Attilát Ady verseivel. (Vö. József Jolán, id. mű, ill. Szabolcsi Miklós, id. mű.) Neve felbukkan a *Szabad ötletek*ben is.

vegyíti őket; úgy, amint az a valóságban történt, amikor a nemzedék és kasztok egymást váltásában még együtt élt az új a régivel – s ez bizony gyakran úgy hatott, mintha maga a történelem viselkedne dilettáns módon. Kihaltnak vélt típusok őrződtek meg jó ideig, sőt kezdtek magukhoz térni, mint akiknek sikerült észrevétlen átpottyanniok az osztályrostáló szita itt-ott kilyukadt szövetén.

Maracskó Gabriella életképeinek szereplői egyrészt a főváros ütőerének, a Nagykörútnak – főként józsefvárosi – közegéből valók, kik a régi Pest-Buda s a vidék kúriáinak hajdani lakóitól, őseiktől, a kényelem és jólét nyomait örökölték csupán. Ilyen a *Szenvedély* vértelen, csonttá aszott, korosodó nőalakja is, aki gúvadt szemmel mered a nyugtatóul szolgáló piruláira. „A kiéletlen szenvedélyek mohósága" tartja idegeit magasfeszültségben, így aztán „lábujjhegyen éltünk" – emlékezik egykori albérlője. A hombárszerű szoba kriptacsendjét megüli az ódon tárgyak doha. Hirtelen megtorpant kísértetként hat a fehér lepellel borított bútorok körvonala, gubbasztanak megadottan – olyikuk a világosi fegyverletétel óta, mint Görgey hagyatékából való kegyeleti tárgy. Fedetlen csupán a fantom-szekrény tetejéről alátekintő bizarr csendélet – két uborkásüveg, hamutartóval, melyen egy bronz nőiakt-szobor álló alakja vonaglik: „lábához szórta szigárója hamvát a csüggedt lovag..."

A rajzok szereplőinek másik része jobbára a város peremén lakik – a faluról, kisközségekből ideplántált háztáji adottságaival, a szomszédolás, a kis körzetű érdeklődés meg az otthonosság szoba-konyhás igényével. Télvégeken a lakók kitódulnak a kertbe, ahol a hímzett terítők, díszpárnák s a tapéták virágmintájának élő folytatása a futóbabból szőtt nosztalgiafüggöny, mely a palánkra kúszva „lugassá" varázsolja a családonként két méternyi földsávot. E fenségterületen sorolódnak két ágyás közt egyesével a különböző sorsba cseppent családtagok. Elöl a mosogatás közben réveteg mosollyal „hazagondoló" aszszony, mögötte egy fiatalabb, erőteljes férfi szembenéző, póztalan alakja; olyasféle megjelenítésben, amilyennel egy öntudatos munkásembert – munkája végeztével – illett volna ábrázolni szocreál időkben.

Ettől merőben eltérő alkatú az a hosszúkás arcú, elégikus fejtartású fiatalember, akit korábban osztályától elidegenedett, magányos elemként volt szokás jellemezni. Maracskó rajzán csak vasárnapját tölti az udvar emeleti folyosóján, s elmélyült arckifejezéssel harmonikázik. Ez a „gang" néki vártája, de alighanem azoké az öregeké is, akik az ide kitett konyhaszéken szokták begyűjteni a nyárutó melegét hűlő csontjaikba. Ők a kép hangulatának láthatatlan kellékei, de azok lehetnének a bödönök s a poroló is, mint minden, mit a szemlélő az ábrázolt alakhoz a saját élménytárából hozzávetít. Maracskó művészetének egyik fortélya ugyanis, hogy akár csak egyetlen figura bensőségesen megragadott mimikájával, tartásával s alig jelzett tárgyi kellékekkel atmoszférát tud teremteni – sőt szívesen bízza képzelgésünkre témáinak megfejtését még a jelenetábrázoló, sokalakos rajzain is. Ilyenkor magát a cselekményt is csak közvetve beszélteti, azzal, hogy valamiféle közös, sajátos expresszióba fogja alakjainak kedélyállapotát.

A gyakran sejtelmes hangulati elem afféle áttetsző pszichikai közegként gomolyog például a *Kártyavetés magyar módra* című rajzon. A jósnő a paklából épp most emeltetett „háromszor szív felé" a poéta-hajzatú férfiúval, aki úgy tekint a vágyait latolgató kártyavetőnőre, mint megsebzett állat a balkezes

„GEOFFREDI BUCSUJA"

"SZENVEDÉLY"

vadászra. Hogyne, mikor kettejük közt szorongva ott les az őhelyette menyegzőt ígérő lapra az éppen érdekelt hajadon. Ám a háttérben átosonó sertésfejű férfi, a nemtőmosolyú hölgy s a szárítókötélen tovahúzó párnahajak rebbenő rajzolata a lidércálmokból való ébredés pillanatait juttatja eszünkbe, az amúgy is babonás témához illően.

Szerencsére Maracskó Gabriella nem él a pszichoanalízis álomcsupaszító módszereivel – hiszen költő! De még „irodalmias", „illusztratív" eszközökkel sem, mivel szerinte maga az élet, a valóság oly megragadóan érdekes, mint egy-egy novellatéma, ha a benne rejtőző drámai vagy groteszk mozzanatot a vonalművészet képzeltető erejével kiszabadítjuk a nyárspolgári, gyilkos egykedvűségből.

KORTÁRS 1987/12

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXXI. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
NYOLCVANHÉT
DECEMBER

12

Lengyel Péter: Ponyva
Gion Nándor: Izidor
Dobos László: Egyedül
Csiki László: Titkos fegyverek
Csoóri Sándor, Farkas Árpád, Hajnal Gábor, Iszlai Zoltán, Kalász Márton, Kovács István, Orbán Ottó, Takács Imre és Varga Imre versei
Szőke György: József Attila ismeretlen kézirata
Páskándi Géza: Napló, dátum nélkül
Varga Lajos Márton: Csoóri Sándor esszékötete
Kulcsár Szabó Ernő: Csokonai Lili regényéről
Búcsú Garai Gábortól
Supka Magdolna: Maracskó Gabriella rajzai

"LUGAS"

Ára: 20 Ft

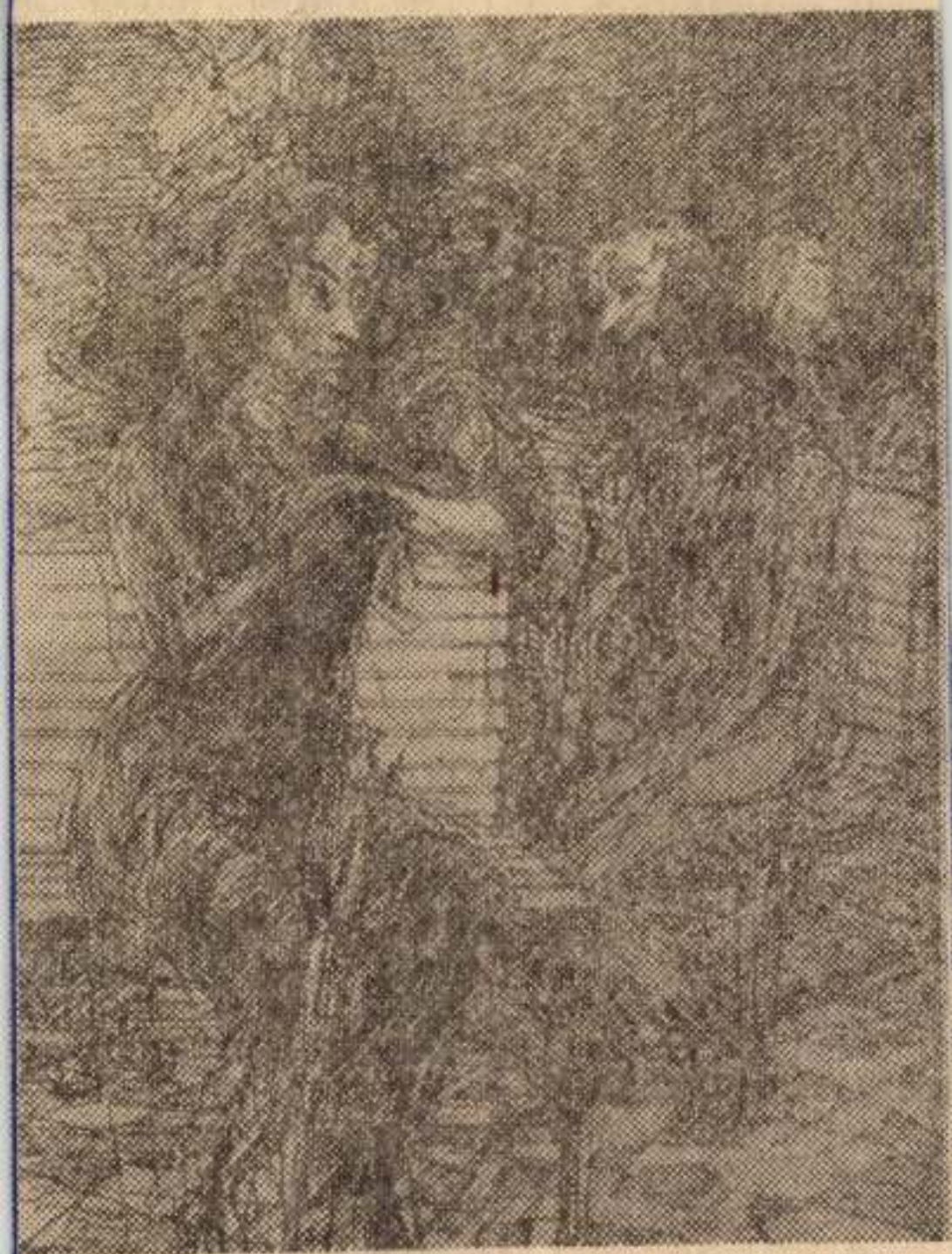

Maracskó Gabriella: ELŐTÉR

Maracskó Gabriella, grafikus a Derkovits-ösztöndíjasok bemutatkozása.

Zalai Hírlap, 1984. márc. 3.

Az egykori középsúly
ta életregénye a Düh
film, fősz

ól

nk a használatosabb-
ók barátság fogadásá-
nígy nem beszélhe-
őbűntényesekről sem,
k ünnepélyes, fontos
het ilyen kapcsolat-
elni. Pl. *elsőkönyves*

mondatok pedig ép-
llenkezőjét fejezik ki
mit mondani akar-
túlterheltséget meg-
Az érdektelenség tel-
ja". A túlterheltséget
megoldani, az már
n oldva" azzal, hogy
trehozta. Inkább *meg*
züntetni. Ha pedig az
nségről azt állítják,
nvzik, akkor van ér-
Tehát itt az *érdek-*
nyáról lehet szó.

Kiss István

HSMK-ban tartja a z
szegi Hevesi Sándor
csütörtökön este 6 órai
tel.

★

Folklór műsorra invi
togatóit csütörtökön
keszthelyi Goldmark
Művelődési Központ:
órakor a helyi Georgiko
táncegyüttes és a Guzs
zenei Együttes lép szín

★

Két amerikai filmet
nak a jövő héten Zalae
gen az Ady Filmcentrur
termében a mozilát
Hétfőtől *A dühöngő bik*
filmet vetítik, a *Szupe*
című film pedig csüt
kerül vászonra. (A Stú
ziban a *Helga* és az *Ad*
katonát című filmek
nek.) Nagykanizsán a *S*
című hazai újdonságot
szák a jövő hét első
míg csütörtöktől a *Bock*
a *Vámpír négy keréke*

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Grafikai műtermek '91

ÚGY KÖZELEDIK új tárlathoz az érdeklődő nézőnek, ahogyan *Árkossy* István szép akvarelljén az *Idegen* közeledik egy fényes ablakú ház felé – nem tudhatja, mi várja ott, mi hívogatja, és megfordítva: a háziak sem sejthetik, mit hoz magával az Idegen: hulló falevelek bánatát-e, vagy talán vidám zeneszót?

A kiállítást a képzőművészek szövetsége Grafikai Szakosztályának körlevele előzte meg, és negyvenhat művész jelezte részvételi szándékát a Képcsarnok Vállalat Vörösmarty téri elegáns termében. Ahhoz, hogy ezt a nyári tárlatot országos keresztmetszetnek tekintsük, a létszám és a művek száma is kevés, ám ahhoz, hogy sokoldalúságában megmutatkozhassék a jelenkori magyar grafika, s kedvet csináljon a hozzá közeledőnek a grafikai műtermek közelebbi megismerésére, felkeresésére, ahhoz jó kezdet.

NÉVSOROLVASÁST tartani nem szeretnék, sem a hiányzók nevét felvésni egy fekete táblára. Örvendetesnek tartottam, hogy egy festő is "feliratkozott" a listára: *Kádár* J. Miklós *Don Quijotéja* még fekete-fehérben is elárulja, hogy ecsethez szokott kéz lendülete vitte. Ugyanakkor – ha már a műfaji közeledésekről esik szó – festőibb lett az egyik legrajzosabb grafikus: *König* Róbert, akinek főleg fekete-fehérben alkotott, sűrű rajzai oly jellegzetesek, hogy akik egyet-kettőt láttunk közülük, tévedhetetlenül felismerjük: most tágasabb egek alatt, a háttér fekete foltjának nagyobb teret szánva, nagyobb szerepet szabva, játszatja le zsugorított előtérben régi kedves témái közül például a *Hastingsi csatát*.

Ámde kezdjük mégis az elején ezt a „tárlatvezetést", ott, ahol belép az ajtón az Idegen, hiszen az első impresszió igen fontos. Jól tudja ezt *B. Supka* Magdolna művészettörténész, a kiállítás rendezője – és a zajos térről a csend világába vezet be. *Molnár* Péter leheletfinom drappos *Csönd* nyomata, illetőleg *Klossy* Irén hajszálvékony vonalainak fátyolos szövedéke *(A múlt emléke)* alkalmas arra, hogy az érkezőt a még kintről magával hozott tempó lelassítására bírja. Azután majd fokról fokra fel fog hangosodni e terem falainak felénk vetülő hangja, mind harsányabb színek szólítanak meg, miközben a tárlatrendező olyan közbülső ötletek megvalósítására is módot talál, mint annak bemutatása, hogy ugyanazt a témát miként fogalmazza meg a végtelenül sok színes vonal "szalmakazlaival" egyéni kifejezési módot teremtő *Kovács* Péter Balázs, és kafkai szomorúsággú rovaremberével a Jugoszláviából mintegy tíz éve áttelepült *Benes* József, akinek "magával kötve, mint a kéve"-zsákfigurái a maguk eredetiségében és változatosságában ismerős részvevői a hazai képzőművészeti kiállításoknak (*Vízparton*, illetőleg *Parton*).

A POLITIKAI VÁLTOZÁSOK jeleit nem „illendő" ma már műkritikának észrevennie sem – visszahatása ez az egykori túlpolitizáltságnak –, mégis, miután a grafika gyors műfaj (s a plakáttal, a karikaturával határos), megpróbáltam e régi rossz „szempont" alapján is nézelődni a tárlaton. *Ábrahám* Ráfáel egész sorozatot szentel a *Csillaghullás* élményének, a tőle megszokott magas szakmai színvonalon, meditálva a jelenségek fölött, a mélyebb filozófiai összefüggéseket látva, láttatva. *Zala* Tibor, ellenkezőleg, azzal „politizál", hogy nem politizál, hanem megannyi korhoz kötött mű után a régi énjét keresi (*Régi rajz*). A Kolozsvárt született, Romániából nemrég áttelepült *Nagy* Stoica Georgeta új hangot hoz a szorongásos álmok rögzítésében: a hasonló élményeket másként megfogalmazó motivumzuhatagot (*Emlékhatár, Határeset*). A marosvásárhelyi születésű, ugyancsak áttelepült *Borgó* (*György* Csaba) szintén nyeresége a hazai képzőművészeti kultúrának – furcsa, mirói játékosságú, titokzatos rajzaival. *Butak* András, aki épp tíz éve érkezett, az egyetlen a tárlaton, aki átlép műfaji kötöttségeken és meghatározatlan tárgyú, valamiképp rossz emlékeket ébresztő grafikák mellett (mit ábrázolnak vajon? felrobbantott bunkert? használhatatlanná tett krematóriumot? *A hely emléke* a címük) tárgyat is kiállít, egy *Doboz*-sorozat részeit, a doboz ódon könyvre hasonlít inkább, s ha kinyitjuk, talán csontváz van benne, ama riasztó angol megfigyelést illusztrálva, hogy minden család őriz csontvázat a szekrényében? (Lehetséges, hogy a teremben ez a legdirektebben politizáló mű?)

S ha a már Magyarországon alkotó új művészek néhányszavas bemutatásának – nem puszta udvariasságból – nagyobb teret szenteltünk, köszöntsük még ezeken a hasábokon a Franciaországból a szó szoros értelmében hazaszaladt *Csorba* Simont, aki saját meghatározása szerint "futóművész", s ugyanakkor tehetséges festő, a gesztusfestészet művelője. Néhány munkáját évekkel ezelőtt Párizsban láthattam, most meghatottan álltam aprólékosan míves festmény„firkája" előtt, melyen a hazafelé araszolgatás (1735 km-es futás 28 nap alatt) egyhangúságát festette meg – s a hosszútávfutó magányosságát.

NEM SZÁMOLHATTAM BE minden műről, jóllehet van itt régies hangulatú táj, vízeséssel (*Csurgói* Máté Lajos) és a még mindig modernnek számító média, a film hatásáról – a filmszalag pergésének „csodájáról" – tanuskodó sorozat (*Hegedüs* 2. László), hogy a két végletet említsem. E kettő között helyezkednek el a dekorativitástól az absztrakció küszöbére elérkezett *Kopasz* Márta és a barokk első mesteréhez „visszahátráló" *Kéri* Imre, aki *Caravaggio* műveit elemzi triptichonján. Az elvonatkoztatás határán jár *Rátkai* György, meglehet, a régészet iránti érdeklődése finomítja-tágítja látásmódját. Térhatású gyöngéd absztrakcióival tűnik ki *Parádi* Tamás.

„Milyen izgalmas festő lett *Stefanovits* Péter!" (Rajzolóként is érdekes volt) – gondoltam magamban, jóllehet nem értem *Ősi szeizmográf* című sozatát, s közben rájöttem, hogy izgalom, vagyis új kísérletek nincsenek ezen a tárlaton. Még az anyaggal való próbálkozások is elmaradnak, talán egyedül *Kunt* Ernő *Soproni udvara* az, amelyen a téma nyugalma ellen hat a nyugtalanító cinkmaratás.

Marad a megbízható minőség. *Maracskó* Gabriella szálkás tusrajzai, *Almásy* Aladár lírai látomásai (*Sámson és egy filiszteus!*), *Engel* Tevan István groteszk illusztrációi E.T.A. *Hoffmann* novelláihoz, *Olajos* György őskori fosszíliákat áhítatosan „feltámasztó" rézkarcai, *Sulyok* Gabriellának ősanyánk willendorfi idomait költészettel körüludvarló rajzai, *Sáros* András Miklós dús és gyönyörű trópusi fái...

Ember Mária

(A Grafikai Műtermek '91 kiállítás a Csontváry Teremben július 20-ig tekinthető meg.)

SCHILLER
OPEL GM
MÁRKAKERESKEDÉS
DRÁVA AUTÓ KFT.
JÚLIUS 12-ÉN, 13-ÁN, 14-ÉN, PÉNTEKTŐL VASÁRNAPIG A HASZNÁLT AUTÓT VÁSÁRLÓ ÜGYFELEKET 5%-OS ENGEDMÉNNYEL VÁRJA
A XIII. DRÁVA UTCA 17. ÉS A XIII. VÁCI ÚT 113.

MARACSKÓ Gabriella

Vas. Ujs. 1865.

rendült keble a vezérnek, az apai sziv lázasan dobogott, midőn látta fia veszedelmét

— A falakra vitézek! A példa tanitson hasonló tettekre hevülni, avagy elnézitek, mint hal meg a hős? kiálta a vezér.

Vérszemet kaptak a katonák, sokan a falak körül Hebi ger éldájaként ágast rögtönöztek hosszulábu vállalkozókból, — hősök pattantak az eleven ágasokra, s a kinyuló gerendazat egy-egy hőst tart a levegőben.

Iszonyu orditás fejlik ki ezalatt a városban; tömegesen gyül a nép az ostromlók meggátlására de azok oly sebességgel jutnak a falakra fel, hogy a népnek nem volt érkezése — a nem várt jelenet bekövetkeztével — magát rendbe szedni. Az eleven ágasok ujabb és ujabb hőst juttatának a falakra, mig a feljutottak lenyujtott kezeikkel segitették társaikat.

Végre megtelt a tér vivókkal. A küzdtéren első volt Dienes, s helyzete a legnehezebb és veszedelmesebb vala. Dienes egy maga volt, ki a falakra jutva, ugyszólván az ellenség tömegébe dobatott. Azonnal száz fegyver meredett ellene, mely éltét kioltani sietett.

Dienest megmentette ügyessége és ébersége, mely oly erővel és sebességgel forgatta azok közt kardját, hogy sem meg nem foghatták, sem rajta halálos sebet nem ejthettek.

Mig ezek a daliával küzdöttek, mely nehány perczig tarthatott, ezrenkint jutottak a várba a falakon át a jó magyar vitézek.

Dienes karja a feljuthatás kinai, s a kardforgatás miatt kifáradt, s már-már hanyatlani érzé erejét, midőn társai felmentették veszedelmes védállásából.

Iszonyu csata fejlett ki. A védők fogytak, mig a támadók szüntelen szaporodtak.

A gyávák elfutottak, a bátrak kiszenvedtek.

Csakhamar üres lett a csatatér.

Summa város meghódolt a magyar fegyverek előtt.

* * *

Lajos király leginkább örvendett a diadalnak, s hogy a Johanna pártosai hullának el a gyilkos harczban, felette jól esett neki, mivel igy fel vala mentve a szigoru itélet kiszolgáltatása alól, melyet a nemezis oly kedvezően végrehajtott.

A király megértvén Dienes hősi bátorságát s dicső önfeláldozását, — az apának érdemeit is tekintve — az ifju daliát azonnal fölovászmesterének nevezte, s e méltóság után csakhamar erdélyi vajda, viddini kapitány, majd dalmát- és horvátországi bán, végre nádor lett.

Ez is egy azon hirneves magyar daliák közől, kiknek neve s tettei ott ragyognak a historia avult lapjain. *B. Pap Lajos.*

A kenyérgyárakról.

Közli Dr. BARDOCZ LAJOS.

Az ember legfőbb élelemiszerei két különböző módon állittatnak elő, vagy készittetnek el; tudniillik *főzés* által, a napi időszaki fogyasztásra, és *sütés* által, a hosszabb ideig tartó élelmezésre.

A főtt ételek és a kenyér e szerint a szükséges és nélkülözhetlen szükségletek közé tartoznak, legalább az emberiség polgárosult részénél, és a kenyérnek való anyagok drágaságától függ a többi élelmiszerek ára is.

A gabonalisztnek kenyérré vagy ehhez hasonló süteménynyé alakitása, a legrégibb időkig terjed vissza. És mégis a kenyérsütés mestersége ezredévek óta nagyon csekély haladást tett; mert a Pompejiben kiásott sütőkemencze épen ugy van szerkesztve, mint a mi sütőkemenczéink.

A kenyér lényegesebb javitása egyedül csak az által lesz eszközölhető, ha a jobb őrlő- és sütőkészületek elterjednek, ha vékonyhéju és lisztgazdag gabonanemeket termesztünk, és azok lisztjét a hüvelyes növényekével czélszerüen elegyitjük. E tekintetben a nyilvános lapok már többször emlegették és fejtegették azon előnyöket, melyekkel a rozslisztből vagy elegygabonalisztből (rozs- és buzalisztből) és kevés lóbabliszt pótlékból ($^1/_{10}$—$^1/_5$ részben) készitett kenyér bir, melynek izletességét, nagyobb táplálékonyságát és nagyobb fajsulyát aligha valaki alaposan kétségbe vonja.

A nálunk szokásban levő örlési-mód felett (bár e tekintetben is még sok kivánnivaló van,) átalában nem panaszkodhatunk annyira, mint a kenyérsütés módszere felett. Ezen átalánosan elterjedve levő baj több helyütt arra ösztönözte a szakembereket, hogy kenyérgyárak felállitásáról gondoskodjanak. Az e tekintetben eddig tett fáradozásnak már annyi eredménye van, hogy a kenyérkészités körül több czélszerü gép és készület van feltalálva, és némely városokban kenyérgyárak is léteznek.

Ezen körülmények ösztönözték *Schneitler* tudort pár év előtt arra, hogy az ügyet a maga fontosságához képest felkarolja és a főzőintézetekről és kenyérgyárakról egy becses közleményt irjon. Mi is alig cselekedhetnénk helyesebben, mint ha figyelmünket azon uj készületekre forditjuk, melyek együtt müködve valóban kenyérgyárnak nevezhetők.

Rolland párisi sütő 1852-ben a kenyérsütés terén két nevezetes készületet talált fel, melyek, mint Francziaországban történt, nagy és gyors elterjedésük és kitünő szolgálatuk tanusitja, e téren a legfontosabb találmányok közé tartoznak. Az egyik egy dagasztó-gép, a másik pedig egy sajátságos készületü sütőkemencze.

A *dagasztógép* egy vaspléhből készült hengerből áll, melyben egy szárnykészülettel ellátott forgótengely van alkalmazva, mely egy forgatyu segélyével hajtható. Ezen készülékkel, mely bárhol csekély költséggel előállitható, egy ember minden különös fáradság nélkül képes 20 sőt 10 percz alatt egy egész zsák lisztet tökéletes, jól kevert és jól savanyitott tésztává változtatni; holott sütőink, szabad kézzel dolgozva, 15—20 ennyi időt kénytelenek ugyanezen munkára forditani, s e mellett még sem képesek a tésztában oly egyformaságot előidézni, mint az emlitett gép segélyével. A gép e mellett a liszt elporlását, a tészta betisztátalanitását (a sütőknél gyakran megtörténik, hogy legyek s egyéb undoritó tárgyak dagasztatnak a tészta közé) elháritja, és a kenyérkészitést a munkás erejétől és hanyagságától függetlenné teszi. A dagasztó-gép a kenyér gyártását lehetségessé teszi, és e nagyfontosságu élelemczikk készitését elvonja a kézimesterségszerü üzlettől, miáltal csak nyerhet a közönség. Az emberi hajtóerő, gőz, viz, vagy állati hajtóerő által pótolható.

Rolland sütő-kemenczéje minden eddig használatban volt sütőkemenczétől azáltal különbözik, hogy nála a fütő- és sütőtér egymástól teljesen el van különitve. A sütőkemencze kerek és a vas fenék (a talaj) melyen a kenyér sül, középpontja körül forgatható, és ennélfogva megtöltés és kiürités alkalmával a kemenczefenék bármelyik pontja a szájnyilás elé forditható, mi a munka gyorsitására nagy befolyással bir. Minthogy a fütőtér oldalvást a kemencze feneke alatt van alkalmazva és a sütőtértől tökéletesen el van különitve, ennélfogva a fütés ép ugy mint a sütés szakadatlanul folyhat. A melegség elosztása a kemencze minden részében tökéletes, és egy hévmérő, mely a sütő szemei előtt függ, a kemencze belsejében levő melegről minden pilanatban felvilágositást ad, melyről pontosan meg lehet látni az időpontot, mikor szükséges utánfüteni. És ezen kemencze alig kerül 25 frankkal többe, mint egy közönséges sütőkemencze. Belseje meg van világitva, és ablakokon át különböző helyekről meg lehet tekinteni a kenyereket, hogy azokat, melyek talán nem volnának jól megsülve, a kemenczefenék forditása által melegebb helyre juttassuk, és a sütésben előbbre haladottakat hüsebb helyre forditsuk. Ezen kemenczében egy sütet kenyér 20—25 percz alatt teljesen kisül. A benne sütött kenyerek mind szinre, mid kiterjedésre nézve egymáshoz annyira hasonlók, hogy egymástól nem különböztethetők meg. *Rolland* megtakaritása tüzelő anyagban 50%-re rug, azaz bizonyos mennyiségü tüzelő-anyaggal kétszer annyi kenyeret süt, mint a közönséges sütőkemenczében sütnek.

Tüzelő-anyagul tetszés szerint fát, szenet vagy gyeptőzeget lehet használni, a nélkül, hogy ezáltal a kenyér ize legkevesebbet is szenvedne. Ezenkivül a Rolandféle kemenczénél nem történik az, mi a közönségeseknél, hogy a melegség egy része elveszszen, minthogy annál a kemencze ajtaját nem szükséges folyvást nyitva tartani.

Ezen készületnél gyorsabb vagy lassubb sülés nem fordulhat élő, minthogy a kemencze fenekének forgatása által minden kenyér egyforma melégnek tétetik ki. A sülés annyi ideig tart, mint közönségesen, és mégis lehetséges, hogy 24 óra alatt 24 sütet kenyeret süssünk egy kemenczében, minthogy, mint emlitők, a hevités különös helyiségben történik, s igy a sütőtérbe az egyik sütet kenyér kivevése után mindjárt a másik sütetrevaló tésztát lehet betenni. A kenyér mind széntől mind hamutól teljesen tiszta, minthogy az ezen testekkel nem jő érintkezésbe.

Mindezen előnyökből láthatni, mily jelentékenyek azon javitások, melyeket Rolland fáradozásai a kenyérsütésben előidéztek. Ezekhez járul még a munkaerőbeni nagy meggazdálkodás és azon kényelem, hogy a sütő nincs arra kényszerülve, hogy folyvást a közönséges sütőkemencze égető hősége előtt álljon.

Triesztben öten a legnagyobb sütőintézetek tulajdonosai közől összehasonlitó kisérletekből megállapitották, hogy ők a közönséges sütőkemenczében 24 óra alatt nyolczszor sütöttek, és nyolczszori sütésre 1456 font hajó-kétszersültet voltak képesek előállitani, miből 100 font megsütésére tizenhat krajczár ára tüzelő-anyag igényeltetett. Ellenben Rolland kisebb sütőkemenczéje 16-szori bevetésre 24 óra alatt 2300 font kétszersültet szolgáltatott, s még is sokkal kevesebb tüzelőanyaggal, mert 100 font kétszersült kisütésére csak 11 krajczár ára tüzelőszert igényelt.

Az ausztriai hadügyminiszter egy bizottmányt rendelvén ki a Rolland-féle sütőkemencze megvizsgálására, annak jelentéséből is az tünt ki, hogy eltekintve a munka könnyebbségétől és gyorsabbságától, Rolland sütőkemenczéjénél és az által eszközölt nagyobb időnyereménynyel a fütőszerekbeni meggazdálkodás, a tett kisérletek alatt, 80—90%-re emelkedett.

Ha már most ezen tényeket nagyobb viszonyokra alkalmazzuk, például a gre-

*

noblei sütésekre, hol 100 közönséges sütökemencze naponkint 40,000 font kenyeret szolgáltat, Rolland módszere szerint azonban két sütökemencze elegendő ezen mennyiség előállitására, ugy a Rollandféle módszer előnyei igazán szembeötlők lesznek. Ugyanis a tett számitásokból kitünt, hogy a naponkint 40,000 font kenyér előállitása a közönséges kemenczéknél egy év alatt 390,000 frankba kerül, holott a Rollandféle kemenczék ugyanezen minnyiséget 64,800 frankért képesek volnának előállitani. E szerint tehát oly nagyobbszerü sütésnél, minő a grenoblei, a Rollandféle kemenczék használata mellett évenkint 325,200 frankot lehetne megtakaritani.

Ezen tények sokkal hathatósabban szólnak a Rollandféle sütőkészület behozatala mellett, semhogy azt bővebben ajánlgatni szükséges volna, korunk igényei is ezen módszer elterjedését kivánják, mert főleg nagyobb városokra nézve alig lehet valami fontosabb, mint az, hogy a nép lehetőleg olcsó kenyérrel legyen ellátva. Ha a Rollandféle módszer czélszerüségére vonatkozólag bizonyitékokra van szükségünk, ugy ily bizonyitékokat Franczia és más országokban nagy számmal lehet találni. A franczia tudományos akademia is elég fontosnak és kóréhoz elég méltónak találván a dolgot, egy bizottmányt rendelt ki, a Rollandféle sütési módszer megvizsgálására, melynek tagjai *Poncelet*, *Boussingault* és *Payen* urak voltak, és ezen bizottmány is a legjobb véleményt adta a Rollandféle sütőkészület felett. A *Société d'Encouragement* a Rollandféle találmányt már 1852-ben megvizsgáltatván, a feltalálót érdemesnek találta arra, hogy a társulat nagy érmével tisztelje meg.

A gyárszerü foglalkozás a termelendő portékák nagy tömege és sokasága által a munka legkiterjedtebb felosztását teszi lehetségessé, s ez által időben nagyon sokat meg lehet gazdálkodni. Ez által kevesbül a munkabér és a portéka árának már csak ezen okból is alább kell szállni. Az ezáltal eszközlött nagyobb forgatás fedezi a gyakran költséges gépek és eljárási módok árát, és megint a készitendő portékák mennyiségének, olcsóságának és jóságának emelkedését teszi lehetségessé, mi a fogyasztóknak nagy javára van.

Ha tehát a gyárszerü üzletet már általában hasznosnak és üdvösnek kell tekinteni: ugy önként értetődik, hogy kétszeresen üdvösen kell az oly gyárszerü üzletnek hatni, mely a legnélkülözhetlenebb életszerek előállitását tüzi ki feladatául.

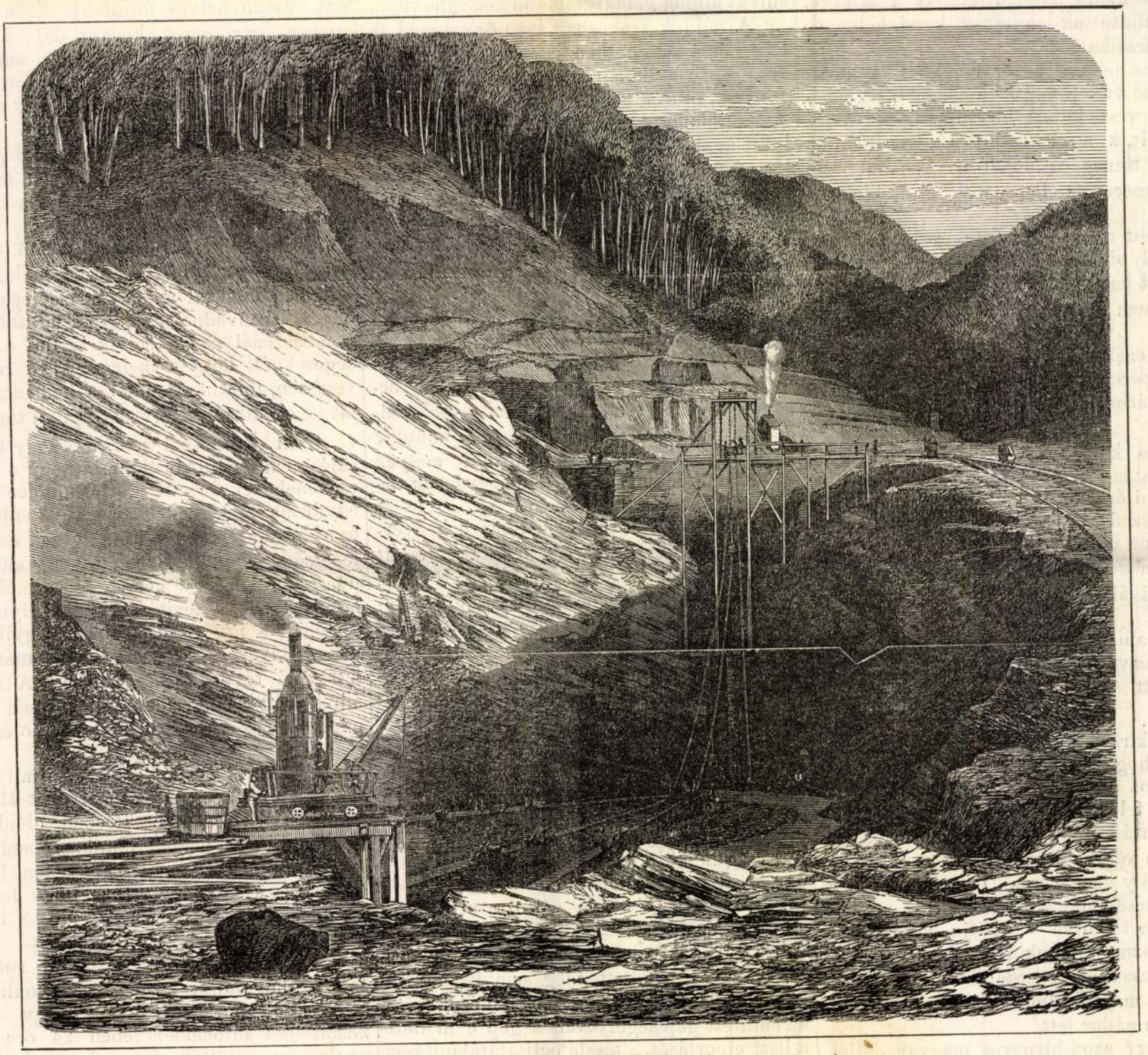

A máriavölgyi palakőbánya. — (Természet után *Marak Gyula.*)

A máriavölgyi palakőbánya.*)

(Pozsony mellett.)

Pozsonymegyének egy sürü erdőkkel koszoruzott kies völgyébe vezetjük az olvasót, hol Máriavölgy, a kisded tót falu fekszik, alig ezer főnyi lakosságával. E hely nevezetessége sok időn át a csudatévő szüz Mária képe volt, melyhez a kisasszonynapi nagy bucsu alkalmával messzeföldről elzarándokoltak az ájtatoskodó hivek. De hogy e helyt oly gazdag kincsbánya feküdjék, melynek ásványát egykor távol világrészekbe fogják a legkapósabb áruczikk gyanánt szállitani: azt nem gondolta volna senki. Régen mondják, hogy Magyarország egyike a természet kincseivel legnagyobb mértékben megáldott országoknak. Csakhogy sok idő kivántatik, mig az ország lakosai e kincseket nem csak megtalálják, hanem illő hasznukat is tudják venni. Nem szólunk itt az arany-, ezüst-, rézbányákról stb., van a mi hegyeinknek oly terméye is, a melyet Ázsia, Afrika és Amerika eddig ismert részeiben is hiábau kerestek; vannak palakő-kincseink is, még pedig roppant mennyiségben s kitünő minőségben. Még kevéssel ezelőtt Bajor- és Szászországból hozták be egész Ausztriába a palakövet (Schiefer), még pedig évenkint 2—4 millió darabban. Tömérdek pénz szivárgott ki az országból oly terményért, melyet magunk is birtunk, még pedig sokkal kedvezőbb arányban, ugy hogy az egész birodalmat bőven elláthattuk volna vele. Mig végre bátor és gazdag vállalkozók, Pozsony közelében, a Kárpátok végső ágai tövében fekvő Máriavölgy hegyeiben rejlő palakő tömérdek mennyiségét felismerték s egész erővel fogtak e használatlan kincs kiaknázásához.

A máriavölgyi kastély tőszomszédjában terül el azon hegy, melynek kiásását, műtani jártassággal azonnal megkezdték. Ez azon nagy palakőbánya, melyet mellékelt első képünk ábrázol; az eddigi eredmény két év munkája. Már az első év végén ki volt fejtve az egyik hegy 2000 □ ölnyi területen s hatalmas lemezekben a legszebb palakő bontakozott napvilágra. Most már annyira vannak, hogy naponkint 300 □ ölnyi palalemezeket fejtenek ki. Csupán iskolai használatra szolgáló pala-számtábla 4—5000 darab készül naponkint, s remélhető, hogy e szám még meg fog kétszereződni. Mennyi ezer meg ezer gyermek tanulhatja meg ezeken az irás és számolás elemeit!

De a vállalkozók tervei messzebb terjednek. A

*) Kivonat, Szathmári Károly „*Magyarország*“ czimü nemzetgazdasági folyóiratának II-dik füzetéből.

legtávolabb országokba is el akarják szállitani az elemi művelődés ezen eszközeit. Egyes szállitmányok már Egyiptomba és Amerikába is küldettek, s azon palatáblára, melyet a máriavölgyi tót napszámos fejtett és fényesitett, ma már talán Kairo iskoláiban irja az arabs gyermek az Allah nevét, vagy azon próbálgatja az északamerikai iskolás fiu republikánus érzelmeinek első nyilatkozványait kifejteni.

A palakő-fejtése s elkészitése igen egyszerü. A képünkön is látható két gőz-gép könnyü szerrel emeli ki a bányából a nyers anyagot. A bányaüregnél kis talyigák állanak készen, melyek a kifejtett követ vassineken szállitják tova a munkások műhelyéhez. Itt történik azután az egyes táblák széthasitása, a forma és nagyság kirajzolása, a mit fiatal tót napszámosok végeznek gyakorlott kézi munkával. Következik azután a metszés, köszörülés és simitás, mit azonban már gőzgépek segélyével végeznek. A gyakorlat által annyira tökéletesedett e munka, hogy a máriavölgyi palatáblák most már a legszebb e nemü művek közé tartoznak. Külsőleg csinosak és szép sötét szinüek, ugy hogy az irás igen feltünő lesz rajtok s egyenes sima lapjaik völgyi palakövet, akár *házfedésre*, akár *kövezetnek*, *asztaltábláknak* vagy billiardlemezekül akarják használni, vagy *iskolák számára* számtáblákat akarnak megrendelni, hogy bővebb felvilágositást a „Magyarország“ szerkesztőségében (Pest, szénatér 5. sz.) nyerhetnek.

Uj világitószer.

Midőn órám egyszer megtagadá a szolgálatot, kinyitám és nézegetém annak kerekeit; ezen alkalommal barátom azon megjegyzést tette, hogy ugymond — a tudomány és művészet mostani haladása mellett, 200 év mulva, lehet, csak muzeumokban lesznek ilyen durva kerekü horgonyórák láthatók. Erre meg én azon kérdést intéztem hozzá: hát az uj vigadó óriás villárait ugyan hová fogják tenni, mert a muzeumban aligha lesz helyök, akkorára pedig bizonyosan kilökik a vigadóból és egy vékony sodronyt huznak a nagy termen végig, mely még pazarabb fénynyel fogja megvilágitani az álarczos bálok tarka tömegét.

Sodronyt? miből áll hát az a csodasodrony?

Ugy hiszem, a legtöbben olvasóim közül roppant fénynyel ég; a lángot hold- vagy napudvaralakban fénylő félkört képző gyürü övezi körül, mely fehér füstképen felfelé emelkedik, lefelé pedig egy folyadék csepeg, mely nem egyéb, mint a fennemlitett keserföld. A kesreny ezen világitó tulajdonságát a tudományos franczia apát Moignon fedezte föl, és már a mult nyáron kisérleteket tőn az oktatásügyi miniszter előtt.

Tetszettek és tetszenek e kisérletek még ma is nagyon, de a mai anyagi korszakban csak azon dolog számolhat arra, hogy feledésbe nem megy, a miből hasznot is tudunk huzni. A puszta látványosságot hamar megunjuk, mert egyik látvány a másikat szoritja le a nézőtérről. Azért ugyancsak egy tudós franczia azonnal hozzá szólott egy tudományos értekezésben, mily sikerrel lehetne a a kesrenyt gyakorlatilag világitásra alkalmazni. Fejtegetésének rövid kivonata ez.

A kesreny ezüst fényü, nem egészen kétszer nehezebb a viznél, könnyen olvad és annyira nyujtható, hogy $^{15}/_{100}$ bécsi vonal átmérőjü sodronnyá huzható. Csakhogy eddig a kesreny még nagyon drága. Egy bécsi font 270 ftba kerül. Azért mostanában még nem is lehet arról komolyan gondolkozni, hogy e fémsodronyok utczavilágitásra

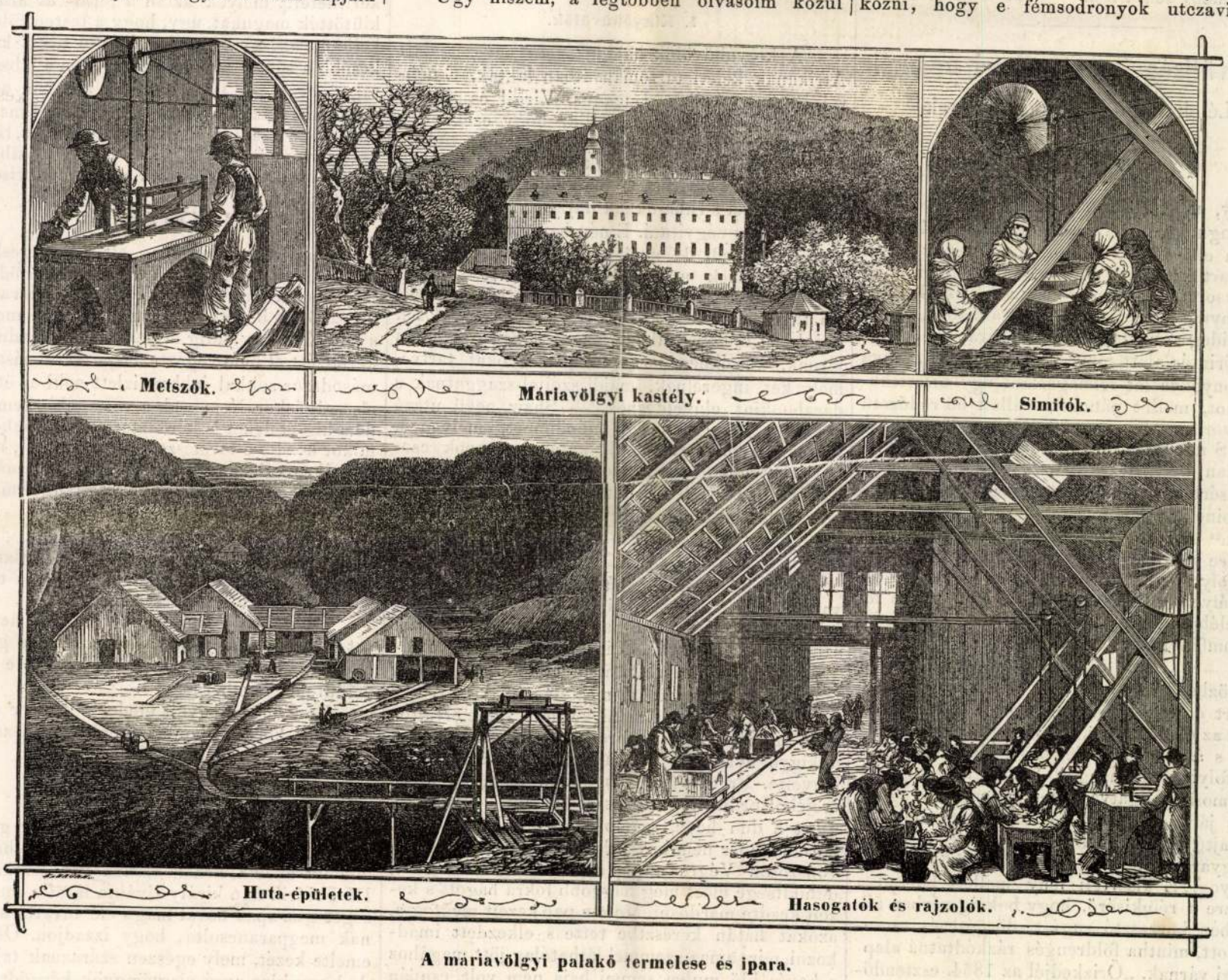

A máriavölgyi palakő termelése és ipara.

irás és rajztanitásra igen alkalmasok; azonkivül sulyra nézve könnyüek s oly olcsók, mint a legolcsóbb külföldi palatáblák.

Azonban a palakő egyébre is használható, nem csupán irótáblákra és házak fedésére. Igen czélszerünek találták azt utczakövezéseknél s még inkább asztal és billiard-lemezekre, mire Angol- és Francziaországban széltére használják. A mária-völgyi pala e czélokra is igen alkalmas; a nagy lemezeket nem kell itt soká keresni, azokra önkénytelenül is rábukkanunk. Egy kis köszörülés és fényezéssel a legszebb asztal- és billiárd-lapokat állitják elő, melyek látszatra a fekete márványhoz hasonlitnak.

Mint e leirásból s a munka egyes ágait magyarázó rajzunkból is láthatni, e bánya- és gyártelep rendezett, szakértő vezetés alatt áll, miről a vállalkozók most már annál könnyebben gondoskodhatnak, minthogy vállalatuk a legjövedelmezőbb iparüzletté nőtte ki magát. Oly iparág fejlődött itt ki nehány év alatt, melyet nem lehet többé csak magánüzletnek tekinteni, mert száz meg száz munkásnak nyujt élelmet, tetemes tőkét hoz forgalomba s ez által a közjóllét gyarapodásához nagy mértékben járul. Figyelmeztetjük azon vállalkozókat, kik a kitünő minőségü máriahallották már ezen szót: magnesia — keserföld. Gyermek korukban sokan kaphattak magnesiát orvosságképen, mig később zaha- vagy gyomorhév- bántalmak ellen nyelhetett egyik vagy másik egy egy adag magnesiát. Azonnal alkalmazva, hathatós ellenszer arsenik mérgezés ellen is. Ezen magnesia pedig nem egyéb, mint egy fém — magnesium, kesreny-élenynyel egyesülete; vagy amint a vasból rozsda, ugy lesz a kesrenyből keserföld. A kesrenyt csak 1829 óta ismerik tiszta fémállapotban, de ugy mint sok más fémnek semmi gyakorlati alkalmazása nem volt; csak vegytani laboratoriumokban, vagy egy más tudománykedvelő kezében volt látható.

A mult hónapok alatt azonban a kesreny lőn Párisban a társalgás főbeszédtárgyává. Tudományos összejövetelek és értekezések alatt, szinházakban és bálokban ép ugy, mint az előkelők termeiben a kesrenynyel kisérletekről, melyek a nézőket bámulatra ragadják, folyt a társalgás. Ezen kisérletek azonban nem holmi Bosco-féle productiók; hanem egy igazi tudós előlép, kigöngyölget egy fehér fémfényü sodronyt, egyik végét gyertya világával meggyujtja és azonnal vakitó fény árad arról minden irány felé. A sodronyról felfelé lángalakban rendkivül finom gőz emelkedik, mely használtathassanak. Mindamellett némely foglalkozásoknál nagy előnynyel alkalmaztathatik e világitás, miért is megérdemli a szorgos vizsgálatot. A hol például csak bizonyos pontra rövid ideig szükséges nagy fény, ott nagyon előnyösnek mutatkozik a kesrenynyeli világitás. Igy a fényképészek könnyen pótolhatják ezzel az ugy is nehezen előállitható villanyosság-világitást. A sebésznek is nagy szolgálatot tehet, midőn nehezen látható helyeken levő sebeket vizsgál. A hajósok nagyon kényelmesen használhatnák jeladásul, miután nappal 12, éjjel 36 tengeri mérföldre könnyen kivehető ennek fénye. Ama tudós franczia számitása szerint az egy seb vizsgálása alatt felhasznált kesrenysodrony csak 2 krajczárba kerülne, egy fénykép levétele alatt — 20 másodperczig tartó világitás mellett — 22-be, egy jeladás pedig 100 viaszgyertyavilág erős fénynyel 4-krba. — $^{15}/_{100}$ vonalnyi átmérőjü sodrony oly fényt áraszt, mely 70 viaszgyertyával vetekedik.

Mindeddig igen örvendeztetőt mond vala a tudós számitó. De nem nagyon kecsegtető hallani azt, hogy egy imént emlitett vastagságu és 3 lábnál kevéssel hosszabb sodrony csak egy perczig sugározza a pompás fényt. A sodrony világitó ereje igaz, vastagságával egyenes arányban van,

azaz tizszer vastagabb sodrony 700 gyertyafénynyel világit, csakhogy ekkor egy percz alatt körülbelől 48 krajczár füstölgött el és csepegett magnesia alakban le, mig az olajjal világitás ép oly fénynyel és épen annyi idő alatt csak körülbelől 5 krajczárba kerül.

Nem kell azonban feledni, mondja tovább, hogy az is számitás alá veendő, hogy a kesreny, ára, ha alkalmazásba jönne az azzal világitás, sokkal lejebb menne, a mint ezt a tapasztalat sok hasonló körülményben tanitja. Reméli, hogy elterjedt használat mellett egy bécsi font körülbelől 12 fton kapható leend. Ha pedig még az is sikerülne, hogy a kesrenyt más anyagok egybekeverése által hajszálnyi finom sodronyokká lehetne huzni, akkor az olajnál nem nagyobb költséggel házi világitásra is lehetne alkalmazni. De utczavilágitásra még ezen körülmények közt sem volna használható, miután a gáz akkor is csak félényibe kerülne, mint a kesrenyvilág. Hogy azonban a kényelmetlen photogén, szolár- és ki tudná hamar elmondani, miféle olajlámpákat kiszoritsa termeinkből, azt remélni az eddigi kisérletek után egy körülmény sem tiltja. *Mauritz Rezső.*

Rendkivüliségek az emberi nemnél.

I. Lélekállapoti rendkivüliségek.

(Folytatás.)

3. Képzelödök.

„Egy, a berlini királyi udvarban lakó igen magas rangu egyén karácson éjjelén (1864 decz. 25.) épen első álmát aludta, a mint egy kinos álom zavart képekben egész eddigi életét lelke elé varázsolta. A lázas rohamu képektől kifárasztva, nyugalom után áhitozott álmában, de im egy jéghideg kéz tapad homlokára, mely fagyasztó érintés alatt megretten s felébred. Ágya előtt iszonyodva lát felmagaslani egy óriási komor alakot, mellét pánczél, vállait bő redőzetü köpeny boritá. „Ki vagy?“ Kiált a föleszmélt. „Ösöd!“ S mielőtt a főrangu ur a különös felelet, a szokatlan helyzet iránt tisztába jöhetne, folytatja a kisértet: Mindannyiszor megjelenek házam gyermekeinek, valahányszor nagy veszély fenyegeti őket.“ A magas rangu megrázkódik, de katona létére neki bátorodik s követi a kisértetet hosszu folyosókon végig, hol az őrök egytől egyig mélyen elszenderedtek. „Hah!“ kiált fel most a felébredett „az őrök alusznak s igy lehető volt a szemfényvesztő komédia; de most látom, ön csaló, ön —“ „Ki ne mondd, a mit gondolsz“ — vágott közbe haraggal a rém — „az őrök alusznak, mert én ugy akartam“ s most hátravetvén köpenyét az éjjeli kalauz, megragadta kezét a kétkedőnek s átjártatá azt légszerü alakján. „Most látod — folytatá siri hangon — kivel van dolgod.“ A főur most hallgatva lépett nyomába, tagjait borzadás járta át. A rém egyszerre csak megállt, előttük ajtó nyilik, belépnek a fehér terembe, mely magyarázhatlan világosság által bűvös fényben ragyog. E kisérteti fény mellett borzadva veszi észre a rémkisérő, hogy bokáig vérben áll. E perczben borzasztó zugást, dörgést és recsegést hallott, mintha földrengés rázkódtatná alapjait a régi várnak. „Őrizkedjél az 1864. esztendőtől!“ hangzott rémszava a kisérteties vezetőnek — „ez évben kicsordul a pohár, ha . . . “ Ekkor a főur elvesztette eszméletét, lerogyott.“ — E hihetetlennek látszó kalandot hiteles külföldi lapokban lehetett olvasni. Tényül azt bizonyitgatták, mikép környezői látták a főurat kora reggel kijönni a fehér teremből, mikor is titoknokát szólitván, tolla alá mondta a — valószinüleg csak képzelődés szülte — rémtörténetet.

— „Egy menekült emlékei Berlintől Londonig“ czimü munkában Dr. H. Béla következőt irja: Engem valósággal soha sem fogtak be, hanem képzeletben s álmaimban a legkülönbözőbb, nevetségesebb és iszonyubb befogatásokat álltam ki, ez iszonyu álmok később az angol földön is megujultak, csakhogy mindig azon édes felébredéstől kisérve: hogy angol földön vagyok. — E különös jelenség egy alkalommal a menekültek gyülésén is szóba jött, épen midőn 14 halálra itélt ült egymás mellett. Mindannyian azt erősitették, hogy e gyötrő álmoknak és képzelődéseknek ki vannak téve. Többen közölök még nappal sem érezték magukat biztosságban s egész lelki betegséggé fajult képzelődésükben kémektől, üldözöktől vélték magukat körülvéve. Egy drezdai menekült, egyike a legnemesebb férfiaknak, ki később London legtekintélyesebb orvosainak egyike lett, anynyira martalékja lőn e betegségnek, hogy lakát mindig kémektől látta körülvéve, ha betegnél volt, azt hitte, hogy a mellékszobában hallgatóznak, ha kocsin ült, hogy üldözői más kocsiban követik; még saját cselédeitől is tartott, azt gondolván, hogy meg vannak vesztegetve, szóval, soha sem volt nyugta, e betegség annyira erőt vőn rajta. Midőn utószor láttam őt, mosolyogva beszélte, hogy Napoleon ismét százezer frankot küldött át öt kém számára. — Egy reggel aztán eltünt Londonból. Amerikába hajózott, a hajón mindenkiben bérgyilkost, kémet látott, egyszer ki is hallgatta őket, a mint azon mód felett tanácskoztak, hogy ha szárazra lép, miként gyilkolják meg. A leggyötrőbb képzelődés e játékának csaknem áldozatává lett. Hogy gyilkosait megelőzze, két szurt testébe. A hajó orvosa a szerencsétlennek azonnal segélyére sietett. A szurás nem volt halálos. Gondos ápolás után felüdült s midőn Missouriban egy bérjószágon gazdálkodva élt, gyötrő álmaitól és képzelődéseitől teljesen megszabadult.

II. Rendkivüli természetüek.

1. Kigyóbüvölök.

A kigyóbűvölők hajdan *psylli* nevezet alatt Afrikának keleti tartomanyaiban laktak. E népről Plinius, Aelian, Lucanus, Virgil és Strabo görög és római irók beszélik, hogy ezeknek a mérges kigyók nem ártanak, azokat meg tudták szeliditeni, búvhelyeikből kicsalni, sőt képesek voltak a kigyómarást nyálaikkal, kezeikről lemosott vizzel s ruhájuknak darabjával gyorsan és biztosan begyógyitani. E nép had által elpusztittatván elszéledt, de bűvös természetét el nem vesztette; ezeknek utódai jelenleg Keleten, főleg Egyiptomban és Indiában laknak s a kigyó-bűvölés titkát csupán a család tagjai öröklik. Ezek évenkint ünnepet ülnek, az utczákon fel s alá járnak, kezeikben iszonyu élő kigyókat tartva, melyeket ingerelnek, majd széjjel-szaggatnak s darabonkint elnyeldesnek. — Shaw nevü utazó szemlélt Rassidban egy népünepet, melyen a különböző mesteremberek katonák, papok csoportjai után lehetett szemlélni a kigyóbűvölők csapatját. Ezek vad tekintettel, szikrázó szemekkel közeledtek rettenetes kigyókat emelve, melyeket különféle taglejtések s felkiáltások közt széttéptek s felfaltak.

Sonnini Kairoban létekor kigyó-bűvölőt hivatott szállására. A kigyó-bűvös egy pappal jelent meg, ki keblén nagy kigyót hozott, azt szüntelen simogatván. Miután mindketten imádkoztak, a bűvölő átvette a sötétzöld szinü kigyót, mely azonnal átgyűrűzé meztelen nyakát. A bűvölő most nyugtalankodni kezdett, szine elváltozott, szemei keresztbe forogtak, nagyot orditott s a kigyó nyakából kiharapván egy darabot, azt lenyelte. Érre tagjai rángatózni kezdtek, teljes erejéből orditott, teste összehuzódott, arczán kiütött a düh heve, szájából forró tajték jött ki, három ember nem birt vele, mindhármat magával vonszolta. Végre a pap levette róla a kigyót, dühödtsége most még nagyobb fokra hágott s kezeit kezdte mardosni. Most a pap kezeit megfogta, azokat hátán keresztbe tette s elkezdett imádkozni, mire amaz szemmel láthatólag jött magához s kevés idő mulva semmi baja nem volt, csupán lankadtságról panaszkodott.

I. Napoleon egyiptomi hadjárata alkalmával szintén hivatott kigyóbűvölőket s kérdezte tőlök: vajjon lakásán vannak-e kigyók? S ha vannak, ki tudnák-e azokat csalni? — A kigyóbűvölők azt felelték, hogy itt egy kigyónak kell tartózkodni, melyet azonnal ki is fognak csalni. A szobában fel s alá járván, midőn egy szegletben levő nagy kőkorsóhoz közeledtek, tagjaik rángatózni kezdtek s felkiáltottak: itt van a kigyó! — S valóban ott is volt az.

Antes a kigyóvarázslást több hiteles embertől hallotta s ő maga is több izben szemtanuja volt annak. — Bruno Arnold nevü barátja Kairóban rosz házban lakván, alvószobájában kigyókat vett észre lappangani; hogy ezektől megszabaduljon kigyóbűvölőt hivatott, kit, nehogy őt talán behozott kigyóval megcsalja, levetkeztetett. A kigyó-bűvölő sorba járta a szobákat, néha-néha morogva valamit magában s rövid időn öt nagy kigyót szedett össze.

Antes vélekedése szerint az emberek valamely fűvet vagy más szert hordanak magukkal, melyet a kigyók szeretnek s a mely rájok nagy hatással van.

Különben a kigyóbűvölők titkukat még sohasem közölték idegennel, apáról fiura szá az örökségképen.

2. Tü-evő.

Pule Genoveva 1763. Grenobleban született; szerfelett izgékony véralkattal birt. Távol szülei házától bizonyos házhoz adatott, hol varrásban s egyéb női kézimunkákban oktattatot. Egykor, mintegy 13 éves korában azt a hirt vette, hogy atyjára a ház rászakadt. Lelkét e baleset hire nagyon meghatotta, szomoru, levert lőn. Azonban atyja még az nap este nála terem. Elszomorodott lelkét most az öröm érzete lepte meg, még pedig oly hirtelen s oly erővel, hogy azonnal elájult, majd sárgaságba esett s agyrendszere megzavarodott. Ettől kezdve különös hajlama jött varró- és gombostüket nyeldesni, főkép pedig kapott az olyakon, melyeket a közellevőktől elvehetett. Darab idő mulva altagjai elzsibbadtak, elméje eltompult s ez állapot mintegy három évig tartott, mikoron is egészségét visszanyerni látszott; de ez kevés ideig tartott, tagjai ismét elzsibbadtak, esze megzavarodott s a tűevési vágy ismét fölébredt benne s annyi tűt elnyeldesett, a mennyit hatalmába kerithetett, melyek aztán a felső- és alsó-karon kiütötték magukat, ugy, hogy a testen több izben kelle metszéseket tenni s a kiálló tűket kiszedni; később a tűk az inakba, czombokba s lábszárakba rakodtak le. — Tizenhét éves korában aszkórba esett, mely aztán véget vetett gyötrelmes életének. Teste egészen ki volt aszva, dereka, lábszárai összegörnyedtek. Felbontatásakor karjaiban, lábszáraiban s több részeken nagy mennyiségü tűt találtak.

3. Kérödzök.

Angliában Bristolban élt egy kereskedő, ki arról nevezetes, hogy marha módra kérődzött. — Rendesen ebéd után negyed óra mulva torkán visszajött a bevett eledel, melyet ujra megrágott s lenyelt. Este addig el nem tudott aludni, mig a kérődzést el nem végezte. Saját vallomása szerint másodszor sokkal jobban izlett neki az étel, mint első rágáskor. Nem csak a vastagabb, keményebb, de a hig ételeket is kérődzte; arra különben, hogy mikor kezdte e természetellenes szokást, nem emlékszik. — Sokszor, ha bőven evett, másfél óra hosszig is elkérődzött s ha valamikor nem kérődzhetett, beteg lett.

A kérődzés az emberi nemnél igen ritka s rendkivüli, de még sem egészen hallatlan dolog. Az itt felhozott kereskedőnek atyja is tette azt néha, de nem oly rendesen mint ez.

Páduában is kérődzött bizonyos nemes; ez azt beszélte, mikép az abból származó gyönyörérzet reá nézve oly boldogitó, hogy e szokása nélkül nem is élhetne.

Londonban is volt eledelét kétszer evő polgár, a ki kérődzéskor az étel azon részét, mely neki nem jól esett, kivetette.

4. Izzadó.

Pauli Simon orvosnak fia Olivér gyermekségétől fogva oly különös tehetséggel birt, hogy mihelyt akarta, kezein izzadást bocsáthatott ki. III. Fridrik dán király kivánta látni e rendkivüliséget s az apát fiával maga elé hivatta s utóbbinak megparancsolta, hogy izzadjon. Olivér felemelte kezét, mely egészen száraznak találtatott, de lassankint apró vizgyöngyök képződtek azon, melyek aztán cseppekben hullottak alá. E rendkivüli természeti tulajdon sokáig megmaradt nála; még 30 éves korában valahányszor akarta, kezén izzadást eresztethetett. Ha ujja hegyét erősen megszoritották vizcseppek szivárogtak abból.

5. Tánczkór.

A tánczdüh Németországban, Hollandiában s másutt egyidőben nagyon elterjedt a föld- és kézművesek közt. Ezek t. i. egyszer csak rágondolták magukat, ruháikat leszórták, a műhelyeket s ekéket ott hagyták, bizonyos helyre sereglettek, hol addig ugráltak, tánczoltak, mig lelköket ki nem adták. Némelyek fejjel rohantak a sziklaknak, mások a folyókba rohantak, — s e kór ragadt egyik emberről a másikra, egyik faluról, helységről a másikra. — Az akkori idők szelleme szerint e kórt az ördög munkájának lenni gyanitották, miért is a papok ördögüzéssel igyekeztek azt gyógyitani. Halberstaltól mintegy fél mérföldnyire ma is Tanzstadt nevet visel egy helység, melynek templomában levő sirbolt a tánczdühre emlékeztet, hova e helységnek akkori lakói temettettek, — kik t. i. a templom körül addig tánczoltak, mig mindnyájan halva rogytak le.

Dr. Reil emlit egy nőt, ki olykor-olykor

Mařák

Dévény. T. 5370.

A középtérben jobbra Dévény romjait látjuk, a háttérben gőzhajó közeledik, az előtérben pedig a Duna hullámaival a csolnakjában álló halász küzd. Felirata:

BRAUSEN
(MOTIV A.D. DONAU BEI THEBEN.)

alól középütt: Heliogravure und Druck der k.k. Hof- und Staatsdruckerei in Wien.
legalól középütt: Nach einer Kohlezeichnung von Prof. Julius Mařak.

Heliogravure, chp., mér. a rl. 18.9: 13.2 cm.

140-95.

Marak Gula

festő

magyar?

1857. pesti műegylet. juliusi tárlat.

Laid

Kalas Márton a műtártatban. Vas. Ujs. 1857.

258. l

Márai Botond

13
kedd

17.30 Indiák és otthideák
Beszélgetés a szecesszióról
Márai Botonddal

Magyar Nemzeti Galéria rendezvénynaptára.
1981. október hó,

Márai István

M.T.: Szülészet-nőgyógyászati osztály pavilonja, Debrecen. - Építész Mikolás Tibor, konstruktőr Sum Mihály, belsőépitész Mohácsi Péter, Statikus Márai István. - Ismertetés.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz. 26-27.l.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.

26-27.l.

Moralt

münchenі festő munkája az esztergomi bazilika szentély boltozatának freskója.

Cseke László: Dunakanyar, Budapest, 1973. 1398

721

Wol.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Máradi Sándor szobrász-
művész

1973 ÁPR 26

Déli Hírlap Miskolc

1

1021

DÁMBIKA, BRONZBÓL. A gyulai Állami Erdő- és Vadgazdaság tamási központjában szobrot állítottak a természetes nemzeti kincsünk közé sorolható dámszarvasnak. Innen, a gyulai—tamási erdőkből kerülnek ki, a világelső dámlapát-trófeák. A gazdaság 1961 óta ötször döntötte meg a saját „világcsúcsát". Legutóbb, a múlt év őszén lőtt egy magyar vadász olyan dámbikát, amelynek agancsát 218,40 pontosnak minősítették, ami 1,15 ponttal túlszárnyalja az 1970-ben zsákmányolt világrekord trófea értékét. A dámbika bronzszobrát — Máradi Sándor fővárosi szobrászművész alkotását — a miklosvári vadászkastély előtt állították fel, sziklakő talapzatra.

hogy 500 gépgyári nődolgozó
vesz részt szakmai tanfolya-
mokon, s 1972-ben a nődol-

Maradék

Kőnives (artifex).

Gamás (Somogy vm)

XIII. 27.

lásd

Bocsár alatt

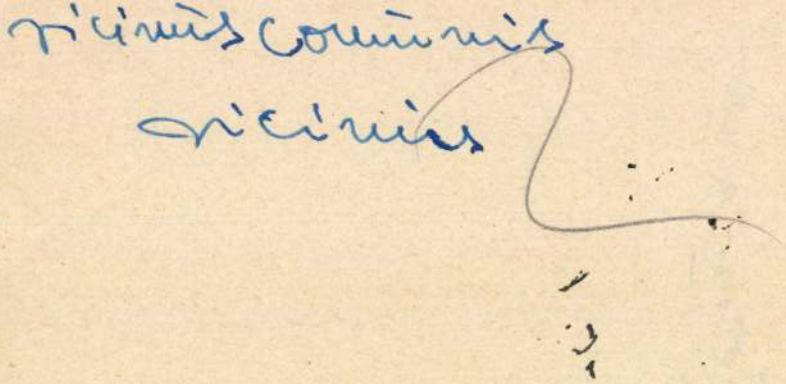

ricinus communis

ricinus

A

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS KEDVES CSALÁDJÁT A
MŰTEREMGALÉRIÁBA

MARACSKÓ GABRIELLA

GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:
Dr. SUPKA MAGDOLNA

1994. ÁPRILIS 2-ÁN SZOMBATON, 16 ÓRAKOR
MEGTEKINTHETŐ: ÁPRILIS 24-IG MINDEN SZOMBAT, VASÁRNAP 10–18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁS A
III. KER. ÖNKORMÁNYZAT KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA
TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE.

KÖSZÖNET ÉRTE!

MEGHÍVÓ

MŰTEREMGALÉRIA

A

... CÉLJA: EGY KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNY LÉTREHOZÁSA, ITT A HARMADIK KERÜLETBEN.
TÁMOGATJA A MAGYAR MŰVÉSZET HAZAI ÉS KÜLFÖLDI ELISMERTETÉSÉT, VALAMINT A KÜLÖNBÖZŐ MŰVÉSZETI ÁGAK KÖZÖTTI KAPCSOLAT ELMÉLYÍTÉSÉT.

MŰKÖDTETI A MŰTEREMGALÉRIÁT.

CÍM: III. KER. CSILLAGHEGY, RÓZSA UTCA 12.
Telefon: 160-9272

MEGKÖZELÍTHETŐ: A CSILLAGHEGYI HÉV-ÁLLOMÁSTÓL AZ ÜRÖMI ÚTON FEL A HEGYRE.

MARACSKÓ GABRIELLA

41. Vásárhelyi ÖT

blk= kue
3000= 00070943
3100= Faragó, Ödön
31tb= Faragó, Ödön
reft= ThB11, 1915
3140= m
3162= Kunstgewerbler &
Architekt &
Möbelgestalter
2194= Ungarn
3200= Ungarn
3270= 1869.07.31
3290= Zalaegerszeg
3330= 1937.05.12
3350= Budapest
3420= Budapest
3094= ThB11, 1915
309a= MagyKépLex, 1915;
Mue^BSvLex II, 1966;
MagyÉletLex I, 1967;
^kuJ.Gerle/A.Kovács/I.Makovec
Magyar
építészete, Bp. 1990.

MARACSKÓ GABRIELLA

40. Vásárhelyi Ö. T.

akkor fölérezzen valamit abból az áramlatból, ar
társadalmi változásokkal együtt ismét fölerősödik r
a két világháború közötti művészetünkben: a társad
fokozott fölbomlásával párhuzamosan haladó fokc
individualizmus új romantikus hullámát. Nem véle
hogy a 20-as években egy művésztelep, tehát végr
kollektívum kapcsán kerülnek e gondolatok megfc
mazásra, és az sem véletlen, hogy olyanfajta sza
társulás, amilyent Boromisza elképzelt hivatalos tá
gatással nem jöhetett létre a bethleni konszolid
éveiben sem, később még kevésbé. A felületes szem
láthatja Boromisza rosszul sikerült második házass
ban az okát annak, hogy el kellett jönnie Szentendr
valójában azért távozott onnan, amiért Nagybány
is, mivel elszigetelődött. Mozgolódásai elindítottá
hivatalosan támogatott művésztelep gondolatát, ar
azonban már magában hordta a jobbfelé való egye
désnek a lehetőségét, de legalábbis a társadalmi pa
vitását. A forradalmi gondolataiból mit sem eng
Boromiszának ebben még akkor sem lett volna m
dása, ha kérték volna rá. Erről persze szó sem lehe
hiszen azok a fiatalok, akik egy évvel később jön
majd Szentendrére, és akikből a Szentendrei Fes
Társaság megalakul, egytől egyig Réti tanítványai
tak, Réti pedig tudjuk, hogyan vélekedett Boromiszá

De kik voltak azok a művészek, akik Boromiszá
a kolóniaalapítással kapcsolatos ábrándjait Szentend
való jelenlétükkel 1925-ben elősegítették?

Az Újság 1925. szept. 6-i cikke, melyből Boromi
elképzelését megismerhetjük, sorrendben Erdei Vik
Kubinyi Bertalan, Egry József, Tipary Dezső és Sár
pataky Bálint festők nevét említi, akik 1925 nya
Boromiszán kívül Szentendrén dolgoztak és Szam
Sós Vilmos Szentendrén lakó szobrászét.

A HÓNAP MŰTÁRGYA

1989. április

MARACSKÓ GABRIELLA

Napról-napra

tollrajz

25.5 x 31 cm

MARACSKÓ GABRIELLA festő, grafikus

Budapest, 1949

1972-ben végzett Fónyi Géza és Veres Sándor vezetésével. 1975 óta jelentkezik a nyilvánosság előtt; 1976-ban Görögországban, 1977-ben az NSZK-ban, 1978-ban a Zichy-kastélyban, 1980-ban a Csók Galériában mutatkozott be egyéni kollekcióval. 1982-ben elnyerte a Derkovits-ösztöndíjat. – Festészete és grafikája a valóság drámai helyzeteit és szituációit keresi, amelyek híven tükrözik a jelenségeket mozgató erőket és az ember centrális helyzetét.

Maracskó Gabriella grafikusművész alkotását mutatjuk be "A hónap műtárgya"-ként ez alkalommal, akinek munkáit csak szórványosan ismerheti kiállítótermeink közönsége. Olyan művész rajzait vásároltuk meg nem régen, aki szakadatlan munka, hosszú, alázatos és könyörtelenül igényes alkotókorszak után lépett elő-először nyilvánosság elé. Aki olyan pregnáns és megrázó kifejezőerővel rendelkezik, amilyet eleddig csak az expresszionizmusból ismerünk. Csodálatra méltó rajzkészsége, virtuóz ábrázoló kedve minden élethelyzetben lehetővé teszi számára a lényeges mondanivaló rögzítését.

Stílusa jól idomul az ábrázolt világhoz, megfellebbezhetetlen karaktereket állít elénk, s mindenkor érezzük az ábrázoltak lelkivilágával való együttérzést, a velük való résztvevő szolidaritást. Ábrázolásai a szóhasználat szabványos értelmezése szerint nem mindig szépek, de mindenkor kifejezőek, sokatmondóak és felrázó erejűek. Kompozicióinak megbonthatatlan rendjét, zártságát mozgalmasan megmunkált felületek oldják véletlenszerűvé.

Eredeti művész, kihez csak elmélyülten, átgondoltan lehet utat találni.

Könyvtárunkban az alábbi művei tekinthetők meg: Bogaras kép hőmérős nővel (tusrajz), Csendélet három zongorára (tusrajz), Élőkép (tusrajz), Emlékek (tusrajz), Férfi pálmaággal (tusrajz), Kalitka (tusrajz), Pásztorok (tusrajz), Régi város (tusrajz), Stáb (tusrajz), Vitatkozó társaság (színes ceruza).

Várjuk "A hónap műtárgya"-ként kiállított képről olvasóink véleményeit.

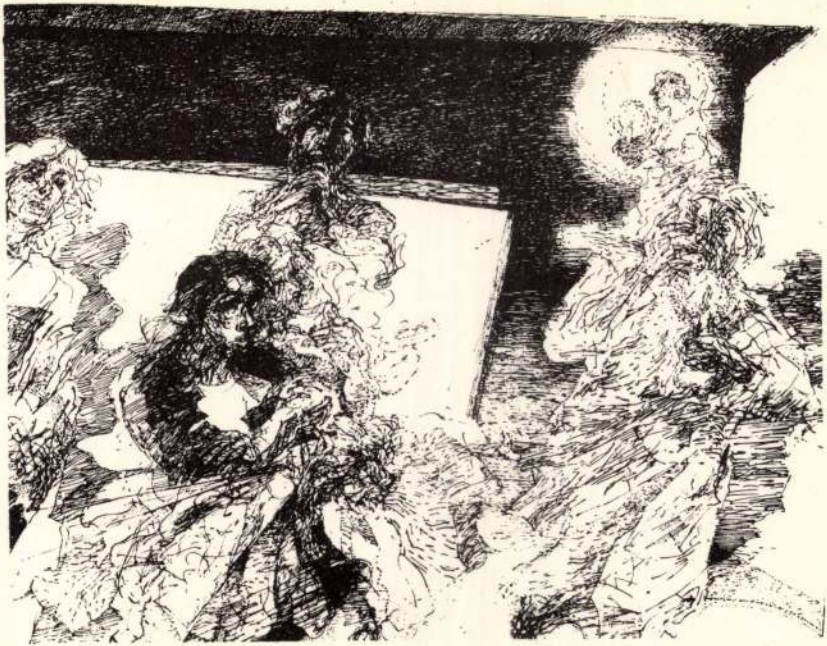

MARACSKÓ GABRIELLA: DIOGENÉSZ

MARACSKÓ GABRIELLA: TUTAJ

Maracskó Gabriella, grafikus

-ú-i-: A Derkovits-ösztöndíjasok bemutatkozása.

Népújság (Heves), 1984. márc. 10.

Maracskó Gabriella: Előtér

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy az egyes kohorszokban tartozók életüknek melyik évtizedében lépnek be a legfelső vezetésbe

	Korév a belépéskor						
	20 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	60 – 69	70 – 79	Összesen
1900 előtt	–	–	–	66,7	24,8	8,5	100,0
1900 – 1909	–	–	53,3	40,0	6,7	–	100,0
1910 – 1919	–	14,3	47,6	28,6	9,5	–	100,0
1920 – 1929	6,7	33,3	10,0	36,7	13,3	–	100,0
1930 – 1939	–	–	10,0	90,0	–	–	100,0
1940 – 1949	–	14,3	85,7	–	–	–	100,0

Az adatokból kitűnik, hogy a múlt században születettek csak 50 éves koruk felett kerültek be a vezetésbe – 50 és 59 éves koruk között a 66,7%-uk, 60 és 63 éves koruk között 24,8%-uk és 70 felett 8,5%-uk. Ehhez azért hozzá kell tenni, hogy ezek az emberek 1945 előtt 10–15 évvel már valójában vezetői voltak az illegális pártnak, késői belépésük tehát annak köszönhető, hogy mi csak a legalitás évtizedeit vizsgáljuk.

Részben ugyanez elmondható a XX. század első évtizedében születettekre is, bár ennek a korosztálynak az 53,3%-a már életének negyvenes éveiben – tehát közvetlenül 1945 után – bekerül a legfelső vezetésbe. Újabb jelentős hányaduk – 40%-uk – 50 és 59 éves kora között jut be, míg egy kis részük – 6,7% – 60 és 69 éves kora között.

Az „előrenyomulás" a következő kohorsznál is folytatódik: a tízes években születettek között már olyanok is vannak – a 14,3%-uk –, akik életük 30. és 39. életéve között kerülnek a csúcsra, 47,6%-uk 40 és 49 között, 28,6%-uk 50 és 59 között, végül 9,5%-uk 60 és 69 éves kora között jut be a legfelső vezetésbe.

A legoffenzívebb korosztály azonban a húszas években születetteké. E kohorsz 6,7%-a ugyanis már életének 20. és 29. éve között bejut a legfelsőbb vezetésbe. Ezt a teljesítményét legfeljebb a hatvanas években születettek múlhatták volna felül, hiszen ma már az 1960-ban születettek is 30 évesek. Az már bizonyos, hogy a század második felét meghatározó pártvezetői elit nyolc lehetséges kohorszából a húszas évek nemzedéke volt a domináns. A korosztály egyharmadának legfelső vezetésbe kerülése a 30. és 39. életév között zajlik le, majd némi megtorpanás következik, a negyvenes életéveiben mindössze a 10%-uk jut be. Újabb nagy bejutási hullám megy végbe az 50–59. életév között, ekkor 36,7%-uk jut be. Az első hullám az „ellenállóké", a második az „új nemzedék 1."-é. Végül 13,3%-uk már 60. életéve felett jár, amikor bekerül a felső vezetésbe.

„nagy vesztes" a harmincas években született korosztály. Bár közülük elvileg még juthattak volna be új személyek a legfelső politikai vezetésbe, de azon ez már nem változtathatna, hogy sem a húszas, sem a harmincas éveiben járó politikus ebből a korosztályból nem jutott a legfelsőbb vezetésbe. Sőt a 40. és 49. életéve között járókból bejutók is csupán 10%-ot tesznek ki. (S miután az 1939-ben születő is 1988-ban volt 49 éves, most már ez a 10%-os arány csak csökkenhetett volna a jövőben.) Lévén, hogy ebből a korosztályból 60 éves (és idősebb) már nem kerülhetett be, így a „maradék" 90% 50. és 59. éves kora között került a csúcsra. Ezzel a „teljesítményével" a lehetséges nyolc kohorsz közül a 30-as években született nemzedék produkálja a leggyengébb eredményt.

Akárcsak a jellegcsoportok elemzésekor, itt is érdemes áttekinteni, hogy az egyes kohorszokban szereplők milyen „sebességgel" jutnak fel a legfelső vezetésbe.

Ezt mutatja az alábbi tábla:

	a pártba lépés életkora	(eltelt idő)	a KV ill. KB-ba kerülési életkor	(eltelt idő)	a PB tagság és/vagy KB titkári poszt	csúcson töltött idő	karrier végi életkor
1900 előtt születtek	24	32	56	1	57	7	64
1900 – 1909	21	22	43	2	45	9	54
1910 – 1919	21	18	39	5	44	13	57
1920 – 1929	19	16	35	6	41	7	48
1930 – 1939	19	23	42	9	51	3	54
1940 – 1949	23	16	39	2	41	6	47

A pártba lépési életkor tekintetében az adatok nem különböznek lényegesen az egyes jellegcsoportoknál kapottaktól. Legfeljebb annyi az eltérés, hogy itt két 20 év alatti átlaggal rendelkező csoport is van. A pártba lépéstől a KV- illetve KB-tagságig eltelt idő részátlagai közötti szórás itt lényegesen kisebb. Míg ott 11 és 12 év is előfordul, itt a két legalacsonyabb átlag 16 és 18 év.

A KV illetve KB után a PB-be kerülés ideje itt is hasonló, és a kohorszonként növekvő bejutási idő alátámasztja azt az előzetes feltevést, hogy a Kádár-korszak során átlagosan egyre hosszabb idő szükséges a csúcsra jutáshoz. Míg a század első évtizedében születetteknek 2 év, a harmincas években születetteknek már 9 év kell a KB-tagság után a PB-be való bejutáshoz, illetve a KB-titkári poszt eléréséhez. A 40-es években született korosztályok bejutásával zajló fiatalítás a végjátékban megfordítani látszott ezt a tendenciát.

Ezeket az információkat egészíti ki egy másik tábla, amely azt mutatja meg, hogy az egyes kohorszokban szereplő személyek milyen időintervallumban léptek be a legfelső vezetésbe, illetve milyen időintervallumban léptek ki onnan.

	belépések	kilépések
1990 előtt	1945–1956	1949–1966
1990–1909	1945–1959	1950–1969
1910–1919	1945–1975	1951–1989
1920–1929	1951–1985	1953–1989
1930–1939	1976–1988	1980–1989
1940–1949	1975–1989	1988–1989

Mint azt a bevezetőben is jeleztem, írásom nem átfogó politikatörténeti elemzés. Csupán arra törekedtem, hogy e sajátos elitcsoport legfőbb demográfiai jellemzőit vázoljam fel. Dolgozatom egyfajta számszerű adalék a majdani részletes és tartalmi elemzésekhez. □

Maracskó Gabriella: Védőháló

Maracsó Gabriella, III. évfolyam

grafikusművész

Derkovits díjas (beszámoló) kiállítása, az Ernst Múzeumban látható, 1985. márc. 1–10-ig

Műcsarnok és Kamaratemei

1985 márc.

Vasárnapi Ujság XII.
1865. III.26.- 148.l. Zakariás

Máriavölgyi palakőbánya. Természet után rajzolta Marak Gyula. Fametszet.

Mařáková, Ida

szül 1848 Pesten
† 1908 szept. 14. Prága

Mařák Gyula történelmi
cseh művész tanítványa
és úgylátszik felesége.

Toman 425. l.

Maráky Ferencné

Munkájával szerepelt a székesfőváros tanitó-művészeinek kiállitásán.

N.U.936.XII.15.

MÉDAILLON, önöntvény, a Kálvária jelenetével. öld, XVII. század. 70.—

T, öntött bronz. Szent család. Olasz. 80.—

MÉDAILLON, ón, allegórikus nőalakkal. Péter nunkája, XVI. század. 60.—

1101. NÉGYSZÖGES BUTYKOS, ón, domború lovas alak Erdély, 1750.

1102. ÖVRÉSZLET, öntött bronz, rajta domborműben Bu alakok. Faalapon. India.

1103. LÁNDZSAHEGY, bronz.

1104. AJTÓKOPOGTATÓ, öntött bronz, fekete lakkpati kis falapon. Olasz reneszánsz. (Padua.) XVI. század

1105. KIS ASZTALI TÜKÖR, ovális bronzkeretű, üllő p Bécs, 1870 körül.

1106. LÁDIKA, rózsafa, bronzkerettel, paliszanderfa beral Bécs, 1850.

1107. TÁL, ón, vésett virágos díszítéssel. Erdély, XVIII. eleje.

1108. VIRÁGTARTÓ, cloisonné. Japán, XIX. század.

1109. ÖV, bőrre alkalmazott bronztagokból. Erdély.

1110. ÖBLÖS VÁZA, öntött bronz, oldalán domború sá Japán.

1111. TAJTÉKPIPA, SZÁRRAL, ezüst kupakkal. Rajta l sas. Magyar, 1840 körül.

1112. KIS KELETI PIPA, szárral és magyar ezüst kup 1840 körül.

1113. TAJTÉKPIPA, SZÁRRAL, ezüst kupakkal, domború téssel. Magyar, 1850 körül.

1114. TAJTÉKPIPA, SZÁRRAL, ezüst kupakkal. Mitológ lenettel. Bécs, 1860 körül.

1115. TAJTÉKPIPA, SZÁRRAL, ezüst kupakkal. Rajta dc műben vadász. Bécs, 1859.

1116. TALPAS TÁL, aranyozott bronz és onix, kínai stí XIX. század.

…rőszínűek, bizonyosan főleg azok érdekében jár el, kiknek házuk :

a) adóssággal van terhelve,

b) kiknek egyedüli vagy fő jövedelmi forrásuk a házjövedelem,

c) kiknek értéke még árva-gondnoki kezelés alatt áll.

Az első magyar átalános biztositó társaság e biztositás által annál lényegesb szolgálatot tesz a háztulajdonosoknak, mennyivel inkább növekedik átalában a tüzveszélyesség, a gáz- és kőolaj világitás alkalmazása folytán

E meggyőződésben és azon feltevéssel, hogy a házjövedelem biztositás fontossága el fog ismertetni s a tűzkárelleni biztositás e nemének igénybe vétele szintén átalánossá fog válni, az első magyar átalános biztositó-társaság e biztositás *dijait igen csekélyre* szabta. Ugyanis a *házbérbiztositás dija egy negyed részszel* olcsóbb mint magának az épületnek az első magyar biztositótársaság dijszabályzata szerinti dija. Azon felek pedig, kik házukat az első magyar átalános biztositó társaságnál biztositják, azon előnyben részesittetnek, hogy az épület biztositási dijánál 50 *perczenttel* olcsóbb dijjal biztosittatik házuk jövedelme.

Mint a programmból értjük, a háztulajdonosnak szabadságában áll, házának *összes*, egész vagy félévi jövedelmét biztosittatni. Az évi *összes* jövedelem kisebb részére, vagy csupán a ház egyrészének jövedelmére biztositás el nem fogadtatik. A házjövedelmet biztositó kötvény tartama egy évnél rövidebb nem lehet.

Kár esetében a házbér-kártalanitás azon idő arányában történik, mely a szakértő által a ház ujra épitésére, az épitésre alkalmatlan téli hónapok tekintetbe vételével, mint elegendő fog megállapittatni.

Midőn az első magyar átalános biztositó-társaság a házbirtokosoknak módot nyujt, hogy ezentul nemcsak házuk fedelét és az épület éléghető részeit, valamint a falak megrongálása által a ház értékében szenvedett csökkenést, hanem a háznak ép jövedelme által feltételezett teljes értékét biztosithassák, hiszszük, hogy e téren is ép oly nagy részvéttel fog találkozni, mint a biztositás egyéb neménél.

…dalvan kajárosa beokulni, mert az idő verejtékes iparkodásunkat hideg kezeivel egy perez alatt széttépi. Aprilis végével ugyanis beállott a fagy, s május hatodikáig egyre fagyott, pedig ugy, hogy például a luczerna valóságos hólepellel betakartnak látszott. Apróbb fagyaink voltak ugyan már ezelőtt is, de azok a fejlődést késleltetvén, jelentékeny kárt nem okoztak; a májusi fagy azonban elsöprött mindent. A szőlőfakadmányok lepotyogtak, fáink virágai lehullottak, a melegebb napok által életre csalt veteménycsirák elpusztultak; nem nagyitok semmit; nemcsak éltesebb diófáink, de még 4—5 éves akáczfáink is kifagytak. — Őszi vetéseink silányak; mert a kihajtott fű takarmányul szolgálván, a sok fagy és szél nagyon megviselte; a tavasziak is gyöngék, mert a folytonos szárazság és fagylaló szél felét is kifőzte.

Május 8-a élesztett föl kissé bennünket, s bár jó későn, enyhe esőjével s melegebb napsugaraival mégis vérmes reményekre gerjesztett. Az elfagyott burgonya, bab terem-e még élő csirát, nem tudom, de mégis szeretem hinni, hogy a második ültetés biztosabb jövőt igér.

Marháink most is csak tengenek; a szénát hiréből is alig ismerjük, fű nincs, erdeink most fakadnak; ha az emlitett áldásos eső meg nem vigasztal bennünket, már-már kétségbeesünk vala, hogy éhen zaklatott marháink majd most mondanak le a szolgálatról. A juhok száma nagyon leapadt nálunk, mert őszszel takarmányunk nem levén, potom áron (1 fton) adtunk tul rajtok, most pedig sem a birkának nincs ára, sem gyapjubecsesel nem kecsegtetnek. Nálunk a marhákra nézve mindenfelé szabad a vásár, a hus fontja 15 krajczár, *k. l.*

Egyveleg.

** *(A vadállatok kölykeinek szeliditése)* gyakran mily káros és veszélyes következményeket von maga után, arra a következő példákat hozza föl gr. Festetits Leo a „Vadászlap"-ban. Nem tartozik — ugymond, — a ritka esetek közé, hogy az erdőségekhez közel lakók, a vadak kölykeit szopós korukban anyjuktól elszedik s házuknál fölnevelik.

Ebéd után szörnyű robaj támadt az udvaron; megjött a farkas s egy szétszaggatott két éves gyermeket hozott magával, kinek mellét összemarczangolta, beleit felfalta s a hullát az udvar közepére tette le. A házi ur a gyilkos vadat rögtön agyonlövette ugyan, de a közijedség, borzadály és undor oly hatást gyakorolt a társaságra, hogy jó ideig kopózni sem jártak ki a hegyekbe. Szolgáljon ez eset intő például azoknak, kik a vadak szeliditését kedves mulatságuknak szokták tartani.

** *(Törvényszéki jelenet Londonban.)* Lordmayor : „Vádlott! Dikson özvegy önt sértéslopással vádolja." Vádlott : „Igen, uram, ezt nem tagadhatom." Lordmayor : „És mit tett ön azon sertéssel?" Vádlott : „Megöltem és megettem." Lordmayor : „És nem érez ön a miatt lelkiismereti furdalásokat. Ha az utolsó itélet lesz és ön szemben fog állani Dikson asszonynyal, mit fog ön felelni?" Vádlott : „Bocsánatot kérek, uram, a sertés is jelen fog lenni?" Lordmayor : „No, bizonyosan azt is látni fogja ön" Vádlott : „Akkor azt fogom Dikson asszonynak mondani : asszonyom, itt van az ön sertése, visszaadom."

** *(Elmés válasz.)* Napoleon császár e napokban lord Cowley, a párisi angol követ nejével kikocsizott. A lovak megriadtak s a kocsis csak nagy nehezen tudta rohanásukban feltartóztatni. A császár a kiállott veszély után tréfásan mondta: Mylady, ön velem közel volt a halálhoz. „Nem a halálhoz, Sir, — felelt a mylady, — hanem a halhatatlansághoz."

** *(Király és haza.)* A porosz király közelebb egy vadászat alkalmával elcsuszott. Több kiséröje sietve ugrott hozzá, hogy fölemelje, kikhez a király igy szólt: „Nem tesz semmit, király és haza már rég óta nem nyugodtak ily békésen egymás mellett."

— *(A himlő)* legelsőbb is müvelt emberek közt tört ki. 1713. a hollandok átültették a hottentoták közé; 1733. a dánok Grönlandba; a japanok közt a svédek terjesztették el; dühöngött aztán az egész földkerekségen, mig a beoltás mesterségét a müvelt világ a tatároktól meg nem tanulta. — *S.*

voltak, hanem földesúrak, [illegible]

zérelték s épen oly durvák s nyersek, mint azok. Hogy az olvasónak fogalma legyen ily csapatról, leirom annak ruházatát s fegyverzetét. Az alsó öltözetet képezték durva, szennyes, vászon hosszu lábravaló s épen ily durva vászon vagy tarka gyapot ing; ez utolsót szalag vagy zsinór szoritá derékhoz. — Láb és lábszár piszkos gyapot czafattal volt betekerve, a bocskort szij erősité s a lábszárt térdig szintén a bocskor-szijjal tekerték körül. E felett durva komisz szövetből kaftányformát hordtak. — Az egész tisztátalan alak bárány bundába burkolózott, mely merev s kérges volt a szennytől s kötéllel szoritották össze. — Ehhez járult még a bárány könyök-kesztyü s hasonló süveg, melynek lappantyui nyakszirtig csüngtek alá. — Az egész arczból alig látszott valami, mert azt a süveg s vallási törvényeik szerint soha borotva s olló által nem érintett szakáll s haj elfedte. Fegyverök faragott fanyél, felül szuronyforma

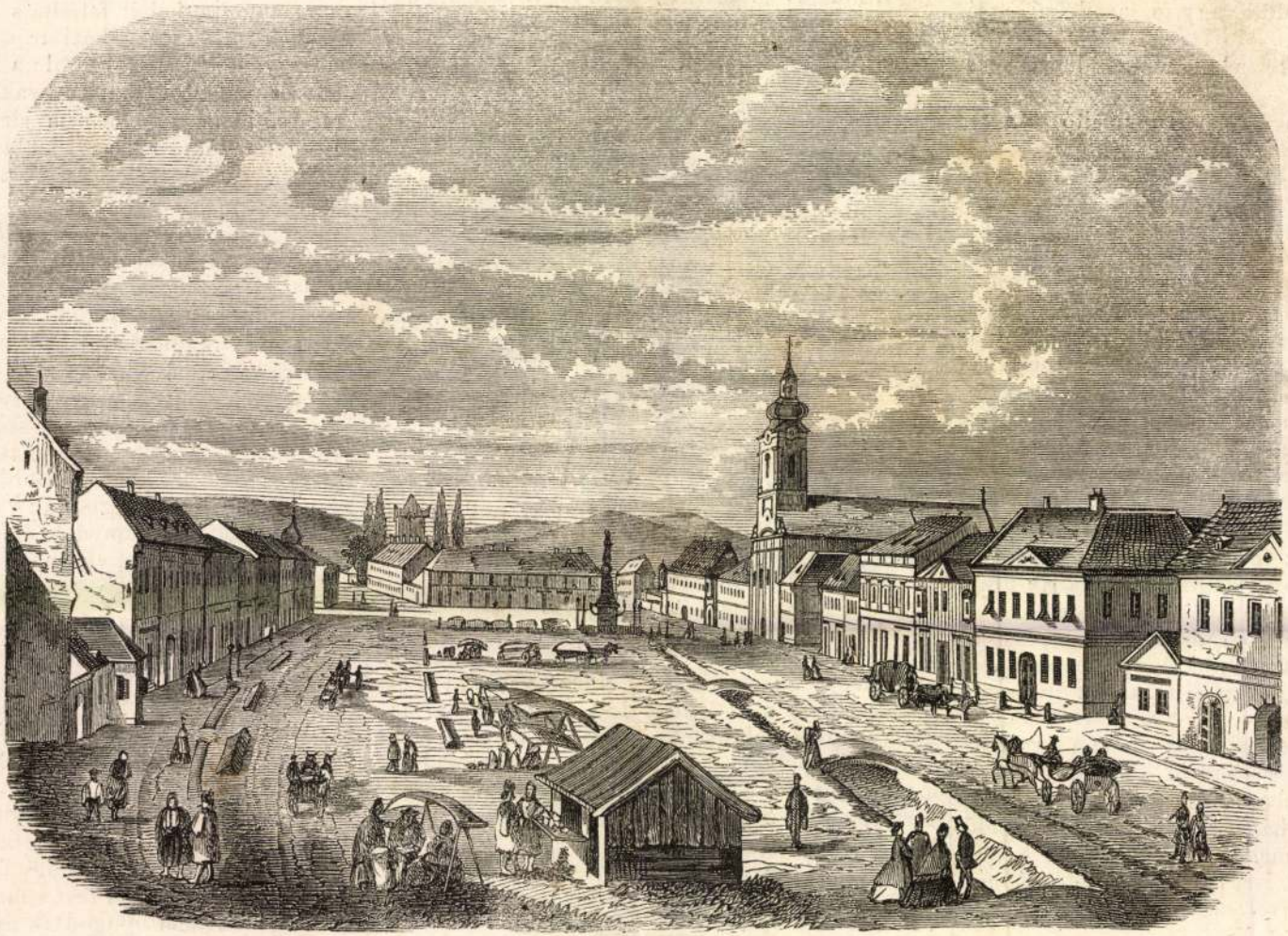

Máramaros-Sziget piacza. (Lásd „A Tisza bölcsője" czimü czikket.)

val, fölötte magasan kiemelkedett a Kreml s ne

künk a vigasztalan pusztaságba kellett menni, itt hagyva, mi enyhet adhatott volna.

Napokig haladtunk a wladimiri uton; a falvakban, melyeket érinténk, a parasztok mind a legnagyobb ingerültséggel fogadtak, köpködtek, hajigáltak, vertek, gyakran nagy kerülőket kellett tennünk, hogy halál fiai ne legyünk. Ha a hirte-

Két napig kecsegtettük magunkat azon reménynyel, hogy czélt értünk, de fájdalmasan csalódtunk, mert Ázsia határa még odább volt.

Végre okt. 21-kén reggel a Wolga partján Simbirsk közelében tanyáztunk, mely már Ázsia felől határpont. Hideg nap volt s a mi a viz mellett még jobban sértett, órákig kellett várakoznunk, mig a folyamon átvittek, mely itt oly széles, hogy a tulsó partot alig láttuk. A metsző hideg s rémitő éhség által kimerülve, eszméletlenül rogytam össze, emberbaráti kezek vittek a hajóba s mig átkeltünk, öntudatlan állapotban voltam. — Sokan lelték itt sirjokat, én azonban ismét magamhoz tértem. Szilárd akarattal párosult szellemi erőre volt szüksége annak, ki nem akart a fájdalom martalékául esni.

Láttam, mint semmisülnek meg az erőteljes fiatalok, kik bizonyosan három annyit kiállhattak volna mint én.

A kormány szék-városa Orenburg s a körü-

Vas. Ujs. 197-c
1864.

két férfiu erélye és buzgalmának köszönhető különösen, hogy a tanoda lesujtott helyzetéből jelen diszes állapotára felemelkedett; — el nem feledkezve az érdemekben ősziilt T. *Tóth János* urról sem, ki mint 80 éves agg, most is ez iskola falai között érzi magát leginkább otthon.

A magyar nevelésügy történetirója fel fogja jegyezni, hogy e kevés anyagi erővel rendelkező tanodában már 1766-ban a humán tudományokat *Cellarius* szerint, a philosophiát *Wolf* szerint tanitották; hogy hazai tanodáink között *Sziget* volt első, hol *Pataky János* a jogi tudományokat magyarul adta elő; hogy 1797-ben *Nánásy Mihály* már *Kant* szerint bölcselkedett, mig *Szilágyi János* az első magyar *természeti vagy észjogot* (jus naturae) irta; nem *Breznai, Szeremlei, Lugosi* neveiket, s *Szilágyiét*, ki az iskola ujból felemelése mellett, a legjelesebb német nevelők, különösen *Mager* tanrendszerét hozta be.

Jelenleg e tanintézet 4 elemi és 8 középtanodai s illetőleg akademiai osztályát 10 rendes tanár vezeti, 200-at meghaladó növendékszámmal, könyvtára mintegy *tizezer* darabot (közte pár incunabulumot); muzeuma ásványtani tekintetben sok érdekest tartalmaz.

(Vége következik.)

A Gizella-kápolna Veszprémben.

Hogy Veszprém táján ülé a magyar keresztyénség első diadalát a Kopján által vezérelt magyar pogányság fölött, az történelmi tény s ennek köszönhető, hogy igy Európa szivében századokra gyökeret vert a magyar nemzet. A keresztyénség őseink között elterjedvén, a további fejlesztésére sz. István által felállitott püspöki székek között a veszpréminek alapitása 1009-re esik. Veszprém városának ezen keresztyénségi hajnalából akarunk egy emléket olvasóinknak bemutatni — mely 8 századon keresztül fönntartotta *Gizella-kápolna* nevét.

E kápolna hiteles adatok nyomán azon templomnak volt része, mely Gizella királyné által épültnek mondatik, történetünk lapjain. Egy része ez azon székesegyháznak, melyben 36 oltár vala. E kápolna a háboruk viharai után, a romokból Eszterházy gróf püspöksége alatt bontatott ki — utódja által 1772-ben fölszenteltetett s a jelen homlokzatot nyeré, miről fölirata tanuskodik, mely következő :

„Sacellum hoc, quod a beata Gyzela, S. Stephani primi Regis apostolici conjuge conditum esse traditur, diu desolatum Ignatius Koller Episcopus Veszprimiensis priori formae, et nitori restituit atque altare Christo Domino pro nobis crucifixo dicatum consecravit die 10-a mensis Aprilis anno 1772.“

E kápolnában — mely jelenleg csak néha nyittatik meg — gr. Zichy Domokos, volt veszprémi püspök gyakran misézett. Épitészete Veszprém legbecsesb régi emlékei közé tartozik. Hossza 42 láb, szélessége $10\frac{1}{2}$ láb, magassága 12 láb s 8 hüvelyk, boltozata góth félkörü keresztivezettel, melynek hevederei levél-ékezettel birnak és fülkékkel tagozott váliveken nyugszanak. Nevezetes régiségét bizonyitják a csucsivek zárkövei, melyek elején a byzantiaknál szokásos Istenbáránya — nálunk husvéti bárány — alakját látjuk; a kis zászlócska a keresztyénség diadalát, az első láb fölemelése annak előrehaladását ábrázolja. A másik zárkövön a farkába harapó sárkány a pogányság elenyésztét jelképezi, mig a 3-dikon s 4-diken a levél- és rózsakeret a keresztyénség virulását látszik jelenteni.

Nevezetesek még e kápolnában a 12 apostolnak $5\frac{1}{2}$ lábnyi magas festett képei — melyek a válivek közötti faltéren kettejével láthatók. A festmények ódonszerüségét azonnal észreveszszük. Szakismerők a XII. vagy XIII. századból származtatják, legépebb balra a két első képpár. A fénykör, a hosszu vörös s kék tunika, az áldó jobb, a tekercset tartó balkéz, az arcz ifju vonásai sz. János apostolt és evangelistát gyanittatják. A másik öregebb alakot mutat. Az oltáron az ablak előtt van a feszület, melletto János s Mária képei a falon ujabb idők művei. Az evangelium oldalán, a fal szük nyilásán, egy kis sekrestye-féle szobácskába lépünk, melybe románszerü ablakon hat be a világosság. Átellenben 3—4 lépcső a püspöki lakba vezet.

Vajha e kápolna festményeit az izzadó kövek nyirkossága ne enyésztetné el lassankint, vagy legalább lemásoltatás által az utókor számára fönntartatnának. Gizella tetemeit is e kápolna alapjaiban kereshetnők — miről a Tud. Értekezőben, valamint az egész tárgyról többet olvashatni Ranolder János püspök „*Elisabeth*“ czimü diszmunkájában és az Archaeologiai közlemények II. kötetében.

J. E. B.

A titkos szerek.

Közli *Dr. Bardocz Lajos.*

(Vége.)

14) *Goldberger schweizi növénynedve.* E szer tüdő, torok és más betegségekben ajánltatik. Frikinger szerint czukorból, narancsvirág-olajból, narancs és lactuca-keserből áll. Ezen sveiczi növénynedven, mely Sveiczot soha sem látta, egy szép kép van, mely egy sveiczi lányt ábrázol, ki egy kosár gyógyfü sulya alatt sohajt, melyet a hegyekről lehoz, és egy sveiczi gyermeket, ki pásztori sipot fú. Goldberger persze sehol sincs kitéve, hanem helyébe egy schaffhauseni és egy sveiczi gyógyszerész van csusztatva, hogy a hiszékeny szenvedőkkel elhitesse, hogy a portéka egyenesen Sveiczból jő.

15) *Ludwig anti-cholera-sava.* E név alatt Bécsből egy arcanum, mint megpróbált háritószer hirestelteltetik a cholera ellen. A szer 5—6 unciás üvegecskékben 1 ft. 30 krajczárért árultatik, és

1 rész süritett tisztátalan kénsavból,
5 rész borból és
10 rész vizből áll. — Áldott emberbarát, ki igy fáradozik az emberiség jóléteért!!

16) *Hösch titokszere az epilepsia ellen.* Hösch J. H. Kölnből kibocsátott hirdetvényeiben arról biztosit, hogy az epilepsiában szenvedőket egy általa feltalált szer által gyökeresen kigyógyitja. Ezen gyógyszerrel megtöltött másfél borosüveg a helyszinén 6 tallérért árultatik. A vegyi vizsgálatból kitünt, hogy ezen szer három rész faolajból áll. Másfél borosüveg valódi értéke körülbelül egy forintot teszen, és mégis kilenczért árultatik.

17) *Laurentius vagy a személyes ótalom.* Laurentius az általa kiadott könyvveli speculatio mellett, melyet elébb egy aranyon árult és most 2 ft. 24 krra szállitott le, egy másik speculátióval is foglalkozik, tudniillik a betegségben szenvedők gyógyitására egyes esetekben is szolgálatát ajánlgatja. Minden hozzá küldött levélhez három tallérnak kell csatolva lennie, különben válasz nélkül marad. Ha az emlitett összeggel megterhelt levél hozzáérkezik, akkor Laurentius ur, a személyes ótalom, megrendeli gyógyszereit, melyeket ő maga szállit, természetesen külön fizetés mellett. Ezen szerek között egy bizonyos tinctura is van, melyből egy üveggel, mely 110 uncziát nyom, 70 forintért ad. — Wittsein tudor esetleg meglehetős mennyiségü efféle tinctura birtokába jutott és neki köszönjük annak vegyi megvizsgálását. Szerinte ezen tinctura következőkép állitható elő. 52 gran vas egy unczia 1.30 fajsulyu sósavban feloldandó, az oldat megmelegitendő, és kis salétromsav részecskékkel mindaddig vegyitendő, mig a vas chlorür chloriddá változik át, és ezután megszürendő. — Másrészről megint 60 grán kénsavas chinin szükséges mennyiségü ritkitott kénsavban oldatik fel, a két oldat összevegyittetik, hozzá 40 unczia rendes fehér bor töltetik és ehhez végre annyi tiszta viz adatik, hogy a 110 uncziát megüsse. E készitmény a megvizsgált tincturától semmiben sem különbözik és csak kevés forintba kerül, holott Laurentius 70 forintot fizettet érte magának.

Egyébiránt a „Kosmos“ 1858. évi folyama 96-ik lapján e tincturára vonatkozólag következő jegyzet olvasható : „A charlatánság ellen Lipcsében april 27-én egy örvendetes birói itélet hozatott. Egy orvos egyik ismert folyóiratban azt nyilvánitá, hogy a „személyes ótalom (persönliche Schutz)“ czimü hiresztelt könyvben magasztalt „*Laurentius-féle erösitő tinctura*,“ mely a hiszékeny és ostoba gyengélkedőknek hetven forint fizetésért megküldetik, nem más, mint *charlatánság és zsebmetszés.* Laurentius ur ezt sértésnek vette. E nézetet azonban a törvényszék nem osztotta, hanem inkább az igazságot és tudományt vette ótalma alá, a mennyiben a bepanaszoltat a vád alól *felmentette*, s ezáltal a tudománynak azon jogot biztositotta, hogy az igazságot habár egy kissé darabos alakban is, kimondhassa, anélkül, hogy személyes sérelmet követne el ezáltal.“

18) Dr. *White szemorvossága.* Ehrhardt Traugott árulja Altenfelden. Egy üvegecske egy lat tartalommal minden koruak és ranguak számára egyiránt jó (mire Kleszinszky bécsi vegyész ezen észrevételt teszi : egalité, stupidité !), a látszerv fárasztó és rongáló működésénél védő és megtartó szer, minden gyuladást, nedvességet s fájdalmat eloszlat és mindezt egy ezüst ftért. Kleszinsky szerint e dicső szer horganyvitriolból áll. Valóban kitünő szemorvosság !

19) *Dr. Hilton ideg-labdacsai.* Ezeket dr. Cernow és dr. Fleischer, bécsi egészségügyi tanácsos az elgyengült és elbetegesedett idegrendszernél ajánlja minden rendü és nemü szenvedők számára. Száz labdacs ára egy tallér. A gyógyszer Wittstein és Buchner szerint Baldriángyökérből, keményitőből, édesgyökérből és homokból áll. — Nemde dicső erősitő szerek?

20) *Morison labdacsai*, Sok oldalról hiresztelteltetnek és árultatnak. Ismételt izben tett pontos vizsgálatok szerint a leghatályosabb hajtószerekből állanak, mint gummigutból, aloéból- és keserüugorkából, (Coloquinte); és már nem kevés áldozatot kivántak, mert sokak egészségét egész életkorukra elpusztitották és nem ritkán a halálnak nyitották meg a kaput. És mindemellett sokan még folyvást vásárolják! A tett vizsgálatok a Morison-féle labdacsokban az ártalmas részeket oly biztosan kimutatják, hogy csak a fanaticus képes azoknak ezen elemzésekkel szemközt még továbbá is hitelt adni.

21) *Egyetemes balzsam. (Universal-Balsam.)* Monschek Dániel mainzi kardcsináló gyártmánya, mely kis üvegecskékben árultatik. A hozzáadott használati utasitás csodás dolgokat beszél hatásáról, és mindemellett nem áll egyébből, mint terpentinolajból és kénezett lenolajból.

Még többet is lehetne az elhirhedt titkos szerekről irni, de elég ez mára. Az okos a kevésből is sokat ért, annak pedig, ki nem az, napokig is hiába beszél az ember. — (Dr. Percy Recept-Lexikon. Aus der Natur XXIII. köt.)

Archaeologiai levél Zalamegyéből.

Römer Flóristól.

(Folytatás.)

X.

(A hássági régi templom. Igen érdekes dombormü. Talán egy parlagi mintatemplom. Muzeumunkba való régi miseruha. A várhely. Uj utonállás Caraccióval. Mért nem veszünk remek képeket. Archaeologiai csemege. Megelőztek. Nem lehet! Hazafias harang. Jobban esik benn, mint künn!)

Augusztus 29-ike vörös betüvel tündöklik 1863. évi naptáramban. Miért? mert a pécsölyi lerombolt ref. templomnak és a f.-dörgicsei romban állónak, ha nem is eredetijét, bizonyára párját találtam a *hásságiban*. Sokat regéltek nekem ezen templomról — kiváncsiságomat legmagasabb fokra csigázták; de azután, a mint megpillantottam, teljes is volt örömem. Ez pedig még nagyobb lett, midőn az északi oldalon álló első padok mögött azon kőmaradványt találtam, melyre szives Hübnerem, Csutor Imre ur, már előtte való nap Salamonvárott figyelmeztetett. Ő siremléknek tartá, — én ivtér-faragványnak (ajtó szemöldök és fölötte alkalmazott kerek vagy csúcsiv közötti tér, tympanum) gyanitottam, és pedig miután az ácsok, asztalosok az egészben levő padsort nagy nehezen elemelték, a két-három ujjnyi vakolatot vésőkkel és kalapácsokkal vigyázva leszedtük, Tóth Ágoston barátom pedig a dombormüvet lerajzolá, románkoru faragványnak ismertük, mely a latin keresztnek, a keresztyén vallás jelképének — az oroszlán által a pokolbeli szörnyetegek elleni védelmét ábrázolja. Ezen mű az oldalbejárás fölött állt, — helye ott ma is látszik.

Az eredeti, minta-templomot zalai müemlékeimben adom. Kiváncsi vagyok, fogok-e magam vagy mások hozzá hasonlókat hazánkban másutt is találni — és minthogy eddig a külföld épitményei közt egyre sem akadtam, lehet-e benne a parlagi magyar vagy zalavidéki templomok előképét feállitanunk?

Emlitenem kell egy igen érdekes miseruhát is, melyet véletlenül fölfedeztem. A keresztben a bold. szűz, alatta sz. Péter és ez alatt sz. András láthatók, gyönyörü dombor himzésben. Remélem, hogy a magyar nemzeti Muzeum keresztyén osztályában fogjuk szemlélhetni! mert sajnos lenne, ha a különben szegény templomban, mindennapi használat által koptattatnék. Tettem lépéseket, s ugy hiszem, a szombathelyi ft. papság lesz az,

nyi Márton, Nánásy Abrahám és Gáthi István (a legelső teljes természetrajz irója magyar nyelven) szellemi képessége, gondnokai közől a *Pogányok* és az akkor még ref. *Sztojkák* oly hirre emelték az iskolát, minőt azelőtt nem igényelhetett.

Valóban a szükségben mindig legközelebb mutatkozó isteni gondviselés tehette, hogy ez anyagi erejében annyira megfogyatkozott intézetet nemhogy lesülyedni engedte volna, sőt a tudományos müveltség s a nemzetiség és hazafiság kiszámitatlan hasznára folyvást emelte, támasztván részint magas szellemü hazafiakat, kik a távolból pislogó lámpához hasonlitó lámpa fényében a phárószt felismerték s annak olaját kiapadni nem hagyták; részint tudós férfiakat, kik önmaguk megtagadásával e szegényül dotált intézetnek éltek, anyagi és szellemi erejök összeségét annak gyámolitására, gyarapitására szentelvén.

Ez utóbbiak között különösen feltünik *Hari Péter*, kinek neve mellett lehetetlen csak egyszerü megemlitéssel elhaladnunk.

Hari Péter 1784-ben mint 23 éves ifju, lépett be a szigeti tanodába, segédtanári (corrector) czimmel. A szomoru előzmények miatt elparlagiasodott, téviránt vett fiatalságot vett át, kiket csak 3 évi szakadatlan fáradság által sikerült a müveltebb világ eszmekörének megnyernie. — Ennek folytán 1787-ben *Nagy Mihály* távoztával helyettes, majd a nevelés ügyében oly halhatlan érdemü gr. *Teleki József* ajánlatára rendes igazgatóvá választatott; ki azt is kieszközölte, hogy *Hari* régi vágyának: külországi akademiákra mehetni, eleget tehessen.

Itt élt át 4 évet 1788—92-ig; tehát a franczia revolutio s azt követő rázkódások borzalmait s visszatérve, szivében azon megszilárdult hitet, megyőződését hozá, melyet a roppant események annyira igazoltak; *hogy pusztán ész-fejtés félmunka; a szív ezzel párhuzamosan nemesitendő, s tanintézeteinket nemcsak tanitó, de nevelőintézetekké kell tenni.*

A fegyelemben akkoriban is példátlan kimélet és emberies bánásmódot hozott divatba; szóval annyit tett, hogy azon korszakot, melyben a szigeti főiskola az ő, s mellette a már emlitett *Gáthy, Nánási Mihály, Szilágyi János* vezérlete alatt állott méltán nevezték a tanoda *aranykorának.*

E szellemi vivmányok az iskola hirét messze körre terjeszték, s nemsokára annyi volt a növendékek száma, hogy a régi épület befogadásukra elégtelenné lön.

Ekkor megindult *Hari*, s vándorbottal kezében bejárta Erdélyt, s felkeresve a lelkes elődök lelkes utódait, méhként megrakodva tért haza.

1802-ben le lön téve a jelenleg is fennálló emeletes épület alapköve, s pár év alatt azt is megérte, hogy azt az *„Isten, tudomány és emberiség szentélyeül“* (Deo, Litteris et humanitati sacrum *) ő maga fölszentelheté.

Szóval, türt, szenvedett az emberiség legszentebb ügyeért, s mig másoknak világitott, önmaga gyertyakint elégett. — Ez a közügyekért élő emberek élettörténete; azon igazaké, kiket azért teremt Isten, hogy érettök és általok e tömeg megmentessék.

Emlékünnepét 1861-ben ültük meg, a mikor egy emlékére állitandó szoborról is gondoskodva lön.

Még csak annyit kell a szigeti főiskoláról megjegyeznem, hogy az az isteni gondviselés, mely három századon át megtartá, e pillanatig sem vette le gondos kezeit a tanintézetről, s miután 1836-ban gr. *Butler János*, e nagyszerü iskolai alapitványairól annyira ismert férfiu, jogi-, 1838-ban *Nánásy András hittani* székét megal apiták: *Sziget* tanintézeteink elsői között kezdett helyet foglalni a hazában, elannyira, hogy az iránta mindenkor fellángoló részvétet sem a forradalom veszteségei, s a Bachrendszer négyosztályu algymnasiummá leszállitó rendelete, sem az 1859-ben szenvedett égés ki nem fáraszták; sőt e csapások után egy gr. *Rhédey János*, gróf *Mikó Imre*, gr. *Kemény Sámuel*., b. *Radák Istvánné*, s *annyi más nemeskeblü adakozó áldozat készsége* lassankint előbbeni állására segiték, melyben, hogy állandóan megmarad, arról a fáradhatlan buzgalmat öseitől örökölt jelenlegi fögondnok: id. gróf *Teleki Domonkos*, s az iskola körüli érdemekben oly gazdag *Nánásy* név jelen örökőse *Nánásy Lajos* algondnok ur, ki előtt a közügyeknek utolsó paránya is szentség, s a mások által áldozatnak nézett fáradalom kötelesség, — valamint a human ismeretekben, mint human szellemben oly méltó Hari-örökös, *Szilágyi István* iskola-igazgató személye kezeskednek. E

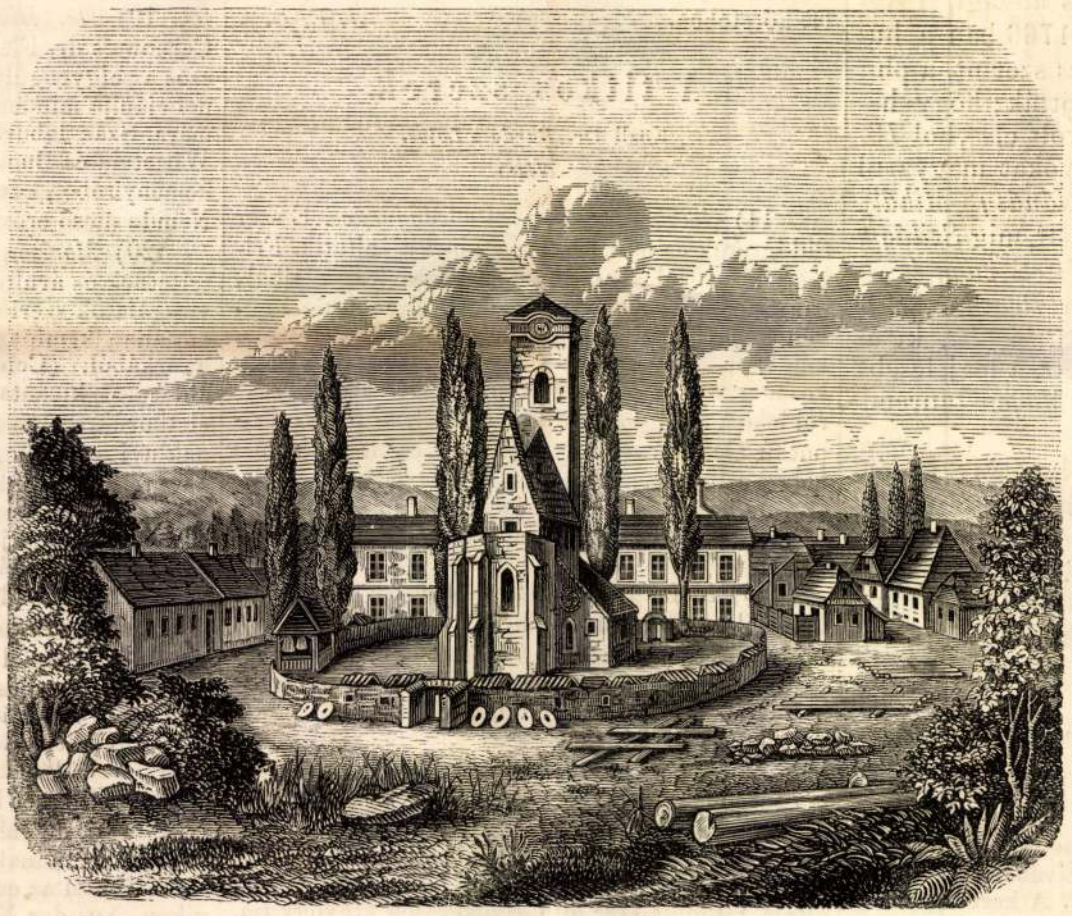

A m.-szigeti ref. egyház és torony. — (Lásd: „A Tisza bölcsője“ czimü czikket.)

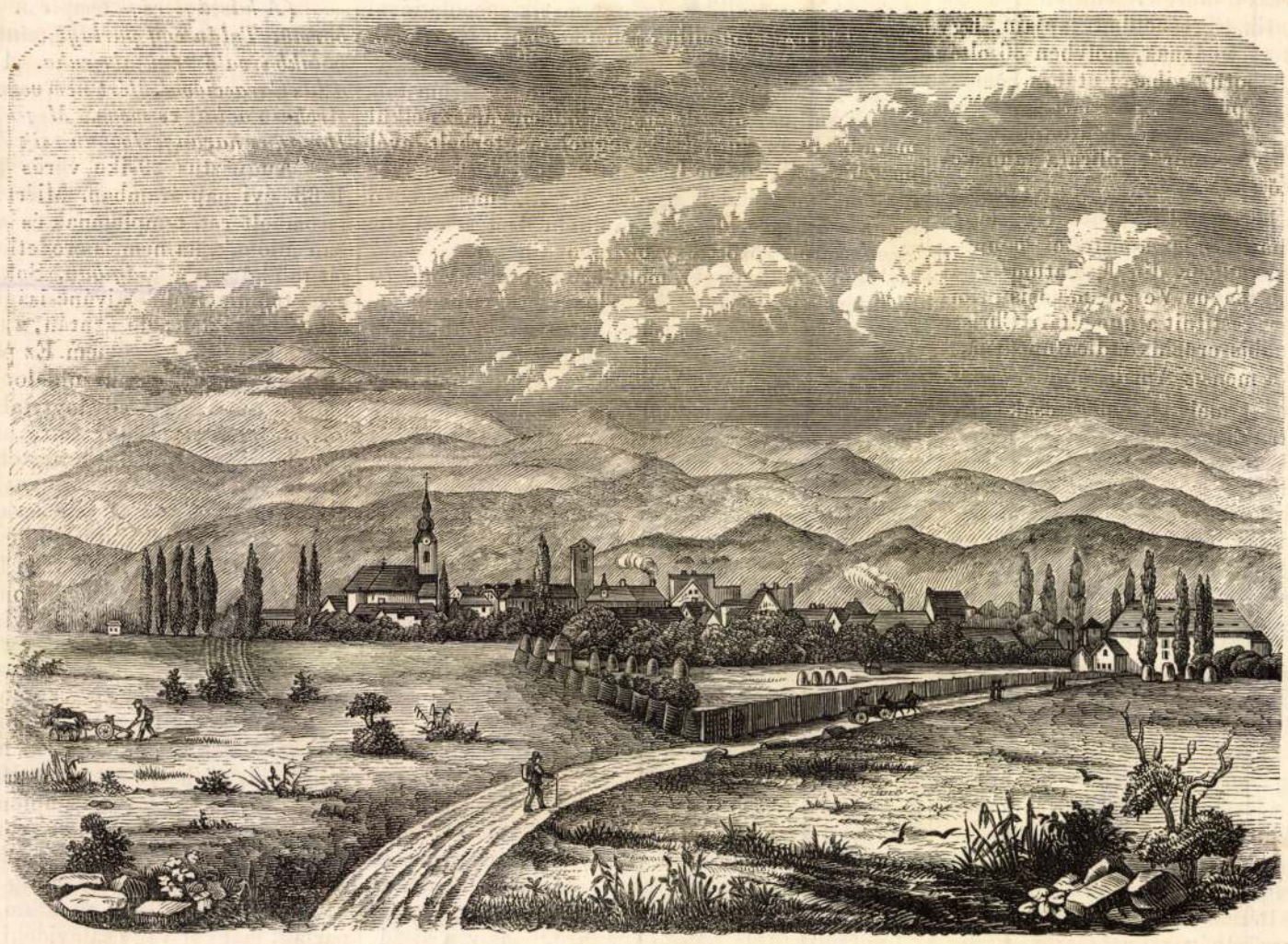

M.-Sziget város. — (Lásd: „A Tisza bölcsője“ czimü czikket)

*) Ezt iratta a nagy hallgató-terem ajtaja fölé.

amica sua de Ziketh.“ (Magyarul : Döme (Huszti) bájos kedvesével Máriával, az ő szép jegyesével, Urunk megtestesülésének 1485-dik évében.)

A kedvesnek ily szent helyen való feldicsérése még eddig példátlan s a javittatónak lángoló szerelme által is alig menthető.

E képeken kivül a templom végelpusztulásakor egy oszlop-fejen még igen szép Krisztus-főre akadtunk, mely alá 1505 vagy hét volt jegyezve. Ez lett volna eszerint a legujabb frescó a szigeti egyházon.

Megkisérlettem, bár töredékekben e képekből lehántás által valamit megmenteni, de a műtétel csupán egy angyalfejjel sikerült féligmeddig, mely mint egyedüli emlék a tornyon kivül a hires szigeti ó-egyházból, a ref. lyceum muzeumában van.

Javitások tétettek volt rajta a már emlitett pót-épitéseken kivül 1633., 1668. s 1733-ik években. — Érdekes volt a régi *papiszék*, mely a XVI. század elejéről való volt, s mely az 1859-ki égésnek lett áldozata, midőn a lezuhanó mennyezettel az egész belső felszerelés semmivé lett, sőt a tüz a toronyba is felhatolván, a csinos bádog toronyfedél s a régi harangok is megemésztettek.

Ez egyház történetéhez tartozik még, hogy 1728-ban, Pater *Bodo*, katonai lelkész ösztönzésére a Montecuculi ezred Szigeten állomásozó parancsnoka, gróf *Limburg Stirum* a huszti példára a szigeti ó-egyházat is el akarta venni a ref. hivektől s katonasággal meg is rohantatta; csak a hivek gyors beözönlése semmisitette meg az első roham sikerét; a fejedelem igazság-szeretete s Eugén herczeg közbenjárása az egyháznak később fényes elégtételt eszközölvén.

Jun. 15-kén, 1862-ben tétetett le az uj egyház alapköve *) fényes közönség jelenlétében; s a hivek buzgalma és lelkes adakozások nyomán már csaknem a fedélzetig felemelkedett a *Mózer* József mérnök ur által, csúcsives modorban T alakra tervezett egyház. Béke és boldogság angyala lebegjen felette!

Szigetnek ma az ó-templom tornyán kivül kevés ódon épülete van.

A Bethlen-ház, mely ugyancsak a Bethlen-utczában csaknem az egyházzal szemben, a délsoron ma is fennáll, az egyetlen régibb mintáju épület. (Ha jól emlékezem 1622.)

A róm. katholikusok jelenlegi egyháza csak 1806-ban fejeztetett be; azelőtt csak igen csekély épületük állván ott a Minoritáknak.

A mult években csinositott egyház jelenleg igen csinos, vas fedéllel ellátott torony és a szerzetnek tágas házával és gymnasialis épülettel. Ez utóbbi azonban kényelmesnek épen nem mondható. A ház nevezetes emberei közé tartoznak a már többször emlitett *Simonchicz Innocent* a mult században, s az elfelejthetlen, kedves természettudós, *Hanák Ker. János,* ki Máramaros bérczein húzamosan gyüjtögeté a tudomány-

*) Alapásás alkalmával csak a már emlitett ossarium, a Bethlen és Sztojka családok sirboltjai és egy régi sir merült fel, melyben I. Wenczel, cseh király pénze találtatott.

kincseket. A zárdai kezelés alatt levő gymnasium jelenleg, ha jól tudom, öt osztályt foglal magában.

A tudományos miveltséget a reformatio koráig Máramaros és igy Sziget is alkalmasint a zárdák falai közöl vette; de az ujitott vallással egyszerre, ugylátszik, a köztanitó és nevelőintézetek ügye is lendületet vett

A szigeti ref. iskolának alapitója és

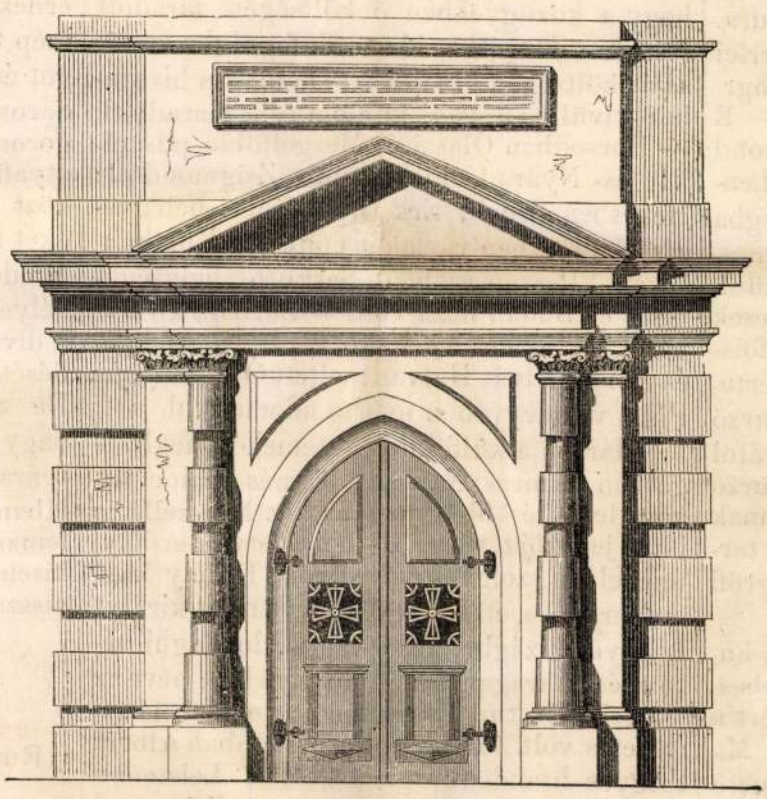

A veszprémi Gizella kápolna homlokzata.

fenntartója is közel egy századig maga a városi egyház-község volt. Csak 1625-ben látjuk a viski partialis szinodus azon határozatát, hogy : „*Szigeti uraim most ez egyúttal a közönséges pénzből épitsék meg a scholát. Ezután pedig a nemesség a hajdusággal*

A veszprémi Gizella kápolna belseje.

és a város népe a sóvágókkal együtt értsenek mind az épitésben, mind a fizetésben.“

Ez időben a szigeti ref. iskola már ugynevezett diákiskola volt, mennyiben már 1624-röl donatisták és declinisták tanultak benne. Tanitóit az akkor már virágzó kolozsvári főtanodából nyeri. Ilyenekül emlittetnek *Szegedi Albert*, az ötvárosi szabályok (statuta) irója, *Kézdi-Vásárhelyi Mózes*, később hirneves sáros-pataki tanár, *Mindszenti István* és *Szinérvárallyai Fodor Mihály* később megyei főjegyző. *)

A nemzeti fejedelmek korszaka aranykora a szigeti iskolának is. Ezek közöl *Bethlen István*, a nagy *Bethlen Gábor* testvére emelte azt humanitási tanodává. Ő kegyleteket (alumnium) rendelt a tanitványok számára, pénzt és gabna-jövedelmeket sóbányáiból és malmaiból 1640-ben. Egy általa adományozott malom máig birtokában van a tanodának. Példáját követte utóda *Rhédey Ferencz*, a fejedelem s ennek neje *Bethlen Druzsiána*. I-sö *Apaffy Mihály* pedig a szigeti iskola rektorának 300, a tanulóknak 200 kösót rendel kiadatni évenkint 1671-ben. **)

Ezen idő óta e tanoda az erdélyi főbbek által kiválóan kegyeltetett, mely kegyeletet még a legközelebbi évek sem hazudtolták meg.

A Rákóczyak az ó-hitü papságtól is felsőbb képzettséget követelvén, Bethlen óta egész a legujabb korig nem egy román és ruthén lelkész nyerte itt képzettségét, melyet aztán saját nemzete és hazája emelésére fordithatott.

Ez természetesen tanitó-képezdét (paedagogicum seminariumot) feltételezett, mely fenn is állott, e megyén kivül Ugocsa- és Szathmármegyét is ellátván iskolamesterekkel, tanitókkal.

I-sö Lipót 1691-ben kelt hitlevelének (diplomiájának) 2-dik pontja ugyan minden az erdélyi nemzeti fejedelmektől akár Erdélyben, akár Magyarország kapcsolt részeiben tett ajándékozásokat biztosit, — lettek légyen azok egyeseknek vagy községeknek és a bevett vallások egyházainak, iskoláinak tett ajánlatok; sőt érezvén a szükséget, azon anyagi eröket, melyek a tanoda magasabb foku beállitását eszközölhetnék, maga a megye egészitette ki; ily örvendetes pártolás mellett azonban alig állittatott be a hittan, bölcsészet, számtan és görög nyelv tanitása; tehát alig vettetett alapja a felsőbb képzésnek *Udvarhelyi Mihály* professorsága alatt, midőn egyszerre beborult a prot. ügy ege Máramaros felett s a kamara biztosai először is a sóadományt vonták be.

Sok esdeklésre 250 kösó fejében csak is 20 forint és 50 krt adtak meg. ***)

1752-ben egy helytartósági rendelet folytán a megyei segély, s nemsokára az egyetlen közsegély, a dézma is elvonatik, — ugy hogy 1780-ra nem rendelkezhetik a tanintézet több mint 700 ft. évi jövedelemmel.

Igy ingadozni kezdett nemcsak a ref. hitnek, hanem a magyar nemzetiségnek is ezen végbástyája s ha tanárainak szellemi s a vidéknek, különösen a szigeti nemesség és Erdély nagyjainak áldozatkészsége e szent oltáron lángot nem gyujt, talán végképen elesik az.

De a *Székely, Bethlen, Teleky és Kendeffy* családok tetemes adományai s a tanárok közöl különösen *Dioszegi István, Ormá-*

*) Lásd. Szilágyi István : „A máramaros-szigeti ref. tanoda történeteinek rövid vázlata.“ M. Sziget 1858.

**) Az oklevél szavai : „Rectori Scholae Szigeth 300 lapides, studiosis ejusdem scholae 200 lapides salis quotannis obveniant.“

***) Tudva levő dolog, hogy Erdély minden protestans iskolája ekként járt a sóadománynyal, sőt sok más egyébbel is.

régi alakjában fenn, de némely részei, s igy a templomban őrzött s egészen primitiv alaku kő-keresztelőedény a helység és egyház régi volta felől tanuskodnak. A nyugati külső oldalon, a torony alatt, hol mint minden régi templomnál az eredeti bejárás létezett — mig most oldalt van az, egy nagy márványlap van befalazva, mely itt találtatott fel. Rajta a Berzeviczyek czimere, azaz egy sziklára ágaskodó kecskebak, egy sárkány által gyürüalakban környezve. Körös-körül e felirást betüzém ki : „sepultura. magnifici. viri. domi. (domini) Petri. Herrici de berzovice. tauernicor. re. . . . . m. mgr. coitis (comitis) scepessiens. ac suor.“ — E Péter, Henrik fia, már ifju korában Zsigmond király udvarába került, követségben Lengyelországba küldetett, majd török fogságba jutott, meghalt 1432-ben, mint tárnokmester és szepesi főispán. Igy kell értelmeznünk a „comes scepessiens“ czimet, mert a comesek főispánok voltak és az örökös szepesi főispáni, és vele az örökös comes — ily értelemben már grófi — czimet először Thurzó Elek nyeré, miután Szepesvárát Zápolyától Katzianer 1528-ban visszavette; a Thurzó család kihaltával (1635) Csáky Istvánnak adományoztatott a szepesi vár a hozzá tartozó tetemes uradalmakkal, hasonlag grófi és örökös főispáni czimmel.

A berzeviczei vár a 15-ik században husziták kezére került, kiktől Rozgonyi Sebestyén visszafoglalá és 400 arany forintért a Berzeviczy családnak ujolag átengedé. Ma már romjai is elenyésztek; helyén temető van, melynek sajátsága az, hogy a sirok itt nem képeznek halmokat, de gödröket, mert minden sir rövid idő alatt mélyen lesülyed, mi földalatti üregekre nyujt alapos gyanut.

A családi levéltárban érdekes okiratok őriztetnek, melyek többi közt e jeles család szép történeti multját ismertetik meg. Rutker, a család első őse, 1209-ben emlittetik már, Magyarország legszebb vidékén nyervén javadalmakat a Szepességen, melyekben a lomniczi csúcs, hazánk legnagyobb hegye is benfoglaltaték, mi jelenleg Berzeviczy Titus ur birtokában van. Ezen adományleveléet IV. Béla király 1246-ban megerősité.

Rutkernek két fia volt, Herman (alias Polanus) és Rikolf (comes de Scepus). Mindkettő résztvett a győri ütközetben, az előbbi mint a királyi zászló hordozója nehéz sebet kapott, Rikolf is megsebesült.

Kakas, kitől több helység vette nevezetét, Robert Károly egy 1307-ben kelt oklevelének elbeszélése szerint Szepesvár ostrománál — midőn az a cseh Wenzeltől visszafoglaltaték, nemcsak hogy 32 fegyveres cselédét és két rokonát veszté el, de maga is nehéz sebet kapott. Esztergomnál a király szemeláttára ujolag megsebesült. — Róbert Károly királynak egy 1312-ben kelt adománylevele szerint nem kevesebb vitézséget mutatott II. Rikolf, a rozgonyi és nagysárosi véres ütközetekben Csák Máté ellen.

Rikolf és János megosztozván, amaz Tarkő várát épité 1343-ban, melynek romjai még fennállanak, — s alapitója lön a Tárczay — már kihalt családnak. János Berzeviczét tartá meg, s ettől ered a Berzeviczy család, mely most ismét több ágra oszlik, azonban kakaslomniczi és berzeviczei elönevök közös. — Rikolf egy magyar segédcsapat élén Lengyelországba küldetett a király segitségére, s az ottani háboru jó kimenetelét elömozditá. „Unde — mond Robert Károly egy 1336-ban kelt okirata — idem Magister Ricolphus toti Genti nostrae Hungaricae adorem bonae famae reportavit.“ — Birtokaik már ez időben Sáros és Szepes megyékben nagy kiterjedést nyertek.

Történelmileg nevezetes férfi volt berzeviczei Pohárnok István is, ki ugylátszik Zsigmond király különös kegyében állt. — Dán vajda támogatására a székelyek és szászok kapitányául neveztetett ki, majd mint kunok és jászok főkapitánya (philisteorum comes) emlittetik Zsigmond és I. Ulászló királyok okleveleiben, Hevesmegye főispánja is volt. Lengyel- és Moldvaországban mint követ fordult meg, résztvett a husziták elleni hadviselésekben, nevezetesen Trencsén vára ostromában is; érdemeit neveli az is, hogy a közügyekben önköltségén fáradott testvérét Detriket, ki török fogságba esett, saját költségén kiváltá. — De magas hivatalain kivül az anyagi jutalom sem maradt el, — Borsodban Olaszi és Mergelfölde pusztákat és Nyárad falut kapta Zsigmondtól; Hevesben Séégh, Erk (hol királyi belegyezéssel 1435-ben várlakot épite) és Kürth falukat, Pestmegyében Saskuth helységet birta és Budán háza volt. — Borbála királynétól 1425-ben Ajnácskő várát Nógrádban és Boldogfalvát Hatvan mellett Ó-Buda (azaz Pilis) vármegyében nyerte adományul.

Márton a külföldi egyetemeket meglátogatván a hires Nádasdy Tamás nádor titkára lett, később a magyar kir. kanczellária hites jegyzője, végre Báthory István erdélyi fejedelem szolgálatába állván, Erdély kanczellárja lön, elkisérte Báthoryt mint királyt Lengyelországba, hol lovaggá, dondaghi báróvá és sztaragardi kapitánynyá lön; neve az akkori latin tudományos irodalomban is ismeretes volt. 1596-ban Poroszhonban Albert Frigyes brandenburgi örgróftól Leistenau vagy Risvip jószágot nyerte, mit Zsigmond lengyel király is megerősitett 1584-ben. De e jószágokat maradékai elpazarolták.

Az ujabb korszakban a nyilvánosság terén Berzeviczy Gergely és báró Berzeviczy Vincze — a M. Terézia által bárósitott ágból utolsó — tüntek fel leginkább. Az előbbi — ki 1736-ban Kakas Lomniczon született, — miután ügyvéddé lön, meglátogatá a külföldi egyetemeket, Angol- és Franczia-országot. — A kereskedést, a jobbágyság állapotát és a vallás ügyét tárgyazó munkái annak idejében nagy figyelmet gerjesztettek. — Az utóbbi mint ismert müértő 1829-ben Abaujmegye és Kassa városa kérelmére a kassai magyar szinház igazgatását vállalta el, s anyagi áldozatok, tanitás és serkentés által hü támaszává lön. Inditványára — mit a megye vitt ki — a magyar tud. akademia jutalmakkal buzditá a drámai irókat. 1832-ben akademiai taggá lön.

De a történet komoly mezejéről térjünk be egy kedélyes családi körbe, Berzeviczy T. ur házába. Ama bizalom és bensőségteljes családi élet, melyet itt szülők és gyermekek közt találunk, — s mely, fájdalom! sok családnál épen nem ápoltatik, mi számtalan rosz következményt von maga után, — nemcsak mintául szolgálhatna, de képes volna a családi életet megkivántatni még azzal is, ki annak ellensége; — s e gyermekeknél valóban kitünik, mily szép eredményt képes felmutatni a gyöngéd, szeretetteljes nevelés, főleg midőn a gyermekekkel maguk a szülők foglalkoznak. — Minden egyéb megérdemlett dicséretet mellőzve, vegyük csak a „Próbakö“ czimü házi gyermeklapot kezünkbe. E lap már két év óta szakadatlanul foly, megjelenik minden vasárnap, legkevesebb egy, de néha két egész iven is. Rendes munkatársai B. T. ur gyermekei, egy 15 és egy 12 éves leányka, és egy 10-dik évben levő kis fiu, s a 10 éves Sz. Miklós a szomszéd Daróczról. Hoz emlékezetből irt, és senki által előlegesen ki nem javitott czikkeket, főleg a magyar történelem, földirat és a természettudomány köréből, számtani feladványokat, talányokat, kedélyes értekezéseket, elmélkedéseket, verseket, mellékletül rajzokat és térképeket. S mindemellett eléggé gondoskodva van a testi fejlödésről is, s a sziv müvelése — mire itt a szülök maguk forditanak különös gondot, épen semmi kivánni valót sem hagy hátra. — Szóval, itt oly tisztelet és szeretetreméltó körben vagyunk, melytől, ha egyszer megismertük azt, csak nehéz szivvel tudunk megválni.

Ekként érdeket talál Berzeviczén a buvár, érdeket e tájon a festő, s a szabad lég és a szép természet füszerezik ama nyilt barátságot és kedélyes életet, mely e tájon otthonos. Sárosban átalában annyira össze vannak sógorosodva a családok, s annyira tartják az atyafiságot, hogy már megszokták egymás közt ama bizalmas és nyájas modort, mely öket azután mások irányában is jellemzi. — Minden tisztességes magyar ember a legszivélyesebb vendégszeretetre számolhat itt, s a divatozó társaséletet, a családok közlekedését a helységek közelsége is elömozditja. De zajos mulatságokat itt nem találsz, a nagy ivás, borozgatás nem divatozik, a betyárságot és nyerseséget nem szivelik, s átalában csendes, nyájas, megnyerő modor jellemzi az itteni müvelt osztályt, és talán senkisem fordul meg e tájon anélkül, hogy édes visszaemlékezést ne vinne magával.

Bolgár Emil.

A Tisza bölcsője.

(Emlékül a jó máramarosiaknak.)

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Folytatás.)

A második korszakba esnek a m.-szigeti régi ref. templom azon festvényei, melyek a fő-oltárhely falait foglalják el, s melyek azt egész a tetőig elboritották.

Ezek közöl legrégibbnek tartja Henszlman *Sz. György lovagot,* ki lóháton a sárkány megölése közben ábrázoltatik. Ennek idejét ő és Szilágyi megegyezőleg a XIV. század elejére teszik.

Ennél jóval fiatalabbnak tartja Henszlman *az Alexandriai Sz. Katalin Martyriumát s illetőleg legendáját* tárgyazó képcsoportokat. Ezek a következő részletekből állottak : *)

1-sö kép. Katalin a római császárt Maxentiust a pogány áldozattételben akadályozza.

2-dik kép. A trónusán ülö császárt a keresztyén vallás igazságáról meggyőzni törekszik.

3-dik kép. Azon gyülést ábrázolja, melyet Maxentius Katalin meggyőzésére egybehivott, országa nevezetesebb hittudósaiból.

4-dik kép. Katalin martyriumát, börtönzését, kinzását ábrázolja.

5-dik kép. Katalin lefejeztetését ábrázolhatta, melyből a lelkét mennybe szállitó angyalt mi is közöltük, mivel ennek lélek-szállitó leplén Szilágyi hazai nyomokat fedez fel.

6-dik kép. Katalin temetése.

7-dik. Katalin megdicsöülése, hol a koronázott martyr kardja alatt az öt kivégeztetett Maxentius térdepel. Ezt mint igen csinos részletet a mult számbeli rajzban adtuk.

8-dik. Állitólag valamely donator képe.

9-dik. Egy czimertartóul (telamon) *szolgáló angyal*, kinek leplén azon templomujittató neve volt olvasható, ki azt hihetőleg a moldvai dúlás után helyreállittatá, ily formán :

„*Damianus, cum amica sua formosa Maria pulchra sponsa, Incarnationis Domini MCCCCLXXXV.*“ és „*Damianus de Huszth*

*) Szilágyi István 1850-diki akad. értekezése nyomán.

*

MÁRAMAROSSZIGET FŐTERE.

MÁRAMAROSSZIGET LÁTKÉPE.

A HOL AZ OROSZOK BETÖRTEK MAGYARORSZÁGBA. — Erdélyi fölvételek.

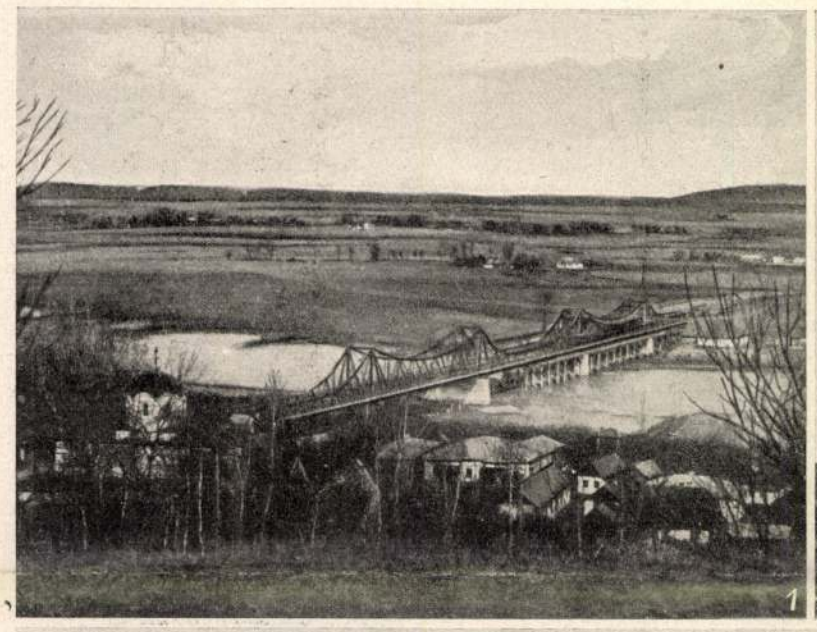

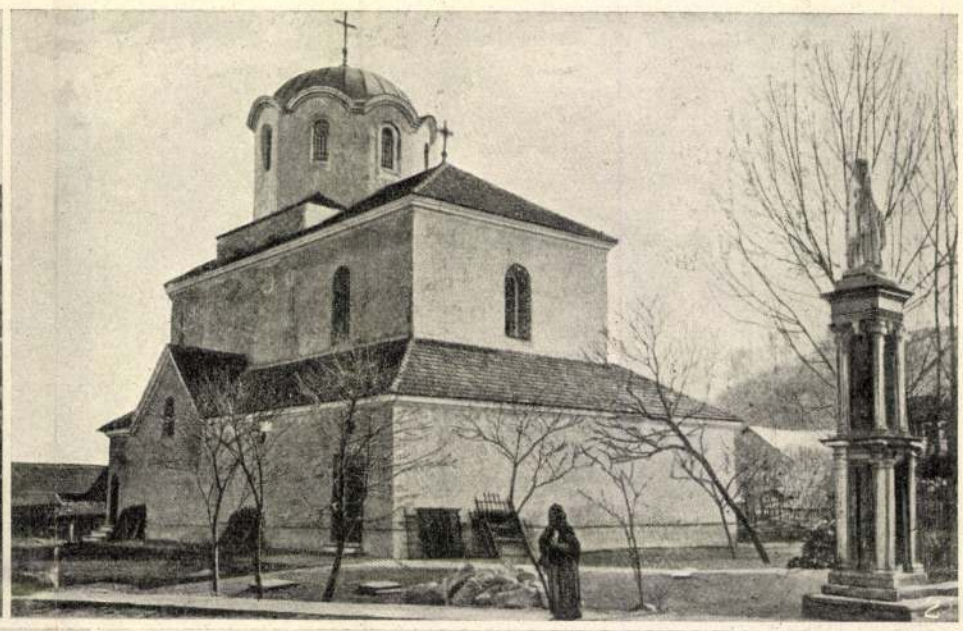

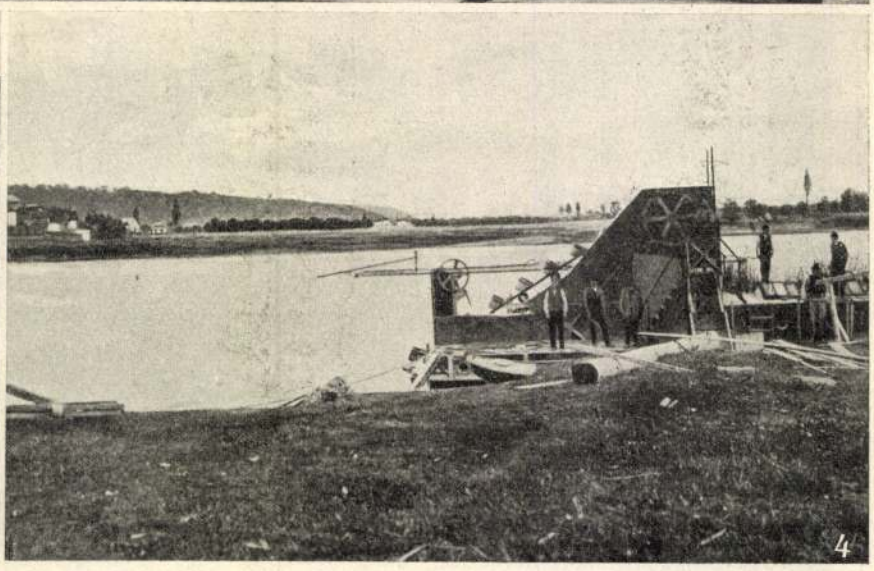

Halicsi képek: 1. Vasuti hid a Dnyeszteren. — 2. Régi ruthén templom. — 3. Halics főtere. — 4. A Dnyeszter Halicsnál.

Jaremcse tájékáról: 1. A Pruth völgye. — 2. Hid a Pruthon Jaremcse mellett. — 3. Jaremcse község. — 4. Részlet a Pruth völgyéből.

A GALICZIAI HARCZOK SZINHELYÉRŐL.

13) *Dr. Koch jegesztett növény-czukorkái. (Goldberger).* A hirdetmény szerint „ezen a legkiválóbban alkalmas fü- és növénynedvekből készitett czukorkák köhögésnél, rekedtségnél, torokbántalmaknál és elnyálkásodásoknál csillapitólag hatnak s az ingert rendkivül enyhitik. Továbbá a hangszervek tisztasága, frissesége és nyulékonysága fenntartására a legmeglepőbb eredményt idézik elő.“ Ezeken kivül még más dicséretekkel is czifrázzák a hirdetmények ezen „hasznos készitményt“ és Jahn gyógyszerész még sem volt képes a legpontosabb vizsgálatok mellett is abban az állitólag foglalt fü és növénynedvekből csak valamicskét is felfedezni. A nevezett vizsgáló szerint ezen gyógyerejükről annyira hiresztelt czukorkák gyógyhatásukra nézve a nádczukornál vagy a malátaczukornál semmivel sem előbbvalók. Koch tudor, illetőleg Goldberger, ezen növényfestékkel vöröses kékre festett és kevés neroliolajjal füszerezett czukorkákat dobozonkint 70 krajczárért árulja, melyekből egy font 2—3 forintba, tehát 6—8 szor drágábba jő, mint a malátaczukor, mely ugyanazon hatással bir, mint ezen Kochféle czukorkák.

(Vége következik.)

A földolaj (petroleum).

Külföldi lapok már régebben hoztak közléseket az amerikai földolajról, mely oly rövid idő alatt nemcsak mint kitünő világitó anyag, de sok oldalu haszonvehetőségénél fogva az ipar legkülönnemübb ágaiban is mindinkább nélkülözhetlenné válik. Nem lesz tehát érdektelen olvasóink előtt, ha e nevezetes anyagot, mely nálunk is napról napra jobban terjed, röviden megismertetjük.

Ez olajanyag a föld mélyében nagyobb menynyiségben, legelőször egy kut ásatásánál tünt föl Eszakamerikában Tarentben (Pennsylvaniában) 1845-ben; e természeti jelenség több kutatásra szolgált ösztönül, mi azonban kevés eredményre vezetett egész 1859-ig; ekkor 66′ mélységben egy forrást fedeztek fel, mely naponkint 400 gallon nyers olajat adott, (mintegy 25 akó, a mi mértékünk szerint). — Ezen eredménydus felfedezés után valódi szenvedélylyé vált a földolaj kutatása, s mindenki, kinek csak módjában volt, erre adta magát és igy lőn, hogy 1860-ban már 2000 kút volt forgalomban; melyeknek legerősbje 46,000 gallont = vagyis 2931 akót adott naponkint; de vannak olyanok is, melyek valóban bámulatos eredményt mutatnak fel, milyen például egy 600 láb mélységü kút, ez ugyanis naponkint 126,000 gallont vagyis körülbelül 7875 akónál többet termel.

Egyébiránt e kutak ásása nem minden veszély nélkül történik, mert a mint azon réteg átfuratik, mely az olajt tartalmazza, azon perczben hihetetlen erővel nyomul ki ez olaj gáza, mely a szabadban nehány száz lábnyira is elterjedt, s a legnagyobb vigyázat szükséges, nehogy e területen valami tüzre akadjon, azért ezek környékén ilyenkor minden tűz a konyhákban, vagy bárhol, eloltatik, mert a mint a nagy távolságra elterjedő nehéz gáz lángra talál, rögtön az egész környékbeli lég meggyul, s roppant szerencsétlenséget ohozhat. — Megemlitjük itt azon a mult évben történt esetet, midőn a kinyomuló gáz az ujonan ásott kuttól 200 lábnyi távolságban egy konyha tüzénél lángra kapván, azon pillanatban az egész lég egyetlen egy nagy s egekig érő lánggá változott, s az itt foglalkozó számos munkás, borzasztó halálát eszközölte, sőt maga a gazdag tulajdonos is beleégett, ki a mütétnél jelen volt, s ezreket igért munkásainak ha megszabaditják.

A gáz kiürülése után nyomban ugró-kuthoz hasonlótag szökken fel a sötét vörös szinü, s csaknem kiállhatlan büzü föld- vagy kőolaj (petroleum) mely még e nyers állapotában is roppant gyulékony szokott lenni; azonban itt összegyüjtve, a raffineriába, vagyis olajfinomitó gyárba szállittatik, hol e veszedelmes és kellemetlen tulajdonságaitól megtisztul, s tiszta szép fehér szint nyer, erős büzét elveszti, valamint gyors gyulékonyságát is. Az ily finomitott olaj már nem veszedelmesebb, mint például a terpetin, solar, vagy egyéb gáznemü olajok, melyek a kereskedésben előfordulnak, s azért e czikkre a kormányok által kiszabott szigoru biztonsági rendszabályok is mérsékeltettek, sőt részben el is töröltettek.

Az ujabbi furásoknál, részint a kút beomlása elleni biztositás tekintetéből, részint, hogy a nyerendő anyagból semmi kárba ne veszszen, — a furt lyukba azonnal vastagságának megfelelő csapot illesztenek, melyen át tetszés szerinti mennyiséget eresztenek az illető edényekbe.

Kanadában is nyernek kőolajat, a Great Western vasut közelében, hol még két év előtt őserdők voltak, most egyik bánya a másikat éri, s még naponkint furnak és ásnak ujabb kutakat, melyek szivattyukkal láttatnak el. Az ily szivattyus kút előállitására egy hónapi idő elegendő, s felszerelése teljes ellátásával körülbelül 2500 frankra rug. Egyetlen napszámos, — kinek fizetése naponkint csak egy dollárba kerül, — elegendő, hogy naponkint 4000 gallon (mintegy 250 akó) olaj nyeressék.

Angolországnak szintén van kilátása nehány földolaj-forráshoz jutni; a mennyiben Montmouthshireben (a Walesi herczegségben) egy kut ásásánál észre-vették, hogy ugyanazon érből, nonnan a viz jött, a viz felületét hasonló természetü olaj födé el, mely megvizsgáltatván, tökéletes földolajnak bizonyult be. A nyers anyag hasonló az amerikaihoz és a kút környékét képző földrétegek is ugyanazon sajátságuak, mint a fentebb leirt földolaj-források körül tapasztalhatók.

Azonban e nevezetes anyag semmiesetre sem uj az emberiség előtt, ismerték ezt már keleten évezredek előtt is, hol az már emlékezetet felülhaladó idő óta használtatik is; sőt a mai Persiában még most is léteznek olajtavak, melyekből a környék lakói már ösidők óta meritenek egyszerü lámpáikhoz szükséges olajat, a nélkül, hogy e tavak apadása észrevehető volna. Régi történetirók állitása szerint ez olajtavak szélein képződő sürü asphalt féle ülepedést a régi városok épitésénél kőragaszul is használták, nevezetesen evvel voltak bevonva az ős Babilon város házainak s tornyainak falai is.

Galicziában szintén már számos év óta nyernek a föld gyomrából származó s az amerikai földolajhoz hasonló anyagot; ugyszintén Görög-, Olasz és Francziaországban a Pyrenäi hegyekben is találtatnak kisebb s nagyobb termékenységü olajforrások, a régieknél is már ismert asphaltja a holt tengernek, nem egyéb, mint megkeményedett petroleum; és a Kaspi tenger környékén ismeretes „örök tűz“ Bakuban, mely mint tudjuk, az ottaniaknál imádás tárgyává vált, szintén nem egyéb, a földből kijövő égő petroleumnál.

Átalában alig van ország, hol korábbi vagy későbbi időkben ne fedezték volna fel, hogy a föld mélyében olajnemü agyag rejlik, csakhogy nem mindenütt jön elő az oly mennyiségben, hogy érdemes lenne annak kiaknázásához fogni. Egyébiránt a földolajnak furás vagy ásás általi nyerése csak néhány év óta gyakoroltatik.

A természet ez adománya, mint már fennebb is emlitettük, sehol sem jött elő oly nagy mennyiségben, mint Amerikában, és ezen körülménynek, s az amerikaiak fáradhatatlan szorgalmu iparüzletének tulajdonitható, hogy az amerikai petroleum oly gyorsan, mint még talán egy kereskedelmi czikk sem, terjedt el az egész müvelt világban.

Sokan aggódva tekintettek a jövőbe, hogy majd idővel e dús jövedelmü források kiapadnak; ettől azonban egyelőre semmi okuk sincs tartani, miután még eddig — daczára a nagy fogyasztásnak — nem adta magát elő eset arra, hogy valamely forrás gyöngült volna, vagyis, hogy kevesebb mennyiséget termelne, mint előbb; s igy azon más irányu aggodalmak is elenyésznek, melyek már Amerikában némely kishitü kedélyeket képesek voltak nyugtalanitani, mintha a petroleum a teremtőtől a föld száraz anyagának táplálására rendeltetett volna, s hogy ezen tápanyag nagy mennyiségbeni folytonos elvonása, idővel a föld belszervezetére, és termékenyitési képességére nézve is káros befolyással lehetne.

Eddig azon hiedelemben voltak, mintha az eddigi ugynevezett „mérsék“ (moderateur) lámpákban nem lehetne petroleumot égetni, és ezért — mint tudjuk — külön szerkezetü lámpákat készitettek, melyek megszerzése azonban sokakat, — kiknek még mérsék-lámpái egészen használhatók voltak, — visszatartott ez olcsósága és tiszta világitási képessége által, átalánosan divatba jött földolaj használatától. De a nemrégiben tett kisérletek bebizonyiták, hogy a földolaj a régibb mérsék-lámpákban is, sőt még a konyha-lámpásokban is igen jól és sokkal előnyösebben használható, ha abba mintegy 20 százalék *más olajat vegyitünk.* — Hozzá tehetjük még e tudósitásunkhoz azon saját tapasztalatunkon alapuló észrevételünket is, hogy a földolajnak e vegyitése, jó karban levő lámpákban, még sajátságos büzét is elveszti, ugyannyira, hogy a rendkivül érzékeny idegeket sem fogja többé kellemetlenül érinteni. Az a legnagyobb hibája, hogy gyulékonyságánál fogva igen veszélyes. *Z. G.*

Egyveleg.

— *(A haszonhajtó növények száma.)* Göppert boroszlói tanár az „európai kertekben müvelt haszonhajtó növényfajok“ számát 2500-ra becsülte, holott az egész földkereksége hasznos növényei számát csak közelitőleg sem lehet meghatározni. — Az emlitett 2500 hasznos növényből 1140 gyógyászati czélokra használtatik. — 283 ennivaló gyümölcsöt és magot terem, — 117 mint főzelék szolgál táplálkozásunkra, — 100 ennivaló gyökereket, gümőket és hagymákat nyujt, — 40 gabnafaj, — mintegy 20 szágót, ugyanannyi czukrot és mézet, 30 zsiros olajakat, 6 bort szolgáltat. — továbbá mintegy 40 takarmánynövényt müvelünk, — 8 faj viaszt — 76 festőanyagot, — 16 sót szolgáltat és 200 technikai czélokra használtatik.

Mérges növény mintegy 270 faj müveltetik. Ezek között narkotikus vagy kábitó csak 66 találtatik, holott a többi erős méreganyagokat szolgáltat.

Ezek szerint tehát az Európában müvelt összes növényfajokból fele rész orvosi czélokra használtatik, — 600, vagy $^1/_4$ rész élelmet szolgáltat, — 300 vagy $^1/_8$ rész a technika és az ipar terén szolgál javunkra, — $^1/_{10}$ rész pedig mérges.

— *(Kötőtü az ember májában.)* 1856. évi september hóban egy 46 éves férjes nő, tébolyodott állapotban, Szászország egyik kórházába jutott. Az intézetben folytonos ingerültségben volt, ugy szólva semmit sem aludt, enni sem akart és legfölebb csak vizet ivott. Ilymódon természetesen napról napra soványabbá lett és a kórházba jövetele után 27 nap mulva meghalt. Hullája felbontatván, az átalános elsoványodáson kivül csak máján találtatott egy fehér hoszudad forradáshely, és ennek szövetéből egy három hüvelyk hoszu kötőtűdarabot vettek ki, mely nagyon el levén rozsdásodva, csak egyetlen kis helyen volt kerek és sima. Sem a test külső bőrén, sem a gyomron, sem magán a májon nem lehetett valamely korábbi sérülést észrevenni, ugy hogy az utat és módot, melyen a kötőtű a májba hatolt, nem birták tisztába hozni; és ezt annál kevésbbé, minthogy az elhunytnak hozzátartozói sem tudtak semmi felvilágositást adni e tárgyban. *Dr. B. L.*

** *(Megindító törvényszéki tárgyalás.)* Egy németországi esküdtszék előtt nemrég oly bünvádi tárgyalás folyt, melyet az összegyült közönség könyek közt hallgatott végig. Egy 20 éves ifju tanuló állt a tszék előtt, ki maga bevallá, hogy kedvesét pisztolylövéssel megölte. A szülők ellenezvén tiszta frigyöket, a fiu és leány elhatározták, hogy kivégzik magukat, hogy ha a földön nem, Isten előtt egyesülhessenek. Napot tüztek ki az öngyilkosságra. A leány kérte az ifjut, hogy hagyja őt egyedül meghalni, de az rendületlenül megmaradt szándoka mellett. Mindketten imádkoztak, s ezután az ifju a leány szivébe lőtt, de midőn önmagát akarja meglőni, rémülve veszi észre, hogy jegyesére a pisztoly mindkét csövét kisütötte. Borzasztó zavarában uj lőkészleteket keres, de nem talál. Az alatt a lövés zajára segély érkezik s az ifjut öngyilkos szándéka kivitelében meggátolják. A leány, a ki még csak négy napig élt, könyörgött, hogy az ifjut semmi bántalom se érje. Az ifju minden tartózkodás nélkül beszélte el az esetet az esküdtszéknek; mig atyja ez alatt, kétségbeesve, önmagát vallotta a leány gyilkosának. Erre a védő ügyvéd kérdé, hogy a kétségbeesés ily fokán az őrültséggel határos indulat müve eshetik-e betudhatás alá? Az esküdtszék „nem“-mel felelt s az ifjut fölmentette.

** *(Batty az oroszlánketreczben.)* A jelenleg Berlinben időző Renz cirkusában pár nappal ezelőtt Battynak egy balesete pillanatnyi ijedséget okozott. Midőn Batty a ketreczben az oroszlánokat korbácsával hajhászta, az egyik oroszlánban megbotlott, s elesett. A vén oroszlán azonnal hozzávágott talpával, de csak csizmáját találta. A cirkusban az ijedség hangos sikojban tört ki, azonban Batty hirtelen felugrott, a korbácsot felkapva, nyelével oly hatalmas ütést irányzott az oroszlán fejére, hogy az meghunyászkodva sompolygott társaihoz. Ekkor Batty hirtelen kezébe kapta fegyverét, s az oroszláncsoportra kisütötte, azután a ketreczből a közönség riadó tapsai között ment ki.

** *(Bő áldás gyermekekben.)* Egy berlini iparos neje a napokban hetedszer szült ikergyermekeket.

** *(Kincstári macskák.)* Az ausztriai katonaköltségvetés szerint 1500 ft. szükséges évenkint a különböző raktárakban tartott macskák élelmezésére.

tudományos lapokat is megvesztegetni megkisértse. De hogy messzire ki ne terjeszkedjünk, legyen elég nehánynyal az elhiresztelt titkos szerek közől közelebbről megismerkednünk.

1) *Dr. Suin de Boutemard illatos fogpasztája.* Ezen szer Stein Hermann vizsgálata szerint olajszappanból, keményitő lisztből, tekelakból, szénsavas és kénsavas mészből és horzsából (Bim stein) van készitve, szennyes téglaszinnel és borsos mentaolaj (Pfeffermünzől) szaggal bir. Egy csomagocska 40 krajczár, valóban roppant árért adatik. Az egész nem más, mint Goldbergerféle manipulátio.

2) *Liliomviz* (Lilionese). Ezen szépitőszer szénsavas kali-oldatból áll, melyhez egy kevés rózsaolaj és fahéj van adva. Ezen egyátálában haszontalan gyártmány, melynek a hirdetmények valóban csodatevő erőt tulajdonitanak, legfölebb 15 krajczárnyi értékkel bir és mégis 3 forinton árultatik.

3) *Aurora-hajkenőcs.* Mint csalhatlan szer hiresztelteti, mely „a bőr kipárolgását előmozditja, szép arczpirt kölcsönöz, mely a test hőmérsékével növekedik vagy csökken“ (??). Kletzinsky bécsi vegytudós e titokszert megvizsgálván, azt találta, hogy violagyökér-porból és cacavajból van készitve. — 4) *Dr. Borchardt illatos növényszappana.* Ezen kemény, barnás olajszinü, és kellemes illattal biró szappan, festőszerrel impregnált közönséges szappanból van készitve és levendula- bergamot-, fahéj- és borsosmentaolajjal van megszagositva. Az egyes csomagok csekély értékkel birnak és mégis 42 krajczárért árultatnak.

5) *Liqueur transmutative pour teint soi-même cheveux, moustaches et favoris en toutes nuances, inventée par Faivre, chimiste à Paris.* — A határtalan és valóban vétkes nek nevezhető könnyelmüség egyik példája ezen Faivre párisi vegyész által készitett szerben talál ható fel. Kletzinszky bécsi vegyész, e szert is megvizsgálván, egy üvegecskében tisztátalan pokolkő-oldatot; egyben égvényes kénmájt (Schwefelleber) talált, mely egy kis kefe segitségével az előbb megpokolkövezett hajra kenetik fel, és igy eszközli a barna feketéig terjedő árnyéklatokat.

Ezen hajfestőszerhez Faivre még egy harmadik üvegecskét ad, melyben azon szer foglaltatik, mely a liqueur transmutative által a bőrön előidézett fekete foltokat oszlatja el. Ebben ugyanis mérsékelten süritett cyankalium-oldat (kéksavas kali) foglaltatik, oly szer, melyet a kéksavval egyenlő erejü méregnek kell tartanunk. Ezek aztán az emberiség boldogitói, kik drága pénzért mérget árulnak a tapasztalatlan embereknek, csakhogy saját zsebeiket tömhessék.

A m.-szigeti régi ref. egyház freskói. — (Lásd : „A Tisza bölcsője“ czimü czikket)

6) *Szeplő elleni kenőcs.* Ez egy piszkos sárga, meglehetősen kemény, kissé savanyu szagu kenőcs, melynek készitője nem nevezi meg magát, de van is oka rá, hogy nevét titokban tartsa. Ezen szer, mely Bécsből kiindulva Németország minden piaczain áruba bocsáttatott, kilencz rész zsirból és egy rész salétromsavas higanyélegből áll. Ára roppant nagy. Használat által nagyon veszélyessé válhatik.

7) *Kummerfeld mosdóvize.* Ezen Jansen weimari könyvkereskedő által elterjesztett szer egy szintelen folyadékból áll, melyben sárga poralaku ülepedés látható. Wettstein szerint az egész nem egyéb, mint kénvirágból, kevés kámforból és kutvizből készitett folyadék, melynek ára üvegecskével együtt 9—10 krajczár lehet és mégis 3 ft. 54 kron árultatik.

8) *Anadoli.* Késziti és hireszteli Kreller Károly nürnbergi vegyész és illatszergyártó, s mint uj, kitünő fogtisztitó-, erősitő-, megtartó- és lélegzés tisztitó-szert bocsátja áruba. Áll pedig keményitőlisztből, levantei szappan-gyökérből, szappanból és kevés égvényes olajból. Wittsten tudor, ki ezen szert megvizsgálta, egy telt üveg értékét egy garasra becsülte.

9) *Spiritus Bohemi.* Cardini Ferencz m. frankfurti dohánygyáros kötelezve érezte magát arra, hogy mindazok javára, kik fogfájdalomban szenvednek, egy szert bocsásson áruba, mely bárminő fogfájdalmat egy percz alatt megszüntet. Ludwig Armin jenai tudor e „megfizethetlen“ szert megvizsgálván azt találta, hogy az pálinkából, kámforból s szegfűborsó olajból van készitve, mely 9 krajczárért bár melyik gyógytárban kapható, s mégis az emberszerető Cardini másfél forintot fizettet érte.

A m.-szigeti régi ref. egyház romjai — (Lásd : „A Tisza bölcsője“ czimü czikket.)

10) *Allgophon.* Ez kétségkivül hasznos fogszer, azonban bármely gyógytárból sokkal olcsóbban megszerezhető, minthogy az egész szer 18 csepp égvényes mustárolajból és két lat alkokolból áll, mely lakmussal és sáfránynyal zöldre van festve.

11) *Syrop de dentition de D. Delabara.* Oly szer, mely a fog kibuvásának könnyebbitésére és az evvel gyakran együtt járó convulsiók és görcsök elmellözésére van készitve. Ezen szörp turából és kevés almasavas vasból van összeállitva.

12) *Heim fogvánkoskái.* Ezeket Jansen weimari könyvkereskedő egyenkint két tallérért árulja. A készitmény ezer-jófüből (Tausendguldenkraut) és kevés pézsmából áll és alig ér néhány garast.

Vas. Ujs. 1863

Az elbontáskor még következő szabálytalanságok tüntek fel.

3. Az egyház főtengely (azon egyenes vonal, mely a főhajó közepén végig huzódik) a toronynyal nem képez épszöget; ugy hogy az uj épitkezésnél a hibát helyre kellett ütni. S ugyancsak, mit Szilágyi később vett észre:

4) Hogy a főhajó és a főoltárhely (sanctuarium) főtengelye nem egy irányu, hanem megtörik.

Mindezek, hozzá véve a hazánkban ritka helyütt mutatkozó freskókat is, melyek némelyike már 1844-ben a meszelés közben feltárult, a tudós világ figyelmét nagyban felkölték, ez egyházat valóságos régészeti tanulmány tárgyul tüzték ki.

Ezen tanulmányok s ujabb tapasztalatok alapján, a fő- és mellék-hajók a XII-ik századra; a főoltárhely körülbelől a XIV-ik század közepére, *Nagy Lajos* királyunk korába tehetők. Szilágyi e hozzáépitést a remetei kolostor alapitásával hozza kapcsolatba, melynek határozott alapitási éve 1367. A sekrestye még későbbi épités, mit a freskóknak a sekrestye-ajtó vágása által megkárositása nyilván mutat.

Nevezetes, mit csak a végelbontásnál láttunk, hogy a legrégibb falakban vaskötés helyett csak fagerendák voltak s a fal mindamellett oly erős, hogy többévi ázás után is a fennálló fedél-csucsot tartó fal, csak nagy erőre ingott meg.

Az épitési idő meghatározása egybefügg mind a freskókkal, mind az egyház belső történetével. — Az utóbbit illetőleg kétségtelenül áll, hogy ez egyház először görög, vagy óhitüek számára volt épitve, kiknek ikonosztái miatt sekrestyére nem volt szükségök, még pedig legalább is a XII-ik század elején. Volt pedig épitve *román bazilika stylben*, vagy egyenes, vagy kerek *apsissal*, mely később elbontatván, helyébe csúcsives sanctuarium épült, *még pedig ferdén*.

A XIII-ik század végén, mint a midőn a máramarosi egyházak az egri püspök által látogattatnak, az egyház már róm. kath. hiten van, melyet egész addig vallott, mig *Ramas Mátyás* barátját *Surdaszter Jakabot* Máramarosba küldvén, ennek és *Huszti Tamásnak*, kit a történet épen szigeti lelkipásztorul jegyez fel, sikerült az öt városi lakosságot az ujitott egyháznak megnyerni. A reformatio művét Szigeten bizonyos „*Pál*“ nevü lelkész fejezte be. Első ref. iskolamesterül *Nánási István* emlittetik.

A falképek két — sőt a legutolsó leleplezések után, három korszakra esnek.

A legrégibb korszakba esik kétségtelenül az itt is közölt kezdetleges mivü falfestmény, mely csak az 1859-diki égés után lehámlott vakolat alól tünt elő, a déli mellék hajó falán. (Lásd a mellékelt rajzot.)

Ez: *a szent keresztnek Helena császárné által feltaláltatását* ábrázolja.

Régiségét bizonyitja különösen az, hogy bár az arczvonások szabályossága a korhoz képest gyakorlott festész kezére mutat, *a ruházatok redőzete teljesen hiányzik*. Ugyanazon korbeli lehet, az ezen mellék hajó hátterében feltárult *Szt. Miklós püspök*. Ezeknek megfelelőleg az északi mellék hajó falán is voltak festmények, de ezeket nem lehetett eléggé kivenni.

(Folytatása következik.)

Képek a hazai népéletből.

XXXVI. Juhász-család.

Viszik Gyurkát iskolába.

Oda ültette az anyja maga elé, s Gyurka ugyancsak belekapaszkodik a csacsi fülébe, mit ez, ugylátszik, nagy kedvezésnek vesz, mert aprózza ám, pedig nem igen szokása. A másik katona, semmi bojtár, hanem majd Boldizsár uram ő kigyelme iskolájába. Ugy. Aztán kend is bölcsebben cselekednék, ha ezt a gyereket nem biztatná olyan nagyon. Ugy nőjjön föl, mint a Habon Istvánné Miskája, ki korcsmába jár már, pedig azt sem tudja, hol lakik az Isten?

Elhallgat erre a számadó. Ellenvetés helyett csak rettenetes füstöket bocsát ki bajusza alól.

— Édes szülém!

— Mi baj?

— Nem leszek én pap!

— Már miért nem, ha én ugy parancsolom.

— Azért, mert a papnak nincs bajusza. Én nekem pedig bajusz kell, meg kard.

— Majd ragasztok kenderből akkorát, mint a „Bodri“ farka. Aztán kardot is farag apád, nagyobbat mint magad. Jó lesz-e?

— Jaj, de nem csörög ám az olyan.

— Csörgőt akasztasz a végére, aztán majd csörög is. Ne fészkelődjél, maradj veszteg, mert ebben a nyomban ledoblak.

— Majd fölkapaszkodom édes apámhoz.

— Nem hallgatsz el, te! Bizony, bizony, ideje hogy könyvet lásson ez a fiu, mert mahonap kifog az anyján. Csak nevesse kee; többet érne ha ráijesztene a fiára!

— Nem bánt ám engem édes apám. Ugy-e édes apám?

— Csitt te istentelen! Még ki sem látszik a földből, már is hetykélkedik. Ha rosz vagy, megver az Isten, ha apád nem bánt is. Majd megmondalak rekt'ramnak, majd kurtára fogja az a gyeplőszárat. Ne félj!

Elcsendesedik Gyurka s kis agyában fontolgatja, vajjon milyen gyeplőszárat emleget anyja? Tán bizony lovasdit játszanak az iskolában? Majd megválik holnap kis öcsém, mikor a többivel fogod hajtani, hogy b—á, bá; m—ú, mú. Aligha nincs igaza édes szülédnek, hogy apád nevelése alatt nem válnék belőled valami istenfélő, szent ember. Tanulj, okulj, művelődjék szived, elméd. A bajusz ugy sem marad el s lehet, hogy kardodnak is hasznát fogják venni.

Képek a hazai népéletből. XXXVI. Juhász-család. — (*Lotz* után *Jankó*.)

Sem marad el, mert annak a farán meg a számadó ül. Kampós botjával csak elvétve legyinti meg a „paripát,“ s ez nem nagyon várja, hogy erősebben nógassa a gazdája; ismeri annak a hosszu botnak boldog végét, mely nem egyszer ütötte már fültövön.

Aztán azt sem szabad elfeledni, hogy az élelmes „Bodri“-kutya ott vágtat előttük, megmegkerülve a csoportot, majd meg hosszura kiőtött nyelvvel eléje vágva, mialatt jóizüen csóválgatja meg farkát. Tán restelné a két füles, ha messze maradna el a kóczos kalauz mögött. Megesik, hogy némelykor a szamárban is van becsvágy.

Koczog-koczog a két csacsi; a harmadik tanyát is közel érik.

— Már én csak a mondó vagyok, asszony, ne fogjuk betüre ezt a gyereket, mig el nem hányta a fogát. Papot ugy sem nevelsz belőle. Ha egy esztendeig jár rekt'ram elé, annyi bölcseséget szerzett, hogy legénykoráig is kitelelhet belőle. Nem áll ennek irásra se szeme, se szája, se keze. Hallod-e fiam! Pap akarsz-e lenni, vagy juhászbojtár?

— Juhászbojtár biz én, édes apám, aztán meg számadó, aztán meg — aztán meg katona!

— Majd adok én neked katonát, csak el ne hallgass! Nem láttad, hogy a keresztapád öcscse, Gábor, fél kézzel került haza a háboruból? Semmi

A titkos szerek.

Közli *Dr. Bardocz Lajos*.

(Folytatás.)

Csak a legközelebbi multban mondá nekem egy tekintélyes hirben álló iparos, hogy a kereskedelem lelkét a charlatánság képezi, noha ő a legsolidabb emberek közé tartozik. És valóban a spekulans kereskedő müködésének minden nagyszerü eredményei nem egyében alapulnak, mint azok tudatlanságán, kikkel közlekedésben áll. Csak a *csuzlánczokra* kell emlékeztetnünk, melyek anyagi értéke csak kevés garast tesz, és melyek mégis tetemes áron adatnak el; emlékeztetnünk kell a *revalenta arabicara*, mely a bajor kormány 1854. évi mart. 1-jén kelt nyilatkozata szerint babliszt és borkő keverékből áll. Emlékeztetnünk kell arra, hogy Du Bary londoni üzér elég merészséggel birt arra, hogy magas hirdetményi-dijak igérése mellett a legsolidabb német

A város alakulásával pallosjogot nyer, mely kegyetlen büntetés-nemét azonban ritkán veszi igénybe. Igy van feljegyezve, hogy 1592-ben három nönek, kik hütlenségökért pallosra itéltetnek, a törvény értelmében megkegyelmez, de olyformán, hogy még egyszer e bünben találtatván, „ezen itéletnél fogva essék fejök.“ 1589-ben *Poncz Gáspár* a bíróság el nem vállalásáért egy év s három napra számüzetik s malmában az őrlés, mészárszékén a vágás betiltatik. Mi őseinknél arra mutat, hogy a hivatalt *nem jövedelem-forrásnak*, hanem nobile officiumnak, söt tehernek, áldozatnak tekintették s valóban az is volt az.

Még rendezettebb hatósági testületül tünik fel *Sziget* városa a XVI-ik század végén, mely időről, névszerint 1596-ról egy ilyen tanácsi rendelet van kezeink között :

„Anno a Nato Salvatore Millesimo Quingentessimo nonagesimo sexto : az szigeti tanácsbéliek, és ez város akaratiábul végezett dolog következik ez képpen : *Szius János* *) Bíróságában az jó rendtartásnak okáért és az Isten tisztességének megmaradásáért, harmadszor a tiztátalan életnek kinyilatkozásáért rendeltük egyenlő akaratból. — Hogy minden tiz háznak egy egy tizedese légyen és ez az Tizedes hütes légyen és vigyázó légyen tiz ház környül, hogy ha valami gonosz személy az Városunkba jövend, s az tiz ház közül valahun szállása leend s az Tizedesnek tudására leend; Annak felette az tiz háznál ha valami gonoszságot ért, az birónak hite zerént tartozzék meghmondani. Azonképpen ha valaki az lélekkel zitkozódik és néki tudására, a vagy hallására levend, azt is tartozzék az birónak meghmondani. És hogy ha valami teremptett állatot k . . . ának zidand **) valaki, akár azzony állat légyen akár pedig Firfi, azt is ugyanazon hite zerént tartozzék megmondani az Birónak.

Az esztendőbeli Eskütt Biráknak nevek: Első *Lakatos Boldisár*. Második *Gepelics Gergelj*. Harmadik *Bartha András*. Negyedik *Ujhelj János Deák*.

Nomina Decurionum sequuntur hoc ordine ***)

1. Az *Fodor Mihálj* házától fogván, az *Szőllősi Antal* házáig az *Bereg Mihálj* fiát rendeltük Tizedesnek, ezek ő hozzá hallgassanak.“ stb. (Itt következik még húsz tizedesség kijelölése, mi mutatja, hogy ekkor a város körülbelől csak 210—220 házból állhatott.)

A XXI-ik tizedesség ekként jeleltetik :

„Az Szőllősi János házától fogván mind végig r. (rendeltük) az kisebb *Acz Györgeot* Tizedesnek. Ezek ő hozzá hallgassanak. Hogy pedig mind végik (sic) öt rendeltük Tizedesnek, ez az oka, mert nem telék tiz házon az ő utána való számlálásban az az szám †).“

Egy ugyanazon korban kiadott büntetési szabály még érdekesebb, amennyiben azon kor kegyeletesebb szokásainak biztos adatául szolgál. Ez igy hangzik :

„*Poena Transgressionum.*

„Anno praelibato 1595 mikor az Város akarattiábul az Tizedeseket rendeltük volna az jó rendtartásnak és az Isten tisztesígének megmaradásáért az Nemes Uraimmal és az mi Lelki-Pásztorunknak (kal helyett) *Mezőgiani Balázs* Pappal az tanácsbéli Uraim egjet értvén.

Az szitoknak megtiltásának ellenére az ki vétkezik, az Város illjen módot izent be a Tanács köziben, hogy az, ki az lélekkel szitkozódik, az Lelkit elmondja, megszidgia (szidja) az Lelket, az kit az élő Istennek kellene tartanunk : először f. 1 (egy forintot) vegyenek rajta, ha abban az dologban mázzor (másszor) szokásos nem volt. Ha pedigh másodzor elmondgia, az keze kalodában vigjék (vigyék) pdikatiokor, (praedicatiókor) hogy poenitentiára térjen, és mazzor ne mondgia. Ha penig harmadzor elmondgia, az Város Piarczán marokvezzővel megveriék az Városnak előbbi végezése zerint. Ha ki pedigh, non obstant (e) : Valaminő termptett allatot k . . . . nak zidand, akar Firfi legyen, akar Asszonyi állat, akar giermek, előzör az Biró vigien (vegyen) den. 23 (23 denárt) rajta, ha másodzor elmondgia den. 66 vegienek rajta, hogy ne vétkezzék mászor. — Ha harmadzor és (is) elmondgia, az kezi kalodában vigiék érette, hogy testében meg saniargattassék az kereszténiek előtt, hogy poenitentiára térjen és többi (többé) abban az dologban, se egiebben ne vétkezzék. *Melliet engedgien az Úr Isten, hogy ez végezés giömöltsös legien, és az szitkokat nem mondván senki, senki sem büntet.*“

Ime e kis rendelet mennyi tanuságot szolgáltat atyáink erkölcsére nézve. Hol vagyunk most ettől, holott hazánk némely vidékén a kis gyermek száját is otromba káromlásokra oktatja a rosz példa. A felhozott büntetések, tekintve a 3 század előtti pénzforgalmat, igen szigoruak.

De még más tanusága is van e 3 százados emléknek. Mutatja ez, hogy Szigeten ekkor „Nemes uraimék“ már külön testületet képeztek; és csakugyan 1598-ban a nemesség kapitánya egy, a város által elfogatott bárdfalvi nemesnek mint hatósága alá tartozónok kiadását követelé. 1600-beli urbéri összeirás szerint, melyet a kincstár tétet, a következő nemes családok jönek itt elő : Asztalos, Bakosi, Bartha, Borbély, Fancsikai, Gyarmathi, Litterati, Nyereggyártó, Szabó, Zalai, Szalai, (e kettő egy lesz), Székely, Tatár, Tordai; a 18-ik század közepén: gr. Bethlen József özvegye, Szegedi Ferencz, Szerencsy, Sztojka, Marothy, Pogány s Kemény Zsigmond özvegye iratnak. *)

Fennebb érintettük, hogy Sziget, a más négy várossal együtt külön hatóságot gyakorolt s gyakorol máig is, az öt várost illető közös ügyekben. E testületnek még pecsétje is külön van. Érdekes, mert a német hanzás és szepességi városok szövetségére emlékeztet.

E régi öt városi pecsét egy szarvas felett két nyillal átlött sast s alól két ökörfejet ábrázol ily körirattal : † *S.* (sigillum) *Quin.* (quinque) *Priv.* (privilegiatorum) *Opp.* (oppidorum) *Cot.* (Comitatus) *Márm.* (Marmaros) *Tetsv.* (Técső) *Visk. Husst.* (Huszt) *Hossu.* (Hosszumező). *Szigeth.* A szinekről nincs tiszta tudomásom.

Ennyit Sziget politikai történelméből; és most lássuk minő emlékei léteznek a város körében az elmult szép időknek?

A város déli oldalán az *Iza* folyam felett elvonuló *Szalavár* dombsor egyik csúcsa máig „Várhegynek“ neveztetik. Itt ma a várnak semmi nyomára nem akadhatni; de a krónika sem emlékezik felőle, mi vagy arra mutat, hogy a vár historiai kor előtti, vagy azt, hogy valami csekélyebb talán favár lehetett, melynek az idő foga még nyomait is megemészté.

Az is meglehet, hogy a vár fogalmát és nevét a hegy alkotása adta, állván az szabályos rétegü molosse homok-kövek kocz-káiból, melyek vékony agyagréteggel levén összeforrasztva, valódi rakott falat mutatnak. A hegy alján ölesnél vastagabb rétegü hydraulikus márga-telep, egykor talán a városnak legalkalmasabb épület-anyagúl szolgálandó, mert hogy erre alkalmas, probatum est.

Ugyan e hegy nyugati oldalában egy kis barlangocska is van, talán búvhelyül készitve, vagy talán a kövek kiszedése által támadva; széditő meredek omladvány felett fekszik s csak négykéz-láb juthatni belé. Ellenséges időkben jól elrejtett búvhelyül szolgálhatott, de terjedelménél fogva csak nehány léleknek.

Legnevezetesebb müemléke volt — fájdalom már csak volt — az ódon ref. egyház.

De épen azért, mivel már megsemmisült, szükségesnek látszik, hogy mi, kik épen és rom-állapotában láttuk, megemlékezzünk róla.

Ez egyházról már tudományos értekezések jelentek meg Henszlman és Szilágyi J. tollából; de Henszlman személyesen nem látta, Szilágyi pedig azon időben értekezett róla, midőn még a freskóknak csak egy része volt leleplezve; holott ezek csak rom-állapotukban az idő hatása nyomán szaporodtak meg s váltak valóban tanulságosokká.

Tudományos értekezést irni e tárgy felől mind tehetségemen, mind e sorok körén kivül esik : azért ezt *Szilágyi István* barátomnak hagyván fenn, (ki az egyház elbontásakor ugyis kétségtelen adatok birtokába juthatott) csak annyit emlitek meg, mi a tudományosból laikusokra nézve is közérdekü s a mellékelt rajzok megértésére tartozik.

Az egyház azon ép állapotában, a hogy még magam is találtam, állott egy magas főhajóból, melynek hátsó (keleti) részét egy keskeny csúcsives sanctuarium pótlá ki, s két törpe mellékhajóból, melyek a főhajóhoz amannak árkádjai felett támaszkodtak, s a sanctuarium kezdeténél egyenes falban végződtek. A főhajó északi oldalán sekrestye s az északi mellék-hajó két támoszlopa körében az uj egyház alapásásakor egy *csontkamra* (ossarium) állott, teljesen megtelve csontokkal.

A maig is fennálló torony a főhajóval egyenlő vastagságu s ebbe be volt épitve a főbejárat, épen a torony alatt levén, igen diszes faragásu tompa-csúcsives portáléval; az oldal-bejáratok a két mellék-hajón, dél és északról körülbelöl egymással szemben.

A fő-hajót a mellék-hajóktól colossalis négyszögü durvamivü oszlopok választák el, egymással csúcsives boltok által (árkádok) összefoglalva, mely iveknek azon különösségök volt, hogy lassu hullámos metszéssel berovátkoltaknak látszottak, s még jó magas, négy négy keskeny ablakkal ellátott *) vékonyabb falat, mintegy emeletet tartottak, melyekre nem bolt, hanem menynyezet nehézkedett szokásos koczkákra osztva s a kijavittató *Bethlen István* nevét hordva. A nyugati oldalon emelt fa-karba, a toronyból volt a feljárás s illetőleg kilépés.

A torony idomtalanul törpe, különböző idejü ablakokkal ellátva; a régieken faragott mivü kerek és hosszu góth-ablakok.

Az egész egyház fedett és lörésekkel, valamint három oldalról (kelet, dél, északnyugat) három bejáróval ellátott törpe kőkeritéssel volt ellátva. A hajdani „bástyának“ semmi nyoma.

A korábbi vizsgálatok már különösnek találták :

1. Hogy a torony a templom hajójába volt beépitve.

2. Hogy a fő- és mellékhajók nem képeznek tökéletes párhuzamot, hanem szabálytalan *négyszöget* (trapezoid.)

---

*) Talán Szijjus, vagy Szijjas.

**) Szidand.

***) Magyarul : a tizedesek nevei ily renddel következnek.

†) Egy 1806-ban, S. J. (hihetőleg Scrivonchicz Inocent) által kiadott nyomtatványból, mely az eredeti után nyomatott Váczon.

*) Várady Gábor fennérintett czikke szerint.

*) Szokas ellenére északfelé is.

erősebb befolyása alatt világosabb és szebb szinbe öltözik, testműködései gyorsabbak és élénkebbek, a külvilág anyagai könnyebben és jobban feldolgoztathatnak. Még kézzelfoghatóbbak a hatások a növénynél. Tudjuk, hogy a növény a fény és levegő szülötte, mert ezen két tényező nélkül nem tenyészhetik. Nem ide mutat-e azon körülmény, hogy a szobába helyzett cserépnövénynek szára, levele és virága az ablak felé hajlik, hogy a pinczében csirázó burgonya a léglyukon át a fény felé siet, hogy a sürü erdőségekben a fák mind inkább felnyulnak, világosságot keresendők. Nem tapasztaljuk-e továbbá minden lépten, hogy a levélzöld (chlorophyllum) kifejtését, következőleg a levél zöld szinét a fény eszközli. Hiszen, ha a növény a fény elől elvonatik, meghalványul, fejéres vagy sárgás szint kap, szintén mint az ember, ha börtönökben, bányákban stb., szóval a világosságtól elvonultan sok ideig élt. A növényeknél vannak ugyan e tekintetben kivételek, amennyiben látunk ollyakat, mellyek bár árnyas helyeken, bokrok tövében, földalatti üregekben stb. tenyésznek, mégis szép zöld szinnel kérkednek, mint a *kapottnyak* (osarum europaeum), a *szagos müge* (asperula odorata), a *négylevelü czillár* (paris quadrifolia) és sok *moh*. A müködéseket is emeli a fény hatása. A növények, mellyek annak folytonosan kitétetvék, nagyobb tömöttséggel, sürübb nedvekkel birnak, részeik nagyobb fejlettségre tesznek szert, gyümölcseik füszeresebbek, izletesebbek lesznek, és hamarább megérnek. Van azonban egy időpont a növény életében, midőn a fény magasabb foka nemcsak nem szükséges, hanem valóban káros, értem a csirázó növényt, mellynek gyengébb rostjai az erősebb fény általi izgatásra elsorvadnak, s a növény elhal.

Nagyrészint a fény hatásától függ e növényeknél azon jelenet, melly a virágok bezáródásában és isméti kinyilásában, a leveleknek egymáshoz, vagy a szárhoz lapulásában és isméti lekonyulásában áll, vagyis a növények *álma* és *ébrenléte*. Ezen tulajdonságon alapul az ugynevezett *virágóra*, miszerint a virágok kinyilásából és bezáródásából a napnak idejét meghatározhatni, amennyiben vannak növények, mellyeknek, virágai reggel vagy délelőtt, mások ismét, mellyek délben, délután vagy este nyilnak. Linné állitott illyet az upszalai füvészkertben. A mutatókat olly virágok alkották, mellyek a napnak bizonyos óráján nyilnak és záródnak, mellyekből hát az órát is meg lehetett határozni. Illyen órának összeállitására következő növények választathatnak : a *nagy szulák* (convolvulus sepium), melly reggeli 4 órakor, a *dudva csorbóka* (sonchus oleraceus), vagy ehelyett a *mezei katáng* (katángkóró, cichorium intybus), melly 5—6 óra közt, a *kis egérfül* (hieracium pilosella) vagy helyette a *mezei csorbóka* (sonchus arvensis), melly 6—7 óra közt, a *kerti peremér* (matika, calendula officinalis), melly 7 órakor, a *piros tikszem* (anagalis arvensis), melly 8 órakor, a *mezei peremér* (calendula arvensis), melly 9 órakor, a *jégvirág* (mesembryanthemum crystallinum), melly 10 órakor, az *ernyős sárma* (ornithogalum umbeallum), melly 11 órakor nyilik, a *bojtvirág* különböző fajai, mellyek délben ébrednek föl. A *délesti csilla* (scilla pomeridiana) 2 órakor, a *hosszunyaku méhpilis* (mirabilis longi flora) 4 órakor, a *szomoru darucsőr* (pelargonium triste), 6 órakor, az *éjeli pörölyke* (cestrum nocturnum), egy Délamerikából származott cserépnövény esti 7 órakor, az *illatos csészekürt* (oenothera svaveolens) 7—8 óra közt, az *esti mécsvirág* (lychnis vespertina) esti 10 órakor nyilik. Vannak növények, mellyek csak tiszta időben nyilnak ki, esős időre bezáródnak, mint az *esői peremér* (calendula pluvialis), egy disznövény a Kap körül. — A levelek irányának korszaki változására az időjárásnak nincs befolyása, amennyiben azok határozott időben alusznak el és ébrednek föl. A levelek álma egyébiránt nagy mértékben függ azoknak alkotásától és összetételétől. Igy minél gyengébbek a levelek rostjai és minél összetettebbek azok átalában, annál nyilvánosb nálok az álom. Ahonnan némelly szárnyas levelü növényeken (hüvelyes növényeken, de jelesül az érzikéken) világosan lehet azt észlelni, mellyek sokszor annyira érzékenyek, hogy puszta megérintésre is álomra hajlanak.

A növények *setétbeni világositását* vagy *villódzását* egy részben a fénynek köszönjük. Illyen villódzás az ásványokon is észlelhető. A *gyémánt* és *smaragd* villódzásának *Du Fay* volt első tanuja, ki azt tapasztalta, hogy az emlitett ásványok igen erősen világitottak, ha a napon soká hevertek, s elvesztették ezen tulajdont, ha a napnak kitéve nem voltak. A *gipsz, kősó, foly-* és *mészpát* csekélyebb mérvben mutatja ezen tüneményt. Más ásványokat föl kell melegiteni, hogy villódzók legyenek, egyiket erősebben, másikat gyengébben. A *gyémántpor*, *folypát* itt is kitünik. Némelyek erőmüvi hatás következtében bocsátnak fényt magukból. A *horganycsillám* (Zinkblende) és *dolomit*, ha vakartatik, vagy karczoltatik, tünékeny világitást eszközöl; ha két *kovarczdarab* egymáshoz dörgöltetik, ha a *csillám* (Glimmer) hirtelen széttöretik, vagy széthasittatik, fényes szikrákat lövel ki. Néha az eső is világit, ha sok villanyos anyagot tartalmaz. Bergmann az 1759-ik év szeptemberében két olly tüzesöt látott, mellyek cseppjei a mezőn szikráztak, s ezen két éjszakán az egész mezőség tüzzel boritottnak látszott.

A növények világitását *Linné Erzsébet* (a nagy Linné leánya) fedezte föl elsőben, az upszalai füvészkertben a *nagy sarkantyuka* (tropaeolum majus) virágán, később *Haggeren*, Svédországban más növényeken is látta. Bizonyos virágok ugyanis, mellyek sárga, veres, vagy fejér szinekkel ékeskednek, meleg nyári hónapokban, különösen julius- és augusztusban, naplemente után, derült és tiszta időben, s termékenyités idején, apró fényszikrákat szórnak ki, mellyek csakhamar elenyésznek, de megint előtünnek. Zavadzky és utána mások is az illyen mulékony világitást villanyos természetünek tartják. Szembetünő fokon mutatják ezen tüneményt a *napvirág* (helianthus) némelly fajai, a *kerti peremér* (calendula officinalis), a *kis* és *nagy büdöske* (tagetes patula et erecta), a *tüzes liliom* (lilium bubiferum), a *tubarózsa* (polyanthes tuberosa.) Sárospataki tanár *Molnár István* ur pedig az *egérfarku cziczkóron* (achilla millefolium) látott illynemü világitást, szepességi utjában 1834-ben. Néha a villódzás huzamosb ideig tart. Hiteles adatokból tudjuk, hogy a *berzsen vérfürt* (phytolana decandra) levele egy folytában $\frac{3}{4}$ óráig világitott, majd kékeszöld, majd sárgászöld fénynyel. A *villós fütej* (euphorbia phosphorea) megsértése következtében kifolyt tejnedv Brasiliában több másodperczig szokott egy huzamban fényleni. Ezen huzamosb világitást a természetbuvárok villós anyag kifejlésének tulajdonitják. — Az elhalt növények és növényrészek is hasonlag képesek ezen jelenet előidézésére, különösen akkor, ha bennök már a rothadási hajlam megvan, ha a szétbomlás kezdete mulatkozik, vagy tán épen folyamatban is van. Nem hallották-e hirét olvasóim! az ugynevezett revének, korhadt farészeknek, mellyekkel kis gyermekek setétben egymást ijeszteni szokták? Belföldi növényeink közt ismeretesek e tekintetben a *füz-*, *tölgy-*, *bükk-*, *égerfa*, különféle *fenyőfajok*, sőt a *burgonya* is.

Nem kevésbé érdekes a villódzási jelenetek vizsgálása az állatvilágban. A rothadt hus világitását *Fabricius ab Aquapendente* fedezte föl elsőben a *bárányhuson*, s 1600-ban közlötte azt. *Bartholin* 1641-ben, Montpellierben egy darab hussal tett kisérletet, melly egyes pontjaiban ugy világitott, mint ha gyémántokkal lett volna behintve. *Boyle* a rothadó *dévérkeszegen* észlelte a villódzást, s egyszersmind megjegyezte, hogy légüres térben ezen jelenet nem mutatkozik.

A szárazon élő állatok csak igen kevésszer fejtenek ki villós anyagot, mint az *éjjeli* és *fénylő mecsér* (lampyris noctiluca et splendidula), az *éjjeli szökcsér* (elater noctilucus), a *villanyos rinya* (scolopendra electrica.) Ujabb tapasztalatok is megerősitették a *földi giliszta* (lumbricus terrestris) villódzását, mellyet az ifjabb *Flangergues* 1779-ben fedezett föl.

A világitásnak sokkal pompásabb szinjátékát tárják fel éjjelenként a tengernek élő és holt lakói. Ha a tenger csendes, ezer meg ezer csillag látszik annak felületén szétszórva; ha mozgásban van, ott tündöklik leginkább, hol a hullámok megtörnek, vagy szilárd testekhez csapódnak; gyakran a hajó közelebbi tére világol csak, jelesül azon barázda, mellyet a hajó a tajtékzó hullámon hasit. Gyönyörü ezen látvány a naptéritők közt, s ki azt nem itt észlelte — mond Humboldt — annak, csak tökéletlen fogalma van ezen szinjáték fönségéről. Semmi kétség már ma, hogy a tenger világitását annak lakói eszközlik, jelesül a csigolyátlan tengeri állatok, mint az *ázalagok* (infusoria), *virágállatok* (anthozoa), *bomlaszok* (medusae), *tüskebörüek* (echinodermata), *puhányok* (mollusca), a *csigolyások* közől a *halak*, mellyek néha prédájok oda csalására használják azt. Ezen jelenetnek okát, melly az állat önkénye szerint növekedhetik vagy csökkenhet, itt is, mint a növényeknél bizonyos villónemü anyag kifejlésében keresik, melly a nemi részekkel közelebbi, a légkör villanyos állapotával távolabbi viszonyban látszik állani.

(Vége következik.)

Vas. Ujs. 1859.

TÁRHÁZ.

Kazinczy Ferencz születésének százados évnapja

az Akademia által folyó oktober hó 27-dikén a magyar nemzeti Muzeum diszteremében fog ünnepeltetni.

Az ünnepély kezdete : d. e. 10 órakor. Az ünnepelt nagy férfiu *márvány mellszobra* Ferenczy és Marsalkótól a diszteremben, — a főrendű hölgyek által készittetett *történeti festmény* („Kazinczy Ferencz és Kisfaludy Károly első találkozása,“) Orlai Petrics Sámueltől, a rotondában lesznek felállitva.

A programm részletei a maga idejében hirlapilag lesznek közzétéve. A karzatokra, mellyek egyedül *nőknek* lesznek fentartva, *a belepti jegyek* Kubinyi Ágoston cs. k. kamarás és muzeumi igazgató urnál kaphatók.

Azon nap este ünnepies előadás *a nemzeti szinházban.* — Az Akademia által a kor egyik első éremvésnöke Fabris Antal urral készittetett *emlékérem* bronz példányai a nemz. Muzeum egyik előteremében lesznek kaphatók 2 uj ftон. Kik arany vagy ezüst példányokat óhajtanak, előfizetés mellett az Akademia pénztári hivatalában tehetik megrendeléseiket: az elsőbbiknek ára 120 ujft., az utóbbié 12 ujft.

A mellszobor gipsz- ugy a *történeti festmény* kőrajzu példányai, valamint az ünnepeltnek életnagyságu mellképe (Heinrich Tugat mestermüve után) magán vállalatok tárgyai.

Jelentetik továbbá, hogy az ünnep napján adatik ki az Akademia megbizásából alulirt által szerzett illy czimü életrajzi emlékmunkának : „*Kazinczy Ferencz és Kora*“ első része; melly kevés példányban nyomatván, a 40 ivet meghaladó, s két arczképpel (Kazinczy Ferencz 1791. és 1828.) ékesitett, negyedrétü diszkiadásra az előfizető megrendeléseket 8 uj ftjával Akademiai pénztárnok Tóth Lőrincz ur fogadja el. — Novemberben következik, hasonló diszkiadásban, s a Ferenczy-Marsalkó-féle szobor photographált képmásával ékesitve az „*Akademiai Emlékkönyv* okt. 27-kéről 1859,“ melly a nemzeti Muzeumban tartandó szónoki és költői előadásokat foglalandja magában. — Magános *emlékkiadások* az ünnepre, mellyekre a hazafiak figyelme ezennel fordittatik : 1) Gróf *Desewffy József* és *Kazinczy Ferencz Levelezésök*, két kötetben; 2) *Kazinczy Ferencz* és *Berzsenyi Dániel Levelezésök*; 3) *Kazinczy Ferencz Levelezése Kisfaludy Károlylyal és ennek körével.* — *Kazinczy Ferencz Munkái* diszkiadása is előkészittetik a legilletékesb kéz által, s róla később az illetőnek külön hiradása fog szólani. — Kelt Pesten, okt. 14. 1859.

Toldy Ferencz, akad. titoknok.

Felszólitás a „Szigethi Vészkönyv“ ügyében. *)

Vannak dolgok, mellyeknek sohasem szabad elavulniok, vagy divatból kimenniök; és kötelességek, mellyek alól egyetlen felebarát vagy mivelt ember sem vonhatja ki magát soha.

Illy ügyre hivjuk fel most a magyar olvasó közönség figyelmét.

A mármaros-szigethi h. h. egyház és iskola augusztus 10-én a lelkészi és tanári lakokkal együtt, dühöngő tüzvésznek estek áldozatul. . . . Hazánk egyik legrégibb épitészeti emléke kiigazithatlan rom; a harangok ércznyelve elnémult és azon épület, melly e vidékre századon keresztül a magyar miveltség sugárait hinté, fedéltelenül szomoruan tekint szét a pusztulás felett!

Az egyházi épületek épen nem, — az iskoláéi a szenvedett és előre kiszámithatlan veszteséghez képest, felényire sem valának biztositva.

E szerint a nemzeti mivelődés ügye, — ha a részvét a nagy veszteséggel egyenlő mérvben nem nyilvánul, tizedekkel lesz hátravetve. De meggyőződésünk, hogy az igazság Istene a csapásokat csak azért méri ránk, hogy a keresztyén erények gyakorlására serkentsen, s az Ur háza csak azért ontatott le, hogy fölépülve dicsőbb alakban hirdesse az Alkotó dicsőségét, nagyságát.

Az nem lehet, hogy a láng nagyobb volt légyen, mint az eloltó könyümennyiség, s mi ezt annyival kevésbé hiszszük, mert a részvét első hangjai épen olly oldalakról jöttek, honnan azt várnunk alig lehetett. — Vallásküblönbség nélkül siettek szomszédaink a nagy csapás első szükségeinek fedezésére, megemlékezve, hogy iskolánk is vallásküblönbség nélkül osztá a müvelődés áldásos gyümölcseit minden időben.

Szegény vidékünk azonban nem elég arra, hogy illy országos csapás sulyát elviselje : utat nyitunk tehát, hogy az ország minden lakosa a lehető legkevesb áldozattal s egyszersmind a nemzeti irodalom pártolásával járulhasson e szent ügyhöz.

„Szigethi Vészkönyv“ czim alatt egy történeti és szépirodalmi albumot adunk ki, mellynek jövedelme a nyomtatási költségeken kivül, egészben a leégett egyházat és iskolát illetendi.

Hazánk minden nevesebb iróját felszólitottuk és ezennel fölszólitjuk a közremüködésre, s teljes hittel vagyunk, hogy e felszólitás remélt sikerében

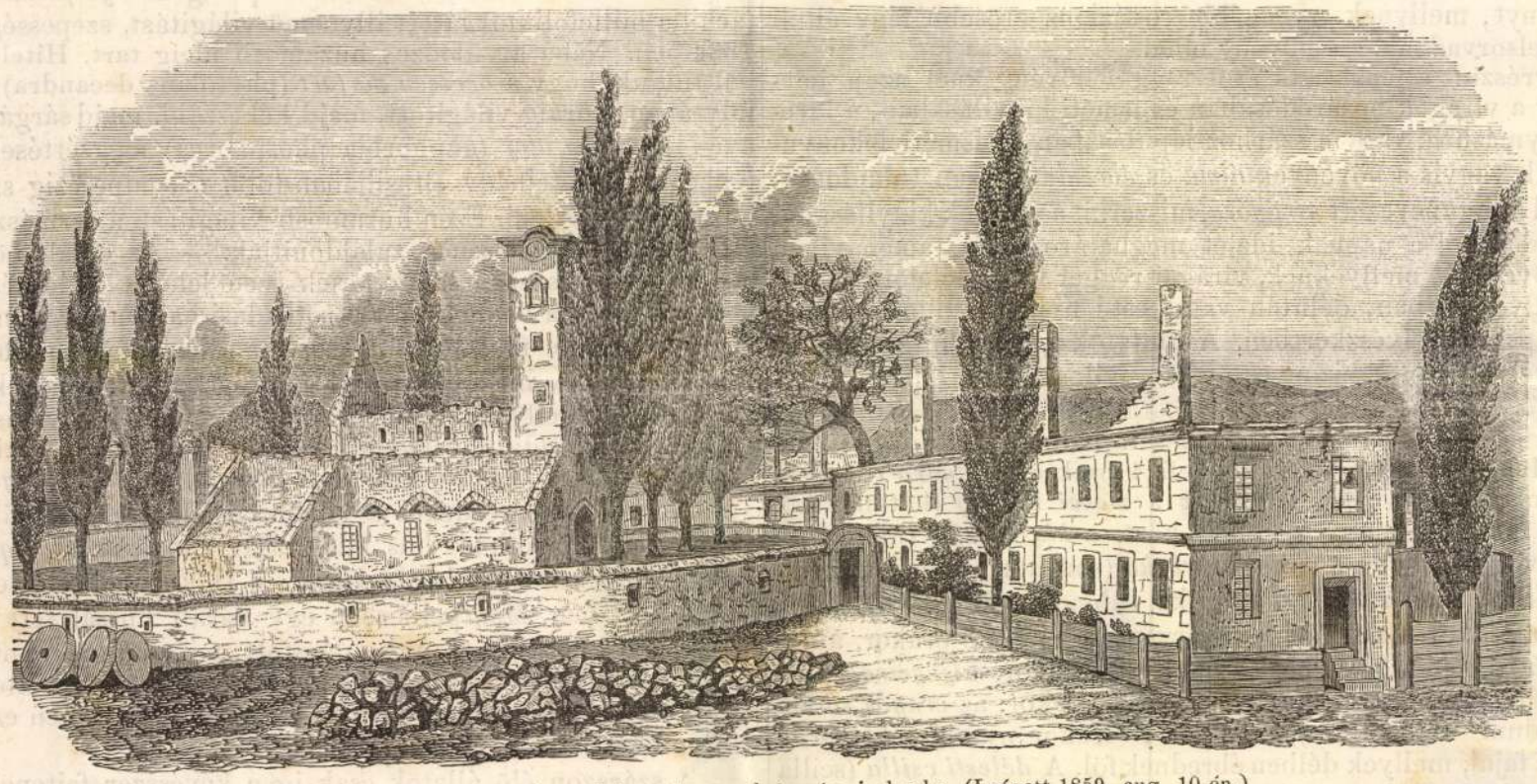

A mármaros-szigethi ref. egyház és iskola. (Leégett 1859. aug. 10-én.)

nem csalódván, a t. közönségnek csekély anyagi áldozatáért nemes szellemi élvet nyujthatunk.

Előfizetési ár postai szétküldéssel 3 uj forint. Megjelenési idő 1860 januárja. — Az előfizetések hozzánk M.-Szigetre utalandók, mégpedig folyó év oktober végéig, hogy a nyomatandó példányok száma iránt magunkat tájékozhassuk.

Felszólitunk minden nemesérzésü honleányt és hazafit e szent ügy buzgó felkarolására.

Szives gyüjtőinknek tiz előfizetőre egy emlékpéldánynyal kedveskedünk. — M.-Szigeth, augusztus 15-kén 1859.

Szilágyi István, iskolai igazgató,
P. Szathmáry Károly, tanár,
a „Szigethi Vészkönyv szerkesztői.

A tárogató nyomai a jász-kunoknál.

Csak nem lehet a sajtó hatását tagadni s azt, hogy hazánkban már nem csak széltiben olvasnak hirlapokat, hanem hallgatnak is a szép szóra. Ime a mit a lelkes gróf Fáy István 30 év óta szünni nem tudó szorgalommal keresett az ország minden zege-zugában, eredmény nélkül : az most, ugylátszik a gróf ur egyszerü hirlapi felszólalására napvilágra bontakozik.

A tárogató nevü régi magyar hangszer nyomai szaporodnak. Mi nem tudjuk, mi hasznunk lesz belőle, ha a hangszert magát végre megtaláltuk; akad-e ember, a ki fúni fogja tudni; nem lesz-e az teljesen elavult, tökéletlen hangszer, mellynek a zenekarok mai szervezetében többé semmi hasznát nem fogjuk vehetni? Ezt, mondjuk, nem tudjuk, de nem is törődünk vele.

A kutatás fáradsága eléggé meg lesz jutalmazva, s a haszon a közre nézve elég nagy lesz, ha ismét egy *történeti emlékünket* emelhettük ki a fele-

*) Ajánljuk e lelkes felhivást s a jótékony czélt t. olvasóink szives figyelmébe.
Szerk.

MÁRAMAROSSZIGET FŐTERE.

MÁRAMAROSSZIGET LÁTKÉPE.

A HOL AZ OROSZOK BETÖRTEK MAGYARORSZÁGBA. — Erdélyi fölvételek.

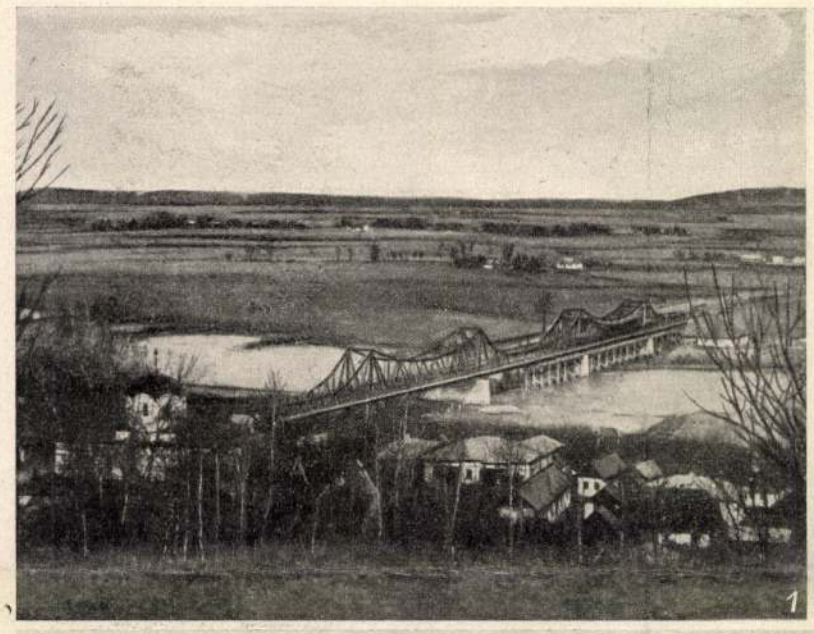

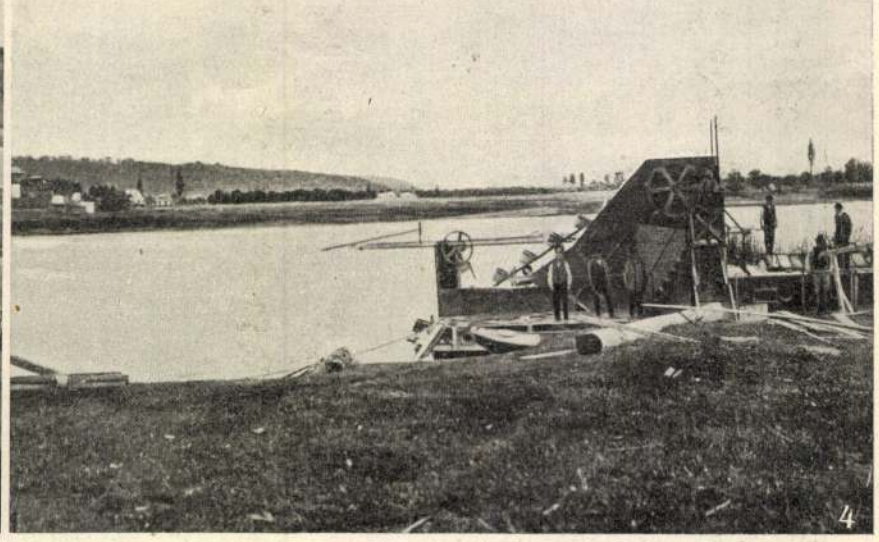

Halicsi képek: 1. Vasuti híd a Dnyeszteren. — 2. Régi ruthén templom. — 3. Halics főtere. — 4. A Dnyeszter Halicsnál.

Jaremcse tájékáról: 1. A Pruth völgye. — 2. Híd a Pruthon Jaremcse mellett. — 3. Jaremcse község. — 4. Részlet a Pruth völgyéből.

A GALICZIAI HARCZOK SZINHELYÉRŐL.

MĂRĂȘESCU Florica

R.D.K.

1926-ban "agybanyan a szabadiskola tagja

Reti: "agybanya.... 337.1.

M.D.K.

MĂRĂŞESCU Florica

1927-ben Nagybányán a Szab diskola tagja

Réti: Nagybánya..... Bp. 1954 338.l.

M. D. K

MĂRĂŞESCU Florica

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.e.

MARAȘESCU Flora

M.D.K.

1931-ben Nagybányán Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

Marastoni Antal

Gipszminták után készitett krétarajzaiért kapott jutalmat, mint a Marastoni festészakadémia növendéke, a biráló bizottság javasla ára, -közli az Iró és Müvészélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. okt. 13.
56. sz. 1125-1127. lap.

Marastony László

Marastony László országgyül. képv., Nagytétény, Petőfi-u. 8.
Tárcsázza először a *269-930 számot, azután kérje Nagytétény 29

Bptávb 1940 szept.

Templomaink

Minden város büszkesége saját temploma. Máramarossziget azon városok közé tartozik, melyek már a XI-XII. században büszkélkedhetnek saját templomukkal. Egy 1352. februárban keletkezett okirat említést tesz a római katolikus templomról. 1730-ban városunkat az a megtiszteltetés éri, hogy a piarista (kegyes tanítórend) kezdi itt meg működését.

A jelenlegi plébániatemplom alapkövét 1736 májusában rakták le. A barokk stílusú gyönyörű templom csakhamar a hívők rendelkezésére állt.

1872-ben a torony és a tetőszerkezet a tűzvész martaléka lett. 1887-ben restaurálták. Nemrég városunk e monumentális épületét teljesen felújították.

M.A.

Következik a székelykeresztúri templom leírása.

MÁRAMAROSSZIGET

KERESZTÉNY SZÓ
KOLOZSVÁR
1990 -12- 09

Jézus Krisztus nem közösített ki senkit. Sőt: a farizeus kozására bűnösökkel töltötte az idejét!

Korábban a középkorosztály volt a "bűnbe eső", a fő terheket, ugyanakkor a társadalmi normákat is helyzete szerint értelmezheti. Mára azonban a fiat önállóbb lett, mint a korábbi évtizedekben, így ma ő lyeztetettek. Azért is, mert ők az alkoholfogyasztók azért is, mert ez a nemzedék minden élmény irár önismeret nélkül. És az alkoholfogyasztásnak megvan valami látszólagos élményt kínálnak. Aki hosszú táv lizmust legyőzni, annak ezt a korosztályt kell megr pedagógia, vagy akár a szülők jelentős része alkalm résére, az még nem menti, inkább fokozza a lelkipá Hogy milyen *minőségi* különbség van a profán inté lelkipásztori munka között, azt a nem-hívők számára bizonyítja egy tény: éppen az alkoholizmus és a ká

Lapszemle

A Bányavidéki Új Szó november 13-i számában Solz Anna *Vallásháború Nagybányán* címmel Justinian Chira máramarosi ortodox egyházmegye főpásztori tisztségbe iktatásakor keletkezett zavargás előzményeit foglalja össze: a görög katolikus és az ortodox egyház képviselői hónapok óta nem tudtak egyezségre jutni a görög katolikus templomok visszaadásának, illetve az egyházi szertartások felváltva tartásának kérdésében.

A Háromszék november 8-i számában a november 9-én Sepsiszentgyörgyön, a szemerjai református templomban tartott ökumenikus találkozó előkészületeiről olvashatunk. A találkozóra a négy nagy vallásfelekezet - református, római katolikus, ortodox és unitárius egyház - minden háromszéki lelkipásztorát meghívták. A kezdeményező Incze Sándor lelkipásztor esperes címet, jeligét Máté evangéliumának 22. részéből választott: "Szeresd az Urat, a te Istened... szeresd felebarátodat, mint önmagad..." Mind a négy felekezet vezetőit felkérték, hogy képviselőik erről értekezzenek a hallgatóság előtt.

A Falvak Népe 45. számában *Kolozsvári református diákok bemutatkozása* címmel Máthé Dénes a református líceum-szeminárium hallgatóinak november 4-i előadásáról tudósít. A műsor, a rendezvény formája és tartalma az egyházi élet új minőségét jelzi; az önállóan választott költemények a diákok hitéletének bonyolultságát

A 2002. évi 23/10/7/2/7 számú állami elővásárlási keret felhasználásával vásárolt műtárgyak

A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteménye számára [2 tétel + 1 tárgyegyüttes = 152 tétel]:

- Középkori arany karikacsat (átmérő: 23,4 mm, vastagság: 3 mm, súly: 7,3 g; lelőhelye, a Heves megyei Visznek község közelében, feltételezhető helyi eredete, kora: XIII. század második fele [esetleg a XIV. század eleje]).

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 200 ezer Ft.

- Marastoni Jakab: Bethlen-család tagjait ábrázoló dagerrotípia (Kolozsvár, 1842).

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 70 ezer Ft.

- A Korányi- és a Bónis-család családi fényképalbuma. (Korabeli, csatos díszalbum 23 ablakos berakólapon összesen 150 db fotográfiával, az 1860-as és az 1890-es évek közötti időszakból.)

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 36,6 ezer Ft.

A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteménye számára [1 tétel]:

- Strobl Alajos: Női mellszobor (fehér márvány, 69 × 53 cm, jelezve a bal vállon: Strobl A.).

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 700 ezer Ft.

A Néprajzi Múzeum gyűjteménye számára [2 gyűjtemény = 49 tétel]:

- Dr. Nékám Lajos egykori észak-amerikai néprajzi gyűjteménye (összesen 33 db különböző néprajzi tárgy).

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 700 ezer Ft.

- Bánffyhunyadi ágytextília-gyűjtemény (fehér vagdalásos ágynemű: 9 db, egy rend ágynemű és rece: 6 db, ágyfűtűl való, mindösszesen: 16 db).

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 300 ezer Ft.

A Országos Műszaki Múzeum Öntödei Múzeumának gyűjteménye számára [6 tétel]:

- Két darab öntészettörténeti emlék:
  - emlékérem a tiszolci vasmű első csapolásának emlékére, 1913,
  - aninai emlékérem, nikkelezett kivitelben, 1870 körül.

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 60 ezer Ft.

- Négy darab öntészettörténeti emlék:
  - dísztál, gleiwitzi mintával, Munkács, 1830–1870 között,
  - dísztál, I. Ferenc József császár arcképével, Ruszkabány, 1860 körül,
  - sírtábla, Csider Antal (1824–1866), a Rima Murány Völgyi Vasmű Egylet ügyvédjének sírtáblája,
  - sírtábla, Kolbenheyer József (1823–1875), a Rima Murány Völgyi Vasmű Egylet erdőmesterének sírtáblája.

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 210 ezer Ft.

A Gödöllői Királyi Kastély Múzeum gyűjteménye számára [1 tétel]:

- Magyarországi festő, XVIII. század közepe: Gróf Grassalkovich Antal képmása, 1745 körül (olaj, vászon, 93 × 73 cm, jelzés nélkül, keret nélkül).

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 570 350 Ft.

A Magyar Országos Levéltár gyűjteménye számára [1 tétel]:

- Weiss Manfréd (1857–1922) gyáriparos, családi és hivatalos levelezéséből álló irategyüttes (mintegy 1000 db német, magyar és jiddis nyelvű levél, több mint 10 kg, 1860–1910-ig).

Állami elővásárláshoz igényelt összeg: 64 ezer Ft.

Az Országos Széchényi Könyvtár gyűjteménye számára [18 tétel]:

Központi Antikvárium, 82. árverési anyagából (2001. nov. 23.):

- COMENIUS, JOH(ANNES)AMOS: Janua lingvae latinae reserata aurea... (Leutschoviae, 1643.typis Laurentii Breueri.) – Hozzákötve: Januae Linguae Latinae Vestibulum... (Leutschoviae, 1643. Typis Laurentii Breveri) Kiadói colligatum. RMNy: 2002.
- LUTHER, MARTIN: Epistolarum Farrago, Pietatis et eruditionis plena,cum Psalmorum aliquot interpretatione... (Hagenoae, 1525. Iohan Secer.) – Hozzákötve: Oratio dicta in funere Friderichi Saxoniae Ducis... (Haganoae, 1525. excudebat Iohan Secer.) – Hozzákötve: Vo(n)Glaube(n)Was er sey etc.Und wie die Ceremonien gehalten odder verlassen solle(n)werden... (Altenburg, 1525. Gabriel Kantz.) – Hozzákötve (folyamatos ívjelzéssel): Was Hoffnunge sey, Und warauss sie komme etc... (Altenburg, 1525. Gabriel Kantz.) – Hozzákötve: Von Dem standt der Kindlein so one die Tauff vorscheyden etc. (Aldenburgk), 1525. (Gabriel Kantz.) – Hozzákötve: Von leybeygenschafft, odder knechtheyt... Durch D.Urbanu(m) Regium zu Augspurg geprediget. (Leipzig), 1525. (Michael Blum.) – Hozzákötve: De Coniugio Episcoporum Et Diaconorum... (Wittemberg, 1525. Ios. Klug.) – Hozzákötve: Vom Eelichen leben. Martinus Luther. (Grym, 1522. W. Stöckel.) – Hozzákötve: Contra Novum Errorem, de Sacrame(n) to corporis et sanguinis domini nostri Iesu Christi

2002. évi 10/7/2/7 sz. állami elővásárlási keret védett műtárgyak állami elővásárlására

Közgyűjtemény	Műtárgy	Mennyiség (db)	Beszerzés	Műalkotás (Ft)	Könyv (Ft)	Levéltári irat (Ft)	Egyéb (Ft)	Támogatási aránya (%)	ÖSSZESEN (100 %) 10 millió Ft	
									kiadás (Ft)	marad (Ft)
OSzk	könyvek + kéziratok	5	aukció		2 819 300			100	2 819 300	**7 180 700**
OSzk	könyvek + kéziratok	6	aukció		891 250			100	3 710 550	**6 289 450**
OSzk	könyvek + kéziratok	3	aukció		2 108 650			100	5 819 200	**4 180 800**
OSzk	könyvek + kéziratok	4	aukció		1 269 850			100	7 089 050	**2 910 950**
MNG	Strobl-mellszobor	1	magánsz.	700 000				100	7 789 050	**2 210 950**
MNM	dagerrotípia, 1842	1	magánsz.				70 000	28	7 859 050	**2 140 950**
MNM	arany karikacsat	1	magánsz.				200 000	20	8 059 050	**1 940 950**
NM	indián-gyűjtemény	33	magánsz.				700 000	78	8 759 050	**1 240 950**
NM	ágytextília-gyűjtemény	16	magánsz.				300 000	59	9 059 050	**940 950**
MOL	Weiss M. irategyüttes	kb. 1 000	aukció			64 000		6	9 123 050	**876 950**
OMM-ÖM	öntészeti tárgyak	4	magánsz.				210 000	100	9 333 050	**666 950**
OMM-ÖM	öntészeti tárgyak	2	magánsz.				60 000	100	9 393 050	**606 950**
Göd.Kir.Kast.M	Grassalkovich-protré	1	magánsz.	570 350				100	9 963 400	**36 600**
MNM	Korányi-fotóalbum	150	aukció				36 600	59	10 000 000	**0**
részesedés				*12,70%*	*61,98%*	*1%*	*15,17%*		*100,00%*	*100,00%*

Epistola Ioannis Bugenhagii Pomerani (H.n., 1525 körül) – Hozzákötve: Hertzog Georg zu Sachsen. Martin Luther. Sendbriff... (Leipzig), 1526. V. Schumann.) – Hozzákötve: New zeitung und wundlicher geschicht etc. (H.n.,é.n.ny.n.) Korabeli vaknyomásos bőrkötésben. Korabeli bejegyzésekkel, margináliákkal.

- Carte des Löblichen Gradiscaner Gräntz-Regiments A Gradiskai határőrezred kéziratos, színezett térképe. (Mérete: 430 × 1260 mm.)
- Mappa Controversias Dominiorum Vaskoh et Belényes in Limitibus Hungariae et Transilvaniae ... Anno 1793. Per Josephum Tótth (Mérete: 577 × 1570 mm.)
- Vereby Soma: Magyar mágnások életrajzi s arczképcsarnoka. I–XIII. évfolyam [egybekötve]. Pest – Bp., 1860–1877. Wodianer – Weiszmann.

Az 5 tétel állami elővásárlásához igényelt összeg: 2 819 300 Ft.

Studio Antikvárium, 9. árverési anyagából (2001. nov. 24.):

- Alstediu(s), Johanne(s) Henricu(s) Turris David, de qua pendent mille clypei,... (Hanoviae [Hanau], 1634.) RMK III. 6189. Korabeli, XV. századi kódex egy lapjából készült pergamenkötésben.
- Guazzo, Marco Historie di tutti i fatti... (In Vinetia, 1549. Gabriel Giolito de Ferrari.) Javított, korabeli enyhén sérült pergamenkötésben.
- [Meyer, Martin] Philemerus Irenicus Elisius (pseud.) Continuatio XI. Diarii Europaei... (Franckfurt am Mayn, 1666. Serlin.) Korabeli egészpergamen kötésben, eredeti szalagokkal, körben piros metszéssel.
- Mornay, Du Plessis-Marly, Philip de Mysterium iniquitatis seu historia papatus... (Saumur, 1611. Thomas Portau.) RMK III. 5856. Díszes, aranyozott, korabeli bordázott gerincű vörös egészmaroquin kötésben.
- Pater [Pál], Paulus [Ed.] Palephat(us): De incredibilibus. Ad illustres Wratislaviensis reip scholarchas;... (Francofurti, 1686. Mattheu(s) Birckner) RMK III. 3393. – Hozzákötve: Pater [Pál], Paulus Doctrinae morales ad Palephati Incredibilia. Ex Fabularum Umbris,... (Francofurti, 1686. Matthaeu(s) Birckner) RMK III. 3394. Korabeli egészpergamen kötésben, festett lapszélekkel.
- [Serpilius György] Theologisches Gutachten über die Erzehlung Dessen,... (Regensburg, 1710. Johann Ernst Frantz) RMK III. 4733. Fűzve, borító nem készült hozzá.

A 6 tétel állami elővásárlásához igényelt összeg: 891 250 Ft.

Központi Antikvárium, 84. árverési anyagából (2002. május 3.):

- Jókai Mór (1825–1904) író Magyarország az 1900iki párizsi világtárlaton című írásának autográf, aláírt kézirata. (9 levél, 9 beírt oldal. Kelt: Bp., 1900. a martiusi napokban.)
- Madách Imre (1823–1864) drámaíró sajátkezű levele Lónyay Menyhértnek. (2 levél, 3 beírt oldal, Kelt: Alsósztregova, 1844. V. 8.)
- Stadt Pest, Pest városának kéziratos, színezett, XVIII. századi térképe. (Vászonra kasírozva, keretezve. Mérete: 550 × 670 mm, a keret: 690 × 730 mm.)

A 3 tétel állami elővásárlásához igényelt összeg: 2 108 650 Ft.

Központi Antikvárium, 86. árverési anyagából (2002. nov. 22.):

- Cunrat, Heinrich: Jövendőt magyarázó kis könyvetske. (Kolosváratt, 1699.) Elékötve: Helmboldus, Ludovicus: Monosticha... (Mulhusii, 1596.) XVIII. századi félbőr-kötésben.
- (II. Lajos magyar király): Die Abschrifft auss dem Original... (Augsburg, 1526) XX. századi félbőr-kötésben.
- Szép Ernő autográf levele Bársony István színésznek. (Kelt: Párizs, 1909. IV. 7.; 2 levél, 4 beírt oldal.)
- Vajda János sajátkezű levele ismeretlennek. (Kelt: Bp., dátum nélkül, 1 levél, 1 beírt oldal.)

A 4 tétel állami elővásárlásához igényelt összeg: 1 269 850 Ft.

Tanulmányút Bajorországban

HORVÁTH EDINA

A Bajor Államkancellária és a Tudomány, Kutatás és Művészetekért felelős bajor minisztérium, valamint egy magyar származású történész közreműködésével tizenöt közép-kelet-európai restaurátor, művészettörténész, levéltáros és muzeológus részére nyílt lehetőség, hogy egy héten át szakterületének megfelelő intézményben tanulmányozza a bajorországi gyakorlatot.

A KÖH-től két szakember, a MÁG-tól egy művészettörténész, az ÁMRK-tól egy táblakép-restaurátor vett részt a tanulmányúton, amelyen a Bajor Műemlékvédelmi Hivatal, illetve az ottani MÁG (Bayerische Verwaltung der staatlichen Schlösser, Gärten und Seen Nymphenburg) szervezeti felépítésével ismerkedtünk meg, és bepillantást nyertünk napi munkájukba.

A Műemlékvédelmi Hivatal elsősorban tudományos intézmény (a Tudomány, Kutatás és Művészetekért felelős minisztérium alá tartozik), amely szaktudásával segíti és támogatja az építési hatóság munkáját. Szakvéleményt ad ki, a hatósági ügyintézőt tanáccsal látja el, szükség esetén segíti a tervezési folyamat műemléki szempontoknak való megfelelését. Rendszeresen részt vesz a művezetéseken, illetve a restaurálások ellenőrzésén.

Az intézményben három nagy egység található a következő feladatcsoportokra: az épületek és műtárgyak védelmének gyakorlati kérdései és restaurálása (felügyelői feladatok) Bajorország négy területére lebontva; épületkutatás és nyilvántartás (topográfia, lista, régészeti emlékek kutatása, laboratórium és dokumentálás); valamint a régészeti emlékek gyakorlati védelmét felügyelő szakemberek csoportja, akik szintén az ország négy nagy területén megosztva működnek, és külön restaurátor műhely áll rendelkezésükre. A szakmai felügyeletet jobbára művészettörténész felügyelők látják el, természetesen szorosan együttműködve a többi szakterületet képviselő kollégával. Mindegyik felügyelő egy-egy korszak ismerője, és szükség esetén konzultál más korszak specialistáival.

A Bajor Műemlékvédelmi Hivatal különleges esetekben maga is elvégzi egy-egy tárgy vagy berendezés restaurálását, esetleg épület helyreállítását. Erre a példaértékű helyreállításra akkor van kilátás, amikor várhatóan új ismeretek nyerhetők, új tudományos módszerek kidolgozására, esetleg alkalmazására nyílik lehetőség. Ezeket a munkákat saját, nagyon jól felszerelt restaurátori műhelyükben végzik el, illetve épületfelújítás esetén pályázat útján kiválasztott vállalkozókkal végeztetik el a munkát. A restaurálásoknál sokszor alkalmaznak diákokat is, akik felügyelet mellett dolgoznak. (Bajorországban az akadémiai restaurátorképzés a műszaki egyetemen történik, tekintettel a sok természettudományos ismeret szükségességére.) Ha a Hivatal keretén belül történik a restaurálás, helyreállítás, akkor az időtényező kevésbé játszik meghatározó szerepet. (Más kérdés, hogy a jövőben gazdasági megfontolások miatt mennyire fog változni ez a gyakorlat).

A Hivatal, mint akárki más, kezdeményezheti egy-egy épület listára tör-

Marastoni Jakab

Bánszky Pál: Képtár Kiskiméten

Művészet, 1983. november

MARASTONI Jakab /festő/

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX.

Kolozsváron fotózást is tanitott, tanitványa volt pl. Apor Károly

In. Miklósi Sikes Csaba: Veress Ferenc.
Fotóművészet, 1985/2. sz. 24.p.

Marastoni Jakab, festőművész (1804–1860).

Lotz Károly 150 éve, 1833. dec. 16.-án született, a századvég ünnepelt festője. – Elő művészeti útmutatásait Pesten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Békés Megyei Népújság, 1983. dec. 17. 8. old.

Marastoni Jakab, festőművész (1804–1860).

Százhatvan éve született Kecskemét romantikus festője, Murakőzy János. 1914-ben volt az első kiállítása is. A Kecskeméti Galériában látható néhány jellemző munkája. — Murakőzy János 1847. febr.-től Marastoni Jakab első Magyar Festészeti Akadémiájának hallgatója Pesten. — A szabadságharcot karddal szolgálta, ezért Világos után neki is bujdosnia kellett. Először Kecskeméten, majd Marastoni pesti műtermében húzódott meg

Sünnegi György: Murakőzy János emlékezete.
Petőfi Népe, 1984. márc. 15. 5. old.

Maratoni Jakab, festőművész (1854–1860).

Lotz Károly 150 éve született Hamburg vor der Höhében. Öt éves korában magyar földre került. Első művészeti útmutatásait Pesten, Maratoni Jakab festőiskolájában szerezte.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Hajdú-Bihari Napló, 1983 dec. 10. 9. old.

Marastoni Jakab, festőművész (1804-1860).

Lotz Károly első művészeti indulatásait Pesten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte. — Bécsben tanulmányait Rahlnál, a múlt századi osztrák festészet európai hatású mesterénél folytatta. Mestere halála után, 1865-ben tért haza.

Bratyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Dunántúli Napló, 1913. dec. 17.

Marastoni Jakab (1804-1860)

„Nő a fongorénál" o.v. 94x74 cm
J. b.: J. Marastoni 1838. (Restaurált)
Védett. Licitálási ár: 18000 Ft

BÁV 48. Művészeti Képaukció Bp. 1979. május

Marastoni Sarah (Velence, 1804 - Pest, 1960)

„Női képmás" o.v. 66x54. J. r. Marastoni I.
(Restaurált) Védett. Kikiáltási ár: ~~25000~~ 25000 ft.

—

„Női képmás" o.v. 50x41 cm J. r. Marastoni
festette 1848 (Restaurált)
Kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 59. Képaukció Bp. 1982. december

Maraston Jakab

Maraston Jakab festő iskoláját
látogatta Orlai Petrich Soma
is.

Szalóky Julia: Orlai Petrich Soma.
Művészet, 1978. július - 14 lap.

Marastoni Jakab

Pesti festőiskolájában tanult dörnör.
Lotz Károly.

Lobogó, 1968. dec. 11.

MARASTONI JAKAB, festő

Az 1891-es leltár felsorolja az Egri Liceum képtárának gyarapodását. Ebből értékes egy Kracknernek tulajdonitott kép, mely a Máriát oktató Szt. Annát ábrázolja és Ihász Gábor atyának arfképpe, mely Marastoni Jakab alkotásának bizonyult. 71.old. 24.jegyz

F.LUDÁNYI GABRIELLA: Az Egri Liceumi Múz.és Képtár megalakulása 65.old

Az Egri Dobó István Múz.Évkönyve, 1972. Eger, 1973

Marastoni Jakob

festő, 1836-ban jött Pestre, az első festő-iskola megalapítója, műve a tabáni plébánia-templom főoltárképe

Merza László, Mernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335l

7191

Marastoni Jakab
festő

Az első „fényképírónk" a velencei
szaimarású Marastoni Jakab festő
művész volt.

Zsigmondi: A fényképész előtt.
Nők Lapja, 1974. dec. 21-22 l ap

Morastoni Jakab

velencei festő 1836-ban jön Pestre; négy évtizedes magán-akadémiát állít fel, ahol mintákat másolnak, de megtanulnak festeni.

Zolnay László: Művészet és műveltség a XVII-XIX. századi Pest-Budán. - Budapest, 1972.9.sz.39-41.l.

Marastoni Jakab

egy ideig a mai Kossuth Lajos u. 3. oz. háiban lakott.

Barkoczi Péter: A Kossuth Lajos utca 3.

Budapest, 1972.6.sz. 36-38.1.

Marastoni Jakab

1846-ban alapította Pesten az Első magyar festészeti Akadémiát.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973.

13357

2851

Marastoni Jakab

festő iskolája 1860-ig az V. Deák Ferenc u.
21. p. o. lakóházban volt.

Bezzo. László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest
1973. 133 5

2361

Marastoni Jakab

Zichy Mihály mestere volt

Kampis Antal - A magyar képzőművészet történetе -

Népszava 1972 május 27
10. old.

Marastoni Jakab

neve emlétve

Kampis Antal „A magyar képzőművészet története"

Nápszava 1972 május 20
8. old.

Marostani Jakab
lanitvanya volt Muraközy
János festőművész.

Vigilia 1972/1 62 old

Marastoni Sarah
(1804-1860)

Szendrei Julia ? arcképe
1846 pastell 50x40
védett ár: 6000 ft

BÁV 33.Müvészeti Képaukció,árverés 1974 május 21-22

Marastoni Jakab

1

„Bencés tanár lépmása"

Olaj, vászon 66x53

1846

Kiáltási ár: 8000 ft

BÁV 33.Müvészeti Képaukció,árverés 1974 május 21-22

Marastoni Jakab

pesti rajziskoláját említi

Rónai György: Gondolatok művészneveléslink intézményesítésének centenáriumán. Művtört.Ért.1971.3.sz.204-212.l.

206.l.

Marastoni Jakab, kstő

L.: Murakőzy János

Sümegi György: Murakőzy János emlékszobája 761

Élet és Tudomány, Bp. 1977. jún. 17. XXXII/24

Marastoni Jakab festőművész (1804–1860).

Lotz Károly első művészeti útmutatásait Pesten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte, tanulmányait Bécsben Rahlnál, a múlt századi osztrák festészet európai hatású mesterénél folytatta.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Fejér Megyei Hírlap, 1983. dec. 16.

Marastoni Jakab, festőművész (1804–1860).

Lotz Károly első művészeti útmutatásait Pesten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte. Tanulmányait, Bécsben Rahlnál, a múlt századi osztrák festészet európai hatású mesterétel folytatta.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Kisalföld, 1983. dec. 10.

MARASTONI JAKAB

Gyurkovich - Gy.

27.0.

owie der sog. Alföld-
eltonige Ölbilder mit
Tradition. Nach 1920
gte vorwiegend Aqua-
rmonaten in Zebegény
rzugt Lsch., v.a. Mo-
isegrád, Dömös, Tahi,
auch ausdrucksvolle
, 1943, Priv.-Bes.). M.
im Postimpressionis-
ren konstant blieb. In
phär. Momentaufnah-
ng und erzählerisches
ie Margaretenbrücke
sind E.s Selbstbild-
Künstler zeigen (u.a.
verfügte über großes
hle- und Kreidezeich-
Magyar NG. GYŐR,
O. Múz. PÉCS, JPM.
udapest: 1926 Köny-
ast Múz. (Aqu.); 1944
955 Csók Gal.; 1965
) Magyar NG; 1995
rosi Művészeti Múz. /
úz. (K: I. Buczkó). –
Szalon; seit 1940 mit
40 Venedig: Bienn. /
lúz.: A Gresham-kör.
l, 1965; MagyFestA-
Lex., VI, Szekszárd

MARASTONI Jarlab-

TATARU, Marius: Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siecle. Revue Roumaine d'Histoire de l'Art

1. XVII, 1980
2. XVIII, 1981 90-91.

Marastoni Jakab, festőművész (1804–1860).
Lotz Károly első művészeti útmutatásait Pesten,
Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte.

Brestyánszky Ilona: Lotz Károly emlékezete.
Nógrád, 1983. dec. 17.

Marastoni Jakab festőművész

– Lotz Károly első művészeti útmutatásait Pesten, Marastoni Jakab festőiskolájában szerezte.

Csak: „Lotz Károly emlékezete"
Népújság (Tolna) 1983. dec. 13.

MARASTONI JAKAB
festőműv.

Mosonmagyaróvár
Csellep-ház
TKM 403

7. old.

Harantóni Jakab

VALKÓ Arisztid: Harantóni Jakab emléke. = MN XLVII. évf. 74. sz. 1984. márc. 28. 6. p.

period of the mystic sects and heresies of the 12th and 13th centuries, and finally during that great religious upheaval in the second half of the 15th century which eventually culminated in the German Reformation. Certain subjects from its pages have, it is true, always found an echo in the visual arts, but the work as a whole has inspired only one great masterpiece, the series of woodcuts by Dürer. This is partly to be explained by the nature of the text. Here Judaic elements are more than usually mixed with the Christian ideas and hence – because it is largely based on the unreal phantasies and meditations of a people which shuns representation, and not on visual imagination – it is largely non-visual in conception. Previous representations had been restricted to isolated figures and scenes. But thanks to the spiritual climate of the times, the character of German art and not least the nature of his own genius, Dürer succeded in translating the text which seems particularly unsuited to detailed illustration, into a tremendous series of pictures. These representations which are immeasureably more impressive artistically than their literary source, have, in part at least, been for ever incorporated into our store of images.

They owe their success in the first place to the artistic principle which underlies the whole series: Out of the superabundance of poetic ideas contained in this encyclical to seven communities in Asia, Dürer selected motives which were capable of visual representation and which somehow could be made to correspond to natural things seen. One might say that he dissolved a poetic
III fantasy into pictural expression. Thus he chose from the first vision of the seven

MARASTONI Jakab festő

BASICS Beatrix: Széchenyi és a kulturpolitika.
Pavilon 7 (1992) 31.

klasszicista stilust képvisel. Mind
kell kisérni a magukkal hozott új vo
hoz, a hagyományokhoz való kötődés
A legösszetettebben ez a komplexita
Nemcsak megvalósult müvei haladják
nek továbbélése is érdekes tünetek
erőssége következtében beálló vált
vonások előtérbekerülése /pl. nező
az épitészet terén tapasztalható a

Amig Canevale geometrizmusa, pu
a francia forradalmi épitészet has
nok, addig az ugyancsak főúri megb
származó kertek a legfrisebb nyuga
angol kert-stilust igyekeznek nálu
Hotkóc és a velük egykori kertalko
erősödő érdeklődést a természet és

MARASTONI Jalab

Valkó Arisztid: Marastoni Jalab emlete.
= MN XLVII. 74. sz. 1984. márc. 28. 6.p.

FILE:MU2 L:58-1 OEB441 58

yanígy szintén Duc ezüstözött őzlábakon álló
ıa Jean komódja, vagy ismét Bonetti és Garouste
csok ívét idéző, organikus formákból felépített,
issé félelmetesen szép széke is elsősorban a pilla-
i zavar korántsem mindig kellemetlen – hiszen
anságunkat igazoló – élményén keresztül ejti ra-
lassan kibontakozó harmóniákra fogékony szem-

franciák most látott bútorainak közös jellemzője
nár-már agresszív felhívás a konvencionalizmus
en formája ellenében eltáncolható intellektuális
gőre, amelynek izgalmasan szédítő forgásai után
cos elnyeri méltó jutalmát, hiszen önbizalmában
rősödve dőlhet bele mondjuk *Philippe Strack* dup-
les csővázasába, mármint arra a néhány percre,
ilyen nyugtalan léleknek egyáltalán maradása
(Nota bene: a szék hosszabb időt nem is ígér.)
s ráadás a helyes választásért kijáró, jóleső vállve-
éshez: néhány bravúros részlet csöndes kifigyelé-
maradéktalan élvezete. *Sylvian Dubisson* íróasz-
ak szénrostból formázott lapját, különösen a
ván kivétel gyanánt) barátságosan legömbölyített
ok környékén, érdemes alaposan megcsodálni.
nis csak így válik végül világossá, hogy mitől
ez a majd' két négyzetméter kiterjedésű és jó 2–3
méter vastag, súlyos tömb papírkönnyűnek és lé-
ek a képzelet kézzel is fogható tervezési játékában.

Acsay Judit

Marastoni Jakab, festő

l. Weber Henrik

–: Kislexikon 1378

Élet és Tudomány, Bp 1981. 36 okt. 30.

XXXVI/44

MARASTONI Jakab

1859.

122. júl. 20. A Képcsarnoki egylet Madarásztól „Hunyadi László" Marastoni Jakabtól „Szerzetes" és Marastoni Józseftől „Bachansok" cimű festményeket ajándékoz. Szerzemény

94. p

M. Ert. 1991. 1/2.

MARASTONI Jakab

Schodel Róza képmása 1840. c.

festménye található a colmari Szendeffy gyüjteményben. ld.

MOENCH, Esther: Aladár Szendeffy en Alsace ou la petite histoire d'une collection hongroise. = Müvészettörténeti Értesitő, XXXVII.évf. 1/2.sz. 1988 49-50.p., ill.

Ebből a helyiségből nyugat felől két kisebb helyiség nyílt, valószínűleg egy-két lépcsőfokkal, mert azok padlószíne 14, illetve 70 cm-rel magasabb a főbejárat küszöbénél. A lépcsőfokokat kiszedhették.

A délnyugati sarokból négy lépcsőfokon lehetett az 1·30 m-rel magasabban fekvő tágas — III-al jelölt — helyiségbe jutni. A lépcsőfokokat is a hegy-

Az V. jelölthöz. sarkából k sőbbi kelet Ugyanitt n let fala az szedve.

Fűtési pontnál ta jelzik.

MARASTONI Jakab

Zichy M. láthatta a képét v. képét

ld. Gellér K.: Zichy M. Bp. 1990. 7.p.

8.p. tanítja Zichyt

ben kapnak helyet a ripidiono
képes legyezők. Az ókor uralk
védelmező /pl. a rovarok kehe
tárgy formálódott, az archaik
gélista szimbólumok, illetve
tengelyében - a ripidionok kö
kereszt.

Marastoni Jakab

Szemlér Mihály Vízimalom c. rézkarcát akadémizmusával hozza kapcsolatba a szerző.

H. B. - Szemlér Mihály; Vízimalom; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 23.l.

Marastoni /Jakab/

Szemlér Mihály az ő kk akadémiáját látogatta.

H. B.; Szemlér Mihály; Vízimalom; Migyüjtő, 1971. 4. sz. 22.l.

Marastoni J.

"Török Pál superintendens" arcképét festette meg a lap számára.
Repr.

Családi Kör. Bp. 1867. január 2o.
3. sz. lapszáma nincs.

Marastoni J.

Szathmári Károly arcképét készitette el a lap számára.
Repr.

Családi Kör. Bp. 1867. febr. 17.
7. sz. 168.lap utáni melléklet.

Marastoni Jakab

magánakadémiáját (1840-es évek) említi.

Ónody Éva: 100 éves a Magyar Képzőművészeti Főiskola.
Budapest, 1971. 11.sz. 35-37. l.

Marastoni Jakab

"Női tanulmányfő" c. festményét választotta ki-a Festészakadémiai Társulat közgyülésén a kiküldött bizottmány- kisorsolás végett megvételre,-közli a Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1855. szept. 1o.
5o. sz. 1ooo. lap.

Marastoni Jakab

Méltatás

Szekeres László: A festő Jóhai

Tűhír, 1977. jan. 23. – 10 oldal.

Lw 1

Marastoni Jakab

Jankó János karikaturista emlékkiállítását az Orsz. Széchenyi Könyvtárban rendezték „Fél évszázad görbe tükörben" címmel. – Marastoni Jakab 1855-ben alakította meg az első Magyar Festészeti akadémiát, melynek Lotz Károly, Zichy Mihály mellett akkor a 22 éves Jankó János is növendéke lett.

Hajdú Éva: Jankó János emlékkiállítása. Magyar Nemzet, 1977. márc. 3.

Marastóni Jakab, festőművész

A nemzeti újjászületés idejen, amikor Barabás Miklós, Marastóni Jakab és még többen vírtak ki műveikkel elismerést, – Kisfaludy Károlyal az élen számos költőnk és írónk kalandozott a képzőművészet mezejére.

Szekeres László: A festő Jókai.

Tükör, Budapest, 1977. jan. 23.

Marastoni Jakab

Müvésztársaival együtt, mint a pesti Müegylet választmányának tagja részt vett azon az ünnepségen, melyet a Nemzeti Muzeum igazgatója, Kubinyi Ágoston rendezett, a Firenzéből -látogatásra- hazatért Markó Károly tiszteletére.

Divatcsarnok, Pest, 1853. ápr. 28.
8. sz. 157-159. lap.

Marastoni Jakab, festő
a Velencéből idetelepült művész
1846-ban festőiskola nyitására
vállalkozott.

Bojár Iván: Nemzeti festészetünk hőskora.
Tükör, Budapest, 1977. márc. 20.

Marastoni Jakab

A Velencéből haránkba települt Marastoni Jakab 1846 táján egy festőiskola nyitására vállalkozik.

Bojár Iván: Nemzeti festészetünk hőskora. Tulor, 1977 marcus 20-22 lap.

Marastoni Jakab

"Női tanulmányfő" c. képét vásárolták meg.
"A FESTÉSZAKADÉMIAI TÁRSULAT részéről" c. közlemény: Az Első Magyar Festészakadémiát gyámolitó Társulat szombaton, aug. 25.-én d.e. 11. órakor tartotta közgyülését, amelyen eddigi tevékenységéről esett szó. Husz ifjunak biztositott akadémiai ingyen oktatást.
Az itt felsorolt müvészektől vásároltak képeket: Markó Ferenc, Marastoni Jakab, Marastoni József, Szemlér Mihály, Jakobei Károly és Mayer Emilia.
"Tárgyhalmaz miatt" a lap belső boritólapján közlik az értesitést.

DÉLIBÁB, 1855. szept. 23. 15. sz.

Marastoni Jakab

A "Mütárlat február-március kiállitás" c. beszámoló elismeréssel ir a müvész festményeiről, melyek közül a Müegyesület vásárolt. /Nem irja, melyik, vagy hány képét vették meg./

Családi Lapok, Pest. 1854. I. félév.
4. sz. 183-185. lap

Marastoni Jakab

A Pesti Müegylet f. évi május 31.-én tartott közgyülésén a müárlatot intéző egylet választmányának uj tagja lett a müvész.

Családi Lapok, Pest. 1855. I. félév.
11. sz. 524. lap

Marastoni Jakab

"Csinnal festett női arckép"-ét dicséri a "December-januári műtárlat" c. beszámoló a lap "Művészet" c. rovatában.

Családi Lapok, Pest. 1854. I. félév.
1. sz. 39-41. lap.

Marastoni Jakab

Marastoni Jakab festő-növendike volt Kerustok József.

Horváth Béla: Kerustok Károly Komárom megyében.
Művészet, 1979. május - 30 lap.

Marastoni Jakab, festő

Megemlítve.

Pécsi Gábor Pál: A fényképezés kezdetei 15.
Népszabadság, Bp. 1979 aug. 26.

Marastoni Jakab, festő

L: Thorma János

Székely A: Egy évtized magyar műv. 14.

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 4.

M.D.

Marán László
festő

Csabai tél' cimű nagyméretű
képet mutatta be.

Kovács Gyula: Csabai festők jubileumi kiállítása
Művészet, 1969 március – 47 lap

Maranich Dénes mérnök
(v. ss ?)

Saját mivatthyu telepe.

Terézv. Waldreile 14.

1862. —

MOK-A-II-1/450.

Grafika.

Pesti Nemzeti Uszoda rajza, Marastonit6

Pesti Divatlap. 1846. II. 654. l.

Marastoni

Székely Bertalan festményét, mely a párisi világkiállitáson szerepelt, a müvész rajzolta kőre, Telepy Károly közremüködésével. A három részből álló festmény kőnyomata Bécsben került kiadásra, -közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör, Bp. 1869. márc. 14.
11. sz. 259. lap.

Marastoni

Klimkovics: "Salamon halála c. müvét lerajzolta az "Ország Tükre" c. nagy képeslap mülapmelléklete számára,-közli a Társaséleti Szemle c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1861. dec. 1o.
5o. sz. 4oo. lap.

Marastoni [ ],

Megemlítve: Murakőzy János növendéke volt Pesten Marastoni Első Magyar festészeti Akadémiájának.

Rózsa Gyula: Murakőzy

7.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 18.

Marastoni

A "szép képességü müvész a Szenvedő Magdolnával szerepel a mütárlaton, melyről "A mükiállitásról" cimmel számol be a lap.

Családi Lapok, Pest. 1852. évf. II. félév 3. sz. 139-141. lap

MARASTONI Jakab festő

Pest diarpalgia 1846. XI. 16.

ld. TBM 25 (1996) 148.

... 1/... 9

Alosztások egymásmellé rakása: je

a) elöl: a legált b) szükítő, c) szük

főtebláratérni

–O

speciális alosztások

.OO alosztás

földrupa

nyelvi

etnika..

vannak olyan jelrettárisítások

b) szorzó v. csoportkepréser

elöl a legáltalánosabb

hátul a legszűkebbel

Marassini

festőművész

Ernst Muzeum aukciókiállitása - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.XI.17.

MARASTONI Jakab

1845

175. A pesti műegyesület benyújtja a M. N. Museumban felállítandó Nemzeti Képcsarnok számára Marastoni Jakab „Görög Nő" című olajfestményét. Ezen kívül a M. N. Museum számára a műegyletnek az 1845.ki műlap lenyomatát „éji szánkázás". –

Művtört.Ért. 1990 1-2 125

1850

10. dec. 15. (1849) Marastoni Jakab pesti festőművész megküldi a múzeum számára saját keze által festett arczképét
Lásd az idei szerzemények között

127

204. júl. 10. Ney Ferenc úr a festészi akadémiát gyámolító társaság titkára jelenti az igazgatónak, hogy a nevezett társaság Marastoni Jakab Velencei vízhordók czímű művét a nemz. képcsarnoknak ajándékozza.
Lásd: az idei szerzeményeket

129.

277. dec. 22. Marastoni Jakab úr a pesti festészeti akadémia igazgatója figyelmezteti az igazgatót némelly a museumi képmásoló terem körül rendelendőkről.

lakcím: .....

szem. ig. sz.: .....

fo .....

nap.

Marastoni Jakab, festő

L: Than Mór

1386-1390

Cennerné Wilhelmb G: Műcsárnet M.o-n. 1830-1870.

Élet és Tudomány, Bp. 1981. okt. 30. XXXVI./44.

Marostoni Jakab, festő

L. Tzsó M

Lánczi S: Képzőműv. krónika 133 – 136

Jelenkor, Pécs, 1982. febr. XXV/2

Marastoni Jakab

Szabó Gyula: A XIX. n. festészete Mon.
Bp., 1985,
15, 37, 150 (102-es kép), 164 (122-es kép)

Marastoni János

"Fiatal, hazai müvészünk máris méltán kivivta a helyet első kőrajzolóink között. A lap számára kitünően sikerült mümellékletet készitett Korvin Mátyásról Georg Pencz eredeti olajfestménye után.
Az eredeti kép Gaál E. cs. tanácsos képgyüjteményében van, - irja a Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1855. ápr. 5.
19. sz. 38o. lap.

Marastoni Jakab
festö

wod

Seiz J. P. dr. Feld-
mann's Wegweiser
durch Pest u. Ofen-
Pest. 1855. 144 l.

Marasztony

Zásd
z

Brnk 58.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Marasztoni Jakab

Művészet, 1912

211-l.

Értesítés 1904. július 16.

550/1904. Q. (Budapest, 1904. július 14-én 33066. sz. a.)

A v. és k. o. Miniszter gróf Zichy János „Harmadik ázsiai utazása" cz. munkájából 60 példányt megrendel és 10. példány megrendelésére a főnöket utasítja (T. Hornyánszky Viktornak, 1904. VII. 23. II. Értesítés, 1904. VII. 23. III. Felterjesztés, 1904. VIII. 2.)

Marastoni Jakab

Müvenet 1911. 92,
106, 107, 121,
~~[illegible]~~. U

Érkezett 1904. július 20.

554/1904. VI. (Budapest, 1904. július 15.)

Kammerer Ernő orsz. felügyelő felvilágosítást ad a szép-művészeti anyaghoz rendelt képkeretek leltári számai tárgyában.
(Számvevőségnek, 1904. VIII. 22.)

Maratoni Zalab

mod
2

Művészet. 1909. 405. l

Érkezet 1904. július 23.

562/1904. a. (Barlangliget, 1904. július 21.)

Serédy Géza m. kir. csendőrőrnagy két Wouwermann-féle csataképet ajánl fel megvételre (–)

Marastoni Jakab

cród

Müvészet 1909. 61. l

Érkezett 1904. július 25.

566/1904. sz. (Budapest, 1904. július 15-én 57814. q.a.)

A v. és k. o. Miniszter leküldi a Schlick-féle r. társaságnak saját készítményű könyvállványait ismertető beadványát. (Felterjesztés, 1904. IX. 28.)

Marastoni Jakab

Csatsopronkörnyék 82. l.

A harkai (Sopron m.) evangélikus templom oltárképe fentről 1857-ből. Carracci Hannibál bécsi képének másolata (Krisztus és a szamaritánus nő).

Marastoni Jakab

Kossuth Lajos arcképe fentiről az Ernst ~~Mú-Zeumban~~ gyűjteményben.
Repr.

Gerevich Tibor – Genthon István: A magyar történelem képeskönyvel. Bpest, 1935. 204. l.

VASARNAP

8

Kath. F. 2. Szepl fog.
Prot. F. 2. Mária

HÉTFŐ

9

Kath. F. sz. Péter
Prot. Natália

KEDD

10

Kath. Melkiades pk.
Prot. Judit

SZERDA

11

Marastoni Jakab
festi

läsd

Lay Bpest iparmuvkiáll.

34. l.

ÁNT E

festőmű

TEMÉNYE

árcius 24-t

Belépőd

Igazgató: Schmidek Tibor dr.

Marastoni Jakab

Jakabffy Miklós gyermek-
kori arckepe, olaj. 1846

lásd

Lay Bpestiparmüvkiáll

65. l.

TI KIÁLLIT

léria-utca 8.

haftr

MAF

Marathon Jahrb

Laird

München 1911. 392 S.

Marastoni Jakab

---

2 férfi arcképet
tőle láttam a
soproni múzeumban

1935 jul. 17.

ad vármegye.

ja), ref. templom és falképei.

.

k.

templom.

nplom.

h. templom.

kath. templom.

(?)

őrtorony.

rony.

római őrtorony

v. falképek.

vagvár és temploma.

m és falképei.

dványok. (Csekonics-park.)

emplom.

Marastoni Jakab 1

Biedermann Kiáll. 1937

IX Ker.

Férfi arckép, olajf

MDK

JXXXXXXXXXXXXX
az öregebbik Maratoni,

néhány jól megmunkált lappal van képviselve H.L. művészi ~~xxxxxxxxxxxx~~-gyüjteményében.

Dr. Kremmer Dezsö: Horánszky Lajos könyvtára. II.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 111-119.l.

Marastoni József

Eörsi Nagy Leander, o.

Női arckép, o.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Müvészeti Lexikon

o kereskedő volt, majd Nachod pécsi
~~ányaitx~~ 1865--67-~~xxx~~ között a mün-
tta tanulmányait

MDK

Marastoni Jakab

Kettős női arckép, r.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

EA ..... ltsz. Gyűjtés hely

MDK

Marastoni Jacopo

Kossuth Lajos arcképe, o.

Egyób köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Sp. 1952.

M.D.K .

Marastoni , Jacopo

Velencei születésü.
Vetter altábornagy képmását lithografálta.

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásai 180.1.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

MDK

Marastoni

Horváth Mihály arcképe. Borsos és Doktor fényképe u. rajzolta Marastoni, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XIV. 1867. III.17. ~~1~~ 121 l.

Microfilm

M.D.K.

Marastoni A. (?)

pesti hordárt és krinolinos nőt ábrázoló rajzát körli a szerző a Vasárnapi Ujság 1865. évfolyamából.

Bénás István: Szegény ember gazdag városban

BUDAPEST, Bp. 1967. V.évf. 3. sz. 38 old.

Marastoni, Giacomo

cród

Balás-Pivi, Ladislao:

Rapporti della pittura
ungherese con l'arte
italiana nella prima
metà del sec. XIX.

Corvina. Nuova serie
No 1. Bpest 1938. 83 l.

Marastoni Jakab

önarckép

Tört. Képes –

1935-ben Péter Kornélia doktori értekezésül Marastoni Jakabról ist monografiát. Ömes irodalmi adatanmat átadtam neki Genthon István barátom felkérésére.

Bpest 1935 okt. 30

Dr Genthon Ist

MDK

Marastoni Jakab

Női arckép

A müvész gyermekei

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38. 38 l.

bor, obeliszkjén kettős címer, egyik a
, talapzaton Sz.Mária és Szt. János ev.
tta Hiemer János és neje Szalkári Anna

MARASTONI Jakab

A kortársak tudják, hogy a nemzeti festészet megteremtéséhez szükséges néhány eddig hiányzó, de elengedhetetlen feltétel teljesítése. Először is fontos, hogy legyenek olyan színvonalon alkotó festők, akikre építeni lehet. A harmincas évek végén fel is bukkan Pesten a Pozsonyból áthívott Giacomo Marastoni (Velence, 1804—Pest, 1860), itáliai festész, aki letelepülve magyarrá, a magyar művészet meghatározó egyéniségévé vált. Vele egyidőben tér haza külföldi vándorútjáról Barabás Miklós (Márkusfalva, 1810—Budapest, 1898), aki hosszas külhoni felkészülés után kezdi meg hazai működését, olyan sikerrel, hogy rövidesen „a nemzet festője"-ként emlegetik. E mesterek viselkedése, fellépése, a közönséghez való viszonya egészen más, mint az eddig itt élő és alkotó szolíd művészgárdáé, akikről már szóltunk. A szakirodalom szereti hangsúlyozni, hogy Pesten Barabás az első festő, aki igazán jól

Hellas 1991. 1/2. 205.

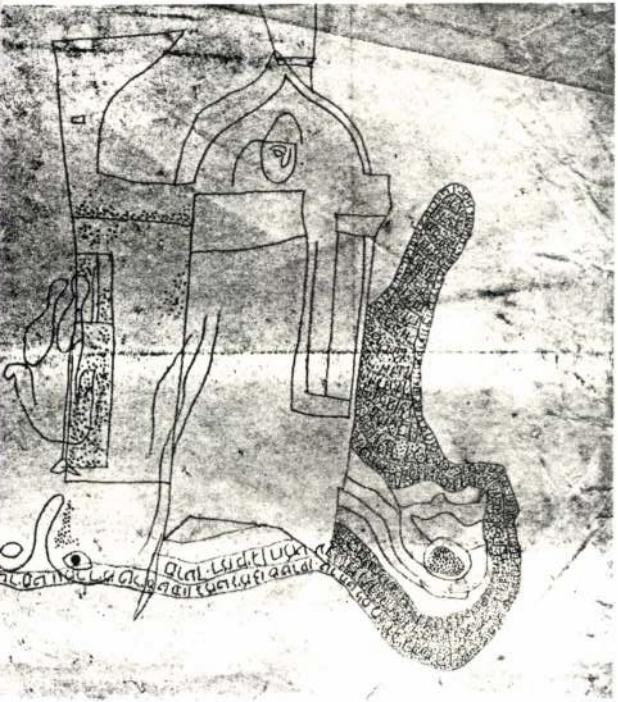

Marastoni Jacopo
festő.

Velencei származása ólas festő a XIX. sz. közepén.

Marastoninak nagy pártfogással sikerült amolyan festőiskolafélet toborzania nálunk. Az iskola természetesen szintén „műhely" volt az akkori közszolás szava szerint. A kik pedig nehányan beléje jártak, „festő"-inasok" valának. Nehányan-tik szobor másolata, egy csomó mintarajz, a melyet maga Marastoni mester készített nagy jelességgel, sok festék és rajzoló szerszám: ez volt a műhely egész felszerelése, ezzel és erről kellett az inasoknak a képábrázolás nagy művészetét megtanulniok.

Landor T.: Zichy Mihály. 1902. 8 l.

Művészeti oktatás

Marastoni Jakab festőiskolája

Budapesti Szemle CCXLVIII. 1938. 67-84. Szinnyei Ferenc: Művészi élet a Bach-korszakban

Markó András festő

313/

Festészet.

Görög nö, fest. Marastoni.

Pesti Hirlap. 1845. 533. sz. 159-160. l.

"Olasz tudós" — Marastoni Jakab
művéről

Fővárosi tapol 1866. XI-3. 1030.

Hír

Oktatás
Marastoni Akadémia

Életképek, 184 . VIII. 2.sz.boriték

Marastoni Jakab: Festész-akadémiai jelentés.

Marastoni festő akadémiájának kiállitása 1847.okt.3.,Pest

Életképek, 1847. VIII.12.sz. boriték

Marastoni Jakab: Magyar föstész-akadémia

Művészet-szociológia

Életképek, 1847.VII.460.

Döbrentei Gábor: Marastoni Jakab festő-akadémiája

Oktatás,
Marastoni Akadémia

Életképek, 1847. VIII. 190.

200 és egy ujdonság.

Müvészeti oktatás
Marastoni Akadémia

Életképek, 1847. VIII.7o5-7o7.

Ney Ferenc: Jelentés...

Művészeti oktatás
Marastoni akadémiája

Életképek, 1847. VIII.12.sz. boriték

Marastoni Jakab: Magyar föstész-académia

Müvészeti oktatás
Marastoni Festő Akadémia

Életképek, 1847.VII.460.

Döbrentei Gábor; Marastoni Jakab festőakadémiája

Müvészeti oktatás

Marastoni Jakab festőakadémiája

Pesther Handlungszeitung, 1846.
okt. 10. XIX. 45./187.

Marastoni Jakab festő

Pesther Handlungszeitung, 1848.
máj. 28. XXI. 20./79.

Marastoni Jakab, festő

Pesti Divatlap 1844. II.

285

Pesti nyúki állítás.

Szl. Borbála

a farnadi kat. sem. pl. függönyképei, (hd: ?)

Religio, 1866. jun. 4. 358. o.

Egyh. Tudósítások.

Marastoni, festő

Pesti Divatlap, 1845. III.

1345

Marastoni.

Balogh Ádám kurucvezér

Vasoszlop-emlékmüve felállitását javasolják Tolna megyének.

Századok, 1870, 645 o.

Marastoni, festô

Pesti Divatlap. 1845. III.
1225
Marastoni.

Ybl.

Ikonográfia.
Pilz W. bécsi szobrász mintája /1848/
István nádor szobrocskája

Budapesti Hirlap 1882.VII.15.
193.sz. 3.o./Sz.és M./

Monostori falak, Pest

Pesti Divatlap, 1845. III.

1.144.

Monostori falak.

Monográfia, (XIX. nd?)

„Jákob Lábánnál", (vlajkép?)

Religió, 1851. jun. 29. 613. o.

Danis: Művészet.

Marastoni festo

Posti Divattap, 1846 I.

276.

Marastoni.

Ikonográfia. XIX. ad.

Hummel Nep. János muzikus archépe.
Eschevik rajza után Wrenk rézmetszete.

Tud. gyűjt.
1832. évf., III., 36. l.
Rothkrepf Gábor: Második told. a
magyarországi muzika tört. — hez.

Maraitoni Jakab grafikus

Budapesti Hirlap. 1882. V. 4

122. n. 2. sz. Melléklet

Magyar művészek külföldön

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1856.jan.10. 2.38.

Budapesti hirek

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1855. szept. 10. 50.
1000

Müvészet

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1856.febr.5.7.137.
Budapesti hirek

Patak Jenő

Marasztoni Jakab /19.sz.Festő müve a Képzőm.Társ.jótékonycélu sorsolási kiállitsán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Patak Jenő

Marasztoni Jakab festő/19.sz./müve

a Képzőm.Társ.kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.h5.1192.o1

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1860. juni 19.25.200

Főváros és vidék

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1856.jan.30.6. 117.

Budapesti hirek

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1856. jan. 25. 5. 97.

Budapesti hirek

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847. VIII.12.sz. boriték

Marastoni Jakab: Magyar festész-academia

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847.VIII.7.sz. boriték

Ney Ferenc: Ötödik közlemény...

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847. VIII. 195.

200 és egy ujdonság.

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847. VIII.705-707.

Ney Ferenc: Jelentés...

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847.VIII. 92.

Mi hir Budán?

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847. VIII. 190.

200 és egy ujdonság.

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847. VIII. 2.sz. boriték

Marastoni Jakab: Festész-akadémiai jelentés.

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1848. II. 97-102.

Pap Gábor: Irányrajzok.

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1843.I.k. 840.

Pesti Salon

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. I.k. 589.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. I.k. 555.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. I.k. 288.-

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. I.k. 652-655.

Petrichevich Horváth Lázár: Bécspozsonyi levél...

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1843. I.k. 300.

Pesti Salon heti szemléje

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 439-440.

Jelentés...

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 337.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 257.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 238.

Heti szemle .

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 98.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847.II. 136.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 36.
Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. II. 357-358.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. I. 502-503.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. II. 277-278.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. II. 417.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. I. 99-100.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. I. 300-301.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. 1. 400-401.
Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 177.
Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1843.1.k. 415.

Pesti Salon heti szemléje

M a r a s t o n i Jakab festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
274-283.
"Munkacsy első festménye"

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1843. II.k. 576.

Pesti Salon

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847.VII. 21.sz. boriték

Marastoni...

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847.VII. 460.

Döbrentei Gábor: Marastoni Jakab festőakadémiája

Marastoni Jakab festő

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Marastoni Jakab festő

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy Albert: Az ötvenes évek
képzőművészete.

Marastoni Jakab, festő

Divatcsamok, 1856.jan.25.5.96-97.

Csevegjünk

Jacopo Manastori „festő, tanár

Pásztortűz, 1927. 10 sz.

218. l.

Schustay Béla: Zichy Mihály centenáriuma.

Marastoni Jakab festőművész kö-
rajzáról

Fővárosi Lapok 1866. VIII. 31. 819.

Marastoni Jakab festőművész

Születési dátum 1866. XI. 3. 1930.

Hír a Képzőművészeti Társulat kiállításáról

Marastoni festö.

Atheneum. 1840. II. 15/16. 31/32.

Marastoni Jakab festőművész

Földvári tapeh 1865. VIII. 13. 709.

Itt a Magyar Képzőművészeti Társulat
albumpárjaratából

Mararstóni, festő

Pásztortűz 1927. 9 sz.
216. l.
Irodalmi és művészeti hírek

Patak Jenő

Marasztoni J.festő /L9.sz./müve a

Képzőm.Társ.kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.15.1192.o

Marastoni Jakab festőművész

„Balatoni halász" c. rézkarcáról

Fővárosi Lapok 1867. 11. 12. 139.

Kir

Marastoni Jakab festö.

Béke és Szabadság.1954.26.sz.jun.30.14.1

Marastoni Jakab festö.

Pesti Hirlap. 1845. 533. sz. 159-160. l.
578. sz. 342. l.
596. sz. 414. l.

Marastoni festö.

Pesti Divatlap. 1846. II. 654. l. 656/58. l
675. l.

Marastoni festö.

Jakab.

Pesti Hirlap.1847.725.sz.96-100.l.
882.sz 325.l.
938.sz.133-34.l.
968.sz.251.l.

Maraatoni Jakab, festő

Művészet, III., 1904. 112-116.

L.: Szemlér Mihály.

Marastoni Jakab festö.

Művészet.1905.417/18.l.

Maraston festö /daguerotypfesté-
szet./

Pesti Hirlap.1842.127.sz.194.l.

Maraston daguereotyp müvész.

Pest.1841.

/Képei az 1841évi
mükiállitáson./

Pesti Hirlap.1841.53.sz.444.l.
94.sz.791.l.

Marasztoni Jakab festőművész

Fővárosi tapok 1870. 11. 11. 134.

Hír a Képz. Társulat kiállításáról

Táblakép – Valencai arcképek – Marastoni Jakab
+ 2 arckép

Művészet, 1937. II. évf. 5. sz. 16. l.

Kende Béla: A Székesfővárosi képtár és a Történeti Museum új szerzeményei a Nemzeti Szalonban.

Festészet, XIX.sz.,önálló táblakép

Velencei halászgyerek Marastoni Józseftől

Divatcsarnok, 1853.okt.13.56.1126.

Iró- és müvészélet.

Festészet, táblakép

Velencei tanácsnok, Marastoni József.

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

985-989.

Festészet, XIX.sz.,önálló táblakép

Tanulmányfő, Marastoni Józseftől

Divatcsarnok,1853.nov.3.62.1256-1257.

A pesti állandó képtárlat.

Táblakép. Patak Jenő.

"Szendike".Marasztoni Jakab müve a
Képzőm.Társ.jótékonycélu sorsolási
kiállitásán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12.2.o.

Festészet, táblakép
Női tanulmányfő, Marastoni Jakab

Divatcsarnok, 1855. szept. 10. 50.

1000

Müvészet

Festészet, alkalmazott táblakép

Narestani oltárképe

Divatcsarnok, 1857. juli 15.7.
330-331
Budapesti társas élet

Táblakép. Patak Jenő.

"Olasz tudós".Marąsztoni József müv
Képzőm.Társ.jótékonycélu sorsolási
kiállitásána Mücsarnokban.

~~Patak~~XXXX

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Festészet, XIX.sz.,önálló táblakép

Anyai szerelem Marastoni Jakabtól

Divatcsarnok,1853.nov.3.62.1256-1257

A pesti állandó képtárlat.

Festészet, táblakép

Csendélet, Marastoni József

Divatcsarnok, 1855. szept. 10. 50. 1000

Művészet

Muzeológia, Nemzeti Muzeum

Marastoni ~~XXXX~~ Jakab

Századok 1874.84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Marastoni Jakab/

Medungaiuszky László festő (1852–1919)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4–5.

Prein József: a jubiláris mutóslat

Müvészet-szociológia

Divatcsarnok, 1855. okt. 10. 56. 1120 .

Marastoni...

Művészeti oktatás

Marastoni Festőakadémiát Gyámolitó Társulat,

Divatcsarnok, 1855.nov.25.65.1300

Művészet

Marastoni Jakab festő (1804–1860)

Reményi, 1851. március. III. fűz.

133–136 o.

A pesti műkiállítás 1851.

Valentiny János festő (1842-1902)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 12. 4-5.

Prém József: A jubiláris tárlat

Marastoni Jakab festő

Századok 1874.84-102 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Marastoni Jakab/

Táblakép. Patak Jenő.

"Velencei nemes". Marasztoni József müve a Képzőm. Társ. sorsolási kiállitá sán a Mücsarnokban.

Főváros Lapok 1864. I. XII. 17. 12o2. o.

grafika ,19.sz.litográfia,repró.
/ Marastoni,Emese Álma, Orlay uté

Hazai művészeti mozgalmak,Magyar
Képzőművész 1864,máj.2o.61.

Kitüntetés

Marastoni Festészeti Akadémia kitüntető oklevelei.

Divatcsarnok, 1853.nov.13.1317.

Iró- és müvészélet.

Müvészeti oktatás, XIX.sz.

Marastoni akadémiája.

Divatcsarnok, 1854.juni 5.19.378.

Iró- és müvészélet.

Villegas José spanyol festő (1848-1921)

Pesti Hirlap. 1886. dec. 1. 4.

Képzőművészeti jutalmak odaítélése

Művészeti oktatás

Századok 1874.84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képző művészei
/Marastoni Jakab/

Iskolák, XIX.sz.
Marastoni festőakadémia

Divatcsarnok, 1853.aug.7.37.743.

Iró- és müvészélet.

Müvészeti oktatás, XIX.sz.
A Marstoni-féle festőakadémia.

Divatcsarnok, 1853.május 5.10.181-185.

Solt: A festészet hazánkban.

Iskolák, XIX.sz.

Marastoni Jakab festészeti akadémiája.

Divatcsarnok, 1853.okt.13.56.1126.

Iró- és müvészélet.

Művészeti oktatás

Marastoni Akadémia.

Divatcsarnok, 1855. aug. 3o. 48.

96o.

Művészet.

Pozsony

~~Kassa~~

Századok 1874.84-1o2 o.

Nagy Iván: Magyarország képző müvészei

/Marastoni Jakab/

Kubányi Lajos festő (1855-1914)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prein József: A jubiláris mutatlat

Pest

Századok 1874.84-1o2 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészei

/Marastoni Jakab/

Valentiny János festő (1842-1902)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 22. 3.

A Király vadáslása a Mineraszkonu

Budapest

Marastoni-féle rajziskola

M Ű V É S Z E T
I.évf. - 1902.
127-130.
"Valentiny János "

Marastoni Jakab, festő

Művészet, 1938. III. évf. 14. sz. 11. l.

Kende Béla: Magyar Biedermeier kiállítás a Műcsarnokban.

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1853.aug.7.37. 743.

Iró- és müvészélet

Marastoni Jakab, festő

Divatcsarnok, 1853.nov.3.62.1256-1257.

A pesti állandó képtárlat.

ÓVONAL • PONTYP
. SZEXUALITÁSRÓ

A kor legújabb műszaki eljárásait is bátran alkalmazta. Maga is készített *daguerreotypeket*, egyebek között Kolozsvárott.

Műveinél is nagyobb jelentőségű azonban *művészetszervezői, akadémiai igazgatói tevékenysége*.

Az 1840-es években Pesten is megélénkült a képkiállítások iránti érdeklődés. Marastoni e *tárlatok szervezésének lelke*. Ő maga is több tucat festményét tette közszemlére. Nemegyszer — más lehetőség híján — saját lakása szolgált kiállítási helyiségül. Szintén az ő javaslatára létesült Pesten a *Képcsarnok* és *Szoborcsarnok* elnevezésű intézmény.

Legjelentősebb vállalkozása *festőiskolájának* megalapítása volt! Itt tanult *Zichy*, *Lotz*, akik soha nem felejtették el mesterüket. Mindezért Marastonit, az egykori olaszt, *Pest város díszpolgárává* választották; leszármazottai is országunkban maradnak.

A művészi elvek irányváltozásai azonban *divatjamúlttá tették festőiskoláját*, amely egyébként a pesti *József nádor téren* működött. Tanítványai elmaradoztak ráadásul a mester *elvesztette látása javarészét*. Csalódottságában és testi elesettségében *idegösszeomlást* kapott, s 1896. június 11-én elhunyt. A korabeli pesti lapok *halálhírét csupán néhány sorban közölték*. A főváros 1901-ben azonban mégis *díszsírhelyet* adományozott neki.

Jó negyven éve *Péter Kornélia* írt ismertetőt a festőről, s ebben azt mondja, hogy „Bármilyen irányt is képviselt egykor Marastoni, *a magyar kultúrhistória egyik fejezetét jelentette*."

Marastonit azóta kissé elfelejtették, és jó, hogy az *Élet és Tudomány* felemlítette a nevét.

Dr. Járy Péter

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jakab Marastoni
(1804–1860).

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 MAJ 16

/1021

Jakab Marastoni: Traum

Neuerwerbungen öffentlicher Sammlungen

könne man mit einer
führung nur verderben, w
er sich daran ergötzen w
nähme er die Partitur
Hand und läse sie wie
Buch. Später allerdi
nachdem man ihn doch
gendwie hatte überre
können, verkündete er üb
all, wer eine gute Moz
Aufführung sehen oder
ren wolle, solle nach Buda-
pest fahren. (Nebenbei be-
merkt lag die Stabführung
jener Inszenierung in den
Händen von Gustav Mahler,
dem damaligen Intendanten
der Budapester Oper.)

Brahms und die Ungarn waren einander sehr zugetan. Seine Werke gehören auch heute ebenso zum Repertoire der ungarischen Orchester, Pianisten und Liedsänger wie die Kompositionen der übrigen namhaften Meister der Romantik. Seine

im Jahre 1897 hat diese Wertschätzung nicht nachgelassen, obwohl viele seiner Werke längst zum Lehrstoff beim Musikunterricht von der Grund- bis zur Hochschule gehören, was — wie manche behaupten —, das Ende von Kultus um einen wahren Meister zur Folge habe. Selbiges gilt aber auch für die anderen großen Zeitgenossen von Brahms. Weder ihr noch sein Glanz verblaßten, im Gegenteil...

Kiss

MARASTONI JAKAB

1021

✶ *Marastoni Jakab festménye:* ***Az álom***

A nemzeti megújhodás művészete

Magyar művészet 1830—1870. között címmel hatszáz műtárgyból álló művelődéstörténeti tárlat nyílt a Magyar Nemzeti Galériában, amely november végéig tekinthető meg. A sokoldalú kiállításon teljes korrajzot látunk festmények, szobrok, metszetek segítségével. Számtalan tervet is — egy korszak hiánytalan kulturális keresztmetszetét. E valóban páratlan művelődéstörténeti anyag a nemzeti megújhodás méreteit reprezentálja, a reformkor és a szabadságharc évtizedeiből, és azt, hogy minden történelmi megpróbáltatás közepette is élő és gyarapodó folyamat lett, maradt a magyar közművelődés egésze. Nemcsak az irodalom és a [illegible]ne, hanem a képzőművészet [illegible]az építészet területén is.

1981 OKT 14
DELI HIRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Megfiatalodik a Tiszai pályaudvar

Még javában tart a Tiszai pályaudvar rekonstrukciója. Szeptemberben átadták az épület jobb szárnyát s az ehhez kapcsolódó mosdóhelyiségeket. Karácsonyra elkészül a jobb oldali pénztársor, ám ezzel korántsem fejeződik be az állomás felújítása. A jövő nyárra átépítik a jobb oldali szárnyfolyosót, kialakítják az új dohányzó várótermet, majd megkezdik a személyzeti helyiségek átépítését. Ez az utóbbi beruházás jelentős mértékben javítja az ál-

A bizto

Vo köthet sitalpat

Tíz évvel ezelőtt alakultak meg a vak és gyengén látó rádióamatőrök első klubjai Csehszlovákiában. Idővel széles körű hálózatot szerveztek, amelynek tulajdonosa: a Csehszlovák Rokkant-szövetség.

A vakok számára a távközlési minisztérium külön frekvenciát biztosít az ország egész területén, de szükség esetén felhasználhatják hírközlésre a rendőrség és az egészségügyi szolgálat készültségi állomásait is. Brnó-

áll. Önzetlen emberek máris segítenek: Prága Vinohrady negyedében például önkéntes diszpécserszolgálatot vállalt egy család: nyugdíjas tagjai és a szülési szabadságon levő kismama üzeneteket és híreket továbbítanak.

A diszpécserszolgálat előfeltétele a jó és nagy teljesítményű adó. Ilyet épített ostravai otthonába a vakok rádiós kapcsolatának egyik lelkes propagátora. Így, ha valamelyik vak ember Ostravába utazik, az adó segítségével már az állomáson megkapja a szükséges információkat: hogyan tájékozódjon az ismeretlen környezetben. Ami azonban a legfontosabb: a hálózat segítségével biztonságban érezheti magát.

A rádióval, a diszpécserszolgálattal meg kell barátkoztatni a vak embereket: ebben szakemberek segítik őket. A prágai klub kertjében például hetente egyszer szakoktató navigálja tanítványait rádió útján.

A vakok az adóállomás segítségével önállóan utazhatnak, szabadidő-programot tervezhetnek, de a lehetőségeket még korántsem használták ki. A távgyaloglásban, sífutásban, de a különböző vízisportokban is jól helyettesítheti a szemet a kísérő, az oktató rádión keresztül adott irányítása.

Szőlő és makk

Bár a Hegyalján már megkezdték a szőlő szü-

Marasztoni Jakab

festö.

Részt vett az 1840. junius 7-i Pesten rendezett első műkiállítalem

Említi Képz. szemle 1879. 28 l.

M a r a s z t o n i Jakab
festő

Fővárosi Lapok.1867.febr.24. /Fővárosi hirek./~~A M...~~/

M a r a s z t o n i Jakab
festő

Fővárosi Lapok.1867.febr.27. /Fővárosi hirek./~~M....~~

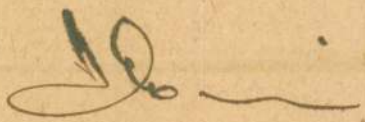

M a r a s z t o n i
festő

Jakab

Fővárosi Lapok.1867.jul.2. /Fővárosi hirek./

Marastoni Jakab festőművész

Fővárosi lapok 1868. 11. 20. 167.

Hír a Képzőművészeti Társulat üléséről

M a r a s z t o n i Jakab
festő

Fővárosi Lapok.1867.febr.12. /Fővárosi hirek./ ~~A képzőművészeti.../~~

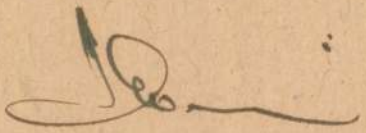

M a r a s z t o n i
festő

Fővárosi Lapok.1867.febr.22. /Fővárosi hirek./M...../

M a r a s z t o n i

festő

Fővárosi Lapok.1867.dec.14. /Fővárosi hirek./

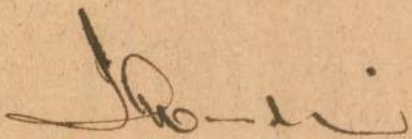

Marastoni (nicht)

v Kossuth Lajos, olaffs.

Ernst

Marastoni Zakab

wód

Istvanbaási naptára

1857. 1571.

Marastom Jakab

1833-ban Pozsonyban született.
An seine Pressburger Tätigkeit gemahnt das steif-konventionelle Gruppenbild der Familie Scherz (im Besitze der Stadt.)

Csákó. B. l.

Edenyek agyagból VII. 196.

Marastoni Jakab

1853. szept.-okt. kiáll. Müegplet. Archép, olajf.

1853. okt.-nov. kiáll.: Anyai szeretet, olajf., 200 ft.

1853. dec.-1854. jan. kiáll.: Archép, olajf.

1854. febr.-márc. kiáll.: Archép, olajf.

1856. jan.-febr. kiáll.: Remete, olajf., 200 ft.

1856. febr.-márc. kiáll.: Női tanulmányfő, olajf., 170 ft.

1856. máj.-jun. kiáll.: Olvasó nő, olajf., 180 ft.

1856. aug.-szept. kiáll.: Vízhordó nő a kutnál, olajf., 350 ft.

1857. máj.-jun. kiáll.: Krisztus megkeresztelése szent János által, oltárkép, 600 ft.

S. O. S.

(Életmentés a tengeren.)

1024 emberélet pusztult el az *Empress of Ireland*-on, mely május 29-én hajnalban semmisült meg a kanadai part közelében, a St. Lawrence folyó öbölszerű torkolatában. A legnagyobb hajókatasztrófa ez 1912 április 15-ike óta, a mikor a *Titanic* merült el 1513 utasával. «S. O. S.» (. . . — — — . . .) jelezte az *Empress of Ireland* szikratávirója. «Mentsétek meg lelkeinket!» «Save our souls!» Aztán egyszerre megszakadt a gőzössel a szikratáviró-összeköttetés. A nagy hajó, derékban kettétörve, tiz percz alatt elmerült, összecsaptak fölötte a St. Lawrence hullámai.

A katasztrófa rémes gyorsasággal zajlott le. A szikratáviró segélykiáltásának mégis megvolt az a sikere, hogy a quebecki Marconi-állomás felriaszthatott két mentő-hajót, s a *Lady Evelyn* meg a *Heureka* a szerencsétlenség helyére siethetett, felvenni a mentő-csónakokból az utasoknak azt a részét, melyen a *Storstad*, a végzetes svéd hajó, nem segíthetett. Így az *Empress of Ireland* 1476 utasából mégis megmenekült 452. Négyszázötvenkét emberélet! Nagy szám, bár megrendítően kevés ahhoz képest, a mi mégis elpusztult. De az, hogy ennyit is meg lehetett menteni, nem kis részben Marconi nagy találmányának, a drótnélküli távirónak érdeme. Nagy életmentő a Marconi! A drótnélküli táviró és telefon legújabb évkönyve (The Year-Book of Wireless Telegraphy & Telephony. 1914. London: The Marconi Press Agency) ezeket az adatokat közli róla:

1909-ben a *Slavonia* nevű Cunard-hajó zátonyra került az Azori-szigetek közelében és dróttalan táviró útján szétküldött segélyhivása következtében 410 utasát megmentették.

1909 január 23-ikán a *Republic* összeütközött a ködben a *Floridá*-val. Dróttalan hivásra a *Baltic* a szerencsétlenség helyére érkezett és megmentett 761 életet.

1911 deczember 13-ikán a *Delhi*, melynek fedélzetén néhai Fife herczeg utazott feleségével, Lujza angol királyi herczegnővel és leányaikkal, a Spartel-fok közelében hajótörést szenvedett. A dróttalan hivásra odasietett hadihajók megmentették a *Delhi* 89 utasát és egész hajószemélyzetét.

1812 április 15-ikén a *Titanic* az Atlanti óczeán közepén összeütközött egy jéghegygyel és szikratáviró készülékének köszönhette, hogy 1513 utasa közül 703 megmenekülhetett.

1913 január 16-ikán a *Veronese* hajótörést szenvedett a portugál part közelében. A mentőcsónakokat nem lehetett használni a viharban, a drótnélküli jelzés hozott segítséget és 204 emberélet megmenekült.

1913 január 30-ikán a *Mexico* nevű tehergőzös, Newyorkból Dunkerquebe tartva, a szélvészben kormányozhatatlanná vált. Dróttalan hivásra a *Devonian* segítségére ment és Halifaxba vontatta.

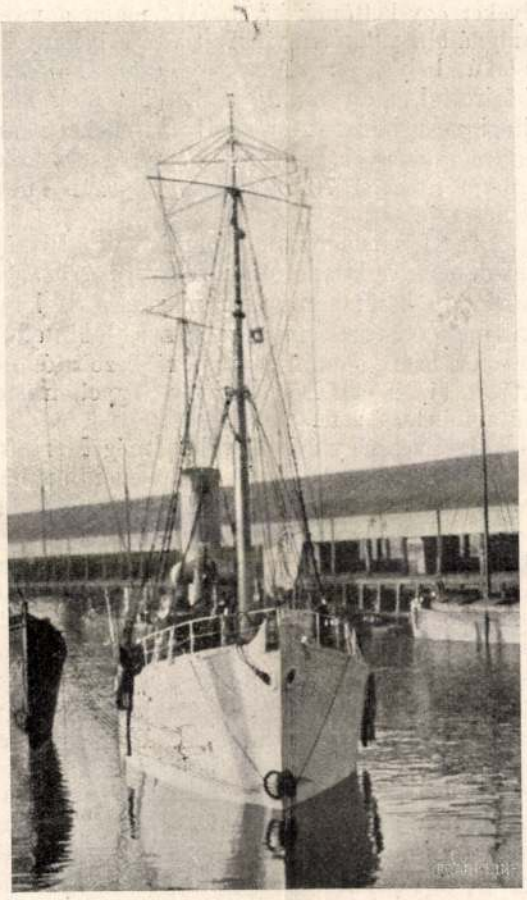

MARCONI-KÉSZÜLÉKKEL FÖLSZERELT HAJÓ.

1913 szeptember 27-ikén a *Spokane* nevű amerikai gőzös a Lazo-foknál hajótörést szenvedett. Dróttalan segélykérését a *Latouche* fogta fel, s megmentette a hajó utasait és egész személyzetét.

1913 szeptember 30-án a *Templemore* nevű tehergőzös kigyuladt a tengeren, 800 mértföldnyire a tenger partjától. Az *Arcadia* 52 mértföldnyire volt tőle, dróttalan hivásra hozzásietett s 52 emberéletet mentett meg az égő hajó fedélzetéről.

1913 október 10-én a *Volturno* nevű személyszállító hajó gyuladt ki 989 mértföldnyire Irland nyugati partjától. Sok magyar kivándorló is volt rajta. Dróttalan segélykérésére tizenegy hajó sietett több mint 200 mértföldnyi kerületből az égő roncshoz és megmentett 521 emberéletet.

1913 november 13-ikán tűz ütött ki a Havannából Cadizba tartó *Balmes* nevű spanyol gőzösön. A *Pannonia* nevű magyar tengerjáró gőzös 200 mértföldnyi távolból az égő hajóhoz sietett s megmentette 103 utasát, 56 tisztjét és egész legénységét.

1913 deczember 29-ikén az Ausztrália és Batavia közt járó *Tasman* nevű személyszállító hajó a Papua-öbölben zátonyra jutott. Egy Marconi-val felszerelt japán hajó felelt hivására s mindenkit megmentett.

1914 január 13-ikán a *Cobequid* nevű személyszállító gőzös sziklazátonyra futott Yormouth közelében. A dróttalan jelzést a Sable-fokon levő Marconi-állomás vette fel. Több hajó nyomban a *Cobequid* segítségére sietett s megmentette minden utasát, tisztjét és teljes legénységét.

És 1914 május 29-ikén az *Empress of Ireland* katasztrófája . . .

A dróttalan táviró nagy áldás az embereknek, kik az oczeánra bízzák életüket. A nagy találmány értékét csak az emberek szállítják le akárhányszor. Példa reá a *Titanic* megdöbbentő példája. A nemzetközi radiotelegráf-egyezmény, melyet Berlinben kötöttek egymás közt a nemzetek 1906-ban, kötelezi a drótnélküli távirókészülékkel fölszerelt hajókat, hogy éjjel-nappal szakadatlanul tartsanak táviró-szolgálatot fedélzetükön. Nem szólva az elég jelentéktelen számú kivételekről, majdnem minden sziklatáviróval ellátott oczeánjáró gőzös megfelel ennek a feltételnek — papiroson. A *Californian* nevű liverpooli gőzös is, mely a szerencsétlenség idején tizennyolcz tengeri mértföldnyire járt a *Titanic*-tól, a szakadatlan Marconi-szolgálatot teljesítő hajók közt szerepelt a tengerjárók nemzetközi lajstromában. De mit ért ez a szereplése, mikor csak egy telegrafistája volt a fedélzeten, ki tizennégy órai meg nem szakított szolgálat után elaludt és aludt abban a rémes órában is, mikor a *Titanic* telegrafistája megrázta a levegőt külön angol vészjelzéseivel: C. Q. D. (come quick danger), «gyorsan, veszély van»? Ha a *Californian* fedélzetén csakugyan megtartják a szakadatlan szolgálatot, a *Titanic* valamennyi utasát megmenthetik! Majdnem teljesen hasonló volt a helyzet a *Parisian* nevű glasgowi gőzösön (ennek táviróhivatalnoka 18 órán át teljesített egyfolytában szolgálatot), mely száz mértföldnyire volt a szerencsétlenség helyétől, tehát közelebb volt hozzá, mint a *Carpathia*, mely a *Titanic* 703 utasát megmentette. Hajszálon múlt, hogy a *Carpathia* segítsége is el nem veszett. E hajónak egyetlen táviróhivatalnoka épen le akart feküdni és csak szerencsés véletlen szólította még egyszer a hajó távirószobájába; ott aztán felvehette a *Titanic*-tól jóval távolabb járó német *Frankfurt* szikrajelzését, s a *Carpathia* még jókor s elsőnek érkezhetett a halállal küzdő utasok megmentésére.

A táviróhivatalnokokat nem érhette vád. A ki tudja, hogy ez emberek, fejükön a hallgató-kagylókkal, 14—18 órát töltöttek a Marconi-készülék szűken kimért szobácskájában, megértheti, hogy az idegkimerítő szolgálat leszerelte őket. A drótnélküli táviró csak akkor lesz az emberéletnek igazi és tökéletes megmentője a tengeren, ha a hajóstársaságok, igaz emberiességgel gondoskodnak róla, hogy minden hajójukon legyen dróttalan távirókészülék s hogy a berlini egyezményben megszabott szolgálatot, a kellő számmal alkalmazott távirószemélyzet valóban teljesíteni is tudja.

—*a*.

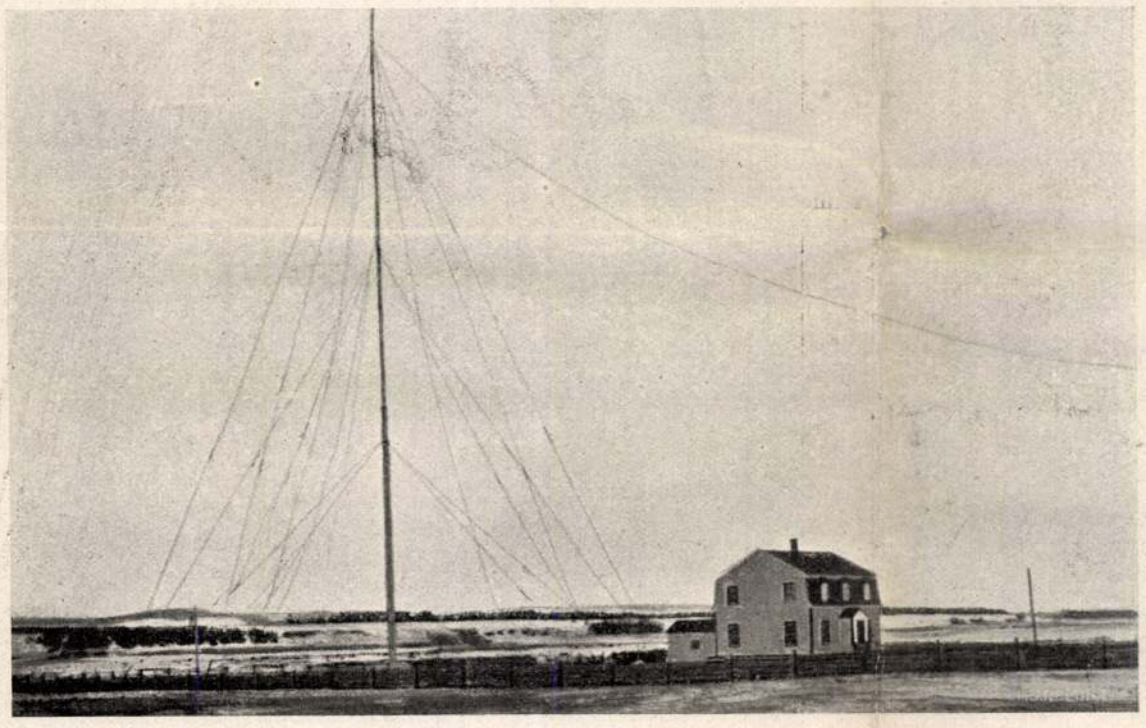

A SZENT LŐRINCZ FOLYÓ TORKOLATÁNÁL LEVŐ MARCONI-ÁLLOMÁS, MELY AZ «EMPRESS OF IRELAND» VÉSZJELEIT TOVÁBBÍTOTTA.

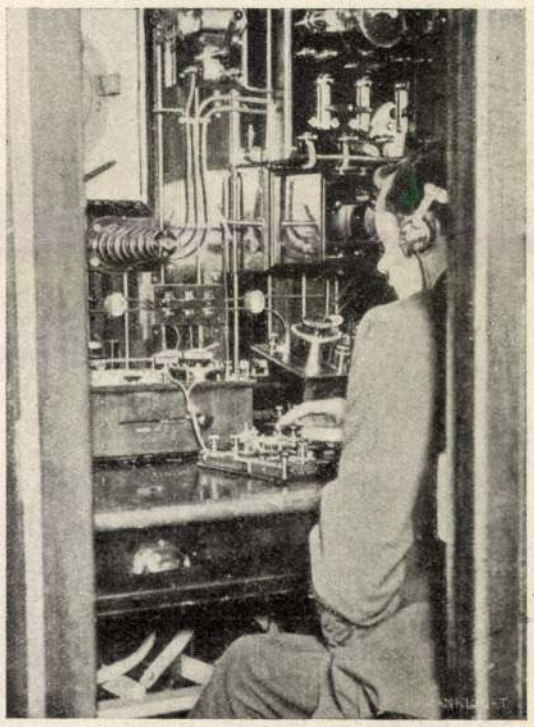

EGY MARCONI-TÁVIRÁSZ DOLGOZÓ-KABINJA A HAJÓN.

AZ ELSŐ PESTI FESTŐISKOLA.

A czím után azt gondolhatná az olvasó, hogy nagy messzeségbe kell visszamennie az emlékezés útján, pedig alig hatvan éve nyilt meg a Velenczéből idevetődött Marastoni Jakab «festészeti akadémiája». Óriási jelentősége volt ennek az eseménynek, a művészeti fejlődésben egészen megbénult főváros polgársága számára. A harminczas évek Pest-Budájának egész társadalmi berendezkedése, az elszigeteltség, külön életet élés váltotta ki azt a sajátszerű ridegséget, a mely a szervesen kialakuló művészeti közös törekvéseket már csirájukban megfojtotta. A kor izlésének hódoló, de azért tehetséges művészeink, ha az isteni láng magasra lobbant lelkükben: hanyatt-homlok menekültek a művészeti multból dúsan lakmározó Bécsbe, vagy tovább. Itthon maradtak a szerényebbek, a nyugodtvérüek, a kiknek egész művészi becsvágyuk abban merült ki, hogy a kitaposott, kipróbált kompozicziómodort, a megszokott meglátásokat ugyanazon a szinten tartsák meg, a melyen először látták.

A pontos aláfestésnek, a nyárspolgári, valóban túlzott józanságnak e korában csakis e korszaknak szellemi rokona nyithatott festőiskolát. S az öreg Marastoni valóban ilyen volt. Az akadémikus olasz festési modor hagyományain nőtt fel s mikor java férfikorában — 36 éves volt — 1846 október 3-án nagy lelkesedés meg érdeklődés között megnyitotta «festészeti akadémiáját», maga József nádor üdvözölte elsőnek az ünnepelt mestert, a ki ebben a pillanatban az újszerűséget, a modern haladást képviselte a kis igényű, elmaradt Pesten . . .

Csodálatos lelkesedéssel sereglettek csakhamar a tanítványok Marastoni mester akadémiájára. Az első évben már 34 volt ezeknek száma, a mely a következő évben majdnem megkétszereződött. Hogy mily szeretettel csüngtek a mesteren tanítványai, bizonyítja az az ezüst, pesti készítményű festékdoboz is, melyet az iskola egy éves fennállásának emlékére nyújtottak át a mesternek. (*Schickinger* pesti jónevű ötvösművész készítménye, a pesti ötvösjegygyel ellátva.)

Ez iskola működéséről s tanitási módszeréről igen érdekes s művelődéstörténeti szempontból különösen becses emlék jutott a közelmultban a Székesfővárosi Múzeum birtokába. Marastoni első tanítványgárdájának rajzai, melyeket egy-kettőnek kivételével maga a mester szignált s valamennyin rajt van a kicsiny köralakú bélyegző: «*Magyar Festő Akadémia*» körirattal, mely az *M. J.* betűket öleli körül. Régi pesti-budai művészeti emlékekben annyira szegények vagyunk, hogy ez az emlékalbum a maga 70 rajzlapjával igazán kulturkincset jelent.

Az ihlet ismeretlen valami volt ebben az iskolában; a kitaposott középszerűség szigorú korlátain belül a művészi megérzés legkisebb kilengését is szellemi lázadásnak tekintette a mester, ezért azután Marastoni keze alól nem került ki az egy Lotzot kivéve, egyetlen istenadta tehetség sem.

Lotz tizennégy éves korában még Marastoni keze alatt másolgatja az olasz szentimentális műlapokat, a lovára támaszkodó, busuló harczost, a diszkoszvetőt, vagy Heliodorost . . . A kornak közérzése a nyárspolgári nyugalmat, a rendet, a csint mindenek fölé emelte. Nos, ez a kor festészeti törekvéseit is a maga képére teremtette. A nyugtalan szinfoltokat, a csak odavetett árnyéklatokat gondosan letompították, az egész képet áthúzták s a konturokat hajszálfinoman élezték ki. Ehhez a hangulathoz simult az egész polgári élet, a berendezés: szelid hajlású butorok, a sarokban a sublóton alabástromoszlopos óra, melynek halkan tipegő szavát néha-néha megszakítja egy epedő, szentimentális olasz melódia, vagy minétmuzsika . . .

A mi Lotz Károlyunk alig három évig tanult a Marastoni-iskolában s néhány esztendő múlva a nagy Rahl jobbkeze lett Bécsben! A reprodukczióban bemutatott krétarajz, (Olasz leány képe térdig ábrázolva) még semmi egyéb, mint gyakorlat, ügyes másolat a mintalapról. S mégis, elmerengve nézzük az első időszak e fönmaradt emlékét; nekünk többet mond e kép a nyomában támadó hangulattal, mint «művészi» értékével. Lotz mindvégig kedvencz tanítványa volt Marastoninak, s a két idegenből ide szakadt ember, a maguk választotta új hazának kezdetleges, dadogó kulturájáért élt, dolgozott. Művészi útjaik hamar elváltak egymástól, művészi álmaik más tájakat kerestek föl, de összekapcsolta, sőt baráti érzésekkel forrasztotta egybe őket annak a kicsiny, poros falunak, Pestnek elmaradottsága miatt érzett fájdalom... Külföldről is föntartotta első mesterével az összeköttetést, s mikor a betegeskedő Marastoni 1859-ben visszavonult akadémiája vezetésétől, mire nemsokára az egész akadémia feloszlott, Lotz Károly már itthon volt köztünk s szomorúan látta az első művészeti iskola haldoklását.

Az emlékalbum két lapja, melyet Muzslay nevű tanítványa rajzolt, különösen figyelmünkre méltó, mert a merev iskolás másolás helyett, eredeti akttanulmányt látunk magunk előtt. Az egyik lap férfi aktját ábrázolja, a mint bal térdével egy négylábú ülőkére térdel s felső testével előre hajolva, rudat feszít lefelé. Az egész megrajzolás, beállítás, a fej kiképzése, izomtanulmányok szabadsága elárulja nekünk, hogy ez már komoly kisérlet az aktrajzolásban. Az első szabadabb lélekzetvétel, mely felénk áramlik a Marastoni-iskolából! A kétségtelen elrajzolások, a sablonos konturkiélezés hiánya, művészi keresésre mutat. Muzslay másik czeruzarajza, melyet ugyancsak bemutatunk, kéztanulmány, eredeti beállítás után. Ebből a két megmaradt lapból szeretnénk arra következtetni, hogy Marastoni az aktrajzolást is meghonosította iskolájában. S talán idővel előkerül még egy csomó rajzlap, mely e hitünket igazolni fogja.

Itt találunk még néhány Kohaut-rajzot is, a mi közelebbről azért érdekel bennünket, mert később, a hatvanas években kedvelt arczképkészítő volt, kinek műveit egykorú kőnyomatú sokszorosítások terjesztették el.

A kilencz műtermet magába foglaló akadémia alig másfél évtized alatt, a mig fönnállt, határozottan nagy kulturális szükségletet elégített ki az akkori Pest-Budán. Fejlesztette a közizlést, fölkeltett egy csomó szunnyadó tehetséget, új világ felé mutatott, mely eladdig zárva volt kisszerű fővárosi viszonyaink miatt a polgárság ezrei előtt. Az irodalmi fejlődés lázas lüktetése, mely a huszas-harminczas évek közti magyarosodó Pestjét csöndes remegésbe hozta, természetszerűen könnyebben átvibrált a pesti urak és asszonyságok lelkületein: hiszen a nemzeti nyelv kérdése volt az előtérben! De művészet? Képek, szobrok a harminczas években? Akkor még csak a legelőkelőbbek szivvilága fordult igaz szeretettel e kérdések felé s a «Honderű» aczélmetszetei a «legújabb bétsi nagy-úri divatöltönyök» ábrázolásával, képezték a polgári elemek galériáját . . .

Dr. Kremmer Dezső.

A Székesfővárosi Múzeumból.

ANYA GYERMEKÉVEL, MARASTONI JÓZSEFNEK, MARASTONI FIÁNAK RAJZA.

OLASZ LEÁNY. — Lotz Károly ifjukori rajza.

2735

27. Marastoni Jakab.

(Sz. Velenczében 1810. körül. † Bécsben 1860. táján.)

Velenczei vizhordó nők.

Az oszlopos épület előtti kút~~nak~~nák, melyhez három lépcsőfok vezet, ~~oldalát~~ domborműben kivitt emberi s állati alakok díszítené. ~~Körülötte~~ összesen hatan vannak. Közülök egy török-férfi, három leány és kettő fiú. A török a kút kávájára támaszkodik s abba bele néz. Turbánjának bojtja kék és barnássárga köntösén a csikok feketék. A ~~három~~ leány egy ~~[illegible]~~ távozik; ~~[illegible]~~ ki edényét vállára akasztotta s bal kezét a peremen nyugtatva, a nagyobbik fiú felé fordult, ki bal lábával a lépcsőnek első fokára lépett; ~~s a harmadik~~ a kút felé megy, visszatekint és a kisebbik fiút engedi inni. A leányok ~~közül~~ ketten magastetejű kalapot viselnek virággal; ~~arany~~ fülbevalójuk ~~hosszú~~ s kontyuk szalagján gyöngyök képeznek díszt. Öltözete a tulsónak: fehér vállkendő, szűk ujjú barna ruha és kötény; az innensőnek: ingváll bő ujjakkal, szines vállkendő, fűzős derék, piros szoknya s fehér csipke-kötény. Az ingre vetkőzött szőke fiú kabátját jobb karján viszi, csikos nadrágot, kék övet ~~[illegible]~~ és társa ~~[illegible]~~ sárga sapkát, kurta barna kabátot, térdigérő kék nadrágot, szürke harisnyát ~~hor~~. A háttérben, a csatornán gondolák siklanak tova, a S. Maria della Salute egyház látszik. Az égbolt felhős. Jelzése alól balra: »*Marastoni pinx. 1845. in Pest.*«

Fa, méretei 76 : 60 cm.

1868: V. 6. — 1870: II. 19. — 1871: II. 19. — 1873: V. (I. 4.). — 1876: II. 31. — 1878: II. 31. — 1880: II. 31. — 1881: II. 31. — 1883: IV. 145. — 1884: III. 127. — 1885: III. 127. — 1886: III. 127. — 1887: III. 125. — 1888: III. 125. — 1889: III. 140. — 1890: III. 140. — 1891: I. 68. — 1892: I. 68. — 1893: I. 71. — 1894: I. 27. — 1895: I. 27. — 1896: I. 27. — 1897: I. 27. — 1898: I. 27.

A ~~Marastoni-akadémiát gyámolítók ajándéka. — Magy. Képt. 41. — Ltsza 23.~~

— 1900: I. 27. — 1901: I. 27. — 1903: I. 27. — 1904: I. 27. — 1905: I. 27.

— Magy. Képtár 41. — Uj lelt. sz. 23. — 1905. átv. jegyz. 71. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1723. és a leltárban 2735. — A Marastoni Akadémiát gyámolitó egyesület ajándéka 1850-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Marastoni Akadémiát gyámolító egyl. aj. 1850.

Mk 41 Ugl. 23

71.

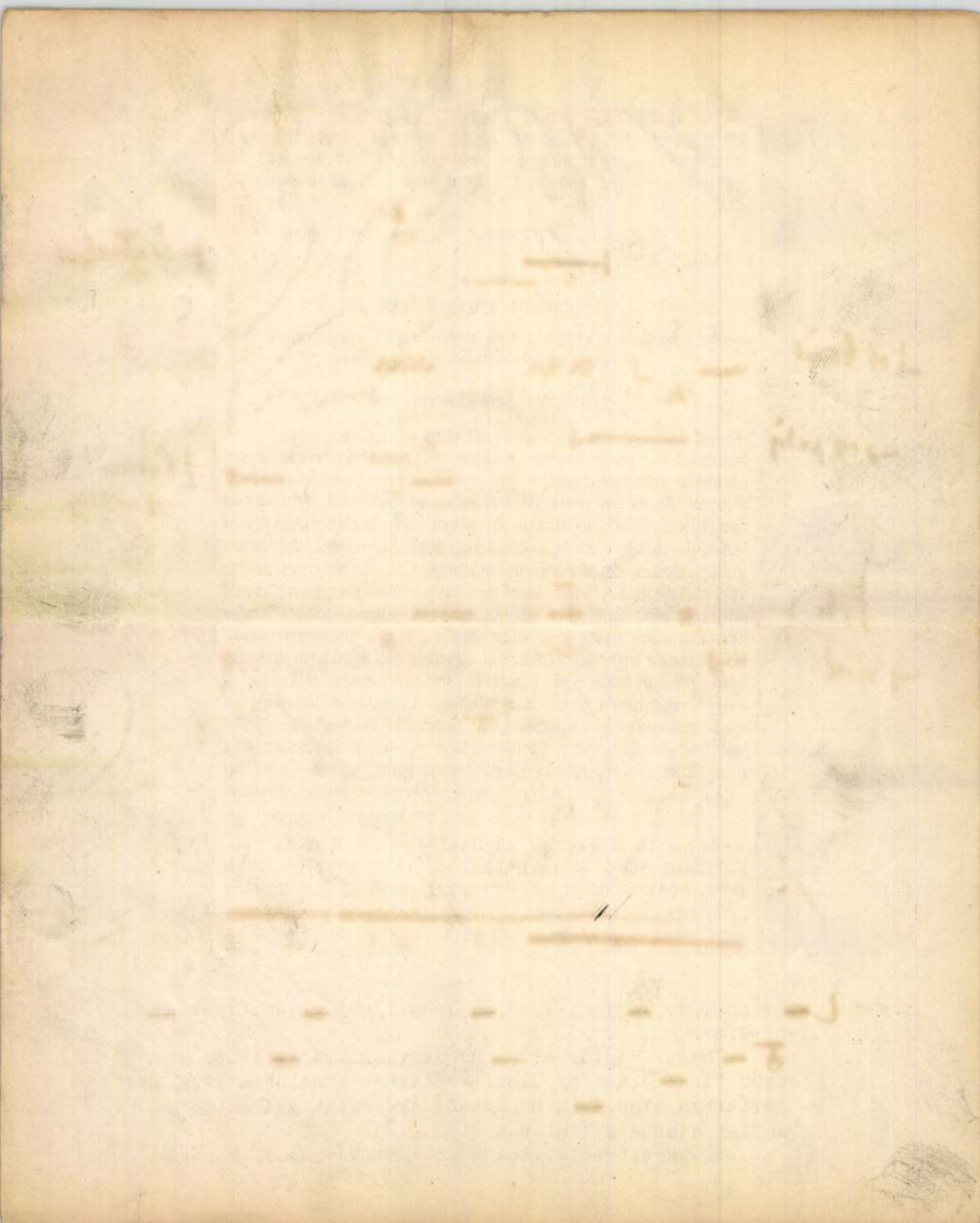

Marastoni Jakab
1804–1860

Stab I. 21, 22, 107,
119, 124, 136.

Stab II. 29–31, 33,
68

III. 25, 97

IV. 33, 39, 40,
92, 103, 104, 110,
123, 133, 134, 157

2741

34. Marastoni Jakab.

(Sz. Velenczében 1810 táján. † Bécsben 1860 körül.)

Szerzetes koponyával kezében.

A barlangban álló szerzetes kissé balra fordul, a jobb tenyerén fekvő koponyát a sziklára könyökölve és fejét baljával támasztja meg. Hosszú haja, bajusza és szakálla ősz, szemöldöke fekete, szeme barna. Durva csuhája, bal könyökén goromba öltésekkel van megvarrva, derekát vastag corda szorítja. Jobbról a körön olvasó fekszik keresztje. A barlang bejáratán át pedig hegyes vidékre nyerünk kilátást, hol tó van, melyet a lenyugvó nap sugarai pirosra festettek. A bejárat felett örökzöld lomb. Jelzése alól jobbra: »*Jak. Marastoni. Pest, 1855.*«

Vászon, méretei 85 : 69·5 cm.

1868: VI. 62. — 1870: II. 29. — 1871: II. 29. — 1873: II. 23. — 1876: II. 45. — 1878: II. 23. — 1880: II. 23. — 1881: II. 23. — 1883: II. 40. — 1884: II. 37. — 1885: II. 37. — 1886: II. 37. — 1887: IV. 149. — 1888: IV. 149. — 1889: IV. 170. — 1890: IV. 170. — 1891: I. 47. — 1892: I. 47. — 1893: I. 78. — 1894: I. 34. — 1895: I. 34. — 1896: I. 34. — 1897: I. 34. — 1898: I. 34.

~~A képcsarnokegylet ajándéka 1859. Magy. Képt. 100. — Ltsz. 67.~~

— 1900: I. 34. — 1901: I. 34. — 1903: I. 34. — 1904: I. 34. — 1905: I. 34.

— Magy. Képtár 106. — Uj lelt. sz. 67. — 1905. átv. jegyz. 78. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1729 és a leltárban 2741. — A képcsarnok-egylet ajándéka 1859 julius 2-án. — Vételára 100 frt (200 K). Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

M. k. 106
ujl. 67

képcsarnokegylet aj. 1859

Marastoni

M. 2. *Jacopo*, festő, * Velence 1804 márc. 24, † Pest 1860 júl. 11. A harmincas években Pozsonyban arcképeket festett, aztán áttelepedett Pestre s 1846. festészeti magániskolát nyitott, amelyben sok kitűnő mesterünk végezte első tanulmányait. Emellett képmásokat festett, litografált, fotografált. Legnagyobb szabású műve a bpest-tabáni rk. plébániatemplom főoltárképe. 1846. művészi tevékenységéért Pest város díszpolgárává választotta. 1859. megvakult, 1860. a lipótmezei tébolydába került. Ugyanekkor feloszlott az első pesti festőiskola, melynek tanszereit a főváros az iparrajziskola részére vette meg. Görög nő, Szerzetes koponyával kezében, Velencei vízhordó nő, Giuseppe Marastoni, Numvári Werther Frigyes és Numvári Werther Frigyesné arcképei a Szépműv. Múzeumban, önarcképe a M. Tört. Képcsarnokban van. — Irodalom: *Kremmer* D., Az első pesti festőiskola. Bpest. 1916.

E-G. II. 821

8599.

közlegény jobb kezével, a mely-
fogja, a várfalra tett fatörzs-
jának markolatán nyugtatja. Mö-
áll. [illegible] Öltözete: prémes
ente és kabát kék kelméből, pi-
és magas szárú csizma. Felirata
oester. Armee im Jahre 1873.

yk. 15.8:10.1 cm.

)04-30
-77

MARASTONI Jakab: Báró Bánffy Dánielné, Gyárfás Anna.
Jelzés lent balra: Marastoni pecit Klausenburg, 1842.
Vászon, 85×67 cm.
Az Ernst-Múzeum XXIX. aukciója, 1925 április, 422. szám.

Marastoni Jakab

2726

18. Marastoni Jakab.

(Sz. Velenczében 1810 körül. † Bécsben 1860 táján.)

Görög nő.

~~A~~ Derékon alól látható, ~~fiatal nő~~ jobbra fordul~~ta~~ ül, de szembe tekint. Jobb kezével, melyen fehér gyöngyfüzért visel, párnára könyököl. ~~Fején~~ piros sapkát ~~hord, a melyet~~ aranycsipke és kék rojt diszít ~~és a melyről két aranybojt lóg le.~~ Középütt elválasztott haja, melynek fonatát koszorú alakban tűzte fel és szemöldöke fekete, szeme barna. Hajtűje s fülbevalója arany, vállairól lecsuszott patyolat-ingvállába kék szalag ~~van be~~ fűzve s ~~finom~~ nagykendője sok szinű. Jelzése a balkarnál lefelé haladó sorokban: »*Marastoni. Pest 1845.*«

Vászon, méretei 77 : 61 cm.

1868: V. 18. — 1870: II. 26. — 1871: II. 26. — 1873: II. 20. — 1876: II. 43. — 1878: II. 44. — 1880: II. 44. — 1881: II. 44. — 1883: II. 25. — 1884: II. 25. — 1885: II. 25. — 1886: II. 25. — 1887: II. 48. — 1888: II. 48. — 1889: II. 64. — 1890: II. 64. — 1891: I. 57. — 1892: I. 57. — 1893: I. 62. — 1894: I. 18. — 1895: I. 18. — 1896: I. 18. — 1897: I. 18. — 1898: I. 18.

~~A pesti műegylet ajándéka 1845. — Magy. Képt. 10. — Ltsza 22.~~

192

— 1900: I. 18. — 1901: I. 18. — 1903: I. 18. — 1904: I. 18. — 1905: I. 18.

— Magy. Képtár 10. — Uj lelt. sz. 2. — 1905. átv. jegyz. 62. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1714. és a leltárban 2726. — A Pesti Müegylet ajándéka 1845-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Mk 10
Ny l. 22

Pesti müegylet ajd 1845

62

M.D.K.

Marastoni Jakab
festő

A „Családi kör" folyóiratban Vízhelety rajzai után a litografiát készített.

Gerszti Tevér: A magyar történelmi litografia

M.M.M. Évkönyve 1952, 591.

Marastoni Jakab

1867. jul. kiall

Női tanulmányfő

Nefel. 1867. 328. l.

BUDAPEST

10f
MAGYAR KIR. POSTA
10f
MAGYAR KIR. POSTA
1942 FEB 14 14

Marastoni Jakab festő

Van szerencsénk tisztelettel meghivni április 9-én, vasárnap d. e. 11 órakor

Dr. Kremmer Dezső ur előadására

melyet az Ernst-muzeum Petőfi-termében: „Az első pesti festő-iskola" cimmel fog megtartani (bemutatásokkal.)

Az Ernst-muzeum igazgatósága.

TÉGRÁDY TESTVÉREK BUDAPEST

LEVELEZŐLAP

Nagyságos

Szentiványi Gyula Urnak,

Főhg. Sándor utca, 13. I. em.

Budapest.

Muzeumok orsz. Főfelügyelősége.

TÜKÖR. 1939.
VII. 9. sz. 7o6. l. Virág.

Marasztony Jakab : Tóth Kálmán arcképe.

Marastoni Jakab

teljes életrajza

lásd

Spb. 111 – 121.

Chelseai (londoni) nép Egyetem III 88.

Marastoni Zakab

Lásd

igen érdekes uj adatok

KB

156, 157. l.

Maraston Jakab
Pesth

Der Ungar 1845. máj. 16.
(Pesth-Ofner Neuigkeits-Bote.)

Kalmár

Marastoni Jakab
festő

Der Ungar 1845. máj. 10.
(Pesth-Ofner Neuigkeits-Bote.)

Kalmár

Marston Jakab
testö

Der Ungar 1844. nov. 23.
(Salon für Theater, Kunst und Literatur.)

Kalmán

Maraston Jakab
festő

der Ungar 1844. nov. 30.
(Vom Pester Künstlerleben)

Kalmon

Maraston Jakab
festő

Der Ungar 1845. jún. 15.
(Pesth-Ofner Neuigkeits-Bote.

Kalmár

Maraston Jakab
ferbő"

Der Ungar 1844. aug. 14.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmón

Maraston Jakab
festő

Der Ungar 1844. aug. 26.
(Pesth-Oper Notizen.)

Kalmár

Maraston Jókai
festő

Der Ungar 1843. sept. 27
(7.: Briefe aus Pressburg.)

Kalmár

Marastoni Jakab
festő"

Der Ungar 1844. jül. 24.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Kr.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Marastoni Jakab
Festő

Der Ungar 1844. jul. 2.
(Pesth-Ofner Notizen. Die diesjährige Pesther Kunstausstellung)

Kalmán

Maraston Jakab
ferto"

Der Ungar 1845. jun. 29.
(Pesth-Ofner Neuigkeits-Bote.)

Kalmár

Maraston Jakab
festő

Der Ungar 1843. nov. 12.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmán

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Marastom Jakab

Görög nő, repr.

Szanatszárév

51. l.

Maraston Jakab
festő

Der Ungar 1844. jún. 3.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmár

~~Radvány h. n. IV. 10.~~

Marastoni Jakab

1840 Pest.

1840. pesti kiáll.

Arckép, olajf.
Arckép, olajf.
4 drb arckép, olajf.
2 drb arckép
Az álom, olajf.
4 drb arckép, olajf
Családkép, olajf.
Tizian utáni másolat, olajf.
Arckép, olajf.
Velencei vízhordó leányok, olajf.
Arckép, olajf.
és még 8 arckép, olajf.
Arckép, olajf.

L 1840.

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő

340

isholáját az „Első magyar festeszéti akadémiát gyámolitó egyesület" tartja fenn. Néhány főpap, főúr és a város évi 66 pengőforintot fizet egy-egy növendékért, többszáz tag évi 6 p.f-t. Az iskolában kb. 20 ifjú tanul. Ez a jövedelem nem nagyon sok Marastoninak lakásra, műteremre, megélhetésre – szükkörü táncmulatságok rendezésével segít magán, akogy tud.

Török Pál: Pest-Buda 1850-ben.
Városi Szemle, 1943. 29.évf. 340-old.

Roma. h. n. TV. 203, 204, 205.

Marastoni Jakab

wód
z
Kert. Ung. 129. l.

Veronai festő iskola III. 157, 158.

Marastoni Jakab

festő

rád

Krück II. 206. l.

231. l. (Ghirlandaio-tanítvány.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berti Toesca 954—956. l. (Képe 952. l.) (Ghirlandaio iskola, Francesco Granacci) — Van Marle, XIII., 1931., 224. l. (Mainardi.) — Lepold—Lippay, 55. l.

Mária koronázása. Alul: *Sz Jeromos és Sz Ferenc* (89. kép)

Félkörű felső záródással.
Fa, tempera, 108×72 cm.
A Bertinelli gyüjteményből.
Maszlaghy II., 62. szám. (Nereo di Ricci). — Gerevich: Az Újság 1916., júl. 20., 3. l. — Gerevich: A prímási képtár olasz mesterei. Vasárnapi Újság, 1916, 825. l. (Képe 825. l.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 231. l. (Képe 229. l.) (Háttérben Pistoia látképe.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Van Marle, XIII., 1931., 224. l. (Mainardi.) — Lepold — Lippay, 55. l.

MARASTONI, GIACOMO (velencei festő, 1804—1860)

Női arckép (90. kép)

Vászon, olaj, 42·5×34 cm.
Jelezve jobbra középen: Marastoni 1849.
Gerevich PA, 251—252. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., képe XXX. tábla. — Péter Kornélia: Marastoni Jakab, Bp., 1936., 23. és 61. l. — Budinis: Gli artisti italiani in Ungheria. Roma, 1936., 138. l. (Képe CLXXXI. tábla) — Lepold—Lippay, XV. tábla. — Corvina nuova seria, II., 1—., 1939., 424. l. után.

MATTEO DI GIOVANNI (sienai festő, 1435 körül—1495.)

Madonna trónon

Fa, tempera, 64×51 cm.
Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 3. l. — Lepold—Homor 97. l. — Berti Toesca, 947. l. (Matteo da Giovanni). — Delogu 184. l. (Matteo di Giovanni.) — Lepold—Lippay 55. l.

Madonna Jézussal és két angyallal (91. kép)

Fa, tempera, 78×67 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből
Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 225. l. (Képe 226. l.) (Matteo di Giovanni.) — Benesch Belved. 70. l. (Matteo di Giovanni.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 32. szám. (Képe hátul). — Gerevich IPGY, 95. l. (Képe 96. l.) — Exhibition of italian art. Royal Academy of Arts. London, 1930., 921. szám. — Berti Toesca: 947. l. (Képe 944. l.) (Matteo di Giovanni.) — Berenson, 351. l. (Mutteo di Giovanni, töredék.) — Delogu, 184. l. (Képe 174. l.) (Matteo di Giovanni.) — Lepold—Lippay, 55. l.

Szent Jeromos (92. kép)

Fa, tempera, 41×26 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi Biharvármegye, 50. szám. — Gerevich IPGY, 95—99. l.

MEO DA SIENA (sienai festő, működött a XIV. században)

Tóbiás az angyallal

Fa, tempera, 34·5×30 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.
—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Maszlaghy II., 46. szám. (Bizánci iskola.) — Gerevich PA, 223. l. (Meo da Siena iránya.)

90. *Marastoni, Giacomo: Női arckép.*

MICHELE DA VERONA (veronai festő, 1470—1540 körül)

Madonna Jézussal (93. kép)

Fa, tempera, 63·5×44·5 cm.
Rényi 14—15. l. (Cima da Conegliano.) — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 761. l. — Maszlaghy II., 70. szám. (Cima da Conegliano.) — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) (Vincenzo Foppa.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 236. l. (Képe 235. l.) (Michele da Verona.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berti Toesca 957. l. (Andrea Solario.) — Berenson 258. l. (Girolamo dai Libri.) — Lepold—Lippay XV. tábla.

Esztergomi képtár.

Marastom Jarab

MDK

Maraston Jakab
festő

Festőakadémia megnyitására engedélyt kap

D. Szerző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap 1841 - 1849.

MMM Évkönyve 1951, 142 l.

Marastoni Jakab

Erod

1845-ben folyamodik a nádorhoz a művész akadémia létesítésének engedélyezést, meghet a velencei akadémia mintájára Kiván szervezni. A helytartótanács 1845. nov. 4-én tartott ülésében megadta a kért engedélyt. Az intézet röviddel M. nek 1860 ban bekövetkezett halála előtt szűnt meg.

Szalay Imre. A XIX. század festészetéről hazánkban. Bpest. 1901. 8 és kör. l.

Péter Kornélia: Marastoni Jakab. (1804-1860.)

Bp. 1936. 72.o.

A művészet mag nem tőzügy. A művészeti élet nem volt szervezve.

Trefort Ágos a nyilvános tiptárást, műegyesületek, művészképző iskolát kezdett.

Pesti műegylet

1., évezinti műtiállítás rendezése
2., rosszmaszva vázatolt tapsz.
3., rézvényeseknek műtap.

Trefort, Eötvös J., Schedius Lajos, Szerényi Lőrlő gr., Lukács Mór, Grimm Vince, Eckstein Fritz.

Az alapos ivezen kamar 500 rézvényes.

1839. nov. 10. Tolgyúlni elfogadja szabályokat, elnök Trefort.

1840 jun. 8 első tiállítás.

Válik 1833 Budán „Hek Valentofejedelem" tiállítás.

Sőt adlet kocsinny levelebe 1830-ból is.

1834 jul. 1 -

Der Spiegel. 1840. évf. jul. 15. Zitiza a tiállítást. S.o.

Volt ezi mit mondta, hogy olyan tapsz. i valtat, amit a bécsi az. legyengetek tanulói szem vallattak volna megszerezni.

1876 halogató. 2757 Fl. értékben vállalattak tapsz.

Itt állított ki Marastoni is. 29 tip.

1.

* 1804 mér. 21 Velence.

Nagyon tolvul. Belőle is mit azart. kitagadta.

1820 velencei szépm. ak.

10 évig tanul. 19 díjat nyert.

1833 Bécs.

Atyjé, feleségé és sajót pontsége.

Jól szerült

1832 Klagenfurt – Giovanna Bianchi zip-mára. A zip gen nincs

1833 Bécs – első önarzége.

1833 – József nádor megkiváráza Ponsyba rándul.

Marastoni Jakab MDK

olan festő

(1804–1860)

Velencében született, Budapesten telepedett le, 1846 ban az első magyar festészeti akadémiát létesítette.

Képe: Tongoráró nő.

Fia: József magyar festő lett.

(Bíró Béla) A magyar reformkor művészete Bp 1951 13.o.

MDK

...roni, Jacob

festö

magyar biedermeier mestő

Gachot, Francois: Modern Hungarian Painting

Hungarian Quarterly, 1936 I 87.0

Marastoni Jakab

l.

Schoenbabäni

5. l.

Bünjelek, betyároktól elkobzott, a
sümegi múzeumban VI.149

Maratom, Giacomo

(Jakab)

Görög nő, olaj.

580. l.

LLykaMagyműI300-50

Puskaporszarv - gyűjtemény a beszterce-
bányai múzeumban III. 221

Marastoni Jakab

Cród

z

Csánky Ung-Mal

10. l.

Marastoni Jakab

Egy képe kiállítva az alábbi muzeumban.

Kat Bratislavy

296. l.

Sbierky. 41. l.

41. Prof. Dr. JOS. STRYZGOWSKY: Balkánkerdések a művészettörténeti kutatás szempontjából. (Vetitett képekkel.)

42. PETERDI ANDOR: Háborus költeményeit bemutatta a szerző. (Megj. szerzőnek Költemények c. művében.)

43. Dr. KRENNER DEZSŐ: Egy pesti festőiskola (Marastoni.) (Megj. Iparoktatás, 1915.) *

44. A MODERN SZINPAD előadása.

45. Dr. LÁZÁR BÉLA: A nemzeti művészet születése a nemzetköziség szelleméből.

46. Dr. FELEKY GÉZA: A gyüjtés és régiségvásárlás művészete.

47. ROMÁNNÉ GOLDZIEHER KLÁRA: A viselet a századok tükrében. (Vetitett képekkel.)

Marastoni Jakab

*

Az Ernst Museum felolvásai.

(Vetített képekkel.)

56. Prof. Dr. STRYZGOWSKY (Wien), Örökölt ferdeségek az európai művészetben. (Vetitett képekkel.)

AZ ERNST-MUZEUM AUKCIÓI:

1. HOLITSCHER RÓBERT iparművészeti gyüjteménye.

2. KILÉNYI HUGÓ gyüjteménye.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Marastoni Jakab

Irod

Kopp Tom 21. l.

Marastoni Jakab

(~~[illegible]~~)

1846. okt. 3án nyilotta meg akadémiai ajánt.

Életkepek. 1846. II 445 l

Marathon

1.

2.

3.

4.

i Farab

Sz. Velenczében 1810 körül.
t. Bécsben 1860 táján.

Görög nő". Jelzése: Marastoni. Pest 1845. 77 x 61 cm.
A pesti műegylet ajándéka 1845.
M. N. Muz. Cat. 47 l. u. o. k. l.

Velenczei vízhordó nők. Jelzése: Marastoni pinx 1845 in Pest". 76 x 60 cm.
A Marastoni akadémiát támogatók ajándéka. M. N. Muz. Cat. 54. l. u. o. k. l.

Szerzetes koponyával kezében.
Jelzése: „Jak. Marastoni. Pest, 1855." vászon, 85 x 69.5
A képcsarnok egylet ajándéka 1859. M. N. Muz. Cat. 58. l.

Saját arcképe. vászon, 92 x 75.
A művész ajándéka. M. N. Muz. Cat. 464. jelenleg a tört. képcsarnok.

Fabriano

rei festo.

Marastoni Jakab

az általa felállítandó rajz, és festész akadémia szállásút és anyagszerzit írja le részletesen.

Él. Akepék. 1846. II. 259. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Marastoni Jakab

Lásd
a
Ernst – Lázár

34 l.

Marastoni Zakab

Marastoni Zakab

rendezte az 1846 iki munkiállítást pesten. Egyéttal diéséri többrendbeli mudarabjait. Arcképét. Velencei vízhordozóját. Galambpostáját.

Ney: A pesti munkiállítás 1846-ban. Életképek. 1846. II. 187 l. 188. l. 219. l.

Gentile

velencz

Velencében Gentile Fabriano mester keltett műveivel általános feltűnést. Azon idők krónikásai az első doge palotába festett tengeri ütközeteket ábrázoló festményeit, a melyek késő az épülettel együtt a tűz áldozatául estek, elhalmozták dicséretekkel.

Dessewffy A: Velencze

Marastoni Jakab

Ivod

Élethépek, 1846. II. 95. l.

Értekezett 1904. július 13.

532/1904. M. (Budapest, 1904. július 13-ikán 373. M. a.)

Az orsz. tanács h. elnöke a Magyar Minerva III. évfolyama számára 2000 koronát folyósít s 1906. évi költségvetésében a további hozzájáruláshoz javaslatának felemelését fogja kérelmezni. (Az orsz. Tanácsnak, 1904. VII. 30.)

Marasztoni Lakab

Szana : Kaźcó

50, 51, 78

Marastoni Jakab

A Marastoni akadémiát támogatandó társulat üléséről

Életképek 1846 II 601. l

Marastoni Jakob

cord

Seiz 157.l

Marastoni Jakab

festő

női arckép

Radocsay D.: Az esztergomi kiáll. m. anyaga. SzM. 1955. 1. sz. 13. l.

Marasztoni Zakab

lind

A magyar festőmű-
vészet albuma
Pesti hapló elöf.
K. K

Bpest 1904

Érkezett 1904. július 14.

534/1904. Gy. (Budapest, 1904. július 14.)

Fejérpataky László orsz. felügyelő jelentése a könyvtárnoki szaktanfolyam felől (I. Felterjesztés, II. Penzel Dezsőnek, III. Egyetemi könyvtárának, IV. Műegyetemi könyvtárának, V. Iparművészeti múzeumnak, VI. Kereskedelmi és iparkamarának, VII. Ostégor levéltárának, VIII. Dr. Osztegár Lászlónak, IX. Hajós Elemérnek, 1904. VII. 28.)

Marastoni Jakab

1963. *Marastoni, Jakab.*

Ernst Múzeum aukciós
57.4.7

1829. Borsos József.

1823. Bogdán Jakab.

Marastoni Jakab

ujed

Szana Szárév

50, 51, 78. l.

Martina sz.

Csütörtök

31

Nolaskói sz. Péter

Január

Péntek

1

Ignác pk. vt.

Szombat

2

Gyertyaszentelő B.-A.

Nap kelte 7 ó. 27 p. — Nyugta 17 ó. 02 p.

1935 • 5. hét **Február** II. hó • 28 nap

naptár

Sebat

V	23	
H	24	
K	25	
S	26	
C	27	Sob. b
P	28	
S	29	S. M.

MDK

Marastoni

Gerevich László cikke. Corvina, 1939. május.
418-425 l.

Marastoni Jakab

irod. 1)

irod. 2)

Nov (?) 14-én ő cs. k. magassága József fihercey Anderes genie ezredes és Heifler urak kiséretében méltatták látogatásukra Marasztoni intézetét. — Továbbá sz. Eir. Pest városa M. urat tiszteletbeli polgárává neverte ki. 3)

---

1) Heti szemle. Honderü. 1846. II. 357

2) " " " " II. 378.

3) " " " " II. 417.

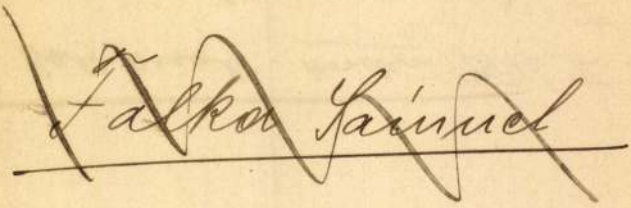

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

A Nákó-házban megnyilt müterem 1841-ben megnyilt mü-
terme elsők között van .New-Yorkban 1840-ben, Lenin-
grádban 1841-ben, München. 1841, Lipose 1842-ben kap
daguerreotipista mütermet. 248.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei [illegible].o.

Folia Archaeologica. IX. köt. 1957.-Bibliotheca Ki-
adó. Bp. 1957

Marastoni Jakab József festő M.D.K.

1837-38--ból több arcképét ismerjük, több a MNG tulaj-
domában.

Szapári grófnő képe három gyermekével, 1837.

Numvári Werther Frigyes vadászruhás képmása, 1838.

Görög nő,

Lotz,Thán,Zichy első mestere.

Bodnár Éva: Néhány reformkori uj szerzeményünk 172.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp.1961.

Marastoni Jakab

fortette 1847ben Sze-
rencsy Istvan, kir. tábla
Kanefrik archkepet

Hondervi. 1847. II. 257 l
337 l. 439.
447 l.

Marastoni Jakab

l.

Végvári Szilvia

17 l.

the victor. That day were given many bow. At last came the biggest contest between Little John and Robin. Robin missed a bea of finger, but Little John shot wel so he cried out: „Master take your punishmant." But Robin soid, tha who will give him a bow it is about.

C: 2 A: 3 of 7

Marastoni Jakab

Lyka München

7. l.

képzőművészeti kiállítás

1938 március 6-tól március 27-ig.

SCHIFFER ÁRMIN

KÉPKERETGYÁRÁBAN KAPHATÓK

Budapest, Király-utca 79.

Telefon : 144—485.

Marastoni Jakab

Szapáry grófné három
gyermekével 1837-ből*

Kopp

MAGYAR MUVESZET

1937. 22. l.

* Ez másolata egy
ugyanezen festő által
festett nagyobb képnek

Marastoni Jakab

ivód

Dömötös István

A táblabiró kornak festöi.

Napkelet

1938. 139. l.

Marastoni Jakab

l.

Keleti: Művészeti dolg-

619. l.

MŰV

1885/86-IKI ELSŐ ÉVFOL

TA

SZÖVEG:

A debreczeni czifra szűr. HUSZKA JÓZSEF-

A fővárosi VI. és VII. ker. kör palotája.

Befestett szobrok tárlata Berlinben. NYÁ

Az Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és

Könyvismertetés ... ...

Új könyvek ... ...

Folyóiratok ... ...

Különfélék ... ...

KÉPEK A SZÖVEGBEN:

ÉSZI
R

ŰVÉSZETI MUZEUM

RSULAT KÖZLÖNYE

MAGYAR KIR. MINISTERIUM

Marastoni Jakab

Budinis

137, 138, 157. l.

181, 182. tabla

ébánia hivatalától.

nak

Budapest.

történelmével dicsekedhető közegé-
ulál és ez a parányi régi három
2 műemlék tü. a szt. István ká-
ből származó régi szt. Miklós tem-

évente gondoskodva volt, mert a
kijavítás éppen egy ember nagyá-
a dühöngő vihar magyon leszedte

M. D. K.

Maraštoni Jakab.
(1804 – 1860)

festő

A művészeti oktatás kezdetei
Magyarországon.
Rabinovszky Márius.

M. M. M. Évkönyve. 1951. 65. oldal.

Marastoni Jakab festő

festőakadémiát nyit 1846-ban Pesten
"Önarcképe" a Nemzeti Képcsarnokban 1845
"Görög nő" " " 1845 u. o.
"Velencei virágárus nő" 1845 u. o.

Fejős: A Nemz. Képcsarnok Alapító egyesület története
Művészettörténeti értesítő 1957 II évf. 1 sz.

37, 41, 42, 43, 46, l.

Marastoni Jakab

MDK.

Liszt Károly tanult nála

Csánky Dénes: Száz év magyar története.
(Kiáll. kat.) Győr 1943. 29. l.

Marasztoni Jakab

festő

1804-ben született Velencében és ott tanult a műakadémián. 1832-ben elhagyva hazáját 1834-ben Pozsonyba jött, pman 1835-ben Pestre telepedett és itt 1846-ban magyar műakadémiát állított. Négy műve a nemzeti műzeumban látható. Meghalt Pesten 1860-ban.

Nagy Iván. Magyarországi lépzőművészek a legrégibb időktől 1850 ig. Szávadok. 1874. 99. l.

MDK

Marastoni Jakab

A tabáni plébániatemplom főoltárképét /Szt katalin eljegyzése/ és Szent Család mellékoltárképét 1850-51-ben készitette.

220.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-60.

Női fej, festm.

Magy. remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921. máj.

11 l.

Marastoni Jakab
Görög nő, olaj
Család, olaj

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 1.
1.

1686. Peske Géza:

Nyaraľón.

A kép azt a jelenetet
nézi a méhest, a melye
előtérben ~~[illegible]~~ jobbra k
és virág tűnik nemüm
ki jobb kezét hátra te
látszik. Öltözete: fehér
rövid ujjakkal, térdig e
szárral és kivágott b
méhes oldala téglavörös
térben dus ľombviátú f

Vászon, méretei
vétetett ⊥ a 90432

? = 108?

⊥ 1898: XII. 31-én

Tott 1899: IV. 6-án (14/9
25-én a 29855. sz. le

1898. X. 14-én a
rö és moszkvai Kiáll
Kezett visne (188/900

Marastoni Giacomo

l

Gerevich Larte

23. l

XXX tabla

Marastoni Giacomo

l.

Szabómagyarok.

173 — 176. l.

DRUCK DER E.GUN

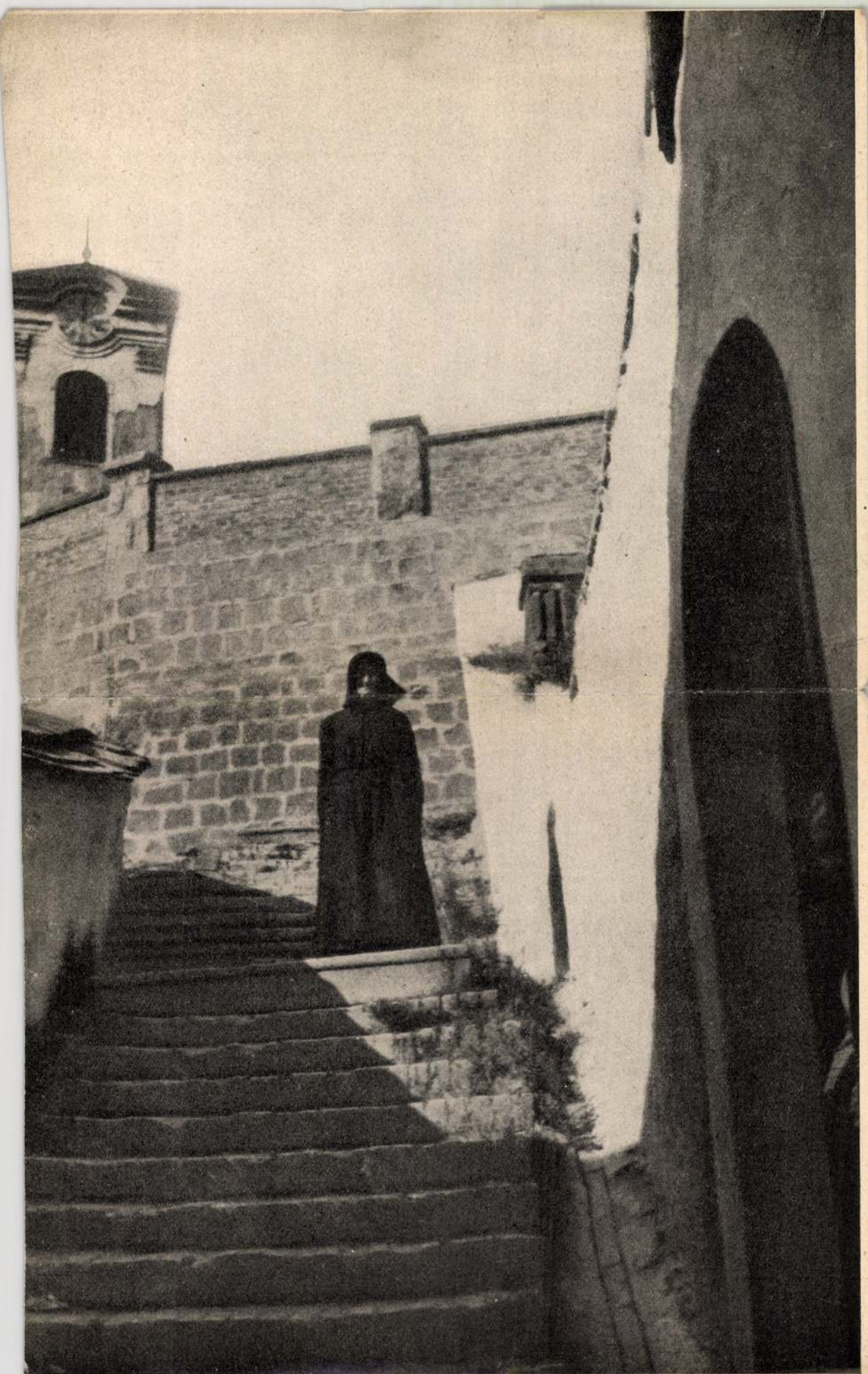

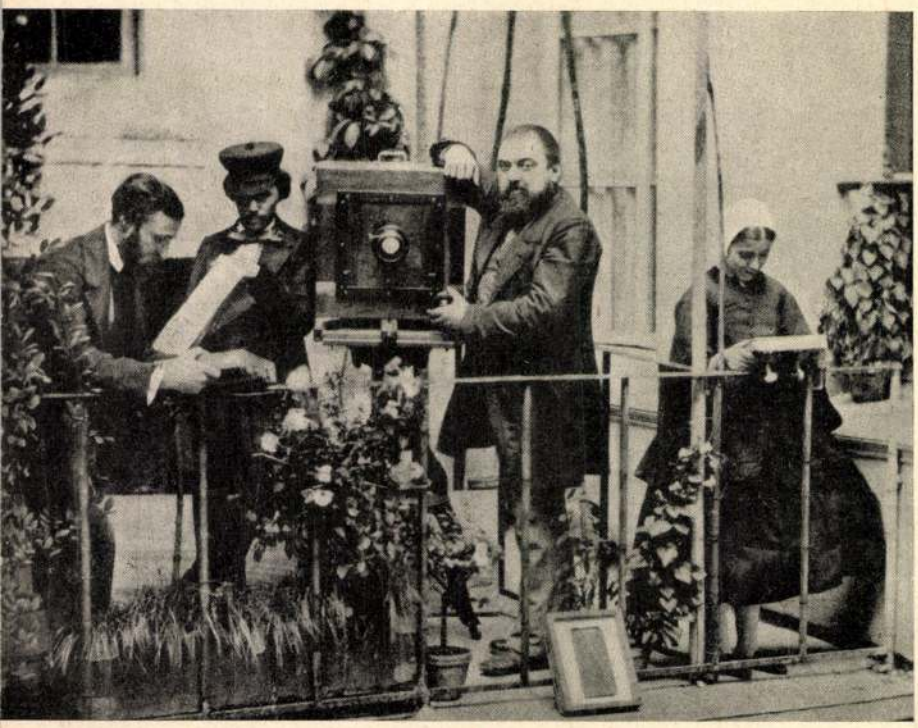

Műteremben
Ismeretlen francia fényképész felvétele. (1860)

Marastoni Jakab Simonyi

RÉGI FÉNYKÉPEK

Írta NÁDAI PÁL

Fiókos szekrények mélyéről kerülnek elő. Lomtárak tetejéről szedjük le őket. A kedves családi plüss-kötésű albumokat.

A vastag kartonlapok aranyozott kivágásai mögött komoly fényképek. Szürkéskék papírlap, csokoládészínű figurák. Szakállas férfiak faragott kisasztal mellett állnak. Főkötős nagymamák s mellettük munkakosár és virágcsokor.

Azelőtt kinevettük az ilyesmit. Miért? Mert azt, amit nem értünk, sokszor megmosolyogjuk. Egyik nemzedék nem tudott beleilleszkedni az előtte élt s félszázados távolságra levő másik nemzedék színjátékába. Hiányzott ehhez a megfelelő szemmértéke, távlata, de érzésintenzitása is.

Ma más szemmel tekintjük őket.

A régi fényképalbumok nem történelmi hideg kútfők gyüjteményei. Alakjaik a mai újságok, képeskönyvek és kiállítások eleven szereplőivé váltak. Mintha csak egykori herbáriumokkal történnék valami csoda: a virágok újra illatot, a füvek ízt, a pillangók szárnyakat kaptak volna.

Mi ennek a magyarázata?

Azzal a természetes visszavágyódással, mely a multak életét szebbnek, ragyogóbbnak tünteti fel a mainál — még nem mondtunk sokat.

Sokkal természetesebb a megváltozott látásunkra gondolni. Ugy-e, mindnyájan milyen csodálatosan áthangolódtunk a filmek, az exotikus fényképek és a minden életet felfedő fotokultúra hatására?

Hozzászoktunk ahhoz, hogy minden kép: megfagyott élet. Az életnek egy egész ütemsora, drámai lüktetése van benne összesűrítve. Észre tudjuk venni, hogy az a merev, cilinderes öregúr fehér nanking-nadrágjában s az a skót selyemruhás ifjú asszonyka, emberi légkört teremt az alakja körül.

*

Régi fényképeknek ma csaknem nagyobb tiszteletben van részük, mint egykorú festményeknek. Sorra vonulnak fel a nemzetközi fényképkiállításokon. Vastag, drága képeskönyvkiadványok jelennek meg róluk. Külön gyüjtőik vannak, akik a legrégibb és művészies kollodium-negatívokért vagy albumin-másolatokért nagy összegeket fizetnek. És felfedező-utazásokra csábítanak mindenkit, a mult század egy romantikus korszakába. Amely megkapó egyszerűséggel bízta rá élettörténetét a kezdetleges üveglencsére és a még kezdetlegesebb vegyszerekre.

De állapítsuk meg máris, hogy azért nem minden régi fénykép ilyen.

Ne tessék mindjárt meghatódni, mert egy régi kartonlapon öreg házaspár kis unokáival, ifjú menyasszony nagybajuszos vőlegényével jelenik meg. A dicsőség jelvényeivel koszorúzott s huszárlovon vágtató multszázadi baka ma éppen olyan mulatságos «jó pofa», mint azelőtt volt. Nincs műbecse. A fényképészet kuriózumai közt igen jól lehet mulatni a nélkül, hogy a műalkotások légkörébe emelnők a diákcsoportokat és a derék nászutasokat, akik egy yachton vitorláznak — persze a «fénykép-irodában».

Tükör 1936. apr 278. l. képpel

Marastoni Jakab

irod.

Élctrepch. 1846. II. 505.

l.

Marastoni Jakab

wód

Csánky Miskolc

Marastoni Jakab

MDK

Bíró Béla: Waldmüller kedvelője a magyar országgyűlésen 1847-ben

M.M.M. Évkönyve 1951, 127 l

Marastoni Jakab

írd

Kremmer Dezső dr

Az első pesti festő-
iskola.
[Bp. 1916].

Részletes életrajz.

MOB kut. 1871.7.

BUDAPEST, 1939
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Marastoni Jakab

1. Férfi arckép
2. Női arckép, Oval, slaff-
deskára, 18 x 21 cm.
Jelzés: Marastoni 1838
Kiállító Szögyén-Marich
Mária grófnő.

Horszombatholy. 50,51. l.

563

1909.

márczius 2-án.

és a mely balról látható
Közelében, de

látható Ponyva alkotmány, a mely
asszonyok mennek, középütt
kkal és felhajtott tetővel, míg jobb-
sátrak vannak, a melyek mellett
ozók verődtek csoportokba. Az
ruhát viselő uri nő válik ki. A
estett oromzatos és emeletes há-
alól balra: »GÓTH M.4.

9:61.4 cm.
úvészeti Társulat tavaszi
ájus hó 14-én kelt 53947 sz. leirat

Marastoni Jakab

l.

Kekes Jakobey

5 l. 6 l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER-NOVEMBER

31 nap — 44. hét

30 sárnap	
31 létfő	
1 Kedd	Mindenszentek
2 zerda	
3 ötörtök	
4 éntek	
5 ombat	

Marastoni Jakab

wód

Koltayolaszmagyar

76. P.

Morvay Gizella III. évf.

da Erzsébet III. évf.

nány Klára I a. Gündisch Margit I a,

s Margit

ér: Szebenyi Gabriella.

a: Cser Irén III. évf.

Maraston Jakob
(Giacomo)

Thieme Becker

XXIV. St.-L.

(Lyra)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hunler Dezső

épitész.

Marastoni Jakab

1846. okt. 3an a délutáni órákban nyitá meg az általa alapított első magyar festész akadémiát. A művész már 14 évi lakik a házában. Részletesen leírja, hogy mi van az egyes termekben: I – IX. d. teren van. Festészeti termek és egy szobor teren. Minden vagyonát belefektette az akadémiába. Tehát mind több tanítvány! Most pedig – írja a végen – éljen a derek alapító.

Életkepek. 1846. II/479–480 l.

VASÁRNAP

14

Kath. A4. Cantate
Prot. Bonifác

Ógörög Május 1. B. 4.
Izr. Lag Beomer

HÉTFŐ

15

Kath. De la Salle
Prot. Zsófia

szabadság

KEDD

16

Kath. Nep. sz. Ján.
Prot. Mózes

☾ Utolsó negyed 13 ó. 50 p.

SZERDA

17

Marastoni Jakab

festő

l.

Biró – Barabás

220. l

NYIRBATOR

Marastom Tarab

Pozsonyban

l.

Forum

1934. 308. l.

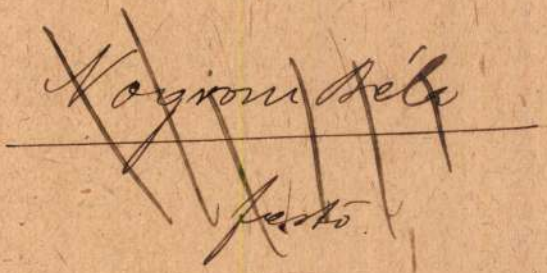

Marastoni Jakab

1846. april elején megérkezett olaszországi utazásából rakottan igen nagy mennyiségű műtárgyakkal, festész akademiájának fölszerelésére szolgálandókkal stb. 1)

irodalm. 2)

---

1) Hetiszemle. Honderü. 1846. I. 253.
2) " " " 1846. I. 294. l.

Marastoni Jakab

Kremmer Dezső: Az első pesti festőiskola

8°, OK, 15 L, Budapest, 1916.

Marastoni Jarab, festő M.D.K.
1804-1860

Velencében n. de Magyarország-
ba szakadt és az Első Magyar Festészeti
Akadémia fáradozásai körüli nyilvános
elismerése képpen 1864. nov. 16-án Pest vá-
rosa díszpolgárai közé választotta. Szerző rés-
latesen ismerteti először saját, majd a fes-
tőakadémia műterméneк berendezkedé-
sét, Marastoni kerdeti nagy sikereit ./.

Dr Farkas Elemérné: Az Első Magyar Festészeti Akadémia

BUDAPEST, Bp. 1967. IV.évf. 9. sz. 36-37 old.

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő

a Szabadságharc utáni idők nehézségeit, amikor úgy az ő művészi tényredése, mint az iskoláját hőrönybe fuglad. Hiába tett javaslatot egy állami szanálásra – reményei nem váltak valóra s ő elborult elmével halt meg az Irgalmasok kórházában. Szerző közli az 1845-ből származó Önarcképét, és a Festéparadémia 1855. aug. 18-án tartandó díjosztására szóló meghívót.

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 3. sz. 36-37.old.
dr. Farkas Elemérné: Az Első Magyar Festéi Akadémia – és elapítója: Marastoni Jakab.

Marastoni Jakab

A festészeti akademiát
szamolitó társulattól
az ~~akadem~~ társulati nö-
vendékek tandija fejé
ben fapénzzel együtt
1858 ban 865 frt 18 kr
kapott.

N

93 l.

Marastoni Jakab

A második kiadásban is számos javítás volt; most azon-
an a harmadik teljesen átdolgozott kiadás mint új könyv
ép elénk, a mely hosszú évek [illegible]ztalatainak felhasznál-
ásával most már szinte kifogásmint és a gyakorlati siker
zempontjából tökéletes. Mert ennek a nagyszabású mun-
ának a tökéletesitésében húsz év óta eszt vett mindenki,
ki a Róder-féle levelek régebbi kiadásban [illegible]
A magántanulók, mikor tanulás közben valahol nehéz-
égre, nem világos részre bukkanták, levélben kértek fel-
ilágositást a szerzőtől. Igy évek során [illegible]sebb
nyag gyűlt egybe ezekből a levelekből, s az új harma-
ik kiadás felhasználta már ezt az anyagot is. A szerző,
óder Adolf, nem érte meg az új kiadás teljes meg-
elenését; a 17-ik levél volt az utolsó, melyet revideálhatott.
De a munka további ivei is egy kiváló nyelvtudósunk,
Tolnai Vilmos gondos felügyelete mellett nyomattak ki.
A levelek kiállitása a kiadóczég dicséretére válik. Magán-
anulásra jobb eszközt nem ajánlhatunk senkinek.

A Magyar Könyvtár kötött kiadása. A *Radó Antal* szér-
esztésében és a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) czég kiada-
ában megjelenő Magyar Könyvtár sárga füzetkéi, melyek
mmár országos népszerűségnek örvendenek s diadallal kezdik
gyre jobban kiszoritani a *német* Reklámfüzeteket, ezentúl kö-
ött kiadásban is kaphatók lesznek. A kiadó izléses, erős és
azért megis olcsó kötést alkalmazott, s egyelőre fix kötött

Lippich Laborm
49. l

számot adott ki több magyar, olasz stb. elbeszélő művei csoportositva olykép, hogy a kötés minden kötet árát csupá 30 fillérrel drágitotta. A Magyar Könyvtár kötött kiadása helye foglalhat a legdiszesebb könyvtárban a diszművek közöt Kötve kaphatók eddig egy-egy kötet Jókai két füzet elbeszé lése; Jókai két szinműve: *Fekete vér* és *Helvila;* Arany János a *Toldi trilógia;* Porzó (Ágai Adolf) és Papp Dániel elbeszé lései; Sipulusz két füzet humoreszkja; Bársony István: *Va dász-történetek* és Thury Zoltán: *Urak és parasztok;* Mura Károly: *Mese-mese* és Tábori Róbert: *Különös történetek;* ké füzet olasz elbeszélő; Wells új regénye: *Világok harcza* Ibsen két szinműve: *A népgyülölő* és *A társadalom támaszai* Hamarosan következnek majd további füzetek is.

A negyvenkétesztendős naptár. Szép kor még akkor is ha ember éli meg. A férfiúi tetterő, a higgadtság, a meg állapodás kora. És ezt a szép kort érte im meg az *Athenaeum Nagy Képes Naptára*, mely negyvenkettedszer jelenik meg a nagy közönség előtt és a komoly, az élet minden viszo nyára tekintettel levő férfiú erényeivel ékeskedik. Szives készséggel ad felvilágositást mindenről, a mit az év folyamá ban tudni szükséges. Hogy ne csak az elmének, de a szív nek is kijusson a maga tápláléka, az ismeretterjesztő részhez a szépirodalmit csatolja, a melyben hazánk és a külföld leg kiválóbb iróinak költeményeivel és elbeszéléseivel gyönyör ködteti az olvasót. De legkimeritőbb a naptár közhasználat része és a tiszti czimtár. E két rész maga is hatalmas kötetet tesz ki és a budapesti kalauztól a posta- és távirda-árszabályig minden gyakorlati tudnivalót magában foglal. Hogy az a nagy, szebbnél-szebb képekkel illusztrált naptár mégis csak 2 koro nába kerül, az csak a negyvenkétéves tapasztalatból szerzett okosságnak tulajdonitható, mely arra tanit, hogy azt szereti a

Marastoni Lakat

1845 ben vanderte elő szőr a mu-
ki állítás. 1846 ben másodszor. 1)

irodalmához 2)

irodalmához 3)

irodalmához 4)

irodalmához 5)

irod. 6)

1) Hetiszemle. Honderű. 1846. I. 497 l.
2) " " " II. 74 á 75. l
3) " " " II. 139. l
4) " " " II. 176. l
5) " " " II. 277. l.
6) " " " II. 297. l

~~Ferenczy Józef XX~~

Marastoni Jakab

l.

Mátrai 1862

14, 15. l – 54 l.

elsőrendü érdeke.

A kimutatásban Cim csak az 1-
és 10—11. rovatait tartozik kitölteni. I
járandóságokat is nyujt, a kimutatás há
A kimutatás felső jobb- és balsarkába
továbbá a táblázatos rész 6. és 7. szá
pénztár, mig a C-vel és D-vel jelzett ro
és balesetbiztositó pénztár tölti ki. A k
portómentes levélben, melynek boritékár
„Az 1907. évi XIX. t.-c. alapján portó
hogy a feladó munkaadó és pedig a k
adótól.

A kimutatást a legnagyobb pon
tokkal kell kitölteni, mert az a munk
bérösszegek kirovásához szükséges ad
adatokat hoz a pénztár tudomására, ki
képest 400 koronáig terjedhető pénzbü

Végül szükségesnek tartja már n
a fentebb előirt határidőn belül meg ne
Pénztár által hivatalból fognak megálla
ellen irányuló felebbezésnek az 1907 :
hely adható.

Fogaras, 1912. február

Raktsz. 1690 Nyom. és kaph. F

Marastoni Jakob

l.

Schoen 1948

25 l.

Kriegern János:

Térdig, áll, szem be néz
leereszt~~e~~ette ~~tartja~~. Pápaszeme
vált. Nyakravalója fekete, k
vetve. Felirata a kép alatt

„JOH. KRIEG
k.k. Gener

alól balra: „GEM. V. ZALDER
LITH. V. ED. KAISER

s jobbra: „GEDR. B. J. RAUH"

legalól balra: „WIEN, bei L.T.
jobbra: „Eigenthum des

Könyomat, az
Körétette:

Ltsza 8755

Marastoni Jakab
(Marastoni Giacomo)

źród.
2

Budinis
157 l.

MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

6394. szám

F.é. január hó 21-én 618 sz.
a várfelügyelő értesitése czélj
a zólyomi m. kir. adóhivatalhoz
solatát.-

Egyben felhivom a Bizottságot
jövőre ezen adókat az általa kez
a mennyiben az utalványozott áta
je az átalány felemelését.-

Marastoni Jakab

Úvod
z
Kaposy János
Magyar művészeti
akadémia terve a
XVIII. században –
Bp. 1941. 11. l.

3898. Munkácsy Mihály:

Sz. Munkácson 1844 Február 20-án. F

Társaság az ablak elő

A háttérbeli kertre n

~~Az előtérben~~, a fehér
~~körül~~ két hölgy és két úr ké
lőbbiek egyike jobbrafordult
előrehajolva hallgatja a pir
~~[illegible]~~ szé~~[illegible]~~en elhelyezkedett
előtte lévő szék támlájára n
vetett. Öltözete a hölgyekn
a férfiaknak ~~pedig~~: kabát, té
czipő. ~~A háttérben az ablako~~
zése alól jobbra: „Krasznay F
csy M.“.

Pastell, méretei 60.8:47
— Vétetett özv. Krasznay F
én (1460-909) 600 K-án. -- ~~Kif~~
~~nyugtára~~ -- Elszámoltatott 19

Ledni.

1909

Marastoni Jakab

Perállag III.

1486. l.

szépiával festett Szt. Ferenc. Pápa, XIX. sz. e. —
von Säulen getragenen Baldachin der heil. Franciscus.

. sz. e. Fedelének gombja hiányzik. — TEEKANNE,
Holics, Anfang XIX. Jahrhundert.

/III. sz. — KAFFEEKANNE mit Deckel, Fayence,
Jahrhundert.

HP. Holics, XVIII. sz. — DECKELDOSE, Fayence,
olics, XVIII. Jahrhundert. *(Illusztrálva XVII. táblán.)*

VIII. sz. — KAFFEEKANNE, Fayence, mit kobalt-

lt tájképpel. Holics, XVIII. sz. — SAUCIERE, ohne
eigen in Purpur. Holics, XVIII. Jahrhundert.

II. sz. — SALZFASS MIT UNTERTASSE, Fayence,
Jahrhundert.

füllel és fogóval, domború strassburgi bíbormintával.
ENTERRINE, Fayence, oval. Gerippter Körper mit
ics, XVIII. Jahrhundert. *(Illusztrálva XVII. táblán.)*

Marastoni Jakab

l. Genthonnymagyfest

39-40. l.

645. KÉT CSÉSZE ALJJAL, porcella
virágok. Bécs, 1847. — Zwei Scha
und in vier Kartuschen farbige

646. KÉT MOKKACSÉSZE, porcellán
Porzellan, mit Blumendekor. Bö

647. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcell
két fácán. Francia, 1830 k. — G
Goldkartusche Landschaft mit Hi

648. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, aran
Untertasse, Porzellan, auf Goldfo

649. KÉT ÁLLÓLÁMPÁS, porcellán,
Stehlampen, Porzellan, in Bronze

650. TEATARTÓ PALACK, porcellán
XIX. sz. — Teeflasche, Porzella
XIX. Jh.

651. KÉT GYERTYATARTÓ ÉS EC
Berlin, 1850 k. — Zwei Leuchte
Berlin, um 1850.

652. KIS VÁZA, porcellán, négyzetes ala
— Kleine Vase, Porzellan, viersei

n, zöld alapon szines medaillonokkal. Meissen, XIX. sz.
auf grünem Fond farbige Medaillone. Meissen, XIX. Jh.

lalán barna kartus. Bécs, 1780 k. — Zwei Apothekertie-
une Kartusche. Wien, um 1780.

n, zöld alapon domboru és aranyozott füzérekkel és két-
XVIII. sz. v. — Zwei Prunkvasen mit Deckel, Porzellan,
dete Girlanden und je zwei ovale farbige Medaillone. Ber-

zdes testtel, füllel és kiöntő csővel. Szines virágokkal.
— Kanne, Porzellan, gerippt und profiliert, mit Blumen-
5—30.

cska. Höchst, XVIII. sz. — Stehender Chinese, farbige

es és arany, Sèvres modoru virágos diszitéssel. XIX. sz.
Blumendekor in Sèvresmanir. XIX. Jh.

arany peremdiszitéssel és szines pásztorjelenettel, Sèvres
ller, Porzellan, mit blauem und Goldrand, im Mittel far-
X. Jh.

aranyindák közt szinesen három bika. Bécs, 1807. —
zwischen Goldreliefranken drei Stierfiguren. Wien, 1807.

Marastoni Jakab

l.

Mühsarnok

1901. 16. l

1555. Willroider Ludwig:

Sz. Villachban 1845 jan

Az est.

A sikvidék előterében tó v
rait tükrözi vissza. Partjain
hátrább, a sűrű erdő elején, egy ha
hérfűzfa áll. A sűrű fák közt a vil
térben jobbról facsopor
hozott. alól balra jelzé

Vászon, méretei 172:240 c
Vétetett 1897: VI. 10-én
Elszámoltatott 1897: IX.
Az elszámolást elfogadta
(350/97.)-

904: IV-28.

Marastoni Jakab

Perálltörtképes

594 l.

Marastoni Jakab

vrod
z
Lázár mmyövöje
26 l.

Marastoni Jakal

11 képe

lásd

z

Iml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Maraston Jakab

l.

Művészeti lexikon

476. l.

Műcsarnok

1927. magyar táj. 506

Franz Edc. ág. h. ev. lelkész III. 240

Marastoni Lakad

<Az első magyar festészeti aka-
demiát gyámolító társulat>
f. hó (ápr.) 20án az akademia
helyiségeiben közgülést volt
tartalmó, melynek tárgya a 16
év óta fenálló társulat fel-
oszlása volt. Marastoni Lakad
mindenkább gyengélkedése mint
kénytelen az általa alapított
festészeti akademiát megszün-
tetni s így az azt gyámolító
társulat is feloszlik.

Lásd még Budapesti Hirlap

Szóval a Marasztoni-aka-
demia megszünt
1860-ban.

<> Vas. Ujs. 1860. 202. l
és 215 l.

Marastoni

Ki huzamosabb idéig lakván
már itt, magyarok tartja
magát, a milt hetekben
(1846. márc) tért vissza
velencei utjából. s jelen-
leg fertészeti akademiája-
nak rendezésével foglalkozik

Életképek. 1846. I. f. 447 l.

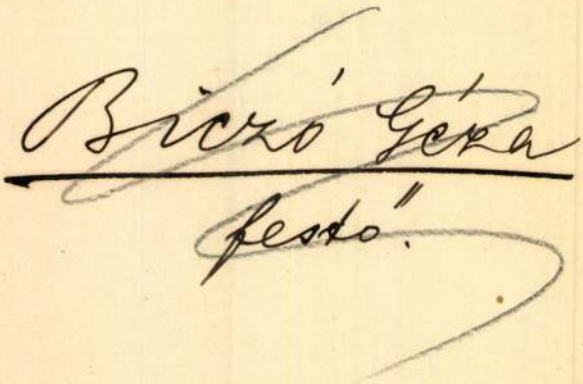
Bíró Géza
festő.

Marastoni Zarab

l.

Schoen Buda és Ebuda

6. l.

Budapest V. 259

Marastoni Jacopo

Nód

Gereuropaihely 2

26. l.

Vasárn. **3** Manszvét		Protestáns: Hilda Görög: Teoktiszt Izraelita: Elul 12
Hétfő **4** Roza	Holdtölte 6 óra 4 pk.	Protestáns: Rozália Görög: Babilasz Izraelita: Elul 13
Kedd **5** Lőrinc		Protestáns: Viktor Görög: Zakariás Izraelita: Elul 14
Szerda **6** Ida		Protestáns: Zakariás Görög: Mihály Izraelita: Elul 15
Csütört. **7** Kassai vért.		Protestáns: Regina Görög: Szocont Izraelita: Elul 16
Péntek **8** Kisbold. A.		Protestáns: Mária Görög: Kisbold. A. Izraelita: Elul 17
Szomb. **9** Klav. Péter	1933 **SZEPTEMB.** 30 nap	Protestáns: Ádám Görög: Szeverián Izraelita: Elul 18

36-ik hét. Nap kelte 5 ó. 20 pk. — Nyugta 18 ó. 37 pk.

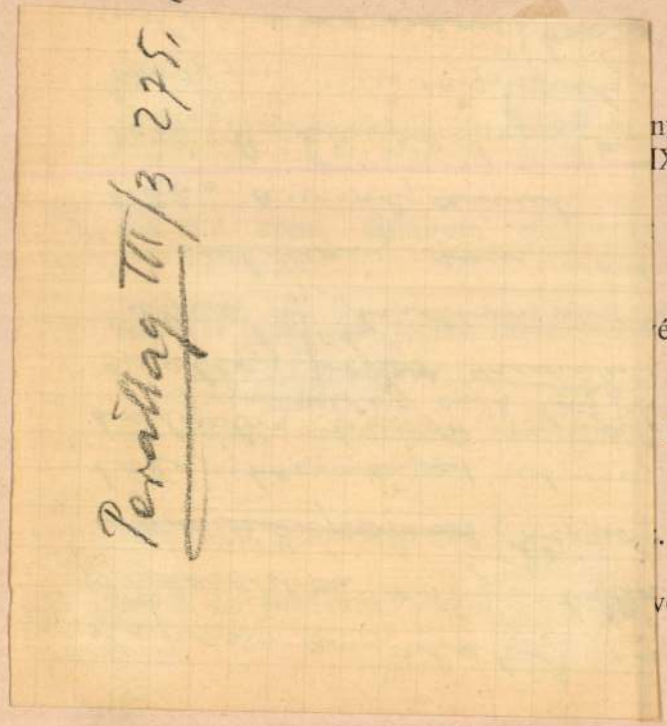

nyugvó ka-
IX. sz. e. f.

faszobor.

ésett diszí-

komponált

. e. f.

vó katona

652. **Képkeret,** öntöttvas, csipkés lombdíszítéssel. Német

653. **Teve,** féldomború, öntöttvas. XIX. sz.

654. **Kehely,** ón, balluszteres szárral. XIX. sz. e.

654/a. **Két gyertyatartó,** sárgaréz, szára ágaskodó medve. XIX. sz. m. f.

655. **Kupa,** ón, fedeles. XVIII. sz.

656. **Gyömbértartó,** ón, hatoldalú. XVIII. sz.

657. **Gyömbértartó,** hordóalak. XIX. sz. e. f.

658. **Gyömbértartó,** ón, hatoldalú. XVIII. sz.

659. **Feszület,** öntöttvas. XIX. sz. e. f.

Marastoni Jakab

irod

Lipsiae 1901.

49 l.

Marastoni Jakab

l.

Kósa 195. l.
201. l.
202. l.

Marastoni Jakab

a Scherz család
arczépe (ifiken mással)
a rozsonyi városi
muzeumban, dajf.

Repr

Muzeum mesta
Bratislavy

Bratislava č.n.
VII. tabla

Carludovica palmata

panamai pálma

Marastoni Jakab

festo

l.

Márk Barönélet

143. l. 144. l.

202. l. 220. l

zeitlich ersten Werke in der Kanzel des
ary weisst auf mehrere Marmorsarkphage
mals vom pisanischer Heer aus Griechen-
po Santo Aufstellung gefunden hätten, wo
ier wäre in erster Reihe der Hippolyt
cht nur in der allgemeinen Anordnung,
otiv, Stulform/mit der Maria der Anbetung
t Maria eine deutliche Übernahme der lie-
fühl bei Nicolo Pisano. Reperturium für
1905, 3.
u sein. Auch die Gestalt der Hannah hat
hag bis zur Darstellung im Tempel auf
te zurückgelegt. Innerhalb derselben
ovanni Pisano, Strassburg 1904 11. S.
aren Jupiterkopf, während der Hohepriester
en Marmorwase des Campo Santo war, und
em Sockelrelief der Antoniussäule im

Marastoni Jakab

l.

Gerő Művészetről

141, 156. l.

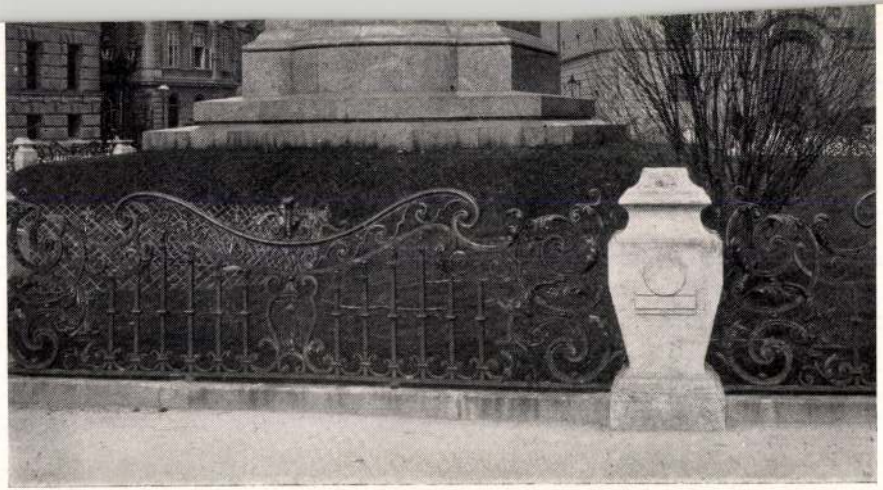

La statua di Maria Teresa a Posonio
Opera di GIOVANNI FADRUSZ, distrutta dai cechi nel 1919

Marastoni Jakab

ísnad

Ujh Föv. 21. l. – 23. l.

1859-ben megvakult
1860-ban felosztott pesti aka-
dzimiája. Tanszerei a fővárosi
iparrajz iskolába kerültek.

16684-88. Posner, Budapest.

Marastoni

1840. pesti kiáll: arckép. (51. sz.) Arcképek (70 és 71 sz.) 89-92. sz. alatt arcképek. 137-8 sz. a. arcképek. 158 sz. alatt. Szálom: 159-62. arcképek. 163. sz. a. Galádkép. 167. Tiziano után. 174. Arckép. 181. sz. Velencei vízhordó leányok. 182-91. Arcképek. 214. arckép.

A pesti művészeti egyesület. Athenaeum. 1840. II. 16. l. 31. l.

(nemegyikben mód nélkül is kiálta a szinezet, a keresztelő János — pedig mumiai sárga bőrű lény.)

(Pesti műkiállítás. Honmüvész 1840. 429 l. 445 l.

Parlagi

Marasztoni

művész képző akadé-
miájának és berendezésének leírása.
et kőrösségnek 14 napig kőszemlése
nyitva volt.

Pest várása azzal mert többszegény gyer
meket ingyenoktat tisztelet beli polgarová
valaszfalta M. et.

Pesti Divatlap. 1846 793 l.
814. l. [illegible] l.
és 956. l.

Marasztoni Zakab

Esti tájkép. megnyerte Csernovits Péter.

Olaszhoni korcsma. Karácsonyi Guido nyerte.

Eszmény lány. nyerte Roeszner F. M.

A Marastoni-féle festészeti akadémiában a képek kisorsolása. Vas. Ujs. 1859. 21. 8

MDK

Marastoni Jakab
festő

Marastoni festő iskolájában Funegutti Jakabot, olasz restauráló művészt szerződtette.
D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap
1841-1849

MMM Évkönyve 1951, 143 l.

Marastoni Jakab

l.

Schoentábáni

7. l.

tobbszor

Érkezett 1905 szept. 7.

816/1905 sz. (

Az Orsz. Tanács rövid úton átteszi a Beregm. Ulagy. Köz-
mův. Egy. Beregszász városban vármegyei mint. és köz-
könyvtár létesítésének biztosítása iránt benyújtott
folyamodványát. (válasz X. 25.)

Marastoni Iacopo

prod
a

Fenno-Ugrica

534.l

Marastoni Jakab

1804 – 1860

l –

Balás Reformkor

g. l.

Cseuz Mátyás, áll. tanító

X. 173.

Marastoni Jakab

Vrod

Budapesti Hiradó

1846. I. 94. l. 195. l.
207. l.

Bevegézte az előkészületeket akademiciája megalapítására
febrúár elején Velencébe és Florencz
utazott szobrokat s egyéb be
mutákat 5–6 hét multva
jön vissza.

Nyelvünket már meglehetősen
ésti

Két hónapi távollét
után haza érkezett

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... (

.....

tanu.

.....

tanu.

Marastoni Giacomo

Velencei festő 1842 ugarán Kolozsvárt működött. Egy fényképért 7 pengő formtot kért. Fényképein kívül figyelemmel méltók olajfestvényei is, különösen az, meg az álmot ábrázolja s meg a velencei vízhordókat tömbbe előtekbe. Tudtunkra ez az ur festi, jegyzi meg csillag alatt a szokasztó, ki azonban már Tolnát Baranyát bejárta, mint az illy vándormüvészek szokták.

Regelő. 1842. 573. l.

Marestoni Zakab

1. Esti tájkép (Csernovics Péter)
2. Olaszhoni Koresma (Gr. Karátsonyi Guido)
3. Eszmenyi lány. (Roeszner F. M.)

e képeket a festészeti akadémiát gyámolító társulat tagjaiköst sorsolták ki 1858 ban, s nyertek a zárójelben feltüntetettek.

N

12 l.

(Gróf Pálffy Móricz) Jelz.: Marastoni A. 1882. Kőnyomat, 4°

Ráth Károly / pesti ügyvéd. Jelz.: Marastoni Antal 1863. Kiadta: Sarkady István. Kőnyomat, folio.

Marastoni A.

Mardstoni Anton

geb. in Pressburg

187. alt.

Vater Director d. Maler akademie in Pest

Bècsi akadèmia

1855-56 jh zy

1855
18

1837

1815

Molecz Béla, könyvtáros V. 189.

Marastoni Jakab

l.

Thirfelödmäntul

151. l.

Római üvegtárgyak VI. 270

Maraston Jarab

l.

Benzov Bratisl.

100. l.

Marastoni Jakab

red

Les Pbreg

154, 155. l.

IRODALOM

-M.o.Müeml.II.706.l.
-Myskovszky V:Arch.Ért.1894, 410.l.
-Schem.Cassov.1899,97.l.

JEGYZET

Marastoni Jakab

1

l.

Gerevich Tivadar

257. l.

Marastoni Jakab

wód
z

Wag Dej

212. l

néz. Hosszú haja, szemöldöke,
retvált ; szemöldöke és szeme sötétbarna.
d nyelü fokost tart, dolmánya és men-
és zsinórzással diszitett.

cm. (Ltsza 433.)

eztetett át.

Marastoni Jakab

wód
z

Péter II

92, 93-P.

Eccellenza

Il sottoscritto

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Marastoni Jakab
festő
a bpesti tabáni
rk. templom oltárké-
peit fenti festette

Rupp Jakab =
Buda-Pest és Környé-
kének helyrajzi tört.
Pest 1868. 168. l.

Vallò István

Győri képeskönyv

Officina képeskönyvek 39. sz

Marastoni Jakab

festő

d. Biró Erdkast

98. l.

Marastoni Jakab

l.

Evang. Templ.

330. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Marastoni Jakab

l. Evang. templ

330. l.

Marastoni Jakab

(Giacomo)

festő

rod 137-138.

Budinis 157. l.

Női fej, enszergomi
[illegible] muzeum
Repr. u.o. CLXXXI. tabla

Női arckép. Repr. u.o.
CLXXXII. t.

270

Maraston Jakab

festette a harkai
ev. templom oltár-
képét

l.

Sajtosi Szemle

1940. 162. l.

Viselet. T. 2179.

Férfi ruha.

Az első alak huszártiszti egyenruhát visel, mig a többiek magyar ruhába öltöztek mentével, atillával és bekecscsel. A háttérben kert és házak látszanak. Felirata:
alól balra: [illegible] Marastoni Antal 1864.

Kny., mér. 22.4 : 44 cm.

Pálffy Móricz. 10945

Mellig, kissé balra fordul, katonai egyenruhában lelógó rojtos nyakkendővel. Jelzése
alól balra: Marastoni A. 1862.

Fénynyomat, magassága 12 cm.
A 3682 sz.a. őrzött eredetinek reproductiója.

Szn. 4-905
19 26-905-4

Pálffy Mór gr:

Mellig, hétnyolczad balra. Rövid haját s bajuszt hord, arcza pedig leberetvált. Nyakkendőjének rojtos végei elöl lelógnak s atillájának paszomántgallérján három csillag van. Felirata a kép alatt két sorban:

„Gróf Pálffy Mór
Magyarország kir. Helytartója"

a jobb karnál: „Marastoni A. 1862"
s alól középütt: „Nyomt. Pollák Testvérek. Pesten, 1862."

Könyomat, az alak nagysága 12.2 cm.
Rajzolta: Marastoni A. 1862.

Ltsa 3682 (chin. papiroson).

Viselet. T. 2182.

Férfi és női ruha.

A diszes tánczteremben rendezett bóhoczestélyen megjelentek különböző ruhát viselnek s közülök egy férfi válik ki magyar ruhában és a baljában lévő léczen: „Ne bántsd a M." L Felirata:

FÉRFI-DIVAT FUTÁR. L szavakkal

alól balra: Köre rajzolta Marasztony Antal.
jobbra: Nyomt. Pollák Testvérek Pesten 1864.
legalól balra: Február 1864.
jobbra: Kiadja Kühn Károly (Váczi-utcza 1. sz.)
hirdetésének szövege három soros.

Kny., alányomással, melynek mér. 26.9: 42.3 cm.

Marasztoni Antal (?)

Szt Istvan Köraje.
Ernst Lajos tulajd.
mondja:

vid

Ent-Tort. 83. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

élyezem:

..... vagy helyettesének
láírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Marastoni Antal

Bornemisza Anna egy
orac Uralma.

Vizkeleti Béla terve
után rajzolta Marastoni
Antal

Kojnát, nagy folio -

A Családi Kör "II félé-
vi nagy mulatja 1863.

Marastoni Antal

Izabella Királyné anyai
áldosata.
Kőrmat, nagy folio.
Vizkeleti Béla terve
után köre rajzolta Ma-
rastoni Antal

A Csalách Kör I féle-
vi nagy mulatja 1864

Ráth Károly:

Derékon alól, áll
ve tartja s balját kard
tatja. Haját előre fésüli
nek gallérja lehajtott, csom
be van gombolva s vállra
alatt két sorban:

„RÁTH
PEST

a jobb karnál: „Marastor
1863

alól balra: „Az utánnyom
jobbra: „Nyomt. Poll
s legalól jobbra: „Hazaf
S.

A = HA

Könyomat, az alak n
Körenpolta: Marastr
Ltpa

Marastoni Antal

ra, hétnyolczad balra. Jobb kezét leereszt-
jának kosárnélküli markolatán nyug-
s bajusza s kecskeszakála hosszú. Ingé-
nóra kötött nyakkendője rojtos, atillája
vetett mentéje prémes. Felirata a kép

KÁROLY
i ÜGYVÉD"
ni Antal
"
nas fentartatik"
ák Testvérek Pesten 1863."
úni tisztelesből, kiadja:
ARKADY ISTVÁN
INAL s szerkesztője."
agysága 18.3 M.
ni Antal

8200 (ch. pap.) 178/94 № 12.

Marastoni Antal

festő

szül. Pozsony, 1855-ben

18 éves

lásd

Fleischer Bécs 66. l.

Marastoni Antal, festő, szül. Pozsonyban, Pestre áttelepedett festő fia, 18 éves korában, 1855—56 a festészeti előkészítő szakosztály növendéke volt.

NICOLA TANEFF

Marasztoni A.

1865 ben több
vagyot kérszett
a Vas. Ujs.
részére.
Fő városi
életkepek
Itb.

Horváth Henrik

Horváth Tibor

Höllrigl A. József

Hunyadi József

Huszár Lajos

Jajczay János

Jajczay Jánosné

Kalmár János

Kampis Antal

Kapossy János

Kelemenné Berkovits Ilona

Kopp Jenő

László Gyula

Mihalik Sándor

Nagy Zoltán

MARASTONI 1. *Antal*, festő és grafikus, * Pozsony 1835. M. 2. fia. Atyjánál Pesten s 1855-től a bécsi képzőm, akadémián tanult. Az 1860-as évektől Pesten mint illusztrátor (Vasárnapi Ujság, Hazánk s a Külföld) és kőrajzoló működött. Jelentékenyebb kőrajzai: Izabella királyné anyai áldozata és Bornemissza Anna egy órai uralma (Vizkeleti Béla tervei után), Szent István, továbbá báró Jósika Sámuel, gróf Pálffy Móric és Ráth Károly arcképei.

E. G. II. 821

Hadsereg.

Uhlánus.

A balra fordultan álló
lyel lándzsájának nyelét is
re könyököl, mig balját kard
götte az épületen innen lova
sapka tollal, váldravetett m
ros hajtókával, piros nadrág

a kép fölött: Die k.k.
és az alatt: Uhlanen.

Szines kny., mér. a

Szn. 176-
634-904-

Marastoni Antal

Szent István koronáját
pólajainlja Kűr má-
riának, Kőrajz,
Tört. Képes.

Lepold Antal

Szent István ikonográ-
fiája.
Sestrent Istvánemlékk
III. k.

144. l.

Marastoni Antal

lásd

Kléber G.

1) Meráncs vidéke – Marastoni Antal rajzi után kiszúlt fametszet Haraúk i.a. Kulföld 1865. I. 165. l.

Atb.

többet is kiszúlt, de valamint nem érde mes felsorolni szignatúrája ~~[illegible]~~ M

Marasztoni Antal

wód

Rosner Ungarske

14.-l.

BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE-U. 10.

.....szám

dr Szentiványi Sölitkar úrnak

944.91

264

Marasztoni A

illusztrácziok Vasilyp

1865 cif.

Marastoni A

Báró Zsóka Samuel.

Közönet, folio.

Marastoni A. 1862.

Marastoni Jakob

rod

Haeufler 1854

I. 149. l
150. l
152. l

jában, valamint ötösosztású keretében piros szegfűtövekkel és ú. n. Jordesz virágokkal.
Mérete 230×145 cm.
Kis-Ázsia, XVIII. század.

HATOSZLOPOS LADIK IMASZŐNYEG
(217. kép)

Piros tükörrel és hatoszlopos lépcsős imafülkével. Türkiszkék boltmezejében nagy sarlós leveles és rozettás díszek. Fehéralapú keretét egymás mellé állított piros gránátalmás, tulipánvirágos és rozettás díszek töltik ki.
Mérete 185×130 cm.
Kis-Ázsia, XVII. század e. f.

LADIK IMASZŐNYEG

Fehér tükörrel. Hármastagozású imafülkéje két szalagidomú stilizált oszloppal ékes. Boltmezejében sötétkék alapon piros és fehér sarlós levelekkel és virágrozettával. Fölötte kampós ívsoros dísz. Boltsávjában lila alapon öt vörös és fehér tulipántő váltakozik. Piros keretében virágos és leveles indás futó dísz.
Mérete 165×112 cm.
Kis-Ázsia, XVIII. század eleje.

LADIK IMASZŐNYEG

Piros tükrében virágpalmettás nagy dísz. Ívsorában kampós csillagok. Boltmezejében három nagy tulipántő; közte két virágszál. Hetesosztású

Marastoni Jakab

l.

Rabhaladó

191 l.

Más természetű mérő- vagy ellenőrzőműszere
mérők stb. értelem szerint az előbbi megállapítás a

7. **Áramszámlák kiegyenlítése.** Az áramszá
BFEM-nek rövidebb időközöket is megállapítani a
alkalmával fizetendők ki, még akkor is, ha a szám
a felszólamlás jogosultnak bizonyul, visszatérítés
mával ki nem fizettetik, joga van a BFEM-nek az
fényképes, havonkénti lebélyegzéssel ellátott igazol

8. **Óvadék.** BFEM jogosult a fogyasztóktól
felelő biztosítékot követelni arranézve, hogy ez u
eleget fog tenni. BFEM erre vonatkozó elhatár
tartozik.

Biztosítékul olyan budapesti pénzintézet ré
gálhat, amely pénzintézetnek betétkönyveit az állam
képpen elfogadja. Az óvadékul letett takarékbeté
(fogyasztót) illetik, az után a BFEM-től külön ka
elhelyezett pénz értékében bármely okból beálló
terheli és ebből kifolyólag a BFEM ellen semmifé

Az óvadék elszámolása az áramszolgáltatás

BFEM jogosult a fogyasztás biztosítására a
erejéig beszámítással élni és e célból úgy a betétössz
az áramszolgáltatás megszüntetése után további
bírói közbenjárás nélkül felhasználni.

Az óvadék letétele nem érinti a BFEM az
óvadék felhasználása után fennmaradó követelésén
folyamatba.

A fogyasztó köteles az áramfogyasztás me
lyesen, vagy pénzfelvételre jogosított meghatalmaz
történt, a BFEM jogosult a fogyasztás megszüntét

Giacomo Marastoni F. M. 19.

budai - tabáni tpl. 2 altárdíp. (Ly. N. r. 185)
szt. kataliv eljegyzése, szt. eschéd.
1851 kr. és a szanavici rö (Harlin)
1852 II jó annya. (Ly. N. r. 198)
Sok rösz.

Marastoni Jakab

"Önarckép"-e a magy.művészképmások kiállitásán
a Szépmüv.Múz.-ban.

Ujság, 931.V.6.

Marastoni Jakab

Önarcképe 1845-ből, a magy.művészképmások kiállitásán.

P.H.931.V.6.

MDK

Marastoni Jakab

Lacikonyha a Döbrentei téren, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.

1927. jan.

M.D.K.

Marastoni Jakab

festő

„Rák" című festményét honyhai falvédőnek reprodukálta a Képző művészeti Alap. „Rák" (repro)

Bars Sári: Falvédő a honyhában.

Nők Lapja, 1966. jan. 1 - 26 lap.

Marastoni Jakab

Az Árverési Csarnok aukció-kiállítá-
sán Görög nője szerepelt.

PH. 930. XII. F.

Marastoni Jakab

l

A magyar festőmű-
vészet albuma

73 l.

vár. 3. Szent István terem a királyi várban. 4. Trónterem a királyi várban.

9. Tábla. Képek Budáról: 1. Halász-bástya, Mátyás templom. 2. A Mátyás templom belseje. 3. Az aquincumi múzeum épülete. 4. Szarkofágok és mérföldjelző-kövek Aquincumban.

10. Tábla. 1. A zsámbéki templom romjai. 2. A Duna völgye Visegrád és Dömös között. 3. A Szőkeforrás völgye Dömösnél. 4. A Duna a Visegrádi-szorosban.

11. Tábla. 1. Pilisszentkereszt a Pilis-hegységben. 2. A Pomázi völgy a Visegrádi andezit-hegységben.

12. Tábla. 1. A visegrádi fellegvár. 2. Rámszakadék a Pilisben. 3. Vitám vár romjai a Vértesben. (Wasel Gyula fölv. Tatabánya.)

13. Tábla. 1. Visegrád Mátyás király korában. 2. Salamon-torony, a háttérben Nagymarossal. 3. Sziklakolosszusok a Velencei-hegységben. 4. Csókakő romjai a Vértesben.

14. Tábla. 1. Az esztergomi székesegyház a Duna felől. 2. Esztergom. A városháza, Vak Bottyán egykori palotája. (Sziklay fényk. fölvételei Esztergom.) 3. Esztergom a Szt. Tamás hegyről nézve. 4. Esztergom Szt. István születési kápolnája.

15. Tábla. 1. Esztergom. A székesegyház szentélye. 2. Székesfehérvár. Cisz-

Marastoni Jakab

l –

Az O.M 1927

11. l.

kétszer

MŰEMLÉKEK OBSZÁGOS BIZOTTSÁGA
270 | 1917 szám
Ltk.: 917 év máj. 1/2. n.

a tárcza { főkönyv 45/a köt. 18 lap 17 tételén
számlakönyv ..... köt. ..... lapján.
Az utalványozott összeget a vallás és közokt.
minist. számv. [illegible] XIII. osztálya
(V., Báthori-[illegible] em. 18.) számfejti

A vall.és közokt.m.kir.mini
sz.a.kelt és a IX.ker.állam
másol

Az Abauj-Torna m
állitási költségei fejében
vén, utasitom az állampénzt
Orsz. Bizottsága elnökének

(Maratoni Jakab)

Péter Kornélia:
( ). 8-r 8 kép
72 l. Bp. 1936.

Gent (1761)

Elhelyezési "

Össze

2./ a 127.639 sz. csekkszáml

Kiküldetési költségekre

Budapest, 1940.évi ápril

A hivatalos másolat hiteléül:

Virányi

min.irodatiszt.

A MAGY. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZ
OKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM

világ

TÜKÖR. 1939.
VII. 9. sz. 7o4. l.

Marasztony Jakab metszete: Reviczky Szevér. arcképe,

VIRÁG

TÜKÖR. 1940. VIII. évf. 4641.

Marasztony Jakab : Csendélet.

Marastoni Jakab.

A Nemzeti Képcsarnok képet vásárol a müvésztől 1851-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Budapest.

Nagy Hid utca/rest/
Marastoni Jakab festő-
iskolaja

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
274-283.
"Munkacsy első festménye"

mak

Marastoni Jakab festőm.

1846-ban alapitja az első Festészeti Akadémiát.

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum Bp 1962
38. l

Mon cafard [illegible]

[illegible]

Marastoni Jakab.

Velencei születésü müvész megnyitja az első festő iskolát melynek hivatalos neve: " Első Magyar Festészeti Académia " Az iskola 1846.okt.3-án nyilt meg.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Marastoni Jakab.

a festőiskolát gyámolitó társaság tagjai között kisorsolják egy festményét.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Marastoni Jakab

Olajfestménye, a Procopius-gyüjteménnyel a Szépmüvészeti Múzeumba került.

Cikk: Özvegy Procopiusné gyüjtm.

Ujság, 1927.nov.12. 17.lap

Fénykép

bilgné

Képzőművészeti Főiskola: 341 ltg.

Marastoni Jakab: Kápolnai László (portré, rest)

Kupai Mándor tanyékén restaurálták

Festmény. rest.

Petrás fotó

Vegatio [illegible].

MDK

Marastoni Jakab

Kettős női arckép, ceruzarajz
Anya gyermekével, olajf.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum
kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

Marastoni Jakba, festöm. MDK

a gyüjteményben található akvarellek, olajfestmények, ceruzarajzok kulturhistoriai becsük mellett müvészi erőt sugároznak.

A nemzet vértanujának, gróf Batthyányi Alajosnek arcképét festette meg pompásan M.J. -

Dr. Kremmer Dezsö: Horászky Lajos könyvtára. II.
Könyvtári Szemle. 1915. ápr.-aug. 111-119.l.

Marastoni Jakab, gr.af. MDK

a kiállitott 10 lap közül a 2. 3. 7. számu az ö müve, a többi Marastoni J.zsef müve.
A kiállitás szakemberek és élö hozzátartozók tudták ezt megállapitani. 1915 febr. -i kiáll./

Kiváló rajzoló és a rézkarc technikájában teljesen otthonos, akárcsak M.József.

6.:
Kettös kiállitása a Szent György-Céhnek.
Müvészet. 1915. 143.l.

Marastoni Jakab festő M.D.V.

/ 1804-1860/

Szülővárosából Velencéből Bécsen keresztül került Pozsonyba, majd Pestre. /18306

Görög mő.

ARcképek.

1846. festőiskolát nyitott. Festőiskolája rövid szünettel 1860 -ig működött.

Kempis Antal: A képzőművészetek története 700.1

A Kultura Világa Bp. 1963.

M.D.K.

Marastoni Jakab

"Velencéből hozzánk bevándorolt festőnek képe még a mult század huszas éveiben készült és nagyanyáink leánykoráról beszél.."- irja a lap és fényképfelvételen mutatja be "Nő pillangóval" c. alkotását.

Petrovics Elek muzeumi főigazgató: A Szépmüvészeti Muzeum legszebb magyar asszonyai c. cikke Szinházi Élet. Bp. 1930. jan. 26.-febr. 1. XX. évf. 5. sz. 28-30. lap.

Marastoni Jakab

rajzáról Wolf könyomata: a Nemzeti Uszoda 1844-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3448

Marastoni Jakab
festő

A kecskeméti Muraközy János és festőiskolájában tanult.

Telepy Katalin: Muraközy János emlékkiállitása. .....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

Marastoni Jakab

„festészakadémiá" - ja 1845-ben alakult meg.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

8f.

Marastoni Jakab

108 éve halt meg. Velencei
életének festőművész, ő nyitotta meg
Pesten az első festőiskolát.

Népszava 1968 július 11
4. old.

Maradjon talpon

109 éve halt meg,
az első pesti festőiskola megala-
pítója

Mészáros 1969 július 11
S. Old.

M.D.K.

Marastoni Jakab

Ld. Radnay Oszkár: Retrospektiv kiállitás a Mücsarnokban c. cikk.

Panoráma. Bécs. 1927.jan.3o. 5.sz. sztl.p.

MDK

Marastoni Jaka b, festöm.
1804 + 1860

Férf ikéömás . 65 x 54 Vászon.

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I. a ukciója. Bp.1921.
Kat. 18.1.

MDK

Marastoni Jakab

Deák Ferenc u. 21, 1846.okt.3. nyilt meg Nagyhid-u.i festőiskolája

GenZakBpest. Kézirat. 35.1.

M. D. K.

MARASTONI Jakab festő

(1804 – 1860)

Magánisholaként festőakadémiát létesített

Női arckések, görög nő (repr.)

Életkések

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945.
b. 1962 76, 77, 118,

Genthon-Németh-Vég

Marastoni Jakab MDK

Velencei születésü, de "izében magyar".

Az első képzőmüvészeti iskola megalapitója.

Mirowi Mysakovszky Ernő: A magyar képzőmüvészet története. Bp. 1906.

72.l.

Marastoni Jakab MDK

Repr:

"Halandóság" Szépm. Muz .

szky

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

138.1. 104. kép.

Marastoni

Magyar képrőművész, 1864

máj. 20. I. 4. 61.

Hatai művészeti mozgalmak.

Marastoni Jakab festő

Pesther Handlungszeitung, 1846.
ápr. 11. XIX. 17/67.

Marastoni Jakab festő

Pesther Handlungszeitung,1847.
/márc.13.XX.12./46.

Marastoni

Szerepel a Fővárosi Képtár új
szerzeményeinek kiállításán a
Nemzeti Szalonban

Magyarság 1937 I. 5

Marastoni

Szerepel a „Magyar biedermeier"
i. kiállításon a Műcsarnokban

Pest. Napló 1937 XI. 30.

Marastoni Antal

Ráth Károly:

Derékon alól, állva, hétnyolczad balra. Jobb kezét leereszt-
ve tartja s balját kardjának kosárnélküli markolatán nyug-
tatja. Haját előre fésüli s bajusza s kecskeszakála hosszú. Ingé-
nek gallérja lehajtott, csomóra kötött nyakkendője rojtos, atillája
be van gombolva s vállravetett mentéje prémes. Felirata a kép
alatt két sorban:

„RÁTH KÁROLY
PESTI ÜGYVÉD"

a jobb karnál: „Marastoni Antal
1863"

alól balra: „Az utánnyomat fentartatik"
jobbra: „Nyomt. Pollák Testvérek Pesten 1863."
s legalól jobbra: „Hazafini tiszteletből kiadja:
SARKADY ISTVÁN
A „HAJNAL" szerkesztője."
Könyomat, az alak nagysága 18.3 c/m.
Körenajolta: Marastoni Antal
Ltsa 8200 (ch. pap.) 178/94 № 12.

Marasztoni

Kerepel a magyar biedermeier kiállítás a Műcsarnokban

Pesti Hirlap 1937 X. 15

Marasztoni A.

Cselepataki malom

Mohács mellett

(II. Lajos király sírja)

c. kepe refr.

Vas. Ujs. 1865.

89 l.

te soviétique ces derniers mois, sur
Il faudrait ajouter à cette énumérat
de tous les militants du rang qui pé
fusils soviétiques.

- Le 4 septembre 1937, éta
ne (Suisse), Ignace Reiss, membre du
1922 agent de la G.P.U. C'est lui qu
de concert avec le célèbre trésorier
"Congrès mondial contre la guerre et
autres, l'ancien chef du gouvernemer
Reiss, vers le milieu de l'année 19
gime bolchévique, résolut de rompre
voie à Moscou sa lettre de rupture.

Reiss avait ainsi signé s
apens par une belle "agente " Renat
traillette.

- En août 1937 A.Nin, che
tion marxiste), était arrêté à Barc
emmené sous escorte à Valence, puis
puis cette date, l'on ne savait rie
çais et anglais chargèrent alors un
auprès des autorités espagnoles. Ma
se rendirent compte immédiatement q
ver Nin vivant, et de quelle formid
roriste bolchévique. Ainsi s'en ret
Et Nin a disparu à jamais, pour la
soumettre à la dictature soviétique

Marasztoni Antal

Cselepataki malom
Mohács mellett, fenti
rajza, Rusz k. fa-
metszete.

Repr -
Nagy Nagykép
I. r. 266. l -

Maraszkóni Antal

klisé rajza

míg Markó András

Cél

rajza vagy festmeje

után, Rusz K. fa-

metszete

Szántóvető hazatérése,

fametszet

Repr.

Nagy Magy Lép

II r. 247. l.

HELYSÉG

BUDAPEST.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Régés

KOR

romai

ŐRZÉSI HELYISÉG

Várkert.

TULAJDONOS

MÉRET

m: 275
sz: 11

TÁRGY

Sírtábla.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

Fehér márvány, kesö
~~Káromszögü~~ romdiszéne
madárral, ~~az 3 szögü~~ rom
~~dom~~ hornumu alakítása. A kor
korinthusi oszlopok tartják,
felköri ves fülke, külső sarkain
rutól övezett, primitív felfogá
szánt mező üres, két oldala
A talapzat tábláján kétfülüt

FÉNYKÉP, RAJZ

MDK

Marastoni Antal festő

levelei O.L. Gyüjtemények. Ernst-gyüjtemény

Dávid Katalin: A Müvészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 319.l.

MDK

Marastoni

Bauhofer János György, litogr. után ny. Rohn

Lantos tudom. antiqu. 1939. okt. 46-49 l.

Marastoni Antal festő és grafikus M.D.K.

6.) József nádor – 1863

7.) Lits Antal – 1863

8.) Gr. Pálffy kór

9.) Ráth Károly

Gerni, A magy. körajz. 1960 166

Marastoni Antal festő é grafikus M.D.K.

(1835 – ?)

1.) Conqui Claudina
2.) Farkas Ferenc
3.) " "
4.) Hollósy Kornélia
5.) br. Jósika Sámuel.

Gerri, A magy. körajz. 1960 166

Marastoni Antal festő és grafikus M.D.K.

10.) Bornemissza Anna egy órai uralma – Vizkelety B. után

11.) Izabella királyné anyai áldozata

12.) Lt. István I. Apostoli magyar király

13.) Divatképek a Férfi Divat Futárból

Gerszi, A magy. köraje. 1960 166

MDK

Marastoni

Szépművészet. 1940. 89-90 l.

Marastoni
festő

l.

Csatkai Soprkörny
82. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

Marastoni Antal festő

Religio és Kv. 1850. aug. 4.
119. old.

Vegyesek.

Marastoni Ferenc,ifj.,festő

Divatcsarnok, 1854.január 20.4.96.

Művészet

Marastoni Jakab, festőművész

Divatcsarnok, 1854. január 10.2.47.

Intézeti jelentés

Marastoni Jakab (1804 – 1860)

festő

Képzőművészeti Csarnok, 1862. nov. 30.

9. 105.

H. alfréd: Állandó műtárlat.

Marastoni Jakab
festő. XIX sz.

Élet képek, 1848. juli 23.
II M. 4. sz. 97–102.

Pap Gábor: Izáry Zajzok

Marastoni Jakab, festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853. ápr. 28. 8. 157-159.

Marastoni Jakab, festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853. juni 5. 19. 378.
Iró- és müvészélet.

Marastoni Jakab, festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.ápr.17.5.96.
Iró- és müvészélet.

MDK

Marastoni Jakab

Művészéletrajzok

Kny.A Num.Közl. 1947-48.évf.-ból.

MDK

Marastoni Jakab, festöm.
1804-1860

581. Női képmás. Olf. 64x52

Ásv. Közl. 1933. dec. hó 4.n.-a. 68. aukció. 28.1.

MDK

Marastoni Jakab

Két képmása a szombathelyi művészettörténeti és kulturhistóriai kiállitáson.

Cikk: Szombathely kincsei

Magyarság 1934.szept. 16. 6.1.

MDK

Marastoni Jakab

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19. sz. első felében.
Bp. 1939, 75 l.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-1860.

Gerevich László cikke. Corvina, 1939. május.
418-425 l.

Marasztoni Jakab

ined

Palu 1852. 383 l.

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Marastoni Zakab

Szá 40-es 262 sz

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása

Enged

a műhelyfőnök
a

Marasztoni
festo

irsa

Bi 210.1

A szegedi m. kir. állami f

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakb*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

MDK

Marastoni A.

Képek a hazai népéletből. XLVII. A dáde meg a rajkó. Russ K. fametszete, Marastoni A. rajza ú.

Vas. Ujs. XII.1865. V/28. 261 l.

MDK

Marastoni Antal

Fővárosi képek. IV. A pesti hordár.
Marastoni A. rajza, Russ fametszete

Vas. Ujs. XII. 1965. IV.2. 161 l.

MDK

Marastoni Antal

II. Lajos király sirja. Cselepataki malom Mohács mellett. Marastoni A. rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. II.9 19. 89 l.

MDK

Marastoni Antal

Képek a hazai népéletből XLV. A szántóvető hazatérése.
Markó A. után Marastoni Antal, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. IV.16. 184 l.

Marastoni Antal/pozsonyi/ M.F.19.2.

1855 Bécsi ak. Pesten illusztr. és kőrajzok révén ismert. /Ly.N.r.115./

MDK

Marastoni Antal, rajzoló

legtöbbnyire a kivésendö rajzokat készitette.

Tóth Ervin:A régi magyar fametszö müvészet története.
Debreceni Szemle. 1940. 317-324.l.

M.D.K.

Marastoni Ferenc,festő

1865-ben a Képz.Müv.Társ.tagjai számára küldendő albumlap"Malom belseje"c.Telepy képet ő metszette rézben .Vas Ujs.1865.VI.18.3i2.o. 572.o. 116.jegyz

Telepy Katalain: Telepy KÁroly, a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Múzeum Évkönyve. IX. 1966-67.
Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő

olasz származásu, 1846-ban festő iskolát nyit Pesten a Magyar Müegylet pártfogásával. Matastoni középszerü tehetség, de nagyszerü szervező, aki ért ahhoz, hogy fiatal tehetségeket felfedezzen és bátoritson. Sajnos a szabadságharc s az azt követő 18 éves elnyomás, megszakitja a sokat igérő kezdeti próbálkozásokat.

Dénes Tibor: Précis de l'Histoire des Beaux-Arts en Hongrie, Debrecen, 1936. 9-10. old.

MDK

Marastoni Jakab

„Görög nő" c. képét 1845-ös Mikiállítás-ról megnásárolja a Nemzeti Múzeum.

Hoffmann Edit: Barabás Miklós. Bp. 1950. 43. o.

MDK

Maraztoni Jakab

A főv. kiáll. a Mücsarnokban. Magyarság, 1924. febr. lo. 14. 1.

MDK

KÉVE 11. kiáll. N.Skal. 1918. nov.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-60.

Női képmás, of.

Arv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 25 l.

Marastoni Jarab

lásd

Lázár B. Zichy

Mihály-Bp. c. n.

15. l.

Marastoni Jakab MDK

festő

Séta a kiállitáson
Nemzeti Ujság 1939.jul.9.

 M. D. K.

Marastoni Jakab, festő, Olaszország-ta születete, Pozsonyba is működött. Pesten „Festő akadémiát" alapít, szá-mos magyar festő tanúl nála.

Anna Petrová - Pleshová: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966 20. oldal.

MDK

Marastoni Jakab

Férfiképmás, o.

Az Egri Képtár vezetője. Dobó I.Vármuz. 1966.

Maratoni Jakab

Dulka Mária: A Nemzeti Galéria
Kiállítása. Magyar festők Itáliában.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 8. 4. o.

M. D. G.

Marastoni Jakab festő +IX. n.

Az első magyar festőiskola alapítója. Félalakos Női arcképe az esztergomi Ker. Múzeumban.

Csobor Ágnes: Az esztergomi Ker. Múzeum kiállításának vezetője. Bp. 1955 15.

MDK.

Marastoni Jakab

1864. máj. 8. Özvegyétől a KT megvesi a következő képeket:

„Egy tanulmányfő kézzel"

„Egy tanulmányfő kéz nélkül"

„Ábrándozó nő"

MDK-A-I.-1/171.

MDK

Marasztoni Jakab

Tört.Képes.mütárgyainak lajstroma. Bp.19o7.

14o, 194 l.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-60.

Görög nő

Magy. Müvészet 1800-tól. Szépmüv. Muz. 1949.

6. l.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-60.

Női arckép, fm.

Ernst Múz. 44/b. aukc. 20 l.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-60.

Féffi kpm képmás, vf.

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz.

1939. jan. 37 l.

MDK

Marastoni J.

Petőfi Sándor, Orlay Soma festm.után kőrajz

Lantos tudom. antiqu. 1939. okt. 46-49 l.

MDK

Marastoni Jakab

Velencei Biennale, 1930.

156 1.

Marastoni Jakab

az "Első Magyar Festészeti Akadémia" életrehivója.

"Férfiképmása" 1847.

13.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Marastoni Jakab Jestő M.D.K.

körajzait többnyire a Légrády testvéreknél sokszorosították.

Gerszi, A magy. körajz. 1960 73

MDK

Marastoni Jakab

Szül. Velence 1804, megh pest 1860 jul. 11.

a harmincas években Pozsonyba majd pestre kerül, ahol 1846-ban a Nagyhid utcában /ma Deák F. utca/ festőiskolát nyit. Lotz Károly és Zichy Mihály nála kezdte tanulmányait.

"Férfiképmás" 1847 /Ihász Gábor atyjának arcképe/

o.v.

36.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Marastoni Jakab

Hír a Nemzeti uszodát ábrázoló rajzárol, melyet Bécsben litografáltak.

Nemzeti Újság

1846. aug. 7.

Vallás- és közoktatásügyi m. k

Névsor

azoknak a tisztviselőknek, a k

rnak és olyan álláson vannak alk

kolai képzettség nem kö

A tisztviselő		Állo-máshely	A
neve	állása		m

<Marastoni Jakab>

rod

Ormós Zsigmond –

<> Pesti Hírnök

1860.

ános úrnak

Slevéltáros

NYITRA

Vármegyeház

Giacich Antal Bódog:

Mellig, kissé balra fordult. Rövid hajat, bajuszt és állán szakált hord. Ingének gallérja álló, nyakkendőjét csokorra kötötte, egyelejű kabátja be van gombolva. Felirata a kép alatt:

„Dr ANTONIO FELICE GIACICH"

a jobb karnál: „Marastony J. A. 1869"

alól középütt: „Nyomt. Horn és Bech. Pest 1869."

s legalól: „Kiadta: Sarkady István a „Hajnal" szerkesztője."

Könyomat, az alak nagysága 13.5 cm.

Köre rajzolta: Marastoni J. A.

9043.

Sarkady István: Hajnal. IV. új kiadás. Budapest 1873.

123/95 N° 69.

Krajtsik János:

Mellig, kissé balra fordult ~~nézve~~. ~~Tején~~ Caputium hord. ~~van~~ haja rövid, bajusza és szakálla leberetvált. Collaréjának ligulája széles, a kereptjét ~~[illegible]~~ nyaklánczon viseli. Cimádába van öltözve. Felirata a kép alatt két sorban:

„Dr. KRAJTSIK JÁNOS,
nyitrai Nagy-Prépost és országgyűlési Képviselő"

a jobb kaznál: „Marastoni J. A. 1869."
alól Középütt: „Nyomt. Horn és Beck. Pest 1869."
legalól: „Kiadta: Sarkady István a „Hajnal" Szerkesztője."

Könyomat, az alak nagysága 18.5 cm.
Köre rajzolta: Marastoni J. A.

8985

Sarkady István: Hajnal. IV. uj. kiadás. Bpesten 1873.

123/95 No 11

Molnár István:

Mellig, kissé balra ~~nézve~~ fordult. Haját jobb felől valásztja el, bajusza hosszú és körszakála rövid. Honvéd századosi egyenruhát visel. Felirata a kép alatt két sorban:

„MOLNÁR ISTVÁN
országos képviselő, osztálytanácsos és honvédkapitány"
a jobb karnál: „Marastony T. A. 1870"
alól középütt: „Nyomt. Horn és Beck. Pest, 1870."
s balól: „Kiadta: Sarkady István a „Hajnal" szerkesztője."

Könyomat, az alak nagysága 15.7 Cm.
Köre rajzolta: Marastoni T. A.

9012

Sarkady István: Hajnal. IV. új kiadás. Budapesten 1873.

123/95 № 38.

Kiss Zsigmond.

Mellig, kissé balra ~~[illegible]~~ fordult. Fölfelé fésült haja s körszakála rövid, bajusza hosszú. Ingének s kabátjának gallérja lehajlott, nyakkendője csomóra kötött, s mellénye kivágott. Felirata a kép alatt:

„KISS ZSIGMOND."

a jobb karnál: „Marastony T. A. 1869".
alól középütt: „Nyomt. Horn és Beck. Pest 1869"
s legalól: „Kiadta: Sarkady István a „Hajnal" szerkesztője."

Könyomat, az alak nagysága 13.4 Cm.
Köre rajzolta: Marastony T. A.

9068.

Sarkady István: Hajnal. IV. új kiadás. Budapest 1873.

123/95 N° 94.

Marastoni J. A

Petényi Ottó:

Mellig, kissé balra ~~nézve~~ fordult. Rövid haját fölfelé fésüli, bajusza hosszú, szakálla ~~el van~~ el választott. Ingének és egyelejű kabátjának gallérja lehajtott, nyakkendőjébe tű van szúrva, mellénye hajtókás. Telirata a kép alatt:

„NEMESSZEGHI PETÉNYI OTTO."

a jobb karnál: „Marasztony J. Antal 1869"

alól középütt: „Nyomt. Horn és Deck Pest 1869"

s legalól: „Kiadta: Sarkady István a „Hajnal" szerkesztője."

Könyomat, az alak nagysága 14.8 cm.

Köre rajzolta: Marasztony J. A.

9069.

Sarkady István: Hajnal. IV. újkiadás. Bpest 1873.

123/95 Nº 95.

Müller Otto H:

Mellig, kissé jobbra fordult Hátra fésült haja és pofaszakálla hopzsi, bajusza és álla leberetvált. Ingének gallérja álló, nyakkendője csokorra kötött, mellénye kivágva, kabátja egy elejű. Felirata a kép alatt két sorban:

„OTTO H. MÜLLER
Director der I. ung. Maschinen Fabriks Actien Gesellschaft"

a jobb karnál: „Marasztni T.A. 1869"
alól kiépült: „Nyomt. Horn és Beck. Pest 1869."
s legalól: „Kiadta: Sarkady István a „Hazai" szerkesztője."

Könyomat, az alak nagysága 12.5 Cm.
Kőre rajzolta: Marasztni T.A.

9075.

Sarkady István: Hazai. IV. új kiadás. Budapest. 1873.

123/93 N° 101.

Györffy Gyula:

Mellig, kissé jobbra fordult Simára lefésült hajat, bajuszt és körszakállt hord. Ingének gallérja lehajtott, nyakkendőjét kettős csokorra kötöttel, mellénye magas, órájának láncza látható s kabátja zsinóros. Felirata a kép alatt:

„GYÖRFFY GYULA,
Nagy-Várad város országos képviselője"

a jobb karnál: „Marastoni J. A."
s legalól: „Kiadta: Sarkady István a „Hajnal" Szerkesztője."

Könyvmat, nagysága az alaknak 12.7 cm.
Köre rajzolta: Marastoni J. A.

GOIÜ

Sarkady István: Hajnal. IV. új kiadás. Budapesten 1873.

123/95 № 36.

Fülep Lipót:

Mellig, kissé jobbra fordult ~~nézve~~. Rövid haját, leberetvált álla alatt szakállt és nyirott bajuszt hord. Ingének galléria lehajtott, nyakkendője rojtos, melleinye kivágott, szemüvegének zsinórját nyakába ~~van~~ vetette, egy elejű kabátja zsinóros. Felirata a kép alatt két sorban:

„FÜLEP LIPÓT,
A kir. Tábla Tanács Elnöke"

a jobb karnál: „Marastoni J. A. 1869."
alól Középült: „Nyomt. Horn és Beck Pest 1869"
s legalól: „Kiadta: Sarkady István a „Hajnal" Szerkesztője."

Könyvmat, az alak nagysága 14.3 cm.
Köre rajzolta: Marastoni J. A.

8991.

Sarkady István: Hajnal, IV. új kiadás, Budapesten 1873.

123/95 № 27

Marastoni Jakab

festō

Gentmüeml

7, 47, 233, 245.l.

F melyeket Fridli, ki es
tegyelmeztetesben
utolag mutat

Nagytekint

A gyulafehérvári székesegyház
törése után történt beszüntetése a
lenül maradt, F melyek összegéről a
tést tettem.

Fridli Sándor épitésvezető bet
tesen:

1./ Jickeli F.Károly vaskersked
3

2./ Schäser Ferencz papirkeresk

3./ Deutsch Adolf fakereskedő s

ségű szenet is
sülyedt meden
mocsarak terül

A Bakony
határmegyéjéne
nagyságú pac
lencseszem nag
a Nummulina
nyai főleg Esz
fordulnak elő.
is töltögetnek v

Az óharm
oligocénbe
szában enyhülő
égövi növényel
eukaliptusz mel
gesztenyefák m
állatvilág. Eltün
musok, krinoide
tobzosok; viszo
sorban az erszé
félék; az anthra
kérődzők őse;
csálók különféle

A tenger, melyből az előző korszakban kiterjedt szárazulatok emel-

hegy, Keszthelyi-hegység, a Balaton partján álló Szt. Mihály-hegy; Budán a Gellért- Sas-, Hármashatár és Budakovácsi-hegy. De abból áll a pilisvörösvári Fehér- és Vörös-hegy, az ürömi Péter-hegy s a Pomáz melletti Nagy és Kiskevély alja is.

A mezozoosz idő **jú ra** korszakának jellemzője az állatvilág megváltozása. Míg ugyanis a triász hatalmas mészkő zátonyait a szirtépítő korallok hozták létre, a júra mészrögeit a meszesvázú szivacsok építették föl. Ekkor élték virágkorukat a belemnitek, kagylók, csigák, ammonitok és a mocsarakban élő növényevő állatszörnyek, melyek egyes példányai szinte óriási méreteket értek el.

Ebből az időből valók az első lepkék, rovarok, madárszerű átmeneti őslények, repülő sárkányok, tudományos néven Pterosaurusok, Archaeopterixek. A kor jellemző növényei a páfrányok, mészképző moszatok, tűlevelűek. Éghajlata meleg, sivatagi klíma.

Rétegei tengeri és szárazföldi kifejlődésűek. Legrégibb tagja a **feketejúra**, vagy liasz, mely legszebb a Bakony-hegység délnyugati részén Városlődnél és Csernye határában, a Tűzköves árokban. Ennek környéke cefalopodás, brachiopodás mészkőben gazdag. Nyoma van továbbá a Pilisben az Öregszírten és a dorogi Kősziklán. A Délbakonyban, valamint a Vértesben és Gerecsében júra lerakódások nincsenek, miből következik, hogy ebben az időben szárazon állottak.

Rendkívül gazdag flórája hatalmas széntelepek kifejlődésére nyújtott lehetőséget. Így a Mecsekben Pécs vidékén, Somogy-, Vasas-, Hosszúhetény-, Komló-, Budafa-, Magyaregregy-, Szászvár és Váralja községek határában az ősidők három nagy szénmedencéje fejlődött ki, több millió

Marastoni Jakab

l.

Gerő Ödön

Landor Tivadar, és

Londesz Elek: Zichy

Mihály élete, művé-

szete és alkotásai.

Bp. 1903. 10 l. 11. l.

12. l.

lete alatt Itália
khagánoknak
tartó avar birt
hany, Papkesz
ték meg.
A Balaton
földművelő szl
mint a frank
A IX. század
ő építtette föl
követte a feje
nántúl visszasz
nak engedte
örökségét. Ug
topluk morva
magyar törzse
vaszlávokat, d
A IX. száz
tén. A krónika
vezik a Balato
A Szent
Veszprém, Za

jokat, délen az oseriatokat; keleten az eravisokat, breukokat; nyugaton az azalokat, herkuniatokat, kiknek fejlett kultúrájáról a tihanyi tapolcai, raposkai, zánkai, földvári, szemesi, boglári földvárakban, valamint Szigliget, Keszthely, Tapolca, Tátika, Badacsony, Szólád, Zamárdi stb. határában lelt tárgyak nagy sokasága tanuskodik.

A rómaiak több százados uralmuk alatt sűrűn benépesítették a Balaton környékét. Eddig mintegy száz olyan helyet ismerünk, hol több-kevesebb római emlék került napfényre. Adatok vannak arra, hogy a legiók vezérei, Pannonia legelőkelőbb patriciusai, főtisztviselői, valóságos nyaralótelepeket létesítettek a tó partján. Augustus császár egész udvarával a Balatoni Riviera környékén nyaralt. Egy páduai író: J. Alessio szerint Neró császár nagy örömét találta a Balatonon való hajókázásban s Galerius császár felesége, Valeria, a füredi savanyúvíz forrás melletti nyaralóban üdült. Hadriánus és Septimus Severus császárok Héviz gyógyító vizét használták. A tapolcai, zalavári, észak-somogyi partok mocsaras területeinek eltüntetését s ezzel a vidék egészségesebbé tételét, Galerius császár lecsapolási kisérlete célozta.

A Balaton nyugati végében állott Mogentiana — Fenék — s a Veszprém melletti Baláca, melyekről később még bővebben lesz szó, olyan fejlett kulturáról, hajdani fényes életről tesznek bizonyságot, melyek semmivel sem maradtak az anyaországéi mögött. Hypocaustummal, vagyis földalatti fűtőcsatornákkal kapcsolatos fürdőkkel ellátott telepeket

489. . . . . .

490. . . . . .

491. . . . . .

492. . . . . .

493. . . . . .

494. . . . . .

VII. Üveg.

Glas.

495. **Két virágtartó,**

réteges üveg, kék bordákkal, bőségszarut ábrázol. Cseh, 1850 tájáról. — ZWEI BLUMENBEHÄLTER, Glas mit blauem Überfang, in Form eines Füllhornes. Böhmen, um 1850.

502. **Talpas pohár,**

réteges üveg, fehér borítással, kiköszörült szemekkel, festett virágcsokrokkal és madarakkal. Cseh, XIX. sz. k. — GLASPOKAL, auf Fuss, weiss überfangen mit ausgeschliffenem Rundmedaillons und bunt bemalt mit Blumensträussen und Vögel. Böhmen, Mitte XIX. Jahrh.

503. **Talpas pohár,**

réteges üveg, fehér borítással keretelt szemekkel és szines virágcsokrokkal. Cseh. XIX. sz. k. — GLASPOKAL, auf Fuss, Weisser Überfang mit ausgeschliffenem Dekor und mit bunten Blumensträussen bemalt. Böhmen, Mitte XIX. Jahrh.

504. **Talpas pohár,**

sárga üveg, köszörült diszitéssel, nyolcoldalú testen gyöngyfüzér alatt versenylovak, elől medaillonban : FB. Cseh, XIX. sz. k. — GLASPOKAL, auf Fuss, gelbes Glas mit geschliffenem Dekor. Am achteckigem Körper Rennpferde unterhalb einer Blumenguirlande, vorne Medaillon mit den Buchstaben FB. Böhmen, Mitte XIX. Jahrhundert.

505. **Talpas pohár,**

köszörült üveg, kelyhén váltakozva gyémántos köszörülésü és szines emblémás medaillonok. Cseh, XIX. sz. e. f. — GLASPOKAL, auf Fuss, am Kelch alternierende Medaillons mit Diamantschliff und Emblemen auf farbigen Fond. Böhmen, erste H. XIX. Jahrh.

506. **Pohár,**

köszörült üveg, tölcséres testén négy medaillon, háromban emblémák, a negyedikben levélkoszorú. Cseh, XIX. sz. k. — GLAS, geschliffen. Am Körpervier Medaillons mit eingeschnittenen [illegible] Blattkranz. Böhmen.

Maraston Jakab

1.

Medvirky Andor

Budapest régi
fürdői.
Bp. 1942.
48. l. 16. t.
Officina

Marastoni Jakab

lásd

Zichy Mihály Elete, művészete, alkotásai – A Pesti Napló ajándéka Bp. 1902. 10, 11. l.

UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
BUDAPEST, XIV., NÜRNBERG-UTCA 42
TELEFON: 296-534
ALAPÍTÁSI ÉV: 1897

93
Müemlékek Országos Bizottsága,
B u d a p e s t . IX.
Högyes Endre u.lo.

Marasztoni

Szerepel a Magyar Biedermeier
Kiállításon a Műsarnokban

Magyarság 1937 X. 10

Marastoni

Szerepel a magyar biedermeier kiállításon a Műszaknokban

Nemzeti Cyszog 1937 X-10

Marosztoni Jakab

Szerepel a magyar biedermeier kiállításona Műszaknál ban

Nemzeti Lyság 1937 XII. 1.

Marastoni Jakab

A pesti műegylet 1853. évi szeptember – októberi kiállításán: Arczkép, olajf. Az október – novemberi kiállításon: Az anyai szeretet, olajf., (200 ft). A deczember – januári kiállításon: Arczkép, olajf. A műegylet 1854. évi kiállításain: (febr. – márcz.) Arczkép, olajf. 1856. jan. – febr. kiállításán: A remete, olajf., (200 ft); — (febr. – márcz.) Női tanulmányfő, olajf., (170 ft.) Kisorsolás czéljából megvette a műegylet, s megnyerte Rittich János Zlatvanban.

Péter Kornélia: Maratoni Jakab.

8°, 8K, 72L, Budapest, 1936.

Maratoni Jakab

Marastoni Jakab

írod.

M. Erdélyi 37. l.

Meresz Gyula

Az Erd. Neuz.

Muz. Képtának

Katalogusa

Kolozsvár

1913?

Franczia képviselői minisztérium

V. 216.

Marastoni Jakab

Kepei

a képm. Múzeumba

Marastoni Jakab önarczképe

Muz. és Kit. Értesítő II. 210.

Marastoni Jakab

a tabáni templom
főoltárképe

rád
z

Jajmegszent.
57. l.

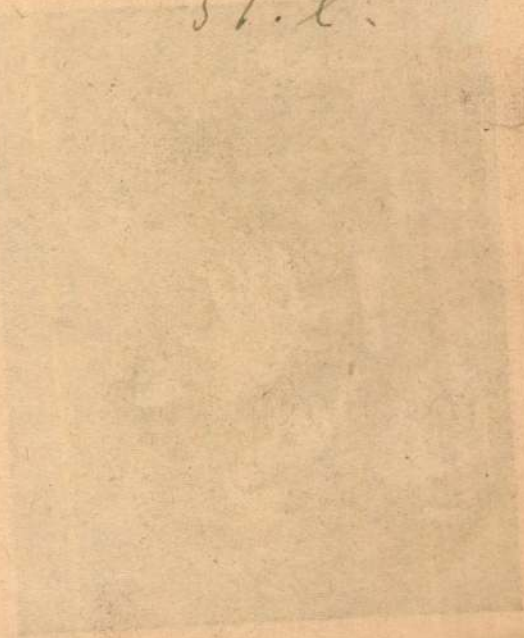

71. kép. *Cantarini: Szent család keresztelő Szent Jánoskával.*

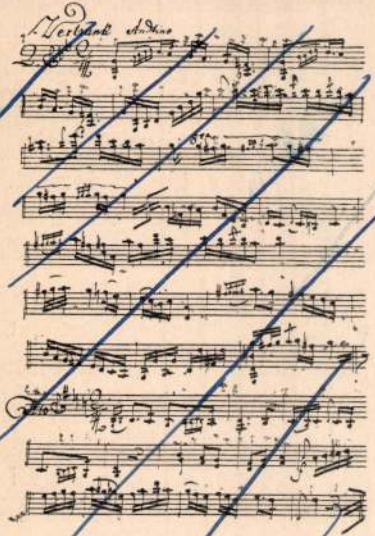

499. ábra. Verbunkos. Lovatta János eredeti kézirata. Kiállította a Nemzeti Zenede.

nyelvezetben, mint a dialogban.
nk színészetének magyar irányban
a ki magyar színtársulat szerve-
evelet kapott és ezzel megtörtént

Azon lelkesedés, mely
átragadt a magyar nemzet minde
sülni kivánt.

Így a zene és színművés
ugyan, de a megvalósulástól m
ezzel a magyar színészet ügye o

A pesti Nemzeti Szinház
czélra ajándékozott telken és má
Pestmegye másodalispánja mond
dés valóságos nemzeti ünneppé

1837. év július havában
Szinház drámai igazgatójául Bajz
Gábort és titkárrá Szigligeti Edé
tották 1837. aug. 22-én VÖRÖS
czímű ez alkalomra írt előjátékáv
felvonásos szomorújátékával. E n
látható volt.

A színészetnek ezen kor
színészeti kiállításunknak. Azon
Nemzeti Szinház tagjai voltak,
képviselve:

Marastoni Jakab

művészi tevékenységéért 1846. nov. 16-án Pest diszpolgárává választatott.

Schmall

I. 263. p.

4.

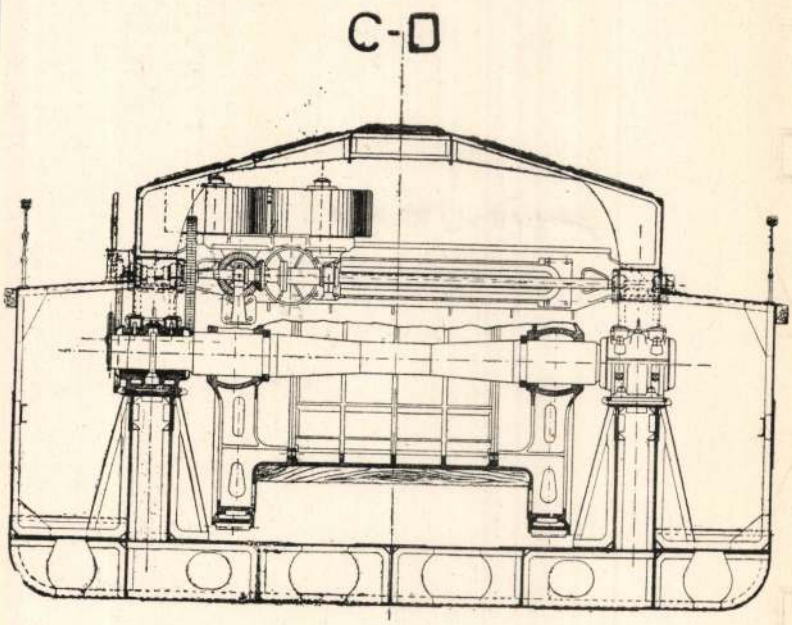

át a kapitányi állás felé nézve, J—K a kazánok el

Marastoni Jakab

vöd

Fürsthangsz

41. l.

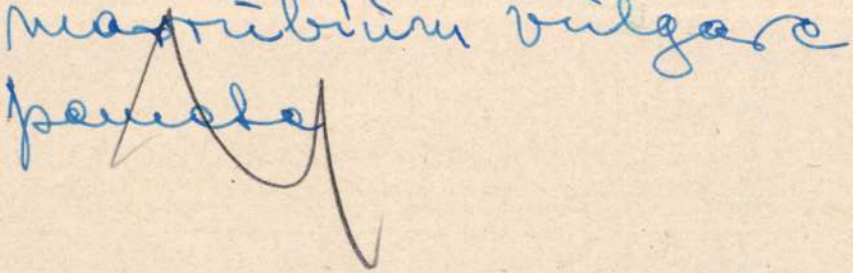

Marastoni Jakab

rød

Kapnüvérsönélet

31. l.

Felsőőri népkv. III. 240

Marastoni Jakab,

festő, szül. 1804 marc. 24

~~Velencében~~ Veneziában,

megh. 1860 jul. 11. Pesten.

Az 1830-as években Pozsonyban

működött, azután Pesten telepe-

dett le, hol 1846 festészeti

akadémiát alapított, mely

1859. szünt meg. F Arc, ~~g~~

~~[illegible]~~ élet-, és oltárképeket

festett eklektikus stílusban.

F Művészi tevékenységéért

1846. Pest város

díszpolgárává válasz-

tottak.

Marasztoni Jakab

jeszt

művészi tevékenységéert

1846 nov. 16-án Pest

város díszpolgárává

valaatottak

Schmall L.; Adalékok

Bp. 1899 } 263. l.
I.

685. MAKÓ BERTALAN, Kis bűnös. Ceruzarajz. 30×18. J. l. b. 15
686. MAKOLDY JÓZSEF, Női félakt. Olajf. 42×52. J. l. j. 60
687. MANSFELD J., A Szent István-rend díszruhája. Rézmetszet. 23×16. 3
688. MÁNYOKY ÁDÁM (1673—1757), Sobjeski Constantine hercegnő képmása. Olajf. 156×125. 1800
689. MÁNYOKY ÁDÁM STÍLUSÁBAN, Trautmansdorf grófné képmása. Olajf. 95×73. 200
690. MARASTONI JAKAB (1804—1860), Férfiképmás. Olajf. 60×47. J. j. k. 100
691. —, Női képmás. Olajf. 60×47. 100
692. MARKÓ ERNŐ, Őszi táj. Olajf. 26×18. J. l. j. . . . 12
693. MARKÓ FERENC (1832—1874), Vándorlók. Olajf. 140×110. J. l. b. 350
694. IDŐSB. MARKÓ KÁROLY (1822—1891), Mitológiai jelenet. Vízf. 48×48. 160
695. MÁRK LAJOS, Női képmás. Pasztell. 40×31. J. l. b. . 30
696. MATTYASOVSZKY ZSOLNAY LÁSZLÓ, Öltözködés közben. Olajf. 55×46. J. l. j. 90
697. MAYER ALAJOS, Wagner képmása. Olajfestmény. 67×55. J. b. k. 25

650. LENGYEL REINFUSS EDE, Huszárjárőr. Olajf. 60×80. J. l. j. 105
651. LIEDER, FRIEDRICH JOHANN GOTTLIEB (1780—1859), Férfiképmás. Vízf. 190
652. —, Férfiképmás. Vízf. 17×13. J. l. j. 80
(Illusztrálva a X. táblán.)
653. LIEZEN-MAYER SÁNDOR (1839—1898), Falusi tánc. Szépia. 46×31. J. l. b. 110
654. LIGETI ANTAL (1823—1890), Tájkép. Olajf. 43×65. 300
(Illusztrálva a IV. táblán.)
655. LITNCH, Párisi utcarészlet. Rézkarc. 35×27. . . . 6
656. LITTKEY ANTAL, Emlékek. Pasztell. 54×52. J. l. j. 130
657. —, Táncosnő. Pasztell. 50×40. J. f. j. 110
658. —,Kertészleány. Pasztell. 48×38. J. l. j. 90
659. —, Levélíró nő. Pasztell. 65×50. J. l. b 70
660. LIVENS J. után BARTSCH ÁDÁM, Evangelista. Rézmetszet.30×22. 5
661. LOTZ KÁROLY (1833—1904), Vénusz születése. Vízf. 160
662. —, Testvérek. Olajf. 55×44. 400
663. —, Ménes. Olajf. 30×42. J. l. j. 70
664. LÖSCHINGER HUGÓ (1875—1912), Ló az istállóban. Olajf. 70×56. J. l. b. 50

Marastoni Jakab

A Zongorának c.
képe repr.

Pester Lloyd
1941. dec. 25
(Die ungarische
Dame.)

MDK

Marastoni

Művészportrék. Képzőművészet 1931. 41. sz. 135.l.

Marastoni Jakab

wód

Nagyújmagy. 11. l.

13. l.

Bonner Blätter

Mitteilungen

aus der

Akademischen Auslandsstelle

Marastoni Jakab

1804 - 1860

wód

Toman 417. l

Marastoni Jakab

ÁMOR KONYHÁJA.

Jean Auber festménye.

GÖRÖG NŐ.
Marastoni Jakab olajfestménye
a Szépművészeti Muzeumban.

A PESTI HIRLAP VASÁRNAPJA
1932. ÁPRILIS 17.

TENNISZ.

Hadzsy Olga olajfestménye.

rd2040
932

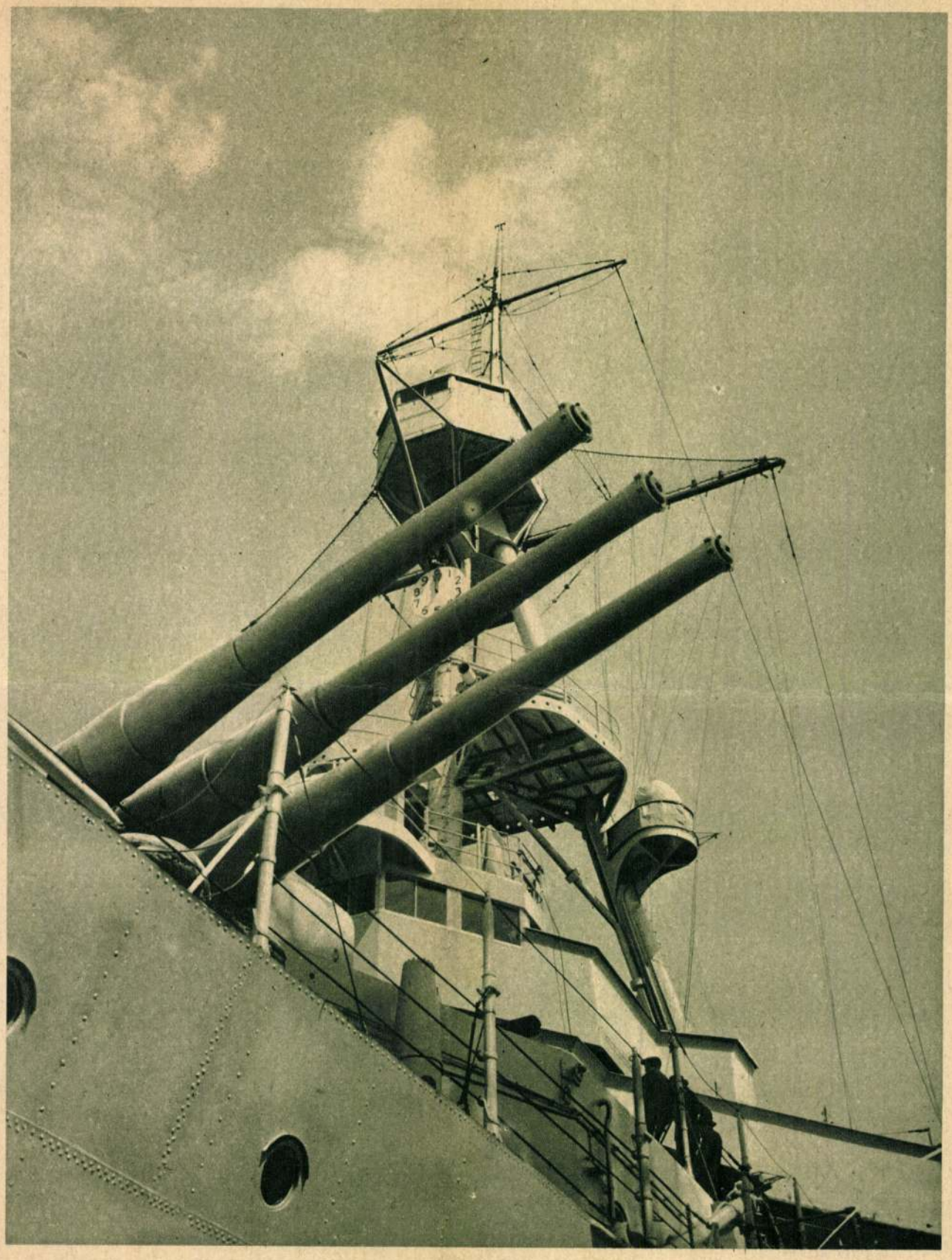

CSENDÉLET A SÁRGA TENGEREN.

Marastoni Jakab

1804–1800

l.

Vayer Kecheny

103. l. – 108. l.

3.

4.

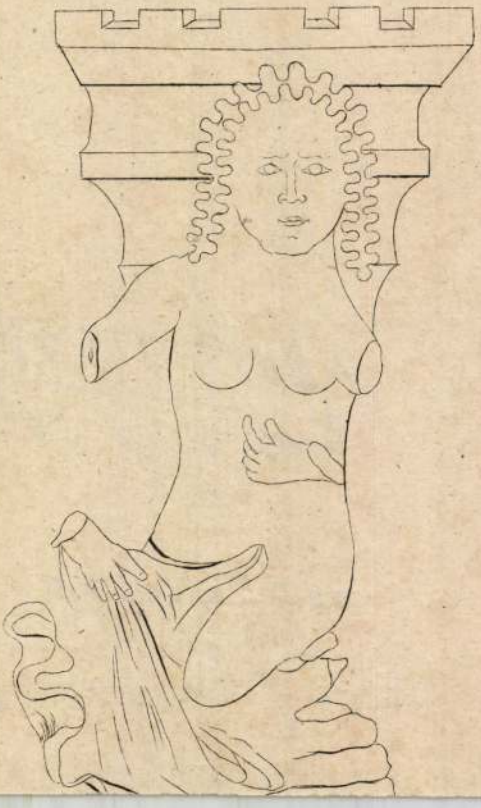

M.P.K.

Marastoni Jakab
festő

Lotz Károly Marastoni mesternek, első magyar festészeti akadémiájába került gyermekkorában.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek. Bp. 1957.

35 l.

Marastoni Jakab

Terepel a biedermeier

kiállításon a Műnarnokban

Lyszág 1937 XI 28

Marostoni Jakab

A Postatakarékpénztár aukciójáu szerepeltek művei.

EK. 1932. XII. 10

Marastoni

Herapela biedermeier
kiállítása a Műcsarnokban

Pester Lloyd 1937 XI. 28

Narastoni

Szerepel a magyar biedermeier kiállításon a műcsarnokban

Nemzeti Lyság 1937 IX/12

Karastoni

Kérepel a magyar biedermeier
kiállításon a hűsarnokban

Pesti Napló 1937 XI. 28

~~Gran, Daniel~~

bovább ~~Fecyk~~ – K

~~Hess Mihály~~

Marastoni Jakab

lásd

Kapossy János

Karl Henrik emlék-
érme 1848. márci-
usára. Kny. a
Numi Közl. 1947 –
48. évi folyamából

lásd Művészélet-
rajzok Közt

Karl Henrik nél

Mayer Lajosné özv. IX. 54.

M.D.K.

Marastoni, Jakab, olasz festő/1804-1860/

1846-ban alapitotta a Marastoni festőiskolát. 102.o.

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

Marastoni Jakab

festette az alábbi templom főoltárképét, mely alexandriai szent Katalin eljegyzését ábrázolja (1850)

vród

Rédey Rezső

Tabán és a 900 éves tabáni plébánia.

Bp. 1909. 28. l.

Ugyanó festette u. ott a leckeoldali mellékoltár Szent Család képét 1851-ben

u. o. 30. l.

A rozsnyo

3391 szám.
1907.

Méltóságos B

A Méltóságod
kek Országos Bizottsa
állitott és püspökségem
Kiadványai I és II-i
nak a közhasznú és n
mély köszönetet mond

A LEGSZEBB MAGYAR KÉPEK.

MARASTONI JAKAB: A MŰVÉSZ FELESÉGÉNEK ARCKÉPE.

Ezeresztendősek a magyar és olasz kölcsönhatások. Olaszország, az ókori Róma és Hellas örököse, volt a művészetek klasszikus földje és így csak természetes, hogy mi is a közeli olasz földről kaptuk a művészeti impulzusokat. Jelentékeny volt az olasz befolyás nálunk az Anjouk alatt, még inkább Mátyás király idejében. Sajnos, ez a művészeti beáramlás nem maradt folyamatos a nagy király halála után, alkalmilag azonban erősen érezttette hatását. Egyes erdélyi fejedelmeink, mint Báthory Zsigmond és Bethlen Gábor, szintén szivesen látták az olasz művészetet; a XVIII. és XIX. század magyar főurai szintén Olaszországhoz fordultak, amikor kastélyaik falát kivánták képekkel ékesiteni.

A XIX. században kezd ébredezni a magyar festőművészet. *Barabás Miklóssal* szoktuk kezdeni festőművészeinknek azt a sorát, amely felfejlődik napjainkig. Barabás Miklós, a székely, az ország keleti részéből jött hozzánk; majd ő is elment olasz földre inspirációt meriteni. E száz év előtti időszaknak ő a kimagasló alakja. Mellette becsületesen kivette részét a magyar kulturmunkából egy olasz földről hozzánk került művész: *Marastoni Jakab* (1804—1860). Az ő nevét kevésbé széles körben ismerik, mint Barabásét, mindazonáltal ez a név is méltó minden tiszteletünkre. Ha visszagondolunk erre a nyolcvan-száz év előtti korszakra, örömmel állapitjuk meg, hogy már azidőben is nemes versenyre keltek azok a magyar piktorok, akik joggal hirdethették, hogy ők is tudják azt, amit Bécs tud; hogy nem kell művészetért Bécsbe szaladni, még kevésbé szükséges a bécsi művészetet mindenáron magyar falakra rakni. E versenyben Barabást és Marastonit látjuk vezető helyen. A küzdelem nem volt heves; afféle biedermeier-verseny volt ez, azé a biedermeier-koré, amelyet találóan neveztek el táblabiró-világnak. Szép csendesen dolgozott mindegyik a maga módján. Párhuzamosan haladtak egymás mellett, de rossz szót nem szóltak egymásról. Uri magyarsággal ment a dolog. Persze magyarság dolgában egy kis handicap-teher nyomta Marastoni Jakab vállát. Ő bizony uj magyar volt az ősi székellyel szemben, de szivvel-lélekkel magyar akart lenni. Az is lett. Itt telepedett le, itt alapitott családot és mai napiglan itt élnek leányágon leszármazói, mint derék magyar uriemberek.

Marastoni önarcképe.

Jacopo Marastoniról az az első hirünk, hogy Velencéből került Bécsbe, ahonnan 1834-ben, harmincéves korában ellátogatott Pozsonyba, diétára. A diéták ugyanis kitünő alkalmul szolgáltak portrait-festők és előkelő megrendelők találkozására. Amiként azidőben még vásárnapjára jelentek meg a könyvek, azonképpen diétán készültek a képek; a követ urak bekalkulálták a költségekbe, hogy az arcképüket megfestetik családjuk s a történelem számára. A diéta körül tehát nemcsak a hangos jurátusok settenkedtek, hanem a szép frizurájú festőművész urak is.

Marastoni Jakab Pozsonyban kóstolta meg a magyar életet, amely fölöttébb megtetszett neki. 1839-ben már hirt ad róla a pesti *Wegweiser*, mivel pedig az efféle naptár adatai legalább egy esztendőre visszafelé számitandók, nyilvánvaló, hogy a mester már előzőleg is itt tartózkodott. 1840-ben azt olvassuk róla, hogy műtermét áthelyezte a Kehrer-féle házból a Nákó-féle ház második emeletére. Felfelé törekedett ő is. Ugyanez évben résztvett a pesti műegylet kiállitásán, amelynek ezentul szorgalmas résztvevője volt.

A magyar urak, jómodu pesti polgárok, mindjobban kezdtek iránta érdeklődni, amit a művész meg is érdemelt, mert nemcsak saját művészetét igyekezett fejleszteni, hanem azon volt, hogy műterme igazi művészhajlék legyen. Amellett modern ember is volt. Minderről hirt kapunk a Pesti Hirlap 1842. évi 127. számából:

— Minap meglátogattuk Marastoni, itteni festőnek műtermeit s ha kedvesen voltunk meghatva a festmények, többnyire arcképek válogatott száma, helyes elrendezése, művészi tökélye által: még inkább örültünk a művész honunk iránt nyilvánitott azon hajlandóságának, hogy jeles talentumát ezentul hazánk históriai jeleneteinek dicsőitésére fogja forditani s mutatott is néhány vázlatot Mátyás király korából. ... Marastoni volt az első, ki a daguerréotyp-festést nálunk divatba hozta és most már annyira tökéletesité, hogy addigi kontár utánzóit messze tulhaladta; pár hét mulva Erdélybe készül műutazást tenni..."

Való igaz, hogy Marastoni volt az első pesti fotografus, amennyiben már 1839-ben kezdte ezt a művészetet, amely azonban nem váltotta be eleinte a hozzáfüzött reményeket, ugyhogy azoknak a művészeknek, akik fotografusokká véltek emelkedhetni, — Barabás is, Borsos is ezek közé tartozott, — vissza kellett „süllyedniök" a festőművészethez.

Marastoni ezenközben megjárta Erdélyt, majd hazajövén, elhatározta, hogy műtermét *szépművészeti akadémiává* fejleszti. E célból a Nagyhid-utcában bérelt ki egy egész harmadik emeletet, majd részletesen kidolgozta intézetének programját. 1846 őszén volt a megnyitás, amelyről a Pesti Hirlap hosszas tudósitásban számolt be. Ezt meg is érdemelte az intézet, mert az akkori viszonyokhoz képest gyönyörüen volt felszerelve.

Marastoni maga kitünő pedagógus volt, mint művész pedig elsősorban hazája tradicióinak hatása alatt állott. Nálunk viszont bizonyos német hatás érvényesült, amely meglátszott e korszak összes magyar piktorain. Marastoni képeit, amelyek közül feleségének Szépművészeti Muzeumunkban lévő arcképét mutatjuk be, kitünő rajz, erős szinérzék és báj jellemzi. Ugyanezt mondhatjuk többi műveiről is.

A negyvenes évek végén állott Marastoni sikerei tetőpontján. Az iskola fenntartása azonban nem jelentett számára hasznot, ellenkezőleg, áldozatokat kivánt meg, ugyhogy csakhamar *egyesület* alakult annak fenntartására.

Női képmás. Marastoni Jakab festménye az Ernst-Muzeum aukcióján

lepedővel, nem tud hozzáférni, hogy kaparjon magának valamit.

A költők pedig lám a szegény égi madarak pártján vannak. Azért nevezik a kegyetlen hóleplet, amely eltakarja a kis szárnyasok éléskamaráját, nem ragyogó menyasszonyi fehér sleppes ruhának, hanem rendesen halotti lepedőnek, sőt szemfödőnek. Persze, a könnyelmü és hebe-hurgya költők a madarakat pártolják (igaz, hogy nem a verebet, akikhez hiúságukban magokat szeretik hasonlítani) és megfelejtkeznek arról, hogy ez a hólepel pompás dunnája a réteknek, a gyönyörü smaragd füveknek, a gazda vetéseinek és az apró kukac és féregfajta teremtményeknek, amelyek a földbe menekültek a tél öldöklő kedve elől. Ámbár igaz, hogy Shakespeare így énekel egyik darabjában:

Fujj, fujj te téli szél,
Kegyetlen embernél
Nem vagy te élesebb.

Hej pedig elég goromba és elég éles az a téli szél. Mikor esik a hó és északi vártájából, a maga jégvárából kiszabadul és neki esik a hónak és ketten hajba kapnak és végigszáguldanak háztetőkön, országúton és egymásba gabalyodva hemperegnek: nos hát szakasztott olyan, mint mikor a dühös kutya és a mérges macska kergetőzve marakodik. Szó sincs róla, az ember is elég goromba és éles (kivált a nyelve), de muszáj azért őket mégis szeretni. Mert tessék nézni, mikor az első hó lecsik és egy kis északi szél kipreparálja: milyen jókedve szottyan! Milyen vidáman üdvözli az égből kristályalakban hulló követét a télnek. Én a sportot azért szeretem, mert gyermekké teszi a felnőtt embert, s valóságos gyermeki örömekbe meríti. A város ideges, fáradt, prózai, züllő lelkü népe felujjong, mikor az első hó lehull. Ujjé, itt a télbácsi. És szedi elő a szánkót, a ródlit, a tobogant, a sí-talpat és vállára veszi és lohol ki a hegyek közé nő és férfi és kigyullad a hidegtől az arca, jókedv lármája tölti meg a hegyoldalakat, és az életunt emberek egyszerre olyan jók, olyan kedvesek, olyan vidámak lesznek, akár csak a — gyerekek.

És falun! Átszerelik a hintót a szántalpakra, előkerül a kakasharang, a csengőkoszoru és mennek az emberek névnapra, születésnapra, disznótorra, eljegyzésre, esküvőre, paszitára, házavatásra és ha mind ebből semmi sincsen, kitalálnak valamit, rendeznek valamit, mert itt a tél, itt a hó és az embereknek örülniök is kell, és egymást szeretniök is kell.

És Bárczy István (kit az Ur Isten éltessen, mert ő is közénk öregek közé furakodik már, mert hogy 40 éves jubileumot bocsát rá hálás közönsége), Bárczy István sohase bocsátaná meg nekem, ha a télből és hóból kihagynám a — vadászat gyönyöreit. Mikor lehull a friss hó, a jó vadász megkerüli a pagonyt és mire a másik oldalon találkozol vele, megmondja neked a pagony vadállományának hiteles statisztikáját. Hogy miféle vad keresett oltalmat a vezulában és miféle vad ment ki belőle mostanában. És ez nem boszorkányság, ez pontosan meg van irva a pagony körüli fehér hólapon. Csak ismerni kell a hieroglifákat: a nyúl, a róka, az őz lábanyomát a friss hóban, hogy melyik visz befelé, melyik visz kifelé.

Hát üdvözlégy tél, köszöntlek hóesés! Lám a becsületes kalendáriumcsinálók is te neked adták a Megváltó születésének ünnepét, a karácsonyt, a gyermekek, a családok, a jó szivek, a szeretet ünnepét.

Uj Idők - 1925 dec 6.

49. sz.

Már a kínszenvedés, a kalvária, a golgota, a kereszt ünnepe, a husvét, az a tavaszé. Igy megvan minden évszaknak és minden kornak a maga költészete és öröme. A tavaszé, az ifjuságé a vágyak robbantó ereje, a harc, a küzdelem, a nélkülözés és a siker vagy a hősi halál dicsősége. A mienk, akik már itt guggolunk erősen behavazott fejjel: mienk a kandalló, a béke, a nyugalom, a visszaemlékezés, az unoka és a dédunoka. Mert az ember mulandó, az Élet örök.

Későn jöttem

Későn jöttem, a lámpák égnek,
Sötét kertekben tücsök cirpel,
Felhő alól csillag tünik fel.

Nem várt senki az állomáson,
S az utcákon, hol fáradt bú szól,
Nincs senki, aki kalauzol.

Nem kérdezek, mert nem felelnek,
Nem kérdeznek, nincs mit felelnem
Árnyék vagyok egy üres telken.

Itt minden szív fehér vetett ágy,
Amelyben régi kedves szunnyad,
Nem fogad be vendéget, ujjat.

Köpenyemet lelkemre húzom,
Jelzőharang szólal meg bennem:
Későn jöttem. Korán kell mennem.

Falu Tamás

Vak csibe

— Elbeszélés —

Irta: **Karinthy Frigyes**

Nevetséges, valakinek mégis csak el kell mondani ezt a dolgot és még hozzá hamarosan, mielőtt meggondolnám és eszembe jutna, hogy ostobaság. Kinek mondjam el? Annak az ujságirónak — szent Isten, hát csináljon belőle riportot. Vagy itt szemben ül egy huszárkapitány, talán bemutatkozom és elmondom neki.

De előbb mégis meg kellene fontolni, legalább azt, hogy hogyan kezdjem. Hát nézze, kedves kapitány úr, most három hétig falun voltam ... bizony, egyik rokonomnál és most, egy hét alatt történt ez a dolog. Nem, nem, nem velem történt, dehogy. Hanem egy kis csibével történt, nem ... nem valami kisleányt gondolok, hanem igazi csibét, kis csirkét, olyan sárgát, akkorát, mint az öklöm, buta kis csőrrel és vékony bőrös lábakkal.

Valami tíz darab volt, egy öreg, morgós tyúk, — az anyjuk vigyázott rájuk. Az udvarban szaladgáltak, mindig egy rajban, mintha vékony cérnával a tyúk lábához volnának kötve. Világossárgák voltak és roppant ostobák, tessék elképzelni, ilyen apró kis állatok. A vén tyúk szigorú volt, de igazságos, egész nap velük foglalkozott, kapart nekik mindenféle magot, meg mit, nem tudom, hogy mondják ezt vidéken, mert városi ember vagyok. Ha nagyon buták voltak, akkor kokkantott egyet és kemény anyacsőrével megkoccintotta a buksi sárga fejüket. Rendesen olyankor vált szükségessé az efajta fenyíték, mikor tyúkanyó leült, amit a csibék nagyon szeretnek: nyakrafőre futottak a jó meleg pelyhek alá, ügyetlenül egymásnak futottak és addig nem volt csend, míg egy mérges korholó vakkantás kiséretében oda nem ütött az egyiknek. Az akkor ijedten, siránkozva csipogott egyet-kettőt és gyorsan bebújt a szárnyak mögé. Ugyanígy járt az is, amelyik kiváncsiskodott, kidugta a fejét, nem maradt nyugton. Akkor aztán csend lett, a csibék eltüntek, a tyúk kövéren és melegen lélekzett, lüktetett a fejük fölött és a csibék aludtak, behúnyt szemmel, boldogan, mint a tej.

Ez a kis csibe, amelyikről beszélek, ez volt a legkisebb, onnan ismertem meg, mert különben egész egyformák voltak. Fehéressárga volt, még ügyetlenebb, mint a többi, mindig baj volt vele. Megfigyeltem, hogy leggyakrabban ez kapott barackot a buksijára: amellett mégis ez volt a leganyásabb, csak a szárnyak alatt szeretett lenni, az ételt nem becsülte többre. Mindig ott lábatlankodott az anyja körül, hogy az majd felbukott benne néhányszor. Nagyon szerette a meleget, úgy látszik, korábban kelt ki a tojásból a kelleténél. Nagyon kedves volt, mindig elől akart lenni, pedig a legkisebb lába neki volt, de szaporázta a lépést és ijedten, sápogva csipogott hozzá, ha arról volt szó, hogy első legyen a puha fészekben, langyos pelyhek alatt. Ott aztán elcsöndesedett. Igen.

Jó, jó, kapitány úr, mindjárt rátérek. A dolog úgy kezdődött, hogy reggel a kis csibe nem evett és még kisebb volt, mint rendesen. Valami határozatlan volt az egész kis állatban, közbe támolygott és többször felborult, megbotlott. Odamentem és felvettem a földről: nem futott el, ez volt a furcsa.

A kezemen feküdt most, kicsit remegett, a fejét, ami akkora volt, mint egy mogyoró, behúzta és csodálkozva várt, hogy mi lesz.

Ekkor láttam, hogy mind a két szeme bedagadt.

A nevetséges, átlátszó kis szemhéjak, amivel madárféle alulról felfelé zárja el gyöngyszemét: most duzzadtan, pirosan tapadtak a pihék közt. Először azt hittem, hogy csak ijedtében húnyta be, de aztán láttam, hogy nem tudja kinyitni.

Odavittem Márton bácsihoz és megmutattam neki a csibét. Szakértelemmel nézegette, bólintott. Elmondta nekem, amit faluhelyen, úgy látszik, mindenki hallott már, de engem nagyon meglepett: hogy ez a kis csibe hirtelen belenézett a napba és most gyulladt a szeme. Kérdésemre, hogy mit csináljak vele, vállat vont Márton bácsi: próbáljam meg, egy kis vizes pamuttal csavarjam be a csibe fejét, tegyem az ablakba és hagyjam ott egy-két napig.

És két napig az ablakban volt a kis csibe és türelmesen várt, bekötött fejjel, mint egy kis beteg. A zsalut leengedtem és betettem a táblákat.

Délután háromkor kezdett el csipogni. Odakint, a tikkadt napfényben porzó udvaron akkor ült le délutáni bóbiskolásra tyúkanyó, a jó fészekért veszekedő csibék csipogása behallatszott: bent, a pállott és alvó szobában valami szorongató, vigasztalan csendesség homálykodott. Ebben a csendességben hangzott fel a beteg csibe torka, oly váratlanul és rögtönösen, hogy nem lehetett kétség benne: az udvarra felelget, azokkal szeretne beszélgetni. Aztán három óra hosszat egyfolytában, megszakitás nélkül és fokozódó fájdalommal panaszkodott. Végre elgyengült a hangja és csend lett.

Másnap kint voltam a hegyekben, hatkor jöttem meg. Már a küszöbön megütötte a fülemet a beteg csibe hangja; egész nap csipoghatott, mert rekedt volt, mint valami ici-pici csengetyü, ami megrepedt.

Másnap reggel erre a csipogásra ébredtem megint. Ekkor nagyon megsajnáltam a kis csibét: óvatosan kivettem az ablakból és kicsavargattam a nedves gyolcs közül. Abban a pillanatban elhallgatott, mintha elvágták volna a torkát.

Egészen kicsike és sovány volt most; a pelyhek

Marastoni Jakab

vrád

Ormós Zsigmond

Utazási emlékek I.

Pest 1860. 155. l.

Marastoni Jakab

A pesti nemzeti
uszoda. Fenti
rajza 1844.
Repr.

Magyarecke

V. 323. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

231. l. (Ghirlandaio-tanítvány.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berti Toesca 954—956. l. (Képe 952. l.) (Ghirlandaio iskola, Francesco Granacci) — Van Marle, XIII., 1931., 224. l. (Mainardi.) — Lepold—Lippay, 55. l.

Mária koronázása. Alul: *Sz Jeromos és Sz Ferenc* (89. kép)

Félkörű felső záródással.
Fa, tempera, 108×72 cm.
A Bertinelli gyüjteményből.
Maszlaghy II., 62. szám. (Nereo di Ricci). — Gerevich: Az Újság 1916., júl. 20., 3. l. — Gerevich: A prímási képtár olasz mesterei. Vasárnapi Újság, 1916, 825. l. (Képe 825. l.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 231. l. (Képe 229. l.) (Háttérben Pistoia látképe.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Van Marle, XIII., 1931., 224. l. (Mainardi.) — Lepold — Lippay, 55. l.

MARASTONI, GIACOMO (velencei festő, 1804—1860)

Női arckép (90. kép)

Vászon, olaj, 42·5×34 cm.
Jelezve jobbra középen: Marastoni 1849.
Gerevich PA, 251—252. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., képe XXX. tábla. — Péter Kornélia: Marastoni Jakab, Bp., 1936., 23. és 61. l. — Budinis: Gli artisti italiani in Ungheria. Roma, 1936., 138. l. (Képe CLXXXI. tábla) — Lepold—Lippay, XV. tábla. — Corvina nuova seria, II., 1—., 1939., 424. l. után.

MATTEO DI GIOVANNI (sienai festő, 1435 körül—1495.)

Madonna trónon

Fa, tempera, 64×51 cm.
Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 3. l. — Lepold—Homor 97. l. — Berti Toesca, 947. l. (Matteo da Giovanni). — Delogu 184. l. (Matteo di Giovanni.) — Lepold—Lippay 55. l.

Madonna Jézussal és két angyallal (91. kép)

Fa, tempera, 78×67 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből
Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 225. l. (Képe 226. l.) (Matteo di Giovanni.) — Benesch Belved. 70. l. (Matteo di Giovanni.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 32. szám. (Képe hátul). — Gerevich IPGY, 95. l. (Képe 96. l.) — Exhibition of italian art. Royal Academy of Arts. London, 1930., 921. szám. — Berti Toesca: 947. l. (Képe 944. l.) (Matteo di Giovanni.) — Berenson, 351. l. (Mutteo di Giovanni, töredék.) — Delogu, 184. l. (Képe 174. l.) (Matteo di Giovanni.) — Lepold—Lippay, 55. l.

Szent Jeromos (92. kép)

Fa, tempera, 41×26 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi Biharvármegye, 50. szám. — Gerevich IPGY, 95—99. l.

MEO DA SIENA (sienai festő, működött a XIV. században)

Tóbiás az angyallal

Fa, tempera, 34·5×30 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.
—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Maszlaghy II., 46. szám. (Bizánci iskola.) — Gerevich PA, 223. l. (Meo da Siena iránya.)

90. *Marastoni, Giacomo: Női arckép.*

MICHELE DA VERONA (veronai festő, 1470—1540 körül)

Madonna Jézussal (93. kép)

Fa, tempera, 63·5×44·5 cm.
Rényi 14—15. l. (Cima da Conegliano.) — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 761. l. — Maszlaghy II., 70. szám. (Cima da Conegliano.) — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) (Vincenzo Foppa.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 236. l. (Képe 235. l.) (Michele da Verona.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berti Toesca 957. l. (Andrea Solario.) — Berenson 258. l. (Girolamo dai Libri.) — Lepold—Lippay XV. tábla.

Magyarország művészeti topográfiája

Marastoni Jules

Jules.

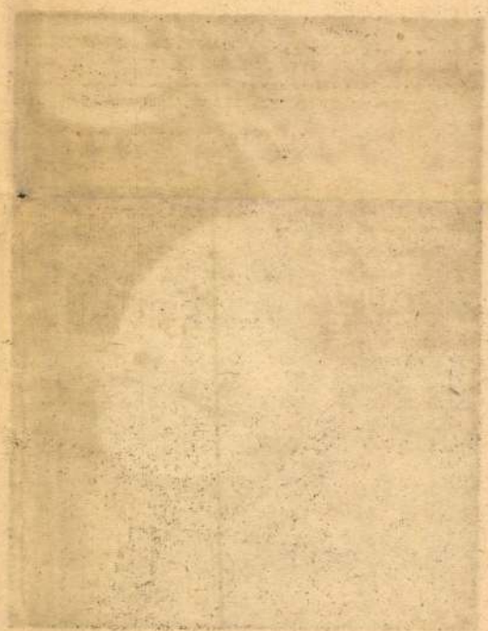

Marastoni Jakab

l.

Szana 1890

57. l.
58. l.

; -

ölt jegyzőkönyvvezető és két hitelesitő

tságok.

§.

bizottságokba való beosztása /12.100/1945.
t intéz a Tanács tagjaihoz, hogy - szak-
, illetve a szak-, vagy szakmai bizottság
ak résztvenni.
ottságnak a főtitkár és mint állandó elő-
n az illetékes bizottsági titkár.
meghivandó és azon bármikor résztvehet,
nács elnöke és alelnöke.
nács minden érdeklődő tagja értesitendő és
n csak az illető bizottság tagjának van.
ótitkárának jogában áll a bizottság ülései-
ket is. Ilyenek meghivására az illető bi-

Marastoni Jakab

446. *Marastoni Jakab:* Női képmás. Olajestmény.

Árverési Közlöny
1930. okt. 4. sk. n.

685. *Szüle Péter:* Fésülködő nő. Olajfestmény.

Kikiáltási ár pengőben

MANDELLÓ GYULA. Budapest, Pallas. 1898—1901. Lex. 8r., 3 kötet, er. fbőrktsek . . . . 6.—

483. KÖZHASZNU ESMÉRETEK TÁRA a' Conversations-Lexicon szerént Magyarországra alkalmaztatva. Pest, 1831—34. 8r., 12 kötet, fbőrktsek. I. kiadás! . . . . . 2.—

484. KRAFFT-EBING R. BR., Psychopathia sexualis a visszás nemi érzések különös figyelembevételével. Budapest, 1894. 8r., er. vkts. I. kiadás . . . 2.—

485. KREITH BÉLA GR., II. Rákóczi Ferenc és korának története. A legjobb kútfők nyomán. Budapest, Athenaeum. 1905. 4r., er. vkts . . . . . 3.—

486. KREMMER DEZSŐ, Az első pesti festőiskola. A Marastoni-Akadémia. Budapest, É. n. Mellékelve 18 kartonra vont razjminta a Marastoni-Akadémiából, SZEMLÉR MIHÁLY hagyatékából, aki maga is tagja volt az Akadémiának . . . . 3.—

487. KROPOTKIN PÉTER, A francia forradalom 1789—1793. Ford.: BÁNÓCZI LÁSZLÓ. Budapest, Genius. 8r., 2 kötet, fve. 667. sz. példány . . . 2.—

488. DE KRUIF, PAUL, Bacillusvadászok. Budapest, Gutenberg. 4r., er. fbőrkts . . . . . 2.—

489. KUBINYI ÁGOSTON, Magyarországi mérges növények. Budán, 1842. 30 kézzel színezett rézmetszetű táblával. 8r., fve . . . . . 3.—

490. KUBINYI LAJOS, A házi ipar könyve. Budapest, 1877. 8r., 3 füzet . . . . . 1.—

491. KUDORA KÁROLY, Könyvtártan. Bpest, 1893. És még 3 hasonló könyvtártani és könyvészettel foglalkozó munka. 4 kötet, fve . . . . . 3.—

492. KUNCZ ÖDÖN, Bevezetés a jogtudományba. Jogi encyklopédia. Pécs, Danubia. 1924. — G(OLL ALADÁ)R, Jogtörténeti zseblexikon. (Középkor.) Bpest, 1905. 8r., 2 kötet, fve . . . . . 1.—

493. KUZSINSZKY BÁLINT, Aquincum és romjai. Bpest, 1890.. 1894. és 1908. — KOGUTOWITZ, Budapest székesfőváros térképe. 5 füzet . . . —.50

494. KÚHÁR FLÓRIS, A keresztény bölcselet története. Bpest, 1927. 8r., fve. Elfogyott! 2.50

495. LADÁNYI GEDEON, A magyar királyság alkotmánytörténete a szathmári békekötésig. Debreczen, 1872. 8r., 2 kötet, fve 1.50

496. LADVOCAT, Historiai dictionariuma. Magyar nyelvre fordította MINDSZENTI SÁMUEL. Komárom, Weinmüller. 1795—97. 8r., 6 kötet, félbőrkötések . . . . . 3.—

Kikiáltási ár pengőben

497. LAKATOS KÁROLY, Magyarország orvmadárfaunája. (Nappali és éjjeli ragadozók.) Vadászati résszel. Bpest, 1910. N. 8r., fve . . . . . 2.—

498. LAMPERT, KURT, Az édesvizek élete. Ford.: ENTZ MARGIT. Bpest, Term. Tud. Társ.. 1904. N. 8r., er. vkts . . . . . 4.—

499. LAUFENAUER KÁROLY, Előadások az idegélet világából. Bpest, Term. Tud. Társ., 1899. 8r., eredeti vkts . . . . . 1.—

500. LAUKA GUSZTÁV, Szellemi szikrák. Pest, 1862. 8r., fvkts . . . . . 1.—

501. LÁZÁR BÉLA, Egy magyar gyüjtemény. PETROVICS ELEK előszavával. Bpest, 1922. K. 4r., fve. Wolfner Gyula s. k. ajánlásával . . . . 4.—

502. —, Szinyei Merse Pál. Budapest, 1913. (Modern könyvtár.) És még 7 művészeti vonatkozású könyv. Fűzve 1.50

503. LECHNER JENŐ, Építési enciklopedia. 4 rész. Pozsony—Budapest, 1913—14. — KABDEBÓ GYULA, Az építészet története. III. rész. Bpest, 1907. K. 8r., fve . . . . . 1.—

504. LEHEL FERENC, Gulácsy Lajos dekadens festő. Bpest, Amicus. 1922. 8r., er. vkts. Számozott pl. a szerző s. k. ajánlásával 2.50

505. LEHMANN ALFRÉD, Babona és varázslat. Ford.: RANSCHBURG PÁL. Bpest, Term. Tud. Társ. 1900. 8r., 2 kötet, er, vktsek. Ritka! . . . 4.—

506. LEININGEN-WESTERBURG KÁROLY GR., Levelei és naplója. 1848—1849. Ford. és bevezeti: MARCZALI HENRIK. Bpest, 1900. K. 4r., er. fpergtkts 1.50

507. LEWES GYÖRGY HENRIK, A philosophia története Thalestől Comteig. Ford.: BÁNÓCZI JÓZSEF. Bpest, Akadémia. 1876—78. 8r., 3 kötet, er. vktsek 2.50

508. LÉVAY ISTVÁN—VIDA ALADÁR, Magyar-görög és görög-magyar szótár. Budapest, 1887. 8r., 2 kötet egybekötve, bord. fbőrkts . . . 2.50

509. LITERATURA. Beszámoló a szellemi életről. I—XI. évfolyamok. Füzetekben. (Minden, ami eddig megjelent!) (Az V. évf. a Lantos Magazinban jelent meg!) . . . . . 10.—

510. LOCZKA ALAJOS, Az alchimia története. Budapest, 1925. — HANKÓ VILMOS, Chemia a mindennapi életben. Bpest, 1912. Sok képpel. 8r., 2 kötet, fve . . . . . 2.—

42. PETERDI ANDOR: Háborus költeményeit bemutatta a szerző. (Megj. szerzőnek Költemények c. művében.)

43. Dr. KRENNER DEZSŐ: Egy pesti festőiskola. (Marastoni.) (Megj. Iparoktatás, 1915.)

44. A MODERN SZINPAD előadása.

45. Dr. LÁZÁR BÉLA: A nemzeti művészet születése a nemzetköziség szelleméből.

46. Dr. FELEKY GÉZA: A gyüjtés és régiségvásárlás művészete.

47. ROMÁNNÉ GOLDZIEHER KLÁRA: A viselet a századok tükrében. (Vetitett képekkel.)

(Felolvasások az Ernst-Muzeumban.)

Marastoni Jakab

Ernst Muzeum kiáll XXVII. Bp. 1917.

AZ ERNST-MUZEUM AUKCIÓI:

1. HOLITSCHER RÓBERT iparművészeti gyüjteménye.

Mardstoni Jakab

1804 – 1860.

Ernst Museum kiáll. 47. sz.

Magyar remekművek

1921. máj.

Nöi fej, Drucker Géza

tulájd.

Marastoni Jakab

1845 pesti kiáll.

Arckeji, olajf

Görög nő, olajf.

Buskomorság, olajf.

Arckeji, litografia.

L 1845.

~~Szmrecsányi Miklós V. 46.~~

Marastoni Jakab

l.

Ernst Mur. kiáll. X

Magyar biedermeier-
művészet. Bp. 1913.
34. l.

SZENT-GYÖRGY-CZÉH,
MAGYAR AMATŐRÖK ÉS
GYÜJTŐK EGYESÜLETE

NEGYEDIK MŰVÉSZETI AUKCIÓJÁNAK KATALÓGUSA

PESTI FERENC ÚR GYÜJTEMÉNYE. . A SZENT-GYÖRGY-CZÉH GYÜJTÉSE.

AZ ÁRVERÉS 1910 NOVEMBER 21-ÉN, HÉTFŐN, 22-ÉN, KEDDEN, 23-ÁN, SZERDÁN, ESETLEG A KÖVETKEZŐ NAPOKON D. U. 3-TÓL ESTE FÉL 8-IG LESZ A NEMZETI SZALONBAN (BUDAPEST, V., ERZSÉBET-TÉR). AZ ÁRVERÉS ALÁ KERÜLŐ TÁRGYAK UGYANOTT MEGTEKINTHETŐK NOVEMBER HÓ 13-TÓL KEZDVE 20-IG, EGÉSZ NAP, AZ AUKCIÓNAPOKON AZ ÁRVERÉS KEZDETÉIG.

AKI NEM TAG S AZ ÁRVERÉSEN RÉSZT ÓHAJT VENNI, KÖTELES A KATALÓGUST MEGVÁLTANI. — ÁRA 1 KORONA. E KATALÓGUS AZ ÁRVERÉSEN VALÓ RÉSZVÉTELRE JOGOSÍT.

M.D.K.

Marastoni Jakab
festő

95) Főoltár festménye 1850

Budapest székesfőváros Művészeti Tárgyainak Katalogusa
Bp. 1913.

18 l.

MDK

Marastoni Jakab

Nő a zongoránál

Friedrich Ferenc vivómester

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

38 l.

i tornyának csak töve van meg, a többi
ntély, boltozott hajó. Épült 175o-

és V. Bp. i. n. 1901, 106 l – Rokszin Tivadar,

MDK

Marastoni Jakab

Marastoni József, festm.

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

38 l.

tti toronnyal, félkörívés szentéllyel.
sztáz. Épült 1788-ban.

V és V. Kp. é. n. 1901, 145 l — Dukai Já-

M.D.K.

Marastoni Jakab festő

Tschurl György, Tschurl Ede Mejni
1841

Sopron, Liszt Ferenc hny.

Genth. hüeml. 1959 I. 320

MDK

M arastoni Jakab. festö.

Anya gyermekeivel. Of.
Jelezve: J.M arastoni pinxit Pestini,1837.

Illusztr. VII. tábla.

Ernst Muzeum aukciói. 52.sz. II. rész.
1935.nov. - Képek. Kat. 13.l.

Marastoni Jakab festő M.D.K.

1804 - 1860

Velencéből Bécsbe, Pozsonyba, majd Pestre került. (1830)

Görög nő ⊃ több arcképe a Nemz. Gal. ban.

1846 ban festőiskolát nyitott, mely 1860 ig működött.

Kampis, Mag. mův. Bp. 1960 490

MDK

Marastoni [Jakab festőművész]

(Muraközy János mestereként említve.)
Egy ideig ő bujtatja Muraközy Jánost
a szabadsághare bukása után.

Orosz László: Jókai Kecskeméten.
Tiszatáj, Szeged, 1954. június. VIII. évf.
2. sz. 118. l.

MDK

Marastoni Jakab, festő: 1804 - 1860.

Venus és Amor. Vászon.

Jelz. l. b.: Marastoni Pesth. 1840.

Ernst Múz. aukciói, XXIV - XXV. - 35. l.

MDK

Marastoni Jakab

A müvész felesége, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

38 l.

SZENTPÉTERSZEG /Hajdu/

Ref. templom, homlokzat előtti nyér 17o1. Keresztelőedény 179o. ben. 186o-ban átépitették.

/Kováts J. István: Magyar refor képe 583 1. /

Marastoni Jakab

cród
z

Myskkinö

72, 138. l.

vételére, a hitelező „Budapesti Hitelbank Mint
nden további meghallgatás.....nélkül saját
ssék.
más eljárásnak a „Budapesti Hitelbank Mint
ely kir. járásbiróság előtt.
ötelezvény előttünk két tanu jelenlétében föl-
nagyaráztatott.....

.....

.....hó.....-ik napján.

.....

egyenes adós.

.....

készfizető kezes.

.....

készfizető kezes.

.....

készfizető kezes.

2735

23

27. Marastoni Jakab.

(Sz. Velencében 1810. Kornt. † Bécsben 1880 tájún.)

Velencei vízkorú nők.

Az oszlopos épület előtt kútnál (kútnak, melyben) három lépcsőfok vezet fel. Oldalát domborműben kinit emberi s állati alakok diszitik. Közöttök (Közülök) ősrégen használt vasrúd. Közül (egy) fiúk, kiknek karjain karmazsin vállmaszlagok kalmárok (kalmár kalmárok) kalmárok kalmárok kalmárok

Fa
~~[illegible]~~ méretei 76 : 60 cm.
~~Tobbes aj.~~
~~M. Lépsár 41.~~
~~Ujsza 23.~~
~~I : 27.~~

I : 68.

2741

67

34. Marastoni Jakab:

(b. Veleńczében 1810 tajan. + Bécsben 1860 körül)

Szerzetes koponyával kezében.

A barlangban álló szerzetes kissé balra fordulva nézi a jobb tenyerén fekvő koponyát, a fejét baljával támasztja meg. Hosszú haja, bajusza s szakálla ősz; szemöldöke fekete; szeme barna. Durva csuhája bal könyökén gorombá öltésekkel van megvarrva s derekát vastag corda szorítja. Jobbra a kövön olvasó fekszik kereszttel; a barlang bejáratán át pedig hegyes vidékre nyerünk hátást, hol tó van, melyet a lenyugvó nap sugarai pirosra festettek. A bejárat felett örökzöld lóg. Jelzése alól jobbra: „Jak. Marastoni Pest 1855."

a sziklára könyököl és

Vászon, méretei 85: 69.5 cm.
A képcsarnokeglet aj. 1859. VII. 2. Ára 200 frt.
M. kipt. 106.
Uj. 67.
I: 34.

I: 47.

155

Budapest. T. 4917. III.

A nemzeti uszodában a hölgyközönség fürdik, a hol a korlátok mentén számosan nézik a fürdőket és tanulókat. Keretét tornászati mutatványok diszitik és fölül az ország koronás czimerét szemlélhetjük. Felirata középütt:

A PESTI NEMZETI USZODA.

ez után balra: LA SCUOLA NAZIONALE DI NUTAZIONE A PEST.
jobbra: L'ÉCOLE NATIONALE DE NATATION À PEST.
legalól középütt: Die Pesther National-Schwimmschule.
alól jobbra: Természet után rajzolta Marastoni G. 1844.

Tusrajz, mér. a keretnek 49.6: 70.5 cm.

Marastoni Jakab

vrád

La Rosée

18. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Marastoni Zakab

ród

a

Mátray Neuz Képes

22. l.

Marastoni Jakab

vred
z
Divald 1927
165. l.

Levelerés
postók

Marastoni Jakab

vrád

Kopj Magy. biedfest.

13. l.

Anya gyermekeivel

olajf. 1837

Repr. –

Föv. Kept. tulajd

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.

Marastoni Jakab

l.

Rapaics Ligeti

19. l.

Marastoni Jakab

Erod

Gent Bpest mův

65. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Marastoni Jarab

l

Lepold Stefano

36 l

Bünker Rajnárd (ucker)

VIII. 251

Marastoni Jarab

l.

Tbl Lotr

16, 17, 19, 20, 398,

442. l.

BUDAPEST
22 VI-22

Marastoni Jakab festő M.D.K.

Magyarfalva, ev. templom: Krisztus és a szamariai asszony. (Annibale Carracci bécsi képének másolata)

Genth. hüeml. 1959 I. 189

Marastoni Jakab festő M.O.K.

Lotz K. egyik mestere

Gerecze P.: A pécsi kékesegyház és falfestm.
Utmutató .... Pécsett 1891, 85

MDK

Marastoni, festőm.

Magy.remekmüvek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921, máj.
6 l.

Szerep (Hajdu)

Csonkatorony, elpusztult XII

(Ketéri Albert, 1955)

MDK

Marastoni Jakab

Női arckép, festm.

Anya gyermekével, "

Női arckép, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

38 l.

MDK

Marastoni Jakab

Nő a zongoránál, festm. repr.

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

124. Marastoni Jakab. Bécsben
Sz. Veneziaban ~~1810 körül~~ + ~~Pesten~~ (1860 ~~táján~~ julius 11-én.

124. ~~Marastoni Jakab.~~ Saját arcképe. Magy. Képt. 34.

Mk 34 TK.

376

Derékig, jobbra fordul, festőállvány előtt áll. Jobbkezében az az ecset van, melylyel a vászonra festett; baljában pedig pálczát, ecseteket és palettát tart. Jobbfelől elválasztott haja, szemöldöke és szakálla, melyet csak állán visel, fekete; szeme sötétbarna. Ingének széles gallérja lehajtott, sötétsárga nyakkendőjét csokorra kötötte, mellénye kivágott, hasitott ujju kabátja szürke. A háttérben meggyszinű függöny lóg. Jelzése alól a jobbsarokban felfelé haladó sorban: „J. Marastoni Pesten 1845."

Vászon, méretei 92: 75 cm. — Mag. Képt. 34. — ~~Festette~~ Lelt sz. 124. —
Marastoni Jakab ~~[illegible]~~ 1845. (~~Sz. Velencében 1810 körül + Pesten 1860 táján~~).
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.
A Tört. Képcsarnokban. A Nemzeti Muzeumban. 1868: VII. 20. - 1870: VII. 14. - 1871: VII. 14. - 1873: VII. 15. - 1876: VII. 21. - 1878: VII. 21. - 1880: VII. 21. - 1881: VII. 21. - 1883: VII. 306 -
A Tört. Képcsarnokban. 1884: VIII. 129. - 1894: X. 427. -

Marastoni Jakab 1845

904: v. 3.

MDK

Marastoni Jakab

Numvári Werther Frigyes, **festm.**

Velencei vizhordó nő, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

39 l.

toronnyal. Kehely 1766, 179o. Két tá-
. Kehely 1766. Harang 1699. Épült 179o-

átus templomok. Bp. 1942, 152, 583 l.

MDK

Marastoni Jakab

A müvész édesatyja, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

38 l.

okk toronnyal. Edények 1721. Épült

us templomok. Bp. 1942, 149, 575 l. képe

MDK

Marastoni Jakab

Férfiarckép, of.

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

23 l.

Marastoni Zakab

Pozsyból Pestre jött 1843.
öszen.

Hondern 1843. II. 580 l

Marastoni Zakab

Vrod
c

Honderū 1844 I. 288

Marastoni Jakab

Velevesi vizkordi. 1844
bécsi tadats

Honderu 1844. I. 653 l
u ott. 716. l.

Marastoni Zalab

Wed

Hondarū, 1844.

I. 555 l

Marastoni Zakab

wód

Hondern. 1847. II. 36 l

Marastoni Zakab

irod

Hondem. 1847. I. 502 l

503. 1.

Marastoni Zalab

ind

=

Hondarū. 1847 I. 400-1 l

Marastoni Zarab

cród

Honderū. 1847. I. 99 l

2726

22

18 Marastoni Jakab.
(Sz. Volenciben 1810. körül + Bécsben 1860 (táján.)).

Görög nő.

A derékon alól látható fiatal nő jobbra fordulva ül, de szembe tekint. Jobb kezével, melyen fehér gyöngyfűzért visel, párnára könyököl. Fején piros sapkát hord, a melyet aranycsipke s kék rojt díszít s a melyről két aranybojt lóg le. Középütt elválasztott haja, melynek fonatát koszorú alakban tűzte fel, és szemöldöke fekete, szeme barna. Hajtűje s fülbevalója arany; vállairól lecsuszott patyolatingvállába kék szalag van befűzve s finom nagykendője sok szinü. Zekése a bal karnál lefelé haladó sorokban:

Marastoni. Pest
1845.

Vászon, méretei 77:61 cm.
~~A pesti müegylet aj. 1845.~~
~~M. kept. 10.~~
~~Ly sza 22.~~
~~I: 18.~~

I: 57.

123

Buda-Pest.

A pesti „Nemzeti Úszoda."

A belsejét feltüntető nyolcszegletű képet díszes levélkeret veszi körül, uszó ruhában lévő és különféle testgyakorlatokat végző férfiakkal, fölül koronás magyar czimerrel s alól békákkal, melyek egyikénél koronázási jelvények vannak. A fellobogózott fürdőben kilencnő fürdik, a kettő a vizbe megy, míg a lépcsőkön egy kifelé indul, egy állva beszélget s egy üldögél. Az úszómesterek körül kettő két rudon lévő növendéket tanít, egy pedig a gépezet-nél áll. A vendégek körül egy balról a kosár szelén ül, kettő a trambulinon mulat, többen pedig a kabinok előtt és az erkélyen nézegetnek és csoportokba verődve beszélgetnek. A korlátokon itt-ott lepedőket terítettek ki. Felirata a kép alatt:

A' PESTI NEMZETI ÚSZODA.

alól jobbra: „Természet után rajzolta Marastoni G. 1844."

s legalól balra: „LA SCUOLA NAZIONALE DI NUOTAZIONE A PEST

Középült: „Die Pesther National-Schwimmschule"

jobbra: „L'ÉCOLE NATIONALE DE NATATION A PEST"

jelzése pedig a jobb sarkon: Admittitur

Pestini $\frac{14}{11}$ 844 Reseta.

Tusrajz, méretei a keret nélkül 37:57·4 cm.

4917.

Egy a rövid kötélre fogott tanítványával foglalatos kodik,

217/96 N° 8.

Festészet, táblakép

Görög nő, Marastoni Jakab

Honderü, 1845. II. 136-138.

Szelesy: Pesti mükiállitás

Rossi

Grafika, XIX.sz.II.fele

rajzok, Mastonitol a Deutsch-féle Koronázási Albumban

Pester Lloyd, 1867, XIV.évf.238.sz.
A koronázas szoban és képekben, 2.o.
Kelety Gusztav cikke

Táblakép — 3 festmény — Harastoni

Szépművészeti Garnok

1862. nov. 30. 9. 105.

4. alfréd: állandó műtárlat.

Festészet, XIX. rd.
önálló táblakép, olaj. Ma-
rastoni Antal műve.

nem Jakab?

Religio, 1850. aug. 4. n.
119. old.

Megyesek.

Grafika, litográfia.

Mátyás király arcképe, Maraatoni

~~János~~ /József?/ Jakab

Divatcsarnok, 1855. ápr. 5. 19.

38o.

Megjelent....

Grafika, litográfia.
Mazzi József arcképe, Marastoni József

Divatcsarnok, 1855. jan. 5. 1.

2o.

Kitüntetések

Marastoni Jakab díszpolgársága

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
274-283..
"Munkácsy első festménye"

Művészeti szociologia

Ingyenes tanulo-helyek
Marastoni J. festőiskolájaban

M Ű V É S Z E T
I. évf. 1902.
274-283.
"Munkácsy első festménye"

Grafika, litografia

Wesselényi nádor arcképe, Marastoni József

Divatcsarnok, 1855. okt. 10. 56. 1120.

Marastoni....

Grafika, litografia

Csáky László arcképe, marastoni József

Divatcsarnok, 1856. jan. 30. 6. 120.

Az előfizetők...

Epitészet, belső
Marastoni akadémiájának átalakitása

Honderü, 1845. II. 493.

Heti szemle

Müvészeti oktatás

Marastoni Jakab festőakadémiája

Pesther Handlungszeitung, 1846. ápr. 11. XIX. 17/67.

Művészeti oktatás

Márastoni képzőművészeti
akadémiája/Pest, Nagy-hid u./

M Ű V E S Z E T
I. évf. 1902.
274-283.
"Munkácsy első festménye"

Festészet, táblakép
Görög nő, Marastoni Jakab

Honderü, 1845. II. 519-520.

Kubinyi Ágoston: A Magyar Nemzeti Muzeum

Festészet, táblakép
Egy anya, Marastoni Jakab

Honderü, 1844. I.k. 589.

HetiSzemle

DIPLOMÁS LÁNYOK ÉS A — FÉRJHEZMENÉS.

Az emberiség legújabb korának hihetetlenül sok az újabb és újabb társadalmi problémája, a mely csaknem mind kibogozhatatlanul kuszált. A bonyodalmak szakadatlan sorát azonban jóformán teljes pontossággal egyetlen főtényezőre lehet visszavezetni: a nő egészen új, egészen megváltozott és a multakhoz viszonyítva mérhetetlenül megnövekedett szerepkörére. Noha Anglia a leghangosabb a már-már forradalmi szinű nőmozgalmak miatt, mégis az észak-amerikai Unióban vivták ki maguknak a nők gazdasági és társadalmi nézőpontból egyaránt a legtöbb hasznot, a legkönnyebb boldogulást és a legtöbb megbecsülést és egészen jogos az a föltevés, hogy maholnap a földkerekség minden népének a nőtársadalma abban az irányban fog haladni, mint az amerikai nő, ugyanazokkal a problémákkal fog vesződni, ugyanama sikereknek örülni és ugyanama szenvedések miatt könnyezni, mint a *woman of the United States*.

És épen arról van szó, hogy a nőnek a társadalom kereteiben való újszerű elhelyezkedése, ha jár is kétségtelen új örömökkel, tagadhatatlan nagy sikerekkel, de okoz néhány olyan fájdalmas eltolódást és súlyos kényelmetlenséget, a mely — legalább manapság — még eldöntetlenné teszi, hogy az amerikai nő példája szerint való haladás valóban fejlődést is jelent-e, nemcsak az egész emberiségnek, de maguknak a nőknek, hogy úgymondjuk, az osztályérdekei javára?

Működik Amerikában egy ugynevezett «női szövetség» mely éber figyelemmel kiséri, már a mult század hetvenes évei óta, az amerikai nő új elhelyezkedésének és új karakterizálódásának az összes külső és belső jelenségeit. Emez «Association of Women» följegyzései szerint 1870-ben az Egyesült-Államok területén öt nő működött az ügyvédi, egy a mérnöki, huszonnégy a fogorvosi és hét a gyorsirói pályán, hogy csak ennyit említsünk. Már 1890-ben 160 nő volt mérnök, 337 fogorvos, 208 ügyvéd, 888 ujságiró, 10,810 festőművésznő, 2725 színésznő, 34,568 zeneszerző és zenetanitónő, 4875 állami tisztviselő, 4555 orvos és 21,185 gyorsiró. Most már sok-sok százezerre rúg azoknak az amerikai nőknek a száma, a kik a legkomolyabb, a legtöbb tanulást és megértést követelő hivatást üzik s most már a számuk rengetegsége miatt is nagy mértékben hozzájárulnak az Egyesült-Államok fiziognomiájának a kialakitásához, mint egy élénk és gyakran ismétlődő szin valamely nagyszabású mozaik-képen.

Érdekes, sőt izgató kérdés: milyen most már ennek a hatalmas női hadseregnek a helyzete például a — férjhezmenéssel kapcsolatosan? Milyen a hatása a diplomának, vagy pontosabban körülhatárolva: a pozitiv tudásnak és műveltségnek a leányok férjhezmenő kedvét illetően?

Az említett «Association of Women» statisztikája szerint az amerikai diplomás nők közül csupán 28·2 százalék van férjnél, holott az egyéb, húsz évesnél idősebb amerikai lányok 80 perczentje találja meg hamarosan az élettársát. Ez a megállapítás bizony igen szomorú perspektivát nyit a házasság sorsát illetően amaz időre nézve, a mikor a diplomás leányok száma még inkább megsokszorozódik.

A veszedelem azonban, noha nem alaptalan, mégsem akkora, mint a milyennek a föntebb leirt két szám mutatja. Sajátságos ugyan, de vigasztaló, hogy a diplomás lányok még olyan előrehaladott korukban is férjhez tudnak menni, a mikor más leány már régen és a mi körülbelül ugyanazt jelenti, örökre megszerezte az aggszűz tiszteletetjelentő, de kényelmetlen czimét. Amerikában igen gyakori jelenség, hogy diplomás hölgyek harmincz, negyven, sőt ötvenéves korukban is férjhezmennek, s ha azokat a nőket is fölvesszük a statisztikába, a kik akkor állottak be menyecskének, a mikor más nők már a nagymamai főkötőt viselik — úgy az aránytalanság már nem olyan megdöbbentő, mert végső eredményképpen a diplomás nők 54 százaléka — ha későn is — de férjhezmegy. Van az «Assotiation of Women» statisztikájának még egy adata, a melyet érdemes fölemliteni, noha egészen magától értetődő. Az nevezetesen, hogy az egyszerű leányok tiz százaléka már húsz éves kora előtt elsiet az anyakönyves elé, míg viszont a diplomás lányok között egyetlen egy sem akad, a kinek húsz éves kora előtt bekötnék a fejét. A mi természetes. Az egyetemi studiumok legalább 23—24 éves koráig lefoglalják a tudományra szomjas leányokat.

Nagyon érdekes az az észlelés is, hogy inkább mennek férjhez azok a diplomás lányok, a kik olyan egyetemekre jártak, a hol fiúk és leányok közösen szivják magukba a tudást. Amerikában vannak tudvalevően női egyetemek is és csodálatos, hogy azok a tudós lányok, a kik ezeket a főiskolákat látogatták, teljes tiz százalékkal maradnak el a férjhezmenés nézőpontjától ama leánytársaik mögött, a kik a vegyes *university*-be iratkoztak. Hogy mért van ez igy, maguk az amerikai társadalomtudósok sem tudják eldönteni. Lehet, hogy a vegyes egyetemeken poétikus, gyermeki barátságok bontakoznak ki szerelemmé, majd pedig házassággá, de az is lehet, hogy a leánykollégiumok zárkózott nőies légkörében kifejlődik az a sajátságos, de ma már nem ritka tünet, hogy fiatal lányok tudatosan ránevelik magukat az egyedülvaló életre.

Valami okos, higgadt tudatosság teszi jellegzetessé a diplomás leánynak a házassággal szemközt való állásfoglalását. A legjobb bizonyság erre nézve az, hogy Amerikában, a hol a válás valóságos divat, a diplomás asszonyok egyáltalában nem válnak. Nehezebben, meggondoltabban, elbódulás nélkül mennek férjhez, de minden jel szerint igen hasznos és bölcs dolog ez a latolgatás, mert sohasem jár kiábrándulással, a minek beszédes megnyilvánulása a — válás. *F. A.*

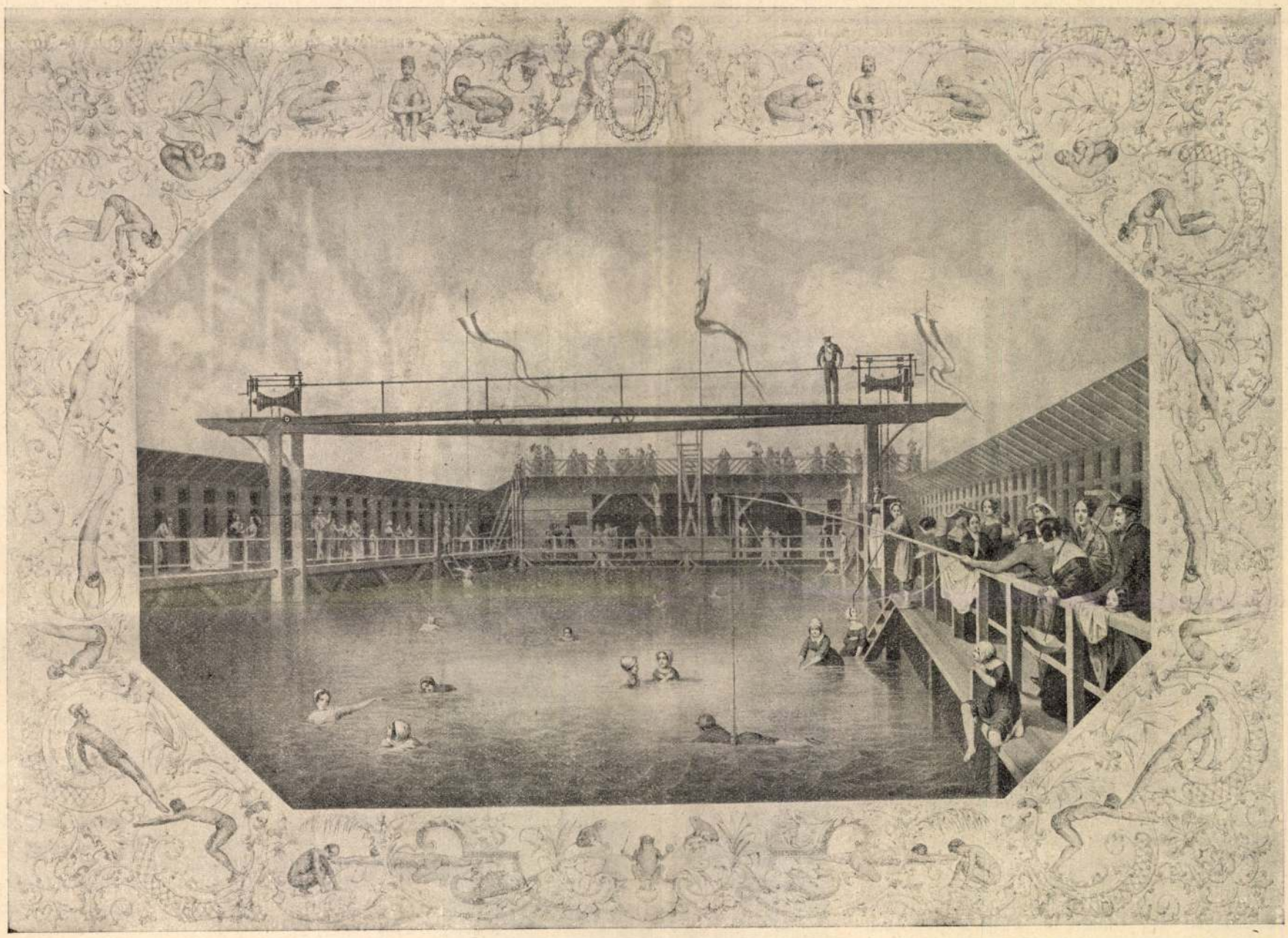

RÉGI PESTI USZODAI ÉLET.

Marastoni Jakab körajza a Duna-parti Nemzeti uszodáról, mely 1835-ben létesült, az 1849-iki bombázáskor elpusztult, később újra fölépült főrészeiben s ma is ebben a második alakjában nyílik meg minden nyár elején. Marastoni képe mint a Pesti Divatlap melléklete jelent meg s e lap állítása szerint akkori pesti szép hölgyek élethű képeit mutatja.

PÉTER ÉS VENDI.

Regény. — Irta **J. M. Barrie.**

(Folytatás.)

Darling úr ugyanis klasszikus műveltségű férfiú volt.

Így üldögéltek estéről-estére, újra meg újra felidézve a végzetes pénteki napot, míg annak minden részlete bevéső dött az agyukba, mint a kép az érembe.

— Csak ne fogadtam volna azt a meghivást ebédre — mondta Darlingné.

— Csak ne töltöttem volna az orvosságomat Nana fazekába — mondta Darling úr.

— Csak ne tettem volna úgy, mintha szeretném azt az orvosságot — mondták Nana nedves szemei.

— Hogy én úgy szeretek társaságba járni, György!

— Hogy nekem olyan végzetes hajlamom van a humorra, édes!

— Hogy én olyan érzékeny vagyok minden kicsiség miatt, kedves gazdám és úrnőm!

Erre aztán vagy az egyik vagy a másik közülük sírva fakadt; Nana rendszerint arra a gondolatra: «Az már igaz, nem kellene, hogy kutyát tartsanak dajkának». Nem egyszer maga Darling úr tartotta a zsebkendőt Nana szeme elé.

— Az az ördög! — kiáltott Darling úr és Nana ugatása visszhangként felelt a szavára; Darlingné azonban sohasem szidalmazta Pétert, — volt valami a szája jobb sarkában, a mi miatt nem tudta Pétert csúfnevekkel illetni.

Ott ültek hát az üres gyermekszobában, újra meg újra felidézve annak a borzalmas estének minden legcsekélyebb részletét. Olyan köznapiasan kezdődött, tökéletesen úgy, mint száz más este. Nana hozta a vizet Mihály fürdőjéhez és ő vitte oda hátán Mihályt.

— Nem akarok ágyba menni! — kiáltott Mihály, mint olyasvalaki, a ki még most is azt hiszi, hogy neki még szava lehet ebben a dologban. «Nem akarok, nem akarok! Nana, még hat óra sincs! Oh kedves Nana, kedves Nana! Nem foglak többet szeretni, Nana! Mondom, hogy nem akarok fürödni, nem akarok, nem akarok!

Erre bejött Darlingné, fehér esti ruhájában. Azért öltözött fel már korán, mert Vendi nagyon szerette őt esti ruhában látni, azzal a nyaklánczczal, melyet Györgytől kapott ajándékba. A Vendi karperecze volt a karján, ő maga kérte kölcsön. Vendi mindig nagyon örült, ha anyja kölcsönkérte a karpereczét.

A két idősebbik gyermek épen papát és mamát játszott. Vendi születésén volt a sor és János épen ezt mondta:

— Örömmel értesítem, Darlingné asszonyom, hogy maga most már anya.

Olyan hangon mondta ezt, a hogy Darling úr maga szólt volna hasonló alkalommal.

Vendi tánczolt örömében, épen úgy, a hogy az igazi Darlingné is tánczolhatott annak idején.

Aztán megszületett János is, azzal a rendkívüli pompával, a mely véleménye szerint az első fiú születését megillette. Erre aztán odajött a fürdőből Mihály, hogy ő is meg akar születni, de János gorombán azt mondta neki, hogy elegen vannak már.

Mihály majdnem sírva fakadt.

— Senkinek se kellek — mondta.

Az estélyi ruhás hölgy természetesen nem hagyhatta ezt annyiban.

— Nekem kellesz — mondta. — Nekem kell egy harmadik gyerek.

— Fiú vagy leány? — kérdezte Mihály bizalmatlankodva.

— Fiú.

Erre aztán Mihály beleszaladt az estélyi ruhás hölgy ölébe.

Kicsi dolog ez, a hogy most Darling úr, Darlingné és Nana eszébe jutott, de mindjárt nem volna olyan kicsi, ha ez Mihály utolsó éjszakája találna lenni a gyermekszobában.

Folytatták visszaemlékezéseiket.

— Akkor rontottam úgy be, mint a forgószél! — mondta Darling úr, önmagát korholva. Csakugyan, úgy rohant be, mint a forgószél.

Talán van erre mentsége is. Ő is öltözködött és minden rendben ment egész addig, a mikor a nyakravaló került sorra. Csodálkozni fognak, ha meghallják, de igaz, hogy ez az ember, ámbár értett az értékpapirokhoz, nem tudott igazában bánni a nyakkendőjével. Néha lázongás nélkül engedett neki a nyakkendő, de voltak alkalmak, mikor jobb lett volna az egész házra nézve, ha elnyelte volna büszkeségét és készen vett nyakkendő-csokrot viselt volna.

Ilyen alkalom volt a mostani. Dübörögve jött a gyermekszobába, kezében az összegyűrt kis nyakkendővel.

— Nos, mi baj, apuska?

— Asszony! — ordított; igazán ordított. — Ez a nyakkendő nem akar a nyakamba illeni. Nem tudom a nyakamra kötni. Az ágy lábára igen! Oh, igen, húszszor is egészen jól megkötöttem az ágy lába körül, de a nyakam körül! Az ördögbe is! Bocsánatot kérek.

Abban a hiszemben, hogy Darlingné nincs elegendőképen megilletődve, komoran folytatta:

— Figyelmeztetlek, asszony, hogy a míg ez a nyakkendő nincs a nyakamra kötve, akkor ma este nem megyünk el arra az ebédre és ha én ma nem megyek el az ebédre, akkor az irodába sem megyek el többé és ha nem megyek el többé az irodába, mind a ketten éhen pusztulunk és a gyermekeink ki lesznek dobva az utczára.

Darlingné még mindig nyugodt maradt.

— Mutasd ide, hadd próbálom meg — mondotta. Persze, hisz ép ez volt az, a mit a férje kérni akart tőle, ezért is jött be. Kedves, bűvös kezével megkötötte a nyakkendőjét, mialatt a gyermekek köréjük állva lesték, mi lesz a sorsuk. Más ember talán rosz néven vette volna a feleségétől, hogy ilyen könnyen tudja azt a nehéz dolgot elintézni, de Darling úr erre nagyon is finom szellem volt. Gondtalanul megköszönte neki, egyszerre elfelejtette a dühét s a következő pillanatban már körültánczolta a szobát Mihálylyal a hátán.

— Milyen vadul pajkoskodtunk! — mondja most Darlingné, mikor visszagondol rá.

— Utolsó pajkoskodásunk! — bömböli Darling úr.

— Oh, György, emlékszel, mikor Mihály egyszerre azt kérdezte tőlem: «Hogy ismerkedtél meg velem, anyám?»

— Emlékszem.

— Milyen édesek voltak, ugy-e, György?

— És a mieink voltak, a mieink, most pedig oda vannak!

A pajkoskodás Nana belépésével ért véget. Darling úr szerencsétlenségére belebotlott Nanába és a nadrágja tele lett szőrrel. Nemcsak hogy új nadrág volt, hanem az első paszománynyal szegett nadrág életében, — bele kellett harapnia az ajkába, hogy elfojtsa könnyeit. Darlingné természetesen lekefélte, de ő megint arról kezdett beszélni, hogy micsoda hiba, hogy kutya a dadájuk.

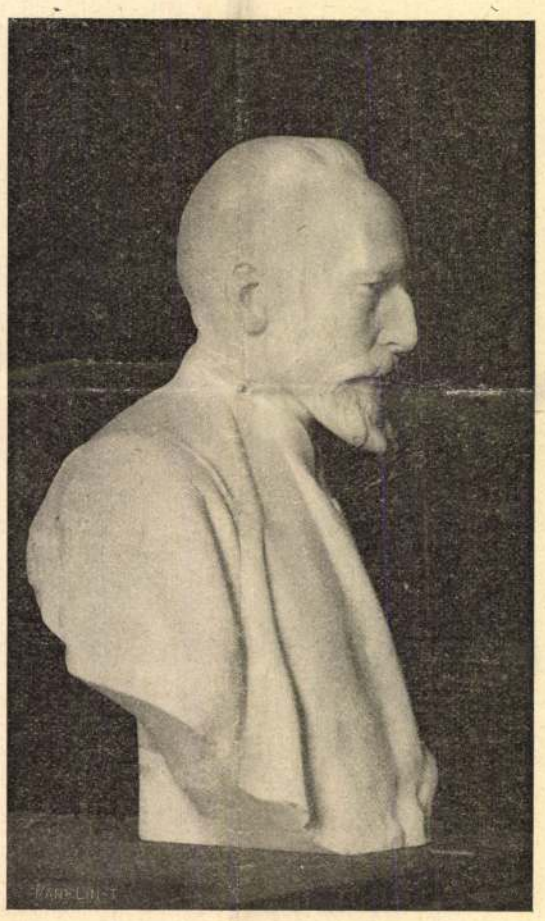

Gróf Károlyi Sándor mellszobra Vaszary Lászlótól.

— De György, hisz Nana valóságos kincs.

— Az igaz, de nekem az a kellemetlen érzésem van, hogy úgy néz a gyermekekre, mint valami kutya-kölykekre.

— Ugyan, édes, én egészen biztosan érzem, hogy ő tudja, hogy lelkük van.

— Csodálom — mondta Darling úr elgondolkozva — csodálom.

Most volt az alkalom, Darlingné úgy érezte, hogy szóljon arról a fiúról. Darling úr eleinte fitymálta a dolgot, de bizony gondolkodóba esett, mikor a felesége megmutatta neki az árnyékot.

— Nem hasonlít senkihez, a kit ismerek, — mondta gondosan megvizsgálva az árnyékot — de annyi bizonyos, hogy valami csirkefogóhoz hasonlit.

— Emlékszel, édes, épen erről vitatkoztunk, — mondta Darling úr — mikor belépett Nana Mihály orvosságával. Sohasem fogod többet a szádban vinni azt az üveget, szegény Nanám. Mindez pedig az én hibám.

Erős férfi volt ugyan, de azért nem lehet tagadni, hogy ennek az orvosságnak a dolgában bolondul viselkedett. Ha volt valami gyöngéje, akkor az volt, hogy azt hitte, egész életében bátran vett be minden orvosságot. Most tehát, mikor Mihály huzódozott az orvosságos kanáltól, feddőleg szólt neki.

— Mihály, légy férfi!

— Nem akarok! Nem akarok! — kiáltott Mihály rosszalkodva. Darlingné kiment a szobából, hogy majd hoz csokoládét. Darling úr azt hitte, ezzel a szilárdság hiányát árulja el.

— Asszony, ne kényeztesd el — kiáltott utána. — Mihály, mikor én a te korodban voltam, zúgolódás nélkül vettem be az orvosságot. Azt mondtam rá: «köszönöm, kedves szüleim, hogy orvosságot adtak, hogy egészséges legyek.

Ő maga is csakugyan azt hitte, hogy ez igaz és Vendi, a ki már hálóingben volt, szintén elhitte. Hogy bátorítsa Mihályt, odaszólt neki:

— Az az orvosság, a mit néha te szoktál bevenni, sokkal keserűbb, úgy-e?

— Borzasztó sokkal keserűbb, — mondta Darling úr vitézül — és most vennék be belőle neked példaadásul, Mihály, ha nem vesztettem volna el az üveget.

Nem egészen úgy volt, hogy elvesztette; az éjszaka sötétjében fölmászott a szekrény tetejére és ott rejtette el. Csakhogy arról nem tudott, hogy a hűséges Liza megtalálta itt és visszatette a mosdójára.

— Én tudom, hol van, apa — kiáltott Vendi, váltig örülve, hogy szolgálatára lehet. — Majd elhozom!

És kiszaladt, mielőtt az apja visszatarthatta volna. Az apa jókedve erre a legsajátságosabb módon lelohadt.

— János — mondta összerázkódva — nagyon undorító kotyvalék az. Abból az undok, nyúlós, édes fajtából való.

— Hamar túlesel rajta, apa, — mondta János megnyugtatóan s erre Vendi beszaladt az orvossággal a kezében.

— Siettem, a hogy csak tudtam — lihegte.

— Csodálatos gyorsan kerültél vissza — felelt az apja fenyegető udvariassággal, a mely azonban nem fogott Vendin.

— Előbb Mihály igyon — mondta aztán komoran.

— Előbb apa — mondta Mihály, a ki gyanakvó természetü volt.

— Belebetegszem, hisz tudod, — mondta Darling úr fenyegetőn.

— Rajta hát, apa, — biztatta János.

— Fogd be a szádat, János, — pattant ki az apa.

Vendi egészen meg volt zavarodva.

— Azt hittem, egész könnyen be fogod venni, apa.

— Nem erről van szó — felelt Darling úr. — Arról van szó, hogy az én poharamban több van, mint a Mihály kanalában.

Büszke szive majd hogy meg nem szakadt.

— Az pedig nincs rendjén, mindig csak azt mondanám, az nincs rendjén.

— Apa, én várok, — mondta Mihály hidegen.

— Könnyű neked azt mondani, hogy várasz. Én várok terád.

— Apa gyáva!

— Te vagy a gyáva.

— Én nem félek.

— Én sem félek.

SZINHÁZ

Levél a magyar filmek ügyében

Igen tisztelt Főszerkesztő úr! Nagy élvezettel olvastam a »Magyarország« tegnapelőtti számában *f. g.* úr kitűnő és temperamentumos cikkét, a magyar filmekről. Nem vagyok szadista, elsősorban nem a szigorúsága tetszett. Hanem a komolysága. Mert amilyen könnyedén hangzik ez a szó: »mozi«, olyan komolyan illik foglalkozni a témával, különösen magyar, nemzeti szempontból.

Tudom, hogy ez elcsépelt igazság. Régóta és sűrűn hajtogatják, hogy a film milyen hatalmas nevelőeszköze az ízlésnek, érzésnek és az értelemnek. Van is ezen a területen sok jóindulatú erőfeszítés, amely organizálni próbálja és megkísérli felemelni a magyar filmgyártást. De benyomásom szerint az ügy fontosságához képest ez az igyekezet kevés.

Ebben a városban sajtó, színház és film dolgában mindenki szakértő. Én is annak képzelem magam. Családomban és baráti körömben sokan vannak, akiknek foglalkozásuk szerint közük van a filmhez. Beszélnek előttem a mesterségükről. Hosszú idő óta figyelem és gondosan megjegyzem, mit mondanak? És mindent összeadva, az az általános helyzetkép alakult ki bennem a »hivatásos filmesek« vitajellegű diskurzusából, hogy a magyar filmgyártásban a rendezőnek van a legfontosabb szerepe. Kicsinyek vagyunk és szegények, bizonyos, anyagi dolgokon nem változtathatunk. Csak a színészek tehetsége, a »könyv« jósága, de legislegelsősorban a rendező zsenije teheti versenyképessé a magyar filmet. A rendező minden, vagy majdnem minden. Az ő szive, esze, műveltsége és szakértelme, takarékossági tudománya és építőképessége pótolja nálunk az aranyat.

Ezekután megkérdeztem, hogy van-e ebben az országban valami formája a filmrendező nevelésnek? Azt mondották, hogy nincs. A »rendező« szabadon nő, mint a mezei virág. Saját maga képzi magát. Segítséget sehonnan nem kap. Küszködve tanul. Sokszor éhezve. Kietlen külföldi vándorlásokban.

Esetleg itt kellene gyorsan segíteni. Nálunk annyi mindenféle alap van, talán lehetne még egy alapot teremteni, amely módot nyujtana arra, hogy az új generáció néhány tehetségesnek bizonyult magyar filmrendezője kiegészíthesse természetadta talentumát a »metier« legfrissebb gyakorlati fogásaival. Mert az ilyenfajta tanulás nem történhetik sanyarú kalandok útján. Ehhez szükséges bizonyos intelligens kényelem, vagy legalább is vasúti jegy a külföld leghíresebb filmgócpontjaiba.

A dolog érdemesnek igérkezik. Van néhány rendezőnk, aki a közelmultban, nagyon szerény eszközökkel egészen kiváló munkát produkált. Miért ne végezhessék el ezek a film egyetemét? Miért ne tanulhassanak meg mindent, ami eltanulható és »hazahozható«?

Vannak tudományos stipendiumaink, miért ne lehetne ilyenfajta ösztöndíj is, ha egyszer a magyar film dolgát olyan komolynak is merjük el? Aminthogy az is. Képzeljük el, hány ezer ember ül be mindennap a moziba, ahol tanul és javul, vagy butul és züllik, ahhoz képest, amit lát. Gondoljunk rá, hogy micsoda idegen ostrom fenyegeti a mozin keresztül legsajátosabb tulajdonságainkat. Hiszen egy szorgalmas mozilátogató lassankint annyi angol, francia, német »sleng«-et tanul, hogy a végén elfelejti saját nyelvének finomabb árnyalatait.

Tapasztalhatjuk, hogy hivatalos helyen nagyon sok segítő iparkodás nyilatkozik meg a magyar filmgyártás irányában. Nem is akar mást elérni ez a levél, mint hogy szerény tipet próbáljon adni az ügy egy részletében. A dolog nem volna drága és kifizetődne. Mert bármilyen frivolan hangzik, az a fiatal magyar, aki a filmszakma felső iskoláját járja valahol, a maga nemében ugyanolyan fontos munkát végez, mint az a társa, aki »tudományt tanul« a külföldön.

H. S.

A HOLNAP HŐSEI

Forum

Hogy a hősökben a *holnap* hőseit lássuk, a filmnek vissza kell mennie az amerikai telepesek honfoglaló idejébe, amikor még szekérkaravánok kígyóztak a végtelen síkságokon. A karaván mellett azonban már vonat is szalad, bár egyelőre csak olyan sebesen, hogy a lovak versenyt vágtatnak vele.

A film időgépén pillanatok alatt visszaröpülünk az 1800-as évekbe. A színes képek szépek, megkapóak és a rendező, *Kertész* Mihály, alaposan kihasználja ezt az előnyt. Őszinte gyönyörűségünk telik a festői és egyben mozgalmas látnivalókban.

A mese voltaképen nem is fontos: mindössze arról van szó, hogy egy szerelmi »vonal« eseményeivel egyidejűleg a hős (Errol *Flynn*) becsületességével és nagyszerű energiájával rendet teremt a szemünk előtt felépülő új városban, *Dodge Cityben*. Ez persze nem megy lövöldözés és verekedés nélkül, mert a telepeseket időben megelőzik a könnyű meggazdagodás keselyűi, a banditák, akik valóságos rémuralmat teremtenek. Akad a filmben emberrablás, halál, égő vonat, de a hangsúly azon van, hogy a becsületes polgári munka ebben az esetben is megbirkózik a bünnel és a filmen — a közönség felfeltörő tapsai közben — végérvényesen kialakul a társadalmi rend. Van a darabban egy remek tömegverekedés: nem is annyira a vadságával hat, mint inkább a *humorával*. Megrendezése kivételes művészi teljesítmény.

Nagyon sok szépséget zsúfol össze ez az óriási költséggel elkészített, nagyszabású film. Akik olvastak valaha jó vadnyugati regényt, szívesen nézik meg és élvezni fogják.

A színészek kitűnőek. Erről *Flynnen* kívül a női főszereplő, Olivia de *Havilant*, megvesztegetően kedves, érdekes egyéniség. A filmnek sikere lesz.

(m.)

„FINOM CSALÁD"

Bemutató az Andrássy Színházban

Vaszary János kettős minőségben jegyzi a színlapot, mint átdolgozó és mint rendező. Ez a cégjegyzés biztosítéka annak, hogy az Andrássy Színház ma esti bemutatójának közönsége remekül fog mulatni Henry *Crozière* francia író *Finom család* című komédiáján.

Miről szól a darab? Csak a Maginot-vonalon túl szoktak ilyen angyalian békebeli és édesen valószínűtlen históriát kitalálni. Alfred herceg *(Törzs)* feleségül akar venni egy amerikai énekesnőt, Maryt *(Lázár* Mária). A családi tanács ellenzi a mezalliánszot, mire a herceg jogtanácsosa *(Szakáts)* kitalálja, hogy az énekesnőnek látszatházasságot kell kötnie egy gróffal: mint elvált grófné nyugodtan férjhezmehet a herceghez. Történetesen a szállodai szobapincér *(Hajmássy)* maga is gróf, mégpedig menekült spanyol arisztokrata. Tízezer dollárért hajlandó is feleségül venni az énekesnőt. Az esküvő után derül ki, hogy az arisztokrata pincér ama híres spanyol családnak a sarja, amely évszázados tradiciók alapján szigorúan tiltja a válást. Szerencsére az énekesnő beleszeret ujdonsült férjébe és a bohózat vidám finalettóval és még vidámabb hepienddel befejeződik.

Lázár Mária és *Törzs* Jenő a paródia határmesgyéjén táncolva, elragadó humorral alakítja a két főszerepet. Kivételes tehetségük villamossága fénnyel és ragyogással tölti meg a színpadot. *Hajmássy* Miklós pompás, kellemes, férfias figurát nyujt, *Vaszary* Piroska kis szerepében is rendkívül szórakoztató. *Somló* Valéria üde és kellemes grófkisasszonya, *Szakáts* Zoltán rokonszenves szerelmes ügyvédje és *Z. Molnár* László művészete járul még hozzá a sok egyéb kedves kisebb színészi alakítás között az ujdonság sikeréhez.

Losonczy Dezső slágerei bizonyára sokszor fognak még felcsendülni az idei farsangon. A kiváló komponista finom és népszerű számokkal gazdagította a francia bohózatot, amelyet a főpróba közönsége végigkacagott és végigtapsolt.

(*) Tisztességes Anna. *(A Városi Színház új operettje.)* Az új operett meséje egészen korszerű; abból indul ki, hogy egy rosszulmenő vasútvállalat pesti irodája kormánybiztost kap. Az irodában sok szép gépírókisasszony dolgozik, a többi között Szegedi Anna, a »Tisztességes Anna« is. Mint ahogy az operettekben történni szokott, a nagy úr, a méltóságos úr beleszeret a csinos fiatal leányba. Félreértések, vallomások, nevettető rendezői ötletek lendítik az operett cselekményét. Végül is a várt happy-enddel zárul. Az ötletes mese és a jó muzsika *Sándor* Jenő munkája. Dicséretet érdemel. A vidám operettet a társulat jókedvű tagjai *Varga* Mátyás elegáns díszletei között játsszák. A színészek közül mindenekelőtt *Harsányi* Rezső érczoborfiguráját, rutinos játékát kell megdícsérni. *Ujvári* Lajos régi operettsikereinek számát ezzel az uj komikus alakításával növeli, nagyon jó volt. A humor frontján még *Misoga* László, *Harcos* Irén, *Pacséry* Ágoston és *Szőreghy* Gyula tevékenykedik. *Márkus* Lajos, *Szabó* István jók. *Kollár* Livia a címszereplő, bájos és hamvas kislány, azonban mint primadonna még vidékies és gyakorlatlan. Kisebb szerepeikben *Sala* Domokos, *Horti* Lajos, *Nagy* István és *Novák* Lujza részesei a sikernek. *Tihanyi* Vilmos rutinja a rendezésen, *Beck* Vilmos tehetsége pedig a zenekar munkáján látszik meg.

(*) Esti próbák a Pesti Színházban. Most vasárnap kerül színre utoljára a *Pesti Színházban Bourdet* vígjátéka, a *Szabad az út*. Hétfőtől kezdve este is próbálják a színházban *Heltai* Jenő négy egyfelvonásosát, amelyek *Az utolsó pillanat* gyüjtőcím alatt kerülnek színre december első napjaiban.

II. Múzeumi matiné ma ½12

Arató—Marechal

(gordonka) december 10. Vigadó, 8 óra.

(*) A kormányzó névünnepe. Magyarország kormányzójának névünnepe alkalmából a Magyar Nemzeti Diákszövetség december 6-án este félnyolc órai kezdettel az Operaházban ünnepi diszelőadást rendez. Az ünnepség a szokásosnál — ha lehet — még nagyobb pompával megy végbe, mert ez alkalommal ünnepli a magyar ifjúság Horthy Miklós országlásának huszadik esztendejét s egyúttal ez az első alkalom, amikor a megnagyobbodott Magyarország tisztelheti az államfő előtt. Az ünnepségre a meghívókat a Magyar Nemzeti Diákszövetség már szétküldte s ezuton kéri fel mindazokat, akik a meghívót esetleg még nem kapták meg, hogy jegyeiket kellő időben váltsák meg, mert a nagy igénylés miatt később az igényeket nehezen lehet kielégíteni. Jegyek válthatók: a Magyar Nemzeti Diákszövetségben (IV., Semmelweis ucca 2.) 10—14 óráig és 16—18 óráig. Telefon: 185—424.

Örökölt a görög „Gyöngyösbokréta"

Athén, december 2. *Nicolas Pichtos, egy vagyonáról és különcködéséről híres metsovoni görög, a napokban elhúnyt és vagyonáról rendkívül érdekes módon rendelkezett. Elrendelte, hogy hátrahagyott vagyona kamataiból évente hatalmas népünnepélyt rendezzenek, amelyen nemzeti táncokat mutassanak be. A legjobb táncospárt bizottság választja ki és 20.000 drahmával jutalmazza. Külön jelentős összeget hagyakozott egy metsovoni férfire és nőre, akik az év folyamán a legszebb nemzeti öltözetet hordták.*

Fontmilliók az angol filmgyártás feltámasztására

London, december 2. A minisztertanács *többmillió fontot* szavazott meg a halódó angol nemzeti filmgyártás felélesztésére. Több fontos rendszabályt is bevezettek; a többi között azt, hogy a bemutatásra kerülő filmek *legalább 20 százalékának angol gyártmányú filmnek kell lennie.* Eddig évente 700 amerikai filmet játszottak Angliában, miután azonban az amerikai filmgyártás is hanyatlik, 1940-ben legfeljebb 350—400 amerikai film behozatalára számítanak. *Nyolcmillió fontot vittek ki 1939-ben* az országból külföldi filmekért. Hozzávetőleges számítás szerint *az 1940-es import legfeljebb 4 millió fontot tesz ki.*

Az új filmtörvény megszavazása után a nagyobb vállalatok vezetőit külön értekezletre hívják egybe. Felszólítják őket, hogy azonnal kezdjék meg a munkát, miután az állam hajlandó a filmgyártást anyagilag is támogatni. *A közeli hetekben megindul a munka az összes filmstudiókban.*

Jövő heti kedvezményes színházjegyeink

Színházjegyirodánk (Erzsébet körút 18—20.) jövő hétre is változatos műsort állított össze kedvezményes áru előadásokban. Igy ad jegyet az érdekes *Kártyázó asszonyok*-hoz a Vígszínházba, a *Szabad az út* vasárnapi utolsó előadásához a Pesti Színházba, *Kodolányi* nagysikerű *Végrendelet*-éhez a Belvárosi Színházba, a rendkívül mulatságos *Klotild néni*hez az Andrássy Színházba, a nagyszabású kiállitású, remek zenéjű *Pozsonyi lakodalom* című operetthez a Fővárosi Operettszínházba, a népszerű, szellemes *Megnyitó műsor*-hoz a Pódium Kabaréba és a kacagtató *Ki vagyok én?* című új revühöz a Komédia Orfeumba.

Külön megemlítjük a *Nemzeti Színház* előadásait: a *Macbeth*-et, a *Szülők lázadása*-t és *Kállay Miklós* uj vidám játékát, a *Rontó Pál*-t, valamint a táblás házak előtt színrekerülő *Feleség*-et a *Nemzeti Színház Kamara Színházában*. Ugyancsak megemlítjük *Sándor Jenő* kitünő operettjét, a *Tisztességes Anná*-t és *Az ember tragédiája* szombati előadását a Városi Színházban.

Színházjegyirodánk uj telefonszáma most vasárnaptól kezdve 222—688.

20 év alatt 92 árverésen tízmillió pengőt mentett meg a Postatakarékpénztár a középosztálynak

Vasárnap nyílik meg, gazdag anyaggal a legújabb kiállítás

A Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának legújabb *aukciós kiállítását* szombaton délelőtt mutatták be a sajtó képviselőinek. Ezzel a kiállítással egyben a Postatakarékpénztár *középosztálymentő akciója* jubileumi fordulóhoz is érkezett, ugyanis *éppen most van húsz esztendeje, hogy az első, úgynevezett vagyonmentő vásárt a Postatakarékpénztár megrendezte.* Az első ilyen kiállítással kapcsolatos vásár rendezésénél a vezető gondolat az volt, hogy a *szűkös* anyagi viszonyok közé kerülő magyar középosztály az ingóságait *ne vesztegesse el fillérekért,*

2710 tárgy, 600 könyv

A holnap délelőtt megnyíló kiállítást *a 92. vagyonmentő vásár* anyagát mutatja be az érdeklődő közönségnek. Izléses elrendezésben *2710 tárgy tárul a publikum elé.* Ezeket a lakásberendezési cikkeket még kiegészíti egy könyvtári anyag is, amely *600 kötetből* áll, közötte sok érdekességgel.

A 92. aukción az előző aukciók anyagához hasonlóan, *a lakásberendezés minden vonatkozásában a legszebb anyagot halmozták össze.* Történelmi dokumentumok, porcellánok, értékes festmények, stílbútorok, lakásberendezési tárgyak vannak felhalmozva a termekben. Érdekességben különösen kitűnik a mult század első fele kiváló magyar mesterének, *Marastoni* Jakabnak egy remekbefestett *portréja,* amelynek érdekességét fokozza, hogy a portré *Kossuth Lajos sajtófőnökét, a tüzeslelkű Kilényi Jánost ábrázolja.* Egyébként a kiállítási anyagból ki lehet emelni az ezúttal csodálatos gazdagsággal egybegyűlt remek *biedermeier porcellánokat,* egy *kínai* stílusban festett *herendi* szervízt és egy *kékhagyma-mintás* meisseni készletet. Ugyancsak érdekessége a gazdag porcellánanyagnak az a *vadászszervíz,* amely *száz esztendővel ezelőtt készült Angliában* és a *többszáz* tárgyból álló szervíz minden darabján kézifestéssel *más-más művészien reprodukált vadászjelenet jutott megörökítéshez.*

A jubiláris alkalomból a *Magyarország* munkatársa beszélgetést folytatott az Árverési Csarnok kiállítási anyagának rendezőjével, *Dietrich* József igazgatóval, aki a jubileumról az alábbiakban nyilatkozott:

Hogyan kezdődött a vagyonmentés?

— 1919 őszén a Postatakarékpénztár zálogházának épülete *üresen állt.* A kommunisták *kifosztották* az épületet, *kiadtak minden tárgyat* s az újjáépítés rezsimje nem talált mást a hatalmas épületben, mint *kongó termeket.* Ugyanakkor keletről és északról *a románok és a csehek által üldözött magyarság nagy tömegekben menekült a főváros felé.* A külső rendezőpályaudvarok tele voltak *menekülők vagónjaival.* A vagónok egyrészében *maguk a menekültek* laktak, a vagónok másik részében *azok az értéktárgyak* és nagyon sokszor ősi, tradicionális berendezési holmik voltak felhalmozva, *amelyeket el tudtak menteni.* Ezek a tárgyak vagónokban nem maradhattak, így jutott a kormány arra a gondolatra, hogy *a kommunisták által kifosztott és üresen tátongó Lónyay uccai központi zálogház termeiben hordják együvé a menekült magyar középosztály értékeit.* Miután az értékek a termekben felhalmozódtak, viszont a szerencsétlen menekülteknek *pénzre* volt szükségük s ugyanakkor nem is gondolhattak arra, hogy *megfelelő lakáshoz* juthassanak, ahol berendezési tárgyaikat elhelyezhetik, *felmerült az a gondolat, hogy akinek pénzre van szüksége, az a menekült legalább megfelelő ellenértékért bocsáthassa áruba megmentett berendezési tárgyait.* Ennek a gondolatnak a jegyében tartották meg húsz évvel ezelőtt az első vagyonmentő vásárt. A Postatakarékpénztár azóta is hű maradt az eredeti elgondolásához, *ezeket az árveréseket nem tekinti üzleti nyerészkedés alkalmának, csupán a csekély rezsi felszámításával, inkább ráfizetéssel, végzi a középosztály anyagi javainak mentésére irányuló feladatát.*

92 aukció anyagi eredményei

— A húsz esztendő során — folytatta Dietrich igazgató — egy-egy aukción *átlag 100.000 pengő* folyt be a középosztály javára. Az összeg tehát, amely ilyenmódon az inséges intelligenciának jutott, *megközelíti a tízmillió pengőt.* A 92. aukció között *három* volt olyan, amely *különleges* anyagot vitt a publikum elé. Az egyik a *Karácsonyi*-palota berendezési tárgyainak árverése volt, ezen az aukción *250.000 pengő* folyt be, a *Károlyi*-palota tárgyainak árverésén *200.000 pengő* s a Lengyel községben élt gróf *Apponyi* Sándor kastélyában felhalmozott műtárgyakból *150.000 pengő* folyt be. Ezt az Apponyi-hagyatékot azonban Budapestre hoztuk és itt árvereztük el a Lónyay uccai csarnokunkban. A nemesemlékű gróf az egész 150.000 pengőt éppen úgy *a Nemzeti Múzeumnak* hagyományozta, mint ahogyan a múzeumnak hagyta közel 3000 hold földjét és híres könyvtárát is.

Arra a kérdésünkre, hogy folytatja-e a Postatakarékpénztár a középosztály érdekében megkezdett munkáját, azt a feleletet kaptuk, hogy egyelőre *igen.*

(kyp)

AZ ORSZÁG LEGMODERNEBBÜL FELSZERELT BEMUTATÓ TERMEI A
HORTHY M. ÚT 39
Nagykovácsy ÜZLETHÁZ RÁDIÓ OSZTÁLYÁN
KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET—DIJTALAN BEMUTATAS

Eltemették Gömbös Gyula özvegyét

Hatalmas részvét mellett temették el szombat délben özvegy jákfai *Gömbös* Gyulánét, született Reichert Grétát, a néhai magyar miniszterelnök feleségét. *A temetésen képviseltette magát a kormányzópár és egyben díszes koszorút is küldött az elhúnyt nagyasszony ravatalára.* A temetésen részt vett a család tagjain kívül *Albrecht királyi herceg, gróf Teleki Pál miniszterelnök,* a kormány számos tagja, a német és olasz követ vezetésével a diplomáciai kar sok képviselője. A képviselőház részéről *Putnoki* Móric titkos tanácsos, háznagy és *Törs* Tibor alelnök jelent meg. Ezenkívül a magyar politikai világ és a társadalmi egyesületek képviselői vettek részt a temetésen.

Dr. *Raffay* Sándor evangélikus püspök végezte a gyászszertartást és megható beszédben búcsúztatta a halottat. Az evangélikus egyházi énekkar a gyászbeszéd előtt és után gyászdalokat adott elő. A sírnál Raffay püspök újabb rövid imát mondott, az énekkar búcsúzót énekelt és ezután elhelyezték a koporsót férjével közös sírban, a székesfőváros által adományozott díszsírhelyen.

Kárpátalján nincs számottevő munkanélküliség

Intézményesen szervezik meg a munkaközvetítést Gondoskodtak a tengeri és a heringellátásról

Kárpátalja a visszacsatoláskor súlyos gazdasági helyzetben volt. Minthogy a gazdasági kérdések elsősorban mezőgazdasági természetűek voltak, *a kormány július elején földmívelésügyi miniszteri kirendeltséget létesített.*

A kirendeltség működésének megkezdése óta *több mint 7000 mezőgazdasági munkásnak szerzett munkaalkalmat.* A jövőben a munkaközvetítést Kárpátalján *intézményesen szervezik meg.* A munkanélküliség csökkentését út- és vasútépítésekkel, valamint ínségmunkákkal sikerült elérni. Ma a helyzet az, hogy a kirendeltséghez *Kárpátalja egyetlen vidékéről sem érkeznek panaszok számottevő munkanélküliségről.*

A munkaalkalmak szaporítása mellett gondoskodtak a lakosságnak olcsó szemestengerivel való ellátásáról. *Eddig 700 vagonnál több tengerit osztottak szét.* Ugyancsak gondoskodtak arról, hogy *a lakosság olcsó áron jusson sózott heringhez.* Az élelmezés terén a kirendeltség nagy súlyt helyez arra, nehogy a lakosság rovására indokolatlanul nyerészkedni lehessen. Az élelmiszerellátás megjavítása érdekében nagyarányú akció indult a gyümölcsfogyasztás népszerűsítésére, melynek során több mint 25.000 elemiiskolás tanuló között 12 napon keresztül naponként és fejenként negyedkiló szőlőt osztottak ki. Az ingyenalma-akció keretében *40.000 tanuló kapott két héten át ingyen almát.*

Tízezer falusi lány és asszony megtanulta: mit főzzön ebédre

Az egész országra kiterjesztik a Zöldkereszt népélelmezési tanfolyamait

Rendkívül érdekes könyvet adott ki a *Zöldkereszt* az országszerte megtartott népélelmezési tanfolyamok eddigi eredményeiről. A könyv előszavában *Johan* Béla államtitkár megállapítja, hogy »*a falusi nép táplálkozása nem megfelelő.* A rossz táplálkozás oka kétféle: egyik esetben — anyagi okokból — nem tudja megszerezni a jó táplálkozáshoz szükséges élelmiszereket, máskor pedig ezeket *nem tudja jól, célszerűen felhasználni*«.

A lefolytatott vizsgálatok megállapították, hogy népünk az ország legtöbb vidékén *teljesen egyoldalúan táplálkozik* és nemcsak nem termeli azokat a vitamindús élelmiszereket, amelyek nélkül egészsége nem biztosítható, hanem még *a rendelkezésére álló élelem változatos felhasználásának módjait sem ismeri eléggé.* Az egészségügyi kormányzat 1937-ben létrehozta a magyar nemzeti népélelmezési bizottságot, amelyben a népélelmezési kérdések szakértői időnkint megvizsgálják az aktuális népélelmezési problémákat. A bizottság irányítása alatt rendezik meg a községekben, főleg a szegénységet főzni tanító tanfolyamokat, amelyeken szakképzett előadók *a szükséges élelmezéstani és konyhatechnikai ismereteket adják elő.*

A feldolgozott eredmények szerint a zöldkeresztes népélelmezési tanfolyamok során eddig hozzávetőleg *10.000 falusi leányt és asszonyt tanítottak meg a helyes főzésre.* Az adatok azt bizonyítják, hogy a fiatalság érdeklődik a tanfolyam iránt, főleg a 20 éven aluli leányok és asszonyok. Azt is megállapították, hogy a tanfolyam hallgatói *a konyhatechnikához bizony nem sokat értettek eddig.* Változatosabb, bőségesebb és ízletesebb ennivalót főznek már a tanfolyam végzettjei, akik valamennyien megtanulták, hogy *mikor, miből, hogyan, hányszor főzzenek úgy, hogy költségelőirányzatukat ne lépjék túl.*

A tanfolyamok eddigi eredményeiből azt a következtetést vonja le az egészségügyi kormányzat, hogy *a tanfolyamokat országos hálózattá kell kiépíteni és az élelmezési ismereteket az iskolákban is kötelezően tanítani kell.*

MINDEN ESTE 10 ÓRÁTÓL Saughai bár REGGEL 5 ÓRÁIG
Directrice: LA BELLA NOVOTHA XENIA és RUDOLF Szikoray Erzsébet Szépkuty Marika
DECEMBERI MŰSORA: HAWKINGS TRIÓ Sándor Böske, Kovács Gró e és Nusi Dizőzök: KISS KATÓ, BARCSA MAGDA
Műsorvezető: GALAMBOS ERNŐ THE RENSOR Anny Sold
Minden vasár- és ünnepnap 5 órai tea a teljes esti műsorral. — Asztalos-jazz!
HORTHY MIKLÓS-ÚT 60, TELEFON 257-430

Csillárt Meteor csillárgyárnál vásároljon: Podmaniczky utca 27. József körút 44.

Artin enyhe hashajtó

A táblabiró-világ dámái az uszodában

Írta: **Siklóssy László**

A mai strandfürdőéletet éppen száz esztendővel előzte meg a pest-budai uszodaélet. Ennek előzményeképen mondjuk el, hogy a tisztálkodás, fürdés és úszás — hosszas elhanyagoltság után — a XVIII. században jött divatba Európaszerte. Párisban 1760-ban nyilt meg az első úszóiskola; Mannheimben 1777-ben, Bécsben 1781-ben, Balatonfüreden 1783-ban ácsolták össze az első tavi fürdőházat, a Fertőtóban való fürdésről pedig 1797-ből van adatunk.

Pest sokára kapcsolódott be e sorozatba. Nyilvánvaló, hogy a régi pest-budai lakos nehezen tudta megérteni, miért fürödjék ő a hideg Dunában, amikor válogathat a budai melegforrásokban. A hadvezetőségnek kellett közbelépnie, amely a napoleoni háborúk alatt rájött, hogy a katonának úszni is kell tudnia. Így keletkeztek monarchiaszerte mindenfelé katonai úszóiskolák, amelyben szakszerű könyvek alapján tanították az úszást. Pesten 1817-ben nyilt meg az első katonai úszóiskola, amelyet azonban a polgárság is használhatott. A következő tízegynehány esztendő arra szolgált, hogy polgári vállalkozók is állítsanak fel uszodát, viszont arra is, hogy a hatóság is megmutassa, mennyire ért a — bürokratizmushoz.

A hatósági pepecselések azonban kevésbbé érdekelnek bennünket, mint az a tény, hogy az 1830-as években már vidám uszodaéletet találunk a Duna ölén. Csodálatos, de úgy van, hogy a nők úszósportját nem a reformszeretet, hanem a konzervativizmus hozta meg. Az uszodák Duna-fürdők lévén, természetesen hozzáférhetők voltak a szépnem számára is, akárcsak a budai fürdők évszázadok óta. A pesti és budai szépek egyszerre csak ott találták magukat a hűs habok között, amelyeket azonban csak úgy élvezhettek igazán, ha úszni tudtak. Ha még nem tudtak, megtanulták. Így már az 1836-os évi Társalkodóban Szekrényesi tollából (ez a Szekrényesi apja volt a Balaton átúszójának) „egy nagy kiúszás" történetét olvassuk. E szerint ötven úszószemély indult cifra kisérő ladikokkal és trombitás muzsikával le a királyi sóházig. Széltében lepték el a Dunát s „e front előtt egy itt még eddig nem látott tüneményként egy úszó amazon ment, egy bizonyos fiatal budai kisasszony", akinek víziútját két úszógyermek feltartott zászlócskákkal jelezte. A cél előtt az úszók kettős párokban fejlődtek, „a fiatal amazon orleánsi szűzként szintén egy zászlót vett kezébe" s a közönség tapsai között szállt a partra.

Ime, a táblabíró-világ dámája így jutott minden különösebb előkészület nélkül egy kitünő sporthoz, amelyben mai napig remekel. Észrevették ezt az egykorúak is, akik között a női úszósportnak már hírlapi úttörője is akadt. Egy Schönaug dr. nevű úriember a Pesther Tageblatt 1839-ik évi június 16-diki számában ilyen címmel írt cikket: „Über weibliche Gymnastik und Schwimmanstalten" (A női gimnasztikáról s az uszodákról). A cikknek erősen feminista mottója van:

... Il est temps enfin que les femmes deviennent les dignes compagnes des hommes et qu'elles ne soient étrangères a aucun de nos talents et de nos exercises. (Itt az ideje, hogy a nők végre méltó társai legyenek a férfiaknak és hogy semmiféle tehetségmegnyilvánulás és gyakorlat ne legyen elzárva előlük.)

... Az érő félben lévő idő, ugymond Schönaug dr., győzött, s a nő, a jövendő anya, immár nincs kizárva a gimnasztikai gyakorlatokból sem; nem idegen néki a nyereg és a vítőr s a gráciák öve felcserélhető az úszó-övvel. (1926—27-ben ismét divatos.) Az úszás egyesíti magában az elektrikus folyású vízben való mozgást a jótékony fürdővel. Hogyha a tánc a szépnem mozgásainak állandó bájt kölcsönöz, az úszás viszont tartós erőt ád. Ha a leányokat idejében úszásra szoktatnák, el lehetne kerülni az elferdüléseket, mert mellkas és gerinc szabadon fejlődhetnének.

Schönaug dr. végezetül nyomatékosan ajánlja olvasóinak figyelmébe a női úszóiskolát.

Az 1830—40-es években egyébként nem kisebb propagátora volt a dunai úszósportnak, mint maga Széchenyi István gróf, aki naponként nagyokat úszkált a Dunában, még pedig rendszerint Óbudáról úszott le. Mi sem természetesebb, mint hogy feleségét, életének nagy szerelmét, Seilern Crescencia grófnőt, igyekezett rávenni, hogy használja a női uszodát. Természetesen közös-fürdőről azidőben szó sem lehetett, Széchenyi István azonban mégis szerette volna egyesíteni valamiképen saját sportját a feleségéével. A grófnét tehát elküldte az uszodába, ahová ő Óbudáról leúszott. Sajnos, még mindig egy órával korábban érkezett, mintsem a szép grófné felöltözötten elhagyta az uszodát, úgyhogy Széchenyi gróf várt, didergett — és megfázott. Igy mondja ezt el naplójában; megjegyzést nem fűz hozzá. Maga a tény marad csak meg, mint a naplónak egyetlen parányi szemrehányása a mintaszerű feleséggel szemben.

Nyolcvan év kellett hozzá, hogy sportkedvelő házastársak együtt strandolhassanak. Ez sem lett volna azonban lehetséges, ha a táblabíró-világ nem dédelgeti a magukban uszodázgató dámákat. De dédelgette: Marastoni Jakab mesternek pl. egyik legsikerültebb kőrajzalkotása mutatja be a Nemzeti Uszodát a dámák idejében. Ez a műlap 1846-ban készült és általános elismerésben részesült.

... A mű nemcsak jeles, — olvassuk az Életképekben — hanem szerencsés tapintattal éppen azon időpontot választá, midőn a hölgyek úszóleckéi vannak. Szép, ingerlő alakok s ami legérdekesebb, mind természet után rajzolt, ismeretes arcképek. Lehetetlen, hogy a kép kapós ne legyen.

A kép közepén látjuk a csodálatos mentőkészüléket, amelyet Clark, a Lánchíd építője, Széchenyi barátja tervezett. A „kosár" ezzel néhány perc alatt fel volt emelhető. (Mivel azonban néhány perc alatt meg is lehetett fulladni, e készüléket, amely néhány év előtt még megvolt, nem igen használták.) A hídról egy tengernagyszerű férfi látszik uralkodni a helyzeten. A jobboldali csoportban két férfi is látható; ezek nyilván úszómesterek. A kép hátterében népes hölgykarzat mutatja, hogy az uszodázás: társadalmi esemény.

Mayer, Kammermayer, Depini, Bodnár, Walter és Scholtz uszodatulajdonosok nevei maradtak ránk. Mindegyik igyekezett kielégíteni vendégeit; a budai parton jelentkezőket sajkákon vitték az uszodákba. Nem csoda, ha e szórakozás az abszolutizmus alatt is megmaradt. 1865-ben még nagy az elevenség a nők között, bár az önző férfiak a korai órákra szorították őket. Ebből az évből egy ujságtudósítás ezeket az indiszkréciókat közli anyáinkról és nagyanyáinkról:

... Érdemes közelebbről tekinteni meg e zajos, vidám életet. Az uszodák s hideg fürdők már reggeli öt órakor nyilnak meg a közönségnek. A nők csak délelőtti 7-től 10-ig használhatják azokat, míg a nap többi órájában csak „mi, férfiak" uralkodunk. A nők: anyák, leányok s gouvernante-ok tömegesen zarán-

Uj Idők 1927 31. szám

A nagyvilágból. Week-end egy amerikai fürdőhelyen

Egyszer, amint hirtelen sötétbe kerültem, megláttam egy alligátor óriási fejét. A csikjai zölden foszforeszkáltak a vízben. Szeme úgy világított a sötétben, mint egy smaragdlámpa és kitátott állkapcsában fehéren fénylettek hatalmas fogai.

Egy pillanat mulva ismét eltünt, de én lehajoltam az evezőmért, mert tudtam, hogy ezek a falvak közelében élő alligátorok képesek még egy nagyobb csónakot is felborítani. Azért hát kidugtam az evezőket a csónakból.

A nagy *ravi*-hoz értem.

Lejtősen ereszkedett alá az iszapba, alig néhány méternyire tőlem. Másik végén, a csúcsa, magasan az Ég felé mutatott. Azon az oldalon, ahol én voltam, fakéregből és hasított fából összetákolt kerítés emelkedett ki az iszapból vagy hat láb magasra. A háztető meredeken ereszkedett alá. Kicsi helyiség lehetett a *ravi* vízre néző, utolsó cellája. Sok börtönőr nem igen fért el benne.

Itt voltak-e vajjon?

Kiléptem a csónakból és hasra feküdtem a puha iszapban. Egy deszkát hoztam magammal erre a célra, abba kapaszkodtam. Kézzel, lábbal dolgoznom kellett, de sikerült eljutnom a *ravi* tulsó végébe. Ott hagytam a deszkát és nagyon óvatosan megpróbáltam késemmel lyukat furni a padlóba.

Nem volt nehéz dolog.

A pálmafalevelek csaknem rögtön engedtek s az ujjaimmal benyulhattam.

Rászorítottam szememet a nyilásra. Odabent teljes sötétség uralkodott.

Hallgatóztam.

Valaki lélekzett odabent. Ketten lélekzettek.

Úgy vettem ki, hogy az egyik ébren van, a másik alszik.

Ha bennszülöttek és magamra vontam a figyelmüket, akkor az én életemnek és az enyémmel együtt annak a másik életnek is, amelyet a magaménál százszor többre becsültem: menthetetlenül vége.

Ha azonban fehérek, akkor végtelenül fontos, hogy rögtön érintkezésbe lépjek velük és figyelmeztessem őket arra, hogy mi járatban vagyok. De hogyan?

Nem tudtam mást kitalálni, mint azt, hogy megkockáztatom, beljebb nyulok a kezemmel és tapogatózom. Így bizonyára meg fogom tudni, amit tudni akarok. Ha pedig ezzel, esetleg tévedésből, felriasztok egy kannibál őrt, akkor . . .

Nelson azt mondta, hogy valami szerepet a Véletlennek is kell hagyni.

Nagyon-nagyon óvatosan benyultam és a kezemmel megérintettem egy — kezet.

Összeszorítottam a fogaimat és vártam.

A *ravi* másik végében, elől, fények imbolyogtak, léptek kopogtak a pálmalevél padlón és éneklő kiáltások hangzottak fel.

A ház alatt a vizikígyók és más csuszómászók szüntelenül mozogtak. Egyéb hang nem hallatszott.

Megint kinyujtottam a kezemet és erősen megszorítottam azt a másik kezet.

És akkor a szívem hatalmasat dobbant, mert éreztem, hogy a kéz meg van kötve. Szorosan meg van kötve a csukló körül, növényi rosttal, amit a bennszülöttek kötél helyett használnak. Az ujjak kicsinyek voltak és vékonyak, és alig mozdultak az én kezemben.

Balkéz volt. Egy nő balkeze. A középsőujján: két gyürü. Az egyik egy nagyköves pecsétgyürü. A másik sima aranykarika . . .

Ismertem a gyürüket, ismertem a kezet. És tudtam, hogy itt, ebben az iszapos sötétségben, itt a Halál tőszomszédságában a két kéz, amelyet tíz esztendővel ezelőtt a port moresby-i misszionárius összekötött, most, végre, végre találkozott.

Vége következik.

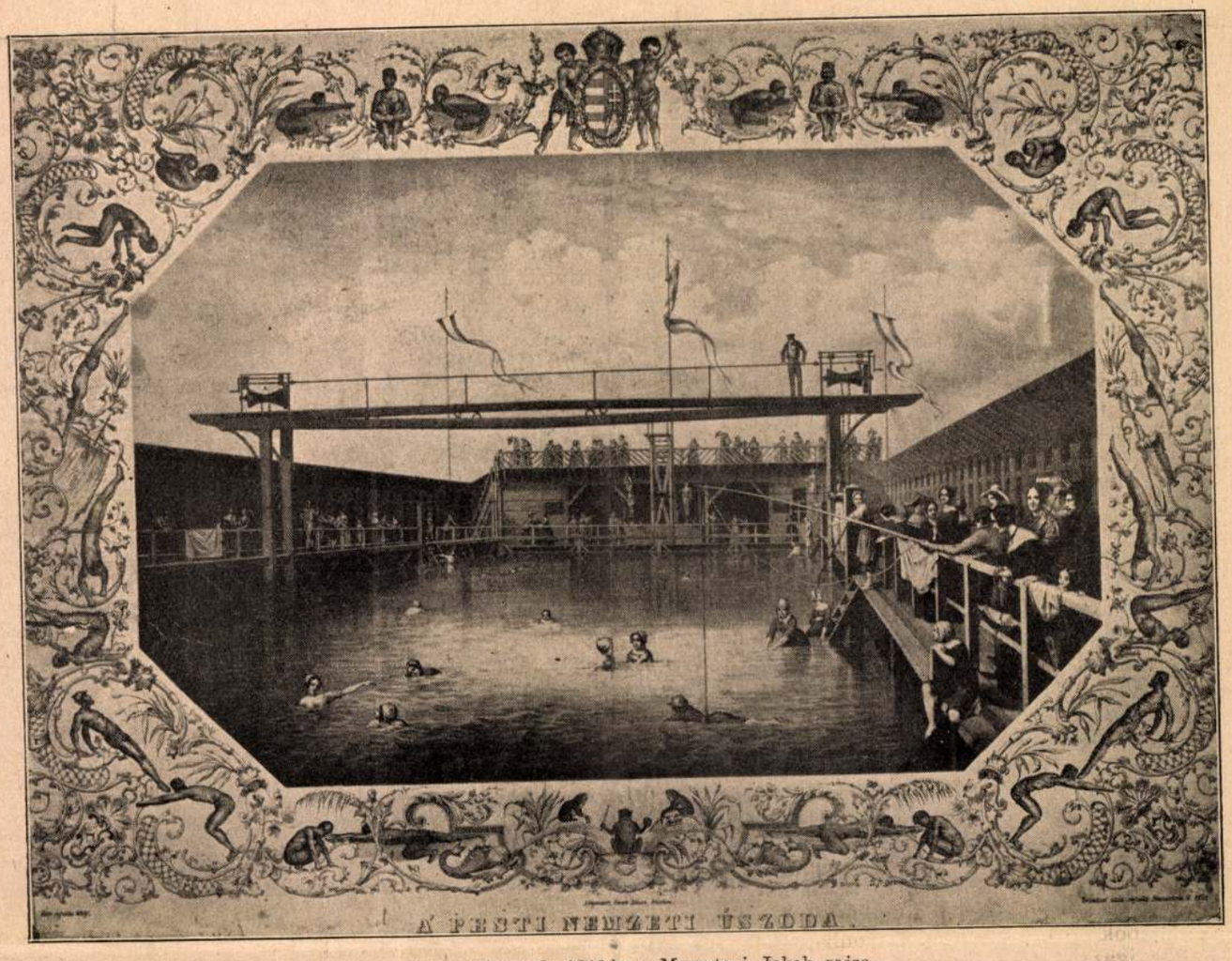

A pesti nemzeti uszoda 1846-ban. Marastoni Jakab rajza

dokolnak Walter, Scholz és Kammermayer uszodáiba s az úszómesterek egyhangú ítélete szerint — személyesen nem szabad erről meggyőződnünk — erélyben, kitartásban s ügyességben versenyeznek a férfiakkal, élénkségben s vidámságban pedig fölülmulják őket. Ha a magas parton arra sétálunk a délelőtti órákban: számtalan vörös alak virít felénk, melyeknek feje ki sem látszik a széles ernyőjű viaszfőkötőből, mely alá a dús hajzat van tuszkolva; de amint mondják, vannak olyanok is, kik vastag hajfonadékkal lépnek az öltözőbe (sajátkép vetkezőbe) s onnan gyér hajszálakkal mennek a zuhany alá — valószínüleg azért, hogy a meggyöngült hajtermő talajt nagyobb élénkségre serkentsék. Csak nagy ritkán villan meg amolyan messzepirosló karcsú alak a levegőben, s ez az úgynevezett „második emeletről" ugrik a habok közé. Hogy ez gyakrabban nem történik, annak inkább szemérem-, mint ügyességhiány az oka; magunk ismerünk oly menyecskét, ki leánykorában a Margitszigettől a sóházig való úsztában csak egyszer pihent meg a Lánchid alatt.

Ebből a cikkből is látható, hogy az uszodázás aranykora a táblabíró-világba esett, amikor nagyanyáink és dédanyáink még végigúszták a várost. Lassú, észrevehetetlen volt a hanyatlása az uszodázásnak — ezenközben a női uszodázásnak is — egészen a világháború által teremtett új helyzetig. Ekkor az uszodában felnevelkedett generáció kivándorolt, de nem külföldre, hanem a város határába, ahol ma egy új, a milliós lakosú városnak megfelelő sportnak és üdülésnek részese.

Álom-üzenet

Szerelmes, csókos nyári éjszakákon
csillagsugáron jár hozzád a lelkem,
de nem lehet reád találnom
s ajkadra lelnem.

Keresem mély szemednek barna titkát
s pillád hajnalhasadtát bár esengem,
rám függönyét hiába nyitnád,
nem látsz meg engem.

Dalomban üdvöt, száz gyönyörűséget,
mámort, szépet füledbe súgva vallok
s hangom nem bir fölverni téged,
te meg se hallod.

Míg öntudatlan' szállsz álmok honába,
hószín párnád puha patyolatárul
karod fehér liliomága
vaj' merre tárul?

Bűbájos hercegnője vágyaimnak,
hétzárú lelked a titok-toronyból,
míg édes álmok árja ringat,
most kire gondol?

Ajkad, szemed, füled zárt; néma lelked;
karod szét ölelésre nem feszíted
s bús sóhajomra ki felel meg:
hol van a szíved?

Haraszthy Lajos

Ember az állatban

— Elbeszélés —

Írta: **Hatasi Andor**

A fővárost akkoriban a fiatal állatszelidítő, Conrad Richard tartotta lázban. A cirkusz estéről-estére veszélyesen megtelt a nyulánk, izmos szőke germán megdelejezett rajongóival. Ez a közönség szórakozottan, a fásult várakozás és sóvárgás szeszélyes nyújtózkodásával figyelte végig a légtornászok, parterre akrobaták, iskolalovasok megszokottan merész, üzletszerű mutatványait. A végső merészséget, az igazi kockázatot, a lélekzetállító veszedelmek nyugodt, férfias, halálraszánt és győzelmes hősét várta. Conrad Richardot, a vadállatok urát és parancsolóját, a marcangoló düh, ősi ösztönök lenyügözőjét, aki belemosolyog a puszták királyának vérszomjas torkába, fülénél fogva vezeti helyére az öles jegesmedvét és orronvágja a dzsungelek ragadozóját, a királytigrist, mikor alattomos ugrással lapul az állatok istene, az ember előtt.

Conrad Richard vadállat-kollekciójával egyedül állott a kontinensen. Két óriási jegesmedvével, tizenegy oroszlánnal, négy tigrissel, egy nyakszalagmedvével és két izmos dán doggal játszott esténkint.

Ezek az állatok mind utálták egymást. Visszafojtott dühvel lesték egymás mozdulatát. A Conrad Richardtól való titokzatos félelem tartotta fenn a rendet közöttük. Az idomítójuk ruganyos, energikus gyors lépése, félelmetes acélszürke szemének hideg tüze, az izmos kézben feszülő korbács villamosütése annyira lenyügözte őket, hogy kölcsönös gyűlöletük fel nem szabadulhatott a sunyi félelem és a morgó engedelmesség mögül. Türték egymást a parancsoló emberisten sujtó és jutalmazó gondviselése alatt, de türelmetlen, vad, nyugtalan izmuk viharzó, lapuló, mindig ugrásrakész mozgása minden percben a kitörő katasztrófa izgalmát igérte a cirkuszi közönség feszült, felajzott idegzetének. A levegőt fülledtté tette a távol vadállati vér szaga, mint ahogy az eső szaga jelentkezik a levegőben vihar előtt, mikor a porondot átfogó óriási ketrecben egymásután megjelentek Conrad Richard öt alávetett világrészének különböző ellenséges ragadozói.

Nem sikerült

Előbb a két lomha jegesmedve jelent meg cammogó, lusta ügetéssel. A porond közepén szétváltak és unottan ásítozva, mégis a vadállati idegességgel a lábukban sétáltak az előkészített cirkuszi rekvizitumok, ülőkék, hinták, gömbök, állványok között. Nyomban utánuk, pofáját felnyitva, nyelvét kilógatva, lihegve, jobbra-balra tekintgetve, két lábon besietett a kurta, vérmes nyakszalagmedve. Azután az oroszláncsorda özönlött be és oszlott szét, futva, keringve, egymáson keresztül ugorva. A helyét kereste mindegyik. Fel-felhorkantak, hörögtek, ordítoztak és lihegtek. Egyik-másik leckeszerűen ugrott fel a maga rendes ülőkéjére.

És most következett az igazi látványosság, a figyelem forrólázának kezdete. A tigriseket ostorral maga előtt hajtva, gyors, határozott, energikus lépésekkel megjelent a vadállatok közt Conrad Richard, a fiatalság sugárzó energiájával, karcsún, délcegen, uralkodói büszkeséggel, parancsoló, bizalmas tekintettel, szeretetteljesen és ostorral, acéljogarral a kezében. Csendet-rendet intett az állatok között, megszabta kinek-kinek a helyét és elkezdte idegfeszítő, vakmerő hidegvérrel vezetett csodálatos produkcióit a megfejthetetlenül előkészített vadállatokkal.

Nem élt azokkal az olcsó eszközökkel, amiket vásári menazsériák pohos, kényelmes állatszelidítői használnak a publikum megdöbbentésére. Ő is megpofozta néha a rávicsorító dühös oroszlánt és hátat fordított a tigrisnek, mikor az éppen ugrásra készült, de nem ezekben a könnyű fogásokban mutatta be uralmát és győzelmét az állatok fölött. Mutatványai a türelemnek, a találékonvságnak, a minden állati ellenállást legyőző uralkodói fölénynek az eredményei, remekei, egyéni sikerei voltak.

Különösen két mutatványa fagyasztotta meg a vért az erekben. Az egyik az állatok gulája volt. Két állványon s a hozzájuk vezető széles létrán tablószerűen helyezte el egymás mellett az állatokat, amelyek őszintén és mélységes meggyőződéssel utálták egymást. Minden lelkierejét össze kellett szednie, hogy ez alatt a produkció alatt, miközben a helyükre dirigált bestiák fenyegetően tátották egymásra torkukat, a rend fel ne bomoljék, egymásba ne marcangoljanak az ellenfelek. Mert akkor elveszti hatalmát a kitört ősi ösztönök fölött s ő is áldozatul esik. A pillanatok felsikoltó izgalmát egyetlen tekintettel, egyetlen szóval, egyetlen — tétovázást nem ismerő — kézmozdulattal simította el.

A másik remeklése, produkcióinak koronája, a királytigris tigrisugrása volt. Kedvenc tigrisét, Lulut, a saját feje fölött keskeny karikán ugratta keresztül. Halálosan vakmerő kockázat volt ez, a végzet egyenes kihívása.

Ezzel a tigrissel foglalkozott Conrad a legtöbbet esténkint. Ez volt a legidegesebb, szemmelláthatóan a legvérszomjasabb valamennyi vadállat között. Mindenkor fellázadt, felcsikorgott idomítója ellen. Macskalapulással, félénken és leselkedve keringett az apró, gyors, acélos lépésekkel folyton ide-oda mozgó, parancsolgató Conrad Richard körül, Conrad állandóan szemmeltartotta. Szünet nélkül érintkezésben kellett lennie vele, szóval, tekintettel, vagy az acélkorbáccsal, néha egy egyszerű, váratlan izmos pofonnal, hogy a folytonos támadást rejtegető bestia a hatalma alól ki ne kerüljön.

Minden este többizben készült vérszomjas ugrásra Lulu. Különösen, mikor az ülőkéjére parancsolta

Marastoni Jakab, festő,

Divatcsarnok, 1855. jan. 2o. 4.

77.

Budapesti hirek.

Festészet, táblakép
Anya, Marastoni Jakab

Honderü, 1844. I.k. 555.

Heti Szemle

Festészet, táblakép

Anyai szeretet, Marastoni Jakab

Honderü, 1844. II. 719.

Bécsi levelek

Festészet, táblakép
Anyai ápolás, Marastoni Jakab

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Táblakép. Patak Jenő.

"Fürdés előtt".Marasztoni Jakab müv
a Képzőm.Társ.jótékonycélu sorsolási
kiállitásána a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864 I.XII.17.12o2.o.

Festészet, táblakép

Anya csecsemőjével, Marastoni Jakab

Honderü, 1844. I.k. 288.

Heti Szemle

M.D.K.

Marastoni Jakab festő

1804-1860

Házaspár c. képe a Galéria uj szerzeménye. / 1838/

a velencei származásu mester, rövid bécsi, majd

3 évei pozsonyi tartózkodást követően, letelpszik

Pesten 1936-ban

A pozsonyi diétán sok magyar főurról készit arcképet.

Számos megrendelése van.

Bodnár Éva: Néhány reformkori uj szerzeményünk 172.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp.1961.

/

Marastoni Jakab M.D.K.

1804-1838

Müve az uj szerzemén ek között

Házaspár, 1838, repr.

Bodnár Éva: Néhány reformkori uj szerzeményünk

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Marastoni Jakab

---

vrod

Honderű 1843. I. 415 l

1843, kőtyei Pozsonyba kettőt Elmert, Fényképészettel is foglal Rozott

Honderű. 1843. I. 840 l

Festészet, táblakép
Velencei vizhordó, Marastoni Jakab

Honderü, 1844. I. k. 652-655.

Petrichevich Horváth Lázár: Bécspo-
zsonyi levél...

Marastoni Zalab

irod

Honderü, 1847. II.
98 l,
és 177 l.

Marastom Zakab

vrd

Houdem 1845. I.

368 l

Marastom Zahab

Ivod

Hondarū 1845 II. 398. 1
és 493. 1

Régi fénykép és egykori művészi felvétel közt éles különbségek vannak.

*

A fényképezésnek volt őskora, mikor itt is, mint minden kezdetleges technikában, a naivság és a hősi kísérletezés határain mozogtak a művelői. Száz éve annak, hogy Daguerre világraszóló találmánya az optikai lencse fény- és árnyéksugarait meg tudta rögzíteni egy brómezüsttel bevont hártyán. Kezdetleges eszközök és mégis micsoda emelkedettség!

Alig tíz év mulva a gyönyörű felvételek valóságos áradata zuhog a meglepett világra. Az ember meglepődve kérdi, hogyan lehetett ezekkel az ócska szekrényekkel, rézcsövekkel, kezdetleges oldatokkal és a tökéletlen műtermekkel ilyen eleven életet, ilyen elegáns mozgást, ilyen halhatatlan fényjátékokat megrögzíteni.

1840-től egészen 1870-ig mintha csupa természetlenyűgöző titán állt volna a kamarák mellett és a fényképeikben mintha csupa felfokozott hitvallás lenne. Hitvallás a szép természet, a bájos egyszerűségű utcák, a kecses nők és az artisztikus világrend mellett. «Nézzétek, — mondják a fényképezők — az ecset, a rajzón, a festék, a véső talán meghal a lencse hatására. De a művészet mosolya örökkétartó».

Az ilyen csoda már megszokott dolog.

Így volt az mindig, mikor a technika valami új, megrendítő ajándékkal robbant ki és a világ egy új hitvallással került szembe. Az első Gutenberg-féle nyomatok, bibliák sugaras lapjai elhomályosították a kézzel írt kódexeket. Az első orgonák kezdetleges sípjain Bach-fugák remegtek és viharzottak.

És az első fényképeken a fény és árnyék már olyan egyensúlyban, vibrálásban, tömegelosztásban jelentkezik, mint a mának legtökéletesebb technikai laboratóriumaiban. Valósággal felépítik a képet és az ezernyi finomság, amely a levegőből, fényből, alakból, körvonalból leszűrhető: egyik sem kerüli el a fényképezők figyelmét.

*

Annak a kornak, melyről most beszélünk, az egyszerűség és a természetesség volt a hitvallása. A fizika, a kémia, a természettudomány, az első gőzgépek, személyhajók, léggömbök, a gyorssajtók és galvanók, az acélgyártás és a szövőgépüzemek édestestvére a fényképezés. A mechanikai csodák nászünnepei ezek. Az urak, a dámák gérokkban és viganóban, ünnepi tisztaságban és kissé hősi testtartással, de a levegőben már ujjong a polgári önérzet felszabadulásának öröme. Szent komolyság veszi körül azt a pillanatot, melyben lekerül a lencséről a kupak és a történelemnek egy futó másodpercre megállást parancsol a fényíró.

A mexikói császárné, a szerencsétlen Sarolta taffota-krinolinja kiegyenesedik. Lola Montez, a bajor király kedvenc táncosnője olyan igéző széles köpenyében, cilinderrel és lovaglóostorral, mint egy Gainsborough-festmény. III. Napoleon a gyengéd férj, a szépséges Eugenia császárnét szorosabban fűzi karjával magához és tudja, hogy a francia kispolgári érzés lovagja e percben. És Viktória királynő, amint szerelmesen, krinolinosan simul Alberthez — nincs-e benne ebben az angol kapitalizmus ifjúkora? Egy egész világ, dandykből, lordokból, Lobkowitzokból, Esterházyakból, Windischgrätzekből, Vatermördesekből, vastag mellényekből, nehéz óraláncokból, binoclikból, pödrött bajuszokból és Kossuth-szakállakból, szuverénekből és falkavadászokból, simahajú fekete nőkből és angol szépségekből, Patti Adelinákból és Madame Adelaide Ristori meg egyéb tragikai hősnőkből, kis térdnadrágos hercegnőkből és hatéves trónörökös-ezredesekből . . . Egy egész előkelő, nagyvonalú színpad, melynek legszebb, legragyogóbb alakja a maga egyszerűségével mégis csak Erzsébet királyné. 1865-ben, feketén, bársonyruhában, fehér kutya előtte, fehér fichu a nyakán, így ül egy neobarok kereveten, ahogy csak a legszerényebb előkelőség ülhet, az évszázadok festői beállításának végső kifinomodásával.

*

Ez a dekorativ nyugalom az akkori fényképek ereje.

Ezek a fényképészek tudtak és mertek. Biztosak voltak a dolgukban. Csaknem minden fényképezés új meg új tanulmányút. Egyik kép a szépséggalériába való, másik épületstúdium, harmadik jellemrajz. A paraszt csizmásan és pipával, az arszlán hetykén és esernyővel, a szép angol miss meztelen hátával, melyről selyemszoknyájára leomlik a fekefe fátyolkendő és izgatóan hullámzanak a csípői . . . minden pillanatban az embernek, vagy a mindenségnek egy-egy jelentékeny epizódja.

Mertek ezek a fényképezők. Díszítőeszközöket kerestek, új mozdulatokat, váratlan testtartásokat «kaptak le». Látunk idős nőket a boldogult férj keretezett festménye mellett ülve és ifjú balleriná kat a második császárság öreg gavallérját körülvéve rövid tüllszoknyákban. Ki ez a bájos kis fej, amely a kétkerekű hintóból kandikál? Hát az a derék fűszeres, aki balzaci pózban dűl neki

Adam Salomon felvétele (Páris 1860) Lola Montez

Gróf Zichy Károlyné

Sztáray grófnő

Borsos és Doctor felvétele (Koller-Szenes gyűjtemény)

Borsos és Doctor felvétele (Koller-Szenes gyűjtemény)

a boltajtónak a francia kisvárosban? Melyik hölgynek jutna ma eszébe, hogy amikor a fényképész «barátságos arcot» kér tőle, odaálljon a nagy tükör elé és hátát mutassa nekünk.

A technikát csak lépésről-lépésre hódították meg. A homályosüvegképtől a daguerro-typiától csak lassan jutnak el az albumin-papírhoz, a sóspapírhoz és az elmosódott, ködfátyolos nyomatokhoz. De azok a kozmetikai eljárások, melyeket ma egy szóval a pozitívkép retusálásának nevezünk, teljesen idegenek e becsületes mesterektől. Az anyag minden tónus-hatását bűvészügyességgel varázsolják elénk.

A kezdetleges lencse a csipkét odaleheli, a csíkos selymet megzizegteti, a zseniális fej hajszálait porózussá teszi, a homlok ráncait megszólaltatja, a borospoharat majdnem bűvöletes fénybe burkolja és a tópartra ossiani fátylakat bocsájt, — miképpen, hogyan?

*

Nem tudunk rá más feleletet, mint hogy a mesterségüket vallásosan tisztelték.

Ezek az első fényképészek jelentékeny részben a festők közül kerültek ki. A mult század elején uralkodó portré-tisztelet (a kispolgár hiúságának velejárója) kedvezett az arckép-csinálás minden fajtájának. Sziluettkép, festmény, miniatür, ceruzarajz, érem, viaszrelief és porcellán-dombormű — valamennyi szolgálta az annyira becses fiziognomiát. A fej, a derék, a mozdulatok kifejezése, általában a test és részeinek pontos megfigyelése: egyik neme volt a lélektanulmányozásnak. És ezt akkor még nagyobb buzgalommal űzték Lavater követői, mint manapság Freud hívei.

A festők és szobrászok már régóta áhítoztak valami olyan készülékre, mely az arcvonások megrögzítésével könnyíti a művész megfigyelőmunkáját. De mikor ez a vágy Daguerre és Niépce találmányával 1833-ban teljesedésbe ment, csakhamar a fanyar valóságra kellett ráeszmélniök. A technika úrrá lett felettük és az optikai lencse póttartalékosból parancsolóvá, vezérré lett.

A művészeket kezdte anyagi romlásba dönteni a fortélyos lelemény, a kamera. Igaz, hogy nem csupán ez, hanem sok egyéb is, ami ilyen színváltozások idején rendszerint ránk szakad.

Nyomorúság és találékonyság lassan a festőkből is fényképészeket csinált. Nem sokat tépelődtek rajta: művészet-e a fényképezés, vagy csupán mesterség, — ennek eldöntését rábízták az utókorra, mely buzgón vitatkozik is ezen. Ők maguk pedig hátukra vették a nagy diófakazettát, a savasüvegeket és a fekete posztókendőt s elindultak vele kenyeret keresni.

A mult század közepétől a hetvenes évekig csaknem minden jeles fényképező a művészek soraiból került ki. Volt köztük egykori szobrász, mint Adam Salomon Párisban. Volt hajdani karrikatúrista, mint a francia Bertall. Volt író és régiségkutató, mint Maxime du Camp.

12 SZOBA TÖRTÉNETE

Lányi Imre rajzaival

Irta TÖRÖK SÁNDOR

Negyedik szoba.

1.

Csönd van itt, súlyos nagy csönd, minden csöndeknél csöndebb. Ez a legcsöndebb csönd — az őszi. Más a csönd falun — állati horkanások, dobbanások osztják részekre — más kis alföldi városban, ahol, úgy déli mozdulatlanságokban, szinte hallani, amint az akáclevél széle lassan pörkölődik és kunkorodni kezd, hogy néhány hét mulva lehulljon; más a havasok csöndje — messze valahol egy fenyőtoboz válik el az ágtól s gurul aztán az avarban odébb, vadak osonnak ivóhelyükre, madarak jeleznek egymásnak; más a körút csöndje, éjszaka, egy-egy beléjevágódó autóberregéssel, az utolsó villamos igyekszik hazafelé, aztán elindul az első. Más a csönd, amit csinál magának az ember, ajtót, ablakot becsukva s vattát dugva a fülibe és az aprókat zizzentve morogja a saját testünk kis belső motozásait. Más a csönd télen, — olyan várakozós csönd az — más tavasszal a vidám és bágyadt csönd, mások a nyári pattanó, feszülő csöndek — de ez az igazi csönd, itt van Budán ősszel. Ahogy nincs feltétlen sötétség s a «vaksötét» éjszakában is surrannak lappangó fények, úgy az igazi csönd neszekből áll.

Muzsikál az eső a csatornában és ez a csönd. Ez az ősz, amelyen ide költözködtem, különösen esős, a csatorna itt van az ablakom mellett és mindig muzsikál. Valahol van rajta valami kis lyuk és ez bizonytalan kíséretet ad a zümmögéshez. Az esőlé, hol gyorsan ömölve, hol lassan csordogálva nótázik a csatornában s a lyukon időnként kifreccsen egy kis víz és azt mondja külön: prc, prc, prc . . . — kivált éjszaka jól kifülelhető.

Más hang itt nincs. A ház kapuja a Fő-utcára nyílik, de a lakás a hátsó homlokzatra esik. Ablakom kis mellékutcára néz, de szemben velem nincsen ház. Üres telkek, kertek s azontúl a Duna. Villamos, autóbusz itt nem jár s az autók is meglehetősen elkerülik.

A háziak: ketten vagyunk. Szállásadóm és én. Neki szép vidéki neve van, nemesi neve: Szilvássy Jolán. Vénkisasszony, úgy, ahogy arról mindig álmodoztam. Vénkisasszonnyal lakni Budán, csendben, egyedül.

De nem igaz, hogy az ember a jót hamar megszokja. Illetve lehet, hogy hamar megszokja, de mi a jó? Itt vagyok hát Budán, Szilvássy Jolán vénkisasszonynál, egyedül és csöndben, s míg hallgatom az esőt, — bár bevallani nem merem — de néha úgy kissé visszakívánkozom «a város»-ba. Talán nem is volna olyan rossz, mondjuk, változatosabb volna, ha most jönne Elzi a meséivel, vagy Bella rákezdené, hogy «nagyságos asszonyom ne haragudjon rám», hallhatnám Lajos és Melitta vitáját az otthon melegéről, vagy ha Ili rámnyitna, amint a Szeniczey szobájában gombot varrok: kérem, ha telefonálnak, mondja, hogy a Bristolba mentem ötórai teára, estére itthon vagyok. S Pollák bácsi és a Sonnenfeldné ismerkedési visszavonulásai s Jenőke a szilvaizes kenyérrel, és tiszta időben felhallatszik az utcáról még az is, hogy «tüszkő, tüszkő». Itt csönd van, csak az eső muzsikál rendületlenül.

2.

Szilvássy Jolán tulajdonképpen zongoratanárnő. Ettől meg is ijedtem, mikor a lakás végett beállítottam. Végre Budán, csendes helyen egyedül, vénkisasszonynál — és akkor kiderül, hogy zongoratanárnő. De nincsenek tanítványai. Ha néha akad egy-kettő, azokat úgy osztja be, hogy akkor jönnek, mikor az albérlő nincs otthon. Én délelőtt nem vagyok itthon? Jó, a tanítványok majd délelőtt jönnek.

Udvarias tapintattal nagyságos asszonynak szólítom Szilvássy Jolánt, aki valami monoton egykedvűséggel beszél mindig. Sírósan, de nem panaszkodva. Ilyen a hangja. Jóformán nem mozog se lefelé, se felfelé. Gyerekek szoktak ilyent játszani, — mindent végig, ugyanazon a hangon mondani — borzasztó idegesítő játék ez. Ilyenformán beszél Szilvássy Jolán. Ahogy a hangjának nincs színe, úgy nincs a hajának se, a szemének se, és semmijének. Valami vánnyadt férfifelöltő van rajta, annak sincs színe. Először azt gondoltam, talán ahogy kijött a csöngetésre, ezt kapta fel. De nem, Szilvássy Jolán ebben a felöltőben jár télen is, tavasszal is, nyáron is. Otthon is, utcán is. Ahogy a hangját nem veti le, úgy nem veti le ezt sem. Két kezét elől bedugja a kabátujjba és úgy áll és közli a közlendőket. A szobáért nem is kér sokat, de már tudom, hogy mindig valamivel kevesebbet kell ígérni. Kevesebbet ígérek. Nem magyaráz, nem mutat rá a szoba előnyeire, változatlan hangján ismétli az összeget: ennyi.

— Rendben van, kiveszem — foglalót adok.

Rudolf trónörökös — Angerer felvétele (Bécs 1864)

Disderi felvétele (Páris 1861) — Lobkowitz herceg

De legtöbben a festőműtermet alakitották át fényképiró műhellyé. Ezek közt az angol Octavius David Hill a legnagyobb mestere a fotolencsének. Csodálatos női portréin nem is tudjuk, mit bámuljunk inkább: a fejek néma hajlását, a szövetek lágy omlását, vagy azt a könnyedséget, melylyel a tónusok egymásbamosódását kezeli.

Talán még nála is különb mester egy Párisban száz év óta híres ateliernek alapitója: Nadar. Igazi nevén Felix Tournachon. Eredeti foglalkozása szerint festő, torzképrajzoló és léghajós. Ez a sokoldalú ember mindmáig a legérdekesebb fotográfiai gyüjteményt hagyta az utókorra. Úgyszólván minden arcképe mestermű. Alakjait úgy szedte össze a politika, a társaság magaslataiból, a művészet fényességei közül és az utca csavargóinak világából. Delacroix és Balzac, Doré és Manet fejeiről készült felvételei valóban vetekednek azokkal a vallomásokkal, melyekben festők és szobrászok hódoltak e nagy embereknek.

A mi viszonyaink sem voltak kedvezőbbek a mult század derekán a festészetre. A negyvenesötvenes években tehát a legjelesebb arcképfestők is kénytelenek a fotografus-mesterséget megtanulni. Nem eshetett nehezükre. Hiszen Barabás, Marastoni, Simonyi az aprólékos finomságokat továbbfejleszthették a fényképnegativok retusrajzain. Valamennyien üzték a fényképezést, de talán legismertebb mégis a Borsos és Doctor cég fényképezőműterme volt. Az arcképfestés sikertelen anyagi eredményei után fordultak az új életpálya felé.

A szép asszonyok fényképeiken fejedelmi megjelenéssel, finom stilusruhákban mosolyognak felénk és ezek a fényirók a biedermeier-festészet kecses bálkirálynőit a brómezüst-papiroson is szerencsésen örökitették meg. De a mostoha viszonyok miatt csakhamar ezt is abba kellett hagyni . . . a közös működésnek emlékei azonban megmaradtak finom vizit-képeken.

*

Az úttörők és az előörsök rendesen esetlenek a technikában, de magasra emelik a tartalom színvonalát.

A fényképezésben is bebizonyosodott, hogy a második nemzedék a készen kapott eredményekkel inkább csak ipart üzött, mint művészetet. A mult század végéig csak az optikai és vegyi eszközök finomodtak meg; lépést azonban nem tartott vele az izlésbeli fejlődés. A nyugalom, amely mindig mérlegelés eredménye, valamint a századok festészetébe való elmerülés megszűnt. A fénykép-szalónokból merev arcok, érzelmes családi képek, kényszerű mosolygók és vicces gyermekek kabinetképei kerültek a családi albumokba.

Ez a helyzet szerencsésen megváltozott vagy huszonöt évvel ezelőtt. Cukrozott fénykép, édes giccs, divatbabaarc ma is van elég a fényképkirakatokban. De újra szóhoz jut: a személyiség. A karakter. Az arckép-kultúra. És az az emelkedett szellem, hogy a fényképezőnek a lencsével fényt és árnyékot kell irnia, emberi figurát szerkesztenie.

Marastoni Jakab

festette a tabáni rk.
plébánia templom főoltár-
képét

Lbp 128.

Ékszer bronzból V. 171

MDK

Marastoni

Marastoni és Grimm reprodukálták Brocky, Orlai, Ligeti, Than, Lotz és Telepy képeit.

Szm KT 50 107, 108, 109.lap

MDK

Marastoni /Jakab?/, festöm.

a retrospektiv anyagból magas szinvonalu müvészi munkáival szerepelt a nemzetközi kiállitáson.

/gy./:A velencei nemzetközi kiállitás.
Képzömüvészet.1936.32.sz. 165.1.

Marastoni J.,festöm. MDK

a XIX.sz. -ban alakult festö-iskolája, a Pest Müegylet megalakulása ,a Nemzeti Muzeum alapitása a nemzet müvészeti életében nagyjelentöségü események. -Pesten kiállitásokat rendeznek, megindul a müvészi vérkeringés./1847-ben nyilik meg a Nemz.Muz

Entz Géza: A magyar festészet fejlödése.
Magyar Kulturszemle.,1939.szept. II.évf. 6.sz.
1.2.1.

MDK

Marasztoni J., festőm.-graf.

I.Ferencz József koronázási díszöltönyben.
Körajz.
Erzsébet királyné koronázási díszöltönyben.
Körajz.
Lederer A. mintafőtanoda igazgató Körajz.
Török Pál, ref. lelkész. Körajz.

Borszem Jankó album.-Jutalom-képek, acél-kő-, fametszet és szinnyomatok, stb.
Vas. Ujs. 1876.1.sz. XXIII.évf. 16.1.

MDK

Marastoni Jakab, festör.

három külföldön nagy sikereket arató művészünkkel szemben /Markó K., Brocky K., Borsos J./ - kik a hazai művészet szerves fejlödése számára elvesztek, Marastoni és Barabás voltak azok, kik munkásságukkal elindították a magyar művészetet fejlödése utján.

M.J. pesti iskoláját 1846-ban nyitotta meg.

Kopp Jenö: Ismeretlen magyar festök a XIX.sz.első felében.

Képzömüvészet.1941. 75-80.l.

Marastoni Jakab

Portré - festő

The Hungarian Quarterly, Vol. I. No.1. 1936
(François Gachot)

Marastoni -, grafikus
/ Orlay, Emese álmának litográfi-
ája /

Hazai müvészeti mozalmak, Magyar
Képzőmüvész 1864.máj.2o.61.

SZENT JÓZSEF

Ujlaki plébánia templom oltár szobra.

Religio 1902 II.fv. 10 sz.
Egyh. tud. 78 old.

Marastoni festő

Magyar Müvészet 1925.225-227.o.
Dr.Csatkai Endre:Budapest müvészeti viszonyai...stb.

Marastoni J. A. 1869.

Körajzai
az alabbi
nűben

Ifjabb Marastoni Jó
r. cf
Körajzolo
u. o.

nem azonosok

Marastoni János /József?/, grafikus.

Divatcsarnok, 1855.ápr.5. 19.

38o.

Megjelent...

Marastoni Jakab

MDK

a tabáni r.k. plébániatemplom Szt. Család-mellékoltár képe./XIX/ 1851.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961.

10.1.

MDK

Marastoni Jakab

Görög nő, of.

Család, of.

Reformkor művészete. Föv.Képt. 36.kiáll. 1948.jul.

10. l.

MDK

Marastoni Jakab

Végvári Lajos előszava. Reformkor művészete. Főv. Képt. 36.kiáll. 1948. jul.

4.l.

Marastoni Jakab

festőiskolájának megnyitása 1846.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.
14.1.

Marastoni Jakab, festő 7 Dk

Műveiből kiállított az egri képtár.

—: Az egri képtár katalógusa 320

KÖNYVBARÁT, bp. 1960. július X/7

MDK.

Marastoni Jakab festő /1804-1860/

" Férfiképmás% /olaj/
"Női képmás" " "

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.
40.l.

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

Egyetlen hiteles dauerreotipiája maradt reánk, de ennek is egy1970-ban készült fényképmásolata. Kossuth Ruttkay József és Both Pál társaságában,- másodperces exp. Elmozdúltak, de Kossuthot igy is ki lehet venni. Kossuth egyetlen hazai felvétele. 248.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243-255.o.

Folia Archaeologica. IX. köt. 1957.- Bibliotheca kiadó Bp. 1957

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

Vidéki körútjai alatt Pesten a müvész tanitványa dolgozott és képeit a Kilián könyvkereskedés kirakatában állitotta ki. 247.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX.köt. 1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

1842-ben Kolozsváron fényképezvén Megtanúlta tőle e mesterséget Apor Károly, aki eszközeit is megvette tőle. 247.o.

Fejős Imre: A Magyar fényképezés kezdetei 2[illegible].o.

Folia Archaeologica. [illegible].köt. 1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 19[illegible]

Marastoni Jakab

Az első magyar Iparegyesületi Kiállítás Pesten 1843-ban. A zsirinek tagja volt. 86. old

Molnár László_Reformkori himzések és kézimunkák az Iparmüvészeti Múzeumban. 83.o.

Az Iparmüv.Múz.és a Hopp ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz.Évkönyve.VIII.1965.Múzeumi Ismeretterjesztő ~~Vál~~. Kőzpont.Bpest.1966

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő

velencei születésű (1804-1860), a negyvenes évek elején Pozsonyban működött, majd Pesten, arról 1846-ban, a Nádor pártfogása mellett festészeti ösztöndíjat nyújtott. 1846. nov. 16-án díszpolgárságot nyert.

Wildner Ödön: Budapest polgári koszoruja.
Városi Szemle, XXI. 1935. 18.old.

MDK

Marastoni (Jakab festő)

(A Fővárosi Múzeum gyűjteményében szereplő művészek körül.)

Dr. Feleky Géza: A művelődéstörténeti múzeum problémája és a Fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. [redacted] 1914. 82.l.

M.D.K.

Marastoni [Jakab], festő

kb. 1840 táján alapít Pes-
ten művészeti iskolát.

Liber Endre: A hatvanéves Budapest művészete.
Városi Szemle, XX.évf. 1934. 807.old.

M.D.K.

Marastoni Jakab /1804-1860/

927. Kettős női arckép. Rajz. 43x55.5 papir
Elveszett. /Fővárosi Képt./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
65. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Marastoni Jakab

1804-1860

"Görög nő"

Zádor Anna: A magyar reformkor művészete.
Bp. 1961.

41.1.

MMK

Marastoni Jakab

velencei származásu festő

Pesten magánfestőiskolát alapitott.

ZÁDOR ANNA: A MAGYAR REFORMKOR MŰVÉSZETE.
Bp. 1961.

7.1.

MDK

Marastoni Jakab (festő)

velencei származású. Említve: festőiskolája (Kremmer Dezső írt róla tanulmányt.)

Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán. Városi Szemle, Bp. 1928. 402. l.

MDK

Marastoni Jakab

A tabáni r.k. plébániatemplom főoltárképe:
" Alex. sz. Katalin eljegyzése." 1850.

Zakariás G. Sándor. Budapest. Bp. 1961.
10.1.

MDK

Marastoni

Ifj. Bartal György a helytartó tanacs alelnöke, később földmivelési-, ipar- és kereskedelmi miniszter./+1875/.
Kőnyomat. "Marastoni Jós. 1865."

Tört.Képcs.lajstr.1907. 116.1.

MDK

Marastoni Jakab

Grafikai tagilletményünk az 1916-ik évre. A Gyüjtő 1916. 1. sz. 13.l.

MDK

Marastoni Jakab

Női képmás, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 50.l.

MDK

Marastoni

Pesti Nemzeti Uszoda, Marastoni után:
Wolf Rauch-nyomda

Heti Szemle. Honderü, 1846, II. 74.

MDK

Marastoni (festő)

Az 1839-ben alakult Pesti Művészegylet kiállításain szereplő művészek egyike. (Adalék Pest-Buda 1848 elejéni képéhez.)

Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán. Városi Szemle, Bp. 1928. 402. l.

MDK

Marastoni (festő)

Említve: rajz- és festőiskolája. (Adalék az 1848 elejéni pest-budai állapotokhoz.)

Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán.

Városi Szemle, Bp. 1928. ~~402~~ 404 l.

MDK

Marastoni Antal, festö
1835 -...

Cigányleány, kezében kártya. Jel. Olf. Vászon.

v.Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll.1947 okt.12-19.
Kat. 2o.l.

M.D.K.

Marastoni Jacopo /1804-1860/

307. Kossuth Lajos arcképe. Olajf.

Elveszett. /Miniszterelnök./

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
20. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Marastoni Jakab /1804-1860/

498. Férfi képmás. Olajf. 99x123.5 vászon.
499. Pálffy grófné arcképe. Olajf. 80x64 vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 35. l.

Marastoni Jakab.

„Laci konyha" c. festménye nerajel a „Magas genre és tájkép festészet" c. kiállításon a műcsarnokban

Pesti Hirlap, 1927, I. 13

Marastony Jakab

Genre képekkel nezepel a „magar táj és életrép" kiállitáron a Műcsarnokban

Nemzeti Ujság 1927 I. 14

Marastom fakab.

Szerepel a „Magyar táj és élettrép" kiállításon a Műcsarnokban

Magyarság 1927 I. 15

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő

Velencei szárm. Pesten dolgozott. 1852-ben Velencébe ment tanúlni. Vele együtt tanúlt akoor ott Telepy és Vidéki János is. 552.o.

Telepy Katalit: Telepy Károly a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Muzeum Évkönyve. IX. 1966-67.
Debrecen, 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő

1846-ban megnyitotta Pesten "Akadémiáját". Másfél évti
zedig müködött, de másolásnál tovább növendékei nem
jutottak. 550.o.

Telepy Katalin: Telepy Károly, a magyar táj romantikus festője. 545.o.
Debreceni Déri Muzeum Evkönyve. 1966-67.
Debrecen. 1968. Alföldi Nyomda, Debrecen.

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

A Pesti Hirlap 1841-ben irja, hogy daguerreotipiái olyan hasonlóságot mutatnak, amelyet az ecset nem tud produkálni. 247.o.

Fejős Imre: A Magyar fényképezés kezdetei 2[illegible].o.

Folia Archaeologica. IA.köt. 1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, mint fényképész

Velencei. 18 -tól Pozsonyban, 1836-tól Pesten. Minden téves adat ellenére ő az első daguerreotipista Pesten 246-47.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX. köt. 1957. - Bibliotheca Kiadó 1957

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

nem tudjuk meddig fényképezett. 1841-ben megkezdte fe
festő-akadémiájának szervezését. Blaskovits Budapesti
utasitója 1847-ben, mint akadémiai festőt és "daguerre
otipista képézt" tartotta nyilván. 248.o.

Fejős Imre. A magyar fényképezés kezdetei. 24 .o.

Folia Archaeologica. 14.kot. 1957.-Bibliotheca kiadó
1957

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

Festő szokás szerint több utazást tett. 1841 őszén el először. 1842 tavaszán Pozsonyban "fényes üzletet" csinált. Nyáron az országgyülés alkalmával Kolozsvárra ment. Itt a Külmonostor utcai Ágoston házban dolgozott 100 felvételt csinált. 247.o.

Fejős Imre: A Magyar fényképezés kezdetei 243-255.o.

Folia Archaeologica. IX. köt. 1957. - Bibliotheca Kiadó Bp. 1957

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő. fényképész

A feldunasori Nákó házban/Gresham-palota/1841-ben már $8\frac{6}{10}$ másodperces expozicióval dolgozott, tehát Petzval objektivet használt és brommal dolgozott. Egy arckép $1\frac{0}{0}$ váltóforint, később 5 forimt. 247.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei. 24 .o.

Folia Archaeologica. IA.köt. 1957.-Bibliotheca kiadó 1957

Marąstoni Jakab MDK

Ney Ferencné

Numvári Werther Frigyesné

Gitőrozó nő

Numvári Werther Frigyes

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Mercadoni Jakes

Ney Perenone

Numvani Verbber Prigyeone

Gibbrosó nó

Numvani Verbber Prigyes

Marastoni Jakab MDK

A müvész felesége

Női arckép I-II.

Anya gyermekével

A müvész gyermekei

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Marastoni Jakab MDK

Velencei vizhordó nő

Ney Ferenc

Pálffy grófnő

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Marmaduke Jaxkab

Velencei vizkereskedő

Ney Perenc

Pálffy György

Marastoni Jakab MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő
(1804 - 1860)

velencei márványáru, egy ideig Bécsben élt, 1830-ban végleg Pesten telepedett le. Mint festő a klasszikus és a biedermeier felfogás keverésénél jó átlagot képviselte. „Török nő" c. és egyéb portréit a Nemzeti Galéria őrzi. Legtöbb érdeme az 1846-ban megnyitott első magyar festő-iskolája, melyet egyedül irányított vezetett.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

252. old.
+ 264. t.

Marastoni Jakab, festő — MDK

Kiállították a jegyzőkönyvet:
Pest városának tanácsa 1846-ban.
„Marastoni Jakab akadémiai festész
„urat" tiszteletbeli polgárra választotta.

Pakots György: 11 lepkelángú lámpa a
Váci utcában 3
Dp. 1966. aug. 10.

ESTI HIRLAP

Marastony Jakab MDK

Lacikonyha a Döbrentei téren, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Marastoni Jakab

Az első daguerotypeket ő készitette Magyarországon papirra.

Ujházy Ferenc: Föv.művészeti állapotai a mult század közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 381.l.

MDK

Marastoni Jakab(181o körül szül.)

Velencében szül.Keresett arcképfestő volt, tájakat, figurális kompozíciókat, genret festegetett.

1846.okt.1.-én megnyitotta az "Első magyar festészeti akadémiát" a Deák-utcában.

Ujházy Ferenc: Föv.művészeti állapotai a mult század közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 380.l.

MDK

Marastoni Jakab

A Pesti Műegylet 1841-ben a redoute-épület
ben rendezett kiállításan szerepelt.

Ujházy Ferenc: Föv.művészeti állapotai a
múlt század közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 377.l.

MDK

Marastoni Jakab, festöm.
1804-1860.

Női képmás. Olf. J.b.k.
Illusztr. az V.sz. tábl.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz. 55.szám. 28.1.

MDK

Marastoni Kakab, festöm.
1804-1860

Kilényi János, Kossuth sajtófönökének képmása.
Olf. Jelzett.

Árv.Közl. 1940.1.rk.sz. 29.l.

M. D. K

MARASTONI Jakab festő
(1804 – 1860)

„Görög nő" (rep.)

Barabás sikeres rivalisaként kir-
lapi vitákba keveredett

Genthon-Németh-Ágvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1958. 78, 118,

Marastoni M.D.K. –

Gyulai Pál arcképe. repr.

Keresztury Dezső: A magyar irodalom képeskönyve Bp. 1956.

226.1.

MDK

Marastoni, festőm.

Á.L: Alapi Salamon Géza. Művészet, 1915. 431-2 l.

MDK

Marastoni

a magyar anyag retrospektiv részében szerepel

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet 1930.
31.sz. 145. l.

MDK

Marastoni Jakab

Görög nő

Thirring G.dr.:Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 100.1.

Marastoni Jakab, festő M. Dh

Rák c. képét fulvédőn terjesztik.

—: Képzőművészet a konyhában 13

NÉPSZABADSÁG bp. 1965. dec. 18.

Marastoni J

środ.

Szy. 137 l

1845 miejsc. 4 Egipcj szerepelts.

Marastoni Jakab

Lárd

Klein-kilényi cikkeit (120 drb)

~~[illegible]~~

Der Ungarban

1840-es évek eleje

Marastoni Zakab

Der Ungar. 1847. 486. l

Marastoni Jakab

Első hírű festészeink egyike legközelebb engedelmet nyert, a helytartótanácstól, hogy Pesten egy magán festész~~ti~~ akadémiát állíthasson fel.

Vod

Pesti Divatlap. 1845. II. 1144. l
~~1224~~
1225. l.
1345. l.

Marastoni Jakab

Grod

z

Pesti Divatlap

1844. 286. h. (Pesti mü-
kiállítás)

Marasztóni Jakab. festő. Pesten.

„Szemedő Magdolna" képe kivolt állítva a pesti műkiállításon 1852 ben. 1)

1.) Budapesti Viszhang. 1852. 320 l.

Marastoni J

irod.

Hölgyfutár. 1850.

II. 227 l 251 l.

259. l

irod.

Neytsene – Jelentés és felhívás a festészeti akadémia ügyében. Hölgyfutár

1850. II. 71 szám

Marastoni Zakab

A pesti nemzeti
uszoda.
Marastoniak 1844-
ben készült gedeti
szépia festménye
a tört lépcsőnek
vagy gyűst. be

Megjelent Könyv-
matban.

Marastoni Jakab

Pest

1852. nüegylet.

Szenvedő Magdolna.

olyf

L

Marastoni Jakab

Peste

1847. műegylet.

Arczkép. olaff. 62 sz

A jó augt.

Arczkép. olaff. 83 sz.

L

Marastoni Zakal

1857. juliusi tárlat.
Oltárkép.

Kakas Márton a műtárlat-
ban. Vas. Nyj 1857. 271. l.

Marastoni Jakab

1844-ben a pesti műegylet Kisorsolásra megvette Arzai ápolás c. képét 220 ftért.

1845 ben a pesti műegylet által a muzeumban alakított nemzeti képcsarnok számára vásárlatott Keleti nő cím alatti olajfestmény Marasztoni Jakabtól 220 ftért

1845 ben ő rendezte a műegylet kiállításáts.

EI 28 l. 34 l,

Marastoni Jakab

1846 ban a pesti nitnegylet
Kisorsolai céljából megvette
A galambposta c. képet
230 ftért

1846 ban vendorte a Ricillitást

EI 36 l. 38 l.

Marastoni Jakab

Flötö.

22. Ker. Szent János (Titian után Maraston Jakabtól, igen rossz állapotban).

A templom képeinek sorozatából.

Thold Orbán/mve. A bpesti szt István templom. Bpest, 1905-50. l.

Tartalom.

Lap

A templom építési történetének ismertetése írta:
Thold Orbán Imre 1

Függelék.

M a r a s z t o n i
festő

Jarab

Fővárosi Lapok.1867.ápr.2. /Fővárosi hirek: "Egressy Galambos Gábor emléke"!/

Marastoni Jakab

Jesti

TK. 124.

Gert

124. Marastoni Jakab.

Sz. Veneziában 1804. márcz. 24-én. † Wienben 1860. július 11-én.

Saját arczképe.

Derékig, jobbra fordult, festőállvány előtt áll. Jobb kezében az az ecset van, melylyel a vászonra fest; baljában pedig pálczát, ecseteket és palettát tart. Jobbfelől elválasztott haja, szemöldöke és szakálla, melyet csak állán visel, fekete; szeme sötétbarna. Ingének széles gallérja lehajtott, sötétsárga nyakkendőjét csokorra kötötte, mellénye kivágott, hasított ujjú kabátja szürke. A háttérben meggyszínű függöny lóg. Jelzése alól a jobb sarokban felfelé haladó sorban: »*J. Marastoni Pesten 1845.*«

Vászon, méretei 92 : 75 cm. — Magy. Képt. 34. — Lelt. sz. 124.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1868: VII. 20. — 1870: VII. 14. — 1871: VII. 14. — 1873: VII. 15. — 1876: VII. 21. — 1878: VII. 21. — 1880: VII. 21. — 1881: VII. 21. — 1883: VII. 306.

A Tört. Képcsarnokban. 1884: VIII. 129. — 1894: X. 427.

II
376

M. 34.

4621

~~4610~~. Marastoni Jakab.
Sz. Veneziában 1804 márczius 24-én. † Wienben 1860 julius 11-én.

Giuseppe Marastoni ~~arczképe~~.

Katonai egyenruhában és mellig van ábrázolva. Fejét kissé jobbra forditotta és fölfelé néz. Rövid haja, szemöldöke és szeme barna. A gyermek öltözete: kék sapka ellenzővel, viharszijjal és „F l" jelzésű rosettával, nyakkendő, egyelejű barna kabát egy gombsorral, kék gallérral és ugyanilyen szinű ~~vaszto~~ vaszto szoritókkal, a melyek a mellén kereszteződő széles fehér szijakat tartják. Jelzése oldalt jobbról félmagasságban bekarczolt betűkkel: „G. Marastoni, Pest 1845.".

Vászon, méretei 50.2:41 cm.-- Lelt. sz. 4621.-- Vétetett az 1913 május 15-iki (1030-913), az 1913 junius 1-jei (1135-913) és az 1913 junius 13-iki (1219-913) nyilatkozat, illetőleg értesités † alapján Paula Lichtblautól 400 K-án. -- Kifizettetett 1913 julius 14-én (1402-913).-- Elszámoltatott 1913 augusztus 8-án (1399-913).-- Az elszámolást jóváhagyta

† továbbá az 1913. julius 4-iki felterjesztés (1310-913)

Kifüggeptésére vonatkozó adatok. 1913: 110 a).
Marastoni Jakab: ~~Sz. n. 1335-913~~ A művész fia.
~~1402-913-1~~
Át. ~~lelt. 12091~~.

199

MDK

Marastoni Jakab

Ney Ferenc

Pálffy grófnő

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató,1937.nov.

Műcs.

39 l.

elye :----------

Marastoni Jakab

Női arckép

Anya gyermekével

Női arckép

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató, 1937.nov.
38 l.
MNGs.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

Marastoni Jakab

A müvész gyermekei

Ney Ferencné

Numvári Werther Figyesné

H.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató. 1937.nov.

Mcc. 38 l.

EA..... ltsz. Gyűjtés

Marastoni Jakab

MDK

Numvári Werther Frigyes

Velencei vizhordó nő

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató, 1937.nov.

Műcs. 39 l.

MDK

Marastoni Jakab

Gitározó nő

M.Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató, 1937.nov.

Mücs. 39 l.

MDK

Marastoni Jakab

A müvész édesatyja

M. Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató.

1937.nov. Mücs. 38 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 Ka

Marastoni Jakab

"Női képmás" c. műve az Árverési Csarnok aukciókiáll.-án.

P.H.930.X.10.

Marastoni Jakab MDK

A müvész ádesatyja

Nő a zongoránál

Friedrich Ferenc vivómester

Marastoni József

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Marsaloni Jakab

A mivész édesanyja

Mű a szobrászról

Friedrich Ferenc vívómester

Marsaloni József

Marastoni Jakab

festőművész

Postatakarékpénztár műtárgy-aukciója - képével szerepel.

Esti Kurir
1929.VI.11.

Marastoni Jakab

Közepes.. Képe szerepelt, a modern magyar festészet 1920-ban átrendezett kiállitásán.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965.

26.1.

Marastoni Jakab

a Pesti Műegylet megalapulása után (ami Brocky külföldre jutása után 5 ivnel történt) 6 évre alapította meg az első hazai magánakadémiát.

Lajta Edit: Brocky Károly 1807-1855. Bp. 1957. Képrömův. Alap K. - 6 l l., 72 kép. (Magyar mesterek.) - 5. l.

Marastoni Jakab

1846-ban alapította művészeti akadémiáját.

Lajta Edit: Brocky Károly 1807-1855. Bp. 1957.
Képrömův. Alap K. – 61 l., 72 kép. (Magyar mesterek.) – 23. l.

Marastoni Jakab MDK

Férfi képmás /Ihász Gábor atyjának arcképe/ 1847

Dobó István Muz.Eger 1964.

MDK

Marastoni Jakab

Férfi képmás, o.

Pálffy grófné arcképe, o.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

1952.

Müvészeti Lexikon

o kereskedő volt, majd Nachod pécsi
~~ányaitx~~ 1865--67-~~xxx~~ között a mün-
tta tanulmányait

Marastoni Jakab (1804-1860)

Férfi képmás.
Oljf.99x123.5 vászon.Ltsz:3574.Sign.

Pálffy grófné arcképe.
Oljf.80x64 vászon.Ltsz:1722.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Marastoni Jakab (1804-1860)

Kettős női arckép.
Rajz. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

M.D.K.

Marastoni Jakab/Jacopo/,festő,1804-1860.

Velencában született.1830-ban Pesten.Biedermeier vonásokat értékesitő klasszicista festő.Görög nő, több arckép N.Galéria.1846-ban festőiskolát nyit. 1860-ig müködött.490.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Budapest

Marastoni Jakab

Kozina Sándor 1837-ben elhagyta Pestet és a Felvidékre költözött. „Ha intri ka üzte volna el Kozinát Pestről, inkább Marastonira kell gondolnunk." - írja

Csatkai Endre: Kozina Sándor, elfeledett magyar biedermeier festő 18o8-1873. Müvtört. Ért. 197o.1.sz. 24-4o. l.

29. l.

Marastoni Jakab

Kemmer: Marastoni Jakab (Pest-budai művészeti almanach, 1918, 11.l.) c. cikkét említi jegyzetben

Csatkai Endre: Kozina Sándor elfeledett magyar biedermeier festő, 1808-1873. Művtört.Ért. 197o.l.sz. 24-4o.l.

38.l.

MDK

Marastoni Jakab

Velencei vizhordó nők, o.

Magyar festők Itáliában. B.Gal. 1967 nt. 1967.

MDK

Marastoni Jakab

repr.:

Velencei vizhordó nők

Magyar festők Itáliában. N.Gal. kat. 1967.

Marastoni Jakab festő

1851-ben a Nemzeti Képcsarnok megnyitásakor müve bemutatásra kerül.

3 kép

A Szépművészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 11.1.

Marastoni Jakab festő M.D.K.

Képet ajándékozott a Nemzeti Muzeum Képtára számára.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 9.l.

NDK

Marastoni Jakab

Ney Ferenc: Az idei műkiállítás. Életképek, 1840.
I. évf. II. félév. 182 l.

MDK

Marastoni Jakab

Elek Artur: Az ujabb magyar müvészet a Szépm. muzeumban. Nyugat. 1920. aug. 818 l.

le.D.K

MARASTONI Jakab olasz festő

XIX. sz. elején festő iskolája volt Pesten

Dombi József : Művészettörténet Bp. 1960. 316.e.

b. D. K.

MARASTONI Jakab (Giacomo)

(1804–60) festő és litográfus

olasz származású festő Magyarországon is működött

Müvészettörténeti A B c Bp. 1961. 262,554.e

Marastoni Jakab.

1860. junius 11.-én meghalt.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesület története,kézirat.

Marastoni Jakab

+ 1860 Budán a
lipótmezei tébolydában.

Ujházy Ferenc felgélyt
rövid életrajzával
Szépm. Mur -
M. Mův. Adattár -

Kassai egyházmegye V. 11.

Maraston Jakab, festő; szül. 1804 március 24-én Velencében, megh. 1860 julius 11-ei Pécsben.

Marasztová

az 1847 évi pesti mű-
kiállítás és a következő képeket állí-
tott ki:

1) Arczkép (férfi.)
2.) A jó anya.
3.) Arczkép.
4) Leányarczkép.
Ezenkívül a Marasztovi akadé-
mia is több rajzot állitott ki.

Pesti Divatlap. 1847. 923—927. l.

Marrastoni lakab

Peste

1846 nincsen

Arczkeji olast. 93 sz.

Tamulmágtó. olast.

Velenczei bizhordák.
olast

A pesti nemzeti mzo-
cla aqu.

Galamb pósta.
olast.

magyarte Engerth
vilmos.

L.

Marastoni Jakab

Pesten

1844. nincsenlet.

Anyai ápolás. olaft.
megszerte Eskonics
bíró.

L

Marastoni Jakab festő

Magyar Nemzet XI. 1955 jan. 14. 5.

M D K

Marastoni Jakab

Kremmer Dezső dr.: Az első pesti festőiskola.
Vasárnapi Ujság 1914. 24. sz. 472-473. l. képpel

Marastoni Jakab

vod

Ujházy Ferenc

Fővárosunk művé-
szeti állapotai a
mult század közepén-

Nyugat 1922
márc. 16.
380. l.
381. l.

Marastoni Jakab

l.

Ernst-Múzeum aukciója I.

37. l.

Marastoni Jakab

A művész felesége
arcképe.

A Pesti Hirlap Vasárnapja
1930. 26-ik.

Marastoni Jakab

inód

Balástörtfest. 16. l.

Marastoni Jakab

A napokban jelent meg a „pesti nemzeti uszodának" rajza Rauh által Köre nyomtatva. Azon idő pontban van ábrázolva, midőn a holgyek uszó leczkéi vannak. Szép ingerlő alakok, s a mi legérdekesebb, mind természet után rajzolt ismeretes arcképek.

Életképek, 1846. II. 194. l.

Hendrich Antal

festö.

MDK

Marastoni Jakab
festő

Ortai eljárogatott Marastoni rajziskolájába.

Tóth Péter: Ortai Petrics Soma

MMM Évkönyve 1951, 152 l.

M.D.K.

Marastoni Jakab
festő

Viskelety rajzai után készített litografiákat.

Genszfi Terér: A magyar történelmi litografia

M.M.M. Évkönyve 1952, 59 l.

Marastoni Jakab
festő

MDK.

„Görög nő" című műlap

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hírlap 1841-1849

MMM Évkönyve 1951, 133 l.

MDK

Marastoni Jakab
festő

"Önarckép" című festménye

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap 1841 - 1849

MMM Évkönyve 1951, 132 l.

Marastoni Jakab
festő

MDK

D. Szenzió Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap 1841-1849.

MMM Évkönyve 1951, 133l.

Marastoni Jakab MDK

Daguerre-találmánnyal foglalkozik

D. Szemző Piroska: Képrőművészetünk és a Pesti Hírlap 1841-1849

MMM Évkönyve 1951, 139 l.

Marastoni Jakab
festő

MDK

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap 1841-1849

MMM Évkönyve 1951, 139 l.

MDK

Marastoni Jakab
festő

Marastoni iskolájában 1850-ben Kotz Károly tanult

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap
1841-1849.

MMEvkönyve 1951, 143l.

M.D.K.

Marastoni Jakab festő 19 n.

1832 ben jött Magyarországra. Először Pozsonyban élt, 1836 ban Pestre költö zott.
1842 töl tanítványa Fichy s Jakobey Károly. 1846 ban festőiskolát nyit.

Bende János: Fichy Mihály élete s műv.
Bp. 1927. 15, 16, 18,

M.D.K

Marastoni Jakab festő

1842 ben Fichy kerd mála tanulni.
A első pesti rajziskola alapítója

Bényi - Supka: Fichy hitrály. Bp. 1953. 7.

Marastoni Jakab

Reformkor művészete. Főv. Képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 4 l.

Marastoni Jakab

Női archép, repr.

Az Est Hármaskönyve
1939. 404. l.

A Fővárosi Képtár
Anlajd.

A Szépművészeti Mú-
zeumban levő Görög
nő ismétlése –

konyvkiallitási emlék, Bp. 1882, 242. vz.

[illegible] Gunderwald a Kopp-
rémmegyei Lövöld karthauzi kolos-
torának 1480-ban, mikor Beatrix-szel
ott járt. A 31. levélen iniciálé: feloldo-
zás (valószínűleg Beatrix ott meggyónt),
alul Mátyás címere zárt koronával.

Marastoni Jakab
Tanulmányfej, ceruza

Szent-György-Czéh XLVI. művészeti aukciója. A Gyüjtő.
I. évf. 2.sz. 4 l.

Rézmetszet. - Körülvágott példány,
énelmi Képcsarnok lt. sz. T.7103. -
th augsburgi rézmetsző 1679-1747 élt,
18. század első felében keletkezett. -
viselete ellenére ~~inkább~~ német város-
./
. Felirata alul: Szécsény." Jobbra
ezve: "Raj.Lányi. Sám. Lenhardt sc."
. Megjelent: Mocsáry A.: Nemes Nógrád
graphiai és Statistikai Esmertetése.
ött. - Lányi Sámuel a kékkői uradalom
elyet Lenhardt Sámuel pesti rézmetsző
szemlélet alapján keletkezhetett. (1000 Ft)
e. Ismeretlen mester fametszete. Meg-
857. 45.sz. 484 l.
e. Ismeretlen mester fametszete. Meg-
7.79.sz.630.l. és Képes Ujság.1860.

MÜVTÖRT.DOK.

MARASTONI JAKAB festő

Béke és Szabadság 1954.
26.jun.3o.14.1.

M.D.K.

Marastoni Jacopo
festő

307) Kossuth Lajos arcképe.
(Miniszter eln.)

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952. 20 l.

MOK

Marastoni Jakab festő
(1804–1860)

Valencei nárnarární

Az első magyar festőiskola alapítója és vezetője

„Olasz nő" c. képe Déri Múzeumban Debrecen

Déri Múzeum Képtára Debrecen 1954. 10. lap

10.

Marastoni Jakab MDK

Festőiskolája 1846-tól 1860-ig állott fenn. Lásd: Kremmer Dezső: Az első pesti festőiskola. bp. 1816.
Kiss L.: Vás.müv. 285.o. 8. jegyzet.

1855-58-ig iskolájába járt Gosztonyi József festőművész.
U.o. 22.o.

M.D.K.

Maraštoni Jakab
festőművész

Méltatás.

Dr. Lechner Jenő: Budapest Műemlékei

Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei József nádor korától a Főváros egyesítéséig. 1941.

Bp. 1924.

Marastoni Jakab
festő

M.D.V.

A tabáni plébánia templom oltárképét festette.

Dr. Lechner Jenő: Budapest Műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barok stiluskorszak műemlékei 128 h

MDK

Marastoni

A Mügyüjtő. 1930. évf. 299.l.

Marastoni Jakab

Művészi jelentőségének és pedag. érdemeinek említése.

(1804-1860).

Miskolcon 1943-ban képműv. muzeum kiállításán szereplő képe:

„Önarckép", Olaj vászonra. 93x76 cm

Történeti Arcképcsarnokból.

Ltsz. 124.

Csánky Dénes: A magyar festészet mesterei. (Kiáll. kat.) Miskolc 1943. 7. l.

Morastoni Jakab

tanítványa Zichy Mihály.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

353 l.

Marastoni Jakab

akadémiója néhány kétségbeesett
próbálkozás után megbukott; 1860
után fel anyagi támogatás híján.

Tóth Endréné: Budapest Enciklo-
pédia, Budapest, 1970.

1964

Marastoni Jakab

Tanitványai minta után másoltak, gipszet rajzoltak, de a festészet alapismereteit is elsajátitották.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1951

Marastoni Jakab

1836-ban költözött Pestre, akadémiája magánvállalkozás volt, 1846-ban nyitja meg a négy évfolyamos iskolát.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1951

Marastoni Jakab
festő

Görög nő. o. v. 77 x 61 cm.
Budapest MNG
Repr

cf magyarországi mův. tört. II. Kép n. 554
Corvina 1970

Marastoni Jakab

lásd

Magyarországon

22. sz.

Olmot találnak Beszterce Asiod

Aluminiumot találnak Északnyugati felv.

Szén. 1) Tekete szén Petrozsényi szénmedence

Pécset: Mécsetszaboles.

Barna szén: Tata vidéke. Budapest
környeke Nagykovácsi Pilis
pölösvár

Veszprém vm. Hajka Csimgervidg Várpalo-
ta

Nógrad vm. Salgótarjáni szén

Az erdélyi medence szélén: Vizakna, Baros
virág [illegible]

Marastoni Jakab

festő

Festőakadémiát létesített.

1804-1860. Olasz iskolázottságú.

Arcképei, életképei. Lotz Károly, Zichy Mihály tanultak iskolájában.

A magyarországi műv. tört. I. 354.

Corvina 1970.

Marastoni Jakab

festő

~nál tanult Lotz Károly.

A magyarországi műv. tört I. 417

Corvina 1970.

Marastoni Jakab

Giacomo Marastoni. Irta B. F. Pesti Napló, január 4-én. 1914.

(Művészet 1914. 284. l.)

MDK

Marastoni Jakab

Knopp J: Ismeretlen magy. festők a 19.sz. első felében. Szépmivészet, 1941, 4.sz.

77 l.

M.D.K.

Marastoni Jakab
festő

81) Szent család oltárra.
Oltárkép. 1854?

Budapest Székesfővárosi Művészeti Tárgyaimak Katalogusa. Bp 1913
16 l.

M. D. M.

Marastoni Jakab Jestő

aulitve

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931

227

MNK

Marastoni Jakab festő, Pest

Női tanulmány, 1855

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 280 művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat

MDK

Marastoni Jakab, 1804-1860

Fiatal lány korallnyaklánccal

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. 22 l.

MDK

Marastoni

Pauli-Markovics Ilka énekesnő, kőnyomat

Tört. Képcs. graf. kiáll. 1907. 85 l.

MDK

Marastoni

253. Gyulai Pál /1826-1909/ a legnagyobb magyar mükritikus arcképe. Körajz.
A"Családi Kör" melléklete.1866.

Szépm.Muzeum.

1850-1867-ig terjedö időköz emlékei. /253-261. szám./
Hölbr Nemz Szinh.kiáll. 41,42,oldal.

MDK

Marasztoni,

Ferencz József. Rajz

Deutsch M.-féle művészeti intézet.
Jutalom-képek, aczél-, kő-, fametszet és szinnyom.
Vas. Ujt. 1877. XXIV. évf. 5e. sz. 8e4. l.

MDK.

Marastoni rajzoló.

"Visszatérés pestre 1848-ban" kép.

Vasárnapi Ujság, 19o2. 49. évf. 37.sz. 594. l.

MDK

Maraston /Pest/

Arcképek

Családkép

Tiziano után

Az első magyar művészkiállitást a Pesti műegylet 1840-ben rendezte. Művészet 1909. 405.l.

MDK

Maraston /Pest/

Arcképek

Arckép

Az első magyar müvészkiállitást a Pesti müegylet 184o-ben rendezte. Müvészet 19o9. 4o5.l.

MDK

Maraston /Pest/

Arckép

Velencei vizhordó lányok

Az első magyar művészkiállitást a Pesti műegylet 1840-ben rendezte. Művészet 1909. 405.l.

MDK

Maraston /Pest/

Arckép

Két arckép

Arcképek

Az első magyar müvészkiállitást a Pesti müegylet 1840-ben rendezte. Müvészet 1909. 405.l.

MDK

Maraston /Pest/

Arcképek

Arcképek

Az álom!!!

Az első magyar művészkiállitást a Pesti müegylet 1840-ben rendezte. Művészet 1909. 405.l.

Marastoni Tarak

yi Miklós

Az egyetlen művészi iskola, Marastoni „Festészeti akadémiája", még 1860-ban szünt meg s azóta a művészi képzés lehetősége is szünetelt hazánkban.

1866-ban a társulat egy kimerítő művészeti programmal fordult az országgyűléshez. Különösen egy művészi iskola felállítását sürgette, hogy a hazai tehetségek itthon is képezhessék magukat. A kormány ezen az alapon indította meg a mintarajziskolának létrehozását.

1867-ben egyenesen a társulat emlékiratát vette fontolóra a képviselőház, amikor utasította a kormányt, hogy intézkedjék az Esterházy-képtár megvétele iránt.

A kiállítási viszonyok nagyon kedvezőtlenek voltak s akkor sem javultak, mikor a társulat a Tudományos Akadémia új palotájában — 1865-től kezdve — mérsékelt bér fejében új otthont kapott.

Egy tágasabb s négy kisebb, egynek kivételével, felülről világított teremben könnyebb

A fiatal tehetségeknek felkarolását és támogatását a társulat kezdettől fogva feladatának tekintette.

Az elsők voltak ketten, éppen a legjavából: Izsó Miklós és Munkácsy Mihály. Alig három hónappal a megalakulás után, 1861 május 18-án, elhatározta az igazgató-választmány, hogy „miután Izsó Miklósnak, a segélyre szorult kiváló fiatal szobrásznak egy sikerült műve,

volt kiállítást rendezni, mint a Nagymező-utcai szűk lakásban. De más hátrányok miatt eredményes tevékenységet kifejteni nem lehetett. A feljutás — a második emeletre vezető meredek udvari lépcső — egymagában már elég akadálya volt annak, hogy a Társulat kiállításai révén pezsgőbb művészi élet fejlődjék.

A régebbi érdemes művészekhez több és több kiváló új tehetség sorakozott. Az Akadémiában állított ki először Benczur Gyula (Hunyadi László búcsúja 1867), Szinyei Merse Pál (a Faun és a Nimfa 1869), Mészöly és mások. De az állam rendszeresen még nem vásárolt,

stb.). Canzi Bécsben, Németországban és Párisban végezte tanulmányait s pesti lakos korában is fel-fellátogatott Bécsbe. A szintén bécsi születésü Johann Baptist Clarot 1841-ben telepedett le Pesten s itt is maradt holtáig, sok akvarell-arcképet festve, még többet litografálva. Az olasz Jacopo Marastoni 1836-ban költözködött Pestre s Budán halt meg 1860-ban. Akadémiájáról és tanitványairól már megemlékeztünk, oktató tevékenysége azonban éppen nem meriti ki pesti szereplését, mert egyike lett Pest legtermékenyebb arcképfestőinek, sőt a vidék számára is (Pozsony, Kolozsvár) sok efélét készitett. Érdemeinek elismeréseül 1846-ban Pest diszpolgárává választották. Munkássága bőséges. Mindjárt az 1840-ik évi kiállitáson nem kevesebb, mint 25 arcképpel vonult fel. Igen sok daguerrotipiát is készitett, azonkivül néhány életképet is (Alvó hölgy, Galambpósta stb.). Tevékeny részt juttattak neki a kiállitások rendezésében, általában kedvelték. Ennek oka talán abban is rejlett, hogy festése egy árnyalattal melegebb a megszokott bécsinél. Kissé könnyedebb s élénkebb az előadása, főképp pedig java arcképein izlésesebb az elrendezés s mintha némi szinemlékeket meg tudott volna őrizni velencei hazájából. Az északi akadémiák megszokott és hozzánk is átplántált nehéz ólmos és kendőzött szinei szerencséjére hiányzottak palettájáról. A tisztességes középszert képviseli olaszos változatban.

Ezek mellett a beköltözött idegen festők mellett oly képirók is szerepelnek, akiket nem mondhatunk pestbudaiaknak, mert csak éppen tanulmányaik kedvéért töltenek itt egy-két évet. Igy Kovács Mihály Landau iskoláját járta, mielőtt 1835-ben Bécsbe ment. Ágotha János 1836-ban, Telepy Károly 1845—48-ban, Swoboda Rudolf ugyanakkor volt Barabás tanitványa s az utóbbi

Lkáb IV.

serkentette ekkor Than Mórt is a festői pályára. Brodszky Sándor e korszakban csak mint orvosnövendék dilettánskodott Pesten, de 1840-től fogva szaporán küldte képeit a pesti kiállításokra külföldről. 1846—48 közt tanulgatott Pesten festeni almási Balogh Zoltán, 1842-ben Benkert Imre Mária a pesti rajziskolában s 1845-ben már tájképeket állitott ki Pesten. Berky Ferenc 1846-ban időzött hasonló célból Pesten, Ujházy Ferenc 1843-ban utazott fel ide s Varságh mellett tanulgatott. Ugyanebben az évben kapott rajzórákat Zichy Mihály Marastonitól. S a negyvenes évek végén fejlesztgette tehetségét Pesten Döbrentei István miniatür-festő. Más képiróink egyéb okokból töltenek némi időt Pesten. 1840-ben Medvey és Girsik József arcképfestők, azután Molnár József tartózkodnak itt, az utóbbi egyben kiállitja Drótos tótját. 1845-ben pár hónapot tölt itt Mezey Lajos, aki éppen Bécsbe készülődik, 1846-ban rövid látogatóra jön Beniczky Lajos, ugyanekkor Szilassy Gézáról jön a hir, hogy olasz- és franciaországi tanulmányutja után most érkezik haza.

Libay Károly Lajos, Lang Rudolf, Gaal Gusztáv Bécsben élő festők csak mint tájkép-kiállitók szerepelnek Pesten a negyvenes évek elején. Pest művész-életére nézve tehát ők sem lehetnek jellemzők. Viszont sok festő, bár Pest-Budán lakik s itt ki is állit, művészeti szempontból oly igénytelen, hogy elég puszta jelenlétüket ide jegyezni. Ezek közé sorolhatjuk Chrismár Ferencet, aki 1843—44-ben arcképeket, dunai és tengeri tájakat állitott ki, Pappler Károly, aki 1843-ban egy Görög nővel jelenik meg, a két Pfeffer, Ignác és Ilona, aztán Riedl, Weber Anna, Schernhoffer Ida s még egy negyedik hölgy: Karafiat Emma. Tájképekkel szerepel itt-ott Madách Pál, Kölbl Simon József, Nákó János, Jakobey Károly, Inbri-

Marastoni

b

LykaMagyműI800-50

16-7, 126, 136,
170, 284, 409,
493, 527. l.

Marastoni: A művész felesége
A Könyves Kálmán kiadása

legjobban szeretett volna kirohanni és karjába kapni az asszonyt.

De emberfeletti erővel uralkodott magán és ellentállott a kísértésnek.

Állt a sötétben — mert a lépések zajára rögtön lecsavarta a villanyt — és visszafojtott lélekzettel várt.

A kopogtatás megismétlődött.

Szíve már az ajtóban volt, de egyszerre, ravaszul mást gondolt.

Lábujjhegyen felosont a hálószobába, gyorsan levetkőzött és pizsamába bujt.

A kopogtatás, most már félénkebben, harmadszor is megismétlődött.

Seymour hirtelen felturta az ágyát, azután lesietett.

Ásítva nyitotta ki az ajtót.

— Miért nem vittél kulcsot? — dörmögte álmosan és mogorván.

Margery szelíden suttogta, hogy elfelejtette a kulcsot magához venni.

— Jól mulattál? — kérdezte közömbös hangon a professzor úr, miközben fölfelé mentek a lépcsőn.

— Kitünően.

Mialatt a felesége levetkőzött, Seymour tüntetően felrázta a párnákat. Elsimította a lepedőt, hogy a felesége figyelmét az ágyra terelje.

Azután lefeküdtek.

Margery félénken kinyujtotta a kezét a másik ágy felé.

És ekkor egyszerre ijedt öröm szaladt keresztül a szívén.

Megérezte, hogy a lepedő hideg, mint a jég.

Uj Idők 1931. XXXVII. 1-7.

Irodalmi világszemlélet

Írta: **Surányi Miklós**

Mindenkinek van valamiféle világszemlélete. Vannak nagytekintetű és méltóságos szemléletek, amelyek az emberi élet folyását politikai konstellációkon, szociológiai törvényeken, világgazdasági jelenségeken, kémiai, orvostudományi vagy statisztikai eredményeken, technológiai vívmányokon, bölcseleti spekulációkon vagy matematikai képleteken keresztül vizsgálják, — de vannak egocentrikus és materiális lelkek, akik kíméletlen őszinteséggel, egyesegyedül egyéni szempontokat alkalmaznak az élet értékeinek megmérésénél.

A többség manapság ilyenekből áll.

Száz ember közül kilencvenkilencen az életből nem látnak egyebet, mint anyagi gondot, a megélhetés nehézségeit, a kenyér drágaságát, a családi élet terhét, „a kor gúnycsapásait, zsarnok bosszúját, gőgös ember dölyfét, utált szerelem kínját, pörhalasztást, a hivatalnok packázásait s mind a rúgást, mellyel méltatlanok bántalmazzák a tűrő érdemet", — s világszemléletük az élet hétköznapi, piszkos terheinek vérmérsékletükön támadt reakciójából áll, vagyis pillanatról-pillanatra váltakozó hangulatokból, duhajkodásokból és elkeseredésből, lázongásokból és csüggedésekből, mogorván visszautasítva minden magasabb eszmét, amely nekik a körülötte hullámzó kaoszban valamiféle utat, vagy irányt jelölhetne. Ki beszél ilyenkor irodalmi világszemléletről?

Nyilván sokan úgy tartják, hogy ma alaposan póruljárna az, aki a maga együgyü irodalmi elfogultságában rá akarná erőszakolni embertársaira, hogy akár a mult, akár a jelen irodalmi alkotásaira építsék föl életbölcsességük és világszemléletük székesegyházát. Ám póruljárunk, vagy nem, mégis meg kell kísérelnünk, mert lehetetlen az, hogy ami ezer és ezer éven át igaz volt és tetszett az emberiségnek, az most egyszerre ostobaság, vagy legalábbis haszontalan és gyermekes ábrándozás lett.

A középkorban tíz évszázad pergett le úgy, hogy a földi élet alakulásához látszólag semmi köze sem volt a szépirodalomnak. Ám ez a tíz néma évszázad egyszerre csak megszólalt Dante sápadt, keskeny, szigorú és mélabús ajkain s az emberek egyszerre megpillantották a középkor lényegét az isteni színjátékban, amely rendet teremtett tíz elmúlt század misztikus kaoszában. Jártak már mostohább idők is az irodalomra, mint ma. Azt hiszem, egyetlen kor sem látta tisztán a maga irodalmának szerepét a maga eszmei és anyagi dolgainak alakulásában. Erre mindig csak utólag jövünk rá, amikor már nagy szintézisben tudjuk vizsgálni az emberi lélek fejlődését. De az is bizonyos, hogy egyetlen generáció sem tud meglélni irodalom nélkül.

Mindenki mindig sóvárog utána s irodaloméhségének kielégítésére odanyúl, ahova a keze éppen elér. Ha nincs jó és nagy irodalom, beéri a ponyvával s azt esetleg többre becsüli, mint Homéroszt, Dantet, vagy Shakespearet. Ha isteni színjátékban nincs módja gyönyörködni, örömét leli a medvetáncoltatásban is, de irodalom nélkül éhenvész, vagy megfúl, mint a szárazra dobott hal.

A ma embere is érzi titokban, hogy a drót nélkül való telegrafálás, a búvárhajó, az automobil, a rádió s a repülőgép nem fontos dolgok és nem sokat számít, hogy negyvennyolc óra alatt, vagy két hónap alatt lehet-e eljutni Európából Amerikába. Ó, a technikai haladás, a kémiai tudományok fejlődése, a mikrokozmosz megismerése is kultúrát jelent, az ember ezt is elkönyveli a maga nagy értékeinek rubrikáiban, de ezek a szorgos Márta dolgai közé tartoznak. A fontos, az égbekiáltóan szükséges, az egyetlen szép és jó osztályrész az, amit Mária választott magának a Messiás lábainál. Voltaképen nincs is más érdekes dolog a világon, mint a Goethe-féle nyílt titok megfejtése, vagyis valami eligazodás: hogy is áll az ember sajátmagával, embertársaival és az Istennel, vagy a világegyetemmel szemben?

Az emberiség, mire megöregszik, sok mindent megér. Sok mindent meglát, megtud és megfejt. Látja az ég és föld, fű és fa, vizek és partok, flórák és faunák változásait; kulturák és civilizációk hullámzását, apályát és dagályát, torlódásait és pusztulásait. Végigmegy olyan rengetegeken, amelyekben minden lépésnyi utat fejszével és csákánnyal vág magának és saját vérével öntözi lépései nyomát. Találkozik apostolokkal, prófétákkal, hadvezérekkel és zsarnokokkal, végighömpölyög szeme előtt a történelem rengeteg folyama, hátán virágokkal, kincseshajókkal, hullákkal, szétmállott trónokkal s már semmin sem csodálkozik. A legutolsó varga, vagy foltozó szabó természetesnek találja, hogy repülőgépek hasítják a levegőt, hogy műhelyében a rádió hangszórója ezer mérföldekről közvetít lázító propagandabeszédeket, vagy zenekarok édes harmoniáit, — ám tudós és kecskepásztor, államfő, vagy falusi éjjeli őr kínzó vágyakozással eped a megfejtés után két-három kérdésre, amelyet az emberiség születése óta folyton ismételget: mi ez az élet, honnan és hova, mi a boldogság, miért mindez a sok nyüzsgés, sürgés-forgás, erőlködés és áldozat, miért fáj a szivem, miért nevetek és miért sirok, miért vannak lelkiismeretfurdalásaim s miért dagad a mellem a büszkeségtől és boldogságtól, ha valami olyat cselekedtem, amelynek révén meg vagyok elégedve önmagammal?

Mindezekre hiába felel a tudomány. Hiába felel az idegtan s hiába dadog érzőpályákról, aktiv agyi vérbőségről, idegsejtek disponéjáról, sőt hiába erőlködik a lélektan, vagy az etika, hogy tényekkel tényeket magyarázzon, vagy hogy logikus összefüggések dialektikájával világítson bele az okok rejtelmeibe. Az ember sok mindenen átesett a világtörténelem folyamán, beleszokott a tudományos gondolkozásba is, a természetet, mint valami nyitott könyv lapjait böngészi és már semmin sem csodálkozik s mindenről tudja, hogy a kérdést milyen szakértőkhöz kell utalnia, de a szakértelem, hiába minden erőlködés, nem tudja kielégíteni és megnyugtatni.

Az ember a maga érzéseivel, vágyaival, elképzeléseivel és kiváncsiságával mindig magára maradt és egyedül van ma is. Árva és elhagyatott, tanácstalan és ijedt. Carlyle azt mondja, hogy „a világosság az egyetlen dolog, amire a világnak szüksége van", s a világ megszületése óta félhomályban bolyong s nincs tisztában önmagával. Az ember szeretne tudni: mit kezdjen önmagával, embertársaival és a világegyetemmel? Nem tud rá felelni. Egyszerüen érez és ki akarja fejezni érzéseit.

Az ember nem bírja el az egyedülvalóságot, a sötétséget és a némaságot. Minden ember árva gyermek, aki elhúnyt apját és anyját keresi. Nekik szeretné elmondani kétségeit és titkait, vágyait és a sértéseket, amelyek önmaga, embertársai és a világegyetem részéről érték. És el kell mondania. És meg kell hallgatnia testvéreit, hogy azok mit gondolnak az ő dolgáról és a magukéról. Minden ember tele van érzelmességgel s az őszinteség vágyával. A benső ember folyton keresi a testvért, akivel megtanácskozhassa azokat a dolgokat, amelyekről az idegkórtan, a logika,

Marastoni Jakab

l.

Lazár Béla: Fichy Unikály.

MDK

Marastoni Jakab

Ney Feremcné

Numvári Werther Frigyesné

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38. 38 l.

zati toronnyal, a nyolcszög három
. Három edény, XVIII. század. Épült

ét B. István: Magyar református templo-
rabó Benedek, 1955)

MDK

Marastoni Jakab, 1804-1860.

Kápolnay Károlyné arcképe, olaj
Görög nő, olaj

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. N.Szal.kiáll.
1939. jan. 8 l.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-1860.

Női képmás, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

21 l.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-1860.

Fiatal lány korallnyaklánccal, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.
22 1.

MDK

Marastoni Jakab

Friedrich Ferenc vivómester

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38.
38 l.

Medina (Tolna)

Kápolnapusztai r.k.kápolna, ho
ablakokkal, a nyolcszög három

(Stimer József, 1945)

MDK

Marastoni Jakab

Marastoni József

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38. 38 l.

l, épült 1786-1787-ben.

angélikus templomok. Bp. 1944, képe

MDK

Marastoni Jakab

A művész édesatyja

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38.
38 l.

MADOCSA (Tolna)

Apátsági rom, a bencéseké vol

Gotikus, XV. sz.

(Csemegi József, 1953)

MDK

Marastoni Jakab

1846-ban alapitotta Pesten az első festő-akadémiát

Coh: Könyvszemle. /Kopp könyve/ Szépmüvészet, 1941. 1.sz. 33 l.

Marastoni

lásd

=

Ellik 27 l.

Ernst Muzeum Katalogus

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

MDK

Marastoni Jakab

Nő a zongoránál

KM Társ, Biedermeier kiáli. 1937-38.
38 l.

Majos /Tolna/

Ev.templom, díszes barokk toron
1784-ben.

/Kemény Lajos-Gyimesy Károly: E
327 l, képe 609 l/

Marasztoni Jakab

láid

Münsarnok, 1901. 16. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnöl

a

8. sorsz. Műhelyi minta

MDK

Marastoni Jakab

Női arckép

Anya gyermekével

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38. 38 l.

t előtti toronnyal, épült 1777-ben.

vangélikus templomok. Bp. 1944, 19o l,

F

Giuseppe
370. Marastoni; Jakab (velencei festő, 1804–1860): Női fej | Vászon, olaj; 425 x 34 cm.
Jelezve középen jobbra: Marastoni 1849.

Trigy: Marastoni 18..
középen jobbra

36 Budinis: Gli artisti italiani in Ungheria Roma, 1936, 138 l. (repr. CLXXXI. tábla).

~~28~~ Gerevich PA, 251–252 l.

~~29~~ Gerevich: L'arte antica ungherese Roma 1929, repr. XXX. tábla)

36 Péter Kornélia: Marastoni Jakab. Bp. 1936, 23 és 61 l.

Marastoni Jakab

Esztergomi képtár

Marastoni Jakab

Wód

BeCM 1591.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 .....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Maraszkoni Zakab

1810 - 1860

Lásd

Perlajst 140

..... nevü munkás igazoltam.

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Marastoni Jakab

irod

Gerevich Tibor – Genthon

István: A magyar tör-
ténelem képeskönyve.
Bpest. 1935. XXXVII. l.

Marastoni Tarab

Az első pesti festőiskola. Irta Kremmer Dezső. Vasárnapi Ujság, junius 14.

1914

Rauscher Lajos 141, 258—260.
Remekházy Mária 380.
Remsey Jenő 288.
Res l. Resch.
Resch György 456.
Resch Jakab 456.
Riccio 123.
Rippl-Rónai József 93, *137*, 286.
Robbia, Andrea della, *109*.
Robbia, Giovanni della, *108*.
Rodin Auguste 346—350.
Romek Árpád *176*.
Róna József *397*.
Rosselli Domenico *178*.
Rózsavölgyi Gyula 92.
Rudnay Gyula *37*, 84, *355*.
Rumann 198.
Ságody József 380.
Salczgeber Antal 456.
Sámuel Kornél 429—434, *428*, *430*, *431*, *432—434*.
Sándor Antal 92.
Sándor József 184, 255, 284, 328.
Sándor Móric *422*.
Sansovino, Jacopo *179*.
Sas Ferenc 285.
Schattenstein Nicolaus *52*.
Schernhoffer Ida 380.
Schickedanz Albert *25*.
Schmal Henrik 287.
Schmidt József 380.
Smurák József 234.
Somogyi Miklós *367*, 3
Sós Géza *217*.
Spangowszky János 377
Spányi Béla 297—301, *2*
Spiegel Ferenc 92.
Spillenberger Sámuel 37
Stech Alajos 380
Steindl Imre 151.
Stockert Márton 459.
Stosz Veit 286.
Strobentz Frigyes *139*.
Szabó Gyula 378.
Szabolcs Ferencz 92.
Szále János 380.
Szamosi-Soós Vilmos *2*
368, *373*, *376*, *379*
Szamovolszky Ödön *4*.
Szántó Gergely *132*.
Székely Andor, dobai, *1*
Székely Árpád 256, *25*
Székely Bertalan 12, 18
345, *345—349*.
Szemlér Mihály 384.
Szende Dezső *130*, 141
Szent-Istványi Gyula *18*
330, 384.
Szentpétery József 92,
Szigethi Sámuel 92.
Szírt Oszkár 284.
Szivessy Tibor 92, *197*.

Marastoni Zakab

lásd

Der Spiegel c. lap
ouvrs évfolgamait.

Vas. Ujs. 1854. nov. 19. dec. 3
1855. apr. 1. nov. 11.
1856. aug. 17. sept. 7
1859. jan. 9.
1860. apr. 29

Pesti Hirlap 1841. 444. l.
1842. 194. l.

Családi Lapok

1854. jan. 15. febr. 28. sept. 15
1855 jan. 31. apr. 30. aug. 31. sept. 15
1852. aug. 15
1853. jun. 15

L i

avolo (apa és fiú)

z.

le -

Marastoni Jakab

cród

Életképek. 1847 I. félév. 458. l. 460. l.

(Marastoni Jakab festő akadémiája)

Döbrentei Gábor

ista ezt a cikket

Külön közlendő a bibliografiában

Életképek 1847. I. félév 750. l.

XIX. TEREM

523. JÁKITY: Pottenbach György.
524. WÁNDZA MIHÁLY: Kleopátra.
525. ISMERETLEN MŰVÉSZ: Anya gyermekével.
526. WÁNDZA MIHÁLY: Eszményi nő.
527. JÁKITY: Pottenbach Györgyné.
528. SCHWINDT KÁROLY: Kisleányka.
529. SZÁLÉ ISTVÁN JÁNOS: Női arckép.
530. SZABÓ JÁNOS: Deáky Fülöp Terézia.
531. SZÁLÉ ISTVÁN: A művész neje.
532. FALUSY ZSIGMOND: Női arckép.
533. KISS BÁLINT: Gerlóczy Károly polgármester gyermekkori képe.
534. KÖLB SIMON: Erdélyi sóbánya.
535. BEYER: Családi kép.
536. SZÁLÉ JÁNOS: Kies vidék.
537. SIMÓ FERENC: Női arckép.
538. BODNÁR FERENC: Dr. Nagy Sándor.
539. JOÓ FERENC: Szeles József.
540. STUNDER: Kettős gyermekarckép.

Marastoni Jakab ?
Biedermann. Kiáll. 1937

repr. a Katalogusban

XX. TEREM

541. MARASTONI JÓZSEF: Gyermekarckép.
542. MARASTONI JAKAB: A művész édesatyja. 1832
543. MARASTONI JÓZSEF: Eörsi Nagy Leander.
544. MARASTONI JAKAB: Nő a zongoránál. 1838.
545. MARASTONI JAKAB: Friedrich Ferenc vívómester. 1837.
546. MARASTONI JÓZSEF: Eörsi Nagy Antal.
547. MARASTONI JAKAB: Marastoni József. Szépm. Mur.
548. MARASTONI JÓZSEF: Gyermekarckép.
549. GYURKOVICS KÁROLY: Női arckép.
550. GYURKOVICS KÁROLY: Női arckép.
551. GYURKOVICS KÁROLY: Női arckép.
552. GYURKOVICS KÁROLY: Henke Antal.
553. MARASTONI JÓZSEF: Női arckép.
554. GYURKOVICS KÁROLY: Önarckép.
555. GYURKOVICS KÁROLY: Női arckép.
556. GYURKOVICS KÁROLY: Henke Antalné.
557. GYURKOVICS KÁROLY: Női arckép.
558. MARASTONI JAKAB: A művész felesége.
559. MARASTONI JÓZSEF: Velencei jelenet.
560. MARASTONI JAKAB: Női arckép. 1846.
561. MARASTONI JAKAB: Anya gyermekével. 1837
562. MARASTONI JAKAB: Női arckép. 1853
563. MARASTONI JAKAB: A művész gyermekei. 1838
564. MARASTONI JAKAB: Ney Ferencné.
565. MARASTONI JAKAB: Numvári Werther Frigyesné. 1845

Marastoni Jakab

Művészet 1902. 128, 261, 438

- 1904. 114, 371, 417
- 1909. 61, 405
- 1910. 14
- 1911. 92, 106, 107, 121, 392
- 1912. 211
- 1914. 284, 380
- 1915. 143

Magyar Művészet

1925. 225, 497, 572-3, 576.

1927. 2, 497

1928. 338, 400, 572

MD K

Marastoni Jakab, festöm.
1804-1860

571. Férfiképmás. Olf. 60x47 J.j.k.
572. Női képmás. Olf. 60x47 J.j.k.
573. Bucsu. Szines rézkarc. 22x28

Árv. Csarn. 1932. 1.rk. á. 30.1.
61. k. márc

Marastoni Jakab "Balatoni halász"
c. vízkoncáról

Fővárosi Lapok 1867. 11. 12. 139.

Hír

M.D.K.

Marastoni J [ahab], festő

Euthym Murgu-ról, az 1848. április 11-én kiszabadított „román Táncsics"-ról készült körajzát közli:

Kemény J. Gábor: Pest nemzetiségi lapjai 1848-49-ben.

BUDAPEST, 1968. VI.évf. 5. sz, 42-43. old.

Marastoni Jakab, graf. MDK

10 rézkarca és rézmetszete. Kézirat.
Az eredeti lemezekről uj levonatokban kiadta a Szent György-Cég. Erővászon mappában 10 drb. rézmetszet.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp. 1936.
Könyvdiszek.- Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5. rk. sz. 80. l.

Marastoni Jakab

Életrajza:

Ligeti Antal: A Nemzeti Múzeum Képcsarnokának ismertetője lajstroma. Buda, 1870. 28. l.

Eszék.

A várat és az ostromló c
előterében balra a parancsnok
középütt hadi ékitményektől é
tábla van méretegységgel. Fel

Accampamento dell´Essecito
condotto dal primo Vi
1687.

magyarázó szövegének kezdete:
zése: C. Ponti sopra barch
gio dell'essercito.

Rm., mér. a vk. 19.8: 49.
Chiarello: Historia degl

140-95

V.

KOSSUTH LAJOS KORA.

658—697.

658. SZINES VIRÁGKOSZORU, magyar cimerrel. Viasz. XIX. sz. e. f.

659. KÉTAJTÓS SZEKRÉNY, diófa, két oszloppal, oromzatán festett magyar cimer. Magyar, Biedermeier.

660. GYÁSZOLÓ ÖZVEGY, gros point himzésü jelenet, a szabadságharc idejéből, két honvéd alakjával. XIX. sz. k.

661. FALI ÓRA, diófa. Biedermeier-kor.

662. KOSSUTH LAJOS TÉRDKÉPE, szinezett fénykép. XIX. sz. m. f.

663. PEST LÁTKÉPE A LÁNCHIDDAL, kis vizfestmény. Jelezve: *Wigand.* XIX. sz. k.

664. BUDA ÉS PEST LÁTKÉPE, kis vizfestmény. Jelezve: *Wigand.* XIX. sz. k.

665. EMLÉKLAP, Kossuth Lajos a köztársaság alapitója emlékére. 1849.

666. GRÓF BATTHYÁNYI mellszobra, öntöttbronz. Jelezve: *G. Alexy sc. London. 1855.*

667. KIS ASZTAL, nyárfagyökér és kőrisfa, baluszteres lábbal. Biedermeier.

668. KÉT ÁGY, diója, nyárfaberakással, előlapján magyar cimer. (Rajta két teritő magyar cimerrel és Deák Ferenc mellképével.) Magyar, 1840 k. XVII. tábla.

669. KOSSUTH LAJOS MELLKÉPE, vizfestmény. Jelezve: G. Marastoni festette. 1847. XVII. tábla.

670. MAGYAR-TÖRÖK-ANGOL SZÖVETSÉG, Gros point himzésü kép. XIX. sz. k. XVII. tábla.

671. CSENGŐHUZÓ, gros point himzésü magyar és más nemzetbeli alakokkal és az 530. sz.-hoz hasonló bronzfogantyuval. 1831. XVII. tábla.

672. TOILETTEASZTAL TÜKÖRREL, diófa, berakott diszitéssel, neobarok alak, lapján a magyar korona alatt *AS* monogramm és MAGYAR MÜIPAR. *V. C.* felirás. Magyar, 1850 k.

673. KÉT NAGY POHÁR, rubinvörös üveg, fazettált, oldalán szinesen magyar cimer, *Éljen a haza* és *Emlékül* felirat. Magyar, XIX. sz. k.

674. EGYAJTÓS SZEKRÉNY, diófa, magyaros jellegü biedermeier alak, berakott cimerrel és diszitéssel. 1830—40. XVI. tábla.

675. BUDA ÉS PEST látképe. Olajfestmény. Jelezve: *Joannes Szentgyörgyi pinxit ad naturam Ao.* 1829.

676. IRÓSZEKRÉNY, diófa, kihuzható felső fiókja, lenyitható előlapjával, irólap gyanánt szolgál, belsejében magyar jelenetek és 4 fiók. Magyar, biedermeier. XVII. tábla.

677. ÖRÖK-NAPTÁR, budapesti látképekkel és a magyar koronával. XIX. sz. k.

678. SÉTABOT, nád, ezüst fogantyuján TO monogramm és reákötött nemzeti kokárda. Az 5848-as képviselők boltja oolt. XIX. sz. k.

679. HEVERŐ MAGYAR FOKOSSAL, öntött bronzszobrocska. XIX. sz. m. f.

680. SZÉCHENYI ISTVÁN biscuit mellszobrocskája. 1845 k.

681. KOSSUTH LAJOS biscuit mellszobrocskája. Jegye: K & C. PRAG. 1845 k.

682. KOSSUTH LAJOS viasz domborművű térdképe, székben ülve. 1840 k.

683. MAGYAR FŐUR, öntött bronzszobrocska, álló helyzetben kerek talapzaton. Jelezve: *fondu par E. Quesnel (paris)*. XIX. sz. e. f. XVII. tábla.

684. ISTVÁN NÁDOR, öntött bronzszobrocska, álló helyzetben, díszmagyarban, négyszögü talapzaton. 1847—48 k. XVII. tábla.

685. HATOSZLOPOS ÓRA, feketefa, ives szekrényalak, tetején aranyozott magyar korona, számlapja alatt vizfestmény: V. Ferdinánd a kardvágási jelenetben. 1830. XVII. tábla.

686. KOSSUTH LAJOS olajfestésü mellképe. Eybl műve. 1840—50. XVII. tábla.

687. BUDA ÉS PEST LÁTKÉPE, szinezett ceruzarajz. 1840 k. XVII. tábla.

688. POLGÁRŐRSÉG A PESTI VÁROSHÁZTÉREN, vizfestmény. Biedermeier-kor. XVII. tábla.

689. EGYAJTÓS SZEKRÉNY, diófa, oromzaton domboru magyar cimer. Biedermeier. XVI. tábla.

690. AZ „ÁRPÁD" ÉS „NÁDOR" GŐZHAJÓK A DUNÁN, az előtérben a pesti lánchidfőnél magyar katonaság felvonulása. zenélőszerkezettel.Olajfestmény. 1840 k.

691. POSZTÓ APPLIKÁCIÓ, rajta középen a magyar cimer és Kossuth és három főtiszt alakja. 1848.

692. A PESTI ÁRVIZ 1838-ban kőnyomatu képe batiszt alapon. Jelezve: *Lith. bei Jos. Haussle in Wien.*

693. KIS KÉPKERET, faragott fa, magyar koronával és cimerrel. 1840 k.

694. VÁLASZTÁSI MENET A KRISTÓF-TERÉN, Pesten, a zászlókon ÉLJEN SZENTKIRÁLYI. KOSSUTH. felirás. Vizfestmény, 1847. k.

695. KEREK KIS ASZTAL, diófa, rajta magyar cimeres selyemkendő. Biedermeier-kor.

696. LÁMPAELLENZŐ, faragott fakeretben, Kossuthot börtönben ülve ábrázolja. Vizfestmény, 1840. k.

697. KATONAI SZOLGÁLATI IV, piros-zöld zsinór, ezüst verettel. 1848 k.

MDK

Marastoni Jakab

Ney Ferenc, **festm.**

Pálffy grófnő, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

39 l.

r, 1630. Réztányér, Debrecen, 1786.

templomok. kp. 7442, 752, 583 l — Dánielláca

Lomb

szobrás

A velenczei San-Giovanni e Paulo templomban jobb felől az első siremlék Pietro Mocenigo doge hamvait zárja magában, ki 1476-ban halt el.

Ezen emlék conceptiója méltóságteljes, részletei ízlésesek, a diszítések gyöngéd és előkelő stylben tartvák; kár, hogy különféle áll gorikus szobormüveinek kivitele, mincs az egész siremlék müvészi magaslatán. A két Lombardonak, apa és finnak müve.-

Marastoni Jakab

Lyka K. A tablabiró világ művészete

Thieme-Becker

Kremer Az első pesti festőiskola. Bpest 1916.

Szana: A magyar művészet századunkban.

Lázd Petrovics Elek: Akadémiai értekezése a XIX. zbeli magyar művészetről

M.D.K.

Marastoni Jakab, festő, fényképész

1841. jún. 26,-án a Spiegel riprtere ir bámulatosan szép dauerreotipiáiról, amelyeket árnyékban vett fel. A júliusi mütárlatok keltettek képei feltünést. 247.o.

Fejős Imre: A Magyar fényképezés kezdetei 2[illegible].o.

Folia Archaeologica. IA.köt. 1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.K.

Marastoni Jaka

Marastoni id. és ifj.

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 225, 497, 572-3. 576
1927. 2, 497
1928. 338, 400, 572
1931. 180
1932. 72
1929. 609
1933. 353

al (* 1869). Kiváló történetíró, tanár, a Magy. Herald. és Geneal. Ke. A középkor történetének s fő- magy. kir. és német császár ko- ja. Főbb művei: A nyugati nagy lás története VI. Orbán haláláig hond király viszonya Milanóhoz (1909), Zsigmond király római onázása (1913 és 1917), Címertan rul és a Történelmi Szemle szer-

***Alkohol** dehydrogenatus). Olyan i vegyületek neve, amelyek al- idrogén elvonás útján keletkez- alakulás gyengébb oxidálószerek vetkezik be. A metilalkoholból naldehyd, l. o.), a borszeszből *etil* . A. néven rendesen az utóbbit etlen szagú folyadék. Erősebb savvá változtatja, azért *acet A.*- k.

. Az angol és amerikai városok- a polgármester után következő evezik így.

XV. és XVI. sz.-ból származó n nyomtatvány neve, mely a akott Manuzio nyomdászcsalád- . Az Aldo Manuzio által metszett s latin betűfajt is A.-nak nevezik.

ini menyekző. Egy Kr. e. IV. v. áló gör. festő művének későbbi akadalmi jelenetek ábrázolása. brandini bíboros tulajdona, most önyvtárban.

Anonymus szerint a magyar honfoglalás befejeztével nagy csináltak; a legkövetkező lovat Á. eszerint is eredetileg áldozás ő az ezt követő lakomát jelen- ismét nagyobb események meg- leginkább adás-vevés megkötésé- tban rendezett barátságos hako- s rajta. Világszerte ismert szo- eredit a felköszöntő, toast. (L. o.) *Szent-*). Az Oltáriszentség vétele. áni zsinat (1215) rendelkezése venkint legalább egyszer, a hus- kötelező. Legkiválóbb hatása. Jézus Krisztussal egyesíti; ezért = közösség, egyesülés) is a neve.

vezethen kirendelt vagyon- [illegible] vetve az uralkodó legfőbb felügyeleti jogának. Az A.-i szervezet kimulásával megszűnik maga az A. is. Bekövetkezhetik ez, ha az alapítványi vagyon elfogy; ha az alapítványi cél eléretik v. meghiúsul. Esetleg fennmaradt alapítványi vagyon egy hasonló célú más A. javára permutálandó.

Alapítványi bőlgy. Vmely bőlgyalapítvány tagja; az ily alapítványok tagjainak csak ősnemes családból való hajadonok vétetnek fel. Kamarási rangjuk van.

Alapjogok. Az állampolgárok szabadságát és egyenlőségét az államhatalom túlkapásai ellen védő jogok. Az 1791. francia Constituante emberi jogoknak nevezte (Droits de l'homme). A.-ként szokás tekinteni a személyi szabadságot, a tulajdon sérthetetlenségét, a vallásszabadságot, a sajtószabadságot, az egyesülési és gyülekezési szabadságot, a kérvényezési és panaszemelési jogot, a törvény előtti egyenlőséget és a tanszabadságot.

Alapkő. Az első kő, melyet az épületek alapozásánál elhelyeznek. Nagyobb középületeknél az A.-letétel bizonyos ünnepélyességgel jár. A kőkocka egy kivájt üregébe elhelyezik az építkezésre vonatkozó iratokat s az ünnepélyen résztvevő honoráciorok rang szerint három-három kalapácsütést mérnek rá.

Alapkötés. A sokféle változatban készíthető szövetkötések visszavezethetők három alapkötésre: vászon-, sávoly- és atlaszkötésre. A vászonkötés mintaeleme 2 láne- és 2 vetülékfonalból áll s kötőpontjai két átló irányában haladnak. — A sávolykötés mintaeleme legalább 3 láne- és 3 vetülékfonalat tartalmaz. Megkülönböztetünk eszerint 3, 4, 5, 6 stb. fonatos sávolyokat. Kötőpontjai egy átló irányában haladnak. — Az atlasszal a kötőpontok kifejezett irányt nem követnek s mintaeleme legalább 5 láne- és 5 vetülékfonalból áll.

Alapmérték. Az Orsz. Levéltárban elhelyezett, érecrúdon kijelölt méter és egy kg tömegű érctest, amelyek pontos másolatai a párizsi nemzetközi mértékhivatalban őrzött m és kg eredetiknek. A mértékhitelesítés az A.-hez viszonyítva történik.

Alapműveletek. A matematikában legelfogadottabb didaktikai jelentőségű elnevezés a racionális műveletek (l. o.) helyett, mivel voltaképen csak az összeadás és kivonás tekinthető alapműveletnek, a többi ezekre vezethető vissza.

falkal, a. m. szigetelő [illegible] gődrőt megásva belőle a vizet kiszivattyúzzák és szárazban építik meg az alaptestet. A bpesti lánchíd pilléreinek és hídfőinek így történt.) — Ha a teherviselő réteg lyen van, alkalmazzák a cölöpalapozást. A lépőket (pilótákat) leverik a biztos alapot kotó rétegig s azok tetején építik meg az alaptestet, a teherátadást a cölöpök végzik. Gyakran nem elegendő a cölöpözés, hanem az egész alaptestet leviszik a megbízható szikláig (Pl. hídpilléreknél.) — A *kútalapozásnál* egy gőzfél elkátott, fapallókból v. vasbetonból szült gyűrűt feketetnek a földre s ezen kezdik kiásni a földet. Ilymódon a gyűrű süllyedni kezd s eközben falaznak reá. Folytosan kiépül így egy belül üres, hengeres kútfest, melyből a földet később kotrással emelik ki. Ha a kút talpa a kellő mélységért, befejét betonmal kitöltik s egy, a fölött mélyen lenyúló tömör alaptestet kapnak. A hídpilléreknél, partfalaknál, duzzasztóművek alapozásánál (általában víz alatti) legelterjedtebb a *pneumatikus* (légnyomásos) *A.*, mely alul nyitott, oldalt és felül zárt vas- v. betonmunkakamrát (caisson, kesszon) úszó állványról úgy süllyesztenek fokozatosan a meder fenekére, hogy ennek a víz felszínén végződő alkacsó nyílik fel. Ezen keresztül a munkakamra befejét sűrített légnyomással állandó nyomás alatt tartva a vizet ebből kiszorítják s így a munkakamrában az alapcsövön át lemenő munkások szárazban hozzák ki a kamra alatt az anyagot, míg az alaptest mélységre nem süllyed le. Süllyesztés közben az alaptest falazása a víz felett tovább folyik. Végül a kesszont (mely betonmaradványaival együtt) és az alkacsövet betonmal kitöltik. Ha a víz színe fölé érő, a mélyenfekvő szilárd talajban gen nyugvó tömör alaptestet kapnak. Ilyen alapozással készült a budapesti Szabadság-híd (mintegy 30 m mélységig alapozva) a Margit-híd, a Duna-hídak és a csepeli kikötő partfalainak egy részének alapozása. — A *hullámjáró süllyesztéssel* való A.-nál a munkakamrák mélyre nyúló és közös szívócsőre kapcsolódó kutak sorával vesznek körül, melyeket a kamra szivattyúzva a körülzárt térben a víznél oly mélyre szállítanak, hogy az épület [illegible]

Marastoni Jakab

Zongoránál ülő nő,
1838.

Repr.

Héjjas János: A magyar biedermeier, kor művészete. Magyar Művészet 1938. 21. l. 22. l.

MARASTONI JAKAB (1804–1860) Pirosruhás nő lanttal.
115×85 cm, olaj, szignálatlan
A Postatakarékpénztár 1932 decemberi aukcióján 550. szám.

Marastoni Jakab

MDK MDK

Marastoni Jakab

A müvész gyermekei, festm.

Ney Ferencné, "

Numvári Werther Frigyesné, "

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

38 l.

Tetétlen (Hajdú)

Ref. templom, homlokzat előtti, ó
ronnyal. Síkmenyezetes hajó. Ke

(Kovács J. István: Magyar református
ják, 1955)

Marastoni Jakab

Férfi arckép, miniatür

Forbát igazgató tulajd.

VI. Eötvös u. 29. II. e.

láttam 1936. III/2.

kiküldése.

4. Az elmult évi egyleti pályázatok pályadíj, Kossuth közgazdasági és Wellisch Alfréd pályázat.)
5. Jelentés az elmult évi Fábián juta
6. A jövő évre szóló pályázatok ki pályázat, Kéler Napoleon pályá pályázat.)
7. Az első napi szavazás eredményér
8. Indítványok.

Budapest, 1936 március hó 1-én

dr. Frohner József s. k.,
főtitkár.

Figy

1. Az alapszabályok 24. §-ának a) pontja értelm 1936 január 28-ára összehívott jelölő értekezlet aleln Sigmond Elek dr., főtitkárrá Frohner József dr., kö tárossá pedig Lósy-Schmidt Ede dr. egyleti tagot hangúan jelölte. Az alapszabályok 24. § h) pontjának 5 kezdése értelmében — minthogy a betöltendő tisztség csupán egy jelölt van — a közgyülés a jelölteket mi szavazás mellőzésével megválasztottaknak fogja kijelen

2. A választmányból kilépnek és ezen a közgyü választmányi tagnak újból meg nem választhatók a k kezők: Dömök István, Dörre Endre, vitéz Gálócsy Zsign Gaul Károly, Jáky József dr., Kotsis Endre dr., Marsch Béla vegyész, Misley Sándor, Prokisch János, Schwe Antal, Szentgáli Antal, Szesztay Sándor, Szikszay Vér Tibor dr. és Weissmahr Béla.

3. A jelölő értekezlet választmányi tagul jelölte a k kező egyleti tagokat: Algyay-Hubert Pál dr., E János dr., Chatel Ottó, Cotel Ernő, Deniflée Sándor, Géza, vitéz Gálócsy Árpád, Gothárd Zsigmond, C Béla dr., Hankiss Szilárd, Harkányi János, Kelemen M

MDK

Marastoni Jakab

Gitározó nő, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

39 l.

I. századi templom tornya a határban.

MARASTONI JAKAB (1804–1860) arckép.
Jelezve val középen.
A Sastatakarékpénztár 1930 októberi aukciójáról, 446 sz.

Marastoni Jakab

S. O. S.

(Életmentés a tengeren.)

1024 emberélet pusztult el az *Empress of Ireland*-on, mely május 29-én hajnalban semmisült meg a kanadai part közelében, a St. Lawrence folyó öbölszerű torkolatában. A legnagyobb hajókatasztrófa ez 1912 április 15-ike óta, a mikor a *Titanic* merült el 1513 utasával. «S. O. S.» (. . . — — — . . .) jelezte az *Empress of Ireland* szikratávirója. «Mentsétek meg lelkeinket!» «Save our souls!» Aztán egyszerre megszakadt a gőzössel a szikratáviró-összeköttetés. A nagy hajó, derékban kettétörve, tiz percz alatt elmerült, összecsaptak fölötte a St. Lawrence hullámai.

A katasztrófa rémes gyorsasággal zajlott le. A szikratáviró segélykiáltásának mégis megvolt az a sikere, hogy a quebecki Marconi-állomás felriaszthatott két mentő-hajót, s a *Lady Evelyn* meg a *Heureka* a szerencsétlenség helyére siethetett, felvenni a mentő-csónakokból az utasoknak azt a részét, melyen a *Storstad*, a végzetes svéd hajó, nem segíthetett. Így az *Empress of Ireland* 1476 utasából mégis megmenekült 452. Négyszázötvenkét emberélet! Nagy szám, bár megrendítően kevés ahhoz képest, a mi mégis elpusztult. De az, hogy ennyit is meg lehetett menteni, nem kis részben Marconi nagy találmányának, a drótnélküli távirónak érdeme. Nagy életmentő a Marconi! A drótnélküli táviró és telefon legújabb évkönyve (The Year-Book of Wireless Telegraphy & Telephony. 1914. London: The Marconi Press Agency) ezeket az adatokat közli róla:

1909-ben a *Slavonia* nevű Cunard-hajó zátonyra került az Azori-szigetek közelében és dróttalan táviró útján szétküldött segélyhivása következtében 410 utasát megmentették.

1909 január 23-ikán a *Republic* összeütközött a ködben a *Floridá*-val. Dróttalan hivásra a *Baltic* a szerencsétlenség helyére érkezett és megmentett 761 életet.

1911 deczember 13-ikán a *Delhi*, melynek fedélzetén néhai Fife herczeg utazott feleségével, Lujza angol királyi herczegnővel és leányaikkal, a Spartel-fok közelében hajótörést szenvedett. A dróttalan hivásra odasietett hadihajók megmentették a *Delhi* 89 utasát és egész hajószemélyzetét.

1812 április 15-ikén a *Titanic* az Atlanti óczeán közepén összeütközött egy jéghegygyel és szikratáviró készülékének köszönhette, hogy 1513 utasa közül 703 megmenekülhetett.

1913 január 16-ikán a *Veronese* hajótörést szenvedett a portugál part közelében. A mentőcsónakokat nem lehetett használni a viharban, a drótnélküli jelzés hozott segitséget és 204 emberélet megmenekült.

1913 január 30-ikán a *Mexico* nevű tehergőzös, Newyorkból Dunkerquebe tartva, a szélvészben kormányozhatatlanná vált. Dróttalan hivásra a *Devonian* segítségére ment és Halifaxba vontatta.

MARCONI-KÉSZÜLÉKKEL FÖLSZERELT HAJÓ.

1913 szeptember 27-ikén a *Spokane* nevű amerikai gőzös a Lazo-foknál hajótörést szenvedett. Dróttalan segélykérését a *Latouche* fogta fel, s megmentette a hajó utasait és egész személyzetét.

1913 szeptember 30-án a *Templemore* nevű tehergőzös kigyuladt a tengeren, 800 mértföldnyire a tenger partjától. Az *Arcadia* 52 mértföldnyire volt tőle, dróttalan hivásra hozzásietett s 52 emberéletet mentett meg az égő hajó fedélzetéről.

1913 október 10-én a *Volturno* nevű személyszállító hajó gyuladt ki 989 mértföldnyire Irland nyugati partjától. Sok magyar kivándorló is volt rajta. Dróttalan segélykérésére tizenegy hajó sietett több mint 200 mértföldnyi kerületből az égő roncshoz és megmentett 521 emberéletet.

1913 november 13-ikán tűz ütött ki a Havannából Cadizba tartó *Balmes* nevű spanyol gőzösön. A *Pannonia* nevű magyar tengerjáró gőzös 200 mértföldnyi távolból az égő hajóhoz sietett s megmentette 103 utasát, 56 tisztjét és egész legénységét.

1913 deczember 29-ikén az Ausztrália és Batavia közt járó *Tasman* nevű személyszállító hajó a Papua-öbölben zátonyra jutott. Egy Marconi-val felszerelt japán hajó felelt hivására s mindenkit megmentett.

1914 január 13-ikán a *Cobequid* nevű személyszállító gőzös sziklazátonyra futott Yormouth közelében. A dróttalan jelzést a Sablefokon levő Marconi-állomás vette fel. Több hajó nyomban a *Cobequid* segítségére sietett s megmentette minden utasát, tisztjét és teljes legénységét.

És 1914 május 29-ikén az *Empress of Ireland* katasztrófája . . .

A dróttalan táviró nagy áldás az embereknek, kik az oczeánra bízzák életüket. A nagy találmány értékét csak az emberek szállítják le akárhányszor. Példa reá a *Titanic* megdöbbentő példája. A nemzetközi radiotelegráf-egyezmény, melyet Berlinben kötöttek egymás közt a nemzetek 1906-ban, kötelezi a drótnélküli távirókészülékkel fölszerelt hajókat, hogy éjjel-nappal szakadatlanul tartsanak táviró-szolgálatot fedélzetükön. Nem szólva az elég jelentéktelen számú kivételekről, majdnem minden sziklatáviróval ellátott oczeánjáró gőzös megfelel ennek a feltételnek — papiroson. A *Californian* nevű liverpooli gőzös is, mely a szerencsétlenség idején tizennyolcz tengeri mértföldnyire járt a *Titanic*-tól, a szakadatlan Marconi-szolgálatot teljesítő hajók közt szerepelt a tengerjárók nemzetközi lajstromában. De mit ért ez a szereplése, mikor csak egy telegrafistája volt a fedélzeten, ki tizennégy órai meg nem szakított szolgálat után elaludt és aludt abban a rémes órában is, mikor a *Titanic* telegrafistája megrázta a levegőt külön angol vészjelzéseivel: C. Q. D. (come quick danger), «gyorsan, veszély van»? Ha a *Californian* fedélzetén csakugyan megtartják a szakadatlan szolgálatot, a *Titanic* valamennyi utasát megmenthetik! Majdnem teljesen hasonló volt a helyzet a *Parisian* nevű glasgowi gőzösön (ennek táviróhivatalnoka 18 órán át teljesített egyfolytában szolgálatot), mely száz mértföldnyire volt a szerencsétlenség helyétől, tehát közelebb volt hozzá, mint a *Carpathia*, mely a *Titanic* 703 utasát megmentette. Hajszálon múlt, hogy a *Carpathia* segítsége is el nem veszett. E hajónak egyetlen táviróhivatalnoka épen le akart feküdni és csak szerencsés véletlen szólította még egyszer a hajó távirószobájába; ott aztán felvehette a *Titanic*-tól jóval távolabb járó német *Frankfurt* szikrajelzését, s a *Carpathia* még jókor s elsőnek érkezhetett a halállal küzdő utasok megmentésére.

A táviróhivatalnokokat nem érhette vád. A ki tudja, hogy ez emberek, fejükön a hallgató-kagylókkal, 14—18 órát töltöttek a Marconi-készülék szűken kimért szobácskájában, megértheti, hogy az idegkimerítő szolgálat leszerelte őket. A drótnélküli táviró csak akkor lesz az emberéletnek igazi és tökéletes megmentője a tengeren, ha a hajóstársaságok, igaz emberiességgel gondoskodnak róla, hogy minden hajójukon legyen dróttalan távirókészülék s hogy a berlini egyezményben megszabott szolgálatot, a kellő számmal alkalmazott távirószemélyzet valóban teljesíteni is tudja.

—*a.*

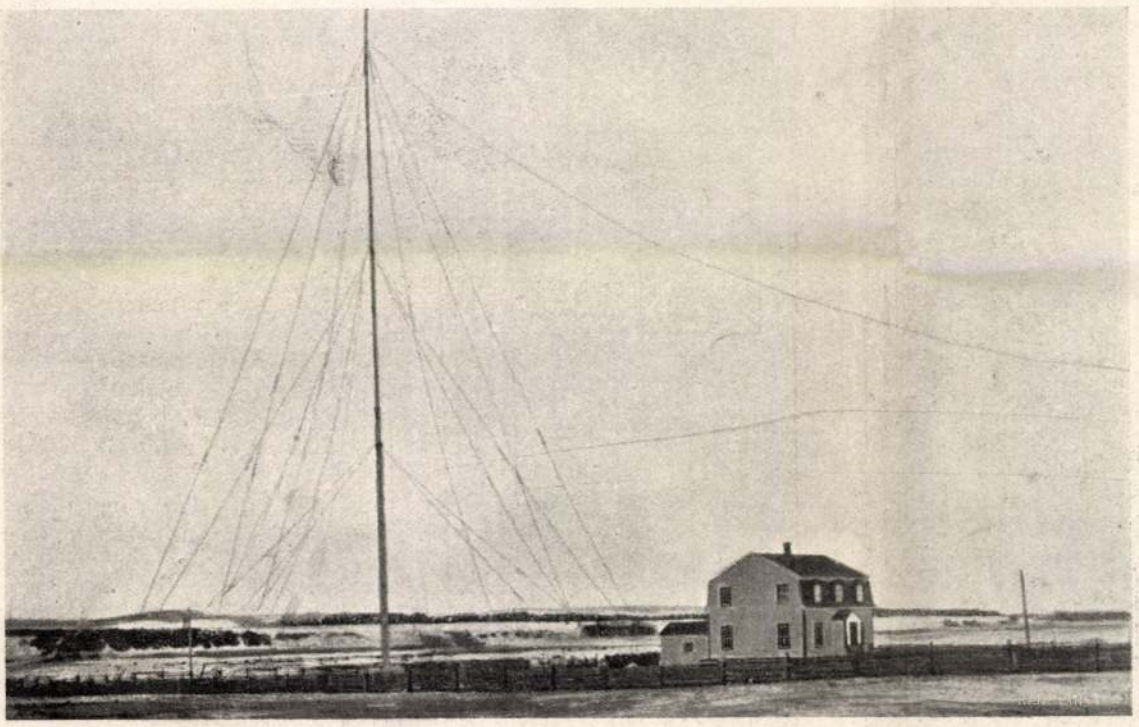

A SZENT LŐRINCZ FOLYÓ TORKOLATÁNÁL LEVŐ MARCONI-ÁLLOMÁS, MELY AZ «EMPRESS OF IRELAND» VÉSZJELEIT TOVÁBBÍTOTTA.

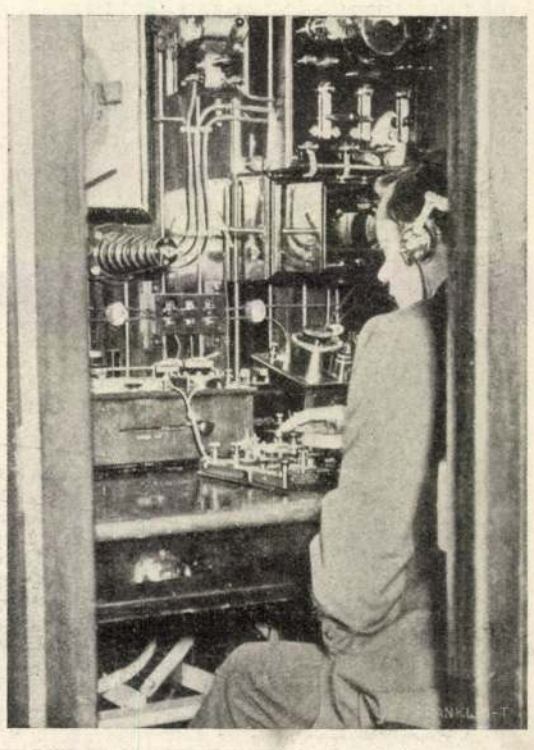

EGY MARCONI-TÁVIRÁSZ DOLGOZÓ-KABINJA A HAJÓN.

AZ ELSŐ PESTI FESTŐISKOLA.

A czím után azt gondolhatná az olvasó, hogy nagy messzeségbe kell visszamennie az emlékezés útján, pedig alig hatvan éve nyilt meg a Velenczéből idevetődött Marastoni Jakab «festészeti akadémiája». Óriási jelentősége volt ennek az eseménynek, a művészeti fejlődésben egészen megbénult főváros polgársága számára. A harminczas évek Pest-Budájának egész társadalmi berendezkedése, az elszigeteltség, külön életet élés váltotta ki azt a sajátszerű ridegséget, a mely a szervesen kialakuló művészeti közös törekvéseket már csirájukban megfojtotta. A kor izlésének hódoló, de azért tehetséges művészeink, ha az isteni láng magasra lobbant lelkükben: hanyatt-homlok menekültek a művészeti multból dúsan lakmározó Bécsbe, vagy tovább. Itthon maradtak a szerényebbek, a nyugodtvérüek, a kiknek egész művészi becsvágyuk abban merült ki, hogy a kitaposott, kipróbált kompoziciómodort, a megszokott meglátásokat ugyanazon a szinten tartsák meg, a melyen először látták.

A pontos aláfestésnek, a nyárspolgári, valóban túlzott józanságnak e korában csakis e korszaknak szellemi rokona nyithatott festőiskolát. S az öreg Marastoni valóban ilyen volt. Az akadémikus olasz festési modor hagyományain nőtt fel s mikor java férfikorában — 36 éves volt — 1846 október 3-án nagy lelkesedés meg érdeklődés között megnyitotta «festészeti akadémiáját», maga József nádor üdvözölte elsőnek az ünnepelt mestert, a ki ebben a pillanatban az újszerűséget, a modern haladást képviselte a kis igényű, elmaradt Pesten . . .

Csodálatos lelkesedéssel sereglettek csakhamar a tanítványok Marastoni mester akadémiájára. Az első évben már 34 volt ezeknek száma, a mely a következő évben majdnem megkétszereződött. Hogy mily szeretettel csüngtek a mesteren tanítványai, bizonyítja az az ezüst, pesti készítményű festékdoboz is, melyet az iskola egy éves fennállásának emlékére nyújtottak át a mesternek. (*Schickinger* pesti jónevű ötvösművész készítménye, a pesti ötvösjegygyel ellátva.)

Ez iskola működéséről s tanítási módszeréről igen érdekes s művelődéstörténeti szempontból különösen becses emlék jutott a közelmultban a Székesfővárosi Múzeum birtokába. Marastoni első tanítványgárdájának rajzai, melyeket egy-kettőnek kivételével maga a mester szignált s valamennyin rajt van a kicsiny köralakú bélyegző: «*Magyar Festő Akadémia*» körirattal, mely az *M. J.* betüket öleli körül. Régi pesti-budai művészeti emlékekben annyira szegények vagyunk, hogy ez az emlékalbum a maga 70 rajzlapjával igazán kulturkincset jelent.

Az ihlet ismeretlen valami volt ebben az iskolában; a kitaposott középszerűség szigorú korlátain belül a művészi megérzés legkisebb kilengését is szellemi lázadásnak tekintette a mester, ezért azután Marastoni keze alól nem került ki az egy Lotzot kivéve, egyetlen istenadta tehetség sem.

Lotz tizennégy éves korában még Marastoni keze alatt másolgatja az olasz szentimentális műlapokat, a lovára támaszkodó, busuló harczost, a diszkoszvetőt, vagy Heliodorost . . . A kornak közérzése a nyárspolgári nyugalmat, a rendet, a csint mindenek fölé emelte. Nos, ez a kor festészeti törekvéseit is a maga képére teremtette. A nyugtalan szinfoltokat, a csak odavetett árnyéklátokat gondosan letompították, az egész képet áthúzták s a konturokat hajszálfinoman élezték ki. Ehhez a hangulathoz simult az egész polgári élet, a berendezés: szelid hajlású butorok, a sarokban a sublóton alabástromoszlopos óra, melynek halkan tipegő szavát néha-néha megszakítja egy epedő, szentimentális olasz melódia, vagy minétmuzsika . . .

A mi Lotz Károlyunk alig három évig tanult a Marastoni-iskolában s néhány esztendő múlva a nagy Rahl jobbkeze lett Bécsben! A reprodukczióban bemutatott krétarajz, (Olasz leány képe térdig ábrázolva) még semmi egyéb, mint gyakorlat, ügyes másolat a mintalapról. S mégis, elmerengve nézzük az első időszak e fönmaradt emlékét; nekünk többet mond e kép a nyomában támadó hangulattal, mint «művészi» értékével. Lotz mindvégig kedvencz tanítványa volt Marastoninak, s a két idegenből ide szakadt ember, a maguk választotta új hazának kezdetleges, dadogó kulturájáért élt, dolgozott. Művészi útjaik hamar elváltak egymástól, művészi álmaik más tájakat kerestek föl, de összekapcsolta, sőt baráti érzésekkel forrasztotta egybe őket annak a kicsiny, poros falunak, Pestnek elmaradottsága miatt érzett fájdalom... Külföldről is föntartotta első mesterével az összeköttetést, s mikor a betegeskedő Marastoni 1859-ben visszavonult akadémiája vezetésétől, mire nemsokára az egész akadémia feloszlott, Lotz Károly már itthon volt köztünk s szomorúan látta az első művészeti iskola haldoklását.

Az emlékalbum két lapja, melyet Muzslay nevű tanítványa rajzolt, különösen figyelmünkre méltó, mert a merev iskolás másolás helyett, eredeti akttanulmányt látunk magunk előtt. Az egyik lap férfi aktját ábrázolja, a mint bal térdével egy négylábú ülőkére térdel s felső testével előre hajolva, rudat feszít lefelé. Az egész megrajzolás, beállítás, a fej kiképzése, izomtanulmányok szabadsága elárulja nekünk, hogy ez már komoly kisérlet az aktrajzolásban. Az első szabadabb lélekzetvétel, mely felénk áramlik a Marastoni-iskolából! A kétségtelen elrajzolások, a sablonos konturkiélezés hiánya, művészi keresésre mutat. Muzslay másik czeruzarajza, melyet ugyancsak bemutatunk, kéztanulmány, eredeti beállítás után. Ebből a két megmaradt lapból szeretnénk arra következtetni, hogy Marastoni az aktrajzolást is meghonosította iskolájában. S talán idővel előkerül még egy csomó rajzlap, mely e hitünket igazolni fogja.

Itt találunk még néhány Kohaut-rajzot is, a mi közelebbről azért érdekel bennünket, mert később, a hatvanas években kedvelt arczképkészítő volt, kinek műveit egykorú kőnyomatú sokszorosítások terjesztették el.

A kilencz műtermet magába foglaló akadémia alig másfél évtized alatt, a mig fönnállt, határozottan nagy kulturális szükségletet elégített ki az akkori Pest-Budán. Fejlesztette a közizlést, fölkeltett egy csomó szunnyadó tehetséget, új világ felé mutatott, mely eladdig zárva volt kisszerű fővárosi viszonyaink miatt a polgárság ezrei előtt. Az irodalmi fejlődés lázas lüktetése, mely a huszas-harminczas évek közti magyarosodó Pestjét csöndes remegésbe hozta, természetszerűen könnyebben átvibrált a pesti urak és asszonyságok lelkületein: hiszen a nemzeti nyelv kérdése volt az előtérben! De művészet? Képek, szobrok a harminczas években? Akkor még csak a legelőkelőbbek szivvilága fordult igaz szeretettel e kérdések felé s a «Honderü» aczélmetszetei a «legújabb bétsi nagy-úri divatöltönyök» ábrázolásával, képezték a polgári elemek galériáját . . .

Dr. Kremmer Dezső.

A Székesfővárosi Múzeumból.

ANYA GYERMEKÉVEL, MARASTONI JÓZSEFNEK, MARASTONI FIÁNAK RAJZA.

OLASZ LEÁNY. — Lotz Károly ifjukori rajza.

aus in einem halben Duzend deutscher Zeitschriften nachgedrukt wurde. Der Aufsaz enthielt manche sehr gute Warnung vor manchen guten Eigenschaften dieser Herren am Brett, da so viele Tölpel, Fremdlinge u. s. w. von ihnen im Spiele nicht selten geprellt werden. Die Rache schlummert, schläft aber nie fest ein. — Hr. Wiest begab sich dieser Tage Morgens gegen 4 Uhr auf das Dampfschiff, als er sich in Nacht und Nebel an der Donau von 6 vermummten Kerlen umrungen sieht, welche ihm Kravate und Hut vom Leibe reißen, und ihn auf die gemeinste Weise insultiren. Mit Mühe entkam Hr. Wiest diesen Buschkleppern, ohne eine Spur zu haben, wer diese Gauche sei. Und siehe! ein Zufall dekte die Sache auf. Wiest's Diener begab sich zufällig in ein Kaffehaus, sieht dort einen Juden, der eben einen Hut erhandelt, erkennt den Hut als seines Herren Eigenthum, verfolgt augenbliklich diese Spur und es ergibt sich, daß fünf Marqueurs aus eben diesem Kaffehause — (ich will es hier nicht bezeichnen) die nächtlichen Rächer sind. — Es läßt sich denken, daß bei der hier waltenden Ordnung und Gerechtigkeitsliebe die Sache wohl untersucht und jede Parthei zu ihrem verdienten Antheil kommen wird. — Es haben sich mehrere lügenhafte Gerüchte über diese Geschichte gebildet; ich erzähle sie hier darum genau, um dadurch ein Lügengerüchte zu zerstören und der Wahrheit das Wort zu reden. Nach diesen Vorspielen läßt sich erwarten, daß nun unsere Beurtheiler der Reihe nach, vom renommirtesten bis zum obskursten hinab, von Zeit zu Zeit durch die Beurtheilten selbst gewalkt und weidlich zerbläut werden dürften. Das wird, die Replik mit obligaten Stokprügeln sein!

Sincerus.

Prag. Im Juli erscheint die neue Zeitschrift „Ost und West", redigirt von Dr. Rudolf Glaser, Adjunkten der hiesigen philosophischen Lehrkanzel, einem Mann, der für ein literarisches Institut befähigt und berufen ist. Der achtbare Redakteur hat bereits für sein Unternehmen einen Verein der tüchtigsten Köpfe des In- und Auslandes gewonnen, und ich kann diesem Journal das günstigste Prognostikon stellen. „Der Novellist" von Umlauf, und die noch ungetaufte Zeitschrift von Dr. Feistmantel und Lippmann, „schlummern noch im Hintergrund der Zeiten." H.

Philadelphia. Hier besteht ein Hagestolz-Klub. Da die Damen die Bildung dieses antiehelichen Vereins mit einem gewissen Unwillen aufnahmen, so entschlossen sich die Mitglieder des Klubs, dem schönen Geschlechte zu beweisen, daß sie dasselbe keineswegs haßten. Am Valentinstage gab der Hagestolzklub den Damen von Philadelphia einen prachtvollen Ball. Das Orchester wurde durch den Strauß von Philadelphia, den Neger Johnson, dirigirt. Ueberall im Saale, den man mit Blumen ꝛc. ausgeschmükt hatte, waren Devisen angebracht, z. B. „das Eheland hat die Eigenthümlichkeit, daß die Fremden darin wohnen, die Bewohner aber gern daraus verwiesen sein möchten." Wie viele der Hagestolze von den Schönen bekehrt worden sind, ist uns nicht bekannt. F.

Buntes aus Paris. An einer Zollstätte von Paris fällts neulich auf, daß eine elegante Equipage so oft durchpassirt. Vorn sizt allemal ein prächtiger Kutscher, hinten stehen zwei Lakaien, der eine ein Neger, in reicher geschmakvoller Livree. Der Neger schien dressirt wie eine Drahtpuppe und ein hölzerner Peter. Nie wendet er seinen Kopf, seine Hände verlassen

die Riemen nie, er bleibt unbeweglich auf seinem Plaze, während der andere Bediente jedesmal herabspringt. Endlich bittet man ihn, gefälligst auch einmal herabzusteigen; er geht nicht; man wills ihn lehren, aber es war kein hölzerner Peter, sondern ein blecherner und von oben bis unten aus voll von nicht zollfreien Gedanken; er diente, um Oel und Wein einzuschmuggeln. — Wie man Paraplües und Parasols hat, so ist jezt ein ähnliches Instrument, Paracrotte, Schmuzschirm, erfunden worden, mit dem man sich gegen das Besprizen mit Koth auf den Straßen schüzt. Es wird zu 1 Frks. verkauft. B.

München. Von hier geht nächster Tage eine Karavane von 80 Personen beiderlei Geschlechts über Bremen nach Amerika ab. A.

Lokal-Zeitung.

Kunst. Schreiber Dieses hatte Gelegenheit das Atelier des ausgezeichneten Malers Maraston aus Venedig zu besuchen, und wurde im höchsten Grade überrascht, einen Künstler solchen Ranges bei uns zu finden. — Wer meine Ueberraschung theilen, und sich einen Kunstgenuß seltener Art verschaffen will, der besuche dieses Atelier. — Der geistreiche Maraston hat eben jezt mehrere Kunststüke vollendet, die in jeder Beziehung den Stempel der Vollendung tragen. — Frappante Aehnlichkei ist das kleinste Verdienst dieses Künstlers; in der innigen Verschmelzung einer vollendet technischen Ausführung mit der geistigen Konzeption der Individualität, stehet er vollendet da. — Vorzüglich fesselten meine Aufmerksamkeit zwei Männer-Portraits. Welch eine geistige Fülle, Kraft und Adel in diesen beiden Köpfen, neben dieser Aehnlichkeit!! Dieses verschiedenartige, der Natur so treu abgelauschte Kolorit, diese ausdruksvollen Nuancen in den Gesichtern, ja, ich möchte sagen, dieser Charakter in jeder einzelnen Hand lehren, daß die großen Meister Pa[illegible] Veronese und Bonifaccio seine Vorbilder waren. Mit Entzüken verweilte ich vor dem großartigen Familienbild, die hochgeborne Gräfin Szapary mit ihren drei wunderlieblichen Kindern in Lebensgröße darstellend. Es ist wahr, ein Maler konnte so bald keine schönere und dankbarere Aufgabe finden, und dennoch wird es Demjenigen, der die Originale nicht kennt, unglaublich scheinen, daß dies Bild die frappant ähnlichen Konterfeis wirklich lebender Personen darstellt; man ist vielmehr versucht zu glauben, die kühnste Fantasie könne keine schönern Engelsgestalten ersinnen. — Wie viel Poesie, Gemüth und hinreißende Anmuth ist in diesem Bilde vereint. Kann man sich wohl etwas Lieblicheres denken, als diesen von der Mutterliebe verklärten Kopf, dieses Lächeln, dieses zarte Hinneigen des Oberleibes über die Kinder? als dieses blondgelokte Mädchen, das muthwillig schäkernd den Naken der in Zärtlichkeit aufgelösten Mutter umfängt? Der Knabe, zu den Füßen der Mutter, unter Blumen spielend, der als Gegenstük seines schalkhaften Schwesterchens, mit naiv-kindlichem Ernste in den Zügen, jezt schon zu ahnen scheint, seine Bestimmung sei höher, als mit Blumen zu spielen, tritt durch die Kraft des Kolorits ganz in den Vordergrund! — An den streng ernsten Zügen des Knaben erkennt man auf den ersten Blik den Vater. Und endlich das jüngste Kind, auf dem Schooße der Mutter liegend, wie korrekt und kräftig die Zeichnung, wie durchsichtig und warm die Inkarnation! Welch unendlich schwierige Aufgabe für den Künstler: diese Abstufung der Kinderjahre, diese schwierige Zeichnung des liegenden Kindes und dennoch wie gelungen in allen Theilen, wie erstaunlich ähnlich sämmtliche Köpfe den Originalen!! In jedem Bilde des geist- und gemüthvollen Maraston ist eine wohlthuende Harmonie, eine effektvolle Verschmelzung von Licht und Schatten sichtbar, und so wirksam der Totaleindruk seiner Bilder ist, so meisterhaft ist er in der Ausführung selbst der kleinsten Nebendinge. — Wer sich von der Wahrheit des hier Gesagten überzeugen will, der säume nicht, das Atelier (Josephsplaz, im Kehrer'schen Haus, zweiten Stok) dieses Künstlers zu besuchen, der mit Bereitwilligkeit seine Arbeiten zeigt, und ich verbürge dem Layen sowohl wie dem Kunstkenner einen Kunstgenuß seltener Art! B. v. P.

Rappo. Dieser berühmte athletische Künstler, der den Cyklus seiner erstaunlichen Leistungen im Theater endete, wird, nach einer Uebereinkunft mit der Direktion, eine neue Reihe interessanter Vorstellungen im hiesigen Churfürstensaale nächstens eröffnen. Der Saal wird zu diesem Behufe auf das Geschmakvollste neu dekorirt sein und die Produktionen werden durch Neuheit und Großartigkeit frische Ueberraschungen bieten. D.

Benefize. Dienstag, den 16. Mai, zur Benefize der geschäzten Sängerin Mad. Piehl: „Die Ballnacht." Mad. Piehl, Gräfin; Mad. Pohl-Beisteiner, Page. Sehr interessant!

Modenbild. Nr. 19.

(Paris, 25. April). 1. Strohhut. Ueberrok v. brochirtem Mousselin. — 2. Seidenhut. Fichu v. gestiktem Mousselin.

Beilage: Der Schmetterling. Nr. 10.

Herausgeber und Verleger Franz Wiesen.

Der Spiegel 1837. [illegible] I. Jetlev

nak koránsem felelnek meg, sőt még káros következményeket is vonnak maguk után.“ Mások is vannak, a kik szintugy vélekednek, — de hát hogyan segitsünk mi azon, midőn a hirdetések között „szabad a vásár“, s ama szerek feltalálóinak mindenféle bizonyitványaik s hatósági engedélyeik vannak? Nem kell megvenni.

5072. **H.-M.-Vásarhely.** F. I. A költeményeket vettük. „Thuri György“-re nézve kivánságát mielőbb teljesitjük.

5073. **Nyiregyháza.** Sz. G. A két levél igen érdekes magánmulatság; köszönjük; de nyilvános uton nem tudunk vele mit csinálni.

5074. **Deés** P. F. Az ily rajz dija bevett számitásunk szerint legfölebb 1 arany. Megjelenésekor azonnal kifizettetik. A leirást köszönettel vettük.

5075. **Szatmar.** B. G. Köszönjük. Igen, ha számtalan más közlendőnk nem volna! Bizunk ön türelmének nagy voltában.

5076. **Szaszváros.** Z. K. Alkalmasint kénytelenek leszünk tuladni rajta. Micsoda aczélmetszetek azok? Kérjük névszerint megnevezni.

5077. **Uj-Arad.** Dr. S. Ez is igen érdekes; a korábbit nemsokára.

☞ **A Széchenyi-emlékre** beküldött adakozásokat csak jövő alkalommal tehetjük közzé.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap- kelet		☉ Nap- nyug.		Izraelit. naptár	☾ Hold- kelet		☾ Hold- nyug.	
Aprilis — Majus		Aprilis (ó)	ó.	p.	ó.	p.	Igar R.	ó.	p.	ó.	p.
29	**Vasár.**	**G2 Sz. Józs.**	**G 3 Ant.**	**17 B 2 Sim.**	4	50	7	4	7 Bjthus	0	1	1	56
30	Hétfő	Szien. Katal.	Maxim.	18 Jánosrem.	4	48	7	6	8 Böjt	1	22	2	11
1	Kedd	Fül és Jak.	Patient.	19 János	4	45	7	9	9 Noe	2	42	2	31
2	Szerda	Athan. Zsig.	Zsigm.	20 Tódor	4	44	7	10	10	4	4	2	52
3	Csütört	† Feltalálása	Juvenal.	21 János v.	4	42	7	12	11 B. Illés	5	27	3	13
4	Péntek	Flórián vért.	Amália	22 Paraclytus	4	41	7	12	12	6	50	3	26
5	Szomb.	Gotthard p.	Angelus	**23 György**	4	40	7	14	**13 S.** 3 P.	8	12	4	1

Holdnegyed : ☽ Holdtölte 5-én 8 óra 17 perczkor reggel.

TARTALOM.

Lónyay Menyhért (arczkép). — Perényiné. Szász Gerő. — Fehérhegységi utiképek (folyt., képpel). — Képek Egyiptomból : II. Egy kairoi kávéház (képpel). — Selyembogarak tenyésztése (folyt.) — **Tárház :** Zenészeti levelek : Válasz Mosonyi Mihály urnak. Szénfy G. — Széchenyi-gyászünnepélyek. — A magyar Akademia palotája. — Irodalom és müvészet. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Mi ujság? — Sakkjáték. — Szinházi napló. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő : **Pákh Albert** (lak. uri-utcza 12. sz.)

rer és Heckenast, egyetem-utcza 4. szám alatt Pesten 1860.

végeig. Wodianer azt igéri, hogy a tiszta jövedelem fele a horvátországi szükölködők fölsegélésére fog fordittatni.

+ (*Wajdits József könyvkereskedő Kanizsán,*) mint már régebben említettük, kölcsön-könvtárt nyitott, mely a hozzánk beküldött könyvtárjegyzék szerint, mintegy 2000 kötet magyar és német, legnagyobb részt szépirodalmi munkákból áll. A méltányos előfizetési föltételek remélni engedik, hogy a kölcsön-könyvtárt számosan fogják igénybe venni.

+ (*„Magyar- és Erdélyország hirnevesb leányai élet- és jellemrajza.“*) Ily czimű munkára nyitnak előfizetést Kulini Nagy Benő és Sárváry Elek. A mintegy 20 ivnyi gyüjtemény előfizetési ára 2 ft, diszkötésben 3 ft, mely junius 1-éig Debreczenbe, Kulini Nagy Benőhöz küldendő. A jövedelem egy része közhasznu czélra fog fordittatni.

⊙ (*A bukaresti magyar lap*) april 5-ig sem indulhatott még meg, mivel a kiadási költségek fedezése a begyült előfizetések által nem volt biztositva.

+ (*A Zágrabban megindítandó „Pozor“*) czimű független politikai horvát lap megalapitására Vrániczáni Dobrinovity, köztiszteletben álló horvát hazafi, 10,000 ftot adott.

+ (*Ellingernét*), mint a „B. H.“ irja, ujra szerződtetni fogják nemzeti szinházunkhoz. De valószinü, hogy Bécsben marad, a hol nagyon tetszik.

+ (*Az első magyar festészeti akademia nincs többé.*) Az ezt gyámolitó társulat, mely 1846-ban keletkezett, april 20-án tartotta utolsó közgyülését, mely alkalommal Mátray József, mint alelnök az akademiát és az ezt gyámolitó társulatot feloszlottnak s ennek következtében az eddigi tagoknak az intézet iránti minden további kötelezettségeit megszünteknek nyilvánitotta, felhiván egyszersmind őket, hogy ha a tervezett sorshuzás sikerülend, mely uton Marastoni akademiájának viszonya véglegesen rendeztetni s egy uj „Nemzeti festészeti akademiának“ alapjai megvettetni czéloztatnak, a keletkezendő műtanodát is pártolásra érdemesitsék. A társulat irományai lepecsételve a n. Muzeum könyvtárának fognak átadatni; Marastoni számos szobrai, mintái s az akademiának egyéb fölszerelése pedig ideiglenesen a Muzeum egyik elzárt folyosóján fognak letétetni, hogy a fennérintett terv sikerültével, ezek mindjárt az uj akademia tulajdonába átmenvén, ennek egyik alapját képezzék. Az eddigi társulatnak fönmaradt pénzösszege Marastoni urnak adatott át.

Ipar, gazdászat, kereskedés.

⊙ (*Selyemtermelés.*) Az Ő cs. kir. Fensége *Albrecht* Főherczeg Főkormányzó ur által ingyen kiosztás végett a m. gazd. egyesülethez küldött ezer lat selyembogártojás már *elfogyott*. A „G. L.“ közlik azon termelők névsorát, kik abból részesültek.

Vas. Ujs. 1860-215. l.

Marastoni Jakab

Marastoni Jakab: Női képmás. Olajfestmény.

Nemzeti Magazin, 950.[illegible].

apa ekkor haragjában maga köt viszonyt fia lorettejével s azt nőül venni is fenyegetőzik, mire aztán a fiu ijedten kifizeti az öreg minden adósságát s gyámsága alá veszi apját; az egész darabban csak egy becsületes derék ember van, az elcsábitott nő férje, ki a csábitót kihivja, most az apa fia helyett megverekszik, a becsületes ember kapja a sebet, nem ő; meglehet, hogy bele is hal : s a szinpadi uraságok azt mondják rá, hogy hála Istennek!

S azután — apa és fiu ölelkeznek egymással.

Én nem bánom; csak ők ne bánják. De egy dolgot szeretnék még egyszer megsugni; már egyszer megsugtam. Nem szeretném, ha odajutna a nemzeti szinház, hogy a gondos anyák azt mondják leányaiknak : „ma drámát adnak; ma itthon maradsz; ez nem neked való. A pesti nemzeti szinház közönségét nem lehet olyasmivel táplálni, a mivel a Varietés és Gymnasét . ott van kétszázezer grisette, mely százszor megnéz botránkozás nélkül ilyen szája izéhez fűszerezett darabokat; de Pest grisettjei — nem alkotják a nemzeti szinház közönségét.

NB. Egressy Gábor szerződtetésére nagy buzgalommal folynak az önkéntes ajánlatok; a „Hölgyfutár" azon állitását kérem helyreigazitani, mintha Egressy az eltávozó Prielle Kornélia fizetésére szerződtetnék; mert ez nem igy áll. Egressyt egyenesen a közönség szerződteti, s ez ügyben az igazgató gróf is csak mint buzgó magánszemély vesz részt, saját erszényéből adakozván a szerződtetési összeghez; azért ne tessék a közönség részvétét lehangolni. Egressy megnyerésének nem föltétele Prielle Kornélia elvesztése, mert Egressy számára magánuton fogjuk kiállitani azt az összeget, a mennyiért ő szerződni fog. *Kakas Márton.*

A magyar Akademia palotája.

— A m. *Akademia* (apr. 16-ai) ülésében következő ujabb adakozások jelentettek be : Vasárnapi Ujság szerkesztőségénél ujabban gyült a házra 1390 ft 80 kr, 4 arany, 10 huszas, 1 tallér, a tőkéhez 95 ft; gr. Batthyány Fer. adott a házra 525, a tőkéhez 525 ftot, Remete József gyüjtött Kőszegen a házra 380½, a tőkéhez 210 ftot és 21 aranyat, Tóth Lajos ujabban gyüjtött Kis-Kőrösön a házra 67 ft 55 krt, a tőkéhez 34 ftot, Madaras városa közbirtokossága adott a házra 250, a tőkéhez 250 ftot; Daróczy Mihály esperes gyüjtött a házra 288 ftot, 1 aranyat, a tőkéhez 69 ftot; a szolnoki kaszinóban gyült a házra 300, a tőkéhez 6 ft, 2 arany; ifj. gr. Zichy Miklós adott a házra 200, a tőkéhez 300 ftot; Ambrozovics Béla a házra 5, a tőkéhez 15 ftot; Kocsik Pál ügyvéd a tőkéhez 10 ft; a Pesti Napló szerkesztőségénél ujabban gyült a házra 1053 ft 5 kr, 1 arany, 2 ezüst ft, a tőkéhez 160 ft, 1 tallér; Balassa István ügyvéd adott a házra 50, a tőkéhez 100 ftot; Gasparik Kázmér váczi nagyprépost a tőkéhez 105 ftot; gr. Pejacsevich Pál a házra 200, a tőkéhez 300 ftot; egy mérnök (10 év alatt 50 ftonkint fizetendő mérnöki pályadijra) 500 ftot; Farkas Imre gyüjtött Enyingen a házra 175 ft 10 krt; a tőkéhez 100 ftot; Hegedüs László gyüjtött Sáros-Patakon a házra 49, a tőkéhez 28 ftot; Zsoldos Ignács gyüjtött Bécsben a házra 110, a tőkéhez 25 ftot; Rába István gyüjtött N. Károlyban a házra 136 ft 10 krt, a tőkéhez 115 ftot, 3 tallért; Fekete Lajos Somogyban a házra 51 ft; 24 krt, a tőkéhez 5 ftot; Berzeviczy Tivadar Sárosban a házra 115 ft, a tőkéhez 20 ftot; gr. Serényi László adott a házra 525, a tőkéhez 525 ftot; a Vasárnapi Ujságnál ujolag gyült a házra 1093 ft 75 kr, 3 arany, 1 tallér, 2 huszas, a tőkéhez 65 ft 80 kr, 9 arany; dr. Kovács Pál küldött Győrből a házra 38 ft 17 krt, a tőkéhez 27 ft 10 krt Jászay Antal Munkácsról a házra 294 ft 95 krt a tőkéhez 15 forint 5 krt, a nagyváradi takarékpénztár adott a házra 600, a tőkéhez 2000 forintot; Farkas Imre l. sz. miklósi plébános küldött a házra 399 forintot 25 krt s 3 ezüst ftot, a tőkéhez 3 ft 6 krt, Buda városa adott a házra 2000, a tőkéhez 100 ftot; gr. Wenkheim Antal a házra 500, a tőkéhez 1050 ftot; Karácsonyi László a házra 200, a tőkéhez 1050 ftot; Eperjes városa a hazra 250, a tőkéhez 250 ftot; Szatmár városa a házra 1050, a tőkéhez 2100 ftot; Deák Ferencz a tőkéhez 105 ftot; Tremel rimaszombati plébános gyüjtött a házra 36 ftot; Bujonovics Ernő és testvérei adtak a házra 50 ftot; Gyula városa a házra 200 ftot; a püspök-ladányi tánczvigalom jövedelmezett a házra 122 ftot 40 krt, Falk Miksa gyüjtött Bécsben a házra 314½ ftot, a szatmári kerékgyártóczéh adott a házra 10 ftot; az egri asztalosczéh a házra adott 21 ftot; a tasndei tánczvigalom jövedelmezett a házra 220 ftot; dr. Bartha Károly adott a házra 10 ftot; Eger városa közönsége a házra 200 ftot; az egri kaszinó a házra 100 ftot, az egri német timárczéh a házra 10 ftot; az egri czipészczéh a házra 5 ftot; a váczi káptalan a házra 100 ftot; dr. Mezey Adolf gyüjtött a házra 102 ftot, 3 aranyat; özv. Botka Jánosné adott a házra 50 ftot; Takács Gyula gyüjtött Kis-Jókán a házra 63 ftot; Szombathely városa adott a házra 500 ftot; a Vasárnapi Ujságnál ujabban gyült a házra 312 ft. 18 kr, 13 arany, 1 huszas; a sztambuli magyarok küldtek a házra 85 aranyat; Szalay Ágoston adott a házra 20 ftot; Zádor György gyüjtött Bécsben a házra 365 ftot; Bende Imre futaki plébános gyüjtött a házra 53, a tőkéhez 82 ftot, 1 aranyat; Doby Antal tiszaujlaki szabóczéhmester gyüjtött a házra 85 ftot s 3 ezüst ftot (a miben a czéh adománya 25 ft;) a pesti Lloyd-társulat adott a házra 2000 ftot; gróf Festetics Dénes a házra 600, a tőkéhez 1050 ftot; gr. Erdődy Ferencz a házra 1050, a tőkéhez 1050 ftot; végre b. Lopresti Árpád 9 évre átengedte 5250 ftnyi életjáradékat, még pedig 3 éven át a házra, tehát 15,750 ftot, 6 éven át pedig a tőkéhez, tehát 31,500 ftot (összesen tehát — mint már a P. Napló minap jelentette volt — 47,250 ftot.)

Vas. Ujs, 1860. 202. l.

Mi ujság?

+ (*A megrenditő hatás, mit gr. Szechényi István halálának hire*) a két magyar haza minden vidékén előidézett, napról napra nagyobb mérvben tünik fel. A lapok telvék ezen gyászesemény hatásáról minden vidékről érkezett tudósitásokkal. E helyen csak nehányat emlitünk meg. A Békésen f. hó 12-én összegyült gazdasági egylet, b. Eötvös József inditványára, a nemzet nagy halottját egy hónapig gyászolni határozta. Gróf Teleki Sándor, ref. egyház gondnoka, intézkedést tett, hogy a traktusához tartozó községekben Széchenyiért gyászistenitisztelet tartassék. Kecskeméten ugy a katholikus, mint a két ref. egyházban f. hó 16-án gyászistenitisztelet tartatott, melyen mind a czéhek, mind a kaszinó tagjai testületileg jelenvoltak; ezenkivül a kaszinó még a következőket határozta: hogy tagjainak legmélyebb részvéte a Széchenyi családnak irásbelileg kifejeztessék; továbbá a tagok egy hónapig gyászt viselnek, mialatt a kaszinó helyiségeiből minden zajos mulatság számüzve lesz; végre a kaszinó tagjai e hó 19-én ünnepélyes gyászistenitiszteletet tartottak. Ugyanily határozatot hoztak az abonyi és békési kaszinók is, ez utóbbi különösen még azt is határozta, hogy a m. Akademia által tervezett Széchenyi-szobor létesitéséhez közpénztárából 25 fttal járuland. Hasonlag gyászt öltöttek Nagy-Kőrös és Gyöngyös polgárai is; ez utóbbi helyen a gyászistentisztelet f. hó 17-én volt. Kolozsvárott a f. hó 10-ére tervezett mükedvelői hangverseny a horvát szükölködők javára, e napról elhalasztatott, valamint a szinházi előadás is elmaradt, mert e napon érkezett oda a megrenditő hir: hogy Széchenyi meghalt! Ily hireket az ország számos vidékéről veszünk. Igy többi között láttunk egy gyászkeretü jelentést, melyet Somogyból kaptunk, s melyen ez egyszerü de megható és méltánylandó felhivás volt:

„A nemzet nagy halottjáért, a legnagyobb magyar gróf *Széchenyi Istvánért* april 30-án reggeli 9 órakor Somogy megye közönsége gyász isteni szolgálatot tart, melyre az elhunyt iránt tanusitott országos kegyeletnél fogva mindenki bizton elváratik. Áldás és nyugalom a feledhetetlen halottnak!! — Kelt Kaposvártt april 11. 1860.“

E tárgyra vonatkozólag Fertő-Nezsiderből veszszük e sorokat: „Fertő-Nezsidernek ajakra német, de szivben magyar közönsége, april 17-én reggeli 9 órakor a nagy Széchenyi István grófért fényes egyházi szertartással gyászistenitiszteletet tartott. Feldult kedélyállapota ujabb időben csillapuló félben levén, felgyógyulásához oly szép reményt ápolánk kebleinkben: nemcsoda tehát, hogy villámerővel sujtott le bennünket halálának legkevésbé sem várt borzasztó hire! Forró imát bocsátánk a Mindenhatóhoz, hogy sulyos veszteségünket reményteljes fiaiban pótolja ki; hogy atyjukhoz hasonló hazafiak — hogy a nagy Széchenyi névnek méltó hordozói legyenek!“

És Te, megboldogult nagy Férfiu!
„Elsz köztünk dicsben, s kik utánunk lesznek, azoknál;
Vagy meghalhat-e az, kit kedvelt nemzete fenntart,
S érdemeit kögula helyett szivébe bevéste?“

+ **(A Kisfaludy-társaság)** ismét uj életre ébred hamvaiból. Ezen, a magyar szépirodalom emelésére 1836-ban alakult társaság ujjáalakitása, ujabb alapszabályok szerint, legfelsőbb helyről meg van engedve.

+ (*Az első magyar festészeti akademiát gyámolitó társulat*) f. hó 20-án az akademia helyiségeiben közgyülést volt tartandó, melynek tárgya a 16 év óta fennálló társulat feloszlása volt. Marastoni Jakab folytonos és mindinkább gyöngélkedése miatt kénytelen az általa alapitott festészeti akademiát megszüntetni s igy az azt gyámolitó társulat is feloszlik. Azonban vigasztalásul irja „B. H.“, hogy az akademia sok pénzbe került fölszerelése nem fog egyelőre szétszórva eladatni, hanem a társulatból már is alakult bizottmány minden igyekezetét arra forditandja, hogy a megszünt Marastoni-akademia elemeiből egy uj szerkezetü s nagyobb kiterjedésü festészeti akademia támadjon.

+ (*Libay Lajos jeles hazai festészünk*) legfelsőbb helyről művészeti aranyéremmel lőn kitüntetve.

+ (*Reményi Ede*) hanyversenyeit Miskolczon befejezvén, onnan Egerbe ment, hol husvét vasárnapján az érsek misején két izben solót játszott; f. hó 9. és 10-ikén pedig hanyversenyt tartott a kaszinó termeiben, nagy közönség előtt. Az elsőt különösen emlékezetessé teszi az, hogy benne a köztiszteletben álló főpásztor Bartakovics Béla ő nagyméltósága is megjelent, a közönség örömteljes éljenzése közt. Reményi mellett társa, Beale angol zongoraművész is méltó volt szép magánjatékáért a közelismerésre, mely koszorunyujtásban és zajos tapsokban nyilvánult.

+ (*Willmers második hangversenye*) mult vasárnap délben tartatott meg az „Európa“ termében. Műsorozata igen érdekes volt. Egy sonatát kivéve, a többi, mit Willmers játszott, mind az ő saját szerzeménye. A hangverseny a lehető legszebb élvezetet nyujtotta a szép számu közönségnek. Különösen nagy hatást idézett elő a „Magasan repül a daru“ ismert népdalra szerzett legujabb átiratával, melyet szintén eljátszott, még pedig zajos kivánatra ismételve.

+ (*A horvátoknak szóló adomány kézbesitése.*) Zágrábból jelentik: hogy a pesti nemzeti szinházban a horvát szükölködők javára adott előadás rendezésével megbizott választmány küldöttei gr. Festetics Béla, gr. Károlyi Sándor és b. Podmaniczky Frigyes által a nevezett jótékony előadás jövedelmét 5500 ftot az emlitett választmány egy levele kiséretében f. hó 13-án horvátországi bán ur ő excljának kézbesitette. A küldötteket horvát atyánkfiai nagy szivességgel és kitüntetéssel fogadták s irányukban, mintha a régi jó időket élnők, a legnagyobb előzékenységet tanusitották.

+ (*Budán a Lukács-fürdő egy része*) vasárnapról hétfőre éjjel leégett.

urakat, hogy többeket ne mondjak, kik részint a zeneszerzés, részint a szerzemények felfogása s eljátszásában otthonosak, ne vegyék a magyar zene hanyatlását, elkorcsosulását egykedvüen, mutassák fel müértően a magyar zene kellékeit, bírálják a megjelenő müveket, éleszszék, bátoritsák a magukat már kitüntetett vagy jól fejleni kezdő magyar zeneköltőket; de kik több kárt mint hasznot hoznak a nemzeti zenére, oltsák ki irgalmatlanul az avatatlan kontárkodókat, kik szélnek eresztik pozdorjaként a rosz müveket.

Ujfalussy Lajos.

Irodalom és müvészet.

+ (*A gróf Teleki-féle 1858. évi drámai jutalomra*) m. évi dec. 31-ig, mint a kitüzött határidő utolsó napjáig, következő czimü pályaművek érkeztek: 1. „*Szent Gellért jóslata*," történeti tragoedia 5 szakaszban. 2. „*Vata fia János*," dráma 3 szakaszban. 3. „*Álmos*," szomorujáték 5 felv. 4. „*Egy királyné*," dráma 4 felv. 5. „*Attila*," tragoedia 5 felv. 6. „*A Kendyek*," történeti szomorujáték 4 felv. 7 „*Szent István Király*," szomorujáték 4 szakaszban. 8. „*Egy király gyásza*," történeti szomormü 5 felv. E nyolcz pályamü birálat végett a nyelv és széptudományi osztályhoz tétetett át. A verseny sikere a f. é. mart. 19-én tartandó összes ülésben leend kihirdetve. — A gr. *Teleki-féle 1859-ki drámai jutalomért* (a bohózatok kizárásával) vigjátékok versenyeznek. A beküldés határnapja f. évi december 31-ike. — Az *1858-ki Karácsonyi-féle drámai jutalomért* szintén vigjátékok pályáznak. A pályamüvek beadásának határnapja f. évi februar 2. A verseny sikere a martius 31-én tartandó összes ülésben leend kihirdetve. — *Az 1859-ki Karácsonyi-féle drámai jutalomért* komoly drámák versenyeznek. A pályaművek beküldési határnapja f. é. dec. 31. — Mindezen pályázatoknál a kötött beszédben készült mü, egyébkinti hasonbecs mellett, elsőségre tarthat számot.

△ (*A Viribus Unitis*) czimü császári album 62 nagy ivréten megjelent s a birodalom főbb nyelvein tartalmaz müveket, ugyszintén 20 fametszetet, tollrajzot stb.

+ („*Mezei csillag,*" *hit, élet és erények vezére imákban*) czim alatt *Lapsinszky* János pélyi plebánostól egy imakönyv jelent meg a magyar katholikusok, különösen moldvai és bukovinai testvéreink számára. Mint szerzőnek a hozzánk beküldött példányhoz csatolt soraiból értesülünk, a derék lelkipásztor Moldva, Bukovina, továbbá saját hivei s Tállya szülőfölde szegényeinek segélyezése tekintetéből irta e szép imákat. Egy példány ára egy pft.; de a szegények, s kik egyszere többet vásárolnak, különös kedvezményben részesülnek. A börkötésü s aranyszegélyü diszkiadásból egy példány 1 ft. 20 kr. p. p. Két csinos aczélmetszet is ékesiti ez ajánlásra méltó imakönyvet. Kapható az egri nyomdában.

△ (*Pályázatok.*) A „T. L."-ban dr. *Ranolder* János veszprémi püspök ur ő exclja, ujabban 6 darab cs. arany jutalmat tüzött ki a következő kérdésre: „Mikép intéztessék a növendékpapok képeztetése, hogy az ujon rendezett népiskolaügy körül, mint leendő hitoktatók és iskolaigazgatók, ebbeli kötelmeiknek a lelkipásztorkodás mellett igazi szakavatottsággal s eredménydusan megfelelelhessenek." Beküldési határidő mart. 20. — A „*T. L.*" *szerkesztősége* 100 pft. jutalmat tüz ki a következő pályakérdésre: „Mutattassék ki nyelvészetileg s történetileg a két magyar haza vármegyéi, székei, kerületei, és vidékei neveinek eredete. A nyelvészkedés s történelmi kutfők mellett, a hagyományi s mondai elem is kellően tekintetbe veendő." Határidő 1859-ki oktober.

△ *A „Religio" czimü lapot,* a sz. István-társulat vevén át, e hó 1-től azt e társaság adja ki főtiszt. *Somogyi Károly* szerkesztése mellett.

△ Megjelent a „*Községi tanácsadó*" első évi folyamának IX. és X-ik s illetőleg utolsó füzete. Szerkeszté *Szokolay István.* Tartalma: 1) Milly intézetek eszközölhetik a cselédi osztály javitását s ezzel a cselédtörvény czéljainak valósitását? 2) A szabad tulajdonjoggal biró községek érdekei a bányaüzlet s jelesen a kőszénmivelés tekintetéből. 3) Belügyminiszteri döntvények községeket illető ügyekben. 4) A községi tüzi rendőrség. 5) Mikép lehet a bordézma váltságot legczélszerübben eszközölni. 6) Felsőbb intézkedések és rendeletek. — A szerkesztő egyszersmind uj előfizetést nyit „A községi tanácsadó" 1859-ki második évi folyamára: egész évre 6 ft., félévre 3 ft. ujp. postai ingyen szállitással. A gyüjtő szolgabirói s más hivatalok tiszteletpéldányt kapnak, más gyüjtő 8 példány után kap egyet. E közhasznu vállalat, remélhetőleg, ez évben érdemelt s a tavalyinál még jobb pártolásban részesülend.

+ („*Csokonai a csikóbőrös kulacscsal.*") Illy czimü mülapot küldöz most szét a „Hölgyfutár" előfizetőinek, különös kedvezményül. A mű *Jankó* ifju festészünk jeles tehetségének igen szép bizonyitványa, mert benne sikerült compositióval, erő és élethüséggel találkozunk. A rajta előforduló 26 nagy alak általában sikerült, közöttük több olly jelemző magyar arczczal találkozik a szemlélő, hogy szinte kedve jő az embernek megkérdezni tőle: „No hogy mint szolgál az egészség, kedves komámuram? Százesztendeje, hogy nem láttam kegyelmedet" stb. A kép vig falusi lakodalmat ábrázol kék ég alatt, zöld fák árnyában. Ott vitézkedik a középen Csokonai, a genialis költő hires csikóbőrös kulacsával; épen valami talpraesett felköszöntést szaval. Az összes lakodalmas nép a költő felé fordul, s hallgatja a szép verses dictiót, mellyre még a zene is *hallgat.* Egyik főérdeme a szinnyomatu mülapnak az, hogy teljesen magyar kezek készitménye.

△ (*A „Hölgyfutár"*) szépirodalmi lap, ujévtől kezdve, minden második napon jelenik meg egész iven, mivel a bélyegilletéket s egyéb kiadási terheket sára, mellynek első száma e napokban már meg is jelenik. — Gyürky urat e vállalatra azon szándék vezérelte, hogy a külföldnek, borászatunkróli ferde nézetei ellenében, kellő felvilágositással szolgáljon, s hogy ezt tehesse, szükségesnek tartotta a német nyelvhez folyamodni.

⊙ Cserey Ignácz, *Nyizsnyai Gusztávnak* hatvan zeneművét, mellyek népdalok- palotás magyarok- s csárdásokból állnak, kinyomatni akarván, felszólitja a magyar haza lelkes fiait és leányait, hogy e törekvésében előfizetéseikkel gyámolitsák. „A természet — ugymond felhivásában — különféle nemben és irányban osztá ki áldásait; mig egynek anyagi, addig a másiknak szellemi kincseket adott. Ritka esetben látjuk mindkettőt öszponosulva, de annál gyakrabban tapasztaljuk, hogy kik szellemi tehetséggel, magas hivatással birnak, anyagi szükséggel, sőt néha keserü nélkülözéssel küzdenek. — A természet beosztá a hivatásokat, de fájdalom! sokszor önnehéz bilincseket köt a hivatás nyilvánulhatásához. Ne legyen ez ujra példa, *Nyizsnyai Gusztáv*, ki fiatal munkás életét a nemzeti zeneirodalomnak szentelé, ki a nemzet örömét s fájdalmát átértve, jellemző dalaiban az elmult történeti nagyság hősi kinyomata s a szomoru jelen bánatainak keserve üli diadalát." Kik a fönt emlitett zeneművek kiadását előfizetéseikkel előmozditsák, azoknak a szerző a megjelenendő zeneművek egy példányával kedveskedik. Az összegek bérmentesen Makóra Cserey Ignácz urhoz küldendők.

+ (*A Marastoni-féle festészeti akademiában a képek kisorsolása*) mult hó 26-án következő eredménynyel ment véghez; 1. Van der Venne „Téli jelenetét," Csernovics Péter nyerte el; 2. Marasztoni Jakab „Esti tájképét" ugyanaz; 3. Butti „Tengeri ütközetét" Schmidt István; 4. Marasztoni Jakab „Olaszhoni korcsmáját" Karácsonyi Guido; 5. Marasztoni Jakab „Eszményi leányát" Roeszner F. M.; 6. Marasztoni József „Éji tájképét" a pesti polg. kereskedelmi testület nyerte el.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

⊙ (*A Magyar Gazdasági Egyesület*) már megkezdé a finomabb borok szállitását Konstantinápolyba, s ha tovább is igy megy, e városban Magyarország e czikke által ott az első helyet foglalja el. Magán kereskedők is tettek szállitást. Az ár alacsony s a magyar bor már is kedveltetésre talált. Figyelmeztetjük magán kereskedőinket, miszerint a nyereség s szerencse által ne engedjék magukat elragadtatni olly eljárásra. melly a magyar borok valódiságában helyezett hitet valaha megingathatná.

⊙ (*A m. kormány Szászvároson vasbánya-gyülést*) hiván egybe e hó 10-re, ott Erdély minden vasipar-vállalata képviselve lesz. A kolozsvári ipar- s kereskedelmi kamrát Köváry László ur fogja képviselni, kit Toroczkó város hasonlag képviselőül kért fel.

⊙ (*Két urbéri egyezség*) jött létre a mult hó alatt Észak-Biharmegyében, t. i. Báránd és Udvari községben. Mindkettő a nagyváradi püspöki javakhoz tartozott.

Balesetek, elemi csapások.

⊙ (*Rablás.*) Kalocsáról irják, hogy Aszódon dec. 29- és 30-dika közti éjjelen, 11—12 óra közt, Csizmadia József házába 4—5, baltával, pisztolylyal fölfegyverzett egyén tört be, a szekrényeket, ládákat felfeszegette, a házi-urat s asszonyt agyonlövés fenyegetésével a pénz előadására kényszerité, mi közben az asszony fején könnyü sebet is kapott. Illy módon 320 ujftot vettek el. Ezután követelték az ezüstpénzt is, s a házi-asszony az eszterhaj alá rejtett dohányzacskót előadta, mellyben 72—74 darab régi kétforintos volt. A rablók egyebet nem vive magukkal, 1 órakor eltávoztak Hektő felé. Hir szerint már felfedezték őket.

⊙ *Pécsváradon* dec. 31-én, reggeli 7 órakor, tűz ütött ki. Az oltók közől *Bachmann Antal* cs. kir. hivatalnok a beomló falak közt találta halálát. Az élte virágában illy szerencsétlenül elhunytat szokatlanul nagy számu részvevő kisérte nyugalma véghelyéig.

Jótékonyságok.

△ *Ő Felsége Karolina Auguszta császárné,* a védelme alatt álló kolozsvári gyermekkórházra ez évben is 200 pftot s a kórház épitkezési kiadásaira 500 pftot megrendelni méltóztatott.

⊙ *Medecz József*, pesti nagykereskedő, az itteni paedagogium számára, a már előbb aláirt 300 fton fölül 100 ftot; továbbá a pestbudai népiskolák tanitótestülete ugyanezen czélra 128 ftot, s *Fritschek* Ferencz 25 pftot ajánlott meg.

Közlekedés.

⊙ (*A buda-székesfehérvári vasutvonalon*) Baracska fölött Szent-Iványnál a vaáli völgyön át egy 8 öl magas töltés lesz épitendő s ezen csak a völgy közepén lesz egy olly 4—6 öles ive, melly a völgyön levonuló csatornának szabad átfolyást enged. A „P. N." hasábjain az érdekelt gazdák s földbirtokosok egyike szót emel s figyelmezteti az illetőket; e dolgot ujra fontolóra venni, mig késő nem lesz. Szerinte a völgyet a töltés mintegy 6—700 ölnyi szélességében egészen elzárja, és mivel hóolvadáskor az egész vaáli völgy egy tenger, azért a töltés azon egyetlen ive nem elég, hogy azon minden viz akadálytalanul átfolyhasson, hanem félő, sőt valószinü, miszerint a kellő gyorsasággal le nem folyható viz tavaszszal a közel Szent-Péterig, sőt Vaálig is fölnyomul s ott pusztitásokat tesz. A közlő azért siet e körülményre sajtó útján figyelmeztetni az illetőket, nehogy majd baj esetében azt mondhassák, miszerint azért nem tettek semmit, mert nem voltak figyelmeztetve.

*

Maroztoni Jakab

⊙ (*Az államvaspálya-társulat*) a Dunagőzhajó-társulattal szerződésre akart lépni, mellynek czélja volt, Zimony és Baziás közt a Dunán az átszállitási dijt alább szállitani. Mivel egyezség nem jöhetett létre, az államvasuttársaság Zimony és Baziás közt maga állit fel gőzhajózást. A gőzösöket már épitik, mellyek járása pontosan a vasutak járása szerint lesz intézve s a szállitást ingyen eszközlik.

Mi ujság?

— *Ő cs. kir. Apostoli Felsége* dec. 28-án kelt legmagasb határozatánál fogva a magyar tudományos Akademia igazgató tanácsának felserjesztésére gr. *Desewffy* Emilt ezen Akademia elnökévé, és b. *Eötvös* Józsefet alelnökévé méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

△ (*Egy, a szükölködő iparosokat dijnélküli kölcsönben részesitő pénzalap létrehozására*) *Albrecht Főherczeg Főkormányzó ur* Ő cs. kir. Fensége 2100 ftot ujp. adni s ez intézetet magas pártfogásába fogadni méltóztatott. E példa által vonzatva, Pozsony város hasonló czélra 2100 ftot ujp. adott. A dij nélkül adandó kölcsön legkisebb részlete 10, legnagyobb részlete pedig ideiglenesen 100 ftban van megállapitva. A visszafizetés 20 részletben történik kétkét heti időközben.

⊙ A közelebbi nagyszerü adományozásai által feltünt *Karácsonyi* Guido grófi rangra lőn emelve.

△ *Felsőbb rendeletnél fogva,* ha valamelly nyilvános hivatalnok elé valahol magánoshoz tartozó olly tárgy kerülne, melly valami ismertetőjelénél fogva valamelly levéltár, könyvtár, muzeum, képtár avagy művészi és tudományos gyüjtemények sajátjaul lenni látszik, s a tulajdonos ahhoz jogát nem tudja igazolni — az illy tárgy azonnal hatósági ótalom alá veendő s törvényes pertárgyalás után az illető intézetnek, hová tartozik, átadandó.

\+ (*A lővészek álarczos tánczvigalma*) a nemzeti szinházban f. hó 30-án lesz.

\+ (*Kecskeméten közelebb hangversenyt rendeztek*) az iskolai testgyakorló-intézet javára. A tiszta jövedelem 150 pft.

△ (*A debreczeni szinház*) tervét Ybl pesti épitész már munkába vette. Valahára! mindezáltal e hir mellett sem mernénk kezeskedni.

△ (*A magyar Gazdasági Egyesület köztelkén az előadások*) jan. 4-től kezdve, következő renddel tartatnak : Kedden, szerdán és csütörtökön esti 5—6 órakor dr. *Pólya József* az állati és növényi tápszerekről és táplálkozásról; szerdán és pénteken esti 6—7 óra közt *Kovács Gyula* a földtanból (geologia); kedden és csütörtökön esti 6—7 órakor dr. *Entz Ferencz* a bor vegytanából; pénteken esti 5—6 óra közt *Brassai Sámuel* az időjárástanból (metereologia). Igen örvendetes a tudomány barátjaira nézve, hogy a testvér fővárosokban is szokásba kezdenek jőni az illy tudományos előadások, mellyek a mivelt nyugat minden kissé nagyobb városában divatoznak és nagy részvetnek örvendenek. Budán a műegyetem tanárai tartanak hasonló előadásokat német nyelven, mellyek hallgatása némi igen csekély dijfizetéssel van összekötve; a köztelken az előadások magyar nyelven folynak s dij nélkül mindenki látogathatja azokat.

△ *Brassai Sámuel* tudósunkat Kolozsvárról szép ajándékkal készülnek megtisztelni, avagy tán már meg is tisztelték. Ez egy tálczán álló irószekrényke, mellynek hátrészén lant emelkedik s e fölött egy diszes óra jár. Az egész ezüstből van kiállitva. Az előlapon ez áll bevésve : „Brassai Samunak kolozsvári tisztelői 1859. január 1-én.“

— (*Rosti Pál ur ajándéka, mellyet a Nemzeti Muzeumnak szánt.*) A távol külföldön utazó hazánkfiai, ha visszatérnek, örömest teszik közzé szerzett tapasztalásaikat s meg-megemlékeznek nemzeti intézeteinkről. Az el nem enyészhető magyar közszellem egy illy szép példáját látjuk jelenleg azon gyönyörü albumban, melly legközelebb a nemzeti muzeum tulajdonává válik. *Rosti Pál* ur ugyanis, ki nem régiben tért vissza több évig tartott külföldi utjából, egy a maga nemében ritka tökélyü photographiai müvet hozott magával, mellynek czime : „*Fényképi gyüjtemény*, mellyet Havannában, Orinocco vidékén és Mexicóban tett utazása alatt készitett Rosti Pál 1857 és 1858-ban. „Az imperial nagyságu, igen sikerült 45 fényképből álló gyüjtemény a párisi könyvkötő müvészet utján diszes albummá alakult s mint ollyan, méltó helyet foglaland el muzeumunk nevezetességei között. Épületek, tájképek, romok, városok és egyes helyek átnézetei, kertek, növényzet, régiségek stb. kellemes változatosságot nyujtnak a szemnek, s a képek természethűsége tanulságosabb fogalmat nyujt az egyes tárgyakról, bárim hosszas leirásnál. Megemlitjük még, hogy e gyüjteményben Havanna 4, Venezuela 10, Mexico pedig 31 különnemü képpel van bemutatva. Az albumot mult héten a nemzeti Casino olvasóteremében volt szemlére kitéve, hol érdemlett figyelemben s méltánylatban részesült.

\+ (*Az idei farsangon*) elég idő lesz mulatni, mert nyolcz hétig s hat napig fog tartani a tánczvigalmak s a házasodás időszaka. A tánczvigalmak sorát a jótékony nőegyesület nyitja meg f. hó 9-én a nemzeti szinházban gyámoltjai javára adandó álarczos tánczvigalommal, melly több becses tárgy kisorsolásával lesz egybekötve. Minden belépti jegygyel egy ingyen sorsjegy jár, melly ugy fordul, sokszorosan megtériti a belépti dijt.

⊙ (*Sümegen a reáliskola javára*) e hó 19-kén sorsolással összekötött tánczvigalmat fognak tartani.

△ (*A szolnoki lovaregylet dijagarászata*) Török-Szent-Miklóson e hó 10-én megy végbe, a megölőző estén pedig az agarászati szabályok megállapitása végett tanácskozmány lesz.

△ (*III. Napoleon császár*), mikor Hamban mint fogoly ült, unalmában a festészetet gyakorolta s több a tüzérséget ábrázoló festménye van. Egy tussal készitett képét jónak mondják, melly egy vivó vértest ábrázol.

\+ (*Egy pesti vasuti hivatalnok*) közelebb nagy földezéssel lepte meg a világot. E fölfedezés abból áll, hogy Debreczen Párisban van. A dolog a „K. Ujság“ szerint ennyiből áll : Érkövy ur Pestről gazdasági gépet akart küldeni Páris nevezetü uri embernek Debreczenbe. Egy itteni vasuti hivatalnok tehát kapja magát, a föladványczimet igy állitja ki : Föladó : Érkövy, elfogadó neve Debreczen, lakik : Párisban. Ez a nagy buzgóságu hivatalnok valószinüleg igy okoskodott : Páris sokkal nagyobb, mint Debreczen, s igy amaz ez utóbbiban nem férne el; világos tehát, hogy Debreczen van Párisban, s nem megforditva. Jótállunk, hogy a magyar szó nem harapna meg némelly uri embert, ha megtanulná!

— (*Hatos helyett egy darab arany.*) A becsületesség egy szép példájáról értesülünk Aradról. Ottani t. tudósitónk irja : Van városunkban egy szegény ember, ki elég szerencsétlen volt, jobb kezét az 1849-dik évben elveszteni. Ezen ember egy bizonyos ház szögletén áll reggeltől estig, s az elmenőknek jobb sorsot kivánva, azokat köszönteni szokta. Eddigelé még senkitől sem kért semmit. Hogy azonban hébekorban akad egy-egy jószivü ember, ki az ismert bénának pár fillért ad, onnét tudom, mivel ezt magam is többször látám. A többi közt, egy igen derék embernek (héber) szokása volt, valahányszor e béna mellett elhaladott, ezt rendesen egy hat krajczáros pénzdarabbal megajándékozni. Minek következménye lett, hogy a koldus és a jóltevő hamar egymásra ismertek. Történt pedig, hogy ezen derék jóltevő egyszer, a szokottnál később időben, este haza térvén, a szegény bénát szokott állomásán találva, meg nem állhatá, hogy meg ne kérdezze e szokatlan késő várakozásnak okát? „Még ma, ugymond a szegény, nem kaphattam annyit, hogy éhségemet lecsillapitsam.“ Mire az uri ember zsebébe nyulván, a szokott hat krajczárossal akará megajándékozni; ki is vett tehát onnét egy darab pénzt, s azt a bénának átnyujtá. A béna is elsietett, s a midőn egy közelében esett korcsmában letelepedett, s hat krajczár értékig a korcsmárost foglalatoskodtatná, és ez már szolgálni akart, még egyszer zsebébe nyul, hogy meggyőződjék, ha meg van-e hat krajczáros kincse? de milly nagy volt meglepetése, midőn onnét a vélt hatos helyett egy valóságos aranyat huzott ki! — „Korcsmáros ur, nem ehetném semmit,“ mondá a béna, s eltávozott a nélkül, hogy a csudálkozó korcsmáros feleletét bevárta volna. Még alig hajnalodott, a béna már az illető adakozó ajtaján kopogtatott, s ehhez bekö-szöntve mondá : „Uram, ön tegnap este tévedett, s nekem egy aranyat adott.“ Az uri ember meggyőződvén a tett valóságáról, meg lőn hatva a szegény ember becsületessége által. „Meglehet,“ ugymond, „hogy tegnap este tévedtem; de ma már nem tévedek .... Tartsd meg az aranyat, mivel ugy látom, hogy megérdemletted; és ha még máskor is éheznél, jőjj hozzám, segitni foglak.“ — Bizony szép példa a mai időkben. — *F. K.*

\+ (*Abrudbányán egy társaságban*), irja az „Üstökös“ a magyar urak beszélgettek az irodalom fontosságáról jelen helyzetünkben. Egyszercsak egyik atyánkfia kiveszi szájából a félig kiszitt pipát, s azt mondja : „mától fogva nem pipázom többet, hanem a mit eddig erre költöttem, ezentul az irodalomra adom.“ Ugyanott lakik egy szegény sorsban levő esztergályos, ki keresményének minden fölöslegét arra forditja, hogy könyveket s hirlapokat szerez, s azokat mesterember társainak felolvassa. — Mi ugy vagyunk meggyőződve, hogy hazánkban nagy számmal vannak, kik nem azért nem áldoznak irodalmunknak, mintha a sors őket tán igen szükmarkulag áldotta volna meg; hanem, mert még nem ébredt föl bennök az olvasási vágy, nem ismerik azon nemes élvezetet, mellyet az oktató s szivképző olvasmányok nyujtanak, „Ignoti nulla cupido,“ azt tartja a latin közmondás. A mit nem ismerünk, azt nem ohajtjuk. Azért nemcsak irodalmunk, de átalában humanitas szempontjából is eléggé nem méltányolható hasznot tennének azok, kik minden alkalmat megragadva, az irodalom fontosságáról, az olvasás nyujtotta élvezetről, haszna- és szükségességéről kellő felvilágositással szolgálnának olly egyéneknek, kik e tekintetben saját tapasztalatuk által meggyőződésre nem jutottak. Ezt pedig nem volna nehéz eszközölni, csak egy kis jóakarat kellene hozzá. Ki az irodalmi ügyet szivén viseli, könnyen e tárgyra vezetheti a beszélgetést társalgás közben. Efféle irodalmi szóváltás sokkal szebb sikert eredményezhet, mint ha a napi sajtó, bár cicerói ékesszólással, hasábokat irna is e tárgyról, mert hiszen azok, kiknek a leczke szól, ugysem olvasnák azt el. De különben is, az élőszó jobban hat, mint a holt betük, annál inkább, mert a netalán tett ellenvetésekre is azonnal felelni, s fölvilágositást adni lehetne, a mi sajtó utján nem igen volna eszközölhető. Szavaink igazságát a fönebbi példa is mutatja, hol egyenesen az irodalmunk feletti szóváltás birta rá az illetőt, hogy az irodalom kedveért kedvencz élvezetéről, még a dohányzásról is lemondjon.

\+ (*Maros-Vásárhely az irodalompártolásnak*) kitünő jelét adja azáltal, hogy oda *hétszáz* hirlappéldány (ezeknek legalább $^5/_6$ része magyar) és ezenkivül nyolczszázötven különféle folyóirat és füzet jár. Az „Apolló“ haszonbérlője tán azért nem járat egyetlenegy lapot sem, mert gondolja magában : eleget járatnak mások. Ez bizony nem kis figyelmetlenség a közönség iránt. „Apolló“ uram! legyen hivebb ápolónk.

\+ (*A maros-vásárhelyiek siralomháznak nevezik*) azon könyörületes szivü emberek irodáit, kik megszorult embertársaiknak nem a legtörvényesebb kamat mellett váltóra pénzt kölcsönöznek. Innen a székely ember a váltót igen jellemzőleg „*veszszel*“-nek (Wechsel) nevezi, mert szerinte az elveszett, ki illy váltót aláir.

⊙ (*A Tisza*) Szolnoknál ujévi ajándékul olly erős jégköntöst kapott, hogy mindenütt lehet járni rajta.

doroltak, kultúráramlástól elzárt kisvárosokban tengődtek vagy tehetségüket másutt iparkodtak értékesíteni; elsősorban a fotografálás szűzi területén, hol csaknem valamennyien, még a legjelentősebbeket is beleértve, ideig-óráig vendégszerepeltek. (Többek között) Barabás, Marastoni, Borsos, Pesky, Beck Vince foglalkozott a ~~[illegible]~~ daguerretypiák készítésével, másokat kézügyességük bűnös utakra csábított, mint a szamosujvári Csűrös Józsefet, ki bankóhamisításért börtönbe került. A dii minorum gentium néhány érdekes típust mutat, kikre éppen hogy csak utalhatunk. Ilyen Pesky József († 1862) az édeskés vidéki oltárképek mestere, vagy a Triesztben fürdőzés közben fiatalon elpusztult Melegh Gábor (1801–1835) kiből mint a jelek mutatják, nazarénus festő lett volna, e nemben magyar társai között egyetlen. Ilyen ~~Czauzich~~ Czausig József (1789–1853) a finom lőcsei portrétista vagy felvidéki társa, az eperjesi Rombauer János (1782–1849), ki Oroszországban is sikereket aratott. Ilyen Kozina Sándor (1808–[illegible]), Bieber Henrik (1818–1866) vagy Tikos Albert, kiknek szétszórt, szerény munkássága feldolgozásra vár. Kohn Hermann, művészi nevén Alconiere Tivadar (1797–1865) tartozik még közéjük meg a pesti születésű Schimon Ferdinánd (1797–1852), utóbbinak nevét ha más nem, megörökíti az a tény, hogy 1819-ben Beethoven modellt ült neki. Csak Grimm Rezsőt (1832–1885) említjük még, e finom, érzelmes és meleg lelket. Sorsa a korbeli kisebb tehetségekét jelképezi: vidéki nyomorgásokban kallódott el élete s elborult elmével fejezte be pályafutását.

√ Valamennyien többé-kevésbé német, főképp bécsi hatás alatt állottak s a középszerűségek ez egyöntetű igazodása világosan mutatja, hogy a magyar klasszicizmus és biedermeier nem az általános fejlődésbe, melyet Franciaország diktált, hanem a tipikus középeurópai keretek közé illeszkedett. Midőn a politikában Széchenyi és Kossuth, az irodalomban Vörösmarty és Petőfi sajátosan hazai s egyben rendkívüli intenzitású tettekkel szerepel, a művészet sem a kivándoroltakkal sem az itthonmaradottakkal nem ér ezek nyomába, a szó szoros értelmében provinciális, ha mint kezdet, becses is nekünk. Az egyik kultúrformákkal való egyenrangusága ~~[illegible]~~ festészetünkben csak a romantikával kezdődik meg.

√ Akár tehetségük szerény volta, akár ön-adminisztrálásuk hiányosságai miatt (a kortársak nem) segíthettek Barabásnak a közönség érdeklődését felrázó munkájában. Ebben a tevékenységben mindössze egy festő osztozott Barabással, annak ellenlábasa, Marastoni Jakab (1804–1860). A velencei születésű művész Trieszt, Klagenfurt és Bécs megjárta után 1836-ban Pesten telepedett le és 1846-ban festőiskolát nyitott a Nagy-

hid-utcában. Az ünnepélyes megnyitást, melyen József nádor is megjelent, a sajtó fanfárjai kísérték s úgy látszott hogy az iskolára valóban szükség van, mert sokan látogatták. A szabadságharc kitörése azonban véget vetett a szép reményeknek, a később ujból megnyílt iskola jóval kevesebb tanítvánnyal mindössze kilenc évig működött s aztán Marastoni betegsége meg a részvétlenség miatt csendesen feloszlott. Geometriai rajz, emberi arc és alak festése, festménymásolás, szabad festés és építészeti rajz szerepelt az iskola tanrendjén, emlékét megőrzi Marastoni heroikus áldozatkészsége — egész vagyonát beleölte a szép tervbe — azonkívül az, hogy többek között Lotz Károly és Zicky Mihály itt kezdették pályafutásukat.

Marastoni e szerepét három nemzedék távlatából többre kell tartani, mint művészetét, mely a bécsi biedermeier és az öröklött velencei kolorizmus kedves hatású, de bágyadt szintézise volt. Idők jele, hogy képeit a magyar közvélemény már nem fogadta azzal a lelkesedéssel, mely addig a nálunk letelepedett külföldieknek kijárt, a festőkön kívül, kik azzal vádolták hogy vezérségre tör, a sajtó is többször szemére vetette külföldi származását. A helyzet valóban fonáknak tünhetett: míg Markó és Brocky külföldön aratott sikereket, idehaza olasz piktor, ki magyarul csak törve beszélt próbálta őket helyettesíteni, abban az időben, midőn a reformnacionalizmus lángjai már fellobogtak.

Művészetünk magyarrá válásában Barabási a legnagyobb szerep, de Marastoni iskolaalapító erőfeszítését is megilleti a késői elismerés babérága. Annál is inkább, mert a homoksivataf porfelhőit e két nemes egyéniségtől ültetett akácfák sem tudták teljesen megkötni. A művészek külföldre szivárgása, ottani megtelepedése tovább tartott. Így például a biedermeier utolsó

Folytatása Borsos Józsefnél

Marastoni Tarab

Kiváló tisztelettel:

november hó 4.

Péterskárd

titkár.

br. urnak, a műemlékek or-
k.

B u d a p e s t .

Marastoni Jakab

Felekiné Munkácsi Flóra szinmüvésznő arcképe, fentitől kiállitva:

Magyar Szinészeti Kiállitása Városligeti Mücsarnokban.

Bp. 1890. 36. l.

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1845. II. 136-138.

Szelesy: Pesti mükiállitás

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. II. 139.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1845.II.834.

Apró hirek

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1846.I. 447.

Mi hir Budán?

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1846.II. 95-97.

Mi hir Budán?

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1844. II.k.145-148.,181-185.

Ney: Az idei mükiállitás

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1845. II. 146-149, 180-182.
212-214.

Ney Ferenc: Pesti mükiállitás

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1845.II. 146-148, 180-182.
212-214.

Ney Ferenc: Pesti mükiállitás

Marastoni Jakab, festő és grafikus

Életképek, 1846. II. 194.

Mi hir Budán?

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1846.II. 445.

Mi hir Budán?

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1847. VII.59-63.

N.: Üdvözlet a Müegyesület...

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1844.II.k.205-209,242-247
281-285.

Henszlmann Imre: Hölgyvezető

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1846.II. 479-480.

Mi hir Budán?

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1846.II.186-188,217-220.

Ney: A pesti mükiállitás

Marastoni Jakab, festő

Életképek, 1846.II. 601-602.

Mi hir Budán?

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. II. 176.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. II. 73.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. II. 74.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1845. I. 368.

Társaséleti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. I. 497.

Heti szemle

Marastoni Jakab festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 25.

Kaas Ivor: Magyar festők

Marastoni Jakab festő

Művészet 1930. VII.–VIII. 176–78.

Marastoni Jakab fotó

Pesti Hilap. 1880. jul. 4.

Haas Ivor: Magyar festők

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. II. 384.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. I. 94.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. I. 253.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1846. I.294-295.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. II. 11.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. I. 719.

Bécsi levelek

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1844. II. 715.

Heti Szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1845. II. 519-520.

Kubinyi Ágoston: A Magyar Nemzeti Muzeum

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1845. II. 493.

Heti szemle

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1845. II. 75.

Heti szemle

Marastoni Akadémia képtára Budapest
1854.

Divatcsarnok, 1854.ápr.15.21.478.
Müvészet

Kiállitások, XIX.sz.

A Marastoni Akadémia növendékeinek kiállitása.

Divatcsarnok, 1853.aug.7.37.743.
Iró- és müvészélet.

Kiállitások.

A Marastoni festészeti Akadémia növendékeinek kiállitása, Pest /Nagyhid-utca Weisz-ház/ 1854.aug.27-i kiállitása.

Divatcsarnok,1854.66.sz.boritéknak Pákh Albert: Hivatalos jelentés

Kiállitások.

Marastoni festő Akadémiája növendékeinek kiállitása, Pest. /Nagyhid-utca Weisz-ház/ 1854. aug. 17.

Divatcsarnok, 1854. aug. 3o. 48.

1127.

Müvészet.

Pest (Marastoni Jakab festész-akadémiát létesít)

Pesti Divatlap 1845. III.

1.144

Marastoni Jakab.

Szl. János

XIX. ud., Zápolya - Kápolna, úve qtes tmény

Religio, 1877, II. 33. n.

Egyh. Tud. 262.-263. o.

Kossuth Lajos. A velencei származású Marastoni Jakab kevéssé ismert festménye Ernst Lajos gyüjteményében.

Szerecsen — Genthon
A magyar történelem képeskönyve.
Bp. 1935.

Petőfi a Talpra Magyart szavalja. Egykorú temperakép.
Ernst Lajos gyüjteményében.

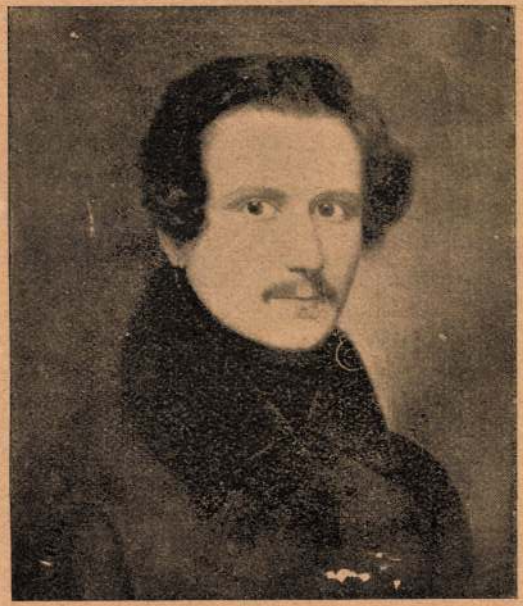

36. Marastoni Jakab önarcképe.
Olajfestmény 1833.
Markos Györgyné tulajdona.

37. Marastoni Jakab felesége.
Olajfestmény Marastoni Jakabtól 1832.
Markos Györgyné tulajdona.

38. Marastoni Jakab gyermekei.
Olajfestmény Marastoni Jakabtól 1845.
Markos Györgyné tulajdona.

Marastoni Jakab

nagyrabecsüléssel és igaz barátságukkal tüntették ki Marastonit, kiben az ő újításra törő, a haladás fáklyáját kézbe ragadó harcos szellemük méltó társát lelték föl. Aki gondolkodásában, teremtő képzeletében oly merész, egyenes szárnyalású, aki szent művészetéért képes mindent kockára tenni, aki egy idegen nemzet megifjító hősi küzdelmét érző szívvel s látó lélekkel vallja magáénak: lehet-e azokban az alkotásaiban, melyeket énjének legbelsőbb tüzéből csiszolt ki, — szürkén hétköznapi?

Legismertebbek portréi, mert ezek egyes családok birtokában vannak még ma is. Ezeken a portréken a meleg hússzinek ragyogását figyelhetjük meg. Egyéb alkotásai, melyekről ma tudunk, még nagyobb művészeti elmélyedést árulnak el. Mindjárt Pestre költözése után az első években festett két nagyobb lélekzetű művet. Az egyiknek címe: Egy alvó hölgy (1837 Pest), szerepelt a műegyesület egyik kiállításán. A másik: Galambposta (1838 Pest), melyet a Honderű tudósítása szerint a Műegyesület vásárolt meg. Ma lappang.

A szinezésben és kompozicióban egyaránt kiváló az a Madonna-tanulmánya, melyen felesége vonásait örökítette meg (1939). A Madonna szeliden bánatos mosolya, az emberi szenvedélytől ment égi tekintet valósággal lebilincseli a nézőt. A negyvenes években a bécsi műtárlatokon volt látható a Velencei vízhordó (1844), azután Az anya (Szűz Mária-tanulmány inkább 1844), az Ismeretlen ifju (1844). Különösen a Velence, vízhordót emeli ki az egykorú műbirálat. Utolsó képei melyet a bécsi tárlaton állított ki 1856-ban, a Filozófus.

Monumentális eredeti alkotása csak egy van, a tabáni templom oltárképe.

Művészete jellemzésénél nem szabad elhaladnunk szótlanul még egy portréja mellett, mely Pozsonyban készült, 1845-ben. Ebben csillan föl még egyszer az ő minden nagy képessége, mely a kompoziciót s a szinek kikeverését illeti. Egy pozsonyi nagyon szép ifjú asszony, Heinickné portréja ez. A karosszékben ülő nő, a kor divatos, gazdag hajviseletében a szépséges estélyi ruhájában úgy jelen

A befejező 121 oldalt l. a komplett fél-dányban

közönyéből e két városkát, s már is gazdag eredmény mutatkozik! Elfakult levelek kusza meg gyöngybetüs soraiból tudjuk, hogy az első tanítványok hálás szeretettel vették körül, alig pár hónap mulva a mestert, aki férfikora delén égve az alkotás és tanítás vágyának kettős tüzétől, minden erejét művészetének szentelte. Ez a hév, ez az akaraterő-kisugárzás magával ragadta az első tanítványgárdát is. Doldoztak komoly elmélyedéssel. Csak emlékezzünk Lotznak, Grimmnek, Muzslaynak ceruzarajzaira, az első akttanulmányokra, melyek Marastoni komoly irányítását s a tanítványok elmélyedését egyaránt bizonyítják.

S így lassan élét veszti a másik vád is, mely az ő vezérszerepre törekvését emlegette. Ennek alapja különben a nádornak felé hajló érdeklődése volt. Mindenesetre itt volt Marastoninak annyi külső szerencséje, hogy a pozsonyi főurak intim barátsága révén fölhivták reá a nádor figyelmét. Hogy ez a figyelem azután bensőbb kapoccsá sűrűsödött: ez Marastoni megvesztegető kedves egyéniségének s európai látókörének egyenes érdeme. Döntő bizonyíték e vád alaptalanságára az is, hogy őt bízták meg az 1844. évi műkiállítás rendezésével. Mert nem találtak megfelelőbb szervezőt, aki az apró helyi harcok ködén fölülemelkedve pártatlanabb szemmel tudta volna nézni a dolgokat.

Most vetődik elénk a kérdés, hogy ez a lángoló lelkű festő, aki a Brunswick képtárba másolgatni járó piktorok szerény elmaradottságával szemben akkoriban a friss, modern új gondolatokban gazdag művészetet képviselte, hogyan juthatott ahhoz a vádhoz, hogy tanítási iránya, pedagógiai módszere a régi, akkoriban már elmaradt festészeti irányt képviselte? Az imént vetettük föl, hogy egyik műkiállítás rendezését bízták rá. Nem az ő külföldi tapasztalatainak, művészi izlésének pártatlan becsületességének nyilt elismerését kell-e ebben a tényben látnunk? Azt nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Fáy András, Kubinyi, Urményi, a művészetkedvelő Döbrentey Gábor, e kornak vezető szellemű férfiai őszinte

közviszonyokon kivül, igen — helyesen abban kereste, hogy nincs egy hely, ahonnan az alap megvetésével a fejledző művészi tehetségek elindulhatnának az életbe. Minden tradició nélkül, valamilyen iskola közös levegője nélkül, egymás mellett, egymást alig ismerve, élték nehéz, küzdelmes életüket akkori művészeink legjobbjai.

Ezért, a sivár jelen borulatán át egy szebb művészeti jövőről álmodozott s elhatározta, hogy a legifjabb nemzedék számára művészképző akadémiát állit föl. Ennek az akadémiának szervezését a hazájabeli velencei akadémiához hasonlóan dolgozta ki. Hazájából magával hozott vagyona tekintélyes részét, tizezer forintot költött kedves terve megvalósítására. Maga ez iskola alapítás világosan cáfolja a durva vádat, hogy Marastoni anyagi előnyöket hajszolt evvel. Vajjon a zilált művészeti viszonyok közt elképzelhetjük-e, hogy abban az időben ily nagy összegnek egy művészképző iskolába való beleölése volt a leggazdaságosabb befektetés? Hogy mennyire tarthatatlan e vád, nem bizonyítják-e a drámai gyorsasággal tovagördülő események, amikor szellemi életünk jelesei tömörültek társaságba, hogy az akadémia fennmaradását alig néhány év mulva biztosítsák? S még e műpártoló egyesület sem tudta megmenteni, dacára annak, hogy széleskörű izgatást fejtett ki.

Tartozunk ma azzal a nemes lelkü művész emlékének, hogy az elismerés késői koszorúját tegyük le sírjára, e tiszta művészetrajongasból fakadó tettéért. Tíz évig küzdött e terve megvalósításáért. Gondoljuk el, hogy amikor végre minden akadályt leküzdött s megérhette az iskola megnyitásának napját, (1846. október 3.) milyen szárnyas örömérzés tölthette el. Akkor a kicsiny Pest-Buda egész társadalma először mutatta meg, hogy tud értékelni nagyobb lélekzetü terveket is. Valósággal forrongásba hozta az ünnepély a kedélyeket.

Marastoni s hűséges barátja Döbrentey, meg a Honderü körül csoportosult írók ez időtől kezdve kaptak új kedvet gyönyörű tervezgetések aranyszálainak szövésére. Ime, mondogatták, csak föl kell rázni

ugyanis, mely a városka imént rajzolt fejlődési viszonyai s az irók, művészek nagyratörő álmai közt mutatkozott, a külföldről érkező Marastoni szemében sokkal nagyobbnak tünt föl, mint az itt élők előtt. Ezért mindjárt kezdetben szeretettel hajolt e város művészeti vergődése fölé, s mint orvos a lázbeteget: figyelte a küzködő szellemi életet. Meghatotta az a vegtelen nagy fajszeretet, mely az irók beszédeiből, irásaiból csapott ki, s megérezte e sokat szenvedett nemzetnek befelé zokogását, mely a sok-sok elfojtott kezdeményezés hamurétege alul tört elő. *Ekkor lett ő szivében magyarrá.* S habár nyelvünket mindvégig csak törve beszélte: tetteivel, heves agitációs életével az utókor emlékezetében legjobb magyarjaink mellé kell emelkednie.

Akadémiájának alapítása körül még a közelmúltban is sok helytelen föltevéssel találkoztunk. Ideje, hogy egy fél évszázad távlatán át e nemes jellemű emberre hullatott vádaknak szemébe nézzünk. E vádak kétfélék: az embert s a művészt megsebző vádak. Hangok hallatszottak, hogy anyagi előnyök megszerzése vezette őt akadémiája alapítására; idegen létére vezető szerepre törekedett, s nem engedte érvényesülni a honiakat. Azután sok szó esett — különösen halála után, — a múlt évszázad hetvenes éveitől kezdve arról, hogy Marastoni dogmatikus, elmaradt, a bécsi akadémia kitaposott művészeti ösvényén haladt. Ezért a festő iskola csak arra volt jó, hogy a középszerűségeket tenyéssze. Ma már, poros levéltári akták s fölfedett családi levelek ismerete mellett egészen másképen kell látnunk e vádak értékét. Alábbi sorainkban megkiséreljük tehát azt a helyet jelölni ki ez iskola számára, amelyet becsületes munkájával, a művészeti életünk elmélyítésével ki kellett volna még életében vívnia.

Marastoni érezte, hogy a családi portrék festésénél fontosabb, igazibb hivatás vár őreá, a szétszórt erők összekapcsolása terén. Finom egyéniségével azt is érezte, hogy ő mint külföldi, a magyar festők közt mindjárt vezető szerepet nem tölthet be. Az erők széthuzásának lélektani okát, — a mostoha

Schoen Arnold 2

Pest-budai művészeti almanach az 1919. esztendőre. Bp.

Irta: Kremmer Dezső

Marastoni Jakab.

Kopottan cseng már e név, messze esik a mai nemzedék érdeklődésétől, mint ahogy távol van tőlünk a mult évszázad negyvenes éveiből való Pest-Buda egész világa. Marastoni abban az időben vetődött hozzánk, amikor Pest még alig bontakozott ki az elmaradt vidéki városokat jellemző primitív viszonyokból. A városka magyar szellemi élete oly gyengén pihegett a közelmúlt gazdasági válság miatt, hogy nemzeti iróink föl-följajduló panaszszava nagyon is helyénvaló volt. Irodalma egyoldalú nyelvmívelő törekvésekben gyökeredzett, hiszen a magyarság még nem volt itthon a lelkekben; művészete — osztrák befolyás alatt élt, a nemzeti vonás végtelenűl halvány reflexével. Az itt élő festők (csak úgy találomra emeljük ki Pesky József, Ágotha János, Warságh Jakab, Schoefft Ágoston neveit), szobrászok szétszóródva éltek.

Portrékat csak főuraink és nemeseink festtettek, a családi paloták képanyaga pedig legnagyobbrészt Bécsből, Prágából, Münchenből került ki. Az akkori uj gazdagok pedig még nem érezték a képek szemlélését elsőrendű szellemi szükségletnek. Igy történt azután, hogy például Kozina Sándor, ez az izmos tehetség, az ecsetet csakhamar fölcserélte a földmérő szerény körzőjével . . . S hányan hagyták oda vérző szívvel a palettát, a mintázó fát, hogy betevő falatjukat más módon biztosítsák!

A Velencéből hozzánk szakadt Marastoni huszonöt éves korában, 1829-ben nőül veszi egy velencei patricius család nagyon szép leányát, Giovanna

Bianchi-t. Házasságának első három éve a nyugtalan ide-oda vándorlás jegyében telt el. Jár Görzben, Triesztben, Klagenfurtban, Bécsben, mindenütt szorgalmasan dolgozgatva, de seholsem tud nyugtalan, heves vére otthont teremteni. A Bécsben élő, Mecaenas-lelkü magyar főurak viszik le azután a nagy multú Pozsonyba. S végre elhatározza, hogy itt telepszik le. De azért sürün rándul föl a császárvárosba, melynek művészettel átitatott forró levegője volt az ő éltető eleme, ami még hiányzott Pozsonyban, hol csupán a főnemesek bécsies tónusú kastélyaiban találta jól magát.

Az ausztriai vándorlás idejére esik két gyönyörű portréjának alkotása. Az egyik, csodaszép feleségének arcképe, (J. M. pinse in Klagenfurth. 1832.) melyet abban az időben festett, mikor már a Magyarországra vándorlás gondolatával foglalkozott. Ebben a 28 éves rajongó szerelmes művész igen sok jó tulajdonságát megtalálhatjuk. A nemes arc balra fordul, szembe néz velünk. A szemek csodás báját, a nyak finom ívét, a könnyű estélyi ruha szelid fodrozatát benső, tiszta harmonia foglalja egybe, s a fölemelt kéz kissé erős vonala jól egészíti ki s fejezi be a képet. Ez a portré épen nem a kispolgári izlésnek készült. Átérzett, tiszta kompozició, mely megoldást keres. Vele művészeti értékekben vetekszik az az önarckép, (Maraston p. in Vienna 1833.) mely a mestert legszebb korából ábrázolja. A déli hevet sugárzó, égő szemek uralkodnak e nagyon szép férfiarcon. Ez a portré a minden stilizálástól ment, egyszerű ecsetkezelés megtestesítője. Csupán a hullámos fürtös haj árul el némi keresettséget. Elmerülve e bátorságot lövellő szemek mélyébe, szinte könnyű szerrel olvashatjuk ki azokból azt a fékezhetetlen akaraterőt, melyet Marastoni későbbi pesti szereplése fölemésztett. (36. 37. kép.)

Néhány évig nyugodtan festeget a pozsonyi és Pozsony-környéki kastélyokban, amidőn egész érdeklődése az akkor fejledező életű Pest felé irányul. 1836-ban azután végleg ide költözik, most már kialakult, határozott tervvel. Az a kiáltó ellentét

39. Heinick Antalné arcképe.
Olajfestmény Marastoni Jakabtól 1845.
Markos Györgyné tulajdona.

40. Marastoni Jakab arcképe.
Aquarell Lieder Frigyestől 1847.
Markos Györgyné tulajdona.

Visszatérése Pestre 1848-ban. — Marastoni rajza.

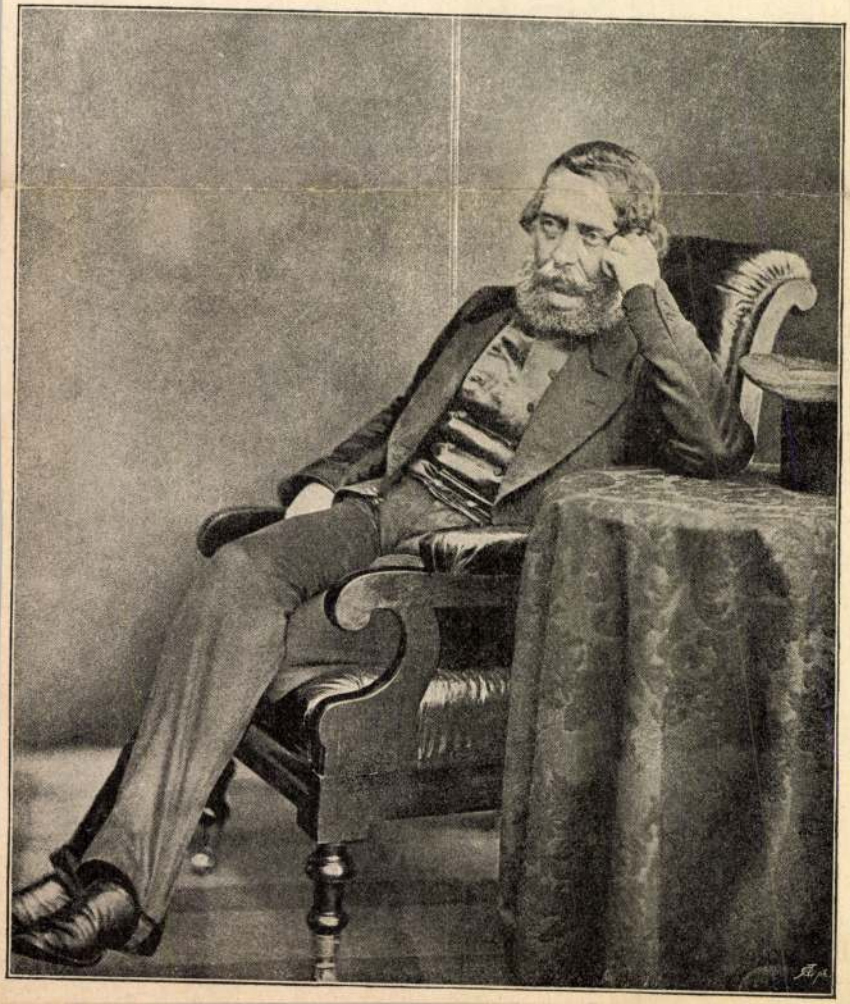

Marastoni 7 (3l

1851. nov. 2 iki közgyűlésen jelenti a titkar, hogy a részvényesek száma 450 et meghaladja, ahoz egyenkent (66 pengővel Urmenyi Ferenc és gyf Károlyi György alapító tagok vezendők 1) Öröm el jelenti, hogy 1066 nincsen is belépett a társulatba 2) Ez évben 10 növendéket tanítlattak. Marastoni saját jószántából 9-et. A kitüntetés oklevél által történt. 3) Az 1851. nov. 2 iki huzatra megvett képek között Marastoni a kettő volt: Jó anya és Tengervihar. 4)

Neyterene. Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. I. füzet. 1846–1851. Pest. 1852.

1) u. o. 12. l.
2) u. o. 12 l.
3) u. o. 13 l.
4) u. o. 20. l.

mint maga a társulat nyerven meg, egyiket – legjelesebbet – kisebb a nemz. Muzeumnak ajándékozta, kettőt pedig még azon felül más kettőt – mellyek bár másoktól megnyerve, de soha el nem vitetve a társulat tulajdonául maradtak, Marastoninak növendékekért járó tandijképen, kisz pénz gyanánt 280 pgo frtyi értékben adatott vissza. S így mégis növekedett a társulat által képeztetett növendékek száma, – Marastoninak pedig a festvényekért fizetett összeg pótlékdíjul tekintethetik azon szamos növendékekért kiket intézetében teljesen ingyen tanításban részeltetett. 1)

1848 okt 10 től 1850 jul. 4 éig ülést nem tartottak. 1850. szept 15 én tartatott meg a növendékek tanulmány műveinek első kiállítása 2) 1851 ben újra megalakult három évre Ürmény elnöksége alatt. Egyszerűnd az 1851 febr. 23 iki ülésen célszerű intézkedések tétettek a társulatnak minél sikeresebb felvirágoztatására. Ez intézkedések sorába tartozik, az is, hogy a társulat évenkint egy sorshuzást rendezzen, minden 100 részvény után 1 nyereménnyel, mégre különféle kisebb nagyobb értékű gedeti festvények vagy rajzok vásároltassanak meg. 3)

1851. nov. 2. nem végbe a tanulmány művek 2 ik kiállítása és díjosztás, s egyszerűnd az első társulati sorshuzás, mégre a kormány a díjatt fizetését elengedte. Egy részvény 2 pgo forint volt. 4) s 1847 ben 250 részvényt jegyeztek. 5) A 1847. nov. 3. iki ülésen rendeltetett, hogy Marastoni ur a választmány szine előtt növendékeivel nyilvános probavizsgálatokat tartson. 6)

1850.-végéig a társulat 12, Marastoni 28 növendéket tanusott ingyen. 7)

Alább idézett mű.

1) 1–3. l. 3) u.o. 4. l. 6) u.o. 5–6 l.
2) u.ott. 3. l. 4) u.o. 4 l. 7) u.o. 9. l.
5 u.o. 5 l.

Marastoni Jakab

Nagyneverett első magyar festészeti akadémiát 1846. okt. 3 án ünnepélyesen megnyitá. Miután az alapítás Marastoninak csakven egész vagyonát felemésztette többen, kiszöttünk Schedius Lajos, Kir. tanácsos, Kubinyi Ágoston Kir. tanácsos lelkesítő szerepet viseltek, elhatározták, hogy e művészeti ügy felkarolására s különben a mér létező s elég célszerűen sőt magánvállalatnak elég gazdagon fölszerelt intézet gyámolitására társulatot kellene alakítani. Így jöttek össze okt. 14. 1846-ba Kubinyi Ágoston elnöklete alatt a társulat első alapítói Döbrentey Gábor, Fáncsy Lajos, Fáy András, Kiss Karól, Lukács Móric, Mátray Gábor, Mühr Antal, Nagy Ferenc, Schedius Lajos és Ritter Sándor, akkori titkár. Ezen első értekezletben közakarattal el lön fogadva a társulat alakulásának eszméje s meg lönek állapítva az alap elvek, mellyek értelmében kidolgozandó alapszabályok szerkesztése Lukács Móric, Nagy Ferenc és Ritter Sándor ból álló bizottmány küldetett ki. Egyszersmind Kubinyi és Döbrentei urak megkérettek, hogy a társulati elnökség elvállalására Ürmenyi Ferenc koronaőrt megkeresni szíveskedjenek. Ürmenyi az elnökséget elvállalta, a második ülés már az ő elnöklésével folt le, sokkal elfogadták az alapszabályokat. Miután a rész vényesek száma igen csekély vala, hogy a társulat kitűzött célját — t. i. növendékek képezteteset — elérhesse, egy festmény kijátszás tervét vetettek fel. A terverett sorshuzás 1848. aug 15-en mint vejhez; de a társulati pénztára nézvé nem hozott semmi kedvező eredményt. Mert Marastoninak hat nagy olajfestményért 1000 pgő frt. leren biztosítva, az 1600 sorsjegyből pedig csak 986 kelvén el, meg a társulat pénztára volt kénytelen 14 pgő frtnyi kárt szenvedni. Azonba három képet az el nem adott sorsjegyek sze-

Marastoni Jakab

1852. ben a bécsi hans Eidtlitzson (Junius)
Die Gute Mutter, (300 fl)

1856 ben (Julius)
Ein Philosoph (120 fl)

Hulebett 1810 Eörnt
Velencieben
(irja Kerbeny)

Wurzbach. Biogr Lex. Wien 1867.
XVI. K. 413. l.

Ungarns Männer der Zeit. Prag
1862. 129 l.

Pester Lloyd 1861. 96 sz

Kunst Blatt. Stuttgart. 1846
ivf. 248. l

Kertbeny: Ungarische Maler
Revue. 159. l.

Ungarische Nachrichten
1864. 76 sz

Maraštoni Jakab

1841 pesti kiáll -

Arckepék,

daguérrotypok

L 1841.

Szántó h. n. V. 30, 32.

Marastoni Jakab

1844-ben Anyai ápolás c. képét 220 ftért megvette a Műegylet.

PMEvk. 1853. ra. 28. l.

1845-ben Keleti nő c. olajfestményét 220 ftért a műegylet vette meg a Nemzeti Múzeum részére.

u.o. 34. l.

1846.-ban A galambposta c. képét 230 ftért megvette a műegylet.

u.o. 36. l

1854-ben Csendélet c. képét 60 ftért megvette a műegylet

u.o. 108. l.

1853/56-ban Női tanulmányfő c. képét 150 ftért megvette a Műegylet.

PMEvk 1855-re. 20. l.

Ékszerek agyagból VII. 244.

— Kagylókból VII. 244.

MARASTONI, Giacomo, velencei – pesti festő

Giacomo Marastoni, Geschicht- und Portrait-Maler, a velencei vzépművészeti a kadémia díjainak nyertese, a rother Ochs-fogadóban vzállt meg. Portréfestésre ajánlkozik. Hirdetés. (1833, 1157 l.)

—

U. az. képet küldött be a pesti Műegylet kiállitására. (1840, 271 l.)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Marastoni Zakal

Vetter Altábornagy (alá-
írás.)
Kriyomat, folio.
Marastoni 849.
Nyomt. Mandello J.
Pesten

Dalos Ilka, a 75 éves „bűbájos asszony" — és az arzén

Jánoshalmán arzénes mérgezési kísérleteket leplezett le a csendőrség Hogyan hálózta be a falu asszonyait a selyemruhás öreg kuruzslónő?

Jánoshalma, április 24.

(A Pesti Napló kiküldött munkatársától.)

Tiszazug, Köröszug után most Jánoshalma... *Új arzénügyről suttognak.* A jánoshalmi, tompai, karattyai, kelebiai csendőrörsökre nap-nap után jönnek a levelek, névtelen és névvel ellátott feljelentések. *Kis* János halálát nyomozzák ki! Meg. hogy tudják-e a biztos urak, hogy miért beteg már hetek óta *Lompos* Tamás? Meg miért járt annyit *Dalos* Ilka, a »jánoshalmi boszorkány« a tompai határban? Ismerik-e a híres tompai asszonyt, a környék hírhedt javasasszonyát? Aki minden bajra tud orvosságot, meg hogy hiába adtak a jánoshalmi orvosok receptet, orvosságot, nincs olyan gazda, zsellér, napszámos a határban, aki az orvosnak hinne. *Dalos* Ilka a vidék tudós orvosa, az ő rendelkezését, orvosi tanácsát fogadja meg mindenki még ma is, pedig az asszony már hetek óta a bajai ügyészség fogházának foglya.

Kicsoda Dalos Ilka?

Mi igaz ezekből a hírekből? Lementünk nagypénteken Jánoshalmára. Igaz-e a sok szóbeszéd Dalos Ilka körül? *Bács megye egyik legnagyobb községe Jánoshalma.* Gazdag fekete földre épült, a gazdag fekete föld tette jómódúvá a népet, nemesmilitiesi *Kuluncsics* Viktor főszolgabíró járását. Itt van Dalos Ilka hazája. *Mindenki ismeri, most mindenki átkozza.* Legalább is az eszesebbek, akik nem kértek tanácsot tőle. És azok is átkozzák ma, akik szégyenlik, hogy még hetekkel ezelőtt kiüzentek a Vadkecelre, a javasasszonynak, hogy jöjjön, gyógyítson! Ma már mindenki átkozódik, mert amióta lecsukták az asszonyt, olyan a község híre, mint Csökmőé, Komádié, meg a Tiszazugé.

— A baj kérem már ott is mutatkozik, hogy nehezen indul gyümölcsexportunk; — mondotta a *Pesti Napló* munkatársának egy jómódú gazda. — A jövedelmünk nagyrésze gyümölcsexportból kerül. Ilyenkor, de már tavasz elején is előre el tudjuk adni a termést, mert azt mindenki tudja, hogy a jánoshalmi gyümölcs jó gyümölcs, jó árat kell érte adni. Most nagyon nehezen megy minden. Nem tréfa, de minden tárgyalásunk Dalos Ilkával kezdődik és Dalos Ilkával végződik...

Ki ez a Dalos Ilka? Itt Jánoshalmán ismeri minden gyerek. Valódi neve *Hevesi* Antalné született *Prága* Ilona. Most 75 éves. Van egy leánya, Csernyák János felesége, egy fia: *Hevesi* István. Férje elhagyta. Valahol Jugoszláviában él 25 éve. Az asszony kinn élt Jánoshalma Vadkecel nevű részén, a Széchenyi utca 1949. számú házában. Vadházastársa is van, Szabó István gazdálkodó. Ezt meg a felesége hagyta el. Miért hívják Hevesinét Dalos Ilkának? Erre is van magyarázat. Szabó István dédöregapját is Szabó Istvánnak hívták. Hogy a faluban meg tudják különböztetni a többi Szabótól, Dalos Szabónak keresztelte el a falu szája, mert igen szeretett dalolni. Azóta a Szabó-családon rajta ragadt, hogy »Dalos«, innen lett Hevesiné, amióta Dalos Szabóval él: Dalos Ilka.

Egy gazda megbetegszik

Néhány hete annak, hogy megindult a nagy sugdolózás. Kinn a tataházi tanyán furcsa dolgok történtek. *Nagy Péter, egy jómódú, egészséges gazda egyik napról a másikra beteg lett.* Álomkórt kapott . . . — mondták először. Felesége, *Csincsák* Mária elment az apjához anyjához, apósához, anyósához. Mit kellene csinálni? Az öregek előbb kiszaladtak megnézni a Pétert. Szólongatták, keltegették. Eredménytelenül. Hát mégis orvost kellene hívni. Jött dr. *Pentz* Gusztáv, jött dr. *Krausz* Gyula. Kapott Péter injekciót. Nem használt. Másnap kocsira rakták az eszméletlen gazdát és bevitték az orvosokhoz. Mi baja lehet? — tanácskoztak ezek. Álomkór? Idegösszeroppanás? Nem tudták. Megadták a szükséges utasításokat a családnak, azok hazavitték a gazdát, amikor névtelen levél érkezett a csendőrörsre: »... *A Dalos Ilka meg tudná mondani, hogy miért alszik napok óta Nagy Péter.* Meg azt is meg kell mondani a csendőruraknak, hogy először csak néhány óráig lett ilyen alvós a Péter, a baja mindig rosszabb lett, most oszt alszik és ha nem vigyáznak, még meg is hal, akármit mondanak az orvosok...«

A levél megérkezte után megindult a csendőri nyomozás. Mindenekelőtt csendőr ült le Nagy Péter betegágya mellé. Nem kaphatott más orvosságot, más ételt nem erőszakoltak a szájába, csak amit az orvosok írtak. A csendőrök megkérdezték az orvosokat: lehet-e gyanús ez a hosszú, látszólag ok nélküli eszméletlenség? — Igen... — válaszolták az orvosok. Mi lehet az oka? — így a csendőrök. Talán mérgezés és a méreg még nem hatott, nem szívódott fel... Ha mérgezés: kinek állt érdekében Nagy Pétert eltenni láb alól? — kutattak a csendőrök és vigyáztak, idegen ne kerüljön a gazda mellé. Így történt, hogy két nap mulva jobban lett a gazda, ha szóltak hozzá, már morgott egyet, harmadnap megismerte a csendőröket, negyednap váladékpróba ment a bajai ügyészségre, onnan az Országos Vegyvizsgáló Állomásra. Egy hét mulva megjött a válasz. *Nagymennyiségű veronál- és arzénnyomok kerültek Nagy Péter szervezetébe, ez okozta az eszméletlenséget, s ha nem jött volna idejében a segítség, ez okozta volna a halált.*

„Hajpor" a levesben

Elővették Nagy Pétert. Öngyilkos akart lenni?

— Már mér'? — kérdezte vissza a gazda. — Huszonöt hold jó fekete földem van, kisfiam, miért akartam volna meghalni?

Ez igaz. *De hát akkor hogy került a szervezetébe veronál?* És hogy él a feleségével? Hát nem valami jól. *Az asszony hűtlenkedik, nem főz rendesen. Csak levest ad. De azt aztán sokat. Levest? És mielőtt beteg lett, akkor is levest? Akkor is hát. Sok-sok levest. Furcsa, rosszízű levest.*

— No jöjjön csak be a csendőrörsre. Nagy Péterné! — állított be egy nap a tanyára két szuronyos csendőr és vitték a megriadt csinos menyecskét.

— Szereti-e a levest? — kérdezték.

— Szeretem hát...

— Azért főzött mindig az urának lebbencset, meg krumplilevest, meg bablevest?

— Azért hát...

— *Nem azért, mert a Dalos Ilka mondta?*

Erre már nem volt válasz.

— *És mit tett a levesbe?*

Ez a kérdés is válasz nélkül maradt.

— *Aztán ha özvegy lett volna, ki volt szemelve már az új férj?* No jobb lesz mindent szépen megmondani, Nagy Péterné, mi már úgyis mindent tudunk. Mit tett a levesbe?

— ... *hajport...*

— *Hát az mi?*

— *Nem tudom. A Dalos Ilka mondta.*

Fiatalabb férj kell...

És szép sorjában bevallotta, hogy elpanaszolta Dalos Ilkának, férje 22 évvel idősebb, mint ő, neki fiatalabb ember kéne. Ha elhagyja az urát, fuccs a 25 holdnak. Az öreg javasasszony aztán adott neki port, »hajport«, azt kellett levesbe tenni, hogy az majd elaltatja. *Orvoshoz meg ne menjen,* — mondta Nagynénak Dalos Ilka — *mert ő az igazi orvos.* Aztán ha minden jól megy, gyermeke révén övé lesz a 25 hold. Amikor a férfi eszméletlen lett, megijedt az asszony, ezért szaladt a rokonokhoz. Nagy Péterné a csendőrörsön maradt, pár perc mulva mellé került Dalos Ilka is. Az *öregasszony mindent tagadott.* Csak annyit ismert be, hogy adott ugyan port Nagynénak, de az hajápolásra való. A szembesítés során Nagyné a javasasszony szemébe mondta, hogy úgy igaz minden, ahogy ő vallott. Mind a két asszonyt őrizetbe vették és átadták őket a gyulai ügyészségnek. Most folyik tovább a nyomozás, hogy Dalos Ilka többi ügyét kiderítsék.

Még egy mérgezési kísérlet

— *Mert már van egy új mérgezési kísérlet is.* Kihallgattak egy asszonyt. Ez elmondta, hogy egyszer panaszkodott Dalos Ilkának a férjére. Hogy az kocsmázik, kártyázik, menyecskék után fut. Mit csináljon?

— Könnyű ezen segíteni, — válaszolta a kuruzsló asszony. — *Adok egy port, az elmulasztja a kocsmázást, kártyázást, kóricálást.* Ha meg megbolondul a férjed, szólj a csendőröknek, ezek majd elviszik a bolondok házába.

Az asszony nem adta be a port, hanem kiöntötte. Ugylátszik, kuruzslószer nélkül is megjavult a férje.

Dalos Ilka ritkán fogadott el pénzt orvosságaiért. Ruhákat, elemózsiát vittek neki a paciensek. *Lakása tele van selyemmel. Amikor őrizetbe vették, 400 pengős selyemruha volt az öregasszonyon.* Ha vigyáz is arra, hogy pénzt ne fogadjon el, apró csalafintaságokra mindig kapható volt. Megállapították, hogy *patikában néhány pengőért vasbort vett, és mint csodaszert adta tovább 32 pengőért.* Egy paciensének pedig eladott borsos áron 110 aszpirint azzal, hogy ezt száz napig kell szednie. Isten tudja, milyen betegségre volt »csodaszer« az aszpirin.

A „bűbájos asszony"

— Miért bíztak maguk annyira Dalos Ilkában, hogy orvos helyett tőle kértek tanácsot? — kérdeztük ma jánoshalmi asszonyoktól.

— A háborúban kezdődött, — mesélte egy jómódú gazda felesége. — Akkoriban Ilka kint lakott a tanyán. Elmentünk hozzá. Én elmondtam, hogy a férjem az orosz fronton van, oszt nem ír. Egy másik elmondta, hogy a férje fogságba esett. A harmadik elpanaszolta, hogy semmi hírt nem kap az ura felől. Más asszony a fiát kereste. Volt olyan, aki azzal ment panaszra, hogy meghalt a férje, most mit csináljon. *Dalos Ilka meg mindenkit megnyugtatott.* Hogy ne féljen senki, ő éjszaka elrepült a tanyáról, ki a harcterekre, ki Szibériába, de még a halottakhoz is. Mi hittünk neki szentül. »Bűbájos« asszonynak gondoltuk. Oszt másnap újra összgyültünk nála és ő mondta a férfiak üzeneteit. Hogy az én férjem írt ugyan, de olyan helyen van, ahonnan még a repülőgép sem tud elszállni, hát még a posta... A szomszédasszonynak elmesélte, hogy beszélt az urával. Szibériában van, egy ólombányában dolgozik, nincs jó dolga, de folyton a feleségére gondol. A harmadiknak megmondta: meghalt az ura, azért nincs felőle semmi hír. Az özvegyet megnyugtatta: beszélt halott férjével, üzeni, hogy menjen csak nyugodtan férjhez. Mindenki hitt neki, mindenki szerette és ha azt mondta, hogy ő jobb orvos bárkinél, persze, hogy ezt is elhittük neki...

A kuruzsló elfogatása előtt néhány nappal történt a következő eset: A csendőrök bizalmas jelentést kaptak: *egy fiatalasszony haldoklik, Dalos Ilka az orvosa.* Kimentek hozzá. Dalos Ilka ép be akart menni a házba, amikor a csendőrök odaértek. Nem engedték be. Maradjon csak az udvaron. Mi baja? — kérdezték a beteg asszonytól, aki már mozdulni sem tudott. *Tüdőbeteg. Ki gyógyítja? Orvos. Hát Dalos Ilka? Az nem. Hazudik jóasszony?* Nem! No jó, jöjjön be Dalos Ilka! Maga gyógyítja, úgy-e? Ha megkért... És néhányperces vizsgálódás után *megtalálták az orvos által előírt orvosságokat a szekrény alatt a piszokban, felbontatlanul, a szekrény tetején pedig ott álltak a kuruzslónő kenőcsei, porai.* Ez az asszony még ma is élet-halál között fekszik, Dalos Ilka ellen emiatt is folyik az eljárás.

A Vadkecel

Gyerünk ki a Vadkecelre. Hatalmas sártenger közepén áll a kuruzsló háza. Üres. Csak egy kutya vonít az udvar közepén. Mondják: a férje ott van a szomszéd uccában a rokonoknál. Itt meg is találjuk Dalos Szabót, meg Hevesiné leányát, fiát, vejét.

— Faluhelyen mindig nagy hűhajt csapnak, — véli Dalos Ilka családja — rákajátanak az emberre mindent, oszt irkic-birkic az egész. Annyi van az egészben, hogyhát öregember többet tud, mint a fiatalja. Hát imádsággal gyógyított, mi van abban, ha rákérték? A kisgyerekek szemverésben vannak, meg ha meghibban a derekuk, hát szaladtak ide.

— Orvosságot adott?

— Csak szentült vizet.

— És pénzt, meg mást kapott?

— Arrul mi nem beszélhetünk... De az egészet a Nagy Péterné találta ki. Miért? Azt csak ű tudja. Olyan is az az asszony. Egyszer mezteIenül szaladgált a tanya körül. Nem azért, mintha nagyon tökéletes lenne az eszefeje.

A husvéti ünnepek után folytatódik a szélesköru nyomozás. A Tiszazugban és a Köröszugban úgy derültek ki a mérgezések, hogy exhumálással kezdődött a nyomozás. Jánoshalmán megmentettek egy egészséges embert és ezután következnek az exhumálások.

Szőke Imre

Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyakori feltolódása, hát- és derékfájás ellen a természetadta **»Ferenc József«** keserűvíz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyujt.

Kialakulnak a BNV végleges körvonalai

(Saját tudósítónktól.) A *Nemzetközi Vásáron* teljes erővel folyik a munka, de az egyes csarnokok külső képe még annyira kialakulatlan, hogy el se hinné az avatatlan látogató, hogy ez a deszka-, gerenda-, festék- és bádogkaosz nyolc nap alatt oly szép rendbe fog felsorakozni, mint amilyennek a vásári látogatók hosszú évek óta megszokták. Harminc év óta mindig az utolsó pillanatig lázasan folyik a munka, de a kiállítók és a személyzet együttes lelkes buzgalma a *megnyitás óráját mindig rendet teremtett.*

Ebben az esztendőben talán azért több az izgalom és tennivaló, mert a vásár vezetősége sok újítást vezetett be. Így a textilipar, amely évek óta az Iparcsarnokban volt elhelyezve, mingyárt a bejáratnál kapott egy hatalmas külön csarnokot és még két nagy épületet. Az Iparcsarnokban a gépipart, villamossági ipart, bútor- és lakásipart és még néhány ezekkel rokon ipart helyezett el az idén a vezetőség.

A zenepavillont megfelelően átépítve a magyar gyáripar arra használja fel, hogy a külső, hengeralakúra készített falán változatosan, dekoratív formában, grafikonok útján ismerteti a magyar ipartermelés főbb adatait. A gyáripari pavillon közelében lesz a balodalon *Olaszország, Ausztria, Lengyelország, Franciaország és Egyiptom* kiállítása, majd folytatólag az élelmiszeripar. Külön szép nagy hely jutott az Iparcsarnok mögött az állandó Kiscsarnokban a *kisiparnak.* Ugyanitt lesz elhelyezve az útépítést ismertető rész. A vásár külső képét fogja élénkíteni, hogy a télen megtartott építőművészeti pályázat eredménye gyanánt a modern magyaros vásárépítészeti stílus kísérletei is helyet fognak kapni.

Lengyel Géza, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének titkára, a vásár előkészületeiről ma előadást tartott a rádióban.

A Budapesti Nemzetközi Vásáron a dolgok természetes fejlődésének megfelelően, egyre jobban érvényesül a magyar ipar, amelynek a vásár ma valóságos seregszemléje. Két év óta a vásár elnökségének élén, a kamara elnöke: *Éber* Antal mellett ott áll a GyOSz elnöke, *Chorin* Ferenc is.

Budának 34, Pestnek 52 és Budapestnek 14 díszpolgára volt

A magyar főváros összeállította „legnagyobb" polgárainak pontos listáját

(Saját tudósítónktól.) Budapest városa már huszonegy év óta adja ki hivatalos folyóiratát, a *Városi Szemlét*, amelyben összegyüjti a város életére vonatkozó fontos adatokat. A magyar főváros lapjában dr. *Wildner* Ödön most érdekes kérdést vetett fel: *kiket tartott érdemesnek Budapest arra, hogy díszpolgárává válassza meg őket.* A lista érdekes és siessünk hozzátenni, hogy *minden díszpolgárra nem lehetünk valami nagyon büszkék.* Bőven akadnak olyan díszpolgárok, akiket *ránk kényszerítettek.* A bécsi önkényes kormányzat diktálta, hogy *Budapest és Magyarország legnagyobb ellenségeit tüntesse ki a magyar főváros.*

Mit jelentett a polgárjog?

A városi polgári kiváltságok korszakában nemcsak díszes formalitást, hanem *anyagiakban is nyilvánuló jogokat és értékeket jelentett a közösség elismerése.*

A régi városi polgárjogot sokszor emlegetik, de ennek lényegével kevesen vannak tisztában. Aki a szabadkirályi városokban megkapta a polgárjogot, *részesévé vált a negyedik országos rend polgári indigenátusának,* tagjává vált a községnek, amely a nemességet a királytól nyerte, tehát szabad emberré vált és csak a királytól, mint földesúrtól függött.

Buda és Pest úgynevezett tárnoki városok voltak. A városi magisztrátusok, vagy a város bírájának döntései ellen Buda és Pest polgárai a tárnokmesterhez fordultak. A polgárt jogos ítélet nélkül sem személyében, sem vagyonában megsérteni nem lehetett, nem volt szabad jogtalanul letartóztatni és vérdíj tekintetében egyenlő volt a nemes emberrel, *száz forint fizetése ellenében megmaradtak kiváltságai.* A polgár marhája, járműve és saját portékája után sem vámot, sem harmincadot nem fizetett. *Polgári hivatalokat csak polgár viselhetett,* italmérési joggal rendelkezett, városa és két udvari tanácsos ajánlatára a nemesi rendbe is bejuthatott. Akinek nem volt polgárjoga, azt csak »*lakosnak*« — Inwohner — vagy *zsellérnek* tekintették.

A francia forradalom hatása alatt a polgári kiváltságokat nálunk is kikezdték és *az 1848-as forradalom a polgári előjogokat is eltörölte.* Ennek ellenére még *1867-ig adományoztak polgárjogot.* Természetesen ez már csak üres cím volt. 1873-ig tartott a régi dicsőség utolsó előnye: *a sajáttermésű bor kimérésének a joga.* Az italmérési jog állami szabályozása azonban ezt is elvette.

Grátiszpolgárok és gyászdíszpolgárok

A díszpolgárság egyik formája az volt, hogy a városi érdekek közül szerzett érdemek jutalmául *elengedték a város kötelékébe való felvétel díját.* Ez a *grátiszpolgárság* a díszpolgárság elődje.

Ilyenek lettek gróf *Esterházy* Ferenc kancellár 1753-ban, *Bolla* Antal Pest megye mérnöke, aki Pestet is felmérte és a Fővárosi Múzeumban őrzött nagy alaprajzot és határtérképet színezve kiadta. 1791-ben érte ez a kitüntetés. *Ürményi* József királyi személynök egy évvel később, *Ürményi* Bernát helytartó tanácsos a rákövetkező évben lett grátiszpolgár. *Szentgyörgyi Horváth* József, akinek családjáé volt a budai Horváth-kert, 1821-ben kapta meg ezt a kitüntetést. 1826-ban *Windisch* Lipót és *Böhm* Károly koleraorvos lesz grátiszpolgár.

Buda rosszabb helyzetben volt, mint Pest. *A királyi biztos eltiltotta a várost a polgárdíj elengedésétől azzal az indokolással, hogy a város helytelenül gazdálkodott.*

A gyászdíszpolgárok azok voltak, akiket *1849 és 1867 között a városra rátukmált községtanács választott meg.* Haynau, Jellasich és Paskievics díszpolgárságára igazán nem lehetünk büszkék.

A díszpolgároknak eleinte a város a címerével és körrajzával ellátott egyszerű írott vagy nyomtatott oklevelet szolgáltattak át, később pergamentpapírra rajzolták és ezüst díszű bársonytokban helyezték el az okmányt. Az oklevelek azután mindinkább művésziesebbek lettek, legújabban a Székesfővárosi Iparrajziskola művészi módon állítja elő őket. *Az abszolutizmus ideje alatt kétfejű sas lebegett az okmány fölött,* és német nyelven állították ki. Az első ilyet *Lónyay* János helytartó-tanácsos, az árvízi rekonstrukciós biztos kapta.

Buda harmincnégy polgárt tüntetett ki

Buda díszpolgárságait 1830 és 1872 között adományozták. Az első *Mérey* Sándor királyi biztos kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, pozsonyi főispán, majd helytartó tanácsi alelnök és királyi személynök, valamint *pesti háztulajdonos* volt.

A második *Esterházy* Pál herceg, 1834-ben lett díszpolgár. Annakidején londoni nagykövet volt, Magyarország legnagyobb földbirtokosa és úgy élt mint egy fejedelem. Különösen *a művészeteket pártolta.* Hatalmas képtárát Bécsből Pestre helyezte át és megnyitotta a közönség előtt. Később a képtárt 1,100.000 forintért örökösétől megvette a magyar állam. Ez a képtár az alapja az Országos Képtárnak és a későbbi Szépművészeti Múzeumnak. Esterházy Pál az első független minisztériumban külügyminiszter volt.

Sina Simon báró a görög származású bankár azért lett díszpolgár, mert az 1838-iki nagy árvízkárosultjainak javára *400.000 forintot adományozott.*

Báró *Eötvös* Ignác tánokmesteri működéséért kapta a kitüntetést. Báró *Dietrich* Manó mint a Mária Terézia Rend vitéze kapta még meg ezt a kitüntetést. *Bezerédj* István, a reform országgyűlésnek kiváló ellenzéki szónoka nemeslelkű szociálpolitikus, *Deák* Ferenc a haza bölcse, báró *Eötvös* József, *Klauzál* Gábor, *Szemere* Bertalan, *Szentkirályi* Móric az ellenzék vezérharcosa, *mind olyan emberek, akikre méltán büszkék lehetünk.*

Ebben az időben *Zsedényi Eduard az egyedüli konzervatív kormánytámogató, aki Buda díszpolgárává választott.*

Külkey Henrik ügyvéd 1846-ban azért lett díszpolgár, mert vagyonát a jótékony intézetekre hagyta, később Pest is megválasztotta »katonai« érdemeiül díszpolgárnak.

Szentiványi Vince királyi biztosi működéséért még 1846-ban lett díszpolgár, de *őt is gyászdíszpolgárnak tarthatjuk,* mert később az abszolutizmus alatt tartományi főbiztos lett.

Török Bálint királyi biztosi működéséért kapta a kitüntetést. Érdekes dr. *Stáhly* Ignác, dr. *Steinmosler* és dr. *Würtler* díszpolgársága, valamennyien azért lettek díszpolgárok, mert *József nádort kezelték,* a népszerű nádor azonban nemsokára meghalt. *Stáhly* Ignác különben kora leghíresebb gyakorló orvosa volt és a Rókus-kórház melletti uccát róla nevezték el.

Kik voltak a gyászdíszmagyarok?

Gróf *Grünne* Károly, báró *Haynau* Gyula és *Schwartzenberg* Félix herceg 1850 március 4-ikén lettek Buda díszpolgárai. Ezzel kezdődött meg a gyászdíszpolgárok hosszú sorozata. Gróf *Grünne* a kamarilla erős oszlopa, *Haynau* a bresciai hiéna, *Schwartzenberg* az osztrák abszolutizmus miniszterelnöke. Utánuk *O'Donner* Miksa őrnagy és *Ettenreich* József bécsi mészáros azért lettek díszpolgárok, mert megakadályozták Bécsben a király ellen tervezett merényletet.

Báró *Bach* Sándor a Bach-huszárok főnöke, a magyarországi abszolutisztikus uralom főszervezője. *Geiringer* Károly, aki Bach szellemét síma modorban folytatta.

Pálffy Móric, Haynau szárnysegédje, báró *Forgách* Antal muszkavezető, *Pápay* István a királyi polgári kabinetiroda befolyásos főnöke, *Prividzer* István a fiumei kereskedelmi törvényszék elnöke a provizórium alatt helytartótanácsos, mind díszpolgárok lettek.

Ugyanebben az időben kapott díszpolgárságot *Zichy* Hermann gróf főkancellár, *Beke* Kálmán alkancellár és gróf *Coronini-Cronberg* János, a magyar főváros hadiparancsnoka.

Érdekes, hogy 1863-ban *a politikától teljesen függetlenül díszpolgárrá választották Ganz Ábrahámot,* aki Svájcból mint vasöntőmunkás vándorolt be, majd később ő készítette a Lánchíd vastartóit és a szegedi vasúti híd oszlopait. Hamarosan feltalálta a kéregöntésű vasúti kereket és a kis budai műhelyből Magyarország egyik legnagyobb iparvállalata lett. Nem ipari, hanem *jótékonysági érdemei miatt lett díszpolgár.* A tisztes ipar annakidején még nem volt szalónképes, — ahogy Wildner Ödön megjegyzi.

Állítólag voltak még más díszpolgárok is, de ezeknek a neve *nem szerepel a hivatalos iratokban.* Igy bizonyos, hogy gróf *Széchenyi* Istvánt és *Mayer* Ferencet megválasztotta Buda díszpolgárává. Előkerült is a díszpolgári oklevél, *csak a hivatalos jegyzőkönyvekben nincs feltüntetve a kitüntetés. Mayer* Ferenc altábornagy volt és 5 alapította az első fiúárvaházat.

Pest 52 díszpolgárral büszkélkedett

Pesten nem kevesebb, mint *52 díszpolgárt tud felmutatni.* Ezek a következők: gróf *Brunswick* József tárnokmester, *Brunswick* Teréz nagybátyja. Gróf *Cziráky* Antal Mózes országbíró, a bécsi titkos tanács tagja és *Mérey* Sándor királyi biztos.

Lónyay János kapta az első magyarszövegű díszpolgári levelet, mint árvízi királyi biztos. Ugyanezen a címen lettek díszpolgárok *Feiler* Ferenc derék osztrák nagykereskedő, aki nemcsak résztvett a mentésben, hanem Bécsben pénzadományokat gyüjtött a károsultaknak. Gróf *Festetics* Gusztáv, *Füskuti Landerer* Lajos, *Klee* József, *Sprenger* Pál, *Wisgrill* Mátyás, *Saphir* Móric német ujságíró, *Scherz* Fülöp pozsonyi gyáros, *Bauerle* Adolf, a Wiener Allgemeine Theaterzeitung szerkesztője, gróf *Zichy* Károly, báró *Podmaniczky* János, gróf *Szapáry* Ferenc, gróf *Dessewffy* Aurél, *Krainik* Imre, báró *Dietrich* Manó, *Schmeling* Károly altábornagy, gróf *Vécsey* Agoston és *Czapka* Ferenc lettek díszpolgárok a mentés körüli érdemeikért. Érdekes, hogy báró *Wesselényi* Miklós, az »árvízi hajós«, a mentés lelke volt, de csak *több mint négy év mulva kapta meg pestmegyei koszorúját.*

Liszt Ferenc azért lett díszpolgár, mert *hangversenye jövedelmét adta az árvízkárosultaknak. Hild* József pedig, a nagyhírű építész elkészítette Pest árvízutáni szabályozási tervét.

Báró *Léderer* Ignác, báró *Paccassi* János, *Duodó* Alajos őrnagy »katonai érdemeikért« kapták a kitüntetést.

Petricsevics Horváth Lázár, mint *Széplaki P. Horváth* írogatott, Petőfi őt szerkesztette ki a »Lázárok Lázárja« versében, de azért megkapta Pest díszpolgárságát. Ugyanilyen címen jutott hozzá *Szentiványi* Vince is.

Marastoni Jakab művészi tevékenységeért lett díszpolgár. A velencei születésü festő Pesten festészeti iskolát nyitott.

Pestnek is volt egy csomó gyász-díszmagyarja, *Haynau, Jellachich, Paskievics, Radeczky, Windischgraetz, Grüne* Károly, *Lichtenstein* Ferenc, herceg *Schwarzenberg* a tomboló abszolutizmus idejében lettek díszpolgárok. Kissé később báró *Bach* Sándor, *Geringer* Károly, *O'Donnel* Miksa és *Ettenreich* József I. Ferenc megmentésért, gróf *Leiningen* Keresztély, báró *Hauer* István, báró *Hess* Henrik, báró *Kempel* János, Erzsébet királyné szerencsés születése alkalmából lettek Pest díszpolgárai.

Lengyel Miklós azért kapta, mert a Rókus-kórház előtti szobrot felállította. Az egri kanonok ezt a szobrot eredetileg Eger városának szánta.

Az idősebb gróf *Andrássy* Gyula zárta le a pesti díszpolgárok sorát.

Budapest megelégedett 14 díszpolgárral

Az egyesített Budapest díszpolgárai mind kiváló egyéniségek. A sort megkezdte *Munkácsy Mihály,* folytatta *Simor* János bíboros hercegprímás, azután *Baross* Gábor következett.

Kossuth Lajos 1892-ben lett díszpolgár. Egy évre rá *Jókai* Mór, majd *Wekerle* Sándor, *Kamermayer* Károly polgármester, *Bánffy* Dezső, *Fehérváry* Géza következtek, *Kleh* István, mint a törvényhatóság tagja szerzett érdemeket, ifj. gróf *Andrássy* Gyula 1910-ben követte apját a díszpolgárok sorában.

1918-ban *Vázsonyi* Vilmos, 1921-ben gróf *Apponyi* Albert s 1933-ban *Herczeg* Ferenc lett Budapest díszpolgára.

Ezzel le is zárul a sor. *Wildner* Ödön tanulmánya ezzel még nem ér véget. Az országgyűlési és törvényhatósági mandátumokat is, mint kitüntetéseket tünteti fel, sőt az ünnepélyes ovációkat is felsorolja és nem feledkezik meg még a kegyeleti tényekről sem.

Budapest hálás volt nagy fiainak, néha azonban *a nagyságot túlságosan a napi politika megítélése szerint adagolta.*

Paizs Ödön

Kedvezményes fürdőjegyek:

	Pénztár:	Nálunk:
Erzsébet-sósfürdő	2.— P	1.60 P
Gellért-gőzfürdő	1.60 P	1.36 P
Gellért pezsgő (Kabin v. szekrény külön)	1.20 P	1.06 P
Hungária gőz	1.— P	0.80 P
Hungária gőz uzsonnával	1.20 P	1.— P
Hungária kád	1.— P	0.80 P
Lukács iszap, gőz, kád	1.60 P	1.28 P
Lukács göngyölés	0.80 P	0.64 P
Rudas-uszoda kabinnal	1.20 P	1.— P
Rudas-uszoda szekrénnyel	0.80 P	0.68 P
Széchenyi gőz	1.60 P	1.36 P
Széchenyi szalónkád	1.60 P	1.36 P
Széchenyi kád	1.30 P	1.10 P
Széchenyi népfürdő	0.80 P	0.68 P

Kapható: AZ EST-lapok jegypénztáránál
VII., Erzsébet körút 18—20
és az alábbi helyeken:
Toldi Lajos, II., Fő u. 2, „Collector" IV., Eötvös tér 2
Konzert rt. IV., Váci ucca 23
Gereben, V., Vilmos császár út 62.

M.D.K.

Marastoni Jakab, fényképész, 1804-1860

Kossuth legrégebbi és bizonyára első daguerreotip arcképét ő készitette. A lamez elpusztult, de fenn maradt egy fényképmásolata. Kossuth sógora, Ruttkay József és both Pát társaságában van lefényképezve. Csoportkép akkor még ritka. A fénykép a Magy. Tört képcsarnokban van. 1841. júl. 14 után készült. 198.o.

Fejős Imre: Kossuth Fényképei. 197.o.

Folia Archaeologica. VIII. 1956. Bp. "Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1956

MDK

Marastoni, G. 1847.

Kossuth Lajos, vf.

Csányi Ernst iparm. 39. o.

Marastoni Jakab
festő

M.D.K.

Két zsánerképe.

Telepy Katalin: A debreceni Déri Múzeum képtára
Miskolc-et, 1960. október – 19 lap.

MDK

Marastoni Jakab, 1804-60

Női arckép, of.

Gr. Bethlen Ferenc arcképe, of.

M. Studio 2. sukc. 1921.

19 1.

Tárogató.

x* Ő csász. kir. Felségének a Császárnénak szülését, a mint a távirati tudósitás megérkezik, tüstént ágyu-dörgés fogja hirdetni a budai várfalakról, ha főherczeg születik 101, a főherczegnőt 21 lövéssel.

x* Sok érdekes iskolai ujság birtokába jutottunk teljesen biztos kutforrásból, s annál örömestebb közöljük azokat, minthogy mind jó hirt hoznak :

x* *Tatán* és környékén az ujabb iskolai szervezés korában legtöbb tétetett mind haladásra, mind gyarapodásra nézve a népnevelés ügyében. — A vasárnapi iskola dicséretes sikerrel működik. A leánykák nemcsak irni, olvasni stb. hanem *kézimunkákat* is tanulnak. (Igy van helyesen.) A derék város pedig méltán elismert fáradozását a tanitónak, a vasárnapi oktatásért külön 100 pfttal dijazza. A zsidó község iskolája is igen virágzó állapotban van, s mind ezen haladást nagyrészben a tatai plébános *Winterl Antal* ur lelkes buzgalmának tulajdonitja a vidék. — Nem is tehet ez ügyben senki többet, mint az életrevaló lelkészek józan buzgolkodása.

x* *Mooron* a község egészen uj iskolaházat épitett, a jövő tavasszal pedig a régit hozza rendbe, mellyet még egy tanteremmel is megtoldani szándékozik, — a segédtanitó fizetését 100 pftra emelte, a tanitóét pedig váltó pénzből ezüstre emelte. — Meglássák a derék szülők, hogy soha sem veteményeztek még olly magot, melly ennél kedvesebb gyümölcsöt teremne nekik.

x* *Alsó Alapon* is szép iskolát épitettek a birtokosok, mindennel jól ellátták és rendes tanitójok van. Nagyon jó hogy már van, kár hogy még nem volt.

x* A *nemzeti casino* jan. 28-án tartotta közgyülését. Jelenleg 325 tagja van. Igazgatókul gr. *Károlyi* György, *Ürményi* József és *Zsivora* György választattak, *Sebők* Károly gazda-igazgató urnak jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott buzgó hivatal viseléséért, mellyből ez uttal kilépett.

x* A festész-akademia termeiben tartatni szokott ugy nevezett Marasztoni-bálok az idén is a legélénkebb s legcsinosabbaknak mutatkoznak az elsőről itélve, melly vigan tartatott meg, még kettő van hátra, s farsang két utolsó szombatjára esnek.

x* A *kecskeméti* izrael. község igen alkalmas iskolaépületet szerzett, abban egy előkészitő és három elemi osztályt állitott föl s még egy *kereskedelmi* és *iparosztályt* kapcsol hozzá. Tanitóit 500 pf évi dijjal s szállásbérrel látja el, czélszerü taneszközökről is gondoskodik. — Szinte illy példány iskolát állitott föl a *moori* izrael. község is egy *előkészitő* és 3 rendes elemi osztálylyal. A *miskolczi* izr. iskola is négy osztálylyal példányul szolgálhat sok községnek, valamint a *székesfehérvári* és a *szentesi* izrael. iskola is. A *tatait* már emlitettük. *Esztergomban, Egerben* és *Váczon* jelenleg van rendezés alatt az izraelita iskola. Általában azt kell dicsérőleg felemliteni, hogy az izraeliták aránylag legtöbbet költenek hazánkban gyermekeik nevelésére. Annál örömestebb közöljük ezen dicséretes adatokat, minthogy azok teljesen mentek a felekezetes részrehajlástól, olly cath. lelkész tollából származván, kinek bőven van alkalma iskoláink állapotát közelről szemlélni, összehasonlitani s megitélni.

x* Ezután a *segédtanitók*, kik a preparandiát jó sikerrel elvégezték, katonamentesek, ha az illető esperesektől alkalmazási oklevelet nyernek, tanitóul pedig senki sem fog alkalmaztatni ha a prep. vizsgálatot ki nem állotta, kik már eddigelé alkalmazva vannak három év alatt tartoznak kiállani a vizsgát — ellenben elmozdittatnak. Érdemes tanitók azonban a helytartótanács által fölmenthetők ezen kötelezettség alól. Minden évben kétszer fognak tartatni e *vizsgák*. Reméljük minden néptanitó ugy hozzá készül jó eleve, hogy bátran kiáll a *mediumra* és dicsérettel megáll helyén.

x* *Egy alföldi nagy városban* a kereskedői testület választmánya egy tanuló gyakorlati képességét vizsgálván meg, *kamat számitást* adott fel neki kiszámitás végett, a fiatal ember járatlan lévén ezen számadásban megrovatott, s főnöke ki akarván őt menteni, azzal támogatta az ügyet, hogy azon okból nem tanultatta vele a kamatszámitás nemét, mivel minden időben megtalálhatja azt a *kalendáriumban*, s mig ott feltalálható, nincs kereskedőnek ezen számadás megtanulására szüksége. — Nagyra *nőjjék ides* principalis ur, s minél előbb *nyomódjék a kipe* valamelyik *kipes* kalendáriom *ritkaságai* közé.

oo. A *Balaton* valahára befagyott, s halászhatóvá vált. A nádaratás igen nagy nehézségekkel van ez idén összekötve, mert a viz nagy mértékben beáradt, s a mult évi torzs (tarló) a ruhát is szerfelett rongálja, s az aratást annyira hátráltatja, hogy egy ember naponta nem képes 25—30 kévénél többet gyüjteni.

oo. A mult hetekben egy litéri s egy szentkirályszabadjai lakos lett a mérsékletlen borital áldozata. Az első vizbe fult, a másik tántorgás közben ugy elesett, hogy azon helyen megütötte a guta, s rögtön meghalt.

*** Érdekes hogy több bécsi lap keresztboritékján millyen czimekkel tiszteli meg a pesti *nemzeti Casinót* : „an das löbliche Casino des Herrn Nemzeti“ (Nemzeti uram érdemes Casinójának) „Herrn Nemzeti's Casino“ „Seiner Wohlgeboren Herrn Nemzeti's Casino“ (Tekintetes Nemzeti ur Casinojának).

*** Lőcséről irják egy hallatlan esetét az embertelenségnek; Spiska István nemesi lakos lovaival és szánjával beledült egy mély gödörbe. Bacza Jakab beharóczi lakos azon ment épen üres szánnal, kit a szerencsétlen esdekelve kért, hogy segitse őt onnan kiszabaditani, vagy legalább adja tudtul a faluban balesetét, hogy mások jöjjenek segitségére s ez a szivtelen ember nem csak hogy ki nem segité onnan, de hirt sem adott róla, minélfogva a szegény ember két lova éjszaka megfagyott a gödörben.

*** Ungmegyében megszünt a marhavész; de még azért marhavásárok nem tartatnak.

*** Jó telünk van; hó és becsületes fagy, már a Duna jege is beállott. A kenyér ára erősen száll alá a pesti piaczon.

x* Érdekesnek tartjuk olvasóinkkal közölni *Gömöry Frigyes* leveléből, *Kecskemétről*, mellyben egy névtelen levelezőt czáfol a „Pesti Naplóban, azon sorokat, mellyek a kecskeméti magyar nőkre vonatkoznak : „Jeles magyar hölgyeink miveletlenségén történt megbotránkozásra bátran elmondhatjuk : vak itél a szinekről. Tanuljuk előbb megismerni őket, s azután törjünk pálczát fölöttük. Ne adjunk hitelt egy-két bukott szerelmi hős setét rágalmainak, s ne áltassuk magunkat, mintha a házi gazdasszonykodással egy fedél alatt a müveltség meg nem férhetne. Igaz : hogy ők a tarhonyakészitést és tyuküttetést is értik s korán sem szükölik és keserültetik meg övéikkel a szakácsné bérét, hanem magok nyulnak a dologhoz, s éléstáraik rendezett tömöttségben diszlenek akkor, midőn számtalan, nagy uri hölgyet alakoskodók kamaráiban egypár kidült oldalu topánon rágódik az elkárhozott egér-család. — Egyébiránt a mi nővilágunk tökéletesen ismeri a magyar irodalmat minden ágazataiban. Koszorus költőink művei kedves igényletté váltanak szellemiségök magasztositására; csak ne boszankodjunk : hogy akármelly irodalmi kufarczterményt előfizetéseik által föl nem karolnak, s a ponyvairodalom parányait épen nem ismerik. Nem minden nő állithat saját könyvtárat; de azért vannak módok olvasmányul a jelesebb müveket megszerezhetni.“ E szerint tehát a kecskeméti nők valóságos tüzről pattant derék magyar gazdasszonyok, a miben sohasem kételkedtünk, valamint abban sem, hogy mikor idejök engedi, szeretik a jó olvasmányt.

— Január 28-án a budai evang. egyházközség convent-határzatánál fogva Láng Adolf, hitjelölt ur, káplánnak és leánytanitónak választatott. Emlitett tanitó működését a szokott tantárgyakban, ének és rajzolásban a február 1. beálló második iskolai félévvel megkezdendi, mi az illető t. szülőknek és gyámoknak ezennel szives figyelmébe ajánltatik.

Szerkesztői könyvtár.

Buzgóság oltára. Imák és fohászok hiv keresztyének számára. Irta *Filep* Mihály. Miskolczon 1855. Ajánlásra méltó imakönyv, mellyben egyszerü, tiszta s erőteljes nyelven, igazi vallásos buzgóságból eredt imádságok vannak előadva, a hét minden napjaira, az élet minden viszonyára alkalmazva. Az imakönyv protestans hiveknek van ugyan szánva, de távol van mégis minden felekezeti kizárólagosságtól. A könyv a tárgynak megfelelő csinnal van kiállitva. Ára 1 pft.

Két halotti beszéd. 1) A halál mint az élet birálata. 2) A nő helye; hivatásának szépsége és fontossága. *Tompa* Mihálytól (1 Szathmáry Király Pál, II. Dráskóczy Sámuelné felett) Miskolczon 1855. Kiadja Fraenkel Bernát. — Országszerte tisztelt költőnk fényes tollával irt lélekemelő és megvigasztaló két beszéd a földi világ legkomolyabb osztályrészéről, a halálról, olly ékes prózában, mint minő szépek versei. Beszéd-irodalmunkra nézve szép nyeremény. Ára 20 pkr.

Magyar verstan. Irta *Gregust* Ágost. Kiadja a „Pesti Napló“ szerkesztője. Pesten 1854. — A Pesti Napló mult évi folyamában időszakonként megjelent egyes czikkeket itt összegyüjtve veszi az olvasó közönség egy szorgalommal és lelkiismeretesen dolgozott kis munkában, mellyben felhasználva látunk minden nevezetesb elméletet is, mit a magyar versirás körül eddig mások megállapitottak. Tanitóknak és öntanulóknak egyaránt ajánlható. Ára 24 pkr.

Gyakorlati Irályisme. A gymnasiumok magán és nyilvános használatára. Alkalmazva a tanrendszerhez. Irta *Sárváry* Béla, kegyesrendi áldor a pesti nagy gymnasium tanára. Pest, 1855. — Czélszerü kézikönyv a styl különféle nemeinek megismerésére s azok gyakorlására; valamint az életben előforduló irományok fogalmazására is utmutató. A IV. osztály számára van ugyan irva, de ugy alkalmazva, hogy minden felsőbb tanosztályban is használható legyen. Ára 30 pkr. (Kapható a szerzőnél, kegyesrendiek épületében és Eggenberger akad. könyvárusnál.)

Szerkesztői nyilt posta.

G—i V—s : A közlött tény igen dicséretes, de nézetünk szerint, nem hirlapi elismerés hanem szülei s nevelői méltánylás az ő legillőbb jutalma.

B—k. Ü—ny. — Ismét örökmozgony. Eddig bizonyosan észrevette ön, hogy a régiek már megelőzték önt. Mult számunkban a „Találmányok története“ czimü czikkben a *vizimalmok* között előkerül egy találmány, melly ön örök mozgonyával egészen megegyez.

dr. M. D. Az „epekór érdekében“ irt czikk lapunk körét tulhaladja.

Felelős szerkesztő : **Pákh Albert.**

Nyomtatja és kiadja **Landerer** és **Heckenast**, egyetem-utcza 4-ik szám alatt, Pesten.

Maraszeni Jarab

ajándékozzák a csepei ref. sz. ekklésiának a T. Szaplonczay örökösök. 1840.“

A tatárok által elpusztult faluk ismét felépültek lassan, a szegénység miatt, de már *Öszöd*- és *Andrásfalvakra* nem jutott lakó, s ezen neveket most már csak rétek és szántóföldek viselik.

Nevetlen vagy *Deákfalva*, nevét azon adomából tudjuk a nép szájából, hogy egykor Ulászló e helység mellett utazván el, kérdezte volna annak nevét Gödény bolondjától, mire ő naivságból vagy élczből nem tudni, azt válaszolá : „ez felséged, *Nevetlen falu*!“ ezen hirtelen ötlete tetszék Dobzse Lászlónak s e nevet parancsolta a falunak adni. *Deák* nevét a belőle származott *Deák* később *Szapolyai* családtól vehette.

Fertős-Almás f., nevét iszonyu fertős mocsárja és hajdan igen bőven termett almáitól nyerhette.

Kávás vagy *Deákvár* ingoványos feneketlen sáserdő közepett balra a Halmi mezővárosba vezető országuttól feküdt, hajdani helyét jelenleg csak zöld pázsitos dombocskák cserével benőve jelelik; nevét a Deák családtól kölcsönzé, kik egykoron birták azt; *Kávás* nevét talán szitakáva formájáért kaphatta.

Annyit még is emlit a hagyomány, hogy egy időben egy zsarnok lakott benne, ki az uton elvonuló vagyonosokat mindenökből kirabolván, a nőkön erőszakot tevén rettegteté e vidéket; a miért Isten ugy bünteté, hogy testéből kijövő férgek a legnagyobb óvatosság daczára is őt elevenen megemészték. Az országut jobb oldalán szinte apró cserés dombocskák vehetők észre a figyelmes fürkésző régiségbuvártól, melly helyen hajdan a vár *jégverme* állott s mellynek igazolására a mellette lévő tért *jégverem táblájának* nevezik most; a vár hátsó részén a hegy felé pedig volt a vár majorja vagy *akolja*, azon helyen jelenleg kis falucska létezik, melly most már

Akli nevet visel. Hogy a leirt vár körül nem egy csata és futás s ennek következtében pénz-elrejtések történtek, világosan tanusitja a sás és környékén sok izben talált kincsek, puskakovák és régi csákánynemü fegyverek.

Munkács, november 8-án 1854.

Osváth P.

Nehány szó „István bácsi“-ról.

A mult évben megjelent „István bácsi“ czimü népkönyv (irta *Majer* István) jelenleg számtalan példányban van elterjedve az országban. Érdekesnek tartjuk egyik legkedveltebb és nagy tapasztalásu népirónk nézeteit e munkáról közzé tenni. Tisztelt dolgozótársunk igy nyilatkozik :

„István bácsi“. Le a kalappal, és mély tiszteletbókot e könyv szerzőjének, ki népirónak született. A lefolyt 1854-dik évi magyar irodalomnak terméke ez, maga nemében eddigelé a legjelesebb, melly méltó is, hogy azon ritka szerencsében részesült, miszerint első kiadása mingyárt öt ezer példányban lett kinyomva. Nemcsak reménylhető pedig, sőt óhajtandó, hogy illy könyv több kiadást is érjen, és a nép kezében hazaszerte minden helységben, minden háznál feltaláltassék. Mert *Majer István* valóban lelkétől ihletett népszerető embereknek egyike, kire ráillik ama szentirási mondás : *„Őt nem láttátok és mégis szeretitek“*. (I. Pét. 1, 8.) De épen azért nem tiltjuk fáradságunkat, e megbecsülhetlen mű fölött némelly észrevételünket nyilvánitni. Általán magyarhoni népkönyv, melly a hazai összes alant-publikumnak van szánva, vallási felekezetnek szinét és nyomdokait, se czimén, se szövegében ne viselje. *István bácsi* e szabályt czimén megtartotta, de szövegében nem : mit tehát a 2-dik kiadásban, az egész könyv szövegén át megigazittatni kérnénk, vagy a czimen világosan kitétetni, hogy e könyv rom. cath. népnek való. Aztán : a *néma bünről* szóló czikket kihagyandónak vélnénk egészen, ellenben az erények közé elmulhatlanul beiktatandónak a *türelmességet*, mellyre hazánkban olly nagy szükség van. Ha e könyv igy tökélyesitve ki fog állittatni : akkor el merjük mondani, hogy népünk ne terheltessék agyon a mindenféle sok uj meg uj könyvekkel, mellyeket ha rátuszkolva megvásárol is, de olvasatlanul hágy heverni; — mert untig elég faluhelyeken, házaknál egy jó naptár mellé *István Bácsi*, sokszor ismétlendő olvasmányul; — iskolákba pedig kezdő tanulóknak *Erdélyi Péter* Fali olvasó-táblái és vezérkönyve, — ugymint a mellyek meghozzák magyar népnek a jövendő Isten országának kis kulcsait nagy időkig. Csak áruk még olcsóbra szállittassék, és (a mi legfőbb), legyen hozzájok mindenütt ember a gáton, — népszerető ügyes jó tanitók.

E. I. P.

Természettudományi tárgyak.

Időjóslat. Egy franczia földészeti társulat legutóbbi évkönyve következő időjárási rendszabályokat közöl :

Ha a hold délutáni négy óra és reggeli két óra közt lép valamellyik uj változásába, akkor szép meleg idő lesz nyárban, télben pedig erős hideg. Ha ellenben reggeli két és délutáni négy között lép az uj változásba, legyen az első vagy utolsó negyed, holdtölte, vagy ujhold, akkor változékony idő áll be.

Az emlitett társulat a szabályokat sok évi szorgalmas vigyázat utáu meri bátran kimondani. Mi is megkisérhetjük a nevezetes felfedezés valódiságát, csak a naptárakat kell nézegetnünk s minden hét esős, vagy száraz voltát feljegyeznünk.

*** Havannáhban egy orvos azt találta fel, hogy bizonyos kigyó mérgével az ott pusztitó sárga hideglelést épen ugy belehet oltani, mint a himlőt. A beoltásra könnyü láz következik, melly egészen a sárgaláz jelenségeivel áll be, hanem azután rögtön elmulik s a beoltott többé e ragályt meg nem kapja. Leginkább ajánlja a sárgalázt az, hogy a ki már egyszer a valódi sárgalázon átesett, a beoltásra sem kapja meg a szelidebb lázt mint a bennszületett kreol sem, ki annak nincs kitéve. Ez által sok ezernyi ezer élet lesz megóva. Ollyan érdem ám ez, mint azé, ki a puskaport feltalálta. Hajdan a himlő is olly halálos járvány volt, mint a kolera most, mig egy derék ember feltalálta a himlő beoltást s ezáltal megszabaditá az emberi nemet e rettentő csapástól. Az illyen ember neve aztán méltó hogy mindenki feljegyezze őt a kalendáriumába; irják Jenner-nek, olvasd pedig : Dsenner. A sárgaláz beoltását feltaláló neve még nem nyilvános.

Egyveleg.

x* A *„Ravennai viador“* czimü szindarab jó ideje már hogy mulattatja a bécsi közönséget mint rendkivül derék darab, s több fejtörésbe került a névtelen szerző kutatása, mint valamennyi *rebus* (képtalány) melly eddigelé megjelent. Most *Münchenben*, Bajorország fővárosában adják nagy tetszéssel, a hol azt is hallották, hogy rövid idő mulva a magyar nemzeti szinpadra fog kerülni, a min nagyon csudálkozik az „A. A. Zeitung“ s nem igen erősen látszik hinni, hogy nekünk nagyon megtetszenék az ő irány-szindarabjok. Majd meglássuk.

— *Uj ágyuk.* A francziák és angolok ki nem fogynak a romboló eszközök feltalálásában. Lyonban egy hires virágfestő egy ágyut talált fel, mellynek, mint mondják, semmi sem képes ellentállani, s melylyel még sötét éjjel is teljes biztossággal lehet czélba találni. A franczia hadügyminiszter s a tüzérigazgatóság elbámultak e találmányon. — Egy másik találmánynyal január 4-kén a londoni polytechnikai intézetben tettek kisérletet. S ez egy *gőz-ágyu*. Ennél a lőport vizgőz pótolja, mellynek roppant ereje mindenki előtt ismeretes. Ezzel 100 lövést lehet tenni egy percz alatt. Elsütéskor gyengébb a durranás, mint az eddigi ágyuknál, s a lőpor füstje helyett sziszegő gőzfelhőcskék sietnek a magasba.

— *Tulipán haszna.* A tulipánoknak, mellyeket diszvirágok gyanánt tenyésztünk kerteinkben, hazája Törökország, hol vadon tenyésznek. Azonban a növény virágát nem becsülik ott ollyan nagyra, mint nálunk; ott inkább a hagymájáért van kelete, mellyet a törökök ugy esznek, mint valami nyalánkságot, vagy főve, vagy sülve. A tulipánolajjal pedig ajkaikat s orczáikat szokták bekenni.

— Mannheimből (Németországból) irják, hogy oda egy erős szállitmány magyar bor érkezett meg s próbául árverésre bocsáttatott. — Különösen nagy kelete volt a vörös bornak, mellyet leginkább franczia kereskedők vettek. Az el nem adhatott készletet Amerikába szállitották.

Nemzeti szinészet.

JANUAR. I. Egressy vendégszereplései folyvást nagy közönséget vonnak szinházunkba, igy daczára a farsangi napoknak minden operai előadás nélkül is láthatunk elégszer tele szinházat. Tanuság belőle az, hogy közönségünk a jó drámát is épen ugy szereti, ha nem jobban, mint a dalmüket, s abban kell feltalálni szinházunknak valódi hivatását.

II. Vidéki dráma és opera. Vidéki városainkban, a mint a tapasztalás mutatja, az opera megölő betüje — nem a drámának — hanem a szinigazgatónak. A melly szinigazgató operára veti a fejét, az egyenes utján halad a megbukásnak. Igy jártak taval a kolozsvári, igy az aradi igazgatók. Egész évben fényes jövedelmeik voltak, egész járásuk, kelésük diadal-ut volt az országon keresztül, és utoljára minden magán- és közpártfogolás mellett eladósodva, megbukva kerültek vissza, zálogba hagyva imitt-amott kétségbeesett igazgatóikat. Ellenkezőleg Latabár, Pázmán, Szuper és az idei kolozsvári szinigazgatóság a dráma mellett híven megmaradva, tisztességesen, közhitelt birva váltak meg, és váratnak vissza rendes állomásaikra. A szinigazgatónak módjában áll közönségét alkotni és elrontani. Jó opera tartásához nagy segélyezés kell, a rosz opera pedig minden világi roszak között a legkevésbé kelendő.

III. Vas Gerebentől e napokban uj népszinmü fog adatni. „Alföldi kocsmáros“ czim alatt László jutalomjátékául, mellyre már előkészületek vannak téve.

IV. E héten Szigeti távozott el Szabadkára vendégszerepekre. Az ügyes szinigazgató Latabár, a szabadkai közönség buzgó pártolását azáltal igyekszik kiérdemelni, hogy még maga is állandóul közkedvességü tagokból álló társulatot szervezett; amellett a pesti nemzeti szinház legkedveltebb tagjait siet bemutatni. E hó közepén Jókainé fogja vendégszerepléseit megkezdeni ugyanott.

V. Az utolsó szinházi álarczos dalidóban nagy látványos álarczosmenet fog tartatni a velenczei kárneváli bohó diszmenetek mintájára.

Marastoni Jakab

Sopronban is időzve ott megfestette Tschurl György vaskereskedő és Ede fia arcképét. 1841-ben Sopron városa hivatalosan is vele festte meg diszterme számára Vá Vághy Ferenc polgármester portréját.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 7.l.

Marastoni Jakab
festő

A kecskeméti Murakőzy kiállítá-
son bemutatták, Murakőzy által
másolt Marastoni „Gőzögző" című
képet.

Telepy Katalin: Murakőzy János emlékkiállítása....
Művészet, 1971.augusztus - 31.oldal

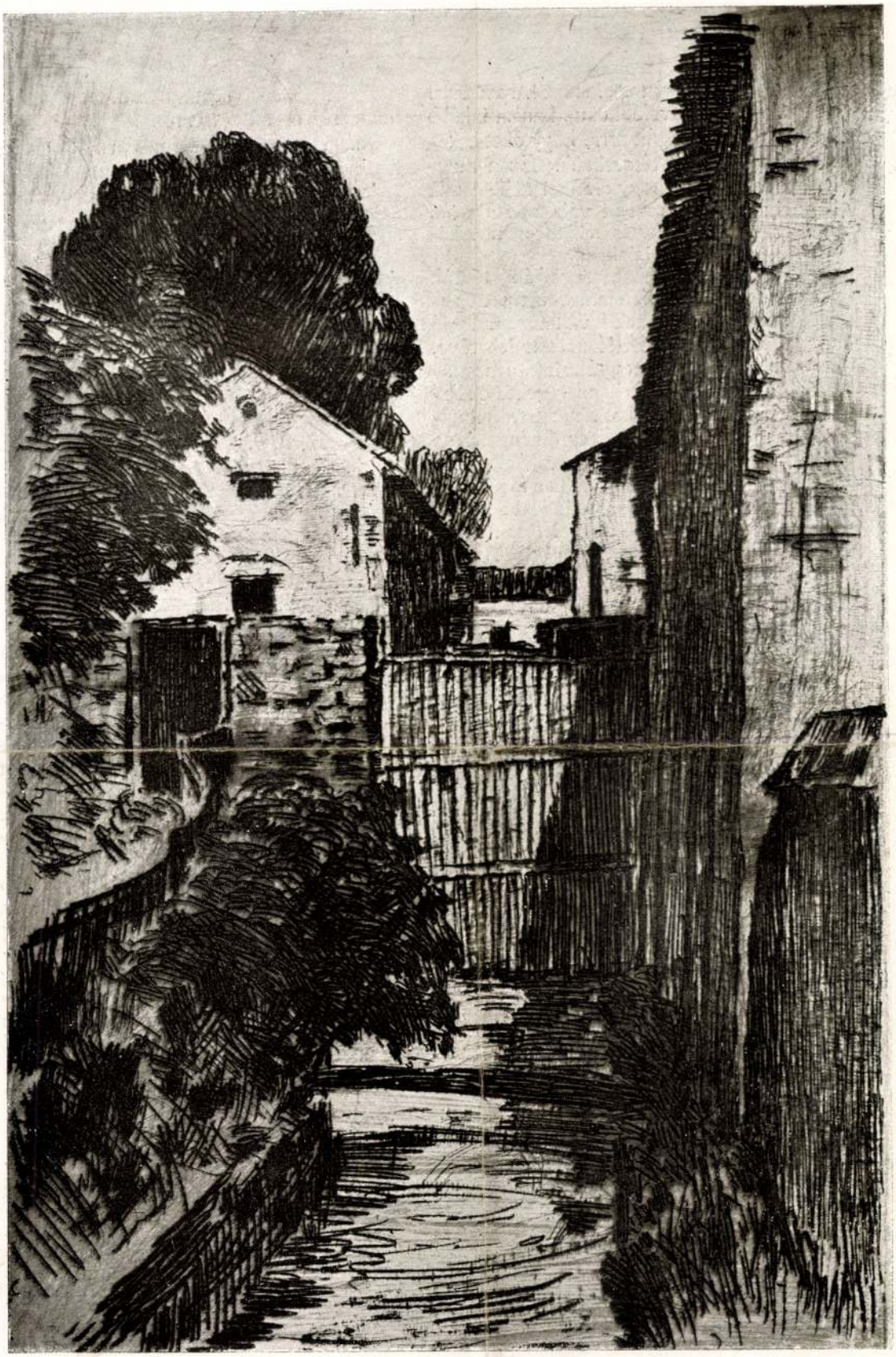

24. BOTTKA MIKLÓS: Körmöcbányai részlet. Rézkarc. A Szent-György-Czéh grafikai kiállitása.
Nicolaus Bottka: Detail aus Kremnitz. Graphische Ausstellung der Sankt-Georgs-Innung.

SZENT-GYÖRGY-CZÉH GRAFIKUS KIÁLLITÁSA

Graphiker-Ausstellung

Szóval az, hogy tagjainknak kárpótlással tartoznánk, nem valódi okul, hanem inkább csak ürügyül szolgált arra, hogy őket kellemes meglepetésbe részesitsük. Ez a meglepetés abban áll, hogy grafikai kiállitásunk bármely darabját szabad választás alapján minden ellenszolgáltatás nélkül ajándékképen ajánljuk fel tagjainknak.

Kérjük tagtársainkat, fogadják tőlünk szivesen ezt a szolgáltatást, melyet egyfelől Egyesületünknek változatlanul jó anyagi helyzete, másfelől az tett lehetővé, hogy kiállitó művésztagtársaink a legnagyobb szeretetreméltósággal igyekeztek kezünkre járni; hála és köszönet érte. Reméljük, hogy kiállitásunk eredményeképen tagtársaink között mind több grafikakedvelő akad, akik ugy járnak majd, mint a fogékonylelkü uriember, ki egyszer ajándékba kapott egy Szent-György-tallért és lelkes numizmatikus lett belőle.

49. TICHY GYULA: Tantalus. Rézkarc.
Julius Tichy: Tantalus. Radierung. — A Szent-György-Czéh grafikai kiállitása.

Ám szóljunk néhány szót a kiállitott művekről és művészekről.

Kiállitásunknak tulajdonképen történelmi része is van. Itt kerülnek bemutatásra először Marastoni Jakabnak és Szemlér Mihálynak rézkarcai, valamint Hegedüs Lászlónak egy eddig szintén ismeretlen rézkarca.

Marastoni Jakab jelentős szerepet játszik a magyar művészet történelmében. Működésének javarésze összeesik Széchényi idejével és ha ő nem is volt az a providenciális férfiu, aki képzőművészetünket hivatva lett volna megteremteni — ily férfiu t. i. egyáltalán nem akadt — a szabadságharc előtti fővárosi művészeti élet mégis csak az ő nevéhez, az ő képzőművészeti akadémiájához fűződik.

„A nagy-hid-utca egyik diszes épületében — irja róla Szana Tamás — szemelt ki helyiséget magának s annak harmadik emeletén csakhamar meg is nyitotta nagy gonddal és költséggel felszerelt festőakadémiáját. Az iskola kilenc termében a művészeti oktatás segédeszközei: mintarajzok s a festészet remekeinek másolatai voltak elhelyezve, mig a felülről világitott nagy termet épitészeti minták, szobrok és dombormüvek gipszöntvényei tették valóságos kis muzeummá. Mindezeket nagy gonddal és körültekintéssel Olaszországban szerezte össze Marastoni. Beszélték, hogy akadémiájának berendezése tizezer forintba került, ami abban az időben, különösen művészeti célokra forditva, nagyon jelentékeny összegnek nevezhető. A pesti közönség valóságos ünnepéllyé avatta az akadémia megnyitását, Pest városa pedig tiszteletbeli tagjává választotta a művészt, ki iskolájában a szegénysorsu fiuknak ingyen igért oktatást. Ezzel azonban vége is szakadt az érdeklődésnek. Marastoni 39 tanitványa közül mindjárt az első időkben csak tiz fizetett tandijat s a vállalkozó művésznek csakhamar be kellett látnia, hogy Pesten még nem érkezett el az ideje a festészakadémia alapitásának. Iskoláját csak áldozatok árán tudta fentartani . . ."

Marastoni nem volt elhatárolt művészi egyéniség; a biedermeyer-kor,

Marastoni Jakab, festő

Honderü, 1847. II. 477.

Heti szemle

Marastoni Jakab festö.

Pesther Handlungszeitung.1840.V.20.

143.1.

Budapest.

Corvina.1922.
Olasz kultura Erdélyben a XVI.sz.ban.
48-51.l.

Marastoni Jakab festö.

/mint daguerotip arckép
készitö./

Pesther Handlungszeitung. 1843. márc. 11.
58. l.

natürliches Spiel, durch den herrlichen Vortrag der von ihm eingelegten Lieder, schon an diesem ersten Abend reichlichen Beifall, der sich wol bei seinen künftigen Gastspielen noch immer steigern dürfte, besonders in Stüken, wo Hrn. Marchion Gelegenheit gegeben ist, mehrere Lieder einzulegen, in deren Vortrage ihm wol Niemand den ersten Rang streitig machen wird. Sehr begierig sind wir auf die Rolle des Iwanoff, in „Czaar und Zimmermann", deren Durchführung von einem Spieltener, wie Hr. M., gewiß nur in vortrefflicher Weise zu erwarten steht. — Dem. Wölfle (Chonchon) hatte einige recht gelungene Momente, besonders zeigte sie eine Virtuosität, hinsichtlich der Toilette. — Von Dem. Bruckbrau (Marie) hätten wir in der Balkon-Szene nicht ein so rasches Uebergehen zum Wahnsinn gewünscht. Eine sogenannte Kunstpause hätte hier das Publikum auf den Uebergang des Seelenzustandes vorbereitet, und die dramatische Wahrheit gerechtfertigt. — Hr. Vanini (Kommandeur) scheint einen vortrefflichen Tanzmeister gehabt zu haben. — Schwach besuchtes Haus. Stumpf.

— Am 27. d M.: „Der Liebestrank", Oper von G. Donizetti. Hr. Marchion: Nemorino als Gast. Es war recht klug von Hrn. M., daß er sich uns zu allererst im Vaudeville präsentirte! er deutete uns dadurch den Standpunkt an, von dem aus seine Leistungen zu betrachten sind, und stellte sich sogleich auf das Feld, wo er eigentlich ganz zu Hause ist — er trat nicht als „primo tenore", sondern als Liedersänger auf; daher gelangen ihm auch als Nemorino die Recitative und alle jene Stellen, wo dramatischer Gesang oder besondere Kraft erfordert wird, weniger, als die Arien oder Romanzen, die, rein lyrischer Natur, einen zarten, gefühlvollen Vortrag bedingen. Was die Stimme anbelangt, ist Hr. M. von der Natur mit recht hübschen, aber keineswegs glänzenden Mitteln ausgestattet; besonders hinderlich mag ihm früher die Ungleichheit der Register gewesen sein. Bis ungefähr zum D oder Es ist die Stimme voller, kräftiger Brustton, von da weiter wird sie, wenn auch noch immer ziemlich kräftig, Kehlenton und endlich Falsett; daß der Zuhörer diese Verschiedenheit kaum merkt, ist das schönste Zeugniß für Hrn. M's Fleiß und Studium, denn er verbindet die ihren Charakter nach so verschiedenen Töne recht kunstvoll. Am meisten effektuirte er in der Romanze des 2. Aktes, die er wiederholen mußte. Hr. M. ist zugleich ein trefflicher Schauspieler u. verbindet mit einer einnehmenden Persönlichkeit ein Spiel voll Wärme, Leben und Wahrheit; er erhielt viel Beifall. — Die übrige Besezung ist bekannt und wir bemerken nur noch, daß die HH. Stoll und Nett und Mad. Gallmeyer recht brav u. die Toilette der Lezteren diesmal besonders niedlich war. Das Violoncellsolo (eigentlich Fagotsolo) wurde von Hrn. Morelly recht zart vorgetragen. — Das Haus war schwach besucht. M. F.

— Nächsten Montag tritt Hr. Marchion als Iwanoff in „Czaar u. Zimmermann" auf; Hr. Stoll singt den Czaar, bekanntlich eine seiner besten Parthien. Bald darauf kömmt zum Benefiz des Hrn. Marchion die neue, in Wien so beifällig aufgenommene französische Oper: „Ne touchez pas à la Reine" („die Königin von Leon") zur Aufführung. 5.

☞ Heute findet das Konzert des berühmten Pianisten Ignaz Tedesco statt. 4.

Lokalbemerker.

— Vergangenen Mittwoch besuchte Se. k. k. Hoheit der junge Erzherzog Joseph das am Donauufer aufgestellte Sonnenmikroskop, dessen Besichtigung wir allen Naturfreunden empfehlen. Uns erfüllte das, was wir dort gesehen, mit Staunen — mit Staunen über die menschliche Kunst, der es gelungen, so tief in die Geheimnisse der Natur zu bliken. Besonders interessant sind die Kristallisationen u. die Verschiedenheit der Infusorien nach der Verschiedenheit des Wassers, in welchem sie sich aufhalten, das Gewebe u. die Säftezirkulation in den Pflanzen u. s. w. Zur Erhöhung des Interesses trägt auch noch die ausführliche, amusante Erklärung des Eigenthümers das Ihrige bei. 5.

— Am 25. d. M., bei Gelegenheit des Namensfestes des Hrn. Maraston, des Gründers und Direktors der Malerakademie, haben ihn dessen Zöglinge mit einer werthvollen silbernen Farben-Chatouille überrascht. Der Schüler G. Kovacsevics hielt eine Rede, worin das Verdienst des Hrn. Maraston um die schönen Künste hervorgehoben wird. (Es werden in dieser trefflich eingerichteten Akademie noch immer Zöglinge zum Unterricht im Zeichnen à 2 fl. C. Mze. monatlich angenommen.)

— Das Neuigkeitenschreiben ist doch oft eine sehr bequeme Sache, man nimmt eine andere Zeitung und schreibt sie mit veränderten Worten heraus; das thaten die meisten hiesigen Journale, als sie meldeten, die Szechényi-Promenade sei dem Publikum geöffnet; denn von der ganzen Promenade steht auch jezt nur so viel dem Publikum offen, wie viel schon zu Kaiser Josephs Zeiten offen stand, nämlich die Allee um das Neugebäude herum, die war auch keinen Augenblik gesperrt; aber die Zugänge zur eigentlichen Promenade sind jezt, wie früher geschlossen, und gegen die Allee zu ist nach wie vor um einen großen Theil der Bäume eine Strikbarriére gezogen, wo ist also die freie Promenade?! Uebrigens scheint die Zeit dieser Eröffnung näher zu rüken, denn es wird gegenwärtig in der Mitte derselben ein, wie es scheint, großartiger Kiosk gebaut, über welchen wir vor der Hand kein absprechendes Urtheil fällen wollen, da er noch recht geschmakroll werden kann; doch leidet er schon an einem Hauptgebrechen, er hat bretterne, also undurchsichtige Wände. Wer wird, nachdem er die eingeschlossenen Wände seines Zimmers verlassen, hier Lust haben, sich wieder in einen von allen vier Seiten eingeschlossenen Raum zu sezen?! Da braucht man ja keine Promenade. Auch dünkt uns, hätte sich auf einem länglichen Plaze ein länglicher Kiosk besser ausgenommen, als der so weit hineinragende runde. Doch ist dies Geschmaksache. Vielleicht präsentirt sich das Ganze, vollendet, annehmlicher. —n—

— Nun sage man noch, daß wir in Zeiten leben, wo die Theuerung und sonstige Prosa des Lebens alle Poesie absorbiren. O nein! Daß es noch Raubritter gibt, beweist die Fülle unseres Arbeitshauses, daß es eine neue Gattung Ritter gibt, nämlich Industrieritter, hat vielleicht schon jeder von uns erfahren, aber auch an anderen Beweisen von Ritterlichkeit fehlt es nicht, nämlich an Entführungen. Freilich muß man sich die ganze Ritterkomödie nach modernem Schnitte denken. Man denke sich also statt einer wildromantischen Gegend einen großen staubigen Plaz in Pesth, statt einer alten mit Wartthürmen versehenen Burg ein neues dreistokhohes Ekhaus, statt des Burgfräuleins eine Erbin von 80,000 Gulden — wenn Fama nicht übertreibt — und statt eines Minnesängers oder Troubadours, oder ähnlichen Wesens, einen jungen Advokaten. Nun lassen wir die Ritterkomödie beginnen: Vorigen Dienstag, Abends, um 7 Uhr, ging der Ritter das Kampfspiel — hier muß man sich wieder

ein modernes Drama denken — zu besuchen, und um halb acht war schon das Burgfräulein mit dem Troubadour in der nächsten Eremitage und wurden auch von dem Eremiten, dem dazu nur der Bart und das Eisiedlerleben fehlte, in bester Form Rechtens verbunden; vor der Eremitage harrten schon die Knappen u. Reisigen in der Gestalt eines Neudorfer Eilbauers, mit welchem sie auch auf und davon fuhren. A revoir!! — Dies ist hier seit Kurzem der dritte ähnliche Fall.

—n—

— Die übliche Musik auf der Ofner Bastei zieht wöchentlich drei Mal immer ein schönes Publikum herbei, so waren die Ofner u. auch viele Pesther Schönen vorigen Montag recht vergnügt bei der Tell-Ouverture und manch' anderer schönen Piece; doch keine Rose ohne Dornen, ein Paar zerlumpte und zudringliche Bettelbuben von 6—8 Jahren störten sehr häufig die Gesellschaft durch ihr monotones, sehr wohl eingeübtes Gewinsel. Wie kömmt das, in Ofen soll ja das Betteln verboten sei?! Ebenso findet man, wenn man in der Straße hinter den Gärten ins Sommertheater geht, auf je 20—30 Schritte einen oder auch mehrere belästigende Bettler; desgleichen auf dem neuen Weg u. s. w. —n—

— Wir machen die löbl. Direktion des deutschen Theaters aufmerksam, daß es zweckmäßig wäre, vor dem Eingange Jemanden zu postiren, der den Equipagen die Zufahrt zu den Logen zeigen würde, da wir bei der jüngsten Aufführung des „Liebestrankes" beinahe jeden Wagen vor dem Haupteingange halten sahen, wo dann die Damen, oft ohne Kopfbedekung in Wind und Staub, um die Eke zu den Logenaufgängen wandern mußten. Es wäre dies ja nur für den Anfang nothwendig, bis die Kutscher oder Diener mit der Einrichtung bekannt werden. 5.

— Die Gesellschaft, welche Hrn. Forst ein Darlehen zum Bau des Interimstheaters geleistet, hat in ihrer jüngsten Versammlung aus eigenem Antriebe, ohne von Hrn. F. darum ersucht worden zu sein, beschlossen, daß die Rükzahlung erst im Oktober zu beginnen habe, da die Sommermonate für den Theaterbesuch nicht besonders günstig sind. Man entschuldige, daß wir diese Privatangelegenheit hier zur Sprache bringen; wir thaten es, um allen fälschlichen Gerüchten vorzubeugen. 5.

— Von Morgen, den 1. Aug., angefangen, geht wöchentlich ein Mal von Braila und Galatz eine Briefpost stromaufwärts mittelst Dampfboot nach Wien. Ob auch Pesth dabei berüksichtigt wird, können wir vorläufig nicht angeben. 4.

— Bei dem mit vielem Pomp gefeierten Begräbnisse des geachteten Bürgers Hrn. Samuel Heinrich, Rittmeister der Bürger-Kavallerie, hofften vermuthlich unsere Gauner in dem Gedränge gute Geschäfte machen zu können. Aber noch vor Beginn der Feierlichkeit wurden zwei dieser edlen Ritter ertappt und arretirt; der Eine, als er eben eine goldene Uhr, der Andere, als er ein Saktuch stehlen wollte. 5.

— Der wakere Alterthumsforscher Reguly hält sich gegenwärtig in Gräfenberg auf, wohin er krank und erschöpft aus Sibirien kam; er bleibt daselbst noch 2—3 Monate, besucht dann seine Eltern, sezt seine Reise am Rhein fort und wird dann in Berlin den gesammelten Stoff ausarbeiten u. veröffentlichen. — Auch die Gattin Se. Exzellenz des Grafen Stephan Szèchènyi hält sich schon seit länger als einem halben Jahre bei Prießnitz auf. — Apropos! Dem 56jährigen Prießnitz wurde kürzlich ein Söhnlein geboren; seine Geburt ward mit einem Festmahle und Böllerschüssen gefeiert; so hat denn der 3 Millionen besizende Prießnitz endlich einen männlichen Erben bekommen. 5.

— Wir haben bereits erwähnt, daß die Arbeiten an der k. Burg in Ofen begonnen haben. Diese werden nun mit großer Energie fortgesezt u. bald wird es dort von Arbeitern wimmeln. Künftige Woche wird die Auffahrt bei dem Burgthor geschlossen und eine andere, die sich bei dem Teleky'schen Palais mündet, eröffnet werden. Die Auffahrt beim Burgthor bleibt für immer kassirt und die erst vor einigen Jahren erweiterte Höhlung bei der Schloßwache wird verschüttet, wodurch vor der Burg ein großer freier Plaz gewonnen werden wird. Ofen wird durch diese Bauveränderungen eine große Verschönerung erhalten. 4.

— Vergangenen Mitwoch unterhielt sich das Publikum im Nationaltheater vortrefflich; war das Stük so amüsant, oder die Darstellung, oder der Gast? Ach nein! Es war wieder so eine Kazengeschichte. Ein unschuldiges Miezchen verirrte sich wieder auf die Bühne, wurde von der einen Seite zur anderen gejagt u. half sich endlich, indem es von der Bühne über die Lampen in's Orchester sprang. Man kann sich denken, wie sehr das Publikum auf die rührende Szene, während welcher gerade diese Promenade geschah, achten konnte! 5.

— In Debreczin ist kürzlich wieder ein Banknotenfälscher entdekt und arretirt worden. 5.

Zwei geographische Scherzrebus.

1. Isis. — 2. Mama.

Auflösung: Paris (Paar Is). — Panama (Paar Ma).

Modenbild. Nr. 29.

Paris, 18. Juli. Sommeranzüge für Damen. Die sizende Dame: (Promenade.) Reisstrohhut mit Rosen ohne Blätter geziert. Kleid á la Mazarin von Seidenstoff. Anliegender und halb ausgeschnittener Leib mit einer Draperie, die eine Doppelbordure hat. Offene Aermel, die nur beim Ellenbogen und am Bindchen zugehäkelt sind. Unterärmel von Mousselin. Glatter Rok. Chemisette á la religieuse. — Die stehende Dame. (Visite in Bädern.) Englische Haar-Eintheilung. Ueberrokkleid von Barege. Herzförmig geschnittener glatter Leib. Rok mit einer sehr hohen Falbe, deren Kopf durch drei Falten maskirt ist. Sehr kurze Aermel, aus denen Unterärmel hervorgehen, die blos bis in die Mitte des Vorderarmes reichen. Amazonen-Chemisette, mit Plumetis-Stikerei. Schärpe von Chipe-Krepp. Hut von durchbrochenem Stroh. Handschuhe von genezter Seide. Caprice-Saktuch.

Beilage: „Handlungszeitung" Nro. 33.

Halbjähriger Preis 4 fl., postfrei 5 fl. — Prachtausgabe 5 fl. und postfrei 6 fl. C. M. — Man pränumerirt im Redaktionsbureau zu Ofen (Fischerstadt, Nr. 77, nächst der Schiffbrüke), in den Kunsthandl. der HH. C. Miller J. Wagner u. Treichlinger u. in J. G. Weißenbergs Papierhandl. (Servittenplaz) in Pesth u. allen k. k. Postämtern

Ofen, gedrukt in der königl. ungar. Universitäts-Buchdrukerei.

Hantos János

Gyermekrajz Kiállítás az Iparművészeti Múzeumban*

A XX. századot sokan a tudomány és a technika korának nevezik. Valóban, csodálatos vívmányokat tekinthet magáénak akár az elemi részecskék kutatását, akár a tőlünk milliónyi fényév távolságra levő csillagrendszerek kutatását vállaló tudomány és technika. Mégsem helyeselhetők az olyan megjegyzések, mintha az ember kulturális igényei szükségszerűen szűkülnének, érzelmi élete szegényedne a technikai haladás hatására. Az egészséges ember, ismeretei gyarapodásával párhuzamosan, érzelmi gazdagodásra is vágyik. Ezt a gazdagodást gyakran éppen a tudomány és a technika segíti elő. Ki tagadná, hogy a TV jóvoltából megismerhetők a világ természeti szépségei, a különböző városok műemlékei; a közvetített színházi esték, koncertek, vagy éppen egy műterem látogatás, tudósítás egy képzőművészeti kiállításról szintén közreműködnek ebben. Az ember érzelmi gazdagodásának vágya az önkifejezés vágyával párosul. Szívesen osztjuk meg örömünket másokkal, érzelmeink szinte észrevétlenül fejeződnek ki magatartásunkban, hangulatunkban. Személyes tulajdonságok és hajlamok függvényeként írásban vagy dalban, muzsikában, vagy éppen rajzi, képi formában vallunk önmagunknak és másoknak. Ez a kifejezési vágy tükröződik ezen a kiállításon is, amely a 3—18 éves korosztályok gondolati, érzelmi világába enged betekintést.

Budapest Főváros Tanácsa nagy örömmel teljesíti azt a kívánságot, hogy évről évre rendezzék meg, országos válogatás alapján, a Gyermekrajz Kiállítást. Az idén először megrendezett Budapesti Művészeti Hetek keretében mutatjuk be az óvodai, általános és középiskolás tanulók tematikus iskolai és szakköri munkáit. Ezek közül a rajzok és festmények augusztusban a képzőművészeti nevelők (INSEA) prágai XVIII. világkongresszusán rendezett Nemzetközi Gyermekrajz Kiállításon sikerrel szerepeltek és nemzetközi elismerést vívtak ki.

Nővérem arcképe *Dezső Zsigmond 6 éves tanuló rajza (Ady Képzőművészeti Szakkör, Debrecen)*

A képzőművészeti kultúra térhódításában fontos szerepet játszik az iskolai rajzoktatás és az iskolai, valamint az iskolán kívüli szakköri munka, ahol a gyermekek szinte játszva ismerkednek a művészettel, a képzőművészet sajátos kifejezési eszközeivel. A rajztantárgy keretében folyó tervszerű iskolai nevelő oktatás formáinak és módszereinek lényege „az életkornak megfelelő érzékletes ismeretszerzés és ennek érzelmi átszövése". Az egyoldalúan racionális törekvéseket fel kell váltania egy, a szubjektív és objektív tényezőket egyaránt magába foglaló esztétikai szemléletnek és az esztétikai szempontokat figyelembe vevő vizuális kifejező, értelmező és alakító készségek kifejlesztésének. Feladatunknak érezzük, hogy serkentsük a tanulókat képi, alakító munka végzésére, amely gyakorlati és elméleti téren egyaránt hivatott az esztétikai igények alakítására és kielégítésére. Nem művészeket, avatott műértőket akarunk nevelni csupán.

A szakkörökben előtérbe kerül a tanulók egyénisége, érdeklődése, képességeinek jellege és foka. Így az anyag és módszerek szükségszerűen igazodnak a gyermekek fejlődési fokához, temperamentumához. Az irányítás gondja kezdetben a gyermekek művészi érzékenységének ápolása, az alakítás inspirálása, a kifejezési készség fejlesztése. Ezek az előkészítő lépcsőfokok vezetnek el később a megfigyelésre alapozott ábrázoláshoz.

3—6 éves korig fő feladatunk a vizuális képzetek, a képzelet és az alkotókedv megindításával az esztétikai minőségek átvételének alapvetése. A gyermek itt a formaalakítási törekvésekből kiindulva, a való élettel kapcsolatban már bizonyos alkotásfolyamatot igényel a rajzi, művészeti jellegű foglalkozások keretében. A követelmény az, hogy *minden gyermek megszerezze azokat a készségeket, amelyekre az ábrázoláshoz szüksége van ahhoz, hogy érzelmeit, elgondolásait kifejezésre juttassa. A gyermek már ebben a korban is valóságot akar kifejezni: ezért beszélünk gyermeki realizmusról.*

Hullámvasút *Barna Gábor 14 éves tanuló linómetszete (Diana úti általános iskola)*

Család *Mohás Edina 5 éves budapesti gyermek rajza*

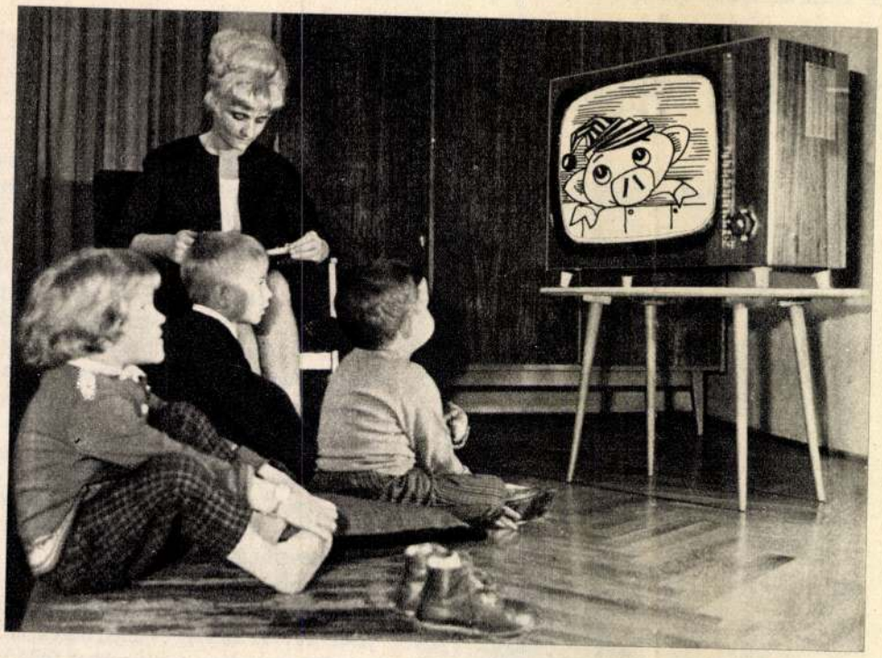

Televíziót

nagy választékban

OTP

hitellevélre is

BAROSS TÉRI MŰSZAKI ÁRUHÁZ

BUDAPEST, VII., BAROSS TÉR 14 (A KELETIVEL SZEMBEN)

KERESSE FEL

A KÖZÉRT

KRISTÓF TÉRI

DELICATESSE

BOLTJÁT!

KÁVÉ, TEA, ITAL,

KONZERV

KÜLÖNLEGESSÉGEK

NAGY VÁLASZTÉKBAN

6—14 éves korig az alapvető esztétikai fogalmakat már fokozatosan tudatosítjuk — a vonal, a forma, a szín, a téri-, síkszerű rendezést illetően. A saját irodalmi élményekre támaszkodó ún. *tematikus rajzi és iparművészeti jellegű feladatok koncentráltan állnak az esztétikai szemlélet-formálás szolgálatában.* A tanulóknak a saját munkájukhoz fűződő élményeik, alkalmat adnak az esztétikai követelmények kibontására.

14—18 éves korban az eddig feltárt esztétikai minőségek tudatosítása és differenciálása folyik a térszemléletnek és a *kombinatív alakító képzeletnek* a különböző ábrázolási rendszerek irányában történő továbbfejlesztése során. E korosztály küszöbén a pubertás sajátosságai lényeges törést okoznak. Az ifjabb korosztály elért eredményeit itt áttételes módon vagyunk csak képesek továbbemelni. *A kezdeti érzelmi indítékú képességeket egy racionális jellegű előrelépés közömbösíti.* Az egyre tudatosodó tér- és arányszemlélet, a kialakuló technikai készség azonban a vizuális esztétikai nevelésben eredményesen hasznosítható.

A tanulók kialakult esztétikai érzékét, tájékozottságát igyekszünk komplex módon általánossá fejleszteni, hogy a közösségi és egyéni életben is pozitív természetes erőként hasson.

A gyermek „művész" tevékenységét értékesnek tartjuk, mert minden rajzában, munkájában vallomást tesz az elébe táruló világról, amelynek izgató rejtelmei és valósága a gyermeki képzeletet tettre bírja. A gyermekrajz — gyermekalkotás, cselekvés; eszközei a legkézenfekvőbbek számára. Különösen jelentős helyet foglalnak el az iparművészeti jellegű (a kerámia, fémdomborítás, batik stb.) munkák, amelyek tanulóink differenciált alkotókedvéről tanúskodnak. Úgy véljük, ez utóbbi területet a szakköri munka keretein belül a jövőben fokozottabban kell támogatnunk. Itt ugyanis a technikai jártasság elmélyítésével az alkotó tevékenység a legszorosabban kapcsolódik a munkára nevelés feladataival és elősegíti a koncentráció kialakítását.

E kiállítás festészeti, grafikai és iparművészeti munkái átfogó képet nyújtanak az esztétikai nevelést szolgáló törekvéseinkről. Híven tükrözik művészeti nevelőink irányító pedagógiai munkássága nyomán tanulóifjúságunk egyre gazdagabban kibontakozó eredményeit.

* Elhangzott a kiállítás megnyitóján

ZOLNAY VILMOS — GEDÉNYI MIHÁLY

BUDAPESTRŐL —fattyúnyelven

BUGÁZÁS. Régi pesti lopásfajta volt: a kocsiról lopás. Abból az időből való a szó, amikor még kizárólag lovas teherkocsik, az úgynevezett „stráfkocsik" vagy kézikocsik közlekedtek az utcákon. A lopás úgy történt, hogy vagy az álldogáló kocsiról, vagy a haladó járműről emelték le az árut. Divatos dolog volt, hogy az utcagyerekek az általában lépésben kocogó lovaskocsira hátul fölkapaszkodtak és egy jó darabon így utaztak. Ezt a kocsisok az ostorral való hátracsapkodással igyekeztek megakadályozni, mert gyakran előfordult, hogy az ilyen potyautasok lopási szándékkal kapaszkodtak a kocsira. A „bugázás" kétféleképpen történt. Vagy az utas fölkapott valamit (fahasáb, doboz, dinnye stb.) a kocsiról és leugorva elszaladt a zsákmánnyal. Vagy a másik módszert választották, amely nem volt annyira feltűnő, hogy a potyautas időnként lelökött valamit a kocsiról és továbbra is rajta maradt. A lesben álló cinkostársak pedig, miután a kocsi már elhaladt, feltűnés nélkül szedték fel a lopott holmit. — A szó valószínűleg vidékről került a fővárosba, mert a régi betyárnyelvben (1850) ökörlopást jelentett. — „Bugázó"-nak az ilyen kocsiról lopdosó tolvajt nevezték, később ezen értették a piaci csomagtolvajt és a kereskedőt vásárlás közben (vagy ürügyén) meglopó tolvajt is.

BUGEREZÉS. Régi játék ércpénzzel. Eredete a régi ötforintos nevére nyúlik vissza, ezt „buger"-nek nevezték, mégpedig azért, mert a legnagyobb volt a forgalomban levő ércpénzek között. Hiszen a régi tolvajnyelvben a „buger" otrombát, parasztot jelentett (1910), ide pedig feltehetően a német Burger és a francia bougre=paraszt jelentésű szó révén került. — A pénzdobáló játék nemcsak az utcán játszó gyerekek, de a ráérő, dologtalan felnőttek körében is kedvelt szórakozás volt. Másnéven „snúrozás"-nak is nevezték, ez újabb elnevezés. A földre vonalat karcoltak és 6—8 méter távolságból sorra dobáltak a játékosok (3—5 pénzdarabot) a vonalra. Akinek a pénze a vonalra esett, vagy ahhoz legközelebb, az nyerte el az összes pénzdarabot.

BUHWALD NÉNI. A régi pesti parkokban és sétahelyeken, de elsősorban a Duna-parti korzón, vaskeretes karosszékeket raktak ki és aki leült, attól a közelben cirkáló, kis táskával felszerelt nénike beszedte a használati díjat, a 20 fillért és jegyet adott. A jegy addig volt érvényes, amíg a tulajdonosa ott üldögélt. Ha megunta és elment, más ült a helyére, és ismét jegyet váltott. A székeket egy Buhwald nevű cég szállította és a cég neve kis öntöttvas táblácskán jól olvashatóan minden széken látható volt. Így terjedt el az „üljünk ki egy Buhwald székre" mondás és ettől kapta a jegykezelő nénike is a nevét.

„Buhwald tata" néven emlegették ennek a bérelhető széknek a kitalálóját és a székeket szállító cég tulajdonosát.

BUNGI. A IX. ker. László-kórház mögötti terület neve. Valószínűleg az idegenlégiós regényekben szereplő egzotikus nevek hatására keresztelték így el.

BURGUNDIA. A X. kerület, Kőbánya régi elnevezése volt (1860), eredete a kőbányai borpincék ismert burgundi borfajtájára utal. Schmall Lajos: Buda-Pest utczái és terei című könyvében érdekes adatokkal szolgál: egy 1703. évből származó városi irat szerint ott két igazgatási hely volt: az egyik Szent László nevét viselte, a másik pedig Burgundia volt.

BÚVÁR. A fővárosi strandélet fellendülésével (1925) született a szó és két értelme is van. Az egyik a folyami rendőrt jelentette, nyilván azért, mert a búvárhoz hasonlóan ő is csónakban tevékenykedik. — A másik jelentése: strandtolvaj. Azért kapta ezt a nevet, mert ha a strandon meglopott áldozat túlságosan nagy botrányt rendezett a tolvajlás felfedezésekor, akkor a strandtolvaj zsineggel, kis nehezékkel a vízbe eresztette a zsákmányt és így elkerülte, hogy a kutatásnál megtalálják a holmit. Tegyük hozzá, hogy az akkor nyíló kezdetleges strandokon legföljebb egy tucat kabin és öltözőszekrény állt rendelkezésre, ahol kutatásnál esetleg rajtakaphatták volna a tolvajt.

CÉLZÓ. A VII. ker. Lövölde tér beceneve.

CÉRNAKORZÓ. Régi sétahely volt a József körúton, de csakis a Baross utca és Üllői út közötti szakaszon, a belső, Duna felé eső köríven (1906). A nevét onnan kapta, hogy a belvárosi varrószalonokban dolgozó józsefvárosi és ferencvárosi varrólányok este, munkából jövet itt sétálgattak és randevúztak.

CIDIBUMM. Ez a kiáltás, vagy másképpen „szidibumm!" már 1848-ban hangzott a pesti utcákon. Ezzel a kiáltással verték be a forradalmi érzésű pesti jurátusok a németes viseletű polgárok kürtőkalapját. A „cidi" szó külön is használatban volt, később is ismert szó: kürtőkalapot jelentett (1900). Eredete a bécsi német fattyúnyelvi „Eiersieder"=tojásfőző — keménykalapot jelentő rövidítése.

CINKOTA. A régi csibésznyelven pofont jelentett (1910). Eredete bizonytalan, de feltehető, hogy a nagyon sok változatban használt régi „cink" szó úgynevezett népetimológiai változata. A kártya hamis jelölésétől a pofozásig, jeladásig sokféle kifejezésben szerepelt, „cinkel", „cinkol", „cinket ad" stb. és így válhatott a hasonló hangzású „cinkotává".

CITROMPOFOZÓ. Az utcaseprők régi-régi gúnyneve volt, amikor még lovaskocsik közlekedtek és bizony a lovakat nem lehet „utcatiszta" modorra nevelni. Az elnevezés az ismert „lócitrom" szóra utal, amit a söprűvel terelgettek, igazgattak egy kupacba. — Persze a mai ember el sem tudja képzelni, hogy milyen problémát jelentett mindez. Elég itt utalnunk a közelmúltban rendezett fényképkiállításra, amikor Escher Károly kiváló fotóművészünk gyűjteményes kiállításán láthattuk a „Várakozó állásponton" című nagyszerű humorú képet, ahol egy „citrompofozó" söprűvel és hosszú nyeles lapátjával szinte ugrásra készen áll egy lovasrendőr mögött, hogy kéznél legyen, ha a ló illetlenkedik. Miért kellett ez? Hát a mögötte lépkedőket kellett megkímélni, hogy sakk lóugrásokkal kerülgessék az eléjük potyogó akadályokat . . .

Vonat *Sárkics Gyuri 5 és fél éves gyermek rajza (Bem téri óvoda) Szelényi Károly felvételei*

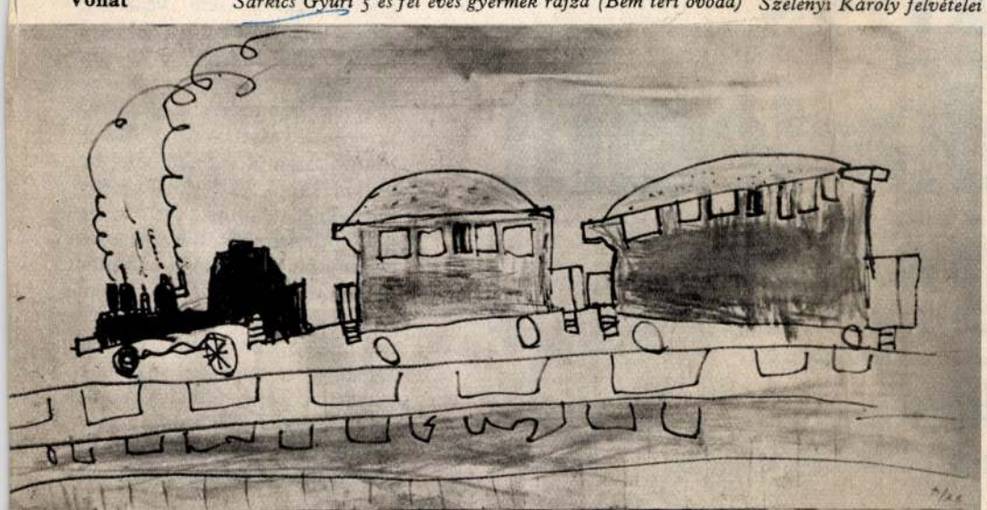

Az Első Magyar Festészeti Akadémia – és alapítója: Marastoni Jakab

Hazánkban a XIX. század első évtizedeinek társadalmi átalakulásában, a polgári nemzetté válás folyamatában a kultúra területén a vezető szerep az irodalomnak jutott. A képzőművészetekben nem tapasztalható olyan ugrásszerű fejlődés, mint az irodalomban, mert évszázados elmaradást kellett áthidalnia, hogy kialakulhasson az önálló nemzeti művészet. Nem volt rendszeres művészeti oktatás és a tanulni vágyó ifjú tehetségének kibontakozását nem segíthette sem a múlt, sem a jelen kiváló műalkotásainak megismerése. Anyagiak híján legfeljebb Bécsig juthatott el, hogy az ottani akadémián gyarapítsa tudását.

A Pesti Műegylet megalakulása (1839) némileg enyhített ezen a szomorú állapoton. Kiállításai lehetőséget nyújtottak arra, hogy művészeink alkotásait a nagyközönség is megismerhesse. Az 1840-ben rendezett első műkiállításon 29 művével vonta magára a figyelmet és indult el a népszerűség útján a Velencéből Magyarországra szakadt festő: Marastoni Jakab.

130 évvel ezelőtt, 1836-ban a József téri Kehrer ház második emeletén rendezte be műtermét a fiatal művész, akinek képeiről a korabeli sajtó túlzásba menő elragadtatás hangján nyilatkozott. Hogy a közönség megtalálta kapcsolatát a művészettel, Barabás Miklós mellett az ő alkotásainak köszönhető. Örök riválisának, Barabásnak, oeuvre-je elvitathatatlanul előkelőbb helyet biztosít, viszont Marastoninál értékelnünk kell azt a szellemi és anyagi áldozatot, amellyel hazánkban megalapozta a művészeti oktatást.

120 év telt el azóta, hogy 1846. október 3-án a Nagyhíd utca (ma Deák Ferenc utca) 12. szám alatt, a Weisz-féle ház harmadik emeletén megnyílt az Első Magyar Festészeti Akadémia. Megnyitását a Helytartótanács már 1845. októberében engedélyezte; egy év alatt készült el az iskola berendezése, teljesen a Velencei Akadémia mintájára. Kilenc termet töltöttek meg a felszereléshez tartozó festmények, rajzok, szobrok, eszközök. A szoborterem a hazánkban újdonságként ható felsővilágításával vonta magára a figyelmet, ahol — a korabeli sajtót idézve — „az üvegtáblákkal ellátott háztető résen beömlő világfény ábrándozólag tört meg a fehér gipszszobrokon".

A termeket tizennégy napig az érdeklődők szabadon látogathatták, és ez a két hét elegendő volt ahhoz, hogy Marastoni a siker tetőpontján élete legboldogabb állomásához érkezzék. Tudatában volt annak, hogy bő anyagi nyereségre nem számíthat, az iskola bevétele nem fogja kárpótolni a tetemes anyagi áldozatért (10 000 forintba került az akadémia felszerelése), de olaszos énjét kielégítette — saját szavai szerint — „a fáradozásaimat becsülni tudók méltánylata, s azon öntudat, hogy a művészetnek egykor majd e hon fiai között is elkövetkezendő fölvirágoztatására én tevém meg az első lépést".

Fáradozásainak nyilvános elismerése nem is késett soká: 1846. november 16-án Pest városa díszpolgárai közé választotta. Olyan dicsőség érte őt ezzel, amely a múlt század folyamán csak két magyar művésznek: Hild Józsefnek és Munkácsy Mihálynak jutott osztályrészül. A Fővárosi Levéltár iratai között őrzi a díszpolgári oklevél szövegét. Kitűnik ebből, hogy az alapítás körül szerzett érdemein kívül ünnepélyes ígéretet tett Pest városának, hogy a szegényebb sorsú polgárfiak közül hármat a városi hatóság ajánlatára ingyen fog „folytonosan képezni". A kortársak megbecsülését és segítőkészségét bizonyítja, hogy ugyanezen év október 14-én megalakul Ürményi Ferenc és Döbrentei Gábor elnökletével „Az Első Magyar Festészeti Akadémiát Gyámolító Társulat", amely céljául tűzte ki, hogy anyagilag támogatja a mostoha körülmények között élő akadémiai ifjakat.

Marastoni Jakab önarcképe 1845. (Nemzeti Múzeum)

Az első évben 39 növendék iratkozott be az iskolába, ami a kor viszonylatában elég szép létszámnak mondható. Tanítványai szerették a mestert és jó eredményeket értek el már az első oktatási évben, műveik közül többet bevettek a Műegyesület 1847. évi kiállítására. De a közönség lelkesedése csakhamar közönybe süllyedt. Kialudt a szalmaláng és Döbrentei Gábor az „Életképek"-ben veti szemére a nemzetnek, hogy semmibe sem veszi egy idegen művész önzetlen áldozatát és nincsenek a művészet ügyeiért áldozó mecénások. Az 1848—49-es évek eseményei, a gazdasági krízis oda vezettek, hogy Marastoni iskolája kénytelen volt becsukni kapuit. Az egyéves kényszerszünet nem törte meg az alapító optimizmusát. Bízva az iskola életképességében, 1850-ben újból megindul az oktatás és szeptember 15-én kiállítást rendeztek a növendékek alkotásaiból. Kubinyi Ágoston, a Nemzeti Múzeum igazgatója és a pártoló társulat egyik vezetője üdvözölte a megjelenteket és kiosztotta a növendékek között az elismerő oklevele-

MEGHIVÁS

az első pesti

festészakademia

növendékei közt Szombaton f. é. augustus hó 25-kén d. e. 11 órakor a nagyhíd-utczai 12-dik sz. ház 3-dik emeletében, szabad bemenet mellett tartandó

DIJOSZTÁSHOZ,

hol a növendékek művei két hétig a t. cz. közönség szemlélete és bírálata alá kiállítva lesznek. Az alapitók, tagok, szülék, nevelők és műbarátok ez alkalomra tisztelettel meghivatnak. A festészakademiát gyámolító-társulat tagjai közti képsorsolás szinte a fen kitett napon fog megtortenni.

Pest, augustus 18-dikán 1855.

TATAY PÁL.
h. titkár

Einladung

zur öffentlichen Preisvertheilung

ket. A kitüntetettek között találjuk Lotz Károlyt is, aki „emberalakrajz"-ból kapott elsőfokú elismerést.

Az Akadémia további sorsát 1850-től megszűnéséig a „Gyámolító Társulat"-nak az Országos Levéltárban őrzött ülésjegyzőkönyveiből kísérhetjük nyomon. Az anyagi támogatást a pártoló tagok adományain kívül képsorsolásokból teremtették elő. A nagyközönség érdeklődésének ébrentartására évente rendeztek kiállítást a növendékek műveiből, sőt felmerült egy állandó műkiállítás eszméje is. Pest város tanácsa is szubvencionálta az Akadémiát. Az anyagi erők azonban egyre jobban kimerültek. 1857-ben a Társulat újabb aláírási ívet bocsátott ki, figyelmeztetve honfitársait, hogy „az első és egyetlen festészeti akadémia elenyésztét velünk együtt mindenki nemcsak veszteségnek általában a művelődés terén, de egyszersmind nem jelentéktelen csorbának fogná tartani, mely nemzeti életre valóságunk hitelén ejtetnék". Hanem hiába a kérő szó, az Akadémia sorsa megpecsételődött. Alig néhány növendék járt már oda tanulni, támogatás, adakozás sem volt.

A Társulat 1859. december 10-i közgyűlésén ismertetik Marastoni tervét, amely szerint a mostani szervezetében már életképtelen Akadémiának alapjain újabb „Nemzeti Festészeti Akadémia" létesülhetne. Az Akadémia a tulajdonát képező 52 festmény közül a 10 legjobbat átadná a Nemzeti Múzeum képcsarnokának, a többi kisorsolásából befolyó mintegy 50 000 forintból 30 000 forintot kér magának, 20 000 forint pedig a teljes felszereléssel együtt a megalakítandó új akadémiának maradna. „E terv szerint — írja — vélem intézetemet a magyar nemzet őrködő gondja alá helyezhetni, mely annak fölvirágzásáról, a már meglevő alapon, nálamnál üdvhozóbban gondoskodhatand."

A tervezet felolvasása után a mester háziorvosa kijelentette, hogy Marastoni elgyengült testi állapota miatt nem folytathatja már soká a tanítást. Az Akadémia helyiségeinek bérletét így a Társulat 1860. április 24-ére felmondta.

Utolsó közgyűlését 1860. április 20-án tartotta a Társulat. Kimondták a feloszlást, abban a reményben, hogy a művészetpártoló tagoknak lesz még alkalmuk egy később, s talán „nagyobb mérvben" keletkező festészeti akadémia gyámolítására.

Marastoni álmai szertefoszlottak, élete célja és értelme veszendőbe ment. A még nem is oly régen köztiszteletben álló férfiú testben és lélekben összetörve, elborult elmével került a budai irgalmasok kórházába. Itt is halt meg 56 éves korában 1860. június 11-én.

Az Első Magyar Festészeti Akadémia oktatási módszerének akadémikus elveit, biedermeier művészeti irányzatát, tikkadt légkörét csakhamar felváltotta a naturalizmus valóságkeresése és a plein-air felfrissült természetábrázolása. Az új áramlatok képviselői gúnnyal és lekicsinyléssel emlegették a Festészeti Akadémiát. Százhúsz év távlatából azonban az iskola működése a magyar művelődéstörténet olyan fejezetét jelenti, amelynek érdemeit nem lehet elhallgatni. Az utókor elismerése illeti meg tettrekész, áldozatos lelkű létrehozóját.

dr. Farkas Elemérné

Szüret a Svábhegyi Jókai-villában

Füge termett a Svábhegyen

Hetven éve jelent meg egy kicsi, nyolcvan lapos fűzött könyvecske, szerzője saját kiadásában. A szerző kivételesen tudományos rangját is neve elé jegyezte: Dr. Jókai Mór. Életírói nem törődtek vele, s a Magyar Irodalmi Lexikon sem tud róla. Pedig figyelemre méltó füzet a „Kertészgazdászati jegyzetek", s nem jelentéktelen. A svábhegyi gyakorló gazda jegyzi fel benne megfigyeléseit a kertészkedésről, elsősorban a Svábhegyet akkor még gazdagon borító szőlő míveléséről, a betegségek elleni védekezésről, fafúró férgekről, s közben nem feledkezve meg arról, hogy a szőlőnél jobban jövedelmező málnára is figyelmeztessen. S jegyzi pedig Jókai szokott kedves humorával, a személyes felelősség komolyságával, világosan és közérthetően, a népszerűsítő irodalom számára máig is okulásul.

Mikszáth Kálmántól tudjuk, hogy Jókai tartózkodási helyei között — Pest és Balatonfüred — a Svábhegyet szerette legjobban, mert a telkét ő kényszerítette teremni. Tehenet, sertést, vízhordó szamarat tartott, valóságos kis gazdaság vette körül. Jókai vigasztalást talált és szórakozást a kertészetben, a kártékony férgek elleni küzdelemben. Már hajnali négykor künn sétált hálóköntösben, nagy szalmakalapjában, kampós botjával a szőlőlúgasban, meg-megállt kedves körtefái, gránátalmafája és fügéje előtt.

Igen, a fügefáknál, mert, mint írja: „Nálam (a zordnak híresztelt Svábhegyen, ahol a szél elfújja a lámpát s júliusban is lefagyasztja a fölfutó paszulyt), már júliusban kezdődik a fügeérés. Csakhogy a fügét nem csak én szeretem, hanem a sárgarigó is. Azért, amint észrevesszük, hogy a fügegyümölcs duzzadni kezd, nagy hirtelen tüllzacskót kötünk rá, attól nem fér hozzá a váratlan vendég. Esténként bőven meglocsoljuk a tövét. Így aztán egész szeptember végéig van érett füge a fáinkon, első és másodtermés". Ki gondolná ezt ma, amikor se a fügét, se a szőlőt nem ismeri ez a vidék!

Pedig mennyit küzdött filoxerával, peronoszporával, dematoforával Jókai! „Aki szőlőt ültet, nagy urat vesz magának". Különösen azon az „elátkozott talajon", mely elhagyott kőbánya volt, gödrökkel és roppant agyaghalmakkal „szakadékos meredélyekkel" és „sivány talajjal". Dehát Jókai jól megtanulta, hogy a „szőlőnek a földet meg kell csinálni", „megfogni a földet, megfogni a vizet, megfogni a napot, megfogni a szelet" — hozzátoldva zárójelesen, édes iróniával: „Íme az ősmagyarok vallása praktikus alkalmazásban." Tanult ő a maga kárán, mások tanácsán egyformán. Egyszer, hogy gyönyörűséggel nézegeti kadarkáit, oportóit, „odavetődik hozzám valami vicinális kémikus — írja —, egy experimentáló svihák, s rábeszél, hogy az általa föltalált filoxera mentesítő szerrel (chlorhydráttal) öntöztessem be az új ültetvényeimet. Ráálltam. Hát tavaszra, igaz, hogy filoxera nem volt a szőlőmben, de szőlő sem volt. Valami ötven oportó tőke kivételével mind kiölte az experimentum. S mikor mostanság ez a megmaradt egynéhány oportó tőke szüretkor egy-egy rocska szőlőfürtöt ad le, olyankor tetszik tudni, hogy ki az, akit magamban, úgy négyszemközt „vén szamárnak" titulázok."

A kertészkedés, a természetrajongás lázában élt akkor a világ. Jókai egy volt a rajongók közül, amikor természettudományos társaságok és állatkertek létesültek, ritka növényekre vadásztak s csillagokra, bukott tábornokok kertészkedéssel próbálták helyrebillenteni lelki harmóniájukat (Görgey Visegrádon termelt virágot és paprikát), természetvallások keltek új életre s természetjárók szervezkedtek, orvosok fürdőt rendeltek, s a malátakávés Kneipp harmatos füvön sétáltatta betegeit, csak közelebb közelebb a természethez lelkesítéssel. Író mégis alig volt, aki feljegyezte tapasztalatait. Alphonse Karr, ez az egyetlen könyvében élő francia író — Utazás a kertem körül, 1845 — még túlságosan a tusculánumi derű és megalkuvás romatikájával vonul vissza kapálgatni s rózsát árulni a tengerpartra, Jókai már komolyan veszi a nemzeti haladás jegyében kis kertjét, hogy kései utódja, a humanista Karel Čapek viszont a két háború között bölcs iróniával mosolyogjon a városi ember menekülési kísérleteire (Nehéz a kertész élete). Jókai derűje sem nyomja el bölcseségét, mégha orránál fogva is vezeti egyszer a sarlatán vegyész, s a közvetlensége sem teszi kétségessé tárgyilagossága hitelét, érthető nyelve nem csorbítja tudományát.

Koczogh Ákos

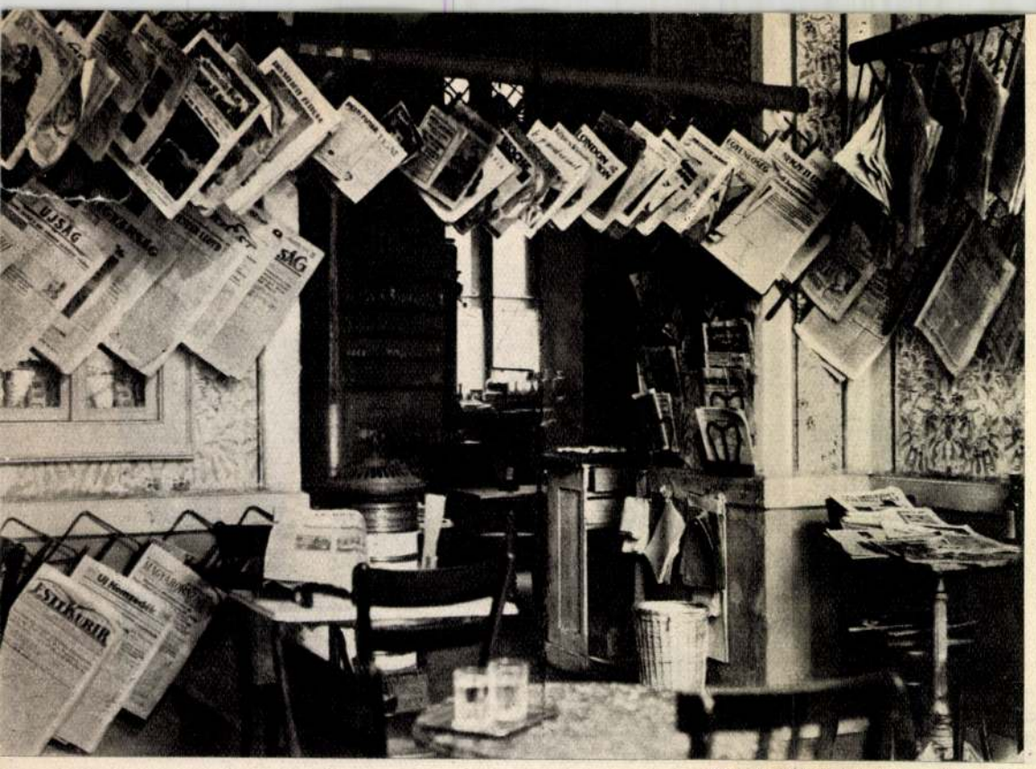

Az „Irodalmi Tejivó" az újságokkal

TIBORC ZSIGMOND

Irodalmi tejivó a Ferencvárosban

Bóka László nemrég megjelent regényének, az "Alázatosan jelentem"-nek egyik fejezetében a Ferenc körúti Pápa tejivót eleveníti fel. Ennek a tejivónak jellegzetes helyisége — ahol 300-nál több magyar és külföldi lapot lehetett olvasni — hozzátartozik a városképhez és némileg az irodalomtörténethez is. A Pápa tejivóval nemcsak Bóka regényében, de számos író és hírlapíró cikkében is találkozunk. Ez a tejivó az első világháború alatt és azután, a Horthy fasizmus idején olyan szerepet játszott az ismeretlen, kezdő írók, hírlapírók „sakálok" és különösen a baloldali „100%" körüli ifik életében, mint a Pilvax, 1848-ban. A fiatal írók, tudósok, tudósjelöltek úgy érezték itt magukat az újságok erdejében, mint egy elvarázsolt ligetben, ahol megszünt a létért való küzdelem, és nincs más, mint irodalom.

Egy névtelen riport a „Magyar Közélet" című riportlapban így írja le a Pápa-féle irodalmi tejivót.

Riport az irodalmi tejivóról

(Magyar Közélet 1932. január 1.)

Budapest igen szeret újságokat olvasni. A békebeli híres kávéházi élet egyik magyarázata is ebben rejlik, és itt találjuk a nyitját annak is, hogy a budapesti ember csak igen nehezen mond le kedvenc kávéházáról és ha lemond — akkor már nagy baj van. A vékonypénzű közönség azért megy ma is a kaffába, hogy elolvassa az összes lapokat, lapozgassa a külföldi magazinokat és vicclapokat. Mennél több lap van egy kávéházban, annál nagyobb a közönsége. A pesti számontartja, hol olvashatja a Nyugatot, hova jár a Stúdió, hol vannak meg az angol lapok, és hol kaphatja meg Magyarország összes hírlapjait.

De melyik kávéházban van a legtöbb lap? Hol olvasható úgyszólván minden hetilap, minden havi folyóirat?

Nem fogják eltalálni!

Nem egy nagy, elismert, irodalmi patinás kávéházban, hanem egy kis Ferenc körúti tejivóban! Idejárnak az ifjú titánok, névtelen költők és írók, kezdő művészek, mert tudják, hogy itt megtalálják a Nyugattól kezdve az összes szépirodalmi lapokat, de itt olvashatják az összes riportlapokat és azokat a lapokat is, amelyeket másutt nem találunk. Közgazdászok a Pesti Tőzsdében, Kereskedők Lapjában, Pénzügyi Kurirban, az Üzletben böngésznek, kávénénikék a Fliegende, Illustrierte, Meggendorfer, Uhu, Ojság, Borsszemjankó viccein üdülnek, varróleányok és görljelöltek a Színházi Élet, Délibáb, Magyar Magazin, Tolnai Világlapja rejtett kincseit keresik, öreg zsidók és ifjú rabbijelöltek az Egyenlőség, Egyetértés, Szombat, továbbá a Berliner és Wiener Z. cikkein épülnek, irredenta diákok a Célt és a katholikus sajtó lapjait forgatják, külföldi nyelvmesterek pedig lefoglalják a francia, angol és olasz lapokat.

Magunk is elcsodálkozunk a lapoknak e nem várt tömegén, szóba elegyedünk a tulajdonossal, és megkérdezzük tőle, hogyan jutott eszébe ennyi lapot járatni.

A tulajdonos — világotlátott, művelt ember, — elmondja, hogy már apjának is volt egy tejivója az Üllői úton, amelyet főleg orvostanhallgatók látogattak és amely híres volt arról, hogy oda minden napilap járt. Midőn megnyitotta ezt az üzletet, az lebegett a szeme előtt, hogy valami olyan specialitást teremtsen meg, ami még nincs sehol, és így megrendelt minden lapot és folyóiratot. Hogy ez a rendszer jól bevált, azt bizonyítja, hogy még Óbudáról is van vendége, aki legalább egyszer hetenként felkeresi. Ezek után felkért arra, nézzem meg, milyen érdekes közönsége van.

Körülnézünk. Az egyik asztalnál Aradi Szabó István költő, akinek verskötete csak nemrég oly megérdemelt feltűnést keltett, mereng a világ mulandóságáról.

Nyiri Tibor, a rettenthetetlen novellairó, most írja — ki tudja hány századik — novelláját. Nagyon siet, mert még ma „pénzt szeretne látni."

Tiborc, az ősz hajú öreg ifjú egy sarokasztalnál három cikken is dolgozik. Készül a riport a riportlapnak, a „tudományos csevegés" a „Tolnainak", és a komoly tanulmány a Lexikonnak. De lehet, hogy ültében még egy német magazint is boldogít. Közben már a harmadik rétest kebelezi be, amit a tulajdonosnő, a szép Pápáné, maga rak elébe.

Egy francia nevelőnő a Sourire malacságait böngészi, és gondja van rá, hogy a mellette ülő egyetemi hallgatók is észrevegyék. Ezek azonban nem reagálnak, mire a francia tündér sértődötten elhagyja a helyiséget.

A belső teremben az ismert moziújság-szerkesztő adott randevút, de amikor annyi kollégát lát, ijedten megszökik.

Szóval kedélyes élet folyik itt. Végül még megkóstoljuk Pápáné főztjét, és megállapítjuk, hogy minden irodalomtól eltekintve ezért is érdemes elzarándokolni a Ferencvárosba.

8 évvel később Megyery Ella, az ismert írónő a többi között így ír a Pesti Hírlapban:

„. . . belépsz a kültelki kultúrszalonba, amely első benyomásra kék, mint egy akvárium. Vízkékre festett fal, apró vízszintes, fehér vonalakkal, amilyen a fodros víztükör, — ez is illik ide, ez a langyos tófenékhangulat, mert az itt derengő élet sem kavar fel nagy hullámokat. Két egymásba nyíló étkező, most izzásig megrakott vaskályhákkal, iskolapadok módjára sűrűn állított kétszemélyes kisasztalok, az egyik sarokban rádió, amely gyakran szól, a másikban zöld kalicka életunt kanárival s az emberek feje fölött vaslécek. Ezekről lógnak leszakításra készen — mint terméstől roskadozó nyári fákon a gyümölcs — a különböző formájú, színű és eredetű rotációsok és magazinok.

Egy-egy nevezetes kávéház Olaszországban a korzózás idején, egy-egy diák- vagy művészkocsma, esetleg pár a Montparnasse-on, csak azok olyan zsúfoltak, mint ez a helyiség, a nap bizonyos óráiban. Az emberek itt nem beszélgetnek, magukba süppedten olvasnak, és ezért hallja itt csendnek a vendég még azt az esetleges zenét vagy előadást is, amely a rádióból személytelenül kicseng. S a betűfalók itt egyedül vannak. Bármily szorosan ülnek is egymás mellett, mert senkisem nézi a másikat. Mindenki csak azzal törődik, ami a nyomtatott sorok mögül, vagy a képeslapok látomásaiból ötlik feléje.

Így villan ide be, a csendes kék tejivóba, az a sok másféle világ — vagyis mindenestől az egész kortörténelem. Dércsipkés ablakain kívül egy külvárosba szaladó, munkásnegyedeket átszelő szürke utca bonyolítja le — most, a zord bőjtben — hótorlaszforgalmát. Benn öt nyelven a figyelő tudásszomj és értelmesség a betű fölé hajló és elmerülő arcokon.

Hiába, idők jele ez is, hogy itt, a periféria szélén, a pohár tej vagy filléres kávé mellett, a News Chronicle vagy a Candide vándorol kézből kézbe."

Leírja még a tejivót Várnai István „A hét"-ben (1927. október 28.), a Filléres Újság (1934. április 15.), a Szivárvány (1934. március 10.) riportja és megemlékezik róla *Ijas Iván* 1937-ben megjelent novellás kötete, „Az üzenet" is.

* * *

Kiegészítem e cikkeket személyes emlékeimmel, mert valóban úgy volt, amint azt a riport-lap cikkírója írta. Nékem megnyitása óta állandó otthonpótló tanyám volt a tejivó. A könyvtárakon kívül úgyszólván mindig itt tartózkodtam. Állás nélkül voltam, cikkek írásából tengettem napjaimat, itt sok segédeszközt kaptam a külföldi sajtótól és ellenőrizhettem azt is, ha cikkeim valamelyik lapban napvilágot láttak.

Mint törzsvendégnek tehát módomban állt ezt a tejivót alaposan szemügyre venni. Két egymásba nyíló, nem nagy bolthelyiségből állott az egész üzlet, ehhez csatlakozott a konyha, amelyben a tulajdonosnő, a kitűnően

1001. Pesther Tageblatt 1841

Alterthume nachforscht, so
Meinung nur darin finden,
rn, die hier vorgefundenen
ferste Heerführer Láborcz,
chte und wohlfeile Siege er-
ils Männer; sondern als
Ich will hiemit nicht in
slawen, durch ihre Industrie
dem Lande wenigstens so
als die Ungarn genützt ha-
mir, daß man durch solche
wie sie Hr. K. mit seiner
macht, nichts gewinnt, und
cht; und wenn „Slawa"
ch heißt, so ist es doch nicht
auf Kosten der Lächerlichkeit
Emöd.

Scherz und Ernst.

che Gerichtsscene.

nn erschien vor dem Gerichte
ı ihm: „Sie haben bei dem
Neuigkeiten, Nachrichten an-
n Blättern gar nicht standen."
sprach von einem Kinde mit
esten Kindheit an allein laufe."
war aber nicht wahr."
war allerdings wahr. Das
eine schwarze Nase. (Man
ines Hundes."
nn mußten Sie sagen, es sei

s würde die Neugierde nicht
ndigte ich an, es sei in der
schrecklicher Mord begangen
ier in der Broschüre beschrie-
ous kostet."
ch dies war falsch. Es ist,
rd begangen worden."
ch, Herr Präsident."
nn?"
Jahre 1827. (Man lacht.)
nge her, aber es bleibt doch

ein gräßlich schöner Mord. Sehen Sie, ich habe Kunden, die alle Tage etwas Neues wissen wollen; nun gibt es aber nicht alle Tage Todtschläge und dergleichen, und ich muß mich also an die Vergangenheit halten."

Präsident: „Sie kündigten endlich an, die Feindseligkeiten in Spanien hätten von Neuem begonnen."

Blagmann: „Allerdings, denn zwei Lastträger in Madrid schlugen sich wegen einer Tasse Chokolade."

Der Präsident sprach zwar den Angeklagten frei, empfahl ihm aber, für die Zukunft keine übertriebene Neuigkeiten auszurufen.

Blagmann: „Das muß ich aber, Herr Präsident; die Neugierde muß gereizt werden."

Bewegung.

Die gewöhnliche Uhr soll in einer Stunde 17,160-mal schlagen oder ticken. Das macht täglich 411.840 und jährlich 150,424,560 Schläge, wenn man das Jahr zu 365 Tagen und 6 Stunden rechnet. Bisweilen geht eine Uhr bei sorgfältiger Behandlung 100 Jahre und in diesem Falle würde sie 15.042,456,000-mal schlagen. Die Uhr ist von hartem Metall gemacht; es gibt aber ein merkwürdiges Ding, das bei weitem nicht so hart ist als Messing und Stahl, nicht härter als das Fleisch des Armes; doch schlägt er über 5000mal in der Stunde, 120,000mal des Tages und 43,830,000mal im Jahre. Bisweilen, aber nicht oft, hält es auch hundert Jahre aus und, wenn es geschieht, schlägt es also 4,383,600,000mal. Man sollte glauben, das letztere Werkzeug, das so weich ist, würde sich viel schneller abnützen als das erstere, die Uhr; aber es ist nicht der Fall. Jeder hat dieses kleine Ding, jeder kann es schlagen fühlen, denn es ist — das Herz. —

Kleine Stadtpost.

Morgen findet zum Vortheile des Chorperso nales im Nationaltheater die Aufführung der Oper: „Lucretia Borgia" Statt. — Fräul. H. Carl wird die Titelpartie singen.

Berichtigung.

Durch einen Druckfehler heißt es im gestrigen Tageblatte, in dem „Promemoria an die Bäckerzunft" statt Hochmögende Herrn, Hochwägende Herrn.

ichten.

Mehrere 1000 Stück fertiger Wäsche, so wie auch eine bedeutende Auswahl von Winter-Damen-Corsetten, Unterröcken, Männer-Leibeln und Hosen sind zu haben in der Handlung zum Ypsilanti in Pesth.

Im Woll-Entrepot in Pesth

sind monatlich, viertel- oder ganzjährig zu vermiethen: ein 31 Klafter langer, gebretterter lichter Keller; ein kleinerer Keller ebenfalls gebrettert und licht; ein großes 31 Klafter langes Parterre-Magazin; ein großes Depot im ersten, ein großes Depot im zweiten Stockwerk, mit eisernen Fensterläden, ein großer Boden; letztere drei Localitäten zu Schüttböden ebenfalls geeignet, und ein kleinerer Keller zu Flüssigkeiten.

Nähere Auskunft ertheilt der Herr Magazineur im Woll-Entrepot

Obers-Kipfel

beim goldenen Hirschen am Rathhausplatz,

Endesgefertigter empfehle die von mir nicht erfundenen, sondern schon längst bekannten Oberskipfeln, Früh halb sieben Uhr und Nachmittag 4 Uhr, so wie auch gewöhnlich viermal des Tags frisches Gebäck.

Zur Bequemlichkeit eines verehrten Publicums sind diese Oberskipfeln auch in den beiden Caffeehäusern der Herren Sallmeyer, im Redoutengebäude, und F. Privorszky, in der Herrengasse zu haben.

Sich von der Güte seines Gebäcks zu überzeugen bittet

J. Müller jun.,
bürgl. Weißbäcker.

An den berühmten academischen Künstler H. Marafton.

Die unendliche Freude, welche ich meiner Familie mit einem von Ihrer Meisterhand so correct als graziös daguerrotypirten Portrait gemacht, verpflichtet mich zum öffentlichen Dank, und Ihnen zu gestehen, daß ich auf meinen jüngsten Reisen durch Deutschland und Oesterreich keinen gefunden, der in der Kunst Portraits zu daguerrotypiren, Gruppen zu arrangiren, Ihnen gleich komme. Ein Banater.

Neues Etablissement.

Weißwaaren-Niederlage

von

F. S. PICHLER,

zur „Fürstin Eszterházy" in Pesth,

Waiznergasse, den sieben Churfürsten gegenüber, neben den großen Christoph, empfiehlt sein gut assortirtes Lager von

Weißwaaren in Stück und nach der Elle,

als: alle Gattungen Linon-, Moll- und Tarlatankleider, Percail, Cambridge, Mousseline, Batist-Clair, Batist-Mousseline, echt französischer Batist, Linon, Moll, Organtin, Tarlatan und façonirte Schweizer-Mousseline.

Valencien-, Zwirn-, Blond-, Brüssler- und Bobbinet-Spitzen,

glatte und façonirte Tullanglais,

derlei Streifen und Spitzen, nebst einer bedeutenden Auswahl der feinsten

Moll- und Tull-Stickereien,

stets nach der neuesten Form und Geschmack

Gestickte, broschirte und glatte

Vorhang-Mousseline,

in allen Breiten, eingewirkte weiße und farbige Borduren und Fransen.

Kammertücher, Futter-Cattune, Wallis, alle Sorten Barchent, Piqué, Piqué-Röcke und Piqué-Decken jeder Größe, färbige Linon, Organtin, Tull, Croisée, Mousseline.

Ein großes Lager von besten

Strickzwirn, echt englischen Maschinen-Strick- und Nähzwirn von vorzüglicher Qualität,

Echt schottische, halbschottische und englische Strick-, Schling- und Gitterwolle.

Alle Sorten weißer Zwirn-, Baumwoll-, Damen-, Herren- und Kinder-Strümpfe und Socken, schwarze und melirte Damen- und Kinder-Strümpfe, weiße und schwarze Seidenstrümpfe glatt und à jour, schafwollene Winterleibchen und Hosen für Herren und Damen, Durer Männerleibchen, Hosen und Socken, Leinwand-Köpper und Percail-Bänder, Woll- und Seiden-Börteln, Zwirn und Seiden-Schnürriemen, Hemdknöpfe, Seiden-, Woll-, Schwedische- und Glacé

Handschuhe,

nebst vielen ähnlichen Artikeln zu billigst gestellten Fabriks-Preisen

---

Local-Veränderungs-Anzeige.

Die in Wien am Salzgries Nr. 212 bestandene k. k. landespr.

Spitzen-, Blonden-, Tullanglais- und Stickerei-Fabriks-Niederlage

des

Adalbert Meinl,

aus Bärringen bei Carlsbad in Böhmen,

gibt sich die Ehre, einem verehrungswürdigen Publicum die ergebenste Anzeige zu machen, daß sie sich von 18. October d. J. angefangen, am

Bauernmarkt, ins Baron v. Gudenau'sche Haus, Nr. 578,

verlegen wird.

Und erlaubt sich ihre Erzeugnisse, in einem reichhaltig assortirten Lager: aller Gattungen gestickter und tambourirter Artikel von Moll, Tullanglais und Seide, Valancie-, Zwirn-, Bobbinet-, Brüssler, und Seiden-Spitzen, Blonden, ꝛc. ꝛc. nach dem neuesten Französischen Geschmak einem gütigen Zuspruch bestens zu empfehlen; und das höchste Streben wird dahin gerichtet werden, um das beehrende Vertrauen gegen dessen Fabrik, auch jetzt in fortwährend gesteigertem Maße, wie bisher, zu genießen.

Die in Pesth befindliche Niederlage bleibt wie früher; fortwährend in der Göttergasse im Raum. v Derra'schen Hause; und empfiehlt ebenfalls sämtliche Erzeugnisse, in einem großen, sorgfältig gewählten Lager; aller Gattungen feinster Stickerein, Spitzen, glatte und façonirte Bobbinnets, Petinets, Entoilagen u. s. w. jeder Saison angemessene nach dem neuesten Par Journal, gest. Krägen, Unter-Chemisetten, Modesti, so auch Battist und Moll-Taschentücher, ꝛc. und eine große Auswahl von weissen Vorhäng-Fransen, so wie derlei weisse und gefärbte Borduren, zu den billigst festgesetzten Fabriks-Preisen.

Redacteur: Dr. S. Saphir.

Marastoni Jakab

/Hirdetése dragguerotip arcképekről./

Pesther Handlungszeitung. 1841. okt. 30.
303-304. l.

den will. Chöre und Orchester waren gut, nur im zweiten Akte wurde eine Klarinette so wüthend bearbeitet, daß das Aufwachen der Nachtwandlerin mit Grund zu besorgen war. Bei dieser Gelegenheit wurden auch aus den höheren Regionen einige Steine(?) ins Parterre geworfen, aber es waren keine Diamanten oder Saphire, die man so wegwerfend behandelte, sondern ganz gewöhnliche kleine Kiesel. Wem sie gerade auf die Nase fielen, der wird sich etwas verlezt fühlen. — Das Haus war nicht sehr voll. Sy.

— Carl Hugo's „Schauspiel der Welt" kam gestern zur vierten Aufführung.

Deutsches Theater. Am 3. d. M.: Konzert der philharmonischen Künstlerfamilie Beyerböck. — Es geht gewöhnlich bei reisenden Künstler-Familien und Künstler-Gesellschaften, wie bei gewissen Kunstkabinetten, wo höchstens ein Gegenstand des Besehens werth ist und daher auch als Köder gebraucht wird. Eine würdige Ausnahme jedoch macht die Familie Beyerböck und sind besonders die Knaben Johann und Moriz der vollen Beachtung und des lauten ihnen gespendeten Beifalles würdig. Beide haben einen vollen, kräftigen Ton, eine technische Fertigkeit und einen in manchen Stellen durchdachten Vortrag, die sie weit von der mehr oder minderen Schülerhaftigkeit der gewöhnlichen Kunstkinder entfernt sein lassen. Besonders Johann (der Oboist) behandelt dieses schwierigste aller Blasinstrumente mit einer virtuosen Sicherheit, u. es dürften, was die Ausdauer u. Reinheit der hohen Töne betrifft, wenige Oboisten ihn übertreffen. Einen ebenfalls recht schönen, vollen u. runden Ton besizt der Blasengel der Gesellschaft, der kleine Hornist. — Etwas zu schnell, besonders bei den Solostüken, scheinen mir die Tempi genommen. Was die Ensembles, besonders die Freischüz-Ouverture betrifft, so wurden sie wol recht taktgemäß, jedoch ohne Licht u. Schatten ausgeführt. Hauptsächlich möge sich Hr. Beyerböck auf jene drei Kunstsprößlinge beschränken und wir prophezeien ihm einen gewiß günstigen Erfolg. — Vorher das Bauernfeld'sche Lustspiel: „Großjährig," worin, wie immer, die HH. Bergmann, Berg und Treumann, so wie die Damen Deny und Schwelle sich ihres vortheilhaften Rufes würdig hinstellten. — Das Haus war anständig besucht. St.

— Am 4. d. M., zum Benefiz des Herrn Dietrich, zum ersten Male: „Eine Nacht in Burkersdorf," Burleske von C. D., hierauf ein Tanzdivertissement, zum Schluß: „Der Skandal" von Forst. Die erstgenannte Burleske ist ein leichtes Produkt, ohne mehr Ansprüche zu machen, als auf die Lachmuskeln der Zuschauer zu wirken, welchen Zwek es auch vollkommen erfüllte, denn man lachte ungemein, wozu aber wol auch das sehr ergözliche Spiel der HH. Weiß und Grün viel beitrug. Beide Komiker wurden stark applaudirt und gerufen. In dem Divertissement machte sich vorzüglich die junge, liebliche Dem. Lina Dietrich bemerkbar, welche, in einem Solotanz und in einem Pasdedeur mit Dem. Ochsinger, eine Grazie und eine Fertigkeit entwikelte, die allgemeine Bewunderung erregten u. ihr eine reiche Applausernte und wiederholten Hervorruf verschafften. Dieser äußerst talentvollen u. geschikten Tänzerin kann man eine bedeutende Zukunft versprechen. — Dem. Schwelle, die aus Gefälligkeit für den Benefizianten, die Gitana tanzte, hätte diese Gefälligkeit unterlassen sollen, da das Publikum nicht viel Dank dafür zollte. Sie ist eine treffliche Schauspielerin, warum will sie zugleich eine mittelmäßige Tänzerin sein? — „Der Skandal" belustigte wieder das Publikum ungemein, würde aber noch amüsanter sein, wenn der Spaß etwas weniger auf die Spize gestellt u. gekürzt worden wäre. Aber Hr. Grün spielte seine Rolle so trefflich, daß jeder Unpartheiische eingestand, daß er hierin seinen Vorgänger (Hrn. Rott) an Natürlichkeit u. Laune noch übertraf. Das zahlreich versammelte Publikum spendete ihm großen, verdienten Beifall. 4.

— Die nächste italienische Oper wird Mercadante's „Giuramento" sein, welche sich der wakere Tenorist Hr. Bianchi zu seinem Benefiz wählte.

Ofner Theater. Am 4. d. M. trat Direktor Schmid in dem Iffland'schen Stüke: „Dienstpflicht," als Jude Baruch auf und wurde mit verdientem und allgemeinem Applause aufgenommen. Wir bedauern nur, daß Hr. Schmid uns so selten das Vergnügen gewährt, ihn als Darsteller bewundern zu können. Auch die übrigen Mitwirkenden thaten das Ihrige und besonders verdienen der Gast Hr. Volkmar, Hr. Gallmeyer und Mad. Paris-Arfeld das Lob, ihre Rollen trefflich durchgeführt zu haben. Das Publikum verließ sehr befriedigt das Haus.

C. Hoffmann.

Lokalbemerker.

Johann Ladislaus Pyrker todt!

Wir lesen im neuesten „Humorist": „Mit tiefer Betrübniß zeigen wir die trauervolle Kunde an, daß gestern (am 2. Dez.) früh um vier Uhr Se. Exzel. der Patriarch-Erzbischof von Erlau, L. v. Pyrker (in Wien) das Zeitliche gesegnet habe. Kirche, Literatur u. Humanität stehen trauernd an dem Sarge; der Himmel hat einen Heiligen gewonnen, die Erde aber verliert einen als Priester, Schriftsteller und Mensch gleich frommen, begeisterten und edeldenkenden Mann."

— Der Nürnb. Korresp. schreibt aus Lemberg: „Um die polnische Nationalität, unter welch immer für einer Verfassungsform, in Zukunft zu wahren, ist beschlossen worden, daß die altpolnische Kleidertracht bei beiderlei Geschlechtern wieder angenommen werden soll. Die polnische weiße Czapka, woran eine demant'ne Agraffe und der Reiherbusch, ein Zeichen des höchsten polnischen Adels, der seidendamastene Schupan (Leibrok) und darüber der Kontusch (Oberkleid mit offenen Aermeln), der goldene Pojas (Leibbinde), unter welchem an einem Kettchen die Karabela (krummer Säbel ohne Bügel) herabhängt, weite rothe Beinkleider in kurzen gelben bespornten Stiefeln bilden ein sehr zierliches Kostüm, das dem ungarischen in nichts nachsteht. Gleichwie der ungarische, hat auch der polnische Edelmann, er sei noch so arm, das Recht, dieser Nationaltracht die Karabela beizugesellen. Die Polen waren stets gewöhnt, die Ungarn als ihre Brüder anzusehen; sie bewundern die Rechte der ungarischen Konstitution, allein durch Theilnahme daran ihre eigene Abstammung verleugnen — das werden sie nimmer."

— Welche unserer geehrten Leserinen ist nicht um die Reinheit und Zartheit ihrer Haut besorgt und welche wünscht nicht, alle, theils krankhaften, theils entstellenden Gebrechen derselben zu entfernen? Hr. Franz Schmid, Wundarzt zu Zell in Tyrol, hat zu diesem Zweke eine Seife erfunden, die sich äußerst schnell berühmt machte und von der gewichtige und unpartheiische Organe das Lobenswertheste berichten; er nennt sie „Alpenkräuter-, Gem-

u. Leberflekenseife," welgnet ist, die menschliche Haut zu verschönern. Lebersleke, Flechten, Finnen, ...ersprossen, Gesichtsblätterchen, gelbe Hautsle... u. s. w. werden damit geheilt und entfernt, wie es die damit erzielten glänzenden Resultate aufs Untrüglichste bewähren. Zu haben sind diese Seifen in der Parfumeriehandlung des Herrn M. Lueff in Pesth, Christophpläzchen, „zur Minerva." n

— Wer lezten Samstag Abends zufällig durch die Herrengasse ging, konnte, wie wir, Zeuge eines Auftrittes sein, wie er sich in keiner zivilisirten Stadt ereignen sollte. Ein im Straßenkothe besinnungslos daliegender Slovake zog die Aufmerksamkeit aller Vorübergehenden auf sich. In kurzer Zeit hatte sich eine Schaar von Gassenbuben um ihn gesammelt, die ihn auf das erbarmungsloseste herumzerrten. Der Arme war zwar, allem Anscheine nach, von einer tüchtigen Portion Branntwein, wie man nach dem Geruche aus seinem Munde zu schließen berechtigt ist, betrunken. (Wer weiß, wie lange er sich vorher diesen Genuß hatte versagen müssen.) Dieser Mann nun wäre zwar für jeden Mäßigkeitsverein als abschrekendes Beispiel ein unbezahlbares Exemplar gewesen, allein inmitten einer der eleganteren Gassen, und da es schon dunkelt, in der Gefahr jeden Augenblik von den Pferden eines daher jagenden Fiakers zertreten zu werden, paßt er wol nicht.

„Wie lang', kann ich nicht sagen,
Daß er geschlafen hat",

denn, nachdem Erzähler dieses über eine halbe Stunde vergebens auf das Erscheinen eines städtischen Trabanten, der diesen Gegenstand — leider nicht des allgemeinen Abscheues, sondern der allseitigen Belustigung auf gebührende Weise entfernen sollte, gewartet hatte, ging er voll Unmuth von dannen.

— Wir wollen hiemit Jedermann warnen, daß er, falls ihn sein Weg Nachts durch die Marokanergasse in Pesth führen sollte, sich fein in der Mitte der Straße halten möge. Einen heranrollenden Wagen kann man wenigstens hören, allein bei der Beleuchtung kann man unmöglich die weit in's Trottoir hineinragenden Stufen vor den Gewölbthüren bemerken, und leicht darüber fallen und sich so zufälliger Weise der Gefahr eines Beinbruches aussezen. Wir hoffen dieser Warnung wegen von Denen, die in benannter Gegend zu thun haben, mit einer Dankadresse beehrt zu werden. 5.

— Der „Budapesti Hirado" erzählt einen Vorfall, der sehr für die Solidität der Ofner Hausherren spricht. Ein solcher Herr wurde nämlich um 8½ Uhr Abends arretirt, als er das Thor seines eigenen Hauses aufschließen wollte, um sich zur Nachtruhe zu begeben; auf seine Einwendung wurde ihm bedeutet, daß ein Ofner Hausherr unmöglich so spät nach Hause komme. In Pesth sind nun die Leute nicht so solid und mancher Hausmeister wird noch nach Mitternacht zu wiederholten Malen aus dem Schlafe gestört, um den späten Ankömmling einzulassen, zu welchem Glüke aber Lezterer, zu seinem nicht geringen Verdrusse, erst nach langem Warten gelangen kann. In diesem Falle ereignet es sich nicht selten, daß der auf diese Weise in Geduld u. Kälte Harrende von dem vorüberschleichenden Nachtwächter angesprochen und gerichtmäßig verhört wird, ob er wol in das Haus gehöre, schon geläutet habe u. dgl. So mußten wir neulich anhören, wie ein junger Mann, wahrscheinlich in Aufgeregtheit, einem armen Nachtwächter, der ihn vor seinem Hausthore, in Folge des amtlichen Auftrages, mit obigen Fragen anging, mit Schmähreden überhäufte. Wahrscheinlich wäre es zu Thätlichkeiten gekommen, hätte nicht der Cerberus des Hauses durch sein Aufschließen dem Unmuthe des jungen Herrn u. dem Zweifel des Nachtwächters ein Ende gemacht. 5.

— (Religionsunterricht.) Lehrer: „Ja, meine lieben Kinder, Gott ist allwissend, nichts bleibt ihm verborgen." — Ein Knabe: „Aber ich bitt' schön, Herr Lehrer, weiß Gott auch, daß mein Vater jezt in seinem Weingarten arbeitet?" — Lehrer: „I freilich, warum wird er das nicht wissen?" — Knabe: „Hahaha! da ist der liebe Gott aufgesessen, mein Vater hat nicht einmal einen Weingarten!" —nn.

— (Die Pesth-Ofner Bühnen, gegenüber der jüngeren dramatischen Literatur.) Es ist eine eigenthümliche und gewiß aller Anerkennung werthe Erscheinung, daß die zwei deutschen Bühnen in Pesth und Ofen eine so rühmliche Ausnahme von jenem althergebrachten leichtfertigen Direktions-Schlendrian machen, welcher in der Vorrede zu den „Verworfenen Schauspielen" wol etwas grell, aber nicht ganz unverdient gerügt wird. Während manche reichdotirten Bühnen nicht nur selten, sondern auch nur von gewissen nahestehenden Autoren Neuigkeiten bringen, deren, wenn auch halber Erfolg schon gewissermaßen durch das Renommée des Autors verbürgt erscheint, so waren es unsere zwei deutschen Bühnen, welche auch Werke der jüngeren dramatischen Literatur zur ersten Aufführung brachten und dadurch einen Weg andeuteten, wie dem Autor u. der Direktion genüzt werden kann — sei es auch nur durch Anerkennung eines unläugbaren bessern Strebens. Die Pesther Bühne hat uns zuerst mit C. Hugo's „Brutus und Lukretia" bekannt gemacht, sie hat uns zuerst Ludw. Foglár's beide Lustspiele: „Flitterwochen" u. „Philister u. Industrieritter" vorgeführt; in neuerer Zeit brachte auch die Ofner Bühne Hugo's „Baron und Banquier" und L. Foglár's „Geheimnisse der Bildung" zur ersten Darstellung und beide Bühnen haben sich damit den Dank des Publikums und der Kritik erworben. Diese Erscheinung ist um so auffallender, weil sie — nicht auf deutschem Boden auftauchte u. es dürfte bald unsere Pesth-Ofner Bühnenwelt ein Asyl für die jüngere deutsche Dramatik werden, so wie es die Pesther Verlagshandlung des Herrn G. Heckenast für die deutsche Literatur geworden ist. 2.

— Wir erfahren aus sicherer Quelle, daß der Kunstverein in Triest ein in der dortigen Ausstellung befindlich gewesenes u. die allgemeine Bewunderung auf sich gezogenes Oelgemälde von unserm Akademie-Direktor, Herrn Marastoni, als ein anerkanntes Meisterwerk, ankaufte. Es freut uns, daß die Gemälde dieses Meisters, die wir stets gehörig zu würdigen wußten, auch in Italien Anerkennung finden. 4.

Scherz-Rebus.

us

H

us

Auflösung des lezten Scherzrebus:

Zweite vermehrte Auflage.

(Zwei T Ver mehr t auf LA G.)

Pesther Tageblatt 1841.

Aemtliche Anzeigen.

Von Seite des Gerichts der k. Freistadt Pesth wird auf Ansuchen des k. k. Landrechtes zu Grätz in Steiermark folgendes Concursal-Edict zur öffentlichen Kenntniß gebracht:

6126 1841. Vom dem k. k Landrechte in Steiermark wird durch gegenwärtiges Edict allen Jenen, welchen daran gelegen ist, bekannt gemacht: Es sei von diesem Landrechte in die Eröffnung eines Concurses über das gesammte im Lande Steiermark befindliche bewegliche und unbewegliche Vermögen des Jak. Edlen v. Mischky, Eisenhandelsmannes und Hausbesitzers in Grätz, so wie auch in Rücksicht des von demselben außer Landes sich befindlichen beweglichen Vermögens, wenn dieses bei dem Mangel alldort liegender Gründe auch landtäflich, oder grundbücherlich vorgemerkt wäre, gewilliget, und als Concurs-Masse-Vertreter der Hof- und Gerichts-Advocat Dr. Schmerek, dann als desselben Substitut der Hof- und Gerichts-Advocat Dr. Mai jun., und als einstweiliger Vermögens-Verwalter der Dr. Schmerek aufgestellt worden

Daher wird Jedermann, der an den erstgedachten Verschuldeten eine Forderung zu stellen sich berechtigt hält, hiermit erinnert, bis den 7. October 1841 die Anmeldung seiner Forderung in Gestalt einer förmlichen Klage wider den Dr. Schmerek als Concurs-Masse-Vertreter binnen dem obigen Anmeldungstermine bei diesem k. k. Landrechte alsogewiß einzureichen, und in dieser nicht nur die Richtigkeit der Forderung, sondern auch das Recht, Kraft dessen er in eine oder andere Classe gesetzt zu werden verlangte, zu erweisen: widrigen Falls nach Verfließung des erst bestimmten Tages Niemand mehr angehört werde, und Jene, die ihre Forderung bis dahin nicht angemeldet haben, in Rücksicht des gesammten im Lande Steiermark, und in Rücksicht des beweglichen auch außer Landes sich befindlichen Vermögens, so weit der Verschuldete nicht etwa dortselbst Realitäten besitzet, ohne Ausnahme auch dann abgewiesen sein sollen, wenn ihnen wirklich ein Compensationsrecht gebührte, oder wenn sie auch ein eigenthümliches Gut von der Masse zu fordern hätten, oder wenn auch ihre Forderung auf ein liegendes Gut des Verschuldeten vorgemerket wäre; so zwar, daß dergleichen Gläubiger vielmehr, wenn sie etwa in die Masse schuldig sein sollten, die Schuld ungehindert des Compensations-Eigenthums- oder Pfandrechtes, welches ihnen sonst zu Statten gekommen wäre, abzutragen verhalten werden würden.

Zugleich wird zur Wahl eines andern Vermögens-Verwalters, oder zur Bestätigung des provisorisch ernannten, wie auch zur Auswahl eines wenigstens aus drei Individuen zu bestehen habenden Gläubiger-Ausschusses die Tagsatzung am 14. October 1841 Vormittag um 9 Uhr bei diesem k. k. Landrechte angeordnet; bei welcher die Gläubiger unter Einem für den Vermögens-Verwalter eine angemessene Instruction vorzuschlagen, und die in die Vermögens-Verwaltung einschlagenden Puncte festzusetzen, und zugleich die Vorsichten zu bestimmen haben, unter welchen sie die Vermögens-Verwaltung durch selben übernehmen oder fortführen lassen wollen, ob er in Eid zu nehmen, ob, und was von demselben für eine Sicherheit zu bestellen, ob die Gelder, und beweglichen Güter in seinen Händen zu lassen, oder zur gerichtlichen Verwahrung zu bringen seien

Grätz, am 22. Juli 1841. Vom k. k. Landrecht in Steiermark.

Pesth, den 9. August 1841.

Das löbl k. Wechselgericht hat den Beginn der Examina der Wechselgerichts-Advocaten auf die herannahenden Gerichtsferien, und vorzüglich auf die Mitte des Octobers anberaumt. Es wird also hiemit zur allgemeinen Kenntniß gebracht, daß alle diejenigen, die ein Examen aus dem Wechselrechte ablegen wollen, ihr deshalbiges Gesuch mit dem Advocats-Diplom, so wie mit den erforderlichen Zeugnissen über moralisches Wohlverhalten versehen, von 29. September bis (ausschließlich) den 14. October a. cur. bei dem hiesigen Wechselgerichte einzureichen haben. — Pesth, aus der Wechselgerichts-Sitzung vom 10. August 1841.

Johann v. Fogarasi,
Wechselgerichts-Notär.

---

(54) (3)

Concurs

der Gläubiger der Witwe Anna Spada

in Königsberg (Uj-Bánya) den 27. September 1841.

27217. 1841. Vom Gerichtsstuhle der k Freistadt Königsberg (Uj-Bánya) wird gegen die fallirte Witwe des weil. Johann Spada, städt. Eractors, Frau Anna Spada, der Concurs auf den 27. September 1841 festgesetzt. Dieses wird hiemit zur gesetzlichen Vertretung jedermänniglichen Rechte allgemein bekannt gemacht.

---

(49) (2)

Concurs

der Gläubiger der Katharina Raußnitz

in Pesth den 13. September 1841.

26991. 1841. Von Seiten des Gerichtsstuhles der k. Freistadt Pesth wird allgemein bekannt gemacht: daß, nachdem Katharina Raußnitz sich für insolvent erklärte, der Concurs ihrer Gläubiger auf den 13. September 1841 festgesetzt wurde. Zum Litis-Curator wurde Anton Graczer, breideter Advocat ernannt. Es haben daher Alle, die an besagter Concurs-Masse unter was immer für einen Rechtstitel Anspruch machen, am bestimmten Tage vor dem Gerichtsstuhle der Stadt Pesth entweder persönlich oder durch ihren gesetzlich bevollmächtigten Anwalt zu erscheinen, und die ihre Forderungen enthaltenden, mit den nöthigen Documenten versehenen Klagebriefe binnen drei Tagen vom Tage der Concursfrist an gerechnet, einzureichen, da später eingereichte Forderungen nicht mehr in den Concurs-Prozeß aufgenommen werden, und auf die Ansprüche solcher Gläubiger weiter keine Rücksicht genommen wird. Zugleich werden auch Diejenigen, die nicht persönlich erscheinen können, darauf aufmerksam gemacht, zur Ernennung des Ausschußes am Tage der Concurs-Frist ihren Anwalt mit der nöthigen Vollmacht zu versehen.

Concurs

der Gläubiger des Schustermeisters Joseph Král und des Martin Travicska

in Waizen den 17. September 1841

so wie der Gläubiger des Johann Ignacz und Georg Schön

gleichfalls in Waizen den 19. October 1841.

26995 1841. Auf Anzeige des Pesther Comitats wird vom Magistrate der bischöfl. Stadt Waizen gegen folgende fallirte Waizner Einwohner die Eröffnung des Concurses beschlossen, und zwar:

(50) Gegen den Schustermeister Joseph Král wurde der Concurs auf den 17. September 1841 festgesetzt Zu dessen Masse-Curator wurde Joseph Valczer, Senator, zum Litis-Curator hingegen Karl Korber, beeid. Advocat, ernannt.

(51) Gegen Martin Travicska wurde der Concurs auf den 17. September 1841 festgesetzt. Zu dessen Masse-Curator Mathias Palik, Senator, zum Litis-Curator Johann Holdházy, beeid. Advocat, ernannt

(52) Gegen Johann Ignacz wurde der Concurs auf den 19. Oktober 1841 festgesetzt. Zu dessen Masse-Curator wurde Mathias Palik, Senator, zum Litis-Curator Karl Korber ernannt.

(53) Gegen Georg Schön wurde der Concurs gleichfalls auf den 19. October 1841 festgesetzt Zu dessen Masse-Curator wurde Johann Kovács, Cancellist, zum Litis-Curator Karl Korber, beeid. Advocat, ernannt

Diese Anordnungen werden hiemit allen denjenigen, die an die Concurs-Masse der Fallirten unter was immer für einen Rechtstitel Anspruch machen, zu wissen gemacht: daß sie an den bestimmten Tagen vor dem im Rathssaale der bischöfl. Stadt Waizen abzuhaltenden Gerichtsstuhle entweder persönlich oder durch ihren gesetzlich bevollmächtigten Anwalt erscheinen, und ihre Forderungen spätestens binnen drei Tagen einreichen mögen, da die später eingereichten Forderungen nicht mehr in dem Concurs-Prozeß aufgenommen werden können.

---

(55) (3)

Concurs

der Gläubiger des Joseph Szerecsen

in Rima-Szombat den 10. September 1841.

27231. 1841. Vom Gerichtsstuhle der Gömörer Gespanschaft wird gegen den Rosenauer bürgl. Schnürmacher Joseph v Szerecsen, der sich für insolvent erklärte, der Concurs in Rima-Szombat den 10. September 1841 eröffnet. Zum zeitweiligen Masse-Curator wurde Samuel Kirchmeyer, Notair der Stadt Rosenau, zum Litis-Curator David Ujházy, Gerichtstafelbeisitzer, ernannt Dieses wird hiemit zur gesetzlichen Vertretung jedermänniglichen Ansprüche allgemein bekannt gemacht.

Ankunft Abfahrt

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends den 15., 17., 19., 21., 23., 25. Aug.
Abfahrt nach **Wien** Früh 6 Uhr dto. dto. dto.
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 20., 26., 31. August.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 17., 23., 28. Aug.

Außerdem fährt das Dampfboot „Árpád" und der Remorqueur „Samson" abwechselnd jeden Mittwoch und Sonntag nach Wien, und kommen jeden Sonntag und Donnerstag in Pesth an; der Remorqueur „Erös" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Die im Auslande rühmlichst bekannte

reine Cocosnuß-Oel-Soda-Seife

von J. S. Douglas in Hamburg,
gegen Hautausschläge, Flechten,

ist fortwährend und nur in der Niederlage in Pesth bei M Lueff „zur Minerva" ganz echt, in schneeweißen 6 Wiener Loth wiegenden Stücken zu 30 kr. C. M. das Stück zu haben. Abnehmer in ganzen Dutzenden werden 10 pCt. rabatirt, zum Beweise der Echtheit befind.t sich allda eine mit vielen Kosten angefertigte Depotkarte.

Hamburg, im August 1841.

J. S. Douglas,
Erfinder und Verfertiger der echten Cocusnuß-Oel-Soda-Seife.

Erstes Daguerrotyp zum Portraitiren in Pesth.

Der Unterzeichnete glaubt einem hohen Adel und einem verehrungswürdigen Publikum mit der Anzeige nicht unwillkommen zu sein, daß er, von einer Kunstreise unlängst zurückgekehrt, einen vollständigen Apparat zum Portraitiren mittelst des Daguerrotyps, nach den allerneuestn Erfindungen und Verbesserungen, mitgebracht habe, wodurch er in den Stand gesetzt ist, eine Person, oder auch eine ganze Gruppe von Personen, und zwar im Schatten, binnen acht Sekunden zu portraitiren. Da hier die Natur Malerin ist, so haben die Portraits die täuschendste, lebendigste Aehnlichkeit; nicht der kleinste Zug, nicht das unscheinbarste Fleckchen, nicht das unbedeutendste Fältchen an Gesicht, Körper und Kleidung, darf hier fehlen, und der Unterzeichnete schmeichelt sich, als akademischer Maler und langjähriger Praktiker in seiner Kunst, der Person sowohl, als auch ganzen Gruppen eine solche Stellung geben zu können, daß damit ein besonders angenehmer Eindruck hervorgebracht wird.

Der Preis eines solchen Portraits ist mit allem Zubehör 10 fl. C. M. Sind noch mehrere Personen auf demselben Bilde, wird für jede andere Person nur noch 2 fl. C. M. bezahlt.

Bestellungen werden in der Wohnung des Unterzeichneten in Pesth, obere Donauzeile, im v. Nako'schen Hause, 1. Stock, angenommen.

Giacomo Maraston,
akad. Kund- und Portraitmaler.

Maculatur-Papier in verschiedenen Größen, den Rieß zu 1 fl. 12 kr. bis 1 fl. 36 kr. Conv., Münze verkaufen Landerer und Heckenast, Hatvanergasse Nr. 583.

☞ Beilage: Fortsetzung der Nachrichten.

glücklichen legte aber sein Gewehr auf den vielfachen Mörder an, und tödtete diesen durch einen glücklichen Schuß. Die Justizbehörde hatte nicht weniger als sechs Mordthaten constatiren und sechs Leichen beerdigen zu lassen.

Lemberg. Am 14. v. M. brannte hier unweit der Grodecker Barriere ein Haus durch einen sonderbaren Zufall bis auf den Grund ab. Der Eigenthümer dieses Hauses wollte nämlich sein Dienstmädchen durch ein Sympathie-Heilmittel von dem kalten Fieber befreien. Da er gehört hatte, daß ein plötzlicher Schreck, den man dem Kranken macht, dabei vorzüglich helfe, so lud er ein Pistol und schoß es unter dem Fenster ab, um der Kranken dadurch einen plötzlichen Schreck einzujagen. Der Wind jagte indeß den Schuß oder die Ladung in das Strohdach des Hauses, welches augenblicklich in Flammen aufging und von diesen gänzlich verzehrt wurde.

Paris. Vor einigen Tagen kam ein Fabrikant aus der Provinz nach Paris. Mit 8500 Fr. Banknoten in seinem Taschenbuch ging er in das Theater. Als er aus demselben zurückkehrte, trat ihn ein junger Mann an und sagte, er habe erfahren, daß ihm all sein Geld gestohlen worden sei. Erschrocken griff der Mann nach seinem Taschenbuch, und es war in der That verschwunden. Seien Sie ohne Sorgen, sagte der Fremde, ich werde Ihnen zu Ihrem Gelde verhelfen. Was zahlen Sie aber als Belohnung? — Man einigte sich um 2000 Frs., machte dieß in einem benachbarten Kaffeehause schriftlich ab, und kurz darauf händigte der Gauner dem Fabrikanten das Taschenbuch ein, aus welchem er nur die bedungenen 2000 Frs. herausnahm, indem er sich höflich entfernte.

Omnibus für Theater.

Ein wahres Wort.

Die Zeitung für die elegante Welt enthält in dem Artikel „Deutsches Drama" folgende treffliche Bemerkung: „Man sagt: es werde sich mit dem Drama nicht eher bessern, bis die dramatischen Talente nicht mehr und mehr darauf bedacht sind, ihre Rollen ganz und gar gewissen beliebten Schauspielern anzupassen, wie etwa der Theaterschneider die Garderobe. Das ist sehr handwerksmäßig, aber freilich, jedes Handwerk hat seinen goldenen Boden. Bei dem Lustspiele mag dies noch angehen, sogar sehr empfehlenswerth, vielleicht der einzige zum Ziele führende Weg sein; aber das höhere Drama, an das man noch immer gewöhnt ist größere Ansprüche zu machen, würde bei diesem Verfahren in die Bedeutung des bloßen Leistens treten, worauf der Schauspieler das Schuhwerk seiner Rolle zurechtrückt, der Schauspieler würde der Meister, der Dichter der Lehrbursche, Jener der Tambour, dieser das Kalbfell auf der Trommel sein. Hätten wir noch eine Musteranstalt, wie das Théatre français ist, so möchte dieser demüthige Rath zu befolgen sein; aber die wiener Intendantur hat andere Ansichten als die berliner; Herr Seydelmann in Berlin kann eine für Emil Devrient in Dresden geschriebene Rolle nicht brauchen, und Mad. Rettich in Wien schwerlich eine, welche der Dichter für Frl. von Hagn in Berlin eingerichtet hat. Dies sind aber doch wohl Personen, denen man Einfluß auf diejenigen Bühnen zuschreibt, deren Mitglieder sie sind. Heroinen gibt es unter unsern jüngeren Schauspielerinnen kaum noch und Rollen, wie sie durch die George noch jüngst mit vielleicht ungraziöser aber doch pikanter und hinreißender Kraft dem Publicum vorgeführt wurden, dürfen von deutschen Dichtern, welche auf die Bühne speculiren, fortan nicht mehr geschrieben werden. Dieses Rollenfach scheint bei uns gänzlich auszusterben, während es dasjenige ist, worin die Rachel noch jetzt in Paris und London ihre glänzendsten Triumphe feiert. Nehmen wir nun an, daß die künftige Generation unserer darstellenden Künstler und Künstlerinnen, wie es wahrscheinlich ist, noch schwächlicher, fader, krankhafter, sentimentaler sich gestalten sollte als die gegenwärtige, und doch von dem Dichter verlangt würde, er müsse den Gelüsten und Anforderungen dieser abstehenden und faulenden Kräfte gehorsam sein, statt selbst Anforderungen an sie zu stellen und sie so mit seinem Genius emporzureißen, wo, in welchen Untiefen, dürfen wir fragen, würde zuletzt unsere dramatische Poesie ihren Untergang finden? Ihr diesen Untergang zu bereiten, dahin strebt der privilegirte Geschmack der Ranglogen, dahin die Theaterregie, dahin zum Theil die Kritik, und es müßte uns Alles täuschen, wenn dieses heillose Ziel nicht in der nächsten Zukunft erreicht sein sollte.

Repertoir für Scherz und Ernst.

Bestrafter Ehrgeiz.

Ein Advokat in Toulouse zeichnet sich durch seine Galanterie aus, ist aber dabei sehr geizig. Vor einiger Zeit war er in Paris und lud drei ihm bekannte Damen ein, mit ihm bei einem Restaurateur zu essen. Ehe sie sich an den Tisch setzten, nahm er den Kellner bei Seite und sagte zu ihm: „Wenn ich Chambertin verlange, so bringen Sie mir ganz gewöhnlichen Wein." Es geschah so, wie es verabredet war. Nachdem man gegessen und getrunken hatte, verlangte der Advokat die Rechung, wunderte sich aber nicht wenig, daß ihm Chambertin angesetzt war, ob er gleich keinen getrunken hatte. „Es muß ein Irrthum vorwalten," sagte er, „indem er auf die Weinpreise zeigte. „Keineswegs," erwiderte der Kellner; „haben Sie nicht drei Flaschen Chambertin verlangt?" Der Advokat winkte vergebens; der Kellner that nicht, als verstehe er ihn. „Hat der Herr nicht Chambertin verlangt?" fragte er die Damen. Diese bestätigten, was sie gehört hatten, und der Advokat sah sich genöthigt, wenn er seine Verabredung mit dem Kellner nicht laut werden lassen wollte, den schlechten Wein, welchen er getrunken hatte, für Chambertin zu bezahlen.

Sclavenameisen.

Eine höchst bemerkenswerthe Thatsache ist die Neigung gewisser Arten von Ameisen, die Arbeiter anderer Arten mit Gewalt zu entführen und sie zu zwingen, für ihre Gesellschaft zu arbeiten, oder sie völlig wie Sclaven zu benutzen. So viel wir wissen, sind diese Ameisenräuber stets roth, oder doch blaß; die Sclaven dagegen, wie die unglücklichen Einwohner von Afrika, schwarz, und die Südamerikaner haben diesen Umstand benutzt, um zu behaupten, die Sclaverei sei in der Natur begründet. Die Zeit, in welcher diese Sclaven weggefangen werden, umfaßt etwa zehn Wochen, und beginnt nie eher, als bis die männlichen und weiblichen Ameisen aus ihrem Puppenzustande heraustreten. Wenn die rothen Ameisen einen solchen Raubzug beginnen wollen, schicken sie erst einige Kundschafter aus, damit dieselben ermitteln, wo eine Colonie von Schwarzen zu finden ist. Die Kundschafter kehren, nachdem sie gefunden, was sie suchten, in das Nest zurück und statten Bericht ab. Bald darauf bricht das Heer der rothen Ameisen auf; voran zieht eine Wache, die zu bestimmten Zeiten abgelöst wird und nur aus acht bis zehn Ameisen besteht. Sind sie in der Nähe der Colonie der Schwarzen angekommen, so zerstreuen sie sich und suchen in dem Grase umher. Endlich entdecken sie die Colonie, und die vordersten der Angreifenden werden von den wachehaltenden Schwarzen angefallen, wohl gar umgebracht. Im Innern des Nestes wird Lärm gemacht, die Schwarzen kommen zu Tausenden heraus, die Rothen dringen an, und es beginnt ein heftiger Kampf, der aber immer mit der Niederlage der Schwarzen endigt, welche sich in das Innerste ihrer Wohnung zurückziehen. Es folgt nun eine Scene des Plünderns und Raubens. Die rothen Ameisen reißen die Seiten der Colonie der Schwarzen auf und dringen in das Innere der Citadelle hinein. Nach wenigen Minuten kommt eine jede der rothen wieder heraus und trägt in ihrem Munde die Puppe eines schwarzen Arbeiters, welche sie trotz der Wachsamkeit und des Muthes ihrer natürlichen Hüter, erlangt hat. Die rothen Ameisen kehren in vollkommener Ordnung zu ihrem Neste zurück, und nehmen ihre lebendige Last mit sich dahin. In dem Neste werden die Puppen von den rothen genau so behandelt, als wären sie ihre eigenen, und die Arbeiter verrichten, sobald sie ausgekrochen sind, die verschiedenen Pflichten mit dem größten Eifer und, wie es scheint, mit aller Bereitwilligkeit; sie bessern das Nest aus, graben Gänge, sammeln Nahrung, füttern die Larver, tragen die Puppen in den Sonnenschein vor das Nest hinaus, kurz verrichten Alles, was das Wohl der Colonie zu erfordern scheint.

Kleine Stadtpost.

Pesth. Morgen, Nachmittags 5 Uhr, findet das Concert des Herrn Jabórsky im Salon, zur Königin von England" Statt.

— Die Production des Herrn Bannholzer, (im Gebiete der höhern Physik und Mechanik) findet Donnerstag den 19. im k. k. Redouten-Saale Statt. Das dekorirte Cabinet, in welchem die auszuspielenden 6 Gewinnste bei Beleuchtung zu sehen sind wird schon Dienstag gegen ein Entrée von 6 kr CM. eröffnet. Der Ertrag ist dem hiesigen „Josephinum" gewidmet.

(Theatralisches) Ofner Arena. Mad. Frieb Blumauer setzt mit glücklichem Succeß ihr Gastspiel fort. Freitag den 13 zeigte sich die geschätzte Schauspielerin in drei niedlichen Pieces: als Mariane in Holbergs „Männertreue," Pariser Taugenichts" und als Declamatrice in M. G. Saphir's „Solo-Lustspiel." Die Vorzüglichkeit ihres Talentes im Gebiete jovialer, humoristischer Rollen, trat in genannten Lustspielen am entschiedensten hervor. Unseres Erachtens ist die liebliche Gastin von der Natur bloß auf das Genre gemüthlich-heiterer und jovialer Partieen angewiesen. Sie erhielt in den erwähnten Pieces wohlverdienten, stürmischen Beifall, wurde nach jeder Scene wiederholt, und nach der Declamation des pikanten, witzsprühenden Solo-Lustspiels sogar dreimal gerufen. Im ersten Lustspiele waren es Hr Windisch und die liebenswürdige Melchior d. ä, im letzten Hr. Director Nötzl, dessen General Morin (in Maske und Haltung) seine Wirkung nie verfehlt, welche die geehrte Gastin aufs Entsprechendste unterstützten. P—l.

Wiener Börsen-Course.

11. August 1841.

		Conv. Mze.
Metaliques	à 5%	105 11/16
idem	à 4%	97 1/2
idem	à 3%	—
Darlehen mit Verlos. v. J. 1834		656 1/4
" " " " 1839		261 9/16
Bank-Actien das Stück		—
Kaiserliche Dukaten		—

Lotto-Ziehung.

Ofen am 7. August.

26. 24. 62. 27. 19.

Markt-Preise.

der Körnerfrüchte in Pesth

am 13. Aug Pesther Metzen, Grosch. W.W.			
Weizen	155	bis	186
Halbfrucht	130	—	135
Roggen	116	—	120
Gerste	80	—	88
Hafer	60	—	64
Kukuruz	110	—	120

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen W. W Groschen

	Baja den 7. Aug. best.	mit.	ger	Neubecse den 6. Aug. best.	mit.	ger
Weizen	107	104	100	125	120	100
Halbfrucht	96	87	80	100	—	—
Korn	78	—	—	-	—	—
Gerste	54	—	—	40	35	—
Hafer	31	—	—	30	—	—
Kukuruz	67	—	—	—	—	—
Hirse	—	—	—	—	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater.

15 August. Geschlossen.

Sommertheater.

15. — Geschlossen.

Ofner Arena.

15. — Geschlossen.

Wasserstand der Donau

(in der Brunnmaschine zu Ofen)

am 14 Aug Früh 8 Uhr 5' 5" 0"' ober 0

Meteorologische Beobachtungen vom 13 August.

Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt Pariser Maas	Wiener Maas	Thermometer Reaumur.	Wind.	Witterung.
9 Uhr Morgens.	27, Zoll 460	28 Zoll 2 L 7 P.	+ 13. 5	NW Mitt.	Wolken.
3 Uhr Nachmittags	, „ 448	2 5	+ 16. 6	N Lüftchen.	Viel Wolken.
9 Uhr Abends.	, „ 456	2 7	+ 13. 2	NW. Mitt.	Trüb.

Pesther Tageblatt 1841.

Repertoir für Scherz und Ernst.

Englische Eitelkeit.

In England findet gegenwärtig eine Volkszählung statt und es muß dabei auch das Alter der Personen angegeben werden. Um nun ihr Alter nicht angeben zu müssen, haben sich mehrere Herren und Damen, die noch nicht für alt gelten wollen, aus Bath, wo sie sich aufhielten, auf das Festland geflüchtet. Leichter kam ein anderer ältlicher Herr weg. Die Zählung geschieht nämlich so, daß in jedem Hause angegeben werden muß, welche Personen in einer gewissen Nacht darin geschlafen haben. Jener ältliche Herr ließ sich in dieser Nacht bis zum nächsten Morgen in einem Miethwagen spazieren fahren, auf welche Weise er denn der Zählung und der Angabe seines Alters glücklich entging.

Die Gefahren des Ruhmes.

Ein sehr hübsches Abenteuer, das vor Kurzem vorgekommen ist, beweist, wie gefährlich es ist einen bekannten Namen zu führen. Der bekannte Schriftsteller Alphons Royer in Paris erhielt vor einiger Zeit einen Brief aus einem der herrlichsten Schweizercantone; das Schreiben begann mit dem Worte: „Geliebtester," und schloß mit: „Deine Mimili für das ganze Leben." Zwischen diesen beiden zärtlichen Ausdrücken befand sich eine Fluth von sentimentalen Redensarten, eine Lawine von leidenschaftlicher Liebe, die vier engeschriebene Seiten füllte. Uebrigens hatte es Mimili für ganz unnöthig gehalten, ihre Adresse einem Manne anzugeben, der sie ihrer Meinung nach, am allerbesten kennen mußte. „Es wird ein Scherz sein," dachte Royer, der überall gewesen ist, nur nicht in der Schweiz. Und er warf den Brief in den Papierkorb. Vierzehn Tage später kam eine zweite Epistel aus demselben Canton Mimili wunderte sich, keine Antwort erhalten zu haben. Es gab zärtliche und melancholische Vorwürfe. Sie ersuchte ihren Geliebten, ihren Alphons, durch Briefe wenigstens den Schmerz der Trennung zu lindern, ihr einige Zeilen von seiner lieben Hand zu schicken, so bald als möglich aber zurückzukommen. Dieser zweite Brief hatte das Schicksal des ersten nnd ihm folgte ein dritter, der aber in etwas verschiedenem Tone geschrieben war. Den sanften Vorwürfen waren harte und bittere gefolgt. „Das wird beunruhigend," dachte Royer; „der Scherz nimmt einen ernsten Character an." Einige Tage nach diesem letzten Schreiben erhielt Alphons Royer mit der Post von Genf — eine Wärterin mit einem Kinde. „Da ist ihr Sohn," sagte das Mädchen in schlechtem Deutsch.

Der Wärterin folgte bald auch die Mutter nach, eine allerliebste Blondine, welche die bittersten Thränen vergoß, als sie vor Alphons Royer erschien und in dem Schriftsteller ihren Alphons nicht erkannte.— Sie war doppelt hintergangen worden.

Als Mimili sich ausgeweint hatte, bot sie alles auf, den Schuldigen auszumitteln, und es gelang ihr. Es war ein Reisediener, der, um dem schönen Mädchen mehr zu gefallen, sich für den ihr bekannten Schriftsteller Alphons Royer ausgegeben, sie verführt und verlassen hatte. — Solchem Unglücke sind nun die Schriftsteller ausgesetzt!

Kleine Stadtpost.

— (Daguerrotype) Wenn irgend Etwas, so verdient die Erfindung des Daguerreotyps das achte Wunder der Welt genannt zu werden. Wer sich einen Genuß seltner Art verschaffen will, der besuche das Atelier unsres ausgezeichneten Künstlers Maraston, der sich das Verdienst erworben, eine Künstlerin, die die Maler aller Zeiten und aller Orten weit hinter sich läßt, in Ungarn eingeführt zu haben, — ich meine: die Natur, der wir doch selbst in einer Kunstausstellung so selten begegnen und die wir hier in ihrer Zauberwerkstätte zu belauschen Gelegenheit haben Keine Feder vermag auch nur im Entferntesten die wundervollen Dinge anzudeuten, die man hier mit eigenen Augen sieht. Man komme daher, und sehe, und staune! In einigen Secunden erblickt man, wie auf einem Zauberschlag, sein Conterfei mit einer beinahe erschreckenden Aehnlichkeit und mit solcher Wahrheit und Naturtreue vor sich, wie sie kein Künstler auf Erden wiederzugeben vermag. Wer wollte es sich wohl versagen, für 10 fl. dies Alles zu sehen, und noch obendrein ein solches Portrait von sich zu erlangen, wie es keine Pallette, kein Pinsel und kein Griffel zu schaffen im Stande ist. Es ist Herrn Maraston bereits gelungen, selbst ganze Gruppen, von dem trefflichen Künstler dramatisch und effectvoll arrangirt, im Verlaufe von wenigen Secunden hervorzuzaubern. Schreiber dieses war selbst Zeuge, wie der liebenswürdige Künstler Maraston eine Gruppe von 12 Personen während 20 Secunden mit einer so täuschenden und lebendigen Aehnlichkeit auf die kleine Silberplatte festbannte. — Man komme darum, sehe und staune! Herrmann.

— (Widerlegung, Berichtigung und Einladung) Die Direction der „gymnastischen Schule" hat in Erfahrung gebracht, daß ein falsches Gerücht von Leichtgläubigen, ohne alle nähere Erkundigung als wahr angenommen, und weiter verbreitet wird, wodurch jene resp Eltern, welche Kinder dieser Anstalt anvertraut haben, oder noch anzuvertrauen wünschten, leicht beunruhigt und von der Theilnahme daran abgeschreckt werden könnten

Die Direction hält es demnach für ihre Pflicht, dies Gerücht zu widerlegen, indem sie den Unglücksfall, welcher Veranlassung dazu gab, hiemit öffentlich zur Kunde bringt. — Am 12. Juni l. J zogen sämmtliche Zöglinge der gymnastischen Schule unter Aufsicht ihrer Lehrers nach dem Auwinkel, um daselbst wie gewöhnlich ihr Frühlingsfest zu feiern Joseph Fößel, auch ein Zögling dieser Anstalt, der zehnjährige Sohn des hiesigen Gastgeber Leopold Fößel, konnte sich diesem Freudenzuge nicht anschließen, sondern mußte auf Befehl seiner Eltern des Morgens in seine gewöhnliche Schule, in der Herbst-Gasse, gehen; unter dem Thore daselbst angelangt, fiel der Sturzstein herab, brach dem armen Unglücklichen das rechte Bein an 2 Stellen und zerquetschte ihm auch den Vorfuß. Der unglückliche Knabe starb 4 Wochen darauf nach unsäglichen Leiden Das sehr feierliche Leichenbegängniß am 11 d. M., ward durch den wohlgeordneten Zug sämmtlicher Zöglinge noch feierlicher und rührender, welche Theilnahme aber von Böswilligen und Unwissenden benutzt wurde, um diese wohlthätige Anstalt in bösen Ruf zu bringen, indem sie auszusprengen suchten, daß der Knabe in der gymnastischen Schule verunglückt sei.

Bei diesem traurigen Ereignisse findet sich die Direction der gymnastischen Schule veranlaßt, alle pl t. Eltern, Vormünder, Professoren und Schuldirectoren höflichst einzuladen, diese wohlthätige Anstalt besuchen, und sich mittelst eigener Anschauung und Prüfung von der Zweckmäßigkeit und Nützlichkeit derselben überzeugen zu wollen, wie auch davon, daß bei der eingeführten Disciplin und strenger Aufsicht des Lehrpersonals ein Unglück kaum denkbar sei. *)

Pesth, den 24. Juli 1841.

Die Direction der gymnastischen Schule.

*) Der Redaction liegt ein Zeugniß vor, in welchem der Vater des verunglückten Knaben die Wahrheit des Gesagten bestätiget.

Wiener Börsen-Course.

22. Juli 1841.

		Conv. Mze.
Metaliques	à 5%	105¼
idem	à 4%	98⅝
idem	à 3%	—
Darlehen mit Verlos. v. J. 1834		655
" " " " 1839		—
Bank-Actien das Stück		—
Kaiserliche Dukaten		—

Lotto-Ziehung.

Ofen am 24. Juli.

13. 37. 15. 19. 61.

Markt-Preise.

der Körnerfrüchte in Pesth

am 23. Juli. Pesther Metzen, Grosch. W. W.

Weizen	135	bis	165
Halbfrucht	105	–	110
Roggen	86	–	92
Gerste	76	–	80
Hafer	60	–	68
Kukurutz	85	–	98

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen 28. W Groschen.

	Miskolcz den 17. Juli best	mit.	ger	Fünfkirchen den 17. Juli best.	mit.	ger.
Weizen	93	90	85	85	80	—
Halbfrucht	83	80	76	65	60	—
Korn	60	55	52	52	50	—
Gerste	38	35	34	45	—	—
Hafer	32	30	28	44	—	—
Kukurutz	55	50	—	52	—	—
Hirse	—	—	—	—	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater.

25 Juli. Müller und sein Kind.

Sommertheater

25. — Talisman.

Ofner Arena.

25. — Die schöne Anna von Breisach.

Wasserstand der Donau

(in der Brunnmaschine zu Ofen)

am 24 Juli Früh 8 Uhr 7′ 5″ 9‴ ober 0

Meteorologische Beobachtungen vom 23 Juli.	Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt Pariser Maas	Wiener Maas	Thermometer Reaumur.	Wind.	Witterung.
	9 Uhr Morgens.	27 Zoll 225	27 Zoll 11 L. 9 P.	+ 14. 3	NW. Heftig.	Wolken.
	3 Uhr Nachmittags	" 116	10 5	+ 17. 3	NW Stark	Wolken
	9 Uhr Abends	" 242	11 11	+ 13. 5	NW. Sturm	Trüb.

Aemtliche Anzeigen.

(35) (1)

Concurs

der Gläubiger des Altofner Israeliten Ignaz Weiß in Pesth den 13. September 1841.

24947. 1841. Vom Gerichtsstuhl der Pesther Gespanschaft wird gegen die Masse des Alt-Ofner Israeliten Ignaz Weiß, der Concurs auf den 13. Septemb. 1841 angeordnet. Zum zeitweiligen Masse-Curator wurde Martin Vaiaand, zum Litis-Curator Emerich Fischer ernannt. Es werden also hiemit alle Gläubiger öffentlich aufgefordert, zur bestimmten Zeit ihre auf glaubwürdige Beweise gestützten Forderungen, unter drei Tagen einzureichen; da auf später eingereichte Forderungen, im Sinne des Artikels XXII. §. 6. 1841 keine Rücksicht genommen wird.

(36) (1)

Concurs

der Gläubiger des weil Andreas Nedeczky. in Pesth den 20. September 1841.

24948. 1841. Von Seiten des Gerichtsstuhles der k. Freistadt Pesth, wird hiemit öffentlich kund gemacht, daß, nachdem ämtlich erwiesen ist, in der Masse des weil Andreas Nedeczky ein Deficit ersichtlich ist, so wird gegen dieselbe der gerichtliche Concurs auf den 20 Sept. 1841 angeordnet. Zum Litis-Curator wurde Jos Szicher, beeid Advocat, ernannt. Alle diejenigen also, die an die fragliche Masse unter was immer für einen Rechtstitel Anspruch machen, haben am bestimmten Tage, entweder persönlich oder durch ihren gesetzlich bevollmächtigten Anwald, vor dem dasigen Gerichtsstuhle zu erscheinen; ihre auf glaubwürdige Documente gestützte Forderungen aber binnen drei Tagen, vom Tage der Concurs-Frist an gerechnet, einzureichen, da auf später eingereichte Forderungen gar keine Rücksicht genommen wird.

(34) (1)

Concurs

der etwaigen auswärtigen Gläubiger der Theresia Huber, Witwe des verstorbenen Waizner Einwohners Georg Pap, in Waizen, vom 15. April 1841 an gerechnet durch 6 Monate hindurch.

24924 1841. Auf Anzeige des Pesther Comitats wurde der am 9 September 1839 gegen die Witwe des Waizner Einwohners Georg Pap, Theresia Huber, von dem Herrenstuhl der bischöfl. Waizner Herrschaft, eröffnete Concurs, nur im Bezirke der bischöflichen Herrschaft und Stadt Waizen kund gemacht, dem zufolge wird also hiemit im Falle die benannte Witwe außer den Gläubigern, deren Forderungen schon im Gange des Concurs-Prozesses aufgenommen wurden, noch andere Gläubiger hätte, zur gesetzlichen Vertretung der Rechte derselben eine neue Concurs-Frist vom 15. April 1841 angefangen ganze sechs Monate hindurch, bestimmt. Dieses wird hiemit auf gewöhnliche Art zur allgemeinen Bekanntmachung verordnet.

Ankunft Abfahrt

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends jeden zweiten Tag (nämlich an geraden Tagen)
Abfahrt nach **Wien** Früh 6 Uhr dto. dto. dto.
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 30. Juli.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 26. Juli.

Der Remorqueur „**Samson**" fährt jede Woche ein Mal nach Wien; der Remorqueur „**Erös**" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Annen-Feier.

Heute Sonntag, den 25. Abends wird im **Hotel zum Tiger** zur Namensfeier aller Nanetten eine große **Soirée** mit einer brillanten **Illumination,** unter **Mitwirkung** der hier so beliebten Musikbande des k. k. **Infanterie-Regiments Graf Ceccopieri** unter dem Titel:

Annen-Freudenfeier

abgehalten.

Entrée 10 kr. C. M. — Anfang um halb 9 Uhr.

Bei ungünstiger Witterung findet die Illumination am darauffolgenden Tage statt.

Johann Hayder.

Bei Joseph Eggenberger und Sohn,

Buchhändler auf dem Franziskanerplatz in Pesth ist zu haben:
(Preise in Conv. Mze)

Hevánszky L., Fastenpredigten nebst einer Predigt am Charfreitage Zweite Auflage 8 Preßburg 1841. Geh. 40 kr.

Heiller K., Das Vater Unser in sieben Fastenpredigten. 8. Preßburg 1841. geh. 45 kr.

Schröer T. G., Abriß der Geschichte von Ungarn Ein Lehr- und Lesebuch für die vaterländische Jugend. Zweite vermehrte und verbesserte Auflage. Preßburg 1841. 30 kr. geh. 36 kr.

Hôtel zum „Palatin von Ungarn" in der Waiznergasse in Pesth.

Bei der gänzlichen Räumung meines damalen innegehabten Gasthofes zu den sieben Churfürsten allhier, im Juli 1840, gab ich mir zugleich die Ehre die gehorsamste Anzeige zu machen, daß ich schon dazumalen den Gasthof zum Palatin von Ungarn auf eine Reihe von Jahren in Pacht genommen, um selben zu Georgi 1841 zu beziehen.

Allein der Zustand, in welchem sich dieser Gasthof bei dessen wirklicher Uebernahme zu Georgi 1841 befand, und in Betracht, daß in demselben Alles, was zur würdigen Aufnahme hoher und pl. t. Reisenden sowohl, als zur zweckmäßigen Eintheilung eines solchen Etablissements unumgänglich nöthig, von mir erst neu geschaffen werden mußte; erlaubt mir erst heute zu dessen gnädigen und gütigen Besuch meine ergebenste Einladung zu machen.

Dieser Gasthof enthält dermalen ein sehr lichtes und freundlich einladendes Caffehaus mit den beliebtesten Zeitungen, auch zugleich mit dem Speisesaal par terre gemeinschaftlich eine niedliche Gartenanlage, in welcher bei schöner Witterung immer im Freien gefrühstückt, und auch zu Mittag und Abends daselbst gespeiset wird.

Dann im ersten Stock rückwärts einen Speisesaal mit einer Terasse, allwo von beiden am Tage immer die Aussicht auf die Geschäfts und Conversations volle, vom Staube stets freie, so sehr beliebte Waiznergasse ist.

Alle Passagierzimmer sowohl im ersten als auch im zweiten Stock sind durchaus neu und modern eingerichtet, zwar ohne allen übertriebenen Luxus, welcher pl. t. Reisenden oft mehr lästig als angenehm ist, dafür enthalten selbe aber durchaus gute Betten, und eine Reinlichkeit in Allem, welche jeden pl. t. Gast viel angenehmer. und gewiß vollkommen befriedigen werden.

Die Küche stets unter meiner sorgsamsten Leitung, wird immer nur von meinen eigenen Angehörigen besorgt, und es kommt demnach bei mir nie auf die Fähigkeit oder die Launen der betreffenden Dienstleute an, um hierin etwas Vorzügliches zu leisten; im Besitz eines bedeutenden Vorraths der vortrefflichsten in- und ausländischen Tafel- und Desertweine bin ich in der angenehmen Lage auch hierin allen billigen Anforderungen vollkommen genügen zu können.

Die Stallwirthschaft gleichfalls unter die Aufsicht eines meiner Angehörigen gestellt, ist darum vielleicht die geordnetste, die man in einem Gasthof treffen kann, weil dadurch jede Veranlassung zur Unzufriedenheit in Voraus beseitigt wird, alle Stallungen durchaus gewölbt und licht, enthalten für 70 Pferde hinlänglichen Raum, so wie auch die Remisen sehr bequem für 16 Reisewägen Platz enthalten; und da ich stets nur gute Fourage zu den billigsten Preisen verabfolgen lasse, so bitte ich pl. t Reisende, welche mit eigener Bespannung zu fahren belieben, auch hierauf besonders aufmerksam machen zu dürfen.

Indem ich meinen Gasthof höchsten und hohen Herrschaften, so wie einzelnen pl. t. Reisenden ganz ergebenst empfehle, versichere ich nebst prompter Bedienung, höchster Reinlichkeit auch die möglichste Billigkeit in allen Beziehungen zu beobachten.

Hochachtungsvoll

Pesth, am 20 Juli 1841 **Jos. Fr. Hauer.**

Eckgrund zu verkaufen.

In Pesth, Leopoldstadt, in der zwei Adlergasse ist der Eckgrund Nr. 264, worauf schon ein Wohngebäude von 6 Zimmern solid gebaut steht, aus freier Hand unter billigen Bedingnissen zu verkaufen Das Nähere hierüber ist beim Hauseigenthümer daselbst zu erfahren.

Zu einigen Gesellschafts-Spielen

mit 20 verkäuflichen und 4 Gratis-Gewinnst-Losen, auf 20 Personen, zur Ausspielung des Landgutes Pfaffenberg, genannt:

„der Himmel," oder: 200,000 fl. W. W.,

wovon die Ziehung am 29. d. M. Statt findet, können noch Theilnehmer, mit der Einlage von 5 fl. CM., gegen Einhändigung des Mit-Spiels in der Handlung

„zum Pilger"

Schlangengasse, in Pesth, beitreten.

Alexander Zöhls.

Apathiner Hanf,

circa 200 Ctn. 1839er Fechsung, bester Qualität, ist im Ganzen, oder auch theilweise billigst zu verkaufen in der Eisenhandlung „zum goldenen Striegel," Ketschkemetergasse in Pesth.

In Tausch

wird ein Knabe oder Mädchen, gegen einen Knaben auf das nächste Schuljahr nach N. Körös gesucht. Das Nähere bei Hrn. Caspar Tschögl, Materialienhändler am Rathhausplatze.

Ein junger Mann,

der mehrere Jahre in einem hiesigen Geschäftshause in der Eigenschaft eines Buchhalters servirte, wünscht auf eine kurze Zeit entweder in ein Verschleißgewölb oder sonst eine Beschäftigung zu unternehmen.

Auskunft ertheilt Hr. Eduard Benkovits. Tabakhändler am Servitenplatz

---

Gefärbte Sommer-Manns-Hemden von sehr feiner Glanz-Leinwand sind zu haben beim Ypsilandy in Pesth.

Lose zur Ausspielung des herrlichen Landgutes Pfaffenberg „der Himmel" genannt, bei Wien, die am 29. dieses Monats erfolgt, sind in der k. k. Lotto-Collectur am Rosenplatze bis ligst zu bekommen.

Lose

auf das Gut Pfaffenberg, genannt der „Himmel" sind billigst bei Franz B. Liedemann, zur schönen Ungarin, in der Waiznergasse zu haben

---

Ein Lehrling

wird aus soldem Hause bei mir Gefertigten aufgenommen, diejenigen Eltern oder Vormünder, die ihre Kinder dazu geeignet finden, wollen sich gefälligst persönlich oder in frankirten Briefen an mich wenden

Pesth, den 21 Juli 1841.

Lucas Martinovich,
Pesther incorp. Tuchhändler, Waiznergasse zur ungar. Krone.

Warnung.

Da uns zur Kenntniß gelangte, daß ein junger Mensch, Namens Barako oder Barákovich — der erst vor Kurzem nach Pesth gekommen, sich für unsern Anverwandten ausgebend, versucht hätte, Waareneinkäufe zu machen; so halten es wir nicht für überflüssig, jeden betreffenden Geschäftsmann und Privatier hievon zu warnen. Und da — wie allgemein bekannt — wir gewohnt sind, unsere Einkäufe stets selbst zu besorgen und so auch zu bezahlen; so erinnern wir unter Einem auch Jedermann sich diese Warnung zur Richtschnur mit dem vorzumerken, daß von uns aus Niemand Fremder irgend Etwas in unserem Namen einzukaufen ermächtigt ist.

Pesth, den 24. Juli 1841.

Demeter Czicco et Söhne.

Haus-Verkauf.

Ein Haus wird aus freier Hand in Ofen, Christinenstadt, Hauptstraße Nr 330 mit der freien schönen Aussicht in's Weingebirg um sehr annehmbaren Preis verkauft; dasselbe besitzt an Localitäten:

8 geräumige Wohnzimmer,
5 Küchen,
1 Speis,
2 Keller,
1 Stall für 2 Pferde und 2 Kühe,
1 Eisenpumpen-Brunnen mit klarem, guten Wasser,
2 kleine Gärten, und außerdem noch einen auf 2 Häuser kommenden Fortifications-Grund.

Güter-Verpachtung.

Die zur Baron Mesko'schen Enyiczkeer Herrschaft gehörigen Wirthshäuser, so wie die Güter-Antheile von Szeplak, Litka Ond, sammt den Lanz Ruszkaer, Talyaer, Tarczaler Wirthshäusern, gleich wie die Herrschaft Hilyó werden vom 1. Jänner 1842 auf drei oder sechs aufeinander folgende Jahre dem Meistbietenden in Pacht gegeben. — Die Pachtlustigen haben sich daher, mit dem nöthigen Reugelde versehen, den 1 September l. J in den Frühstunden, wo die Citation stattfinden wird, in Enyiczke bei Kaschau, im Inspectorats-Gebäude einzufinden.

Die Leinwäsche-Niederlage

des löbl. Pesther Frauen-Vereins besteht fortwährend wohl assortirt bei F. B. Liedemann zur schönen Ungarin, und wird der Aufmerksamkeit der geschätzten Abnehmer bestens empfohlen.

Fremden-Anzeige.

Königin v. Engl. HH. Piller, Vicegespan. — Baudl, Agent. — Sekulics, Privatier. — Delgrand, Grosshändler.

Jägerhorn HH. Buchwin, Beamter. — Jászay, Hofconcipist. — Ujházy, Grundherr. — Torriany, Zuckerbäcker. — Gräfin Laschanszky. — Baronin Gottesheim, Gutsbesitzerin.

Palatin. HH. Swoboda, Fabricant. — Kolenitz, Conducteur — Fischer, Früchtenhändler. — Strinpock u Carne, Kaufleute — Markovich, Fiscal. — Szigethy, Cancellist.

Tiger. HH. Janosi, Ingenieur — Szilagyi, Professor — Brandeck Doctor — Baron Gemperlein, Grundherr — Graf Staray sammt Familie. — Madarász, Geistlicher.

Redacteur: Dr. S. Saphir. — Verleger: G. Heckenast.

Pesther Tageblatt 1841

Nicht zu übersehen!

Vorläufige Anzeige
der
Shawl- und Modewaaren-Fabriks-Niederlage
zum
Fürsten Eszterházy
des
C. Harrer aus Wien,
am Graben Nr. 1122.

Ich zeige dem hohen Adel und verehrungswürdigen Publicum ergebenst an, daß ich meinem Versprechen gemäß, und den schmeichelhaften Einladungen zu Folge, diesen herannahenden Leopolds-November-Markt mit meinem mannigfaltigen und großartigen Mode- und Luxus-Waarenlager diese Hauptstadt Pesth besuchen werde, und meine Niederlage und Mode-Magazin **am neuen Marktplatz im neuerbauten Burgmann**'schen **Hause** eröffnen werde. Tausend verschiedene Mäntelstoffe und Schafwollkleider werden zur Auswahl bereit sein, nebst den neuesten, nach Pariser Journalen verfertigten Bournos- und Taglioni-Mänteln, dann Sammt- und Seiden-Echärpen und Modekleider aller Art, worunter die noch nie gesehenen Sans-Souci-Kleider Alles übertreffen, nebst Shawl, Shawl-Tücher, alle Arten Winter-Tücher, Mantils und kleine Seiden- und Sammt-Tücheln ꝛc. ꝛc.

Für Herren:

die neuesten Sammt-, Seiden- und Schafwoll-Gilets, Seiden-Echärpen, Tücheln und alle Sorten Seiden-Hals- und Foulard-Sacktücher ꝛc ꝛc.

Für den zahlreichen Zuspruch, welcher mir bei meinem ersten Besuch in März hier zu Theil wurde, höflichst dankend, werde ich durch billige Preise, reele und solide Bedienung auch diesmal jeden Wunsch zu erfüllen suchen.

Ergebenster
C. Harrer aus Wien.

Daguerreotyp-Portraits.

Dem Unterzeichneten ist es gelungen, durch so eben erhaltene neue verbesserte Apparate, so wie durch selbst entdeckte frische Vorrichtungen, die Produktion von Daguerreotyp-Portraits dergestalt zu erleichtern, daß er dieselbe in seiner Wohnung und selbst bei nicht gar günstiger Witterung vornehmen könne und zwar braucht die zu daguerreotypirende Person nur höchstens 8 bis 10 Sekunden zu sitzen und in längstens 15 bis 20 Minuten ist die ganze Operation zu Ende und Jedermann kann sein Portrait ganz vollendet mit sich nehmen.

Da nun dadurch dem Unterzeichneten selbst Mühe und Kosten ersparrt werden, so ist er in den Stand gesetzt, den Preis auffallend herabzusetzen, nämlich für ein in allen Theilen gelungenes Portrait nur 5 fl. C M, wobei für Aehnlichkeit, Reinheit und malerische Form des Bildes gebürgt wird.

Da der Unterzeichnete bald Pesth verlassen wird um mit seinen verbesserten Apparaten eine Kunstreise anzutreten, so bittet er alle Jene, die noch in dieser Jahreszeit von seinem so äußerst billigen Anerbieten Gebrauch machen wollten, ihn mit ihren geehrten Aufträgen recht bald zu beehren.

Pesth, den 28. October 1841.

Giacomo Maraston,
Akad. Kunst- uud Porträt-Maler obere Donauzeile
im von Náko'schen Haus zweiten Stock.

Anzeige.

Die Unterzeichneten geben sich die Ehre anzuzeigen, daß sie für das Königreich Ungarn und dessen Nebenländer, ein Bau-Büreau, nach den bereits in Wien, Paris, London und andern großen Städten bestehenden, etablirt haben, dessen Tendenz dahin geht: Entwürfe aller Art, öffentliche- und Privat-Gebäude, bürgerliche Wohngebäude, (Zinshäuser) jeder Gattung Landhäuser, Gartenanlagen, ökonomische Gebäude, Festdecorationen, Decorationen und Zeichnungen zu inneren Einrichtungen herrschaftlicher und bürgerlicher Wohnungen auszufertigen, auch für jede in das Baufach eingreifende Angelegenheit Auskunft zu ertheilen. Pläne für obgenannte Gegenstände und Programme, werden sammt den Kostenanschlägen aller dabei vorkommenden Arbeiten, mit Rücksichtnahme auf den Ort der Ausführung, gegen angemessenes Honorar mit und ohne Verbindlichkeit der Ausführung, für den Bau instruirt, so wie auf Verlangen auch die Aufsicht des Baues allein übernommen.

Die durch längern Aufenthalt in Deutschland, besonders aber Frankreich, England und Italien gemachten Studien, aller in das Baufach eingreifenden Gegenstände, und durch praktische Ausführnngen größerer Gebäude gesammelten technischen und ästhetischen Erfahrungen, setzen die Unternehmer in den Stand, jeder Anforderung im Gebiete der schönen Architektur sowohl, als auch in ökonomischer und praktischer Hinsicht genügend zu entsprechen, empfehlen sich daher den hohen und gesammten Bewohnern Ungarns zu geneigten Aufträgen, welche zu Pesth, Dorothea Gasse Vogl'sches Haus Nro. 16 im 2ten Stock, sowohl mündlich als schriftlich angenommen werden.

Pesth im October 1841.

August Pollack, Baumeister.
Nicolaus Ybl, Architect.

Eintrittskarten für alle Plätze zum zweiten Wettrennen im Neugebäude

sind zur Bequemlichkeit eines geehrten pl. t. Publicums bis Sonntag Mittags in der Kunsthandlung des A. Ehrenreich am Servitenplatz in Pesth zu haben

---

Sonntag, den 7. November 1841
wird in den k. städt. Redouten-Sälen
ein großer Masken-Ball
abgehalten werden.
Strauß

mit seinem großen Orchester aus Wien wird persönlich die Musik dirigiren.

Es ist mir gelungen, den König aller Walzer-Componisten den berühmten Capellmeister Strauß aus Wien für den Sonntag den 7. November in den k. Redouten-Sälen abzuhaltenden großen Masken-Ball zu gewinnen. Dieser berühmte Walzer-Heros, der nicht nur der Liebling der Wiener ist, sondern mit seinem Zauberbogen in Paris die leichtfüssigen Franzosen, wie auch in London die Britten electrisirte, wird mit seinem ganzen Orchester am 5. November in Pesth eintreffen. Große Vorkehrungen sind getroffen, und Alles wird aufgeboten, um ein den Wünschen meiner verehrten Gäste entsprechendes, glänzendes Ballfest zu arrangiren.

Es macht seine höfliche Einladung

Carl Emmerling.

Eintrittskarten zu 1 fl. C. M. sind zu bekommen bis zum Balltage Mittag im Gasthofe zum Jägerhorn. Abends an der Casse ist Entré 1 fl. 20 kr. C. M.

Veroneser Salami,
Caviar,
Italienische Castanien,
Carlowitzer Tropfwermuth
Steinbrucher zu 16 bis 24 kr. pr Halbe empfiehlt

M. Ebenführer,
am neuen Marktplatz in Pesth

Anzeige.

In dem neueröffneten prachtvoll restaurirten Bierhause, in der Hatvanergasse im v. Neumeyer'schen Hause, wird von Heute an, und fortwährend eine gut bestellte Küche mit Gabelfrühstück so wie auch zu Mittag und Abends vorhanden sein, auch wird ein monatliches Abonnement eröffnet; für Reinlichkeit und schnelle Bedienung, so wie auch für gute Küche und echte Getränke ist bestens gesorgt Ergebenster

Anton Schöja.

Ein Gassen- nebst Hand-Gewölb

ist am Josephsplatz im Eckhause Nr 147 täglich beziehbar zu vermiethen. Nähere Auskunft hierob, erhält man bei dem Herrn Hauseigenthümer daselbst, oder im Assecuranz-Bureau der Herren Gebrüder Kunewalder, im Eck des Wurmhofes an der Donauzeile.

Lizitations-Anzeige.

Mittwoch, den 3. November werden auf der Waiznerstraße beim goldenen Faßl über 900 Eimer alte und heurige Csömörer weiße und rothe, so wie auch alte Apezer Weine von bester Qualität auf eigenes Verlangen gegen baare Bezahlung lizitando veräußert.

Marie Lombardi,
Marchande des Modes,
in der kleinen Brückgasse,

gibt sich die Ehre einem pl. t. hohen Adel und hochgeehrten Publicum die ergebene Anzeige zu machen, daß sie von nun an durch ihre in Wien wohnende Tochter M. Grasselli, jede Woche die neuesten und geschmackvollsten Putzgegenstände erhält, wovon sie bereits ein wohl assortirtes Lager für die Herbstsaison besitzt, und überdies wie bisher, stets bemüht sein wird, das in sie gesetzte Vertrauen in jeder Hinsicht vollkommen zu rechtfertigen.

Brennholz-Ausverkauf.

Auf der Üllöer-Strasse, dem 2ten Holzplatze links beim Verschleißer

Paul Zöhls.

sind alle Gattungen Brennhölzer, gut trocken und bester Qualität Ausverkaufshalber zu herabgesetzten Preisen zu verkaufen.

Lizitations-Anzeige.

Vom 2. November angefangen, werden in Pesth, Waiznergasse, in der Leinwandhandlung zur rothen Rose, in den gewöhnlichen Amtsstunden allerlei Leinwaaren und Gewölbeinrichtungen gegen baare Bezahlung öffentlich versteigert werden.

Die zweite Sendung
der rühmlichst bekannten echten
Liptauer Herbst-Käse

ist angekommen, und in kleinen und großen Töfeln zu haben bei

D. Wanko,
Maria-Dorotheagasse, im Rupp'schen Hause Nr. 13.

Frisch angekommen sind:

Maroni, Tonina,
Caviar, Bricken,
Häringe holl., Sardines de Nantes
Aalfische bei

B. Weisz et Comp.,
im Hause zum Stock im Eisen.

Arader Eilfahrt.

Für kommenden Arader und Pestther Markt fahren wöchentlich zweimal Eilwägen dahin und retour. Weitere Anfrage in der Handlung des

Lad. Koszgleba et Sohn,
Waiznergasse in Pesth.

Ausverkauf

von Nürnberger-, Galanterie-, Porzellain- und Glaswaaren zu sehr billigen Preisen sowohl im Kleinen als im Großen in der Göttergasse im v. Derra'schen Hause in Pesth.

Zu verkaufen

ist ein vollständiger Apparat zur Erdäpfel-Zuckerfabrikation. Näheres ist zu erfahren in der Expedition dieses Blattes.

Fremden-Anzeige.

Königin v. Engl. HH. Graf Stirum, Rath. — Graf Hourdrak u. Koris, Gutsbesitzer. — Georgievich u Karamarkovicz, Kaufleute. — Fürstin Contacuzini u. Gräfin Adamovich, Gntsbesitzerinen. — Weindl, Beamtensgattin. — Messany, Hebamme.

Tiger. HH. Graf Haller, Gutsbesitzer, — Ambro, Vicegespan. — Rosenbaum, Beamter. — Weiner, Pfarrer.

Jägerhorn. HH. Baron Fingerling, Rittmeister — Kereszleöy u. Kapy, Grundherren — Weigand, Schiffs-Capitain. — Pispoky, Major. — Reitlinger, Grosshändler. — Lauter u Ronkovics, Gastwirthe.

Palatin. HH. Malatinszky u. Bornemissa, Grundherren. — Marscacko, Jurist.

☞ Beilage: Fortsetzung der Nachrichten

männlichen Würde zu entäußern; als sie ihre Verehrung gegen verehrungswerthe Personen nicht mehr durch innere Gefühle, sondern durch Kopfneigungen, Rückenkrümmungen, Händeschwenkungen und Fußscharrungen bezeugten. Damals bemächtigte sich das schöne Geschlecht des Weltregiments: schon beim Anblicke eines Frauenzimmers rissen wir mechanisch das Symbol der Freiheit von unserm Haupte, und es kam endlich so weit, daß jene reizenden Usurpatorinen sich selbst den Hut der Herrschaft aufsetzten, und ihn nur dann abnehmen, wenn die knechtische Hand eines girrenden Seladon's sie in der Hitze auf Augenblicke von dessen materieller Last befreiet.

Man wird nun einwenden, daß das Hutabnehmen später der sinnliche Ausdruck der Hochachtung gegen Vornehme, wie ein Zeichen der Erkennung für Freunde geworden sei; allein wäre es nicht edler und der Würde des Menschen angemessener, vor Vornehmen sich anständig zu verbeugen, znm Zeichen der Verehrung die Hand auf's Herz zu legen, oder was anders die Sitte mit sich bringt; und was soll die Entblößung des Hauptes eigentlich für ein Symbol der Hochachtung und Erkennung sein? Wollen wir etwa damit ausdrücken, daß wir beim Anblicke des Vornehmen oder des Bekannten den Kopf nicht verloren haben? Oder daß wir überhaupt einen haben, möge er nun hohl oder voll sein? Rechnet man nun zu dem Gesagten noch den unberechenbaren Schaden, den uns das beständige Abgreifen der Hutkrämpen zum Ergötzen der Hutmacher, in öconomischer Hinsicht bringt, den Nachtheil, den das unaufhörliche Kopfentblößen den Kahlköpfen, Rheumatikern, und Jedem in Sturm und Regen, in Frost und Hitze verursacht: so wird man bald von der Lächerlichkeit jenes Gebrauches überzeugt sein, und jeder Ehrenmann wird es für eine persönliche Beleidigung ansehen, wenn man vor ihm den Hut auf der Gasse zieht. Darum sage ich noch einmal: **A bas** die Hutabnehmer auf der Gasse!

H.

Pesth. Herr **Scheibl**, der verdienstvolle Unternehmer und Gründer des **Dampfbades**, hat ein ähnliches Etablissement auch **in der Stadt** errichtet, und wird dasselbe noch im Laufe dieser Woche eröffnet werden. Wir machen vorläufig darauf aufmerksam, indem wir uns vorbehalten, über den Nutzen und die Vortheile dieser sehr elegant und bequem eingerichteten Anstalt einen größeren Aufsatz zu bringen. Das Locale ist in der Alsergasse, im v. **Nákó**'schen Hause.

— Die Chirurgie unserer Zeit hat nirgends ein gegen die Medizin abgeschlossenes und vermarktes Gebiet, und die immer mehr zur Ueberzeugung gewordene Ansicht, daß nur ein vollkommen gebildeter Arzt ein vollkommener Chirurg sein könne, hat die Thatsache zur Folge gehabt, daß fast alle Fächer der Wundarzneikunst von wissenschaftlich gebildeten Aerzten cultivirt werden. Wie sehr die gesammte Heilkunst die Heilwissenschaft dadurch gefördert werden müsse, liegt am Tage: nicht minder aber, welcher Vortheil daraus für das heilbedürftige Publicum erwachse. Fast ist kein Zweig der operativen Chirurgie, in Bezug auf welchen bei uns nicht auch Doctoren der Medizin Rath und Hilfe ertheilen können, und als erfreulicher Zuwachs ist in dieser Beziehung zu erwähnen, daß auch die **Dentistik** bereits von Aerzten zum Gegenstande besondern Studiums gewählt worden ist. So sehen wir mit Vergnügen, daß Herr Doctor **Nedelko**, ein eben so unterrichteter als vielseitig gebildeter Arzt, der in Wien die tüchtigsten Studien, sowohl unter dem berühmten Carabelli, als andern renommirten Dentisten gemacht, sich bei uns als **Zahnarzt** etablirt hat. Sein Etablissement enthält eine überreiche Sammlung aller jener Apparate und Präparate, die bis auf die jüngste Zeit vom Scharfsinn der bedeutendsten und erfahrensten Mund- und Zahnheilkünstler erfunden und ersonnen worden sind. Möge dem verdienstvollen Arzte verdiente Würdigung werden!

Ankunft Abfahrt

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends den 31. Octob., 1. November.
Abfahrt nach **Wien** Früh 7 Uhr 1., 2., 3. Novemb.
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 5., 12., 19., 21. November.
Abfahrt nach **Orsova** Früh 4½ Uhr den 7., 14., 21. Nov.

Außerdem fährt der Remorqueur „Erös" jede zweite Woche nach Semlin und Drenkowa.

Circus gymnasticus des Alexander Guerra.

Sonntag, den 31. Oktober.

Programm:

Erste Abtheilung.

1) Voltigirkünste, von Melillo.
2) Die Gittana von Angelica Letard.
3) Kühne Sprünge, vom Joseph Tardini.
4) Zephyr, Flora und Cupido, dargestellt von Georg Cocchi, Josephine Leeb und der kleinen Ant. Chiarini.
5) Shawlstellungen, von Elise Guerra.
6) Die beiden Herkules v. Brand u. Bottari.
5) „Solid," gut dressirtes Pferd, vorgeführt vom Director Hrn. Alex. Guerra.

Zweite Abtheilung.

1) Der Carneval in Venedig.
2) Großes Entré.
3) Komische Verwandlungsscene, von Hager.
4) Komischer Wettstreit, von Letard u. Denk.
5) Die Fortuna, von Luigia Letard.
6) Die fliegende Pyramide.
7) Kapellmeister v. Venedig, von Nautmann.
8) Samson der Starke, von Brand.
9) Großes Damen-Entrée

Als Beschluß:

Großes römisches Damen-Carousel.

Villányer-Wein

aus dem erzherzoglich Villányer-Keller befindet sich in größeren oder kleineren Parthien in Bouteillen abgezogen, und für jeglichen Transport geeignet, mit dem herrschaftlichen Siegel versehen in Commission bei Johann Klopfinger eigenes Haus Nr. 2 zum Verkauf.

Auch ist Steinbrucher zu 12 bis 40 kr., Csömörer 20 bis 30 kr., Neßmeler 30 bis 40 kr., Somlauer 40 kr., Ofner rothe 20 bis 36 kr. und Erlauer 50 kr. in W.W., die Halbe ohne Bouteille in demselben Klopfinger'schen Keller, der Früh von 8 bis 12 und Nachmittag von 4 bis 7 Uhr offen steht, so wie alle jetzt erwähnten Weingattungen auch im Gebinde täglich zu bekommen.

Blaich

empfiehlt seine frisch angekommenen Preßburger Würste und gutes Lagerbier.

Tanz-Unterrichts-Anzeige.

Unterzeichneter bietet wie in verflossenen Jahren seine ergebenste Dienste im Unterricht sowohl der höhern Tanzkunst, als in allen Gesellschafts- und National Tänzen, in- und außer dem Hause an, er glaubt um so mehr seiner Gönner Wünsche befriedigen zu können, da er die Kosten nicht gescheut, die Reise nach Wien zu machen, allwo er sich die neuen Français von Hr. Hof-Tanzmeister **Breteli** eigen gemacht, um auch hier dieselben allgemein zu machen, und durch die Abwechslung diesem Vergnügen höhern Reiz zu geben. Alle verehrten Aufträge übernimmt er in seiner Wohnung, Götterstraße Nro. 187 im Schiller'schen Hause ebner Erde.

Pesth, den 28. October 1841.

Johann Kolosanszki,
Balletmeister des k. stdt. Theaters

Das Neueste von

Bournos und Mäntelstoffen

ist so eben in großer Auswahl bei

Ignaz Weidenhoffer,

„zur Königin von Ungarn Maria Anna"
in der Waiznergasse in Pesth angekommen.

Für Damen:

das Vorzüglichste in Kleidern und Ueberröckschafwollstoffen; ohne vieler Benennung dieser Gegenstände hofft Obengenannter durch diese Neuheiten alle früher annoncirten Kleiderstoffe zu übertreffen, auch viel Schönes in neuen ¾ breiten façonirten Lüstern, ¾ breiten Jaquard in schönsten Modefarben die Elle in Conv. Mze. zu 1 fl. 24 kr., ¾ breite glatte und gedruckte Thibets die Elle zu 1 fl. 6 kr und 1 fl. 12 kr.; ¾ breite Caschmirs in den schönsten Farben die Elle zu 1 fl 48 kr., Asphalt-Kleider das Stück zu 3½ fl, Thibetkleider zu 5 fl bis 9 fl; dann in

Seiden-Stoffen

schwere **Grosgrains, Gros de Naples, Atlas, Marcelins** und **Florence** in allen Farben, nebst Seidensammts zu überraschend billigen Preisen, das Eleganteste und noch nicht Gesehene in kleinen **Sammt-** und **Seidentüchern, Shawl** und **Shawltüchern** nebst allen Arten Wintertüchern von der geringsten bis zur feinsten Sorte, quadrillirte und eine ganz neue Art gestreifter **Schafwoll-Merinos** in allen Breiten, **Mousseline de laine-Kleider** (nicht Ausschuswaare) das Stück zu 3 fl 48 kr. und 4 fl., gedruckte Percails zu 10 und 12 kr., dann **Meubelstoffe** in allen Sorten, eine Niederlage von Bett-Teppichen und Barquettüchern zur Belegung des Fußbodens.

Für Herren:

das Geschmackvollste und Schönste in Sammt-, Seiden- und Schafwoll-Shawl und Gilets, von letzter Sorte ist eine gute Qualität das Stück zu 1 fl. bis 1 fl. 36 kr. C. M. vorräthig, das Vorzüglichste in den schwersten Atlas und Ispahan-Echarpes, besondere Nüancen in seidenen und schafwollenen Halstüchern, wie auch Foulard-Sacktücher, eine neue Art Cravattes und Handschuhe von Georg Jaquemar.

Durch billigst festgesetzte Preise, reele und solide Bedienung werde ich einem hohen Adel und verehrungswürdigen Publicum jeden Wunsch zu erfüllen bemüht sein

Ergebener

J. Weidenhoffer,

Soeben von Wien angekommen empfehle ich eine große Auswahl der modernsten

Pariser Sammt-, Schafwoll- und Shawl-Gillets,

die feinsten Lioner Atlas und Ispahan-Echarpes, eine ganz neue Façon von Herbst- und Winter-**Cravattes**, Hals- und Sacktüchern, und ein **Fabrikslager** von feinen Glacé-Handschuhen, Dutzend- und paarweis zu billigst festgesetzten Preisen.

Ignaz Zograf,
zu den drei Pestther Mädchen in der Waiznergass

Lizitations-Anzeige.

Von Seite des k. Wechselgerichtes zu Pesth wird angezeigt, daß am 2. November l. J. in dem Hause Nr. 208 auf dem neuen Marktplatz in den gewöhnlichen Lizitationsstunden verschiedene politirte Möbeln, ein großer Spiegel, eine aus 350 Bänden bestehende Büchersammlung, 10 Stück Meerschaumpfeifen, dann alte Kleider gegen gleich baare Bezahlung den Meistbietenden lizitando verkauft werden.

Pesth, am 21. October 1841

Lizitations-Ankündigung. (2)

Von Seite des löbl. Pestther Wechselgerichtes wird bekannt gemacht: daß Dienstag den 2. November l. J. früh um 9 Uhr am neuen Marktplatz, im v. Martinellschen Hause im 2. Stock verschiedene Meubels, Kleider, und Bücher lizitando gegen gleich baare Bezahlung veräußert werden. — Pesth, den 27. October 1841.

Marastoni Jakab

1854. aug 27 én növendékeinek művei-
ből kiállítást rendezett, a meghok
magnyitásakor Pákh Albert
Kiemelte, hogy – nem lehet, hogy
ez az intézet, meghol rövid
ingólez évi ~~alatt~~ fanállása alatt
több rumenyteljes festő hazánkfia
került ki, ápoló harskra ne ta-
láljon. A kiállításra a művek
számá szárom fölül van, kréta-
rajztól kezdve szép haladással
kocsegtető olajfestésekig. Az
intézet termei Nagyhid utcá-
ban Weitz Bernáth féle házban
vannak.

Vas. ujs. 1854. 27 sz. 232. l

Marastoni Jakab

1846. telején Marastonia napokban Olaszhonba utazik, hogy ott akademiája szemnára tetemes mennyiségű műtárgyakat vásároljon, meggyeknek vámmentes behozatala, mint amak idején említők, a művésznek felsőbb helyről megengedtetett.

Hetiszemle. Honderű.
1846. I. 94. l.

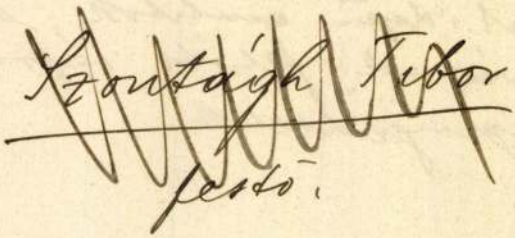

Harastoni Jakab festö.

Pesther Handlungszeitung. 1841. aug. 18.
234. l.

Marastoni festö.

Pesther Handlungszeitung.1841.jul.10.

191.1./181?/

XXI. TEREM

573. UNGER A.: Családi kép.
574. LAVEL KÁROLY: Dobozi és hitvese.
575. MEZEY LAJOS: Önarckép.
576. STADLER ANTAL: Női arckép.
577. GÁL IGNÁC: Virág-csendélet.
578. R. T.: Magyar táj ebédelő parasztokkal.
579. FÁY ALBERT: Függöny mögül kinéző nő.
580. HAÁN ANTAL: Mezey Lajos.
581. MEZEY LAJOS: Gyümölcs-csendélet.
582. MEZEY LAJOS: Mezey Vilma.
583. MEZEY LAJOS: Vágott tyukok.
584. KHOOR JÓZSEF: Gyümölcs-csendélet.
585. LESTYÁN JÁNOS: Madonna [illegible] ermekkel.
586. MEZEY JÓZSEF: [illegible]lkonyat az Olt partján.
587. ISMERETLEN FESTŐ: Hárfázó nő.
588. MEZEY LAJOS: Juh-nyáj.
589. MEDVEI IMRE: A vártán.
590. MEZEY LAJOS: Konyhai csendélet.
591. KHOOR JÓZSEF: Körte-csendélet.
592. FLÜCK ÁGOSTA: Önarckép.
593. ISMERETLEN FESTŐ: Női arckép.
594. MEDVEI IMRE: Kolostorfolyosó.
595. MEZEY LAJOS: A művész felesége.
596. MEZEY LAJOS: Női arckép.
597. BOEHM TIVADAR: Dunajeci táj.
598. MEZEY LAJOS: Önarckép.
599. MEZEY LAJOS: Női arckép.

Marastoni Jakab 3
Biedersk. Kiall. 1937.
XX Szemfoltatása.

566. MARASTONI JÓZSEF: Idősebb hölgy arcképe.
567. MARASTONI JAKAB: Gitározó nő.
568. MARASTONI JÓZSEF: Férfiarckép.
569. MARASTONI JAKAB: Numvári Werther Frigyes. 1838.
570. MARASTONI JAKAB: Velencei vízhordó nő. 1846. szépm. Muz.
571. MARASTONI JAKAB: Ney Ferenc. 1849.
572. MARASTONI JAKAB: Pálffy grófnő.

Strommayer : Pásztornő.

Muzslay : Tanulmány.

Grimm Rudolf : Krisztus.

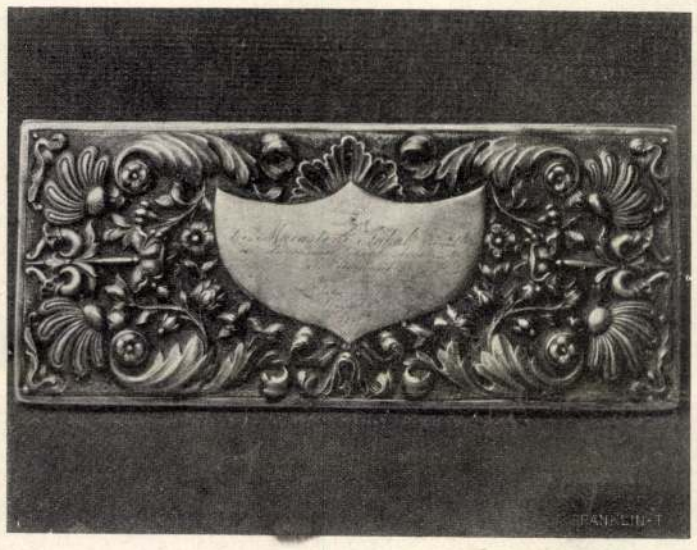

Ezüst festékdoboz, melyet tanítványai ajándékoztak Marastoni mesternek.

Marastoni József : Mulatók.

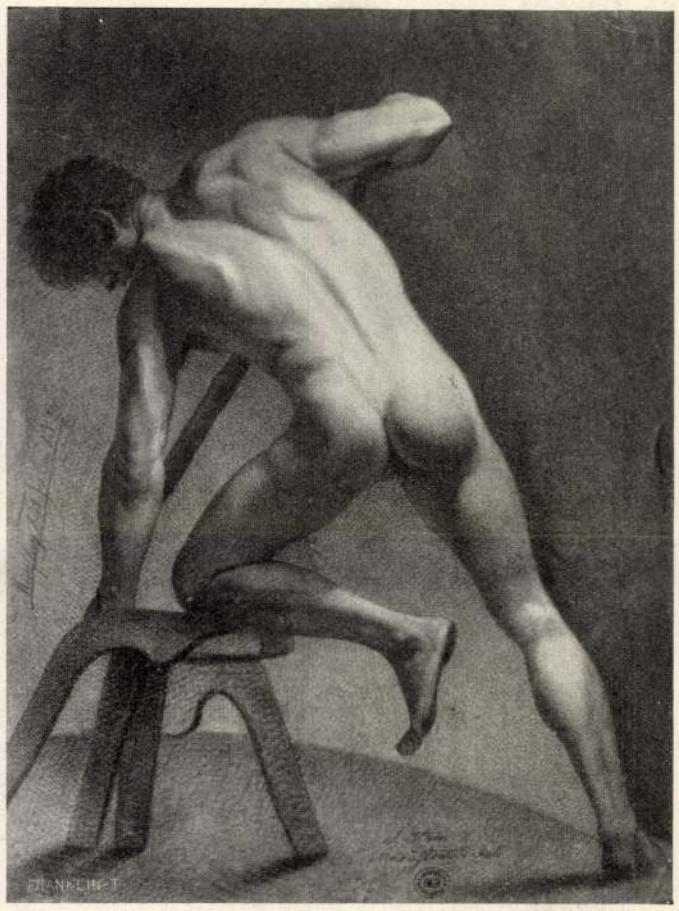

Muzslay : Tanulmány.

AZ ELSŐ PESTI FESTŐISKOLA EMLÉKEI A SZÉKESFŐVÁROSI MÚZEUMBAN.

ÁLLAMI MÉNEK KISBÉREN.

AZ ALAGI CSIKÓ-ÁRVERÉS.

Sportkörökben minden esztendőben nagy érdeklődés nyilvánul meg az alagi «yearling» árverés iránt, a hol a ménestulajdonosok angol telivér egyéves csikóit árverezik el. Ezekből a csikókból lesznek idővel a legjobb versenyparipák és így érthető, hogy elsőrangú telivérek ivadékaiért igen nagy árat is adnak az istállótulajdonosok. Az idén szokatlanul látogatott volt az alagi pálya május 21-ikén, a mikor az árverést megtartották. Az előkelő sportközönséget, a melynek soraiban a magyar arisztokratákon kívül sok neves külföldi istállótulajdonos is megjelent, külön kocsik szállították ki a versenytérre, a hova már napokkal előbb megérkeztek az egyes ménesek csikói. A kisbéri állami ménes tizennégy, gróf Esterházy Pál igali ménese két, Kintzig János tövisegyházi ménese négy, Jaross Sándor lesvári ménese tizennégy, gróf Károlyi Gyula aradmácsai ménese öt, Fáy Béla kisteleki ménese huszonöt, herczeg Schwarzenberg Alajos ászári ménese kilencz, a gáspárteleki ménes pedig hat csikóval volt képviselve, összesen nyolczvan yearling kelt el 537,300 koronáért. Az árverés alá bocsájtott gyönyörű angol telivérek között csupa elsőrangú csikó volt. Tizenhárom tizezer koronánál magasabb összegért kelt el, legdrágábban a kisbéri ménesnek azt a csikóját vették meg, a melynek apja Roi Herode, anyja Millbrook, két kitünő, karrierjét már befejezett versenyparipa. Ezt a pej mén-csikót heves árverés után 42,000 koronáért báró Rotschild Alfonz vette meg, de a csikókat vásárló sportsmanok között első helyen szerepel báró Springer Gusztáv, a ki öt csikóért összesen 90,000 koronát adott. Fáy Béla kisteleki ménesének egyik csikóját Gascony-Queen's Evidence sárga ménjét 25,000 koronáért Dréher Antal vásárolta meg, gróf Károlyi Gyula aradmácsai ménesének egyik pej ménje pedig 17,500 koronáért jutott báró Springer Gusztáv birtokába.

A csikók átlagos ára 6800 korona volt és ez az összeg azt bizonyítja, hogy ez az árverés messze felülmulja az eddigi alagi árveréseket. Különösen nagy volt az érdeklődés a kisbéri kollekció iránt és a ménes tizennégy csikója 120,800 korona vételár mellett kelt el. Miután legtöbb csikót a kisteleki ménes bocsájtott az aukczióra, e ménes bevétele volt a legnagyobb, 6642 korona átlagár mellett a huszonhat yearling 172,700 koronáért cserélt gazdát. Összár tekintetében a ménesek között az előbb említetteken kivül csak a lesvári ménes szerepel. Százezer koronán felüli bevétellel, a tizennégy csikó 121,900 koronáért kelt el, ez a ménes vezet az átlagárban is 8707 koronával, míg a legkisebb átlagárat a gáspártelki ménes érte el és pedig 2283 koronával.

A vásárlók közül huszonötezer koronánál többet hét istállótulajdonos adott a csikókért, tizezer koronánál nagyobb összeggel hat sportsman szerepel, ezer koronánál kisebb összeggel azonban csak egy úrlovas szerepel abban az összeállításban, a melyet az árverésről készítettek. Sportszakértők véleménye szerint ez az árverés messze felülmulja az átlagot; az egyes ménesek csikói exterieurban és pedigree-jükkel nagyon kitüntek és a számokból itélve is az idei alagi yearling-árverés a magyar lótenyésztés ügyét kiválóan dicséri.

KISBÉRI CSIKÓS.